STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 02390

DER YIDISHER ARBETER

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

דער אידישער
ארבעטער

כרעסטאָמאַטיע
צו דער געשיכטע פון דער אידישער
אַרבעטער, רעוואָלוציאָנערער און סאָ-
ציאַליסטישער באַוועגונג אין רוסלאַנד

צווייטער באַנד
די יאָרן 1904 — 1907
ערשטע העפט

צונויפגעשטעלט דורך א. קירזשניץ
אונטער דער רעדאַקציע און מיט איינלייטונגען
פון מ. ראַפעס

צענטראלער פאַרלאַג פאַר די פעלקער פון פ. ס. ס. ר.
מאָסקווע 1925

Отпечатано в Типографии „Дер Эмес",
Москва, Покровка, 9, в коли-
честве 4000 экз. Главлит
№ 42538.

אינהאַלט-פאַרצייכעניש

זייטל

פאָרעדע — א. ק. 11

ערשטער טייל

ערעוו דער ערשטער רעוואָלוציע

איינלייטונג — מ. ר. 17

I. די סאָציאַל-פּאָליטישע פאַרהעלטענישן אין „טכום":

1. די עקאָנאָמישע און רעכטלעכע לאַגע פון דער אידישער באַפעלקערונג (מ. ראַפעס: „צו דער געשיכטע פון בונד"). 21
2. דער איבערברוך אין די שטימונגען פון דער אידישער בורזשואזיע און קליינבירגערלעכע שיכטן (מ. ראַפעס: „צו דער געשיכטע פון בונד"). 26
3. די בונדישע פאָדערונג פון נאַציאָנאַל-קולטורעלער אויטאָנאָמיע (וו. מעדעם: „די סאָציאַל-דעמאָקראַטיע און די נאַציאָנאַלע פראַגע"). 30
4. דער אָרגאַניזאַציאָנס-פּרינציפּ פון בונד (רעזאָלוציע פון 5-טן צוזאַמענפאָר) . 33
5. דער בונד פאַרוואַנדלט זיך אין אַ זעלבשטענדיקע נאַציאָנאַלע פּאַרטיי. (מ. ראַפעס: „צו דער געשיכטע פון בונד") 35
6. די רוסל. סאָצ.-דעמ. אַרבעטער פאַרטיי אין צאָפן-מאַירעווידיקן קאַנט (מעלדונג פון צאָפן-מאַירעווידיקן קאָמיטעט פון ר. ס. ד. א. פּ.) 40
7. דער בונד און די נאַציאָנאַלע סאָצ.-דעמ. פּאַרטייען (מ. ראַפעס: „צו דער געשיכטע פון בונד") 44
8. די פּויאַלי-ציאָן וועגן קאַמף צווישן בונד און ר. ס. ד. א. פּ. (פּראָקלאַמאַציע פון לידער אָרגאַניזאַציע פון בונד) 48
9. פון פּראָלעטאַרישן לעבן און קאַמף (איבערזיכט פון דער אידישער אַרבעטער-באַוועגונג, „אַרבעטער-שטימע", נום. 35) 49
10. דער אַלגעמיינער וועבער-שטרייק אין ביאַליסטאָק (קאָרעספּאָנדענץ אינם נום. 1 „דער בונד") 63

II. דער רוסיש-יאַפּאַנישער קריג און זיינע ערשטע ווירקונגען:

11. פּראָקלאַמאַציע פון צ. ק. פון בונד קעגן דעם קריג 67

12. ווי דאַרף מען רעאַגירן אף די מאָביליזאַציעס („דער בונד“, נומ. 4) . . . 73
13—14. קריזיס און אַרבעטסלאָזיקייט (קאָרעספּאָנדענצן פון ביאַליסטאָק און לאָדז
אין נומער 4 „דער בונד“) 76
15. פּאָגראָם-העצע (פון אַן איבערזיכט אין „דעם בונד“, נומער 4) 85
16. דער פּאָגראָם פון די מ בילעזירטע רעזערוויסטן אין מאָהילעוו (קאָרעספּאָנדענץ
אין נומער 196 „לעצטע נאַכריכטן“) 86
17. יאָר-באַריכט פון צאָפן-מאַירעוודיקן קאָמיטעט פון ר. ס. ד. א. פּ. („איסקראַ“,
נומער 78, 1904) 88
18. די טעטיקייט פון בונד פון יוני 1903 ביז יול 1904 (אויסצוגן פון „באַריכט צום
אינטערנאַציאָנאַלן סאָצ. קאָנגרעס אין אמסטערדאַם“) 92
19. די מאַי-דעמאָנסטראַציע אין האָמעל („דער בונד“, נומער 4) 95
20. אַ באַגריסונג דעם אינטערנאַציאָנאַלן סאָצ. קאָנגרעס אין אַמסטערדאַם (רעזאָ-
לוציע פון 85 בערדיטשעווער אַרבעטער-אַגיטאַטאָרן („לעצטע
נאַכריכטן“, נומער 197) 99
21. פּראָטעסט-רעזאָלוציע פון אמסטערדאַמער קאָנגרעס קעגן די אידישע
פּאָג־אָמען 100
22. „די אַרבעטער-שטימע“ וועגן אַמסטערדאַמער אינטערנאַצ. סאָצ. קאָנגרעס (פון
אַן אַרטיקל אין „אַרבעטער-שימע“, נומער 38) 100
23. אַ באַגריסונג די יאַקוטסקער כאַוויירים („דער בונד“, נומער 4) 104
24. אַ מאַסאָווקע אין ייאַלד (קאָרעספּאָנדענץ פון דווינסק „דער בונד“, נומער 3). 105
25—26. די ביאַליסטאָקער בלוט-באָד (קאָרעספּאָנדענץ פון ביאַליסטאָק אין נומער
38 „אַרבעטער-שטימע“ און מיטיילונג וועגן אָפּקלאַנג אף די
ערטער, דער „בונד“, נומער 5) 108

III. די ליבעראַלע באַוועגונג אין „טכום“ און די אידישע אַרבעטער:

27. דער אַדרעס פון דער אידישער בורזשואַזיע סוויאַטאָפּאָלק-מירסקין (פון
אטשקאַטאָוס בוך „פּאָוועיאַלאָ וועסנאָיו“. 1904) 112
28. אַ באַנקעט פון ליבעראַלן אין זשיטאָמיר (קאָרעספּאָנדענץ אין נומער 213
„לעצטע נאַכריכטן“) 114
29. אף א באַנקעט פון די מינסקער ליבעראלן (קאָרעספּאָנדענץ אין נומער 7
„וופּעריאָד“) 116
30. דער אָפּזאָג פון בונד צו באטייליקן זיך אין „פּאַריזער בלאָק“ (מיטיילונג פון
צ. ק. פון בונד) 117
31. „די ליבעראַלע אָפּאָזיציע און דער פּראָלעטאַריאַט“ (פּראָקלאַמאַציע פון
צ. ק. פון בונד) 121
32. „וואָס טאָרן מיר איצט ניט פאַרגעסן“ (פּראָקלאַמאַציע פון צ.ק. פון בונד) . 125

צווייטער טייל

פון יאַנוואַר ביז אָקטיאַבר 1905

איינלייטונג — מ. ר. 131

IV. די אידישע ארבעטער און דער 9־טער יאַנוואַר:

זייטל

33. צום קאַמף! (פּראָקלאמאַציע פון צ.ק. פון „בונד״) 135

38—34. די יאַנוואַר-טעג אין „טכום״ (קאָרעספּאָנדענצן און זיכרוינעס וועגן די יאַנוואַר-טעג אין וואַרשע, ריגע, ליטע, סמאָרגאָן און קריניק) . 137

39. די פּויאַליי-ציאָן פון דאָרעם-רוסלאַנד וועגן 9-טן יאַנוואַר (פּראקלאמאַציע פון קאָמיטעט פאר דאָרעם-רוסלאַנד) 152

40. די יאַנוואַר-קאָנפערענץ פון די סאָצ.-דעמ. פּארטייען (מיטיילונג אין נום 39 „ארבעטער-שטימע״, מאַרט, 1905) 154

41. דער בונד וועגן די אויפגאַבן פונם אידישן פּראָלעטאַריאַט נאָכן 9-טן יאַנוואַר (פון די באַשטימונגען פון דער VI-טער קאָנפערענץ פון בונד) . . 157

V. די פּעוורואַל־באַוועגונג:

42. דער אַלגעמיינער שטרייק אין ביאַליסטאָק (קאָרעספּאָנדענץ, ביילאַגע צום נומער 39 „ארבעטער-שטימע״) 164

43. די שטרייק-כוואַליע אין ווילנע (פּראָקלאמאַציע פון ווילנער גרופּע ר.ס.ד.א.פּ.) 166

44—45. פון דער דווינסקער באַוועגונג. א) דער פּעוורואַל-שטרייק (קאָרעספּאָנדענץ אין נומ. 5 „פּראָלעטאַרי״). ב) נאָכווייענישן פון די פּעוורואַל-געשעענישן (פון מענדל דייטשס זיכרוינעס, „עמעס״ נומער 199 און 200) 167

46—48. די באַוועגונג צווישן די פּריקאַזטשיקעס (קאָרעספּאָנדענצן פון מינסק און באָברויסק („לעצטע נאַכריכטן״, נומער 227 און 232) און ניקאָלאַיעוו („וואָסכאָד״, נומער 22) 177

49. די אידישע ארבעטער און די רעגירונגס-קאָמיסיעס וועגן דער ארבעטער-פּראַגע (קאָרעספּאָנדענץ פון דווינסק, „לעצטע נאַכריכטן״, נומ. 232) . 185

50. די שטעטלדיקע אַרבעטער און די פּויערים-באַוועגונג אין „טכום״ (קאָרעס-פּאָנדענץ פון קרעסלאַווקע, וויטעבסקער גוב. „לעצטע נאַכריכטן״, נומער 223) 187

VI. מאָביליזאַציע פון די קאָנטער־רעוואָלוציאָנערע קרעפטן:

51. דער זשיטאָמירער פּאָגראָם (קאָרעספּאָנדענץ, „לעצטע פּאַסירונגען״, נומער 9). 191

52. די בונדישע זעלבסטשוץ אין זשיטאָמיר (פּאַקט פון זשיטאָמירער פּאָגראָם) . 194

53. די טשודנאָוו-טראָיאַנאָווער געשיכטע (א בריוו פון טשודנאָוו, „דער פריינד״, נומער 105) 196

54. פּאָגראָם אָדער קאָנטער-רעוואָלוציע? (פּראָקלאמאציע פון צ. ק. פון בונד) . 198

55. דער קאַמף מיט די לאָבוזעס אין וואַרשע (קאָרעספּאָנדענץ, „ארבעטער-שטימע״, נומער 40) 200

56. איינצלהייטן וועגן בלוטיקן צוזאַמענשטויס מיט די לאָבוזעס (פון א. ליט-וואַקס זיכרוינעס, „דער רויטער פּינקעס, 2) 201

VII. די שטורם-טעג אין לאָדז און אָדעס:

57. דער ערשטער מאַי אין ראיאָן פון דער אידישער אַרבעטער-באַוועגונג (איבער-זיכט, „לעצטע פּאַסירונגען״, נומער 10) 205

58. לאָדזער באַריקאַדן (דערציילונג פון אן אנטיילנעמער, ביילאַגע צום נומער 8 „דער בונד״) 209

59. די שטרייק-באַוועגונג אין אָדעס ערייוו דעם יון-אויפשטאַנד (קארעספאנדענץ „פראלעטארי”, נומער 7) 215
60. די פּאָטיאָמקין-טעג אין אָדעס (פון דער ביילאַגע צום נומ. 8 „דער בונד”) . 217
61. דער מוסרהאַסקל פון לאדז און אָדעס (אַרטיקל אין נומ. 8 „דער בונד”) . 225
62. באַוואפנט אייך! („דער בונד”, נומער 7) 228

VIII. דער קאמף פאַר דער „בירזשע”:

63. א זומער-אוונט אף דער „בירזשע”. פון ש. אַנ-סקיס דערציילונג „אין שטראָם”) 230
64. בלוטיקע צוזאַמענשטויסן (קארעספאנדענצן פון האמעל, פינסק, מאליעוו, „לעצטע פּאַסירונגען”, נומ. 17, 18 און 23) 236
65. די בלוטיקע האַריגע אין ביאַליסטאָק (קארעספאנדענץ, „לעצטע פאסירונגען”, נומער 17) 240
66. עסטער ריסקינד (נעקראלאג, „ארבעטער שטימע”, נומער 40) 244
67. קליין-בונד (יאנקל לעווין: „פון יענע יארן”) 247
68. אַ רעדע אין שול (פון ש. אנ-סקיס דערציילונג „אין שטראם”) 254
69. די ארבעטער-באַוועגונג אין טשענסטאָכאָוו זומער 1905 (קארעספאדענץ, „כראניק פון דער צ. ס. אַרבעטער-באוועגונג”, נומער 2) . . . 256

IX. די רעוואָלוציאָנערע אגיטאַציע צווישן מיליטער:

70. באַריכט וועגן דער טעטיקייט פון גראדנער מיליטער-רעוואלוצ. ארגאניזאציע („לעצטע נאכריכטן”, נומ. 252) 264
71. דער קאמף קעגן דער רעוואָלוציאָנערער אגיטאַציע אין קאזארמע (געהיימער באַפעל פון קאמאַנדיר פון 61-טן וולאדימירער פוסגייער-פאלק) . 267
72. דער אלגעמיינער שטרייק קעגן דער מאביליזאציע אין קאוונע (קארעספאנ-דענץ, „לעצטע פאסירונגען”, נומער 19) 269

X. די קאַמפּאַניע קעגן דער בוליגין־דומע:

73. די סענטיאַבר-קאנפערענץ פון די סאָצ.-דעמ. פארטייען (פּארטיי-מיטיילונג) . 272
74. „אַ פאלקס-פארטרעטונג אן דעם פאלק” (פראקלאמאציע פון צ. ק. פון בונד) 276
75. די וויטעבסקער בורזשואזיע קלייבט זיך אין דומע (קארעספאנדענץ, „פראלעטארי” נומער 19) 279
76. פראטעסט-מיטינג אין זשיטאמיר (קארעספאנדענץ, „לעצטע פאסירונגען” נומ. 19) 280
77. אַלגעמיינער שטרייק אין לאדז (קארעספאנדענץ „לעצטע פאסירונגען” נומ. 19) 282
78. גאסן-מאניפעסטאציעס אין ווילנע (קארעספאנדענץ, „לעצטע פאסירונגען” נומ. 23) 283
79. אַ בלוטיקער צוזאמענשטויס אין מינסק. (קארעספאנדענץ, „לעצטע פּאַסירונגען” נומער 23) 285

דריטער טייל.

פארטייען אין דער אידישער ארבעטער־באוועגונג.

איינלייטונג—מ. ר. 291

XI. די רוסלענדער סאָצ. דעמ. ארבעטער־פּארטיי אין צאָפן־מאַי־רעוו־קאנט:

ז״טל

80. צו די אידישער ארבעטער (פּאָרעדע צו דער אידישער אויסגאבע פונם „באַריכט פון III צוזאמענפאָר פון ר. ס. ד. א. פּ.״ לאנדאָן 1905) . 299

81. די באָלשעוויקעס וועגן בונד (פון די דעבאטן אפן III צוזאמענפאָר פון ר. ס. ד. א. פּ. (ב) 302

82. רעזאָלוציע פון III-טן צוזאמענפאָר פון ר. ס. ד. א. פּ. וועגן די נאציאָנאלע ס. ד. אָרגאַניזאַציעס 306

83. די ערשטע קאָנפערענץ פון צאָפן-מאירעוו-קאנט (פונם באריכט אין נום. 17 „פּראָלעטאריי״) 307

84. די פּארטיי־ארבעט אין דווינסק (פון אי. יורענעווס זיכרוינעס, „פּראָלעטארסקאיא רעוואָלוציא״, נום. 12, 1922) 309

85. די ארגאניזאציאָנעלע סטרוקטור פון די פּאַרטיי-אָרגאַניזאַציעס (קאָרעספּאָנדענץ פון מינסק אין נום. 19 „פּראָלעטאריי״) 316

86. ר. ס. ד. א. פּ. וועגן די פּראָלעטארישע ציאָניסטן (רעזאָלוציע פון צ. ק. ר. ס. ד. א. פּ., „פּאָלקסצייטונג״, נום. 318 317

XII. דער אלגעמיינער אידישער ארבעטער־בונד אין ליטע, פּוילן און רוסלאנד:

87. דער בונד אין דער ערשטער רעוואָלוציע (מ. ראַפעס: „צו דער געשיכטע פון בונד״). 319

88. די נאציאָנאל-קולטורעלע אויטאָנאָמיע (רעזאָלוציע פון VI-טן צוזאמענפאָר פון בונד) 320

89. דער בונד און די פּוילן-פראגע (רעזאָלוציע פון VI-טן צוזאמענפאָר) . . . 322

90. קעגן באטייליקן זיך אין דער צייטווייליקער רעגירונג (פון א. ליטוואַקס ארטיקל „אף מאָרגן נאָך דער רעוואָלוציע״, „ארבעטער-שטימע״, נום. 40) 323

91. דער בונד און די עמיגראציע-פראגע (רעזאָלוציע צום שטוטגארטער אינטערנאצ. סאָצ. קאָנגרעס) 330

92. רעזאָלוציע פון 5-טן צוזאמענפאָר פון בונד וועגן ציאָניזם 331

93. די באציאונג צו די פּראָלעטאריש - ציאָניסטישע פראקציעס (רעזאָלוציע פון VI-טן צוזאמענפאָר) 332

94. די אפשאצונג פון דער אידישער ליבעראלער בורזשואזיע (פון א איבערזיכט אין נום. 8 „דער בונד״) 333

95. דער פּארטיי-אפּאראט אין 1905 יאָר (ב. מיכאלעוויטש: „זיכרוינעס פון אַ אידישן סאָציאליסט״) 339

96. דער אָרגאניזאציאָנס-סטאטוט פון בונד (באשטעטיקט פון VII-טן צוזאמענפאָר אין אווגוסט 1906) 342

XIII. די סאָצ.־דעמ. פון פּוילן און ליטע (פּ. ס. ד.) און דער אידישער ארבעטער-קלאס:

97. פּ. ס. ד. וועגן דער ארבעט צווישן אידישן פּראָלעטאריאט (לייט-ארטיקל אין „דער רויטער פאָן״, נום. 1) 345

98. די ערשטע קאָנפערענץ פון די אידישע גרופּן פון פּ. ס. ד. 346

99. פ. ס. ד. וועגן דער נאציאנאלער פראָגראם פון בונד (פראָיעקט-רעזאָלוציע צום 5-טן צוזאמענפאָר פון פ. ס. ד. אין 1906) 350

XIV. די פוילישע סאָציאליסטישע פארטיי (פ. פ. ס.):

100. פ. פ. ס. און די אידן-פראגע (ארטיקל אין נומ. 12 „דער ארבעטער" דע-קאבר 1905) 352

101. פ. פ. ס. וועגן דער באציאונג פון די אידישע ארבעטער צו דער אומאָפהענ-גיקייט פון פוילן (פון ארטיקל: „ווי איז פאר אונז גלייכער". „דער ארבעטער", נומ. 14) 356

102. די אידישע פארטיי-ארבעט פון פ. פ. ס. (פונם באריכט פון דער פינפטער אידישער קאָנפערענץ פון פ. פ. ס. אין סעפטיאבר 1906) 358

103. דער אידישער קאָמיטעט פון פ. פ. ס. קעגן דער נאציאָנאליסטישער „רע-וואָלוצ. פראקציע" („דער ארבעטער", נומ. 50 פון 30 נאָיאבר 1906) 365

104. די אידישע אָרגאַניזאַציע פון פ. פ. ס. אין לאָדז (פונם באריכט וועגן דער לאָדזער אידישער קאָנפערענץ אין סענטיאבר 1906) 365

XV. די אנארכיסטן און די אידישע ארבעטער-באוועגונג:

105. פארשיידענע ריכטונגען אינם אנארכיזם אין רוסלאנד (פון נ. ר א ָ ג ד א-י ע וו ס פאָרטראג צום אינטערנאציאנאלן אנארכיסטישן קאָנגרעס אין אמסטערדאם אין 1907) 368

106. די עוואָלוציע פון דער אנארכיסטישער טאקטיק (רעזאָלוציע פון דער אנאר-כיסטישער קאָנפערענץ פון פוילן און ליטע אין יון 1905) . . . 372

107. די אנארכיסטן בא דער ארבעט (א בריוו פון ביאליסטאָק אין „פאָלקס-צייטונג", נומ. 74) 373

XVI. די סאציאליסטישע פראקציעס אין ציאניזם:

108—110. די ציאָניסטיש-סאָציאליסטישע ארבעטער-פארטיי. („ס. ס.". א) די גרונדלאגע פון דער ס. ס.-שער טעאָריע (לייט-ארטיקל אין נומ. 1 „דער נייער וועג". ב) פון די רעזאָלוציעס פון ערשטן פארטיי-צוזאמענפאר פון ס. ס. ג) די „ס. ס." און דער סאָציאליסטישער אינטערנאציאָנאל (לייט-ארטיקל אין נומ. 1 „אונזער וועג") . . 377

111. די אידישע סאָצ.-דעמ. פארטיי „פועלי-ציאָן" (אויסצוגן פון פראָגראם-פראָיעקט) 387

112—114. די אידישע סאָציאליסטישע ארבעטער-פארטיי („ס ע ר פ"). א) אויס-צוגן פון פארטיי-פראָגראם (זאמלבוך, „סערפ" I, 1907). ב) רעזאָ-לוציע פון י. ס. א. פ. וועגן עמיגראציע צום שטוטגארטער קאָנגרעס (זאמלבוך „סערפ", II 1907). ג) די פאָדע-רונג פון א אידישער נאציאָנאלער סעקציע אין סאָצ. אינטערנא-ציאָנאל (פונם באריכט פון דער דעלעגאציע פון י. ס. א. פ. זאמלבוך „סערפ", II) 391

115—117. די אידישע טעריטאָריאַליסטישע ארבעטער-פּאַרטיי („מינסקער פּויאַליי-ציאָן") א) אויסצוגן פון דער פּראָגראַם. (פון דער בראָשור „פּאר-שיידענע שטרעמונגען בא פּויאַליי-ציאָן") ב) די באַציאונג צום פּאָליטישן קאַמף נאָכן 9-טן יאַנוואר (רעזאָלוציע פון פּארבא-רייטנדן צוזאַמענפאָר פון פּויאַליי-ציאָן אין מינסק, פּייסאך 1905) ג) די זעלבסט-ליקווידירונג פון דער א. ט. א. פּ. (דערקלערונג פון צוזאַמענפאָר פון דער א. ט. א. פּ. אין 1907) 397

XVII. די ליבעראַל-בורזשואַזע גרופּירונגען:

118. די „העלסינגפאָרסער" פּראָגראַם פון די ציאָניסטן 405

119—120. די פּאָלקס-גרופּע: א) פּראָגראַם-פאָדערונגען („די אידישע ווירקלעכ-קייט", נומ. 9-10 פון 11 מארט 1907). ב) די פּאָלקס-גרופּע און די ציאָניסטן (פון א וואַל-אויפרוף) 407

121. די אידישע פּאָלקס-פּארטיי (מיטיילונג פון אָרגאַניזאַציאָנס-קאָמיטעט) . . . 410

באַמערקונגען און דערקלערונגען 413

פּאָרעדע.

די אויפגאַבע פונם דאָזיקן באַנד פון דער כרעסטאָמאַטיע, — איז געבן א מעגלעכסט פולן און אַלזייטיקן בילד פון דער אידישער אַרבעטער-באַוועגונג אין רוסלאַנד אין די שטורמישע יאָרן פון דער ערשטער רוסישער רעוואָלוציע, פעסטשטעלן דעם אַנטייל און די ראָלע פון די אידישע אַרבעטער-מאַסן אין אַלגעמיינעם פּראָלעטאַרישן קאַמף פון יענער צייט, באַקאַנט מאַכן מיט די פאַרשיידנאַרטיקע אידעאָלאָגישע ריכטונגען, וואָס האָבן געווירקט און געזוכט צו ווירקן אַף די אידישע אַרבעטער-מאַסן, געבן אַן אַלגעמיינע פאָרשטעלונג וועגן דער סאָציאַל-פּאָליטישער סוויווע, אין וועלכער דעם אידישער אַרבעטער איז דענסטמאָל אויסגעקומען צו לעבן און קעמפן, אנטפּלעקן די קעגנזייטיקע ווירקונג פון דער סוויווע אַף דער באַוועגונג און פאַרקערט, א. ד. ג.

די רעוואָלוציאָנערע באַוועגונג און דער קאַמף פון די אידישע אַרבעטער-מאַסן זיינען, פאַרשטייט זיך, נאָר אַ טייל פון דער אַלגעמיינער רעוואָלוציאָנערער באַוועגונג אין לאַנד, זיי זיינען ענג און אָרגאַניש פאַרבונדן מיטן אַלגעמיינעם קאַמף פון רוסלענדער רעוואָלוציאָנערן פּראָלעטאַריאַט. אונזער כרעסטאָמאַטיע דאַרף דעריבער באַטראַכטן און אָנגענומען ווערן נאָר ווי א צוגאָב, ווי אַ דערגאַנצונג צו די אַלגעמיינע כרעסטאָמאַטיעס וועגן דער ערשטער רעוואָלוציע. די לעצטע גיבן אַלע נויטיקע מאַטעריאַלן אַף צו דערלערנען דעם גאַנג און אַנטוויקלונג פון דער ערשטער רעוואָלוציע, אינגאַנצן גענומען. אונזערע — באַלויכטן איר אָפּשפּיגלונג אין דער אידישער סוויווע, דעם אַנטייל אין איר פון די אידישע אַרבעטער-מאַסן.

מיר האָבן זיך באַמיט צו סיסטעמאַטיזירן די מאַטעריאַלן, וואָס שילדערן דעם קאַמף פון די אידישע אַרבעטער-מאַסן און די אָפּשפּיגלונג פון די רעוואָלוציאָנערע געשעענישן אין דער אידישער סוויווע, לויט זייער נאַטירלעכן גאַנג, ד. ה. כראָנאָלאָגיש. ניט אַלע מאָל אָבער איז געווען מעגלעך שטרענג אָפּצוהיטן דעמדאָזיקן מעטאָד. קעדיי פולער און אַלזייטיקער צו באַלויכטן די

אידעאָלאָגישע ריכטונגען, וואָס האָבן געווירקט און געקעמפט אין דער אידישער אַרבעטער-באַוועגונג, זיינען מיר געווען געצוואונגען אויסצוטיילן זיי אין א באַזונדער טייל און צונויפגרופירן מאַטעריאַלן און דאָקומענטן, וואָס באַציען זיך צו פאַרשיידענע מאָמענטן פון דער רעוואָלוציע. אָפּטרעטן פון כראָנאָלאָגישן מעטאָד האָבן מיר אויך געמוזט באַם באלויכטן די סאָציאַל-עקאָנאָמישע פאַרהעלטענישן אין „טכום". צוליב דער אפּוועזנהייט פון סיסטעמאַטיזירטע מאַטעריאַלן, וועלכע זאָלן געבן אַ פאָרשטעלונג וועגן די סאָציאַל-עקאָנאָמישע פאַרהעלטענישן אין דער אידישער סוויווע אין די יאָרן פון דער רעוואָלוציע, האָבן מיר געמוזט אין ערשטן טייל אַריינפירן א ריי דאָקומענטן, וואָס געהערן צו אַ פריערדיקער טקופע.

אונזער שטרעבונג בלייבן טריי דעם מאַרקסיסטישן מעטאָד פון היסטאָרישער פאָרשונג — אנטפּלעקן די עקאָנאָמישע באַזע, אַף וועלכער ס'זיינען אַנטשטאַנען און ס'האָבן זיך אַנטוויקלט די פּאָליטישע דערשיינונגען און אידעאָלאָגיעס, וואָס האָבן געווירקט אין דער אידישער סוויווע,—האָט זיך אונז איינגעגעבן, ליידער, נאָר טיילוויז. צוליב דער קימאַט פולשטענדיקער אפּוועזנהייט פון אַלגעמיינע אויספאָרשונגען פונם עקאָנאָמישן לעבן פון די אידישע מאַסן אין רוסלאַנד, ביפּראַט ערעוו און אין דער צייט פון דער רעוואָלוציע—איז דער גרעסטער טייל באַמיאונגען אין דער ריכטונג געבליבן רעזולטאַטסלאָז.

ס'דאַרף אויך אָנגעוויזן ווערן אַף אַ וויכטיקן פעלער פון אונזער כרעסטאָמאַטיע—דאָס איז די שוואַכע באַלויכטונג פון דער באַוועגונג צווישן די אידישע אַרבעטער אין דאָרעם-רוסלאַנד, וועלכע אונטערשיידעט זיך שטאַרק פון דער באַוועגונג אין פוילן און ליטע.

אין דאָרעם-רוסלאַנד איז די אידישע אַרבעטער-מאַסע פון אָנהויב אָן געווען אריינגעצויגן אין דער אַלגעמיינער פּראָלעטאַרישער באַוועגונג. דאָ האָבן זיך ניט אַנטוויקלט קיין אָפּגעזונדערטע נאַציאָנאַלע מאַסן-פּאַרטייען. דאָ איז די ווירקונג פון די לעצטע אַלע מאָל געווען שוואַך און באַגרעניצט. דאָ זיינען די אידישע אַרבעטער-מאַסן געווען אָרגאַניש פאַרבונדן מיט די אלגעמיינע פּראָלעטאַרישע פּאַרטייען. די באַוועגונג פון די אידישע אַרבעטער אַף דאָרעם-רוסלאַנד פאַרדינט דעריבער א באַזונדערע אויפמערקזאַמקייט. זי וואָלט מען געדאַרפט באַזונדער אויספירלעך און אַלזייטיק באַלויכטן. אַז ניט—בלייבט דאָס בילד פון דער אידישער אַרבעטער-באַוועגונג אין די יאָרן פון דער ערשטער רעוואָלוציע ניט פול און איינזייטיק, און איר אָפּשאַצונג — ניט גאָר ריכטיק. ליידער אָבער האָבן מיר פאַר דער ערשטער אויפלאַגע פון אונזער כרעסטאָמאַטיע ניט באַוויזן דידאָזיקע אויסערסט וויכטיקע אויפגאַבע פיל ניט

איז באַפרידיקנדיק צו אויספירן. פּאַרלויפיק איז עס פּאַשעט געווען אומעג־לעך. די אַמאָליקע פּאַרטיי־פּרעסע האָט ניט אויסגעטיילט באַזונדער די אַר־בעט צווישן די אידישע ארבעטער־מאַסן; קיין פּערזענלעכע זיכרוינעס וועגן דעם פון אַקטיווע טוער זיינען נאָך פּאַרלויפיק אויך קימאַט ווי ניטאָ. אייני־קע מאַטעריאַלן וואָלט מען זיכער געקאָנט געפינען אין דער אָרטיקער פּרעסע, אין די צענדליקער צייטונגען, וואָס זיינען אין יענע יאָרן דערשינען אין פאַר־שיידענע שטעט פון דאָרעם־רוסלאַנד. נאָר דאָס איז א ריזיקע ארבעט, וועל־כע וואָלט אַף לאַנג פאַרהאַלטן די דערשיינונג פון אונזער כרעסטאָמאַטיע. צו דער צווייטער אויפלאַגע אבער האָפן מיר, אַז דער אָנגעוויזענער וויכטיקער פּעלער וועט אויסגעבעסערט ווערן.

אייניקע באַמערקונגען וועגן די מאַטעריאַלן ביכלאַל. מאַכמעס ס'זיינען קימאַט אינגאַנצן ניטאָ קיין פאַראַלגעמיינערטע און סיסטעמאַטיזירטע מאַטע־ריאַלן וועגן דער אידישער אַרבעטער־באַוועגונג, זיינען מיר געווען געצוואונ־גען צו באַנוצן זיך שיר ניט דורכויס מיט רויע מאַטעריאַלן, נעמענדיק זיי אַזוי, ווי זיינען געווען געשריבן אין די טעג פון דער רעוואָלוציע, אין דער אַטמאָספער פון פאַרשאַרפטן פּאַרטיי־קאַמף. און דאָס פאַרשאַפט פאַרשיידנ־אַרטיקע שוועריקייטן.

ווי גרויס ס'זאָל ניט זיין די צאָל דאָקומענטן וועגן א וועלכער ניט איז רעוואָלוציאָנערער דערשיינונג, בלייבט זי אָפט דאָך ניט אויסשעפּנדיק און אַלזייטיק באַלויכטן. די פּאַרטייאישע פּראָקלאַמאַציעס אדער קאָרעספּאָנדענצן שילדערן אין גרעסטן טייל נאָר אַ געוויסן, אָדער געוויסע מאָמענטן פון דער דערשיינונג, אָבער ניט אלע, אנטפּלעקן די שטימונג נאָר בא א טייל פון דער מאַסע, גיבן א פאָרשטעלונג וועגן דער באַציאונג צו איר נאָר פון איין פּאַרטיי־גרופּע—פון דער, וועמען דער דאָקומענט געהערט, שילדערנדיק אָפט ניט ריכטיק און פאַרקריפּלט די שטימונגען און באַציאונגען פון די איבעריקע פּאַרטיי־גרופּן. באַזונדערס פּאָרזיכטיק דאַרף מען אויפנעמען קימאַט אַלע ציפער און פאַקטן, וועלכע זוכן צו באַווייזן די גרויס פון דער ווירקונג פון דער אייגענער און פרעמדע פּאַרטיי־גרופּן, די ראָלע בא פאַרשיי־דענע רעוואָלוציאָנערע ארויסטרעטונגען א. ד. ג.

דאָס באַנוצן זיך מיט רויע מאַטעריאַלן האָט געשאַפן אויך א ריין אויסער־לעכע שוועריקייטן—אין פראַט פון דער שפּראַך. די מאַטעריאַלן ניט נאָר פון יעדער באַזונדער טקופע, נאָר שיר ניט אויך פון יעדער פּאַרטיי אין איין און דערזעלבער טקופע האָבן זייער באַזונדערע, אייגנאַרטיקע שפּראַך. אַזוי ווי

דידאָזיקע שפּראַך-פאַרשיידנהייטן זעלבסט זיינען אין א געוויסן פּראָט כאַראַקטע-ריסטיש פאַר דער אידישער ארבעטער-באַוועגונג ביכלאַל און פאַר די פאַר-שיידענע פּאַרטיי-גרופּירונגען, וואָס האָבן אין איר געווירקט, ביפּראָט, ברענ-גען מיר אַלע דאָקומענטן און מאַטעריאַלן אין דער שפּראַך, אין וועלכער זיי זיינען אין זייער צייט געווען געשריבן, אומענדערנדיק אין זיי בלויז די אָר-טאָגראַפיע. אין היינטיקן אידיש ברענגען מיר נאָר יענע דאָקומענטן, וועלכע זיינען איבערגעזעצט געוואָרן פון רוסיש.

קעדיי לייכטער צו פאַרשטיין און בעסער אָריענטירן זיך אין די 250 דאָ-קומענטן און מאַטעריאַלן, וואָס ווערן געבראַכט אין דער כרעסטאָמאַטיע, ווערט צו יעדן טייל געגעבן אַן אויספירלעכע איינלייטונג פון רעדאַקטאָר, וועלכע באַלויכט יעדער עטאַפּ פון דער רעוואָלוציע און בינדט צונויף צווישן זיך די איינצלנע דאָקומענטן.

אלס ביילאַגעס צו דער כרעסטאָמאַטיע ווערן געגעבן אַן אויספירלעכער קאַלענדאַר פון דער ערשטער רעוואָלוציע, א רעשימע פון אַלע פּעריאָדישע און וויכטיקערע ניט פּעריאָדישע אויסגאַבן, וועלכע זיינען דערשינען אין יענע יאָרן, און עטלעכע הונדערט באַמערקונגען, וואָס דערקלערן אַלע אומפאַרשטענד-לעכע פאַר היינטיקן לעזער נעמען, פּאָליטישע טערמינען, געשעענישן א. א. וו.

צולעצט האַלטן מיר פאַר אונזער כויוו אויסצודריקן אונזער טיפסטע דאַנק-באַרקייט אַלע אַנשטאַלטן און איינצלנע כאַוויירים, וועלכע האָבן אונז מיטגע-האָלפן אין דער ארבעט באַם זאַמלען און איבערזעצן די מאַטעריאַלן.

באַזונדערס דאַרפן דערמאָנט ווערן די פאַרוואַלטער און מיטאַרבעטער פון אידישן קאַבינעט פון דער קאָמוניסטישער אקאַדעמיע, פּוילישער און לעטישער סעקציעס פון ר. ק. פּ., אין די ארכיוון פון וועלכע מיר האָבן געפונען זייער פיל וויכטיקע דאָקומענטן, וואָס ווערן געבראַכט אין דער כרעסטאָמאַטיע, און אויך דער אלפאַרבאַנדישער ביבליאָטעק אפן נאָמען פון וו. אי. לענין (געווע-זענער רומיאַנצעווער מוזיי).

מ א ָ ס ק ו ו ע.
19 יוני 1925.

א. ק.

ערשטער טייל

ערעוו דער ערשטער רעוואָלוציע

איינלייטונג.

די רעוואָלוציע פון 1905 שפרינגט ניט אַרויס „פון דער העלער הויט" אָדער, ווי מע איז געוויינט זיך פאָרצושטעלן, אויסשליסלעך אונטער דער ווירקונג פון רוסיש-יאַפּאַנישן קריג. די רעוואלוציע איז צוגעגרייט דורכן קלאַסן-קאַמף, דורך דער רעוואָלוציאָנערער באַוועגונג פון פּראָלעטאַריאַט אין די פריִדלעכע יאָרן פון 1891 — 1903. די מילכאמע גראָבט אונטער די יעסוידעס פון דער צאַרישער מאַכט, זי פאַרשאַרפט דעם רעוואָלוציאָנערן פּראָצעס און ברענגט שנעלער צו יענעם רעוואָלוציאָנערן אויסברוך, וועלכער וואָלט אויך אָן איר אריינמישונג געקומען אָבער פיל שפּעטער. די סוביעקטיווע פאַקטאָרן פון דער רעוואָלוציע — דער ארבעטער-קלאַס, זיין רעוואָלוציאָנערע פּאַרטיי און אלע אנדערע האַלב-רעוואָלוציאָנערע גרופּן — זיי זיינען דערצויגן נאָך פאַר דעם קריג און אפן יעסאָד פון די סאָציאַל-פּאָליטישע פאַרהעלטענישן פון פאַר דעם קריג. דער „ערעוו פון דער רעוואָלוציע" באַשטימט זייער פיל אין דער אנטוויקלונג פון דער רעוואָלוציע זעלבסט.

די סאָציאַל-פּאָליטישע סוויווע און דער עקאָנאָמישער יעסאָד פון דער אידישער אַרבעטער-באַוועגונג זיינען אָפּגעשטאַנענע און טראָגן אין זיך זייער פיל עלעמענטן פון מיטלאלטער און פון די ערשטע צענדליקער יאָרן פון אנטשטייאונג פון קאַפּיטאַל. די אידישע ארבעטער טרייסלען אויף אָט די סוויווע מיט זייער 10-יאָריקן עקאנאָמישן און פּאָליטישן קאַמף. זיי שאַפן מיט זיך אַן ערנסטן רעוואָלוציאָנערן פאַקטאָר. אלס ברייטע מאַסע קענען אָבער די אידישע אַרבעטער פון ליטע און פוילן נאָך נישט אינגאַנצן באַפרייען זיך פונם איינפלוס פון אידישן קליינבירגערטום. זיי גרופּירן זיך ארום דעם „בונד", וועלכער האָט זיי דער ערשטער אויפגעוועקט צום רעוואָלוציאָנערן קאַמף, נאָר האָט פאַרהאַלטן די רעוואָלוציאָנערע באַוועגונג מיט זיינע שמאָלע נאַציאָנאַליסטישע פּראָגראַמאַטישע און אָרגאַניזאַציאָנעלע פּרינציפּן. נאָר אין דאָרעם-רוסלאַנד איז די לאַגע אנדערש: דאָרט גייען די אידישע ארבעטער-מאסן צוזאַמען מיט די רוסישע, די נאַציאָנאַלע אָפּזונדערונג איז די אידעאָלאָגיע נאָר פון גאָר קליינע הייפלעך.

אין אידישן בורזשואזן און קליינבירגערלעכן לאַגער איז שוין אונטערגע-גראָבן יענע געטאָ-פּסיכאָלאָגיע, וואָס האַלט אַלעמען אָן א זייט פון יעדער אריינמישונג אין פּאָליטישן קאַמף, דער ציאָניזם לעבט איבער א טיפן קריזיס. די קליינבירגערלעכע אינטעליגענץ סימפּאַטיזירט אַלץ מער דעם „בונד". פון ציאָניסטישן לאַגער שפּאַלטן זיך אָפּ ראַדיקאַלע גרופּן. פאַרבינדנדיק זיך מיט די ארבעטער, הויבן זיי אויף א קאַמף קעגן דער העגעמאָניע פון „בונד" אין דער אידישער ארבעטער-מאסע. זייער געווער איז די גרעסערע פאַרשאַרפונג פון דער נאַציאָנאַליסטישער אגיטאַציע.

עס איז שוין אָבער אין טכום אַנטשטאַנען א נייער רעוואָלוציאָנערער צענטער, וועלכער שטעלט זיך די אויפגאַבע צו פאַרבינדן דעם אַוואַנגאַרד פון די אידישע און ניט-אידישע אַרבעטער פון „טכום" צווישן זיך און מיטן אַל-געמיינעם רעוואָלוציאָנערן פּראָלעטאַרישן צענטער פון לאַנד. אין 1904 יאָר, נאָכדעם ווי דער „בונד" האָט איינגאַנצן צעריסן מיט דער ר. ס. ד. א. פּ., בילדן זיך אין צאָפן-מאַירעוו-געגנט צוויי סאָצ. דעמ. קאָמיטעטן — דער צאָפן-מאַירעווודיקער און פּאָליעסער. צו זיי אַנטקעגן גייט די שפּאַלטונג אין דער אידישער ארבעטער-מאַסע, א טייל פון וועלכער וויל גאָר ניט וויסן פון די בונדישע נאַציאָנאַליסטישע פּרינציפּן. די נייע קאָמיטעטן וועלן דאָס זיין יענע פּאַרטיי-צענטרען, וואָס וועלן אין 1905 יאָר אריינציען אין רעוואָלוציע ניט-אידישע ארבעטער-מאַסן און דערמיט אויפהויבן די רעוואָלוציאָנערע באַוועגונג אין „טכום" אַף דער הויך פון דער רעוואָלוציאָנערער עפּאָכע.

עס ברעכט אויס די מילכאָמע.

דער צאָפן-מאַירעוו-געגנט אין פּוילן איז ענג פאַרבונדן מיט דער טעקסטיל-אינדוסטריע. לאָדז און ביאַליסטאָק אַרבעטן אַף סיביר, טורקעסטאַן, מיטל-אַזיע, ווארשע מאַכט גאַלאַנטעריי-סכוירע פאַר גאַנץ-רוסלאַנד. די מילכאָמע שטעלט אָפּ די פאַרבינדונג מיטן ווייטן מיזרעך, זי גראָבט זיך אונטער אויך אונטער דעם איבערלעכן מאַרק. ארבעטסלאָזיקייט און די ערשטע סימאָנים פון אַנאַרכיסטישע „עקספּראָפּריאציעס" (ביאַליסטאָק, אָדעס) — דאָס זיינען די ווירקונגען פון רוסיש-יאפּאנישן קריג. ניט פּאַטריאָטיזם, נאָר אלגעמיינע „פּאַראַ-זשענטשעסטווא" זיינען די שטימונגען פון די ברייטסטע שיכטן פון די ארבעטער און פון דער גאַנצער אָרימער אידישער באַפעלקערונג. די אויפגאַבע פון דער סאָציאַל-דעמאָקראַטיע איז: 1) אויפקלערן די אורזאַכן און די באַדייטונג פון דער מילכאָמע, 2) צוגרייטן יענע אָרגאַניזירטע קרעפטן, וועלכע וועלן אויסניצן יענעם פּאָליטישן קריזיס, וואָס וועט זיך שאַפן אפן באָדן פון דער

מילכאָמע, קעדיי צו פאַרגיכערן דעם ניצאָכן פון רעוואָלוציע, 3) אקטיוויזירן די גאַנצע פאָליטישע ארבעט.

דער 1904 יאָר גיט פיל שטאָף פאַר אַזא רעוואָלוציאָנערע ארבעט. די מילכאָמע און מאָביליזאציע, דער קריזיס און ארבעטסלאָזיקייט, די ווילדע אָנפאַלן פון דער צאַרישער רעאקציע (יאָקוטסקער געשיכטע, ביאַליסטאָקער האַריגע), — אַרום דעם אַלץ פירט זיך א גרויסע פאָליטישע קאָמפּאַניע. די ביאַליסטאָקער האַריגע ווערט אויסגענוצט דורכן בונד פאַר אן אלגעמיינעם צענטראַליזירטן ארויסטרעט אין גאַנצן ראַיאָן. דער אמסטערדאַמער קאָנגרעס מאַכט רייכער די סאָציאַליסטישע פּראָפּאַגאַנדע.

די יעסוידעס פון צאַריזם וואַקלען זיך שוין. די ערשטע מאַפּאָלע אין די שלאכט-פעלדער צעשמעטערט דעם גלייכגעוויכט צווישן די געזעלשאַפטלעכע קויכעס. די רעוואָלוציע נעענטערט זיך. די בורזשואזע אָפּאזיציע, די ליבעראלן זוכן אויסצונוצן די וואַקלדיקע לאַגע פון צאַריזם און פאָדערן רעפאָרמען, קעדיי אויסצומיידן די רעוואָלוציע פון אונטן. די רעגירונג זוכט א פשאָרע מיט דער בורזשואזיע. אין האַרבסט 1904 הויבט זיך אָן דער פּאָליטישער „פרילינג". נאָך די רוסישע ליבעראלן שלעפּט זיך אויך די אידישע בורזשואזיע. עס גייט א סעדרע באַנקעטן, אף וועלכע עס קומט פון „אונטער דער ערד" אויך דער אַרבעטער. דער לאָזונג פון גרינדונגס-פאַרזאַמלונג הילכט אלץ שטאַרקער. די פּעטערבורגער אָכראַנקע שפּילט זיך מיטן פייער און זעצט פאָר די אלטע זובאַטאָווישע פּאָליטיק. אין פּעטערבורג בילדן זיך די אָפענע אַרבעטער-אָרגאַניזאַציעס מיט גאַפּאָנען בעראָש, וועלכע נעמען ארום צענדליקער טויזנטער אַרבעטער. סאָף דעקאבער פאַרשטרייקן די ארבעטער פון פּוטילאָווער זאַוואָד. דעם 9-טן יאַנוואַר וועט אויסברעכן די רעוואָלוציע.

אין אידישן „טכום" גייט דורך דער הארבסט 1904 עטוואָס שטילער. דאָ איז ניטאָ די „זעמסטווע", די ליבעראַלע בורזשואזיע איז מער דעזאָרגאַניזירט, דער אידישער ארבעטער איז דערווייל די איינציקע רעוואָלוציאָנערע מאַסן-קראַפט, זיין ענערגיע רייסט זיך דורך אין דעם פּראָטעסט אנטקעגן די ביאַליסטאָקער האריגע. דאָך איז נאָך די ענערגיע שטארק געקרעמפּט. די שטימונג איז ניט קיין געהויבענע. ערשט דער קלאַפּ אין פּעטערבורג וועט אויפוועקן די געבונדענע ענערגיע.

מ. ר.

I. די סאָציאַל-פּאָליטישע פאַרהעלטענישן אין „טכום"

1. די עקאָנאָמישע און רעכטלעכע לאַגע פון דער אידישער באַפעלקערונג.

(מ. ראַפעס: „עטיודן צו דער געשיכטע פון בונד" *1). מאָסקווע, 1923, ז.ז. 5-10)

פיל פון די איצטיקע יונגע לעזער ווייסן אַפילע גאָר ניט, אַז אין דער צייט פונם צאַריזם האָט עקזיסטירט אַ געזעץ וועגן „אידישן טכום", לויט וועלכן די אידן האָבן געהאַט רעכט צו וואוינען בלויז אין 15 גובערניעס פונם מאַירעוו=קאַנט פון רוסלאַנד און אַכוץ דעם אינם געוועזענעם רוסישן טייל פון פוילן. אין דידאָזיקע 15 גובערניעס זיינען אַריינגעגאַנגען: דריי ליטווישע גובערניעס— ווילנער, קאָוונער און גראָדנער, דריי ווייסרוסישע — מינסקער, וויטעבסקער און מאָלעווער, וועלכע האָבן אלע 6 צוזאַמען געבילדעט אין אַדמיניסטראַטיווער הינזיכט די צאָפן=מאירעוודיקע געגנט, 4 גובערניעס פון דאָרעם-מאַירעוודיקער געגנט — קיעווער, וואָלינער, פּאָדאָלער און בעסאַראַבער און, לעסאָף פּאָלטאַווער, טשערניגאָווער, כערסאָנער, טאַווריִשער און קאטערינאָסלאַווער גובערניעס. דאָס רוסישע פוילן אָדער, ווי מע פלעגט דאָס אַנדערש אָנרופן, די ווייקסל=געגנט, האָט פאַרייניקט 10 פּוילישע גובערניעס, וועלכע האָבן געבילדעט דעם איבעריקן טייל פונם אידישן „טכום".

נאָר מע מוז מאַכן נאָך איין וויכטיקע דערקלערונג. וואוינרעכט האָבן די אידן געהאַט נאָר אינם שטאָטישן טייל פונם דאָזיקן „טכום". הינטערן שטאָט, אין דאָרף, אין די פאַבריק=דערפלעך, האָבן די אידן קיין וואוינרעכט ניט געהאַט. שוין דאָס אַליין האָט אין אַ באַדייטנדיקער מאָס פאַרהאַלטן דעם פּראָצעס פונם אַריינדרינגען פון די אידישע מאַסן אין די גרויס-קאַפּיטאַליסטישע פאַבריקן און זאַוואָדן.

די אידישע באַפעלקערונג איז געווען ווי אריינגעפּרעסט צווישן דער אומגעהויערער מערהייט פון דער ניט=אידישער באַפעלקערונג. וואוינענדיק אין די שטעט, זיינען די אידן אין אַלע געגנטן פון „טכום" געווען אַרומגערינגלט מיט פּויערשע מאַסן: אין די ליטווישע גובערניעס — מיט ליטווישע פּויערים, אין ווייסרוסישע גובערניעס — מיט ווייסרוסישע פּויערים און אין דער דאָרעם-מאירעוודיקער געגנט — מיט אוקראַינישע (מאַלאָרוסישע) פּויערים. די הויפּט-

*) די באַמערקונגען און דערקלערונגען ווערן געבראַכט אין סאָף פונם בוך אין סיידער פון די נומערן.

באַשעפטיקונג פונם גרעסטן טייל פון דער אידישער באַפעלקערונג איז געווען האַנטווערקעריי און קליין-האנדל. די גרויסע צאָל אידישע שטעטלעך, וועלכע זיינען אויסגעוואַקסן היסטאָריש פון גרויסע דערפער, דערקלערט זיך, פון איין זייט, מיט דעם פאַרמיטלערישן כאַראַקטער פון דידאָזיקע אידישע באַשעפטיקונגען און, פון דער אַנדער זייט, מיט דעם פאַרבאָט צו באַזעצן זיך אין די דערפער. דער פראָצענט פון דער אידישער באַפעלקערונג בענוגייע צו דער גאַנצער באַפעלקערונג פון אידישן „טכום" איז געווען: אין דער צאָפן-מאַירעווידיקער, דאָרעם-מאַירעווידיקער און פוילישער געגנטן פון 12% ביז 16%, אין קאַטערינאָסלאַווער, טשערניגאָווער און פאָלטאַווער — שוין פיל קלענער, פון 4% ביז 5%. נאָר דערפאַר איז דער פראָצענט פון דער אידישער באַפעלקערונג אין די שטעט און שטעטלעך גופע דערגאַנגען ביז 25, 60 און אַפילע ביז 95%. אין דידאָזיקע שטעט איז דער אידישער באַפעלקערונג אויסגעקומען צו לעבן אין נאָענטער שכיינעס מיט אַ ניט-אידישער באַפעלקערונג, נאָר געלעבט האָט זי מיט איר באַזונדער לעבן, צוזאַמענגעבונדן דורך די רעליגיעזע טראַדיציעס, געמיינזאַמקייט פון שפּראַך און דער אַלגעמיינער רעפּרעסיווער פּאָליטיק פון דער רעגירונג בענוגייע צו די גאַנצע אידישע מאַסן. די אינדוסטריעל-אַנטוויקלטסטע גובערניעס אין „טכום" זיינען געווען קאַטערינאָסלאַווער און כערסאָנער. נאָר אַפילע אין די גובערניעס איז דער אידישער אַרבעטער אין דער קאַפּיטאַליסטישער אינדוסטריע ניט אַריינגעדרונגען.

די צאָפנמאַירעווידיקע געגנט איז אין דער אינדוסטריעלער הינזיכט געווען אַלע מאָל אַן אָפּגעשטאַנענע. קימאַט דורכויס אַן אַקערבוי-געגנט. פון דער אינדוסטריע קענען מיר דא אנרופן די לעדער-אינדוסטריע מיט די צענטרען: ווילנע, ביאַליסטאָק, סמארגאן און די שטעטלעך פון גראָדנער גובערניע, די טעקסטיל-אינדוסטריע, וואָס איז געווען קאָנצענטרירט אויסשליסלעך אין ביאַליסטאָק און אין די דערבייאיקע שטעטלעך. אדאַנק דער רייכקייט מיט וואַלד, זיינען אין דערדאָזיקער געגנט אויסגעוואַקסן קליינע זעגמילן, גרעסערע שוועבל- און פּאַנער-פאַבריקן (באָריסאָוו, רעטשיצע, מאָזיר). ווייטער גייען טאבאק-פאַבריקן. קיין מאַשינענבוי-אינדוסטריע, וועלכע איז די סאַמע כאַראַקטעריסטישע דערשיינונג פון דער איצטיקער קאַפּיטאַליסטישער אָרדענונג, איז אין דער צאָפנמאַירעווידיקער געגנט קימאַט גאָר ניט געווען, אויב מע זאָל ניט רעכענען די קליינע מאַשינענבוי-זאַוואָדן, וועלכע זיינען געווען איינציקווייז צעוואָרפן אין קאָוונע, ווילנע און ביאַליסטאָק. די דריי דאָרעמ-מאַירעווידיקע גובערניעס זיינען געווען אינדוסטריעל נאָך מער אָפּגעשטאַנענע, ווי די צאָפנמאַירעווידיקע געגנט. דאָ איז, עמעס, שטאַרק אנטוויקלט די צוקער-אינדוסטריע, נאָר אין איר זיינען די אידישע אַרבעטער אויך ניט אַריינגעדרונגען. ווייטער גייט די פּאַרצעליי-אינדוסטריע מיט אַ גרויסער צאָל אידישע אַרבעטער.

אין דער גאַנצער צאָפנמאַירעווידיקער געגנט קען מען רעכענען פאַר דעם צענטער פון קאָנצענטרירטע אידישע אַרבעטער-מאַסן ווילנע און ביאַליסטאָק. דאָ האָבן די אידישע אַרבעטער (און אויך א גרויסע צאָל אַרבעטערינס) אין ביידע אינדוסטריע-צווייגן, אין דער לעדער- און טעקסטיל-אינדוסטריע, ווי

אויך אף די שוועבל-פאַבריקן פון מינסקער גובערניע, פאַרנומען א גאַנץ אָנגעוועגעם אָרט. דאָ אַרבעטן זיי אָפט צוזאַמען אין איין פאַבריק מיט ניט אידישע אַרבעטער, נאָר נאָך אָפטער — אַליין.

נאָר איין געגנט איז געווען, וואו די קאַפּיטאַליסטישע באַציאונגען האָבן זיך ברייט אנטוויקלט — דאָס איז געווען פוילן מיט איר גרויסן טעקסטיל-צענטער, לאָדז, און מיט איר בערג-אינדוסטריע ארום סאָסנאָוויץ.

די אַנטוויקלונג פון דער פוילישער אינדוסטריע האָט פאַרכאַפּט אויך די אידישע מאַסע. וואַרשע, מיט איר רייכער גאַלאַנטעריי-אינדוסטריע, האָט ארייַנגעצויגן זייער אסאך אידישע אַרבעטער. אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע פון לאָדז און אירע אַרומיקע שטעטלעך (זגעריזש, פּאַביאַניץ), ווי אויך אין ביאַליסטאָקער טעקסטיל- און מאנופאַקטור-אינדוסטריע, זיינען געווען פאַרנומען אסאך אידן, נאָר די גרויסע מאַשין-אינדוסטריע האָט, ווי ס'איז שוין אָנגענומען געוואָרן, קיין אידן ניט געהאַט. די סיבעס פון דערדאָזיקער דערשיינונג זיינען פאַרשיידנארטיק. נאָר די גרונט-סיבע איז געווען איינע: אדאנק דעם האַנדל און דער עמיגראַציע, וואָס האָבן געמאַכט לאַנגזאַם דעם וואוקס פונם פּראָלעטאַריאַט בא אידן, האָט דער דאָרפישער עלעמענט מיט זיין וואלוועלער אַרבעט פאַרכאַפּט אַלע הויפּט-פּאָזיציעס. דערנאָך דאַרף מען רעכענען די קליינבירגערלעכע פּסיכאָלאָגיע, וואָס האָט אָפּגעהאַלטן דעם אידן פון צו גיין אפן זאַוואָד.

אַכוץ דעם, האָט נאָך, בענייגייע צו דער גרויסער קאַפּיטאַליסטישער אינדוסטריע, געהאַט א גרויסע באַדייטונג דער שאַבעס-רו, וועלכער האָט געשטערט דער אידישער מאַסע ארייַנצודרינגען אין דער גרויסער פּראָדוקציע. אין דער מאַשין-אינדוסטריע קען שוין, פאַרשטייט זיך, גאָר קיין רייד ניט זיין וועגן איינפירן צוויי באַזונדערע יאָנטעוו-טעג — שאַבעס און זונטיק, אזוי ווי דאָס איז געווען איינגעפירט אין אַ טייל פאַבריקן מיט אַ געמישטן אַרבעטער עלעמענט. אף אזא אויפן איז דער אידישער אַרבעטער אַפילע אין די אינדוסטריעלע געגנטן פון פוילן געבליבן אין דער קליינער פּראָדוקציע און האָט מיט דער אינדוסטריעלער פּראָלעטאַרישער מאסע קיין שום אָרגאַנישע פאַרבינדונגען ניט געהאַט.

די נאַציאָנאַלע באַציאונגען האָבן זיך פון אָנפאַנג אָן אָפּגעשפּיגלט אויך אַף דער גרופּירונג פון די אַרבעטער-מאַסן אין די פאַבריקן גופע. די אידישע אַרבעטער האָבן געאַרבעט אויסשליסלעך אין אונטערנעמונגען, וועלכע האָבן געהערט צו אידישע קאַפּיטאַליסטן. די אונטערנעמונגען פון ניט אידישע קאַפּיטאַליסטן האָבן, אָן אויסנאַם, קיין אידישע ארבעטער בא זיך ניט געהאַט: די טראַדיציע פון שאַבעס-רו האָט דאָ אויך געהאַט א באַשטימטע און גאַנץ גרויסע באַדייטונג, און האָט צוזאַמענגעבונדן איינעם די אַרבעטער, די אַדמיניסטראַציע און דעם באַלעבאָס. דער אידישער אַרבעטער האָט זיך געפילט ווי צוגעשמידט צו דעם אידישן אונטערנעמער. ווי נאָר מע פלעגט אים אָפּזאָגן פון דער פאַבריק, פלעגט ער בלייבן אינגאַנצן אָן אַרבעט.

נאָר, ווי מיר האָבן שוין באַמערקט, זיינען ניט די אינדוסטריעלע אַרבעטער געווען דער גרעסטער טייל פון דער אידישער אַרבעטער-מאַסע, ניט זיי זיינען געווען דער אוואַנגאַרד און דער קולטורעל-אַנטוויקלטסטער טייל פון דערדאָזיקער אַרבעטער-מאַסע. די הויפּט-ראָלע אין דער אידישער אַרבעטער-באַוועגונג האָבן געשפּילט די האַנטווערקער-אַרבעטער — שניידער, שוסטער, שטעפּער, סטאָלערס, מאָלערס, — ארבעטער פון קליינע אונטערנעמונגען. אָט די אַרבעטער האָבן זיך אין זייער טעגלעכן לעבן קיינמאָל ניט געטראָפן מיט ניט-אידישע אַרבעטער, זיי האָבן געלעבט אויסשליסלעך אין זייער אייגענער נאַציאָנאַלער סוויווע.

דער נאַציאָנאַלער מאָמענט האָט זיך געלאָזט פילן אויך אינם פּראָצעס פון דער טעכנישער און אינדוסטריעלער אנטוויקלונג. יעדן מאָל, ווי מע פלעגט איינפירן אף די שוועבל-, טאַבאַק- און טעקסטיל-פאַבריקן וועלכע ניט איז אויסגעבעסערטע מאַשינען אָדער פאַריינפאַכן דעם פּראָצעס פון דער אַרבעט, פלעגט דערזעלביקער אידישער פאַבריקאַנט זיך סטאַרען צו פאַרבייטן די אידישע אַרבעטערינס און אַרבעטער מיט דאָרפישע (ניט-אידישע) מיידלעך, וועלכע פלעגן קומען אין שטאָט און זיך צופרידנשטעלן, אַדאַנק זייער קלענערער באַוואוסטזיניקייט, מיט אַ קלענערן פאַרדינסט. שוין אין סאָף 90-ער יאָרן איז אָף דעם באָדן פאָרגעקומען אַ גאַנצע ריי קאָנפליקטן, וואָס זיינען ארויסגערופן געוואָרן דורכדעם, וואָס מע האָט אָפּגעזאָגט די אידישע ארבעטערינס און פאַרביטן זיי מיט קריסטלעכע.

נאָר דער שאַרפסטער נאַציאָנאַלער מאָמענט אינם לעבן פון די אידישע ארבעטער איז געווען, פאַרשטייט זיך, די רעכטלאָזיקייט פון דער אידישער באַפעלקערונג. דער פאַרבאָט צו וואוינען וואו מע וויל האָט צונויפגעפּרעסט די מאַסן פון דער אידישער באַפעלקערונג אין די שטעט און שטעטלעך און האָט, נאַטירלעך, פאַרקלענערט די לעבנס-באַדערפענישן און דעם פאַרדינסט פון אלעמען און פריער פאַר אלץ — פון די פּראָלעטאַרישע עלעמענטן. די עקספּלואַטאַציע איז אינם אידישן „טכום" געווען אסאך שטאַרקער.

...די נאַציאָנאַלע באַגרעניצונג פון דער אידישער באַפעלקערונג און די אלגעמיינע פאַראכטונג צו דעם אידן, וועלכע האָט געהערשט אומעטום, וואו אים פלעגט נאָר אויסקומען צו זיין: צי אין א מלוכע-איינריכטונג, צי אין א פּאָליציי-צירקל, אָדער אַפילע אין די שטאָט-דומעס[2]) פון יענער-צייט, דאָס שטענדיקע זידל-וואָרט „זשיד", וואָס דער איד פלעגט הערן פון אלע זייטן, — דאָס גופא האָט געדריקט זיין באוואוסטזיין און ניט ווילנדיק באַשאַפן בא אים א שטאַרקן נאַציאָנאַלן געפיל און א פעסטע נאציאָנאלע געשלאָסנקייט.

...די זעלבסטהערשונג האָט געגעבן די מעגלעכקייט די אידישע קאַפּיטאַליסטן צו נעמען אן אנטייל אין דער שטאָטישער זעלבסטפארוואלטונג דורכדעם, וואָס זי האָט ארייגענומען אין די שטאָט-דומעס אידישע „גלאַסנע", וועלכע די גובערנאַטאָרן פלעגן באַשטימען, און איבערגעגעבן אָט די „פאָרשטייער" פון דער אידישער באַפעלקערונג די פאַרוואַלטונג מיט די איניאָנים פון דער אידישער קהילע. די אידישע קהילע, וועלכע האָט געטראָגן אויסשליסלעך א רעלי-

גיעזן כאַראַקטער, האָט פאַקטיש געהאַט פונדעסטוועגן אויך אייניקע ווירטשאַפטלעכע פונקציעס: אויסהאַלטן די אידישע שפּיטאָלן, בייס-אוילאמס, שולן. די אידישע מאַסע האָט נאָך געהאַט אָף זיך ספּעציעלע שטייערן — די „קאָראָבקע" (6-4 קאָפּ. אָף יעדער פונט קאָשערע פלייש), ליכט-אָפּצאָלונג און אַנדערע. אָט אין דער רעליגיעז-מלוכישער אידישער קהילע זייַנען די רעדל-פירער געווען דער אידישער סויכער, פאַבריקאַנט און באַנקיר.

מיר זעען דאָ פאַר זיך א מעשונעדיקן מיש-מאַש פון נייַע קאַפּיטאַליסטישע סאָציאַלע גרופּירונגען מיט פאַרשימלטע רעשטן פון דער פעאָדאַלער רעכטלאָזיקייט און דער צאַרישער בייטש-הערשונג, וועלכע האָט זיך אידזעקוועט איבער די „אינאָראָדצעס".

די אידישע פּלוטאָקראַטיע האָט אויסגעצייכנט אויסגענוצט אָט די ביידע מאָמענטן. שטייענדיק פעסט אַפן קאַפּיטאַליסטישן באָדן און עקספּלואַטירנדיק ווי ווייט מעגלעך דעם אייגענעם ברודער, האָט דיזעלביקע פּלוטאָקראַטיע אין דער אייגענער צייט אויסגענוצט מיט דער הילף פונם ראַבינערטום די רעכטלאָזיקייט פון די אידישע מאַסן, די רעפּרעסיעס און פּאָגראָמען, קעדיי אונטער דעם לאָזונג פון „קאָל איסראָעל-כאַווײרים" צו האַלטן דידאָזיקע מאַסן אין צוים און ניט דערלאָזן זיי צו קיין פּראָטעסט.

אויב די רוסישע בורזשואזיע האָט זיך פון איר געבורטסטאָג אָן קיינמאָל ניט אויסגעצייכנט מיט אירע בירגערלעכע געפילן און איז אלעמאָל געווען גענויגט צו לעבן בעסער אין שאָלעם מיטן צאַר און זייַנע סאַטראַפּן, איידער צו פירן אָן אָפענעם קאַמף פאַר אירע רעכט, איז וואָס דאַרף מען שוין זאָגן וועגן דער אידישער בורזשואזיע? די אידישע אַרבעטער האָט קאַאוטסקי אמאָל אָנגערופן „פּאַריע פאַר צווישן פּראָלעטאַריער"; די אידישע בורזשואַזיע וואָלט מען געקענט אָנרופן „די פּויזענדיקע צווישן די פּויזענדיקע". אין דערדאָזיקער סוויווע איז קיין שום באַוועגונגען, אידייען, שטרעבונגען און קאַמפּס-לאָזונגען ניט געווען. זי האָט געוואוסט נאָר איין זאַך — ווי עס איז דורכקומען, אונטערקויפן, כאַבאַר געבן, ווען עס זאָל ניט אויסקומען, צי דעם גובערנאַטאָר, צי דעם איספּראַווניק, צי דעם פּריסטאַוו, קעדיי אף אזא אויפן צו ראַטעווען זיך פון די קלעפּ, מיט וועלכע די צאַרישע פעאָדאַלע רעגירונג האָט געוואָלט מעכאַבעד זיין אייַנצלנע פאָרשטייער פון דער אידישער בורזשואַזיע. און מיט דעם איז אויך געווען באַפאַרבט די נאַציאָנאַלע אידעאָלאָגיע. די מאַסן פלעגט מען זאָגן, אַז זיי זאָלן זיין גוט און פרום, זיי זאָלן ניט מורמלען, זיי זאָלן ניט נעמען קיין אַנטייל אין דער רעוואָלוציאָנערער באַוועגונג, וואָרום יעדע אַרויסטרעטונג פון אידן מוז זיך ברענגען מיט זיך נייַע רעכטלאָזיקייט פאַר אידן און וואָס ס'איז נאָך שרעקלעכער, — נייַע אידישע פּאָגראָמען.

* * *

פון דעם אַנאַליז פון די עקאָנאָמישע, סאָציאַל-פּאָליטישע און נאַציאָנאַלע לעבנס-באַדינגונגען, אין וועלכע ס'האָט זיך געפונען דער מאַירעוו-טייל פון רוסלאַנד און די גאַנצע אידישע באַפעלקערונג, קען דער לעזער פאַרשטיין, ווי

אונגינסטיק זיינען דאָ געווען די באַדינגונגען פֿאַר דער אַנטוויקלונג פֿון אַ נאָרמאַלער קלאַסן-פּראָלעטאַרישער באַוועגונג. דאָ איז, אין טאָך גענומען, ניט געווען דער הויפּט שטריך — דער גרויס-אינדוסטריעלער פּראָלעטאַריאַט. דאָ האָבן די נאַציאָנאַלע באַציאונגען און די נאַציאָנאַלע פֿאַרפֿאָלגונגען געקענט באַשאַפֿן אַן אויסשליסלעכע פֿילבאַרקייט צום פּאָליטישן מאָמענט און דערנערן ראַדיקאַלע רעוואָלוציאָנערע שטימונגען אין די מאַסן. נאָר קיין אויסגעהאַלטענער פּראָלעטאַרישער קלאַסן-באַוואוסטזיין האָט דאָ ניט געקענט שטאַרק ווערן. אין דעם ליגט געוויס די גרונט-סיבה פֿון אַלע וואַקלונגען, אָפּווייכונגען און אָפּטרעטונגען אין דער געשיכטע פֿון דער אידישער ארבעטער-באַוועגונג אין רוסלאַנד.

2. דער איבערברוך אין די שטימונגען פֿון דער אידישער בורזשואזיע און קליינבירגערלעכע שיכטן.

(מ. ראַפֿעס: „עטיודן צו דער געשיכטע פֿון בונד“, ז. ז. 131—134)

„דאָס נייע בלאַט אין דער געשיכטע פֿונם אידישן פֿאָלק“ האָט זיך אויסגעדריקט ניט נאָר אין דעם אנטיילנעמען פֿון דער אידישער אינטעליגענץ און בורזשואזיע אינם זעלבסטשוץ. דאָס לעצטע איז געווען בלויז איינער פֿון די סימנים פֿון אַ טיפֿערער דערשייגונג—פֿון דער אנטשטייאונג פֿון ליבעראַלע און ראַדיקאַל-דעמאָקראַטישע גרופּעס אינם אידנטום, וואָס זיינען אריינגעצויגן געוואָרן דורך דער אָנקומענדיקער רעוואָלוציע אינם אַלגעמיינעם שטראָם פֿון דער פּאָליטישער באַוועגונג.

אינם מעשעך פֿון די נײַנציקער יאָרן איז די אידישע ארבעטער-באַוועגונג געווען דער איינציקער פֿאַקטאָר פֿון רעוואָלוציע און אָפּאָזיציע אינם אידנטום. קליינע גרופּעס פֿון דער אידישער אינטעליגענץ האָבן זיך אריינגעגאָסן אין דער דאָזיקער ארבעטער-באַוועגונג און זיינען אין איר פֿאַרשלונגען געוואָרן. אַלע דענקענדיקע עלעמענטן פֿון דער אידישער בורזשואזיע און בירגערטום זיינען געגאַנגען צום ציאָניזם, זיינען באַהערשט געוואָרן פֿון דער אידייע פֿון פּרינציפּיעלן אַפּאָליטיזם און האָבן ניט געוואָלט וויסן פֿון רעוואָלוציע און פֿון אַנטיילנעמען אינם פּאָליטישן לעבן פֿונם לאַנד. ס'איז גאַנץ קלאָר, אַז דידאָזיקע אידייען-שטימונג, כאָטש זי איז געווען זייער נאַטירלעך פֿאַר דעם נידערגעשלאָגענעם אידישן בירגערטום, וועלכער איז נאָך דערצו, אדאַנק זיין רעאַקציאָנערן מעהוס, טאָמיד געווען גענויגט צו זוכן זיינע אידעאַלן אין דער פֿאַרגאַנגענהייט,—ס'איז גאַנץ קלאָר, זאָגן מיר, אַז אזא אידייען-שטימונג האָט געקאָנט זיין ניט מער, ווי אַן איבערגאַנגס-שטופֿע. פֿריער אָדער שפּעטער האָט אַ טייל פֿון די שטאָטישע האַנטווערקער, הענדלער און אינטעליגענץ געמוזט אריינגעצויגן ווערן אינם אַקטיוון פּאָליטישן קאַמף, זייער גרונט-קערן

האָט געמוזט ווערן א מיטפילנדער. און דאָס איז טאַקע פאַרגעקומען, ביסלעכווייז אָנקלייבנדיק זיך, צום 1903-טן יאָר.

הערצלס און נארדאוס [3] בורזשואַזע אוטאָפיע, פאַר וועלכער ס'האָבן זיך אָנגעכאַפּט די ברייטע שיכטן פון דער אידישער פאָלקס-מאַסע אין 1897-טן יאָר, האָט זיך ניט פאַרווירקלעכט.

... אין דעם ציאָניזם גופא האָט דערווײַלע אָנגעהויבן רייף ווערן א אינערלעכע צעשפּאַלטונג. פאַר די ערשטע יאָרן פון דער כוואַליע זיינען אין דער ציאָניסטישער באַוועגונג אַריינגעצויגן געוואָרן אויך אייניקע אַרבעטער-גרופּעס, נאָך מער יוגנט „פונם אַרבעטסלאָזן בירגערטום”, פון „לופט-מענטשן”, וועלכע זיינען שטענדיק געווען אַזויפיל אינם אידישן „טכום”...

... אַפן ערשטן פּלאַץ הויבט אָן אין ציאָניזם ארויסצוטרעטן די אינטעליגענץ, און לינקס פון איר באַווייזן זיך גרופּעס, וועלכע זוכן א דירעקטע צוזאַמענבינדונג מיט דער אידישער אַרבעטער-באַוועגונג.

פאַרשפּעטיקנדיק אין זיין אַנטוויקלונג אַף א צענדליק יאָר, האָט דער ציאָניזם ניט געקאָנט זיך אָפּזאָגן פון דער אויפגאַבע צו באַהערשן די אַרבעטער-מאַסע, וועלכע האָט זיך ארויסגעוויזן פאַר דעמדאָזיקן צענדליק יאָר אלס דער אַקטיווסטער פאַקטאָר פון דער אידישער געשיכטע. נאָר צוזאַמענקומענדיק זיך מיט דער אַרבעטער-מאַסע, האָט דער ציאָניזם געמוזט זיך אָנהויבן שפּאַלטן, ווייל אין דיזער אַרבעטער-מאַסע האָט מען ניט געקאָנט גיין מיט לאָזונגען פון פּאָליטישן און עקאָנאָמישן קוויעטיזם (גאָרנישט ניט טאָן) און בלויז מיט האַוטאָכעס וועגן „טשאַרטער” [4] וועלכער דאַרף אַראָפּפאַלן דעם אידישן פאָלק, וואָס וואַרט אַף אים, ווי מאַן פון הימל. אָט פון דעמדאָזיקן ווידערשפּרוך איז דאָס ארויסגעקומען דער מעשונעדיקער געמיש פון דער קליינבירגערלעך נאַציאָנאַליסטישער ציאָניסטישער אידעאָלאָגיע מיט די מאָדערנע אידייען פון דער אַרבעטער-באַוועגונג,—דער געמיש, וועלכער הייסט „ציאָניסטיש-סאָציאַליסטישע פּראַקציעס” [5].

דעם אָנהויב פון דערדאָזיקער „ארויסשפּאָרצונג” געפינט מען נאָך אַף דעם מינסקער (לעגאַלן) צוזאַמענפאָר פון די רוסישע ציאָניסטן אין 1902-טן יאָר. די דערלויבעניש אַף דעמדאָזיקן צוזאַמענפאָר האָבן די ציאָניסטן באַקומען בא דער מיטווירקונג פון די אידישע „אומאפּהענגיקע” [6] און אַלץ צוליב דעמדאָזיקן צוועק—קעדיי אָפּצוציען די אידישע אַרבעטער-מאַסן פון דעם רעוואָלוציאָנערן קאַמף. אַף דעמדאָזיקן צוזאַמענפאָר טרעט ארויס די גרופּע „אַרבעטער-ציאָניסטן” מיט א דעקלעראַציע וועגן דער נויטווענדיקייט צו באַשאַפן עקאָנאָמישע אָרגאַניזאַציעס פאַר די אַרבעטער: דאָס איז „זובאַטאָוושטשינע” [6] ציאָניסטיש באַאַרבעט. נאָר אין 1903-טן יאָר ליקווידירן די אידישע „אומאפּהענגיקע” זייער גאַנצע אָרגאַניזאַציע—די כוואַליע האָט אויך זיי פאַרפּלייצט און, פאַרשטייט זיך, אַז צו יענעם מאָמענט האָט די גרופּע „אַרבעטער-ציאָניסטן” באַוויזן דורכצומאַכן אַ ווייטערדיקע עוואָלוציע אַף לינקס, זוכנדיק ווי אַזוי צוזאַמענצופּאָרן דעם ציאָניזם מיט די ראַדיקאַל-רעוואָלוציאָנע=

רע שטימונגען, וועלכע די עפּאָכע האָט מיט זיך געבראַכט און וועלכע האָבן באַקומען דעם אויסזען פון אַן אומשולדיקן סאָציאַליזם.

דער ציאָניזם, אלס א גאַנצער, האָט ניט געקענט קוקן גלייכגילטיק אַף דעם, ווי עס טיילן זיך אויס פון אים לינקע גרופּעס, וואָרום דידאָזיקע דערשיינונג איז געווען ביז א געוויסן גראַד א רעזולטאַט פון דעם אינעווייניקסטן ווידערשפּרוך אין דער לאַגע פון דער באַוועגונג גופא, פון דער גאַנצער אָרגאַניזאַציע, וועלכע האָט ניט געהאַט קיין שום טאָג־פּראגראם, אויסער איר ווייטן אידעאַל, האָט ניט געהאַט קיין ענטפער אַף דער פראַגע: וואָס דאַרף מען טאָן היינט? צום 1903-טן יאָר האָט דעמ־אָזיקן ענטפער די אידישע מיטעלע בורזשואזיע נאָך ניט געגעבן, מע האָט אים פאָרמולירט ערשט שפּעטער, נאָך אָקטיאַבר פון 1905-טן יאָר, אַפן צוזאַמענפאָר פון די רוסישע ציאָניסטן אין העלסינגפארס [7]), ווען די אידישע ציאָניסטישע ארגאַניזאַציע האָט זיך פארוואנדלט אין אַן עכטער אידיש־בורזשואזער נאַציאָנאַל-ליבעראַלער אָרגאַניזאַציע מיט דער אַלגעמיינער פּאָליטישער פּראָגראַם פון די לינקע קאַדעטן, איינהאַלטנדיק אין דערזעלביקער צייט דעם גאַנצן אלטן ציאָניסטיש-נאַציאָנאַליסטישן און קלעריקאַלן טאָך. דאָס איז פּאָרגעקומען שפּעטער. אין 1903-טן יאָר אָבער איז בלויז דער לינקער פליגל פון ציאָניזם געשטאנען אַף דערדאָזיקער אָדער אַף א נאָענט נאַציאָנאַל־ליבעראַלער, אָדער ראַדיקאַל-דעמאָקראַטישער פּאָזיציע, און האָט געקאָנט אָנגענומען ווערן פאַר א פארבינדעטן אינם קאַמף קעגן דעם צאַריזם.

יעדנפאַלס האָט דער אינעווייניקסטער קריזיס אין ציאָניזם, אונטערגראָבנדיק זיין איינפלוס אַף דער דעמאָקראַטישער אינטעליגענץ, אָנגעהויבן צו באַפרייען די קרעפטן, וועלכע מע האָט געקענט ארייַנציען אין דער רעוואָלוציאָנערער באַוועגונג. נאָך א גרעסערע באַרייטונג האָט געהאַט דער קלאַפּ, וואָס ס׳האָט דערלאַנגט דעם ציאָניזם הערצל גופא אין 1903-טן יאָר אַף דעם 5־טן באַזעלער קאָנגרעס. מיר מיינען דעם פּראָיעקט פאַרבייטן פּאַלעסטינע „דאָס לאַנד פון די אָוועס” אַף א קאלאניע אין אפריקע—אוגאנדא. די דערשיינונג פון דעמדאָזיקן פּראָיעקט, באשטעטיקנדיק דעם אוואנטיוריסטישן כאראקטער פון דער גאַנצער באַוועגונג, האָט באַוויזן, אַז די פירערס גופא פון דער באַוועגונג האָבן זיך אנטוישט אין דער מעגלעכקייט צו „באַקומען” פאַר די אידן אַן „עפנטלעך־רעכטלעכע היים” אין פּאַלעסטינע...

...אַף אזאַ אויפן האָבן מיר שוין אין 1903־טן יאָר א גרויסן שיכט פון דעמאָקראַטישע עלעמענטן, וועלכע האָבן ניט נאָר פאַרלאָרן זייער פריערדיקע שאַרפע אנטיפּאַטיע און האַס צו דער רעוואָלוציאָנערער ארבעטער־באַוועגונג, נאָר זיינען אפילע געווען געניגט צו סימפּאטיזירן מיט איר. זיי זיינען בלויז געווען אומצופרידן, וואָס דער „בונד” גיט אָפּ, לויט זייער מיינונג נאָך, צו ווייניק אויפמערקזאַמקייט דער נאַציאָנאלער פראגע. דער קישענעווער פּאָגראָם [8]) שטויסט דידאָזיקע עלעמענטן אַף דעם פאָלגנדיקן טריט, וועלכן די „אַרבעטער־שטימע” [9]) האָט באצייכנט אינם ארטיקל וועגן האָמלער פּאָגראָם. דאָס ארויסטרעטן פונם אידישן ארבעטער-זעלבסטשוץ און דאָס ארויסגיין פונם

„בונד" פון דער ר. ס. ד. א. פּ. שטעלט אײנגאַנצן אײן אַ שאַלעם צװישן דידאַ-זיקע שיכטן מיטן „בונד".

דער „בונד", װעלכער איז אין 1897-טן יאָר געװען איזאָלירט, װערט ביס-לעכװײז, צוזאַמען מיט דער גאַנצער אידישער אַרבעטער-באַװעגונג, דער נאַ-ציאָנאַלער העלד פאַר די ברײטע דעמאָקראַטישע שיכטן און נאָך מער פאַר דער שטאָטישע אָרימער מאַסע, װעלכע האָט אויך מיטגעפילט דעם סאָציאַלן קאַמף פון „בונד" קעגן די גװירים און דעם צאַריזם. דער אידישער אַרבע-טער הערט אויף צו זײן דער אײנציקער אינם קאַמף מיטן צאַריזם, די אידישע אַרבעטער-באַװעגונג פאַרלירט אירע שאַרפע זײטן. דער „בונד" באַזיגט אַלע פּאַרטײען און גרופּעס, װעלכע בלײבן קרײזלעך, אין פאַרגלײך מיט זײן מאַסנ-דיקער, פאַרהאַרטעװעטער אינם קאַמף-אָרגאַניזאַציע. נאָך דעם „בונד" קומט אויס װאָס װײטער אַלץ מער און מער אָרײנצװזיגן אין זיך די שטימונג פון די גרופּעס, װאָס שטײען נאָענט צום פּראָלעטאַריאַט, צו פאַרלירן זײן עכטן קלאַסן-כאַראַקטער.

אין 1903-טן יאָר הױבט אָן אַרױסצוגײן אין פּעטערבורג אַ טעגלעכע צײ-טונג אין אידיש „דער פרײנד". דאָס איז געװען גאָר אַ נײע דערשײנונג, װײל ביז יענער צײט האָט דער צאַריזם קײנעם ניט געגעבן קײן דערלױבע-ניש אַף אַרױסצוגעבן אַזאַ צײטונג, װי ער האָט בכלל ניט דערלאָזן קײ דעמאָקראַטישע פּעריאָדישע אױסגאַבן. דעמדאָזיקן טריט פון דער רעגירונג דאַרף מען אויך פאַרעכענען אַפּן כעשבן פון זײן „זובאַטאָװסקער" פּאָליטיק. אין די אַרכיװן פון דער מאָסקװער אָכראַנקע קען מען געפינען די קאָרעס-פּאָנדענץ צװישן זובאַטאָװן און די „אומאַפּהענגיקע" װעגן דערדאָזיקער פראַגע. די מינסקער אידישע „זובאַטאָװצעס" שטיצן די אידײע װעגן דערלױבן אַרױס-צוגעבן אידישע לעגאַלע ליטעראַטור, קעדײ צו פאַרניכטן די מאָנאָפּאָליע פון די אידישע רעװאָלוציאָנערן אַף צו באַפרידיקן די קולטורעלע באַדערפע-נישן פון דער אידישער אַרבעטער-מאַסע. די פּאָזיציע פון „דעם פרײנד" איז געװען אַ נעבלהאַפט-דעמאָקראַטישע. ער איז ניט געװען קײן ציאָניסטישער אָרגאַן—און דאָס אַלײן איז שױן געװען סימפּאַטאָמאַטיש פאַר די נײע שטימונגען כאָטש שױן צוליב זײן אױסגעשפּראָכענעם קלײנבירגערלעכן כאַראַקטער האָט דער „פרײנד" ניט געפירט, ניט געקאָנט און זיך ניט דערװעקט צו פירן קײן קאַמף קעגן ציאָניזם.

דער קריזיס אינם בירגערטום און אין דער דעמאָקראַטישער אינטעליגענץ, װעגן װעלכן מיר האָבן גערעדט, האָט נאַטירלעך צוגעצױגן אַסאַך נײע קרעפטן אין די רײען פון „בונד". אין אַלע אוניװערסיטעט-שטעט און אין די אױסלענ-דישע רוסישע קאָלאָניעס זײנען אַנטשטאַנען „גרופּעס אַף מיטצואװירקן דעם בונד", פון װעלכע עס זײנען שפּעטער אַרױס אַסאַך אַקטיװע פּאַרטײאישע טוער...

3. די בונדישע פאָדערונג פון נאַציאָנאַל-קולטורעלער אַווטאָנאָמיע *).

(וו. מעדעם 10): „די נאַציאָנאַלע פראַגע און די סאָציאַל-דעמאָקראַטיע“. פאַרלאַג „די וועלט“ ווילנע, 1906, זייטן 55—62) **).

...אין געביט פון די קולטורעלע עניאָנים... וועט זיך צונויפקלייבן די גאַנצע ענערגיע פון דעם כוצפּעדיקן נאַציאָנאַליזם. דערדאָזיקער געביט וועט ווערן דער הויפּט-פּלאַץ פון די נאַציאָנאַלע סיכסוכים. אָט דאָ וועט אויסגעגאָסן ווערן דער גאַנצער קאַעס קעגן דער „פרעמדער“ נאַציע... דאָ וועט ליגן דער קאַנאַל, וואוהין ס'וועלן זיך ציען די אַסימילאַטאָרישע טענדענצן, יענע געווער, מיט וועלכן מ'וועט דורכפירן אין לעבן די שאָוויניסטישע פלענער אף צו דער-שטיקן דורך דער מערהייט די „פרעמדע“ נאַציאָנאַלע גרופּן.

און וויבאַלד, אז איין צאַד וועט אָנפאַלן, וועט זיך אויפהויבן דער צווייטער צאַד אף צו פאַרטיידיקן זיך. ס'וועט זיך אָנהויבן א מין מאָביליזאַציע פון נאַציאָנאַלער זעלבסטשוץ. וואָס-זשע וועט זיין דער פּויעל-יוצע דערפון? די „אַלגעמיינע נאַציאָנאַלע“ בילדונגס-אנשטאַלטן וועלן דינען פאַר א קאַמפּס-פּלאַץ, וואו עס וועלן זיך אָפּשפּילן די האַרטנעקיקסטע נאַציאָנאַלע מילכאָמעס. יעדער פראַגע, וועלכע וועט געשטעלט ווערן אין דעם טאָג-אָרדענונג פון די אַנשטאַלטן, יעדער נייע לערשול, יעדער נייע וואַקאַנטע שטעלע, יעדע אום-ענדערונג אין דער סיסטעם פון די לימודים אָדער יעדע נייע הוצאָע אין דעם ביורזשעט וועלן מוזן פירן צו א סיכסעך, צעשפּאַלטנדיק יעדע באַראַטונג, וואָס וועט זיך פאַרנעמען מיט אזוינע פראַגן, אף 2 אָדער מער פיינטלעכע מאַכנעס, צעטיילנדיק די פאַרטרעטער פון די פאַרשיידענע נאַציעס לויט זייער נאַציאָנאַלער אָפּשטאמונג.

די סאָציאַל-דעמאָקראַטיע וועט זיין אָנמעכטיק צו טאָן עפּעס קעגן אָט דער שטענדיקער מילכאָמע פון די פאַרטרעטער פון די פאַרשיידענע נאַציעס. נאָך מער, האַגאַם דערדאָזיקער קאַמף שטאַמט פון דער בורזשואַזיע, האַגאַם ער ווערט געפירט דורך די בורזשואַזע גרופּן פון די פאַרשיידענע נאַציעס, פונדעסטוועגן קען די סאָציאַל-דעמאָקראַטיע ניט שטיין פון ווייטן; דער פּראָלעטאַריאַט קען ניט איבערלאָזן דער בורזשואַזיע, אז זי זאָל פאַרטיידיקן זיינע לער-שולן, ווייל זיינע ברענענדיקע אינטערעסן, זיינע קולטורעלע באַדערפענישן טרייבן אים אומפאַרמיידלעך איינצושטעלן זיך פאַר די מיטלען, וואָס זיינען נויטיק פאַר דער קולטורעלער אנטוויקלונג, איינצושטעלן זיך און קעמפן קעגן די פיינטלעכע רעאַקציאָנערע קרעפטן, וועלכע ווילן אונטער דעם שלייער פון אַסימיליאַציע פאַרצוימען אים דעם וועג צו בילדונג. ער וועט מוזן אריינמישן

*) האַגאַם די פאָדערונג פון נאַציאָנאַל-קולטורעלער אווטאָנאָמיע איז אָפיציעל איינגעשלאָסן געוואָרן אין דער בונדישער פּראָגראַם ערשט אפן VI צוזאַמענפאָר סאָף 1905, פאַקטיש אָבער האָט דער בונד פאַרטיידיקט דידאָזיקע פאָדערונג נאָך פון זיין IV צוזאַמענפאָר אין 1901-טן יאָר.

**) דער אווטאָר שילדערט דאָ די קעגנזייטיקע נאַציאָנאַלע רייסעניש אין א מלוכע מיט א געמישטער נאַציאָנאַלער באַפעלקערונג.

זיך אין דעם קאַמף קעגן דער בורזשואַזיע פון די „פרעמדע" נאַציאָנען און קעסיידער ראַנגלען זיך קעגן איר. אים וועט אויסקומען ניט ווילנדיק צו גיין האַנט-בײַ-האַנט מיט דער בורזשואַזיע פון זיין אייגענער נאַציע, קעדיי צו פאַרטיידיקן זיך קעגן די אָנפאַלן פון דער בורזשואַזיע, וועלכע געהערט צו אַן אַנדער נאַציע. ער וועט געצוואונגען זיין איינצושטעלן זיך פאַר זיין שפּראַך, פאַר זיין לער-שול, פאַר זיין קולטור, קעדיי צו באַשיצן זיך פון דעם פרעמדן סוויבע; אָט דער דאָזיקער קאַמף וועט באַשאַפן אַ באָדן פאַר נאַציאָנאַלן פאַנאַטיזם, נאַציאָנאַלע אָפּגעזונדערטקייט; אויף אָט דעם באָדן קאָן אויסוואַקסן דער נאַציאָנאַלער האַס צו אַלץ, וואָס ס'איז ניט אייגענע, וואָס ס'געהערט צו אַ פרעמדער נאַציע; פון דער אַנדער זייט, וועט דער דאָזיקער קאַמף טרייבן די אַרבעטער צו באַהעפטן זיך מיט דער „אייגענער" בורזשואַזיע — זייער נאַטירלעכן בונדעס-כאַווער אין קאַמף קעגן די „פרעמדע", זי וועט מיטברענגען די פעסטע פאַרבינדונג פון די פאַרשיידענע קלאַסן אין איין נאַציאָנאַלן „בלאָק". ער וועט צעשפּאַלטן דעם באַוואוסטזיין אינם קאַמף פון דעם אַרבעטער, אַרויסרוקנדיק נעבן דעם קלאַסנקעגנזאַץ די נאַציאָנאַלע סינע און פאַרבייטנדיק דעם קאַמף קעגן די עקספּלואַטאַטאָרס דורך דעם קאַמף קעגן דעם „פרעמדן" יאָך. אָט דער שטענדיקער נאַציאָנאַלער סיכסעך, וועלכער וועט קעסיידער אויפקשטעלן דעם בורזשוא און דעם אַרבעטער איינעם נעבן דעם אַנדערן, אונטער איין נאַציאָנאַלן לאָזונג קעגן דעם אַלגעמיינעם נאַציאָנאַלן פיינט, וועט אַלפּי טעווע באַשאַפן אַ געוויסע פּסיכאָלאָגישע פאַרבינדונג צווישן די צוויי בעעצעם פיינטלעכע קלאַסן, וועט פאַרטושן דעם קלאַסן-אינסטינקט, אונטערהעצן די נאַציאָנאַליסטישע שטימונגען; און האַגאַם ער וועט ניט האָבן בעקויעך אויסצוואָרצלען דעם באַוואוסטזיין פון דעם קלאַסן-אינטערעס, וועט ער דאָך זיין אַ מוירעדיקע מעניע, וועלכע וועט שטערן צו פאַרשטיין זעמדאָזיקן אינטערעס קלאָר און דייטלעך, אין זיין רייִנער געשטאַלט, אָן זייטיקע פלאָנטערבישן...

.. די הויפּט-צאָרע פון די „אַלגעמיין-נאַציאָנאַלע" קולטורעלע איינריכטונגען באַשטייט אין דעם, וואָס זיי דערנערן די נאַציאָנאַליסטישע אויפגערעגטקייט.

די נאַציאָנאַליסטישע אויפגערעגטקייט קען נאַטירלעך ניט געהיילט ווערן דורך דעם, וואָס מ'וועט קעסיידער רייצן דעם קראַנקן גליד; דער דאָזיקער גליד דאַרף אָדער געהיילט, אָדער באַזייטיקט ווערן. ער טאָר ניט בלייבן אַלס מאָקער פון ווייטערדיקע קראַנקייטן. ווייטער לאָזן אַזאַ לאַגע טאָר מען ניט.

ניט די מלוכע, ניט די אָרגאַנען פון דער זעלבסטפאַרוואַלטונג, ביכלאַל ניט די אַלע איינריכטונגען, וועלכע באַשטייען פון פאַרטרעטער פון פאַרשיידענע נאַציעס, דאַרפן זיך ניט פאַרנעמען מיט אָט די „קראַנקע" פונקציעס. אָט דער דאָזיקער צווייג פון געזעלשאַפטלעכן לעבן דאַרף אַרויסגענומען ווערן פון זייערע הענט. אַזוי ווי מ'קען זיך אָבער מיט אָט די פונקציעס ניט פאַרלאָזן אויף דער פּריוואַטער איניציאַטיוו, מוזן זיי איבערגעגעבן ווערן אין די הענט פון די נאַציעס. אויף אַזאַ אויפן צוימען זיך אָפּ די נאַציעס איינע פון דער

אנדערער. יעדערע פון זיי פירט אָן זעלבשטענדיק, אָן דעם אָנטייל פון אנדערע נאַציעס, אירע קולטורע־ע איניאָנים. ס׳ווערט באַזייטיקט יעדע נויטיקייט פון קאמף און קעגנזייטיקע סיכסוכים. ס׳עפנט זיך א ברייטער פלאַץ פאר אַ ריינעם קלאַסנקאַמף אין די ראמען פון יעדער נאַציאָנאַלער גרופּע, א קאמף, וועלכער ווערט ניט פארטונקלט און פארוויקלט דורך דער נויטיקייט איינצושטעלן זיך אין דעם פּראָצעס פון די נאַציאָנאַלע טיכסוכים פאר די אינטערעסן פון דער אייגענער נאציע; דער קלאַסנקאמף ווערט אָפּגערייניקט און פאריינפאַכט. אף אָנצופירן אירע קולטורעלע איניאָנים — און נאָר צוליב דעם — בילדעט יעדע נאַציע אַ יורידישע קאָלעקטיווע איינהייט. די אָרגאַנען, וועלכע זיינען נויטיק דערצו, אז די „יורידישע פּערזאָן" זאָל קענען פונקציאָנירן, ווערן אויסגעקליבן אף דעמאָקראטישע יעסוידעס דורך אלגעמיינע וואַלן. אָט די אָרגאנען נעמען איבער בא דער מלוכע איר שליטע אף די קולטורעלע איניאָנים פון דער אָדער יענער נאציע. אף וויפל ס׳עקזיסטירן אזוינע קולטורעלע באַדערפעניש, וועלכע זיינען אלגעמיין פארן גאנצן לאנד און וועלכע זיינען ניט נאָר די קרעפטן פון דער איינצלנער נאַציע, ווערן זיי באַפרידיקט דורך א פעדעראטיוון בונד פון נאציאָנאלע סיימען. דערדאָזיקער בונד באַשאפט צו גלייכער צייט א פונדאמענט, אף וועלכן די פּראָלעטאריער פון פארשיידענע נאציעס קענען פאראייניקן זייערע קרעפטן אפילע אין דעם טכום פון יענע פראַגן, בענויגייע צו וועלכע די נאציעס זיינען „אָפּגעצוימט" איינע פון דער אנדערער.

דערין ליגט דער טויכן פון דער קולטור־נאַציאָנאַלער אַווטאָנאָמיע אין איר ריינער געשטאַלט...

מיר געפינען ניט פאר מעגלעך צו גיין איצט ווייטער אויסער יענע אלגעמיינע דירעקטיוון בענויגייע צו דערדאָזיקער פראגע; די אויסאַרבעטונג פון די פּראָטים געהערט צו יענער צוקונפט, ווען אפן גרונט פון אונזערע פּראָגראם־פונקטן וועלן אויסגעארבעט ווערן די קאָנקרעטע געזעץ־פּראָיעקטן. דער פּרינציפּיעלער אינהאלט, אין וועלכן ס׳איז וויכטיק קלאָר צו ווערן שוין איצט, ווערט אויסגעדריקט אין צוויי ווערטער: נאציאָנאַלע זעלבסטפאַרוואלטונג.

אף דער נאציאָנאַלער פראגע גיט א גענויען ענטפער בלויז די נאַציאָנאלע אַווטאָנאָמיע.

דידאָזיקע פאָדערונג צוזאַמען מיט די איבעריקע אונזערע פאָדערונגען אינם דאָזיקן געביט — בירגערלעכע גלייכבאַרעכטיקונג פאַר די אידן און די פולבארעכטיקונג פון דער אידישער שפּראַך — בילדן אונזער פּראָגראם בענויגייע צו דער נאציאָנאלער פראגע.

4. דער אָרגאַניזאַציאָנס־פּרינציפּ פונם בונד.

(רעזאָלוציע פונם V-טן צוזאַמענפאָר*): „דער V-טער צוזאַמענפאָר פון אלגעמיינעם איד. ארב. בונד אין ליטע, פוילן און רוסלאנד״, זשענעווע, 1904, ז.ז. 2-3).

1. דער „בונד״ איז אַ פעדעראַטיווער טייל פון דער רוסל. ס.-ד. אַרבע־טער־פּאַרטיי [11].

2. דער „בונד״ איז אַ סאָציאַל-דעמאָקראַטישע אָרגאַניזאַציע פון אידישן פּראָלעטאַריאַט, וועלכע איז ניט באַשרענקט אין איר טעטיקייט מיט קיינע ראיאָנע גרענעצן און גייט אַריין אין פּארטיי ווי זיין (דעם אידישן פּראָלעטאַ־ריאַטס) איינציקער פאָרשטייער; דערביי קען דאָס אַרויסטרעטן אינם נאָמען פון גאַנצן פּראָלעטאַריאַט פון אַ באַשטימטן טעריטאָריום, אָף וועלכן אויסער אַנדערע אָרגאַניזאַציעס, וואָס גייען אַריין אין פּאַרטיי, פירט זיין טעטיקייט אויך דער „בונד״, דערלאָזן ווערן נאָר מיט דעם אָנטייל פון „בונד״.

3. אין צ. ק., אויסלענדישן ק. און אָף די צוזאַמענפאָרן פון דער פּאַרטיי קלייבט אויס דער „בונד״ זיין פאַרטרעטונג, וועלכע טרעט ארויס אַלס אַזעל־כע אין די פראַגן, אָף וועלכע עס פאַרשפרייט זיך די קאָמפּעטענץ פון די צו־זאַמענפאָרן פון „בונד״. דער אָרט, ווי אַזוי דער „בונד״ דאַרף זיין פאַרטראָטן, דאַרף זיין געגרינדעט אָף פּרינציפּן, גלייכע פאַר די צדאָדים, וועלכע טרעטן אַריין אין אָפּמאַך.

די קאָמפּעטענץ פון „בונד״.

4. דאָס פּראָגראַם פון „בונד״ איז דאָס אַלגעמיינע פּאַרטיי-פּראָגראַם, צו וועלכע ער קען אין די פראַגן, וועלכע ווערן באַדינגט דורך די באַזונדערע לאַגע פון אידישן פּראָלעטאַריאַט אין רוסלאַנד און דורך די קעגנזייטיקע באַ־ציאונגען, וואָס עס עקזיסטירן צווישן די געזעלשאַפטלעכע קרעפטן אין דער אידישער נאַציע גופא, צוגעבן זיך באַזונדערע פונקטן, וועלכע ווידערשפּרעכן ניט דער פּאַרטיי־פּראָגראַם.

5. דער „בונד״ האָט זיינע צוזאַמענפאָרן צו באַשליסן אַלע פראַגן, וועלכע פירן אָן סאָציאַל דעם אידישן פּראָלעטאַריאַט, זיין צ. ק. און אויסלענדישן ק.

6. דער „בונד״ האָט רעכט אָפּן באָדן פון דער פּאַרטיי-פּראָגראַם צו באַ־שליסן אזעלכע אלגעמיינע פראגן, ווען וועלכע די פּאַרטיי-צוזאמענפאָרן האָבן ניט ארויסגעטראָגן קיינע רעזאָלוציעס. דידאָזיקע באַשלוסן האָבן נאָר אַ „צייַ־טיקע״ קראַפט: ביז די באַשטימונגען פון די אַלגעמיינע צוזאַמענפאָרן איבער דידאָזיקע פראַגן.

---

*) דידאָזיקע רעזאָלוציע שטעלט מיט זיך פאָר די אזוי צו זאָגן „פּראָגראַם-מאקסימום״ פון בונד אין דער אָרגאַניזאַציאָנעלער פראגע; דערזעלבער צוזאַמענפאָר האָט אויך אָנגענומען א פּראָ־גראַם-מינימום, דער איקער פון וועלכן ס'באשטייט אין דעם, אז דער בונד איז דער איינציקער פאָר־שטייער פונם אידישן פּראָלעטאריאט; די לעצטע פּראָגראם האָט דער בונד פאַרטיידיקט אַפן II צו־זאַמענפאָר פון ר. ס. ד. א. פּ.

7. דעם „בונד״ געהערט די פולע פרייהייט אין דער פירונג פון די אינערנים פון זיין אָרגאַניזאַציע.

8. דער „בונד״ האָט רעכט אונגעשטערט ארויסצוגעבן אויסער ליטעראַטור אַף אידיש אויך ליטעראַטור אַף אַנדערע שפּראַכן. זיך ווענדן צו אַ פּראָלעטאַריאַט פון אַן אנדער נאַציע האָט דער „בונד״ רעכט נאָר, ווען אַף דעם זייַנען איינשטימיק די אָרגאַניזאַציעס פון די אַנטשפּרעכנדע טיילן פון דער פּאַרטיי, צו דעם פּראָלעטאַריאַט פון דאָס גאַנצע לאַנד — נאָר מיט דער איינשטימונג פון דעם צ. ק. פון פּאַרטיי. אָנמערקונג: אום זיך צו ווענדן צום אידישן פּראָלעטאַריאַט, מוזן די צדאָדים, וואָס גייען אריין אין אָפּמאַך, האָבן די ערלויבעניש פון צ. ק. פון „בונד״.

9. א) צוליב פּראַקטישע אונטערנעמונגען האָט דער „בונד״ רעכט אריינצוטרעטן אין צייטיקע איבעראיינשטימונגען מיט רעוואָלוציאָנערע אָרגאַניזאַציעס, וועלכע גייען ניט אריין אין דער פּאַרטיי, און וועגן וועלכע עס איז ניטאָ קיין ספּעציעלער פאַרבאָט פון דעם פּאַרטיי-צוזאַמענפאָר אָדער פון צ. ק. פון פּאַרטיי. וועגן יעדער אזא איבעראיינשטימונג מוז דער צ. ק. פון בונד״ געבן צו וויסן דעם צ. ק. פון פּאַרטיי. דאָס ארויסטרעטן צוזאַמען אין ליטעראַטור מיט ניט קיין ס. ד. ארגאַניזאַציעס קען ניט ווערן דערלאָזן.

ב) מיט אַ באַזונדערע ערלויבעניש פון צ. ק. פון פּאַרטיי האָט דער „בונד״ רעכט אריינצוטרעטן אויך אין שטענדיקע איבעראיינשטימונגען מיט ס. ד. אָרגאַניזאַציעס, וואָס גייען ניט אריין אין פּאַרטיי, אום צוזאַמען צו ערפילן אייניקע זייטן פון דער רעוואָלוציאָנערער ארבעט.

10. דער פּאַרטיי-צוזאַמענפאָר האָט רעכט אָפּצושאַפן אלע באַשטימונגען פון די צוזאַמענפאָרן פון „בונד״, אויסער די באַשלוסן, וועלכע זיינען אָנגענומען געוואָרן אַפן פּינקטלעכן גרונד פון דערדאָזיקער קאָנסטיטוציע. אויב דער צ. ק. פון פּאַרטיי זעט איין אין וועלכע ניט איז טאַטן פון צ. ק. פון „בונד״ א ווידערשפּרוך מיט די באַשלוסן פון די אַלגעמיינע צוזאמענפאָרן פון פּארטיי, האָט ער (דער צ. ק. פון פּאַרטיי) רעכט צו פאָדערן פון אים (פון צ. ק. פון „בונד״) אַן ערקלערונג.

11. ווען עס איז נויטיק, האָט דער צ. ק. פון פּאַרטיי רעכט אריינצוטרעטן אין באַציאונגען מיט איינציקע טיילן פון „בונד״, אָבער נאָר מיט דער איינשטימונג פון צ. ק. פון „בונד״; ווי עס דאַרפן ווערן געפירט דידאָזיקע באַציאונגען באַשטימט אין יעדן איינציקן צופאַל דער צ. ק. פון „בונד״.

12. אלע דאָ אויסגערעכנטע פּונקטן רעכענען זיך פאַר די גרונד-פּונקטן, און זיי קענען ווערן איבערגעביטן, דערפילט און אָפּגעשאַפט נאָר, ווען אף דעם זיינען קעגנזייטיק איינשטימיק די צדאָדים. וועלכע טרעטן אריין אין אָפּמאַך.

5. דער בונד פאַרוואַנדלט זיך אין אַ זעלבשטענדיקער נאַציאָנאַלער פּאַרטיי.

(מ. ראַפעס: „עטיודן צו דער געשיכטע פון בונד“, ז. ז. 100—107)

... דער בונד איז ארויסגעטראָטן פון די רייען פון דער ר. ס. ד. א. פּ. פון 1903-טן יאָר ביזן 1906=טן יאָר האָט דער בונד עקזיסטירט אלס א גאַנץ זעלבשטענדיקע סאָצ. דעמ. פּאַרטיי. מיר זאָגן „פּאַרטיי“ און ניט „אָרגאַניזאַציע“, האַגאַם פאַר דער גאַנצער צייט פון זיין עקזיסטענץ פלעגט דער בונד זאָרגזאַם אויסמיידן צו באַצייכענען זיך מיטן נאָמען „פּאַרטיי“. אין טאָך גענומען דאַרף מען אָנווייזן, אַז פאַר די גאַנצע 25 יאָר פון דער עקזיסטענץ פון דער אידישער ארבעטער-באַוועגונג איז דער „בונד“ קיינמאָל ניט געווען אין משך פון א לאַנגער צייט קיין אָרגאַנישער טייל פון דער ר. ס. ד. א. פּ. פון די נאָענטסטע יאָרן נאָכן אַרויסטרעטן פון דער פּאַרטיי האָט די רעוואָלוציאָנערע אַרבעטער-באַוועגונג צווישן די אידישע ארבעטער באַקומען זייער א ברייטע אַנטוויקלונג. דער „בונד“ פלעגט נעמען דעם אַקטיווסטן אנטייל אין דער אַלגעמיין רוסישער רעוואלוציאָנערער באַוועגונג. ער פלעגט באַרירן אַלע פראַגן פונם אַלגעמיין-רוסישן רעוואלוציאָנערן קאַמף, פלעגט ארויסרופן אַפן גאַס די אַרבעטער-מאַסע אין נאָמען פון אלגעמיין רוסישע לאָזונגען, ער פלעגט ניט נאָר ניט אָפּשטיין, נאָר איז אָפּט, באַזונדערס אין פראַט פון ארגאַניזירטקייט, געווען פאָרויס פון דער רעוואָלוציאָנערער ארבעטער-באַוועגונג פון רוסלאַנד. דער „בונד“ האָט זיך געדענקט ניט אנדערש, אַלס א טייל פון יענע רעוואָלוציאָנערע קויכעס פון גאַנץ רוסלאַנד, וועלכע פירן אַ קאַמף פאַר אַראָפּוואַרפן דעם צאַריזם. דאס איז אַלץ אזוי, נאָר אין דערזעלבער צייט האָט דער „בונד“ די גאַנצע צייט עקזיסטירט אלס א באַזונדערע פּאָליטישע פּאַרטיי, וועלכע פאַרייניקט די אידישע אַרבעטער, און נאָר די אידישע ארבעטער. אין אָנהויב, אין די יאָרן 1897—1903, איז דאָס נאָר טיילווייז געווען אַ רעזולטאַט פון דער נאַציאָנאַלער נעטיע פון די לידערס און אנפירער פון דער בונדישער באַוועגונג. דאָס איז אין א באַדייטנדיקער מאָס געווען א רעזולטאַט פון דער אַלגעמיינער שוואַכקייט פון דער רעוואָלוציאָנערער ארבעטער-באַוועגונג אין רוסלאַנד, פונם פולשטענדיקן אויספעלן פון אַן אַלגעמיין-רוסלענדישער רעוואָלוציאָנערער פּאַרטיי פונם פּראָלעטאַריאַט. דאָס ארויסטרעטן פון „בונד“ פון די רייען פון דער ר. ס. ד. א. פּ. אין 1903-טן יאָר טראָגט אַריין אינם דאָזיקן פּראָצעס א נייעם פאַקטאָר. די נאַציאָנאַלע אידעאָלאָגיע פון דער באַוועגונג ווערט די גרונט=סיבע פונם איינרייס צווישן דעם „בונד“ און דער אַלגעמיין-רוסלענדישער פּאַרטיי. קעדיי צו דערקלערן דער ארבעטער-מאַסע די נויטיקייט פון אָט דער נאַציאָנאַלער אָפּזונדערונג קומט דעם „בונד“, נאַטירלעך, אויס אלץ מער און מער אונטערצושטרייכן די נאַציאָנאַלע באַזונדערקייטן צום שאָדן פון דער סאָציאַליסטישער אידעאָלאָגיע...

... אויב מע זאָל אוועקשטעלן די פראַגע וועגן דעם סאָציאַליסטישן באַוואוסטזיין פון די אידישע ארבעטער-מאַסן,—און נאָר אזוי קאָנען זי שטעלן

קאָמוניסטן—איז דאָ האָט די נאַציאָנאַלע] אידעאלאגיע פון „בונד" און דער פאַקט פון זיין אַרויסטרעטן פון די רייען פון דער ר. ס. ד. א. פּ. געשפּילט א מער נעגאטיווע ראָלע, פאַרפעסטיקנדיק אין דער אידישער אַרבעטער־מאַסע איר נאַציאָנאלע אָפּגעזונדערטקייט, געבנדיק דער זעלביקער נאַציאָנאַלער אָפּגעזונדערטקייט א קלוימערשט סאָציאַליסטישן שיין. ארויסטרעטנדיק פון 1903-טן יאָר פון באַשטאַנד פון דער ר. ס. ד. א. פּ., האָט דער „בונד" אין א מעשך פון 2 יאר דערצויגן דעם גאַנצן שפּיץ פון דער אידישער אַרבעטער-באַוועגונג אין ליבהאפּט, אין איבערגעגעבנקייט דער אידייע פון א זעלבשטענדיקער נאציאָנאלער אָרגאניזאציע.

די שפּאַלטונג צווישן דעם „בונד" און דער ר. ס. ד. א. פּ. האָט, נאַטירלעך, געמוזט ברענגען צו א גאַנץ באשטימטן קאַמף. איינרייסנדיק מיטן „בונד", האָט די פּאַרטיי ניט געקאָנט שאָלעם מאַכן מיט זיין עקזיסטענץ און האָט געמוזט אריבערטראָגן דעם קאַמף מיטן „בונד" אין דער ברייטער ארבעטער-מאַסע. און אין מאירעוו־קאַנט קומען טאַקע אויף איינער נאָכן אנדערן קאָמיטעטן פון דער ר. ס. ד. א. פּ.. וואָס אַנטוויקלען א רעוואָלוציאָנערע ארבעט פּאראלעל מיט די אָרגאַניזאַציעס פונם „בונד". דאָס אויפקומען פון די־דאָזיקע קאמיטעטן האָט, נאַטירלעך, ארויסגערופן א גרויסן צאָרן אין „בונד" און האָט געפירט צו א פאַרביטערטן קאַמף צווישן די בונדיסטן און די „איסקראוויצעס", ווי מען האָט דעמאָלט גערופן אי די באָלשעוויקעס, אי די מענשעוויקעס. דער „בונד" פלעגט באַשולדיקן די ארגאניזאַציעס פון דער ר. ס. ד. א. פּ. אין דעם, אַז זיי ציען אָפּ די קויכעס, וועלכע זיינען אזוי נויטיק צו אַנטוויקלען די רעוואלוציאָנערע באַוועגונג אין צענט אַל-רוסלאַנד, קעדיי א וואָרף צו טאָן זיי אין די שטעט פון מאירעוו-קאַנט, וואו דער „בונד" ווערט אַליין, אָן דער הילף פון דער ר. ס. ד. א. פּ., אַזוי „גוט" פאַרטיק מיט דער אויפגאַבע פון ארגאַניזירן די אידישע ארבעטער־מאַסן. נאָר די פאַרטיי פלעגט אָפּלייקענען, אַז דער „בונד" פירט גוט אויס זיין אויפגאַבע. די פאַרטיי האָט מיט רעכט באַהויפּטעט, אַז דער „בונד" דערציט די אידישע ארבעטער-מאַסע אינם גייסט פון נאציאָנאַליזם. די פאַרטיי האָט געהאַלטן, אַז מע מוז באַקעמפן דעמדאָזיקן נאַציאָנאַליזם און שאַפן אַ באָדן פאַר פאַרייניקן די אידישע און רוסישע אַרבעטער אין איינהייטלעכע אָרגאַניזאַציעס אָן א באַזונדערער נאַציאָנאַלער פאנאנדערגרעניצונג.

מע דאַרף זאָגן, אַז אַפן רוף פון די קאָמיטעטן פון דער ר. ס. ד. א. פּ., וואס זיינען אויפגעקומען אין מאַירעוו-קאַנט, פלעגן זיך פון די רייען פון דער אידישער אַרבעטער-מאַסע אויסטיילן גרופּעס אידישע ארבעטער. אי אין האָמעל, אי אין ווילנע, אי אין מינסק, אי אין באברויסק, אי אין וויטעבסק, אי אין פּינסק, אי אין מאָלעוו,—אומעטום, וואו עס פלעגן נאָר אויפקומען גרופּעס פון דער ר. ס. ד. א. פּ. פלעגן זיך ציען זיי אַנטקעגן דינע פעדים פון די רייען פון דער אידישער ארבעטער-מאַסע. אויב אין דער פּוילישער ארבע-

טער-באוועגונג פלעגן איינצלנע גרופעס פון אידישע ארבעטער פון לע-
כאטכילע אן פארבינדן זיך מיט יענע קרייזלעך, וועלכע האבן געפירט די אר-
בעט צווישן דעם פוילישן פראלעטאריאט, איז צווישן דער אידישער ארבע-
טער-מאסע פון מאירעוו-קאנט קומט אויף דערדאזיקער פראצעס פון אויסטיילן
זיך פון איינצלנע גרופעס פיל שפעטער, ערשט נאך דעם ווי דער „בונד" האט
זיך געשטעלט אף א באשטימטן נאציאנאליסטישן וועג, און ווי ער איז ארויס-
געטראטן פון די רייען פון דער ר. ס. ד. א. פ. מיר כאזערן איבער, דידאזי-
קע גרופעס פלעגן ציילן אין יעדער שטאט בלויז הונדערטער, אין דער צייט
ווען אנטקעגן זיי איז געשטאנען די קאמפאקטע בונדישע ארגאניזאציע, וועל-
כע פלעגט פארייניקן ארום זיך די גאנצע מאסע פון דער אידישער ארבע-
טער-באפעלקערונג. אין קאמעס זיינען דידאזיקע גרופעס געווען אומבאדייטנ-
דיקע, אבער אין אייכעס זיינען זיי געשטאנען העכער. דאס באווייזט די
פעאיקייט פון דידאזיקע גרופעס אנטקעגנצושטיין דער גאנצער סטיכיע פון
דער בונדישער באוועגונג, וואס איז געווען ארום זיי, און דאס פלעגט זיי,
פון זיין זייט, צוגעוואוינען צו באשטימטער אויסגעהאלטנקייט, פלעגט פאר-
הארטעווען און פלעגט זיי, אלקאל פאנים, דערציען אין אן אנטינאציאנאלי-
סטישן גייסט. איצט וועלן מיר אין די רייען פון ר. ק. פ. געפינען פיל אנ-
געזעענע פאראנטווארטלעכע טוער, וואס שטאמען ארויס פון דער ארבעטער-
באפעלקערונג פונם מאירעוו-קאנט. דער גרעסטער טייל פון דידאזיקע אידישע
ארבעטער-רעוואלוציאנערן האט זיך פארבונדן מיט דער ר. ס. ד. א. פ. נעמ-
לעך אין 1903-טן יאר, איגם פעריאד, ווען דער „בונד" איז ארויס פון די
רייען פון ר. ס. ד. א. פ.

זעלבסטפארשטענדלעך, אז דער קאמף, וועלכן די ר. ס. ד. א. פ. האט
דערקלערט קעגן דעם „בונד" אין מאירעוו-קאנט, פלעגט פירן צו א געוויסער
פארשווענדונג פון ענערגיע, נאר פונם שטאנדפונקט פון די גרונט-אויפגאבן
האבן די גרופעס פון דער ר. ס. ד. א. פ. אין מאירעוו-קאנט אין זייער קאמף
מיטן „בונד" אויסגעפירט א גרויסע היסטארישע אויפגאבע פון באפרייען די
אידישע ארבעטער פון אונטער דער ווירקונג פון נאציאנאליסטישע אידייען,
וועלכע זיינען אריינגעטראגן געווארן אין זייערע רייען אונטערן לאזונג פון
א סאציאליסטישער באוועגונג.

מע מוז אבער אנווייזן נאך אף איין ערלאבערונג אין דער טעטיקייט פון
די גרופעס און קאמיטעטן פון דער ר. ס. ד. א. פ. אין מאירעוו-קאנט, דאס
איז די ארבעט פון דידאזיקע קאמיטעטן און גרופעס צווישן דער ניט-אידישער
ארבעטער-באפעלקערונג. עס איז לאכלוטן ניט ריכטיק צו מאלן דידאזיקע
קאמיטעטן בלויז אלס ארגאנען צו קעמפן קעגן דעם „בונד". דעם גרעסטן
טייל פון זייער ענערגיע פלעגן די קאמיטעטן אפגעבן אף פארבינדן זיך מיט
דער רוסישער ארבעטער-מאסע פון יעדער שטאט. סאי אין מינסק, סאי אין
האמעל, סאי אין וויטעבסק, סאי אין ווילנע,—אומעטום האט די אויסבילדונג
פון דידאזיקע קאמיטעטן פון ר. ס. ד. א. פ. געפירט צו דער פארשטארקונג
פון דער ארבעטער-באוועגונג צווישן די ניט-אידישע ארבעטער פונם קאנט.

דאָס, וואָס דער „בונד“ האָט געוואָלט אויפטאָן, וואָס קעדיי אויפצוטאָן פלעגט ער פון צייט צו צייט אונטערנעמען איינצלנע פּרוואוון, דאָס וואָס אים פלעגט זיך וואר ניט וואו איינגעבן אין א שוואכער מאָס, און נעמלעך—די אויפגאַבע צו פאַרבינדן די אידישע ארבעטער-באַוועגונג מיט דער רוסישער, שטיצן דעם רעוואָלוציאָנערן פּראָצעס צווישן דער ניט-אידישער ארבעטער-מאַסע, — אָט די אויפגאַבע, וואָס איז ניט אויסגעפירט געווארן דורכן „בונד“ אין א באַדייטנ-דיקער מאָס, צוליב דעם, וואָס ער איז צופיל געווען פאַרטאָן אין זיין נאַציאָ-נאַלער סטיכיע, אָט די אויפגאַבע איז אין א באַדייטנדיק גרעסערער מאָס אויסגעפירט געוואָרן דורך די אָרגאַניזאַציעס און גרופּעס פון דער ר. ס. ד. א. פּ...

...קריטישע יאָרן פאַר דער רוסלענדישער סאָציאַל-דעמאָקראַטיע און פאַר דער גאַנצער אינטערנאַציאָנאַלער ארבעטער-באַוועגונג זיינען געווען די יאָרן 1899—1902. אין מעשעך פון די דריי יאר האט זיך אין דער אינטערנאַציא-נאַלער ארבעטער-באַוועגונג אויסגעפאָרמירט דער רעוויזיאָניסטיש-פּשאָרע-מאַכערישער לאַגער, פון איין זייט, און דער באָלשעוויסטישער, פון דער אנדער זייט. קעגן בערנשטיינען [12] האט געפירט א קאַמף ניט איין לאַגער, נאָר צוויי, וואָס יעדער פון זיי האט געהאַט זיין לידער: איינער — קאַאוטסקי [13], דער צווייטער — ראָזאַ לוקסעמבורג [14]. דידאָזיקע צוויי לאַגערס זיינען א געוויסן פּעריאָד געגאנגען צוזאַמען קעגן, ווי זיי האָט זיך געדוכט, געמיינזאַמען סוינע, נאָר באַ זיי איז שוין געווען א טיפער פאַנאַנדערגיין זיך אין דער פראַגע וועגן מאסן-אַקציעס און פאַרלאַמענטאַריזם. די קאָנטורן פון דידאָזיקע צוויי לאַגערס זיינען ניט שטענדיק געווען קלאָר און באַשטימט, נאָר מע קען זיי ארויסגעפינען באַם אויפמערקזאַמען שטודירן די ליטעראַרישע קוועלן פון יע-נער צייט. פאַר דער רוסלענדישער ארבעטער-באַוועגונג זיינען דידאָזיקע יאָרן געווען יאָרן, ווען דער רוסלענדישער ארבעטער-קלאַס האָט געשאַפן זיין פּאָ-ליטישע פּארטיי, און געשאַפן האָט ער זי אין מאמענט פון א שארפן איבער-ברוך אין דער עקאָנאָמישער אנטוויקלונג פון דער גאַנצער וועלט און אין העסקעם מיטן שאַרפן איבערברוך אין דער גאַנצער אינטערנאַציאָנאַלער אר-בעטער-באַוועגונג.

דער פּעריאָד פון אָרגאַנישער אנטוויקלונג ווערט פאַרביטן מיט א פּעריאָד פון „שטורם און דראַנג“. דער אימפּעריאַליזם ווערט אלץ א מער באַשטימענ-דער פאַקטאָר פון דער גאַנצער אינערלעכער און אויסערלעכער פּאָליטיק פון די אייראָפּעאישע בורזשואזע רעגירונגען. דער צוזאַמענשטויס פון די אימפּע-ריאַליסטישע קויכעס אף דער אינטערנאַציאָנאַלער אַרענע ווערט אלץ אָפטער און שאַרפער. די צווייטע העלפט פון די 90-קער יאָרן איז פול מיט באַוואָפנטע צוזאמענשטויסן צווישן די מלוכעס. די שטאַנדהאַפטיקייט פון די קאַפּיטאַליס-טישע פאַרהעלטענישן ווערט פאַרשוואונדן, עלעמענטן פון רעוואָלוציאָנערער אירונג, עלעמענטן פון אומשטאַנדהאַפטיקייט רוקן זיך אלץ מער און מער ארויס פאָרויס. דאס איז דער מאָמענט, ווען עס ווערט אלץ באַשטימטער די הער-שאַפט פון אימפּעריאַליסטישע אידייען. דער רעוויזיאָניזם אין דער אינטער-נאַציאָנאַלער ארבעטער-באַוועגונג מאַכט זיין ערשטן פּרוואו אוועקצושטעלן די

ארבעטער-באוועגונג אף דינסט פונם פּאָטערלענדישן אימפּעריאַליזם, פאַרבייטנ-
דיק די אידייע פון קלאַסנקאַמף און רעוואָלוציאָנערער איבערקערעניש מיט
דער אידייע פון צופּאַסן זיך און אויסנוצן די לעגאַלע מעגלעכקייטן פון דער
בורזשואַזער „דעמאָקראַטיע". אפן אנטקעגנדיקן פלאַנג פונם 2=טן אינטערנאַ-
ציאָנאַל פאָרמירט זיך אַלץ מער אויס, אלס א קעגנזאץ צו דער הערשאפט
פונם אימפּעריאַליזם, די אידייע פון אומיטלבאַרן רעוואָלוציאָנערן קאַמף פאַר
דער מאַכט פונם פּראָלעטאַריאַט, די אידייע פון דער דיקטאַטור פונם פּראָ=
לעטאַריאַט.

אויב אין די פאָריקע 20 יאָר איז דער ארבעטער-קלאַס דערצויגן געוואָרן
אין דער אידעאָלאָגיע פון א קאַמף פאַר דער פּראָגראַם-מינימום, אויב עדוארד
בערנשטיין האָט געמלעך אָט די אידעאָלאָגיע געוואָלט מאַכן פאַר אַן אויס-
שליסלעכע פאַר דער סאָציאַל-דעמאָקראַטיע, וואַקסט אָן, אלס קעגנגעוויכט
קעגן אים, אפן לינקן פלאַנג פון דער אינטערנאַציאָנאַלער סאָציאַל-דעמאָקראַטיע,
אויב מען קאָן זיך אַזוי אויסדריקן, א מאַקסימאַליסטישע גייסט=שטימונג, וועלכע
וויל טייקעף ליקווידירן די קאַפּיטאַליסטישע אָרדענונג, די פּראָגראַם-מאַקסי-
מום פאַרוואַנדלען אין א פּראָגראַם=מינימום. און ס'איז גאַנץ נאַטירלעך, אַז
אויב מע זאָל מאַכן די אויפגאַבע פון אראָפּוואַרפן דעם קאַפּיטאַל פאַר אַן אַק-
טועלער אויפגאַבע, איז די פראַגע וועגן שאַפן יענע רעוואָלוציאָנערע פּאַרטיי
פונם פּראָלעטאַריאַט, וועלכע דאַרף דורכמאַכן דידאָזיקע איבערקערעניש, דאַרף
דידאָזיקע אויפגאַבע ווערן די אַקטועלע, זי דאַרף דאָמינירן איבער אַלע אי=
בעריקע אויפגאַבן.

פון דעם שטאַנדפּונקט קאָן היסטאָריש ניט גערעכנט ווערן פאַר א צופע-
ליקייט, וואָס די שפּאַלטונג פון דער רוסלענדישער סאָציאַל-דעמאָקראַטיע איז
פאָרגעקומען אין 1903-טן יאָר ארום דער אָרגאַניזאַציאָנס=פראַגע, ארום דער
אָדער יענער פאָרמולירונג פונם 1-טן פּאַראַגראַף פונם סטאַטוט וועגן פּאַרטיי-
מיטגלידערשאַפט און ארום דער פראַגע וועגן פעדעראַציע. ס'איז ניט קיין צו-
פעליקייט, וואָס וייטער ווערט דאָסדאָזיקע פאַנאַנדערגיין זיך פאַרטיפט ארום
דער פראַגע וועגן דער באַציאונג צו דער בורזשואַזיע. דידאָזיקע ביידע מאָ-
מענטן זיינען שפּעטער געוואָרן נאָך טיפער אין דער פאָרם פון אנטקעגנשטעלן
די „דעמאָקראַטיע" אנטקעגן דער „דיקטאַטור". זיי ווען אוועקשטעלן
די מענשעוויקעס און באָלשעוויקעס פון ביידע זייטן פון דער באַריקאַדע.

ווען מיר גייען איצט צו צו דער כאַראַקטעריסטיק פון יענעם קריזיס,
וועלכן דער „בונד" האָט איבערגעלעבט אין די יאָרן 1901—1903, פון יענעם
ערשטן קריזיס פון „בונד", האָבן מיר פאַר זיך א בילד פון דער צוקונפטיקער
אנטוויקלונג פונם „בונד" אין משך פון די ווייטערדיקע 20 יאָר. מיר האָבן
דעם פאַקט פון פּאָליטישער איינהייט — מיינונגספאַרשיידנהייט בלויז אין 1905-טן
יאָר — צווישן דעם „בונד" און די מענשעוויקעס, און שפּעטער, אינם פּעריאָד
פון דער רוסישער רעוואָלוציע, דעם פאַקט פון א נעגאַטיווער באַציאונג פונם
„בונד" אינגאַנצן גענומען צו דער גאַנצער אָקטיאַבר=רעוואָלוציע. מיר קאָנען
איצט ריכטיק אָפּשאַצן דעמדאָזיקן ערשטן קריזיס פונם „בונד" און זיינע

רעזולטאטן נאָר דעמאָלט, ווען מיר וועלן אוועקשטעלן דידאָזיקע אָפּשאצונג אין א צוזאַמענהאנג מיט דער פּערספּעקטיוו פון דער ווייטערדיקער אנטוויק־לונג פונם „בונד”.

דער גאנצער צווייטער אינטערנאציאָנאל איז באשטאנען פון נאציאָנאלע פּאַרטייען. יעדע נאציאנאלע פּארטיי, זאָל עס זיין די פראַנצויזישע, ענגלישע, דייטשישע, האָט אפן ערשטן פּלאַץ געשטעלט די אינטערעסן פון איר פּארטיי, נאציאָנאלע באגרעניצטקייט, נאציאָנאלע אידעאָלאָגיע איז געווען טיפּיש פּאַרן גאנצן אָרגאנישן פּעריאָד פון דער אנטוויקלונג פון דער סאָציאל־דעמאָקראטיע. נעמלעך אָט די נאַציאָנאלע באגרעניצטקייט צוזאַמען מיט דער רעוויזיאָניסטי־שער אידעאָלאָגיע האבן געבראכט צו א קריזיס אין 1919-טן יאָר.

...אין דער רוסישער ארבעטער־באוועגונג, וועלכע הויבט אָן אין אָט די יאָרן ארויסצורוקן זיך אינם אוואנגארד פון דער אינטערנאציאָנאלער ארבעטער־באוועגונג, בילדעט זיך אויס אן עמעסע רעוואָלוציאָנערע פּאַרטיי, עס פאָר־מירן זיך שוין אויס צוויי לאַגער: דער באָלשעוויסטישער און דער מענשע־וויסטישער. ...דער „בונד” איז געשטאנען אף דערזעלבער מאַדרייגע, אַף וועלכער ס'איז געשטאנען די גאַנצע איבערוועגנדי'קע מערהייט פון דער אינ־טערנאציאָנאלער סאָציאל־דעמאקראטיע, און צום פּעריאָד, ווען ס'האָט זיך פארענדיקט זיין ערשטער קריזיס, איז ער געווען אין דעמזעלבן לאַגער, וועלכער האט באנקראָטירט צום מאָמענט, ווען ס'האָט זיך אָנגעהויבן די וועלט־מילכאָמע. דער „בונד” האט זיך ניט ארויסגעוויזן פאר פעאיק צו גיין איני־נעם מיט יענער מינדערהייט פון דער אלוועלטלעכער סאָציאל־דעמאָקראטיע, און אין דער ערשטער ריי—מיט די באָלשעוויקעס, וועלכע זיינען אין 15 יאָר ארום געווען דער איינציקער רעוואָלוציאָנערער פליגל פון דער פּראָלעטאַרי־שער באַוועגונג.

6. די רוסלענדער סאָצ. דעמ. ארבעטער־פּארטיי אין צאָפן־מאַירעוודיקן קאַנט.

(מעלדונג וועגן דער בילדונג פונם צאָפן־מאַירעוודיקן קאָמיטעט פון דער ר. ס. ד. א. פּ.)

די צאָפן־מאַירעוודיקע געגנט, דער טעטיקייטס־ראַיאָן פונם צאָפן־מאַי־רעוודיקן קאָמיטעט, כאַראַקטעריזירט זיך מיט אייגנאַרטיקע שארף־ספּעציפישע באַזונדערקייטן, וועלכע האָבן אַרויסגערופן צום לעבן אונזער אָרגאַניזאַציע. אַף אַ פּאַרהעלטניסמעסיק קליינער טעריטאָריע האָבן זיך צוזאַמענגעטראָפן עט־לעכע נאַציאָנאַליטעטן, וואָס זייער פּראָלעטאַריאַט האָט זיך אַנטוויקלט אונטער דער ווירקונג פון פאַרשיידענע געזעלשאַפטלעך־פּסיכאָלאָגישע מאָמענטן.

דאָס אונטעריאָכטע, געדריקטע פּוילן, וואָס ווערט דערשטיקט אונטערן רוסישן זעלבסטהערשנדיקן רעזשים, וועלכער עס דריקט די קלענסטע אַרויס־שיינונג פון איר נאַציאָנאַלער קולטור, פון איר נאַציאָנאַלער זעלבשטענדיקייט, גיט אַ רייכן באָדן פאַר נאַציאָנאַליסטישע שטרעמונגען. דידאָזיקע שטרעמונגען

האָבן שוין געהאַט זייער פאַרגאַנגענהייט, אירע טרעגער — די שליאַכטע און די קליינע פּוילישע בורזשואַזיע האָבן שוין אָנגעהויבן צעפאַלן ווערן און, אַלס אַ געזעלשאַפטלעכע קראַפט, פאַרלירן זייער באַדייטונג, ווען אַף דער היסטאָרישער סצענע זיינען צום ערשטן מאָל אַרויסגעטראָטן די יונגע שפּראָצונגען פון דעם פּוילישן און ליטווישן פּראָלעטאַריאַט. דער אויפגעקומענער קלאַס האָט ניט געהאַט קיין אייגענע טעאָריע, קיין אייגענע אידעאָלאָגיע, ער האָט זיך אָנגעשטויסן אָן די פּאַרטיקע נאַציאָנאַל-דעמאָקראַטישע לערעס פון דעם אָפּשטאַרבנדיקן קלאַס. דער לעצטער איז נאָך געווען אַף אַזוי פיל שטאַרק, אַז ער האָט געקענט דורך זיין אינטעליגענץ ווירקן אַף די געזעלשאַפטלעכע שטרעמונגען. די רעוואָלוציאָנערע פּוילישע אינטעליגענץ האָט, נאַטירלעך, געשטרעבט צו געפינען אַ שטיצע פאַר אירע אידעאַלן אין דער דאָזיקער נייער פילפאַרשפּרעכנדיקער געזעלשאַפטלעכער סוויווע, וואָס איז פול מיט קראַפט און מונטערקייט. זי האָט צו איר צוגעפּאַסט איר לערע, אַסימילירט זיך מיט איר און אין דערזעלביקער צייט האָט זי אַף איר אַרויפגעלייגט איר שטעמפּל, באַפאַרבט זי מיט איר קאָליר.

ניט די אינטערעסן פונם פּראָלעטאַריאַט אַלס אַזעלכן זיינען אַוועקגעלייגט געוואָרן אַלס אַ יעסאָד, זיינען געוואָרן דער גרונטשטיין פון דער טעטיקייט פון דער פּוילישער סאָציאַליסטישער פּאַרטיי [15]), נאָר דער יערושע-אידעאַל פון דער אָפּשטאַרבנדיקער שליאַכטע, וואָס אירע בליקן זיינען געווענדעט אין דער פאַרגאַנגענהייט.

דער פּוילישער סאָציאַל-דעמאָקראַטישער פּאַרטיי [16]) האָט זיך נאָך ביז היינטיקן טאָג ניט איינגעגעבן צו באַשאַפן אַ שטאַרקע אָרגאַניזאַציע, וועלכע זאָל קענעןביישטיין קעגן די אָנפאַלן פון דער רוסישער זשאַנדאַרמעריע, און אין אַלגעמיין געפינט זיך נאָך דער פּוילישער פּראָלעטאַריאַט אונטער דער האַשפּאָע פון נאַציאָנאַל-דעמאָקראַטישע טענדענצן.

אַנדערש האָט זיך אַנטוויקלט די אידישע אַרבעטער-באַוועגונג.

די פּאָליטיש נאַאיווע אידישע בורזשואַזיע, וועלכע איז נידערשלאָגן און דורכגעדרונגען מיט דער געטאָ-פּסיכאָלאָגיע, האָט ניט געקענט אַרויסשטעלן קיין געזונטן פּאָליטישן לאָזונג. די מיטעלע און קליין-בורזשואַזיע, וועלכע איז איינגעפּרעסט אינם אידישן „טכום" און ווערט רואינירט דורך דער קאָנקורענץ פונם גרויס-קאַפּיטאַל, האָט פאַר זיך ניט געזעען קיין שום רעטונג, און אין פאַרצווייפלונג האָט זי זיך אָנגעכאַפּט פאַרן ציאָניזם.

ניט אַרויסדרינגנדיק פון די רעאַלע קלאַסן-אינטערעסן, איז דער ציאָניזם ניט פעאיק צו געבן אַן ענטפער אַף די ברענענדיקע פראַגן און פאָדערונגען פונם לעבן. אַ פּראָדוקט פון פאַרצווייפלונג, א רעשט פון דער אַלטער פאַרגאַנגענהייט — פאַרשטעלט ער די ווירקלעכע נויטיקע אינטערעסן, פּאַראַליזירט ער דעם קאַמף...

דער פּראָלעטאַריאַט, וועלכער איז אויפגעקומען אין די טיפענישן פון דער אידישער געזעלשאַפט און וועלכער ווערט געשטויסן דורך דער לאָגיק פון דער היסטאָרישער אַנטוויקלונג אַפן וועג פונם אומיטלבאַרן עקאָנאָמישן און

פּאָליטישן קאמף, האט ניט באקומען, ווי דער פּוילישער פּראָלעטאריאַט, קיין שום פּאָליטישע ירושה. די אידישע רעוואָלוציאָנערע אינטעליגענץ, וואָס איז דורכגעדרונגען מיט דעם מאַרקסיזם, האָט באגעגנט אינם פּראָלעטאַריאַט אַן אומגעוואוינלעך דאנקבאַרן און רייכן באָדן פאר די סאָציאליסטישע אידייען, און דער אידישער ארבעטער-קלאס האָט אָנגעהויבן זיין קאמף אונטער דער פאָן פון דער סאָציאל-דעמאָקראטיע.

דער אַלגעמיינער וואוקס פון דער אָפּאָזיציאָנעלער און רעוואָלוציאָנערער באַוועגונג אין רוסלאנד נאָך די פינסטערע אַכציקסטע יאָרן [17] האָט אָפּגעשוואכט דעם געפיל פון פארצווייפלונג און רעטונגסלאָזיקייט און אריינגעטראָגן א שטראַל פון האָפענונג אין די מויכעס פון דער אידישער בורזשואזיע. דער אידישער פּראָלעטאריאט, וואס איז ארויסגעטראָטן אַלס אַ רעאלע פּאָליטישע קראַפט, האָט פון זיין זייט אויפגעטרייסלט די גאנצע אידישע געזעלשאפט און האט געגעבן זיין בורזשואזיע די ערשטע לערע פון געזונטער פּאָליטיק.

דער ציאָניזם, וואס איז דערפירט געוואָרן ביז זיין לאָגישן סאָף — ביז אוואנטיוריזם, האָט אדאַנק דער קריטיק באם ליכט פונם וויסנשאפטלעכן סאָציאליזם אָנגעהויבן ביסלעכוויז צעפאלן ווערן. די רעוואָלוציאָניזירטע מאַסע פון דער אידישער אינטעליגענץ און האלב-אינטעליגענץ האט זיך אַ לאָז געטאָן אין די רייען פון דער בונדישער אָרגאניזאציע, און דידאָזיקע עלעמענטן האבן געדראָט צו דערשטיקן אין זייערע „פאָלקסליבנדיקע" אָפענע אָרעמס די רעוואָלוציאָנערע סאָציאַל-דעמאָקראטישע באַוועגונג פונם אידישן פּראָלעטאריאט.

פאַר די פּאָליטישע פירער פונם „בונד" איז אנטשטאנען א קאָמפּליצירטע און שווערע אויפגאַבע, וועלכע זיי האָבן ניט בייגעקומען. דער פּראַקטיציזם פון די בונדיסטן האָט מיט זיי געטריבן בייזע קאַטאָוועס. אין זיין שטרעבונג איינצוזויגן אין זיין אָרגאניזאציע אלע אָפּאָזיציאָנעלע עלעמענטן פונם אידנטום, קעמפנדיק מיט די ציאָניסטישע און נאַציאָנאליסטישע עלעמענטן, האָט דער „בונד" אָנגעהויבן דורכגעדרונגען צו ווערן מיט זייער גייסט און שטימונג, און טריט בא טריט האָט ער גענומען פאַרטעמפּן די שאַרפקייט פון זיינע סאָציאַל-דעמאָקראַטישע פּרינציפּן און פאַרשמעלערן די ברייטקייט פון די טעאָרעטישע גרונד-לאַגן פונם מאַרקסיזם. די נאַציאָנאַל-דעמאָקראַטישע עלעמענטן האָבן זיך ווי א ברייטער שטראָם גענומען אריינגיסן אין דער טוויוועּ פון דער אידישער אַרבעטער-באַוועגונג, צוגעגעבן איר זייער כאַראַקטער, באַפאַרבט זי מיט זייער פאַרב. אין די טעאָרעטישע באַגרינדונגען און באַווייזן פון די פירער פונם „בונד", אין זייער פאַרטיידיקונג פון די נאַציאָנאַלע און פעדעראַטיווע שטרע-בונגען האָבן זיך צונויפגעמישט די נאַציאָנאַל-דעמאָקראַטישע און סאָציאַל-דע-מאָקראַטישע לאָגיק; זייער רעכטע האנט ווייס ניט, וואָס עס טוט די לינקע, זייער בכוירע, די ריינקייט פון זייערע סאָציאַל-דעמאָקראַטישע פּרינציפּן, האָבן זיי פאַרקויפט פאַר אַ טאָפּ לינזן.

ארויסטרעטנדיק אלס קאָמיטעט פון דער רוסלענדישער סאָציאַל-דעמאָקראַ-טישער אַרבעטער-פאַרטיי, אנערקענען מיר די גאַנצע שווערקייט און קאָמפּלי-

צירטקייט פון אונזער אויפגאַבע. דעם פּראָלעטאַריאַט פון די נאַציאָנאַליטעט וואָס וואוינען דאָ, קומט אויס צו קעמפן אין אַן אַטמאָספער, וואָס איז אָנגע-זעטיקט מיטן נאַציאָנאַל-דעמאָקראַטישן דאַמף. זי רינגלט אים ארום מיט איר שטרעמונג, גיסט אריין אין זיינע רייען אָפּאָרטוניסטישע עלעמענטן, לייגט אַף אים ארויף איר שטעמפל פון אנטאגאניזם, פירט דורך צווישן די פּראָלעטאַ-ריער פון די פאַרשיידענע נאַציאָנאַליטעטן, וואָס קעמפן קעגן איין אַלגעמיינעם פּאָליטישן רעזשים, אַ שפּאַלטונג.

די ארויסטרעטונג פונם „בונד" פון דער פּאַרטיי איז ניט געווען קיין צו-פעליקע; זי איז געווען צוגעגרייט דורך דער גאַנצער פאָריקער אנטוויקלונג. די רעשטן פון די עקאָנאָמיסטישע טענדענצן [18] און די שפּראָצונגען פון די נאַ-ציאָנאַליסטישע שטרעמונגען, וואָס האָבן אריינגעדרונגען אין די לעצטע יאָרן אין „בונד", צוזאַמען מיט דעם אָרגאַניזאַציאָנעלן פּאַטריאָטיזם זיינען געווען די סיבעס פון דעמדאָזיקן טרויעריקן פאַקט.

די פּאַרטיי, וועלכע האָט נאָך ניט באוויזן צו דער צייט פון 2-טן צוזאַ-מענפאָר צו איבערצייגן מיט איר קריטיק די בונדיסטן, אַז זיי זאָלן זיך אָפּ-זאָגן פון זייערע ניט-סאָציאַל-דעמאָקראַטישע טענדענצן, איז אויך ניט געווען אימ-שטאנד אַפן צוזאַמענפאָר גופא אָפּצוהאלטן דעם „בונד" פון דעם פאטאלן טריט, מיט וועלכן ער האָט צעריסן די אָרגאַניזאַציאָנעלע פאַרבינדונג צווישן דעם רוסישן און אידישן פּראָלעטאַריאַט. דער צוזאַמענפאָר, נאָכדעם ווי ער האָט באהאנדלט און אָנגענומען (צוזאַמען מיט די דעלעגאַטן פון „בונד") די פּאַרטייאישע פּראָ-גראַם, האָט געמוזט אָוועקשטעלן אַפן ערשטן פּלאַן, צוטרעטנדיק צו דער אָר-גאַניזאַציאָנעלער פראַגע, די פראַגע וועגן דער באַציאונג פונם „בונד" צו דער פּאַרטיי. האָבנדיק פאַר זיך דעם פּראָיעקט פון אַ פעדעראַטיווער פּאַרטיי, וועלכן עס האָט אויסגעאַרבעט דער פינפטער צוזאַמענפאָר פונם „בונד" *), האָט דער פּאַרטייאישער צוזאַמענפאָר דען געקאָנט דערלאָזן, ניט גייענדיק קעגן דער פּרימיטיווער לאָגיק, אַז אַן אָרגאַניזאַציע, וועלכע באַשטימט אַוטאָנאָם אירע אינערלעכע אנגעלעגנהייטן, זאָל אין דערזעלבער צייט האָבן אַ ווירקנדיקע שטים באַם באהאנדלען די אינערלעכע אָנגעלעגנהייטן פון אנדערע אָרגאַניזאַ-ציעס פון דער פּאַרטיי, אין וועלכער זי וויל אריינטרעטן אלס אַ פעדעראַטי-ווער טייל?

די אויפגאַבן פון דער רעוואָלוציאָנערער סאָציאַל-דעמאָקראַטיע איז — פאַר-שאַרפן און פאַרטיפן די קלאַסן-ווידערשפּרוכן פון דער איצטיקער. געזעלשאַפט, קעמפן קעגן אַלץ, וואָס פאַרטונקלט דעם קלאַסן-באוואוסטזיין פונם פּראָלעטאַ-ריאַט, וואָס טראָגט אַ פרעמדע פאַר אים אידעאָלאָגיע. אונזער אויפגאַבע איז אויפצודעקן פאַר דעם פּראָלעטאַריאַט, וואָס וואוינט דאָ, דורך דער סאָציאַל-דע-מאָקראַטישער קריטיק, די נאַציאָנאַליסטישע טענדענצן, וואָס זיינען אים פרעמד. און דורך דעם אָפּרייניקן די אַרבעטער-אָרגאַניזאַציע פון די זייטיקע עלעמענטן, וואָס האָבן זיך צו איר צוגעקלעפּט, אונטערשטרייכנדיק און אָנווייזנדיק אַף דער נויטיקייט פון אַן ענגסטער פאַרייניקונג אין אַן איין איינציקער פּאָלי-

*) זע אויבן ז.ז. 33 און 34.

טישער פּראָלעטאַרישער פּאַרטיי. נאָר אַזאַ פּאַרטיי קען געבן די העכסטע פאָרם פון אַנטוויקלונג פונם קלאַסן־באַוואוסטזיין.

די רעוואָלוציאָנערע סאָציאַל-דעמאָקראַטיע ווייס נאָר איין פאָרם פון קאַמף— דעם קלאַסן-קאַמף. בלויז ער באַשטימט די אינטערעסן פונם פּראָלעטאַריאַט אַלס גאַנצן, און אין זיין אַנטוויקלונג טראָגט ער די עמאַנסיפּאַציע, פּירט צו דער פאַרניכטונג פונם נאַציאָנאַלן דרוק אין אַלע זיינע דערשיינונגען, צו דער פאַרטיידיקונג פון דער קולטור, צום פּראָגרעס.

אין אַ אינטערעסאַנטן היסטאָרישן מאָמענט טרעט אַרויס אונזער קאָמי־טעט. די אוואַנטיוריסטישע פּאָליטיק פון דער רוסישער זעלבסטהערשונג האָט זי געבראַכט קעגן איר ווילן צו אַ געפערלעכן קאָרטן־זאַץ, און זי איז שוין גרייט אָנידערצופאַלן אונטער דער שווערקייט פון איר אייגענעם פאַרברעך. עס איז שוין נאָענט די שאָ, ווען איר וועט אויסקומען צו באַצאָלן פאַר אַלע אי־רע כאַטאָאַים.

נאָר דורך פאַרייניקטע אָנשטרענגונגען קען דער פּראָלעטאַריאַט באַקומען דעם מאַקסימום פון דעם, וואָס אים קען געבן די קומענדיקע רעוואָלוציע, און מיר רופן די באַוואוסטזיניקע סאָציאַל־דעמאָקראַטישע עלעמענטן שטעלן זיך אין פעסט געשלאָסענע רייען אונטער דער פאָן פון דער רוסלענדער סאָציאַל-דעמאָקראַטישער אַרבעטער־פאַרטיי.

יוני, 1904

דער צאָפן־מאַירעווידיקער קאָמיטעט
פון דער ר. ס. ד. א. פ.

7. דער בונד און די נאַציאָנאַלע סאָציאַל-דעמאָקראַטישע פאַרטייען.

(מ. ראַפעס: „עטיודן צו דער געשיכטע פון בונד". זייטן 143—146)

...דער בונד, ניט אַרויסרוקנדיק אַף דאָסניי די אַלגעמיינע פראַגע וועגן ווידעראויפשטעלן אַן איינהייטלעכע סאָציאַל-דעמאָקראַטישע פאַרטיי, ווייל פאַר־לויפיק האָט נאָך דערפון קיין שום גוטס ניט געקענט אַרויסקומען, האָט צוזאַ־מענגעקליבן, אויסער די רייען פון דער ר. ס. ד. א. פ., אַלע סאָציאַל־דעמאָ־קראַטישע גרופּעס און אָרגאַניזאַציעס, וועלכע זיינען געשטאַנען נאָענט צו אים, לויט זייער אָרגאַניזאַציאָנעלער פּאָזיציע, און האָט אַף אַזאַ אויפן צוגעגרייט דעם באָדן פאַר זיין קומענדיקן ניצאָכן אַף דעם סטאָקהאָלמער צוזאַמענפאָר פון דער ר. ס. ד. א. פ. דאָס זיינען געווען די נאַציאָנאַלע סאָציאַל-דעמאָקראַ־טישע אָרגאַניזאַציעס, וועלכע האָבן געאַרבעט איבערהויפּט אינם ראַיאָן פון „בונד"; די פאַרבינדונג מיט זיי איז אַגעוו געווען נויטיק אויך פאַר דער בונדישער באַוועגונג גופע.

די ערשטע אָרגאַניזאַציע, וואָס איז אין יענער צייט נעענטער, איידער די איבעריקע, געשטאַנען צום „בונד", איז געווען די לעטישע סאָציאַל-דעמאָקראַ־

טיע [19]). אין 1903 יאָר האָט זי זיך אַף איר ערשטן צוזאַמענפאָר אָרגאַניזירט אלס „די לעטישע סאָציאַל-דעמאָקראַטישע ארבעטער-פּאַרטיי" און ארויסגע-שטעלט אין דער אָרגאַניזאַציאָנעלער פראַגע דריי גרונדלאַגן: 1. אַן איינהייט-לעכע סאָציאַל-דעמאָקראַטישע פּאַרטיי, 2. נאַציאָנאַלע סאָציאַל-דעמאָקראַטישע אָרגאַניזאַציעס, וועלכע זיינען ניט באַגרעניצט מיט קיינע ראַיאָנען-ראַמען, 3. פעדעראַטיווע קאָמיטעטן אַף די ערטער. דאָ איז ניט געווען קיין דירעקטע פאָ-דערונג צו באַשאַפן א פעדעראַטיווע ר. ס. ד. א. פּ., נאָר דעם פּרינציפּ פון פעדעראַציע האָט מען אָנערקענט. די ענלעכקייט און קרוויועשאַפט מיט דעם „בונד" אין יענעם מאָמענט איז געווען אונטערגעשטריכן דורך דעם, וואָס דערדאָזיקער ערשטער צוזאַמענפאָר האָט אין זיין אָפיציעלער באַגריסונג דעם „בונד" געמעלדעט, אז ער „רעכנט דעם „בונד" פאַר דעם איינציקן פאָר-שטייער פונם אידישן פּראָלעטאַריאַט". דאָס האָט געהייסן, אז די לעטישע באוויירים וועלן ניט פירן קיין שום אַרבעט צווישן די אידישע ארבעטער אומיטלבאַר, פאַרטרויענדיק דאָס איינגאַנצן דעם „בונד", און וועלן זיך פאַר-בינדן מיט די אידישע ארבעטער-מאַסן נאָר דורכן „בונד".

אין דעמזעלביקן 1903-טן יאָר אָרגאַניזירט זיך אין ריגע א שטענדיקער „פאַרייניקטער סאָציאַל-דעמאָקראַטישער קאָמיטעט" פון די פאָרשטייער פון די לעטן און „בונד", צו וועלכן ס'איז, פאַרשטייט זיך, צוגעשטאַנען אויך די אָר-טיקע גרופּע פון ר. ס. ד. א. פּ. שפּעטער ווערט דער נאָמען פון דעם „קאָ-מיטעט" אומגעביטן אַף „פעדעראַטיווער", און אלס אזעלכער שפּילט ער אן אומגעהויערע ראָלע אין דער רעוואָלוציאָנערער באַוועגונג פון לעטישער געגנט. צווישן „בונד" און דער לעטישער סאָציאַל-דעמאָקראַטיע הערשט א פולשטענ-דיקע סאָלידאַריטעט, זיי טרעטן ארויס אייניק לויט דער געמיינזאַמער איניציַ-אַטיוו, ביז וואַנען די פּאָליטישע כלוקע-דייעס צעטיילן ניט די ביידע אָרגאַ-ניזאַציעס.

די באַציאונגען מיט דער „סאָציאַל-דעמאָקראַטיע פון פוילן און ליטע (פּ. ס. ד.)" זיינען פון אָנפאַנג אָן צווייערליי. די איינפלוסרייכסטע צווישן די פּוילישע אַרבעטער-אָרגאַניזאַציעס אין פוילן איז געווען פּ. פּ. ס., מיט איר טרעפט זיך צוזאַמען דער „בונד" אָפטער, איידער מיט די איבעריקע. באַ רע-וואָלוציאָנערע ארויסטרעטונגען קען דידאָזיקע פּאַרטיי שוין אין 1903—1904 ארויסרופן גרויסע מאַסן פּוילישע ארבעטער, און דערפאַר סטאַרעט זיך דער „בונד" צו זיין מיט איר אין א שטענדיקן קאָנטאַקט, און האַלט פאַר נויטיק צו אָרגאַניזירן מיט איר געמיינזאַמע רעוואָלוציאָנערע ארויסטרעטונגען. דער „בונד" איז ניט איינשטימיק מיט דעם לאָזונג פון דער אומאָפּהענגיקייט פון פוילן", וואָס ס'איז דער גרונט-לאָזונג פון פּ. פּ. ס., נאָר ער איז ניט גענויגט צו פאַרשארפן איבער דערדאָזיקער פראַגע זיינע כלוקע-דייעס מיט דער פּ. פּ. ס. דאָ פירט דער „בונד" אַ לאַנגע צייט אַן אָפּאָרטוניסטישע פּאָליטיק, ניט געבנ-דיק קיין ענטפער אַף דערדאָזיקער פראַגע. אזוי, לעמאָשל, לייענען מיר אינם № 30 „ארבעטער שטימע" (אָקטיאַבער 1902) אינם ארטיקל „פּ. פּ. ס. וועגן דער אידישער ארבעטער-באַוועגונג" פאָלגנדיקע ווערטער:

„נאָר אפילע אין פוילן און ליטע איז די פּ. פּ. ס. ניט די איינציקע סאָציאַליסטישע אָרגאַניזאַציע. ס'עקזיסטירן דאָ אויך אנדערע פּאַרטייען, וועלכע רוקן ניט ארויס די אומאָפּהענגיקייט פון פוילן און ליטע, אלס די נאָענטסטע אויפגאַבע, אָדער וועלכע עס שליסן אויס אינגאנצן דידאָזיקע פאָדערונג פון זייער פּראָגראַם. עס עקזיסטירט די „סאָציאַל-דעמאָקראַטיע פון פוילן און ליטע", וועלכע רוקט ארויס אין איר פּאָליטישער פּראָגראַם, אַלס די נאָענטסטע פאָדערונג, ניט דאס אָפּטיילן פוילן פון רוסלאנד, נאָר די פאָדערונג פון אַ קאָנסטיטוציע, וועלכע זאָל זיכערן פאר ביידע לענדער אַווטאָנאָמיע, ד. ה. פולשטענדיקע זעלבסטפארוואלטונג. עס עקזיסטירט נאָך די פוילישע סאָציאליסטישע פארטיי „פּראָלעטאַריאַט" [20], וועלכע רעכנט די אָפּטיילונג פון פוילן פאר א שפּעטערדיקער אויפגאַבע און וועלכע רוקט ארויס אַלס די נאָענטסטע אויפגאבע דעם קאַמף מיט דער זעלבסטהערשונג, עס עקזיסטירט די „ליטווישע סאָציאַל-דעמאָקראַטיע" [21] וועלכע שטעלט ארויס פאר ליטע די פאָדערונג פון אַ פעדעראַטיוון בונד מיט פוילן און רוסלאנד. אָט די אלע פארטייען פירן אַ שטרייט צווישן זיך (!!). יעדערע פון זיי פאַרזיכערט, אַז נאָר זי דריקט אויס ריכטיק די באַדערפענישן און שטרעבונגען פון דעם ליטווישן און פוילישן פּראָלעטאַריאַט, אַז נאָר איר פאָן איז די אַלגעמיינע פאָן פאר דעם פּראָלעטאריאַט. פרעגן מיר דערפאר די פּ.פּ.ס.: אויב מיר האָבן ניט קיין רעכט ארויסצושטעלן אונזערע אייגענע פאָדערונגען, אויב מיר האָבן ניט קיין רעכט צו קעמפן אונטער דער אייגענער פאָן, אויב מיר זיינען נאָר מעכויעוו צו נעמען אַן אַנטייל אין דעם אלגעמיינעם קאמף אונטער דער אלגעמיינער פאָן, — איז מיט וועלכער פון די פוילישע און ליטווישע פארטייען דארפן מיר זיך פאַרייניקן? אונטער וועלכער „אלגעמיינער" פאָן דארפן מיר קעמפן?

מיר מיינען דאָ גאָר ניט (!!) צו געבן אַן אויספירלעכע קריטיק פון דער פּראָגראַם — ניט אין דעם איז דאָ אונזער אויפגאבע, נאָר ווי מיר זאָלן זיך ניט באַציען צו דעמדאָזיקן שטרייט, וועלכער פירט זיך שוין לאַנגע יאָרן צווישן די פוילישע פארטייען, — אלס פאַרטיי פון דעם אידישן פּראָלעטאַריאַט קענען מיר זיך ניט צונויפגיסן מיט קיין איינע פון זיי"...

און ווייטער גייט די געוואוינלעכע בונדישע טעאָריע, לויט וועלכער „דער אידישער פּראָלעטאריאַט איז ניט בלויז אַ טייל פון דעם פויליש-ליטווישן פּראָלעטאַריאַט, נאָר אויך אַ טייל פון דעם אינטערנאציאָנאלן פּראָלעטאריאַט" מיט באַזונדערע אויפגאבן, פאָדערונגען א. א. וו.

אָט דעם לעצטן פּרינציפּ האָבן ניט אַנערקענט ניט די פּ.פּ.ס. און ניט די פּ.ס.ד. נאָר די פוילישע סאָציאַל-דעמאָקראטן זיינען צו יענער צייט געווען נאָך א ווייניק איינפלוסרייכע אָרגאניזאציע. דער ארבעט צווישן די אידישע ארבעטער האָבן זיי ביכלאל קיין באדייטונג ניט צוגעגעבן. און דערפאר אליין האָבן זיי ניט געהאט אין זינען צו באשעפטיקן זיך מיט איר. די בונדישע נאַציאָנאלע פּאָזיציע איז געווען פרעמד פאר דער פּ.ס.ד. מער, איידער פאר וועלכער ניט איז פון די אנדערע סאָציאל-דעמאָקראטישע גרופּעס און אָרגאַניזאציעס, נאָר אָט די אלע פראגן זיינען דעמאָלט געווען פאר דער פּ.ס.ד.

ניט קיין אַקטועלע. דער „בונד" האָט זיך אָפיציעל ניט אַרויסגעזאָגט וועגן דער אומאָפּהענגיקייט פון פוילן, נאָר ס'איז געווען קלאָר, אַז דעמדאָזיקן לאָזונג נעמט ער ניט אָן. דער „בונד" איז געווען אַן איינפלוסרייכע אָרגאַניזאַציע אין דער געגנט און האָט געדרן געשטיצט די גרופּעס און אָרגאַניזאַציעס פון דער פּ.ס.ד., איבערגעבנדיק זיי זיינע פאַרבינדונגען מיט די פוילישע אַרבעטער, וואָרום אין דער פּרינציפּיעלער הינזיכט איז די פּ.ס.ד. געווען פּאָרט נעענטער צום בונד, אַדאַנק דיזעלביקע מאַרקסיסטישע אנשויאונגען.

די פּ.ס.ד. איז געווען שאַרף קעגן וועלכע ניט איז אָפּמאַכונגען מיט דער נאַציאָנאַליסטישער פּ.פּ.ס. די לעצטע פון איר זייט האָט זיך אויך אָפּגעזאָגט צו גיין מיט דער פּ.ס.ד. ווי שטענדיק, איז דער „בונד" דאָ אויך געווען געצוואונגען אויסצוקלייבן צווישן צוויי פּאַרטייען, און דאָס פלעגט ער אין אַזעלכע פאַלן אַלעמאָל שטרעבן אויסצומיידן. אַרויסטרעטן זאַלבעדריט פלעגט זיין אומעגלעך, דערפאַר זיינען געוואָרן אָפטער די געמיינזאַמע אַרויסטרעטונגען פון „בונד" מיט דער פּ.ס.ד. נאָר דידאָזיקע נאָענטע פּאָליטישע באַציאונגען, כאָטש זיי האָבן זיך שפּעטער אויסגעדריקט אין דער באַשאַפונג פון פּאַרייניקטע קאָמיטעטן אָף צו קאָאָרדינירן די אַרויסטרעטונגען, זיינען קיינמאָל ניט געווען אַזוי נאָענט, ווי מיט די לעטישע סאָציאַל-דעמאָקראַטן, צוליב איין גרונט-סיבע. די פּ.ס.ד. איז געווען ניט איינשטימיק מיט דעם „בונדיזם", זי האַט געפאָדערט פאַר זיך אין דער ר.ס.ד.א.פּ. אַ גרויסע אויטאָנאָמיע אַלס אַ ט ע ר י ט אָ ר י ע ל ע אָרגאַניזאַציע, נאָר זי האַט אָפּגעלייקנט דעם פּרינציפּ פון נאַציאָנאַלע אָרגאַניזאַציעס, און צו דער אידישער אַרבעטער-באַוועגונג האַט זי זיך באַצויגן אינדיפעראַנט.

דער בונד האַט געשטיצט און, אַזוי צו זאָגן, געשטרעבט אַריינצופירן „צווישן לייטן" דריי נאַציאָנאַלע אָרגאַניזאַציעס, וואָס האָבן נאָך געהאַלטן ערשט אין פאָרמירן זיך און דערווייל נאָך ניט אַרויסגעוויזן זייער מאַרקסיסטישן פּאָנים: דאָס זיינען געווען — די ליטווישע סאָציאַל-דעמאָקראַטיע, די רעוואָלוציאָנערע אוקראַינישע פּאַרטיי[22] (ר. או. פּ.). און די אַרמענישע סאָציאַל-דעמאָקראַטישע אָרגאַניזאַציע[23]). די ערשטע צוויי פּאַרטייען האָבן זיך נאָך ניט באַפרייט צו יענער צייט, און אַפילע נאָך פיל שפּעטער, פון דעם נאַציאָנאַליזם און די פּאָלקיסטישע טענדענצן (ר. או פּ.). עמעס טאַקע, אין 1904-טן יאָר האַט די ר. או. פּ. (דאַס איז געווען די גרופּע פון ווינישעווסקאָ, טקאַטשענקאָ און פּאָרש, וועלכע זיינען שפּעטער געוואָרן די פירער פון דער צענטראַלער ראַדע) אַ צווייטן מאָל איבערגעריסן אירע פאַרבינדונגען מיט דער סאָציאַליסטישער אוקראַינישער פּאַרטיי (אוקראַינישע ס. ר.) און האַט געמעלדעט, אַז זי וועט אינגיכן אָנעמען די סאָציאַל-דעמאָקראַטישע פּראָגראַם און דעם נאָמען; עמעס טאַקע, סאַי אָף דעם סטאָקהאָלמער און סאַי אָף דעם לאָנדאָנער צוזאַמענפאָר[24]) האַט מען דעם צ. ק. פון דער פּאַרטיי שוין באַאויפטראַגט אַריינצוגיין אין אַן אָפּמאַך מיט דער אוקראַינישער סאָציאַל-דעמאָקראַטיע, נאָר זי איז פּאָרט געבליבן אויסער דער ר.ס.ד.א.פּ. דאָסזעלביקע איז אויך געווען מיט דער ליטווישער סאָציאַל-דעמאָקראַטיע, וועלכע האַט זיך געוואַקלט

צווישן דער פ. פ. ס. און די סאָציאַל-דעמאָקראַטן. נאר אין 1918—1919-טן יאָרן, שוין אין רעכטן ברעג פון דער אלוועלטלעכער רעוואלוציע, איז פאָרגעקומען די צוזאַמענגיסונג, נאָר שוין בלויז פונם לינקן פליגל פון ביידע פארטייען מיט דער ר. ק. פ. און די אַרמענישע סאָציאַל-דעמאָקראַטישע אָרגאַניזאַציע איז ביסלעכווייז אינגאַנצן צעשוואומען געוואָרן.

8. די „פויאַליי ציאן" וועגן קאמף צווישן „בונד" און דער ר. ס. ד. א. פ.

די זשאַבעס קוואַקען.

(איבערזעצט פון דער רוסישער איבערזעצונג אין די „לעצטע נאכריכטן" נומ. 173).

...דער קלאָרער הימל פון דער רוסלענדער סאָציאַל-דעמאָקראַטיע האָט זיך באַדעקט מיט אַ געדיכטן וואָלקן; עס דונערט די פּאָלעמיק, בליצן פון שאַרפן קאַמף שניידן דורך און באַלויכטן די פינסטערע וואָלקנס.

דאָס פּאָלעמיזירן און קעמפן צווישן זיך לייבלעכע ברידער, פריינט, וועלכע שטרעבן צו איין ציל, וועלכע זיינען באַגייסטערט פאַר איין אידעאַל.

דאָס איז ניט קיין אַמביציע, ניט קיין אַקשאָנעס; דאָס האַנדלט זיך וועגן אַ וויכטיקער פרינציפּיעלער פראַגע; און אויב אַפילע צו אונזערע אויערן דערגרייכט אַמאָל אַ צו שאַרפער טאָן, אויב ביידע צדאָדים וואַרפן זיך אַמאָל דורך מיט ניט גאָר קיין צערטלעכע ווערטער, דאַרף מען דאָך פונדעסטוועגן האָבן אין זינען, אַז דאָס קריגן זיך ניט קיין פרעמדע, אַז דאָס איז אַ קאַמף צווישן ברידער. סאָפקאָלסאָף וועלן זיי זיך דאָך אויסגלייכן און ווידער האַנט באַ האַנט גיין אָפן שטורם פון די פעסטונגען פון דער זעלבסטהערשונג און קאַפּיטאַליזם.

אוןווירקלעך, אַלע הערן זיך טאַקע צו... צו דער פּאָלעמיק, וואָס ווערט געפירט צווישן „בונד" און דער רוסישער סאָציאַל-דעמאָקראַטיע.

„אַלע", האָבן מיר נאָר וואָס געזאָגט. ניין, ניט אַלע...

אין אונזער קליין שטעטל לידע, אין אָט דערדאָזיקער שמוציקער בלאָטע, פון וועלכער עס קוקן אַרויס די יאַרמעלקעס פון די „מיזראַכיסטן", דרייען זיך אַרום „פויאַלייציאָניסטן" און לאָזן אַרויס פּראָקלאַמאַציעס „צו אַלע אידישע אַרבעטער":

...אַהאַ, סאַראַ גוטע פריינט זיינען אייך די רוסישע סאָציאַלדעמאָקראַטן! דאַכט זיך, ברידער, אייגענע מענטשן, און דאָך ווילן זיי אייך קיין רעכט ניט געבן".

...פונקט, ווי די זשאַבעס קוואַקען זיי:

— קוואַ, קוואַ, קוואַ!..

„אונז דולט מען דאָ ניט, אונז פאַרהאַסט מען. בלויז איי אויסגאַנג איז פאַר אונז געבליבן—אין יערושאָלאים"...

זאָלן זיי קוואַקען די לידער זשאַבעס, קאָלזמאַן דער הימל איז פאַרוואָלקנט; דערנאָך אָבער, דערנאָך, אַז ער וועט ווידער ווערן קלאָר און ליכטיק, ווען נאָך דעם דערפרישנדיקן רעגן, דונערן און בליצן וועט ווידער אָנהויבן לייכטן די לויטערע זון פון שאָלעם און אייניקייט,—דענסטמאָל וועלן זיי מוזן צוריק אַריינקריכן אין זייער שמוציקער בלאָטע... פאַר זשאַבעס וועט דענסטמאָל קיין אָרט ניט זיין...

...דערווייל אָבער קענט איר קוואַקען. סאַי ווי הערט איך קיינער ניט, וויל איך קיינער ניט הערן... קוואַקעט אייך געזונטערהייט!..

לידער ס.-ד. אָרגאַניזאַציע פון „בונד".

פעווראַל, 1904.

פון פראָלעטאַרישן לעבן און קאַמף.

(איבערזיכט פון דער אידישער ארבעטער-באַוועגונג, „אַרבעטער-שטימע", נומ. 35, אָקטיאַבר 1903).

די קאָרעספאָנדענצן, וועלכע ליגן פאַר אונז פון פאַרשיידענע שטעט און שטעטלעך, באַווייזן אונז, ווי די באַוועגונג פאַרשפרייט זיך אין אַלע ריכטונגען. דער מעכטיקער סאָציאַלדעמאָקראַטישער רוף, דער „קול מבשר" פון „בונד", טרייסלט אויף די אידישע וועלט פון אויבן ביז אונטן. עס דערוואַכן די פאַרשלאָפענע ווינקעלעך און שטייען אויף טכיאַס האַמייסים; עס פלאַצן די שעדלעכע פאַנאַנדערגעבלאָזענע געשווירן, וועלכע האָבן אויפגעבליט דורכן נאַכט „בקיקיון דיונה" אַף דעם געזעלשאַפטלעכן קערפער; עס קריכן אַרויס פון די נאָרעס די קראָטן, וועלכע פאַרטראָגן ניט די ליכט פון דער נייער וועלט, וואָס עפנט זיך פאַר זייערע אויגן. און ווילן אַלע צוזאַמען כאָרעוו מאַכן אַלץ, עס זאָל וויטער ווערן כוישעך וועאַפיילע. די פריילעכע בסורע וועגן דער ליכטיקער צוקונפט, וואָס גיט צו מוט און כיישעק צום קאַמף דעם פאָרווערטס שטרעבנדן פראָלעטאַריאַט, וואַרפט אַרויף אַן איימע אַף די העכערע קלאַסן און בעשאַס האַדכאַק טרייסלען זיי זיך אָפּ פון די בלוטיקע שמיץ, וואָס זיי באַקומען פון דער אַנטיסעמיטישער זעלבסטהערשנדער רעגירונג און זוכן בא איר שטיצע און הילף קעגן דער מעכטיקער שטרעבונג פון דעם ארבעטער-קלאַס צו באַפרייען זיך פון זייער יאָך. ווען דער כאַלעף ליגט אָבער אַפן האַלז, ווען זיי הויבט אָן צו שווינדלען אין קאָפּ פון מוירע פאַר די בלוט-בעדער, אַף וועלכע זיי ריכטן זיך יעדע מינוט פון דער מערדערישער רעגירונג, דאַן פאַלט מען ווידער צו מיט טפילעס און טאַכנונים צו די „דעמאָקראַטן"[25] און מע זוכט בא זיי די יעשועע קעגן דעם מאַלאַכהאַמאָוועס, קעגן דעם געגעם אַף דער וועלט, אין וועלכן דער צאַריזם שטופט זיי אַלץ שטאַרקער און שטאַרקער. דאַן זעען זיי אין דער אָרגאַניזאַציע פון פראָלעטאַריאַט די איינציקע רעטונג.

עס איז קיין וואונדער ניט, אַז ניט קוקנדיק אַף הערצלס אוידיענץ בא פלעווען*), האָט די צאַרישע רעגירונג דאָך אומגעביטן דעם כעסעד צו ציאָניסטן

*) זע באמערקונג 3.

אַף אומכיין. פאַר איר טויגן ניט אַזעלכע העלפערס, וועלכע ווערן גרין ווי אַן
עסריק און טרייסלען זיך ווי א לולעוו פון שרעק פאַר דער מילכאָמע פון די
פרייהייט-קעמפער קעגן דער טיראַני. פאַר איר טויגן ניט אזעלכע קאָמפּאַני-
אָנען, וועלכע זיינען אין איר ניט איינגעגלויבט איינגאַנצן, און קאָקעטירן מיט
אירע סאָנים. דער צארישער דעספּאָטיזם פאָדערט האַכנאָע און אונטערגע-
וואָרפנקייט אָן א גרונט. ער ברויכט נאָר צו האָבן בלינדע געווער אין די
הענט. און דעריבער האָט ער זיך אָפּגעווענדעט פון די ציאָניסטן, און האָט
אָנגעהויבן צו שליסן ברודערשאַפט מיט די אידישע קלעריקאַלן, מיט די ראַ-
באָנים. דאָ איז דאָ עמונע אָן אַ ברעג. מיט דעם פּאָסיק „ירא את יהוה בני
ומלך“ (האָב מוירע מיין זון פאַר גאָט און פאַרן קייסער). אַלס א שילד, לייגן
אַוועק דידאָזיקע מיטלאלטערלעכע העלדן אָן א זייט זייערע שולכאַן-ארוכס
און יוירעדייעס, און שטעלן זיך אין דער ארמיי פון דער באַרבארישער רע-
גירונג, צו מאַכן א סאָף פון די „בנים שובבים“, די ווידערשפּענסטיקע זין“,
וועלכע ווילן זיי ניט פאָלגן. אָט אזוי ווערן אין דער מילכאָמע פון די צוויי
וועלטן אַריינגעצויגן אַלץ נייע קרעפטן, אָט אזוי הויבט זיך אָן, אַדאַנק אונ-
זער קאַמף, צו רירן די שטייענדיקע בלאָטע, אַף וועלכער עס איז ביז די
לעצטע יאָרן געווען ענלעך דאָס אידישע לעבן; עס ווערט מעקורעוו די גע-
אולע, דער ענדלעכער מאָמענט ווען אַלע דאָזיקע פינסטערע קרעפטן וועלן
אינגאַנצן אַראָפּזינקען „עד שאול-תחתיה“.

די האַכאָנעס פון דער אידישער קלעריקאלער אַרמיי צום קאַמף מיטן
„בונד“ האָט זיך אָפּן אַרויסגעוויזן אַף דעם קראקויער צוזאַמענפאָר פון די
ראַבאָנים. שוין דאָרטן האָבן די „בארימטע“ רעב אקיווע פון פּאלטאווע און
רעב וועלוועל פון גראָדנע פאָרגעלייגט צו מאַכן יאדאכאס מיט דעם צאַריזם,
אַרויסצוגעבן אַלע פּאָליטישע פארברעכער און אויסצושליסן זיי מיקלאַל-
איסראָעל; דאָרטן איז דער פּלאַן געלונגען ניט אינגאנצן. אָבער טאָקע מיט
אַן עכט קלעריקאַלישן פאנאטיזם האָט זיך דערזעלבער רעב וועלוועלע דער-
שלאָגן די ערלויבעניש צו מאַכן אַן אסיפע אין רוסלאנד גופע. וואָס דער פּוי-
עליוויצע פון דערדאָזיקער אסיפע וועט זיין, ווייסן מיר דערווייל ניט; נאָר צו
וואָס רעב וועלוועלע פון גראָדנע, רעב אקיווע פון פּאָלטאווע און זייער גאַנצע
כעוורע שטרעבט, דאָס איז שוין באוואוסט פון זייערע ביזהעריקע מאיסים, פון
זייערע ביזהעריקע פּראָקלאַמאציעס צו אלע אידן. „קומענדיק צוריק פון קרא-
קאָווער אָסיפע, שרייבט אונז דער גראָדנער קאָמיטעט, האָט דערדאָזיקער רעב
וועלוועלע, וועלכער איז גרייט פאר א קאָפּיקע צו פאַרקויפן דעם גאנצן קלאל-
איסראָעל, אַרויסגעגעבן אַן אויפרוף אף דריי שפראַכן: העברעאיש, זשארגאָן
און רוסיש. אַפילע עלטערע מענטשן זיינען געווען אומצופרידן מיט אים. דעם
רעבן צו הילף איז געקומען דער טאבאק-פאבריקאנט שערעשעווסקי, וועלכער
האָט אף זיין רעכענונג געגעבן אָנקלעפן 150 קאָל-קוירעס אף טאָוועל און האָט
דאָס פאנאנדערגעהאנגען אין אלע באָטיי-מעדראָשים“. פון דעם קאָל-קוירע
הערט זיך דער רויעך ניכייעך פון קנעכטשאַפט און שענדלעכסטע אונטערטע-
ניקייט צו דער פארפלוכטער רוסישער רעגירונג. דער אויפרוף האָט אַף דער

מאסע גאָר קיין ווירקונג ניט געמאכט. רעב וועלוועלעס קאָל-קורע שרייט אף אזא אויפן צו די ווענט און ווארט פון זיי אן ענטפער.

מער ווירקונג, ווייזט אויס, האָט דער מעזשעריטשער רעב כאים זאק פון זיין ק״ק*). „די שטראלן פון פרייהייט האָבן אונזער מעזשעריטש אויך ניט פארבייגעלאָזן, שרייבט מען אונז פון דאָרטן, דער פאנאטיזם פון דער יוגנט האט אָנגעהויבן צו זינקן. דעם היינטיקן יאָם-קיפור האָבן אסאך יונגע לייט פארבראכט אין פאסטן און טאכנונים, און האָבן פריילעך צוגעבראכט די פרייע צייט. דאָס איז ניט געפעלן געוואָרן דעם ראָוו און די באלעבאטים פון די יונגע לייט, וועלכע זיינען מייסטנס בערשטער, און ער האָט געגרינדעט א כעוורע „מאכזיקיי האדאָס" (זי באשטייט פון טרעגער, פורלייט און אייניקע פרומע אידן), דער ציל פון וועלכער איז „אכטונג צו געבן אף אלע ערטער וואו מע וועט געפינען אטיעפס פון באכערים מיט בסולעס צו זאיאוועון וועגן דעם דעם זשאנדארמסקען". ער האָט פאנאנדערגעקלעפט וועגן דעם אין די באָטיי-מעדראָשים הוידאָעס, פון וועלכע מיר ברענגען דאָ דעם גאנצן טעקסט אָן א שום פארענדערונג.

„הודעה

מען איז מודיע לאנשי עירם דפה, אזוי ווי כפי הנשמע איז דאָ הרבה מקומות בפה וואָס קומען זיך צוא זאממען בחורים, איבער הויבט בשבת קודש בבוקר בשעת התפלה. אין יעדער אָרט איז דאָ א בחור וואָס האָט אונטער זיך כמה תלמידים, וואָס עהר לערינט זייא וויא אזוי אראָפגיין פון דרך התורה והיהדות, און גיין אָנטקעגען פראוויטעלסטוואָ, וואָס דער מיט זענין זייא רודף דען גאנצען כלל ישראל, אין מחלל שם שמים בפרהסיא ד״ירחם, דרום איז מען מודיע אז עס איז יעצט נסייסד גיוואָרען א חברה הנקראים בשם „מחזיקי הדת" אנשים אשר יראת ד״נגע בלבבם והרב אב״דק בראשם. ובידיעת המוראוואייעסאיאדאר און דיא חברה וועלין ארום גיין אכטינג געבין אין אלע ערטער און אז מען וועט געפינען אזעלכע אסיפות אדער איין פארזאמלונג פון בחורים און בתולות, וועט מען דאָס זאייאוועון דעם זשאנדארמיסקע. גם די בע״הב וואָס עס געפינען זיך בא זייא אזעלכע אסיפות וועלין האָבען אגרויסען אוהמשטאנד. גם איז מוטל אויף ייעדער מענטש וואָס ווייסט וויא די אסיפות געפינען זיך זאָל מען קומען מעלדירען להרב דפה ולהשומע ינעם"

(דאָ גייט דעם ראָווס כסימע).

דער ראָוו, ווייזט אויס, איז זייער אן ענערגישער מאן, גאָר ניט דער ערגער ענערגישער פון דעם סואוואלקער ראָוו, וועלכער האָט געבראכט די ערשטע געדרוקטע פראָקלאמאציעס, וואָס איז דאָרטן פארשפרייט געוואָרן פון אונזער אָרגאניזאציע גלייך נאך ראש-האשאנא, אין שול אריין, האָט זי דאָרט פאר

*) „קהילה קדושה" - אזוי פלעגן די ראבאָנים און אנדערע קלייקוידעש באצייכענען די שטעט, אין וועלכע זיי האָבן געקיניקט.

אלעמען איבערגעלייענט ביקאַל ראָם וואָניירא און האָט זיך שרעקלעך פאַ-באַנדערגעוויינט. דער מעזשעריטשעווער ראָוו האָט זיך ניט באַגנוגנט מיט זיינע ליטעראַרישע ווערק, פון וועלכע מען זעט אַרויס מער ניט ווי זיין גראָב-הייט און אונוויסנהייט. ער האָט אויפגערופן די באַלעבאַטים און האָט באַ זיי זיך דערוואוסט אַלע נעמען פון די בונטאָוושטשיקעס (אַ בונטאָוושטשיק איז דער, וועך עס האָט געגעסן יאָם=קיפּור) און האָט געמאַכט פון זיי אַ צעטל. די באַדייטונג פון דעם צעטל האָט זיך אַרויסגעוויזן דאָ ניט לאַנג. אייניקע פאַבריקאַנטן האָבן צוגענומען אַרבעטער, ניט וויסנדיק, אַז זיי זיינען איינגע=שריבן באַם ראָוו אין צעטל. דער ראָוו האָט גלייך פאַרופן די באַלעבאַטים צו זיך. דער פּאָליציע פון דעם וויזיט איז געווען, אַז קומענדיק צוריק אַהיים, האָבן זיי געזאָגט די אַרבעטער אים נאָמען פון ראָוו, אַז מען טאָר זיי ניט האַלטן און האָבן זיי אַנטזאָגט. „דאָס איז פאַר דעם, וואָס זיי האַלטן ניט פון אידישן גלויבן, און שטרייטן קעגן די באַלעבאַטים און דער רעגירונג”. אַזוי האָט דערקלערט דער נייער זשאַנדאַרם אין דער ראַבאָנישער פעל די סיבע, פאַרוואָס מע האָט אַנטזאָגט די אַרבעטער.

... דעם „שם-טוב” פון אַזעלכע ראַבאָנים האָט מעקאָנע געווען דער ווילנער „קאַזיאָנער” ראָוו[26]. ער האָט געמאַכט די שול פאַר אַ בימע, פון וועלכער ער האָט דעם צווייטן טאָג סוקעס געדונערט און געבליצט קעגן דער אידישער יוגנט. „אים האָט זיך אויך געוואָלט, שרייבט אונזער ווילנער קאָמיטעט, באַ-רירן לעבעדיקע פראַגן, פאַקטן פון לעבן, וועלכע אינטערעסירן אַזוי שטאַרק אונזער יוגנט דאָר און באַאומרואיקן די אַלטע מעמשאָלע, נאָר דאָ האָט ער נעבעך געהאַט אַ מאַפּאָלע. אַנווייזנדיק אַף דער פּאָליציי, וועלכע שטייט באַ דער טיר פון שול, האָט דער ראַבינער באַגייסטערט אויסגערופן: איר ווייסט צוליב וואָס אָט די שטייען דאָ? איר ווייסט ווער עס איז אין דעם שולדיק? נאָר די... אידישע יוגנט, וועלכע איז אַראָפּ פון דערעך-האַיאָשער, מישט זיך אין פרעמדע זאַכן... באַ די ווערטער האָט דער עולאָם אָנגעהויבן פייפן און שרייען, עס איז געוואָרן אַ שרעקלעכער טומל, און דער מאַגיד האָט געמוזט אַראָפּגיין פון בימע, ניט ענדיקנדיק די דראָשע...

... קוים זיינען אָבער די באַטיי-מעדראָשים געוואָרן אַן אַרענע פון פּאָלי-טישן קאַמף, וואו די ראַבאָנים זינגען אין איין קאָל מיט דער זעלבסטהערשונג: „חזק ונתחזק”, האָבן זיך דאָרטן, ווי דער מינהעג איז, אויך אָנגעהויבן צו הערן און צו זעען „מי שברך'ס” פון דעם נייעם נוסעך. די גראָדנער שול, וואָס טראָגט אַף אירע ווענט אַלס אַ צירונג דעם „מי שברך” דער גאַנצער קייזער-לעכער פאַמיליע, האָט דעם צווייטן טאָג ראָש=האַשאָנאַ אָנגעטאָן אַף זיך נאָך אַ צירונג: די פּראָקלאַמאַציעס, וואָס זיינען דאָרטן פאַרשפּרייט געוואָרן (מיט אַ טאָג פאַר דעם האט מען זיי אָנגעקלעפּט אַף די זיילן פון שול), אַלע האָבן זיי געלעזן. דאַן האָט דער גאַבע פון שול געשיקט נאָכן שוימער (סטרוזש) און האָט געהייסן זיי אַראָפּרייסן. די אַרבעטער אָבער האָבן דערצו ניט דערלאָזן, און עס איז פאָרגעקומען אַ גרויסער געשלעג. פּאָליציי איז געקומען, נאָר זי האָט פראָסט מוירע געהאַט צוצוגיין צו דער מאַסע. דער פּריסטאַוו האט גע-

האַלטן אַ רעדע פאַרן אוילאם און האט זיי אויפגעווארפן, וואָס אין אַזאַ הייליקן טאָג פאַרנעמען זיי זיך מיט פאַרשפרייטן פראָקלאמאציעס". נעבעך באַשערט דעם גראָדנער פריסטאוו צו נעמען אַף זיך דיזעלבע ראָלע פון די „מאַכזיקיי האַדראָס".

דער גראָדנער פריסטאוו האט זיך אויך באַמיט צו דערקלערן די סיבע פון די פאָגראָמען און האָט געזאָגט, אז די אידן זיינען אליין אין דעם שולדיק.

נאָך דייטלעכער „ברחל בתך הקטנה" האָט אַרויסגעזאָגט דיזעלבע מיינונג דער ביאַליסטאָקער פּאָליציימייסטער. פון זייגע רייד פאַרשטייט מען שוין בעסער, אז אין די פאָגראָמען זיינען שולדיק די אידן צוליב דעם, ניט ווייל זיי רופן זיי אַרויס, נאָר ווייל זי, די רעגירונג, וויל זיי אַרויסרופן.

„נאָך די גרויסע אַרבעטער-פאַרזאַמלונגען, וואס האָבן בא אונז צערודערט די שטאָט, שרייבט אונז דער ביאַליסטאָקער קאָמיטעט, האָט דער פּאָליציימייסטער גלייך פאַרופן צו זיך די באַלעבאַטים פון שטאָט און האָט זיי אָנגעזאָגט, אַז אויב זיי וועלן ניט זעען צו ווירקן אַף די אידישע ארבעטער, זיי זאָלן אויפהערן זיך צו בונטעווען און צו מאכן פארזאמלונגען, קאָווירט ער ניט, אז אין שטאָט וועט ניט פאָרקומען קיין פּאָגראָם. צו דעם האָט ער נאָך צוגעגעבן, אַז ווען עס וועט פאָרקומען אַ פאָגראָם, דאַן וועט ער זעען צו דערפילן דעם פאַרלאַנג פון די ארבעטער, ד. ה. אז בעאייס דעם פּאָגראָם וועט ער אַראָפּנעמען פון זיך די באַלעבאַטישע ראָלע. די געערטע באַלעבאַטים האָבן זיך טאַקע דערשראָקן צו בלייבן אָן דער האַשגאָכע פון פּאָליציימייסטער, זיי האָבן זיך גענומען זוכן מיטלען, ווי אַרויסצוראמען די קראמאָלע פון ביאַליסטאָק. ...זיי האָבן באַשלאָסן, מע זאָל זעען אַרויסצוגעבן דעם פּאָליציימייסטער אַלעמען, וועגן וועמען מע וועט זיך נאָר דערוויסן, אַז ער איז דער שטערער פון זייער עקספּלואַטאַטאָרישן לעבן.

צו דעמדאזיקן פאַריין פון גראָדנער פריסטאוו מיט דעם מעזעריטשער ראָוו, פון ביאַליסטאָקער פּאָליציימייסטער מיט זיינע שטאָט-לייט זיינען אויך צוגעשטאַנען די מעזעריטשער ציאָניסטן, די מאָסער-פּאָליטיק קריגט אלץ מער כיין בא אונזערע „אויך מיר פּאָליטיקער".

„גלייך נאָכן ערשטן מאי, שרייבט מען אונז פון מעזעריטש, זיינען בא אונז פאָרגעקומען אידישע פאַרזאַמלונגען אין אַלע באָטיי-מעדראָשים, אונטער דער אָנפירונג פון דעם ציאָניסטישן רעדנער גאָלדפאַרב. ער האָט אויפגעוואָרפן שמוץ און בלאָטע אף דער אידישער אָרגאַניזאציע (ד. ה. אַפן „בונד"), און האָט זיי אָנגערופן מיט די שענדלעכסטע ווערטער. אַלע אידישע צאָרעס און פּאָגראָמען שטאַמען קלוימערשט פון איר. ער האָט געראַטן דעם אוילאם, אז באַ וועמען עס איז נאָר טייער דאס אידנטום, זאָל זעען מיט אלע מעגלעכקייטן ארויסצוגעבן זיינע ניט אָרנטלעכע קינדער דער פּאָליציי, און אף אזא אויפן אויסוואָרצלען דעם רעוואָלוציאָנערן גייסט. די מעזעריטשער ארבעטער האָבן אויפגעוואָרפן דעם ה׳ גאָלדפאַרב, וואס ער האָט זיי אזוי פיל באַשמוצט, ניט געבנדיק זיי די מעגלעכקייט צו פאַרטיידיקן זיך. מע האָט דעריבער איינגעשטימט צו מאַכן אין שול אַ דיספּוט צווישן די ציאָניסטן מיט די ארבעטער.

דעם 26-טן מאי האבן זיך פארזאמלט א מאן 1000 אין שול. אָרום שול זיינען געשטאַנען נאָך אַ מאן 3000, וועלכע האבן שוין ניט געקענט אַריין. ה' גאָלדפאַרב האט גערעדט וועגן דעם, צי קען דער סאָציאַליזם אויסגעפירט ווערן, און אויב ער וועט יאָ אויסגעפירט ווערן, וואָס וועלן אידן פון דעם גע-ניסן? אים האָבן געענטפערט צוויי ארבעטער, איינער האָט גערעדט וועגן דער היסטאָרישער אַנטוויקלונג און וועגן סאָציאַליזם. ווי ער האָט געענדיקט, האט מען פון פובליקום אַ געשריי געטאָן: „עס לעבע דער סאָציאַליזם!" דאס פוב-ליקום האָט געענטפערט מיט א הילכיקן „אורא!" דער צווייטער ארבעטער האָט גערעדט וועגן די אורזאַכן פון נאַציאָנאלן האַס, האָט באַוויזן, אז די סיבע צו אידן שטאַמט פון דיזעלבע עקאָנאָמישע באַדינגונגען, פון וועלכע עס שטאַמען אויך די מילכאמעס פון איירָאָפּע מיט כינע[27], פון ענגלאַנד מיט טראנסוואל[28]. די פאַרוויקלעכונג פון סאָציאַליזם וועט מאכן אַ סאָף פון אלע צאָרעס, וואס די קאַפּיטאַליסטישע אָרדענונג ברענגט מיט זיך, און דאַן וועט אויך ווערן אַ סאָף פון די אידישע צאָרעס. — די ציאָניסטן האָבן געקראָגן ספּאַזמעס, און האבן ניט געקענט ענדיקן זייערע רעדעס. ווען איינער פון זיי האָט געענדיקט מיט די ווערטער „ובא לציון גואל במהרא בימינו אמן", האָט קיינער קיין „אמן" ניט געענטפערט. אין דער גאַנצער שטאָט האט מען גערעדט וועגן דעם זיג פון די ארבעטער איבער די ציאָניסטן.

נייע צייטן, נייע לידער! עס וועט ניט העלפן רעב כאַאים זאק דער ראָוו פון מעזעריטשער ק"ק מיט זיינע אידישע שויטרים, עס קען אויך ניט העלפן דער זשאנדארמסקער, וועלכער איז גלייך נאָך דער דיסקוסיע געקומען אין שול און האָט דעם 10 אָקטיאבר ארעסטירט אין גאַס צוויי ארבעטער, עלענצווייג און ברענזילבער, און געהאלטן זיי זעקס וואָכן פאר דערזעלבער דיסקוסיע.

* * *

אָף וויפל קלאָר און דייטלעך עס איז פאר אלעמען די שפּאָגל-נייע דער-שיינונג פון דעם אידישן קלעריקאַליזם, דער ראַבאָנישער געשריי: „לכו ונלכה אַף די סאָציאליסטן!" וועלכער קען צוליב זיין קלאָרקייט און דייטלעכקייט קיינעם ניט פארפירן און קיינעם ניט אָפּנאַרן, אָף אזוי פיל פאַרוויקלט און פאַרפלאָנטערט זיינען די אידעאלן פון די ציאָניסטן, וועלכע ווילן געווינען פאַרן ציאָניזם אין איין צייט אי די רוסישע זעלבסטהערשונג, אי די אידישע אַרבע-טער-מאַסן, וועלכע ווילן צונויפלעכטן די נאַגאַיקע מיטן סאָציאַליזם אין איין „כל-בו"-פאַרטיי. ס'איז קיין וואונדער ניט, אז דער קאמף מיט די „כל-בו"ניקעס", וועלכער געפינט אַן אָפּקלאַנג ניט נאָר אָף אונזערע צוזאַמענפאָרן, נאָר אויך אָף זייערע קאָנגרעסן, קומט פאָר ניט נאָר אין די באָטיי-מעדראָשים, נאָר אי-בעראל, וואו עס קענען זיך צוזאמענשטויסן אין אַלטעגלעכן קאמף דער טרע-גער פון סאָציאליזם, דער פראָלעטאריאט, מיט אלע זיינע קעגנער סאי אָפענע, סאי פאַרבאַהאַלטענע. מיר וועלן זיך דאָ ניט אָפּשטעלן אָף די דיסקוסיעס, וואָס קומען פאָר מיט די ציאָניסטן אין פאַרשיידענע שטעט; וועגן אַזעלכע דיסקו-סיעס שרייבט מען אונז פון ווילנע, פון אָרשע, פון סמאַרגאָן, פון גראָדנע

פון מינסק און אז. וו. דאָ וועלן מיר נאָר ברענגען אייניקע פאַקטן, וועלכע כאַראַקטעריזירן, ווי ניִשטיק עס איז די סימפּאַטיע פון די מאַסן צו די ציאָ-ניסטן, און ווי שוואַך ס'איז זייער ווירקונג אַף די מאַסן.

לאָמיר נעמען, צ. ב., דעם צוזאַמענשטויס מיט די ציאָניסטן, איבער וועלכן עס שרייבט אונז דער מאָליווער קאָמיטעט: „אַף אַ פאַרזאַמלונג פון דעם פּאַך מוליאַרעס, אין וועלכן ס'איז נאָך דאַן געווען מער ניט ווי צוויי אָרגאַניזירטע אַרבעטער, איז עס האָט זיך אַרויסגעשטעלט די פראַגע, ווער זאָל אָנפירן דעם שטרייק, וועלכן זיי האָבן באַשטימט אַרויסצורופן, צי ציאָניסטן, צי דער „בונד". האָט אייגער אַ ציאָניסט פאָרגעלייגט, אַז ביידע צוזאַמען זאָלן אָנפירן. דער פאָרשטייער פון „בונד" — אַז די אָרגאַניזאַציע פון „בונד" אליין זאָל אים פירן. דער גאנצער פּאַך — אויסער אַ פּאָר ציאָניסטן — האָט דאַן געשטימט, אַז דער „בונד" אליין זאָל אָנפירן דעם שטרייק"...

אונזער גראָדנער קאָמיטעט קומט אויך אויס צו ווערן זיך קעגן דער שעד-לעכער ווירקונג פון דעם ציאָניזם. „פאַרן ציאָניסטישן קאָנגרעס, שרייבט מען אונז פון דאָרטן, האָט זיך פאַרוואָלט אונזערע „פּויאַליי-ציאָן" אַגיטירן, אַז מע זאָל דעם ערשטן טאָג פון קאָנגרעס ניט ארבעטן. זיי האָבן ארויסגעלאָזן אַ פּראָקלאמאציע, אין וועלכער זיי באַרימען זיך, אַז זיי קעמפן פאר „גלייכהייט, פרייהייט און ברידערשאפט", זיי האַלטן דעם ערשטן טאָג פון קאָנגרעס פאר דעם ערשטן מאי פון די אידישע ארבעטער א. אז. וו. דעם לעצטן שאבעס פארן קאָנגרעס האָבן זיי באשלאָסן מאכן א מאסן-פארזאמלונג, קעגיי צו ריידן וועגן דער וויכטיקייט צו פייערן דעם ערשטן טאָג פון קאָנגרעס. נאָר, ווי עס ווייזט אויס, האָט די מאסע קיין כיישעק ניט געהאט צו גיין צו זיי, מער ווי א מאן 25—30 זייערע אָרגאניזירטע ארבעטער זיינען ניט געווען. סאָציאַל דעמאָקראטן זיינען געווען ביז 50 מאן. דאן האבן זיי קיין פאַרזאמלונג ניט געמאכט, קלוימערשט דערפאר, ווייל דער רעדנער איז ניט געקומען. דאָ איז ארויסגעטראטן איינער פון אונזער אָרגאניזאציע, און האט גערעדט וועגן דעם ציאָניזם און די „פּויאליי-ציאָן", מע קען זיך פאָרשטעלן זייער נידערלאגע, אז זיי האבן זיך נאכהער אליין געשעמט פאר זייערע אייגענע רייד.

* * *

ביז איצט האבן מיר געשילדערט די פארשיידענע אנטקעגנגעזעצטע שטרע-מונגען, וועלכע רופן זיך ארויס אין דעם געזעלשאפטלעכן ספּעציעל אידישן לעבן דורך דעם קלאסנקאמף פון דעם אידישן פּראָלעטאריאט. איצט וועלן מיר איבערגיין צו דער כאראקטעריסטיק פון דעם אינהאלט פון דעמדאָזיקן קאמף גופא, און די פאָרמען, אין וועלכע ער דריקט זיך אויס, אלס אן עקאנאמישע און פּאָליטישע באוועגונג.

די פּאָליטישע אַגיטאַציע האָט זיך אין דעם יאָר געפירט זייער לעבעדיק, אונטער דער ווירקונג פון דערדאָזיקער אַגיטאַציע פאַרשאַרפט זיך וואָס ווייטער, אַלץ מער די פיינטשאַפט פון די אַרבעטער-מאַסן צו דער איצטיקער פּאָליטישער אָרדענונג. עס וואַקסט דער באַוואוסטזיין פון דעם פּראָלעטאַריאַט, און פון

אונטער די אייזערנע צוואַנגען, אין וועלכע דער צאַרישער דעספּאָטיזם האָלט איין דעם שטראָם פון דער רעוואָלוציע, רייסן זיך אַלץ עפטער אַרויס סימאָנים פון דער פאַרשטיקטער רעוואָלוציאָנערער ענערגיע, וועלכע מוז סאָפּקאָלסאָך זיך דורכרייסן אין דער הויך.

די כאַראַקטעריסטישע דערשיינונג, וועלכע זאָגט אײדעס פון דעם וואוקס פון דעם קלאַסנבאַוואוסטזיין, איז די באַגייסטערונג און די נייגעריקייט, מיט וועלכע די אַרבעטער-מאַסן הערן זיך צו צו די רעוואָלוציאָנערע רייד, ניט קוקנדיק אף דעם, וואָס די פאַרפאָלגונגען פון דער רעגירונג ווערן אַלץ שטאַרקער. די גרויסע צאָל פּאָליטישע פאַרזאַמלונגען, וועלכע קומען פאָר איבעראַל, זיינען פאַר אונז איינער פון די בעסטע באַווייזן פון דער רעוואָ-לוציאָנערער באַגייסטערונג פון די מאַסן.

אַ גאַנץ לעבעדיקן בילד שטעלט פאַר פאַר אונז אין דער היינזיכט ביאַליסטאָק: „די האכאנעס צום ערשטן מאי האָבן זיך באַ אונז אָנגעהויבן נאָך פאַר פּייסאַך, שרייבט אונז דער ביאַליסטאָקער קאָמיטעט, עס האָט זיך געפירט א שריפטלעכע און אַ מונדלעכע אַגיטאַציע וועגן פייערן דעם 1 מאי, פאַר-זאַמלונגען און פראָקלאַמאַציעס זיינען געווען זייער פיל. די ביאַליסטאָקער מאַסע האָט זיך אָפּגערופן אַף אונזער איינלאַדונג. ביז 3500 אַרבעטער האָבן געוואָרפן אין דעם טאָג די אַרבעט, אין די גאַסן איז געווען יאָנטעוו! אַ גאַנצע אַכטאָג צייט האָט די שטאָט געקאָכט, ווי פאַר אַן איבערקערעניש. אין די דרוקערייען האָט מען צוגענומען די אידישע שריפט און פאַרווערט צו דרוקן מיט רויטע פאַרב. מע האָט געכאַפּט מענטשן איבער די גאַסן. מיליטער און פּאָליציי זיינען געווען אַף די פיס. אין אַסאַך פאַבריקן שפּאַצירט ארום דער פּאָליציימייסטער מיט אַ מאַסע פּאָליציילייט און שיקט אַליין אַוועק די אַרבעטער פון דער אַרבעט".

נאָכן ערשטן מאי, פון שוואועס אָן, הויבן זיך אָן גרויסע פאַרזאַמלונגען. דעם 1-טן טאָג שוואועס האָבן מיר צוזאמענגערופן אַ פאַרזאַמלונג פון אונזערע מיטגלידער. עס זיינען געקומען ביז 700 מאַן. מע האָט דאָ גערעדט וועגן דער נויטיקייט פון פּאָליטישן קאַמף פאַר דעם פּראָלעטאַריאַט און וועגן דעם קישענעווער פּאָגראָם. די גאַנצע מאַסע איז אוועק זייער באַגייסטערט אַלע צוזאמען, זינגענדיק רעוואָלוציאָנערע לידער.

דעם 2-טן טאָג שוואועס האָבן מיר צונויפגערופן אַ מאַסנפאַרזאַמלונג, אַף וועלכער עס זיינען געקומען איבער 2000 מאַן. מע האָט גערעדט וועגן די אויפגאַבן פון „בונד" און וועגן קישענעווער פּאָגראָם. די גאַנצע מאַסע איז אַוועק דעמאָנסטראַטיוו אין שטאָט אַריין מיט רעוואָלוציאָנערע לידער. די דאָזיקע פאַרזאַמלונגען האָבן געמאַכט זייער א גוטע ווירקונג אף די ארבעטער פון דער גאַנצער שטאָט. נאָך די פארזאמלונגען האָט אויך דער פּאָליציימייסטער אָנגעהויבן צו ריידן וועגן פּאָגראָמען, וועגן וואָס מיר האָבן שוין פריער דערמאָנט.

די אַרבעט גייט א גאַנץ זומער ווייטער. טישעבעאָוו האָבן מיר ווידער

צוזאַמענגערופן אַ מאַסנפאַרזאַמלונג פון אידן און קריסטן, עס זיינען געקומען ביז 5000 מאַן. די פאַרזאַמלונג איז אַריבער זייער גוט און באַגייסטערט.

די אגיטאַציע באַגרעניצט זיך ניט מיט דער שטאָט אַליין. זי דערגרייכט אויך צו די אַרומיקע קליינע שטעטלעך. מע אָרגאַניזירט אויך פאַרזאַמלונגען (פון 50-60 ביז 300 מאַן) מיט דעם אנטייל פון אונזערע רעדנער אין סמאָרגאָן, וואָלקאָוויסק, סוואַלק, קרינקי, סאָקאָלקע, קנישין, טרעסטיאַן, שישלעוויץ, בריסק א. אַז. וו. עס ווערט גערעדט וועגן סאָציאַל-דעמאָקראַטיע, וועגן „בונד", וועגן פּראָגראַמען א. ד. ג. אויסער דעם ווערט דאָרט פאַרשפּרייט אונזער ליטעראַטור אויך. אין דידאָזיקע קליינע שטעטלעך כאַפּט אָפּט די באַוועגונג ארום די גאַנצע אָרטיקע ארבעטער-מאַסע. צ. ב., אין וואָלקאָוויסק איז געווען א פאַרזאמלונג פון אַלע אַרבעטער פון שטאָט ביז 400 מאַן; מע האָט דאָרט גערעדט וועגן „בונד".

דאָסזעלבע מעלדעט מען אונז פון ווילנע אויך: „אַרומקוקנדיק זיך אין אלגעמיינעם, דאַרפן מיר זאָגן, אז דער יאָר איז געווען פיל פרוכטבארער, אז דער קאַמף פאר די סאָציאַליסטישע אידייען איז געווען פיל אינטענסיווער און שטאַרקער. דער פּאָליטישער באַוואוסטזיין פון די ווילנער אַרבעטער שטייט שוין אזוי הויך, אז זיי האָבן מיט פאַראַכטונג זיך אנטזאַגט צוצוהערן צו די רייד פון די „לעגאַליזאַטאָרן" *), און נאָך 9-8 מאָנאטן מי האָבן די לעצטע געמוזט אָפּפאָרן פון ווילנע. האַגאַם מיר מוזן מודה זיין, אַז אַ געוויסע פארדאָרבנהייט האָבן זיי דאָך אריינגעטראָגן אין אונזער מאַסע, איבערהויפּט אין דעם שטעפער-פאַך. אין יוּן איז געשטאָרבן א שטעפער. די ארבעטער האָבן באשלאָסן צו גיין אלע אַף דער לעוואַיע, דאַן זיינען 2 אָדער 3 פון זיי, ניט פרעגנדיק באַ די איבעריקע, אוועק צום פּאָליצמייסטער און געבעטן אַ דערלויבעניש. די דערלויבעניש האָט ער זיי גליין מיט סימכע געגעבן און האָט נאָך געשיקט א גאנצע באנדע פּאָליציי מיט שפּיאָנען זיי צו באַגלייטן. זאָל זיך אַף די מענטשן לייגן דער גאַנצער שאַנד, די גאַנצע כאַרפּע, וואָס זיי האָבן מיט דעם ארויפגעבראכט אף אונז, ווילנער פּראָלעטאַריער.

דער פּאָליטישער קאַמף האָט זיך דעמדאָזיקן יאָר אויסגעדריקט באַ אונז אין 2 דעמאָנסטראַציעס, וואָס זיינען פאָרגעקומען דעם ווינטער (איינע אַף א לעוואַיע פון א געשטאָרבענעם שוסטער און די צווייטע אין טעאַטער דעם 1-טן מאַרט [29]) און אין 2 אלגעמיינע פּאָליטישע שטרייקן: צום 1-טן מאַי, און צו לעקערטס [30]) יאָרצייט, דעם 28-טן מאַי. אין דעם ערשטן האָבן אַן אָנטייל גענומען איבער 2000 מאַן, און אין דעם 2-טן 2500 מאַן; אין דעם צווייטן שטרייק וואָלטן אַן אנטייל גענומען אַסאַך מער, ווען פאַר דעם וואָלטן ניט דורכגעפאלן איניקע פאַרזאמלונגען, און עס איז דורך דעם שווער געווען צו פירן די אגיטאַציע וועגן שטרייק. ווייטער איז אויך פאָרגעקומען א פאַרזאַמלונג פון 4—5 הונדערט מאַן צום 5-יאָריקן יובילעאום פון „בונד", אַ רייע פאַרזאמלונגען זיינען פאָרגעקומען צום 1-טן מאַרט (ביז 500 מאן) וועגן דער

*) זע באמערקונג 6.

געשיכטע פון „נאַראָדנאיאַ װאָליאַ” און אײניקע פאַרזאַמלונגען אין מאַי מאָנאט װעגן קישענעװער פאָגראָם”.

„אַ לעבעדיקן און אַ פרײלעכן פעריאָד אין אונזער ארבעט האָבן מיר איבערגעלעבט אין אַװגוסט און אין סענטיאַבר, שרײבט אונז דער דװינסקער קאָמיטעט. די שטילע אָרגאַניזאַציאָנעלע ארבעט, װאָס איז פאָרגעקומען פאַר דעם, האָט זיך באַלד געלאָזט פילן. דעם 7-טן אַװגוסט איז פאָרגעקומען א דעמאָנסטראַציע. אַ פאָר הונדערט אַרבעטער זײנען דורכגעגאנגען אַרום 12 אַזײגער עטלעכע גאַסן מיט רעװאָלוציאָנערע לידער און אויפרופן. — אַף דעם אנדער שאַבעס איז פאָרגעקומען אַ גרויסע פאַרזאמלונג פון 1300 מאַן. מע האָט גערעדט װעגן די „פּואלײ-ציאָן” און די פאָליטישע לאַגע אין רוסלאַנד. אַװעקגײענדיק פון דער פאַרזאַמלונג, האָבן זיך אַלע צונױפגעקליבן אַפן בולװאַר פאַר די פאָליציײסקע פּראװלעניע, און מע האָט דאָרט געמאַכט א מאניפעסטאציע”.

„אַף די לעצטע פאַרזאַמלונגען פון די אָרגאניזירטע אַרבעטער, שרײבט מען אונז װײטער פון דװינסק, רעדט מען װעגן דער אויסערלעכער פּאָליטיק פון רוסלאַנד, װעגן די באַציאונגען פון די אויסלענדישע, באַזונדערס פון די איטאַלענישע, כאַװײרים צום קײסערס װיזיט אין זײערע לענדער [31]. די אָרגאַניזאַציע האָט פאָרגעלײגט די אַרבעטער שיקן די איטאַליענישע כאַװײרים אַ באַגריסונגס-אדרעס. מע לעזט דעם אדרעס אַף די פארזאַמלונגען און ער װערט מיט פארגעניגן אָנגענומען. אויך צװישן די ניט אָרגאַניזירטע אַרבעטער זײנען פאָרגעקומען אײנציקע פארזאמלונגען; פאר דער צײט זײנען צוגעקומען א פאָר הונדערט נײע מיטגלידער”...

„לעבעדיקער און רעװאָלוציאָנערער איז אויך געװאָרן די באװעגונג אין סמאָרגאָן. „אין פאַרלויף פון דעם לעצטן יאָר, װי מע שרײבט אונז, זײנען דאָרטן פאָרגעקומען פילע מאַסאָװע פאַרזאַמלונגען. פאַרן ערשטן מאַי איז געװען אָרגאַניזירט אַ דעמאָנסטראַציע, נאָר די פאָליציי האָט זיך דערװאוסט פאַר דער צײט און צעשטערט. אין יון איז געװען דער 5-יאָריקער יובילײ פון דער אידישער ביבליאָטעק. 170 מאַן האָבן גענומען אַן אנטײל אין דעם יאָנטעװ. דעם 21-טן יול איז פאָרגעקומען אַ דעמאָנסטראַציע פון אַ מאַן 300 אף דער לעװאיע פון דעם געשטאָרבענעם כאַװער הענאָך קוטשער, װעלכער איז אלט געװען 16 יאָר און איז 2 מאָל אַרעסטירט געװען פאַר פאָליטישע פאַרברעכן. באַן דער קװאורע האָט זיך דערהערט אַן אויסרוף: „נידער מיט דער זעלבסטהערשונג!” „עס לעבע די פאָליטישע פרײהײט!” און אַ מעכטיקער „אוראַ” האָט זיך אַרויסגעריסן פון העכער װי 300 הערצער”...

* *
*

נאַטירלעך גײט אַזאַ מאַסן-אַגיטאַציע ניט פאַרבײ אָן קײנע פאָלגן. די מאַסן-אַגיטאַציע מוז אַריבערגײן ניט װילנדיק אין אַ מאַסן-אַקציע (אין אַ מאַסאָװע טעטיקײט). די רעגירונג מיט אירע רעדיפעס קעגן דידאָזיקע פאַרזאַמלונגען װופט גאַנץ אָפט אַרויס צוזאַמענשטויסן און אף אַזאַ אויפן גיט דער לעבן שוין איצטער די מעגלעכקײט צו לערנען זיך, װי אזוי פּראַקטיש צו פירן דעם קאַמף, די פּאָליטיק פון „שן תחת שן, עין תחת עין”, ביז װאַנען עס

וועט אָנקומען דער טאָג פון דער רעוואָלוציע, ווען דער פּראָלעטאַריאַט וועט געבן אַן אַנטשיידענעם קאַמף דעם אַזיאַטישן צאַריזם.

אַ גרויסע באַדייטונג האָבן אין דער הינזיכט געהאַט די פּאָגראָמען. זיי האָבן אַלע מאָל געצייגט, אַז מע מוז זיך נעמען פּאַר געווער צו פאַרטיידיקן זיך. אפילו די שיכטן פון דער געזעלשאַפט, באַ וועלכע די פּאָגראָמען האָבן אַרויסגערופן אַ פאַרצווייפלונג, האָבן אויך איינגעזעען, אַז נאָר אין דער זעלבסט־פאַרטיידיקונג ליגט די איינציקע רעטונג; ליידער אָבער האָט זיך נאָך די „געזעלשאַפט" פון דעם ניט אָראָפּגענומען אַ מוסער, אַז עס איז ווייניק נאָר צו פאַרטיידיקן זיך, אַז פון דער פאַרטיידיקונגס־פּאָליטיק מוז מען אַריבערגיין צו אַ מער אַקטיווען קאַמף מיט דעם צאַריזם, אַז עס איז נויטיק ניט צו וואַרטן ביז וואַנען די זעלבסטהערשונג וועט איר פירן צו דער אַקיידע, נאָר מיט אַלע מעגלעכקייטן אַרויסצוטרעטן שוין אין קאַמף קעגן דער פּאָליטישער אָרדענונג, וועלכע איז געבויט אַף אַזעלכע קאָרבאָנעס.

א גרויסע אַרבעט שטייט אונז נאָך אָבער פאַר ביז וואַנען מיר וועלן זיך צוגעוואוינען צו פאַרטיידיקן זיך ניט נאָר קעגן פּאָגראָמען, נאָר אויך אין אונזער אַלטעגלעכן קאַמף מיט די צאַרישע דינער. די געוואַלט־טאַטן פון דער פּאָליציי מערן זיך פון טאָג צו טאָג, און מיר מוזן זיך לערנען צו ענטפערן אַף זיי, ווי דאָס פאָדערט די רעוואָלוציאָנערע ערע.

אין דעם פּראַט האָבן מיר נאָך ניט אַלץ דערגרייכט. דאָס באַווייזן אונז די פאָלגנדע פאַקטן.

אין דווינסק, ווען די דעמאָנסטראַנטן (פון 7 אויגוסט) זיינען צוגעגאַנגען צו דער זשאַנדאַרמעריע־פאַרוואַלטונג, זיינען אַף זיי אָנגעפאַלן זשאַנדאַרמען, און זיי זיינען זיך, צום באַדויערן, צעלאָפן. צום באדויערן, שרייבט מען פון דווינסק, ווייל עס איז געווען לייכט אוועקצוטרייבן די זשאַנדאַרמען.

אַף דער פאַרזאַמלונג פון די 5000 מאַן אין ביאַליסטאָק האָט מען באַשטימט צו גיין צוריק אין שטאָט אַלע צוזאַמען. אַפּן וועג האָט מען זיך געטראָפן מיט פּאָליציי, אונטער דער אָנפירונג פון פּאָליצמייסטער. די פּאָליציי האָט זיך אַ וואָרף געטאָן אַף דער מאַסע מיט די שווערדן, און אַזוי ווי די מאַסע איז ניט געווען גוט אָרגאַניזירט, איז זי צום אומגליק זיך צעלאָפן. דאס האָט צוגעגעבן נאָך מער מוט דעם פּאָליצמייסטער און זיינע מעשאָרסים, און זיי האָבן שרעקלעך געשלאָגן די אַרבעטער. עס איז אינטערעסאַנט צו באַמערקן, שרייבט אונז ווייטער דער ביאַליסטאָקער קאָמיטעט, דאָס די, וועלכע זיינען ניט געלאָפן, האָט מען קימאַט גאָר ניט געשלאָגן. קומענדיק צוריק אין שטאָט האָט מען געכאַפּט 90 מאַן ארבעטער, און באַם אַרעסטירן האָט מען זיי ווייטער געשלאָגן.

* * *

אום צו געבן אַ פולן בילד פון דעם פּראָלעטאַרישן קאַמף מוזן מיר נאָך כאַראַקטעריזירן זיין אַלטעגלעכן עקאָנאָמישן קאַמף מיט דער קאַפּיטאַליסטישער עקספּלואַטאַציע. דערדאָזיקער קאַמף פירט זיך אויך אומאויפהערלעך מיט אַ פאַרביטערונג, אָפּטיילנדיק די אַנטקעגנגעזעצטע קלאַסן און שאַרפער אויס־

שטעלנדיק דעם הייפּעך פון זייערע אינטערעסן. ווען אין דעם פּאָליטישן קאַמף קומען יאָ פאָר אַזעלכע מאָמענטן, ווען עס ווייזן זיך ארויס איינע און דיזעלבע שטרעבונגען אי בײַ דעם פּראָלעטאַריאַט, אי בײַ דער בורזשואַזיע, איז דאָ, אין קאמף קעגן דער קאַפּיטאַליסטישער עקספּלואַטאַציע קיינמאָל קיין שאָלעם ניטאָ. דאָ ווייזט זיך ארויס קלאָר און דײַטלעך די קרוויוועשאַפט פון דער בורזשואזיע מיט די בורזשואַזע רעגירונגען, וועלכע פּאָליטישע פאָרמען זיי זאָלן ניט האָבן. דאָ זעען מיר אַרויס, ווי די בורזשואזיע און די זעלבסטהערשנדע רעגירונג שטיצן איינע דער אַנדערערס אינטערעסן און טרעטן אַרויס געמיינזאם קעגן דעם אַרבעטער-קלאַס. די אידישע בורזשואַזיע מאכט אין דעם קיין אויסנאם ניט, ווי מיר וועלן זעען פון דער גאַנצער סעריע שטרייקן, וועלכע זײַנען פאָרגעקומען פאַר דערדאָזיקער צײַט.

„ענדע יון, שרײַבט מען אונז פון קרינקי, האָבן זיך פאַרייניקט די „צוריכטער“ פון פלאט, וועלכע אַרבעטן אין אומדערטרעגלעכע באַדינגונגען פאַר זייער אַ נידעריקן פּרייז. זיי האָבן פאַרקלענערט די צאָל פון פלאטירן — פון 50 אַף 45 שטיק א טאָג. דאס האָט אויפגערייצט די מייסטערס, וועלכע דינגען די ארבעטער אַף אייגענער רעכענונג, און זיי האָבן געמעלדעט די באַלעבאַטים, אַז צַף אַזוינע באַדינגונגען לוינט זיי ניט דער גאַנצער מיסכער. די פאַבריקאַנטן האָבן דאַן געקינדיקט די אַרבעטער „14 טעג“, אויב זיי וועלן ניט ארבעטן ווי פריער. דאָ האָט זיך אָנגעהויבן אַן אַגיטאַציע צווישן די גאַרבער, וועלכע האָט געבראַכט דערצו, אַז אַלע גאַרבער פון שטאָט האָבן זיך פאַרייניקט, אום אונטערצוהאלטן די פאָדערונגען פון די „צוריכטער“. עס זײַנען אַריבער די 14 טעג און די פאַבריקאַנטן האָבן אײַנגעשטימט אַף די איצטיקע באַדינגונגען. די אַרבעטער אָבער האָבן איצט געפאָדערט אויך העכערן 1 רובל אַפן וואָך סכירעס. די מייסטער האָבן מיטגעהאלטן מיט די אַרבעטער מיט דעם טנאַי, אַז די ארבעטער זאָלן זיי ניט שטערן צו פאַרהעכערן די פּרייזן, אַף וויפל זיי דאַרפן העכערן די אַרבעטער. אין אַ מעשעך פון אַ וואָך צײַט האָבן זיך געשטעלט קימאַט אַלע גאַרבער. עס האָבן געשטרייקט 500 מאַן.

די פאַבריקאַנטן האָבן גלײַך געשיקט נאָך דעם אינספּעקטאָר. זיי האָבן אָבער אים אומזיסט מאַטריעך געווען. ער האָט אויך גאָרניט געקאָנט מאכן. די אַרבעטער האָבן אים געענטפערט, אז זיי פאָדערן באַצאָלן פאַר זייער אייגענער אַרבעטסקראַפט. דאָ האָבן זיך אָנגעהויבן אַרעסטן און אַרויסשיקן נאָך דעם „געבורטסאָרט“ אָן אַ שיר. ניט קוקנדיק אַף די פאַרפאָלגונגען, זײַנען צוגעשטאַנען צום שטרייק נאָך א טייל גאַרבער „סושניקעס“, וועלכע באַשטייט נאָר פון דאָרף-פּויערים. זיי האָבן געפאָדערט העכערן די סכירעס, אַגעוו האָבן זיי דורך זייער שטרייק געמאַכט פאַר די פאַבריקאַנטן אומעגלעך צו פאַרקויפן האַלב-אויסגעארבעטע סכוירע. די לאַגע פון די שטרייקנדיקע האָט זיך דורך דעם פיל פארבעסערט.

דער שטרייק האָט זיך געענדיקט אין 7 וואָכן אַרום מיט דעם פולן זיג פון די אַרבעטער און אַ טיילווייזן זיג פון די מייסטער.

די הויצאָעס פון שטרייק האָבן באַטראָפן 700 רובל. שטיצע האָבן צוגע-

שיקט די אָרגאַניזאַציעס פון סמאָרגאָן, ביאַליסטאָק (146 רובל), סאָקאָלקע גראָדנע און סקידל"...

נאָך פּייסעך הויבן זיך אָן אין ביאַליסטאָק שטרייקן באַ שניידער, שטאַט-סקע און וואָיענע. עס האָבן זיך געשטעלט אַלע אַרבעטער ביז 200 מאַן מיט דער פאָדערונג צו פאַרבייטן שטיק-אַרבעט אף וואָך-אַרבעט. די שטאַטסקע שניידער האָבן געזיגט אין אַ וואָך צייט אַרום, נאָר די וואָיענע זיינען געשטאַנען גאַנצע 4 וואָכן. די באַלעבאַטים זיינען געלאָפן צום פּאָליצמייסטער, מע האָט אַרעסטירט 15 מאַן אַרבעטער. קיין סאָלדאַטן האָט מען זיי אָבער ניט געגעבן. די אַרעסטירטע האָט מען פריי געלאָזן און די באַלעבאַטים האָבן זיך געמוזט סאָפּקאָלסאָף אונטערגעבן. דערמיט האָט זיך דאָס אָבער נאָך ניט געענדיקט. אַלע באַלעבאַטים שניידער האָבן זיך פאַראייניקט און געוואָלט אָפּ-נעמען אַלץ, וואָס די אַרבעטער האָבן אויסגעפירט. זיי האָבן געזאָגט, אַז זיי וועלן פאַרשיקן די אַרבעטער אין סיביר... און איינער פון זיי, ווען באַ אים האָבן זיך אָוועקגעשטעלט די אַרבעטער צוליב דעם, וואָס ער האָט באַליידיקט און אָנגעזאַגט זייערן אַ כאַווער, האָט אנגעוויזן אף דעם אָנגעזאָגטן אַרבעטער אַ שפּיאָן. דעם אַרבעטער האָט מען אַרעסטירט, און דער באַלעבאָס האָט גע-רעכנט, אַז ער איז שוין מיט דעם פאַרטיק. ער האָט געשיקט רופן די איבע-ריקע אַרבעטער צו דער אַרבעט. די אָרגאַניזאַציע האָט אָבער באַשטימט צו באָיקאָטירן דעם באַלעבאָס ביז וואַנען ער וועט ניט פריי מאַכן דעם אַרבעטער. קיינער גייט צו אים ניט אַרבעטן ביז היינטיקן טאָג, וואָרום דעם אַרבעטער האָט ניט ער באַפריים, נאָר דעם אַרבעטערס אַ שוועסטער אף „זאַלאָג".

עס קומט פאַר אין מיטן זומער אַן אַלגעמיינער שטרייק באַ שוסטער, די פאָדערונגען: העכערן די סכירעס און פאַרקירצן דעם אַרבעטסטאָג. עס שטרייקן אויך וועבער, יאַנאָווסקיס פאַבריק א. אז. וו.

קעגן די מאָסער-פּאָליטיק פון די באַלעבאַטים איז דער באָיקאָט דער בעס-טער מיטל. — מיט אַן ערפאָלג האָט זיך אויך געענדיקט אַ באָיקאָט אין לאָדז. דאָ האָט אויך אַ וועבער געמאַסערט אף 2 זיינע אַרבעטער דער פּאָליציי און מע האָט זיי אַרויסגעשיקט פון לאָדז. דאַן האָט די דאָרטיקע אָרגאַניזאַציע באַ-שטימט ניט צוצולאָזן צו אים קיין אַרבעטער. ערשט ווען ער האָט זיך געווענ-דעט צו דער אָרגאַניזאַציע און האָט זיך מוידע געווען, אַז ער האָט געטאָן אַ פעלער, ערשט דאַן האָט די אָרגאַניזאַציע דערלויבט, מע זאָל צו אים גיין אַר-בעטן.

אונזער ווילנער קאָמיטעט שטעלט זיך אָפּ נאָר אף די וויכטיקסטע דערשיי-נונגען פון דעם אָרטיקן עקאָנאָמישן קאַמף. ער פאַרנאָטירט נאָר דידאָזיקע שטרייקן: באַ די שטעפּער אין פאַבריקן האַרבסט, ביז 200 מאַן; באַ ריווקי-נען אין לעדער-פאַבריק, באַ סירקינען אין דרוק; באַ סעגאַלן אין אַפּטייק-גע-שעפט, באַ די זאָקנמאַכערינס און באַ די ווייסע בעקער (150 מאַן).

...א בילד פון א הויכן קלאַסנבאַוואוסטזיין פון דעם מאַסאָוון אַרבעטער שטעלט אונז פאַר א שטרייק פון 20 אַרבעטערינס (ניט אָרגאַניזירטע) אין א קליידער-געשעפט. דער שטרייק איז אַרויסגערופן געוואָרן צוליב דעם, וואָס

דער באַלעבאָס האָט זיך אַנטזאָגט צוצונעמען צוריק אַף דער שטעלע אַ בוכ-האַלטער, וועלכן מע האָט אַרעסטירט אַף דער דעמאָנסטראַציע.

אין אומאויפהערלעכן און אומערמידלעכן קאַמף קומט אויך פאָר צו פירן די וואַרשעווער אַרבעטער. די באַלעבאַטים ווילן צוריק איינפירן שטיק-אַרבעט אָנ-שטאָט וואָך-אַרבעט; פאַרקלענערן די סכירעס און פאַרלענגערן דעם אַרבעטס-טאָג; מיט איין וואָרט, זיי ווילן אָפּנעמען צוריק די פאַרבעסערונגען, וועלכע די וואַרשעווער אַרבעטער האָבן זיך דערשלאָגן דורך אַ לאַנגן, מיזאַמען קאַמף. אַזאַ שטרייק קומט פאָר בײַ די מעבל-מאַכער, בײַ וועלכע די באַלעבאַטים ווילן צוריק איינפירן שטיק-אַרבעט.

בײַ די ווייסע סטאָליאַרעס האָט מען געוואָלט איינפירן אַ לענגערן אַר-בעטס-טאָג, און נאָר די ווירקונג פון אונזער אָרגאַניזאַציע, וועלכע האָט אַגי-טירט קעגן דעם אַף אַ פאַרזאַמלונג, האָט אָפּגעהאַלטן די איינפירונג פון דעם נײַס.

אַ שטרייק איז אויך פאָרגעקומען אַף נייםאַנס פאַבריק פון לעדער-אַרטיק-לען. די אַרבעטער האַלטן זיך דאָ פאַר אַריסטאָקראַטישע און זיינען אָפּגעזונ-דערט פון דער גאַנצער מאַסע. פון פּאָליטיק ווילן זיי ניט וויסן. עס אַרבעטן אַ מאַן 80 אידן און קריסטן. זיי האָבן געפאָדערט בעסערע באַהאַנדלונג און פאַרקירצן דעם אַרבעטסטאָג. לעכאַטכילע האָבן זיי אָנגעשריבן אַ בריוו דעם באַלעבאָס און געבעטן, ער זאָל זיי „ערלויבן" צו אַרבעטן ווייניקער, און אַז ער מיט די מייסטערס זאָלן בעסער באַגיין זיך מיט זיי. נאַטירלעך, איז אַף דעם בריוו קיין ענטפער ניט געווען. ערשט דאַן האָבן די אַרבעטער פאַרשטאַ-נען, אַז ניט מיט באַקאָשעס וועלן זיי זיך העלפן. אונזער אָרגאַניזאַציע איז זיי געקומען צו הילף און אָרגאַניזירט אַ שטרייק. אַף דער פאַרזאַמלונג האָבן גערעדט די פאָרשטייער פון „בונד" און פון פּ. ס. ד. דער שטרייק האָט גע-דויערט אַ וואָך צייט און מע האָט אים געוואונען...

אָם ענדע מוזן מיר נאָך דערציילן וועגן איין שטרייק, וועלכער באַווייזט אונז דייטלעך, ווי ווייט און טיף עס דרינגט דורך די באַוועגונג אין אַלע פאַר-וואָרפענע ווינקעלעך. אין וויסקא-ליטאָווסק, גראָדנער גוב. האָבן זיך געשטעלט אַלע אַרבעטער פון שטעטל ביז 50 מאַן. זיי האָבן געפאָדערט איינפירן אָנ-שטאָט דעם אומבאַגרעניצטן אַרבעטס-טאָג אַ 12-שאָעדיקן און האָבן אויסגעפירט נאָך דעם, ווי זיי זיינען אַ וואָך געשטאַנען. אייניקע באַלעבאַטים האָבן זאָגאַר באַצאָלט פאַר דער צייט פון שטרייק. זיי ריכטן זיך, אַז די באַלעבאַטים וועלן פון זייער זייט אַרויסרופן אַ שטרייק, קעדיי איינצופירן די אַלטע באַדינגונגען. מע מאַכט דעריבער פאַרזאַמלונגען און מע גרייט זיך צו פאַרטיידיקן.

דער וואוקס פון דער באַוועגונג אין דער טיף און אין דער ברייט איז אַ פאַקט. דאָס באַווייזט אויך די פאָדערונג אַף ליטעראַטור, וואָס ווערט שטאַר-קער פון טאָג צו טאָג. קימאַט אין אַלע קאָרעספּאָנדענצן קלאָגט מען זיך אַף דעם מאַנגל אין ליטעראַטור, ניט קוקנדיק אַף דער גרויסער צאָל בלעטלעך און פּראָקלאַמאַציעס, וועלכע זיינען אונטער דער צייט פאַרשפּרייט געוואָרן.

10. דער אַלגעמיינער וועבער־שטרייק אין ביאַליסטאָק*).

(„דער בונד", נום. 1, יאַנוואַר 1904).

די גרעסטע דערשיינונג אין לעבן פון אונזער באַוועגונג פאַר דער לעצטער צייט איז געווען דער לעצטער וועבער-שטרייק. דעם איינדרוק, וועלכן ער האָט געמאַכט, איז אַזוי שטאַרק, אַז אַפילע נאָך איצט הערט זיך נאָך געשפּרעכן וועגן אים. און דאָס איז גאָר קיין כידעש ניט, עס איז געווען שווער גלייך אָף דער רעגע אָפּצושאַצן די ראָלע, וועלכע דער שטרייק האָט געשפּילט אין דעם רעוואָלוציאָניזירן און אויפוועקן צום קאַמף די ברייטע אַרבעטער-מאַסן. און נאָר איצט, ווען די פרוכטן, וואָס דער שטרייק האָט געבראַכט, זעען מיר מאַמעש מיט די אויגן, טרעט פאַר אונז אַרויס אין וואָרן געשטאַלט די גרויסע באַדייטונג פון דעמאָזיקן שטרייק.

דער שטרייק האָט זיך אָנגעפאַנגען אומדערוואַרטעט, צו אים זיינען אָנפאַנגס צוגעשטאַנען אַ קליינע צאָל אַרבעטער. די אָרטיקע אָרגאַניזאַציע פון „בונד" האָט גלייך גענומען די פירונג פון שטרייק אין אירע הענט, און לויט איר באַשליסונג האָבן אָף מאָרגן געוואָרפן די אַרבעט אַלע האַנט-וועבער, סאַי אידן, סאַי קריסטן. די צייט פאַרן שטרייק האָט זיך בעשום אויפן ניט געקענט רעכענען פאַר אַ גוטע. דער סעזאָן איז געגאַנגען צום סאָף. פאַר דער אָרגאַניזאַציע איז געשטאַנען די אויפגאַבע — אויסנוצן דעם שטרייק פאַר איר אַגיטאַציע. זי האָט זיך פאָרגעשטעלט, און דאָס איז ווירקלעך אַזוי געווען, אַז דעם ציל צו דערגרייכן וועט איר זיין שווער. אַדאַנק דעם, וואָס אין שטאָט בא אונז איז ניטאָ קיין סאָציאַל-דעמאָקראַטישע אָרגאַניזאַציע, וועלכע זאָל פירן אַ שטענדיקע רעגלמעסיקע אַרבעט צווישן דעם קריסטלעכן פּראָלעטאַריאַט, האָט אונזער אָרגאַניזאַציע געהאַט אַ צווייענדיקע אַרבעט: ערשטנס, זאָרגן, אַז דער שטרייק זאָל ניט אָננעמען קיין שמאָל פּראָפעסיאָנעלן כאַראַקטער, און, צווייטנס, אַז ער זאָל אויסגענוצט ווערן אויך צום ווירקן אין סאָציאַל-דעמאָקראַטישן זינען אָף די קריסטלעכע אַרבעטער. און מע מוז מודע זיין, אַז די דאָזיקע אויפגאַבע האָט די אָרגאַניזאַציע פון „בונד" ניט שלעכט ערפילט. די אָרגאַניזאַציע האָט געמאַכט אין צייט פון שטרייק אַ גאַנצע רייע מאַסן-פאַרזאַמלונגען, וועלכע עס האָבן באַזוכט יעדעס מאָל פון 1000 ביז 1500 שטרייקנדע וועבער (בעסאַכאַקל האָבן געשטרייקט ביז 3000 מאַן). אָף די פאַרזאַמלונגען האָט מען גערעדט וועגן דער נויטיקייט פון פירן אַ קאַמף פאַר פּאָליטישע פרייהייט, וועגן דער לאַגע פון אַרבעטער-קלאַס אין דער קאַפּיטאַליסטישער געזעלשאַפטלעכער אָרדענונג און וועגן די אויפגאַבן און אידעאַלן פון פּראָלעטאַריאַט. די פאַרזאַמלונגען זיינען איינגאַנצן אָרגאַניזירט און איינגעאָרדנט געווען בלויז מיט די קרעפטן פון אונזער אָרגאַניזאַציע. דער אַנטייל אין שטרייק פון דער אָרטיקער אָרגאַניזאַציע פון דער פּוילישער טאַציאַל-דעמאָקראַטיע האָט זיך אויסגעדריקט אין דעם, וואָס זי האָט צוגעשיקט אַ 3—4 מאָל אָף די פאַרזאַמלונגען פון די קריסטלעכע אַרבעטער, וועלכע מיר האָבן צונויפגערופן, זייער אַ רעדנער.

*) דעראָזיקער שטרייק איז פאָרגעקומען סאָף 1903, ערעוו דעם רוסיש-יאַפּאַנישן קריג.

בעסאַכאַקל האָט אונזער אָרגאַניזאַציע געמאַכט 6 פאַרזאַמלונגען. דער גרעסטער טייל אַרבעטער זיינען געווען ניט אָרגאַניזירטע. די רעדנער, וועלכע האָבן דערקלערט די אַרבעטער, וואָרום אין דער מעמשאָלע פון קאַפּיטאַליזם קען זייער לאַגע ניט גרינדלעך פאַרבעסערט ווערן, וועלכע האָבן זיי גערופן צום באַפרייאונגס-קאַמף, האָבן געמאַכט אויף דער אַרבעטער-מאַסע דעם שטאַרקסטן איינדרוק. זי האָט די גאַנצע צייט אַרויסגעוויזן אַ גרויסן רעוואָלוציאָנערן מוט.

אויף איינער פון די לעצטע פאַרזאַמלונגען, וואו עס זיינען געווען אַן ערך 1500 מאַן, איז אָנגעקומען פּאָליציי. דעם שטעלפאַרטרעטער פון פּאָליצמייסטער, וועלכער איז אויך געקומען, האָט מען לאַנג ניט אַרויסגעלאָזט אויפן פאַבריק-הויז, וואו די פאַרזאַמלונג איז געווען. ענדלעך, נאָך לאַנגע ביטעס פון זיין זייט, האָט מען אים אַריינגעלאָזן. ער האָט זיך געווענדעט צו די אַרבעטער מיט אַ רעדע אל פּי נוסעך זובאַטאָוו *), אויף זובאַטאָווס שטייגער. ער, פאַרשטייט איר מיך, ווייס אַפּאַנים, אַז די אַרבעטער האָבן זיך צוזאַמענגעקליבן באַטראַכטן זייערע איניאָנים און זעט אין דעם ניט איין כאַסוועשאָלעם קיין שלעכטס. נאָר ער וואונדערט זיך, וואָס זיי האָבן באַ אים ניט געבעטן קיין דערלויבעניש. ער וואָלט זיי דאָס דערלויבן מיטן גרעסטן פאַרגעניגן. די אַרבעטער האָבן אים געענטפערט, אַז זיי גלויבן אים ניט, אַז זיין דערלויבעניש האָט באַ זיי קיין ווערט ניט און דעריבער וועלן זיי אים וועגן קיין זאַך ניט בעטן. דער פּאָליצמייסטער איז געוואָרן אין קאַאָס, און איז שטיל געוואָרן, נאָר די אַקאַלאַדאַטשנעס, וואָס זיינען געבליבן שטיין אויפן גאַס, האָבן געהאַלטן ענלעכע דראָשעס פאַר די אַרבעטער, וועלכע זיינען זיך צוזאַמענגעקומען.

„עס זיינען דאָ צווישן אייך, האָבן זיי געפּריידיקט, אומרואיקע לייט, איינציקע פון זיי שרייען: „נידער מיט דער פּאָליציי!" אַנדערע: „נידער מיט דער זעלבסטהערשונג!", די דריטע — אויך עפּעס ענלעכעס. דער טייוול ווייסט זיי, וואָס זיי ווילן, דידאָזיקע מענטשן, נאָר איר הערט זיי ניט, ווייל דאָס אַלץ איז גאָרנישט ווערט".

אַזוינע רייד, פאַרשטייט זיך, האָבן קיין שום איינדרוק ניט געמאַכט אויף די אַרבעטער, זיי האָבן נאָר אַ געלעכטער באַ זיי אַרויסגערופן. אויף מאָרגן האָט די אָרגאַניזאַציע, אַלס אַן ענטפער אויף די פּאָליציי־אישע דראָשעס, צונויפגערופן נאָך אַ פאַרזאַמלונג. מען איז זיך נאָך ניט צוזאַמענגעקומען, ווען מע האָט זיך דערוואוסט, אַז פּאָליציי האָט דערשמעקט וועגן דער פאַרזאַמלונג. די פאַרזאַמלונג האָט מען פאַנאַנדערגעלאָזן. פּאָליציי און מיליטער, וועלכע זיינען אָנגעקומען, האָבן שוין קיינעם ניט געפונען. נאָר זיי האָבן באַגעגנט אַ גרופּע פון 60-70 מענטשן, האָבן זיי אַרעסטירט און אַוועקגעפירט אין פּאָליציי-הויז. נאָכער האָט מען אָנגעפאַנגען צו כאַפּן אַרבעטער פון גאַס, און גרופּעסווייז צו 15-20 מענטשן געפירט אין פּאָליציי. מען האָט אויף אַזאַ אויפן אַרעסטירט אַן ערך 150 מענטשן. ווען אין שטאָט האָט מען זיך דערוואוסט וועגן דער גרויסער צאָל אַרעסטירטע, האָט זיך צוזאַמענגעקליבן אַ גרויסע גרופּע אַרבעטער, זיינען אַוועק צו דער פּאָליציי-הויז און האָבן געפאָדערט אָדער מע זאָל באַפרייען

*) זע באַמערקונג 6.

זייערע באווירים, אָדער מע זאָל זיי אויך אריינזעצן. מע האָט זיי צוליב געטאָן און מע האָט זיי אויך צוגענומען, עס זיינען שוין געזעסן ביז 300 אַרבעטער.

אין דעמזעלבן טאָג האָט אונזער אָרגאַניזאַציע באַשלאָסן צו מאַכן אַן אַלגעמיינעם שטרייק, די הויפּט-פאָדערונג איז געווען — באַפרייען אַלע אַרעסטירטע אַרבעטער.

די אַרבעטער האָבן זיך מיט א גרויסער איינהייט אָפּגערופן אויף דעם באַשלוס פון דער אָרגאַניזאַציע, און אויף מאָרגן (פרייטיק) פרי זיינען שוין געשטאַנען אַלע אַרבעטער, ווען מע האָט אָנגעזאָגט וועגן שטרייק. די צאָל אַנטיילגענומער אין דעם אַלגעמיינעם שטרייק איז אוממעגלעך גענוי צו באַשטימען. לויט די ידיעות, וועלכע די אָרגאַניזאַציע האָט, איז די צאָל אַן ערך 10-12 טויזנט אידן און קריסטן. אידישע אַרבעטער האָבן, אויסער קליינע אויסנאַמען, כמעט אַלע געשטרייקט, קריסטלעכע — די, וועמען מע האָט געקענט אָנזאָגן.

די ביאַליסטאָקער אַרבעטער האָבן אין דעם שטרייק אַרויסגעוויזן א גרויסע סאָלידאַריטעט און א שטאַרקע באַשלאָסנהייט אין דעם באַשיצן זייערע אַלגעמיינע פאָדערונגען.

די שטאָט האָט אין פאַרלויף פון שטרייק אויסגעזען, ווי א מיליטער-לאַגער. די פּאָליציי, אין א גרעסערער צאָל ווי שטענדיק (מע האָט אַרויסגעפאָדערט הילף פון ווילנע), שפּיאָנען און מיליטער-פּאַטרולן האָבן זיך געוואָרפן אין די אויגן אויף יעדן טריט און האָבן פאַרשטעלט פאַרפלייצט די שטאָט. פרידלעכע איינוואוינער האָבן געזען וואָס ווייניקער אַרויסצוקריכן פון זייערע לעכער. די שטרייקנדע אַרבעטער אָבער פלעגן גרופּנווייז שפּאַצירן איבערן שטאָט און צייטנווייז זינגען רעוואָלוציאָנערע לידער. דאָס אַלץ האָט צוגעגעבן די גאַסן גאָר אַן אַנדער אויסזען. די פּאָליציי האָט זיך געפירט ניט אָזוי רויק, און האָט קיינעם ניט גערירט. מע האָט געזען, אַז זי איז עפּעס היינטיקן טאָג צעטראָגן. יעדער פּאָליציסט האָט געהאַט א וואָך פון א פּאָר סאָלדאַטן, דער גובערנאַטאָר, וועלכער איז אַראָפּגעקומען פון גראָדנע צוליב דער „טרעוואָגע", האָט זיך געווענדעט צו די אַרבעטער מיט א פּראָקלאַמאַציע. ער האָט געשריבן, אַז זיי זאָלן ניט הערן די שעדלעכע אַגיטאַטאָרן, ניט וואַרפן די אַרבעט, און האָט צוגעזאָגט גנעדיקייט און שוץ די אַרבעטער, וועלכע וועלן זיך פירן פרידלעך און רואיק. די פּראָקלאַמאַציע, וועלכע איז געווען פאַנאַנדערגעקלעפּט איבער גאַנץ שטאָט, האָבן אַרבעטער פאַר דער פּאָליציי אין די אויגן געריסן פון די ווענט. זעענדיק, ווי די רעוואָלוציאָנערע שטימונג וואַקסט בא די אַרבעטער, און ניט זייענדיק זיכער, אַז עס וועלן ניט פאַרקומען קיין גרויסע אומאָרדענונגען, האָט די רעגירונג געמוזט נאָכגעבן: דער גובערנאַטאָר האָט באַפוילן פרייטיק אַוונט אַלע אַרעסטירטע אַרבעטער באַפרייען.

אַזוי ווי די הויפּט-פאָדערונג איז געווען ערפילט, האָט אונזער אָרגאַניזאַציע מודיע געווען, אַז דער אַלגעמיינער שטרייק דאַרף זיך ענדיקן.

אין דערזעלבער צייט האָבן כמעט אַלע פאַבריקאַנטן נאָכגעגעבן די פאָדערונגען פון די וועבער, און די אַרבעטער האָבן זיך געשטעלט טאָן. מע

זאגט, אז דער גובערנאטאר האט באפעלן די פאבריקאנטן ערפילן די פאדע־רונגען פון די ארבעטער.

כאראקטעריסטיש איז די אויפירונג פון דער פאליציי בעאייס דעם שטרייק. דער גובערנאטאר האט געהייסן אוועקלאזן אלע קראפט־פאבריקן, וואו די אר־בעטער האבן געשטרייקט, קעדיי דער אוילאם זאל מיינען, אז דער שטרייק איז ניט קיין אלגעמיינער. אין די איינצלנע פאבריקן, וואו די ארבעט איז בע־עמעס געגאנגען, האט מען א בעפעש ניט אריינגעלאזן, און די גאנצע צייט זיינען זיי באוואכט געווארן מיט א שטארקן פאטרול סאלדאטן.

איצט ארבעטן שוין אלע וועבער, אויסער איין קליינע פאבריק, וועלכע די ארגאניזאציע האט באשלאסן צו באיקאטירן פאר דער שלעכטער באהאנדלונג מיט די ארבעטער.

II. דער רוסיש-יאפּאנישער קריג[32]) און זיינע ערש-טע ווירקונגען.

11. פּראקלאמאציע פון צ. ק. פון בונד קעגן קריג.

(די מילכאָמע און די זעלבסטהערשונג)

די מילכאָמע! דאָס וואָרט שוועבט איצט אין דער לופטן, ליגט באַ אַלעמען אַף די צינגער, ציט צו צו זיך אַלע ראַיוינעס, קריצט אויס אַ באַזונדער שטעמפּל אַף אונזער גאַנצן געזעלשאַפטלעכן לעבן.

די מילכאָמע פירט זיך צוליב מאַנדזשוריען און קאָרעאַ. רוסלאַנד וויל ניט אַרויסלאָזן פון אירע הענט מאַנדזשוריען און וויל. ניט דערלאָזן, יאַפּאַן זאָל זיך איינפעסטיקן אין קאָרעאַ.

שוין לאַנג צילט רוסלאַנד אויינכאַפּן פאַר זיך נייע לענדער אין וויטן מיזרעך-אַזיען און זיך דערשלאָגן צום יאַם-האַגאָדל[33]). נאָר דאָרט האָט זי זיך געטראָפן מיט יאַפּאַן, וועלכע שטרעבט אויך צו פאַרשפּרייטן דעם גוואול פון איר מלוכע און האָט איר אויסזעען אַף דיזעלבע מעקוימעס, ווי רוסלאַנד. בעאַיס דער מילכאָמע פון יאַפּאַן מיט כינע, מיט עטלעכע יאָר צוריק, האָט יאַפּאַן איינגענומען קאָרעאַ און האָט פאַרנומען פּאָרט-אַרטור. נאָר לויט דעם שאָלעם, וועלכער איז געווען געשלאָסן נאָך דער מילכאָמע, איז פּאָרט-אַרטור צוריק איבערגעגאַנגען צו כינע, און קאָרעאַ איז געבליבן אַ זעלבשטענדיקע מלוכע. נאַכהער, אין אַ קורצער צייט אַרום איז געווען כינע געצוואונגען אָפּצוגעבן אין „אַרענדע" (אַף 99 יאָר!) רוסלאַנד פּאָרט-אַרטור. נאָר די רוסישע רעגירונג האָט זיך מיט דעם ניט באַנוגנט און בעאַיס דעם באָקסערן-אויפשטאנד אין כינע האָט זי אַריינגעכאַפּט מאַנדזשוריען, אָבער זי האָט עס צוגעזאָגט אומקערן צוריק ענדע 1903-טן יאָר. דעם צוזאָג האָט זי נאָך אַד-האַיאָם ניט דערפילט. יאַפּאַן האָט ניט געקענט דערלאָזן, אַז רוסלאַנד זאָל זי איינגאַנצן פון דיזאָזיקע מעקוימעס אַרויסשטופן. די באַציאונגען צווישן די צוויי מלוכעס ווערן אַלץ שאַרפער, מע פּרוּווט קלוימערשט מאַכן אַ פּשאַרע, אָבער די פּראָבע ענדיקט זיך מיט גאָרניט, און אָט רעדט מען איצט איינע מיט דער אַנדערער אַף אַן אַנדער לאָשן — פון ביקסן, האַרמאַטן, באָמבעס, מינעס.

צי נויטיקט זיך רוסלאַנד אין נייע לענדער?

די אייראָפּעאישע מלוכעס, ווי, לעמאָשל, דייטשלאַנד, פראַנקרייך, ווען זיי גענומען אײַן נייע לענדער, קאָלאָניעס, האָבן דערביי צווייערליי צילן: די נייע לענדער דינען אַלס נייע מערק, וואו די קאַפּיטאַליסטן פאַרקויפן זייערע סכוירעס, וועלכע געפינען ניט קיין קוינים אין דער אַלטער מלוכע, אין דער מעטראָפּאָליע, — אָדער זיי דינען אַלס נייע ערטער, וואוהין די קאַפּיטאַליסטן קאָנען אינוועסטירן (אַריינלייגן) אַ טייל פון זייערע קאַפּיטאַלן: אין די קאָלאָניעס, וועלכע שטייען אין קולטורעלן הינזיכט נידעריק, באַקומט אָפטמאָל דער קאַפּיטאַל אַ סך אַ בעסערן באָדן פאַר זיין עקספּלואַטאַציע, ווי ביי זיך אין דער אַלטער היים, וואו עס עקזיסטירט אַן אַנטוויקלטע אַרבעטער-באַוועגונג. די מילכאָמעס מיט פרעמדע פעלקער, אָדער בכלל זייער קאָלאָניאַל-פּאָליטיק פירן שטענדיק די אייראָפּעאישע מלוכעס נאָר צוליב די אינטערעסן פון זייער קאַפּיטאַליזם: אומעטום אין אייראָפּע געפינט זיך די רעגירונגס-מאַכט אין די הענט פון דער בורזשואַזיע, און זי לייגט אַרויף איר כסימע אויף דער אויסערלעכער פּאָליטיק.

דער פּראָלעטאַריאַט איז אין קיין פאַל ניט פאַראינטערעסירט אין איינעמען און אונטערטעניק מאַכן פרעמדע אומעס.

דער פּראָלעטאַריאַט שטרעבט אומעטום צו פאַרניכטן די קאַפּיטאַליסטישע עקספּלואַטאַציע, ער טרעט שטענדיק פייַנטלעך אַרויס קעגן זיינע אייגענע עקספּלואַטאָרן, ער איז אויך קעגן דעם, אַז זיי זאָלן האָבן די מעגלעכקייט עקספּלואַטירן לוין-אַרבעטער פון אַנדערע נאַציאָנען און באַרויבן פרעמדע פעלקער. דער פּראָלעטאַריאַט פון אַלע פעלקער און לענדער זיינען פאַראייניקט דורך איין ציל, זיי שטרעבן, יעדער אין זיין לאַנד און אַלע צוזאַמען אין דער גאַנצער וועלט, צו פאַרניכטן דעם קאַפּיטאַליזם, צו פאַרווירקלעכן דעם סאָציאַליזם. מילכאָמעס, דאָס איינעמען מיט געוואַלט פעלקער קען נור שאַטן ברענגען דעם פּראָלעטאַריאַט, ווייל דאָס באַשאַפט אַ פיינטשאַפט צווישן פאַרשיידענע נאַציאָנען, הערשנדע און באַהערשטע, דערוועקט די שאָוויניסטישע געפילן און פאַרהאַלט דעם וואוקס פון ברידערלעכע סאָלידאַריטעט-געפילן ביי די פּראָלעטאַריער. דערום טרעט אַרויס אומעטום דער קלאַסנבאַוואוסטזיניקער פּראָלעטאַריאַט קעגן מיליטאַריזם, קעגן מילכאָמע און רייסונגען צווישן פאַרשיידענע נאַציאָנען און ראַסן.

רוסלאַנד — זאָגט מען — מוז האָבן מאַנדזשוריען, און אויך צו דערגרייכן דעם דאָזיקן ציל, מוז זי זיין אַ באַלדייַע אין קאָרעאַ און אַ באַלעבאָס אויף דעם טייל פון יאַם-האַגאָדל, וועלכער ליגט ביי די ברעגעס פון קאָרעאַ, ווייל אַנדערש ווערט זי, ווי דאָס איז געווען דערוויזן, מיט מאַנדזשוריען ניט קענען זיכער זיין.

ווער אָבער אין רוסלאַנד נויטיקט זיך אין דעם?

דער רוסישער קאַפּיטאַליזם, זאָגט מען אונז, געפינט ניט קיין קוינים פאַר זיינע סכוירעס אין רוסלאַנד, מאַנדזשוריען וועט עפענען פאַר אים נייע מערק — מאַנדזשוריען איז אַלזאָ נויטיק פאַר אונזער קאַפּיטאַליסטישער פּראָדוקציע.

אַז דער רוסישער קאַפּיטאַליזם האָט געמאַכט נאָענטע באַקאַנטשאַפט מיט דעם אַלגעמיינעם קאַפּיטאַליסטישן קרענק, קריזיסן, איז טאַקע עמעס. נאָר צי שטאַמט דאַס פון דעם, וואָס ער האָט אין זיין אַנטוויקלונג דערגרייכט אַזאַ הויכע מאַדרייגע, ווי דער קאַפּיטאַליזם אין די אייראָפּעאישע לענדער? געוויס ניט. אונזער קאַפּיטאַליזם איז נאָך יונג און ווען אונזער לאַנד וואָלט זיך אַנט־וויקלט אַף דעמזעלבן שטייגער, ווי די איבעריקע מלוכעס פון אייראָפּע, וואָלט ער פאַר זיך איצט ניט געדאַרפט זוכן נייע מערק אין מיזרעך־אַזיען, וואָלט ער שוין אַזוי גיך ניט געפאָדערט קיין מענטשלעכע קאָרבאָנעס. אין אונזער לאַנד הערשט אָבער די צאַרישע רעגירונג, וועלכע האָט מיט איר אינערלעכער פּאָליטיק פאַראָרימט דאַס פאָלק, די פּויערים, וועלכע בילדן דאָס ראָוו פון דער באַפעלקערונג, שטאַרבן פון הונגער, ווייל די רעגירונג האָט זיי גע־לאָזן אָן ערד און שטערט דער אַנטוויקלונג פון זייער ווירטשאַפט אַף יעדן טריט און שריט. מע דערלאָזט צו זיי ניט קיין שטראַל פון ליכטיקייט, פון בילדונג, מע האַלט זיי אין אומוויסנהייט. דאָס גלייכן איז פאַרכווישעכט דער אַרבעטער־קלאַס, וועלכער ווערט אומבאַגרעניצט עקספּלואַטירט פון די קאַפּי־טאַליסטן, זיינע גייסטלעכע און מאַטעריעלע באַדערפענישן זיינען ביכלאַל נידע־ריקע. די גאַנצע געזעלשאַפט געפינט זיך אונטער אַ שטרענגער האַשגאָכע פון פּאָליציי־דעפּאַרטאַמענט און קען קיין זעלבסטעטיקייט ניט אַרויסווייזן. דאָס אַלץ ברענגט דערצו, דאָס די גאַנצע לאַנד איז פאַראָרימט, און אונזער קליין־אַנטוויקלטער קאַפּיטאַליזם געפינט ניט אַרום זיך אַ גענוגנדיקע צאָל קוינים אַף סכוירע. ניט אין מילכאָמעס, ניט אין נייע לענדער בויטיקט זיך אונזער קאַפּיטאַליסטישע פּראָדוקציע, נאָר אין דעם, אַז די באַציאונג פון דער רעגירונג צום פאָלק זאָל זיך אינגאַנצן ענדערן, און דאָס איז מעגלעך נאָר דאַן, ווען די זעלבסטהערשונג וועט אויפהערן צו עקזיסטירן. פון דעם איז ניט געדרונגען, דאָס אונזער בורזשואַזיע וועט געוויס אַרויסטרעטן אַלס אַ רעוואָלוציאָנערע קראַפט קעגן דער רעגירונג. עמעס, די אינטערעסן פון קאַפּיטאַליזם פאָדערן די פאַרניכטונג פון דער זעלבסטהערשונג, אָבער די מוירע פאַר דער וואַקסנ־דיקער רעוואָלוציאָנערער מאַכט פון פּראָלעטאַריאַט איז זייער גרויס בא דער בורזשואַזיע, און זי האַלט זיך פעסט פאַר די פליגלען פון דעם צוויי־קעפּיקן אָדלער [34]. די רוסישע בורזשואַזיע, איבערהויפּט די גרויסע קאַפּיטאַליסטן, האַלטן אונטער די פּאָליטיק פון דער רעגירונג אין מיזרעך־אַזיען, ביפּראַט נאָך, ווען זי, די רעגירונג, מאַכט שווער אין די נייע איינגענומענע לענדער דעם אַריינ־פירן סכוירעס פון פרעמדע פעלקער און מאַכט זיי, די קאַפּיטאַליסטן, פאַר די איין־איינציקע הערשער.

נאָר מער פון אַלעמען איז פאַראינטערעסירט אין דער איצטיקער מילכאָמע און מאַסן־האַריגעס — די רוסישע זעלבסטהערשונג. דער צאַרישער דעספּאָטיזם קען נאָר מיט געוואַלט, מיט דער קראַפט פון פיזישער מאַכט איינהאַלטן זיין הערשונג. ביז די לעצטע יאָרן האָט זיך דער זעלבסטהערשנדער טראָן גע־האַלטן אַף דער אומוויסנהייט פון פאָלק, אַף דער בלינדער טרייהייט צו דעם „באַטיושקאַ צאַר”. נאָר די לעצטע יאָרן ברענגען מיט זיך אין רוסלאַנד אַ

וואונדער-גרויסע פארענדערונג. עס אנטשטייט א רעוואָלוציאָנערע סאציאַל-דעמאָקראטישע ארבעטער-באוועגונג אין רוסלאנד, זי וועקט און רופט צום לעבן פארשיידענע אָפּאָזיציאָנעלע שטרעבונגען אין דער געזעלשאפט. די אומצופרידנהייט וואקסט, דער רעוואָלוציאָנערער גייסט פון דעם אלרוסישן פּראָלעטאריאט שטייגט און ווענדט זיך מיט א מוירעדיקער מאכט קעגן דעם גרעסטן פיינט פון רוסלאנד, — קעגן דער זעלבסטהערשונג. די רעגירונג באנוצט אלע אירע קרעפטן אום צו פארשטיקן דעם העלישן פייער, וועלכער האט פארכאפּט גאנץ רוסלאנד פון אלע עקן, מע טראכט אויס פארשיידענע מיטלען, אום אָפּצושטעלן דעם שטורם-גאנג פון דער רעוואלוציע. נאָר אומזיסט! עס העלפן ניט די קאזארמעס, עס העלפט ניט זובאטאָוו. עס ברענגען ניט קיין נוצן אפילע אידישע פּאָגראָמען.

דער אינערלעכער צושטאנד פון רוסלאנד האט ניט געקענט בלייבן בעסאָד פון דער גאנצער וועלט. די אייראָפּעאישע מלוכעס, די אייראָפּעאישע בורזשואזיע, וועלכע האט ביז איצט געשטיצט דעם צאר מיט איר געלט, הויבט אָן אין אים צו דערקענען א געפערלעכן כוילע, און ער ווערט בא איר א שוואכער באלבעטוען. די זעלבסטהערשונג אָבער קאָן אָן האלוואָעס ניט אויסקומען. פונם אויסגעהונגערטן פאָלק איז ניטאָ וואס צו נעמען, און געלט דארף מען האָבן אף זשאנדארמען, שפּיאָנען, פּאָליציי, קאזאקן און כאיל, ווייל אָן די כפייצים איז זיך ניט מעגלעך צו האלטן אף דער וועלט. די רעגירונג האט גענומען זוכן מיטלען אויפצוהויבן איר קרעדיט אין די אויגן פון דער אייראָפּעאישער בורזשואזיע. דער בעסטער מיטל דערצו איז געווען — שפּילן א ראָלע פון א מעכטיקער מלוכע, וועלכע נעמט איין אלץ נייע און נייע לענדער, וועלכע האט א מעכטיקן פלאָט, א שטארקן כאיל. די אויסערלעכע פּאָליטיק פון דער זעלבסטהערשונג האָט נאָר דעם ציל צו פארבלענדן די אויגן פון דער גאנצער וועלט, אויפהויבן דעם מאָראלישן אויטאָריטעט פון דער רעגירונג, וועלכע שטייט ערעוו א שרעקלעכן באנקראָט. די דאָזיקע פּאָליטיק האט זיך געטראפן אין ווייטן מיזרעך-אזיען מיט דער אויסערלעכער פּאָליטיק פון דער יאפּאָנישער מלוכע.

יאפּאָן איז א לאנד, וועלכע שטייט אף א הויכער שטופּע פון אנטוויקלונג, די קאפּיטאליסטישע פּראָדוקציע פון יאפּאָן איז דערגאנגען ביז אזא מאדרייגע, דאס זי האט זיך שטארק גענומען נויטיקן אין אויסערלעכע מערק. דאס האט געצוואונגען די יאפּאָנישע רעגירונג מאכן נייע דעראָבערונגען, פארכאפּן נייע לענדער. זי האט זיך באגעגנט מיט דער רוסישער רעגירונג און די באגעגעניש האט לעסאָף געבראכט, האט געמוזט ברענגען צו א באוואָפנטן צוזאמענשטויס, צו מילכאָמע. דער גאנצער שולד פאר דער מילכאָמע פאלט אף די קעפּ פון די רעגירונגען, וועלכע האבן צו איר געבראכט.

אונזערע כאַווײרים, יאַפּאָנישע סאציאַל-דעמאָקראטן, האָבן דאס גוט פארשטאנען און האבן אָפן פּראָטעסטירט קעגן דער פּאָליטיק פון זייער רעגירונג. זיי האָבן מיט זייער פּראָטעסט אונז געמעלדעט, דאָס זיי זיינען קעגן דעם אויסקוילענען פון זייערע ברידער, רוסישע סאָלדאַטן, אַזוינע

ארבעטער ווי זיי זעלבסט; דאָס זיי האַלטן די האַריגעס פאַר אייגענע פון די שטענדלעכסטע און פירכטערלעכסטע פאַרברעכן פון זייער בורזשואַזער רעגירונג.

די מילכאָמע פירט זיך, מענטשלעכעס בלוט פאַרגיסט זיך, יעדער סיבירער צוג פירט אוועק אַלץ פרישן און פרישן לעבעדיקן האַרמאַטן־שטאָף אַף דעם שלאַכט-פעלד.

דער צאַר האט ניט געפרעגט די דייע פון פאָלק פאַר דער מילכאָמע; מיר, ארבעטער, האָבן ניט געהאַט די מעגלעכקייט צו ווירקן אַף דער רעגירונג און ניט דערלאָזן איר צו איר שרעקלעכן טאַט. ערשט איצט, ווען די זאַך איז שוין אָפּגעטאָן, ווען אונזערע ברידער לייגן אַוועק זייערע ביינער אַף דעם מיזבייעך פון דער מילכאָמע, ווען זייערע קינדער און אַלמאָנעס בלייבן אַף אונזערע הענט, פאַנגט מען אָן זיך צו אונז אויך צו ווענדן, מע וויל אונז, ביכלאַל דאָס גאנצע פאלק, פאַרבלענדן די אויגן, איינריידן, אַז די מילכאָמע האט מען ניט געקענט אויסמיידן. דעם גאַנצן כעט וואַרפט מען אַרויף אַף יאפאן: דאָס האט זי געצוואונגען דעם רוסישן צאַר, וועלכער איז דורכגענומען מיט פרידלעכע געפילן, זיך נעמען פאַרן ביקס און האַרמאט, ווייל זי, יאַפּאַן, האָט איבערגעריסן די פאַרהאנדלונגען וועגן א פרידלעכן אָפּמאַך און איז די ערשטע באַפאַלן אונזערע קריגס־שיפן. אזא האָזע פון די אַזיאטן האָבן מיר שוין ניט געקענט אַריבערטראָגן און „אונזער ציל דאַרף זיין—אַ „שריד ופליט“ ניט לאָזן פון דעם סוינע סאַי אפן יאַם, סאַי אַף דער יאַבאָשע“.

מיר, סאָציאַל־דעמאָקראַטן, וועלן, פאַרשטייט זיך, אין קיין פאַל ניט נעמען אונטער אונזער שוץ די יאַפּאנישע רעגירונג שוין דערפאר אליין, וואס זי איז די אָרגאַניזירטע מאַכט פון די הערשנדיקע באַזיצנדיקע קלאסן פון יאפאן, מיט וועלכע עס קען בא אונז קיין שום סאָלידאַריטעט ניט זיין. מיר קענען ביכלאַל ניט באַרעכטיקן מילכאָמעס, מענטשלעכע האַריגעס, אפילע ווען די האַריגעס קומען פאַר ניט ערגעץ וואו אַף א אידישער גאס, נאָר אַף דעם „פיינסטן“ (?) אויפן מיט א געזאַנג פון „באָזשע צאַריא כראני“[35]) אַף די לעפצן. נאָר מיר האַלטן פאר נויטיק צו אנטפלעקן דעם פאַרבאָרגענעם זין פון די צעוואָאישע ווערטער פון דעם צאַרישן מאַניפעסט, פון די רעדעס, פון די שרייבערס פון די צאַרישע דינער. מיר צווייפלן ניט אַף איין מינוט, אַף איין רעגע, אַז די רוסישע רעגירונג וואָלט דאָסזעלבע געטאָן, וואס יאפאן, ווען דאָס וואָלט נאר פאַר איר געלוינט, וועהאָראַיע, אז בעאייס דעם טערקישן קריג האָט זיך מיט איר פונקט אזא סיבע געטראָפן: גלייך נאָכדעם, ווי זי האט אָפּגערופן איר באָטשאַפט, האָט זי אָן מעלדונג וועגן מילכאָמע באַפאלן דעם טערק.

די אַלע רייד וועגן יוישער (די רעגירונג פון ניקאָלאַי און פון פאָפלעווע[36]) רעדט וועגן יוישער!!), וועגן גערעכטיקייט, וועגן „האָזע“ א.ד.גל. האָבן נאר איין ציל—באַרעכטיקן די רעגירונג אין די אויגן פון פאָלק, דערוועקן זיין סימפאטיע פאַר דער מילכאָמע. אין אזא צייט, ווען די רעגירונג איז אזוי פאַרנומען, איז באַזונדערס וויכטיק פאַר דער זעלבסטהערשונג, אַז

איבעוויינזיק, באַ זיך אין דער היים, זאָל זיין „שלום ושלוה". איצט ווענדט מען זיך צום פאָלק און מע דערציילט אים, אז ער האָט א פאָטערלאנד, אז ער דאַרף זיין לעבן פאַר אים מאַקריוו זיין. ביז איצט האט מען דאָס פאָלק מיט נאַגאַיקעס געטריבן אין די הייזער, ווען נאָר ער פלעגט זיך דערוועגן אָפן אַרויסזאָגן זיין מיינונג. איצט רופט מען אים דורך גאָטעס-דינסטן, געלט-נעדאָוועס, דעמאָנסטראַציעס אויסדריקן זיינע פאַטריאָטישע געפילן. איבערגעטאָנענע גאָראָדאָוויעס, פּאָשארניקעס, שפּיאָנען, טשינאָווניקעס קלייבן זיך צונויף אין טעאַטערן, זינגען „באָזשע צאַריא כראַני", שרייען הוראַ, מאַרשירן מיט פאָנעס און מוזיק איבער די גאַסן. מיט דעם אַלץ וויל די רעגירונג דערוועקן די פאַטריאָטישע געפילן, דעם שאָוויניזם, די ליבשאַפט צום צאַר. ביז איצט האָט די זעלבסטהערשונג געהעצט איין נאַציע אַף דער צווייטער, געמאַכט אידישע פּאָגראָמען, געטריבן אידן פון דעם זעלבן פאָרט-אַרטור, וואוהין מען שיקט זיי איצט זייער בלוט פאַרגיסן; געשטיקט פּוילן, פינלאַנד, ארמעניען א. אז. וו. איצט דאַרשנט מען וועגן עכדעס צווישן אלע אומעס, וועגן דעם, אז דאָס פאָטערלאַנד דאַרף זיין טייער באַ אלעמען, אָן אונטערשייד פון נאַציע און רעליגיע, אַז אלע דאַרפן אוועקלייגן זייער לעבן פאַר דעם „הייס געליבטן" צאַר א. אז. וו., א. אז. וו.

אין די אלע רייד, אין די אלע ווענדונגען צום פאָלק לאָזט זיך פילן, ווי גרויס עס איז די אומזיכערהייט פון דער זעלבסטהערשונג אין די באַציאונגען צו זיך פון פאָלק! נאָר די ליבשאַפט, איבערגעבנהייט האָט א מאַמאָשעס, וועלכע גיסט זיך ארויס פריי פון טיפן האַרצן, אָבער ניט די, וועלכע מע לייגט אַלפּי נויט ארויס...

דאָס „פאַטערלאנד"? צי דען איז דאָס פאָטערלאנד אין געפאַר? אין קיין פאַל ניט. אין געפאַר איז די רוסישע זעלבסטהערשונג. דער צאַר און זיינע דינער אונטערשיידן ניט די באַגריפן „פאַטערלאַנד" און „זעלבסטהערשונג". זיי שטעלן נאָך די לעצטע העכער פון דעם ערשטן. אָבער מיר קענען קיין טאָעס ניט האָבן. ניט פון די יאַפּאָנער שטעקט אַ געפאַר פאַר אונזער „פאָטערלאַנד", נאָר פון דער רוסישער זעלבסטהערשונג. און די רוסישע זעלבסטהערשונג קענען מיר, ארבעטער, ניט באַשיצן.

די מילכאָמע פירט זיך ניט לעטוּוואָס אונזער פאָטערלאַנד. די מילכאָמע וועט ברענגען נוצן א קליין הייפל רוסישע קאַפּיטאַליסטן, זי האָט אָבער הויפּטזאַכלעך דעם ציל צו ראַטעווען די רוסישע זעלבסטהערשונג.

נאָר מיר זיינען זיכער, דאָס די מילכאָמע וועט זיין דער לעצטער טראָפּן, וועלכער וועט איבערפילן דעם בעכער פון די ליידן, וואָס די זעלבסטהערשונג פאַרשאַפט דעם גאַנצן רוסלענדישן פאָלק ביכלאַל און אונז, פּראָלעטאַריער, ביפראַט.

די צייט, ווען די זעלבסטהערשונג וועט זיין געצוואונגען אָן ענדלעכן כעשבן געבן פאַר אלע אירע מאַיסים, פאַר אלע אירע פאַרברעכן, דערנעענטערט זיך. מיר, סאָציאַל-דעמאָקראַטן, דאַרפן אָנווענדן אלע אונזערע קרעפטן, אום די געווינשטע צייט צו דערנעענטערן. איצט, ווען די רעגירונג באַנוצט

זיך מיט יעדער געלעגנהייט, אום צו פאַרפינסטערן דעם באַוואוסטזיין פון פאָלק, דערוועקן אין אים די נידריקסטע בלוטגיריקע געפילן,—איז מיט נאָך מער ענערגיע טראָגן ליכט אין די ברייטע אַרבעטער-מאַסן, עפענען זיי די אויגן אַף די פאַרבאָרגענע צילן פון דער רעגירונג, דערווייזן, וואָס פאַר א שרעקלעכער פאַרברעכן איז און ווי שעדלעך עס זיינען פאַר דעם פראָלעטאַריאט די מוירעדיקע האַריגעס. אַף וועלכע מע נויט אונז גיין. מיר האָבן קיין זאַך ניט קעגן יאַפּאָנישן פאָלק; מיט די יאַפּאָנעזער פראָלעטאַריער פאַרבינדן אונז די ברידערלעכע געפילן פון פראָלעטאַרישער אייניקייט; מיר קענען אָן א שוידער ניט טראַכטן, דאָס אונז וועט עפּשער אויסקומען זיך צו טרעפן מיט אונזערע ברידער, יאַפּאָנישע ארבעטער, אַף דעם שלאַכט-פעלד, און אָנשטאָט צו געבן איינע די אַנדערע די הענט, פיליכט אומגערן ברענגען איינער פאַר דעם אַנדערן א טויט-אורטייל.

א האַס, אַ קלאָלע, א דרייפאַכע קלאָלע די בורזשואַזע רעגירונגען, דער בורזשואזער וועלט-אָרדענונג, וועלכע זייגען פאַרבונדן מיט אַזוינע שענדלעכע פאַרברעכן!

לאָמיר, כאַווײרים, אָנווענדן אַלע אונזערע קרעפטן, אום צו דערוועקן דעם אַרבעטער=קלאַס, דאָס גאַנצע פאָלק קעגן אונזער זעלבסטהערשנדיקער רעגירונג, קעגן דער שענדלעכער מילכאָמע, וועלכע זי פירט אָן אונזער וויסן און קעגן אונזער ווילן.

נידער מיט דער זעלבסטהערשונג! עס לעבע די אינטערנאַציאָנאלע פּראָלעטאַרישע סאָלידאַריטעט!

עס לעבע דער אַלגעמיינער פרידן צווישן אַלע פעלקער!

דער צענטראַלער קאָמיטעט פון „בונד“.

פעווראַל 1904.

12. ווי דאַרף מען רעאגירן אַף די מאָביליזאַציעס.

(„אונזער ענטפער אַף דער מאָביליזאציע“; „דער בונד“, נומער 4, אַווגוסט 1904)

...דער שרעק פאַר דער מאָביליזאַציע הענגט ווי אַ שווערער וואָלקן איבער אַלע אונזערע שטעט און שטעטלעך. עס איז ניטאָ קיין רו, קיין זיכערקייט. קימאט אין יעדער מישפּאָכע געפינט זיך ווער עס איז, וועמען מע קען, ווי אַ „זאַפּאַסנעם“, אין א מעשעך פון עטלעכע שאָ אינגאַנצן אָפּרייסן פון זיינע געשעפטן, פון זיין פאמיליען-לעבן, און אָן קיינע שאילעס און מאילעס אוועקשיקן אין מיזרעך=אַזיען פארגיסן דאָס בלוט פאַר די אינטערעסן פון דער רוסישער רעגירונג.

די מאָביליזאציע איז א גרויסער אומגליק פארן פאָלק, און עס איז זעלבסטפארשטענדלעך, אז די פראָלעטארישע פאַרטייען קאָנען ניט בלייבן גלייכגילטיק און שווייגן דאַן, ווען דאָס פאָלק קאָרטשעט זיך פון ליידן, ווען

די אונטערדריקונג פון דער רעגירונג און פון די הערשנדע קלאסן דערגרייכט ביז דעם העכסטן גראַד. דער קלאַסן־באַוואוסטער פּראָלעטאַריאַט מוז זיך אָפּרופן אַף אַזא וויכטיקן פאַקט אין דעם לעבן פון פאָלק, ווי די מילכאָמע, ער מוז אויסנוצן יעדן צופאַל צו באווייזן, ווי ער באַציט זיך צו דער רויבערישער פּאָליטיק פון דער רעגירונג, ווי ער קוקט אַף די אלע רעזולטאטן פון דערדאָזיקער פּאָליטיק.

אָבער ווי אַזוי קען ער אויסנוצן די מאָבּיליזאַציע, אַלס אַ פּראָטעסט קעגן דער הערשנדער פּאָליטישער אָרדענונג?

די פּוילישע סאָציאַליסטישע פּאַרטיי האָט געפונען פּאַר מעגלעך, צווישן אַנדערע מיטלען, צו געבן דער מאַסע אן אייצע, זי זאָל זיך ניט שטעלן צו מיליטער, זי „זאָל באַצייטנס אנטלויפן פון דעם שענדלעכן יאָך".

מיר מיינען, אז מיט אזוינע אייצעס קאָנען זיך די סאָציאַל־דעמאָקראטישע פּאַרטייען צו דער מאַסע ניט ווענדן.

מיר קאָנען זיך לייכט אָפּגעבן א כעשבן אין דעם, וועלכע אורזאַכן טרייבן די אייגוואוינער פון רוסלאַנד, באַזונדערס די, וואָס געהערן צו די אונטערדריקטע נאַציעס, צו ווייכן פון מיליטער־דינסט, אינגאנצן צו פארלאָזן רוסלאַנד דאַן, ווען עס שמעקט ניט נאָר מיט עטלעכע יאָר מיליטער־דינסט, — נאָר מיט פאַרגיסן בלוט, מיט לעבן־אָפּפער. די אורזאַכן ליגן אין דער סיסטעם פון מיליטאַריזם, וועלכע טראָגט באַ אונז אַ באַזונדערס העסלעכע פאָרם, צוליב דער זעלבסהערשנדער סיסטעם.

...אין דער צייט פון א מילכאָמע ווערט דאָס אַלץ פאַרשאַרפט. באַם פאָלק האָט מען ניט געפרעגט, צי מע זאָל די מילכאָמע אָנפאנגען; דאָס פאָלק האָט אינגאַנצן זייער ווייניק געוואוסט וועגן דער גאַנצער פּאָליטיק פון צאַריזם אין מיזרעך־אַזיען. די גאַנצע מילכאָמע איז פאַר אים א פרעמדע זאַך. דער גרעסטער טייל גייט פונדעסטוועגן געהאָרכזאַם פארגיסן בלוט פאר אַ גאָר פרעמדע זאַך, ווייל מע צווינגט דאָס צו טאָן, ווייל דאָס אומבאַוואוסטזיניקע פאָלק איז די גאַנצע צייט געוואוינט צו טאָן אַלץ, וואָס עס הייסן אים זיינע הערשער. אונז קען אָבער זיין גאַנץ פארשטענדלעך, ווען אַ צווייטער, פיל קלענערער טייל, וויל ניט אָפּפערן מיט זיין געזונט און לעבן פאר א זאַך, וועלכע איז אים אינגאַנצן פרעמד, וועלכע ניט ער האָט ארויסגערופן און וועלכע ברענגט אים דערווייל מער ניט ווי שאָדן.

באַ די געדריקטע נאַציעס איז דער געפיל פון פרעמדקייט נאָך שטאַרקער, ווייל זיי האָבן געליטן נאָך מער רעדיפעס פון צאריזם, ווייל זיי איז שווער אונטערצואוואַרימען מיט „פאטריאָטישע" ארטיקלען און רעדעס, און דעריבער איז דער פּראָצענט לויפנדע באַ זיי באַזונדערס גרויס. די „זאַפּאַסנע" לויפן, ניט ווייל זיי זיינען טרוסן, ווי דאָס טאַינען די פייערדיקע „פּאַטריאָטן", נאָר ווייל זיי פילן ניט קיין פארבאַנד מיט דער עקזיסטירנדיקער אָרדענונג, געפינען אין זיך ניט קיין פארלאנג צו אפּפערן מיט זייער לעבן פאַר דער סיסטעם, וועלכע ברענגט זיי מער ניט ווי טרערן און ליידן. זיי זען ניט איין, אז די יאַפּאַנער זאָלן זיין אן עמעסע געפאַר פאַר זייער פאָטערלאַנד, זיי פילן, אז

די מילכאָמע איז ניט קיין קאַמף פאַר די פאָלקס-אינטערעסן, זיי זעען גאָר ניט אין די יאַפּאַנער די בלוטיקסטע סאָנים זייערע, וועלכע מע מוז פון דער וועלט אומברענגען.

אין דעם אַנטלויפן פון די „זאַפּאַסנע" קאָנען מיר איינזען אן אומבאַוואוסט-זיניקן פּראָטעסט קעגן דער פּאָליטישער אָרדענונג, וואָס הערשט אין אונזער לאַנד. אָבער צי העלפן זיי מיט זייער לויפן צו לייזן די אַלגעמיינע פראַגע וועגן דער פּאָליטישער אונטערדריקונג אין אונזער לאַנד? צי טראָגן זיי מיט זייער לויפן וואָס עס איז אַריין אין דעם אַלגעמיינעם קאַמף פאַר דער פאָלקס-באַפרייאונג? דורך דעם אנטלויפן באַפרייען זיי זיך פון די שרעקלעכע ליידן, וועלכע די מילכאָמע ברענגט דעם פאָלק, אָבער פון דעם ווערן די אלגעמיינע ליידן ניט גרינגער, די אַלגעמיינע צאָרעס ניט וויניקער; דער גאַנצער פּראָ-לעטאַריאַט קען דאָך ניט אנטלויפן. די, וואָס קאָנען ניט לויפן און פאַרבלייבן, יענע זיינען געצוואונגען אויסצוטראָגן אף זייערע אייגענע פּלייצעס די שרעק-לעך שווערע מאַסע פון דער מילכאָמע, זיי מוזן באַצאָלן מיט זייער בלוט, מיט זייער אומדערטרעגלעכער האָרעוואַניע פאַר די פאַרברעכן און גזיילעס פון דער רוסישער רעגירונג.

און די סאָציאַל-דעמאָקראַטיע דאַרף דאָך טאַקע געבן אן ענטפער אף די אַלגעמיינע ליידן, זי שטרייט דאָך ניט פאַר דער באַפרייאונג פון איינצלנע מענטשן, נאָר פאַר דער באַפרייאונג פון גאַנצן פאָלק. איר קאַמף איז געווענדעט קעגן דער גאַנצער הערשנדער סיסטעם; און דעריבער קאַן אין די מיטלען, וועלכע מיר, אַלס רעוואָלוציאָנערע פּאַרטיי, לייגן פאַר דער מאַסע, דורך וועלכע זי דאַרף באַוואוסטזיניק פּראָטעסטירן קעגן דער מילכאָמע, קעגן דער גאַנצער אָרדענונג פון בלוט און אונטערדריקונג, קען דאָס אַנטלויפן ניט אריינגיין. מיר קאָנען דעריבער ניט ראָטן דער מאַסע: „לויפן פון דעם שענדלעכן יאָך", מיר קאָנען איר נאָר זאָגן: „קעמפט קעגן דעם שענדלעכן יאָך!" דאָס אנטלויפן איז ניט קיין קאַמפּס-מיטל, מיר אָבער האָבן דאָך פאַר דער מאַסע נאָר מיטלען צום קאַמף. אין דעם ארסענאַל פון אַ סאָציאַל-דעמאָקראַטישער פּאַרטיי קאָנען זיך געפינען נאר דירעקטע קאמפּס-מיטלען, אָבער אין קיין פאַל ניט מיטלען, ווי צו וויכן פון קאַמף.

מיר קאָנען ראָטן לויפן פון מיליטער נאָר די, וועלכע טרעטן ארויס פון דער צארישער ארמיי, קעדיי אריינצוטרעטן אין אונזער אַרמיי, אין אונזערע רעוואָלוציאָנערע רייען.

די מאָביליזאַציע גיט אונז אַ גאַנצע רייע צופאַלן, אין וועלכע מיר קאָנען אויסדריקן אונזער פּראָטעסט קעגן צאַריזם, אונזער פּראָטעסט קעגן דער מיל-כאָמע, אונזער פּראָטעסט קעגן דער גאַנצער קאַפּיטאַליסטישער אָרדענונג. דאָס פאָלק לאָזט זיך געהארכזאַם פירן אפן שלאכטפעלד, ווייל עס איז אומוויסנד, ווייל עס שטעלט זיך גאָר אָפּטמאָל ניט פאָר, אַז מע קען פּראָטעסטירן, אַז מע קען ארויסטרעטן קעגן די, וועלכע האָבן אים פאַרשמידט אין די קייטן, קעגן די, וועלכע זיינען שולדיק אין זיינע אומזיסטע ליידן. דער קלאַסנבאַ-

וואוסטער פּראָלעטאריאט דאַרף זיין פאַר איס אַ מאָשל פון אומגעהאַרכזאַמקייט, אַ מאָשל פון פּראָטעסט און קאַמף.

אַ שאַרפער פּראָטעסט קעגן דער גאוואַלנישער פּאָליטיק פון צאַריזם וואָלט געווען, ווען די „זאַפּאַסנע" וואָלטן מאסנווייז זיך אנטזאגט אריינצוטרעטן אין דער אַרמיי, ווען זיי וואָלטן זיך, ווי איין מענטש, אנטזאגט צו גיין, ווי שעפסן אויף דער האריגע, אין מיזראַך-אזיען. די רעגירונג וואלט זעען, אַז זי האָט צו טאָן ניט מיט געהאַרכזאַמע שקלאַפן, נאָר מיט באַוואוסטזיניקע מענטשן, מיט קלאַסנבאוואוסטע פּראָלעטאַריער, וועלכע ווילן ניט זיין קיין בלינדע ווערקצייג אין די הענט פון זייערע אונטערדריקער. דאָרט, וואו עס איז מעגלעך אויסצורופן אזא מאַסן-פּראָטעסט פון די זאַפּאַסנע, דאַרפן מיר אויף דעם אנווענדן אַלע אונזערע קרעפטן.

צו דעם פּראָטעסט קעגן דער רעגירונג דאַרפן צושטיין אַלע באַוואוסטזיניקע אַרבעטער. די צייט פון מאָביליזאַציע דאַרף זיין אַ צייט פון דעמאָנסטראַציעס און פּראָטעסטן, אין די גאַסן, אויף די וואָקזאַלן, נעבן די סבאָרנע פּונקטן, — אומעטום דאַרפן מיר, אַרבעטער, זיך פאַרזאַמלען מאסנווייז צוזאמען מיט די קריווים און פריינט פון די „זאַפּאַסנע", אפן און ענערגיש אויסדריקן אונזער האַס און פאראכטונג צום צאַריזם, אונזער פּראָטעסט קעגן מילכאָמעס, אונזער פאַרטיקייט צו קעמפן פאַר אונזער באַפרייאונג.

13. קריזיס און אַרבעטסלאָזיקייט.

ביאַליסטאָק.

(דער „בונד", נומ. 4, אויגוסט 1904).

דער קריזיס און די אַרבעטסלאָזיקייט — דאָס זיינען צוויי פראַגן, וועגן וועלכע מע הערט ניט אויף צו ריידן. דער קריזיס האָט זיך געגעבן צו פילן נאָך פאַר פייסעך, נאָר מע האָט געהאָפט, אַז גלייך ווי עס וועט זיך אָנהייבן דער סעזאָן, וועלן ווערן באַשטעלונגען. צום באַדויערן, זיינען די דאָזיקע האָפענונגען ניט מעקויעם געוואָרן, און איצט ווערט דער קריזיס אַלץ שטאַרקער און שטאַרקער. אומעטום ווערט פאַרקלענערט די פּראָדוקציע, מע זאָגט אָפּ אַלץ גרעסערע מאסן אַרבעטער, און די אַרבעטסלאָזיקייט פאַרברייטערט זיך שרעקלעך. אין מיטן מאָנאַט מאַי האָט אונזער אָרגאַניזאַציע זיך גענומען אויסצופאָרשן סטאַטיסטיש, ווי גרויס איז די צאָל פון די אַרבעטסלאָזע צווישן די האַנט-וועבער און אָט זיינען די רעזולטאַטן פון דער דאָזיקער אויספאָרשונג. אין די ווערקשטאַטן, וואו מע איז געווען מיט דער אויספאָרשונג (און געווען איז מען ווייט ניט אין אלע), האָבן אויף 2200 שטולן ביז'ן קריזיס געאַרבעט 3300 מענטשן; איצט האָבן פון דעם דאָזיקן צאָל באַקומען שטענדיקע אַרבעט נאָר 1200 מענטשן; 1670 — האָבן גאָר ניט קיין אַרבעט, און מער פון 500 אַרבעטן נאָר אַ האַלבן טאָג. מיר דערמאָנען נאָך אַ מאָל, אַז די ציפער, וואָס מיר האָבן דאָ געבראַכט, זיינען ווייט ניט די ריכטיקע צאָל פון די אַרבעטס-

לאָזיקע. דער ערשטער קלאַפּ פון קריזיס איז געווײנלעך געפאלן אף דער האנט-וועבעריי, אין וועלכער עס זיינען איבערהויפּט פאַרנומען אידישע אַרבעטער. נאָר איצט פאַרקלענערן די פּראָדוקציע אויך די פאבריקן, וואו עס אַרבעטן מאַשינען: שפּינערייען, וועבערייען, אָפּרייטארס. ניט אַזוי שטאַרק פילט זיך דער קריזיס בא די גאַרבער און בא די באַלמעלאָכעס. אָבער מע קאָן ניט זאָגן, אז די מאַליאַרעס, טישלער ליידן ווייניקער פון דער אַרבעטסלאָזיקייט, איידער די וועבער, ווייל אין שטאָט בויט מען ניט קיינע ביניאָנים. אומעטום באמערקט זיך די שטרעבונג פון די באלעבאטים אָפּצונעמען צוריק די פארבעסערונגען, צו וועלכע די ארבעטער האָבן זיך דערשלאָגן דורכן קאמף: די וועבער פאַרלירן דאָס, וואָס זיי האָבן געוואונען דורך דעם לעצטן שטרייק. אַפילע בא די בעקער פילט זיך דער קריזיס דערמיט, וואָס דער ארבעטסטאָג איז בא זיי געוואָרן לענגער; קיין אַרבעטסלאָזיקע איז בא זיי ניטאָ, אָבער די באלעבאַטים פילן זיך סמעלער און האָבן אויפגעהויבן די קעפּ.

גלייך ווי דער קריזיס האט זיך געלאָזט שטאַרק פילן, האָט די אָרגאניזאציע זיך באשלאָסן אויסצונוצן אים פאר דער אַגיטאַציע, אין צוזאמענהאנג מיט דער מאַי-פייערונג פון הײנטיקן יאָר. צוזאמען מיט דעם האָט די אָרגאַניזאציע פּרובירט צו מאכן עטוואָס קלענער די יעסורים פון דער אַרבעטסלאָזיקייט דערמיט, וואָס זי האָט פאָרגעלייגט די ארבעטער טיילן זיך מיט דער אַרבעט. די באלעבאַטים האבן דאָס בעשום אויפן ניט געוואלט דערלאָזן, און צוליב דעם זיינען פאָרגעקומען פיל קליינע און גרויסע שטרייקן. אויב אין איניקע ערטער האָט אונז געלונגען דאָס דורכצופירן, איז דאָס אדאנק דער סאָלידאַריטעט פון די ארבעטער און דעם אַווטאָריטעט פון אונזער אָרגאַניזאציע. באַזונדערס אקשאָנעסדיק איז געווען דער שטרייק פון די שניידער. די באלעבאַטים האָבן ניט געוואָלט, אז די אַרבעטער זאָלן זיך טיילן מיט דער אַרבעט אין דער פאָרם, ווי עס האָט פאָרגעלייגט די אָרגאניזאַציע. זיי האָבן געמאכט צווישן זיך יאַד-אַכאַס, האָבן אלע אין איין צייט פאַרמאַכט זייערע ווערקשטאַטן און האָבן פאָרגעלייגט אַלע אַרבעטער שטיק-אַרבעט. דער שטרייק האָט געדויערט 2 וואָכן און האָט אויפגעהערט נאָר דאַן, ווען די באלעבאטים האָבן אַרויסגעגעבן דער פאָליציי ביז 100 ארבעטער, וועלכע מע האָט ארויסגעשיקט מיטן עטאַפּ אַהיים. באזונדערס האָבן זיך אין דעם אויסגעצייכנט די מאַיסטערס לענצער, זינגער, ניימאַן. די אַרבעטער זיינען געווען זייער אויפגע־עגט, אָבער בא דער איצטיקער לאַגע קאָן מען גאָר ניט קלערן וועגן באַיקאָטירן דיזע כעוורעליים. שטיק=אַרבעט האָט מען ניט איינגעפירט. מיר וועלן דאָ דערמאָנען פון נאָך א שטרייק אף לעווים וואָל-פאַבריק. ער האָט פאָרגעלייגט די אַרבעטערינס צו פארקלענערן דעם אַרבעטסטאָג, אָבער דערביי פארקלענערן די סכירעס פיל מער, איידער אף וויפל עס וועט זיך פאַרקלענערן דער ארבעטסטאָג.

די קריסטלעכע ארבעטערינס האָט ער באַזונדערס פאָרגעלייגט בעסערע באַדינגונגען פון אַרבעט, נאָר זיי האָבן זיך אָפּגעזאגט צו ארבעטן אָן די אידישע ארבעטערינס און מאכן מיט אים באַזונדערע „אוסלאָוויעס". דער שטרייק,

אין וועלכן עס האָבן גענומען אן אנטייל ביז 50 אידישע און קריסטלעכע ארבעטערינס, האָט זיך געענדיקט מיט דעם ניצחון פון די ארבעטערינס.

א אינטערעסאנטע דערשיינונג באמערקט זיך אף טריללינגס פאַבריק. אף דערדאָזיקער פאבריק ארבעט מען ניט מיט מאשינען, און דאָרטן האָבן געארבעט קריסטלעכע פרויען. נאָר נאָך דעם, ווי זיי האָבן געמאכט א שטרייק, איז הער טריללינג געוואָרן א הייסער אידישער נאַציאָנאליסט און האָט אָנגעהויבן צונעמען אידישע ארבעטערינס. נאָר איבערלאָזנדיק באַ זיך אויך די קריסטלעכע אָרבעטערינס, טוט ער נאָר איין זאך, וואָס ער מאכט אָן קעסיידער צווישן די אידישע און קריסטלעכע ארבעטערינס קינע און סינע.

אף בליאָכס און קאַלאדנעס שפּין־פאַבריק (דאָרטן ארבעטן דורכויס קריסטן) האָט מען פאָרגעלייגט די ארבעטער אונטערצושרייבן א נייע „אוסלאוויע" נאך וועלכער דער באַלעבאָס, בעאייס ער האָט ניט קיין ארבעט, האט רעכט אָפּזאגן זיינע ארבעטער, ניט אָפּצאלנדיק זיי פאַר 2 וואָכן. קימאט אלע האָבן זיך אונטערגעשריבן. כוך איין אָפּטיילונג אף בליאכס פאבריק, וועלכע האט אף דערויף ניט מאסקים געווען. זיי זאגט מען איצט אָפּ פריער פון אלעמען, נאר, עס פאַרשטייט זיך, אָפּצאלנדיק זיי פאַר 2 וואָכן.

צוליב דעם, וואָס איצט איז דאָ זייער א גרויסע מאסע פון ארבעטסלאָזיקע, ווערט אלץ שווערער איינהאלטן די ארבעטער ניט צו גיין אף דער פאבריק פון אַוראָם קאָהאן, וועלכער האָט אף זיך ארויסגערופן דעם קאאס פון די ארבעטער בעאייס דעם אלגעמיינעם שטרייק, און קעגן וועלכן מיר האבן אויסגערופן א באָיקאָט*). דאָך האָבן מיר באשלאָסן דעם באיקאט ניט אראָפּצונעמען, כאָטש עס זיינען דאָ שטרייק־ברעכער.

אט אזוי באַנוצן זיך די הערן פאבריקאַנטן מיט דער געדריקטער לאגע פון די ארבעטער. דערפאר בליט בא אונז דאָס צדאָקע־געבן. אף איר וועלן מיר זיך אָפּשטעלן עטוואָס מער. בעאייס די אַרבעטסלאָזיקייט איז געוואָרן גרויס. און די הערן פאבריקאנטן האבן זיך אנגעהויבן מעיאשעוו זיין, וואָס טוט מען, — האָבן די אומבאוואוסטזיניקע אַרבעטער־ווערבער זיך באשלאָסן צו ווירקן אף די גווירים און צווינגען זיי, אז זיי זאלן זיך פארנעמען מיט צדאָקעזאַכן. א גרויסע גרופּע ווערבער איז ארײַן אין די גווירישע שולן, האָט אָפּגעהאלטן דעם דאַוונען, און איין ארבעטער האָט געהאלטן א רעדע, אין וועלכער ער האָט אויסגעמאלט די לאַגע פון די ארבעטסלאזיקע און האָט זיך געווענדעט צו די גווירים, זיי זאלן ארויסווייזן זייער ראַכמאָנעס, זיי זאלן לאָזן די „אסיפעס" און זאָלן טאקע עפּעס טאָן.

די פּאָליציי האָט ניט פארגעסן צו פארשרייבן דאָ אפּן אָרט דעם נאמען פון רעדנער, נאָכדעם האָבן זיך אָנגעהויבן וויקוכים. דער קאזיאָנער ראָוו, ה' מאליוער, איז ארויס מיט ציטאַטן פון פארשיידענע ספאָרים און מיט ראַיעס פון דער פראקטיק פון די צדאָקע־אנשטאלטן אין מאירעוו־אייראפּע צו באווייזן, אז הילף דארף מען געבן די ארבעטסלאָזע ניט מיט געלט, נאָר מיט

*) זע זייט. 66

פראָדוקטן, „ווייל — זאָגט ער — די ארבעטער וועלן פארשיקערן דאס געלט און וועלן ווידער קומען בעטן הילף". מע האָט באשלאָסן צו גרינדן א „קאמיטעט", וועלכער זאל קלייבן נעראוועס, אויסבילדן א קאמיסיע פון וועבער, וועלכע זאל אַכטונג געבן, אז אַ מענטש, וואָס האָט איצט ארבעט, זאל כאָס וועשאָלעס ניט נעמען קיין שטיצע. און דערדאָזיקער קאָמיטעט זאל יעדן עלטערן מענטשן ארויסגעבן 8 קאָפּ. א טאָג, און יעדן אינגערן 4 קאָפּ. קיין מעזומענע געלט האט דער קאמיטעט ניט ארויסגעגעבן, נאר צעטלען אין קראָם, און באם באַקומען דידאזיקע „נעדאָוועס" האבן די ארבעטער געליטן אזוי פיל דערנידעריקונגען און באליידיקונגען (באזונדערס האָט זיך מיט זיין גראבקייט אויסגעצייכנט א היגער בורזשוא—זאקהיים), דאס איינמאל האָבן שוין די ארבעטער ניט אויסגעהאלטן און האָבן צעטריבן דעם „קאמיטעט". עס האָט זיך אָנגעהויבן א סלעדסטוויע. די פּאָליציי און דער קאמיטעט האָבן אלץ געוואָלט דערגיין, ווער איז געווען דער אָנפירער פון „בונט", און האָבן ניט געוואלט ווידער עפענען דעם „קאָמיטעט" ביז וואנען מע וועט אים זיי ניט ארויסגעבן.

א אינטערעסאנטער געשפרעך איז פאָרגעקומען צווישן דעם אויבן-דערמאָנטן קאזיאָנעם ראָוו און די וועבער, די מיטגלידער פון דער קאמיסיע. דער קאזיאָנער ראָוו האָט שטארק געראטן די ארבעטער איינצולאדן אין דער קאמיסיע מיטגלידער פון „בונד". דער „בונד", האָט ער געזאָגט, „אלס דער פאָרשטייער פון דעם אידישן פראָלעטאריאט, איז פאַרינטערעסירט, אז די ארבעטסלאזיקע זאלן זיין ווי עס איז באַזיכערט, ווייל דאן וועלן זיי ניט פארקלענערן די סכירעס". ווען די ארבעטער פון „בונד" וועלן זיין אין דער קאמיסיע, מיינט אונזער „פאלקספריינט", וועלן זיי ניט דערלאָזן צו אזעלכע בונטן און מאכלויקעסן, ווי עס זיינען געווען אין קאָמיטעט. ער האט אויך גערעדט וועגן דער פּאָלעמיק צווישן „איסקרא" [37] און דעם „בונד", מיינענדיק אז ער זעט דא פאר זיך מיטגלידער פון אונזער אָרגאניזאציע. עס פארשטייט זיך, אז די ארבעטער פון „בונד" זיינען ניט אריין אין דער קאמיסיע, און איצט גייט דאָרטן אלץ ווי פריער. דער „קאמיטעט" גיט ארויס צעטלען און די ארבעטער לויפן אין אלע שוואַרץ יאָר צו באקומען פראָדוקטן פאר 8 קאָפּיקעס. מע דארף אָבער ניט מיינען, אז דער „קאָמיטעט" העלפט אלע ארבעטסלאזיקע. מער אדער ווייניקער באוואוסטזיניקע ארבעטער ווענדן זיך ניט נאך הילף. און גלאט וואָס קאנען האָבן פאר א באדייטונג 8 קאָפּ. א טאָג!

די ארבעטסלאזיקייט ווערט דערווייל אלץ גרעסער און ניט מיט אַזעלכע קאבצאָנישע נעדאָוועס פון אונזער בורזשואַזיע קאן מען איינשטילן די אומצופרידנקייט פון די ארבעטער. נאר דעם „קאמיטעט", ווי עס ווייזט אויס, איז מיעס געווארן צו געבן שטיצע אלע ארבעטער. די פּאָליציי איז אים געקומען צו הילף. איר ווילקיר, איר גראָבקייט בענויגייע צו די ארבעטסלאזיקע, וואס קומען אין „קאמיטעט" נאך שטיצע, איז גאָר ניט צו באשרייבן. מע שטופּט זיי, מע שלאָגט זיי, מע זידלט זיי, מע טרייבט זיי ארויס, מע לאָזט זיי ניט זיצן אין קיך א איבעריקע מינוט. די „פּאדאוריטעלנע", ד. ה. די, אף וועלכע עס פאלט א כשאד פון דער פּאָליציי, כאפּט מען און

מע שיקט זיי ארויס פון שטאָט אהיים. לעסאף האט מען די טעג דאָרטן אפן אָרט ארעסטירט 15 מענטשן און מע האָט זיי אוועקגעשיקט אהיים מיטן עטאפ. עס זיינען געווען נאך אַרעסטן, בעאייס מע איז אָנגעפאלן אף אן אקאָלאָ-דאָטשנעם נאַדזיראַטעל און מע האָט אים צעשלאָגן דעם קאפ.

אף דעם באָדן פון דער ארבעטסלאזיקייט באמערקט זיך אין דער מאסע א מין באוועגונג, וואָס איז אביסל ענלעך צו דעם „אנאַרכיזם" [38] פון מאירעוו-איירָאָפע. אונזערע, מישטיינס-געזאגט, „אנארכיסטן" „פריידיקן די ארבעטער, זיי זאלן שוין עקספּראָפּריאירן [39] די אייגנטימער", ווי זיי דריקן זיך אויס. אין דער פראקטיק דריקט זיך אויס דידאָזיקע „עקספּראָפּריאציע" אין דעם, וואס די הונגעריקע ארבעטער, די אנהענגער פון דער „עקספּראָפּריאציאָנס-טעאָריע" רייסן זיך אריין צו קלייניקע מאיסטערלעך און קרעמערלעך און נויטן זיי, מיט רעוואָלווערן אין די הענט, אוועקצוגעבן זיי געלט אדער אנדערע כפּיצים. דערדאזיקער קאמפּס-מיטל ווארפט אן מוירע אף אונזער בורזשואזיע, אבער ער דעמאראליזירט זיינע אנהענגער: זיי האבן פארלאָרן יעדע אכטונג אין די אויגן פון די ארבעטער-מאסן.

14. ל א ד ז.

(„דער בונד", נומ. 4 אווגוסט 1904)

אַ שרעקלעכער טרויער און עלנט הערשט איצט אין לאָדז. געבן אַ ריכ-טיקע סטאַטיסטיק פון דער צאָל אַרבעטסלאָזע איז אומעגלעך. די סטאַטיסטיק, וואָס מיר גיבן דאָ, איז ניט פון אַלע פאכן, וואו עס אַרבעטן אידישע אַר-בעטער. נאָר פון אייניקע פּאַכן איז זי אַ ריכטיקע, פון דעם גרעסטן טייל פּאַכן ווייסן מיר נאָר פון אייניקע ווערקשטאַטן. נאָר די ציפערן, וועלכע מיר ברענגען דאָ און וועלכע זיינען געוויס פיל קלענער, ווי אין דער ווירקלעכקייט, קאָנען אויך געבן וועגן ווייזן, ווי דער קריזיס האָט געווירקט אף די לאָדזער אַרבעטער.

באַ וועבער ווייסן מיר פון 2 טויזנט אַרבעטסלאָזע. די, וואָס האָבן יאָ אַרבעט, אַרבעטן נאָר 8 שאָ אין טאָג. דער פאַרדינסט איז, אַנשטאָט פריער-דיקע 5-6 רובל, איצט 2-3 רובל אַ וואָך. און דאָס קריגט מען אויך ניט אויסגעצאָלט; מע שטעלט זיך אַרבעטן אַף דעם טנאי, אַז געלט וועט מען קריגן אין אַ פּאָר מאָנאטן אַרום. אַנדערע אַרבעטן נאָר פאַרן עסן, און די געלט זאָגט מען זיי צו אָפּגעבן שפּעטער, ווען עס וועט זיין. מענער-שניידער זיינען פאַראַן 990, אַרבעטסלאָזע—450. די סכירעס זיינען איצט מיט 2-4 רובל א וואָך ווייניקער ווי פריער. מאַנטל-שניידער—600 מאַן, אַרבעטסלאָזע 425, די אַרבעטנדע פאַרדינען פון 50 קאָפּ. ביז 2 ר. מיט 10 קאָפּ. אַ וואָך ווייניקער ווי פריער. מאַנטל-שניידער טאַנדעטנע—300 מאַן, אַלע אַרבעטסלאָזע. בלוזקעס-נייטערקעס—בערך 200, ארבעטסלאָזע—100. טאַנדעטניקעס פון אונטערשטע קליידער—200, אַרבעטסלאָזע בערעך 50; גערייסן אַ גראָשן פון

שטיק (פֿאַרדינט פֿריער 7 גראָשן פֿון אַ פּאָר הויזן, איצט 6 גראָשן), קאָרטשאַנדרעטנע — 150 מאַן, אַרבעטסלאָזע 80; פֿאַרדינען ווייניקער אַף 2 רובל די וואָך. פריקאַזטשיקעס טויזנט מאַן אָן שטעלעס; די סכירעס געפֿאַלן אַף אַ העלפֿט און מער. די, וואָס האָבן פֿאַרדינט 80 רובל אַ מאָנאַט, פֿאַרדינען איצט 30-40. שטרימפּעגווערקער (זאָקנמאַכער): דער פֿאַך רעכנט אין זיך אַ פּאָר טויזנט; מיר ווייסן נאָר פֿון 35 ווערקשטאַטן, אין וועלכע עס האָבן געאַרבעט 221 מאַן; פֿון זיי האָט מען 165 אָפּגעזאָגט א. אז. וו.

צוזאַמען ווייסן מיר וועגן 6341 אַרבעטסלאָזע; די ריכטיקע צאָל איז באַשטימט פֿיל גרעסער.

די לאַגע פֿון די, וואָס אַרבעטן, איז אויך ניט פֿיל בעסער פֿון די אַרבעטסלאָזע. די סכירעס זיינען שטאַרק געפֿאַלן, מע אַרבעט פּאָשעט אומזיסט. אין די ערטער, וואו די סכירעס זיינען ניט געפֿאַלן, פֿאַרדינט מען אויך א דריטל ווי פֿריער, ווייל די מייסטערס גיבן שלעכטע אַרבעט, און איצט איז דאָך ניט די צייט אויסצוקלייבן: יעדער אַרבעטער ווייס, אַז אַף זיין אָרט וואַרטן 10 אַנדערע. עלטערן ברענגען זייערע קינדער אין די ווערקשטאַטן און בעטן זיך באַ די מייסטערס: „נעמט זיי, זאָלן זיי אַרבעטן; קיין געלט פֿאָדער איך פֿון אייך ניט; ווען גאָט וועט אייך העלפֿן, וועט איר אָפּגעבן“. איבערהויפּט איז דאָס פֿאַרשפּרייט צווישן זאָקנמאַכערינס, וואו עס אַרבעט א גרויסע צאָל קליינע קינדער.

ניט בעסער איז אין אַנדערע פֿאַכן. דאָ פֿאַרקויפֿן עלטערן זייערע קינדער, און דאָרטן פֿארקויפֿן דערוואַקסענע זיך זעלבסט. מע שטעלט זיך אַרבעטן, אויסריידנדיק פֿריער, אַז געלט וועט מען קריגן אין אַ פּאָר מאָנאַטן אַרום. די מייסטערס, וואָס נעמען אַרבעט אין די פֿאַבריקן, עקספּלואַטירן איצט די אַרבעטער נאָך מער ווי אַלע מאָל. ווען דער פֿאַבריקאַנט רייסט זיי אַ קאָפּיקע, רייסן זיי די אַרבעטער 3 קאָפּיקעס. די באַציאונגען זיינען אויך געוואָרן פֿיל ערגער. אַ פֿאַבריקאַנט, ווען ער האָט געוואָלט רייסן דעם לוין, האָט זיך געווענדעט צו די אַרבעטערינס מיט אַזאַ דראָשע: „נו, איצט זייט איר פֿריי; איר קאָנט זיך אָנטאָן שאַבעסדיק און גיין שפּאַצירן, איר קאָנט שרייבן טנאים און מאַכן כאַסענעס. איר ווילט ניט אַרבעטן, גייט זיך געזונטערהייט, איך וועל אייך כאלילע ניט נויטן. נאָר אויב איר ווילט יע אַרבעטן, איז נאָר פֿאַר אַ קלענערן פּרייז ווי פֿריער“. די אַרבעטערינס איז קיין אַנדער זאַך ניט געבליבן, ווי איינצושטימען אַף אַ קלענערן לוין.

די פֿאַבריקאַנטן דאַרשענען איצט אָפּט צו די אַרבעטער: „נו, וואָס פֿעלט אייך נאָך? אַן אַכטשאָעדיקן אַרבעטסטאָג האָט איר דאָך שוין!“

אין אנדערע פֿאַבריקן סטאַרעט מען זיך דורך באַליידיקונגען ארויסרופֿן די אַרבעטער אַף אַ שטרייק, קעדיי זיך צו באַנוצן מיט דעם און ניט צונעמען צוריק צו דער אַרבעט. די צאָל אַרבעטסלאָזע ווערט פֿון טאָג צו טאָג אַלץ גרעסער. גרויסע מאַסן האָבן נאָך אַרבעט, ווער אַף אַ וואָך, ווער אַף צוויי, שפּעטער אָבער וועלן זיי אויך בלייבן אָן אַרבעט.

ווענן קריסטן ווייסן מיר ניט ריכטיק. מע זאָגט, אַז עס איז פאַראַן ביז 30 טויזנט אַרבעטסלאָזע.

די אָרימקייט איז ניט צו באַשרייבן. גאַנצע פאַמיליעס לעבן מיט 5 קאָפּ. אַ טאָג. מען גייט אום טעג ניט געגעסן. מע קען איצט אָפט זעען אַזאַ בילד: עס גייט אַן אַרבעטער, דאָס געזיכט איז אים אויסגעדאַרט, די ליפּן פאַרברענט. ער באַמערקט, אַף אַן אָפענעם פענסטער ליגט אַ שטיקל פאַרדאַרטע ברויט. ער קוקט זיך גוט אַרום, צי קיינער זעט ניט, גייט געשווינט צו, כאַפּט דאָס שטיקל ברויט, גייט אָפּ נאָך אַ פּאָר טריט, קוקט זיך נאָך אַ מאָל אַרום און נעמט האַסטיק עסן דאָס פאַרדאַרטע ברויט.

וואָס איינער האָט נאָר געהאַט, האָט מען שוין פאַרקויפט. ווער עס האָט נאָר עלטערן קרוווים אין אַנדערע שטעט אָדער אין קליינע שטעטלעך, פאָרט אַוועק. די באַלעבאַטים וואַרפן אַרויס פון די דירעס. די אַרבעטער־פאַמיליעס ווערן צעשטערט, צעבראָכן: דער מאַן גייט אַוועק צו זיינע עלטערן, די פרוי — צו אירע; די קינדער זיינען אויך צעוואָרפן: אַ טאָג דאָ, אַ טאָג דאָרטן. אַ גרויסע צאָל פון אונזערע אָרגאַניזירטע מיטגלידער זיינען צעפאָרן זיך און יעדן טאָג פאָרן אַוועק אַלץ נייע און נייע. פיל פון אונזערע מיטגלידער קאָנען אָפט ניט ערפילן די אַרבעט, קאָנען ניט קומען, ווען זיי דאַרפן זיין פאַרנומען, ווייל זיי האָבן ניט וואָס אָנצוטאָן.

אין דער „ביליקער קיך" 40) גייען איצט עסן אַזעלכע אַרבעטער, וועלכע האָבן מיט עטלעכע וואָכן פריער זיך ניט געקאָנט פאָרשטעלן, אַז באַ זיי וועט רעכט ווערן גיין אַהין עסן. „בעסער שטאַרבן, איידער גיין אין די קיך עסן", — פלעגן זיי זאָגן.

אין די וועלדער זעט מען אַסאַך גריבער, אויסגעבעטן מיט שטרוי: דאָס זיינען די בעטן, אין וועלכע עס שלאָפן באַנאַכט די אַרבעטער, וועלכע האָבן ניט קיין היים. דאָס נאַכט־הויז, וואו עס נעכטיקן שטענדיק נאָר לומפּנ־פּראָלעטאַריער, איז איצט פול מיט קולטורעלע באַוואוסטזיניקע אַרבעטער, וועלכע דאָס נעכטיקן דאָ פאַרשאַפט גרויסע מאָראַלישע ליידן. אַ גאַנצן טאָג הונגעריקע אין די גאַסן, פעלדער און וועלדער, באַנאַכט אין שמוציקן און ענגן נאַכטהויז — אָט דאָס איז דער איצטיקער לעבן פון די לאָדזשער אַרבעטער.

גייענדיק פאַרביי די גראַבינקעס (אַ וואַלד), קאָן מען זעען אָפן פעלד פיל אַרבעטער, אידן און קריסטן, וועלכע זיצן און עסן דאָס, וואָס די אַרבעטנדע כאַוויירים ברענגען זיי. די אַרבעטנדע העלפן מיט וואָס זיי קאָנען די אַרבעטס־לאָזע; איבערהויפּט העלפן איינע די אַנדערע די באַוואוסטזיניקע אַרבעטער: מע טיילט זיך אָפט מיט דער אַרבעט.

אונזער בורזשואַזיע העלפט די אַרבעטסלאָזע אַף איר שטייגער. אין דער „ביליקער קיך", וואו פריער פלעגט מען קריגן אַ מיטאָג פאַר 5 קאָפּ., האָט מען אָנגעהויבן געבן עסן גאָר אומזיסט, עמעס, דערפאַר מיט אַ ביסל מער וואַסער ווי פריער. בילעטן האָט מען געגעבן נאָר ביז 12 אַזייגער. און ווער עס האָט זיך פאַרשפּעטיקט, האָט שוין געמוזט בלייבן אָן עסן, אָדער באַצאָלן

3 קאָפּיקעס. דערצו נאָך האָבן זיך אונזערע פילאַנטראָפּן מעיאשעוו געווען, אַז עסן דאַרף מען געבן נאָר וועבער, ווייל זיי, די פּאַבריקאַנטן, זיינען וועבעריי-פּאַבריקאַנטן. און וועגן די הונגעריקע פון די אַנדערע פאַכן זאָל גאָט זאָרגן. באַם נעמען די בילעטן פלעגט פאָרקומען אַ גרויסער טומל: עס האָבן זיך געוואָלט אַריינשפּאַרן אין קיך און קריגן עסן די אַלע הונגעריקע, און ניט נאָר די, וועלכע די פילאַנטראָפּן אַנערקענען, אַז זיי האָבן רעכט צו עסן. און דאָ האָבן די הונגעריקע ניט איין קלאַפּ געקראָגן פון די פּאָליצייַ און קאזאקן, וועלכע די פּאַבריקאַנטן האָבן געשטעלט אַף צו האַלטן די „אָרדענונג". די טרייע צאַרישע קנעכט פלעגן זיי שלאָגן, טרייבן, זידלען, און די אַרבעטער האָבן געשוויגן (דאָרטן זיינען אָנפאַנגס געגאַנגען די ווייניק אַנטוויקלטע, ניט באַוואוסטזיניקע אַרבעטער-שיכטן). אונזער אָרגאַניזאַציע האָט זיך באַנוצט מיטן צופאַל און האָט געשיקט ספּעציעלע אגיטאַטאָרן צו אַגיטירן אין דער מאַסע, וועלכע פלעגט זיך געפינען אַ גאַנצן טאָג אין קיך און אַרום קיך. מיר האָבן פון דער קיך געמאַכט אַן אַרבעטער-קלוב, וואו עס פלעגן פאָרקומען גרויסע פאַרזאַמלונגען, אַף וועלכע די מאַסע האָט זיך אויפגעוויזן אַף די אורזאַכן פון קריזיס, וואו די מאַסע האָט מען גערופן צום קאַמף פאַר אַ בעסערן לעבן. דאָרטן האָבן מיר אויך פאַרשפּרייט פּראָקלאַמאַציעס. די מאַסע פלעגט זיך צוהערן צו די רייד פון אונזערע אַגיטאַטאָרן, פלעגט בעטן קומען נאָך אַמאָל און ריידן.

„גאַנץ ריכטיק רעדט איר", האָבן געענטפערט 2 גרופּעס אַרבעטער, ווען מע האָט מיט זיי גערעדט אפן הויף פון קיך, „מען דאַרף נאָר זען, איר זאָלט גיין ריידן אינעווייניק אין קיך: דאָרטן זיצן אַסאַך מענטשן, זאָלן זיי אויך הערן".

אונזער אַגיטאַציע האָט גלייך געבראַכט פּרוכט. אין עטלעכע טעג האָט זיך די מאַסע ווי אומגעביטן, עס איז איר שוין ניט געווען צו דערקענען. דיזעלבע מאַסע, וועלכע האָט פריער אַריבערגעטראָגן באַליידיקונגע פון די פילאַנטראָפּן און זייערע מעשאָרסים, קלעפּ און נאַגייקעס פון די פּאָליצייַ און קאַזאַקן, האָט פלוצלונג אָנגעהויבן שרייען: „נידער מיט דער מילכאָמע!" האָט פּראָטעסטירט, ווען מע האָט איר באַליידיקט, עס האָבן זיך אַ שאָט געטאָן קלעפּ אַף די קעפּ פון דער פּאָליצייַ, קאַזאַקן און סטרוזשעס (איין קאַזאַק האָט מען שטאַרק פאַרוואונדעט: ער איז לאַנג געלעגן אין שפּיטאָל קראַנק).

די פילאַנטראָפּן האָבן דערזען, אַז דער שפּיל איז פאַרן טייוול, און האָבן פאַרמאַכט די קיך. זיי האָבן דערפאַר געגעבן יעדן וועבער. וועלכער האָט פאַרשריבן זיין ריכטיקן אַדרעס, 70 קאָפּ. אַ וואָך. באַלד אָבער האָט מען די קיך צוריק געעפנט. עס האָט זיך אַרויסגעוויזן, אַז 70 קאָפּ. אַ וואָך אַף אַ מענטשן איז צו טייער (מע קאָן פאַרשטיין, ווי גוט דער עסן איז, וועלכער קאָסט ניט קיין 70 קאָפּ. אַף אַ מענטשן אַ וואָך).

די פּאָליצייַ פון איר זייט האָט אויך אנגענומען מיטלען קעגן דער אַרבעטס-לאָזיקייט און אויך קעגן די אַרבעטסלאָזע. מע האָט גענומען מאַכן אָבלאַוועס אַף די ליידיקגייער. די פּאָליצייַ האט געכאַפּט ארבעטער פון די גאַסן, פון די טשאַינעס, פון די הייזער. עס איז ניט געווען קיין אָרט, וואו מע האָט זיך

געקאָנט באַהאַלטן פון די לאַנגע לאַפּעס פון דער פּאָליציי. זי האָט זיך אַזוי פיל צעבושעוועט, אַז אונזער „געזעלשאַפט”, וועלכע איז געוואוינט אַף אַלץ קוקן און שווייגן, האָט שוין אויך געקוועטשט מיט די פּלייצעס און פאַרוואונדערט געפרעגט: וואָס וויל מען פון זיי. אין שטוב לאָזט מען זיי ניט זיצן, אין טשאַינע ניט, אין גאַס לאָזט מען ניט גיין, וואו זשע זאָלן זיי זיך אַהין טאָן?

נאָר די פּאָליציי האָט אַף קיין זאַך ניט געקוקט. עס איז געוועזן גענוג צו זיין אַן אַרבעטער און דערצו נאָך אַרבעטסלאָז, אַז די פּאָליציי זאָל פאַרשפּאַרן אין אוטשאַסטאַק און מע זאָל זיך דאָרטן אָפּוואַלגערן וואָכן, ביז מע וועט אַוועקשיקן אַף א טראַנספּאָרט. פאַר דעם 1-טן מאַי זיינען געוועזן אין די אוטשאַסטקעס עטלעכע הונדערט מאַן. אין די אוטשאַסטקעס באַ אונז איז אַ מאָדע, אַז עסן גיט מען ניט, קיין געלט אויך ניט. די ענערגיע פון אונזער פּאָליציי ווערט נאָך פון טאָג צו טאָג שטאַרקער, דער ווילקיר ווערט אַלץ ווילדער און מעשונעדיקער. אַרעסטירן מענטשן פון גאַס — איז געוואָרן אַ געוויינלעכע דערשיינונג. יעדן שאַבעס לויפן זיי אַרום, ווי די פאַרסאַמטע מייז, איבער די וועלדער און זוכן אונטער יעדן בוים, אונטער יעדער צווייג, טאָמער וועלן זיי דאָרטן געפינען די „קראַמאלע”. און ווען די פּאָליציי געפינט נאָר, לאָזט זי אויס צו יענעם דעם גאַנצן קאַאַס. אזוי האָט זי ניט לאַנג אַרעסטירט אין וואַלד 16 מאַן און מע האָט זיי שרעקלעך געשלאָגן, ברענגענדיק אין אוטשאַסטאַק.

מיר ווייסן נאָר אַ טייל פון אירע מאַיסים. פיל זאַכן, פון וועלכע די האָר שטעלן זיך קאַפּויר, בלייבן פאַרבאָרגן און נאָר דורך אַ צופאַל דערוויסט מען זיך וועגן אייניקע פון אירע טאַטן. אַזאַ צופאַל, פון וועלכן מיר האָבן זיך ניט לאַנג דערוואוסט, האָט פּאַסירט מיט אַ וואָך דריי צוריק. אַ פּוילישער אַרבעטער האט ניט ווילנדיק געהאַרגעט דעם פּריסטאַווס הונט. דער פּריסטאוו האט זיך דערפון דערוואוסט. ער איז אַראָפּגעקומען מיט א גאנצע באנדע סטאיקאוועס *) און אַ האַלב נאַקעטן האָבן זיי אַוועקגעשלעפּט דעם אַרבעטער אין אוטשאַסטאַק. דער ארבעטער איז שוין פון אוטשאסטאק צוריק ניט געקימען, דעמזעלבן טאָג איז ער געשטאָרבן. די פּאָליציי האָט געמאכט די קוואורע שטילערהייט.
מיר האָבן וועגן דעם פאַקט און אויך וועגן הונגער-שטרייק, וואס איז פאָרגעקומען אין קאליש, פארשפּרייט א פּראָקלאמאציע. דאָנערשטיק דעם 7 יולי (נ. ס.) האָבן מיר פאַרשפּרייט די פּראָקלאמאציע און שאַבעס אינדערפרי האָבן די שאַמאַס׳ם אין די באָטיי-מעדראָשים אויסגערופן, אז דאס, וואס מע זאָגט, אז די פּאָליציי האט געהאַרגעט דעם אַרבעטער, איז אַ ליגן, דער ארבעטער האט זיך אליין פאַרסאַמט, זיצנדיק אין אוטשאסטאק. דערזעלבער פּריסטאוו פון ערשטן אוטשאסטאק האט שוין ניט בא איין מענטשן דאס לעבן אָפּגענומען. דערזעלבער האט געהאַרגעט מיט דריי יאָר צוריק פּאקולען, וועלכער איז געוועזן ארעסטירט פאר א שטרייק.

*) „סטאָיקאָוועס” — פּאָליציסטן

15. פאָגראָם־העצע.

(„פון אידישן לעבן". „דער בונד", נומער 3, אפּרעל, 1904)

... צו אלע צאָרעס פון אידישן לעבן דארפן מיר צוגעבן נאָך איינע — דאָס שרעק פאר פאָגראָמען. די לעצטע פאָר כאדאָשים איז דער שרעק ווידער געוואָרן זייער גרויס און די אידישע באפעלקערונג פון דער „טשערטא" האט זיך געפילט זייער אומזיכער און אומרואיק. און עס איז געווען פאר וואס. די אנטיסעמיטישע צייטונגען אָפן, און אלערליי אגענטן און פארדעכטיקע פערזאָנען — געהיים און שטילערהייט, האָבן גענומען ווייטער פירן אן אגיטאציע, אז מע מוז זיך אָפרעכענען מיט די אידן. דאס מאָל האָבן זיי זיך באנוצט מיט דער מילכאָמע. מע האט גענומען פארשפרייטן צווישן דער באפעלקערונג קלאנגען איינעם ווילדער פון דעם אנדערן: די גאנצע מילכאָמע האָבן ארויסגערופן אידן, דאָס ווילן זיי נעקאָמע נעמען פון רוסישן פאָלק פאר קישינעוו און האָמעל; די אידן קלייבן געלט פאר די יאפאָנער, די אמעריקאנער אידן האָבן געשיקט די יאפאנער א קריגס-שיף; די אידן קויפן צונויף אין רוסלאנד פערד פאר די יאפאנער; די אידן שיקן אלערליי אדרעסן דעם יאפאנישן מיקאדא (קעניג). אין באכמוט האט זיך מיטאמאָל גענומען טראָגן א קלאנג, אז דער היגער פוטערהענדלער אבראמאָוויטש (א איד) האט אוועקגעשיקט דריי וואגאָנעס מיט פוטערס פאר די יאפאנישע מיליטער („וואָסכאָד"[41]. נום. 10); אין האָמעל איז אפן פאָגראָם-מישפעט געוואָרן באוויזן, אז אייניקע קריסטן האבן פארשפרייט צווישן דער קריסטלעכער באפעלקערונג א קלאנג, אז דער היגער אידישער סויכער לאָוויאנאָוו האט געשיקט זעקס וואגאָנעס טיכער די יאפאנער אף איבערצובינדן די וואונדן די יאפאנישע פארוואונדעטע סאָלדאטן. אין טאָלאָטשין איז צווישן דער קריסטלעכער באפעלקערונג געגאנגען א פעסטער קלאנג, אז די אידן האבן אונטערגעלייגט א מינע אונטערן קלויסטער.

די אלע יעדיעס און קלאנגען האבן געוויינלעך געמאכט א ווירקונג אף די הונגעריקע פינסטערע מאסן, און די אידן האבן געהאט א גרונט צו פילן זיך אין געפאר.

... דער אָדעסער קאָרעספאנדענט פון „וואָסכאָד" שרייבט וועגן אסאך אויפרופן און בלעטלעך, וואס רופן צו מאכן א פאָגראָם. איינער פון זיי איז אזא: „פראוואסלאוונע מענטשן! עס איז נאָענט דער אידישער פייסעך, היט אייערע קינדער. איר ווייסט דאָך שוין פון לאנג אָן, אז די אידן ברויכן פייסעך צוזאמען מיט מאצע בלוט פון קריסטלעכע קינדער".

אין דער ווינער צייטונג „די צייט" איז אויך געבראכט אן אויפרוף, וואס מע האט פארשפרייט אין דאָרעם-רוסלאנד. דאָרט ווערט געלויבט ביזן הימל די קישינעווער הארוגע, מיט ווערטער „דאס רוסישע פאָלק האט באוויזן, אז ער קען באשיצן די פאָן פון זיין זעלבסטהערשנדן רוסישן צאַר!" דאָרט ווערט ווידער מיט גרויס ברייטקייט דערציילט, ווי די אידן האבן ארויסגערופן די איצטיקע מילכאָמע. „אונזער מאפּאָלע קען קומען פון די אידן, זיי פארסאמען אונזער יוגנט מיט מעשוגענע און שעדלעכע אידייען, זיי גראָבן אונטער די וואָרצ-

לען פון אונזער רעגירונגס-סיסטעם און גלויבן... די רעגירונג איז ניט בעקויעך צו קעמפן מיט זיי... דאָס פאָלק מוז איר קומען צו הילף — זיי צו פארניכטן... דער צאַר וויל, מע זאָל פארניכטן די אידן! לאָמיר זיי הארגענען אומעטום... פאראיאָרן זיינען מיר געווען צו ווייכהערציק... מיט בלוט וועלן מיר זיי באצאָלן פאר די יאפאנישע מילכאָמע... גאָט איז מיט אונז און דער צאַר פאר אונז!"

16. דער פאָגראָם פון די מאָביליזירטע רעזערוויסטן אין מאליעוו.

(קאָרעספאָנדענץ פון מאליעוו, „לעצטע נאכריכטן", נומ. 197, 1904).

דעם 9-טן אָקטיאַבר, גלייך נאָך דער מעלדונג פון דער מאָביליזאַציע, איז אין שטאָט געוואָרן אומרואיק, אין אָוונט האָט מען אף ווילנער גאַס אין אַסאַך הייזער אויסגעבראָכן די שויבן, און אַף שקלאָווער גאַס איז געווען פּאָשעט געפערלעך צו באַווייזן זיך: אַלע פאַרבייגייענדיקע אידן פלעגט מען פאַרווארפן מיט שטיינער און שלאָגן מאַקעס רעצעך... אין דער לופט האָט אָנגעהויבן שמעקן מיט אַ פּאָגראָם.

אונזער אָרגאַניזאַציע, וועלכע איז געווען אָפּגעשוואַכט פון דער ניט לאַנגיקער דעמאָנסטראַציע *), איז ניט געווען אימשטאַנד טייקעף צו אָרגאַניזירן אַ זעלבסטשוץ, ביפראָט נאָך, אַז איבער אייניקע גאַסן האָט מען שוין ניט געקענט דורכגיין.

... אין דעם ערשטן אָוונט זיינען שוין געווען אַסאַך פאַרוואונדעטע, וואָס אַ טייל פון זיי האָט מען געמוזט אָפּפירן אין שפּיטאָל.

דער פּאָליצמייסטער ראַדיאַנאָוו האָט גלייך דערפילט, אַז, פון איין זייט, שמעקט עס מיט אַ רעכטער מאַטבייע און, פון דער צווייטער, וועט ער זיך קאָנען אָפּרעכענען מיט די „דעמאָקראַטן" פאַר דער דעמאָנסטראַציע. און ער האָט זיך ניט טויע געווען. באַטאָג האָט ער אין פּאָליצײַ-פאַרוואַלטונג דערוויזן די מאָביליזירטע, אַז עס איז דורכויס נויטיק אָנלערנען די „דעמאָקראטן" און באַלד נאָכדעם האָט ער באַקומען פון אונזערע אידישע „פּניי" אַ מאַטנעס יאַד — 500 רובל.

...זונטיק, דעם 10-טן, זיינען די קראָמען אַ גאַנצן טאָג געווען צוגעמאַכט, נאָר דאָס ראַבירן האָט ניט אויפגעהערט, באַזונדערס אפן מאַרק. די „מאָנאָפּאָלקעס" זיינען געווען אָפן, און שיקערע באַנדעס האָבן זיך מיט קוילעס און ווילדע געשרייען אַ גאַנצן טאָג געטראָגן איבער די גאַסן. פאַרנאַכט איז דער פּאָגראָם געווען אין פולן ברען. אַ באַנדע גראָמילעס איז... באַפאַלן קאסטארנע — אַ שטאָט-טייל, וועלכער איז באַזעצט מיט אידישע אָרימעלייט — און האָט אָנגעהויבן ברעכן די שויבן. אונזער זעלבסטשוץ וואָלט זיכער געקאָנט פאַרטרייבן דידאָזי-

*) ס'רעדט זיך וועגן דער דעמאָנסטראַציע פון 2-טן אָקטיאַבר מיט וועלכער די מאָליעווער אידישע ארבעטער האָבן פּראָטעסטירט קעגן דער ביאַליסטאָקער הארינע. זע ווייטער, זייט 108—111.

קע באַנדע, ליידער אָבער זיינען די דירעס, וואו די באַוואָפנטע גרופּן זיינען געזעסן, געווען צו ווייט, און מע האָט ניט געקענט דערקלייבן זיך צו זיי... אַף אַזאַ אויפן איז די טעטיקייט פון אונזער זעלבסטשוץ געווען פּאַראַליזירט. באָר די איינוואוינער זעלבסט האָבן זיך צוזאַמענגעקליבן אַף אַ הויף און פון דאָרט אַרויסגעשטעלט אַ ווידערשטאַנד די גראָמילעס; די אידן האָבן אַפילע עטלעכע מאָל אויסגעשאָסן, און דאָס האָט אָנגעוואָרפן אַ שרעקלעכע מוירע אַף די כוליגאַנעס.

...די פּאָליציי האָט קיין מיטלען ניט אָנגענומען... מיליטער-פּאַטרולן פלעגן קומען שוין נאָך אַלעמען.. די גראָמילעס פלעגן רואיק איבערגיין אַף אַ צווייטן אָרט און פאָרזעצן זייער אַרבעט.

...אַף קאָסטאָרנע איז די פּאָליציי געקומען זוכן... דעם אידן, וועלכער האָט געשאָסן אין די כוליגאַנעס. זי האָט אַרעסטירט אַן אומשולדיקן און אַפן וועג אין פּאָליציי-צירקל האָט זי אים שרעקלעך צעהארגעט.

דער פּאָליצמייסטער איז אַרומגעפאָרן איבערן שטאָט... ער פלעגט אָפּשטעלן און באַזוכן אַלע אידן, צי האָבן זיי ניט באַ זיך קיין געווער. פאַר מייַנע אויגן האָט ער אונטערזוכט צוויי אידן, ווען אין צוויי מינוט גאַנג פון אים, אַף ווילנער גאַס, איז פאָרגעקומען אַ שרעקלעכער פּאָגראָם.

...פאַר זונטיקדיקן טאָג... זיינען אויך געווען פיל פאַרוואונדעטע.

מאָנטיק, דעם 11, האָט מען די קראָמען לעכאַטכילע ניט געעפנט, אַרום די טויערן פון אַלע הייזער זיינען געשטאַנען הייפלעך אידן אין אַן אָנגעשטרענגטער דערוואַרטונג. די פּאַניק איז געווען אַ שרעקלעכע.

מיר האָבן שוין אָבער דערווייל באַוויזן צו אָרגאַניזירן זיך. אַף אייניקע דירעס זיינען באַ אונז געווען קאָנצענטרירט ביז 100 כאַווירים, באַוואָפנטע מיט רעוואָלווערן, נאַגאַיקעס און אַנדערע קאַלטע געווער.

די אונטערזוכונגען אַפן גאַס האָבן ניט אויפגעהערט. אייניקע פון אונזערע פּאַטרולן האָט די פּאָליציי פאַרהאַלטן. באַ וועמען מע האָט געפונען וועלכע ניט איז געווער, פלעגט מען גלייך אַרעסטירן און אומענטשלעך שלאָגן. באַם אַרעסטירן איינעם פון אונזערע כאַווירים האָט יענער אָנגעהויבן שיסן. און עס האָט זיך גלייך פאַרשפּרייט אַ קלאַנג, אַז די אידן באַוואָפענען זיך. דער דאָזיקער קלאַנג האָט געבראַכט אַסאַך נוצן, ער האָט אָנגעשראָקן די גראָמילעס.

...באַטאָג האָט דער פּאָליצמייסטער אונטערזוכט אַ דירע, וואו ער האָט געהאָפט פאַרכאַפּן איינע פון אונזערע קאַמפּס-גרופּן. ער האָט געהאַלטן פאַר די אַרומיקע אַ רעדע, אין וועלכער ער האָט רעקאָמענדירט אַרעסטירן און שלאָגן אַלעמען, באַ וועמען עס וועט זיך געפינען געווער. עס זיינען אונטערזוכט געוואָרן נאָך אייניקע דירעס... אין מעשעך פון טאָג האָבן מיר אומגעביטן ביז צוואַנציק דירעס. קיין דירעס האָבן דעם טאָג ניט געפעלט. אַפילע אומבאַקאַנטע אידן פלעגן פאָרלייגן זייערע דירעס פאַר אונזערע קאַמפּס-גרופּן, גאַראַנטירן זיי די פולשטענדיקע זיכערקייט.

צו אונז זיינען געקומען צו הילף באַוואָפנטע גרופּן פון מינסק, שקלאָוו,

אַרשע און קאַפּיס, און צווישן זיי זיינען געווען ניט ווייניק רוסישע כּאַווייריס. דאָס האָט שטאַרק אויפגעהויבן די שטימונג פון אונזער זעלבסטשוץ.

...דער פּאָליצמייסטער האָט אָפן געדראָט: אויב די אידן וועלן אַרויסווייזן אַ באַוואָפנטן ווידערשטאַנד, וועט זיך בלוט גיסן אין די גאַסן. נאָר ניט געקוקט אַף דעם, האָבן אַסאַך אידן, נאָכטוענדיק אונזער ביישפּיל, זיך באַוואָפנט מיט פלעקער און אַנדערע געווער און גרופּנווייז באַ די טויערן אָפּגעוואַרט די גראָמילעס.

דעם 27-טן אָקטיאַבער איז באַ אונז פאָרגעקומען אַ קליינע דעמאָנסטראַציע*). די דעמאָנסטראַנטן, אויסשליסלעך קריסטן, אין דער צאָל פון 20-25 מענטשן, זיינען אַרויסגעגאַנגען פון בראַטסקן קלויסטער, וואָס אַף שקלאָווער גאַס, אין דער אנוועזנהייט פון אַ גרויסן האַמוין (עס איז געווען זונטיק), מיט אַ רויטער פאָן. אַף דער פאָן איז געווען אָנגעשריבן: „מיר פּראָטעסטירן קעגן דער פּאָליציי, וואָס פּראָוואָצירט פּאָגראָמען! נידער מיט דער זעלבסטהערשונג! נידער מיט דער מילכאָמע, זאָל לעבן דער שאָלעם"! ענלעכע אויסגעשרייען האָבן זיך אויך געהערט פון צווישן די דעמאָנסטראַנטן. זיי זיינען זיך פאַנאַנדערגעגאַנגען, זינגענדיק רעוואָלוציאָנערע לידער, קיינער פון די דעמאָנסטראַנטן איז, ווי מע גיט איבער, ניט געווען אַרעסטירט.

17. יאָר־באַריכט פון צאָפן־מאַירעווודיקן קאָמיטעט פון דער ר. ס. ד. א. פּ.

(„איסקראַ", נומ. 78, 1904)

שוין באַלד א יאָר, זינט עס איז פאָרגעקומען דער צווייטער צוזאַמענפאָר פון דער ר.ס.ד.א.פּ. 42) און אויך אַזוי פיל איז פאַריבער, זינט אין דער צאָפן־מאַירעווודיקער געגנט האָט זיך אָנגעהויבן די פּאַרטייאישע אַרבעט.

נאָך אסאך פריער פאַרן צוזאמענפאָר פון אונזער פּאַרטיי, אין רעכטן ברעג פון אונזער פּאָלעמיק מיטן „בונד", האָבן זיך אינם לעצטן באַוויזן איינצלנע גרופּן אַרבעטער, וואָס זיינען געווען ניט צופרידן מיט דער בונדישער פּאָזיציע אין דער נאַציאָנאַלער און אָרגאַניזאַציאָנעלער פראַגן, וואָס האָבן געבילדעט אַ געהיימע אָפּאָזיציע. די הויפּט-סיבע פון דער אומצופרידנהייט איז געווען די אָרגאַניזאַציאָנעלע פראַגע. אַזאַ אָפּאָזיציע האָט עקזיסטירט אין מינסק, ווילנע און אין אַ גאַנצע רייע קליינע שטעטלעך. שפּעטער זיינען איינצלנע מער באַוואוסטזיניקע אָפּאָזיציאָנערן געוואָרן אָפענע קעגנער פון דער בונדישער פּאָליטיק און, כאָטש זיי זיינען געבליבן אין דער אָרגאַניזאַציע, האָבן זיי פונדעסטוועגן געפירט אַ פּאָלעמיק, פאַרטיידיקנדיק דער פּאַרטייאישן שטאַנדפּונקט.

אָט אַזאַ לאַגע איז געווען אין דער צייט, ווען די פּאַרטייאישע גרופּעס זיי-

*) דידאָזיקע דעמאָנסטראַציע איז געווען אָרגאַניזירט דורך דער מאָליעווער גרופּע פונם פּאָלעסער קאָמיטעט פון ר.ס.ד.א.פּ.

נען ארויסגעטראָטן אין אונזער געגנט. בענויגייע דעם פּראָלעטאַריאַט פון אַנ־דערע נאַציאָנאַליטעטן, איז די לאַגע געווען אַביסל אַנדערש. דער לעצטער איז געווען אָרגאַניזירט נאָר אין ווילנע און סמאָרגאָן, ניט רעכענענדיק די איינצלנע פּרוּוון אָנצוהייבן אַרבעטן צווישן דעם קריסטלעכן פּראָלעטאַריאַט אין דווינסק, וויטעבסק און מינסק. צווישן דעם פּוילישן פּראָלעטאַריאַט האָט גע־אַרבעט הויפּטזאַכלעך די פּ.פּ.ס.; די ליטווינער און פּ.ס.ד. האָבן געהאַט זייער שוואַכע פאַרבינדונגען.

ווען דער „בונד" איז ארויסגעטראטן פון דער פּאַרטיי און די פּולשטענדי־קע צעשפּאַלטונג איז געוואָרן אַ פאַקט, האָבן איינצלנע רעוואָלוציאָנערן אין אונזער געגנט, וואָס האָבן זיך אָנגעשלאָסן לויט זייערע אָנשויאונגען אָן דער פּאַרטיי, נאָר האָבן דאָ געאַרבעט אין אַנדערע אָרגאַניזאַציעס אָדער אין אַלגעמיין־פּאַרטייאישע גרופּעס, געגרינדעטע באַזונדערע פּאַרטייאישע גרופּעס. דאָס איז פאָרגעקומען נאָכדעם, ווי זיי האָבן זיך פאַרייניקט מיט די איבנדערמאָנטע עלעמענטן פון „בונד", וואָס זיינען ארויסגעטראָטן פון אים נאָכן צוזאַמענפאַל (ווי דאָס איז געווען אין מינסק און אין ווילנע), אָדער וואָס האָבן פּאַשעט אָנגעהויבן אַרבעטן באַזונדער, פאַרבינדנדיק זיך מיט דער אַרבעטער־סוויווע (אַזוי איז געווען אין דווינסק און אין אַנדערע ערטער).

פאַר די פּאַרטייאישע גרופּעס איז געשטאַנען אַן ערנסטע און שווערע אויפגאַבע: ערשטנס, פירן אַ סאָציאַל־דעמאָקראַטישע אַרבעט, וועלכע ווערט שטאַרק פאַרוויקלט דורך דער נאַציאָנאַלער אָפּגעזונדערטקייט, וואָס ציט איר יעניקע פון דער רוסיפיקאַטאָרישער פּאָליטיק פון דער רעגירונג און דער אויס־נאַמלאָגע פון די אידן; און, צווייטנס, קעמפן קעגן די נאַציאָנאַליסטישע און סעפּאַראַטיסטישע טענדענצן, מיט וועלכע עס האָבן זיך שטענדיק אויסגעצייכנט די פּ. פּ. ס. און אין די לעצטע יאָרן אויך די טעטיקייט פון „בונד".

גאָר אין אָנהויב האָט זיך די אַרבעט פון די גרופּעס געפירט אין קרייז־לעך, וועלכע האָבן געשטרעבט אויסצואַרבעטן אַ קערן פון באַוואוסטזיניקע טוער פאַר דער ווייטערדיקער טעטיקייט. נאָר אויף וויפל דידאַקטיקע אַרבעט האָט זיך אָנגעהויבן צו אַנטוויקלען אין דער ברייט, זיינען געוואָרן נויטיק אַגיטאַציע־ליטעראַטור, וואָס זאָל טראָגן אַן אָרטיקן און אַן אַלגעמיין־פּאָליטישן כאַראַקטער, און אויך אַ ברייטע מאַסנדיקע מונדלעכע אַגיטאַציע. אָט די אַלע פאָדערונגען זיינען געווען ניט נאָך די קויכעס פון די שוואַכע גרופּעס, און דעריבער האָט זיך, נאָך אַ האַלב־יאָריקער אַרבעט, געבילדעט דער צאָפּן־מאַירעווידיקער קאָמיטעט.

דער ראַיאָן פון אונזער טעטיקייט איז איבערהויפּט אַ האַנטווערקערשער, אַ קליין־בורזשואַזער, מיט אַ שוואַך אַנטוויקלטער פאַבריק־פּראָדוקציע. דער גרעסטער טייל פון דער שטאָטישער פּראָלעטאַרישער מאַסע באַשטייט פון אידן. צווישן די קריסטן איז קיין ערנסטע באַוועגונג אין ערגעץ ניטאָ, און דאָס שטערט זייער דעם אַקטיוון קאַמף פונם אידישן פּראָלעטאַריאַט, וואָרום די אָפּגעשטאַנענקייט פונם פּראָלעטאַריאַט פון די אַנדערע נאַציאָנאַליטעטן פאַרמאַזירט דעמאָקראַטיקן קאַמף און פאַרניכטעט פּאַקטיש בײַ די אַרבעטער פון

אונזער קאַנט דעם באַוואוסטזיין פון סאָלידאַריטעט און אַלגעמיינהייט פון אונזערע אינטערעסן. קעדיי אויסצומיידן די פעלערן פון די „אַלטע" רעוואָלוציאָנערן, האָט דער צאָפּן-מאַירעוודיקער קאָמיטעט, שטייענדיק אינגאַנצן אַפן שטאַנדפּונקט פון דער פּאַרטיי אין דער אינטערנאַציאָנאַלער און אָרגאַניזאַציאָנעלער פראַגן, גלייך אין אָנפאַנג פון זיין טעטיקייט באַשטימט אָנצוהייבן אַרבעטן צווישן די אַרבעטער פון אַלע נאַציאָנאַליטעטן, שטרעבנדיק צו פאַרפעסטיקן זיך אין דער ווייניק אָנגערירטער קריסטלעכער מאַסע און אָפּגעבנדיק אַ באַזונדערע אויפמערקזאַמקייט דער אַרבעט צווישן די פאַבריק-אַרבעטער.

די יאָריקע דערפאַרונג פון די גרופּעס און דעם קאָמיטעט האָט באַוויזן, אַז זיי זיינען פולקום אימשטאַנד צו באַפרידיקן די באַדערפענישן פון דער אָרטיקער מאַסע בענוגייע צו דער שפּראַך, צו פאַרשטיין די אייניקע באַזונדערקייטן פון די אָרטיקע באַדינגונגען, צופּאַסן זיך צו זייער אַגיטאַציע א. א. וו. די פאַרשיידנפאַרביקייט פון צוזאַמענשטעל קען בעשום אופן ניט שטערן די אַרבעט, פאַרקערט, זי פאַרייניקט און באַגייסטערט נאָך מער. אַכוץ דעם קענען מיר אָנווייזן אַף דער מעגלעכקייט צו אָרגאַניזירן אַלגעמיינע פאַרזאַמלונגען אַפילע דענסטמאָל, ווען אַף די לעצטע טרעטן אַרויס רעדנער אַף אידיש, פּויליש און רוסיש *).

די געמיינזאַמקייט פון די אַרבעטער-אינטערעסן ווערט באַוויזן ניט נאָר דורך דידאָזיקע „טעכנישע באַדינגונגען", נאָר — און וואָס איז פיל וויכטיקער — דורך דעם באַוואוסטזיין, אַז די אַרבעט פירט זיך דורך איין סאָציאַל-דעמאָקראַטישער אָרגאַניזאַציע, וואָס מאַכט ניט קיין אָרגאַניזאַציאָנעלן אונטערשייד צווישן קריסטן און אידן...

איבערגייענדיק צו די פּראַקטישע רעזולטאַטן פון אונזער אַרבעט, קענען מיר פאַר די 5 כאַדאָשים אָנווייזן... אַף די פאָלגנדיקע ציפערן:

דער „צאָפּן-מאַירעוודיקער קאָמיטעט" האָט אַרויסגעגעבן די פאָלגנדיקע בלעטלעך (אַלע געדרוקטע): „מעלדונג וועגן דער גרינדונג פון צאָפּן-מאַירעוודיקן קאָמיטעט" — 4000 עקז., „די מילכאָמע און די אַרבעטסלאָזיקייט" — 8000 עקז.

אין דער דרוקעריי פונם קאָמיטעט זיינען געדרוקט געוואָרן די בלעטלעך פון „איסקראַ": „צום אַרבעטער-פאָלק" (וועגן דער דערמאָרדונג פון פּלעווען) — 9000 עקז., „שוין צייט" — 10.000 עקז., „צו די בירגער" (וועגן דעם הונגערשטרייק), אַרויסגעגעבן פון ווילנער גרופּע — 1000 עקז. די לעצטע האָט אויך אַרויסגעגעבן אַ בלעטל וועגן דעם דענקמאָל, וואָס מע האָט געשטעלט קאַטערינע דער צווייטער, — אין רוסיש און פּויליש — 3000 עקז. די ווילנער אָרגאַניזאַציע פון דער שטודירנדיקער יוגנט: „צו די שטודירנדיקע" — 1000 עקז. דער צ. ק.: „פּאָרט-אַרטור און ליאַאָיאַן" — 12.000 עקז.

---

*) מיר ריידן ניט וועגן שטענדיקער מעגלעכקייט פון אַלגעמיינע פאַרזאַמלונגען: אָפטמאָל פירן מיר אַליין דורך רייןן-רוסישע און רייןן-זשאַרגאָנישע פאַרזאַמלונגען.
(באַמערקונג פון אויטאָר פונם באַריכט).

אין סאַכאַקל איז פאר דער אַנגעוויזענער צייט אָפּגעדרוקט געוואָרן אין דער דרוקעריי פונם קאָמיט. 55.000 עקזעמפּליאַרן. אהער ווערן, פאַרשטייט זיך, ניט אריינגערעכנט די פּראָקלאמאציעס און די בלעטלעך פון די אָרטיקע גרופּעס, וואס זיינען געדרוקט געוואָרן אף א העקטאָגראַף, און די בלעטלעך פון „איסקראַ" און צ. ק., וואס זיינען פאַרשפּרייט געוואָרן אינם ראַיאָן פון די גרופּעס. מיר וועלן אויסרעכענען עטלעכע אויסגאַבן, נאָר צום באַדויערן האָבן מיר איצט ניט די מעגלעכקייט צו באַצייכענען די צאָל פון דער פאַרשפּרייטער ליטעראַטור.

ווילנער גרופּע האט פאַרשפּרייט פאַרן 1-טן מאַי 1000 עקז. „צו די בירגער פון רוסלאנד", פונם צ. ק. „צום רוסישן פראָלעטאַריאַט" — 400 עקז. פונם זעלביקן: „א מילכאָמע קעגן דער מילכאָמע", איבערגעדרוקט אף א העקטאָגראַף — 200 עקז. און פאַרשפּרייט די געדרוקטע דורך צ. ק. — 300 עקז., „שפּינען און פליגן"[43] — מער פון 200 עקז. און „פון וואָס איינער לעבט"[44] 100 עקז.

דווינסקער גרופּע: „מילכאָמע קעגן דער מילכאָמע", „שפּינען און פליגן", „פון וואָס איינער לעבט", „צו די דווינסקער ארבעטער" 600 עקז. „וועגן דער ארבעטסלאָזיקייט", העקטאָגראַפירט, „צו די בירגער פון רוסלאַנד" — 600 עקז.

וויטעבסקער גרופּע: „שפּינען און פליגן" — 600 עקז. „פון וואָס איינער לעבט" — 300 עקז. „צו די בירגער פון רוסלאנד" — 1000 עקז. „מיל-כאָמע קעגן דער מילכאָמע". צווישן די פויערים איז פאַרשפּרייט געוואָרן „צו דער אָרימער באַפעלקערונג פונם דאָרף" — 100 עקז.

מינסקער גרופּע: האָט פאַרשפּרייט אלע אויסגערעכנטע אויסגאַבן... אהער איז ניט אריינגערעכנט, פאַרשטייט זיך, די געוויינלעכע ליטעראַטור; מיר האָבן אויסגערעכנט נאָר די, וועלכע מע האָט פאַרשפּרייט אף ניט אוועק-צוגעבן צוריק.

די מאסן-אגיטאציע האָט זיך ניט באגרעניצט נאָר מיט בלעטלעך. אלע אַנגערופענע גרופּעס און אָרגאַניזאציעס האבן אָרגאַניזירט מאסן-פאַרזאמלונגען. וועגן עטלעכע פון זיי איז געווען געדרוקט אין „איסקרא". קיין אויספירלעכן באַריכט וועגן דיראָזיקע פאַרזאמלונגען וועלן מיר ניט געבן. מיר וועלן נאָר אָנווייזן, אז זיי זיינען אין ערגעץ ניט באשטאַנען פון ווייניקער ווי 50 מענטשן, ניט רעכענענדיק די צופעליקע פאַרזאמלונגען פון 15—20 מענטשן, וועלכע אייניקע גרופּעס פירן דורך גאַנץ אָפט. בלויז אין ווילנע, אדאַנק די אָרטיקע פּאָליציי־אַישע באדינגונגען, זיינען די פאַרזאמלונגען באשטאַנען ניט מער ווי פון 30 מענטשן, אכוץ דער לעצטער פאַרזאמלונג פון 60 מענטשן וועגן דעם דענקמאל יעקאַטערינע דער צווייטער, וועגן וועלכער עס איז גע-ווען אין „איסקראַ".

דער ראַיאָן פונם צאָפן-מאַירעווודיקן קאָמיטעט האט זיך שטארק פאַר-ברייטערט, און איצט גייען אין אים אריין די פאָלגנדיקע גרופּעס און אָרגאַ-ניזאַציעס:

ווילנער גרופע — 120 אָרגאַניזירטע אַרבעטער, אַכוץ דעם אַרום 250—200, וואָס לייענען ליטעראַטור. אין איר גייט אַריין די סמאָרגאָנער אַרבעטער-אָרגאַניזאַציע — 175 אָרגאַניזירטע אַרבעטער.

מינסקער גרופּע — 150 אָרגאַניזירטע אַרבעטער, מער פון 200, וואָס לייענען ליטעראַטור. אין איר גייט אַריין די באָברויסקער גרופּע — 75 אָרגאַניזירטע אַרבעטער.

וויטעבסקער גרופּע — 180 אָרגאַניזירטע אַרבעטער, אַרום 150 — וואָס לייענען ליטעראַטור. אין איר גייען אַריין: די פּויערשע סאָציאַל-דעמאָקראַטישע אָרגאַניזאַציע — 75 אָרגאַניזירטע פּויערים, מער ווי 200, וואָס לייענען ליטעראַטור; נעוולער אַרבעטער-אָרגאַניזאַציע — 35 אָרגאַניזירטע אַרבעטער; וועליזשער אַרבעטער-אָרגאַניזאַציע — 25 אָרגאַניזירטע אַרבעטער; דווינסקער גרופּע — 25 אָרגאַניזירטע אַרבעטער; פּאָלאָצקער אָרגאַניזאַציע — 60 אָרגאַניזירטע אַרבעטער. אַכוץ דעם האָט דער קאָמיטעט פאַרבינדונגען מיט קאָוונע, באָריסאָוו, פּאָלאָצק, סלוצק און אַנדערע שטעט.

פון דער אַלגעמיינער צאָל 970 אָרגאַניזירטע אַרבעטער און פּויערים זיינען אידישע אַרבעטער — 575, רוסישע, פּוילישע און לעטישע — 320, פּויערים 570.

דער ברייטער מאַסנדיקער אַגיטאַציע שטערט שטאַרק דאָס, וואָס עס איז ניטאָ קיין זשאַרגאָנישע ליטעראַטור. דאָס איז איצט איינע פון די פּראָגן, וואָס שטייען פאַרן קאָמיטעט. מיר דריקן אויס אונזער האָפענונג, אַז דער צענטראַל-אָרגאַן און דער צענטראַל-קאָמיטעט וועלן קומען אַנטקעגן דעררדאָזיקער שטאַרקער נויטווענדיקייט און וועלן זיך באַמיען צו באַשאַפן אַ זשאַרגאָנישע ליטעראַטור, גלייכצייטיק מיט דער אַרמענישער און גרוזינישער.

פאַרענדיקנדיק דעמדאָזיקן באַריכט, דריקן מיר אויס די פולשטענדיקע זיכערקייט אין דער מעגלעכקייט פון אַן ענגער פאַראייניקטער אַרבעט צווישן די פּראָלעטאַריער פון אַלע נאַציאָנאַליטעטן פון רוסלאַנד אונטער דער פאָן פון דער איינאיינציקער ר. ס. ד. אַרב. פּאַרטיי.

דער צאָפן-מאַירעוודיקער קאָמיטעט פון דער רוסלענדער סאָציאַל-דעמאָקראַטישער אַרבעטער-פּאַרטיי.

18. די טעטיקייט פון בונד פון יון 1903 ביז יול 1904.

(אויסצוגן פון באַריכט צום אינטערנאַציאָנאַל-סאָציאַליסטישן קאָנגרעס אין אַמסטערדאַם; אויסגאַבע פון בונד, זשענעוו, אַווגוסט, 1904).

...דער טעטיקייטס-ראַיאָן פון בונד נעמט אַרום אַלע ערטער, וואו די אידישע אַרבעטער לעבן אין מער ווייניקער קאָמפּאַקטע מאַסן. די באַוועגונג קומט פאָר ניט נאָר אין די שטעט, נאָר אויך אין די שטעטלעך. יעדער מער

אָדער וויניקער באַטייטנדיקע שטאָט שטעלט מיט זיך פאָר אַ צענטר, וועלכער באַדינט די באַוועגונג אין אַ געוויסער צאָל שטעטלעך.

אָט איז אַ רעשימע פון די הויפּט־פּונקטן, אַף וועלכע עס פאַרשפּרייט זיך די טעטיקייט פון בונד:

א. ווילנע, קאָוונע, פּאָנעוועזש, שאַוול, ווילקאָמיר, גראָדנע, ביאַליסטאָק, סלאָנים, וואָלקאָוויסק, דווינסק, רעזשיצע, מינסק, באָברויסק, באָריסאָוו, פּינסק, מאָזיר, וויטעבסק, וואַרשע, סעדלעץ, לאָדז, פּלאָצק, סואוואַלק, מאַריאַמפּאָל, פּעטראָקאָוו, האָמעל, מאָלעוו, שקלאָוו, אָרשע, זשיטאָמיר, בערדיטשעוו, קיעוו, בעלאָצערקאָוו, נעזשין, אָדעס, ראָוונע, ריגאַ.

ב. די סאָצ. דעמ. פּראָפּעסיאָנעלע פאַריינען, וואָס גייען אַריין אין בונד, דער בערשטער־בונד און דער גאַרבער־בונד האָבן זייערע ראַיאָנען:

1) דער בערשטער־ראַיאָן: נעוול, קרעסלאַווקע, ווילקאָווישק, קאַלוואַריע, וולאַדיסלאַוואָוו, ווערזשבאַלאָווע, וויסטינעץ, מעזשירעטשיע, טרעסטיאַן, קנישין און אַנד.

2) דער גאַרבער־ראַיאָן: סמאָרגאָן, אָשמיאַן, קרינעק, זאַבלודאָווע, שיס־לעוויטש און אַנד.

די צאָל אָרגאַניזירטע אַרבעטער איז גענוי שווער פעסטצושטעלן, נאָר לויט דער סאַמער מעסיקער אויסרעכענונג איז זי ניט וויניקער פון 30.000.

דער פּאָליטישער קאַמף האָט זיך אויסערלעך אויסגעדריקט אין פאַרזאַמ־לונגען, דעמאָנסטראַציעס און פּאָליטישע שטרייקן.

מאַסן־פאַרזאַמלונגען, וואָס זיינען צונויפגערופן געוואָרן צוליב ספּעציעלע פּאָליטישע געשעענישן, זיינען פאַר דער צייט פאַרעגיסטרירט געוואָרן 429; אין 418 פון זיי האָבן זיך באַטייליקט 74.162 מענטשן.

פּאָליטישע שטרייקן, אַלס פּראָטעסט קעגן אויסערגעוויינלעכע ווילקיר־טאַטן פון דער פּאָליציי, אָדער אום אויסצודריקן די סאָלידאַריטעט מיט די קעמפנ־דיקע אַרבעטער פון אַנדערע שטעט (לעמאָשל, מיט די אַרבעטער פון אָדעס און קיעוו אין דער צייט פון די שטרייקן אין דאָרעם־רוסלאַנד זומער 1903[45]), צום אָנדענקן פון אַ וויכטיקן פאַקט פון רעוואָלוציאָנערן קאַמף (לעמאָשל, צום יאָרצייט פון לעקערטס הינריכטן) א. א. זיינען פאָרגעקומען 41, אין דעם 35 1־טער מאַי־שטרייקן; אין 31 פון זיי האָבן זיך באַטייליקט 23.035 מענטשן.

דעמאָנסטראַציעס — גאַסן־פּראָצעסיעס מיט רויטע פאָנען, רעוואָלוציאָנערע אויפשריפטן א. אז. וו. — און מאַניפעסטאַציעס אין טעאַטער, באַטעמעדראָשים א. א. זיינען געווען 45; אין 31 פון זיי האָבן זיך באַטייליקט 20.340 מענטשן.

גרעסערע אַרויסטרעטונגען, אין יעדערער פון וועלכער עס האָבן זיך באַ־טייליקט מער ווי צו 1000 מענטשן, זיינען פאַר דער צייט פאָרגעקומען 26: 12 פאַרזאַמלונגען, 5 דעמאָנסטראַציעס און 9 פּאָליטישע שטרייקן.

עקאָנאָמישע שטרייקן זיינען פאַר דעם יאָר פאָרגעקומען 109 מיט 24.124 אָנטיילנעמער, פון זיי האָבן זיך אין איין שטרייק באַטייליקט 10.000 אַרבעטער אין איינעם — 3000 און אין איינעם — 2000.

דער קאַמף קעגן די אידישע פּאָגראָמען, וואָס די צארישע רעגירונג מיט

אירע מעשאָרסים אַף די ערטער האָבן זיך באַמיט צו אָרגאַניזירן, האָט זיך אויסגעדריקט אין דורכפירן 12 פאַרזאַמלונגען מיט 2710 אָנטיילנעמער, אין איינאָרדענען איין דעמאָנסטראַציע פון 3000 מענטשן, אין ארויסלאָזן 23 אויפ־רופן, 16 פון וועלכע עס זיינען ארויסגעלאָזן געוואָרן אין 97 טויזנט עקזעמ־פּליארן, און אין אָרגאַניזירן באַוואָפנטע זעלבסטשוץ-גרופן (אין אָדעס פון 400 מענטשן, קרעסלאוועקע 250, אין דעם 30 רוסישע ארבעטער, קאָפּיס 200, אין דעם 150 רוסישע אַרבעטער; אזעלכע גרופן זיינען אויך געווען אין קיעוו, מאָליעוו, בערדיטשעוו, ביאַליסטאָק א. א.).

דידאַזיקע באַוואָפנטע גרופן האָבן באַם סאַמע אָנהויב דערשטיקט דעם פּאָ־גראָם-פּרואוו אין פּאַריטש, מינסקער גוב., און דער האָמלער קאָ־יטעט פון בונד האָט פאַרן העלדישן ווידערשטאַנד די גראָמילעס 46) באַקומען באַגריסונגס־אַדרעסן פון כאַרקאָווער און טיפליסער קאָמיטעטן פון ר. ס. ד. א. פּ. און פון כאַרקאָווער קאָמיטעט פון די סאָצ. רעוו.

אין פּראַט פון רעוואָלוציאָנערער אַרבעט צווישן מיליטער איז דורכגעפירט געוואָרן פאָלגנדעס: עס זיינען ארויסגעגעבן געוואָרן 4 אויפרופן צו סאָלדאַטן און 1 — צו אָפיצירן; אין הארבסט האָט דער צענטראַל-קאָמיטעט ארויסגעלאָזן אין 20.000 עקז. א ספּעציעלן אויפרוף צו די רעקרוטן.

דער קאַמף קעגן דער מילכאָמע האָט זיך געפירט אין דער פאָרם פון גאַסן-דעמאָנסטראַציעס (אזעלכע זיינען פאָרגעקומען 5), אין ארויסלאָזן ספּעצי־עלע אויפרופן (2 פון צ. ק. און 14 פון די אָרטיקע קאָמיטעטן) און אין צו־נויפרופן פּראָטעסט-פאַרזאַמלונגען (אַזעלכע זיינען געווען 5).

אין צוזאַמענהאַנג מיטן אינטערנאַציאָנאַלן סאָציאַליסטישן קאָנגרעס זיינען צונויפגערופן געוואָרן 11 פאַרזאַמלונגען, אין 9 פון וועלכע עס האָבן זיך באַ־טייליקט 1440 מענטשן.

די ארויסגעבערישע טעטיקייט פון בונד האָט זיך פאַרן לעצטן יאָר אויסגעדריקט אין פאָלגנדיקעס:

אין רוסלאַנד אין אומלעגאַלע דרוקערייען זיינען ערשינען די נומ. 33—37 „ארבעטערשטימע" אין 12.500 עקז., 3 נומערן „דער בונד" אין 18.000 עקז. איין נומער „ווארשעווער ארבעטער", 10 בראָשורן אין אידיש און רוסיש (5 פון זיי אין 14.000 עקז.), 305 פּראָקלאָמאַציעס (241 פון זיי אין 686.775 עקז.) 31 בלעטלעך (24 פון זיי אין 435. 44 עקז.) און אייניקע אָפּדרוקן פון „אר־בעטערשטימע" און „דער בונד".

אין אויסלאַנד: איין נומער „דער אידישער ארבעטער" אין 1500 עקז., איין נומער „גלאָס בונדי" (אין פּויליש) אין 1500 עקז., 3 נומערן „וועסטניק בונדאַ" אין 10.500 עקז., 61 נומערן „פּאָסליעדניאַ איזוועסטיאַ" (פון נומ. 128 ביז 189) דורכשניטלעך צו 4000 עקז. יעדער נומער, 32 בראָשורן (17 אין אידיש, 10 אין רוסיש און 5 אין פּויליש) אין 139 טויזנט עקז., 4 בלעט־לעך אין 13 טויזנט עקז. און איין אויפרוף אין 2000 עקז.

אין קאַסע פון צענטראַל־קאָמיטעט איז פון מאַרט 1903 ביז יול 1904 אריינגעקומען 19.132 רובל; אין קאַסע פון אויסלענדישן קאָמיטעט איז פאַרן

1903-טן יאָר אריינגעקומען 45.192 פראנק (ארום 17.000 רובל) און פון יאַנוואַר ביז יול 1904 — 30.551 פראנק (ארום 11.300 רובל); די האַכנאָסע פון 11 אָרטיקע קאָמיטעטן און אָרגאניזאַציעס, וועגן וועלכע עס זיינען געווען ידיעס, האָט פאר דער צייט פון 11 ביז $2^1/_2$ כאדאָשים אויסגעמאַכט 9272 רובל.

אין מעשעך פון דעם יאָר זיינען ארעסטירט געוואָרן 4.467 כאוויירים, אסאַך פון וועלכע עס זיינען פארשיקט געוואָרן קיין מיזרעך-סיביר און אין ארכאַנגעלסקער גוב. (בלויז פאר $4^2/_3$ כאדאָשים זיינען דורך דער מאָסקווער איבער-שיקונגס-טורמע דורכגעגאַנגען 60 בונדיסטן, וועלכע זיינען פאַרשיקט געוואָרן אף א טערמין פון 3 ביז 6 יאָר); פאר דער צייט זיינען געלונגען געלאָפן פון סיביר ארום 20 כאוויירים.

אַזוי ווי ווינט פלעווע איז געוואָרן אינערן-מיניסטער האָט זיך דער טורמע-דעזשים פאַר די פאָליטישע ארעסטירטע שטארק פארערגערט, האָבן זיך צווישן די לעצטע אָנגעהויבן שארפע מאסן-פּראָטעסטן אין דער פאָרם פון „בונטן" און הונגער-שטרייקן, וועלכע האָבן אָפט געדויערט ביז 7 טעג. עס זיינען פאַרעגיסטרירט געוואָרן 4 „בונטן" און 16 הונגער-שטרייקן, אין זעקס פון וועלכע עס האָבן זיך באַטייליקט 215 בונדיסטן. אכוץ דעם, האָבן אונזערע כאוויירים אין 5 טורמעס געפייערט דעם 1-טן מאי און דורכגעפירט 6 פאָליטישע דעמאָנסטראַציעס.

קימאַט בא אלע קאָמיטעטן פונקציאָנירן ספּעציעלע קאָסעס צו שטיצן די אַרעסטירטע און פארשיקטע כאוויירים. וועגן דער גרויס פון זייער טעטיקייט קען מען מישפּטן לויט די פאָלגנדיקע ציפער: די קאָוונער הילפס-קאָסע האָט פאַר 4 כאדאָשים צונויפגעקליבן 901 רובל, די ווילנער — 737 רובל, דווינסקער — 282 רובל, מאָלעווער (פאר 7 כאדאָשים) — 464 רובל, וויטעבסקער (פאַר 6 כאדאָשים) — 848 רובל, בערדיטשעווער (פאר 5 כאדאָשים) — 170 רובל, האָמלער (פאַר 7 כאדאָשים) — 395 רובל. אין אייניקע שטעט, לעמאָשל, אין וואַרשע, פונקציאָנירט אַ צווישן-פּאַרטייאישע הילפס-קאָסע. פון יאַנוואַר ביז יון 1904 האָט דער וואַרשעווער קאָמיטעט פון בונד באַקומען פון דערדאָזיקער קאָסע פאר די ארעסטירטע און פארשיקטע בונדיסטן 1787 רובל.

19. די מאי-דעמאָנסטראַציע אין האָמעל.

(קאָרעספּאָנדענץ אין נומ. 4 „דער בונד", אַווגוסט 1904)

שאַבעס, דעם 8-טן מאַי, איז בא אונז פאָרגעקומען אַ דעמאָנסטראַציע, וועלכע האָט געמאַכט אַ געוואַלדיקן איינדרוק ווי אַף די ארבעטער, אזוי אַף דער גאַנצער שטאָט ביכלאַל. מע האָט באַשלאָסן צו מאכן די דעמאָנסטראַציע אומבאַדינגט שאַבעס, דעם 8-טן מאַי, נאָר די מאַסע האָט דערפון ניט געוואוסט ביז דער לעצטער מינוט (אַף דער דעמאָנסטראַציע האט מען אויך איינגעלאַדן די אָרטיקע גרופּע פון דער רוסל. סאָצ.-דעמ. אַרב.-פּאַרטיי). דעם טאָג פאר דער דעמאָנסטראַציע זיינען פאָרגעקומען צוויי גרויסע פאַרזאַמלונגען:

באַטאָג אין אַ קוואַרטיר פון 300 מענטשן, און באַנאַכט אין וואַלד פון 600 מענטשן. אַף די פאַרזאמלונגען האָט מען ווידער (ווייל ניט איין מאָל האָט מען שוין אַזוי געטאָן) אויפגעוויזן די וויכטיקייט פון אַ דעמאָנסטראַציע און מע האָט אָנגעזאָגט דעם אוילאָם צו זיין גרייט אין יעדער מינוט ארויסצוגיין אין גאַס באַ דעם ערשטן אויפרוף פון דער אָרגאַניזאַציע.

די מאַסע האָט שוין פאַרשטאַנען, אַז עס וועט מוזן פאָרקומען אַ דעמאָנסטראַציע, און דערביי האָט מען גערעדט, אַז דער קאָמיטעט האט באַשלאָסן צו מאַכן אַ דעמאָנסטראַציע אונטער דער דירעקטער ווירקונג פון צענטראַל-קאָמיטעט, וואָס, פאַרשטייט זיך, האָט צוגעגעבן דעם אוילאָם נאָך מער מוט און באַרייטזאַמקייט. די ריכטיקע יעדיע וועגן דער צייט און דעם אָרט פון דער דעמאָנסטראַציע האָט דער אוילאָם באַקומען שאַבעס, דעם 8 טן מאַי, אין דערפרי דורך אַ באַזונדערע קאָמיסיע, וואוהין עס זיינען אריין בעסערע מענטשן פון יעדן פאַך, און די מענטשן האָבן געדאַרפט אָנזאָגן דעם גאַנצן פאַך.

פון גאַנץ פרי האָט די קאָמיסיע אָנגעהויבן צו ארבעטן, אָנזאָגנדיק, מע זאָל זיך צו 7 אַזייגער צונויפקלייבן אַף רומיאַנצעווסקע גאַס, און אין עטלעכע שאָ ארום האָבן דערפון שוין אַלע געוואוסט. כאָטש אַלץ איז געווען געמאַכט זייער קאָנספּיראַטיוו, דאָך האָט זיך די יעדיע וועגן דער דעמאָנסטראַציע, וואָס דאַרף באַלד פאָרקומען, פאַרשפּרייט אריבער די גרעניצן פון דער אָרגאַניזירטער מאַסע און פילע צערטלעכע מוטערס האָבן זיך שוין געבעטן באַ זייערע קינדער ניט ארויסגיין אין אָוונט אַף רומיאַנצעווער גאַס. מע האָט נאָטירלעך מוירע געהאַט, אַז די פּאָליציי זאָל זיך אויך דערפון ניט דערוויסן און ניט פאַרצוימען מיט סאָלדאַטן אלע וועגן אף דער רומיאַנצעווער גאַס. דערווייל איז צו 5 אַזייגער געוואָרן זייער כמאַרנע, און עס האָט אָנגעהויבן גיסן אַ גרויסער רעגן...

מיר זיינען געווען אין גרויס סאָפעק, צי וועט זיך די דעמאָנסטראַציע איינגעבן. נאָר צו 7 אזייגער איז דער רעגן און כמאַרע אַריבער, און גלייך האָבן די ארבעטער אָנגעהויבן צו שיטן זיך אַף דער רומיאַנצעווער גאַס. צו 7 1/4 אזייגער איז שוין די גאס געוואָרן שוואַרץ פון מענטשן; עס האָט זיך צונויפגעקליבן ניט ווייניקער פון 700 מאַן, און דאָס אלץ איז פאָרגעקומען אזוי גיך, דאָס עס האָט אַרויסגערופן אַ כשאַד (ניט אומזיסט האָט שפּעטער דער פּאָליצמייסטער געשריען מיט גרויס קאַאַס אַף דעם פּריסטאַוו גוראָוויטש: „דו לײמענער קאָפּ, דו זעסט, אַז באַלד נאָכן רעגן האָט מיט אַמאָל ארויסגעשאָטן אָפן גאַס אַזאַ אוילאָם, און פאַרשטייסט ניט, וואָס דאָס איז”...)

7 1/2 אַזייגער איז שוין אַלץ געווען פאַרטיק, עס איז שוין געווען דער פאָנענטרעגער מיט דער פאָן, עס האָט זיך שוין צונויפגעקליבן דער גאַנצער „באָיעוואָי אָטריאַד”, עס האָט נאָר געפעלט דער אָנפירער, מע האט אַף אַזאַ אויפן געקענט דורכלאָזן דעם בעסטן מאָמענט; מע האָט אָנגעהויבן מוירע האָבן ניט צו געבן צייט דער פּאָליציי זיך צוצוגרייטן. עס זיינען דורכגעגאַנגען דריי פּאָליציייסקע צום פּאָזשאַרנעם הויף, און מע האָט אָנגעהויבן ריידן, אַז דאָס האָט מען זיי געשיקט נאָך פאזשאַרנע סאָלדאטן. דאס ווארטן איז געוואָרן זייער

שווער. נאָר אָט איז שוין געקומען דער אָנפירער: מע האָט שוין געקענט אָנהויבן. מע האָט געשיקט אַ מענטשן מיט אַ סיגנאַל צונויפקלייבן דעם אוילאָם באַם אָנהויב פון מיאָסניצקער גאַס. נאָר עס איז אויסגעקומען, אַז בעאייס דער אוילאָם איז געווען פאַנאַנדערגעוואָרפן ביזן בולוואַר, איז דער סיגנאַלער דורכגעגאַנגען מער ניט ביז דער טראָאיצקער קירכע, און דעריבער איז אויסגעקומען, אַז צום אָנהויב פון דער דעמאָנסטראַציע האָבן זיך ארום דעם פאָנענטרעגער צונויפגעקליבן מער ניט ווי 350 מענטשן (אין דער עמעסן האָבן זיך געדאַרפט ארום אים צונויפקלייבן 700 מענטשן, צווישן זיי אויך 20 רוסישע ארבעטער). נאָר בעאייס מאַיסע האָט מען דאָס ניט באַמערקט און מע האָט געגעבן א צייכן פאַנאַנדערוויקלען די פאָן.

עס איז אוממעגלעך צו באַשרייבן די געפילן, וועלכע האָבן באַ אונז אַלעמען געקאָכט און געזידט אין דעמדאָזיקן מאָמענט! לאַנגזאַם וויקלט זיך פאַנאַנדער די רויטע פאָן, הויך הויבט זי זיך אויף איבער אַלעמענס קעפּ. אין איין אויגנבליק שטייען מיר שוין אַלע אינמיטן גאַס, אַף איין סעקונדע האָבן מיר געזען פאַר אונזערע אויגן אַן אויסגעצויגענעם פאָנים, וואָס איז געווען שרעקלעך בלייך פון קאַאַס און סינע... דאָס האָט דער פּאָליצמייסטער, וואָס איז דאָ געשטאַנען אַפן פּאָסט, אונז אָפּגעטראָטן דעם וועג. אין איין מינוט איז געוואָרן שטיל ארום און ארום. נאָך איין סעקונדע — און א שטאַרקער קאָל „עס לעבע דער אַלוועלטלעכער יאָנטעוו פון פּראָלעטאַריאַט!" א קאָל וואָס גייט, דוכט זיך, ארויס ערגעץ פון אויבן, האַקט איבער די טויטע, הערלעכע שטילקייט, — „אורראַ"! האָט מיט אַ דונערנדן קאָל געענטפערט די גאַנצע מאַסע. „ניִדער מיט דער זעלבסטהערשונג"! הערט זיך ווידער ווי פון אויבן, און דער צווייטער אויסגעשריי ווערט ווידער פאַרדעקט מיט אַ דונערנדן „אורראַ". אַרום און אַרום האָבן זיך אָנגעהויבן שיטן בלעטלעך, פּראָקלאַמאַציעס. און אָט גייען מיר. אין דער לופט פליען היטלען, בלעטלעך, פאַרויס פלאַטערט די רויטע פאָן, עס בלאַנקען די ווערטער, וואָס זיינען אַף איר אָנגעשריבן, און איבער אַלעמען הערשט אַן אוממויפהערנדער, שטורמדיקער „אורראַ"! עס לאָזט זיך הערן א געזאַנג פון „וואַרשאַוויאַנקע"... אַף א מינוט קערן מיר אום די קעפּ אַהינטער, און דאָ האָבן מיר עפּעס דערזען, אַז אַהינטער אונז גייט נאָר א העלפט פון דעם אוילאָם, וואָס האָט געזאָלט זיין אַף דער דעמאָנסטראַציע. — אַזוי זיינען מיר דערגאַנגען ביז דער באַזאַרנע גאַס און האָבן איר פאַרקערט. ווי עס איז געווען אָפּגערעדט, האָבן מיר געדאַרפט דאָ זיך פאַנאַנדערגיין, כאָטש מיר האָבן געקענט דורכגיין נאָך א גאַס. די פאָן האָט זיך אראָפּגעלאָזן, אין דערדאָזיקער מינוט האָט זיך געלאָזט הערן א שאָס, נאָך אים א צווייטער, דאָס האָבן געשאָסן די פּאָליצייסקע. אונזער „באָיעוואָי אָטריאַד" האָט געענטפערט מיט א זאַלפּ. די דעמאָנסטראַנטן האָבן זיך צעטיילט אַף צוויי טיילן. איין טייל האָט זיך א וואָרף געטאָן אַף דער באַזאַרנער גאַס, דער צווייטער — אַף זאַמקאָווע, און אַלע האָבן זיך צעשפּרייט און פאַנאַנדערגעגאַנגען.

אַזוי איז דורכגעגאַנגען די דעמאָנסטראַציע. אַף די ארבעטער האָט זי גע-

מאכט די בעסטע, ערמוטיקסטע ווירקונג. בא יעדערן אַפן פּאָנים איז אָנגעשריבן אַ באַגייסטערטע, ענטציקנדע פרייד. אַפילע די ארבעטער, וועלכע האבן זיך פאר דער דעמאָנסטראַציע ארויסגעזאָגט קעגן איר, אַפילע די זיינען אַף דעם העכסטן אויפן ענטציקט און באגייסטערט. אפילע די גאָר אָפּגעשטאַנענע האבן דערפילט אין זיך א נייעם שטראָם פון ענערגיע. ניט א קלענערע ווירקונג האט זי געמאכט אויך אף דער געזעלשאפט און אַף דער פּאָליציי.

מע קען זיך גאָר ניט פאָרשטעלן, וואס פאר א קוילעס און יעלאָלעס עס האָט זיך אויפגעהויבן בא אונזער בורזשואזיע און וויפיל קלאָלעס און כאראָמעס זי האָט געשאָטן אַפן קאָפּ פון די „דעמאָקראטן“. אומעטום האט מען גערעדט וועגן א פּאָגראָם, און אפילע די „געבילדעטע געזעלשאפט“, אונזערע „ליבעראלן“, זיינען אויך געווען מאָלע רעציכע אף די „דעמאָקראטן“, וואס זיי זיינען אזוי „אומטאקטיש“ צו מאכן א דעמאָנסטראציע, און האבן באשלאָסן מער ניט צו געבן קיין געלט לעטויוועס די ארעסטירטע און פארשיקטע. נאָר אנדערע האבן זיך דערמיט ניט באַנוגנט. 15 מענטשן, די גרעסטע ליבעראלן פון שטאָט, וועלכע האָבן ביז איצט אונטערגעשטיצט די רעוואָלוציאָנערע באַוועגונג מיט געלט, האָבן זיך צונויפגעקליבן אַף אַן אַסיפע און האבן באשלאָסן מער קיין קאָפּיקע ניט געבן. „יעדערן פון אונז“, האבן זיי געטאַינעט: „קאָסט די רעוואָלוציע 50 רובל א יאָר, און די דעמאָקראטן געפינען גאָר ניט פאר נויטיק זיך צו רעכענען מיט אונזער מיינונג. באזונדערס האָט געקערט די וועלט די פּאָליציי. דער איספּראַווניק האט נאך אין יענעם אָוונט געהאלטן אין קלוב א רעדע. ער האט אויפגעוויזן, ווי „אומטאקטיש“ עס זיינען די רעוואָלוציאָנערן, וואָס אין אַזא צייט — בעאַיס דער מילכאָמע און ניט לאנג נאָכן פּאָגראָם — זיינען זיי ארויס מיט א דעמאָנסטראציע. געענדיקט זיין רעדע האט דערדאָזיקער ליבהאבער פון „פּאָלק“ מיט דעם וואונש, אז די גאנצע דומיאנצעווער גאָס זאָל זיין אויסגעשטעלט מיט טליעס, אף וועלכע מע זאָל אויפהענגען די רעוואָלוציאָנערן.

דער דערשראָקענער פּאָליצמייסטער האט אויך געהאלטן א פייערדיקע רעדע, אין וועלכער ער האט זיך געקלאָגט אף די אומדאנקבארקייט פון די אידן, מיט וואָס זיי האבן אים אָפּגעצאָלט פאר אלע טויוועס, וואָס ער האט געטאָן מיט זיי. צום סאָף האט ער פאָרגעלייגט די אידן, ד. ה. די אידישע בורזשואזיע צו מאכן אַן אַסיפע און אָפּקלערן, וואס טוט מען. אף מאָרגן איז פאָרגעקומען די אַסיפע, אף וועלכער עס זיינען געווען אלע „פּניי“ פון שטאָט. די פּראָטים פון די אלע באשלוסן, וואס די אסיפע האט אָנגענומען, ווייס מען ניט, ווייל די גאנצע אסיפע איז פאָרגעקומען בעסאָד. נאָר דאס ווייס מען גענוי, אז די אידישע בורזשואזיע האט באשלאסן צו געבן א גרויסע סומע געלט אף צו פארשטארקן די פּאָליציי.

20. א באַגריסונג דעם אינטערנאַציאָנאַלן סאָציאַליסטישן קאָנגרעס אין אַמסטערדאַם.

(„לעצטע נאַכריכטן“, נומ. 197, 1904).

פון אונזער געהיימער פאַרזאַמלונג, ווייט פון די אויגן פון די דעספּאָטן-אָכראַניקעס, שיקן מיר אונזער כאַווערישן גרוס דעם אינטערנאַציאָנאַלן סאָציאַליסטישן קאָנגרעס, דעם העכסטן אָרגאַן פון פּראָלעטאַרישן קאַמף, וועלכער דריקט אויס די סאָלידאַריטעט פונם אַלוועלטלעכן פּראָלעטאַריאַט, באַטאַנט און היט אָפּ זיינע סאָציאַליסטישע פּרינציפּן, דערליידיקט אַלע פראַגן פון זיין סאָציאַליסטישער אַרבעט.

איצט, ווען די פינסטערע קויכעס פון דער בורזשואַזיע האָבן זיך פאַראייניקט און אָרגאַניזירט צום קאַמף קעגן דעם רעוואָלוציאָנערן פּראָלעטאַריאַט, ווען אין דעמאָקראַטישן קאַמף זוכן זיי די הילף פונם רוסישן צאַריזם, וועלכער איז די הויפּט-שטיצע פון דער אייראָפּעאישער רעאַקציע,—איצט, ווען צענדליקער און הונדערטער טויזנט אַרבעטער און פּויערים ווערן געבראַכט פאַר אַ קאָרבן אויפן מיזבייאַך פון קאַפּיטאַליזם; ווען עס גיסט זיך זייער בלוט, ווען זיי שטאַרבן פון הונגער פאַר די אינטערעסן פון דער אַוואַנטיוריסטישער רוסישער זעלבסטהערשנדער מלוכע, פאַר די אינטערעסן פון די יאַפּאַנישע קאַפּיטאַליסטן; איצט, ווען אין די רייען פון דער סאָציאַל-דעמאָקראַטיע גופא באַוועגן זיך אַזוי פיל „קריטיקער“ און „רעוויזיאָניסטן“, וועלכע סטאַרען זיך אָפּנויגן דעם פּראָלעטאַריאַט פון זיין קלאַסן-קאַמף,—איצט האָט דער אַלגעמיינער קאַמף פון אַלוועלטלעכן פּראָלעטאַריאַט באַזונדער שאַרף אַרויסגערוקט אַסאַך פראַגן, איצט וואַרטן די אַרבעטער באַזונדער פיל פון זעקסטן אינטערנאַציאָנאַלן סאָציאַליסטישן קאָנגרעס. מיר זיינען זיכער, אַז דער קאָנגרעס וועט מיט ערפאָלג דערפילן די אויפגאַבן, וואָס זיינען אויף אים אַרויפגעלייגט, אַז ער וועט באַרעכטיקן די האָפענונגען, וואָס זיינען אויף אים געווענדעט, פּרוכטבאַר דערליידיקן אַלע אַרויסגערוקטע פראַגן און הויך האַלטן די רויטע פאָן פון רעוואָלוציאָנערן סאָציאַליזם.

מיר, אידישע אַרבעטער, האָבן שוין לאַנג אַנערקענט דידאָזיקע פאָן פאַר אונזער פאָן, און מיר פירן אונזער סאָציאַל-דעמאָקראַטישן קאַמף האַנט באַ האַנט מיט די אַרבעטער פון גאַנץ רוסלאַנד, מיטן פּראָלעטאַריאַט פון דער גאַנצער וועלט.

די שטיקנדיקע אַטמאָספער פון אַזיאַטישן דעספּאָטיזם, דער דרייפאַכער דרוק—פּאָליטישער, עקאָנאָמישער און נאַציאָנאַלער, וועלכע שאַפן אַזוי פיל שטערונגען אויף אונזער רעוואָלוציאָנערן וועג, מאַכן באַזונדערס נויטיק אונזער אַרבעט. אַלץ ענגער פילן מיר זיך פאַרבונדן מיט דער אַלגעמיינער פּראָלעטאַרישער מישפּאָכע, אַלץ מער דערוואַרטן מיר פון דעם סאָלידאַרן קאַמף פון אַלוועלטלעכן פּראָלעטאַריאַט, אַלץ שטאַרקער זוכן מיר די שטיצע און הילף פון אונזערע כאַווייריים אין אונזער שווערן קאַמף. אַלץ מער דערוואַרטן מיר פון 6 אינטערנאַציאָנאַלן סאָציאַליסטישן קאָנגרעס!

זאָל לעבן דער זעקסטער אינטערנאַציאָנאַלער סאָציאַליסטישער קאָנגרעס!
זאָל לעבן די אַלוועלטלעכע סאָציאַל-דעמאָקראַטיע!
זאָל לעבן דער סאָציאַליזם!

85 בערדיטשעווער אַרבעטער־אַגיטאַטאָרן.

21. פּראָטעסט־רעזאלוציע פונם אינטערנאציאנאלן קאנגרעס קעגן די אידישע פאגראמען.

(„דער אינטערנאציאנאלער סאצ. קאנגרעס אין אמסטערדאם אין 1904". זשענעווע. 1905. ז. 5)

„...מיליאָנען רוסישע אידן ווערן געניטיקט דורך די הערשנדע אויסנאמס-געזעצן צו לעבן אין די שטעט פון „טכום" („טשערטא"), און ווערן דורך דעם אפן ערגסטן און שרעקלעכסטן אויפן געדריקט אין זייער קאמף פאַר דער באיונע, אזוי אז טויזנטער פון זיי גייען יערלעך, נאָך דער מיינונג פון רוסישע געלערטע, פיזיש און מאָראליש צו גרונד.

„קעדיי אָפּצוציען די אויפמערקזאַמקייט פון רוסישן פאָלק פון דער אייגענער צאַרישער געוואלט און רויב-פּאָליטיק און פון דער איינאָרדנונג, וועלכע עקזיסטירט אומעטום אין לעבן פון דער מלוכע, רופט די רוסישע רעגירונג פון צייט צו צייט ארויס פאגראמען אף אידן, וועלכע, ווי עס באַווייזן די פאַקטן, ווי דאָס איז צו זעען פון דער ווילדער קישינעווער בלוטבאָד, זיינען אָרגאניזירט געוואָרן פון פּאָן-פּלעווען, קעדיי צו דערשטיקן און אונטערדריקן די פאַרשפּרייטונג פון די אידייען פון דעם וויסנשאפטלעכן סאָציאליזם, וועלכע האָבן זיך אין די לעצטע יאָרן שטארק אנגעהויבן איינצואוואָרצלען אין די אידישע ארבעטער און ארבעטערינס פון ליטע, פוילן און רוסלאנד.

„נעמענדיק דאָס אין באטראכט, הויבט אויף דער אינטערנאציאָנאלער סאָציאליסטישער קאָנגרעס אין אמסטערדאם, געטריי זיינע אלטע טראדיציעס, זיין פּראָטעסט אין נאָמען פון פרייהייט קעגן די קולטור און מאָראל-פיינטלעכע אומווירדיקע באהאנדלונגען פון די רוסישע אידן און דריקט אויס זיין פולע און גאַנצע סימפּאַטיע די אידישע גענאָסן אין פוילן, ליטע און רוסלאַנד, וועלכע קעמפן פאַר דער פארווירקלעכונג פון סאָציאליזם אין רוסלאנד, ניט קוקנדיק אף אלע פארפאלגונגען פון דער „פאטערלעכער רוסישער רעגירונג".

22. די „אַרבעטער־שטימע" וועגן אַמסטערדאַמער אינטערנאציאָנאלן סאָציאליסטישן קאָנגרעס.

(אויסצוגן פון ארטיקל אין נומ. 38, סענטיאַבר 1904)

...די באַציאונג צום רעוויזיאָניזם איז געווען די הויפּט-פראַגע אַף דעם לעצטן אינטערנאַציאָנאַלן סאָציאַליסטישן קאָנגרעס, וועלכער איז נים לאַנג פאַר-

געקומען אין אַמסטערדאַם. דידאָזיקע פראַגע האָט אָפּגענומען אַזוי פיל מי און צייט בײַ דעם לעצטן קאָנגרעס, אַז ער האָט געמוזט אייניקע זייער וויכטיקע פראַגן לאָזן ניט פאַרענטפערט ביזן קומענדן קאָנגרעס.

...וואָס איז דאָס דער רעוויזיאָניזם? צי דען איז דאָס טאַקע אַזאַ ערנסטע און געפערלעכע שטרעמונג, אַז מע מוז צוליב איר אַף די נאַציאָנאַלע און אינטערנאַציאָנאַלע קאָנגרעסן אָפּפּערן מיט אַנדערע וויכטיקע לעבנס-פראַגן?

געוויס יאָ! דער רעוויזיאָניזם אַליין לייקנט דאָס אַפילע אָפּ, ער האַלט זיך גאַנץ שטיל, שפּילט אַ ראָלע פון אַ נעבעכל, וואָס באַקלאָגט זיך שטענדיק, אַז מע לאָזט אים ניט אַריינטראָגן אין דער פּראָגראַם און טאַקטיק פון סאָציאַליזם אַזוינע פאַרענדערונגען, וועלכע זיינען קלוימערשט אַרויסגערופן פון לעבן. נאָר דאָס מאַכט ניט כאָטש אַף וויפל עס איז קלענער די ערנסטע געפאַר פאַר דער טעאָריע און פּראַקטיק פון דער סאָציאַל-דעמאָקראַטיע, וואָס שטעקט אין דער רעוויזיאָניסטישער שטרעמונג. איר עמעסער ציל איז טאַקע — אַראָפּפירן די פּראָלעטאַרישע באַוועגונג פון איר אייניציק ריכטיקן וועג, אַף וועלכן עס האָט איר געשטעלט נאָך דער אַלטער „אינטערנאַציאָנאַל"...[47]

...וואָס ווילן די רעוויזיאָניסטן?

ניט מער און ניט ווייניקער, ווי דער פּראָלעטאַריאַט זאָל זיך אַנטזאָגן פון זיין קלאַסן-שטאַנדפּונקט, פון פּרינציפּ פון קלאַסן-קאַמף, פון דעם אַלעפּבייס פון דעם רעוואָלוציאָנערן סאָציאַליזם. אנשטאָט דעם קלאַסן-קאַמף שטעלן זיי אַרויס דעם פּרינציפּ פון „קלאַסן-מיטאַרבעט", ד. ה. דער פּראָלעטאַריאַט זאָל שליסן אַ שטענדיקן בונד מיט די פּראָגרעסיווע שיכטן פון דער בורזשואַזיע. נאָר ווי קען די בורזשואַזיע צושטימען — וועט פרעגן דער לעזער — צו אַרבעטן פאַר דעם, עס זאָל איינגעפירט ווערן דער סאָציאַליזם, וועלכער וועט דאָך איר אינגאַנצן פאַרניכטן? דער טערעץ איז זייער אַן איינפאַכער: אַזוי וואויל איז טאַקע דעם סאָציאַליזם פון די רעוויזיאָניסטן, אַז די בורזשואַזיע האָט ניט נאָר ניט מורע פאַר אים, נאָר זי האָפט נאָך מיט זיין הילף צו פאַרשטאַרקן איר אייגענע פּאָזיציע.

צו דעמדאָזיקן סאָציאַליזם דאַרפן מיר קומען, ווען מיר וועלן ביסלעכווייז „כאַרעוו מאַכן" דעם קאַפּיטאַליזם. דעם קאַפּיטאַליזם קען מען „כאַרעוו מאַכן" אַף זייער אַ גרינגן און פרידלעכן אופן: מע דאַרף נאָר ביסלעכווייז איינפירן אַלערליי רעפאָרמען און פאַרבעסערונגען, אַף וועלכע די בורזשואַזיע אַליין איז אויך מאַסקים. נאָר אַזוי ווי יעדע רעפאָרם, יעדע פאַרבעסערונג אין די גרעניצן פון דעם הערשנדן קאַפּיטאַליזם איז שוין, נאָך דער מיינונג פון די רעוויזיאָניסטן, אַ שטיק סאָציאַליזם, וועט די בורזשואַזיע זיך גאָר ניט אַרומזעען, ווי אין איין שיינעם פרימאָרגן וועט אָנקומען די הערשונג פון דער סאָציאַליסטישער אָרדענונג. די בורזשואַזיע וועט זיך גאָר דערמאַלט כאַפּן, ווי נאַריש און קורצזיכטיק זי איז געווען, נאָר עס וועט שוין זיין שפּעט: זי וועט מוזן איינשטימען אַף דעם, וואָס איז צוליב איר נאַרישקייט געוואָרן אַ היסטאָרישער פאַקט.

פון דעם פּראָלעטאַריאַט קאַמף פאַר זיין באַפרייאונג ווערט אף אזא אופן אַ קינדער-שפּיל: ווער וועמען וועט אָפּנאַרן?

דער רעוואָלוציאָנערער סאָציאַליזם לייקנט, געוויינלעך, אויך ניט אָפּ דעם קאַמף פאר רעפאָרמען, פאר געוויסע פארבעסערונגען אין דער עקזיסטירנדער קאַפּיטאַליסטישער געזעלשאַפט. נאָר צווישן דעם, ווי ער קוקט און ווי די רע-וויזיאָניסטן קוקן אַף דיזעלבע פראגע, שטעקט אַ צו גרויסער אונטערשייד. פאַר דעם רעוויזיאָניזם איז, ווי מיר האָבן שוין געזאָגט, יעדע רעפאָרם — אַ טייל פון דעם פּראָלעטארישן הויפּט-ציל, אַ טייל פון סאָציאַליזם. פאר דער רעוואָ-לוציאָנערער סאָציאַל-דעמאָקראַטיע איז דאס מער ניט איינער פון די מיטלען צו דערגרייכן דעם ציל, אַ מיטל צו פאַרשטאַרקן די קאַמפּס-פעאיקייט פון פּראָ-לעטאַריאַט. פאר דעם רעוויזיאָניזם איז דעריבער יעדע רעפאָרם אַליין שוין אַ גרויסע טויווע, ווי זי זאָל ניט ווירקן אף דעם באוואוסטזיין פון פּראָלעטא-ריאַט; פאַר דעם רעוואָלוציאָנערן סאָציאַליזם איז יעדע רעפאָרם, וועלכע מע קען קויפן נאָר דורך דעם, וואס מע וועט פאַרטונקלען דעם פּראָלעטארישן קלאַסן-באַוואוסטזיין, די גרעסטע ראָע, קעגן וועלכער מע מוז קעמפן מיט דערזעלבער ענערגיע, ווי מע קעמפט קעגן דער געזעלשאפטלעכער רעאַקציע. דער רעווי-זיאָניזם טאַינעט, אַז אויב מע וועט ביסלעכווייז פאַרבעסערן די באַדינגונגען, אין וועלכע עס לעבט דער קאַפּיטאַליסטישער אָרגאניזם, וועט זיך מיט דער צייט גרונטלעך איבערבייטן דער אָרגאַניזם אליין. דער רעוואָלוציאָנערער סאָ-ציאַליזם זאָגט, פאַרקערט, אז וויפל לאַטעס מע זאָל ניט לייגן אָפן בעגעד, וועט ער פונדעסטוועגן פון דעם ניי ניט ווערן. וויפל רעפאָרמען מע זאָל ניט אַריינטראָגן אין דער בורזשואַזער געזעלשאפט, וועט זי פון דעם באַנייט ניט ווערן, וויל עס פארבלייבט די הויפּט-אורזאך פון דער צאָרע — דאס וואס איין קלאַס עקספּלואַטירט דעם צווייטן.

דער רעוויזיאָניזם, ענדלעך, וויל ניט וויסן פון קיינע קאמפּס-מיטלען, אוי-סער דיין לעגאַלע; געזעצלעכקייט — איז איינער פון זיינע הויפּט-קלאָלים. דער רעוואָלוציאָנערער סאָציאַליזם אנטזאגט זיך ניט פון לעגאלע קאמפס-מיטלען, נאָר ער האלט אינגאַנצן פאר אומעגלעך זיך צו אנטזאגן אויך פון געוואלט-מיטלען, אויב זיי וועלן נאָר זיין נויטיק.

קלאסן-מיטארבעט אנשטאט קלאסן-קאַמף, מער ניט ווי רעפאָרמען אין די גרעניצן פון קאפּיטאליסטישער אָרדענונג, אנשטאט דעם שטענדיקן קאמף פארן סאָציאליזם, וועלכער קען פארווירקלעכט ווערן נאָר דאן, ווען דער קאפּיטא-ליזם וועט פאלן; שטרענגע „געזעצלעכקייט” אנשטאט דעם, צו באַנוצן די אָדער יענע קאמפּס-מעטאָדע, אף וויפל דאס פאָדערן די באדינגונגען פון געזעלשאפט-לעך-פּאָליטישן לעבן — דאס זיינען די הויפּט-אידייען, אף וועלכע דער רעווי-זיאָניזם וויל פארבייטן די פּרינציפּן פון פּראָלעטארישן סאָציאליזם.

נאָר אָנעמען דיזאָזיקע אידייען וואָלט הייסן פאַרן פּראָלעטאריאט זיך אינ-גאַנצן אנטזאגן פון זיין באפרייאונגס-קאמף. דאס וואָלט הייסן, לאָזן אף אייביק, עפּשער אין א וויכערע פאָרם, די אָרדענונג, אין וועלכער א קליינע קופּקע רייכע קאפּיטאליסטן עקספּלואטירט דעם גרעסטן טייל פון דער באפעלקערונג.

עס איז גאנץ נאטירלעך, אז צווישן דער רעוואָלוציאָנערער סאָציאַל-דעמאָקראַטיע האָבן זיך וואס ווייטער אלץ אָפטער געלאָזט הערן שטימען קעגן דיזע שטרעמונג, אז די שטימען האבן געמומען פאָדערן, מע זאָל אויפהויבן אן ענערגישן שטרייט קעגן דעם רעוויזיאָניזם, מע זאָל מאכן ריין די פּאַרטייען פון דידאָזיקע קליין-בורזשואזע עלעמענטן.

אף דעם פּאַריקן אינטערנאציאָנאלן סאָציאַליסטישן קאָנגרעס אין פּאַריז האָט זיך שוין אנגעפאנגען דער אינטערנאציאָנאלער שטרייט קעגן דעם רעוויזיאָניזם. נאָר דאַן איז געווען א רייד נאָר וועגן איין קאָנקרעטע פאָרם פון רעוויזיאָניזם — וועגן דעם רעכט פון א סאָציאַליסט צו נעמען אן אנטייל אין א בורזשואזן מיניסטעריום.

פאָריקן יאָר איז די דייטשע רעוואָלוציאָנערע סאָציאַל-דעמאָקראַטיע אפּן דרעזדענער פּארטיי-טאָג פון דער דייטשער סאָציאַל-דעמאקראטישער פּארטיי ענערגיש און פעסט ארויסגעטראָטן קעגן דעם רעוויזיאָניזם, ווי קעגן א גאנצער טעאָרעטישער שטרעמונג, וועלכע נעמט אָן אין פארשיידענע ערטער גאנץ פארשיידענע פאָרמען. עס איז געוואָרן אָנגענומען א רעזאָלוציע, וועלכע פאַרורטיילט שארף דעם גאנצן רעוויזיאָניזם און שטרייכט נאָך א מאל אונטער די ריכטיקייט פון דער אלטער, שוין אויסגעפּרואווטער פּראָגראם און טאקטיק פון דער רעוואָלוציאָנערער סאציאַל-דעמאָקראַטיע. נאר דער רעוויזיאָניזם האט זיך אויסגעבויט א נעסט ניט נאר אין דייטשלאנד, נאר אויך אין א גאנצע ריי אנדערע לענדער — אין פראנקרייך, איטאליען, בעלגיען, און עס איז געווען נויטיק ער זאָל באקומען א נידערלאגע אויך אפן אינטערנאציאָנאלן קאָנגרעס, אין דעם פארלאמענט פון אינטערנאציאָנאלן פּראָלעטאריאט.

די נידערלאגע האט ער טאקע באקומען אפן קאָנגרעס אין אמסטערדאם.

די פראגע איז דאָרטן געשטאנען אונטערן נאמען „די אינטערנאציאנאלע רעגולירונג פון דער פּאליטיק און טאקטיק פון דער סאציאַל-דעמאקראטיע" און מע האט איר פריער באטראכט גאנצע דריי טעג אין דער קאָמיסיע. דאס איז געווען א מין קליינער צוזאמענפאָר, אף וועלכן עס איז געווען דער גרעסטער טייל מיטגלידער פון קאָנגרעס. עס האָבן זיך געפירט זייער גרויסע וויקוחים, וועלכע האבן אריינגעטראָגן זייער פיל ליכט אין דערדאָזיקער פראגע. די קאָמיסיע האט אָנגענומען די דרעזדענער רעזאָלוציע. די פראגע איז געווען איבערגעטראָגן אף די אלגעמיינע זיצונגען פון קאָנגרעס, וואו עס האבן זיך ווידער געפירט זייער גרויסע וויקוחים. און וואו עס איז ענדלעך אָנגענומען געוואָרן דיזעלבע רעזאָלוציע מיט א גרויסער מערהייט פון 28 שטימען קעגן 5.

...דער אמסטערדאמער קאָנגרעס איז געווען א גלענצנדער יאָנטעוו פאר דעם רעוואָלוציאָנערן סאָציאַליזם.

דער באוואוסטזיניקער פּראָלעטאריאט פון דער גאנצער וועלט האט דורך זיינע פאָרשטייער אין זיין אינטערנאציאָנאלן פּארלאמענט מודיע געווען מיט די ווערטער פון דער דרעזדענער רעזאָלוציע, אז ער וויל פארבלייבן בא זיין אלטער, אויסגעפּ־ואווטער רעוואָלוציאָנערער טאקטיק, צו וועלכער עס ברענגען אים די פּרינציפּן פון קלאסן-קאמף. ער האט זיך ענערגיש ארויסגעזאגט קעגן

דעם רעוויזיאָניזם אין אלע זיינע פאַרשיידענע פאָרמען, קעגן דער שטרעבונג פון רעוויזיאָניזם צו פאַרקריפּן דעם פּראָלעטאַריאַט בכוירע פאַר א טאָפּ לינזן, צו פאַרפירן אים אַף א נייעם וועג, אפן וועג פון שאָלעם מיט דער בורזשואזיע, אפן וועג פון רעפאָרמען און לאַטעס לייגן, אפן וועג פון געהאָרכזאמקייט און בורזשואזער געזעצלעכקייט.

דער באוואוסטזיניקער רעוואָלוציאָנערער פּראָלעטאַריאַט וועט בלייבן טריי די פּרינציפּן פון טעאָריע און פּראַקטיק, וועלכע עס זיינען אים געבליבן בעיערושע פון דעם אלטן „אינטערנאציאָנאַל“.

23. א באַגריסונג די יאַקוטסקער כאַוויירים [48]).

(„דער בונד“, נומ. 4 אַוגוסט 1904)

טייערע כאַוויירים!

מיר, מינסקער אָרגאַניזירטע אַרבעטער, וועלכע עס געפינען זיך אַף אַ פאַרזאַמלונג פון 600 מאַן, שיקן אונזער הערצלעכן ברודערלעכן גרוס אייך, אונזערע כאַוויירים, אין יאַקוטסק און אין גאַנץ סיביר, מיר דריקן אייך אויס אונזער סאָלידאַריטעט מיט אייער פאַרביטערטן קאמף קעגן דעם ווילקיר פון דער צאַרישער רעגירונג, וועלכע וויל באַ אייך צונעמען די מעגלעכקייט צוריק צו קומען אַהיים, וועלכע האָט אייך פאַרבאָטן צו האָבן וועלכן עס איז אופטראָג מיט אייערע ניי-אָנגעקומענע כאַוויירים, וועלכע האָט אייך פאַרוועדט צו פאָרן אין שטאָט פון די פאַרוואָרפענע ווינקלעך, וואו זי האָט אייך צעשיקט, צו פאַרשאַפן זיך אַלעס, וואָס אַ מענטש האָט נויטיק צום לעבן. דערדאָזיקער פאַרצווייפלטער העלדן-קאַמף, פאַר וועלכן עס דערוואַרט נאָך אייך שטרענגע באַשטראָפונג, וועט באַווייזן דער גאַנצער וועלט, אַז דער דעספּאָטישער זעלבסטהערשונג וועט זיך מיט קיינע רעדיפעס איבער אירע שוצלאָזע קאָרבאָנעס אין סיביר ניט איינגעבן אויסצולעשן דעם רעוואָלוציאָנעם פייער פון האַס און פיינדשאַפט, וואָס ברענט אין אונזערע אַלעמענס הערצער צו איר מערדערישער פּאָליטיק. דערדאָזיקער פאַרצווייפלטער העלדנמוט פון אונזערע כאַוויירים, וועלכע זיינען אָפּגעטיילט מיט טויזנטער וויאָרסט פון דעם אָרט, וואו מיר פירן אונזער אַלטעגלעכע מילכאָמע מיט דער זעלבסטהערשונג, וועט אונז אויך צוגעבן נייע מוט, נייע באַגייסטערונג צום קאַמף מיט דעם צאַרישן ווילקיר, וועלכער נעמט אָן אויך באַ אונז אַלץ העסלעכערע פאָרמען. דידאָזיקע רעוואָלוציאָנעע באַגייסטערונג, וועלכע וועקט און רופט אונז צום קאַמף, וואו מיר זאָלן זיך ניט געפינען, אין וואָס פאַר אַ לאַגע מיר זאָלן ניט זיין, מוז באַווייזן דעם דעספּאָטישן צאַריזמוס, אַז מיט קיינע באַליידיקונגען, מיט קיינע מערדערייען וועט זיך אים ניט איינגעבן אָפּצוהאַלטן אונז פון קאַמף. און נאָר מיט אַזאַ באַגייסטערונג, און נאָר מיט אַזאַ העלדנמוט, ווי עס האָבן ארויסגעוויזן אונזערע כאַוויירים אין יאַקוטסק, קאָנען מיר האָפן צו צעברעכן די דיקע ווענט פון דער צאַרישער פעסטונג.

היינט, אין דעם טאָג, ווען עס איז געפאַלן פון די צאַרישע הענקער אונ־זער העלדישער קעמפּער, לעקערט, פאַרייניקן מיר זיך מיט אייך, אונזערע טייערע כאַווייריס, צו ערן דעם אנדענקן פון אונזער כאַווער מאטלאכאָוו, וועלכער איז געפאַלן אַלס אַ נייער אָפּפער אין דעם אומאויפהערלעכן קאַמף. דער טרויעריקער שיקזאַל פון אונזערע געפאַלענע כאַווייריס מוז אונז שטענדיק עריבערן אָן דעם, אַז נאָר ווען מיר וועלן זיין געגרייט צו שטאַרבן אין קאַמף, קענען מיר האָפן צו דערלעבן דעם זיג!

ערע דעם אָנדענקן פון אונזערע געפאַלענע כאַווייריס!

אַ הערצלעכן גרוס אייך, אונזערע קעמפנדע ברידער און שוועסטער!

נידער מיט דעם דעספּאָטישן צאַריזמוס! עס לעבע דער סאָציאַליזמוס!

24. אַ מאַסאָווקע אין וואַלד.

(קאָרעספּאָנדענץ פון דווינסק. „דער בונד“, נומ. 5, אָקטיאַבר 1904)

...העלקלינגענדיקער לאַכן, פריילעכע שטימען הערן זיך אין דעם גרויסן אַלטן וואַלד, אין וועלכן מיר האָבן זיך פאַרזאַמלט. דער פינסטערער פאַר־וואָלקנטער הימל ווערט וואָס ווייטער אַלץ העלער. דורך די שווערע וואָלקנס הויבט זיך אָן צו באַווייזן אַ שיינענדע זון, וועלכע קוקט אַף אונז וואַרים און ליבלעך, אַלע זיינען יאָנטעוודיק אָנגעטאָן, די געזיכטער דריקן אויס פרייד און האָפנונג...

מיר וואַרטן מיט אומגעדולד אַף דער עפענונג פון דער פאַרזאַמלונג. פון אַלע זייטן שיטן זיך גרופּנווייז אַלץ נייע און נייע מענטשן... די אינטעליגענטע אנטיילנעמער הערן זיך צו מיט גרויס אויפמערקזאַמקייט צו אַלץ, וואָס אַרום זיי ווערט גערעדט און באַמיען זיך, אַז קיין זאַך זאָל פאַרביי זיי אומבאַמערקט ניט אַריבערגיין.

עס איז שוין נאָך האַלבן טאָג, דער פאָרזיצנדער עפנט די פאַרזאַמלונג.

עטלעכע מינוטן באַוועגט זיך די מאַסע, ביז עס קומט אַלץ אין אָרדענונג. די גרעסטע טייל פון דער פאַרזאַמלונג האָבן זיך פאַרנאַנדערגעלייגט אפן גראָז און אַ צווייאיקער רונג פון מענער האָט זיי אַרומגערינגלט.

עס ווערט גאַנץ שטיל. מיט קלאַפּנדע הערצער ערוואַרטן אַלע, אַז אָט־אָט וועט זיך לאָזן הערן אַ שטימע, וואָס וועקט און רופט צום קאַמף.

— „טראָגט אַרויס די פאָנע, די רויטע“ [49] — קלינגט מעכטיק און פייער־לעך איבערן גאַנצן וואַלד, און דער אָפּקלאַנג ענטפערט פון אַלע זייטן.

פון אַ קליינעם בערגל לאָזט זיך אַראָנטער אַ גרופּע אַרבעטער מיט אַ רויטע פלאַטערנדע פאָן.

אַ קאַלטער שוידער גייט איבער דורך אַלעמענס קערפּער. די אויגן גליען אין הייליקער באַגייסטערונג. אין פאַרב פון דער פאָן זעען מיר דאָס בלוט פון אַלע קאָרבאָנעס, וואָס זיינען פון דער טיראַנישער רוסישער זעלבסטהערשונג

פאַר אונזער הייליקער אידייע פאַרלאָרן געגאַנגען. זי דערוועקט אין יעדערן אַ געפיל פון ראַכע און העלדנמוט.

און ווי פאַרקישעפט גיט זיך פלוצלונג אַ הויב די גאַנצע מאַסע, נעמט אַראָפּ די היטלען און וואַרפט זיי אין דער הויך.

דער כאָר ווערט שטיל.

— כאַוויירים! — ווענדעט זיך מיט אַן אָנגעלאָדענעם רעוואָלווער אין דער האַנט, אַן אַרבעטער, וואָס שטייט בײַ דער פאָן, — מיט זיין בלוט וועט באַצאָלן אונזער פיינט, ווען ער וועט האָבן די האָזע מיט זיינע אומריינע הענט צו באַרירן אונזער הייליקע פאָן.

נאָכדעם לייגט דער פאָרזיצנדער פאָר, ווי נוע זאָל זיך האַלטן, אויב פּאָליציי וועט אָנפאַלן...

דער רעדנער נעמט דאָס וואָרט.

עס ווערט ווידער שטיל...

דער רעדנער גיט איבער אַ באַגריסונג פון אינטערנאַציאָנאַלן קאָנגרעס דעם אידישן פּראָלעטאַריאַט *); ער דערקלערט זיין גרויסע באַדייטונג. זיינע ווערטער זיינען פול מיט פייער און ענטוזיאַזם.

...עס דערוועקן זיך אַלץ נייע און הייליקע געפילן.

דער רעדנער רעדט ווייטער. ער דערקלערט די טאַקטיק פון דער זעלבסט-הערשונג, די אומנוצלעכקייט פון אירע נייע מיטלען אויסצוהיילן איר פאַרפוילטן קערפּער.

דער רעדנער ענדיקט.

— ...נידער מיט דער זעלבסטהערשונג! נידער מיט די טיראַנען!!!..

דער כאָר זינגט דעם „אינטערנאַציאָנאַל".

עס ווערט ווידער שטיל...

צום פאָן גייט צו אַ צווייטער רעדנער. ער דערציילט פון די לעצטע באַגעגענהייטן אין סיביר... פאַר אונזערע אויגן מאָלן זיך בילדער, איינע שרעקלעכער ווי דאָס אַנדערע... „אומגעקומען איז מאַטלאַכאָוו, געשאָסן איז שאַך[50], פאַרוואונדעט און פאַרמאַטערט זיינען פיל אַנדערע קעמפער"... עס הערט זיך אַ שלוכצן...

דער רעדנער לעזט איבער די רעזאָלוציעס: אַ נאַגריסונג אונזערע יאַקוטסקער כאַווײרים און דעם אינטערנאַציאָנאַלן קאָנגרעס.

רעזאָלוציעס...

מיט גרויס פרייד עמפּפאַנגט די מאַסע די רעזאָלוציעס... דער כאָר זינגט..

איבערן וואַלד גייען דורך 3 קריסטלעכע אַרבעטער. דער פאָרזיצנדער געפינט פאַר נויטיק זיי אָפּצוהאַלטן ביז צום סאָף פון דער פאַרזאַמלונג, און מע דערקלערט זיי, וואָס דאָ גייט פאָר.

צום פאָן גייט צו דער דריטער רעדנער. ער רעדט וועגן דער גלענצנדער רעוואָלוציאָנערער טעטיקייט פון „בונד" פאַר די לעצטע צען כאַדאָשים, וועגן

*) זע אויבן ז. 100.

דעם פלאַקערנדן פייער, וועלכן ער צינדט אָן אין דעם גייסט פונם אידישן פראָלעטאַריאַט, וועגן די לעצטע מאַסאָווע פאַרזאַמלונגען, וועגן דער גרויסער באַדייטונג פון דער אומלעגאַלער ליטעראַטור, וואָס איז פאַרשפּרייט אין גאַנץ רוסלאַנד, וועגן דעם קאַמף מיט די בורזשואַזע נאַציאָנאַליסטישע פּאַרטייען אין דער אידישער נאַציע. ער באַווייזט, אַז די ברייטע און טיפע אנטוויקלונג פון דער אידישער אַרבעטער-באַוועגונג, פון איין זייט, און די אָרגאַניזאַציאָנעלע פּראַקטיק און אַ גאַנצער באַקאַנטשאַפט מיטן „בונד”, פון דער צווייטער זייט, וועט איבערצייגן אונזערע רוסישע כאַווערים, ווי נויטיק עס איז אַ זעלבשטענדיקע אָרגאַניזאַציע פאַר דעם אידישן פראָלעטאַריאַט — ערשט דאַן וועט פאָרקומען אַן עמעסע פּאַרטייאישע אייניקייט.

— עס לעבע אונזער ארבעטער-בונד!!..

— אוראַ! הילכט איבערן וואַלד אַן ענטפער פון טויזנט הערצער, און הילכן פליען אין דער הויך.

עס לעבע דער צענטראַלער קאָמיטעט פון „בונד”! עס לעבע דער סאָציאַליזם!

— „צום אָרדענונג, כאַווירים, צום אָרדענונג” — רופט דער פאָרזיצנדער.

— עס לעבע די רעוואָלוציע!! עס לעבע די סאָציאַל-דעמאָקראַטיע!!

אוראַ!! — הערט זיך ווידער איבערן גאַנצן וואַלד.

עס איז ווידער שטיל...

דער כאָר זינגט „צום בונד”[51]. דעם לעצטן פערז זינגט די גאַנצע מאַסע. אין געזאַנג הערט זיך אַ טיפער פעסטער גלויבן.

צו דער פאָן גייט צו אַ פערטער רעדנער.—נייע טרערן, נייע קאָרבאָנעס, נייע אַלמאָנעס, נייע יעסוימים—דער זעלבסטהערשונג האָט זיך פאַרוואַלט אַ מילכאָמע... זיינע ווערטער אטעמען מיט האַס קעגן דער זעלבסטהערשנדער רעגירונג און דער בורזשואַזיע מיט אירע אַלע „אידעאַלע טעלערלעקער”. — „כאַווירים, — זאָגט ער, ווייזנדיק אויף דער פאָן — דאָס איז אונזער איינציקער וועג צו באַפרייאונג, פון קנעכטשאַפט דורך פּאָליטישע פרייהייט — צום סאָציאַליזם”.

די גאַנצע מאַסע זינגט „די שוואוע”[52]; זי זינגט מיט באַגייסטערונג און ענטוזיאַזם. און נאָך שוועבן די וואָלן פון אונזער הייליקן קאַמפּס-ליד צום האַלב-טונקלען הימל ארויף...

דער וואַלד הערט שווייגנדיק צו...

די פאַרזאַמלונג איז געענדיקט. די מאַסע ברעכט צוויגן, גרייט זיך אָן שטעקנס, זינגנדיק רעוואָלוציאָנערע לידער. אין ענג געשלאָסענע רייען האַלטן זיי זיך פאַר די הענט. אַרומגערינגלט מיט אַ צווייגן-רינג, הויבט זיך אָן די מאַסע צו רירן פון וואַלד. די שטילע בלאַסע לעוואָנע באָדט זיך אין דורכזיכטיקע וואָלקנס. אַ קילער ווינטל בלאָזט אין געזיכט.

אַלע צוזאַמען, פעסט געשלאָסן, שטרעבנדיק צום קאַמף, גייען מיר פאָרויס...

מיר זיינען שוין אין שטאָט. אויף אונז זיינען געווענדעט נייגעריקע בליקן, פון די פענסטער קוקן אַרויס ווייבער און קינדער. וואו-ניט-וואו הערט זיך פאַרמאַכנדיק די קראָמען. מיר נעמען גיין האַסטיקער.

...שטילער... די ערשטע רייען נעמען אַרונטער די היטלען. „נידער מיט דער זעלבסטהערשונג״! — הערט זיך אַ פייערלעכע שטימע, מיט אַ דונערדיקן „אוראַ״ ענטפערט די מאַסע — און אויסרופן, איינער מעכטיקער ווי דער אַנדערער, הערן זיך פון טויזנטער שטימען. „וויכרי ווראַזשדיעבניע וועיוט נאַד נאַמי״ — הילכט איבער דער גאַנצער גאַס. דאָס איז ניט מער קיין געזאַנג — דאָס איז אַ מעכטיקע שטימע פון דעם קעמפנדן, זיגנדיקן פּראָלעטאַריאַט.

— „נעמט אַרונטער די היטלען״ — שרייט אויס איינער פון די אַרבעטער פאַרביגייענדיק פאַר אַ גרופּע נייגעריקע: „דאָס גייט דער אידישער קעמפנדער פּראָלעטאַריאַט! נעמט אַרונטער די היטלען״!

מיט געזאַנג און אויסרופן גייען מיר 15 מינוט.

...פּעסט איז געשלאָסן די מאַסע...

ענדלעך ראַט דער פּאַרזיצנדער זיך פאַנאַנדערצוגיין, אָבער די מאַסע הערט ניט און זינגט ווייטער. נאָך דעם, ווען דער פּאַרזיצער איבערצייגט אין דער נייטיקייט דערפון, הויבט די מאַסע אָן גרופּנווייז מיט פריילעכן געזאַנג זיך פאַנאַנדערצוגיין.

די מאַסע איז זייער באַגייסטערט און פריילעך. אַ גרויסער טייל קושט זיך איינער מיט די אַנדערע.

26–25. די ביאַליסטאָקער בלוט־באָד.

א. דער אָנפאַל פון דער פּאָליצײ אויף אַן אַרבעטער פאַרזאַמלונג.

(קאָרעספּאָנדענץ פון ביאַליסטאָק אין נומ. 38 „אַרבעטער־שטימע״, אָקטיאַבער 1904)

דעם צווייטן טאָג סוקעס איז געווען אין וואַלד אַ פאַרזאַמלונג פון 300 אַרבעטער. בעשאַס מע איז געגאַנגען צוריק פון דער פאַרזאַמלונג, איז שוין געווען פינסטער. „סטאָי״! — האָבן מיט אַמאָל דערהערט די אַרבעטער זייער נאָענט נעבן זיך. דאָס האָט זיך די פּאָליצײ שטילערהייט, ווי נאַכט־רויבער, אונטערגעגאַנוועט צו די, וועלכע זיינען שוין געווען זיכער. אַז די געפאַר איז פאַרביי, און זיינען רואיק געגאַנגען אַהיים. אין דער פינסטער, די קאַרבאַנעס זאָלן ניט באַמערקן, האָבן די פּאָליצייאישע ראָצכים שטילערהייט אַרויסגעכאַפּט די רעוואָלווערן און אָן קיין שום וואָרט און אָן קיין שום פאָדערונג, מע זאָל זיך פאַנאַנדערגיין, האָבן זײ גענומען שיסן אין דער אומבאַוואָפנטער פרידלעך־שטייענדער מאַסע. עס האָבן געסווישטשעט די קוילן, דער וואַלד איז פאַרהילכט געוואָרן מיט הארצרייסנדיקע קוילעס פון די פאַרוואונדעטע. דער פּאָליצײ האָט דאָס ניט געאַרט: זי האָט ווידער געשאָסן אין דער לויפנדיקער מאַסע, זי האָט געשניטן מיט די בלויזע שווערדן, געשאָסן, געשלאָגן מיט די פויסטן. פיל זיינען געפאַלן דאָ אויפן אָרט, און בלוט האָט זיך געגאָסן פון זייערע וואונדן. די ווילדע בלוטדאָרשטיקע הינט האָבן געטראָטן מיט די פיס, ווידער געשניטן, ווידער געשלאָגן די אָנמעכטיקע, צעוואונדעטע אַרבעטער. לאַנג האָט געדויערט

דער געשלעג. די מאַסע איז אין איימע געלאָפן און נאָך איר האָבן זיך געיאָגט די ווילדע גאַזלאָנים. זיי כאַפּן די אָפּגעשטאַנענע, שלאָגן זיי ווייטער און פירן זיי, ווי געפאַנגענע, אין כּפּיסע. 30 מאַן האָט די פּאָליציי אַרעסטירט, 3 האָט מען געפירט גלייך אין שפּיטאָל. איין אַרבעטערין האָט פון זיי באַקומען עטלעכע קוילן, זי איז געפּערלעך; די איבעריקע צוויי אויך שטאַרק קראַנק. פיל פאַרוואונדעטע ליגן אין שטאָט. פיל קוילן האָט מען אַף מאָרגן אַרויסגענומען פון זיי — אַלע פון רוקן: די מערדער האָבן געשאָסן אין די לויפנדע פון הינטן... לייכטע וואונדן זיינען געווען אָן אַ שיר.

און דאָס איז ניט געווען אַן אויסנעמלעכער צופאל: דאָס איז געווען אַ באַטראַכטע זאַך, דאָס האָט מען ערפילט אַ גוט באַטראַכטן פּלאַן.

די פּאָליציי ערפילט דעם באַפעל, וועלכן זי האָט באַקומען פון אויבן, אַז דאָס געוועהר הענגט אַף איר ניט ווי אַ צירונג, נאָר מע זאָל מיט אים אַרבעטן. און באַ דער פּאָליציי איז די לעצטע צייט דאָס שיסן אין די אַרבעטער געוואָרן אַ גאַנץ געוויינלעכע זאַך.

עס איז גענוג אָנצואווייזן אַף די פאַקטן, וואָס זיינען פאָרגעקומען מיט אַ קורצער צייט פריער אין דעם זעלבן ביאַליסטאָק. ראָש האשאָנאָ איז די פּאָליציי באַפאַלן די פאַרזאַמלונג, וועלכע איז געווען ניט פון אונזער אָרגאַניזאַציע אָרגאַניזירט. נאָכן רוף פון אונזערן אַ כאַווער, האָבן די אַרבעטער געפּרואווט געבן אַ ווידערשטאַנד, נאָר צום סאָף האָט זיך די מאַסע ניט איינגעהאַלטן און אונטער דער ווירקונג פון די שוואַכערע גענומען לויפן. די פּאָליציי האָט געיאָגט און געשאָסן אין די לויפנדע.

באַם טאַשלעך איז פאָרגעקומען אַ צוזאַמענשטויס מיט דער פּאָליציי. די אַרבעטער האָבן ניט געוואָלט לאָזן אַרעסטירן, און דער גאָראָדאָוואָי האָט געשאָסן און פאַרוואונדעט צוויי, איינעם געפערלעך, אין קאָפּ און אין פוס.

אַזוינע פאַקטן טרעפן זייער אָפט אויך אין אַנדערע שטעט.

די ביאַליסטאָקער האַריגע טיילט זיך אויס פון אַלע אַנדערע מיט דער מאַסע פאַרגאָסענער בלוט.

מיר זיינען איבערצייגט, אַז אונזערע אָרגאַניזאַציעס וועלן ניט לאָזן די ביאַליסטאָקער האַריגע אָן אַן ענטפער. דורך פּראָטעסטן און אַלערליי פאָרמען מוזן די אַרבעטער אויסדריקן זייער באַציאונג צו אַזוינע שרעקלעכע מערדערייען פון דער זעלבסטהערשונג.

אונזערע אָרגאַניזאַציעס דאַרפן אויך באַזאָרגן, אַז די אָנפאַלן פון דער פּאָליציי זאָלן ניט טרעפן אונזערע פאַרזאַמלונגען אַזוי אומבאַוואָרנט און הילפלאָז, ווי דאָס האָט געטראָפן דעם מאָל אין ביאַליסטאָק. אונזער אַלטער קלאַל בלייבט דער זעלבער: אַף געוואַלט מוזן מיר ענטפערן מיט אַ געוואַלט. ווען מע פאַלט אַף אונז אָן מיט געוועהר, מוזן מיר באַגעגענען די רעציכעס מיט געוועהר אין די הענט.

ב. דער ענטפער פון די אָרגאַניזירטע אידישע אַרבעטער.

(„דער בונד“ נומ. 5. אָקטיאַבר 1904)

ווי נאָר אונזער צענטראַלער קאָמיטעט האָט זיך דערוואוסט וועגן די וויל־דע מערדעריי, וועלכע די צאַרישע פּאָליציי האָט באַגאַנגען קעגן אונזערע ביאַליסטאָקער כאַוויירים דעם צווייטן טאָג סוקעס, האָט ער זיך גלייך געווענ־דעט צו אלע אונזערע קאָמיטעטן און אָרגאַניזאַציעס מיט דעם פאָלגנדן פאָרשלאָג:

„דער צ. ק. האָט באַשלאָסן, אז אלע אונזערע אָרגאַניזאַציעס זאָלן ווי ווייט מעגלעך אומגעזאַמט, אן ערעך אין דעם מעשעך צייט פון 8—10 טעג נאָך דעם. ווי אָט די מעלדונג וועט ווערן דערהאַלטן, אָרגאַניזירן אַן ענערגישן-פּראָטעסט קעגן דער ביאַליסטאָקער האַריגע. אף וואָס פאַר אן אויפן צו פּראָטעסטירן ווענדט זיך פון די אָרטיקע באַדינגונגען און דאָס דאַרף, פאַרשטייט זיך, ווערן באַשטימט פון אייך אליין. מיר, פון אונזער זייט, לייגן פאָר: דעמאָנסטראַציעס, איינטאָגיקע אלגעמיינע שטרייקן, פּראָטעסט-פאַרזאַמלונגען, אף וועלכע עס דאַרפן זיין אנגענומען פאַסנדע רעזאָלוציעס.

אַזוי ווי עס איז אינגאנצן אימעגלעך פאר אונז צו פאַרפאַרטיקן פאַר אלעמען אין אזאַ קורצער צייט די נויטיקע פּראָקלאַמאציעס, ראַטן מיר באַנוגענען זיך מיט העקטאָגראַפירטע קורצע אויפרופן, וואו עס דאַרף זיין אָנגעוויזן די סיבע פון פּראָטעסט.

דעמדאָזיקן אונזער באַשלוס זייט איר מעכויעוו גלייך איבערצוגעבן אין אייער ראַיאָן.

וועגן די רעזולטאַטן בעטן מיר גלייך געבן צו וויסן ווי אונז, אזוי אויך אונזער אויסלענדישן קאָמיטעט“...

אונזערע אָרגאַניזאַציעס האָבן זיך גלייך אָפּגערופן אף דעם פאָרשלאָג פון צ. ק. און האָבן גענומען פירן א העפטיקע אגיטאַציע צווישן דעם אידישן פּראָלעטאַריאַט אין אלע שטעט און שטעטלעך, וואוהין עס דערגרייכט נאָר די ווירקונג פון אונזער „בונד“. די גרויזאמע נאָכריכט וועגן די פאַרגאָסענע אר־בעטער-בלוט אין ביאַליסטאָק האָט שרעקלעך אויפגעבראַכט אלע קלאסנבאַ־וואוסטזיניקע אידישע ארבעטער, און זיי האָבן ניט פאַרמיידט אויסצודריקן זייער מיטפיל צו אונזערע ביאַליאטאָקער כאַוויירים.

לויט די ידיעס, וועלכע מיר האָבן ביז איצט דערהאַלטן, זיינען פאַרגעקו־מען די פאָלגנדע אָרגאַניזירטע פּראָטעסטן:

אין וואַרשע, קאָוונע, באָברויסק און מאָלעוו זיינען דעם 2-טן אָקטיאַבר פאָרגעקומען עפנטלעכע דעמאָנסטראַציעס, אין ריגע—אויך א דעמאָנסטראציע דעם 9 אָקטיאַבר, אין וויטעבסק—אַ מאַניפעסטאַציע אין טעאַטר דעם 1-טן אָקטיאַבר, אין דווינסק, פּינסק, פאַריטש, שטשע־דרין, סעדלעץ—פּראָטעסט-פאַרזאמלונגען אין מיטן גאַס, אין מינסק—אַן אלגעמיינער שטרייק דעם 5-טן אָקטיאַבר, אין אָדעס—אויך א שטרייק.

אין ווילנע — האָט אונזער קאָמיטעט גערופן צו א דעמאָנסטראציע, וועלכע האָט צום באַדויערן ניט געקענט פאָרקומען, כאָטש מאַסן ארבעטער זיינען געווען געקומען אף די באַשטימטע ערטער, צוליב די אויסנעמלעך גרויסע פאַרפערטיקונגען פון דער פאָליציי. דאָס גלייכן האָט זיך ניט איינגעגעבן די דעמאָנסטראַציע אין בערדיטשעוו. די פאָליציי, ווי נאָר זי האָט באַמערקט די ארבעטער, וועלכע האָבן זיך געקליבן צו דער דעמאָנסטראַציע, האָט זי גלייך גענומען שיסן, אייניקע ארבעטער האָבן געענטפערט. די איבעריקע האָבן זיי צום באַדויערן ניט מיטגעהאָלפן, און די דעמאָנסטראַציע איז אזוי פון אָנפאנג אָן צעשטערט געוואָרן. אין גראָדנע, לאָדז זיינען געווען פארזאַמלונגען, אף וועלכע מע האָט אָנגענומען פראָטעסט-רעזאָלוציעס. אין לעכאָוויטש, ראַקאָוו, סמילאָוויטש, מינסקער גוב., זיינען אויך פאָרגעקומען געהיימע פאַרזאַמלונגען, אין וועלכע עס האָבן גענומען אָן אָנטייל צו 40 מאַן...

III. די ליבעראַלע באַוועגונג אין „טכום“ און דער אידישער ארבעטער.

27. דער אַדרעס*) פון דער אידישער בורזשואַזיע סוויאַטאָפּאָלק-מירסקין [53].

(פון אַטשקאַסאָווס בוך „פּאָוועיאַלאָ וועסנאַ“. מאָסקווע, 1904. זייטן 27—28)

„אייער דערלויכטקייט, הויכגעשעצטער פירסט

פּיאָטר דימיטרעוויטש!

דער היסטאָרישער גוירל פונם אידישן פאָלק האָט אים געמאַכט זייער פילבאַר צו אלע ערשיינונגען פון גערעכטיקייט אין זיין בירגערלעכן לעבן.

ארויסטרעטנדיק צום ערשטן מאָל אלט דער פאָרויסזאָגער פון די געטלעכע גרונטגעבאָטן: „איין געזעץ און איינע רעכט זאָלן זיין סאַי פאַר זיך און סאַי פאַרן פרעמדן, וואס וואוינט צווישן אייך“**) (באַמידבאָר, 16, 15), „גערעכטיקייט, גערעכטיקייט זאָלסטו זוכן“***) (דוואָרים, 20, 16), האָט דאָס אידישע פאָלק פונדעסטוועגן, אַפּטער פון די אַנדערע פעלקער, איבערגעלעבט אינגמעשעך פון זיין פילהונדערטיאָריקער געשיכטע אזעלכע מאָמענטן, ווען דידאָזיקע הויכע פּרינציפּן האָט מען צו אים ניט אָנגעווענדעט. דעריבער האָט ער אלע מאָל מיט א געפיל פון לעבהאַפטער דאַנקבאַרקייט און מיט האָפענונג געקוקט אף יענע מלוכע-טוער, וואָס האָבן ארייַנגעטראָגן אין די באַציאונגען צו אים דעם גייסט פון מענטשלעכקייט, פון רעכט און גערעכטיקייט.

מיט דעמדאָזיקן געפיל פון דאַנקבאַרקייט איז דורכגעדרונגען איצטער צו אייך, הויכגעשעצטער פירסט, די אידישע באַפעלקערונג פון דער געגנט, מיט וועלכער איר האָט די לעצטע צייט פאַרוואַלטעט.

פאַר דער קורצער צייט, וואָס איר האָט פאַרוואַלטעט מיט דערדאָזיקער געגנט, האָט איר צייט געהאַט ארויסצואווייזן, צו אלע אָן אונטערשייד גרופּן

---

*) דעמדאָזיקן אדרעס האָבן די פאָרשטייער פון די אידישע קעהילעס פון ווילנער, קאָוונער און גראָדנער גוב. אונטערגעטראָגן סוויאַטאָפּאָלק-מירסקין בעת זיין אָפּפאָרן פון ווילנע באַכדעם, ווי ער איז באַשטימט געוואָרן פאַר א אינערן-מיניסטער.

**) „חקה אחת ומשפט אחד יהיה לכם ולגר הגר בתוכם“.

***) „צדק, צדק תדרש“.

פון איר נאַציאָנאַל־פאַרשיידענער באַפעלקערונג, גוטסקייט און זאָרגזאַמקייט וועגן זייערע געזעצלעכע אינטערעסן.

אונטער אייער זאָרגלעכקייט האָט זיך די אידישע באַפעלקערונג געפילט רואיק און האָט געהאָפט אַף א געזעצמעסיקע באַפרידיקונג פון אירע נויטיקסטע באַדערפענישן.

איצטער, שיידנדיק זיך מיט א שווערער האַרץ מיט אייך, ווי מיט דעם הויפּט־נאַטשאַלניק פון צאָפן־מאַירעווודיקן געגנט, טרייסטן מיר זיך נאָר מיט דעם, וואָס אייער אויפגעקלערטע און מענטשנפריינדלעכע טעטיקייט, אַדאַנק דער אַלערהעכסטער באַשטימונג פון אייער דערלויכטקייט אַף דעם פּאָסט פונם מיניסטער פון אינערן, וועט באַקומען נאָך א ברייטערן פלאַץ פאַר איר אַרויסווייזן זיך.

פילנדיק א גייסטיקע באַדערפעניש אויסצודריקן אייך די געפילן פון הייסער דאַנקבאַרקייט, מיט וועלכער מיר זיינען דורכגעדרונגען, בעטן מיר מיט טיפער אַכטונג אייער דערלויכטקייט צונעמען פון אונזערע הענט דעם סייפערטוירע, דאָס אַלטע הייליקטום פון אידישן פאָלק.

צוזאַמען מיט דעם, וועלנדיק איינהאַלטן פאַר די קומענדיקע דורות דעם באַרימטן נאָמען פון אייער דערלויכטקייט, בעטן מיר אייך, איר זאָלט אונז געבן אייער איינשטימונג צו גרינדן אפן נאָמען פון אייער דערלויכטקייט דריי סטיפּענדיעס אין די אָרטיקע לער־אַנשטאַלטן, לויט אייער אָנווייזונג.

פונם טיפן האַרצן בעטן מיר דעם אויבערשטן: זאָל ער דערלייכטן מיט הערלעכקייט אייער נייעם וועג, זאָל ער אַראָפּשיקן זיין בראָכע אַף אייער מלוכע־אַרבעט, זאָל ער אייך געבן לאַנגע יאָר און גייסטיקע מונטערקייט, קעדיי איר זאָלט קענען מיט ערפאָלג דינען דער גרויסער און הייליקער זאַך, צו וועלכער דער אַלערהעכסטער ווילן רופט אייך, צום גוטן פון אונזער פאָטערלאַנד און אַלע פעלקער וואָס באַוואוינען אים.

„זאָל דיך גאָט בענטשן און זאָל ער דיך היטן. זאָל דיך גאָט לייכטן מיט זיין פּנים און זאָל ער דיך באַגנעדיקן. זאָל גאָט ווענדן זיין פּאָנים צו דיר און זאָל דיר געבן פרידן" *).

דער ענטפער פונם נייען מיניסטער.

„איך בין צופרידן, וואָס מיין טעטיקייט אין קאַטערינאָסלאווער גובערניע און אין צאָפן־מאַירעווודיקער געגנט האָט מיר געגעבן די מעגלעכקייט באַקאַנט צו ווערן מיט די עמעסע נויטן פון דער אידישער באַפעלקערונג, און דעריבער וועל איך זיין אימשטאַנד אין דער באַאַרבעטונג פון דער ערנסטער אידן־פראגע, וואָס עס שטייט אין גיכן פאָר, צו באַציִען זיך צו דער לעצטער פולקום באַוואוסטזיניק. פון אייער זייט אָבער וואַרט איך, אַז איר זאָלט ווירקן אַף דער אידישער פאָלקס־מאַסע, זי זאָל זיך באַציִען מיט צוטרוי צו די מאָסמיטלען פון דער רעגירונג.

*) „יברכך יהוה וישמרך, יאר יהוה פניו אליך ויחנך, ישא יהוה פניו אליך וישם לך שלום".

וואָס אָנבאַלאַנגט דער גערעכטיקער באַציאונג צו אייך, וועגן וועלכער איר דערמאָנט, וועל איך פון איצט אָן שטיין באַם רעכטן מאָקער פון גע־רעכטיקייט — באַם קייסער, און דערפאַר קאָנט איר זיין אין דער היגזיכט אינ־גאַנצן רואיק: די גערעכטיקייט וועט איר אלע מאָל באַקומען".

28. אַ באַנקעט פון ליבעראַלן אין זשיטאָמיר.

(קאָרעספּאָנדענץ אין נומ. 213 „לעצטע נאַכריכטן" פון 22-טן יאַנוואַר 1905)

...דעם 29 דעקאַבר איז באַ אונז פאָרגעקומען דער טראַדיציאָנעלער סטו־דענטישער באַל. צווישן אוילאָם האָבן זיך די גאַנצע צייט געטראָגן קלאַנגען, אז אפן באַל וועט פאָרקומען א „באַנקעט".

ווען ארום צוויי אזייגער באַנאַכט זיינען אין זאַל צונויפגעשטעלט געוואָרן די טישן, האָט זיך אהין א לאָז געטאָן דער גאַנצער אוילאָם. עס זיינען זיך צונויפגעקומען א 300 מאַן פון פארשיידענע געזעלשאַפטלעכע שיכטן.

לויט דעם פאָרשלאַג פון א סטודענט, איז אויסגעקליבן געוואָרן א פאָר־זיצנדער. דאָס ערשטע וואָרט האָט באַקומען אַן אָרטיקער ליבעראַל. אין זיין רעדע האָט ער אָנגעוויזן אף דער פּאָליטישער לאַגע אין רוסלאַנד, אף די מאַפּאָלעס פון „אונזערע זיגרייכע כאַיאַלעס" אפן ווייטן מיזרעך, וואָס איז לויט זיין מיינונג, דער הויפּט-קאָזיר אין די הענט פון דער ליבעראַלער אָפּאָ־זיציע[54]. ווייטער האָט דער רעדנער באַטאָנט, אז מיר ליידן ניט פון דער צענטראַלער מאַכט, נאָר פון דער אָרטיקער ביוראָקראַטיע און בעיכין רופט ער די רוסישע אָפּאָזיציאָנעלע עלעמענטן פאַרייניקן זיך אין קאַמף קעגן דעם „סטרוזש" (די ביוראָקראַטיע), וועלכער שטייט אין וועג דער קאָנסטיטו־ציע. דידאָזיקע רעדע איז אויפגענומען געוואָרן גאַנץ קאַלט. ווען אָבער דער רעדנער האָט געוואָלט זעען (ווי ער האָט זיך אויסגעדריקט), ווי די פאַר־זאַמלונג באַציט זיך צום קאָנסטיטוציאָנאַליזם, און ער האָט פאָרגעלייגט אויפ־הויבן א טאָסט פאר דעם, אז סיביר, וואוהין מע האָט פאַרשיקט אזוי פיל גו־טע און ערלעכע רוסישע מענטשן, זאָל איבערגיין צו יאַפּאַן, קעדיי די פאַר־שיקטע זאָל האָבן א מעגלעכקייט צו וואוינען אין א קאָנסטיטוציאָנעלן לאַנד, האָט זיך אין זאַל אויפגעהויבן א טומל און אויסגעשרייען: „דעמאַגאָגישע געענג" א. אז. וו.

לויט עמיצנס א באַפעל האָט די מוזיק אָנגעהויבן שנאַרק שפּילן. נאָך די אָנטיילנעמער פון באַנקעט האָבן אָפּגעשטעלט די מוזיק און די טענץ. דערנאָך זיינען ארויסגעטראָטן צוויי סטודענטן. איינער האָט גערעדט וועגן דעם „נייעם קורס"[55], דער צווייטער וועגן דעם צונאַמענפאָר פון די זעמסטוועס[56]. אין מיטן די רעדעס האָט זיך אין אוילאָם א שאָט געטאָן פּראָקלאַמאַציעס פון צענטראַל־קאָמיטעט פון „בונד": „די ליבעראַלע אָפּאָזיציע און דער פּראָלעטאַריאַט" און „וואָס מע טאָר איצט ניט פארגעסן" *).

*) זע זייטן 121—127.

נאָך די סטודענטן האָט דאָס וואָרט באַקומען אונזערער א כּאַווער, — אַן אַרבעטער. דערקלערנדיק, אַז אַלס אידישער אַרבעטער באַזיצט ער שלעכט די רוסישע שפּראַך, האָט ער אין א קורצער אָבער שטאַרקער רעדע צעקלאַפּט אַלע בּקירעס פונם ליבעראַל. ער האָט דערוויזן, אַז ניט די אָרטיקע מאַכט איז שולדיק אין דער איצטיקער לאַגע אין רוסלאַנד, נאָר די רוסישע זעלבּסטהער-שונג אַלס גאַנצע. ריידנדיק ווייטער וועגן דער מילכאָמע, האָט דער רעדנער אָנגעוויזן אויף דעם, אַז די ליבעראַלן, ווי דער ערשטער רעדנער, צום ביישפּיל, זעען די יעשועס פאַר רוסלאַנד אין די קאַנאָנען פון אַיאָמע [57]). מיר סאָציאַל-דעמאָקראַטן האָפן אָבער נאָר אויף זיך אַליין. נאָך מער, ווי די מילכאָמע זאָל ניט זיין גינסטיק פאַרן ניצאָכן פון דער רוסישער רעוואָלוציע, וועלן מיר קיין מאָל זיך ניט אונטשליסן קויפן פאַר אַזאַ טייערן פּרייז אונזער פרייהייט. מיר פאָדערן טייקעף מאַכן א סאָף צו דער מילכאָמע, וועלכע לייגט זיך מיט איר גאַנצער שווערער לאַסט אויף די פּלייצעס פון דעם אַרבעטערקלאַס, וועמענס אינטערעסן מיר פאַרטיידיקן.

דער פאָלגנדער רעדנער, אַן אָרטיקער אינטעליגענט, א פּאָליאַק, האָט גערעדט אויף פּויליש. ער האָט גערעדט די פּאָליאַקן וואַרטן און צוקוקן, וואָס עס וועט טאָן דאָס רוסישע פאָלק. אים האָט געענטפערט א פּוילישער סטודענט, וועלכער האָט קורץ באַקאַנט געמאַכט די פאַרזאַמלונג מיט די פּראָגראַמען פון די פּוילישע פּאַרטייען, און א געקומענער כאַווער פון ר. ס. ד. א. פּ.

דער לעצטער האָט אין אַן אויספירלעכער און טאַלאַנטפולער רעדע כאַראַקטעריזירט די פּאָליטישע לאַגע אין רוסלאַנד. באַרירנדיק די פראַגע וועגן די אונטערדריקטע נאַציעס, האָט דער כאַווער אָנגעוויזן, אַז מיצאַד דעם רעד-נער דעם פּאָליאַק איז מאַמעש געווען אַ פאַרברעכן צו ראַטן די פּאָליאַקן וואַרטן. ווייטער האָט ער אויספירלעך געשילדערט די ראָלע, וואָס דער פּראָ-לעטאַריאַט וועט שפּילן אין דער רוסישער רעוואָלוציע, און גערופן די דעמאָ-קראַטישע אינטעליגענץ אַריינטרעטן אין די רייען פון דער רוסישער סאָציאַל-דעמאָקראַטיע. זיין רעדע האָט ער פאַרענדיקט מיטן אויסרוף: „זאָל לעבן דער רעוואָלוציאָנערער פּראָלעטאַריאַט!", „זאָל לעבן די דעמאָקראַטישע רעפּובליק!"

עס איז נאָך אויך אַרויסגעטראָטן אַן אָרטיקער עס-ער [58]).

...מיט דעם האָט זיך די רעדנער-ליסטע פאַרענדיקט און דאָס לעצטע וואָרט האָט באַקומען דער אויבנדערמאָנטער סאָציאַל-דעמאָקראַט.

...דערנאָך איז פאַרגעלעזט און איינשטימיק אָנגענומען געוואָרן די פאָלגנדע רעזאָלוציע: „נעמענדיק אין אַכט, אַז די צאַרישע רעגירונג האָט מיט איר פאַרברעכערישער פּאָליטיק דערפירט דאָס לאַנד צו אַ פולשטענדיקער רואינירונג און דאַלקעס, און איינע פון אירע מיטלען — די אַוואַנטיור אַפן ווייטן מיזראַך — קאָסט שוין דעם פאָלק קאָרבאָנעס אָן א צאָל און באַווייזט דער גאַנצער ציוויליזירטער וועלט די צעפוילטקייט פון דער זעלבסטהערשנדער אָרדענונג אין רוסלאַנד; אַנערקענענדיק, אַז דאָס ווייטערדיקע עקזיסטירונג פון אַזאַ אָרדענונג, וועלכע האַלט זיך אויף ביוראָקראַטישער געוואַלט און רעכטלאָ-

זיכקייט פונם פאָלק, ווידערשפּרעכט די אינטערעסן פון רוסישן פאָלק און אַלע איבעריקע נאַציעס, וועלכע וואוינען אינם לאַנד, פאָדערן מיר:

1) באַלד אָפּשטעלן די מילכאָמע,

2) טייקעף צונויפרופן די גרינדונגס-פאַרזאַמלונג אפן סמאַך פון אלגעמיינע, גלייכע, דירעקטע און געהיימע וואַלרעכט,

3) פרייהייט פון פערזענלעכקייט און געוויסן, פרייהייט פון ווארט און פּרעסע, פאַריינען און שטרייקן,

4) באַלד באפרייען און אומקערן פון פארשיקונג די אַזוי גערופענע פּאָלי-טישע פאַרברעכער און אויפשטעלן זיי אין זייערע רעכטן".

באַכּוּעם זיינען דער פאָרזיצנדער צוזאמען מיט די אנטיילנעמער פון באַנ-קעט ארועק אין זאַל, וואו מ'האָט פאנאנדערגעוויקלט רויטע פאָנען מיט אויפ-שריפטן: „נידער מיט דער זעלבסטהערשונג!", „נידער מיט דער מילכאָמע!", „זאָל לעבן דער סאָציאַליזם!", און אין דער פוילישער שפּראַך: „נידער מיט דעם צאַר!"

מיט די פאָנען און געזאַנג פון „מאַרסעליעזע" און „וואַרשאַוויאַנקע" איז דער עולם דורכגעגאנגען א פּאָר מאָל אַהין און צוריק איבערן זאַל. 6 אזייגער אינדערפרי איז מען זיך פאַנאַנדערגעגאַנגען.

ערשט אין א שאָ ארום איז אָנגעקומען פּאָליציי (אין אָנהויב פון באַנקעט האָט עמיצער איבערגעשניטן די טעלעפאָן-דראָטן). דער פּאָליציי איז נאָר אי-בערגעבליבן צוזאַמענקלייבן די פּראָקלאַמאַציעס און קאַרטלעך, וועלכע מ'האָט פארשפּרייט אפן באנקעט.

29. אף א באנקעט פון די מינסקער ליבעראלן.

(קאָרעספּאָנדענץ אין „וופּעריאָד"[59]) נומ. 7 פון 8 פעווראַל 1905).

נאָך לאַנגע פּאַרבאַרייטונגען און רייד האָבן זיך אונזערע ליבעראַלן דאָך אויסגעקליבן איינצואָרדענען א „קאָנסטיטוציאָנעלע דעמאָנסטראַציע".

גאַנצע כאַדאָשים האָבן זיך אונזערע ליבעראַלן געהאַלטן אין איין גרייטן זיך. צום אָנהויב האָט מען איינגעאָרדנט א פּאָר פאַרזאַמלונגען פון 20 מענטשן, שפּעטער נאָך אַזאַ פאַרזאַמלונג פון 50 מענטשן, דערנאָך האָבן זיי באהאנדלט די באַדינגונגען, באַ וועלכע מע קאָן אָרגאַניזירן אַ באַנקעט, דערנאָך האָבן זיי אָנגעמערקט קאנדידאטן אין „אָרגאַניזאַציע-קאָמיטעט", דערנאָך באשטימט רעדנער, ביז וואנען מע האָט ענדלעך זיך אנטשלאָסן איינאָרדענען דעם באַנ-קעט דעם 12 יאַנוואַר.

אין דעמזעלביקן טאָג אָבער האָט די אַדמיניסטראַציע צוגענומען צוריק די ערלויבעניש אפן באַנקעט. דאָס האָט שטארק צערייצט אונזערע ליבעראלן. גלייך האָט מען געלאָזן איבערן שטאָט א קלאנג, אז דער באנקעט איז פאַרבאָטן, און אז די רעזאָלוציע וועט דורכגעלייענט ווערן אין אָוונט, אין דער צייט פון דער דומע-זיצונג.

פון 8 אזייגער אין אָוונט האָט דער זאַל פון דער שטאָט-דומע אָנגעהויבן פול צו ווערן מיט א פארשיידנאַרטיקן עולם. די דומע-מיטגלידער האָבן ניט פאַרשטאַנען, וואָס דאָ קומט פאָר. עס האָבן זיך אָנגעהויבן גורדע, פוסטע דע־באַטן וועגן פראגן, וואָס האָבן קיינעם ניט אינטערעסירט. דער עולם האָט געהערט די דעבאטן מיט אן אויסגעשפּראכענער אומגעדולד.

נאָך אַט האָבן זיך די פוסטע דעבאטן געענדיקט. דער פאָרזיצער האָט גע־עפנט די זיצונג, די „גלאַסנע" האָבן זיך גענומען אויפהויבן פון די ערטער, דער עולם האָט אָנגעשטרענגט געוואַרט אף עפּעס.

נאָר אָט איז אויפגעשטאַנען דער „גלאַסנע" אמבראָשקעוויטש און האָט פאָרגעלייגט אָננעמען א רעזאָלוציע מיט דער פאָדערונג פון ברייטער פּאָליטי־שער פרייהייט. דער עולם האָט אויפגענומען זיינע ווערטער מיט א דונער פון אפּלאָדיסמענטן. די „גלאָסנע" האָבן זיך אביסל פאַרלאָרן און ניט געוואוסט וואָס צו טאָן. דער שטאָט-גאָלאָוואַ האָט זיך גלייך דורכגעשטופּט דורכן עולם און איז פארשוואונדן געוואָרן.

נאָך אמבראָשקעוויטשן איז אַרויסגעטראטן דער פאָרשטייער פון דער מינסקער גרופּע פון דער ר. ס. ד. א. פ., וועלכער האָט געהאַלטן א קורצע, אָבער א שטארקע רעדע. נאָך אים האָט דער פאָרשטייער פון בונד אָנגעהויבן צו ליי־ענען א רעזאָלוציע. אין מיטן לייענען די רעזאָלוציע האבן זיך דערהערט געשרייען: „פּאָליציי!", וועלכע עס האָבן איבערגעריסן אויסרופן: „הערט!", „ענדיקט!" אינם טומל האָט מען דערלייענט די רעזאָלוציע, וועלכע מע האָט אויפגענומען מיט א דונער פון אפּלאָדיסמענטן און מיט אויסגעשרייען: עס לעבע דער פּעטערבורגער שטרייק, עס לעבע דער סאָציאַליזם!" די פּאָליציי, וועלכע דער שטאָט-גאָלאָוואַ האָט איינגעלאַדן, האָט אסאך מענטשן איבערגעשריבן, אייניקע ארעסטירט, צווישן זיי אַמבראָשקעוויטשן, וועלכער איז פונדעסטוועגן גלייך באפרייט געוואָרן, לויט דער פאָדערונג פון זיינע קאָלעגן-אַדוואָקאטן.

די אָרטיקע גרופּע פון אונזער פאַרטיי און דער קאָמיטעט פון בונד זיינען אַרויסגעטראָטן פאַרייניקט; די רעזאָלוציע, וועלכע מ'האָט דורכגעלייענט אף דער פארזאמלונג, איז געווען אויסגעארבעט פון ביידע אָרגאניזאַציעס. צום באדויערן, האָבן די סאָציאַל-דעמאָקראטן צו שפּעט דערוואוסט זיך וועגן דעם פאָרבאַט פונם באנקעט און האָבן קיין צייט ניט געהאַט צו פאַרבייטן די אויסגעאַרבעטע רעזאָלוציע מיט א קירצערע, וועלכע זאָל מער אנטשפּרעכן דעם כאראקטער פון דער פארזאמלונג.

30. דער אָפּזאָג פונם „בונד" צו באטייליקן זיך אין „פאַריזער בלאָק"

(מיטיילונג פון צ. ק. פון בונד, „אַרבעטער-שטימע", נומ. 39, מארט 1905).

אין גיכן נאָך דעם אינטערנאַציאָנאַלן סאָציאַליסטישן קאָנגרעס אין אמ־סטערדאַם איז פאָרגעקומען אין פאַריז א קאָנפערענץ פון אָפּאָזיציאָנעלע און

רעוואָלוציאָנערע פּאַרטייען און אָרגאַניזאַציעס אין רוסלאַנד. אין דער קאָנפע־רענץ האָבן אנטייל גענומען: פאָרשטייער פון דער פינלענדישער אָפּאָזיציע, רוסישע קאָנסטיטוציאָנאַליסטן (גרופּע „אָסוואָבאָזשדעניע"[60]), פּוילישע נאַצי־אָנאַלע ליגע („ליגא נאראדאווי"[61]), אַרמענער רעוואָלוציאָנערע פעדעראַציע[62]), פּאַרטיי „סאָציאַליסטן־רעוואָלוציאָנערן", פּוילישע סאָציאַליסטישע פּאַרטיי (פּ.פּ.ס.) און גרוזינער פּאַרטיי סאָציאַליסטן־פעדעראַליסטן־רעוואָלוציאָנערן[63])...

די קאָנפערענץ איז צוזאַמענגערופן געוואָרן לויט דער איניציאַטיוו פון דער „פינלענדער אָפּאָזיציע"[64]). זי האָט זיך געווענדעט אויך צו אַלע סאָ־ציאַל־דעמאָקראַטישע פּאַרטייען פון רוסלאַנד און האָט אויך זיי פאַרבעטן אָף די באַראַטונג, נאָר די סאָציאַל־דעמאָקראַטישע אָרגאַניזאַציעס האָבן ניט געפו־נען פאַר מעגלעך אָננצונעמען דיזע איינלאַדונג. זיי האָבן זיך צוזאַמענגעקליבן אָף אַן אַסיפע (בעאייסן אַמסטערדאַמער קאָנגרעס; אָף דער אַסיפע זיינען געווען: דער „בונד", די רוסלענדער סאָציאַל־דעמאָקראַטישע אַרבעטער־פּאַרטיי, די ס.־ד. פון פוילן און ליטע, פּאַרטיי „פּראָלעטאַריאַט", לעטישע ס.־ד. אַר־בעטער־פּאַרטיי און די רעוואָלוציאָנערע אוקראַינישע פּאַרטיי) און האָבן אויס־געאַרבעט אַן ענטפער, וועלכן יעדע אָרגאַניזאַציע האָט געדאַרפט פון איר אייגענעם נאָמען אָפּשיקן די „פינלענדער אָפּאָזיציע".

דער ענטפער איז געווען דער פאָלגנדער:

„אונזער אָרגאַניזאַציע האָט באַקומען דורך אייך פון דער פינלענדער רעוואָלוציאָנערער פּאַרטיי אַן איינלאַדונג צו נעמען אַן אנטייל אין דער אַל־געמיינער קאָנפערענץ פון אַלע אָפּאָזיציאָנעלע און רעוואָלוציאָנערע אָרגאַניזאַ־ציעס פון רוסלאַנד, קעדיי צו באַטראַכטן אַן אַלגעמיינעם אַרבעטס־פּלאַן, וועל־כער וואָלט זיי געבן א מעגלעכקייט צו אויסנוצן די איצטיקע לאַגע, וואָס האָט באַשאַפן די מילכאָמע פון רוסלאַנד מיט יאַפּאַן.

צום באַדויערן איז אונזער אָרגאַניזאַציע געצוויטקט זיך אָפּצוזאָגן פון דער־דאָזיקער איינלאַדונג. אַכוץ אַזוינע אורזאַכן, וואָס מ'קאָן זיי ניט מעגאַלע זיין פאַר אַלעמען, האָט זי דערביי נאָך אָט וועלכע מאָטיוון:

מיר רעכענען, אַז מיר זיינען מעכוייעוו אויסצונוצן די איצטיקע מילכאָמע, קעדיי צו שטאַרקן דעם רעוואָלוציאָנערן קאַמף קעגן צאַריזם. אונזער ס.־ד. איבערצייגונג לייגט אָף אונז אַרויף א כויוו צו אונטערהאַלטן אויך יעדע עמעסע אָפּאָזיציאָנעלע און רעוואָלוציאָנערע באַוועגונג.

נאָר מיר רעכענען, אַז אַרויסרופן א פרוכטבאַרן פּאָליטישן טאַט דורך דער קאָנפערענץ, וועלכע איר לייגט פאָר, איז א פאַלשע האָפענונג: די עלעמענטן, וואָס דאַרפן שיקן זייערע פאָרשטייער אָף דידאָזיקע קאָנפערענץ, זיינען צו קעגנזעצלעך אי אין זייערע היפּטלעכע פּאָליטישע אנשויאונגען, אי אין זייערע נאָענטסטע פּאָליטישע אויפגאַבן, אי אין זייערע מיטלען פון קאַמף. אויסער דעם זיינען אייניקע פון דידאָזיקע עלעמענטן אָף אַזויפיל ווייט פונם שטאַנדפּונקט פון קלאַסן־קאַמף, אַז זיי זיינען אַפילע ניט פריי פון פּאָליטישן אַוואַנטיוריזם, ווי, לעמאָשל, אייניקע האָפן אַפן זיג פון דער יאַפּאַנישער בורזשואַזער רעגי־רונג; דאָס איז א זינד פון אונזער ס.־ד. שטאַנדפּונקט, ווייל די מילכאָמע ווערט

סאַי ווי סאַי ברענגען דעם העכסטן שאָדן די פֿאָלקס-מאַסן, צי עס וועט געווינען די זעלבסטהערשנדע רעגירונג, צי זי וועט באַקומען אַ מאַפּאָלע.

דעריבער האַלטן מיר זיך בא דער דייע, אַז פּרוכטבאַרע רעוואָלוציאָנערע מאַיסים זיינען בא אונז איצט מעגלעך נאָר אַפן באָדן פֿון קלאַסן-קאַמף, ווען ס'וועט אַרויסטרעטן אין געשלאָסענע רייען דער גאַנצער אַרבעטער-קלאַס פֿון רוסלאַנד, אָן אונטערשייד פֿון נאַציאָנאַליטעטן. דערדאָזיקער קאַמף שטעלט זיך פֿאַר אַ נאָענטסטן ציל — אין העכקעם מיטן כאָציאַליסטישן פּראָלעטאַריאַט פֿון יאַפּאַן — וואָס גיכער אַ סאָף מאַכן פֿון דער פֿאַרברעכערישער מילכאָמע".

די קאָנפֿערענץ פֿון אָפּאָזיציאָנעלע און רעוואָלוציאָנערע פּאַרטייען איז פֿאָרגעקומען; זי האָט אויסגעאַרבעט דידאָזיקע דעקלאַראַציע:

„נעמענדיק אין אַכט:

1) אַז די זעלבסטהערשנדע אָרדענונג איז אַ שרעקלעכע שטערעניש פֿאַרן פּראָגרעס און דעם וווילטאָג פֿון דעם רוסישן פֿאָלק און פֿון אַלע אַנדערע נאַציאָנען, וואָס ווערן געדריקט דורך דעם צאַרס רעגירונג, און אַז באַם איצטיקן צושטאַנד פֿון קולטור איז דידאָזיקע אָרדענונג אַן אומגעלומפּערטער און שעדלעכער רעשט פֿון אַמאָליקע צייטן;

2) אַז דער קאַמף קעגן דערדאָזיקער אָרדענונג וואָלט זיך קאָנען פֿירן מיט גרעסערע ענערגיע און ערפֿאָלג, ווען די טאַטן פֿון פֿאַרשיידענע רוסישע און ניט-רוסישע רעוואָלוציאָנערע און אָפּאָזיציאָנעלע עלעמענטן זאָל זיין קאָאָרדינירט;

3) אַז איצטיקער מאָמענט איז באַזונדערס מעסוגל, אַלע פּאַרטייען זאָלן צופּאַסן איינע צו דער צווייטער זייערע מאַיסים קעגן דער זעלבסטהערשנדער רעגירונג, ווייל דידאָזיקע רעגירונג האָט אָנגעוואָרן דעם צוטרוי און איז אָפּגעשוואַכט געוואָרן דורך דעם שרעקלעכן פֿויעל-יויצע פֿון דער מילכאָמע, וואָס זי האָט אַרויסגערופֿן דורך איר פֿאַלשער פּאָליטיק.

אַנערקענענדיק דאָס אַלץ, האָבן די פֿאָרשטייער פֿון די רוסישע קאָנסטיטוציאָנאַליסטן, פֿון דער פּוילישער נאַציאָנאַלער ליגע, דער פּוילישער סאָציאַליסטישער פּאַרטיי, דער פּאַרטיי סאָציאַליסטן-רעוואָלוציאָנערן, דער גרוזינער פּאַרטיי סאָציאַליסטן-פֿעדעראַליסטן-רעוואָלוציאָנערן, דער אַרמענער רעוואָלוציאָנערער פֿעדעראַציע און דער פֿינלענדער אָפּאָזיציע, צונויפֿקומענדיק זיך אַף אַ קאָנפֿערענץ פֿון אָפּאָזיציאָנעלע און רעוואָלוציאָנערע אָרגאַניזאַציעס, איינשטימיק באַשלאָסן מודיע זיין אין נאָמען פֿון די אַלע אָרגאַניזאַציעס פֿאָלגנדעס:

קיין איינציקע פֿון די פּאַרטייען, וואָס האָבן געהאַט אַף דער קאָנפֿערענץ זייערע פֿאָרשטייער, רעכנט ניט דערמיט, וואָס זי פֿאַראייניקט זיך צוליב צוזעפּאַסטע מאַיסים, זיך אָפּזאָגן פֿון וועלכן ניט איז פּונקט פֿון איר פּראָגראַם אָדער פֿון אירע טאַקטישע קאַמפּס-מיטלען, ווערדליק די באַדערפֿענישן און ווערדליק די קרעפֿטן אין דער לאַגע פֿון די געזעלשאַפֿטלעכע עלעמענטן, קלאַסן אָדער נאַציעס, וואָס זייערע אינטערעסן שטעלט פֿאָר די פּאַרטיי.

נאָר אין דערוועלביקער צייט האָבן די אַלע פּאַרטייען געפֿונען, אַז זיי אַלע אַנערקענען די פֿאָלגנדע הויפּטלעכע פּרינציפּן:

1) פאַרניכטן די זעלבסטהערשונג; אָפּשאַפן אַלע גזיירעס, וואָס האָבן באַרירט די קאָנסטיטוציאָנעלע רעכט פון פינלאַנד.

2) פאַרבייטן די זעלבסטהערשנדע אָרדענונג אף א פרייע דעמאָקראַטישע אַפן גרונט פון אַלגעמיינער אַפּשטימונג.

3) אַלע נאַציעס זאָלן האָבן דאָס רעכט פון זעלבסטבאַשטימונג; דאָס געזעץ זאָל אָרעוו זיין פאַר פרייע נאַציאָנאַלע אַנטוויקלונג פאַר אַלע פעלקערשאַפטן; עס זאָלן אָפּגעשאַפט ווערן די רעדיפעס פון דער רוסישער רעגירונג בענויגייע צו באַזונדערע נאַציעס.

אינם נאָמען פון דידאָזיקע הויפּטלעכע פרינציפּן און פאָדערונגען, פאַרייניקן די פאַרטייען, וואָס האָבן געהאַט זייער פאָרשטייער אף דער קאָנפערענץ, זייערע באַמיאונגען שנעלער צו מאַכן די אומפאַרמיידלעכע מאפּאָלע פונם אבסאָלוטיזם, וועלכער לאָזט ניט דערגרייכן די ווייטערדיקע פאַרשיידענע צילן, וואָס עס שטעלט פאַר זיך יעדערע פון דידאָזיקע פאַרטייען".

אזוי ווי איבער איייניקע סיבעס האָט זיך אונזער ענטפער ניט באַקומען אין דער צייט, האָט זיך דער פאָרשטייער פון פיגלענדער אָפּאָזיציע געווענדעט צו אונז און פאָרגעלייגט אונטערצושרייבן די דעקלעראַציע, וועלכע די קאָנפערענץ האָט אויסגעאַרבעט. דערויף האָט דער צ. ק. פון „בונד" געשיקט דידאָזיקע טשוואווע:

„געערטער הער!

אונזער טשוואווע, וואָס דערקלערט, פאַרוואס מיר האָבן ניט געקענט נעמען אַן אַנטייל אין דער קענפערענץ, וואָס איר האָט צוזאַמענגערופן, האָט זיך, צום באַדויערן, פאַרשפּעטיקט איבער אַזוינע סיבעס, וואָס זיינען אָן אונז ניט באַלאַנקט; מיר רעכענען, אַז איר האָט זי שוין איצט מעקאַבל געווען.

אף דעם לעצטן פאָרשלאַג—צושטיין צו דער דעקלעראַציע, וואָס עס האָט אויסגעאַרבעט די קאָנפערענץ, מוזן מיר אויך ענטפערן „ניין", ווייל דידאָזיקע דעקלעראַציע האָט פולקום באַוויזן די ריכטיקייט פון אונזער האשאַרע, וואָס מיר האָבן נאָך פריער ארויסגעזאָגט, אַז ווייל די עלעמענטן פון דער קאָנפערענץ זיינען אזוי פאַרשיידן, דעריבער קען ניט געראָטן, אַז מע זאָל אַלע מאַסקים זיין אַף וועלכע עס איז נאָענטסטע פאָדערונג און אייניקע אָרגאַניזאַציעס זאָלן דערביי ניט דאַרפן אָפּטרעטן פון אייניקע וויכטיקע פונקטן פון זייער פראָגראַם. לעמאָשל, די הויפּט-פאָדערונג, וועלכע מיר שטעלן ארויס אַלס ס.-ד.-שע אָרגאַניזאַציע—איז פאַרבייטן די זעלבסטהערשנדע אָרדענונג אף א דעמאָקראַטישע רעפּובליק אַפן גרונט פון אַלגעמיינעם, גלייכן, געהיימען און דירעקטן וואַל-רעכט. דאָס איז דער קלענסטער פּאָליטישער מינימום, וועלכן ס'פאָדערן די אינטערעסן פון רוסלענדישן פּראָלעטאַריאַט; אַף אראָפּנעמען וואָס ניט איז פונם דאָזיקן מינימום אין אונזערע פאָדערונגען קענען מיר בעשום אויפן, אַלס פאָרשטייער פון די פּראָלעטאַרישע אינטערעסן, ניט מאַסקים זיין.

דאָס פאָדערן אויך טאַקטישע באַטראַכטונגען.

אין דער שווערער מינוט, וואָס ס'לעבט איצט איבער די זעלבסטהערשונג, ווען זי מוז כיין געפינען באַ די ליבעראַלן, איז וואָס מער די רעוואָלוציאָנערע

פּאַרטייען וועלן אָפּטרעטן פון זייער פּראָגראַם און שוואַכער מאַכן זייערע פאָדערונגען, וועט דאָס נאָר אונטערהאַלטן די שוואַכקייט און מוטלאָזיקייט פון אונזער פּאָליטישן ליבעראַליזם, אַנשטאָט צו אַנטוויקלען אין אים אַן אָפּאָזיציאָנעלע שטימונג און אים טרייבן צו שאַרפערע מאַסים.

אייער דעקלעראַציע אָבער, אַנשטאָט אַרויסצושטעלן דידאָזיקע פּאָליטישע פאָדערונג—א דעמאָקראַטישע רעפּובליק—האָט זי פאַרביטן אַף א העכסט־אומקלאָרע פאָדערונג: „א פרייע דעמאָקראַטישע אָרדענונג אַפן גרונט פון אַלגעמיינער אָפּשטימונג”—דאָס איז אזא אומבאַשטימטע פאָדערונג, אַז צו איר קען פּאַסן אַפילע א מאָנאַרכישע קאָנסטיטוציע מיט 2־אָדער 3־שטופיקע וואלן, מיט אַן אָפּגענער אָפּשטימונג און אז. וו.—ד. ה. אַזאַ אָרדענונג, בא וועלכער דער פּראָלעטאַריאַט וועט אין בעסטן פאַל האָבן אַזוי ווייניק פרײַהייט, אַז ס'איז גלייך ווי גאָרניט.

פאַרשטייט זיך, אַז צו אַזאַ דעקלעראַציע, וואָס טרעט אָפּ אַזוינע וויכטיקע זאַכן אונזערע קאָנסטיטוציאָנאַליסטן, קען א פּראָלעטאַרישע פּאַרטיי ניט צושטיין.

נאָר רעכענענדיק, אַז מיר זיינען מעכויעוו אונטערהאַלטן יעדער רעוואָלוציאָנערע און אָפּאָזיציאָנעלע באַוועגונג, זיינען מיר גרייט אַזוי צו קאָאָרדינירן אונזערע רעוואָלוציאָנערע טאַטן, אַז צווישן זיי און צווישן די מאַסים, וועלכע איר רעכנט טאָן, זאָל זיין א געוויסע איינהייט, וואָס איז בעפּייעש נויטיק, קעדיי מיט מער ערפאָלג אנצופאַלן אַף די זעלבסטהערשנדע אָרדענונג; ס'פאַרשטייט זיך, אַז מיר בלייבן פולקום פריי בענויגייע צו דער פאָרם און דעם כאַראַקטער פון דידאָזיקע רעוואָלוציאָנערע טאַטן.

מיר וועלן דעריבער גערן אָנעמען יעדע פאָרבערייטנדע אָפּריידונג און אָפּמאַך, אַף וויפל ס'פאָדערט די דערמאָנטע איינהייט אין אונזערע טאַטן, — די איינהייט, וואָס מ'קען בעקיצער אויסדריקן דורך דעם דייטשישן שפּריכוואָרט: „געטרענט מאַרשירען, פאַראייניקט שלאַגען”.

דער צענטראַל־קאָמיטעט פון „בונד”.

31. „די ליבעראַלע אָפּאָזיציע און דער פּראָלעטאַריאַט”.

(פון אַן אויפרוף פון צ. ק. פון בונד).

... דער מאָמענט איז אַן ערנסטער. די זעלבסטהערשונג וועט מוזן אראָפּ פון דער היסטאָרישער סצענע. עס וועט שוין לאַנג ניט דויערן. מיר, פּראָלעטאַריער, וואָס האָבן אַזויפיל בלוט פאַרגאָסן פאַר פּאָליטישע פרייהייט אין רוסלאַנד, מיר, וואָס דאַרפן האָבן די פּאָליטישע פרייהייט, קעדיי צו בויען דעם ביניען פון גליק און עמעסער פרייהייט, דעם ביניען פון סאָציאַליזם, דאַרפן קלאָר און דייטלעך פאַרשטיין דעם יעצטיקן מאָמענט. געווי קענען די אַלע געזעלשאַפטלעכע קויכעס, וואָס ווירקן יעצט אינם לעבן פון רוסלאַנד. מיר דאַרפן זיך ניט לאָזן איבעראַשן דורך קלינגענדיקע ווערטער, מיר דאַרפן

שטענדיק וויסן, ווער איז אונזער סוינע, און באַוואָפנט מיט אונזער שטענדיקן געווער—דעם קלאַסנבאַוואוסטזיין—דאַרפן מיר ניט לאָזן זיך אָפּנארן פון אונזער אייגנציקן און גלייכן וועג—דעם וועג פון קלאַסנקאַמף.

דאָס לעבלעכע ווינטעלע פון „פרילינג", וואָס האָט אנגעהויבן קלוימערשט בלאָזן פון די „הויכע פענסטער", האָט געעפנט די מיילער דער רוסישער בורזשואזיע. עס האָט זיך ארויסגעוויזן, אַז די צאָל פון די אפאזיציאָנעלע עלעמענטן איז גרעסער, ווי מע האָט געקענט ערווארטן. אָפן צוזאמענפאָר פון די מיטלמעסיקע ליבעראַלן—„די זעמצעס", אָף די רוישנדע באַנקעטן פון דער ראַדיקאַלער בורזשואזיע, אין פאַרשיידענע פאַרזאַמלונגען, אין אַלערליי לעגאַלע צייטונגען האָט מען אָנגעהויבן צו ריידן מיט א געפילדער און א ראַאש, אַז עס איז נויטיק צו פאַרבייטן די הערשאַפט פון ווילקיר אָף א רעכטלעכער אָרדענונג, אַז עס איז נויטיק צו פאַרבייטן די זעלבסטהערשונג אָף א רעגירונג פון פאָלקס-פאָרשטייער, אַז עס איז נויטיק צו פאַרזיכערן פערזענלעכע פרייהייט, פרייהייט צו פאַרזאַמלען זיך, צו ריידן, צו שרייבן, צו פאַרייניקן זיך. די אלע פארשטייער פון דעם רוסישן ליבעראַליזם הערן ניט אויף צו ריידן אינם נאָמען פון פאָלק. פיל זיינען טאַקע אין עמעסן איבערצייגט, אַז זיי באשיצן די אינטערעסן פון פאָלק, אַז זיי דריקן אויס אלע פאָדערונגען, וואָס זיינען אין יעצטיקן מאָמענט אָם וויכטיקסטן פאר די ברייטע פאָלקס-מאַסן. צי איז דאָס אזוי?

א פולע פון אונזערע ברידער-פראָלעטאַריער, וואָס האָבן אַזוי פיל יאָרן אַליין, אָן הילף פון די ליבעראַלן, געגראָבן א קייווער דעם פאַרהאַסטן אבסאָלוטיזם, און וואָס זייער קאָל האָט איינזאַם געקלונגען אין דער פינסטערער נאַכט פון פאָליטישער פאַרשקלאַפונג און ניט געפונען קיין אָפּקלאַנג אין די הערצער פון דער זאַטער בורזשואזיע, קוקן יעצט מיט צופרידנהייט אָף דער ליבעראַלער באַוועגונג, הערן מיט פאַרגעניגן די שטימען פון פראָטעסט. מע דאַרף אבער נימ פאַרגעסן, אַז דיזע באַוועגונג, אבוואל זי שטרעבט צו פאָליטישע פרייהייט, וואָס איז אזוי נויטיק פאַרן ארבעטער-קלאַס, איז ניט מער ווי אַ קלאסן-באַוועגונג פון דער בורזשואזיע, וואָס הערט ניט אויף אין דער זעלבער צייט צו קעמפן קעגן אַרבעטער-קלאַס.

אין די אלע רעזאָלוציעס, וואָס זיינען אָנגענומען געוואָרן אפילע דורך דעם ראַדיקאַלן טייל פון דער בורזשואזער אפאָזיציע, הערן מיר קיין איין מאָל ניט דאָס ווארט דעמאָקראַטישע רעפובליק. די בורזשואזיע פון היינטיקער צייט שטרעבט ניט אין עמעסן צו קיין רעפובליק. א קאָנסטיטוציאָנעלע מלוכע מיט א קייסער אלס אויבערהאר—ווייטער גייט זי נימ אין אירע אידעאַלן; אַ פאַרלאַמענט, וועט זי—די בורזשואזיע—שרייבן געזעצן, די מאַכט פונם קייסער וועט איר קומען צו הילף דעמאָלט, ווען דער ארבעטער-קלאַס וועט אויפשטיין קעגן דיזע געזעצן און פאָדערן פאַר זיך מענטשלעכע רעכט. די מאַכט פונם קייסער, פאַרשטאַרקט מיט ביקסן און הארמאטן, וועט שטענדיק הענגען איבערן לאַנד, ווי א שווארצער שאָטן, און וועט ניט לאָזן די ארבע-

טער=מאַסן אנטוויקלען זייערע קרעפטן אין קאַמף מיט דער קאַפּיטאַליסטישער אָרדענונג.

די בורזשואַזיע פאַרגעסט ניט אירע אייגענע אינטערעסן! צווישן די אַלע פאָדערונגען פון פרייהייט צו ריידן, צו שרייבן א. א. וו., האָט זי פאַרגעסן דערמאָנען די פרייהייט צו שטרייקן, ווי פאַרשיקערט זי איז ניט מיט דעם געדאַנק פון פרייהייט, וואָס פאַר אַ זיסע לידער זי זינגט ניט וועגן דער פרייהייט פונם גאַנצן פאָלק אָן אונטערשייד פון קלאַסן,—האָט זי דאָך געפונען אין זיך גענוג זיכערקייט צו געדענקען, אז דאָס רעכט צו שטרייקן איז א געפאַר פאַר איר, אלס קלאַס פון אייגנטימער.

די „זעמצעס”, די פאָרשטייער פון גרעסטן טייל רוסישע ליבעראַלן, אָט די אַלע קלוימערשטע פאָרשטייער פונם פאָלק, האָבן גאָר אָן בושע אויסגעדריקט זייער מיינונג, אז זיי ווילן ניט אין רוסישן פאַרלאַמענט די פאָרשטייער פון פאָלק—פון זייגע ארימסטע שיכטן. זיי פאָדערן ניט קיין אלגעמיינעם וואַל=רעכט. זייער פאַרלאַמענט, וואָס זיי ווילן באַשאפן, דאַרף זיין ריין פון ארבעטער=עלעמענטן, אין אים דאַרפן הערשן אָן א שום שטערונג די באַזיצנדע קלאַסן און זאָרגן, ווי זייער האַרץ וועט זיי טראָגן, פאַר זייערע „ארימסטע ברידער”...

און ווי קענען זיי אין עמעסן פאָדערן גלייכע פאָליטישע רעכט פאַרן גאַנצן פאָלק, אָן אונטערשייד פון בילדונג און פאַרמעגן?

... דער רוסישער ליבעראַליזם האָט מוירע פאַר דער ארבעטער-באַוועגונג, וואָס טרעט ארויס אונטער דער פאָן פון סאָציאַליזם. ער וואַרפט יאָ גאַנץ אָפט אַ לעבנס-בליק אף די פאָלקס=מאַסן, ער וואָלט וועלן זיי צוציען צו זיך און געפינען אין זיי אַן אונטערשטיצונג אין זייגע פאָליטישע פאָדערונגען; ער וויל אָבער די מאַסן זאָלן ניט פאַרשטיין זייערע אייגענע אינטערעסן, זיי זאָלן ניט האָבן זייערע אייגענע פאָדערונגען, זיי זאָלן נאָכטאַנצן די ליבעראַלן און זאָגן „אָמיין” אף אלע זייערע פאַרלאַנגען. אונזערע ליבעראַלן זינגען דעריבער זייער אלטע ליד, פאַר יעצטיקן מאָמענט דאַרפן ניט זיין קיין לאַסן-קעגנזאַצן, טאַינען זיי, עס דאַרפן ניט זיין קיין באַזונדערע קלאַסן=אינטערעסן. עס איז דאָ נאָר איין פאָלק, פאַרייניקט דורכן הייסן ווילן צו פרייהייט, און זיי, די ליבעראַלן, דריקן אויס די ווּאונשן פון דעמדאָזיקן אייניקן פאָלק.

באַקאַנטע לידער! אונז הערן זיי ניט אויף שוין פיל יאָרן צו זינגען מיט א זיס-זויערלעך קאָל די ציאָניסטן אין זייער שטרעבונג צו פאַרשיקערן דעם אידישן פראָלעטאַריאט מיט זייערע פוסטע כאַלוימעס.

דער רוסישער ליבעראַליזם ציט זיך צו די פאָלקסמאַסן און הערט ניט אויף אין דערזעלבער צייט צו ציטערן פאַר זייער שרעקלעכער מאַכט.

אין ציטערונג פאַר דעם ריז, וואַרפט ער זיך אין אלע זייטן, עפשער וועט אים פאָרט געראָטן צו באַקומען אָן זיין הילף די פאָליטישע פרייהייט. ער וויל דעריבער ניט אַריין אין אַ גרויסער מאַכלייקעס מיט דער פאַראַכטער זעלבסטהערשונג. ער שפילט א צווייענדיקע שפּיל. פון איין זייט, פּראָטעסטירט ער

קעגן דעם ווילקיר, פון דער אַנדער זייט, דינגט ער זיך מיט דער רעגירונג, עפשער וועט ער עפּעס אויסדינגען פאַר זיך.

...אומזיסט איז זייער האָפענונג! אפילו אין די לעצטע טעג פון איר לעבן וועט די זעלבסטהערשונג פרייוויליק ניט אַרויסלאָזן פון האַנט די מעמשאָלע. עס וועלן ניט העלפן קיין שום דיפּלאָמאַטישע קונצן, עס וועט ניט העלפן קיין דינגען זיך. די זעלבסטהערשונג וועט אָפּטרעטן נאָר פאַר אַ שטאַרקער אָרגאַניזירטער מאַכט,—און די ליבעראַלן, באַ אַלע זייערע גרויסאַרטיקע רעדעס, באַ אַלע זייערע הייסע קלינגענדיקע ווערטער, וועלן קיינמאָל ניט בילדן זעלבשטענדיק אַזאַ מאַכט. עס וועט אַוועקגיין אַ שטיקל צייט, די זעלבסטהערשונג וועט זיך אַרומקוקן, אַז זי האָט געהאַט אַ טאָעס, זי וועט מאַכן אַ סאָף פונם „פרילינג”—די ערשטע סימאָנים פונם „ווינטער” לאָזן זיך שוין פילן גאַנץ שאַרף.

עס האָבן זיך שוין אָנגעהויבן די אַלטע רעדיפעס אַף די צייטונגען, מע האָט זיי שוין מאַזהיר געווען, זיי זאָלן זיך שוין ביסלעכווייז באַרואיקן; די צייטונגען וועלן פאַרלירן זייערע לעבעדיקע פאַרבן, דער פּאָנים פונם ליבעראַליזם וועט ווערן אַזוי בלייך און טויט, ווי ביז אַהער. עס וועט ווערן שטיל.

די ליבעראַלן האָבן קיינמאָל ניט געפּרוּווט אַרויסצוטרעטן אָפן קעגן דער מאַכט פון דער זעלבסטהערשונג, זיי האָבן ניט געפּרוּווט קעמפן מיט געווער אין דער האַנט פאַר פּאָליטישע פרייהייט, זיי זיינען געזעסן און רואיק געשוויגן, ווען דאָס בלוט פון די פּאָלקסמאַסן האָט זיך פאַרגאָסן טייכנווייז אַף די גאַסן פון די רוסישע שטעט אין קאַמף מיט דער ווילדער טיראַניע.

עמעס, אין דעם קאַמף קעגן דער רוסישער זעלבסטהערשונג האָט די ליבעראַלע באַוועגונג אַ באַשטימטע באַדייטונג. זי האָט אונז באַוויזן, ווי טיף עס האָסן די זעלבסטהערשונג אַלע קלאַסן פון דעם פאָלק אין רוסלאַנד, וואָס פאַר אַ העסלעכע און שעדלעכע מאַקע עס איז דער אַבסאָלוטיזם אָפן גוף פון גאַנצן לאַנד. די ליבעראַלע אָפּאָזיציע איז איינער פון די כאַראַקטעריסטישע סימאָנים אינם איצטיקן היסטאָרישן מאָמענט. נאָר מיר טאָרן אָבער קיינמאָל ניט פאַרגעסן איר עמעסן געשטאַלט. די ברייטע אַרבעטער-מאַסן וועלן ניט גיין נאָך דיזע שוואַכע פונקען, וואָס בליצן אויף ערטערווייז אין דער רוסישער בורזשואַזיע, און וואס קאַנען פאַרפירן די אַרבעטער-מאַסן אין אַ טיפן זומפּ. מיר קאָנען זיך ניט און וועלן זיך ניט באַנוגענען מיט די פּאָליטישע פּאָדערונגען, וועלכע עס שטעלט אַרויס די ליבעראַלע בורזשואַזיע. אונז איז ווייניק אַ קאָנסטיטוציאָנעלע מאָנאַרכיע, מיר פּאָדערן אַ דעמאָקראַטישע רעפּובליק, מיר דאַרפן האָבן אַ פּאַרלאַמענט, געגרינדעט אַף אַלגעמיינעם, גלייכן, דירעקטן און געהיימען וואַל-רעכט, וועלכער זאָל אונז געבן אַ מעגלעכקייט צו נעמען אַ ברייטן און לעבהאַפטן אָנטייל אין דער פּאָליטיק פון אונזער לאַנד, אַ מעגלעכקייט צו אַנטוויקלען אָפן בעסטן אויפן אונזערע פּראָלעטאַ-רישע קויכעס, אַ מעגלעכקייט צו קעמפן אָן אַן אויפהער מיט די עקספּלואַטאַטאָרישע שטרעבונגען פון דער בורזשואַזיע, אַ מעגלעכקייט צו גיין אַלע מאָל שנעלער צום גרויסן אַלגעמיינעם פּראָלעטאַרישן ציל — צום סאָציאַליזם.

די פאָליטישע פרייהייט איז פאר אונז ניט קיין ציל, ווי פאַר דער בורזשואזיע, נאָר א מיטל צו באַקומען די עמעסע באַפרייאונג, — די פארניכטונג פון דער קאפיטאַליסטישער אָרדענונג. די זעלבסטהערשונג שטערט אונז און לאָזט ניט גיין צו דעם ציל, מוזן מיר זי פאַרניכטן.

און מיר וועלן זי פאַרניכטן. מיט אונזערע אומגעהויערע קרעפטן, אין פולן באַוואוסטזיין פון אונזערע פּראָלעטארישע אינטערעסן, קוקנדיק מיט אָפענע אויגן אף אונזער גרויסן ברייטן וועג, ניט לאָזנדיק זיך אָראָפּפירן פון אים, אָן א זייט, אונטערשיידנדיק צווישן פריינט און פיינט, וועלן מיר מאכן אַ סאָף פון דעם אלטן רעזשים.

דער טאָג פון זיין מאפּאָלע איז נאָענט. וואָס שטארקער מיר וועלן זיין אָרגאַניזירט, וואָס פעסטער מיר וועלן זיין פאַרייניקט, וואָס לויטערער עס וועט זיין אונזער באַוואוסטזיין, אלץ גיכער וועט אָנקומען דיזער טאָג און וועט ברענגען פאַר אונז גרעסערע רעזולטאטן.

עס לעבע די דעמאָקראטישע רעפּובליק! עס לעבע די סאָציאלדעמאָקראַטיע! עס לעבע דער סאָציאַליזם!

דער צענטראל-קאמיטעט פון „בונד“.

דעקאבר, 1904.

32. „וואס טאָרן מיר איצט ניט פארגעסן?“

(פון אן אויפרוף פון צ. ק. פון בונד).

...„די אידישע בורזשואַזיע, — זי קריכט אַף די קני. זי ליגט ביזן האַלז אין דער קאַלטער בלאָטע אַפילע אין די טעג, ווען עס האָט קלוימערשט אָנגעהויבן בלאָזן א לעבלעך וואַרים ווינטעלע פון א נייעם „פרילינג“ אין לאַנד; זי שווייגט מיט פאַכאַד אפילע אין דער צייט, ווען די רוסישע בורזשואַזיע, מיטן רעשוס פון „גאַטשאַלסטווע“ און אָן רעשוס, האָט אָנגעהויבן צו פאָדערן אָפן פּאָליטישע פרייהייט. די אידישע בורזשואַזיע האָט ניט געהאט קיין מוט צו אויסריידן דאָס וואָרט „פאָליטישע פרייהייט“ אַפילע דאַן, ווען אין פארשיידענע פאַרזאמלונגען און רוישנדע באַנקעטן פון דער רוסישער בורזשואזער אינטעליגענץ הערט ניט אויף צו קלינגען דאָס וואָרט „קאָנסטיטוציע“. די אידישע בורזשואזיע בוקט זיך מיט האַכנאָע אַפילע אין דער צייט, ווען באַלד נאָך די זיסע האָוטאָכעס פונם נייעם מיניסטער האָבן זיך אָנגעהויבן די אַלטע באקאַנטע מאַיסעס — דער פּראָצעס אין האָמעל *) — אַ ווילדער כויזעק איבער דעם מישפּעט, אַ גראָבער געלעכטער איבער אַלע מענטשלעכע רעכט; די פּאָגראָמען אין מאָליעוו און אנדערע שטעט — די אלע פינסטערע שוידערהאפטע בילדער.

די אידישע בורזשואזיע האָט אַפילע בעטן באַם מיניסטער געפונען נאָר איין זאַך — אַן ערלויבעניש צו בויען כאַלוימעס. פרייהייט צו פארשפּרייטן די פוסטע און שעדלעכע פאנטאַזיעס פון ציאָן.

*) איבער די אנטיילנעמער אין זעלבסטשוץ בעשאסן פאָגראָם אין סענטיאבר 1903.

זי האָט זיך גאָרניט אויסגעלערנט — און גאָרניט פאַרגעסן. ווי אַ געשלאָגע־נער קנעכט קוקט מיט טאַכנונים אין די אויגן פון זיין באַלעבאָס, אזוי קוקט זי נאָך יעדער מאַקע אין די אויגן פון די אַדוינים — די מעשאָרסים פון דער זעלבסטהערשונג. יעדע נייע מאָביליזאציע איז אַ נייער כורבן אין די אידישע שט"ט. נייע טעג פון צאָרעס און אַנגסט — די אידישע בורזשואזיע קערט זיך ניט צו אונזער פראָלעטארישער "זעלבסטבאַשיצונג". זי לויפט געשווינט צו "גאָטשאלס־ווע". זי בעט ראכמים, זי גיט "מתן בסתר" מיט א פולער האַנט, זי איז גרייט צו מעכאַבעד זיין די זאפאסנע מיט פרישטיק און טיי אפן כעשבן פונם פאָלק — און דאָס ניט כאָלילע פאר ראכמאָנעס, נאָר פאר פאַכאַד, נאָר דערפאר, וואס זי איז באַגייסטערט מיט דיזעלבע געפילן. מיט וועלכע אַן עמע־סער קנעכט קושט די רוט, וואס האט אים געשמיסן...

די אידישע בורזשואזיע גיט אָפּ פאַר דירעס די זאַפאַסנע, אירע באַטע־מעדראָשים, איר היילינקטום (פינסק) — דאס, וואס זי, פונם שטאנדפונקט פון איר רעליגיע, וואָלט דארפן באַשיצן ביזן לעצטן טראָפּן בלוט. נידעריקער פאלן קאָן מען שוין ניט...

אין דעם גרויסן קאמף פאר פרייהייט וועט נימ די אידישע בורזשואזיע קעמפן פאר גלייכע בירגערלעכע און פאָליטישע רעכט פארן אידישן פאָלק. אין די טויטע ביינער וועט קיין שום גייסט ניט אריינבלאָזן קיין נייעם לעבן. דער אידישער פראָלעטאריאַט — ער אליין פון אלע קלאסן אינם אידישן פאָלק — האלט פעסט אין זיין אייזערנער האנט די רויטע פאָן — די פאָן פון קאמף, די פאָן פון פרייהייט. ער דאַרף האָבן אַלע רעכט פאר זיך, קעדיי צו קענען פריי אנטוויקלען זיין פראָלעטארישן קלאַסן־קאמף — דעם קאמף פונם גאנצן ארבע־טער־קלאס, פון דער גאנצער וועלט קעגן דער קאפיטאליסטישער אָרדענונג.

דער בלויזער פונקט וועגן גלייכע בירגערלעכע רעכט וועט נאָך אָבער ניט שטעלן די אידישע ארבעטער אין דיזעלבע באדינגונגען, ווי די ארבעטער פון דער הערשנדער נאציע. קעדיי צו קענען פריי אנטוויקלען אלע זייערע גייסטיקע קויכעס, קעדיי צו קענען גיין מיט האַסטיקע טריט צום ליכטיקן לאנד פון עמעסער פרייהייט, צו דער מלוכע פון סאָציאליזם, דארפן ווערן דערפילט זייערע ספעציעלע פאָדערונגען, די פאָדערונגען פון אלע אונטערדריקטע נאַ־ציעס:

1. פרייהייט פון קולטורעלער אנטוויקלונג פאר אלע נאציעס, גאראנ־טירט דורך געזעצן און באפעסטיקט פון דער מלוכע און פון דער אָרטיקער פארוואלטונג דורך צוגעפאסטע איינריכטונגען.

2. פרייהייט צו באנוצן די אייגענע שפראך גלייך מיט דער אלגעמיינער שפראך פון דער מלוכע אין אלע רעגירונגס־און געזעלשאפטלעכע איינריכ־טונגען.

די אידישע ארבעטער דארפן האבן א מעגלעכקייט צו באקומען בילדונג אף זייער אייגענער שפראך, זיי דאַרפן האָבן דאָס רעכט צו ריידן אף זייער שפראַך אין אלע רעגירונגס־אנשטאלטן, אין די סודן, אין די באציאונגען צו דער פאבריקס־אינספעקציע, פארזאמלונגען א. אז. וו.

... צווישן דעם גרויסן טומל, וואס וועט הערשן אין דעם פּאָליטישן לעבן פון רוסלאנד נאָך דעם טויט פונם אַבסאָלוטיזם, צווישן דעם גרויסן ראַאַש, ווען קלאס קעגן קלאס, נאַציע קעגן נאציע וועלן ארויסטרעטן אין א שטארקן שטורם, וועלן מיר באקומען אלע נויטיקע רעכט נאָר דאן, ווען מיר, אידישע פּראָלעטאריער, אָרגאניזירט אין אַ פעסטער מאכט, וועלן גיין האַנט בײַ האנט מיט די פּראָלעטאריער פון גאנץ רוסלאנד קעגן אלע פינסטערע קויכעס פון אונזער לאנד.

דער גרויסער טאָג פון פרייהייט איז שוין נאָענט. די ווילדע מאכט פון דער זעלבסטהערשונג ליגט אין גסיסע.

דער רויטער מאָרגנשטערן פון איר לעצטן טאָג — דער ערשטער שיין פונם נייעם לעבן וועט אונז טרעפן ניט צעוואָרפן, צעזייט און צעשפּרייט, נאָר פעסט געבונדן, אין קרעפטיקע מאכנעס — איין מונטערע שטארקע אַרמיי, באוואָפנט און פארטיק צום שטרייט.

דער טאָג שטייט ניט! די צייט איז קורץ! כּאַוויירים צום געווער! פאָר־ווערטס!

דער צענטראַל־קאָמיטעט פון בונד.

דעצעמבער 1904.

צווייטער טייל

פון יאַנוואַר ביז אָקטיאַבר 1905

איינלייטונג.

די פּאַסירונגען פון 9-טן יאַנוואַר דאָס איז דער אָנהויב פון רעוואָלוציע. אונטער דער אָנפירונג פון דער סאָציאַל-דעמאָקראַטיע הויבט זיך אָן איבער גאַנצן לאַנד די מאָביליזירונג פון די רעוואָלוציאָנערע קרעפטן.

די אידישע אַרבעטער-מאַסע ווייזט אַרויס אַ געוואַלדיקן קוואַל פון ענערגיע, ענטוזיאַזם, רעוואָלוציאָנערער דרייסטקייט, און דערצו אויך אַ גרויסע אָרגאַניזירטקייט און געשלאָסנקייט. די יאַנוואַר-באַוועגונג צעגיסט זיך איבער הונדערטער שטעט און שטעטלעך. זי וועקט אויף נייע שיכטן פון געדונגענע אַרבעטער. דאָס איז ניט סטאַם אַ פּאָליטישע רעוואָלוציאָנערע באַוועגונג, דאָס איז אַן אַרויסטריט פון פּראָלעטאַריאַט, און דערפאַר איז דער פּאָליטישער קאַמף ענג פאַרבונדן מיטן עקאָנאָמישן. די אַרבעטער שטעלן אַרויס אַ ריי עקאָנאָמישע פאָדערונגען, וועלכע זיי האָבן זיך ניט געקאָנט דערשלאָגן פאַרן אויסברוך פון רעוואָלוציע. דער ווידערשטאַנד פון די באַלעבאַטים איז געבראָכן, אַדאַנק דער אַלגעמיינער רעוואָלוציאָנערער אַטמאָספער.

נאָך די יאַנוואַר-טעג קומען די פעברואַל-אַרויסטרעטונגען מיט באַוואָפנטע דעמאָנסטראַציעס. עס נעמען אַנטייל נייע שיכטן: ברייטע מאַסן האַנדלס-אָנגעשטעלטע און אַ גאַר נייער שיכט—הויז-דינסטן. די באַוועגונג גיסט זיך אַרויס אין די גאַסן. די רעוואָלוציע שאַפט זיך אַ נייע פאָרם פון מאַסן-אָרגאַניזאַציעס: די גאַסן-בירזשע, וואָס איז אייגנטימלעך נאָר פאַרן אידישן ראַיאָן. אין דווינסק ווערט דורך דער צאַרישער אַדמיניסטראַציע אָרגאַניזירט די אַרבעטער-קאָמיסיע, לויטן מוסטער פון סענאַטאָר שידלאָווסקיס קאָמיסיע אין פּעטערבורג. די רעגירונג מיינט דערמיט צו געווינען די אַרבעטער, אָפּציען זיי פון דער רעוואָלוציע, זי פאַלט אָבער דורך. די וואַלן צו דער קאָמיסיע ווערן אויסגענוצט פאַר אַ ברייטער רעוואָלוציאָנערער אַגיטאַציע, און די קאָמיסיעס גייען אונטער, ניט איבערלאָזנדיק קיין זייכער נאָך זיך.

די צאַרישע רעגירונג פּרובירט אָפּשטעלן די רעוואָלוציאָנערע כוואַליע מיט פּאָגראָמען און הויבט אָן די מאָביליזירונג פון די „שוואַרצע מייעס". זייער אַלגעמיינער אַרויסטריט וועט נאָך קומען אין אָקטיאַבר. דערווייל זיינען דאָס

קלײנע אָנפאַלן. דער זשיטאָמירער פּאָגראָם קאָן אָבער שוין קײנעם ניט אָפּ־שרעקן, ער ברענגט צום באַװאָפנטן אַרױסטריט פון דער „סאַמאָאָבאָראָנע־ און שטויסט די גאַנצע אידישע איטעליגענץ און דאָס אידישע קלײנבירגערטום צו די רעװאָלוציאָנערן. דער אַרבעטער איז דער העגעמאָן פון אַלע אומצופרידענע, זײן קאַמף מיטן צאַריזם איז אַרומגערינגלט מיט אַן אַקטיװער אונטערשטיצונג מיצאַד דער גאַנצער אידישער באַ־פעלקערונג.

פון יאַנואַר אָן איז שוין די אַרבעטער־באַװעגונג אין צאָפן־מאַירעװ־געגנט ניט קײן רײן־אידישע. די גרופּן און קאָמיטעטן פון ר. ס. ד. א. פּ. גיט זיך אײן אַרײנצוציען אין קאַמף ברײטע מאַסן רוסישע אַרבעטער, און דאָס הױבט אױף די רעװאָלוציאָנערע באַװעגונג אַף אַ העכערע מאַדרײגע. דער „בונד" איז געצװאונגען אָפּצוזאָגן זיך פון זײן באַיקאָטיסטישער פּאָליטיק אין באַציאונג צו די קאָמיטעטן און גרופּן פון ר. ס. ד. א. פּ. אין בונדישן ראַיאָן. עס שאַפן זיך צײטװײליקע און שטענדיקע געמײנזאַמע קאָמיטעטן פון אַלע סאָצ. דעמ. אָרגאַניזאַציעס, קעדײ אָנצופירן מיט די רעװאָלוציאָנערע אַרױס־טרעטונגען.

יון—יול פון 1905.

אַזױ װי אין גאַנץ רוסלאַנד הױבט זיך אױך דאָ די באַװעגונג אַף די העכסטע שטופע. אָדעס און לאָדז... די לאָדזער באַריקאַדן... דער קאַמף מיט דער פּאָליצײ און מיליטער אַרום די בירזשעס... די ביאַליסטאָקער שינדערײ... דאָ האָבן מיר פאַר זיך דעם רעװאָלוציאָנערן אידישן אַרבעטער־קלאַס, װעל־כער װײזט אַרױס די גרעסטע דרײסטקײט אַנטקעגן אַ פיל שטאַרקערן סױנע...

אין לאַנד ברײטערט זיך דער אױפשטאַנד. די פּױערים װערן אױך אַרײנ־געצױגן אין רעװאָלוציאָנערן קאַמף (אױך אין „טכום", קרעסלאַװקע). די סטו־דענטן שטײען אין קאַמף. די ליבעראַלע בורזשואַזיע אָרגאַניזירט זיך. אָבער ניט זי שפּילט די ערשטע פידל. די רעװאָלוציע אַנטװיקלט זיך אונטער דער העגעמאָניע פון פּראָלעטאַריאַט. דער באָלשעװיזם האַלט אָפּ ניצכױנעס אין לאַגער פון דער אָרגאַניזירטער רעװאָלוציאָנערער אַרבעטערשאַפט. אין אַפּריל קלײבט זיך צונױף דער דריטער צוזאַמענפאָר פון רוס. סאָצ. דעמ. אַרבעטער־פּאַרטײ. עס װערן אָנגענומען די װיכטיקסטע רעזאָלוציעס װעגן דער טאַקטיק פון פּראָלעטאַריאַט אין דער רעװאָלוציע: „בעראָש פון גאַנצן פאָלק און אי־בערהױפּט פון פּױערטום—פאַר די פולע פרײהײט, פאַר די אױסגעהאַלטן־דעמאָ־קראַטישע איבערקערעניש, פאַר די רעפּובליק! בעראָש פון אַלע אַרבעטנדע און עקספּלואַטירטע פאַרן סאָציאַליזם", אַזױ פאָרמולירט כ' לעניך די אױפגאַבן

פון דער רעוואָלוציאָנערער סאָצ. דעמ. אין קעגנזאץ צו אָט די באשלוסן האָט די מענשעוויסטישע קאָנפערענץ, צונויפקלייבנדיק זיך באזונדער אין דערזעלבער צייט, אָנגענומען אן אָריענטאַציע אף אונטערשטיצן די בורזשואזע אָפּאָזיציע און האָט ארויסגערוקט א געקינסטלטן לאָזונג פון שאַפן אן אייגענע דומע אפן יעסאָד פון רעוואָלוציאָנערער זעלבסטפארוואלטונג.

וועלכע איז געווען די פּאָליטישע פּאָזיציע פון דער אָרגאַניזירטער אידישער אַרבעטערשאפט? די קאָנסעקווענטע באָלשעוויסטישע ליניע האָבן פארגומען נאָר די אָרגאַניזאַציעס (אויך נישט אלע) פון ר. ס. ד. א. פּ., וואָס האָבן געארבעט אין צאָפן-מאירעוו=געגנט. נאָענט צו די באָלשעוויקעס, אָבער מיט לינקע אָפּווייכונגען זיינען געווען די פּוילישע סאָצ. דעמאָקראַטן. דער „בונד” איז אלץ נעענטער צוגעקומען צו דער באָלשעוויסטישער פּאָזיציע, אָבער דאָך געוואקלט זיך, קיינמאָל נישט דורכגעטראכט די פּאָזיציע ביזן סאָף און נישט געשטעלט איר אין איינקלאנג מיט די אלגעמיינע פּרינציפּן פון רעוואָלוציאָנערן קלאסן-קאַמף. אזוי באווייזט זיך אין סעפּטעמבער 1905 אין „אַרבעטער-שטימע” א גרויסער ארטיקל, וואָס זאָגט זיך ארויס קעגן דעם לענינסטישן שטאנדפּונקט, קעגן דעם אנטייל אין רעוואָלוציאָנערער צייטווייליקער רעגירונג, וואָס האָט דאן באדייטעט ארויסטרעטן קעגן קאָנסעקווענטן צוזאמענבונד מיטן רעוואָלוציאָנערן פּויערטום אונטער דער העגעמאָניע פון פּראָלעטאריאט.

ארום דער פראַגע וועגן דער באציאונג צו דער בוליגינישער דומע שאַפט זיך אַ פולשטענדיקע איינשטימיקייט צווישן די באָלשעוויקעס און דעם „בונד”. אף דער קאָנפערענץ פון אלע סאָצ. דעמ. אָרגאַניזאַציעס זיינען די מענשעוויקעס פולשטענדיק איזאָלירט. דער „בונד” אָרגאַניזירט דעם אקטיוון באָיקאָט קעגן דער גאָסודארסטווענער דומע און פירט אים דורך, אנשפּארנדיק זיך אף אקטיווע מאסן-ארויסטרעטונגען פון טויזנטער אידישע ארבעטער (שטרייקן, דעמאָנסטראַציעס, ארויסטרעטונגען אף וואל-פּארזאַמלונגען). דערמיט ווערט צוגעגרייט דער אקטיווער אנטייל פון די אידישע ארבעטער אין אלגעמיינעם אָקטיאבר-שטרייק, וואָס איז אויסגעוואקסן פונם באיקאט פון בוליגינס דומע.

מ. ר.

IV. די אידישע ארבעטער און דער 9-טער יאַנואַר.

33. „צום קאמף“.

(אויפרוף פון צ. ק. פון „בונד“).

כאוויירים!

אף די גאַסן פון פעטערבורג איז אויסגעבויט געוואָרן די ערשטע באַרי-קאַדע. 300 טויזנט אַרבעטער זיינען אַרויס אַפן גאַס צו פאָדערן פרייהייט, צו קעמפן פאַר פרייהייט, צו שטארבן פאַר פרייהייט.

דער קייסער האָט אַרויסגעשיקט זיינע סאָלדאַטן, און זיי האָבן געשאָסן און געטויט אונזערע ברידער און האָבן פאַרגאָסן טייכן פון בלוט.

דאס בלוט האָט קיינעם ניט דערשראָקן. די ביקסן וועלן ניט מאַצל זיין דעם קייסער מיט זיין באַנדע פון דער מאַפּאָלע. געגוג האָבן זיי זיך שוין גע-באָדן אין דעם ארבעטערס בלוט, גענוג האָבן זיי אונז געהאלטן אין קייטן.

מיר האָבן יאָרנלאַנג געקעמפט אינם נאָמען פון סאָציאַליזם, מיר האָבן יאָרנלאנג מילכאָמע געהאלטן קעגן די מאַכט פון קאַפּיטאַל און מיר האָבן יארנלאַנג ניט אויפגעהערט צו פירן דעם שטרייט קעגן דער זעלבסטהערשונג, וואָס האָט געענטפערט מיט שמיץ און מיט קוילן, מיט פאָגראָמען און האַריגעס אף אלע אונזערע פאָדערונגען. מיר האָבן באַגאָסן די ערד פון רוסלאנד מיט אונזער בלוט און איצט שפּראָצט פון דערדאָזיקער ערד די פרייהייט.

דער גרויסער טאָג איז געקומען! ע ס א י ז ג ע ק ו מ ע ן ד י ר ע וו אָ-ל ו צ י ע! זי האָט זיך אָנגעהויבן אין פעטערבורג, זי וועט אָנצינדן מיט איר פייער דאָס גאנצע לאַנד. אָדער גויווער זיין, אָדער שטאַרבן! אָדער באקומען פרייהייט! אָדער באַקומען דעם טויט! נעמט זיך כאוויירים אין אלע שטעט צו דער מילכאָמע! וואַרפט אוועק אייער אַרבעט אין די ווערקשטאַטן, אין די פאַבריקן און זאַוואָדן, אין די מאַגאזינען און קאָנטאָרן! גייט ארויס אלע אין גאס און טראָגט אַרויס די רויטע פאָן!

באַפאַלט די מאַגאַזינען, וואו מע פאַרקויפט געווער, לאָז יעדער זיך נעמען ווער אַ ביקס, ווער א רעוואָלווער, ווער א שווערד, ווער א האַק, ווער א מעסער.

באוואָפנט זיך! אז דעם קייסערס סאָלדאטן וועלן אף אייך אָנפאלן, זאלט איר קאנען זיי ענטפערן ווי סאָלדאַטן פון דער רעוואלוציע.

געדענקט, אז לעבן אין טפיסע איז שווערער, ווי שטארבן אין שטרייט.

זאָלן אלע גאַסן ווערן אַ פעלד פון מילכאמע! זאָלן אונזערע פאָנען שוועבן אין דער הויך! לאָמיר אפגעבן דאָס בלוט פון אונזער האַרצן און באַקומען רעכט פון מענטשן!

פאָדערט:

1. צוזאמענרופן אַ קאָנסטיטואירנדע פאַרזאמלונג פון פאָלקס-פארטרעטער. די פארטרעטער דאַרף אויסקלייבן דאָס גאנצע לאַנד, סאַי מענער, סאַי פרויען, צו וואָס פאר א נאַציע, צו וואָס פאַר אַ גלויבן זיי זאָלן ניט געהערן, אַפן גרונט פון אלגעמיינעם, גלייכן, דירעקטן און געהיימען וואָלרעכט.

2. אָפּשאפן די הערשאַפט פון א קייסער אין רוסלאַנד און איינפירן א דעמאקראַטישע רעפובליק, ד. ה. אזאַ אָרדענונג, אז דאָס פאָלק זאל האָבן די איינציקע דייע סאי באַ ארויסגעבן און דורכפירן אלע געזעצן פון לאַנד, סאי בא דעם אויסקלייבן אלע באַאַמטע פון דעם קלענסטן ביזן גרעסטן.

3. טייקעף איינפירן אַן 8-שאָעדיקן ארבעטסטאָג אין אַלע פאבריקן, זאוואָדן, ווערקשטאטן, מאַגאַזינען, קאָנטאָרן א. אז. וו.

4. אומבאַרירלעכקייט פון פערזאָן און הויז, דאָס הייסט, אז קיין פאָליציי, קיין זשאנדאַרם, זאל ניט טאָרן אַריבערטרעטן דעם שוועל פון אַ פריוואטן הויז, ניט מאכן קיין אונטערזוכונג און קיין אַרעסטן אָן א באַשטימונג פון געריכט.

5. אומבאַגרעניצטע פרייהייט צו ריידן און דרוקן, פרייהייט צו פארזאמלען זיך, צו פארייניקן זיך און צו שטרייקן. פרייהייט צו גלויבן אין יעדער עמונע.

6. אלע נאַציעס זאָלן זיין גלייך אין פאָליטישע און בירגערלעכע רעכט. יעדע נאציע זאָל האבן פרייהייט פון קולטורעלער אַנטוויקלונג, ד. ה. פרייהייט צו בילדן און לערנען זיך אף איר אייגענער שפראַך און צו ריידן אף דער שפראך אין אלע איינריכטונגען פון דער מלוכע און אף פאַרזאַמלונגען.

7. טייקעף באַפרייען אלע אַרעסטירטע און פאַרשיקטע פאר פאָליטישע און רעליגיעזע איניאָנים און א סאָף מאַכן פון אזעלכע באַשולדיקונגען.

8. טייקעף א סאָף מאכן פון דער מילכאָמע מיט יאפאן. אָפּשאפן דעם מיליטאריזם און אָנשטאָט דעם באוואָפענען דאָס גאנצע פאָלק.

צום קאַמף, כאַוויירים! צום קאַמף אלע, — ווער ס'קאָן ניט לעבן אָן פריי-הייט! זאל ווערן אַ סאף פון דער שקלאַפעריי, זאל זיך ענדיקן די וויסטע מעמשאָלע!

צום געווער!

נידער מיט דער זעלבסטהערשונג! עס לעבע די פאָליטישע פרייהייט! עס לעבע די דעמאָקראטישע רעפובליק! עס לעבע דער סאָציאַליזם!

דער צענטראל-קאמיטעט פון „בונד".

יאנוואר, 1905 יאר.

געדרוקט 115000 עקז.

דרוקעריי פון „בונד".

38-34. די יאַנוואַר־טעג אין „טכום“.

א) וואַרשע.

(ביילאַגע צום נומ. 39 „די אַרבעטער-שטימע“. מאַרט 1905).

דעם 10-טן ביינאַכט איז אונזער אָרגאַניזאַציע געוואָר געוואָרן וועגן די געשעענישן אין פּעטערבורג, און ס'איז באַשטימט געוואָרן צו אָרגאַניזירן אַ פּראָטעסט, קעדיי אונטערצוהאַלטן די פּעטערבורגער כאַוויירים. זעען זיך מיט דער מאַסע איז מעגלעך געווען נאָר דינסטיק, ווען זי קומט אַף דער בירזשע. דינסטיק האָט מען געקענט באַמערקן אַן אומגעוויינלעכע אויפרעגונג צווישן די אַרבעטער. די יעדיע ווענן פּעטערבורג האָט שוין דערגרייכט צו זיי פון די לעגאַלע צייטונגען. אַלע האָבן נאָר גערעדט וועגן דעם פּעטערבורגער אויפשטאַנד; ...אַלע זיינען געווען איינשטימיק, אַז מע דאַרף אונטערהאַלטן די פּעטערבורגער כאַוויירים. אַף דער בירזשע איז געווען אַרבעטער מער ווי געוויינלעך. די שטימונג איז געווען שטאַרק רעוואָלוציאָנער. אונזער אָרגאַניזאַציע האָט באַשטימט רופן די אַרבעטער יעדן טאָג אַף דער בירזשע, קעדיי אַלע מאָל זיי קענען אָנזאָגן אירע באַשטימונגען.

מיטוואָך אין אָוונט איז געווען צווישן די אַרבעטער פאַרשפּרייט אונזער פּראָקלאַמאַציע (6000 עקז.), אין וועלכער מיר האָבן אָנגעוויזן, אַז דער איצטיקער קאַמף פונם אַרבעטער-קלאַס מיט דער זעלבסטהערשונג איז אַן אַנטשיידנדער, און האָבן גערופן די מאַסן צו אַן אָרגאַניזירטן פּראָטעסט. די פּראָקלאַמאַציע האָט געהאַט אַ גרויסע ווירקונג. די פאָרם פון דעם פּראָטעסט און דער טאָג איז נאָך ניט געווען אינגאַנצן באַשטימט, נאָר מונדלעך האָט מען געשמועסט וועגן אַן אַלגעמיינעם שטרייק.

אין דער זעלבער צייט האָט אונזער אָרגאַניזאַציע געהאַט פאַרהאַנדלונגען מיט פּ. פּ. ס. און פּ. ס. ד. קעדיי צוזאַמען צו אָרגאַניזירן דעם פּראָטעסט. דער פאָרשטייער פון פּ. פּ. ס. האָט אויסגעדריקט זיין צושטימונג צו מאַכן מיט אונז אַן אָפּמאַך אַף אַ צייט; נאָר אַזוי ווי פּ. ס. ד., צו וועלכער מיר האָבן זיך געווענדעט, האָט לאַכלוטן זיך אָפּגעזאָגט צו האָבן אַ וועלכע ניט איז באַציאונג צו פּ. פּ. ס., און אַזוי ווי אין פּרינציפּיעלן הינזיכט שטייען מיר נעענטער צו פּ. ס. ד., דעריבער האָבן מיר זיך אויך געמוזט אָפּזאָגן פון אונזערע פאַרהאַנדלונגען מיט פּ. פּ. ס., דערצו האָבן מיר געפונען אַ שטיצע אין דער אידישער מאַסע, וועלכע איז די לעצטע צייט געווען אויפגעטראָגן אַף פּ. פּ. ס. פאַר איר אַנטייל אין דעם ליבעראַלן „בלאָק“ [65]. פּ. ס. ד. האָט מאַסקים געווען צו בילדן מיט אונז אַן אַלגעמיינע קאָמיסיע צו אָנפירן דעם פּראָטעסט.

דאָנערשטיק אין אָוונט האָט אונזער אָרגאַניזאַציע איבערגעגעבן אַף די בירזשעס, אַז ס'איז באַשטימט אַ שטרייק אַף זונטיק. פרייטיקדיקער טאָג האָבן אונזערע אַרבעטער געזאָלט גיין איבער אַלע ווערקשטאַטן און אָנזאָגן די אַרבעטער, אַז פון זונטיק אָן זאָלן זיי ניט קומען צו דער אַרבעט; דאָנער-

שטיק איז שוין געוועזן באַוואוסט, אַז פּ. פּ. ס. האָט באַשטימט אָנהויבן שאַבעס דעם שטרייק.

...פרייטיק פון אין דערפרי זיינען אונזערע אַרבעטער, גרופנווייז פון 5 ביז 10 מאַן, געגאַנגען איבער די ווערקשטאַטן קעדיי צו אָנזאָגן דעם שטרייק. אין פיל ווערקשטאַטן זיינען אָפּגעהאַלטן געוואָרן רע׳יעס. מע האָט דערקלערט די באַדייטונג פון דעם מאָמענט און אינם נאָמען פון בונד גערופן צו וואַרפן די אַרבעט. אין אַלע ווערקשטאַטן האָבן די גרופן געפונען די אַרבעטער גרייט צום שטרייק. מונטער און פריילעך, פול מיט באַגייסטערונג, האָט מען אומעטום אויסגעהערט די איינלאַדונג און אַנשטאָט צו וואַרטן אַף זונטיק, האָט מען אין דעם גרעסטן טייל ווערקשטאַטן שוין אַפן שטעל אויפגעהערט צו אַרבעטן און אַרויס אַפן גאַס. ביז 2 אַזייגער איז אָפּגעשטעלט געוואָרן די אַרבעט קימאַט אין אַלע ווערקשטאַטן, וואו עס אַרבעטן אידישע אַרבעטער.

...די אידישע אַרבעטער-קוואַרטאַלן זיינען געוואָרן שטאַרק באַלעבט; דער שטאָט-אוילאָם האָט מיט נייגעריקייט געקוקט אַף די געשלאָסענע גרופן אַרבעטער, וואָס גייען פון שטוב צו שטוב. אַלע זיינען געווען אויפגערעגט, אַלע האָבן עפּעס דערוואַרט. מע האָט געפילט, אַז אין נאָרמאַלן לעבן ווערט עפּעס אַ צעמישעניש, אַז עס קומען אָן גרויסע געשעענישן.

אין די אַרבעטער-קוואַרטאַלן, וואו עס וואוינען אַרבעטער קריסטן — דער איקער אין די פאַבריק-ראַיאָנען — איז אויך פון פרייטיק אין דערפרי געווען אַ גרויסער גערודער. פון פאַבריק צו פאַבריק, פון זאַוואָד צו זאַוואָד, זיינען געגאַנגען גרופן אַרבעטער אַן ערעך פון 50 ביז 100 מאַן און האָבן גערופן צום שטרייק אינם נאָמען פון דער אָדער יענער פוילישער אָרגאַניזאַציע (פּ. פּ. ס. אָדער פּ. ס. ד.). ...די אַרבעטער האָבן אומעטום גלייך געוואָרפן די אַרבעט. די גאַסן זיינען געוואָרן איבערגעפילט מיט אַרבעטער. אין אייניקע ערטער האָבן אונזערע אידישע גרופן, נאָכדעם ווי זיי האָבן שוין געענדיקט זייער אַרבעט אין די אידישע קוואַרטאַלן, זיך אַוועקגעלאָזט אין די קריסטלעכע. דאָרט האָבן זיי די פוילישע כאַווײרים העכסט פריינדלעך באַגריסט און גערופן צו גיין מיט זיי אין די פאַבריקן און זאַוואָדן. די אידישע אַרבעטער זיינען צוגעשטאַנען צו זיי און געגאַנגען צוזאַמען איינלאַדן צום שטרייק. ביז פרייטיק פאַרנאַכט איז שוין געווען אָפּגעשטעלט די אַרבעט אין דעם גרעסטן טייל פאַבריקן און זאַוואָדן, וואו עס אַרבעטן קריסטן. ז׳ין שטאָט האָט זיך שוין אָנגעהויבן פילן עפּעס אַ מין פיבערהאַפטע באַוועגונג. ס׳איז געוואָרן באַוואוסט, אַז די בעקער האָבן אויך אָפּגעשטעלט די אַרבעט. דער אוילאָם האָט אָנגעהויבן זיך פאַרזאָרגן מיט ברויט; אין די בעקערייען איז געוואָרן אַ בעהאָלע. מע האָט געריסן דעם ברויט פון די הענט. די מ׳נקאָכים אַף ברויט זיינען מיט אַמאָל געוואָרן שרעקלעך הויך. אין די קריסטלעכע קוואַרטאַלן איז מען אָנגעפאַלן אַף 2 בעקערייען און צעראַבירט דאָס ברויט. מע איז אויך אָנגעפאַלן אַף 2 „מאָנאָפּאָלן" (וואו מע פאַרקויפט בראַנפן) און צעבראָכן אַלץ און געמאַכט אַ טעל. פרייטיק אין אָוונט איז אין איינעם פון די קריסטלעכע קוואַרטאַלן פאָרגעקומען אַ צוזאַמענשטויס מיט מיליטער. די סאָלדאַטן האָבן

געשאָסן — און עס זיינען געפאַלן 2 אַרבעטער טויט — דאָס זיינען געווען די ערשטע קאָרבאָנעס פון דידאָזיקע שרעקלעכע טעג.

פרייטיק אין אָוונט זיינען אַף די בירזשעס געווען גרויסע מאַסן אידישע אַרבעטער. אין איין אָרט איז אָפּן גאַס פאָרגעקומען אַ פאַרזאַמלונג. אונזערער אַ רעדנער האָט געהאַלטן א רעדע.

...שאַבעס פון אין דערפרי זיינען אַף די גאַסן גרויסע מענגען מענטשן, ווי אַרבעטער, אַזוי אויך פון איבעריקן אוילאָם. די שטאָט קאָכט. ארבעטער שטעלן אָפּ די אַרבעט אין יענע ווינציקע פאַבריקן, זאַוואָדן און ווערקשטאַטן וואו מע איז נאָך ניט צוגעשטאַנען צום שטרייק. ...מע הייבט אָן אָפּשטעלן די באַוועגונג פון טראַמוואי. אַ הייפל אַרבעטער שטעלט אָפּ דעם וואַגאָן, בעט די פאַסאַזשירן ארויסגיין, שפאַנט אויס די פערד, צעקלאַפּט די שויבן און קערט איבער דעם וואַגאָן אַף די רעלסן, קעדיי צו פאַרשפארן דעם וועג. די קאָנדוקטאָרן שטייען ביסלעכווייז צו צום שטרייק. מע שטעלט אָפּ די פורלייט, מע הייסט די פאַסאזשירן אַראָפּגיין, מע טוט אויס פון די פורלייט זייערע אוניפאָרם-קליידער און מע הייסט זיי פאָרן אַהיים. עס ווערט אלע מאָל ווייניקער איזוואָשטשיקעס אָפּן גאָס. די אַרבעטער צערייסן די דראָטן פון טעלעפאָן. אין דערדאָזיקער ארבעט נעמען אַ לעבהאַפטן אָנטייל גאַסן-איינגלעך. מע הערט ניט אויף צו קלאַפּן די „מאנאפאָלן”. טרינקען קיין בראנפן טרינקט קיינער ניט. מע רייסט זיך אַריין אינעווייניק, מע טראָגט אַרויס די פלעשער מיט בראַנפן און מע צעקלאַפּט זיי אַף די שטיינער אין אַלע זייטן. אייניקע זייטיקע מענטשן פרואוון ארייננרוקן אַ פּאָר פלעשער אין טאַש, די ארבעטער באמערקן דאָס, נעמען אָפּ די פלעשער, צעברעכן זיי אפּן שטעל, און די גאנאָווים באַקומען א פּאָר פייערדיקע קלעפּ. אף גריבנע גאס האָבן גאנאָווים אָנגעהויבן צו ראבירן א קראָם, די ארבעטער האָבן דאָס דערזעען און באלד פאנאנדערגעטריבן די גאנאָווים.

3 אזייגער שטעלט די שטאָט ווארשע פאָר אזא מין בילד: פון דעם געווינלעכן לעבן איז קיין זייכער ניט געבליבן, אלע מאגאזינען, אלע קלייטן — פארשלאָסן; טיר און טויער — פארמאכט; די באַוועגונג — אָפּגעשטעלט. אין די ארבעטער-קווארטאלן איז די גאנצע ארבעטער-מאסע אפּן גאס. אין צענטר פון שטאָט גייען ארום איבער די גאסן נאָר איינצלנע גרופּן ארבעטער, קלענערע אָדער גרעסערע. מע קלאַפּט די לאמטערנעס, ערטערווייז ברעכט מען נאָך די „מאָנאָפּאָלן”. איצט האָט מען זיי שוין אָנגעהויבן אונטערצינדן. איבערן שטאָט פאָרן ארום אטריאדן קאזאקן און סאָלדאטן. זיי זעען, ווי מע ברעכט די לאמטערנעס און די „מאָנאפּאָלן”, נאָר זיי רירן קיינעם ניט אָן, זיי מישן זיך ניט. ס'איז קענטיק, אז זיי גרייטן זיך צו עפּעס, אז זיי ווארטן אף אן אנטשיידנדן אָנפאל.

די ארבעטער מאסע אף די גאסן איז אויפגערעגט. וואו נאָר ס'איז דאָ די קלענסטע מעגלעכקייט, שליסט מען זיך צוזאמען און מע בילדעט א געדיכטן הויפן מענטשן. עס ריידן צופעליקע רעדנער. אף נאלעווקי האָט זיך אונזער אָרגאניזאציע איינגעגעבן צו מאכן א פארזאמלונג אין גאס. די ארבעטער כאפּן

מיט היסלאָוועס יעדער וואָרט. די פּאָליצײַ האָט אָבער ניט געלאָזט בילדן גרויסע הויפנס. וואו נאָר זיי באַמערקן, אַז עס ווערט אַ געדיכטערע מאַסע, אַזוי פאָרן אָן קאַזאַקן און סאָלדאַטן און צעטרײַבן. מע אַרבעט מיט די שווערדן, נאָר דערווײַל אָן גרויס רעציכע.

אַרום 4 אַזייגער האָט מען אָנגעהויבן פאַנאַנדערגעבן דעם אויפרוף פונם צ.ק. פון בונד — „צום קאַמף!" ...וואָס שפּעטער, איז אַלע מאָל גרעסער געוואָרן די רעציכע פון פּאָליצײַ און מיליטער. אַף דזיקא האָט מען געשאָסן אין די אַרבעטער און ס'זײַנען געפאַלן 2 געהאַרגעטע. פאַרנאַכט זײַנען אַף נאָווי-סוויאַט פאָרגעקומען שוין עמעסע האַריגעס. די קאָזאַקן זײַנען אָנגעפאַלן אַף די פאַרבײַגייענדיקע, געהאַקט מיט די בלויזע שווערדן און געטויט. מע האָט ניט געמאַכט קיין אונטערשייד צווישן אַרבעטער און ניט אַרבעטער. מע איז אָנגעפאַלן אַפילע אַף אייַנצלנע מענטשן, געשטאָכן און נעהאַרגעט, ניט קוקנדיק אַף גאָרניט.

... אין דעמזעלבן אָוונט זײַנען די אַרבעטער אָנגעפאַלן אַף צוויי געווערקלייטן און צעראַבירט די גאַנצע געווער.

...אַף זונטיק האָבן אַלע רעוואָלוציאָנערע אָרגאַניזאַציעס באַשטימט צו אָרגאַניזירן דעמאָנסטראַציעס. ...פון אינדערפרי אָן איז וואַרשע פאַרפלייצט מיט כאַיעל. די אַרבעטער זײַנען אַלע אַפן גאַס. פון זיך, אָן שום אָנפירער, שליסן זיי זיך ערטערווייז אין גרופן פון עטלעכע הונדערט מאַן און דעמאָנסטרירן. עס לאָזן זיך הערן אויסרופן: „נידער מיט דער זעלבסטהערשונג", „נידער מיט דער מילכאָמע!" „עס לעבע די רעוואָלוציע!" „עס לעבע די דעמאָקראַטישע רעפּובליק!" פּאַטרולן סאָלדאַטן שטייען אין אַלע ווינקלען פון די גאַסן. ווי נאָר זיי זעען אַ געדיכטן הויפן אַרבעטער, אַזוי הויבן זיי גלייך אָן שיסן. די מאַסן גייען זיך פאַנאַנדער אין איין אָרט און שליסן זיך צוזאַמען אין אַן אַנדערן. קאַזאַקן פאָרן אַרום איבער די גאַסן. וואו נאָר זיי זעען עטלעכע מענטשן צוזאַמען — הויבן זיי אָן שיסן. די מענטשן צעלויפן זיך. קאַזאַקן שיסן אין די אַנטלויפנדע און פאַרבײַגייענדיקע. אין איין אָרט האָבן אַפילע די אַרבעטער געפּרוּווט אויסבויען אַ באַריקאַדע: מע האָט צוזאַמענגעלייגט קאַסטנס, פורן און אַנדערע זאַכן. די באַריקאַדע איז אָבער ניט געראָטן.

...די מאַסע איז געווען גרייט צו מילכאָמע האַלטן ביזן לעצטן טראָפּן בלוט. שמערצלעכער פון אַלעמען האָט זיך געפילט דאָס, וואָס ס'איז ניט געווען קיין געווער. די מאַסע איז ניט געווען באַוואָפנט.

...ערטערווייז האָט מען יאָ געשאָסן אין מיליטער פון רעוואָלווערן, נאָר וואָס האָבן געקענט העלפן עטלעכע צענדליקער אָדער אַפילע עטלעכע מייעס רעוואָלווערן קעגן די ביקסן פון די סאָלדאַטן, וואָס האָבן געשאָסן פון אַלע זייטן? עס האָט געמאַכט דעם שווערסטן אײַנדרוק, ווען אַף די קוילן האָבן די אַרבעטער געענטפערט מיט שטיקער שטיין, וועלכע זיי האָבן געוואָרפן אין די סאָלדאַטן. און דאָך האָבן זיך די אַרבעטער געהאַלטן מוטיק. סאָלדאַטן, וואו זיי זײַנען געווען ווייניק, האָבן מוירע געהאַט נאָענט צוגיין צו די אַרבעטער. דאָרט, וואו עס איז נאָר געווען די קלענסטע מעגלעכקייט, זײַנען די אַרבעטער

אַנגעפאַלן אַף די סאָלדאַטן. אין איין אָרט זײַנען זיי אָנגעפאַלן אַף 3 קאַזאַקן, מע האָט זיי שטאַרק געשלאָגן. איינעם האָט מען אַפן שטעל געטויט, די אי־בעריקע 2 זײַנען אַנטלאָפן.

...זונטיק נאָך האַלבן טאָג איז באַ די אַרבעטער, פון איין זייט, געוואַקסן דער צאָרן און דער האַס צום מיליטער, פון דער אַנדערער זייט, האָט געדריקט דאָס, וואָס ס׳איז ניט געווען קיין געווער. מע האָט שוין ניט געוואָלט נעמען קיין פראָקלאַמאַציעס: „איצט איז שוין ניט די צייט פון פראָקלאַמאַציעס״ — האָט מען געשריען. מע האָט געפאָדערט באַ דער אָרגאַניזאַציע געווער, נאָר די אָרגאַניזאַציע האָט געקענט געבן גאָר א קליינע צאָל רעוואָלווערן, וואָס האָבן קיין באַדייטונג ניט געקענט האָבן.

קימאַט דאָסזעלבע, וואָס אין די אידישע קוואַרטאַלן, איז פאָרגעקומען אין אַלע איבעריקע טיילן פון שטאָט. אַף קראַקאָווער פאָרשטאָט איז, זעלבסטפאַר־שטענדלעך, קיין דעמאָנסטראַציע ניט מעגלעך געווען צו מאַכן, דער אָרט איז געווען פאַרפלייצט מיט כאַיעל. ...דער מיליטערישער טעראָר האָט געדויערט דעם גאַנצן זונטיק ביז שפּעט אין דער נאַכט.

מאָנטיק אינדערפרי איז די שטאָט דערקלערט געוואָרן אין דער לאַגע פון פאַרשטאַרקטער אויפזיכט [66]). מע האָט געפילט, אַז אין דער אַרבעטער מאַסע איז ניט קלענער געוואָרן די ענערגיע, ניט נידעריקער געוואָרן די שטימונג. עס האָט נאָר אויסגעזעען, ווי אַלע האָבן זיך עפּעס פאַרטראַכט. אַלע זײַנען געשטאַנען פאַר דער גרויסער אויפגאַבע: וואָס טוט מען? ס׳איז דאָ דער גאַנ־צער מאַטעריאַל, דורך וועלכן עס ווערן אויסגעפירט גרויסאַרטיקע רעוואָלוצי־אָנערע אַקטן; ס׳איז דאָ די מאַסע, וואָס איז גרייט אַף די גרעסטע אָפּפער, ס׳איז דאָ די שטימונג, ס׳איז דאָ דער באַוואוסטזיין, ס׳איז אָבער ניט מעגלעך צו טאָן עפּעס. ס׳איז ניט מעגלעך צו דערלאָזן ווייטער די שרעקלעכע אומזי־ניקע הריגעס. וואָס טוט מען אין אַזאַ מאָמענט?

...און דאָס שיסן הערט ניט אויף דעם גאַנצן טאָג ביז שפּעט אין דער נאַכט, און יעדער, ווער ס׳גייט אַרויס אַפן גאַס, קאָן ניט זײַן זיכער, אַז ער וועט זיך אומקערן, אַז ער וועט ניט פאַלן פון אַ קויל. פון אַרומזוכן און באַ־קומען קלעפּ רעדט מען שוין ניט.

דינסטיק האָט די באַוועגונג פון די אַרבעטער אָנגעהויבן ווערן שוואַכער. אַרעסטן האָבן ניט אויפגעהערט. דעם טאָג האָט נאָך געדויערט דער שטרייק. מיטוואָך האָבן זיך געשטעלט צו דער אַרבעט די אידישע אַרבעטער און דאָ־נערשטיק די קריסטלעכע (מיטוואָך איז באַ די קריסטן געווען א יאָנטעוו). נאָר די רו, וועלכע האָט זיך אָנגעהויבן, איז נאָר אַן אויסנווייניקסטע, די אויפ־רעגונג איז שטאַרק ווי פריער. זי האָט זיך באַלד אויסגעדריקט אין א גאַנצער ריי פראָפעסיאָנעלע שטרייקן. אַלע זײַנען אויפגערעגט, אַלע קענען זיך ניט אומקערן צום געוויינלעכן גאַנג פון לעבן. דער פּולס שלאָגט שנעלער, מע וואַרט...

ב) ריגע.

(ביילאַגע צום נומ. 39 „די ארבעטער-שטימע“, מאַרט 1905)

דעם 11-טן יאַנוואַר האָט דער „פעדעראַטיווער קאָמיטעט“ פון בונד און פון דער לאַטווישער סאָצ. דעמ. ארב. פאַרטיי באַשלאָסן צו אָרגאַניזירן אַן אַלגעמיינעם שטרייק, אַלס פּראָטעסט קעגן דער האריגע פון 9-טן יאַנוואַר אין פּעטערבורג און קעדיי דערמיט אויסצודריקן די סימפּאַטיע צו די פּעטערבורגער שטרייקער. דער שטרייק האָט זיך אָנגעהויבן דעם 12-טן און האָט גלייך ארומגעכאַפּט אַלע גרויסע פאַבריקן און זאַוואָדן, און לעסאָף האָבן זיך אָפּגעשטעלט אויך אַלע קליינע ווערקשטאטן. מאַסן אַרבעטער האָבן פאַרפילט די גאסן. פאַרייניקט דורך איין צאָרנגעפיל קעגן דער זעלבסטהערשערישער רעגירונג, האָבן זיי מאַסנווייז אין געשלאָסענע רייען מארשירט איבער די גאסן מיט רעוואלוציאָנערע לידער און אויסרופן. רויטע פאָנען האבן געפלאטערט אין דער לופט, פּראָטעסט געשרייען האָבן זיך געהערט אין אלע זייטן, און אזוי זיינען זיי געגאנגען פון איין פאַבריק צו דער צווייטער, און אומעטום האָבן די אַרבעטער געוואָרפן די אַרבעט און זיינען צוגעשטאַנען צו דער מארשירנדער מאסע. קומענדיק אף א פאבריק, פלעגט אַן ארבעטער האלטן אַ רעדע, דורכלעזן א פּראקלאמאַציע, וועלכע מע פלעגט גלייך צעטיילן צווישן די ארבעטער. און מיטנעמענדיק די נייע ארבעטער פלעגט מען אוועק ווייטער, צו אַנדערע פאַבריקן. די מאסע איז געוואקסן פון שאָ צו שאָ. דעם ערשטן טאָג האט די צאָל דעמאנסטראנטן אף זאדווינע דערגרייכט 20,000 מאַן, באַם זאַוואד פעניקס איז שוין געווען העכער פון 30 טויזנט דעמאָנסטראַנטן.

דער קאמיטעט פון בונד האָט ארויסגעלאזן העקטאָגראַפירטע פּראקלאמאציעס אף אידיש, וועלכע עס האבן דערקלערט די אורזאכע און די באדייטונג פון שטרייק און האבן גערופן די ארבעטער אפן גאס. מע האט אויסגעקליבן אַ קאמיסיע, וועלכע עס האט געדארפט אנפירן דעם שטרייק, ארגאניזירן דעמאנסטראציעס, פארשפרייטן פּראקלאמאציעס און ד. גל. — דינסטיק, דעם 12-טן, האָבן זיך געשטעלט אלע ארגאַניזירטע אידישע ארבעטער, און מיטוואָך אינדערפרי האט מען ארופגענומען אלע איבעריקע אידישע ארבעטער, פאר וועלכע מע האָט פארגעלעזן און פארטיילט אין א גרויסן צאל עקז. די פּראָקלאמאציע פון ריגער קאמיטעט פון בונד. די אידישע אַרבעטער האָבן אַן אנטייל גענומען אין דער דעמאנסטראציע באַ „פעניקס“ פאבריקן; אויך האָט א גרויסער טייל אידישע ארבעטער געהאָלפן אָפּשטעלן די דרוקערייען און אנדערע ווערקשטאטן און פאַבריקן. — אזוי ווי דער „פעדעראטיווער קאמיטעט“ האט באַשטימט אנצופאלן אף די געווער-קראמען און אַף דער זשאַנדאַרמסקע אופּראַוולעניע, האט זיך דארט פארזאמלט א גרויסע צאל אידישע ארבעטער; לייַדער, זיינען דורך א טאעס די לאַטישן אוועק אַף אַן אַנדער ארט און דער אנפאל איז ניט פארגעקומען. צוליב דעם זיינען מיר געבליבן באַ ווייניק געווער, די ביסל געווער, וואס די ארגאַניזאַציע האט געהאט, האבן מיר צעטיילט נאָך אינדערפרי — אף דעם פאל פון א געשלעג מיט מיליטער האבן מיר

באשטימט פונקטן, וואו מע זאל געבן די פארוואונדעטע די ערשטע הילף, מיר האָבן זיך פאַרזארגט מיט די נויטיקע מאטעריאלן.

דעם 13-טן יאַנוואר האָט זיך אָף מאָסקווער פארשטאט פארזאמלט א גרויסע צאָל דעמאָנסטראַנטן. אַרום 3 דעם זייגער זיינען די מאַרשירנדע אידישע אַרבעטער צוגעשטאנען צו די לאטווישע, די מאַסע האָט דערגרייכט ביז 60,000—70,000 מאן; אידישע ארבעטער איז געווען ביז 7,000—8.000 מאַן מיט אייגענע פאָנען. מע איז אוועק צו קוזנעצאָווס פאַבריק און צוזאַמען מיט יענע ארבעטער האָט מען זיך אומגעקערט צוריק אין שטאָט. אין דער לופט האָבן געפלאַטערט רויטע פאָנען, די דעמאָנסטראַציע האָט געדויערט 2 שאָ, בעאייס מיר זיינען צוגעקומען צום שטאָט האָט די צאַרישע רעגירונג דורך איר היגן פאָרשטייער, דעם ליפלענדער וויצע-גובערנאַטאָר, איבערגעכאַזערט די פעטערבורגער בלוט-באַד: אָן אַ שום האסראָע האָבן 2 ראָטעס פון דעם אונטער-אפיצערן-באטאליאָן אָנגעהויבן שיסן אין די רואיקע דעמאָנסטראַנטן! דער אוילאָם איז זיך גלייך צעלאָפן, אָבער דאָס האָט ניט אָפגעהאַלטן די צאַרישע דינער פון צו שיסן. אָפן אָרט זיינען געבליבן מער פון 30 טויטע, מער ווי 70 שווער פאַרוואונדעטע (דער גרעסטער טייל פון זיי איז געשטאָרבן) און לייכט פאַרוואונדעטע איז געווען מער פון 100! די צערייצטע סאָלדאַטן האָבן ניט נאָר ניט געגעבן קיין הילף די פאַרוואונדעטע. נאָר זיי האָבן זיי נאָך ווי עכטע ווילדע דערשטאָכן מיט די שפּיזן.

אָף די לעוואיעס פון די דערהאַרגעטע זיינען פאָרגעקומען גרויסאַרטיקע דעמאָנסטראַציעס. אָף דער לעוואַיע פון סטודענט מעטשורקין איז געווען אַן אוילאָם פון א מאַן 20,000; אָף די לעוואיעס פון די דערהאַרגעטע ארבעטער איז געווען פון 3 ביז 10 טויזנט מאַן. אומעטום האָבן אָן אַן אויפהער זיך געהערט רעוואלוציאָנערע אויסרופן; אָפן גאַס האָט מען געהאַלטן פייערדיקע רעדעס, עס האָבן געהילכט רעוואָלוציאָנערע לידער; מע האָט מאַרשירט מיט רויטע בענדער מיט רעוואלוציאָנערע אויפשריפטן, ארבעטער האָבן געטראָגן די קארבאנעס פון דער צארישער מערדעריי מיט רעוואלוציאָנערע לידער; די אַלגעמיינע אויפרעגונג איז געווען אַן אומגעווייגלעכע, עס זיינען פאָרגעקומען צוזאַמענשטויסן מיט דער פאָליציי און קאַזאַקן, עס זיינען געווען אסאך ארעסטירטע, אסאך האָט מען צעשלאָגן מיט נאהייקעס; די גאַנצע צייט האָט זיך די שטאָט געפונען אין מיליטער-צושטאַנד, סאָלדאַטן אונטער דער פירונג פון פאָליציי האָבן געשנאָרעט איבער אלע גאסן און ווינקלעך; מאַכנעס קאָזאַקן און דראַגונער האָבן געריטן איבערן שטאָט, אלע פאַבריקן און זאַוואדן זיינען געווען באוואכט פון מיליטער.

דער ריגער קאָמיטעט פון בונד האָט באַשלאָסן שאבעס, דעם 15-טן, צו מאניפעסטירן אין די שולן און ניט דערלאָזן זאָגן „הנותן תשועה" [67] פאַרן קייסער; אין 2 שולן איז ארויסגעטראָטן אַן ארבעטער מיט א רעדע, אין וועלכער ער האָט דערקלערט דעם איצטיקן מאָמענט און האָט באַוויזן, ווי פאַרברעכעריש עס איז איצט צו בעטן פאַרן קייסער, דעם מערדער; עס האָבן א הילך געטאָן אויסרופן; אין איין שול האָט אַן ארבעטער געוויזן א פאַרבלו-

טיקטע העמד פון א דערשאָסענעם ארבעטער. מיר האָבן פאַרשפּרייט און פאַנאַנדערגעקלעפּט די פּראָקלאַמאַציעס פון צ. ק. פון בונד און אַנדערע אין פיל עקזעמפּליאַרן. מאָנטיק האָבן מיר באַגלייט צום קייווער דעם דערשאָסענעם כאַווער מיכל אַבראַמאָוויטש; אַף דער לעוואיע איז געווען ביז 2,000 אַרבעטער, מע האָט מאַרשירט דעמאָנסטראַטיוו איבער די גאַסן.

די גאַנצע צייט איז אונזער קאָמיטעט געשטאַנען אין שטענדיקע פאַרבינדונגען מיט דעם לאַטווישן ס. ד. קאָמיטעט, די אידישע אָרגאַניזירטע ארבעטער האָבן גענומען אַן אַקטיוון אנטייל אין דער גאַנצער רעוואָלוציאָנערער אַרבעט, וועלכע איז פאָרגעקומען פאר דער צייט. ... די קאָמיטעטן האָבן צוזאַמענגעקליבן געלט פאַר די שטרייקנדע און פאַרוואונדעטע; עס האָט זיך אָרגאַניזירט א קאָמיסיע אַף צו באַזאָרגן די, וועלכע האָבן געליטן דעם 13-טן יאַנוואַר.

דעם 20-טן האָבן אַלע קאָמיטעטן באַשטימט צו פאַרענדיקן דעם פּאָליטישן שטרייק און איבערגיין, וואו עס וועט מעגלעך זיין, צו עקאָנאָמישע פאָדערונגען. וועגן דעם האָט דער „פעדעראטיווער קאָמיטעט" צוזאַמען מיטן קאָמיטעט פון דער „רוסל. ס. ד. ארב. פּ." ארויסגעלאָזן אַן אויפרוף. עס איז אָפּגעהאַלטן געוואָרן אַן אַלגעמיינע פאַרזאַמלונג פון דעם אידישן און לאַטווישן צענטער און מע האָט אויסגעארבעט צוזאַמען פאָדערונגען, וועלכע מע דאַרף ארויסשטעלן די פאַבריקאַנטן. אַף אלע פאַבריקן און ווערקשטאטן האָט מען פאַרשפּרייט פּראָקלאמאציעס, אין וועלכע עס זיינען געווען ארויסגעשטעלט די פאָלגנדע פאָדערונגען: אַן 8-שאָעדיקן ארבעטסטאָג, באַצאָלן פאר דער צייט פון שטרייק, העכערן דעם לוין א. אז. וו.

די אויפאָדערונג פון די קאָמיטעטן צום עקאָנאמישן שטרייק האָט געהאַט אַן אונערוואַרטעטן דערפאָלג; אומעטום זיינען אַף די פאַבריקן פאָרגעקומען מיטינגען, וואו מע האָט ארומגערעדט און באטראכט די פאָדערונגען, און געשריבענע אדער געדרוקטע האָט מען זיי איבערגעגעבן די פאַבריקאַנטן; יענע האָבן אין אָנפאַנגס געפּרובירט שרעקן מיט אַנטזאָגן פון דער ארבעט, אָפּרעכענען און ז. וו., אבער אַז דאָס האָט ניט געהאָלפן, האָבן זיי צוגעזאָגט נאָכצוגעבן, נאָר מע זאָל זיך פריער שטעלן צו דער ארבעט. די ארבעטער אַפן גרעסטן טייל זאַוואָדן און פאַבריקן האָבן זיך אַנטזאָגט צו שטעלן זיך צו דער ארבעט, ביז זיי וועלן ניט האָבן קיין קלאָרע באַדינגונגען פון דער פּאַבריק-פאַרוואַלטונג.

ג) אין ליטע.

(פון ס. מיצקעוויטש-קאַספּוקאַס זיכרוינעס „פּראָלעטאַרסקאיא רעוואָלוציא". 1922, נומ. 11).

... אין שפּיץ פון דער ארבעטער-באַוועגונג אין ליטע איז אלע מאָל געשטאַנען ווילנע, דאָס וויגעלע ניט נאָר פון דער אידישער אַרבעטער-באוועגונג („בונד"), נאָר אויך פון דער ס. ד. פון ליטע.

אין 1905 יאָר האָט אין ווילנע אכוץ דעם בונד און דער ס. ד. פון ליטע, געארבעט נאָך די ר. ס. ד. א. פּ., וועלכע האָט ניט געהאַט אין ליטע קיין באַשטימטע מענשעוויסטישע אדער באָלשעוויסטישע פיזיאָנאָמיע. די פּ. ס. ד., פּ. פּ. ס., עס-ערן, פּויאַלי-ציאָניסטן, „ווייסרוסישע הראמאדע" 68), מיט איין וואָרט, ניט ווייניקער פון א צענדליק פארשיידענע סאָציאַליסטישע פּאַרטייען *).

אזא צעשפּליטערטקייט האָט ניט געקאָנט ניט שטערן דעם גאַנג פון דער אַרבעט. די רעוואלוציע פון 1905 האָט ענגער צוזאמענגעבונדן צווישן זיך די נעענטערע פּאַרטייען: די ר. ס. ד. א. פּ., פּ. ס. ד. און דער בונד פון איין זייט, די ס. ד. פּ. ל. און פּ. פּ. ס. פון דער צווייטער.

די איבעריקע סאָציאַליסטישע פּאַרטייען אין ווילנע, ווי אין גאַנץ ליטע, האָבן קיין שום ראָלע ניט געשפּילט. דער גאַנצער קאַמף פון 1905-טן יאָר איז פּאַקטיש דורכגעגאַנגען אונטער דער אָנפירונג פון דער סאָציאַל-דעמאָקראַטיע, דערביי זיינען די סאָציאַל-פּאַטריאָטישע ס. ד. פון ליטע און פּ. פּ. ס., אונטערן דרוק פון די רעוואלוציאָנערע געשעענישן, אלץ מער און מער אונטערגעפאלן אונטער דער ווירקונג פון דער אינטערנאַציאָנאַלער ס. ד. איבערהויפּט דאַרף מען זאָגן וועגן די ארבעטער פון די גרעסערע אינדוסטריעלע צענטערן ווי ווילנע, סמארגאָן, קאָוונע.

גלייך נאָך דעם 9 (22) יאַנוואר גיסט זיך סטיכיש פאַנאַנדער די רעוואָלוציאָנערע באַוועגונג, וועלכע פאַרכאַפּט די פאַרוואָרפנסטע ווינקלעך.

דעם 11 (24) יאַנוואר זעען מיר שוין אין ווילנע אַן אַלגעמיינעם פּאָליטישן שטרייק פון פּראָטעסט קעגן דער פּעטערבורגער בלוט-באָד.

דער זשאנדארמישער ראטמיסטער קלימאוויטש טעלעגראַפירט וועגן דעם דעם דירעקטאָר פון פּאָליציי-דעפּארטאמענט:

„היינט האָבן דערקלערט א שטרייק די ווילנער ארבעטער, וועלכע האָבן אָפּגעשטעלט די ארבעט קימאַט אף אלע פאַבריקן און ווארשטאַטן. קיין באַשטימטע פאָדערונגען ווערן דערווייל ניט ארויסגעשטעלט. די ארדענונג איז ניט געשטערט. עס ווערט געפירט אַן אַגיטאַציע אייַנצואורדענען אף מאָרגן א דעמאָנסטראַציע. קעגן-מיטלען זיינען אָנגענומען".

די דעמאָנסטראַציע איז ניט פאָרגעקומען. דעמאָנסטרירט האָבן בלויז די קאוואַקן אַליין. מיטגעפילט דעם שטרייק האָט מען קימאַט דורכאויס. אפילע די פאַבריקאַנטן גופע האָבן זעלטן זיך געשטעלט אַנטקעגן. בלויז די קאַטוילישע גייסטלעכע האָבן געפּרוּווט ארונטערייסן דעם שטרייק. די קסיאָנדזן אין די קלויסטערס האָבן גערופן די קאַטוילישע ארבעטער צו מיטיילן זיי וועגן אלע פּרעטענזיעס צו די באַלעבאַטים, און זיי

---

*) וועגן ר'עליאַטיוון געוויכט פון די פאַרשיידענע פאַרטייען קאָן מען אומגעפער אורטיילן פונם פאָלגנדן באַשלוס אף דעם צווייטער פאַרטיי-באַראטונג אין דער צייט פונם יאנוואר-שטרייק וועגן די בויטיקע געלט-מיטלען, וועלכע ס'פאָדערן זיך טעגלעך צו העלפן די שטרייקנדע: פאַרן בונד איז אנערקענט געווארן 150 רובל א טאָג, פאר ס. ד. ל. פּ.—50, פאַר פּ. פּ. ס.—15, ר. ס. ד. א. פּ.—7, עס-ערן—3. (באמערקונג פון אווטאָר).

די קסיאָנדזן, וועלן דאָס איבערגעבן דעם ביסקופ באראָן ראָפּ, וועלכער וועט פאָרן קיין פּעטערבורג און מישטאדל זיין זיך פאר דער העכערער רעגירונג=מאכט. נאָר ס'האָט זיך ארויסגעוויזן, אז צו דער מעמשאלע פון די קסיאָנדזן איבער די ווילנער ארבעטער-מאַסן איז שוין געקומען א סאָף. דער באַראָן ראָפּ איז אוועקגעפאָרן קיין פּעטערבורג מיט ליידיקע הענט.

דער שטרייק האָט אין ווילנע געדויערט איניקע טעג.

אין ק אָ וו נ ע זיינען די ארבעטער געווען אזאך ווייניקער באוואוסטזיניק און ארגאניזירט איידער אין ווילנע. פאַר די יאַנואַר=געשעענישן האָט צווישן די ניט אידישע ארבעטער ניט געארבעט קיין אָרגאַניזאַציע. דאָך האָבן זיך אויך די קאָוונער ארבעטער אָפּגערופן אַף די געשעענישן פון 9-טן יאַנוואַר. דעם 11-טן יאַנוואר האָבן איניקע טויזנט ארבעטער פאַרשטרייקט, ארויסשטעלנדיק א ריי עקאָנאָמישע פאָדערונגען.

דער שטרייק איז דורכגעגאַנגען איניק, ניט קוקנדיק אַף דעם, וואָס דער גובערנאַטאָר האָט דורכאויס געזוכט צו דעזאָרגאַניזירן און אָנרייצן די ארבעטער אַף די אידן. אפן צווייטן טאָג פון שטרייק איז דער גובערנאַטאָר פערזענלעך געקומען איינריידן די ארבעטער.

דעם 14-טן יאַנוואר האָט דער גובערנאַטאָר איינגעאָרדנט א יאָרצייט נאָך אַלעקסאנדר דעם II-טן. פון קלויסטער איז די מאַסע קענטיק דורך א געניטער האנט געקירעוועט געוואָרן צום גובערנאַטאָר. ער האָט נאָך אַמאָל פאַרגעלייגט די ארבעטער ענדיקן דעם שטרייק, ניט צוהערן זיך צו די רייד פון די בונטאָווששיקעס—די זשידעס א. ד. ג.

אין די פאַבריקן זיינען אריינגעפירט געוואָרן סאָלדאַטן. דעם 17-טן יאַנוואר האָבן די דראַגונער געשלאָגן די ארבעטער פון טילמאנס פאבריק. דעם 18=טן יאַנוואַר זיינען אלע צוגעטראָטן צו דער ארבעט, דערשלאָגנדיק זיך א פאַרקירצונג פון ארבעטס-טאָג און א העכערונג פון ארבעטס=לוין.

אין ש א וו ל האָט זיך דער שטרייק אנגעהויבן דעם 18 (31) יאַנוואר. עס זיינען געווען ארויסגעשטעלט עקאָנאָמישע פאָדערונגען. די פּאָליציי האָט ניט געשטערט די ארבעטער זיך קלייבן אין פלאץ און ארויסטרעטן די רעדנער. קיין פּאָליטישע פאָדערונגען זיינען ניט ארויסגעשטעלט געוואָרן. אפן צווייטן טאָג האָט דער איספּראַווניק צוזאמענגעקליבן די פאָרשטייער פון די ארבעטער און פאבריקאַנטן און איז ארויסגעטראָטן אין דער ראָלע פון א פאַרמיטלער.

דאָס ראָוו פאָדערונגען פון די ארבעטער זיינען באַפרידיקט געוואָרן. אלע באמיאונגען פון דער פּאָליציי מאכן א אידישן פּאָגראָם זיינען געגאַנגען פארלאָרן. אפן דריטן טאָג זיינען די אַרבעטער צוגעטראָטן צו דער ארבעט.

אין פאָנעוועזש האָבן געשטרייקט בלויז די אידישע ארבעטער, וועלכע האָבן ארויסגעשטעלט עקאָנאָמישע פאָדערונגען.

דאָסזעלבע איז אויך פאָרגעקומען אין אלע איבעריקע קלענערע שטעטלעך פון ליטע.

די יאַנוואר־געשעענישן אין פּעטערבורג האָבן געפונען אַן אָפּקלאַנג אויך אין דידאָזיקע פּראָוואָרפּענע ווינקלעך.

ד) סמאָרגאָן

(קארעספּאנדענץ אין „וּפּעריאָד", נומ. 7 פון 8-טן פעוורואַל 1905).

דעם 12-טן יאַנוואר האָט מען לויט דער באַשטימונג פון אַלע אָגיטאַטאָרן פון אונזער אָרגאַניזאַציע (ר. ס. ד. א. פּ.) באַשלאָסן דורכצופירן אַן אַלגעמיינעם שטרייק אין צוזאַמענהאַנג מיט די פּעטערבורגער געשעענישן. אַפילו צווישן דער ניט אָרגאַניזירטער קריסטלעכער מאַסע איז נאָך פריער געווען אַ רייד וועגן דעם, אַז ווי נאָר פון ווילנע וועט מען איבערגעבן וועגן אַ שטרייק, וועלן זיי גלייך אַראָפּ פון דער אַרבעט.

שוין דעם 13-טן יאַנוואר אינדערפרי, נאָך פאַרטאָג, האָבן אונזערע כאַווריירים, קומענדיק אַף דער אַרבעט, אָנגעהויבן אומעטום דערקלערן די פּע־טערבורגער געשעענישן און אַלע האָבן אָנגעהויבן וואַרפן די אַרבעט.

דעם 13-טן יאַנוואר אינדערפרי האָט מען אונז געמעלדעט פון דער בונ־דישער אָרגאַניזאַציע וועגן זייער באַשטימונג פאַרייניקן זיך מיט אונז. דידאָזי־קע באַשטימונג האָבן מיר אָנגענומען, און נאָכדעם ווי מיר האָבן געמיינזאַם אויסגעקליבן אַ שטרייק־קאָמיסיע זיינען מיר צוזאַמען צוגעטראָטן צו דער אַרבעט.

צו 12 אַזייגער האָט שוין די גאַנצע מאַסע געשפּאַצירט איבער די גאַסן מיט אויפרופן: „עס לעבע די פרייהייט" „נידער מיט דער זעלבסטהערשונג"!

די שטרייק־קאָמיסיע צוזאַמען מיט די שטרייקנדיקע האָבן באַזוכט אַלע זאַוואָדן און פאַבריקן, דערקלערנדיק אומעטום די באַדייטונג פון די איצטיקע געשעענישן.

צו איינס אַזייגער האָבן שוין געשטרייקט מער פון 3000 אַרבעטער: עס האָבן געוואָרפן די אַרבעט די פאַבריקמאַכערס, פּריקאַשטשיקעס. ניט געשטרייקט האָבן די אַרבעטער נאָר פון קאָוואַרסקיס בראַנפן — און הורוויטשעס לעדער־זאַוואָדן, ווייל דאָרטן אַרבעטן דורכאויס אָפּגעשטאַנענע עלעמענטן, און זיי האָט מען קיין צייט ניט געהאַט אַראָפּנעמען פון דער אַרבעט. די שטרייק־קאָמיסיע האָט באַשטימט איינצואָרדענען אַ מיטינג אַף דער ווילנער גאַס, אַפּן וועג צום וואָקזאַל. 6 אַזייגער פאַרנאַכט. מע האָט אויסגעקליבן 2 רעדנער. איינעם פון דער „פּאַרטיי", דעם צווייטן פונעם „בונד" און מע האָט אויסגעאַר־בעט דעם פּלאַן פון די רעדעס. דער בונדישער רעדנער האָט געדאַרפט ריידן אין רוסיש וועגן דער לאַגע אין רוסלאַנד, און דער צווייטער וועגן די פּע־טערבורגער געשעענישן, אויך אין רוסיש, און דערנאָך האָט דער בונדישער רעדנער געדאַרפט ריידן אין אידיש. נאָר די מאַסע איז געווען אַזוי אויפגע־רעגטע, אַז זי האָט זיך צונויפגעקליבן אַפּן באַשטימטן אָרט 4 אַזייגער, האָט אויפגעהויבן אַ רויטע פאָן, אויסגעשאָסן עטלעכע מאָל אין דער לופט און אָנ־

געהויבן דעמאָנסטרירן מיט די אויפרופן „נידער מיט דער זעלבסטהערשונג" און אז. וו. איבער אלע סמאָרגאָנער גאסן. די מאסע איז באשטאנען פון העכער ווי 2,000 מענטשן.

5 אזייגער האט זיך די מאסע ווידער אומגעקערט צום אָרט. וואָס די קאָמיסיע האט באשטימט, פון דער מאַסע גופא האָבן ארויסגעטראָטן רעדנער, וועלכע האבן געהאלטן רעדעס וועגן פאָליטישער פרייהייט, די פעטערבורגער געשעענישן א. א. וו.

ווען איך בין 6 אזייגער פארנאכט געקומען מיטן בונדישן רעדנער אפן מיטינג, האבן מיר געהאט פאר זיך א מאסע פון 1500 מאן, קימאט א האלבע באס איז געווען פארנומען מיט מענטשן.

דער מיטינג איז געווען א פייערלעכער. אלע זיינען געקומען הערן די רעדנער. אפילע די קרעמער האבן פארמאכט די קראָמען און געקומען אַפן מיטינג.

ווען די רעדעס האבן זיך געענדיקט, האט זיך די מאסע ארויסגעשטעלט אין רייען און געלאזט זיך אין שטאט, זינגענדיק די „ווארשאוויאנקע". די פאליציי האט זיך באהאלטן (אין סמארגאן איז פאראן ארום 25 סטראזשניקעס). דער פריסטאוו, פאָרנדיק פון וואקזאל, האָט זייער העפלעך געבעטן די דעמאָנסטראנטן, אז מע זאל אים דורכלאזן.

דעם 13-טן יאנוואר איז סמאַרגאָן פאקטיש געווען אין די הענט פונם פראלעטאריאט. ביז 9 אזייגער אין אָוונט האט דער אוילאם מארשירט איבער די גאַסן מיט רעוואלוציאָנערע אויפרופן און לידער.

דעם 14-טן יאנוואר, פרייטיק, איז געקומען צו פאָרן דער גובערנאטאָר מיט 400 סאָלדאטן און 36 קאַזאַקן. באנאַכט זיינען געווען אַסאך ארעסטן. ווי מע זאגט, האט מען ארעסטירט ביז 60 קריסטלעכע און אידישע ארבעטער. פונדעסטוועגן האט מען שאבעס, 6 אזייגער אין אָוונט געלונגען פארשפרייט 1,000 עקז. פונם אויפרוף „דאס פאלן פון דער זעלבסהערשונג און אנדערע פארערונגען" פון ר. ס. ד. א. פ. און 1200 עקז. פונם אויפרוף „צום קאמף" פונם צ.ק. פונם בונד. די סמאָרגאנער פאראייניקטע קאָמיסיע פון ר.ס.ד.א.פ. און בונד האט ארויסגעלאָזן א העקטאָגראפירטן בלעטל „צו דער געזעלשאפט" אין 125 עקז. און „צו אלע סמארגאנער ארבעטער און ארבעטערינס". דער שטרייק האט זיך געענדיקט דעם 18-טן יאנוואר.

ה) די רעוואָלוציאָנערע טעג אין אַ פאַבריק-שטעטל (קריניק, גראָדנער גוב.)

(אַבעלעו: „די אַרבעטער פאַרכאַפּן די מאַכט", „דער עמעס", נומ. 58 פון 11 מארט 1925)

...גלייך ווי מיר האָבן זיך דערוואוסט פון די געשעענישן אין פעטערבורג, האָבן מיר אָנגעהויבן ענערגיש צו אַגיטירן. אין די קרייזן און אַף די פאַרזאַמלונגען האָט מען גערעדט וועגן דעם איצטיקן מאָמענט און וועגן דער גויט-

ווענדיקייט צוצושטיין צום אָפענעם קאַמף פון די פּעטערבורגער כאַוויירים. אינגיכן האָבן מיר באַקומען פון ביאַליסטאָקער קאָמיטעט פון „בונד“ אַן אויפרוף אַרויסצוטרעטן אָפן; אַזאַ מין אויפרוף האָט אויך בּאַקומען די אָרטיקע אָרגאַניזאַציע פון פּ. ס. ד. (פּוילישע סאָציאַל-דעמאָקראַטיע). מיר האָבן געבילדעט אַ פעדעראַטיווע קאָמיסיע פון די פאָרשטייער פון אונזער בונדישער אָרגאַניזאַציע און פון „פּ. ס. ד.“, און די קאָמיסיע האָט אויסגעאַרבעט אַן אַלגעמיינעם פּלאַן פון אַרבעט. מיר האָבן באַשלאָסן אָפּצושטעלן די אַרבעט אין שטאָט, מאַכן אַ דעמאָנסטראַציע און אָנפאַלן אַף אַלע רעגירונגס-אַנשטאַלטן.

קעדיי צו דערקלערן דעם פּאָליטישן שטרייק, האָבן אונזערע אָרגאַניזאַציעס באַשלאָסן צו מאַכן אַ מאַסן-פאַרזאַמלונג אין בּייס-מעדרעש. אַרבעטער פון פאַרשיידענע פאַכן זיינען געווען אין קרינעק אַריבער 1500 מאַן, און זיי אַלע זיינען געקומען ווי איין מענטש אַף דער פאַרזאַמלונג, לויט אונזער רוף. די בּימע איז געווען אויסגעפּוצט מיט צוויי רויטע פאָנען — פון „בונד“ און „פּ. ס. ד.“

נאָך דער פארזאמלונג איז די מאַסע מיט באַגייסטערונג אַרויס אַף דער גאַס. פאָרויס איז געגאַנגען די שלאַכט-גרופּע (בּעאָ) מיט רעוואָלווערן אין די הענט. די דעמאָנסטראַנטן האָבן זיך אַ לאָז געטאָן צום מאַרק-פּלאַץ — צום צענטר פון שטאָט.

די פּאָליציי איז אויסגעטריקנט געוואָרן. דעם איינציקן פּאָליציאַנט, וועלכער איז אַרויסגעגאַנגען מיט אַ רעוואָלווער אין האַנט, האָט די שלאַכט-גרופּע אַזוי מעקאַבל פּאָנים געווען, אז אויך ער האָט גלייך געמאַכט פּלייטע.

די דעמאָנסטראַנטן זיינען מיט געזאַנג און אויסרופן אַוועק אַף סוויסלאָטשער גאַס צו דער פּאָסט. דער טויער איז געווען פאַרמאַכט. עפענען דעם טויער האט מען זיך אָפּגעזאָגט און די דעמאָנסטראנטן האבן אים אויסגעבראָכן. מיר זיינען אַריין אין קאנטאר, צעבראָכן דעם טעלעגראַף-אַפּאַראַט, צעריסן און פאַרניכטעט די ביכער, נאָר די קאַסע, אין וועלכער ס׳איז געווען בּאַ 18 טויזנט רובל, האָט מען ניט גערירט (קעגן „עקסלען“). האַגאַם דער פּאָסט-שעף האט פאָרגעלייגט די שליסלען. מיר האָבן צוגענומען בלויז די שווערד און זיינען אַוועק צו דער געביידע פון דער פּאָליציי און צו דער אידישער „מעשטשאנסקער“ אופּראַווע. פון פּאָליציי איז קיינער ניט געווען און מיר האָבן געמאכט אַ טעל פון אַלץ, וואָס מיר האָבן נאָר געפונען: פּאָרטרעטן פון די קייסאָרים, ביכער, פּאַפּירן, פּאָטאָגראַפיעס פון „פאַרדעכטיקע“ מענטשן און דאָס גלייכן.

מיר האָבן געפונען אַ ביקס און אַ שווערד, נאָר מיר האָבן ניט געוואוסט, וואו עס ליגן די קוילן. עטלעכע אַרבעטער זיינען אַוועק צום איספּראַווניקס פרוי מיט דער פאָדערונג, זי זאָל אָנווייזן, וואו עס ליגן די קוילן. זי האָט זיך אַנטזאָגט און אָנגעהויבן מוסערן די אַרבעטער, אַז „זיי האָבן ניט קיין גאָט אין האַרצן“ א. ד. גל. די אַרבעטער האבן זי, פאַרשטייט זיך, ניט נויסע פּאָנים געווען און זיינען אַוועק מיט דערזעלבער פאָדערונג צום סעקרעטאר פון דער פּאָליציי. דער סעקרעטאַר האָט פון אָנפאַנג זיך אויך געפּרואווט אַרויסדרייען, נאָר נאָך עטלעכע געזונטע קלעפּ האָט ער זיך אונטערגעגעבן. די קוילן און פּולווער האט מען צוגענומען.

די אידישע „מעשטשאַנסקע אופּראַווע" האָבן מיר אויך אַזוי גרונטלעך בוידעק געווען, ווי די פּאָליציי. אין דער „מעשטשאַנסקער אופּראַווע" האבן מיר צוגענומען עטלעכע הונדערט פּאַספּאָרטן-בלאַנקן און פּאַספּאָרט-ביכלעך מיטן שטעמפּל. דערדאָזיקער „רויב" איז נאָכהער גאַנץ שטאַרק צונוץ געקומען דער רעוואָלוציאָנערער באַוועגונג, הויפּטזאַכלעך. ווען עס האָט זיך אָנגעהויבן דאָס מאַסן-אַנטלויפן פון סיביר. ניט איין צענדליק אַנטלאָפענע פּאָליטישע אַרעס-טאַנטן איז טאַקע באַזאָרגט געוואָרן מיט פּאַספּאָרטן פון דידאָזיקע קרינקער בלאַנקן, און אַדאַנק זיי בעשאָלעם אָנגעקומען, וואוהין זיי האָבן געדאַרפט.

ווען מיר האבן זיך אָפּגעפּאַטערט מיט דעם אוילאַם, זיינען מיר אַלע מיט גרויס באַגייסטערונג אַוועק אין וואָלאָסט-פּאַרוואַלטונג. דאָרט האָבן מיר אויך געמאַכט דעמזעלבן כורבן. אין דער קאַסע פון וואָלאָסט האט מען געפונען אַן ערעך 600 רובל. דעם גרעסטן טייל געלט האבן צוגענומען די אַנאַרכיסטן, און 80 רובל האבן צוגענומען אונזערע אַרבעטער (רעגירונגס-געלט האָט מען זיך דערלויבט נעמען) און גלייך דאס אָפּגעגעבן דער אָרגאַניזאַציע.

אין געשלאָסענע רייען מיט געזאַנג און אויסרופן זיינען מיר אַוועק צו דער „מאָנאָפּאָלקע". דער פאַרקויפער האט פאַרשפּאַרט די טיר, און ווען מיר האָבן זי אויסגעבראָכן, האָט ער אָנגעהויבן שיסן פון אַ רעוואָלווער. מיר האָבן אים געענטפערט אף דעמזעלבן לאָשן, צוגענומען זיין רעוואָלווער, און ער איז טייקעף אַנטלאָפן. אַקוראט האָט מען דעמזעלבן טאָג באַקומען אַ גרויסן טראַנ-ספּאָרט בראַנפן. מיר האָבן אים פאַרניכטעט ביז אַ לעק — טרינקען האָבן מיר קיינעם ניט געלאָזט.

נאָך דעם זיינען מיר אַוועק צו דער דירע פון אָרטיקן זשאַנדאַרם. דער זשאַנדאַרם אָבער האט באַצייטנס אָפּגערייניקט זיין דירע און אויסער אַ שווערד און מעדאַל האָבן מיר דאָרטן גאָרניט ניט געפונען. די שווערד האָבן מיר, פאַרשטייט זיך, צוגענומען.

אין שטאָט איז געבליבן נאָר איין נאַדזיראַטעל. ער איז געלעגן אַ קראַנ-קער און האט דערפאר ניט געקאָנט אנטלויפן. מיט אַ וואָך פריער, ווען עס איז געווען די מאניפעסטאַציע, האט ער געשאָסן אין די ארבעטער. איצט האט ער דורך אַ באַקאַנטן זיך אָנגעפרעגט בא דער אָרגאַניזאַציע, צי מע וועט קו-מען צו אים. מיר האָבן אים געענטפערט, ער זאָל אָפּגעבן זיין רעוואָלווער און די שווערד. ער האט דאס גלייך געטאָן.

די שטאָט איז געווען „ריין" און אינגאַנצן אין אונזערע הענט.

די פּויערים פון די ארומיקע דערפער, וואס ברענגען אין שטאָט פּראָדוקטן אף צו פאַרקויפן, האבן געהאלטן אין איין שרייען: „אראָפּ מיט דער זעלבסט-הערשונג!"

דערדאָזיקער רעוואָלוציאָנערער אויפשטייג מיצאַד דעם ארומיקן פּויערטום דערקלערט זיך דערמיט, וואס א גרויסער טייל קרינקער ארבעטער זיינען גע-ווען באָענט פאַרבונדן מיטן דאָרף, וואו זיי האבן געהאט זייערע פאמיליעס. צוליב דעם טאקע האט זיך אזוי לייכט איינגעגעבן אונזער דעמאָנסטראַציע אין דאָרף קרושניאַני, וואו מיר האבן כאָרעוו געמאכט די „מאָנאָפּאָלקע". די קרוש-

ביאנער פויערים — טאַטערן האבן גאנץ געמיטלעך זיך צוגעקוקט, ווי זייער ונגווארג בונטעווען זיך קעגן קייסער. זיי האבן בלויז געבעטן, אז אין פאל פון א באוואָפנטן צוזאמענשטויס מיט מיליטער, זאָל מען שאנעווען זייער טאַ־טערישן בייסאלמען, וואס איז געווען בא זיי היילין.

מיר האבן געהאט בעדייע זיך לאָזן אויך אינם גאָעגנטסטן דאָרף האלינקע, קעדיי דורכצופירן אויך דאָרט אונזער אייגנארטיקע „סמיטשקע" מיטן רעוואָ־לוציאָנערן פויערטום, נאר דאס האבן מיר שוין ניט באוויזן, ווייל די געגנט איז שוין געפאקט געווען מיט מיליטער־מאכנעס און שפּיאָנען.

גלייכצייטיק איז געשטאַנען פאַר אונז אן אויפגאַבע „רעגירן" מיט דער „טעריטאָריע" פון קרינעק, וואָס האָט זיך איינגאַנצן געפונען אין אונזערע אר־בעטער־הענט.

דאָ איז אונז אויסגעקומען צו פירן אַ פאַרביטערטן קאַמף מיט די קרינ־קער אַנאַרכיסטן, וואָס זיינען געווען גאַנץ שטאַרק צווישן דער אַרבעטערשאַפט.

די קרינקער אַנאַרכיסטן האָבן אַרויסגעשטעלט אַ פאָדערונג: ניט אַ פּאָלי־טישן שטרייק, נאָר אן עקזאנאמישן! זיי האָבן געפאָדערט פאַרכאַפּן די פאַב־ריקן, כאָרעוו מאכן, ווארפן באָמבעס און אז. וו. מיר האָבן, פאַרשטייט זיך, ניט דערלאָזט דערצו. אונזער ארגאניזאַציע האָט באַשטימט אַ ספּעציעלע וואך אף אָפּצוהיטן די אָרדענונג.

מיר זיינען געווען די „מאכטהאבער" אין שטאָט.

דאָס געוווער בא פּריוואַטע מענטשן האָבן מיר אָפּגענומען.

די באַלעבאַטים האָבן זיך אָנגעהויבן ווענדן צו אונז מיט פאַרשיידענע פראַגן, און איין קרעמער האָט אָפּילע באדויערט, אלעמאי האָט ער ארויס־גענומען א פאַטענט אף ניי יאָר...

אינטערעסאַנט איז אָבער, אז די זעלבע באלעבאַטים זיינען אף זייער אויפן אויך „קלאסנבאוואוסטזיניק" און האָבן אָרגאַניזירט א מין „אגודת אחים"*) (ברודער־בונד), קעדיי אף יעדן פאַל זיך צו פארטיידיקן, פאַרשטייט זיך, אידישע גיבורים, מישטיינס געזאָגט.

שפּעטער, אז די פּאָליציי איז געקומען קיין קרינעק, האָט די דאָזיקע „אגודת אחים" צוזאמען מיט דער פּאָליציי באקעמפט די „בונטארן".

דערווייל זיינען אלץ נעענטער אנגעקומען סאָלדאָטן. דער איספּראַווניק און די איבעריקע פּאָליציי זיינען (30 וויארסט פון קרי־נעק) און האָבן דורך טעלעגראַף געבעטן באַם גוּבערנאטאר הילף.

דער גובערנאַטאָר האָט ארויסגעשיקט סאָלדאַטן. אין גיכן האָבן זיך די סאָלדאטן פאָנים על פּאָנים אנגעטראָפן מיט אונז. מיר האָבן זיך טאקע בא־וואָפנט מיט וואָס מיר האָבן נאָר געקאָנט. די ארבעטער־פרויען האָבן געקליבן שטיינער און האָבן געשריען: „ברידער, לאָמיר קעמפן אף לעבן און טויט — מיר וועלן ניט אָפּטרעטן!" די אָפּיצערן האָבן גענומען איבעריידן מיט אונז,

*) כאָטש לעוו מאכט, דוכט זיך, א טאָעס: די „אגודת אַחים" אין קרינעק האָט זיך געגרינדעט פיל שפּעטער — אין יאנוואר 1906.

צוגעזאָגט ניט צו שיסן און קיינעם ניט אָנרירן, אויב מיר וועלן זיך פאַנאַנ־דערגיין.

א גאַנצן טאָג האָבן מיר זיך געקליבן אין פאַרשיידענע ערטער, ביז די סאָלדאטן פלעגן אונז פאנאנדערטרייבן, ניט שיסנדיק דערביי.

אין גיכן איז געקומען דער גובערנאַטאָר אליין. ווי דער שטייגער איז, האָבן אים די „פנייי" מעקאבל פאָנים געווען מיט ברויט און זאַלץ, נאָר ער האָט זיי באגעגנט שטרענג און האָט אלעמען אָנגערופן „בונטאָווושטשיקעס". דער איספראַווניק און זיינע געהילפן האָט ער געזידלט, פאַרוואָס זיי האָבן ניט דערפילט זייער כוויוו, אפילע ווען זיי וואָלט אויסקומען צו שטאַרבן דערביי.

נאָכדעם איז קרינעק פארפלייצט געוואָרן מיט סאָלדאַטן—פוסגייער און קאַ־וואלעריע.

די מאַכט האָט זיך א נעם געטאָן צו דער אַרבעט און האָט אַרעסטירט ביז 200 מאָן, וועלכע מע האָט אָפּגעפירט אין גראדנער טפיסע.—דעם גרעסטן טייל פון זיי האָט מען אַריינגעזעצט אין איינצל-קאַמערן.

אין שטאָט איז שטיל געוואָרן.

אַ לאַנגע צייט האָט מען אין ערגעץ ניט געאַרבעט.

די שטאָט איז פול געוואָרן מיט אנגעקומענע שפּיאָנען, וועלכע האָבן שפּע־טער אָנגעהויבן צו ארבעטן גאַנץ אָפן. צווישן די שפּיאָנען האָבן זיך באזונ־דערס אויסגעצייכנט איטשקע מאלאכאמאָוועס און האָטשאנדרע (ארטיקע גאַר־בער), וואָס פלעגן שרעקן אנדערע אַרבעטער און נעמען באַ זיי לוי-יעכרעך־געלט.

דער געפערלעכסטער פון דער קאמפּאַניע איז געווען דער אָרטיקער מא־נאפאל־קרעמער, וועלכער האָט אַרויסגעגעבן פיל מענטשן.

ס'זיינען פאָרגעקומען נייע אַרעסטן אין שטאָט.

דאָס ווילדעווען פון די שפּיאָנעס האָט לאַנג ניט געדויערט.

אין מאָרט האָט מען דערשאָסן דעם מאנאפאל־קרעמער באַ אים אין דער היים, און א צווייטן שפּיאָן האָט מען דערשטאָכן אין ביאליסטאָק אָפן וואקזאל.

דאָס האָט אָנגעוואָרפן א פּאַכאַד אף די שפּיאָנען, וועלכע זיינען ארומגע־לאָפן צווישן די אַרבעטער און האבן אָפּגעגעבן דעם שויכאָד צוריק.

וואָס אָנבאַלאנגט די אַרעסטירטע, זיינען זיי געזעסן אין טפיסע ביז דעם אָקטיאבער-מאַניפעסט[69] און דערנאָך האָט מען זיי אלעמען באַפרייט.

39. די פויאליי־ציאָן פון דאָרעם־רוסלאנד[70] וועגן 9־טן יאנואר.

(פּראקלאמאציע פונם קאָמיטעט פאַר דאָרעם-ראיאָן)

צו דער אידישער געזעלשאַפט.

עס זיינען אָנגעקומען די טעג, אף וועלכע אַלע האָבן אַזוי לאַנג געוואַרט. די אומצופרידנהייט האָט שוין ארומגעכאַפּט אומגעהויערע שיכטן פון דער רוס־לענדישער באַפעלקערונג, און די זעלבסטהערשונג שטרענגט אָן אירע לעצטע

קרעפטן, קעדיי צו בלייבן בײַ דער מאַכט. נאָר איר שאָ איז שוין נאָענט. אונזערע פּעטערבורגער כאַוויירים האָבן אָנגעהויבן די גרויסע זאַך פונם צעשמעטערן דעם צאַריזם; צו זיי שטייען צו די אַרבעטער פון אנדערע ערטער. אויב אַפילע די זאַך וועט זיך זיי איצט ניט איינגעבן,—וועט זי זיך איינגעבן יענע, וואָס וועלן קומען נאָך זיי.

די זעלבסטהערשונג פאָלט איין. געשווינט פליט זי צום אָפּגרונט, נאָך איין שטויס, נאָך איין דראנג פון אונזער זייט און זי וועט אומקומען.

מיר, אידישע פּראָלעטאַריער, וואָס זײַנען פאַרייניקט אונטער דער פאָן פון די „פּויאַליי-ציאָן”, וועלכע דאָרשטן אַזוי שטאַרק און וואַרטן אַזוי פּיינלעך אַף דעמדאָזיקן סאָף, מיר זײַנען פונדעסטוועגן ווייט פון צו לאָזן זיך היציק אוועקרייסן. מיר מיינען ניט, אַז דורך דעם וועט געלייזט ווערן די אידן-פּראַגע; איר לייזונג איז איינציק און אַליין אין אַ טעריטאָריע. נאָר דאָס אַראָפּוואַרפן די זעלבסטהערשונג איז דער ערשטער נויטיקער טריט, אָן וועלכן עס איז אומעגלעך דער צווייטער. דער צאַריזם איז די ערשטע שטערונג, וואָס מוז פאלן, קעדיי מיר זאָלן קענען גיין און קעמפן ווייטער.

מיר, אידישע פּראָלעטאַריער, די געדריקטסטע פון אַלע געדריקטע „אונטערטאנען” פונם אַלרוסלענדישן זעלבסטהערשונג, מיר זײַנען מער פון אלעמען און דרינגנדער פון אַלעמען פאַרינטערעסירט אין זיין טויט. זייענדיק פאַרפאָלגט און געדריקט אַזוי, ווי קיינער ניט, פילן מיר מער פון אלעמען דעם גאַנצן שרעק פון רעכטלאָזיקייט און אונטערדריקטקייט. און איצטער מוזן מיר זיך גרייטן צו דער נאָענטער שאָ, מיר מוזן זיך גרייטן צום קאַמף פאַר אונזערע רעכט. מיר מוזן געדענקען פריער פון אַלץ, אז מיר אליין דאַרפן שטיין אַף דער וואַך פון אונזערע אינטערעסן. מיר דאַרפן ניט וואַרטן, אז אנדערע וועלן פאַר אונז טאָן אונזער זאַך. אין אויסטרייך האָבן די אידן גענומען אין דער רעוואָלוציע פונם 48-טן יאָר דעם אקטיווסטן אַנטייל; פונדעסטוועגן האָט זיך אין אַ קורצער צייט אַרום דורכגעטראָגן אַ שטורמווינט פון אידישע פּאָגראָמען, און דער אנטיסעמיטיזם האָט אָנגעהויבן צו לאָזן טיפע וואָרצלען. און אין דעם זײַנען מער פון אַלץ שולדיק די אידן אליין. אוועקגעבנדיק זיך אינגאַנצן די קאָסמאָפּאָליטישע פאַנטאַזיעס, האָבן זיי פאַרגעסן וועגן זיך. געלאָזט אַנדערע זאָרגן זיך וועגן זיי, גלויבנדיק אין דער פרעמדער גוטהאַרציקייט. זיי האָבן פאַרגעסן די באַזונדערקייטן פון זייער סאָציאלער לאַגע, די ספּעציפישע באדינגונגען פון זייער לעבן. ווי איז אפילע אפן געדאנק ניט ארויף, אז זיי דארפן זיך אָרגאַניזירן ניט נאָר ווי בירגער, נאָר אויך ווי בירגער-אידן.

מיר, פּויאַליי-ציאָן, וועלן אויסמיידן דעמדאָזיקן אומגליקלעכן פעלער. מיר גרייטן זיך שוין איצטער צו דער אָרגאַניזירונג פון די ברייטע מאסן פונם אידישן פּראָלעטאַריאט, קעדיי מיט פעסטגעשלאָסענע קרעפטן, שטענדיק און אומערמידלעך צו שטיין אַף דער וואַך פון אונזערע מענטשלעכע און נאציאָנאַלע רעכט. ווען עס וועט פאלן די פאַרהאַסטע זעלבסטהערשונג, און אַנשטאָט די בלוטדורשטיקע טיראַנען וועלן די רעגירער פונם לאַנד ווערן די פאַרטרעטער פונם פאָלק, וועלן מיר דאַרפן אָנווענדן אַלע אונזערע קויכעס, אז צווישן

זיי זאָלן זיין אויך אינזערע פארטרעטער, וואָס ווייסן אונזער לעבן, וואָס קענען פארטיידיקן אונזערע אינטערעסן.

אין אונזערע אלגעמיינע פּאָליטישע פּאָדערונגען שטייען מיר צו אינגאנצן צו דער רוסלענדישער סאָציאל-דעמאָקראַטישער פּאַרטיי, און צוזאמען מיט איר פּאָדערן מיר אַלגעמיינע דירעקטע, גלייכע און געהיימע וואַל-רעכט, פרייהייט פונם וואָרט, פרעסע, פאַריינען, פאַרזאַמלונגען, געוויסן א. אז. וו., אַלס אידן דארפן מיר פּאָדערן די פולשטענדיקע אָפּשאפונג פון אלע באגרענצונגען, מיט וועלכע עס שטיקט אונז די זעלבסטהערשונג. מיר דאַרפן פּאָדערן די פולשטענדיקע אָפּשאַפונג פונם אידישן טכום; פולשטענדיקע פרייהייט אינם אויסקלייבן באשעפטיקונגען; דאָס אומבאגרעניצטע רעכט צו פאַרנעמען מלוכעשטעלעס, לערנען אף דער אייגענער שפּראַך. אויסצונוצן דאָס מלוכע-געלט אף צו גרינדן אידישע שולן, פולשטענדיקע אמניסטיע פאַר אלע אַרעסטירטע, וואָס זיינען פאַרמישפּעט אלס קרימינעלע פארברעכער פארן אנטייל נעמען אין דעם אָרגאַניזירטן זעלבסטשוץ קעגן די פּאָגראָמען און זייערע העצער א. אז. וו. א. אז. וו.

אייך אלעמען, סאי פּראָלעטאריער, סאי ניט-פּראָלעטאַריער פון דער אידישער נאציאָנאַליטעט, אייך אלעמען, אין וועמען עס לעבט דאָס געפיל פון אייגענער ווערדע און דער דורשט נאָכן קאַמף פאַר פרייהייט,—אייך אלעמען רופן מיר צו שטעלן זיך אין דער גרויסער אָנקומענדיקער שאָ אונטער אונזער רויטער פּראָלעטאַרישער פאָן, צונויפצוקלייבן דעם גאַנצן אייגענעם קויאַך, צאָרן און ליידן און צוזאמען מיט אונז אויסצושרייען:

„נידער מיט דער זעלבסטהערשונג!"

„נידער מיט דער נאציאָנאַלער אונטערדריקונג!"

„עס לעבע די דעמאָקראַטישע רעפּובליק!"

„עס לעבע דער פּראָלעטערישער ציאָניזם!"

„עס לעבע דער סאָציאַליזם!"

קאמיטעט פאר דאָרעם-ראיאן פון דער א. ס. ד. א. פ. „פויאלי ציאן".

יאנוואר 1905.

40. די יאנוואר-קאנפערענץ פון די סאָצ. דעמ. פאַרטייען *).

(פון דער מיטיילונג וועגן דער קאנפערענץ אין נומ. 39 „ארבעטער-שטימע" מארט 1905).

אין יאַנוואַר הײַ־יאָר איז פאָרגעקומען א קאָנפערענץ, אין וועלכע עס האָבן גענומען אן אנטייל די פאָרשטייער פון די צענטראַלע קאָמיטעטן פון דער רוסלענדישער סאָצ.-דעמ. אָרבעטער-פאַרטיי, דעם אלגעמיינעם אידישן אַרבעטער-בונד אין ליטע, פוילן און רוסלאַנד, דער לעטישער סאָצ.-דעמ. ארבעטער-פאַרטיי און דער רעוואָלוציאָנערער אוק־אַינער פאַרטיי. עס זיינען געווען איינגעלאַדן אויך די סאָציאל-דעמאָקראַטיע פון פוילן און ליטע, די

*) פאָרגעקומען דעם 19—20 יאנוואר אין ריגע.

פּוילישע סאָציאַליסטישע פּאַרטיי „פּראָלעטאַריאַט" און די אַרמענער סאָצ־דעם. אַרבעטער־אָרגאַניזאַציע, נאָר אָט די אָרגאַניזאַציעס האָבן ניט געשיקט אַף דער באַראַטונג זייערע פאָרשטייער, אַבוואָל די לעצטע צוויי האָבן געזאָגט, אַז זיי זיינען איינשטימיק צו באַטייליקן זיך אין דער קאָנפערענץ.

די קאָנפערענץ האָט געדויערט 2 טעג. זי האָט אַרומגעקלערט אַ גאַנצע ריי טאַקטישע און אָרגאַניזאַציאָנס־פראַגן און האָט אויסגעאַרבעט אַן אויפרוף, אין וועלכן עס זיינען באַצייכנט אונזערע הויפּטלעכע נאָענטסטע פּאָליטישע פאָדערונגען.

מיר ברענגען דאָ אויסצוגן פון אָט דעם אויפרוף:

צום פּראָלעטאַריאַט פון גאַנץ רוסלאַנד.

...די געזעלשאַפטלעכע באַוועגונג פון „פרילינגס־צייט" איז געגאַנגען אונטער דער פאָן פון ליבעראַליזם. אומעטום האָט געבליט דער בורזשואזער פּראָטעסט, אומעטום האָבן זיך געלאָזט הערן פאַרשיידנאַרטיקע פאָדערונגען פון דער בורזשואַזיע: פון אַ ריין דעמאָקראַטישע פּראָגראַם ביז אַן אַלאַונטערטעניקסטע באַקאָשע צו דער זעלבסטהערשונג, זי זאָל זיך אַליין אַ מיסע אָנטאָן.

דער פּראָלעטאַריאַט האָט דערווייל קימאַט ווי געשוויגן, אַקוראַט, ווי ער האָט אָפּגעוואַרט, ביז ס'וועלן אוועק מיטן ווינט און מיטן רויך די פּוסטע דיבורים פון דער בורזשואַזער אָפּאָזיציע. קורצזיכטיקע פּאָליטיקער פון דעם ליבעראַלן לאַגער האָבן שוין געמיינט, אַז ער ליגט אין טיפן שלאָף, און דאָס האָט זיי אריינגעגעבן מוט צו דערקלערן, פאַרמאַכנדיק די אויגן אף די פאַר־גאַנגענהייט, אַז די רעוואָלוציע אין רוסלאַנד ווערט געמאַכט דורך זייערע אייגענע הענט. די ליבעראַלן האָבן אָנגעהויבן זיך צו ווענדן צום גאַנצן פאָלק; מע האָט אָנגעהויבן צו דאַרשענען מיט גרויס האַסמאָדע, אַז מע דאַרף פאַרגעסן די קלאַסן־קעגנזאַצן.

דער נעפל פון די ליבעראַלע ווערטער איז געוואָרן אַן עמעסע סאַקאָנע פאַר דער קלאָרקייט פונם פּראָלעטארישן קלאַסן־באַוואוסטזיין.

...די אָרגאַניזאַציעס פונם פּראָלעטאַריאַט האָבן אין דער זעלבער צייט געאַרבעט אָפּגעזונדערט איינע פון דער צווייטער. דאָס אַרויסטרעטן פון דער סאָציאַל־דעמאָקראַטיע איז ניט פאָרגעקומען אין אַ געוויסן סיידער. ווען די ליבעראַל־בורזשואזע קרעפטן האָבן זיך לעבהאַפט קאָנצענטרירט, ווען די בורזשואזע אידעאָלאָגיע האָט מיט אַ באַזונדערן כיישעק פאַרשפּרייט אירע נעצן, — אין דערזעלבער צייט האָט די סאָציאַל־דעמאָקראַטיע פון רוסלאַנד געקאָנט אַרויסשטעלן נאָר אַ רייע באַזונדערע אָרגאַניזאַציעס, וועלכע ווירקן זעלבשטענדיק אָן אַן אַלגעמיינעם פּלאַן, אָן אַ צענטר, וואָס זאָל אָנפירן די אַרבעט.

אַלע האָבן געפילט, אַז עס איז נויטיק צו פאַראייניקן די אַלע אָרגאַניזאַציעס, אַז עס איז נויטיק אויסצואַרבעטן כאָטש אַ דערווייליקן אָפּמאַך, קעדיי מיט פאַראייניקטע קויכעס אנצופאַלן אף די אָפּשטאַרבנדיקע זעלבסטהערשונג, קעדיי מיט מער קראַפט צו באַשיצן די אינטערעסן פון פּראָלעטאַריאַט קעגן די אינטערעסן פון דער בורזשואַזיע.

און דאָרטן, טיף אין די אַרבעטס-מאַסן, איז דערווייל פאָרגעקומען אַ גרויסאַרטיקע אַרבעט. ס'איז געוואַקסן א פראָטעסט, אַ ברייטער און א טיפער, וואס האָט געזאָלט ברענגען גרויסע פרוכט.

ארבעטער-כוואַליעס האָבן פאַרפלייצט די פאָרשטעט און די גאַסן פון פעטערבורג. עס האָט זיי פאַרייניקט די אַלגעמיינע נויט, עס האָט זיי באַגייסטערט די אלגעמיינע האָפענונג...

א שטורם-ווינט האט זיך פארשפרייט איבערן גאַנצן לאנד. ער האָט אָנגעצונדן אומעטום דעם פייער פון אויפשטאנד, ער האָט אומעטום ארויסגערופן אף די גאַסן אונטער דער פאָן פון דער סאָציאַל-דעמאָקראַטיע הונדערטער טויזנטער אַרבעטער, פאַרייניקטע דורך איין ווילן: אָדער באַקומען פרייהייט, אָדער שטאַרבן.

אָט די גרויסאַרטיקע געשעענישן באַפעלן אונז מיט אַ באַזונדערער קראַפט, זיי הייסן און פאָדערן מיט אַ מעכטיקער שטימע, עס זאָלן פאַרייניקט ווערן אַלע קויכעס פון דער סאָציאַל-דעמאָקראטיע, קעדיי אין עמעסן אָנצופירן די פראָלעטאַרישע באַוועגונג, קעדיי צו ריכטן אָט די באוועגונג אונטער דער פאָן פון סאָציאַליזם צום עמעס-פראָלעטאַרישן ציל.

באם בלוטיקן שיין פון די יאַנוואַר-טעג איז ענדלעך געמאַכט געוואָרן דער ערשטער טריט צו פאַרייניקן די גאנצע סאָציאַל-דעמאָקראטיע פון רוסלאַנד. די נאָר-וואָס פאָרגעקומענע באַראטונג פון די פאָרשטייער פון די צענטראַלע קאָמיטעטן פון דער רוסלענדישער סאָצ.-דעמ. אַרבעטער-פאַרטיי, דעם „בונד", דער לעטישער סאָציאַל-דעמאָקראַטישער אַרבעטער-פאַרטיי און דער רעוואָלוציאָנערער אוקראינער פאַרטיי — דאָס איז דער ערשטער שטיין אין דעם גרויסן, פרעכטיקן ביניען פון דער צוקונפט — אַן אייניקער, פעסטער און שטאַרקער פאַרטיי פונם פראָלעטאַריאט פון גאַנץ רוסלאַנד.

באם העלן ליכט פון דעם אַרבעטער-אויפשטאַנד האָבן מיר געגעבן די הענט איינער דעם צווייטן. אונז שטייט פאָר אַ גרויסע אויפגאַבע — ווייזן דעם ריכטיקן וועג פאר אַלע אומגעהויערע פראָלעטארישע קרעפטן פון רוסלאַנד, פירן דעם פראָלעטאַריאט אין גרויסן און ברייטן וועג צו זיין פאָליטישער און סאָציאלער באַפרייאונג, — פירן אים מיט איין פלאן, אין אַ לעבעדיקער צוזאַמענווירקונג, אין פולן און קלאָרן באוואוסטזיין פון אונזערע נאָענטע און וויַטע אויפגאַבן.

מיר ווענדן זיך מיט אונזער צורוף צום גאַנצן פראָלעטאריאַט פין רוסלאַנד. עס איז געקומען די צייט אַרויסצוטרעטן אין אַן אנטשיידענעם קאמף קעגן דער זעלבסטהערשונג. מיר דאַרפן באַקומען פאָליטישע פרייהייט, קעדיי אפן באָדן פון אָט דער פרייהייט פירן נאָך אַ ברייטערן קאַמף קעגן דער קאַפיטאַליסטישער עקספלואַטאציע אין נאָמען פון אונזער גרויסן אידעאַל—דעם סאָציאַליזם.

אונזערע טעג האָבן אַ גרויסע היסטאָרישע באדייטונג. זיי וועלן אַף לאַנג באַשטימען אונזער ראָלע אין פאָליטישן לעבן פון אונזער פאָטערלאנד. זאלן־זשע אלע אַרבעטער פון רוסלאַנד, אָן אונטערשייד פון נאַציאָנאליטעט, בא-

קומען אַ קלאָרן באַוואוסטזיין וועגן זייערע אינטערעסן, זאָלן אומעטום קלינגען אונזערע פּראָלעטארישע פאָדערונגען.

די אנטיילנעמער פון דער קאָנפערענץ,

די פאָרשטייער פון די צענטראַל-קאָמיטעטן:

פון דער רוסלענדישער סאָצ.-דעמ. ארבעטער-פארטיי,

דעם אלגעמיינעם איד. ארב.-בונד פון ליטע, פוילן און רוסלאַנד,

דער לעטישער סאָצ.-דעמ. ארבעטער-פאַרטיי,

דער רעוואָלוציאָנערער אוקראינער פאַרטיי.

41. דער בונד וועגן די אויפגאבן פונם אידישן פראלעטאריאט נאכן 9-טן יאנוואר.

(פון די באשטימונגען פון דער VI קאנפערענץ פון בונד*): ביילאגע צום נומ. 39 „ארבעטער-שטימע“ מארט 1905).

1.

אין דעם קאַמף פון גאַנצן רוסלענדער פּראָלעטאַריאַט אין די יאַנוואַר-טעג, אין דעם קאַמף, וועלכער עס האָט אויפגעהויבן אַזאַ רעוואָלוציאָנערן שטורם, וואָס ס'האָט צו זיך ביז אַהער קיין גלייכן ניט געהאַט, לויט זיין גרויסקייט און פּאָליטישע באַדייטונג, אין דעמדאָזיקן קאַמף האט דער אידישער פּראָלעטאַריאַט ארויסגעוויזן א רעוואָלוציאָנערע אַקטיוויטעט ווי אויך א הויכן גראַד פון באַוואוסטזיניקייט.

די רעוואָלוציאָנערע באַוועגונג פון אידישן פּראָלעטאַריאַט אין די טעג האָט באַוויזן, אַז אונזערע אָרגאַניזאַציעס האָבן געלאָזן טיפע וואָרצלען אין דער אידישער אַרבעטער-מאַסע און האָבן באַקומען אַ פעסטע ווירקונג אַף איר. נאָר אין דערזעלבער צייט האָט דידאָזיקע באַוועגונג אַנטדעקט אויך די שוואַכע זייטן פון אונזערע אָרגאַניזאַציעס: עס האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז זיי זיינען ניט גענוג צוגעפּאַסט צו דער אַלזייטיקער אָנפירונג פון דער באַוועגונג פון פּראָלעטאַריאַט, וועלכע האָט זיך אָנגעהויבן פון זיך אליין, אָדער וועלכע זיי גופא האָבן אויפגעהויבן, אַז זיי האָבן ניט געקענט ווי געהעריק אויסנוצן די מעכטיקע כוואַליע פונם רעוואָלוציאָנערן אַרויסטרעט.

דער איצטיקער היסטאָרישער מאָמענט שטעלט אַרויס פאַר דער סאָציאַל-דעמאָקראַטיע באַזונדערס דרינגענד די אויפגאַבן צוגרייטן די פּראָלעטאַרישע מאַסן צום געפעכט מיטן אַבסאָלוטיזם, וואָס שטייט פאַר אין דער נאָענטער צוקונפט, צום געפעכט, וועלכער, קען זיין, וועט שוין זיין דער לעצטער און אַנטשיידענער, און צו דעם, אַז זיי זאָלן פאַרכאַפּן אין דעם מאָמענט פון דער ליקווידאַציע פון אַבסאָלוטיזם דעם גרעסטן טייל פּאָליטישן איינפלוס. און אַזוי ווי אַף צו פאַרווירקלעכן דידאָזיקע היסטאָרישע אויפגאַבע פאָדערט זיך פון פּראָלעטאַריאַט, אַז ער זאָל אַרויסווייזן דעם העכסטן גראַד אַקטיווי-

*) פאָרגעקומען דעם 11—17 פעוראַל אין דווינסק.

טעט און באַוואוסטזיניקייט, געפינט די קאָנפערענץ פאר נויטווענדיק, אַז אונזערע אָרגאַניזאַציעס זאָלן אין איצטיקן מאָמענט מער, איידער אַלעמאָל, אָנווענדן זייער אויפמערקזאַמקייט אַף צו פארברייטערן אונזער איינפלוס צווישן די ברייטע שיכטן פון אידישן פראָלעטאַריאַט און אַף צו פאַרגרעסערן זיין באַוואוסטזיניקייט, זעלבסטעטיקייט און אַקטיוויטעט.

צוליב דעם דאַרפן מיר:

1) צוגעבן אונזער שריפטלעכער און מונדלעכער אַגיטאַציע — אַגעוו אויך דורך דעם, אַז איר אינהאַלט זאָל זיין מער אַ קאָנקרעטער — אַזאַ כאַראַקטער, אַז די ברייטע מאַסן זאָלן קענען לייכטער פאַרשטיין אונזערע נאָענטסטע פאָליטישע פאָדערונגען און אויפגאַבן און זאָלן אַריינגעצויגן ווערן אין דעם אַקטיוון פאָליטישן לעבן.

2) ניט אָפּזאָגנדיק זיך פון אונזערע ביזאיצטיקע, גוט אויסגעפּרואווטע מעטאָדן און פאָרמען פון דער סאָציאַל-דעמאָקראַטישער אַרבעט, זאָלן מיר זיך אויך אָנהויבן באַנוצן מיט די אַנדערע אָרגאַניזאַציאָנס-פאָרמען און מיט די אנדערע מיטלען פון סאָציאַל-דעמאָקראַטישער ווירקונג אַף די מאַסן, מיט די פאָרמען און מיטלען, וועלכע עס האָט אָנגעוויזן די פּראַקטיק פון די לעצטע פּאַסירונגען.

אַרויסגייענדיק פון דעם, וואָס מיר האָבן דאָ געזאָגט, געפינט די קאָנפערענץ פאַר נויטיק;

1) פאַרברייטערן און שטאַרקער מאַכן די זעלבסטעטיקייט פון די באַזונדערע אָרטיקע איינריכטונגען;

2) גלייכמעסיקער פאַנאַנדערטיילן צווישן די שטעט די עקזיסטירנדע קרעפטן לויט דעם נאָך, ווי דאָס פאָדערט דער איצטיקער רעוואָלוציאָנערער מאָמענט.

3) אַ געוויסער טייל פון די אַגיטאַטאָרישע און אָרגאַניזאַטאָרישע קרעפטן, וואָס געפינען זיך אין די אָרטיקע אַיינריכטונגען, זאָל באַפרייט ווערן פון דער געוויינלעכער אָרגאַניזאַציאָנס-אַרבעט און זאָל זיך אָפּגעבן ספּעציעל מיט דער אַגיטאַציע צווישן די ניט אָרגאַניזירטע מאַסן.

4) זעען מאַכן וואָס אָפטער אַגיטאַציאָנס-פאַרזאַמלונגען און אימפּראָוויזירטע (אומגעריכטע) דעמאָנסטראַציעס אונטער דער שוץ פון באַוואָפנטע גרופּן אין די ערטער, וואוהין עס קומען זיך צונויף גרעסערע פאָלקס-מאסן: אַף פאַבריקן און אין ווערקשטאַטן, אין די קאַפע און טיי-הייזער, אין די באָטיי-מעדראָשים און אונטערן פרייען הימל (אַרבעטער-בירזשעס און פּלעצער).

אזוי ווי אין די יאַנוואַר-טעג האָבן די פּריקאַזטשיקעס, פון וועלכע עס באַשטייט אַ היפּשער טייל פון דעם אידישן פראָלעטאַריאַט, אַרויסגעוויזן זייער א קנאַפּע רעוואָלוציאָנערע אַקטיוויטעט, נאראיעט די קאָנפערענץ די קאָמיטעטן, אַז זיי זאָלן אין איצטיקער צייט זיך מער ווי פריער אָפּגעבן מיט דער ארבעט צווישן דעמדאָזיקן מין פראָלעטאַריאַט.

2.

דער וואוקס פון דער רעוואָלוציאָנערער באַוועגונג צווישן דעם אידישן פראָלעטאַריאַט, ווי אויך דער אומשטאַנד, וואָס אין גאַנץ רוסלאַנד איז ביכ־לאַל לעבעדיקער געוואָרן די ליבעראַל־אָפּאָזיציאָנעלע באַוועגונג, הויבן אָן צו דערוועקן אין דער אידישער בורזשואַזיע דעם פּאָליטישן באַוואוסטזיין און די שטרעבונג צו אָרגאַניזירן זיך אין פּאָליטישע פּאַרטייען.

האַלטנדיק פאַר נויטיק — קעדיי צו פאַרשטאַרקן דעם רעוואָלוציאָנערן קאַמף פון אַלע שיכטן פון דער באַפעלקערונג אין רוסלאַנד קעגן דעם אַבסאָ־לוטיזם און קעדיי וואָס מער צו דעמאָקראַטיזירן די קומענדע קאָנסטיטוציאָ־נעלע אָרדענונג פון רוסלאַנד — צו פאַרברייטערן דעם איינפלוס פון אונזער אָרגאַניזאַציע אַף די בורזשואַ־דעמאָקראַטישע עלעמענטן פון דער אידישער באַפעלקערונג.

האַלטנדיק ווייטער פאַר נויטיק צוציען צו אונזער פאַרטיי די פּראָגרעסיווע עלעמענטן פון דער אידישער ראַדיקאַלער אינטעליגענץ, וועלכע זיינען פעאיק צו שטעלן זיך אַפן שטאַנדפּונקט פון פּראָלעטאַריאַט;

און האַגאַם אַפילע די קאָנפערענץ רעכנט, אַז דער בעסטער מיטל צו ווירקן אין דערדאָזיקער ריכטונג אַף די אָפּאָזיציאָנעלע ניט־פּראָלעטאַרישע שיכטן פון דער באַפעלקערונג, איז אונזער דירעקטע רעוואָלוציאָנערע סאָצי־אַל־דעמאָקראַטישע אַרבעט צווישן דעם פּראָלעטאַריאַט, געפינט זי דאָך אין דערזעלבער צייט אויך פאַר נויטיק:

1) צו קריטיקירן אַפן שאַרפסטן אויפן די בורזשואַזע אידעאָלאָגיע און אויך באַווייזן, ווי אָנמעכטיק און אומאַנטשלאָסן עס איז די בורזשואַזע ליבע־ראַלע באַוועגונג.

2) פּאָפּולאַריזירן צווישן די ברייטע שיכטן פון דער אידישער דעמאָקראַ־טישער אינטעליגענץ די אויפגאַבן און די צילן פון דער אידישער אַרבעטער־באַוועגונג.

3

די קאָנפערענץ נאַראַיעט די קאָמיטעטן:

1) צו אַגיטירן צווישן די ברייטע פאָלקס־מאַסן, אַז עס איז נויטיק צו פאַרשאַפן זיך געווער, איינלערנען זיך ווי צו באַגיין מיט אים און אַרויסווייזן אַ באַוואָפנטן ווידערשטאַנד באַ צוזאַמענשטויסן מיט דער פּאָליציי און מיליטער.

2) סטאַרען זיך, ווי ווייט עס איז נאָר מעגלעך, צו בילדן אין יעדער שטאָט אַ פעסטע און גוט באַוואָפנטע קאַמפס־גרופּע, וועלכע זאָל זיך געפינען אין דעם דירעקטן רעשוס פון דער אָרטיקער אָרגאַניזאַציע און זאָל נעמען אַף זיך די איניציאַטיוו פון דעם באַוואָפנטן ווידערשטאַנד.

3) מיט אַלע מיטלען העלפן די אַרבעטער צו פאַרשאַפן זיך געווער.

4.

קעדיי צו אַרבעטן מיט אַ גרעסערן דערפאָלג אין די ערטער, וואו עס

זייגען ניטאָ קיין זעלבשטענדיקע אָרגאַניזאַציעס, און אַף וועלכע עס פאַר־שפּרייט זיך די ווירקונג פון די אָרטיקע קאָמיטעטן און אָרגאַניזאַציעס.

געפינט די קאָנפערענץ פאַר נויטיק;

1) די אָרטיקע קאָמיטעטן און אָרגאַניזאַציעס זאָלן פאַרמערן די צאָל פון זייערע מיטגלידער מיט אַזעלכע מענטשן, וואָס זאָלן זיך דורכויס אָפּגעבן דער אַרבעט אין ראַיאָן;

2) אַז די קאָמיטעטן זאָלן פון צייט צו צייט צונויפרופן ראַיאָן־אַסיפעס פון די אָנפירער, וואָס אַרבעטן אונטערן קאָנטראָל פון דיראָזיקע קאָמיטעטן, אָר־גאַניזאַציעס פון שטאָט און קליין־שטעטלעך;

3) קעדיי צו פאַרברייטן און פאַרשטאַרקן דעם איינפלוס פון בונד אין פוילן און אין דאָרעם־רוסלאַנד, זאָל מען גרינדן באַזונדערע גרופּן, אָפּהענגיקע פון צענטראַלן קאָמיטעט, וועלכע זאָלן באַפרידיקן די באַדערפעניש פון די ראַיאָנען, וואו עס האָבן זיך נאָך ניט געבילדעט קיינע שטענדיקע אָר־טיקע אָרגאַניזאַציעס.

5.

די יאַנוואַר־טעג האָבן באַוויזן, אַז אין אַסאַך שטעט אין דעם ראַיאָן פון בונד האָט די רעוואָלוציאָנערע באַוועגונג ניט דערגרייכט צו דער מאָדרייגע, וועלכע עס איז מעגלעך געווען אין דיזאָזיקע מאָמענטן, און אַז אין דערינען איז אַסאַך שולדיק געווען די רעוואָלוציאָנערע פּאַסיוויטעט פון די ברייטע מאַסן פונם ניט אידישן פּראָלעטאַריאַט און דאָס, וואָס עס האָבן ניט עקזיסטירט וויפיל ניט איז שטענדיקע פאַרבינדונגען מיט זיי. די סיבע פון דערדאָזיקער ערשיינונג ליגט דעריקער אין דעם, וואָס אין דידאָזיקע שטעט איז ניטאָ קיין סאָציאַל־דעמאָקראַטישע אָרגאַניזאַציעס, וואָס זאָלן האָבן אַן איינפלוס אַף דעם ניט־אידישן פּראָלעטאַריאַט.

רעכענענדיק, אַז בא נאָרמאַלע באַדינגונגען וואָלטן צווישן דעמדאָזיקן פּראָלעטאַריאַט געקענט פירן מיט אַן ערפאָלג אַ סיסטעמאַטישע אַרבעט נאָר באַזונדערע אָרגאַניזאַציעס, וואָס זיינען ספּעציעל צוגעפּאַסט צו זיינע לעבנס־באַדינגונגען, געפינט דאָך פונדעסטוועגן די קאָנפערענץ בא דעם איצטיקן מאָמענט פאַר נויטיק, אַז אונזערע אָרגאַניזאַציעס זאָלן מיטהעלפן צו גרינדן אין אַזעלכע שטעט גרופּן פון ניט־אידישע אַרבעטער, וואָס זאָלן זיך געפינען אונטערן קאָנטראָל פון די קאָמיטעטן און זאָלן זיך באַשעפטיקן מיט פאַר־שפּרייטן ליטעראַטור צווישן דעם ניט־אידישן פּראָלעטאַריאַט, און האָבן שטענדיקע פאַרבינדונגען מיט דידאָזיקע אַרבעטער־מאַסן.

. . . .

7.

אַזוי ווי דער פּעריאָד, וועלכן מיר לעבן איצט איבער, איז אַ צייט פון אַ קעסיידערדיקער רעוואָלוציאָנערער אויפרעגונג, וועלכע עס קען אין יעדער מאָמענט איבערגיין אין אַלגעמיינעם אויפשטאַנד,

אַזוי ווי צוליב דעם ערפאָלג פון דעמדאָזיקן אויפשטאַנד איז נויטיק, אַז ער

זאָל זיך פאַרשפּרייטן ווי ווייט מעגלעך ברייטער און גלייכצייטיקער און דערצו ניט נאָר אין די גרויסע פּאָליטישע און אינדוסטריע-צענטרען, נאָר אויך אין די ווייניקער באַדייטנדע פּונקטן,

געפינט די קאָנפערענץ:

אַז מע דאַרף שטענדיק פאַרשטאַרקן און פאַרברייטן דידאָזיקע רעוואָלוציאָנערע אויפרעגונג, צילנדיק זיך פאַרוואַנדלען איר צו דער רעכטער צייט אין אַן אַלגעמיינעם פאָלקס-אויפשטאַנד.

און צוליב דעם דאַרף מען זיך סטאַרען, אַז אונזערע רעוואָלוציאָנערע אַרויסטרעטונגען זאָלן — צום אונטערשייד פון די קאַמפּס-מעטאָדן, וועלכע מיר האָבן ביז אַהער אָנגעווענדעט — באַקומען אַ העכסט-אַנטשיידענעם כאַראַקטער, און מע דאַרף זיך אויך צילן אַריינציען אין זיי די ברייטערסטע פאָלקס-מאַסן.

פון די פאָרמען פון רעוואָלוציאָנערן אַרויסטרעטן, וועלכע עס זיינען פּאַסנד צו דעם איצטיקן מאָמענט, רעכנט די קאָנפערענץ פאַר באַזונדערס וויכטיק דעם אַ ל ג ע מ יי נ ע ם ש ט ר יי ק, ווייל ער איז אַ מעכטיקער מיטל אָפּצושטעלן די אינדוסטריע און דעם קולטור-לעבן פון לאַנד און אַרויסרופן ברייטע מאַסן אַפן גאַס. אַכוץ דעם געפינט די קאָנפערענץ:

אַז אין די מאָמענטן פון אַ שטאַרקער רעוואָלוציאָנערער אויפרעגונג זאָל מען אָרגאַניזירן באַוואָפנטע מאַסן-דעמאָנסטראַציעס; ווען עס זיינען דערצו דאָ פּאַסנדע באַדינגונגען, דאַרף מען בײַ אַזעלכע דעמאָנסטראַציעס אָנפאַלן אַף די איינריכטונגען פון דער אַדמיניסטראַציע און פון דער רעגירונג, ווי אויך אַף די פאָרשטייער פון דער אַדמיניסטראַטיווער און מיליטערישער מאַכט, אויב די באַזייטיקונג פון דידאָזיקע פאָרשטייער קען נוצלעך זיין פאַר דעם דערפאָלג פון דעם רעוואָלוציאָנערן אַרויסטרעטן... (דאָ געפינט זיך אַ קאָנספּיראַטיווע אָנמערקונג).

בנוגע צו דער פראַגע, וועלכע אָרגאַניזאַציאָנס-פאָרמען טויגן בעסער אין אַזעלכע מאָמענטן, געפינט די קאָנפערענץ, אַז אין דער צייט פון רעוואָלוציאָנערע מאַסן-אַרויסטרעטונגען זאָל זיך די פּראַקטישע אָנפירונג פון דער באַוועגונג געפינען אין די הענט פון באַזונדערע ספּעציעלע גרופּן, וואָס אַרבעטן אונטער דעם קאָנטראָל פון קאָמיטעט; אין דידאָזיקע גרופּן דאַרפן אַריינגיין די מיטגלידער פון אונזערע אָרגאַניזאַציעס, וועלכע זיינען אָמבעסטן מעסוגל צו אַזאַ מין אַרבעט. דערביי דאַרפן זיין מעגלעכסט מער זעלבשטענדיק די איינצלנע מיטגלידער פון דידאָזיקע גרופּן.

8.

אַזוי ווי עס איז נויטיק, אַז אין דעם מאָמענט, ווען מיר לעבן איצט איבער, זאָל די סאָציאַל-דעמאָקראַטיע פון גאַנץ רוסלאַנד אַרויסטרעטן איינ-איינעם און סאָלידאַריש, כּדי צו ווירקן אַף די ברייטע פאָלקס-מאַסן און צו פאַרשטאַרקן דעם פּאָליטישן איינפלוס פון פּראָלעטאַריאַט, ווי אין דעם מאָמענט פון דער פּאָליטישער איבערקערעניש, אַזוי אויך שפּעטער,

באַגריסט די קאָנפערענץ

די קאָנפערענץ פון די פאָרשטייער פון פארשיידענע סאָציאַל-דעמאָקראַטישע אָרגאַניזאַציעס אין רוסלאַנד, וואָס איז צוזאַמענגערופן געוואָרן אין יאַנוואַר פון היינטיקן יאָר, לויט דער איניציאַטיוו פון צ. ק. פון בונד, האלט-דיק, אז דאָס איז דער ערשטער שריט צו דער ווירקלעכער פאַראייניקונג פון די באַוואוסטזיניקע פראָלעטאריער פון אלע נאציאָנאַליטעטן אין רוסלאנד און געפינט פאַר נויטיק:

1) אין דעם מעשעך פון דעם צוגרייטונגס-פעריאָד זאָל מען איינפירן מעג-לעכסט עגערע פאַרבינדונגען — און ווען נויטיק ארויסווייזן דערביי די גרעסטע הילף — מיט אלע אָרטיקע סאָציאַל-דעמאָקראַטישע אָרגאַניזאַציעס, אכוץ מיט די, וואָס שטעלן זיך פאַר אַ ציל דעזאָרגאַניזירן די באַוועגונג פון דעם אידישן פראָלעטאַריאַט... 71) (דאָ געפינט זיך א קאָנספיראַטיווע אָנמערקונג).

אזעלכע פאַרבינדונגען קען מען שליסן אן ערעך אַף די פאָלגנדע יע-סוידעס:

א) יעדע אָרגאַניזאַציע בלייבט בא איר זעלבשטענדיקייט.

ב) קעדיי צו פאַרייניקן און סאָלידאַריש צו מאכן די אַרבעט, גרינדעט מען קאָמיסיעס, וואוהין עס גייען אַריין פאָרשטייער פון אלע אָרגאַניזאַציעס. די באשלוסן פין דידאָזיקע קאָמיסיעס גילטן נאָר דאן, ווען אלע פאָרשטייער האָבן מיט זיי מאַסקים געווען (יעדע אָרגאַניזאַציע האָט איין שטימע) און ווען די פראגן האָט מען פריער ארומגעקלערט אין יעדער אָרגאַניזאַציע באזונדער.

אָנמערקונג: ארויסגעבן אַלגעמיינע בלעטלעך קען מען אָן דער לעצ-טער באַדינגונג.

2) אין די מאָמענטן פון די רעוואָלוציאָנערע ארויסטרעטונגען גופע דארף מען צונויפריידן זיך אָן אַן אויסנאַם מיט אלע סאָציאַל-דעמאָקראַטישע אָרגאַני-זאציעס, וואָס האָבן אַן איינפלוס אַף דעם ניט-אידישן פראָלעטאַריאַט.

בענוגייע צו אלע ניט-סאָציאל-דעמאָקראַטישע אָרגאַניזאציעס, געפינט די קאָנפערענץ פאר מעגלעך צו שליסן מיט זיי אָפּמאכן נאָר אף דעם מאָמענט פון רעוואָלוציאָנערע ארויסטרעטונגען און נאָר אין דעם פאל, אויב זיי האָבן אן איינפלוס אף די אָדער יענע שיכטן פון דער באפעלקערונג און שטעלן ארויס אף זייער פאָן די פאָדערונג צונויפרופן א קאָנסטיטואירנדע פארזאמלונג אפן יעסאָד פון אלגעמיינעם, גלייכן און דירעקטן וואלרעכט מיט געהיימער אָפּשטימונג.

דערדאָזיקער אָפּמאך קען זיך אויסדריקן נאָר אין דעם, וואָס מע וועט צוזאמען באטראכטן ווי צו קאָאָרדינירן (צוזאמענפאסן) די איינצלנע אקטן.

9.

די קאָנפערענץ לייגט פאָר די אָרגאניזאציעס:

1) אָנווענדן אַ שטארקערע אויפמערקזאמקייט אף די ארבעט — און איבער-הויפט אַף פארשפרייטן ליטעראטור — צווישן מיליטער, ווי אין די שטעט, אזוי

אויך אין ראיאָן, פון וואנען מע רופט ארויס געוויינלעך מיליטער באַ אומאָרדענונגען;

2) אף צו ארבעטן צווישן מיליטער אָרגאניזירן באזונדערע גרופן, וואָס זאָלן אָדער צו קיין פארטיי ניט געהערן, אָדער זאָלן זיין פארבונדן מיט פאר־שיידענע פארטייען;

בייטן זיך מיט אנדערע אָרגאניזאציעס מיט פראָקלאמאציעס און אנדערע ליטעראטור פאר מיליטער אף פארשיידענע שפראכן;

3) די אגיטאציע צווישן מיליטער פירן אין אזא ריכטונג, אז אין דער צייט פון אן אויפשטאנד זאָל די מיליטער אקטיוו איבערגיין אפן זייט פון די רעוואָלוציאָנערן.

.10

אויב אין די שטעט פון ראיאָן פון בונד וועלן זיך בילדן קאָמיסיעס אף ארומצוקלערן די באדערפענישן פון די ארבעטער [72], רעקאָמענדירט די קאָנ־פערענץ, אויב עס וועלן גאראנטירט ווערן די אומבארירבארקייט פון פער־זאָן און די וואלן-פרייהייט — מע זאָל אגיטירן צווישן די ארבעטער וועגן אן אָנטייל נעמען אין די דאָזיקע קאמיסיעס, צוליב דידאָזיקע טאימים:

1) די וואלן וועלן אונז געבן די מעגלעכקייט צו פירן א סאָציאל-דעמאָ־קראטישע אגיטאציע צווישן די ברייטע מאסן;

2) אין די קאמיסיעס וועלן די ארבעטער — סאָציאל-דעמאָקראטן, וואָס מע וועט אויסקלייבן אונטער אונזער איינפלוס, אָפן ארויסשטעלן אונזער מינימום-פראָגראַם;

3) דידאָזיקע קאָמיסיעס, אזוי ווי זיי וועלן אומפארמיידלעך מוזן באנ־קראָטירן, וועלן אף אזא אויפן דיסקרעדיטירן די אידייע פון לעגאלע רע־פאָרמען בא דער עקזיסטירנדער פאָליטישער אָרדענונג.

V. די פּעוורואַל-באַוועגונג.

42. דער אַלגעמיינער שטרייק אין ביאַליסטאָק.

(קאָרעספּאָנדענץ אין ביילאגע צום נום. 39 „ארבעטער-שטימע“. מאַרט 1905)

דער שטרייק איז בײַ אונז אַן אַלגעמיינער. דער גאַנצער לעבן האָט זיך אָפּגעשטעלט: די וואגאָנען פון טראַמוואי גייען ניט, ניטאָ קיין דראָזשקעס, ניט קיין באַלעגאָלעס; די מאַגאַזינען און די קראָמען זיינען פאַרמאַכט, די פאַבריקן זיינען פוסט, די קאַנטאָרן האָבן אויפגעהערט צו ארבעטן, — דער ערפאָלג פון שטרייק איז אסאך אַ גרעסערער, איידער מע האָט זיך געריכט.

פרייטיק, דעם 17-טן פּעוורואַל, האָבן די אָרגאַניזאַציעס גערופן די ארבעטער אף א פאַרזאַמלונג אין א דאָרף, ניט ווייט אונטערן שטאָט. די פארזאמלונג איז געווען א גרויסאַרטיקע. אן אוילאָם פון איבער 10 טויזנט מענטשן האָבן מיט היסלאָוועס און באַגייסטערונג געהערט דעם בונדיסטישן אראַטאָר, וואָס האָט גערעדט פון א בוים. ער האָט גערעדט אף רוסיש. דערנאָך האָבן 2 פּאָליאַקן גערעדט אף פּויליש. נאָך זיי איז ארויס א אידישער רעדנער. בעסאַכאַקל האָט מען געהאַלטן 7 רעדעס אף רוסיש, אידיש און פּויליש. דער מוירעדיק גרויסער אוילאָם האָט מיט היסלאָוועס באַגעגנט די אראטאָרן, און נאָך יעדערנס רעדע האָט זיך א מעכטיקער הילכיקער „הוראַ“ געהערט אף עטלעכע וויאָרסט ארום. נאָך די רעדעס האָט זיך די גאַנצע אומגעהויערע מאַסע א לאָז געטאָן אין שטאָט מיט רויטע פאָנעס, רעוואָלוציאָנערע לידער און אויפרופן. מע איז דורכגעגאַנגען סטאַראָ-שאָסיינע, דערנאָך זיך אָפּגעקערט אף ליפּאָווע און באַם טויער האָט מען זיך באַגעגנט מיט א היפּשע ביסל סאָלדאַטן. דער אָפיצער האָט נאָר געבעטן, אז מיר זאָלן אויפהערן זינגען און שרייען. פון זיינע באַקאָשעס איז מען אפילע א האָר ניט ניספּאָעל געוואָרן; לידער און אויסרופן: „נידער מיט דער זעלבסטהערשונג“, „נידער מיט דער מילכאָמע“, „נידער מיט די ראָמאַנאָווער“ — האָט מען אף איין מינוט ניט אײבערגעריסן. דער אָפיצער מיט די סאָלדאַטן זיינען אוועק איניינעם מיט אונז און האָבן אף אונז געקוקט מיט א פריינדלעכער מינע. דער בילד איז געווען א גרויסאַרטיקער, גאָר אומעגלעך צו באַשרייבן. די דעמאָנסטראַנטן זיינען געווען ארומגערינגלט פון די קאָמפּס-גרופּן, קעדיי שרעקנדיקע נעפּאָשעס זאָלן

זיך ניט קענען אוועקמאַכן. אזוי זיינען מיר דערגאַנגען ביז מוראוויאָוון, האָבנדיק בעדייע צו גיין צו דער געפענקעניש, צו די פאַרשפאַרטע כאַווירים. נאָר דאָ האָט זיך דער פאָליצמייסטער, אַן ארומגערינגלטער פון סאָלדאַטן, מעיאַשעוו געווען צו האַלטן פאַר אונז א דראָשע. קיינער האָט אפילע ניט געטראַכט צו הערן. „נידער מיט דער זעלבסטהערשונג" — ווערט אויסגעשריען, גלייך ווי ער פּרואווט זיך אָנהויבן צו ריידן — „אוראַ!" כאַפּט יעדער מאָל אונטער די באַגייסטערטע מאַסע; זי האָט זיך געריסן צו דער געפענקעניש. דער פאָליצמייסטער האָט דערזעען, אז ס'איז שלעכט און ער האָט ארויסגערופן א גאַנצע מאַכנע קאַוואַלעריע, וועלכע האָט זיך גלייך אריינגעריסן אין דער מאַסע. קיין באַריקאַדע איז באַ אונז ניט געווען, און מיר האָבן געמוזט פאַנאַנדערגיין זיך. אזוי איז דורכגעגאַנגען דער פּרייטיק, וועלכן מיר וועלן א צייט געדענקען.

שאַבעס באַנאַכט האָט מען ארעסטירט עטלעכע מענטשן, צווישן זיי אויך 3 סטודענטן און קלוימערשט יענעם אראַטאָר, וואָס האָט פּרייטיק גערעדט דערערשטער. זונטיק איז ווידער געווען א מוירעדיק גרויסע פאַרזאַמלונג. די רעדנער אף אידיש און פּויליש האָבן גערעדט וועגן דעם, ווי דער פאָליצמייסטער סטאַרעט זיך אָנרייצן די קריסטן אף די אידן — ארויסרופן האַריגעס צווישןביידע צדאָדים, און זיי האָבן אויפגעפאָדערט די ארבעטער אייניק צו זיין און אלע ווי איין מענטש ארויסטרעטן קעגן די נידעריקע און בלוטיקע פּלענער פון די צאַרישע דינער.

מאָנטיק האָט זיך אף דער פאַרזאַמלונג, וואָס איז געווען אין א דאָרף ניט ווייט פון שטאָט, ווידער צונויפגעקליבן א גרויסע מאַסע ארבעטער פון עטלעכע טויזנט מענטשן. עס האָבן ווידער גערעדט רעדנער אף רוסיש און פּויליש און דער אוילאָם האָט זיי אויך דעם מאָל געהערט מיט גרויס היסלאַוועס. נאָר בעאייס דער בונדישער רעדנער האָט געוואָלט איבערזעצן זיין רעדע אף אידיש, האָט זיך אויפגעהויבן א שרעקלעכער ראַאַש: פאָליציי איז צוגעגאַנגען צו דער פאַרזאַמלונג. עס איז געווען א גאַנצע מאַסע קאַוועלעריע, דער איספּראווניק מיט זיין באַהעלפער זיינען אויך געווען דאָ אין א קאַרעט. דער איספּראַווניק האָט זיך געווענדעט צו דער מאַסע מיט דער פאָדערונג טייקעף פאַנאַנדערגיין זיך און, באַקומענדיק פון אלע זייטן אן ענטפער: „מיר וועלן ניט גיין", האָט ער געהייסן דעם קוטשער פאָרן גלייך אפן אוילאָם. דאָס האָט ארויסגערופן א גרויסן קאַאַס און אויפרעגונג. אן ארבעטער האָט פון א רעוואָלווער דערשאָסן צום טויט דעם איספּראווניק. עס האָט זיך אָנגעהויבן א שרעקלעכער געשלעג און א האַריגע. אסאך זיינען זיך צעלאָפן, נאָר די באַוואָפנטע ארבעטער האָבן געקעמפט ווי עמעסע העלדן. אכוץ דעם איספּראַווניק האָט מען געהאַרגעט א פּריסטאַוו און אן אָפיצער פון קאַוואלעריע*); אַסאַך סאָלדאַטן האָט מען פאַרוואונדעט. פון די ארבעטער זיינען קיין געהאַרגעטע ניטאָ, נאָר פאַרוואונדעטע — א גאַנצע מאַסע; צווישן זיי אויך אסאך פרויען.

*) די לעצטע באַהויפּטונג אַנטשפּרעכט ניט דער ווירקלעכקייט: געהאַרגעט האָט מען נאָר דעם איספּראַווניק.

43. די שטרייק־כוואַליע אין ווילנע.

(אויפרוף פון ווילנער גרופע פון ר. ס. ד. א. פּ.)

כאַוויירים! צווישן די אַרבעטער הערשט אַ שטאַרקע אויפרעגונג. עס שטרייקן די אייזנבאַן-אַרבעטער, די אַרבעטער פון די פאַבריקן, זאַוואָדן און אַנדערע. וואָס פאָדערן אונזערע כאַוויירים? זיי פאָדערן אַ פאַרבעסערונג פון דער מאַטעריעלער און רעכטלעכער לאַגע פון דעם אַרבעטער־קלאַס. זיי קעמפן פאַר רעכט ניט נאָר צו אַרבעטן, נאָר אויך צו לעבן. זיי פאָדערן, אַז פאַר זיי זאָל אַנערקענט ווערן יענע מענטשלעכע רעכט, וועלכע אונזערע מאַירעוו-איי־ראָפּעאישע כאַוויירים האָבן זיך שוין לאַנג דערשלאָגן. זיי פאָדערן פרייהייט פון פאַרזאַמלונגען, פאַריינען און שטרייקן, זיי פאָדערן דאָס רעכט פריי צו ריידן און שרייבן וועגן זייערע מאַטעריעלע און גייסטיקע באַדערפענישן. מיט איין וואָרט, זיי פאָדערן פולע פאָליטישע פרייהייט. אויסער דעם ווילן זיי שוין ניט מער פאַרגיסן זייער בלוט פאַר דער אומנוצלעכער פאַר זיי מאַנדזשוריע, זיי פאָדערן, אַז מע זאָל ענדיקן די מילכאָמע און שליסן אַ שאָלעם.

ווי זשע האָט זיך באַצויגן די רעגירונג צו אָט די אַלע גערעכטיקע פאָ־דערונגען? זי האָט געהאָפט אין טייכן בלוט דערטרינקען די אויפרעגונג פון די אַרבעטער. די גאַסן פון פעטערבורג, וואַרשע, ריגע און אַנדערע שטעט זיי־נען באַגאָסן מיט אַרבעטער-בלוט און באַדעקט מיט געהאַרגעטע מענער, פרויען און קינדער.

האָט דאָס אָפּגעשראָקן אונזערע כאַוויירים?

ניין! זיי שטייען ווי פריער אייזן-פעסט פאַר זייערע פאָדערונגען, זיי פאַר־שטייען שוין, אַז ווייטער לעבן אַזוי איז שוין אוממעגלעך.

כאַוויירים! שטייט אויך צו צו דיזאָזיקע פאָדערונגען! דערווייזט, אַז איר זייט פעאיק ניט נאָר אַרבעטן, נאָר אויך פאַרטיידיקן זיך. ווייסט און געדענקט, אַז אונזער קויאַך איז אין אייניקייט און סאָלידאַריטעט. טרעט ארויס, ווי איין מענטש, אַלע פאַר איינעם און איינער פאַר אַלעמען! וואַרפט אַלע די אַרבעט און פאָדערט:

1) פרייהייט פון פאַרזאַמלונגען, שטרייקן, וואָרט און פרעסע;

2) דעם באַלדיקן צוזאַמענרוף פון דער גרינדונגס־פאַרזאַמלונג אַפן גרונט פון אַלגעמיינעם, גלייכן, דירעקטן און געהיימען וואַלרעכט;

3) אַ באַלדיקן סאָף מיט דער מילכאָמע;

4) אַן 8-שאָעדיקן אַרבעטס־טאָג;

5) דאָס באַלדיקע איינפירן פון סאָציאַלער פאַרזיכערונג.

אויסער דעם פאָדערט באַ די פאַבריקאַנטן:

1) די פאַרניכטונג פון שטיק־אַרבעט;

2) דאָס פאַרניכטן פון פאַרמיטלונג צווישן די באַלעבאַטים און די אַרבע־טער, און דאָס דינגען די אַרבעטער דירעקט דורך די באַלעבאַטים.

3) העכערן דעם אַרבעטס־לוין;

4) העפלעכע באַהאַנדלונג;

5) שאַפן שפּיטאָלן, היילן אַזן כעשבן פון באַלעבאָס און צאָלן דעם גאַנצן פאַרדינסט פאַר דער צייט פון קרענק;

6) די פאַרניכטונג פון די פארשיידענע שטראָפן פאַר פאַרשפּעטיקן צו דער אַרבעט;

7) די דערווייטערונג פון די פאַרהאסטע אדמיניסטראַטאָרן און מייסטערס;

8) די באפרייאונג פון די ארעסטירטע כאַווערים.

עס לעבע דער אלגעמיינער שטרייק!

נידער מיט דער נאַציאָנאַלער אָפּגעזונדערטקייט!

עס לעבע די סאָלידאַריטעט!

נידער מיט דער זעלבסטהערשונג!

נידער מיט דער מילכאָמע! עס לעבע דער שאָלעם!

עס לעבע די פולע פּאָליטישע פרייהייט!

עס לעבע דער סאָציאַליזם!

די ווילנער גרופּע פון דער ר.ס.ד.א.פּ.

19-טן פעוראל 1905

44—45. פון דער דווינסקער באַוועגונג.

א) דער פעוראַל-שטרייק.

(קארעספּאָנדענץ אין נומ. 5 „פּראלעטארי"[73], פון 13 יון 1905)

...די רעוואָלוציאָנערע כוואַליע, וועלכע עס האָט ארויסגערופן דער 9-טער יאַנוואר, האָט זיך דע-קייקלט אויך צו אונז. ווי נאָר די אָרגאַניזאציע האָט זיך דערוואוסט פון דער זייט — איך שטרייך אונטער דאָס לעצטע, וויל דאָס האָט א וויכטיקע באַדייטונג פאַר די ווייטערדיקע אויספירן — וועגן די פעטערבורגער געשעעניש, איז גלייך אָנגענומען געוואָרן א באַשטימונג צו אָרגאַניזירן אַן אלגעמיינעם פּאָליטישן שטרייק, קעדיי אויסצודריקן אונזער סאָלידאַריטעט. צוליב דעם זיינען מיר אריין אין אָפּמאַך מיטן קאָמיטעט פון בונד. צוויי מאָל איז געווען באַשטימט דער טאָג, צונויפגערעדט זיך וועגן דעם פּלאַן איןביידע מאָל האָט זיך געענדיקט מיט גאָרנישט, מאַכמעס עס איז געווען אומעגלעך צו קאָאָרדינירן די טעטיקייט.

אַז אונזער אָרגאַניזאַציע האָט דערזעען, אַז עס איז אומעגלעך צו צוגרייטן זיך צוזאַמען, האָט זי באַשטימט דורכצופירן דעם שטרייק זעלבשטענדיק. עס האָט זיך אָנגעהויבן אַן ענערגישע אַגיטאַציע אין דער מאַסע. אַלע טאָג פלעגן פאָרקומען מאַסאָווקעס. ענדלעך, איז דעם 16-טן פעוראַל אף אַ פאַרזאַמלונג פון די ראַיאָן-פאָרשטייער פולשטענדיק קלאָר געוואָרן, אַז מיר האָבן אַלע אויסזיכטן אף אַן ערפאָלג, און ס'איז אָנגענומען געוואָרן אַן ענדגילטיקער באַשלוס צו באַשטימען דעם שטרייק אף דעם 17-טן פעוראַל. איינס אַזייגער באַנאַכט זיינען מיר זיך פאַנאַנדערגעגאַנגען פון דער פאַרזאַמלונג, פול מיט אומרואיקער דערוואַרטונג, ניט טראַכטנדיק נאָך, אַז אף דידאָזיקע זעלביקע גאַסן וועט זיך אין די נאָענטסטע טעג גיסן מענטשלעכע בלוט...

אף מאָרגן האָבן שוין אַלע זאַוואָדן, פאַבריקן און ווערקשטאַטן ניט געאַרבעט. די גאַנצע בונדישע מאַסע, וואָס באַשטייט קימאַט אויסשליסלעך פון האַנטווערקער, ווי נאָר זי האָט זיך דערוואוסט פונם שטרייק, האָט געוואָרפן די אַרבעט, ניט דערוואַרטנדיק זיך אַפן רוף פון איר קאָמיטעט. דאָס דערקלערט זיך מיט איר פּאָליטישער דערצויגנקייט, וועלכע האָט איר אונטערגעזאָגט די וויכטיקייט פון דעם מאָמענט.

פון 11 אַזייגער אינדערפרי האָט די אידישע מאַסע מאַניפעסטירט איבער די גאַסן, נאָר גלייך איז די גאַנצע שטאָט פאַרפלייצט געוואָרן מיט מיליטער. איינס אַזייגער באַטאָג איז פאָרגעקומען דער ערשטער מיטינג נעבן די אייזנבאַן-ווערקשטאַטן, אומגעפער פון 2000—3000 מענטשן. עס האָט גערעדט אונזער רעדנער, וועלכן די מאַסע האָט באַגעגנט מיט אַן אומגעהויערן ענטוזיאַזם. נעבן אים זיינען געשטאַנען זשאַנדאַרמען און סאָלדאַטן, נאָר זיי האָבן ניט געוואגט אָנצורירן אים. די ערשטע מאסן-ארויסטרעטונג פונם קריסטלעכן פּראָלעטאַריאַט האט געמאכט א שטארקן איינדרוק. אין דער צייט פון דער רעדע האט געפלאטערט אונזער שוואַרצער באנד מיט דער אויפשריפט: „ערע און קאָוועד די קעמפער, וואָס זיינען געפאַלן פאר דער ארבעטער-זאך; אַ קלאָלע און טויט די הענקער”.

צוויי אַזייגער באַטאָג איז געשלאָסן געווארן אַן אָפּמאַך מיטן בונד און עס איז באַשטימט געווארן, אַז מע זאָל זיך צונויפקלייבן 4 אַזייגער אַפן בולוואר, און ווירקלעך, צו $4^1/_2$ איז דער בולוואר און די דערבייאיקע גאַסן פאַרפלייצט געווארן מיט מענטשן. די קריסטלעכע מאַסע האָט זיך אין אלגעמיין פאַרלאָרן אין דער אידישער, און דאָס איז געווען איבער דעם, וואָס בא אונז איז ניט געווען קיין פעסט ארגאניזירטער קערן, וואָס זאָל פירן נאָך זיך די מאַסע. אינגאַנצן איז געווען ביז 6000 מענטשן.

לויט דעם צייכן פון די אָנפירער, איז די מאַסע זיך צונויפגעגאנגען איינעם און זיך געלאָזט גיין מיט אויסרופן און לידער איבער דער פעטערבורגער גאַס. אפן ראָג פון פעטערבורגער און קרעסלאַווער האָבן אונז פאַרצוימט דעם וועג מיליטער און פּאָליציי. דער באַוואוסטער כאבארניק און אויסוואורף דער פּריסטאַוו קורליאנדסקי, איז טויטלעך פאַרוואונדעט געווארן דורך א רעוואָלווער-שאָס פון אַן ארבעטער.

אָט אזוי האָט זיך געענדיקט דער ערשטער טאָג פון דער מאַסן-ארויסטרעטונג פונם דווינסקער פּראָלעטאַריאַט. נאָך אים זיינען דורכגעגאַנגען נאָך פיר טעג פון פונקט אזא מוטיקן און העלדישן קאַמף.

דאָס אינדוסטריעלע לעבן פון דער שטאָט איז אָפּגעשטאָרבן. די מאַגאַזינען, אַפּטייקן—אַלץ איז געווען פאַרמאַכט. וויפל אונזער פּאָליציי האָט ניט איינגערעדט צו עפענען די קראָמען, האָבן די באַלעבאַטים דאָס ניט געטאָן, ביז וואנען עס איז ניט ארויסגעלאָזן געווארן א סאָצ.-דעמ. בלעטל וועגן דעם,—אַז דער פּאָליטישער שטרייק איז געענדיקט.

די הויפּט-שוועריקייט האָט דאָסמאָל, פאַרשטייט זיך, אף זיך אריבערגעטראָגן די אידישע מאַסע, אלס א פּאָליטיש מער דערצויגענע.

ווי נאָר עס האָט זיך געענדיקט דער פּאָליטישער שטרייק, האָט זיך אָנגעהויבן אַן עקאָנאָמישער. עס זיינען פאָרמולירט געוואָרן פאָדערונגען פאַר אַלע פאַבריקן און עס זיינען ארויסגעלאָזן געוואָרן באַזונדערע בלעטלעך. דער שטרייק האָט זיך געענדיקט מיט ניצאָכן. די סאָציאַל-דעמאָקראַטיע איז געוואָרן דער גאַנצער באַלעבאָס פון דער לאַגע. אַלע האָבן זיך גערעכנט מיט איר מיינונג. און נאָר צוויי זאַכן האָבן אונז געשטערט: דאָס, וואָס מיר האָבן ניט קיין איינציקן פּאַרטיי-צענטער אפן ארט, און וואָס בײַ אונז איז פּאַקטיש ניטאָ קיין אַלרוסישער סאָציאַל-דעמאָקראַטישער צענטער.

די שטאָט האָט נאָך ניט באַוויזן צו באַרואיקן זיך, ווי די באַלעבאַטים פון די לעדער-זאַוואָדן האָבן אָנגעהויבן אָפּצוזאָגן די מער באַוואוסטזיניקע אַרבעטער. דאָס איז פאָרגעקומען שאַבעס, און מאָנטיק האָבן מיר שוין דערקלערט אַ שטרייק, און אַלע אַרבעטער האָבן געוואָרפן די אַרבעט. פאַר די באַלעבאַטים איז דאָס געווען אַ שרעקלעכער קלאַפּ, ווייל אַסאַך רויע סכוירע איז געלעגן אין די פעסער און געמוזט אָנהויבן פוילן. אַן זיבעטן טאָג האָבן זיי זיך אונטערגעגעבן און באַפרידיקט ניט נאָר אַלע אַלטע פאָדערונגען, נאָר אויך אַסאַך נייע, ווי אַ שול, אַ דאָקטאָר אַנשטאָט אַ פעלשער א. אז. וו.

ב) נאָכווייענישן פון די פעווראַל-געשעענישן.

(מענדל דייטש: „קסאָווים וועגן מיין רעוואָלוציאָנערער אַרבעט". דער „עמעס", נומ. 199, 200, 1922)

...איך בין אָנגעקומען קיין דווינסק דעם 10-טן פעווראַל פון 1905-טן יאָר, גראַד אין דער צייט, ווען די אָרגאַניזאַציע האָט געגרייט אַ פּראָטעסט-דעמאָנסטראַציע קעגן די דערשיסונגען פון 9-טן יאַנוואַר. דער פּלאַן איז געווען מאַכן דעם פּאָליטישן שטרייק ווי מעגלעך פאַר אַן אַלגעמיינעם, דערצו האָט מען געדאַרפט אין דער ערשטער ריי אַראָפּנעמען די אַרבעטער פון דער אייזנבאַן-דעפּאָ. מיטגלידער פונם שלאַכט-אָפּטייל איז אין שטאָט פאַרבליבן פון די פריערדיקע צייטן בײַ אַן אַכציק מאַן. די קאָמיסיע אויף איינצואָרדענען די דעמאָנסטראַציע האָט מיר איבערגעגעבן אָנצופירן מיטן אָפּטייל און אַראָפּצונעמען מיט זיין הילף פון דער אַרבעט די גרויסע פאַבריקן. אויפן רוף פון אַ פּראָקלאַמאַציע האָט פאַרשטרייקט דער גאַנצער אידישער פּראָלעטאַריאַט. צום מאָרגן האָבן מיר פאַרמאַכט אַלע קראָמען און געשעפטן, אין דערדאָזיקער אַרבעט האָבן גענומען אָנטייל ביז 30 מיטגלידער פונם שלאַכט-אָפּטייל. די דראָאונגען פון דער פּאָליציי האָבן קיין שום ווירקונג ניט געהאַט, ווייל דער באַלעבאָס האָט מער מוירע געהאַט פאַר אונז, איידער פאַר דער פּאָליציי.

צוויי טעג האָט זיך ניט איינגעגעבן אַראָפּצונעמען די דעפּאָ, עס האָט זיך באַקומען אַן איינדרוק, אַז עס שטרייקן בלויז די אידישע אַרבעטער, און אויף דער אונטערדיקער פאַרזאַמלונג פון קאָמיטעט, אין וועלכן עס האָבן גענומען אַן אָנטייל אַכט מאַן פון דעפּאָ, איז באַשלאָסן געוואָרן אַרויסשטופּן מיט אויסער-

אָרדנטלעכע מיטלען די אייזנבאַנער אַף דער גאַס. אַ הייסע פּראָקלאַמאַציע האָט
גערופן צום קאַמף פאַר פרייהייט. די מאַכט האט איינגעפירט פאַרשטאַרקטע
שמירע און האָט אַרומגערינגלט מיט מיליטער די דעפאָ און די בראַנפּן-פאַבריק.
עס איז באַשלאָסן געוואָרן אויסצוטיילן אַ טייל אַרבעטער צו די טויערן פון
דעפאָ, אַריינרייסן זיך אין די טויערן, אָנמערקן רעדנער, און, אַריינציענדיק די
דעפאָ-אַרבעטער, זיך אַ לאָז טאָן אין שטאָט. דאָס באַשיצן די דעמאָנסטראַנטן
און דאָס אַראָפּנעמען פון דער אַרבעט זיינען אַרויפגעלייגט געוואָרן אַפן שלאַכט-
אָפּטייל. וויסנדיק, אַז, קעדיי אָפּצושטעלן די אַרבעט, מוז מען געבן אַ פייף
(„הודאָק“), האָב איך מיט דריי כאַווייירים דורך אַן אַרומיקן וועג זיך אַריבער-
געכאַפּט איבערן פאַרקאַן פון דער דעפאָ, האָב זיך אַריינגעריסן אין דאַמף-אָפּ-
טיילונג, מיט אַ רעוואָלווער אין די הענט האָב איך געצוואונגען דעם אינזשע-
נער צו געבן אַן ליאַרעם-פייף. די אַרבעטער, וואָס האָבן געוואוסט, וואָס דאָ
טוט זיך, זיינען אַרויס אַפן הויף. די סאָלדאַטן האָבן זיך פאַרלאָרן, דעם טויער
האָט מען צעבראָכן, איבער די קעפּ פונם האַמוין האָט מען אויפגעהויבן רעד-
נער, מע האָט געוואָרפן פּראָקלאַמאַציעס, און אַפן רוף צו אַ דעמאָנסטראַציע,
האָט די מאַסע זיך אַ לאָז געטאָן אין שטאָט, צו די קראָמען-רייען. אַפן וועג,
אַז ס'איז באַוואוסט געוואָרן וועגן דער אַרויסטרעטונג פון די אייזנבאַנער, זיי-
נען צוגעשטאַנען נאָך פאַבריקן, און אין דער דעמאָנסטראַציע האָבן אָנטייל
גענומען איבער 10 טויזנט מאַן. די פּאָליציי האָט זיך באַהאַלטן. די שטאָט איז
געווען אין אונזערע הענט. מיר דערוויסן זיך, אַז עס אַרבעט די בראַנפּן-פאַב-
ריק, אונטער דער שוץ פון סאָלדאַטן. עס גייט אַוועק אַהין אַ טייל אַרבעטער,
באַ אַ 200 מאַן. די סאָלדאַטן אין געשלאָסענע רייען, מיט אָנגעצילטע ביקסן,
מעלדן, אַז זיי וועלן שטעכן. איין מיידל, מינעלע, עפנט אויף די ברוסט גלייך
צום באַגנעט און שרייט אויס, ווענדנדיק זיך צו די סאָלדאַטן: „שיסט אין
אייערע ברידער און שוועסטער, וועלכע די רעגירונג האָט געשאָסן אין פּע-
טערבורג“. די סאָלדאַטן זיינען געווען פון די מאָבילוזירטע, זיי זיינען אום-
אָנטשלאָסן אָפּגעטראָטן, און מיר, שטופּנדיק זיי, זיינען צוגעגאַנגען צום טויער
און האָבן אַראָפּגענומען די פאַבריק; באַנאַכט האָט אונזער טייל געהיט די שטאָט.
אַף מאָרגן האָבן אונזערע פּאַטרולן ניט דערלאָזט די דעפאָ-אַרבעטער צו דער
אַרבעט, און זיי האָבן געשטרייקט מיט אונז צוויי טעג.

אַפן 5-טן טאָג איז באַשלאָסן געוואָרן איינצואָרדענען נאָכן מיטינג אַ דע-
מאָנסטראַציע און פאַרענדיקן דערמיט דעם פּאָליטישן שטרייק. די סאָלדאַטן,
מיט די פּריסטאַווס קורליאַנדסקי און יערעמאַוו בעראָש, האָבן אָנגעהויבן שיסן
אין דער דעמאָנסטראַציע. פון פאַרשיידענע זייטן האָט אָנגעהויבן קנאַלן אַ שי-
סעריי. דער אָפּטייל האט אָנגעהויבן מיט זיי אַ שלאַכט. די סאָלדאַטן האָבן
דערהאַרגעט פיר מאַן און האָבן פאַרוואונדעט ביז 30 מאַן. אַ פּאַניק. דער האַ-
מוין האט זיך צעשפּרייט. דער שלאַכט-טייל האָט זיך געפונען אַף דער שיל-
דעראָווסקי גאַס, וואו מיר האָבן פאַרנומען אַלע ווינקלען, אַראָפּגענומען פון
איין דערהאַרגעטן אַ פאַרבלוטיקט העמדל, געמאַכט פון דעם אַ פאָן און מיט
געווער אין די הענט האָבן מיר ווידער אָנגעהויבן צונויפקלייבן דעם עולם;

ארום אונז האט זיך צונויפגעקליבן באַ אַ טויזנט מאַן. מיר האבן אוועקגעטראָגן די דערהאַרגעטע צום בייס-אוילאָם. אין א האלבע שאָ ארום האבן שוין באַ א 20 טויזנט מענטשן גענומען אן אָנטייל אין דער פּראָצעסיע. מיר זיינען צוגעגאנגען צו דער דאמבע באם אייזנבאַן-בריק. דאָ האבן מיר זיך אָנגעשטויסן אָף סאָלדאטן מיט דיזעלבע פּאָליציאנטן קורליאנדסקי און יערעמאוו בעראָש. זיי האָבן געמעלדעט, אז אויב מיר ווילן דורכגיין מיט די דערהארגעטע אפן בייס-אוילאָם, איז אָן לידער און אָן דער בלוטיקער פאָן. מיר גייען פאָרויס. שרעקנדיקע באלעבאטימלעך גייען אוועק; דער שלאכט-טייל האט פארנומען די פאָדערשטע פּאזיציעס; מע האט אנגעהויבן פויקן; מע דערקלערט אונז, אז נאָך צוויי האסראָעס וועט זיך אנהויבן א שיסעריי. מע פויקט ווידער, די מאסע האט א ציטער געטאן, נאר דער טויזנטקעפּיקער האמוין שטייט. מע פויקט דאס דריטע מאל. דער האמוין שטייט, עס האבן זיך אנגעהויבן אונטערהאנדלונגען מיט די סאלדאטן, די פּאליציאנטן האבן אראפּגענומען דאס פארבלוטיקטע העמדל, און די פּראצעסיע איז אוועק ווייטער, אויסצענדיק זיך אין דער לענג פונם שאָסיי. פארבייפארנדיקע אפיצערן צווינגען מיר אראפּנעמען די היטלען. מע האט מעקאבער געווען די דערהארגעטע, און די מאסע האט זיך אומגעקערט אין שטאט, ניט באַגעגענענדיק קיין ווידערשטאנד. עס איז ארויסגעלאזט געווארן א פּראקלאמאציע וועגן אפּשטעלן דעם פּאליטישן שטרייק.

איך האב באזוכט די שטאטישע שפּיטאלן, וואו די קרעכצן פון די פארוואונדעטע האבן געריסן דאס הארץ; זיי זיינען געווען אין איין עלטער מיט מיר — 17—19 יאר, — אין שטאט איז ווידער איינגעפירט געווארן די פארשטארקטע שמירע; פּאליצייאישע פּאַטרולן און אנגעקומענע דאנער קאזאקן זיינען ארומגעפארן איבער דער שטאט. אָף דער גאס האט מען געכאפּט אן ארבעטערין, ריווע די גיכע, געשלעפּט זי איבער צוויי גאסן און געשלאגן. אָף דער אפיצערסקער גאס האט מען דערשאסן צוויי אַרבעטער. די בירזשע איז אפּגעשטארבן, איך בין געווען פארנומען אין די שפּיטאלן און האב נאָך ניט געוואוסט, וואס עס טוט זיך אין די גאסן. אפן פערטן טאג האב איך זיך דערוואוסט וועגן דעם טעראר. דעם קאמיטעט האבן מיר געמעלדעט, אז מע מוז געבן א ווידערשטאנד; ער האט זיך געקווענקלט, האט אבער ניט דערווידערט; ער האט געפאדערט, אז איך זאל זיך ניט באטייליקן. עס איז באשלאסן געווארן צו שיסן דעם געהילפס-פּאליצמייסטער בוליגין, וועלכן מע האט געהאלטן פארן הויפּט-שולדיקן; די ארבעט איז איבערגעגעבן געווארן מוישעלע דעם בלעכער, ראכמיעלן און נאָך צווייען. דער אטענטאט האט זיך ניט איינגעגעבן, דער אפּטייל האט א ציטער געטאן. אָף מארגן האב איך און מולקע אימבערמאכער 11 אזיינער אינדערפרי געשאכן אין אים, האבן אים פארוואונדעט, און אונז האט זיך איינגעגעבן צו אנטלויפן. די פּאליציי איז שרעקלעך אויפגעבראכט געווארן.

אין עטלעכע טעג אַרום איז געווען דער 1-טער מאַרט. איך מיט מולקען האָבן נאָכגעשפּירט נאָך קורליאַנדסקין און יערעכאָווז, מיר האָבן נאָכגעשפּירט נאָך זיי אָפן וועג פונם ערשטן צירקל צו דער פּאָליציי-פאַרוואַלטונג פון כאַווקע

דער זאָקן-מאכערינס דירע. דאָ האָבן מיר זיך באַגעגנט מיטן מיטגליד פון קאָ-מיטעט יודל העלער, מיט וועלכן מיר האָבן ידערמאָנט דעם היסטאָרישן טאָג פון 1-טן מאַרט. האָבן אים געזאָגט וועגן אונזער קאָוואָנע און האָבן אים גע-בעטן צו שטיצן דעם שלאַכט-אָפּטייל מיט מיטלען. אין פאַל אויב מיר וועלן אַרעסטירט ווערן. מיר האָבן זיך געזעגנט און פונקט 12 אַזייגער האָבן מיר געטראָפן יערעמאָוין; מיר האָבן ביידע צוזאַמען אָנגעהויבן שיסן. ער איז פאַר-וואונדעט געוואָרן און איז געפאַלן; שפּעטער איז ער מעשוגע געוואָרן פון די וואונדן אין קאָפּ. מיר האָבן זיך געלאָזט לויפן אין פאַרשיידענע זייטן. מע האָט זיך שטאַרק אָנגעהויבן יאָגן נאָך אונז. איך האָב עטלעכע מאָל אויסגע-שאָסן. אַף דער דריטער גאַס האָט מיך געכאַפּט אַן אָפּטייל פון פּאָליציאַנטן און קאַזאַקן און אוועקגעפירט מיך אין פּאָליצײ-פאַרוואַלטונג. דער געהילפס-פּריסטאַוו. וואָס האָט מיך אויפגענומען, האָט שטרענג פאַרווערט די פּאָליציאַנטן צו שלאָגן מיך. אין צוויי שאָ אַרום זיינען געקומען דער געהילפס-פּראָקוראָר און דער זשאַנדאַר-מעריע-ראָטמיסטר גוואָזדיאָוו.

— אייער נאָמען, פאָטערס נאָמען און פאַמיליע?

— איך בין אַ מיטגליד פון דער שלאַכט-אָרגאַניזאַציע פון שטאָט דווינסק.

— מיט אייך רעדט אַ זשאַנדאַרמעריע-ראָטמיסטר און געהילפס-פּראָקוראָר.

— איך בין אַ מיטגליד פון דער בונדישער אָרגאַניזאַציע פון דער רוסלענ-דישער סאָציאַל-דעמאָקראַטישער אַרבעטער-פּאַרטיי.

— צי אַנערקענט איר זיך פאַר שולדיק אינם אַטענטאַט צו דערהאַרגענען דעם פּריסטאַוו יערעמאָוו, בעאַייס ער האָט אויסגעפירט זיינע אַמט-היסכאיוועסן?

— ניין. איך האָב געשאָסן אין אַ מענטשן, וואָס האָט כויזעק געמאַכט איבער די אַרבעטער און האָט געשאָסן אין אונזערע פרידלעכע דעמאָנסטראַציעס.

— אייערע מיטאַנטיילנעמער?

א שווייגן.

— איר וועט ריידן, מיר וועלן אייך צווינגען ריידן!

— צווינגען מיך וועט איר ניט זיין בעקויאַך.

אַ פּאַוזע. אָנשפּאַרנדיק זיך אַף דער האַנט, קוקט אַף מיר אַ לאַנגע צייט גוואָזדיאָוו. מיטאַמאָל שפּרינגט ער אויף:

— איך ווייס, ווער איר זייט, — און ווענדנדיק זיך צום געהילפס-פּראָקוראָר, זאָגט ער: דאָס איז דייטש, וואָס איז אַנטלאָפן געוואָרן פון דווינסקער טפיסע...
איר וועט געבן גוויעס-איידעס?

— ניין.

אַרומגערינגלט מיט א הונדערט קאָזאַקן פירט מען מיר אוועק אין טפיסע. פאַרויס רייניקט מען אָפּ דעם וועג. דער שעף פון דער טפיסע האָט מיך באַגעגנט, ווי אַן אלטן באַקאַנטן.

— ווי אַזוי האָט איר זיך דאָס באַשלאָסן אף אַזאַ אכזאָריעס?

ווענדנדיק זיך צו אַלעמען, זאָג איך:

— דאָס איז דער ערשטער ענטפער אַף די פּעטערבורגער און דווינסקער בלוטפאַרגיסעניש. מער וויל איך ניט ריידן. לאָזט מיך צורו.

מע האט ארויסגערופן דעם עלטערן אויפזעער, מע האָט זיך אָן אייצע גע-האַלטן מיט אים, און מע האָט פאַר מיר באַשטימט די צענטע קאַמער אין פערטן גאָרן מיט אַ צווייאיקער גראַטע, — אין איר פלעגט מען אַריינזעצן די אמערסטן געפערלעכע ארעסטאנטן. אין אַ קורצער צייט ארום האָט מען אַרע-סטירט דרייען — דעם אַרבעטער מאנקאָווסקי, דעם אַנגעשטעלטן שטיין און פערלשטיינען, וועלכע האָבן קלוימערשט געשאָסן אין בוליגינען. די פּאָליציי האָט געוואָלט באַווייזן, אַז זי קאָן אויסגעפינען די שולדיקע.

איינמאָל אין אָוונט, פאַר דער רעוויזיע, פירט מען מיך אין קאנטאר, איך גיי דורך עטלעכע צימערן און מיטאַמאָל זע איך — אָן אַ זייט שטייט מולקע אימבערמאכער. אָן אַ שיר אויגן האָבן זיך אין מיר איינגעגעסן. מע האָט גע-דאַרפט אַ טייוולשע אָנשטרענגונג פונם ווילן, קעדיי ניט צו פאַרלירן זיך. ניט קוקנדיק אַף אים, בין איך אַוועק פאַרויס. ער האָט זיך אויך מיט גאָרניט אַרויסגעגעבן. לויט אייניקע סימאָנים האָט די פּאָליציי כוישעד געווען, אַז ער איז אַ מיטאַנטיילנעמער, נאָר ער האט דערוויזן זיין אַליבי, און די פּאָליציי האָט באַשלאָסן צו איבערצייגן זיך אַף אַזאַ קונציקן אויפן. מיין זעלבסטבאַ-הערשונג האָט געראַטעוועט דעם כאַווער. מע האָט אים אָפּגעהאַלטן נאָך צוויי וואָכן און אַריינגעזעצט אין דעמזעלבן קאָרידאָר, אין וועלכן איך בין געזעסן; צו אים אין קאַמער האָט מען אַריינגעזעצט אַ שפּיאָן. נאָר ער האָט זיך ניט אַרויסגעגעבן מיט קיינע שום צעטלעך און מאַגעמאַסע, און מע האָט אים באַפרייט.

דער איניען איז איבערגעגעבן געוואָרן דעם מיליטערישן געריכט. דער געריכט איז באַשטימט געוואָרן אפן 13-טן יוני. מיט דריי וואָכן פאַרן געריכט האָט מען מיך איבערגעפירט אין פעסטונג און אַריינגעזעצט אין דער אָפּיצע-רישער הויפּט-וואַכטע, וואָס אירע פענסטער גייען ארויס אַפן בולוואַר, פון וואַנען עס זעט זיך די שטאָט. אכוץ מיין פּראָצעס, איז אַף דעמזעלבן טאָג געווען באַשטימט דער פּראָצעס איבער די דריי, וועלכע מע האָט אומזיסט באַשולדיקט אינם אַטענטאַט אַף בוליגינען. מיט א וואָך פאַרן געריכט האָבן מיך באזוכט די אַדוואָקאַטן בערנשטאם[74], קאַזלאָווסקי, יאָהאַנסאָן, סטאל און סאָקאָלאָוו[75]. איך האָב זיי געזאגט, אַז מיך באַאומרואיקט דער גורל פון די אומשולדיקע און אַז איך וועל מאַכן דעם געריכט אָן אַנטשפּרעכנדיקע מעל-דונג. די אַדוואָקאַטן האָבן געזאָגט, אַז דער געריכט וועט ניט ווענדן קיין אויפמערקזאַמקייט אַף מיין מעלדונג, וועט זי אָנעמען פאַר אַ שיינעם זשעסט, פאַר אַ וואונש צו נעמען אַף זיך א פרעמדע שולד (בערנשטאַם האָט באַשריבן מיין פּראָצעס אין זיין בוך „זאַ פּראַווא" („פאַר רעכט"), וואס איז ארויס-געשמאָעס אין 1906 יאר). זייער פּאַטייריקונג האבן מיינע אַדוואָקאַטן בערנ-שטאַם און סטאַל געוואלט בויען אַף דעם, אַז איך בין אַ מינדעריאריקער און, אַלס אזוינער, איז אַף מיר ניט כאַל קיין טויט-שטראָף. פאַרן אָנהויב פון דער געריכט-זיצונג האב איך געזאגט די אַדוואָקאַטן, אַז איך וועל ניט אויפשטיין פאַרן געריכט און וועל ניט ענטפערן, אויב מע וועט מיך רופן „אָנגעקלאַגטער". עס איז אָפּגערעדט געוואָרן מיטן פּאָרזיצער קאַניבעיעוו, אַז מע וועט מיך ניט

רופֿן אָנגעקלאגטער און אַז בעאייס דער געריכט וועט אריינגיין, וועל איך שטיין פֿון פריער. די פּאַרטיידיקער האָבן אונטערגעשטראכן דעם ווייסן טעראָר פֿון דער פּאָליציי, יערעמאָווס אנטייל אין שלאָגן מיך בעאייס מיין ערשטן אַרעכט, דעם שטאַרקן איינדרוק, וועלכן עס האָט געמאַכט אױף מיר דאָס באַזוכן די שפּיטאָלן אין מעשעך פֿון עטלעכע טעג. און האָבן געבעטן דעם געריכט צו נעמען אין באַטראכט מיין מינדעריאריקייט, זיי האָבן נאך אנגעוויזן, אַז איך, אַלס א סאָציאַל-דעמאָקראַט, בין קעגן טעראָר און מיין שריט איז ניט קיין פּאָליטישער אקט, נאָר אן ענטפער אױפֿן טעראָר פֿון דער פּאָליציי.

דער פּראָקוראר האט געזאגט, אַז, ניט קוקנדיק אױף מיינע 18 יאָר, האָב איך שוין געמאַכט א כוצפּעדיקע פּלייטע, האב געאַרבעט אין דער קאַמפּס-אָרגאניזאַציע און, קעדיי צו געבן א ווידערשטאַנד די אַזעסדיקע אָנגריפֿן פֿון די טעראריסטן, מוז איך באַשטראָפֿט ווערן מיט טויט דורך אויפהענגען.

אין מיין לעצטן וואָרט האָב איך קלאָר געמאכט די נעגאַטיווע באַציאונג צו טעראר, אַלס אַ מעטאָד, מיצאַד די סאָציאַל-דעמאָקראַטן, וואָס שטיצן זיך אױף א ברייטער אַרבעטער-באַוועגונג, אַז ניט מיט איינצלנע שאָסן, נאר מיט ברייטע מאַסן-אַרויסטרעטונגען האָפֿט די פּאַרטיי צו דערשלאָגן זיך איר ציל, אַז מיין אַקט איז א האסראַע קעגן די, וואָס שיסן אין פרידלעכע דעמאָנסטראַנטן; אָנווייזנדיק אױף דער צעפֿוילטקייט פֿינם צאַרישן רעזשים, האָב איך פֿאַרענדיקט מיין רעדע מיט די ווערטער: „אַראָפּ די זעלבסטהערשונג!" דער פֿאַרזיצער גענעראל קאַניבעיעוו האָט געקלאַפּט איבערן טיש, האט געפֿאָדערט, איך זאָל אַנטשוויגן ווערן. נאך א צוויי־עַדיקער באַראַטונג קערט זיך אום דער געריכט. אין זאַל געפֿינען זיך בלויז אפּיצערן און באַאַמטע. בעאייס דער געריכט איז אַריין, האָט דער אוילאַם אַראָפּגעלאָזן די קעפּ. „וואָס האָט איר אַראָפּגעלאזט די קעפּ, צוואָיאַקעס?" — האָב איך א געשריי געטאָן, ווענדנדיק זיך צום אוילאם — „צי איז דען פֿאַר אייך א נייס אויסצוהערן טויט-אורטיילן?" זיי האָבן אַלע אויפגעהויבן די קעפּ. דער סעקרעטאר לייענט דעם אורטייל: „מענדל אַבעלעוו דייטש, אַלט 18 יאר, ווערט פֿאַרמישפּעט צום טויט דורך אויפהענגען און צו אָפּנעמען בא אים אלע רעכט!" — דאס קאסטן פֿונם שטריק וועט אייך אויסקומען נעמען אַפֿן כעשבן פֿון דער מלוכע; איך, אַלס אן ארבעטער האב ניט קיין שום פֿאַרמעגן, — האב איך זיך הויך צעלאַכט, — מיינט ניט, אַז מיין געלעכטער איז א געלעכטער פֿון א היסטעריקער, איך פֿיל זיך דאָ, ווי אין אַ צירק, איך זע פֿאַר זיך קלאָאונעס און אַפּלאַדיר זיי". דער פֿאַרזיצער שרייט: „שמירע! ארויספֿירן אים!" צו מיר גייט צו אַ ליבער זאָקן, דער קאמענדאנט פֿון דער פעסטונג, וועלכער האט זיך גוט באַצויגן צו מיר בעאייס איך בין געזעסן אין דער פעסטונג, און האט מיר אנגעהויבן בעטן: „הער דייטש, בארואיקט זיך". איך האב אנגעהויבן זינגען (אין רוסיש) „לאמיר זיך אָפּזאגן פֿון דער אלטער וועלט [76]) און, אַרומגערינגלט דורך א שמירע פֿון סאלדאטן און קאזאַקן, בין איך דורכגעגאַנגען דריי גאַסן. אױף וועלכע ס'איז קיין איין לעבעדיקער מענטש ניט געווען, ביז דער הויפּט-וואַכטע. איך האב געזונגען, און אפּיצערן מיט זייערע פרויען האבן געקוקט פֿון די פֿענסטער

דער „בונד“ האט ארויסגעלאזט אַ פּראָקלאַמאַציע. אין שטאט איז אף מארגן דערקלערט געוואָרן א שטרייק קעגן דעם טויט-אורטייל, און שפּעטער האָב איך אין מינסקער טפּיסע באַגעגנט כאַווײרים, וועלכע האָבן מיר דערציילט, אַז מײַן געריכט האט אָפּגעקאָסט פּיל שראַמען און וואונדן די דווינסקער אַרבעטער.

די עסערן האָבן ניט געקאָנט שאָלעם מאַכן מיט דעם, וואָס אַ טעראָריסטישער אַקט איז ניט פאַרבונדן מיט זייער אָרגאַניזאַציע. זיי האָבן געזאָגט, אַז זיי וועלן איינאָרדענען מײַן פּלייטע. אין דערעמעסן האָט אַ פּרואוו פון איינאָרדענען מײַן פּלייטע געמאַכט דער „בונד“ מיט לייביטשקע דעם טישלער[77] בערויש. פּראַטים וועגן די מאָסמיכלען, וואָס זײַנען אָנגענומען געוואָרן דערצו, זײַנען באַוואוסט דעם כאַווער פּעטראָווסקין[78], איצט דעם שעף פון דער הויפּט-פאַרוואַלטונג מיט די מיליטערישע לערן-אַנשטאַלטן — „גלאַוואוז“. עס איז געווען די צײַט פון מאַטראָסן-אויפשטאַנד אַפן „פּאַטיאָמקין“. אין דער צײַטונג „נאַשי דני“[79] האָט פּראָפעסאָר פּעך אָנגעשריבן אַן אַרטיקל וועגן מײַן פּראָצעס. איך בין געזעסן וואַרטנדיק אַפן טויט-שטראָף. אַף זעענישן צו מיר פלעגט גיין פיל אוילאָם. די באַציאונג פונם קאָמענדאַנט פון דער פעסטונג צו מיר איז געווען, ווי פריער, זייער אַ גוטע. איך האָב געבעטן, מע זאָל מיר אויפנייען פאַרן עשאַפאָט אַ רויט העמדל. די פאַרטיידיקער האָבן דערלאַנגט אַ קאַסאַציאָנס-אָנקלאַגע, וועלכע איז אָפּגעוואָרפן געוואָרן. מע האָט מיר איבערגעגעבן, אַז מײַן שוועסטער וויל דערלאַנגען דעם קייסער אַ באַקאָשע וועגן באַגנעדיקונג. איך האָב געמעלדעט, אַז אויב דאָס איז אַזוי, דערלאַנג איך אַ שריפטלעכע מעלדונג מיט אַן אָפּזאָג פון קאָלערליי כאַסאָדים. דער אַלטער קאָמענדאַנט פלעגט מיך אײַנריידן, פלעגט מיט מיך אײַנטאַינען, אַז איך בין נאָך יונג, איך וועל נאָך צונויף קומען, און דער צאַר-פאָטער איז אַ גוטער, ער ווייס ניט אַלץ, וואָס עס טוט זיך ארום אים. איך האָב אים געזאָגט, אַז איך אַכט אים, נאָר אויב ער וועט מיר אײַנריידן, וועל איך אויפהערן ריידן מיט אים. מיר האָט איבערגעגעבן דער פאַרטיידיקער פּעאַדאָסיעוו, אַז אין דער אָפיצערן-פאַרזאַמלונג אין פעסטונג האָט דער אַלטער הויך געמעלדעט, אַז ווען די רוסישע אַרמיי וואָלט געהאַט אַזעלכע איבערגעגעבענע מענטשן, ווי איך, וואָלט זי אײַנגענומען די גאַנצע וועלט. אַזוי זײַנען דורכגעגאַנגען צוויי וואכן, אין שטאָט האָבן זיך פאַרשפּרייט קלאַנגען, אַז מע האָט מיך שוין אויפגעהאַנגען, און די, וואָס פלעגן קומען אַף א זעעניש מיט מיר, פלעגן וויינען פון פרייד, וואָס איך לעב נאָך. אַפילע די שטאָטישע בורזשואַזיע האָט מיטגעפילט מיט מיר, און רײַכע בורזשואַזע פרויען פלעגן מיר פאַר דרײַ ווערסט טראָגן פון שטאָט עסן און געבן מיטלען צו באַפרײַען מיך. אַפן 13-טן אָדער 14-טן טאָג אינדערפרי האָט מיך אויפגעוועקט אַ טומל פון מענטשן, וואָס זײַנען אומגעריכטערהייט אַרײַן אין קאַמערע, דער געהילף-קאָמענדאַנט, אַ נײַער פּריסטאַוו, פּאָליציאַנטן און קאָזאַקן.

— שטיי אויף!

איך האָב זיך געזעצט; זיי איילן מיך.

— האָט געדולד, — זאָג איך צו זיי, — באַלד וועל איך זײַן אין אייער רעשוס.

איך האָב זיך אָנגעטאָן און גיי זיך אייַנוואַשן.

— מע דאַרף זיך ניט וואַשן.

— איך וויל אַראָפּוואַשן אייער שמוץ און גיין אַ ריינער אַפן עשאַפּאָט.

זיי האָבן א שמייכל געטאָן.

— אויב איר וועט לאַכן, וועל איך פּראָטעסטירן.

איך האָב אָנגעטאָן דאָס ציידענע רויטע העמדל, וואָס עס האָט מיר געגעבן די בונדישע אָרגאַניזאַציע.

— נעמט די זאַכן, זיי וועלן צוגריך קומען.

ווענדנדיק זיך צום געהילפס-קאָמענדאַנט, בעט איך אים איבערגעבן מיינע זאַכן דעם קאָמענדאַנט צו צעטיילן אָרימע אַרבעטער. מע לייגט מיר נאָך אַמאָל פאָר צו נעמען די זאַכן.

— איך האָב שוין געזאָגט, אַז איך וויל ניט נעמען.

דער פּריסטאַוו זאָגט:

— פירט אים!

— אויב איר וועט זינגען, וועל איך פאַרשטאָפּן דעם מויל.

איך האָב אַ קוק געטאָן אַף אים. באַמערקנדיק, אַז איך לעב איבער עפּעס באַזונדערס, האָט ער אַ מאַך געטאָן מיט דער האַנט. איך בין דורכגעגאַנגען דורכן קאָרידאָר, זעגענענדיק זיך מיט די דריי כאַווערים, וועלכע מע האָט געמישפּט נאָך מיר אין דעמזעלבן טאָג. זיי האָבן געוויינט, זעגענענדיק זיך מיט מיר. איך האָב זיי אויפגעמונטערט און ווייטער געזונגען די „מאַרסעליעזע". מע האָט מיך אַריינגעזעצט מיט קאָזאַקן אין אַ פאַרמאַכטן וואָגן. מיר פאָרן אַרויס פונם טויער פון דער פעסטונג. קענענדיק פון מיין אומלעגאַלער אַרבעט יערעס ווינקעלע פון דערדאָזיקער געגנט, מיין איך, אַז מיר וועלן פאָרן מיטן וועג צו פּאַהוליאַנקע, וואו עס איז פאַראַן אַ גרויסער פלאַץ. איך פאַרשטיי ניט, פאַרוואָס מיר פאָרן צו דער דאַמבע, מיטן וועג צו דער טפיסע און צו דער שטאָט. ניט שוין ושע אַף דער לאַנגער גאַס, דורכן וועלדל אַפן שיסעריי־פּלאַץ? און עפשער גאָר אין טפיסע? איך קוק אָנגעשטרענגט, וואוהין מיר פאָרן. די צייט ווייזט זיך מיר אויס ווי אייביקייט. די פערד האָבן זיך אָפּגע־שטעלט, עס איז שוין ליכטיק און איך זע אַף דער קעלניע די שפּאָטערישע פּענימער פון די פּאָליציאַנטן. איך פאַרשטיי נאָך אַלץ ניט. מע פירט מיך אין טפיסע, עס נעמט אויף דער שעף פון דער טפיסע: „הער דייטש, איך האָף, אַז מיר וועלן זיך ניט קריגן". איך האָב נאָך אַלץ ניט פאַרשטאַנען. ער האָט מיך שפּעטער פאַרזיכערט, אַז ער האָט אויך גאָרניט ניט געוואוסט ביז מיין אָנקומען, אַז ער האָט זיך דערוואוסט וועגן מיין באַגנעדיקונג, ערשט ווען ער האָט באַקומען דעם פּאַקעט. דאָ האָב איך ערשט פאַרשטאַנען, וואָס עס טוט זיך, און ווענדנדיק זיך צו די קאַזאַקן, האָב איך זיי אָנגעהויבן זידלען: „באַ־שיבוזקן"! איר האָט געוואוסט, אַז איר פירט מיך ניט צום טויט און איר האָט כויזעק געמאַכט, ווילדע כאַיעס זייט איר". זיי האָבן געוואָלט אַ וואָרף טאָן זיך אַף מיר מיט נאַהאַיקעס. גאָר איך בין שוין געווען אין רעשוס פון אַן אַנדער סראָרע, וואָס האָט ניט דערלויבט צו שלאָגן מיך. אין טפיסע, וואו מע האָט

מיך שוין געהאַלטן פאַר טויט, האָט זיך מאָמענטאַל פאַרשפּרייט די ידיעה וועגן מיין אָנקומען. איינער פון די אַרעסטירטע האָט צופעליק דערזעען פון פענסטער, ווי מע האָט מיך געפירט איבערן הויף. ער האָט אַ געשריי געטאָן און האָט אַלעמען אויפגעוועקט. מע האָט מיך אַריינגעזעצט אין דיזעלבע 10-טע קאַמער אַפן 4-טן גאָרן. אַלע זיינען אויפגערודערט געוואָרן, אַלעמען האָט זיך געוואָלט איבערצייגן זיך אין דעם, אַז איך לעב, און מע האָט אָנגעהויבן פאָדערן פון די אויפזעער, זיי זאָלן מיך באַווייזן. מע האָט מיך דורכגעפירט איבערן הויף פאַרביי דעם פאָדערשטן און הינטערשטן פאַסאַד פונם ביניען. מע האָט מיך אַריינגעפירט אין דער 16-טער קאַמער, וואו פון פענסטער זעט זיך די דאַמבע. מיר האָבן אָנגעהויבן זינגען לידער, און ס'איז אַרויסגערופן געוואָרן פּאָליציי, קעדיי פאַנאַנדערצוטרייבן פון דאַמבע די דעמאָנסטראַציע.

ווען מע האָט מיך פאַרמישפּעט צום טויט, האָט דער ראָוו גויזער טאָנעס געוויינט און האָט געהייסן זאָגן טילים. ער האָט געהאַלטן, אַז איך האָב געראַטעוועט אידן פון אַ פּאָגראָם, און האָט געזאָגט, אַז אין דער צייט, ווען די רייכע אידן פלעגן זיך אָפּקויפן בײַ דער פּאָליציי מיט געלט, זוכנדיק בײַ איר שוץ, האָב איך מיטן שלאַכט-טייל אַף דער גאַס פאַרטיידיקט זיי מיט געווער אין די הענט. „ניט קוקנדיק אַף דעם, וואָס דייטש געפינט זיך ניט אַף אַ ריכטיקן דערעך, איז ער אַ גוטער איד", — האָט ער געזאָגט. דער נאָמען פונם דאָזיקן ראָוו איז מייער סימכע.

46—48. די באַוועגונג צווישן די פּריקאַזטשיקעס.

א. דער אַלגעמיינער שטרייק פון די מינסקער פּריקאַזטשיקעס.

(קאָרעספּאָנדענץ אין נום. 6 „דער בונד", יולי 1905).

די לאַגע פון די פּריקאַזטשיקעס איז אין מינסק, ווי אין אַסאַך אַנדערע שטעט, ווייט ניט קיין גלענצנדע. זייער לאַגע ווערט כאַראַקטעריזירט דורך אַ שרעקלעך לאַנגן אַרבעטס-טאָג, קליינע סכירעס און אַ זייער גראָבן באַגיין זיך פון די באַלעבאַטים; געשטאַמט האָט אַזאַ לאַגע דערפון, וואָס בײַ די פּריקאַזטשיקעס איז דער קלאַסן-באַוואוסטזיין און דער פאַרשטאַנד וועגן דער אַכדעס פון זייערע אינטערעסן געווען שוואַך אַנטוויקלט. די אַרבעט צווישן אַזעלכע שיכטן איז ניט פון די גרינגע זאַכן, און די אָרטיקע אָרגאַניזאַציע פון „בונד" האָט בעמעס געמוזט אַוועקלייגן אַסאַך קויכעס, קעדיי באָטש אַ ביסל אויסוואָרצלען פון די פּריקאַזטשיקעס זייער ספּעציעל פּריקאַזטשישן גייסט, זיי אָפּלערנען פון זייערע שקלאַפישע געוואוינהייטן. בעאייס דעם פאַראַיאָריקן שטרייק איז בײַ זיי די מוירע פאַר די באַלעבאַטים נאָך געווען אַזוי גרויס, אַז זיי האָבן געפאָדערט, די אָרגאַניזאַציע פון „בונד" זאָל פאַנאַנדערשיקן איבער די קראָמען אירע מענטשן, וואָס זאָלן פאַר די באַלעבאַטים אין די אויגן זיי אַריינשיטן אין קאָלגער. נאָר אַף אַזאַ אויפן האָבן זיי צוגעזאָגט צושטיין צום שטרייק.

דאָס איז געווען פאַר אַנדערטהאַלבן יאָר ; אָבער די צייט, וועלכע איז אַוועק

פון יענעם שטרייק אָן, איז ניט פאַרפאַלן געגאַנגען אומזיסט. אונזער אַרבעט, אונזער אַגיטאַציע האָט אַפילע פון דיראָזיקע פאַרשלאָגענע מענטשן אויך געמאַכט בירגער. און בעשאַס ס'האָבן זיך אָנגעהויבן די יאַנוואַר־טעג, בעשאַס גאַנץ רוסלאַנד האָט אָנגעהויבן צו קאָכן און צו שוימען, האָבן זיך א הויב געטאָן אויך די פּריקאַזטשיקעס. זיי האָט זיך אויך פאַרוואַלט א בעסערן לעבן, זיי האָט זיך אויך געגלוסט אויעקשטעלן זייער עקזיסטענץ אין אזויגע באַדינגונגען, אז זי זאָל כאָטש זיין צו דערטראָגן. דידאָזיקע אויפגעהויבענע שטימונג האָט דער אָרטיקער קאָמיטעט פון „בונד" באַשלאָסן אויסצונוצן, קעדיי צו מאַכן אַן אַלגעמיינעם שטרייק פון די פּריקאַזטשיקעס. ס'איז אָרגאַניזירט געוואָרן א גאַנצע ריי פאַרזאַמלונגען אַף פּריוואַטע קוואַרטירן און אין באַטעמעדראָשים; די פאַרזאַמלונגען זיינען באַשטאַנען פון 70, 90, 100, 150 מאַן; אַף איינער זיינען געווען העכער פון 200 מאַן; איינגאַנצן זיינען אַף די פאַרזאַמלונגען איבערגעווען איבער 1000 מאַן. אַף די פאַרזאַמלונגען זיינען דערקלערט געוואָרן די מיטלען, וועלכע קענען פאַרבעסערן די לאַגע פון די פּריקאַזשיקעס, און עס זיינען אויסגעאַרבעט געוואָרן די פאָדערונגען, וועלכע די פּריקאַזטשיקעס האָבן באַדאַרפט אויסשטעלן זייערע באַלעבאַטים. אַף דידאָזיקע פאַרזאַמלונגען איז באַשלאָסן געוואָרן איבערצוגעבן די אַלגעמיינע פירונג פון שטרייק דעם „בונד".

עס איז זייער אינטערעסאַנט פאָלגנדעס. בעשאַס ס'האָט זיך אָנגעהויבן צו רודערן צווישן די פּריקאַזטשיקעס, און אונזער אָרגאַניזאַציע האָט אָנגעהויבן צוצוגרייטן דעם שטרייק, האָבן אונזערע היימיקע ציאָניסטן *) זיך אויך געפּרוּווט ווי עס איז זיך צוצושאַרן צום שטרייק; זיי האָבן אַרויסגעשטעלט אַף די פאַרזאַמלונגען זייערע רעדנערס, האָבן אַרויסגעלאָזן צו די פּריקאַזטשיקעס אַן אויפרוף א.א.וו.

קעדיי קלאָר צו מאַכן די עמעסע צורע פון דידאָזיקע באַלעבעסלעך, איז גענוג צו זאָגן, אז זיי האָבן אַף די צוגרייטונגס־פאַרזאַמלונגען אונטערגעשטיצט עפּעס עמיצענס א פאָרשלאַג, אז מע זאָל דעם גובערנאַטאָר שיקן א פּעטיציע וועגן די באַדערפענישן פון די פּריקאַזשיקעס. פאַרשטייט זיך, אז דער פאָרשלאַג איז דורכגעפאַלן מיט פאַראַד. ניט ווייניקער טרויעריק איז געווען דער גורל פון דעם אויפרוף, אין וועלכן די ציאָניסטן האָבן גערופן די פּריקאַזשיקעס צום שטרייק. דאָס ראָוו פּריקאַזטשיקעס האָבן אַף דעם געקוקט מיט אַ איראָנישן שמייכל, דער קלענערער טייל מיט פאַראַכטונג. נאָכדעם האָבן די ציאָניסטן שוין מער ניט געפּרוּווט אַריינמישן זיך אין שטרייק אַלס אָרגאַניזאַציע, כאָטש אייניקע פון זיי האָבן געפּרובירט ווירקן אַף זיין גאַנג; דערביי איז זייער טעטיקייט געווען א ריין דעזאָרגאַניזאַטאָרישע: אַף איין פאַרזאַמלונג האָט א ציאָניסט געמאַכט אַן אומגעלונגענע פּראָבע אנצופאַלן אַפן „בונד", אַנדערע האָבן פּרובירט שטערן דער פירונג פון דער פאַרזאַמלונג. אויב מע זאָל ניט רעכענען דידאָזיקע דעזאָרגאַניזאַטאָרישע פּראָבעס — איז די ווירקונג פון די ציאָניסטן געווען גלייך א נול. בעשאַס אונזערע כאַ-

---

*) פּינקטלעכער, פּועלי־ציאָניסטן.

ווײרים האָבן אײנגעפונען, אַז די פּריקאַזטשיקעס זײנען שױן גענוג צוגעגרײט
צום שטרײק, האָט דער קאָמיטעט פון „בונד“ אַרױסגעלאָזן אַן אױפרוף מיט
די פאָדערונגען צו די באַלעבאַטים. די הױפּט-פאָדערונגען זײַנען געװען: א
12-שאָעדיקער אַרבעטסטאָג (פון 9 ביז 9); $1\frac{1}{2}$ שאָ אָף מיטאָג און $\frac{1}{2}$ שאָ
אָף פרישטיק; בעסערע באַהאַנדלונג; די קראָמען דאַרפן זײן שאַבעס פאַרמאַכט
דעם גאַנצן טאָג; די אײנגלעך דאַרף מען ניט געבן קײן אַנדער אַרבעט, אױ-
סער אין קראָם א. ד. גל.

אָף מאָרגן נאָכן פאַרשפרײטן דידאָזיקע פּראָקלאַמאַציעס האָט זיך אָנגע-
הױבן דער שטרײק. עס האָבן זיך געשטעלט 1800 מאַן. דער גאַנצער
האַנדלס-לעבן פון דער גאַנצער שטאָט איז אַזױ װי אָפּגעשטאָרבן. אין די
מאַגאַזינען, בא די טובענק האָט מען קײנעם ניט געזען, און נאָר די באַלע-
באַטים האָבן מיט א קינעס-ניגן דערצײלט זײערע קונדן װעגן דער „רעצי-
כע“ פון זײערע פּריקאַזטשיקעס, װעלכע האָבן אָװעקגעװאָרפן זײערע „גע-
שעפטן“ אין א פאַר-יאָנטעװדיקער צײט.

קעדײ אַרומצורײדן און באַשטימען פאַרשײדענע פראַגן, װעלכע זײנען
אַרױסגעטראָטן אין דער צײט פון שטרײק, איז נױטיק געװען צו מאַכן אַלגע-
מײנע פאַרזאַמלונגען פון פּריקאַזטשיקעס. אָבער װאו נעמט מען אַ פּאַסנדן
זאַל פאַר העכער $1\frac{1}{2}$ טױזנט מאַן? לױט דעם פאָרשלאַג פון עטלעכע כאַ-
װײרים, איז באַשלאָסן געװאָרן אױסצונוצן צו דעמדאָזיקן צװעק די גרױסע
שול. אונזערע גאַבאַאים האָבן, פאַרשטײט זיך, אָן א גרױסן פאַרגעניגן אָפּ-
געגעבן די שול פאַר ניט לעגאַלע פאַרזאַמלונגען. אָבער ס'איז ניט געװען
װאָס צו טאָן, זײ האָבן זיך געמװזט אונטערגעבן. אָף דער ערשטער פאַרזאַמ-
לונג איז געװען אַרום 1200 מאַן; מע האָט גערעדט װעגן דער נױטיקײט זיך
שטײף צו האַלטן אין דער צײט פון געמײנזאַמען קאַמף. מע האָט
גערעדט װעגן די אַרױסגעשטעלטע פאָדערונגען, װעגן דעם, װאָס פאַר
א פאַרבעסערונגען דידאָזיקע פאָדערונגען װעלן אַרײנברענגען אין לעבן
פון די פּריקאַזטשיקעס און אַזױ װ., א. א. װ... מען איז זיך פאַנאַנדער-
געגאַנגען נאָך דעם, װי מע האָט באַשלאָסן זיך מאָרגן װידער פאַרזאַמלען
אין שול. די מינסקער פּאָליציי האָט ניט געשטערט צו מאַכן פאַרזאַמלונגען.

אַזאַ מין אױפירונג פון דער פּאָליציי דערקלערט זיך צום טײל דורך דעם
איצטיקן מאָמענט, װען סאי די גרױסע, סאַי די קלײנע טשינאָװניקעס סטאַרען
זיך, אַף װאָס די װעלט שטײט, זיך פאָרצושטעלן פאַר ליבעראַלן, דערהױפּט
אָבער דורך דעם, װאָס די פּריקאַזטשיקעס האָבן אַרױסגעװיזן א הױכן גראַד
פון אָרגאַניזירטקײט און סאָלידאַריטעט. אָף דער צװײטער פאַרזאַמלונג (אין
שול) איז פאָרגעקומען אַזא מין קאָמישער צופאַל: אין שול איז געקומען דער
קאַזיאַנער ראָװ, הער כאַנעלעס, מיט אַן אַקאַלאַטאַטשנעם און האָט דערקלערט,
אַז דער גובערנאַטאָר דערלױבט די פּריקאַזטשיקעס זיך צו פאַרזאַמלען, קעדײ
אַרומצורײדן זײערע באַדערפעניש(ן) (מיר מוזן באַמערקן, אַז קײן אײן פּרי-
קאַזטשיק האָט זיך צום גובערנאַטאָר נאָך אַזא מין דערלױבעניש ניט געװענ-
דעט), נאָר מיט אײן טנאַי, אַז מע זאָל נאָר ניט רײדן װעגן פּאָליטיק. נאָך

דעם ווי ער האָט דאָס דערקלערט, איז ז. כאַנעלעס אוועקגעגאַנגען. ס׳פאַרשטייט זיך, אַז מע האָט די „דערלויבעניש" פון גובערנאַטאָר באַגעגנט מיט אַ געלעכטער.

בעשאַס מיר האָבן זיך דעם ערשטן מאָל פאַרזאַמלט אין שול, האָבן מיר נאָך ניט געוואוסט, אַז אונדז וועט זיך איינגעבן צו מאַכן פון דידאָזיקע פאַרזאַמלונגען פון די פריקאַזשטשיקעס גרויסע פּאָליטישע מיטינגען, וואו פאַר אַ פיל כּוונטיקע מאַסע וועט קלינגען דער פרייער סאָציאַליסטישער וואָרט. נאָך דער ערשטער פאַרזאַמלונג איז געגאַנגען אַ צווייטע, אַ דריטע א. אז. וו. אינגאַנצן איז געווען 9 פאַרזאַמלונגען. אויף די ערשטע איז געווען עטוואָס מער ווי 1000 מאַן. אויף די לעצטע — העכער ווי 4 טויזנט. און איין פאַרזאַמלונג — שאַבעס צו נאַכט — האָט מען אַפילו געמוזט פאַנאַנדערלאָזן: די גרויסע שול האָט ניט געקענט אַריינעמען אין זיך אַלעמען, וועלכע האָבן געוואָלט אַריין. אין שול האָבן זיך אָנגעפּאַקט איבער 5000 מאַן און אַ 3000 זיינען געשטאַנען אויפן שול=הויף.

...ווער עס איז כאָטש איין מאָל געווען אויף אַזאַ פאַרזאַמלונג — וועט עס קיינמאָל ניט פאַרגעסן. די שול איז פול געפּאַקט; אַלע בענק זיינען פאַרנומען; מע שטייט ניט נאָר אויף די בענק, נאָר אויך אויף די פאַרענצן פון די בענק; מע שטייט אויף די טישן, מע שטייט אויף די פענסטער, מע שטייט אין אַלע דורכגאַנגען. די רעדנער ריידן פון דער בימע; אויף דער בימע זיצט דער פּרעזידיום, וועלכער איז צונויפגעשטעלט פון די פאָרשטייער פון אונזער אָרגאַניזאַציע. באַ איין וואַנט האָבן זיך פאַנאַנדערגעזעצט די הענדלער נס מיט זייערע טישלעך און קערבלעך. דאָס פּובליקום בייסט דאָ צו און שטילט איין דעם דורשט אין די פּאַוזעס צווישן די רעדעס.

די פאַרזאַמלונגען פלעגן זיך געוויינלעך אָנהויבן אום 11 און פלעגן זיך ענדיקן אַרום 3. געוויינלעך פלעגן זיך די פאַרזאַמלונגען פירן אין פאָלגנדער אָרדענונג: צוערשט פלעגן גיין די איבּאָבים פון שטרייק. די דעפּוטאַציע פון די פריקאַזשטשיקעס, וועלכע האָט געפירט די פאַרהאַנדלונגען מיט די באַלעבאַטים, פלעגט באַקענען די פאַרזאַמלונג מיט דער לאַגע און מיטן גאַנג פון די פאַרהאַנדלונגען. דערנאָך פלעגן זיך אָנהויבן די רעדעס. און הערנדיק דידאָזיקע רעדעס, האָט זיך די טויזנטקעפּיקע מאַסע אָנגעצונדן מיט גלויבן און ענטוזיאַזם. פון דער בימע האָבן זיך צו איר געטראָגן רעוואָלוציאָנערע געדאַנקען, רעוואָלוציאָנערע אידייען, און האָבן איר גערופן צום קאַמף, האָבן איר באַקענט מיט אַ נייעם לעבן, האָבן איר דערציילט וועגן אַ בעסערער אָרדענונג.

דידאָזיקע 9 פאַרזאַמלונגען, וועלכע זיינען געווען אין שול, האָבן אונזערע כּאַוויירים אויסגענוצט וואָס ברייטער און צוועקמעסיקער. אויף די פאַרזאַמלונגען האָט מען גערעדט וועגן דעם איצטיקן מאָמענט, וועגן דער אומפאַרמיידלעכקייט און נאָענטקייט פון דער פאַרניכטונג פון דער זעלבסטהערשונג, וועגן די פּאָליטישע פאַרטייען, פאַר וועלכע די רעגירונג וועט זיך כאַפּן, קעדיי ווי עס איז אָפּצוציען דעמדאָזיקן מאָמענט פון איר פאַרניכטונג. מע האָט גערעדט וועגן דער נויטיקייט צו קעמפן פאַר אַ דעמאָקראַטישע רעפּובליק, מע האָט גערעדט וועגן

דער דיקטאַטור פונם פּראָלעטאַריאַט, וועגן דער רעוואָלוציאָנערער סאָציאַל-דעמאָקראַטיע, וועגן דער אַלוועלטלעכער אַכדעס פון פּראָלעטאַריאַט; מע האָט גערעדט וועגן דעם אויפשטאַנד, וועלכער האָט אַרומגעכאַפּט גאַנץ רוסלאַנד, וועגן די שטרייקן און אומרוען, וועלכע זיינען פאָרגעקומען אין אַלע שטעט פון אונזער לאַנד; מע האָט גערעדט וועגן דער ראָלע, וועלכע ס'האָט געשפּילט, שפּילט איצט און וועט שפּילן דער אידישער פּראָלעטאַריאַט אינעם לעבן פון אידישן פאָלק. מע האט געמאַכט אַ פאַרגלייך צווישן דעם אַלטן גאָלעס-אידן און דעם נייעם אידן-פּראָלעטאַריער, וועלכער קעמפט מיט אַן אויפגעהויבענעם קאָפּ פאַר אַ נייעם לעבן און וועלכער גייט אַלץ פאָרווערטס מיט ריזיקע שריט אַף דעמדאָזיקן נייעם וועג. מע האָט גערעדט וועגן דער רעוו. סאָצ.-דעמ. אָרגאַניזאַציע, וועלכע פירט דעם אידישן פּראָלעטאַריאַט אַף דעמדאָזיקן וועג—וועגן „בונד"; מע האָט אויך גערעדט וועגן די סאָציאַל-דעמאָקראַטישע פּאַרטייען, וועלכע פירן דעם פּראָלעטאַריאַט פון די איבעריקע נאַציעס, וואָס וואוינען אין רוסלאַנד; מע האט גערעדט וועגן דער נויטיקייט, אַז דער פּראָלעטאַריאַט פון אַלע נאַציעס זאָל צוזאַמען קעמפן אונטער איין פאָן קעגן דעם דעספּאָטיזם, קעגן דער בורזשואַזיע, קעגן דעם קאַפּיטאַליזם; מע האָט גערעדט וועגן דער ליכטיקער וועלט פון סאָציאַליזם.

אַף איינער פון די פאַרזאַמלונגען—אַף דער דריטער—האָט מען פון דער בימע פאָרגעלעזן די נעמען פון שטרייק-ברעכער, און יעדער אויסגעלייענטער נאָמען האָט אַרויסגערופן געשרייען פון פאַראַכטונג קעגן די פאַרעטער פון דער אַלגעמיינער זאַך. נאָר אָט בעט איינער דאָס וואָרט. אָפן בימע גייט אַרויף אַ באַיאַרנטער איד און שווערט זיך מיט גאָט און מיט דער טוירע, אַז זיין נאָמען איז דורך אַ טעות אַריינגעפאַלן אין צעטל פון די שטרייק-ברעכער און בעט, מע זאָל פון אים אַראָפּנעמען דעם שאַנד-פלעק. עס הערן זיך געשרייען: „מיר נעמען אַראָפּ!"

איינע פון די אינטערעסאַנטסטע פאַרזאַמלונגען איז געוועזן די לעצטע, אַף וועלכער עס איז געמאַכט געוואָרן דער סאַכאַקל פון דעם, וואָס עס איז אויפגעטאָן געוואָרן אין דער צייט פון שטרייק, און עס איז באַשלאָסן געוואָרן צו פאַרענדיקן דעם שטרייק. אַף דערדאָזיקער פאַרזאַמלונג זיינען פון אונזער אָרגאַניזאַציע פאָרגעלייגט געוואָרן צוויי רעזאָלוציעס: איינע, וואָס האָט געפאָדערט, מע זאָל גלייך צוזאַמענרופן אַ גרינדונגס-פאַרזאַמלונג, קעדיי איינצופירן אין רוסלאַנד אַ דעמאָקראַטישע רעפּובליק, און 8-שאָעדיקן אַרבעטס-טאָג, מאַכן אַ סאָף צו דער מילכאָמע און באַפרייען אַלע די, וואָס האָבן געליטן פאַר זייערע פּאָליטישע און רעוואָלוציאָנערע איבערצייגונגען; און אַ צווייטע, — אין וועלכער עס איז געווען אַ באַגריסונג דעם צענטראַלן קאָמיטעט פון „בונד", אַלס אַ פאָרשטייער פון דעם אָרגאַניזירטן אידישן פּראָלעטאַריאַט. ביידע רעזאָלוציעס זיינען איינשטימיק אָנגענומען געוואָרן פון דער פאַרזאַמלונג פון איבער 4000 מאַן. אַף דער אייגענער פאַרזאַמלונג האָבן אייניקע פּריקאַזשטשיקעס פאָרגעשלאָגן אויסצודריקן דאַנקבאַרקייט דעם מינסקער קאָמיטעט פון „בונד" פאַר זיין ענערגישער און טיכטיקער פירונג פונם שטרייק. דער פאָרשלאַג איז

אָנגענומען געוואָרן. דער פאָרזיצנדער האט דערקלערט דעם שטרייק פאר געענדיקט און האט פארמאכט די פארזאמלונג. ארויסגייענדיק פון שול, האט דאס פובליקום אף דער שקאָלנער און נעמיגער גאס געמאַכט א דעמאָנסטראַציע.

כוץ די נאר וואס באשריבענע פאָליטישע מיטינגען, איז איינע פון די אינטערעסאנטסטע דערשיינונגען פונם שטרייק די פארהאנדלונגען צווישן די סאָכרים און די פריקאזשטשיקעס. עס איז נויטיק אָנצואווייזן אף דעם שארפן קלאסן־כאראקטער, וועלכן די פארהאנדלונגען האבן געטראָגן. אף די אסיפעס פון די דעלעגאציעס פון די סאָכרים מיט די פריקאזשטשיקעס איז פאָרגעקומען א שארפער קאמף צווישן צוויי פארטייען. די דעלעגאציע פון די פריקאזטשיקעס איז צוזאמענגעשטעלט געווען אפן פאָלגנדיקן אויפן: די שטרייק־קאָמיסיע, וועלכע איז צוזאמענגעשטעלט געוואָרן פון קאָמיטעט פון „בונד“ און וועלכע האט געארבעט אונטער זיין פירונג, האָט פון זיך אויסגעקליבן א דעלעגאציע צו פירן די פארהאנדלונגען מיט די סאָכרים. די דעלעגאציע פון די לעצטע איז אויסגעקליבן געוואָרן אף אן אלגעמיינער פארזאמלונג פון די סאָכרים פון דער שטאָט מינסק.

די ערשטע אַסיפע פון די דעלעגאַציעס איז פאָרגעקומען אין טשערטשעס זאַל. קומענדיק אַהין, האָבן מיר באַם טיר באַמערקט פּאָליציי. מיר האָבן געפאָדערט, אַז די פּאָליציי זאָל אוועקגיין. אונזער פאָדערונג איז דערפילט געוואָרן. אַף אונזער פאָדערונג איז אויך אַריינגעלאָזן געוואָרן אין זאַל פאָרשטייער פון דער פרעסע. נאָכדעם ווי מיר האָבן אונטערזוכט די באַפולמעכטיקונג פון דער סאָכרישער דעלעגאַציע און מיר האָבן אויסגעקליבן אַ פרעזידיום פון די פריקאַזטשיקעס און סאָכרים, האָבן מיר זיך גענומען צו דער באַטראַכטונג פון די פאָדערונגען, וועלכע די פריקאַזטשיקעס האָבן געשטעלט די באַלעבאַטים. שוין גלייך פון אָנהויב האָבן מיר זיך געסטאַרעט אזוי אַוועקצושטעלן די פאַרהאַנדלונגען, אַז אונזערע אַסיפעס זאָלן טראָגן דעם כאַראַקטער ניט פון אַסיפעס וועגן אַ „געמיינזאַמען“ איניען, ווי דאָס האָבן געוואָלט די באַלעבאַטים, נאָר דעם כאַראַקטער פון אַ קאַמף פון צוויי קלאַסן. אַף די אַלע אַפּעלאַציעס פון די סאָכרים צום „געוויסן“ און צום „יוישער“ האָבן מיר זיי דערקלערט, אַז אונזער „יוישער“ איז זייער ווייט פון זייער „יוישער“; דער „יוישער“ פון די עקספּלואַטאַטאָרן האָט גאָר קיין שייכעס ניט מיט דעם יוישער פון די עקספּלואַטירטע. מיר האָבן מאַסרע געווען די באַלעבאַטים, אַז די פאָדערונגען, וועלכע מיר האָבן ארויסגעשטעלט, זיינען לאַכלוטן ניט דאָס העכסטע פון דעם, צו וואָס מיר שטרעבן. אויב מיר שטעלן איצט אַרויס נאָר אַ 12־שעהדיקן אַרבעטסטאָג — האָבן געזאָגט אונזערע רעדנער — דערקלערט זיך דאָס מיט דעם, וואָס באַ די איצטיקע באַדינגונגען קאָנען מיר דערגרייכן נאָר אַזאַ אַרבעטסטאָג, אָבער ווי נאָר די פאַרהעלטענישן פון די געזעלשאַפטלעכע קריכעס וועלן זיך איבערבייטן צו גונסטן פון אונז, וועלן מיר גלייך שטעלן גרעסערע פאָדערונגען. נאָך אונזערע רעדעס האָבן די סאָכרים פאַרשטאַנען, אַז זייערע פאַרשיידענע פּאַנטאַזיעס וועגן הילפס־קאַסעס פון סאָכרים און פריקאַזטשיקעס איז שוין צייט אַוועקצוואַרפן. צום „יוישער“ הערט מען זיך אויף צו ווענדן

און די טאָכרים ריידן שוין ניט וועגן אַכדעס, נאָר וועגן דער נויטיקייט צו קעמפן מיט די פריקאַזטשיקעס, וועגן דער נויטיקייט אַנטקעגן צו שטעלן דער קראַפט פון די פריקאַזטשיקעס אַן אייגענע קראַפט.

די רעזולטאַטן פון דער אַסיפע זיינען די פאָלגנדיקע: די באַלעבאַטים זיינען איינשטימיק מיט אַלע ארויסגעשטעלטע פאָדערונגען פון די פריקאַזטשיקעס אויסער 2: די פאָדערונג, אַז שאַבעס-צו-נאכט זאָלן זיי פארמאכן די קראָמען און אַז יאָנטעוו-געלט זאָל באַטרעפן פאַר 4 וואָכן געהאַלט. וואָס איז שייך צו דיזאָזיקע לעצטע 2 פאָדערונגען, איז מען דורכגעקומען אָף דאָס פאָלגנ-דעס: אינם מעשעך פון די 4 זומערדיקע מאָנאַטן זיינען די קראָמען שאַבעס-צו-נאַכט פאַרמאַכט, און די איבעריקע צייט פון יאָר זיינען איינגעשטעלט 2 סמענעס, וועלכע אַרבעטן שאַבעס-צו-נאכט איבער שאַבעס-צונאַכט.

אין דער צייט פון אונזערע פאָרהאַנדלונגען מיט די באַלעבאַטים האָבן זיי ארויסגעשטעלט קעגן-פאָדערונגען: מע זאָל איינשטעלן אַ שיידונגס-קאַמער, די באַלעבאַטים זאָלן האָבן רעכט צו אָנטזאָגן זייערע פריקאַזטשיקעס, אָנזאָגנ-דיק זיי פריער מיט 3 מאָנאַטן און אַ פאַרמיטלונגס-געריכט (טרעטעיסקי סוד) צו באַטראַכטן אַלע געלט-איניאָנים און פערזענלעכע סיכסוכים צווישן די באַ-לעבאַטים און פריקאַזטשיקעס. די ערשטע צוויי פאָדערונגען האָבן מיר אינ-גאַנצן אָפּגעזאָגט, אָף די דריטע האָבן מיר צוליב טאַקטישע אורזאַכן איינגע-וויליקט, נאָר מיט דעם טנאַי, אַז דער פאַרמיטלונגס-געריכט זאָל ווירקן נאָר אין פאַרלויף פון אַ האַלב יאָר.

אַזוי האָט זיך פאַרענדיקט דער 10-טאָגיקער שטרייק פון די פריקאַזטשי-קעס, וועלכער האָט באַוויזן, צו וואָס מיר קענען זיך דערשלאָגן, ווען מיר פירן אונזער קאַמף מוטיק און אייניק.

ב. אַ פריקאַזטשיקעס-שטרייק אין באָברויסק אונטער דער אָנפירונג פון „פויאַליי-ציען".

(קאָרעספּאָנדענץ פון באָברויסק אין נומ. 227 „לעצטע נאכריכטן" פון 7 אפריל 1905).

דעם 6-טן מאַרט האָט זיך בײַ אונז אָנגעהויבן אַן אַלגעמיינער שטרייק פון די פריקאַזטשיקעס, מיט וועלכן עס פירט אָן די אָרגאַניזאַציע פון „פויאַליי-ציען". די פאָדערונגען זיינען: אַן אַרבעטסטאָג פון 9 ביז 9, אַן אנדערטהאלבנ-שאָעדיקע האַפסאָקע אָף מיטאָג, העכערן די סכירעס אָף 15—25 פראָצענט, אַ בעסערע באהאַנדלונג און אַנדערע. צווישן די לעצטע ווענדעט אָף זיך אַ באַ-זונדער אויפמערקזאַמקייט די פאָדערונג פון „קאָמיסיאָנע". דאָס איז אַ פראָ-צענט (פון אומזאַץ), וואָס די פאַבריקאַנטן באַצאָלן די פריקאַזטשיקעס פאַרן פאַרקויפן אַ געוויסע צאָל סכוירע. די ווירקונג פונם דאָזיקן „פראָצענט" איז אַ שרעקלעך דעמאָראַליזירנדיקע: ער צווינגט דעם פריקאַזטשיק כאַנפענען און נאַרן דעם קויפער, ער פאַרייניקט זיינע אינטערעסן מיט די אינטערעסן פון די קרעמער.

די פּריקאַזטשיקעס און פּריקאַזטשיצעס — מיטגלידער פון אונזער אָרגאַניזאַציע, — העלפן ניט מיט דעם שטרייק. אונזער אָרגאַניזאַציע, ניט קוקנדיק אפן קאַטעגאָרישן אָפּזאָג פון די „פּועלי-ציון", האָט זיך דאָך דערשלאָגן צו באַטייליקן זיך אין דער אַלגעמיינער פאַרזאַמלונג, וועלכע איז פאָרגעקומען פאַרן שטרייק. אונזער פאָרשטייער האָט געפאָדערט, אז מע זאָל אָראָפּנעמען די פאָדערונג פון „קאָמיסיאָנע", נאָר ער האָט דאָס ניט געפּועלט. ווי אַפן איינציקן רעזולטאַט פון אונזער אָנטייל אין דער פאַרזאַמלונג קאָן מען אָנווייזן אף דעם, וואָס צווישן די אַרויסגעשטעלטע פאָדערונגען ווערט „אנערקענט די נויטיקייט פון אַן אכטשאָעדיקן ארבעטסטאָג".

אַף א פאַרזאַמלונג פון אָרגאַניזירטע פּריקאַזטשיקעס און פּריקאַזטשיצעס (15 מאַן) — מיטגלידער פון דער בונדישער אָרגאַניזאַציע, איז וועגן שטרייק אנגענומען געוואָרן די פאָלגנדיקע רעזאָלוציע:

„נעמענדיק אין באַטראַכט, אַז דער עקאָנאמישער קאַמף, פאַרבעסערנדיק די לאַגע פון די אַרבעטער, באַקומט אַ באַדייטונג נאָר דענסטמאָל, ווען ער ווירקט מיט דער אַנטוויקלונג פון זייער קלאַסן-באַוואוסטזיין; אַז אַזאַ באַדייטונג קאָן דער עקאָנאָמישער קאַמף באַקומען נאָר דענסטמאָל, ווען ער ווערט אָנגעפירט דורך אַ סאָצ. דעמאָקראַטישער און ניט דורך אַ בורזשואַזער פאַרטיי, וועלכער עס איז פרעמד דער ענדעציל פון פּראָלעטאַריאַט, וואָס עס האָט זיך קלאָר ארויסגעוויזן אין דער צייט פון לעצטן שטרייק פון די פּריקאַזטשיקעס, מיט וועלכע עס פירט אָן די „פּועלי-ציון"; נעמענדיק ווייטער אין אַכט, אז די אָרגאַניזאַציע פון „פּועלי-ציון", אכוץ אַרויסשטעלן די פאָדערונגען פון „קאָמיסיאָנע", באַמיט זיך צו אָפּשוואכן דעם רעוואָלוציאָנער-סאָציאַליסטישן באַוואוסטזיין פון פּראָלעטאַריאַט, רופנדיק אים אין דער צייט פונם שטרייק קעמפן פאַר א אידישער קלאַסן-מלוכע, אָפּווענדנדיק אים מיט דעם פון זיינע וויכטיקסטע אויפגאַבן — פון זיין פּאָליטישער באַפרייאונג פון דעספּאָטיזם — זאָגן מיר זיך אָפּ צו מיטווירקן דעם שטרייק און אַריינצוטרעטן אין וועלכע ניט איז פאַרבינדונגען מיט די „פּועלי-ציון" אַף אָנצופירן מיט אים. נאָר ניט וועלנדיק שטערן די כאַווירים אין זייער קאַמף, וואַרפן מיר די אַרבעט, אפזאָגנדיק זיך פונדעסטוועגן אַרויסצושטעלן די פאָדערונג פון „קאָמיסיאָנע", ווייל זי פאַרטונקלט דעם קלאַסן-באַוואוסטזיין. צו דעם רופן מיר פאַרייניקן זיך אַלע פּריקאַזטשיקעס".

דידאָזיקע רעזאָלוציע איז דעם 6-טן מאַרט פאָרגעלעזט געוואָרן אף אַ פאַר־זאַמלונג פון די אָרגאַניזאַטאָרן פונם שטרייק.

ג. די פאָדערונגען פון די ניקאָלאַיעווער פּריקאַזשטשיקעס.

(קאָרעספּאָנדענץ אין נום. 22 „וואסכאָד" פון 1905)

„די ניקאָלאַיעווער אידישע געזעלשאַפט צו שטיצן די אומפאַרמעגלעכע האַנדלס-אָנגעשטעלטע און קליינע קרעמער" [80] האָט באַשטעטיקט צום אָפּשיקן

אין דער רעגירונגס-קאָמיסיע, אונטערן פאָרזיץ פונם געהילפס-מיניסטער טימאַ-שאָוו, די פאָלגנדיקע פאָדערונגען פון די אָרטיקע פריקאַזטשיקעס:

1) אַ מאַקסימאַלער עלף-שעהדיקער אַרבעטס-טאָג מיט אַ צוויישעהדיקער הפסקה פאַר פריקאַזטשיקעס און אַ צענשעהדיקער אַרבעטס-טאָג מיט אַ צוויישעהדיקער הפסקה פאַר קאָנטאָר-אָנגעשטעלטע.

2) פולשטענדיקער אָפרו אין די זונטיקדיקע טעג און אין די צוועלף טעג פון די קריסטלעכע יאָנטוווים.

3) דרייוואָכיקער אורלויב אין יאָר מיטן אויסצאָלן דאָס גאַנצע געהאַלט.

4) אַ רעכענונגס-ביכל, אין וועלכן עס דאַרפן זיין אויסצוגן פון די עקזיס-טירנדיקע אַרבעטס-געזעצן, ווען אָנגעקומען אויף דער שטעלע, די גרויס פונם געהאַלט, די אויסגעצאָלטע סכומים און די איבעריקע באַדינגונגען פון דער אַרבעט.

5) אַ פריקאַזטשיק, וועלכן מע האָט אָפּגעזאָגט פון דער שטעלע ניט צוליב זיין שולד, דאַרף באַקומען אַלס קאָמפּענסאַציע ניט ווייניקער ווי אַ דרייכאָ-דעשימדיקן געהאַלט, אויב ער האָט אָפּגעדינט ניט ווייניקער פון צוויי יאָר.

6) אינם פאַל, ווען עס ווערט קראַנק אַ פריקאַזטשיק, וואָס האָט אָפּגע-דינט ניט ווייניקער ווי אַ יאָר, איז דער באַלעבאָס מחויב אויסצאָלן אים דעם גאַנצן געהאַלט אינם משך פון דריי חדשים.

7) גרינדן אַ פענסיע-שפּאָרקאַסע דורך דער פּראָצענט-אָפּרעכענונג פונם געהאַלט פון די אָנגעשטעלטע און דעם אָבליגאַטאָרישן אַנטייל פון די באַלע-באַטים מיט אָפּצאָלונגען, וועלכע דאַרפן זיין ניט קלענער, איידער די אַלגע-מיינע סומע פון די אָפּרעכענונגען פון די אָנגעשטעלטע.

8) די גרינדונג פון אַ בוירערים-געריכט אויף צו אויסמיידן אַלע שטריט-פראַגן און מיספאַרשטענדענישן צווישן די באַלעבאַטים און די אָנגעשטעלטע.

9) די אַרבעט פון די מינדעריעריקע טאָר ניט זיין קיין אומזיסטע. די צאָל פון די אַרבעטס-שעהען דאַרף פאַר זיי פאַרקירצט ווערן ביז 8 בײַ אַ צוויישעה-דיקן אָפּרו. עס דאַרף זיי אויך געגעבן ווערן אַ מעגלעכקייט צו באַזוכן די אָוונט-קורסן אויפן רעכענונג פונם באַלעבאָס. די מינדעריעריקע פריקאַזטשיקעס טאָרן ניט אויסגענוצט ווערן צו הויז-אַרבעט און פערזענלעכער באַדינונג.

10) אויסגלייכן די אידישע פריקאַזטשיקעס אין אַלע רעכט מיט די פרי-קאַזטשיקעס פון די אַנדערע נאַציעס, און אויך אָפּשאַפן די באַגרעניצונגען פאַר די אידישע אָנגעשטעלטע אין די נאָטאַריעלע קאָנטאָרן.

49. די אידישע ארבעטער און די רעגירונגס-קאמיסיעס וועגן דער ארבעטער-פראגע.

(קארעספאָנדענץ פון דווינסק אין נומ. 232 „לעצטע נאכריכטן" פון 10-טן מאי 1905).

דעם 26-טן מאַרט האָבן מיר זיך דערוואוסט, אַז דעם 30-טן וועלן זיך אין וויטעבסק אָנהויבן די זיצונגען פון דער קאָמיסיע וועגן דער אַרבעטער-

פֿראַגע, מיטן אַנטייל פֿון פֿאָרשטייער פֿון די אַרבעטער און פֿאַבריקאַנטן, אונטער דער אָנפֿירונג פֿונם גובערנאַטאָר און פֿאַבריק־אינספּעקטאָר. די קאָמיסיע וועט זיך באַשעפֿטיקן מיט באַטראַכטן בלויז די עקאָנאָמישע נויטן פֿון די אַרבעטער: מיקויעך פּאָליטישע אָבער, פֿאַרשטייט זיך, וועט מען קיין וואָרט ניט ריידן.

צוזאַמען מיטן וויטעבסקער קאָמיטעט פֿון בונד האָבן מיר אַרויסגעלאָזן אַ פּראָקלאַמאַציע „פּאָליצייאישע קונצן“ (אין אידיש און רוסיש), וועלכע איז היינט אָפֿן פֿאַרשפּרייט געוואָרן אַף אַלע פֿאַבריקן און זאַוואָדן, צו וועלכע מיר האָבן נאָר אַ צוטריט. זי איז אויך פֿאַנאַנדערגעשיקט געוואָרן איבערן ראַיאָן.

דעם 27-טן האָבן זיך אַף אַלע פֿאַבריקן באַוויזן מעלדונגען וועגן דער גרינדונג פֿון דערדאָזיקער קאָמיסיע, און די אַרבעטער זיינען איינגעלאָדן געוואָרן אויסצוקלייבן זייערע פֿאָרשטייער, אַף וואָס מע האָט זיי פֿאָרגעשטעלט צוויי פֿרייע שאָ... די אויסגעקליבענע דעלעגאַטן האָבן היינט באַדאַרפֿט אָפּפֿאָרן קיין וויטעבסק.

אונזער אָרגאַניזאַציע האָט באַשלאָסן בילדן אַ ספּעציעלע גרופּע אַגיטאַטאָרן, וועלכע זאָלן דערקלערן די אַרבעטער די באַדייטונג פֿונם דאָזיקן נייעם פּאָליצייאישן קונצשטיק, פֿאָרמולירן אונזער באַציאונג צו דער קאָמיסיע, און אויך די פֿאָדערונגען, נאָך דער באַפֿרידיקונג פֿון וועלכע דורך דער העכערער אַדמיניסטראַציע וואָלטן די אַרבעטער זיך געקאָנט באַטייליקן אין איר טעטיקייט.

מיר האָבן אַרויסגעשטעלט די פֿאָלגנדיקע דריי פֿאָדערונגען: 1) די אַרבעטער קאָנען פֿולשטענדיק פֿריי צוזאַמענקלייבן זיך ביז די וואָלן אַזוי פֿיל מאָל, וויפֿל זיי וועלן געפֿינען פֿאַר נויטיק, און פֿולשטענדיק פֿריי ריידן אַף זייערע פֿאַרזאַמלונגען וועגן אַלץ, וואָס זיי אינטערעסירט. 2) די וואַלן דאַרפֿן זיין פֿריי פֿון יעטווידער דרוק מיצאַד דער פּאָליציי און דער פֿאַבריק־אַדמיניסטראַציע: זייערע פֿאָרשטייער דאַרפֿן ניט זיין אָנוועזנד בעשאַס די וואַלן. דאָס רעכט צו קלייבן און ווערן אויסגעקליבן דאַרף אַף גלייכע יעסוידעס פֿאָרגעשטעלט ווערן סאַי די אַרבעטער, סאַי די אַרבעטערינס. די וואַלן דאַרפֿן דורכגעפֿירט ווערן אָפֿן יעסאָד פֿון אַלגעמיינער און געהיימער אָפּשטימונג. 3) אין דער קאָמיסיע גופֿע האָבן די אַרבעטער דאָס רעכט פֿולשטענדיק פֿריי צו ריידן ניט נאָר וועגן דער לאַגע פֿון די אַרבעטער, נאָר אויך וועגן פּאָליטישן רעזשים, דערביי קאָנען זיי פֿאַר דעם ניט צוגעצויגן ווערן צו קיין שום פֿאַראַנטוואָרטלעכקייט — ניט אַדמיניסטראַטיוו און ניט דורכן געריכט.

דעם 28-טן האָבן אונזערע אַגיטאַטאָרן באַזוכט אַלע פֿאַבריקן און זאַוואָדן (אויסער גרילי׳כעס און וואַלדנבערגס). אַזוי ווי אַף פֿיל פֿאַבריקן, ווי, צום ביישפּיל, בײַ נאַטאַנסאָן, זאַקס און אַנדערע, אַרבעטן אידן און קריסטן צוזאַמען, האָט מען דאָרט גערעדט אי אַף אידיש, אי אַף רוסיש. די אַרבעטער האָבן אויפֿמערקזאַם אויסגעהערט די רעדנער און באַדעקט די רעדעס מיט הילכיקע אַפּלאָדיסמענטן און אויסגעשרייען: „מיר וועלן ניט קלייבן, ביז מע

וועט ניט באַפרידיקן אונזערע פאָדערונגען". די רוסישע און אידישע אַרבעטער האָבן ברידערלעך געדריקט איינער דעם צווייטן די הענט.

5 אזייגער פארנאַכט האָט מען אָף זאַקס פאַבריק... פאָרגעלייגט די אַרבעטער קלייבן דעלעגאַטן. נאָר די אַרבעטער האָבן דערקלערט, אַז זיי וועלן ניט צומרעטן צו די וואַלן, ביז מע וועט זיי ניט גאַראַנטירן, אַז עס וועלן באַפרידיקט ווערן די פאָדערונגען, וואָס זיי האָבן אַרויסגעשטעלט. דער ענטפער פון דער קאָנטאָר איז נאָך ניט באַוואוסט.

הייַנט, דעם 29-טן, זייַנען אונזערע אַגיטאַטאָרן ווידער געגאַנגען איבער די פאַבריקן און זאַוואָדן, קיין איין דעלעגאַט איז קיין וויטעבסק ניט געפאָרן.

50. די שטעטלדיקע אַרבעטער און די פויערים-באַוועגונג אין „טכום"

(קאָרעספּאָנדענץ פון ק ר ע ס ל א וו ק ע, וויטעבסק, גוב. אין נומ, 223 „לעצטע נאַכריכטן" פון 10 מאַרט 1905)

...מיט אייניקע טעג צוריק האָבן צו אונז אָנגעהויבן דערגיין קלאַנגען, אַז די פויערים פון די דערפער, וואָס אַרום קרעסלאַווקע, גייען מאַכנעסווייז צו 150-200 מענטשן איבער די פריצישע וועלדער און באַלעבאַטעווען דאָרט, ווי אין אייגענע. אין מיטן העלן טאָג ציען זיך פון וואַלד גאַנצע שורעס פורן מיט האָלץ. דעם וואַלד האַקן די פויערים מיט אַ סיידער, וואָס עס באַווייזט, אַז זיי האָבן אָף אים אויסזיכטן אויך אין זער ווייטער צוקונפט...

אָף צו באַרואיקן די „בונטאָווטשיקעס" האָט מען אַרויסגערופן מיליטער. סאָלדאַטן האָט מען אַרויסגעשיקט אין די דערפער אוושוואַלד, מאַלינאָווקע, באָראָווקע און קומבולקע. צוויי פריצישע הויפן—באַדענעס און קאָנסטאַנטינאָווע,—האָבן די פויערים פאַרברענט. אין הויף קאַפּאַלאָווע האָבן די פויערים, ווי מע זאָגט, דערהאַרגעט דעם פאַרעץ מיטן פאַרוואַלטער פאַר דערמאָרדן אַ פויער.

אונזער אָרגאַניזאַציע האָט אַרויסגעלאָזן אין 800 עקז. אַ העקטאָגראַפירטן בלעטל צו די סאָלדאַטן, אין וועלכן די לעצטע ווערן גערופן אויפשטיין קעגן אונזער אַלגעמיינעם סוינע און אָפזאָגן זיך פון צו שיסן אין די פויערים.

די שטימונג צווישן די לעצטע בענויגייע... צו די אַרבעטער, אָדער „פּאַבריקאַנטן", ווי די פויערים רופן זיי, איז אַ פריינטלעכע... די בלעטלעך און די אַרבעטער זייַנען זייער פּאָפּולער צווישן די פויערים. די בלעטלעך צעכאַפּן זיי מאַמעש פון די הענט, זיי לייגן פאַר זיי געלט.

...דער טאָג פון 20-טן פעוורואַל איז געווען בעעמעס אַ היסטאָרישער פאַר דער רעוואָלוציאָנערער באַוועגונג פון קרעסלאַווקע. עס איז געווען זונטיק און אָפן מאַרק זייַנען אָנגעפאָרן אַסאַך פויערים. אַזייגער צוויי באַטאָג זייַנען אַ מענטשן 10 פון זיי געקומען אָף כורינס פאַבריק*) און געבעטן אַרויסשיקן זיי דעם „גלאַיונעס" אָף אַן אייצע. ווי עס האָט זיך אַרויסגעוויזן, האָט מען די

*) די גרעסטע פאַבריק אין קרעסלאַווקע.

פויערים באַפּעלן צוזאַמענקלייבן זיך 4 אוייגער אין קרעסלאַווקער וואָלאָסט־פּאַרוואַלטונג, וואוהין עס וועט קומען דער גובערנאַטאָר. ווילן זיי, הייסט עס, מיט אונז באַראַטן זיך, ווי צו האַלטן זיך מיטן גובערנאַטאָר.

אונזער אָרגאַניזאַציע האָט באַשלאָסן טייקעף אויסלאָזן אַ העקטאָגראַפירטן בלעטל צו די פויערים, אין וועלכן עס זאָלן זיין קורץ פאָרמולירט זייערע נאָענטסטע פאָדערונגען. דערווייל, ביז די בלעטלעך זיינען געוואָרן פאַרטיק, האָבן מיר דורכגעפירט צוויי גאַסן־פאַרזאַמלונגען, וועלכע זיינען דורכגעגאַנגען גלענצנד. אַ האַמוין פון 300 פויערים רינגלט אַרום דעם רעדנער, וועלכער האַלט פאַר זיי אַ הייסע רעדע, רופט זיי צום פּאָליטישן קאַמף. ווי נאָר דער רעדנער דערמאָנט די אומגליקן פון דער מילכאָמע און אונזער פאָדערונג טייקעף ענדיקן זי, שווירערט אויף דער האַמוין און פון הונדערטער פויערשע מיילער רייסט זיך אַרויס: „אָט דאָס ווילן מיר דאָך אויך!“ יעדע נייע פאָדערונג, וועלכע דער רעדנער דערקלערט, ווערט באַדעקט מיטן הילכיקן „אוראַ“. אייניקע פויערים קאָנען זיך ניט איינהאַלטן און ווילן אויך עפּעס זאָגן, נאָר די פאַרזאַמלונג האַלט זיי אָפּ: „שטער אים ניט ריידן, ער ווייס מער פון דיר“... דער רעדנער האָט געענדיקט, און די פאַרזאַמלונג איז זיך פונאַנדערגעגאַנגען אַ באַגייסטערטע, גרייט אַרויסצושטעלן דעם גובערנאַטאָר אַלע פאָדערונגען, וואָס דער רעדנער האָט פאָרמולירט.

אין אַ האַלבע שעה אַרום איז אין אַן אַנדער עק פאָרגעקומען אַ צווייטע פויערשע פאַרזאַמלונג. עס האָבן גערעדט צוויי רעדנער. איינער האָט זיך באַמיט צו דערווייזן, אַז מיט ראַבירן וועלן די פויערים זיך גאָרניט דערשלאָגן און האָט גערופן צו אַן ענערגישן קאַמף קעגן דעם שווערעש פון אַלע צאַרעס — קעגן דעם עקזיסטירנדן ווילקיר און דער זעלבסטהערשונג. דער צווייטער האָט גערעדט וועגן דעם, אַז די סאָנים פון פאָלק וועלן זיך געווויס סטאַרען אַלץ אַרויפוואַרפן אויף די אידן. נאָר דער גאַנצער האַמוין האָט אויסגעשריען: „ניין, איצט וועט מען שוין אונז ניט נאַרן! יענע צייטן זיינען שוין פאַריבער!“

דאָס סאַמע וויכטיקע איז נאָך אָבער געווען פאָרויס — אויף דער פאַרזאַמלונג בא דער וואָלאָסט־פאַרוואַלטונג, וואוהין 4 אוייגער האָט געדאַרפט קומען דער גובערנאַטאָר.

גרופן פויערים האָבן זיך פון אַלע זייטן געצויגן צום באַשטימטן אָרט, די שטימונג אי בא זיי אַ געהויבענע.

...עס איז שוין 4 אוייגער און דער גובערנאַטאָר איז ניטאָ. פויערים האָבן זיך צונויפגעקליבן אַרום 300; קימאַט אַזוי פיל זיינען געקומען אויך „שטאָטישע“. די פויערים, אָנגעעלעקטריזירט אויף די גאַסן־פאַרזאַמלונגען, זיינען געשטאַנען אין קרייזלעך און אויפגערעגט געשמועסט צווישן זיך. אין גיכן האָט מען געבראַכט אונזערע בלעטלעך; עס האָט זיך אָנגעהויבן אויך אַ מונדלעכע אַגיטאַציע, ווי צו האַלטן זיך מיטן גובערנאַטאָר, וואָס צו פאָדערן בא אים א. ד. ג. דער זעמסקי נאַטשאַלניק האָט גערופן די פויערים אין הויף פון דער פאַרוואַלטונג, קעדיי צו איזאָלירן זיי פון די „שטאָטישע“. די פויע־

דים אָבער האָבן פון דעם אפילע ניט געוואָלט הערן. „זאָלן „זיי" אויך הערן, וואָס דער גובערנאַטער וועט אונז זאָגן"; „זיי זיינען קליגער פון אונז, וועלן זיי אונז דערנאָך דערקלערן דעם גובערנאַטאָרס רייד".

די אויפרעגונג צווישן די פויערים איז געוואָרן אלץ שטארקער און שטארקער. יעדער לאָזונג, יעדע פאָדערונג איז אונטערגעכאפט געוואָרן מיט א הילכיקן „אורא"... זעענדיק די אויפגערעגטע שטימונג פון די פויערים, האָט די אָרטיקע מאכט ארויסגערופן מיליטער, וועלכע איז באלד געקומען. דער זעמסקי נאטשאלניק האָט פאר די סאלדאטן געהאלטן א רעדע, אין וועלכער ער האָט אונטערגעשטרייכט, אז זיי זיינען די הויפט-שטיצע פון קייסער א. ד. ג.

דאָס האָט נאָך שטארקער אויפגערייצט די פויערים. עס האָבן זיך דערהערט אויפגערעגטע אויסגעשרייען: „וואָס איז דאָ — א פויערשע פארזאמלונג, אָדער א סאָלדאטישע?" „אויב דער גובערנאטאָר וויל ריידן מיט אונז, טאָ צו וואָס דאַרף ער דאָ סאָלדאָטן? „אויב אבער ער וויל ריידן מיט די סאָלדאָטן, טאָ צו וואָס האָט ער אונז אָהער ארויסגערופן?" ניט קוקנדיק אף אלע באמיאונגען פון זעמסקי בארואיקן די פויערים, איז די אויפרעגונג צווישן זיי געוואקסן. עס האָבן זיך געהערט דראָאונגען אפן אדרעס פון זעמסקין און גובערנאטאָר. „אָדער מיר, אָדער די סאָלדאטן!" „יע-יע!" האָט אונטערגעהאלטן די מאסע. „אויב מע וועט ניט צונעמען די סאָלדאטן, וועלן מיר, ברידער, אלע אומקערן זיך אהיים". „אהיים-אהיים!" — האָט מען אָנגעהויבן צו שרייען פון אלע זייטן.

די סאָלדאטן האָט מען צוגענומען.

זעענדיק, אז דער האמוין הערט ניט אויף צו שרייען און „בונטעווען", און אז דער גובערנאטאָר איז נאָך אלץ ניטאָ (מע האָט אים מודיע געווען וועגן דער שטימונג פון די פויערים, און ער האָט, ווייזט אויס, זיך ניט געקאָנט באשליסן ווייזן זיך פאַרן האמוין), האָט דער זעמסקי געמעלדעט, אז דער גובערנאטאָר וועט ניט קומען און פאָרגעלייגט די פויערים פאנאנדערגיין זיך. אליין האָט ער זיך אויך גלייך אָפגעטראָגן.

די פויערים האָבן זיך אָנגעהויבן פאנאַנדערגיין... נאָר אונזערן א רעדנער האָט זיך נאָך איינגעגעבן צו האַלטן פאר זיי א רעדע.

די פאָליציי און אונזערע „פרייוויליקע פאטריאָטן" האָבן אויך ניט געדרעמלט. אף דער פארזאמלונג און אויך נאָכדעם האָבן זיי זיך באמיט אָנצורייצן די פויערים קעגן די אידן און ענערגיש אגיטירן פאר א פאָגראָם. דערווייל הערן די פויערים זיי ניט: „מיר ווייסן שוין איצט אליין, ווער זיינען אונזערע סאָנים און ווער זיינען אונזערע פריינט".

אף מאָרגן האָט מען געבראכט ארום 15 ארעסטירטע פויערים. די פויערים פון די אַרומיקע דערפער האָבן זיך צונויפגעקליבן אין קרעסלאָווקע מיטן ציל צו פאנאנדערטראָגן די פאָליציי-פאַרוואלטונג און באפרייען זייערע כאווירים. דעם פריסטאוו איז געוואָרן פארדעכטיק, וואָס עס האָבן זיך צונויפגעקליבן אזוי פיל פויערים אין אזא אומגעוויינלעכער צייט. ער איז צוגעגאנגען

צו די פויערים און האָט זיי אָנגעהויבן שטראָפן פאר זייער נעכטיקער אויפ־רתג. אויב זיי וועלן זיך גוט פירן, האָט ער זיי צוגעזאָגט איינלאדן דעם גובערנאטאָר, נאָך בעסער וואָלט אָבער געווען, ווען זיי זאָלן אים מיטיילן זייערע פארלאנגען און ער וועט שוין דאָס איבערגעבן דעם גובערנאַטאָר. „נידער מיט דער זעלבסטהערשונג!“ — איז געווען דער ענטפער פון דער פויערים-מאַסע אף די רייד פון פריסטאַוו. דער פריסטאַוו האָט זיך אביסל געהיצט און איז אוועקגעגאנגען. ביסלעכווייז זיינען זיך אויך די פויערים פא־נאנדערגעגאנגען.

באַנאכט האָט מען אלע ארעסטירטע אריבערגעפירט קיין דווינסק, ווייל דער פריסטאַוו האָט מוירע געהאט, אז מע זאָל ניט באפאלן דעם ארעסט־הויז. אפן צווייטן טאָג האָט מען געבראכט נאָך 30 ארעסטירטע פויערים, נאָר זיי האָט מען שוין טייקעף אָפּגעשיקט קיין דווינסק.

אין צוזאמענהאנג מיט די אלע געשעענישן, האָט אונזער אָרגאניזאציע גע־שאפן א באזונדער קאָמיסיע צו ארבעטן צווישן די פויערים...

קרעסלאַווקער אָרגאַניזאציע פון בונד.

VII. מאָביליזאַציע פון די קאָנטער-רעוואָלוציאָנערע קרעפטן.

51. דער זשיטאָמירער פּאָגראָם.

(קאָרעספּאָנדענץ אין נומער 9 „לעצטע פּאָסידונגען“, 1905)

...געוואָרט האָט מען באַ אונז אף א פּאָגראָם שוין לאַנג, וועגן אים האָט גערעדט די גאַנצע שטאָט. צו אים האָט זיך געגרייט די אידישע און ניט אידישע באַפעלקערונג. אפילע די היגע צייטונג „וואָליע“ האָט אויך געפונען פאַר נויטיק צו ריידן וועגן דידאָזיקע קלאנגען און האָט פארזיכערט אין נאָמען פון די אָפיציעלע לייט, אז קיין פּאָגראָם וועט ניט זיין; אז קעדיי צו באַוואָרענען זיך פון אים האָט מען געטאָן אלץ, וואָס מע דאַרף. ווי עס האָט זיך איצטער ארויסגעוויזן, האָט מען טאַקע געטאָן אלץ, וואָס איז נויטיק... קעדיי אים צו אָרגאַניזירן. מיר האָבן זיך אויך געגרייט צום פּאָגראָם — אָרגאַניזירט א זעלבסטשוץ, נאָר מע מוז זיך מודע זיין: דער פּאָגראָם איז פאַר אונז פּאָרט געווען אן אומדערוואַרטעטע זאַך. באַ אונז זיינען ניט געווען קיין באַשטימטע פאַקטן, וואָס זאָלן קענען אָנווייזן, דאָס עס איז מעגלעך, אז עס זאָל אויסברעכן א געוויינלעכער פּאָגראָם. די קריסטלעכע באַפעלקערונג האָט דאָ געלעבט אין שאָלעם מיט דער אידישער. אפילע אין די טעג פון פּאָגראָם האָט מען אויך ניט געקענט באַמערקן קיין באַזונדערע סינע. עמעס, מיר האָבן געוואוסט, אז עס אָרגאַניזירט זיך א „שווארצע מייע“ [81], אז מע האָט פאַרשפּרייט פּראָקלאַמאַציעס, וואָס דערוועקן צו שלאָגן אידן; אז אייניקע מענטשן האָבן באַקומען בריוו מיט סטראשונקעס, נאָר דאָס אלץ איז אין דער לעצטער צייט. געוואָרן אזאַ וואָכעדיקע, געוויינלעכע און אומעטום פאַרברייטערטע דערשיינונג, אז מיר האָבן פון דידאָזיקע פאַקטן קיין גרויסן ווען ניט געמאַכט. מיר האָבן אף אזאַ אויפן געזען די סאַקאָנע ניט דאָרטן, וואו זי איז ווירקלעך געווען: מיר האָבן גערעכנט, אז עס וועלן אָנפאַלן דעריקער די אומאָרגאַנירטע מאַסן פון דער ארומיקער פויערשער און שטאָטישער קליינבירגערלעכער באַפעלקערונג. קעגן זיי האָבן מיר זיך אויך געגרייט ארויסצוטרעטן.

...די היגע „שווארצע מייע“ האָבן אָרגאניזירט די פּאָליציי-לייט און די פּי-

דער, וואָס מע האָט אויסגעשריבן פון מאָסקווע. עס איז איצטער זיכער פעסטגעשטעלט געוואָרן, אז דער פריסטאַוו קאַיאָראָוו, וועמען עס האָט געהאַרגעט דער מיטגליד פון „קאַמפּס-אָטריאַד" פון די סאָציאַליסטן-רעוואָלוציאָנערן, דער פּאָמאָטשניק פריסטאַוו יאַראָצקי, דער עלטערער פּאָליציסט אַלעקסאַנדראָוו און אייניקע איבערגעקליידעטע זשאַנדאַרמען זיינען געווען פון די ערשטע אָרגאַניזאַטאָרן; אין דעם פּאָגראָם גופא האָבן אויך אייניקע פּאָליציי-לייט גענומען אָן אָנטייל. אזוי האט, לעמאָשל, אף דער קיעווער גאַס אַ פּאָליציסט אָנגעוויזן די פּאָגראָמשטשיקעס, וואו עס זיינען די אידישע הייזער, אַן אַנדער פּאָליציסט איז געגאַנגען בעראָש פון אַ גאַנצער כאַליאַסטרע און האָט מיט אַ לאַנגן שטעקן געבראָכן די פענסטער אין די אידישע הייזער; דאָסזעלבע קען מען זאָגן וועגן די סאָלדאַטן. די אָדער יענע איינצלנע סאָלדאַטן האָבן אפילע גענומען אַן אָנטייל אין פּאָגראָם, געשטאָכן די אידן, געהאָלפן זיי שלאָגן.

...די „שווארצע מייע" איז געווען גוט אָרגאַניזירט. די „שווארצע מייעניקעס" זיינען ארומגעגאַנגען אין קליינע גרופּן; אין איין מאָמענט, נאָך אַ צייכן, פלעגן זיי זיך צונויפקלייבן, דערנאָך ווידער פאַנאַנדערשפּרייטן זיך; זיי פלעגן אָפּטרעטן צוריק און אָנפאַלן אין געשלאָסענע רייען, געשאָסן נאָכן סיגנאַל, זיינען ארומגעגאַנגען מיט עלעקטרישע לאַמטערנעס און אז. וו. מיר קענען אויך רעכענען, אז די פּאָזיציע, פון וועלכער זיי האָבן אונז ארויסגערופן צום שלאכט, האָבן זיי אויך לעכאַטכילע פון פריער אויסגעקליבן. די „שווארצע מייעניקעס" האָבן זיך געשטעלט אין פּאָליאַקאָווקע אפן באַרג, פון דאָרטן האָבן זיי אין אונז געשאָסן און געוואָרפן מיט שטיינער; אונז איז אויסגעקומען צו שטיין אין אַ טאָל אַן ארומגערינגלטן מיט קליינע בערגלעך. וואו מיר זיינען געשטאַנען, איז געווען ליכטיק פון לאַמטערנע, די כוליגאַנעס זיינען געשטאַנען אין דער פינסטערניש, זיי האָבן אויך געהאַט אַ באַהאַלטענעם „רעזערוו"; ווען אונזערע כאַווערים האָבן זיך געלאָזט נאָכיאָגן די אַנטלאָפענע כוליגאַנעס, האָט מען זיי מיטאמאָל ארומגערינגלט פון אלע זייטן. צוליב די אלע פאקטן קענען מיר זאָגן, אז דעם 24 און 25 אפּרעל איז אין זשיטאָמיר פאָרגעקומען אַ געפעכט און ניט אַ פּאָגראָם, — אַ געפעכט צווישן כוליגאַנעס און די סאָציאַליסטן, וועלכע די רעגירונג האָט אָרגאַניזירט, קעדיי צו צעשטערן אונזערע קאַמפּס-קרעפטן. די כוליגאַנעס האָבן אפן צווייטן טאָג גלייך אָפן געזאָגט, אז מיר זאָלן אוועקלייגן דאָס געווער, — דאַן וועלן זיי אויפהערן אָנפאַלן אף אונז.

...אין זשיטאָמיר זיינען ניט פאָרגעקומען קיין געוויינלעכע רויבערייען, ווי אין אנדערע שטעט, בעאייס די פּאָגראָמען. איינצלנע פאַקטן פון רויבערייען, האָבן זיך, פארשטייט זיך, דאָ אויך געטראָפן, נאָר אזאַ כורבן ווי אין קישענעוו, האָמעל און אין אנדערע שטעט, וואָס האָבן געליטן פון פּאָגראָמען, האָט מען דאָ ניט געקענט זעען. עס איז מעגלעך, אז אויב קיין זעלבסטשוץ וואָלט ניט געווען, וואָלט זיך דער פּאָגראָם פאַנאַנדערגעוואַקסן, און מיר וואָלטן געהאַט אַ צווייטן קישענעוו, נאָר דאָס איז אַ פאַקט, אז די פּאָגראָמשטשיקעס

זיינען דאָסראָוו יוצע געווען מיט ברעכן די שויבן און כאָרעוו מאַכן די שטוביקע באַ׳עבאַטישקייט. אַף אזאַ אויפן זעען מיר, אַז דעריקער האָט מען געוואָלט אַטאַקירן נאָר אונז, כאָטש אפילע די כוליגאַנעס וואָלטן געוויס אויך פאַנאַנדערגעטראָגן די גאַנצע שטאָט, ווען די זעלבסטשוץ וואָלט זיי ניט געשטאַנען אין וועג.

אָנגעפאַלן איז מען קימאַט גלייכצייטיק אין צוויי=דריי פונקטן: אַף פּאָדאָל, אַפן פּלאַץ און אַף די דערבייאיקע גאַסן. ווען די זעלבסטשוץ האָט ארויסגעשטופּט די כוליגאנעס פון די גאַסן, האָבן זיי זיך צונויפגעקליבן אַפן פּלאַץ; דאָ איז אויך געשטאַנען אונזער זעלבסטשוץ; נאָר באַלד האָט זיך צווישן איר און די כוליגאַנעס געשטעלט דער כאַיעל. דאָ האָבן פאַר די אויגן פון אָפיצער די כוליגאַנעס און דער פּאָמאָטשניק פּריסטאַוו געהאַרגעט דעם רוסישן סטודענט בלינאָוו; דער פּאָמאָטשניק פּריסטאַוו האָט אים מיט קאַאַס א זאָג געטאָן: „כאָטש דו ביסט ניט קיין איד, נאָר ערגער פון א אידן“... בלינאָוו איז, ווי עס איז באַקאָנט, אינם נאָמען פון דער זעלבסטשוץ געגאַנגען צונויפרעדן זיך מיט דער פּאָליציי. בעאַיס ער איז געשטאַנען צווישן צוויי ציילן סאָלדאַטן, האָט מען אים געהאַרגעט.

דער געפּעכט, וואָס איז פאָרגעקומען אַפן פּאָדאָל, האָט נאָך צו זיך קיין גלייכן ניט אין דער געשיכטע פון פּאָגראָמען. פון העלער הויט... האָבן זיך די כוליגאַנעס א וואָרף געטאָן אַף די אידישע הייזער, אָנגעהויבן צו וואַרפן אין זיי שטיינער, אריינגעריסן זיך אין די דירעס, כאָרעוו געמאַכט אלץ, ארויסגעלאָזן די פּוך און די פעדערן פון די קישנס (אַ באַקאַנטעס בילד!), ס׳איז אונטערגעלאָפן די זעלבסטשוץ, האָט נאָר עטלעכע מאָל אויסגעשאָסן און פאַנאַנדערגעטריבן די גאַנצע כאַליאַסטרע. אין עטלעכע מינוט ארום האָבן די כוליגאַנעס גאָר ווי עס דאַרף צו זיין אָנגעהויבן צו אַטאַקירן די כאַוויירים פון זעלבסטשוץ. זיי האָבן זיך אויסגעמושטירט אין ציילן און האָבן פּלאַנמעסיק און אנטש אָסן אָנגעהויבן די אַטאַקע, באַשיטנדיק אונז מיט אַ האָגל פון שטיינער און שראָט. די זעלבסטשוץ האָט באַקומען נייע קרעפטן, — די אַטאַקע האָט מען אָפּגעשלאָגן. דאַן האָבן די כוליגאַנעס ווידער אָפּגעטראָטן צוריק און אונזערע כאַוויירים האָבן זיך געלאָזט נאָכיאָגן זיי. פּלוצלונג איז פון מאַכאַטשעקס ביר-ברויערײַ ארויסגעשפּרונגען א נייע באַנדע כוליגאַנעס און אונזער אָטריאַד האָט מען ארומגערינגלט פון אלע זייטן. פון דעמראָויקן אָטריאַד האָט מען קימאַט אלעמען צעמאַזיקט און פאַרוואונדעט.

אונטער א האָגל פון קוילן זיינען די מיטגלידער פון זעלבסטשוץ געשטאַנען נאָענט פון פיר שאָ. איינער נאָך דעם אנדערן זיינען כאַוויירים געפאַלן. נאָר די קראַפט און דער מוט פון די קעמפנדע זיינען ניט אָפּגעשוואַכט געוואָרן. אונזערע כאַוויירים האָבן ארויסגעוויזן א וואונדערלעך שטאַרקן געמיט. קיין זיפץ האָט זיך באַ זיי פון האַרצן ניט ארויסגעריסן, א מינוט ניט קלערנדיק, האָבן זיי זיך יעדער מאָל פון דאָס ניי געוואָרפן אין פייער. די פאַרוואונדעטע פלעגן אָפּגעבן די כאַוויירים זייער געווער און פלעגן רואיק אוועקגיין, אויב זיי זיינען עס נאָך געווען אימשטאַנד צו טאָן.

52. די בונדישע זעלבסטשוץ אין זשיטאָמיר.

(„פאַקטן פון זשיטאָמירער פאָגראָם", „דער בונד" נומער 7, מאַי 1905)

ווען אין שטאָט האָט זיך אָנגעהויבן פילן א „פאָגראָם־שטימונג", האָט אונזער אָרגאַניזאַציע, ווי אומעטום אין אזוינע פאַלן, זיך גענומען גרייטן צו ארויסווייזן א באַוואָפנטן ווידערשטאַנד. אף באַשטימטע קוואַרטירן זיינען געזעסן גרופן באַוואָפנטע ארבעטער און געוואַרט אף יעדיעס פון די פאַטרולן, וועלכע זיינען געווען פאַרשפרייט אין אלע טיילן פון שטאָט. נאָך דעם צוזאַמענשטויס אף פאַווליקאָווקע, וואו ס'איז געוואָרן קלאָר, אז דער פאָגראָם האָט זיך שוין אָנגעהויבן, איז די גאַנצע נאַכט פון שאַבעס אף זונטיק אוועק דערויף, וואָס מע האָט פאַנאַנדערגעטיילט די קרעפטן, אָנגעוויזן יעדער אָפּטיילונג איר אָרט, באַשטימט קאָמאַנדירן איבער יעדער גרופּע, מיט איין וואָרט — מע האָט זיך פולקום מאָביליזירט. די אָטריאַדן זיינען באַשטאַנען פון 2 טיילן — פון באַוואָפנטע מיט רעוואָלווערן, וועלכע האָבן געדאַרפט אומעטום גיין פאָרויס, און באַוואָפנטע מיט קאַלט געווער (מעסערס, קאַסטעטן, ברעכאייזנס), וועלכע זיינען געגאַנגען הינטן און האָבן געבילדעט א מין רעזערוו. די הויפט־קאָמאַנדע איבער אלע באַוואָפנטע אָטריאַדן אין שטאָט, סאַי אונזערע, סאַי פון „פויאַלע־ציאָן", האָט געהערט א כאַווער פון אונזער אָרגאַניזאַציע.

זונטיק האָבן זיך אונזערע באַוואָפנטע גרופן געפונען אומעטום, וואו מע האָט נאָר געקענט דערוואַרטן אן אָנפאַל. קליינע צוזאַמענשטויסן זיינען פאָרגעקומען אין פאַרשיידענע ערטער. נאָר די גרעסטע און וויכטיקסטע 2 געפעכטן איז זיי אויסגעקומען אויסצוהאַלטן אף קאַטעדראַלן פלאַץ און אף פאָדאָל.

אף קאַטעדראַלן פלאַץ האָט מען פון אינדערפרי אָן געקענט באַמערקן א מאָדנע בילד. פון איין זייט פלאַץ, נעענטער צו קיעווער און ווילענסקער גאַס, זיינען געשטאַנען די כוליגאַנעס; פון דער אנדערער זייט, צווישן טשודנאָווער און בערדיטשעווער גאַס — די באַוואָפנטע ארבעטער־אָטריאַדן. אין מיטן אפן פלאַץ זיינען געשטאַנען מיליטער און פאָליצײ. די ארבעטער האָבן געבילדעט פון זיך א לעבעדיקע קייט און האָבן פאַרשפאַרט דעם אריינגאַנג אף בערדיטשעווער און טשודנאָווער גאַסן. זיי האָבן די גאַנצע צייט קיינעם ניט אריינגעלאָזן פון צענטער שטאָט אף דידאָזיקע גאַסן און פון דאָרט ניט געלאָזן קיינעם אין שטאָט אריין. ווי נאָר זיי פלעגן באַמערקן, אז די כוליגאַנעס פרואוון זיך נעמען צו דער ארבעט, אזוי פלעגן זיי באַלד אָנפאַלן און ניט דערלאָזן. די כוליגאַנעס זיינען דאָ ביז נאָכמיטאָג געווען ווייניק אקטיוו. זיי פלעגן נאָר וואַרפן שטיינער איבער די קעפ פון די סאָלדאַטן. די ארבעטער פלעגן זיי ענטפערן. עס זיינען פאָרגעקומען קליינע צוזאַמענשטויסן. די כוליגאַנעס זיינען אָנגעפאַלן אף א פור מיט א אידישן פורמאַן, וועלכן מיליטער האָט אומישנע דורכגעלאָזן דורך זיינע רייען אף דער זייט פון די כוליגאַנעס. אונזער באַוואָפנטער אָטריאַד האָט זיך באַלד א לאָז געטאָן אהין און אָפגעשלאָגן די פור.

אזוי אין קליינע געשלעגן איז אריבער די צייט פון נאָך מיטאָג — ביז עס איז געוואָרן באַוואוסט, אז דער פריסטאַוו קאַיאַראָוו איז געטויט געוואָרן. די-

דאָזיקע יעדיע איז געווען ווי א סיגנאַל צו אָנהויבן די האַריגע. באַלד זיינען די כוליגאַנעס באַפאַלן נוגערן, באַלד איז דערהאַרגעט געוואָרן בלינאָוו. אונזערע אָטריאַדן האָבן זיך אַריינגעמישט און אָנגעהויבן שטרייטן מיט די כוליגאַנעס. דער שטרייט האָט געדויערט דעם גאַנצן טאָג און האָט געבראַכט דערצו, אַז פון דעם פלאַץ האָט זיך דער פּאָגראָם ניט פאַנאַנדערגעשפּרייט ווייטער. אונזערע כאַוויירים האָבן אים דערשטיקט נאָך איידער ער איז זיך צעוואַקסן.

שווערער איז געווען דער קאַמף אַף פּאָדאָל—דער העלדישסטער טאַט פון אונזערע באַוואָפנטע כאַוויירים. מע קען זאָגן, אַז דאָ, אין דעמדאָזיקן 4-שאָעדיקן שטרייט ליגט דער שווער-פונקט פון דער גאַנצער זשיטאָמירער דראַמע. אַרום 7 אַזייגער פאַרנאַכט איז מען געוואָר געוואָרן, אַז אַ גרויסע מאַסע כוליגאַנעס פון מער אַלס הונדערט מאַן גייען פון דער פאָרשטאָט מאָלדאַוואַנקע אין שטאָט אַריין. זיי האָבן אַפן וועג זיך דערווייל פאַרנומען דערמיט, וואָס זיי האָבן געשלאָגן שויבן אין אידישע הייזער און אַרויסגעלאָזן די פעדערן פון די קישנס. ווען דערדאָזיקער מאַכנע וואָלט זיך איינגעגעבן אַריינגיין אין צענטער שטאָט אַריין, וואָלט דער פּאָגראָם זיך פאַנאַנדערגעוואַקסן אין אַ שרעקלעכער מאָס.

דאָס האָבן אָבער ניט דערלאָזן אונזערע אָטריאַדן.

אַזוי ווי זיי זיינען געווען צעזייט איבערן שטאָט, איז באַלד, ווי ס'איז אָנגעקומען די יעדיע פון פּאָדאָל, האָט זיך אַהין אַוועקגעלאָזן גאָר אַ קליינע גרופּע. באַלד האָט זיך אָנגעהויבן מיט די כוליגאַנעס אַן עכטע מילכאָמע. זיי זיינען אַרויסגעטראָטן מיט אַן אויסערגעוויינלעכער זעלבסט-אָפּפּערונג. אין דער ערשטער ריי איז געווען בעסאַכאַקל 8 מאַן. אין אַ קורצער צייט זיינען אַלע אַכט שוין געפאַלן, ווער טויט, ווער פאַרוואונדעט. די איבעריקע, ניט קוקנדיק אַף די געפאַלענע און ניט קוקנדיק דערויף, וואָס זיי זיינען געווען אַ קליין הייפל אַנטקעגן אַ גאַנצער מאַכנע, האָבן זיך אַ לאָז געטאָן פאָרווערטס איבער די קערפּער פון די כאַוויירים און מיט נייעם קויעך באַפאַלן די פיינט. יענע האָבן געמוזט אָפּטרעטן. די מילכאָמע איז געוואָרן אַלץ שטאַרקער און פייערדיקער. פון ביידע זייטן זיינען געפאַלן טויטע און פאַרוואונדעטע. באַלד האָט אַ טייל כוליגאַנעס זיך אָפּגעטיילט און איבערגעגאַנגען אַף אַן אַנדער זייט. אונזערע כאַוויירים האָבן מיטאַמאָל דערזעען, אַז זיי זיינען אַרומגערינגלט פון 2 זייטן, דערצו זיינען זיי נאָך געשטאַנען אין טאָל, און די כוליגאַנעס אַף בערג. יענע האָבן געוואָרפן אין זיי שווערע שטיינער, וואָס האָבן געטויט און פאַרוואונדעט ניט ווייניקער ווי די קוילן. אונזערע כאַוויירים האָבן זיך געפונען אין אַ קריטישער לאַגע, זיי האָבן געמוזט אָפּטרעטן ביז אַ באָעגנטן ראָג, דאָרט האָבן זיי זיך ווייטער געשטעלט אין אָרדענונג און זיך ווייטער אַ לאָז געטאָן אַף די פיינט. דער שטרייט איז געוואָרן אַלץ שווערער. באַלד זיינען זיי קימאַט אַלע געפאַלן, טויט אָדער פאַרוואונדעט. נאָר דאָ איז פון שטאָט געקומען צו לויפן אַ נייער אָטריאַד, און דאָס געפעכט האָט זיך באַנייט מיט אַ שטאַרקערן פייער.

די מילכאָמע האָט געדויערט 4 שאָ. דורך אַ גאַנצע ריי אַטאַקן האָט זיך

אונזערע כאַווײרים אײַנגעגעבן צו פאַרטרײַבן די גראָמילעס אָף יענער זײַט טײַך און ניט דערלאָזן זײ אין שטאָט אַרײַן.

53. די טשודנאָווער־טראָיאַנאָווער גערשיכטע.

(פון א בריוו פון טשודנאָוו אינם „פרײַנד"[63] נומ. 105, 1905)

דעם 23 אַפּריל, באַלד ווי מע האָט אין טשודנאָוו דערהערט וועגן זשיטאָמיר, זײַנען 14 יונגע לײַט פון דער היגער אָרגאַניזאַציע פון זעלבסטשוץ אוועקגעפאָרן העלפן זײערע זשיטאָמירער ברידער.

ארויסגעפאָרן זײַנען זײ דעם 1 זײגער באַטאָג און געקומען קײן טראָיאַנאָוו 6 אזײגער, שוין קימאַט פאַרנאַכט, הײסט עס. זײ האָבן זיך אָפּגעשטעלט בײַ אַן אכסאַניע, קעדײ די פערד זאָלן אַביסל אָפּרוען. באַלד האָט זיך פאַרזאַמלט אַ האַמוין פויערים, מיט געשרײען: „שלאָגט די זשוליקעס!" מע האָט אויך אָנגעהויבן קלינגען אין צערקווע און עס איז זיך צונויפגעלאָפן נאָך אַ גרעסערער האַמוין, באַוואָפנט מיט העק, קאָסעס, שטעקנס און אלערלײ געווער.

די טשודנאָווער יונגע לײַט האָבן זיך טכילעס דערשראָקן, גענומען זיך צעלויפן, באַלד אָבער האָבן זײ זיך פאַרײניקט ווידער און געשיצט זיך מיט מוט און גרויס גוואַורע קעגן די אויפגערײצטע פויערים. יאַקאָוו בראָדסקי איז געווען דער ערשטער אין שטרײַט, און דער גרויסער האַמוין פויערים האָט ניט געקאָנט מאַכן מיט דעם קלײנעם הײַפל אידישע העלדן. די טשודנאָווער יונגע לײַט האָבן קוידעמקאָל געפּרוּווט זיך מיט גוטן רײדן מיט דעם האַמוין און דערווײַזן אים, אַז זײ, די אידן, ווילן קײנעם גאָרנישט ניט טאָן, נאָר שיצן זיך, ווען מע פאַלט אָן אָף זײ. דער האַמוין האָט ניט געוואָלט הערן. האָבן די יונגע לײַט געשאָסן אין דער לופט, און דערנאָך זיך גענומען ערנסט פאַרטײדיקן.

זײַנען אונטערגעקומען טראָיאַנאָווער אידן און אָנגעהויבן בעטן די טשודנאָווער יונגע־לײַט, זײ זאָלן אָפּגעבן די רעוואָלווערס, זײ האָבן פאַרזיכערט, אַז מע וועט קײנעם ניט טאָן, ווען זײ וועלן נאָר אָפּגעבן זײער געווער, העכסטנס וועט מען זײ אָפּפירן אין אַרעסט.

די טשודנאָווער יונגע־לײַט האָבן געגלויבט זײערע ברידער, האָבן אוועקגעוואָרפן די רעוואָלווערן, און דאָ ערשט זײַנען זײ ארײַנגעפאַלן. דער האַמוין האָט זיך גענומען פאַר זײ. די אומגליקלעכע יונגע מענטשן, אָן געווער, האָבן גאָרניט געקאָנט טאָן, זײַנען זײ אנטלאָפן באַהאַלטן זיך אין אידישע הײַזער. קײן אידישער באַלעבאָס האָט אָבער ניט ארויסגעלאָזן אַ טשודנאָווער אָפן שוועל פון הויז. זײַנען די יונגע־לײַט ארײַנגעפאַלן די מערדער אין די הענט און מע האָט אָפן שטעל דערהארגעט עטלעכע

און צוויי שווער פאַרוואונדעט. צוויי האָבן זיך באַהאַלטן אין שול, 4 זיינען אַנטלאָפן און זיך געראַטעוועט.

אַז אַ האַמוין האָט אַרומגערינגלט דריי יונגע-לייט, האָט איינער זיך אָפּ-גערופן צו די אויפגערייצטע פּויערים, אַז מע וועט זיי געבן געלט, און זיי זאָלן די דריי ווייניקסטנס לאָזן לעבן. די פּויערים האָבן מסכּים געווען, און אָט איז מען אַרומגעגאַנגען פון הויז צו הויז צו די טראַיאַנאָווער אידן, אָבער קיינער האָט קיין פּרוטה אַפילו ניט געוואָלט געבן.

מע איז אַוועק צום אוישער פון שטעטל, האָט ער אויך ניט געוואָלט געבן קיין געלט. דאָס האָט דעם האַמוין אַריינגעבראַכט נאָך אין מער רציחה און מע האָט צוויי יונגע-לייט טייקעף דערהאַרגעט, נאָר איינער האָט זיך אויס-געריסן און איז אַנטלאָפן.

די, וואָס האָבן זיך באַהאַלטן אין שול, האָט מען פון אויך ניט געלאָזט. 6 שיקערע פּויערים האָבן געהיט די שול אַ גאַנצע נאַכט. אויף מאָרגן אינדער-פרי האָבן די פּויערים געבעטן, מע זאָל זיי געבן 25 רובל, וועט מען לאָזן די טשודנאָווער יונגע-לייט אַנטלויפן. זיינען אַ פּאָר טראַיאַנאָווער אידן אַוועקגע-גאַנגען צו דעם טראַיאַנאָווער אוישער און געבעטן, ער זאָל געבן אָדער אויס-לייגן די עטלעכע רובל. געבן האָט ער ניט געוואָלט, אויסלייגן דערווייל האָט ער קלוימערשט יאָ מסכּים געווען, אָבער מיט אַ תּנאַי, אַז מע זאָל אים אַרעוו זיין פאַר די אויסגעלייגטע געלט. צווישן די שתּדלנים האָט זיך קיין איינציקער ניט געפונען, וואָס זאָל נעמען אויף זיך די אַרוועס (אפשר אַז דער אוישער קאָן זיינע טראַיאַנאָווער...) און מע איז אַוועק מיט גאָרנישט.

און דער סוף איז געווען, אַז דערווייל האָט זיך שוין צונויפ-געקליבן אַ האַמוין כוליגאַנעס אַרום שול און מע האָט ביידע יונגע-לייט דער-האַרגעט מיט די גרעסטע אַכזאָריעס.

איינער אַ טשודנאָווער האָט געזאָגט, אַז ער איז אַ טראַיאַנאָווער, האָט מען אים אומגעפירט פון הויז צו הויז, אָבער אַלע טראַיאַנאָווער האָבן זיך פון אים אָפּגעזאָגט און ער איז געבליבן אין די מערדערישע הענט.

אין סאַכאַקל זיינען דערהאַרגעט געוואָרן 9 טשודנאָווער און 2 בערדי-טשעווער אידן *).

אַז מע האָט זיך דערוואוסט די פּראַטים פון דער הריגה אין טשודנאָוו, זשיטאָמיר און אַרומיקע שטעט, אַז מע האָט זיך דערוואוסט, ווי די טראַיאַנאָ-ווער אידן האָבן זיך באַגאַנגען מיט די יונגע אידישע העלדן — איז אומעטום געווען אַן עמעסער מישעבעאָו, און קיינער וויל איצט קיין מאַגע אומאַסע ניט האָבן מיט אַזאַ קעהילע ווי די טראַיאַנאָווער.

איצט האָבן די טראַיאַנאָווער כאַראַטע געקראָגן און זיי פאַרלאַנגען, מע

---

*) די טראַיאַנאָווער אידן האָבן נאָכן טויט פון די קאָרבאָנעס באַגאַנגען זיך מיט זיי ניט בעסער ווי פאַרן טויט. עס האָבן זיך געפונען אידן, וואָס האָבן געוואָלט, אַז מע זאָל די האַרוגים באַגראָבן הינטערן פּאַרקאַן פון בייסאָלמע.

באַמערקונג פון די אויפאָרן פונם בריוו.

זאל זיך פארלאזן אף בוירערים. וואס קאנען אבער בוירערים דא העלפן, אז עס זיינען דאָ אידעס, וואס האבן אלץ געזעען. דאס זיינען די 4, וואס זיינען אנטלאפן און לעבן געבליבן [83].

בינ יאמין בראדסקי, פינכאס בראדסקי, מ. בראדסקי, א. בראדסקי, א. שערמאן, ש. זאלאטאר, מ. זאלאטאר, ד. בילינקין, א. גרינשפון, א. יארוסלאוו.

54. פּאָגראָם אָדער קאָנטר־רעוואָלוציע?

(פּונם אויפרוף פון צ. ק. פון „בונד")

... דאָס איז ניט געווען קיין געוויינלעכער פּאָגראָם. דאָ האָט מען קימאַט ניט גערויבט קיין אידישע הייזער, ניט צעשלאָגן קיין אידישע קראָמען, ווייניק באַפאַלן פרידלעכע איינוואוינער. דאָ איז ניט געווען קיין מאַסע, קיין בלינדער צעררייצטער האמוין; דאָ האָט מען זעלטן געהערט דעם אויפרוף: „שלאָג די זשידעס!" און אויב עס האבן ערטערווייז יאָ געקלונגען צעבראָכענע שויבן, איז דאָס געווען ניט מער, ווי אַ ביי־זאַך, ווי מוזיק־שפּיל אין דער צייט פון געפעכט...

אַ געפעכט קעגן די רעוואָלוציאָנערן.

די „שוואַרצע כעווראַ" איז געווען פּאַרטרעפלעך אָרגאַניזירט. פּאָליציי־באַאַמטע און זשאַנדאַרמען האבן זי אויסגעבילדעט אַפן בעסטן אויפן. איר ציל איז געווען פאַר איר לויטער און קלאָר. יעדער טריט — באַרעכנט פאָרויס. זי האָט געדאַרפט אויסהאַרגענען די „סאָציאַליסטן"; זי האָט געזוכט באַזונדערס צו פאַרניכטן די פירער. אירע אויסרופן האָבן געקלונגען: „נידער מיט די דעמאָקראַטן! נידער מיט די קעגנער פון קייסער!"

זי האָט פּלאַנמעסיק געפירט אַ מילכאָמע מיט די רעוואָלוציאָנערן אין די גאַסן, זי האָט געקוילעט אין אַ פּריוואַט־הויז איין איינציקן מענטשן, ווייל אין דעם הויז האבן זיך, לויט זייער כעשבן, אויפגעהאַלטן רעוואָלוציאָנערן. זי האָט געטויט דעם געוועזענעם סטודענט בלינאָוו דערפאַר, וואס ער איז געווען באַקאַנט אַלס אַ פּאָליטישער קעמפער. „דו ביסט נאָך ערגער פון אַ אידן, דו אַ פיינט פון קייסער" — האט זי באַגרינדעט דאס שרעקלעכע שעכטן. זי האט ניט אַרויסגעלאָזן אַף אַ רעגע איר הויפּט־ציל פון אירע אויגן און האָט זיך ניט פאַרנומען מיט זייטיקע זאַכן, זי איז געווען גוט באַוואָפנט און דיסציפּלינירט.

דער פּאָגראָם אין זשיטאָמיר איז פאַרשיידן פון די פריערדיקע פּאָגראָמען אין קישינעוו, מאָהילעוו, האָמעל.

די קאָוואָנע איז די אַלטע — דאס אויסזעען האט זיך געביטן. דער ציל, דער קאַמף מיט דער רעוואָלוציאָנערער באַוועגונג, איז געבליבן דערזעלבער, די געשטאַלט האט זיך גרונטלעך פאַרענדערט. די האַנט, וואָס באַשאַפט די אַלע מערדערייען, האָט זיך באַוויזן קלאָר און שאַרף. וואָס זי מיינט מיט אַלע פּאָג־

דאָמען, האָט דעם צאַרס רעגירונג דאָ געזאָגט ניט באַהאַלטן — קלאָרע דיבורים.

די מאַסקע אַראָפּ! זי שטייט איצט נאַקעט און בלויז פאַר דער גאַנצער וועלט, אין דעם טיפן שמוץ פון אירע הענקערישע טאַטן — אָט די גרויזאַמע פיגור, וואס האט געמאַכט אַ בלוט-באָד אין באַקו, אַ געשלעג אין טאַמבאָוו, אַ האַריגע אין קורסק[84], וואָס פאַרשפּרייט העצערישע אויפרופן איבערן גאַנצן לאַנד, וואָס זייט ווילדע קלאַנגען אומעטום, וואס האָט באַשאַפן דעם לאָזונג: „שלאָגט די אינטעליגענטן!”, וואס אָרגאַניזירט אין אַלע שטעט די „שוואַרצע בעיירע”, וואס איז גרייט אף די נידערטרעכטיקסטע מאַיסים, קעדיי אף אַ קורצע ווײַלע צו ראַטן איר פאַראַכטעטע, פאַרשאָלטענעס, פאר אַלעמען שעד-לעכעס לעבן.

איר לעבן פאַרשווינדעט. איר טויט איז נאָענט. זי זעט עס בעכוש. אין די שטורעם-טעג פון יאַנוואר האט דער פּראָלעטאַריאַט איר אויסגעגראָבן אַ טיפן קייווער. די רויטע פאָן פון דער רעוואָלוציע גליט פאַר אירע אויגן. זי זוכט שטיצע. זי שטרעבט אָרגאַניזירן אַ פאַרטיי צו באַשיצן איר לעבן. זי וויל זיך אָנשאַפן אַ פעסטע געזעלשאַפטלעכע קראַפט. זי אַגיטירט אומעטום דורך אירע דינער. נאָר אומזיסט איז איר אַרבעט. אונטער די אַלע „פאַרטייען צו באַשיצן די זעלבסטהערשונג” איז לײַכט צו דערקענען אַ הייפל געדונגענע כוליגאַנעס. די קאָנטער-רעוואָלוציע אין זשיטאָמיר — דאָ האָט זיך נאָר אין אַ העלן בלו-טיקן בילד אָפּגעשפּיגלט, ריין און באַגרייפלעך, איר גאַנצע פּירוגג.

זי האָט געמוזט עפענען אירע קאָרטן, זי האָט זיך דערויף אַליין ניט גע-רייכט. עס האָבן זי געצוואונגען דערצו די באַוואָפנטע גרופּן פון אונזער אָר-גאַניזאַציע. דערין איז די גרויסע באַדייטונג פון זייערע העלדישע טאַטן.

... מוטיק און פעסט, מיט קלאָרן באַוואוסטזיין, פאַרטיק צו אָפּפערן זייער לעבן, זיינען די אַרבעטער אַרויסגעטראָטן קעגן דעם צאַרס שילוכים. דרייסט און מונטער זיינען זיי געשטאַנען אונטער אַ האָגל פון קוילן און שטיינער. דוקא האָבן זיי באַגעגנט דעם טויט, שטרייטנדיק מיט דער באַנדע פאַר יעדן טריט. זייער העלדישער שטרייט האָט פון אָנהויב אָן ניט דערלאָזן, פון אַ גרופּע כוליגאַנעס זאָל זיך צעוואַקסן אַ געווײַנלעכער פּאָגראָם. זייער ווידערשטאַנד האָט אָפּגעהאַלטן דעם האַמון. די פּאָגראָם-טוער זיינען געבליבן אָן אַ מאַסע. די נעשאָמע פון פּאָגראָם — אָן אַ גוף און אָן אייוורים, וואס פאָלגן געהאָרכזאַם. די פירער זיינען געבליבן אָן אַן אַרמיי. עס זיינען געבליבן די זיילן פונם ביניען, אָן שטיינער און ציגל, און דעריבער איז אַזוי קלאָר דער גאַנצער פּלאַן פונם ביניען, אַזוי אָפן זיין פונדאַמענט.

...דער אָנפאַל אין זשיטאָמיר איז ניט דער איינציקער. וואָס מער די זעלבסט-הערשונג וועט פאַרלירן איר זיכערהייט, מער וועט זי זיך ווענדן צו אַזעלכע מיטלען. די האַכאַנעס וועלן געמאַכט אומעטום, די אַרמיי פון דער רעוואָלו-ציע דאַרף זיין גרייט. מיט פולן באַוואוסטזיין, באַגייסטערט און אייניק, דאַרף זי פאַרטרייבן אַלע שוואַרצע באַנדעס, וואס שטייען אויף פון אַלע זייטן צו אָפּשוואַכן אירע קרעפטן. זיכער און רואיק דאַרף זי גיין אין איר פרייהייטס-וועג, אַהין, צו אזא אָרדענונג, וואו אזויגע פאַקטן וועלן זיין אומעגלעך. באַ-

וואַפּענען זיך און באַוואָפענט אַרויסטרעטן קעגן די פיינט — דאָס איז די ערשטע אויפגאַבע פונם גאַנצן פּראָלעטאַריאַט אין איצטיקער צייט...

צענטראַלער קאָמיטעט פון „בונד".

מאַי, 1905.

55. דער קאַמף מיט די לאַבוזעס אין וואַרשע.

(קאָרעספּאָנדענץ אין נום. 40 „אַרבעטער-שטימע", סענטיאַבר 1905)

... צווישן די אַרבעטער און לאַבוזעס הערשט שוין פון לאַנג אָן אַ טיפע שינע, וואָס פלעגט אָפט אויסברעכן אין אַ גרויסן געשלעג. געשטיצט פון דער פּאָליציי, פלעגן די לאַבוזעס מאַכן אָפטע אָנפאַלן אַף די אָרגאַניזירטע אַרבעטער, שלאָגן זיי און רוידעפן. די אַרבעטער פלעגן ניט בלייבן אין כויוו, פלעגן ענטפערן אויך מיט קלעפּ, און די פיינטשאַפט צווישן ביידע לאַגערן האָט אַלץ געוואַקסן. אין דער לעצטער צייט איז די האַזע און כוצפע פון די לאַבוזעס דערגאַנגען ביזן העכסטן גראַד, און בײַ אַזאַ אויפרעגונג, וועלכע דער אַרבעטער-קלאַס לעבט ביכלאַל איבער אין די לעצטע מאָנאַטן, האָט זיך דאָס געענדיקט מיט אַ שרעקלעכן פּאָגראָם.

דאָס איז פּאָרגעקומען אין מאָנאַט מאַי און האָט זיך אָנגעהויבן פון אַ קליינעם סיכסעך צווישן די לאַבוזעס און די אַרבעטער. איינציקע אַרבעטער האָט מען שטאַרק געשלאָגן. ווי אַ בליץ איז די יעדיע וועגן דעם געשלעג דורכגעפלויגן איבער דער גאַנצער אַרבעטער-מאַסע, דער אַלגעמיינער נערוועזער צושטאַנד איז געווען אַ גוטער באָדן, אַז אַלע זאָלן ווערן שרעקלעך אויפגערייצט, און די אַרבעטער האָבן געשריען מיט קוילע-קוילעס, אַז מע מוז זיך איינמאָל פאַר אַלעמאָל אָפּרעכענען מיט די לאַבוזעס און אויסראָמען זיי פון שטאָט. „זיי מאַכן אומגליקלעך די גאַנצע וועלט!", „זיי מאַכן אונזערע טעכטער פאַר פּראָסטיטוטקעס!", „זיי פּייניקן די אומגליקלעכע פרויען, וואָס פאַלן אַריין צו זיי אין די הענט!", „זיי באַגייען זיך מיט די גרעסטע אַכזאָריעס מיט די אומגליקלעכע קאָרבאָנעס!"—אַזוי האָבן זיך געהערט קוילעס פון אַלע זייטן.

אַף מאָרגן זיינען טויזנטער אידישע אַרבעטער ניט אַרויס צו דער אַרבעט. צו די אידישע אַרבעטער זיינען שפּעטער צוגעשטאַנען אויך קריסטלעכע און עס האָט זיך אָנגעהויבן דער פּאָגראָם. די הייזער, וואו די לאַבוזעס וואוינען, די טיי-הייזער, וואו זיי קלייבן זיך צונויף, די טראַקטירן און די ביר-שיינקען וואו זיי שיקערן שטענדיק, זיינען צעבראָכן, צעשטערט און כאָרעוו געוואָרן. אַ גאַנצן טאָג האָבן זיך געהערט דאָס קלינגען פון צעבראָכענע שויבן, דאָס טרעסקען פון צעבראָכענע מעבל, שיסערייען פון רעוואָלווערן און יעלאָלעס פון געשלאָגענע און פאַרוואונדעטע מענטשן. די לאַבוזעס פון זייער זייט האָבן אויך ניט געשוויגן. דאָרט, וואו זיי זיינען געווען שטאַרקער, איז אויך די פּאָליציי געשטאַנען אַף זייער זייט און האָט געהאָלפן שלאָגן די אַרבעטער. מיט

אין וואַרט, עס איז פאָרגעקומען א מוידעדיקע מילכאָמע, אין וועלכער עס האָבן גענומען אנטייל טויזנטער מענטשן, און דיזע מילכאָמע האָט געדויערט עטלעכע טעג נאָכאַנאַנד. דעם לעצטן טאָג האָבן זיך אריינגעמישט אין דער מילכאָמע גאַנאַווים, כוליגאַנעס, מע האָט אָנגעהויבן ניט נאָר צעשטערן פרעמדע גוטס, נאָר אויך גאַזלענען און ראַבעווען, און די בעהאָלע אין שטאָט איז דערגאַנגען ביזן לעצטן גראַד.

עס פאַרשטייט זיך, אַז די אָרגאַניזאַציע איז געווען לאַכולוטן קעגן אַזאַ אויפפירונג פון די אַרבעטער. זי האָט אָנגעווענדעט אַלע קרעפטן זיי צו באַרו־איקן, אָפּהאַלטן פון פאָגראָם, און נאָך גרויסע מי און מאַטערניש האָט זיך איר סאָפּקאָלסאָף איינגעגעבן איינצושטילן די אויפרעגונג און אָפּהאַלטן דעם פאָגראָם. שפּעטער איז אויך אַרויס אַ בלעטל וועגן דעם פאַקט.

אין דעם פאָגראָם האָט ניט קיין קליינעם אנטייל גענומען די פאָליציי. פון אָנהויב האָט זי זיך געסטאַרעט אויפצוהעצן די ארבעטער קעגן די לאָבוזעס, און נאָך דעם, אַז די זאַך האָט זיך איר איינגעגעבן, האָט זי זיך געשטעלט אַף דער זייט פון די לעצטע און האָט אָנגעהויבן אַרעסטירן די אַרבעטער הונדערטערווייז. נאָר דאָס אליין איז פאַר איר געווען ווייניק. די אַדמיני־סטראַציע האָט זיך באַנוצט מיט דעם מאָמענט צו ערקלערן אין שטאָט קריגס־צושטאַנד און האָט טאַקע אַזוי געטאָן.

56. איינצלהייטן וועגן בלוטיקן צוזאמענשטויס מיט די לאָבוזעס.

(א. ליטוואַק (ש) : „לאָבוזעס, גאַנאָווים און קאָמבינאַטאָרן". „דער רויטער פינקעס" II. ז. 134—138. וואַרשע).

... א איד, וואָס האָט געהאַט א „הייזל" אַף נאַוואָליפּיע ערגעץ אין א הויף, האָט מיט יאָרן צוריק גענומען א מיידל א יעסוימע פאַר אַ האָדעוואַנקע. ער האָט געהיס איר צניעס, זי דערצויגן ווי א „קאָשערע אידישע טאָכטער", און אַז זי איז אַלט געוואָרן 20 יאָר, האָט ער זי כאַסענע געמאַכט מיט אַן ארבע־טער א קופערשמיד, ווי מ'זאָגט אין וואַרשע. אָט דער קופערשמיד איז געווען איינער פון יענע אַרבעטער, וואָס שטייען מיט איין פוס אין דער באַוועגונג, מיט דער אנדערער אין „אונטערוועלט". אַף דער כאַסענע איז געווען א גע־מישטער עולאַם. „אַלפאָנסן" פון דער קאַלעס צאַד און ארבעטער פון כאָסנס צאַד. שפּעט באַנאַכט, בעאייס מ'האָט זיך גוט אָנגעגעסן און נאָכדעם אָנגע־טרונקען, האָט מען אָנגעהויבן צו וואַרפן דראָשע־געשאַנק. אַז אין היטל האָט זיך צונויפגעקליבן באַ אַ הונדערט רובל און אַף מער איז שוין קיין האָפענונג נישט געווען, האָט דער מעכוטן פון דער קאַלעס צאַד צוגענומען די היטל מיט די געלט צו זיך. דער כאָסן האָט געמאַכט א גוואַלד — דער דראָשע־געשאַנק געהערט אים. דער מעכוטן האָט געטאַינעט, אַז ער האָט דאָס מיידל אויסגע־האָדעוועט, געגעבן נאַדאַן און אויסשטייער, איז אַל פּי יוישער דער דראָשע־געשאַנק זיינער. אַ וואָרט פאַר א וואָרט, האָט מען געלאָזן אין דער אַרבעט

אַפּריער די הענט, דערנאָך די ליידיקע פּלעשער און לעסאָף אַפילע מעסערס. געווען פּאַרוואונדעטע פון ביידע זייטן, דאָך בעס׳ר האָבן געגעבן די אַרבעטער, זיי זיינען גראַד געווען מערער. האָבן די אַלפּאָנסן אָף מאָרגן צונויפבערופן זייער אוילאַם גיין זיך אָפּרעכענען מיט די „ברידער און שוועסטער“, נישט דאַפקע מיט די, וואָס האָבן זיי באַליידיקט, נאָר מיט די אַרבעטער בּיכלאַל. כ׳ווייס נישט ווי אַזוי, נאָר דערפון האָט זיך דערוואוסט פּאָליציי און זי האָט עס גענומען אויסנוצן אָף איר אויפן. עפּעס אַ פאַרנאַכט האָט מען געזען, ווי איבער נאָוואָליפּיע, קאַרמעליצקע און נאָוואָליפּקי גייט אַן אוילאַם פון אַ מאָן הונדערט אַלפּאָנסן מיט אַ רוסישער נאַציאָנאַלער פענדל. אַ מאַניפעסטאַציע. זיי גייען און שרייען: „לעבן זאָל דער רוסישער קייזער! נידער מיט די שטרייקערן!“ קינדער לויפן נאָך. דער אוילאַם אַרום לאַכט; אַנדערע שפּייען אויס. אָבער צום טאָף האָט עס אייניקע אַרבעטער פאַרדראָסן. ס׳איז געוואָרן אַ געשלעג מיט שטעקנס און מעסערס. ווידער אַמאָל פאַרוואונדעטע און דאָסמאָל שוין מער פון די אַרבעטער. שוין שפּעט אין אָוונט זיינען די אַרבעטער, וואָס האָבן אָנטייל גענומען אין געשלעג, אוועק איבער די געסלעך, וואו ס׳וואוינט דער אידישער דאַלעס, און האָבן גענומען רופן: „מ׳דאַרף גיין זיך אָפּרעכענען מיט די לומפּן“... אַ גרויסער אוילאַם האָט זיך אַ לאָז געטאָן צו די הייזלעך פון דריטן סאָרט, וואָס זיינען אין אידישן ראַיאָן. די אַלפּאָנסן זיינען אַנטלאָפן. געפונען האָט מען די אומגליקלעכע מיידלעך. און ס׳האָט זיך אָנגעהויבן אַן עמעסער פּאָגראָם. אָף נאָוואָליפּיע, קראַכמאַלנע, דזשעלנע אַ. ד. גל. איז מען באַפאַלן די „הייזלעך“, געוואָרפן פּאָרטעפּיאַנעס דורך די פענסטער אָפן ברוק, געריסן בעטגעוואַנט און פאַרשאָטן די גאַס מיט פעדערן און פוך. אָף די מיידלעך האָט מען צעריסן די קליידער, געשלאָגן זיי מאַקעס רעצאָך. כ׳ווייס פאַלן, ווען מ׳האָט אייניקע פאָשעט דורך די פענסטער אָפן גאַס אַרויסגעוואָרפן. אַזוי איז מען געגאַנגען פון „הייזל“ צו „הייזל“, און דאָס האָט געדויערט אַ גאַנצן מעסלעס.

דאָס האָט זיך אָנגעהויבן שפּעט באַנאַכט, און די אָרגאַניזאַציע האָט דערפון נישט געוואוסט. ערשט אַכט אינדערפרי איז מען געקומען אונז אָנזאָגן. כ׳גיי אוועק אָפן ראָג מילע. דער גרויסער טראַקטיר פון די שוסטער איז שוין פול. אייניקע זיינען לעכאַטכילע צו דער אַרבעט נישט געגאַנגען, אַנדערע האָט מען באַוויזן אַרויסצונעמען פון דער אַרבעט. מע שרייט: „די אָרגאַניזאַציע זאָל אָפּשטעלן די אַרבעט אין דער גאַנצער שטאָט אין אַלע פאַכן“. — „צוליב וואָס?“ — „וואָס הייסט צוליב וואָס? ס׳איז אַ פּראָטעסט. אַרבעטער-בלוט גיסט זיך, און איר שווייגט! ווען מ׳וואָלט געהאַרגעט עמיצן פון אייערע, פון די פירער, וואָלט איר געמאַכט אַן אַלגעמיינעם שטרייק. איר וואָלט אונז גערופן אָפן גאַס אָף אַ דעמאָנסטראַציע. און אַז מ׳שלאָגט די מאַסע, שווייגט איר, ווילט איר נישט פּראָטעסטירן?“. אונזער לאַגע איז געווען זייער אַ שווערע. פון איין זייט האָט מען געדאַרפט באַשיצן די אומגליקלעכע מיידלעך, נישט לאָזן פירן דעם פּאָגראָם ווייטער, איבערצייגן די מאַסן, אַז זיי גייען נישט אָפן ריכטיקן וועג. פון דער אַנדער זייט האָבן מיר געוואוסט, אַז דאָס שמעקט מיט פּראָוואָקאַציע.

פּאָליציי איז אויסן צו מאַכן אַרעסטן, עפּשער איינצופירן קריגס-צושטאַנד, און מ'האָט אונז איבערגעגעבן ידיעות, אַז אין אַלט-שטאָט און „מקום" שטייען די אַלפאָנסן שוין באַוואָפנט און מיט דער הילף פון פּאָליציי קאָנען זיי אַ יעדע מינוט אָנפאַלן אויף די אַרבעטער-קוואַרטאַלן. די פּוילישע צייטונגען, די ליבעראַלע ווי די קאָנסערוואַטיווע, זייגען יענעם טאָג אַרויס מיט דער ידיעה פון פּאָגראָם און מיט אַרטיקלען, וואָס האָבן געלויבט די אַרבעטער. „די אַרבעטער האָבן זיך גענומען אויסראַמען דעם שאַנד און שמוץ פון וואַרשע, געזונט זאָלן זיין זייערע הענט; זיי פאַרדינען דעם גרעסטן לויב". און ווידער האָט דאָס אַלץ געשמעקט מיט אַ פּראָוואָקאַציע.

אונזער צענטראַלער אַפּאַראַט איז געווען אַ קליינער און דאָ האָט מען געדאַרפט אויף גיך אָנעמען ענערגישע באַשלוסן און טאַקע גלייך זיי דורכצופירן. מיר האָבן איינגערעדט די שרייער, אַז די אַרבעט וואַרפן דאַרף מען נישט. — „אָבער וואָס וועט זיין, אויב די לומפּן וועלן אָנפאַלן אויף אונז?" מיר האָבן געזאָגט, אַז נישט אַרבעטן זאָלן נאָר די יונגע, די שטאַרקע, וואָס קאָנען געבן אַ ווידערשטאַנד. פרויען און אַלטע לייט זאָלן יאָ אַרבעטן. האָט מען דערווידערט: „וואָס הייסט, מיר וועלן שטיין אויפן גאַס און זיי וועלן אַרבעטן און פאַרדינען? אַז נישט אַרבעטן, איז קיינער נישט". קוים וואָס מיר האָבן באַ זיי געפּועלט, אַז מ'זאָל די עלטערע און די פרויען פון דער אַרבעט ניט אַראָפּנעמען. ווייטער האָבן מיר מאָביליזירט אונזערע קאַמף-גרופּעס אויפן פּלאַץ, וואָס איז דעמאָלט געווען סאַך דזיקע, טאָמער וועלן די לומפּן בעמעס באַפאַלן די אַרבעטער-קוואַרטאַלן, זאָל זיין גרייט אַ זעלבסטשוץ. אָבער דער איקער איז געווען מאַכן אַ סאָף צום פּאָגראָם, ראַטעווען די קאָרבאָנעס. די מיטגלידער פון קאָמיטעט האָבן מיטגענומען עטלעכע נאָענטע מענטשן און זיינען אַוועק צו די הייזלעך. איך גיי אויף דזיעלנע. אַ גרויסער אוילאַם רינגלט אַרום אַ „הייזל". אַ צענדליק יונגע באַכורים האָבן זיך שוין אַריינגעריסן אינעווייניק און אָנגעהויבן ראַבעווען. די מיידלעך האָבן זיך באַהאַלטן אונטער די בעטן, אין אַלמערס. מע שלעפּט זיי איינציקווייז אַרויס און מ'שלאָגט זיי. זיי שרייען היסטעריש, זידלען זיך, בעטן זיך. אַז איך בין געקומען מיט אַ פּאָר כאַווייריִם, האָבן מיר זיך קוים אַריינגעשפּאַרט אינעווייניק. מ'האָט גענומען שרייען: „שטילער, די אָרגאַניזאַציע איז דאָ! דער קאָמיטעט וועט ריידן!" איך האָב זיך געשטעלט אויף אַ בענקל און אָנגעהויבן ריידן. איך האָב דערוויזן, אַז די מיידלעך זיינען ניט קיין שולדיקע, נאָר אומגליקלעכע קאָרבאָנעס פון דער איצטיקער אָרדענונג, אַז מיט אַזאַ וועג וועט מען די פּראָסטיטוציע ניט אויסראַמען. איינער רייסט מיך איבער: „און די מיידלעך דאַרף מען דאָך שלאָגן"... „פאַרוואָס, כאַווער?" — „ווייל זיי זיינען נקייוועס"... — „לאָז מיר, איך וועל דעם קאָמיטעט אַלץ דערקלערן" — שרייט אַן אַנדערער: „אַז עס וועלן ניט זיין קיין מיידלעך, וועלן די אַלפאָנסן ניט האָבן פון וואַנען צו לעבן און זיי וועלן מוזן ווערן ערלעכע אַרבעטער". דער אוילאַם לאַכט. עס ווערט אַ שטיקל דיסקוסיע. לעסאָף גיט זיך אונז דאָך איין איבערצוצייגן. מ'גייט זיך פונאַנדער. אין נאָך אַן אָרט, אויף דערזשעלביקער דזיעלנע, זיינען מיר געקומען צו שפּעט. אין

„הײזל“ איז שױן אַלץ געװען צעראַבירט, צעבראָכן. אױף די װענט האָבן נאָך געהאַנגען בילדלעך, און 12-יאָריקע אינגלעך האָבן זײ פֿון דאָרט געריסן און מיט די פֿיס געטרעטן. פֿון אײן „הײזל“, איך געדענק ניט אױף װעלכער גאַס, איז זיך דער עולם צעגאַנגען נאָך אונזערע רעדעס, און אַז מיר זײַנען אין אַ שאָ אַרום אַהין װידער געקומען, איז די שטוב איבעראַנייס געװען פֿול מיט מענטשן, װעלכע האָבן געראַבעװעט, געבראָכן, די מײדלעך זײַנען שױן ניט געװען. ערגעץ אַנטרונען געװאָרן. אונז איז אױסגעקומען װידעראַמאָל רײדן, איבערצײַגן.

איך בין װידער אין טראַקטיר אױפֿן ראָג מילע. צו מיר גײט צו אַן אַרבע-טער מיט גרױסע הונגעריקע אױגן, אײנער פֿון די אײַנדערפֿריערדיקע שרײַער. איך פֿרעג אים: „װאָס שטײט איר דאָ? װאָס גײט איר ניט צום זעלבסטשוץ?“ ענטפֿערט ער: „כ׳האָב ניט קײן קױלע“. כ׳שרײַב אױף גיך אָן אַ צעטעלע צו דאָװיד דעם שוסטער, ער זאָל אים געבן אַ רעװאָלװער. ער גײט אװעק. אַזײגער 4 פֿאַרנאַכט האָב איך דעמזעלבן אַרבעטער װידער געטראָפֿן, און ער האָט מיר דערצײלט, גערעדט מיט ענטוזיאַזם: „מיר זײַנען איצט געװען אױף סטאַװקע, איר װײסט פֿון גרױסן „הײזל“ בײַ גערשן „סמעטענע“. מיר האָבן צעשניטן זײַדענע קלײדער, סאַמעטענע מאַנטלען, אַטיגנאַציעס געריסן און אין רינשטאָק געװאָרפֿן. איר זעט, איך בין הונגעריק, איך האָב נאָך הײַנט אין מײַן מױל ניט געהאַט... אָבער איך האָב גאָרניט גענומען, אַ גראָשן ניט... אַן אָרנטלעכער אַרבעטער װעט ניט שמוציק מאַכן זײַנע הענט מיט אַזעלכע געלט“... און מיטאַמאָל װערט זײַן קאָל שטילער און עפּעס װי שעמעװדיק: „כאַװער, עפּשער האָט איר צו אַנטלײַען פֿינף קאָפּיקעס אױף אַ גלאָז קאַװע?“ אָבער דער עמעס מוז געזאָגט װערן, ניט אַלע אנטײלנעמער זײַנען פֿאַרבליבן מיט רײנע הענט.

... פֿאַרנאַכט זײַנען שױן די גאַסן געװען פֿול מיט רײַטנדיקע זשאַנדאַרן און פּאָליצײ. אין אײניקע ערטער זײַנען פֿאָרגעקומען צוזאַמענשטױסן צװישן די אַלפֿאָנסן מיט די אַרבעטער. פּאָליצײ האָט זיך ניט געמישט, אָדער גע-האָלפֿן די אַלפֿאָנסן. עס זײַנען געװען עטלעכע קאָרבאָנעס, נאָר פֿון די אַל-פֿאָנסן און פֿון דעם צװישנשיכט. פֿאַרנאַכט איז קלאָר געװאָרן פֿאַר אַלעמען, אַז דער שפּיל איז פֿאַרן טײװל. דער עולם איז זיך צעגאַנגען. בפֿרט, אַז דער גענעראַל-גובערנאַטאָר האָט דעמזעלבן פֿאַרנאַכט אַרױסגע-לאָזן אַן אױפֿרוף, אַז אױב די אַרבעטער װעלן זיך ניט באַרואיקן, װעט ער אײַנפֿירן קריגס-צושטאַנד. אױף מאָרגן האָבן זיך די אידישע אַרבעטער פֿון װאַרשע געשעמט אײנער פֿאַרן אַנדערן. אַ לאַנגע צײַט האָט מען אױסגעמיטן צו רײדן װעגן דער גאַנצער מאַיסע. און גראָד אױף מאָרגן נאָך די געשעעניש אין די אָרימע קװאַרטאַלן האָבן די װאַרשעװער פּױלישע סטודענטן איבערגע-כאַזערט דעם פּאָגראָם אױף די הײַזלעך פֿון דער מאַרשאַלקאָװסקע און נײַע װעלט *). דאָ האָט פּאָליצײ זיך אַרײַנגעמישט און באַשיצט די הײַזלעך מיט זײערע אײַנװױנער.

---

*) די אַריסטאָקראַטישסטע גאַסן פֿון װאַרשע.

VII. די שטורם־טעג אין לאָדז און אדעס.

57. דער ערשטער מאי אין ראַיאָן פון דער אידישער אַרבעטער־באַוועגונג.

(„לעצטע פּאַסירונגען“, נומ. 10, 1905).

שווערער איידער אַלע יאָר איז היי־יאָר געווען דעם אידישן פּראָלעטאַריאַט צו גרייטן זיך און צו פייערן דעם אַרבעטער־יאָנטעוו פון דער גאַנצער וועלט. דעם צאַרס רעגירונג, אַ צעטומלטע פון די מאַפּאָלעס, וואָס זי האָט באַקומען אין ווייטן מיזרעך, אַן אַראָפּגעשלאָגענע פון די פיס דורך די קלעפּ, וואָס זי האָט געקראָגן אין די יאַנוואַר־טעג בא זיך אין לאַנד, האָט זיך אָנגעכאַפּט פאַר איר אַלטן מיטל—פאַר פּאָגראָמען קעגן אידן. דערזעענדיק, אַז עס איז שלעכט, אַז אין דער גאַנצער מעדינע האָבן זיי קיין אַנדער שטיצע ניט, אַכוץ נאָר די כוליגאַנעס, די שוואַרצע מייעניקעס און די פינסטערע קויכעס פון דער געזעלשאַפט, האָבן זיך דעם צאַרס מעשאָרסים אַ וואַרף געטאָן צו זיי. האָבן זיי מאָבּיליזירט, אָרגאַניזירט און אויפגערייצט קעגן סטודענטן, קעגן דער אינטעליגענץ, קעגן אַרמענער, קעגן אידן, מיט איין וואָרט, קעגן די אַלע עלעמענטן, וואָס האָבן שוין פון לאַנג אָן געהאַט אַ שעם פון בונטאָוושטשיקעס. און דאָ האָבן מיר דערלעבט אַזאַ נאַכעס, אַז די אויסוואָרפן פון דער געזעלשאַפט, די, וועלכע האָבן שוין לאַנג אָנגעוואָרן דעם מעהוס מענטש, זיינען פּיטאָמאָל געוואָרן די באַשיצער פון די געזעלשאַפטלעכע יעסוידעס, די פּאַרהיטער פון דער „אָרדענונג“. איבער דער גאַנצער „טשערטאַ“ האָבן זיך פאַרשפּרייט צענדליקער טויזנט ער פּראָקלאַמאַציעס פון אַזעלכע באַשיצער פון דעם טראָן, אין וועלכע מע האָט געררופן דעם אוילאָם שלאָגן די אידן. ווי פלעדערמייז אין דער פינסטערניש, האָבן זיך מיטאָמאָל פון אַלע עקן באַוויזן אַלערליי אָרגאַניזאַציעס פון כוליגאַנעס: „אַ קאָמיטעט אַף אויפצוריכטן יוישער און גערעכטיקייט“, „אַ געזעלשאַפט אַף צו פאַרטיידיקן די זעלבּסטהערשונג“, „מאָנאַרכיסטישע געזעלשאַפט“, א. א. וו., א. א. וו. אין אַלע שטעט, וואו עס וואוינען אידן, האָט מען פאַרשפּרייט מעשונע־ווילדע קלאַנגען, אַז די אידן ווילן אויסהאַרגענען די קריסטן, אויפרייסן די קלויסטערס און ד. גל.

און אָט אין אַזאַ אַטמאָספערע, וואו די מאַקאָנע פון פּאָגראָמען האָט שטענ־

דיק געשוועבט אין דער לופט, איז אונזערע אָרגאַניזאַציעס אויסגעקומען צו פירן די אגיטאַציע פאַר דעם 1-טן מאַי, צו גרייטן זיך אָפּריכטן ווי געהעריק אין דעם פּראָלעטאַרישן יאָנטעוו. מע דאַרף אויך ניט פאַרגעסן, אז אסאך פון זייערע קרעפטן האָבן די אָרגאַניזאַציעס געמוזט אָפּגעבן אף דער אגיטאַציע פאַר דער זעלבסטשוץ און אף איר ארגאַניזירונג. ווי גרויס דידאָזיקע אַגיטאַציע איז געווען און ווי ווייט דער ראַיען פון זעלבסטשוץ איז אריין אין לעבן פון די אידישע מאַסן,—האָבן די לעצטע פּאָגראָמען גענוג דייטלעך באַווין.

פון די פאַקטן, וועלכע מיר ברענגען אונטן, וועט דער לעזער זען, אז ביז קוקנדיק אַף דידאָזיקע אומגעהויערע שווערע באַדינגונגען, איז גראַד הײ-יאָר די אגיטאַציע פאַר דעם 1=טן מאַי געווען זייער א מעכטיקע און א לעבעדיקע אין אלע שטעט און שטעטלעך פון דער אידישער „משערטא". אין די שולן, אין די פאַבריקן, אף גאַסן-פאַרזאַמלונגען האָבן אונזערע רעדנער דערקלערט די באַדייטונג און די וויכטיקייט פון דעם פּראָלעטאַרישן יאָנטעוו. הונדערט טויזנט באַגייסטערטע און אויפמערקזאַמע צוהערער האָבן זיי פאַר זיך געהאַט. אין די פארוואָרפנסטע ווינקלעך האָבן דורכגעדרונגען אונזערע מאַי-פּראָקלאמאציעס. דער אידישער פּראָלעטאַריער האָט זיך ניט אָפּגעשראָקן פאַר די גענים-פלענער פון דעם צאַרס רעגירונג. זיי האָבן נאָר פויעל געווען, אז זיין מוט און אַנטשלאָסנהייט צום קאַמף איז שטארק אויסגעוואקסן. מיר קענען מיט שטאָלץ זאָגן, אז דעם צאַרס מעכאַבּלים האָט זיך ניט איינגעגעבן צו שטערן דער מאַי-אַגיטאַציע און צו מאַכן פון דעם ארבעטער-יאָנטעוו א „טישעבעאָוו".

פון די פיל יעדיעס, וואס מיר האָבן באקומען וועגן דער אַגיטאַציע פאַר דעם 1=טן מאַי און וועגן דעם, ווי די אַרבעטער האָבן אים געפייערט, וועלן מיר זיך אָפּשטעלן נאָר אף אייניקע פון די וויכטיקסטע פאַקטן.

אף די פאַרזאַמלונגען, וואס זיינען אָרגאַניזירט געוואָרן צוליב דער אגיטאַציע פאַר דעם 1=טן מאַי אין ווארשע, דווינסק, בּרעסט-ליטאָווסק, מינסק, לאָדז און בערדיטשעוו, זיינען איבערגעווען ארום 20.000 ארבעטער, ניט רעכענענדיק די גאַסן-פאַרזאַמלונגען אף די ארבעטער-בירזשעס (פון די איבעריקע מער אדער ווייניקער גרעסערע שטעט האָבן מיר ניט קיין גענויע ציפער וועגן דער צאָל אנטיילנעמער אַף דידאָזיקע פאַרזאַמלונגען). אין אייניקע פון די דערמאָנטע שטעט זיינען אכוץ דעם פאָרגעקומען גרויסע פארזאַמלונגען ספעציעל וועגן די פּאָגראָמען און וועגן דער ארגאַניזאציע פון דער זעלבסטשוץ.

די לעצטע טעג פייסעך איז אין לאָדז פארגעקומען אַן אגיטאַציאָנס-פאַרזאמלונג אין רעכטן צענטר שטאָט, אף וועלכער עס האָבן זיך געפונען איבער 2500 מאַן, און העכער ווי טויזנט זיינען געשטאַנען אין דרויסן, ווייל עס איז מער קיין פלאַץ ניט געווען. די פאַרזאַמלונג האָט זייער גוט אָפּגעגאַלטן. גערעדט האָט מען וועגן דעם 1-טן מאַי אויך אין די שולן, רעסטאָראַנען און אף די אַרבעטער-בירזשעס.—אין האָמעל איז פאַר דעם 1-טן מאַי פאָרגעקומען אין דעם ארימען טייל שטאָט א מאַי-מיטינג אונטערן פרייען הימל, וועלכער

אין ארגאַניזירט געווען דורך דעם היגן קאָמיטעט פון בונד און דער גרופּע פון דעם פּאָלעסער קאָמיטעט פון דער רוסלענדישער פּאַרטיי. אין דעם מיטינג האָבן אַן אנטייל גענומען איבער 2000 מענטשן. מע האָט גערעדט אַף אידיש און רוסיש וועגן דער באַדייטונג פון דעם ארבעטער-יאָנטעוו.

אין וואַרשע איז זייער לעבעדיק געגאַנגען די אגיטאַציע פאַר דעם 1-טן מאַי אַף די פאַרזאַמלונגען אין די פאַבריקן. אין אזעלכע פארזאַמלונגען האָבן גענומען אַן אָנטייל נאָענט פון 5 טויזנט ארבעטער. דעם 7-טן טאָג פייסעך האָבן דאָרט אונזערע רעדנער גערעדט וועגן דעם 1-טן מאַי אין 7 שולן, וואו עס דאַווענען דאָס ראָוו ארבעטער. אין אייניקע שולן, וואו די גאַבאאים האָבן ניט געוואלט לאָזן ריידן, האָבן די דאָרטיקע ארבעטער געשאַפן די מעגלעכקייט צו האלטן רעדעס. שאבעס—דעם 16-טן—האָט מען ווידער גערעדט וועגן דעם 1-טן מאַי אין 13 שולן, דערינען אין איינער, וואו עס האָבן זיך געפונען נאָענט פון 4 טויזנט מאַן. די שולן האָט מען אויך פארפלייצט מיט קאַרטלעך וועגן דעם 1-טן מאַי.—אין קרעסלאַווקע (וויט. גוב.) איז מיט א טאָג פאַר דעם 1-טן מאַי פאָרגעקומען אין שול א פארזאמלונג פון 2 טויזנט מאַן; דער רעדנער האָט גערעדט וועגן דעם מאָמענט, וואס מיר לעבן איצטער איבער, און האָט אויפגעפאָדערט אלעמען צו פייערן דעם ארבעטער-יאָנטעוו. אין גראָדנע איז ארגאַניזירט געוואָרן אַן אגיטאַציאָנס-פארזאמלונג פון טויזנט מאַן. אין באָריסאָוו—א מאַי-פאַרזאמלונג פון 750 מאַן אין שול; עס איז געווען א רויטע פאָן.

פון די אייניקע פאַקטן קאָן מען שוין זען, וואָס פאַר אַ ברייטן כאַראַקטער עס האָט געטראָגן די אַגיטאַציע פאַר דעם 1-טן מאַי. פון די ענגע כאַדאָרים, פון די באַהאַלטענע פאַרזאַמלונגען ערגעץ וואו אין וואַלד, איז מען אַרויס אַף די גאַסן און בעקויל ראָם האָט מען מוידיע געווען וועגן דעם אַרבעטער-יאָנטעוו. די ברייטסטע מאַסן פון דעם אידישן פּראָלעטאַריאַט האָבן זיך געריכט און מיט אומגעדולד געוואַרט אַף דעמדאָזיקן יאָנטעוו, און דאָס איז באַזונדערס קענטיק געווען אין דעם טאָג פון 1-טן מאַי גופא.

אַלגעמיינע שטרייקן זיינען דעם 1-טן מאַי (נאָכן נייען סט.) פאָרגעקומען אין וואַרשע, דווינסק, האָמעל, ברעסט-ליטאָווסק, פינסק, בערדיטשעוו, באָברויסק, זשיטאָמיר, ריגע, ליבוי, באָריסאָוו, אָרשע, קרעסלאַווקע און נאָך אין אַ גאַנצער מאַסע שטעט און שטעטלעך.

פון דווינסק שרייבט אונזער קאָרעספאָנדענט: „דעם 1-טן מאַי האָט די גאַנצע אַרבעטער-מאַסע געפייערט... טויזנטער אַרבעטער האָבן אַרומגעשפּאַצירט איבער די גאַסן, גראַטולירנדיק איינער דעם צווייטן מיט דעם פּראָלעטאַרישן פייערטאָג".—אין בערדיטשעוו זיינען אונזערע אָטריאַדן געגאַנגען איבער אַלע ווערקהייזער, פאַבריקן, מילן, קאָנטאָרן, דערציילט וועגן דעם אַרבעטער-יאָנטעוו, איינגעלאַדן וואַרפן די אַרבעט. אין דער גאַנצער שטאָט האָט זיך די אַרבעט אָפּגעשטעלט. קיין שום פּאַך האָט אין דעם טאָג ניט געאַרבעט (אויסער די פּאַרמאַצעווטן), אַפילו די פאַבריקמאַכערס. דער אַלגעמיינער שטרייק איז דורכגעגאַנגען גלענצנד. אין ברעסט-ליטאָווסק האָט קיינער

ניט געאַרבעט. דער אײנציקער היגער אָרגאַן איז ניט אַרויס ניט אין דער פֿרי און ניט אין אָוונט. פֿון קרעסלאַווקע איז מען אונז מודיע: „דער שטרײק פֿון 1־טן מאַי איז געווען לאַכּלוטן אַן אַלגעמײנער. ניט נאָר די פֿאַבריקן און וואַרשטאַטן, נאָר עס זײנען געווען פֿאַרמאַכט אויך די מאַגאַזינען, די קראָמען, בעקערײען און אַז. וו. עס האָבן געשטרײקט אַלע דינסטלײט און פֿורמאַנעס: אין שטאָט האָט זיך די גאַנצע באַוועגונג אָפּגעשטעלט". פֿון וואַרשע שרײבט מען אין דעם „בונד" נום. 7: „עס האָט אויפֿגעהערט יעדע אַרבעט, יעטווידער האַנדל און וואַנדל. אַלע ווערקשטאַטן און פֿאַבריקן זײנען געשטאַנען. אַלע רעסטאָראַנען, קאַפֿע-הײזער זײנען געווען געשלאָסן. קײנע צײטונגען, קײנע דראָשקעס און טראַמוואַיען".

אין פֿיל שטעט זײנען דעם ערשטן מאַי, אַכוץ דעם אַלגעמײנעם שטרײק, אויך פֿאָרגעקומען דעמאָנסטראַציעס אָדער מאַניפֿעסטאַציעס, ניט קוקנדיק, וואָס לעכאַטכילע האָט מען גערעכנט צו פֿײערן דעם הײערדיקן ערשטן מאַי נאָר דורך אַלגעמײנע שטרײקן. אַזוי ווי אין אַסאַך ערטער האָבן זיך די שוואַרצע באַנדעס אָפֿן געגרײט צו פּאָגראָמען און אַזוי ווי אימעטום האָט מען אין אײן קאָל גערעדט, אַז פּאָגראָמען וועלן פֿאָרקומען דעם צווײטן טאָג פֿון דעם קריסטלעכן פּײסעך[86] (דעם 1־טן מאַי נאָכן נײען סט.), האָט אונזער צענטראַלער קאָמיטעט געהאַלטן פֿאַר נויטיק פֿאָרלײגן די אָרטיקע אָרגאַניזאַציעס, אַז דעם 1־טן מאַי זאָל מען פֿײערן דורך אַן אַלגעמײנעם שטרײק, און די דעמאָנסטראַציעס, וועלכע מע מוז זען צו אָרגאַניזירן, אויב עס איז נאָר פֿאַראַנען אַ וועלכע ניט איז מעגלעכקײט, זאָל מען אָפּלײגן אַף שאַבעס אָדער זונטיק, גלײך נאָך דעם 1־טן מאַי.

אין לאָדז זײנען אין דעם טאָג פֿון 1־טן מאַי פֿאָרגעקומען עטלעכע דעמאָנסטראַציעס און אַסאַך מאַניפֿעסטאַציעס, ניט קוקנדיק, וואָס די שטאָט איז פּאָשעט געווען פֿאַרפֿלײצט מיט כאַיעל און פּאָליצײ און זי האָט אויסגעזען ווי אַ לאַגער אַף אַ מילכאָמע. אין די דעמאָנסטראַציעס האָבן גענומען אַן אַנטײל קריסטלעכע און אידישע אַרבעטער. עס זײנען געווען פֿאָנען פֿון „בונד" מיט מערערע אידישע אויפֿשריפֿטן: „עס לעבע דער ערשטער מאַי!", „עס לעבע דער 8-שאָעריקער אַרבעטסטאָג!" און אַז. וו. די פֿאַבריקן, די געשעפֿטן זײנען אין דעם טאָג געווען געשלאָסן, עס איז קימאַט קײן אײנציקע ווערקשטאַט ניט געווען, אין וועלכער מע זאָל אַרבעטן. די טראַמווײען האָבן אויפֿגעהערט צו גײן. קאָרבאָנעס זײנען געפֿאַלן פֿון בײדע צדאָדים.

אין האָמעל האָבן זיך גאַנצע מאַכנעס אַרבעטער צונויפֿגעקליבן אַף דער בירזשע (קוזנעטשנע גאַס). אַלע זײנען געווען יאָנטעוודיק געקלײדט און האָבן געטראָגן צוגעשפּילעטע רויטע בענדלעך. אַפֿן ראָג גאַס זײנען געשטאַנען קאַזאַקן און סאָלדאַטן, נאָר זײ האָבן זיך ניט געקאַנט פֿויעל זײן אַרײנרײסן זיך צווישן די אַרבעטער. די סאָלדאַטן האָט מען גראַטולירט מיטן יאָנטעוו. זײ האָט מען געגעבן פּראָקלאַמאַציעס, פֿאַרפֿירט מיט זײ געשפּרעכן. אין פּינסק האָט קײנער ניט געאַרבעט, אַפֿילע די וואַסערפֿירער, די פֿורמאַנעס. עס האָבן געשטרײקט די פּריקאַזטשיקעס, אויך די, וואָס דינען אין די קאַנ-

טאָרן, בענק, די לאַסט-טרעגער און אז. וו. אין אָוונט האָבן די אַרבעטער געלאָזן ראַקעטן, פייערווערק. אין גראָדנע, וואו מע האָט זיך זייער שטאַרק געריכט אף אַ פּאָגראָם, האָט די אָרגאַניזאַציע באַשלאָסן ניט צו מאַכן קיין דעמאָנסטראַציע. פונדעסטוועגן זיינען דאָך פאָרגעקומען אין דריי פאַרשיידענע טיילן פון שטאָט מאַניפעסטאַציעס: די ארבעטער האבן געלאָזן ראַקעטן; עס האָבן זיך געהערט פארשיידענע אויסרופן און א הילכיקער „אורא!” אין סעדלעך זיינען אף די דעמאָנסטראַנטן אָנגעפאלן דראַגונער. זיי האָבן פארפאָלגט און שרעקלעך געשלאָגן יעדן איינציקן מענטשן. עס זיינען געווען פארוואונדעט איבער 30 אַרבעטער. אין קאָוונע האבן געשטרייקט איבער 2000 אידישע ארבעטער. אין אָוונט איז פאָרגעקומען א מאַניפעסטאציע פון עטלעכע הונדערט מענטשן. די מאניפעסטאנטן זיינען דורכגעגאנגען עטלעכע גאַסן. אַכוץ דעם זיינען מאַניפעסטאַציעס פאָרגעקומען אין מינסק, מאָזיר, פלאָצק, ליוצין, קאליש, מאריאמפאָל און נאך אין פיל אַנדערע שטעט. אויך שאַבעס — נאָך דעם ערשטן מאַי — זיינען אין מינסק, קאָוונע און אין אַנדערע שטעט פאָרגעקומען מאַי-דעמאנסטראַציעס.

די פינסטערע קויכעס פון צאַריזם האָט זיך ניט איינגעגעבן צו פארשטערן דעם אידישן פראָלעטאריאט דעם אינטערנאציאָנאלן ארבעטער-יאנטעוו. מיט נייע שטיינער און דערנער האָבן זיי אויסגעבעט דעם רעוואָלוציאנערן וועג פון דעם אידישן פראָלעטאריאַט; פיל קארבאנעס האָט עס אים געקאָסט. ער האט אָבער אף איין רעגע ניט אויפגעהערט צו גיין פאָרווערטס צום ניצאָכן און טריאומף.

58. לאָדזער באַריקאַדן.

(דערציילונג פון אַן אנטיילנעמער. פון דער ביילאגע צום נומ. 8, „דער בונד”)

זונטיק דעם 5-טן יון האָט די אָרגאַניזאַציע פון די פ. ס. ד. געמאַכט אַ פאַרזאַמלונג אין וואַלד. עס זיינען געווען אַ מאַן 500. בעאייס דער אוילאָם האָט זיך אומגעקערט אין שטאָט און שוין אָנגעהויבן זיך פאַנאַנדערצוגיין, האָבן אַרבעטער פון פ. פּ. ס. אָנגעהויבן דעמאָנסטרירן. דאָס איז געווען אינם אַרבעטער-קוואַרטאַל — באַלוט, און צו דער דעמאָנסטראַציע זיינען צוגעשטאַנען ווי אַרבעטער פון „בונד”, אזוי אויך פון פ. ס. ד. איינגאַנצן האָבן אין איר אנטייל גענומען ביז 1000 מאַן. עס זיינען געקומען צו פליען קאַזאַקן און גלייך אָנגעהויבן צו שיסן אף די דעמאָנסטראַנטן. מע האָט זיי געענטפערט מיט אַ האָגל שטיינער און מיט שיסן פון די הייזער, מע האָט געפּרואווט מאַכן אַ באַריקאַדע. די קאַזאַקן האָבן אָנגעהויבן שיסן אין די פענסטער פון די הייזער. איין הויז, פון וועלכער מע האָט געשאָסן, האָט מען ארומגענומען מיט מיליטער, די איינוואוינער האָט מען אַרעסטירט און אָנדערבאַרמען געשלאָגן. ווערליג עס איז באַוואוסט, האָט מען דערהאַרגעט 9 און פאַרוואונדעט 18 מענטשן, נאָר, וואַרשיינלעך, איז געווען אַסאַך מער קאָרבאָנעס. מיר זיינען

אַריין אין פאַרבינדונג מיט די פּ. ס. ד. און האָבן באַשלאָסן צו אָרגאַניזירן צוזאַמען די לעוואַיע, דינסטיק דעם 7 (20) יוני.

אונזער אָרגאַניזאַציע און די פּ. ס. ד. האָבן איינגעלאַדן די אַרבעטער דינסטיק אַף באַלוטער פּלאַץ: פון דאָרטן האָט מען געזאָלט 6 אַזייגער פון אָוונט אָנהויבן די לעוואַיע. נאָר שוין פון 2 באַטאָג אָן האָבן מאַסן אַרבעטער — אידן און קריסטן — אָנגעהויבן זיך צוזאַמענקומען אַף דעם באַשלאָסענעם אָרט. מע האָט אָפּגעשטעלט אַלע פאַבריקן, זאַוואָדן און וואַרשטאַטן. באַלוטער פּלאַץ איז געווען פאַרפּלייצט מיט קאַזאַקן, וועלכע האָבן ניט געלאָזן די אַרבעטער זיך דאָ צוזאַמענקלייבן. די אַרבעטער האָבן אָנגעפילט די אַרומיקע גאַסן, וועלכע זיינען 6 אַזייגער פון אָוונט געווען אָנגעשטאָפּט מיט אַן אויפגערעגטן עולם פון עטלעכע צענדליק טויזנט מאַן... ענדלעך האָבן זיך באַוויזן די טרונעס, מע האָט זיי אַרויסגעטראָגן אַף די הענט; די לעוואַיע האָט זיך נאָך אָבער ניט אָנגעהויבן: מע האָט געוואַרט, מע זאָל אַרויסטראָגן די לעצטע 2 טרונעס — די קערפּער פון די געהאַרגעטע זיינען געלעגן אין פאַרשיידענע טיילן פון שטאָט. די זעלנער האָבן דערווייל געפּרואווט זיך אַריינרייסן אין דער מאַסע, זיי האָבן זי געוואָלט צעטיילן. דאָס איז געווען, אויב איך האָב קיין טאָעס ניט, אַ ווינקל פון בזשעזינער און מיטעלער גאַסן. די אַרבעטער האָבן זיי יעדן מאָל רואיק, אָבער אַנטשלאָסן אָפּגעשפּאַרט אַהינטער. עס האָבן זיך באַוויזן אַ מאַן 30 קאַזאַקן. דער אָפיצער האָט באַפוילן זיך פאַנאַנדערגיין, ווען ניט — וועט ער שיסן. איך האָב געהערט, ווי דער אָפיצער האָט קאָמאַנדירט; איך האָב געזען, ווי די קאַזאַקן האָבן פון זיך אַראָפּגענומען די ביקסן, זיי אָנגעלאָדן און זיך געצילט אַף די מאַסן; די מאַסע האָט זיך פון אָרט ניט גערירט, און — די ביקסן האָבן זיך אַראָפּגעלאָזן...

עס האָבן זיך באַוויזן די לעצטע 2 טרונעס, און די לעוואַיע האָט זיך אָנגעהויבן. איבער די אַנטבלויזטע קעפּ האָבן זיך אייגע נאָך די אַנדערע פאַנאַנדערגעוויקלט רויטע און שוואַרצע פאָנען. אין דער לופטן האָבן געפלאַטערט לאַנגע רויטע בענדער... צוזאַמען זיינען געווען ביז 12 פאָנען. עס זיינען אויך געווען אַסאַך קרענץ. רעוואָלוציאָנערע לידער אַף פּויליש, אידיש און רוסיש און דונערנדע קוילעס „הוראַ" האָבן ניט אויפגעהערט די גאַנצע צייט. באַשטימען ריכטיק, וויפל מענטשן עס האָבן אָנטייל גענומען אין דער לעוואַיע, איז אוממעגלעך. זי האָט זיך געצויגן אַף אַ ווייטער שטרעקע, וועלכע מע האָט אַפילע פון אַ הויכן אָרט ניט געקענט אַרומכאַפּן מיטן אויג. אַלנפאַלס זיינען דאָרטן געווען ניט ווייניקער פון 50 טויזנט מאַן. דאָס בילד איז געווען אַזוי גרויסאַרטיק, אַז עס לאָזט זיך גאָרניט באַשרייבן. אַזוי איז די לעוואַיע אַריבער איבער גאַנץ סרעדניע און איבער אַנדערע גאַסן. אינגאַנצן האָט עס געדויערט אַ שאָ 2; הינטער דער מאַסע זיינען געפאָרן קאַזאַקן, דער אַריינגאַנג אין אַלע זייטיקע גאַסן איז געווען פאַרצאַמט אויך מיט קאַזאַקן, וועלכע זיינען געשטאַנען מיטן רוקן צום עולם. די טראַמווייען האָבן אויפגעהערט גיין; די פּובליק האָט פון די באַלקאָנען און פענסטער באַגריסט די דעמאָנסטראַנטן. צווישן די אידישע און קריסטלעכע אַרבעטער האָט געהערשט אַ וואונדערבאַ-

רע אַכדעם. די אָרטיקע צייטונגען פארזיכערן, אַז אַפילע אין די יאַנואַר-טעג האָט מען אין לאָדז אזעלכעס ניט געזעען.

אַפּן בייסאַלמען איז זיך צונויפגעקומען אַזאַ גרויסער עולאָם, אַז אַ גו-טער דריטכיילעק האָט זיך אָפּגעשטעלט אף יענער זייט פאַרקאַן. די טרונעס האָט מען אַראָפּגעלאָזן אף דער ערד. ארום זיי האָט זיך געבילדעט אַ קרייז פון אויפגעהויבענע אין דערהויך פאַרייניקטע רויטע בענדער פון שווארצע און רויטע פאָנען, וועלכע האָבן געפלאַטערט אין דער לופטן. עס האָבן זיך אָנגעהויבן רעדעס אף פויליש און אידיש... אזוי ווי דער עולאָם איז געווען זייער אַ גרויסער, האָבן 5 רעדנער גערעדט אין איין צייט אין פארשיידענע עקן. די לופט האָט נאָכאנאנד געקלונגען פון מעכטיקע רעוואָלוציאָנערע אויסרופן און קוילעס „הורא", וועלכע האָבן זיך ארויסגעריסן פון דער ברוסט פון צענדליקער טויזנטער מענטשן. וואס פאַר אַ גרויסארטיקעס, פייערלעכעס בילד דאָס איז געווען! נאָר איין מאָל אין לעבן לעבט מען איבער אזעלכע מינוטן! מיר איז אָבער באשערט געווען איבערלעבן עפּעס נאָך שרעקלעכערעס, דערפאר אָבער נאָך גרויסארטיקערעס...

פארשיידענע גרופן ארבעטער האבן ארויפגעלייגט אף די קוואָרים קרענץ מיט אלערליי אויפשריפטן. עס איז שוין געווען 10 דעם זייגער אינאָוונט. אום אויסצומיידן בלוט-פארגיסונג, האט מען געבעטן די ארבעטער גיין אהיים רואיק און קומען מאָרגן, מיטוואָך, צו דער לעוואיע פון 2 אידישע כאוויירים. פון בייסאלמען האָבן זיך די אָרבעטער אומגעקערט אין אַ געשלאָסענער מאַסע; דאָס זינגען האט, לויט דעם פּאַרשלאָג פון די אָנפירער, אויפגעהערט ניט ווייט פון שטאָט. צוריקגייענדיק האָט מען געכאפּט 2 פארדעכטיקע מענטשן. די מאסע האט זיי שיר ניט צעריסן — די אָנפירער האבן פארזיכערט, אז זיי קענען זיי, דוכט זיך, און דאס האט זיי געראַטעוועט.

מיטוואָך, דעם 21-טן פארנאכט האבן זיך ווידער טויזנטער ארבעטער, אידן און קריסטן, אָנגעהויבן צוזאמענקלייבן נעבן שפּיטאָל, וואו אונזערע טויטע כאוויירים זיינען געלעגן. ניט קוקנדיק אף אונזער זוכן, האבן מיר זייערע קערפּערס ניט געקאנט געפינען: מיר האבן זיך אויך ניט געקאנט דערוויסן, צי האט מען זיי מעקאבער געווען שטילערהייט אָדער מע האט זיי איבערגעטראגן אין אַן אנדער ארט. דערווייל האט מען זיך דערוואוסט, אז נאך 2 ארבעטער זיינען געשטאָרבן פון די וואונדן, וואס זיי האבן באקומען, און די ארגאניזאציע האט באשלאסן איצט קיין דעמאנסטראציע ניט מאכן און אין אַ פאר טעג ארום מאכן א נייע לעוואיע; ס'איז געווען א גרונד צו קלערן, אז די פאליציי וועט נים שטערן...

די ארבעטער זיינען זיך אבער גיט פאנאנדערגעגאנגען; זיי האבן זיך אָנגעהויבן צונויפקלייבן אף דער פראנציסקאנער גאס; די ארבעטער פון פ.פּ.ס. האבן אויפגעהויבן א פאן; א רעדנער האט זיך געשטעלט אף א פור און האט פון דארטן אנגעהויבן ריידן; א מאן טויזנט האבן זיך א לאז געטאן צו דער מיטעלער (סרעדניער) גאס; עס האבן זיך באוויזן פאנען — פון די פּ. ס. ד. און אונזערע. די דעמאנסטראנטן האבן זיך פארקערעוועט צו פּעטראקאווער גאס.

פריער איז געגאנגען א גרופע ארבעטער, וועלכע האט געזויט עפענען די טויערן, די סטרוזשן האבן דאס גערן געטאן. מע האט אנגעהויבן אייליק פארמאכן די מאגאזינען. דאס איז געווען ארום האלב זיבן אין אוונט. די צאָל פון די ארבעטער האט אומגלויבלעך גיך געוואקסן. אין א קורצער צייט ארום איז שוין דארטן געווען א מאסע פון עטלעכע צענדליק טויזנט. עס האט אויך געוואקסן די צאל פון די פאנען און בענדער. די פאליצײ־לייט האבן אנגעהויבן אנטלויפן פון זייערע פאסטנס. די טראמווייען האבן זיך אומגעקערט צוריק אין דעפא. מע איז דורכגעגאנגען איבער גאנץ פעטראקאווער — די לענגסטע גאס אין לאדז. די צאל דעמאנסטראנטן האט דערגרייכט ביז 100 טויזנט. דא זיינען געווען פרויען און קינדער, אלטע און יונגע. די פענסטער, באלקאנען, די זייטיקע גאסן און די דעכער פון די הייזער זיינען געווען אנגעשטאפט מיט מענטשן. א באגייסטערט זינגען און געשריי: „עס לעבע די רעוואלוציע“ האבן דערשיטערט די לופט. אלע האבן געגלויבט, אז די קייטן פון קנעכטשאפט זיינען שוין אף אייביק צעריסן, אז די רעוואלוציע האט שוין אינגאנצן געזיגט; דאס איז געווען אנגעשריבן בא אלעמען אף די געזיכטער, וועלכע האבן געאטעמט מיט קאמפספערטיקייט... ארום האבן מיר באגעגנט נאָר פריינטלעכע באגריסונגען און אלגעמיינעם מיטגעפיל. קיין פאליצײ איז ניטא. ווער איז נאך איבערגעבליבן, וואס זאל אונז ניט מיטפילן? אט גייען מיר פארבײ א צענדליק זעלנער (אומבאוואפנטע) און זיי שאקלען אונז צו פריינטלעך מיט די קעפ און גריסן אונז. די מאסע שטעלט זיך מיטאמאָל אָפּ. איבער די קעפ הויבן זיך אויף די רעדנער. זייערע רעדעס ווערן באדעקט מיט א מעכטיקן „אורא“. די דעמאנסטראנטן גייען ווייטער אונטער אומאויפהערלעכע לידער און אויסרופן... „אזוי הויבט זיך אן די רעוואלוציע!“ עס הערן זיך די קלינגענדע ווערטער פון דעם רעדנער. און קיינער צווייפלט ניט, אז דאס איז טאקע די רעוואלוציע: ווי דען אנדערש? א שוידער גייט אריבער איבערן לייב; עפּעס הויבט דיך אויף און טראגט אלץ ווייטער און ווייטער. אזוי ווי אף פליגלען, — איז דען מעגלעך, דארף מען דען האבן עפּעס שענערס, ליכטיקערס?

די אָנפירער לאָזן אין דער מאַסע אַ געדאַנק, אַז ס׳איז נויטיק צו באַפאַלן די געווער־מאַגאַזינעס. עמיצער לייגט פאָר גיין צום געפענגעניש. נאָר די באַגייסטערטע הונדערט טויזנדיקע מאַסע טראָגט זיך אין איר מעכטיקן לויף אַלץ פארויערטס... מיטאַמאָל האָט די מאַסע אַ ציטער געטאָן... עס הערט זיך אַ כאַראַקטעריסטישעס טרוקענעס קנאַקן — איין מאָל און נאָך אַ מאָל... אונזערע ענטפערן. נאר אַסאַך לויפן שוין. עס פאַלן טויטע און פאַרוואונדעטע. זיך אפּשטעלן איז קיין שום מעגלעכקייט ניטאָ. מע שטופּט מיך אריין אין עפּעס אַ גרויסן הויף. הינטער זיך הער איך נאָר דאָס היסטערישע שרייען פון פרויען, דאָס טרוקענע קנאקן פון שיסן און — „שט״ט. ברידער, אַנטלויפט ניט!“ איך פּרואוו ריידן — דאָס איז אָפּט אַ גוטער מיטל אָפּצושטעלן און באַרואיקן די מאַסע, אַלץ אומזיסט — דאָס קנאַקן פון שיסן און דאָס פייפן פון די קוילן יאָגט די מאַסע אַלץ ווייטער... די סטרוזשן האָבן אַריינגעלאָזן

אַלעמען אין די טויערן, אָנגעוויזן דורכהויפן, אַף דעם אָרט פון צוזאַמענשטויס פּרואווט מען זיך בויען באַריקאַדן, נאָר אַלץ איז פאַרלאָרן: די גרעסטע מערהייט פון דער מאַסע איז שוין געווען אַף די ארומיקע גאַסן. לויפן האָט מען ניט געלאָזן, און די אַרבעטער גייען רואיק איבער די פאַראַלעלע גאַסן איבעראַנגייס צום צענטער פון שטאָט. די צאָל פון די טויטע און פאַרוואונדעטע איז נאָך אומבאַוואוסט. מע רעדט וועגן געהאַרגעטע קאַזאַקן, וועגן 2 באָמבעס, וואָס מע האָט אין זיי געוואָרפן. די מאַסע איז אויפגערעגט.

אין פאַרלויף פון נעכטיקן טאָג האָט מען בא אייניקע פּאָליציייליט צוגענומען די שווערדן און רעוואָלווערן; 2 פּאָליציסטן, אַ קאַזאַק, אַ זעלנער און אַ שפּיאָן האָט מען געהאַרגעט. אַלע ווײַלע הערט זיך שיסן פון ביידע זייטן. דאָס הויז, פון וועלכער מע האָט געשאָסן אַף די קאַזאַקן (ווסכאָדניע נומר 17), האָט מען באָמבאַרדירט אַ פערטל שאָ נאָכאַנאַנד: מע האָט געשאָסן אין די פענסטער און טירן, אין אַלע לעכער און שפּאַלטן. די שטאָט זעט אויס ווי אַ פיינטלעכער לאַגער... 7 אַזייגער פאַרנאַכט האָט מען אָנגעהויבן בויען באַריקאַדן אַף ווסכאָדניע און פּאָלודניאָווע (די אַרבעטער-בערזע). אַף ווסכאָדניע גאַס האָט מען געבויט 3, אַף פּאָלודניאָווע איינע. שטאָף האָט מען באַקומען וואו מע האָט נאָר געקאָנט. די סטרוזשען האָבן אַליין געהאָלפן בויען. אַף איין הויף זיינען געווען צוגעגרייט קאָסטנס, פעסער. אַף פּעטראָקאָווער גאַס האָט מען צעגראָבן דעם ברוק; מע האָט אַראָפּגעריסן די שילדן. די פאָנאַרן האָט מען צעבראָכן. אַרום איז געווען כּוישעך, פינסטער. עס האָט גענאָסן אַ רעגן; ער האָט אָבער קיינעם ניט אָפּגעהאַלטן. אָט פירט איינער אַ האַנטוועגל, דער אַנדערער שלעפּט אַ טיש, דער דריטער—אַ פאַס, דער פערטער—שטיינער... מיטאַמאָל איז די גאַס העל באַלויכטן געוואָרן. דאָס האָט מען אָנגעצונדן די מאָנאָפּאָל-קראָם.

פרייטיק אין דער פרי ווערן פאַרשפּרייט טויזנטער קאַרטלעך פון אונזער אָרגאַניזאַציע, אין וועלכע מע רופט די מאַסע צו אַן אַלגעמיינעם פּאָליטישן שטרייק. פּ. פּ. ס. האָט אַגיטירט קעגן דעם. די אַרבעט שטעלט זיך אָפּ, דער טראַמוויי הערט אויף צו גיין און אלע געשעפטן ווערן געשלאָסן. אַכוץ דעם צעשטערט מען קימאַט אַלע מאָנאָפּאָלן, מע צעברעכט די פאָנארן. אין פיל גאַסן בויט מען צענדליקער באַריקאַדן. אַף פּעטראָקאָווער גאַס אליין זיינען געווען 4 באַריקאַדן און אַף באַלוט איז איינע פון די באַריקאַדן געווען אויפגעבויט פון וועבשטולן. אַף דריי באַריקאַדן זיינען געווען פאָנען—און אַלע דריי פון „בונד“. די טעלעפאָנען- און טעלעגראַפן-דראָט רייסט מען איבער און מע פאַרצאַמט מיט זיי די גאַסן, די סלופּעס זעגט מען אונטער און מע פאַרפעסטיקט מיט זיי די באַריקאַדן. די אַרבעטער האָבן זיך ווייניק באַזאָרגט מיט דאָס נויטיקסטע, וואָס מע דאַרף צו די באַריקאַדן—געווער. זיי שטייען אַפן שלאַכט-פעלד מיט שטיינער. אַנשטאָט געווער; זיי רייסן און ברעכן די ברוקשטיינער, אַנשטאָט אָנצופאַלן אַף מאַגאַזינען פון געווער. דער פעלער איז גרויס, און דער אַרבעטער מוז אָפּטרעטן פון זיינע פּאָזיציעס פאַר די צאַרישע באַשיבוזוקן, וועלכע האָבן זיך אָנגעהויבן צוזאַמענרוקן אַף אים פון אַלע זייטן...

זיי רוקן זיך אָן גאַנץ פאָרזיכטיק, פאַר יעדן באַלקאָן האָבן זיי אויך מוירע פאַנאַנדערצונעמען ליידיקע באַריקאַדעס, טאָמער ליגט דאָרט באָמבעס און דינאַמיט און זיי פאַנגען אָן פון אַלע זייטן צו באָמבאַרדירן ניט נאָר די באַריקאַדן, נאָר די גאַנצע שטאָט. פון אינדערפרי ביז אַ זייגער 3—4 האָט מען ניט אויפגעהערט צו שיסן אַף אַלע גאַסן. טויזנטער קוילן זיינען געפלויגן דורך צוגעמאַכטע פענסטער, געשלאָסענע טויערן און פון פילע דעכער אין די הויפיקע פענסטער. פון דידאָזיקע קוילן האָט זיך קיינער ניט געקענט אויסהיטן. אין דעם בלוטיקן טאָג זיינען געפאַלן איבער טויזנט מענטשן דערהארגעטע און פאַרוואונדעטע, אייביקע קאַליקעס. מע האָט זיך ניט באַנוגנט מיט מערדעריי, נאָר מע האָט אויך גערויבט און געגאזלט: ניט בײַ איינעם האָט מען אָפגענומען, ווען מע האָט זיך שוין געקאָנט באַווייזן אין גאַס, דאָס געלט און דעם זייגער; אייניקע קראָמען האָבן די סאָלדאַטן אינגאַנצן צעראַבירט.

באַטאָג, ווען עס איז שוין אפילע שטיל געוואָרן, האָט אויך יעדער מוירע געהאַט אַרויסצוגיין אין גאַס, ניט זייענדיק זיכער צו קומען אַ לעבעדיקער צוריק. די שטאָט איז ווי אויסגעשטאָרבן, נאָר מאַרשירנדע סאָלדאַטן האָבן באַוויזן, אַז עס געפינט זיך נאָך עטוואָס, וואָס לעבט און באַוועגט זיך. פון אַזייגער 9 פאַרנאַכט ביז טיף אין דער נאַכט האָט מען ווידער אָנגעהויבן שיסן אין אַלע גאַסן, קעדיי צו שרעקן די פוסטע גאַסן און די אנגעשראָקענע שלאָפנדיקע איינוואוינער. אין די זעלבע נאַכט, ניט קוקנדיק אַף די פאַניקע, וועלכע איז אָנגעפאַלן אפן שטאָט, האָט מען 12 מאָל געשאָסן אין אַ קאַזאַרמע.

דער שאַבעסדיקער טאָג איז אוועק ניט בעסער. דער טראַמוויי גייט ניט און אין די גאַסן זעט מען נאָר אייניצלנע מענטשן. סאָלדאַטן און קאָזאַקן זיינען אומעטום, אפילע אַף די דעכער. און פאַרנאַכט האָט זיך ווידער אָנגעהויבן אַ שיסעריי ביז שפעט אין דער נאַכט. די געזעלשאַפט איז געווען אַזוי אָנגעשראָקן, דאָס פון זונטיק פרי הערט מען ניט אויף צו צעלויפן זיך פון שטאָט. מע לאָזט איבער די הייזער און די געשעפטן אַף העפקער און מע לויפט וואו די אויגן טראָגן. פאַר עטלעכע טעג צייט זיינען זיך צעלאָפן ביז 20.000 מאַן.

די בורזשואַזע געזעלשאַפט איז שטאַרק אויפגערעגט. אָבער אַף וועמען? די בורזשואַזיע שיט שוועבל און פעך אַפן אַרבעטער: ער איז אין אַלץ שולדיק, זי וויל שוין ניט וויסן פון קיינע גליקן, פון קיינע פרייהייטן, אַבי מע זאָל איר לאָזן צורו. און די אַרבעטער לאָזן ניט... אַסאַך פון זיי מורמלען שוין שטאַרק וועגן דער „הייליקער מיצווע“ אַרויסצוגעבן אונז אין די הענט פון די מערדער, וועלכע האָבן ערשט נעכטן פאַרגאָסן בלוט פון זייערע אייגענע קינדער, ברידער און שוועסטער. די בורזשואַזיע האָט זיך אַפילע ניט געשעמט צו שיקן אַ בעט-דעפוטאַציע צו די שרעקלעכע מערדער—צום פאָליצמייסטער און צום קאַמאַנדיר.

די בורזשואַזיע איז אָבער אין אַ געוויסן פראַט ניט שטאַרק אומצופרידן מיט דידאָזיקע בלוטיקע רעוואָלוציאָנערע טעג, ווייל זי קען זיך ניט פאָרשטעלן, ווי אַזוי אונזער אָרגאַניזאַציע איז געבליבן גאַנץ אָדער, אין בעסטן

פֿאַל, ווי אַזוי זיינען מיר זיך ניט צעלאָפֿן אין איין שרעק, ווי די געזעלשאַפֿט. און זי טרייסט זיך מיט דער זיסער האָפֿענונג, אַז עס איז שוין געוויס ניטאָ מער קיין „בונד“ און אַז מע קען זיך נעמען ווידער פֿאַרן אַרבעטער צו עקספּלואַטירן גאָר ווי אין די אַמאָליקע יאָרן.

אָבער די אַרבעטער-אָרגאַניזאַציעס ביכלאַל און דער „בונד“ ביפֿראַט האָבן זיי באַלד געוויזן, וואָס פֿאַר אַ טאָעס זיי האָבן. אונזער אָרגאַניזאַציע האָט זיך באַלד געזען צופּאַסן צו די נייע באַדינגונגען און די אַרבעט ווערט וואָס ווייטער אַלץ לעבעדיקער. עס זיינען שוין ווידער פֿאָרגעקומען אַרבעטער-בירזשעס און פֿאַרזאַמלונגען און אַכוץ דעם האָט מען פֿאַרשפּרייט צענדליקער טויזנטער פּראָקלאַמאַציעס.

59. די שטרייק-באַוועגונג אין אָדעס ערעוו דעם יון-אויפֿשטאַנד.

(קאָרעספּאָנדענץ אין נומ. 7 „פּראָלעטאַרי“ פֿון 27 יון 1905)

...דער שטרייק הויבט אָן קלענער צו ווערן. אין אַסאַך פֿאַבריקן און וואַרשטאַטן זיינען די פֿאָדערונגען באַפֿרידיקט, אינגאַנצן אָדער טיילווייז. אָן באַפֿרידיקונג פֿון די פֿאָדערונגען שטעלט מען זיך צו דער אַרבעט זייער זעלטן; איך קען זיך אַפֿילע ניט דערמאָנען אָף אַזאַ פֿאַל. אין אָנהויב פֿון שטרייק האָט זיך קימאַט אומעטום באַמערקט אַ נעגאַטיווע באַציאונג צו „פּאָליטיק“. צוליב דעם איז באַ דער אָרגאַניזאַציע געווען אַ ריי צוזאַמענשטויסונגען מיט די אַרבעטער. אַזוי, לעמאָשל, האָבן די טאַבאַק-אַרבעטער פֿון פֿאָפּאָוס פֿאַבריק אַראָפּגעשניטן די פּאָליטישע פֿאָדערונגען, וועלכע אַ טייל פֿון די ארבעטער האָבן אָנגענומען אָף אַ פֿאַרזאַמלונג (אונטער דער אָנפֿירונג פֿון אונז און דעם „בונד“); דעמאָלט האָט די שטרייק-קאָמיסיע, וועלכע איז באַשטימט געוואָרן פֿוןביידע אָרגאַניזאַציעס, זיך אָפּגעזאָגט אָנצופֿירן דעם שטרייק. ניט האָבנדיק באַ זיך קיין אַנדערע פֿירער, האָבן די אַרבעטער אַפֿן צווייטן טאָג, אונטער דער ווירקונג פֿון די אָרגאַניזירטע כאַווײרים, כאַראָטע באַקומען און געבעטן, אַז די קאָמיסיע זאָל אָנפֿירן דעם שטרייק. מיר האָבן איינגעשטימט.

די פֿאָטאָגראַפֿשטשיקעס פֿון איין וואַרשטאַט האָבן געשטעלט א באַדינגונג, אַז מ'זאָל פֿון דער רעשימע פֿאָדערונגען אַראָפּשניידן די אונטערשריפֿט פֿון דער שטרייק-קאָמיסיע, וועלכע איז באַשטאַנען פֿון אונזערע און דעם בונדס פֿאָרשטייער. איינער פֿון אונזער גרופּע האָט זיך דערשראָקן און אַראָפּגעשניטן; מ'האָט אים דערפֿאַר באַזייטיקט פֿון דער שטרייק-קאָמיסיע און אויסגעשלאָסן פֿון דער אָרגאַניזאַציע. אין יעדער פֿאַך קומט אויס אַף די ערשטע פֿאַרזאַמלונגען ניט נאָר צו באַטראַכטן די פֿאָדערונגען, נאָר אויך איינצוברעכן די מוירע פֿאַר פּאָליטיק באַ די אָפּגעשטאַנענע אַרבעטער. אָפּהענגיק פֿונם טאַלאַנט פֿונם אַגיטאַטאָר, גיט זיך דאָס איין אַף דער ערשטער, צווייטער, און אַן אַנדערש מאָל — אַף דער דריטער פֿאַרזאַמלונג. די מענשעוויקעס גייען אָף דעם לייכטסטן וועג און שרייבן אונטער צעטלען נאָר מיט עקאָנאָמישע פֿאָדערונגען.

מיר וואָלט זיך וועלן ריידן עטוואָס מער וועגן דער האַנדלונג פון די מענשעוויקעס, לעמאָשל, וועגן די באָקאָשעס, וואָס זיי האָבן דערלאַנגט דעם גראָדאָנאַטשאַלניק, וועגן די פאַרזאַמלונגען אין דער האַנטווערקער-אופּראַווע, הילף-קאַסעס, נאָר וועגן דעם — אַ צווייטן מאָל.

דער שטרייק האט באוויזן, אז מע דאַרף נאָך זאָרגן וועגן פאַרברייטערן אונזערע פאַרבינדונגען; מיר האָבן זיי אין יעדן פאַך און זאַוואָד, נאָר ווייניק; דער שטרייק האָט אויך באַוויזן, ווי ווייט ס'איז וויכטיק צו האָבן פעסטע „קערנער" אין די זאַוואָדן און פאַכן. ביזן שטרייק איז די איינטיילונג פון די פאַרבינדונגען איבער די פאַכן געגאַנגען שווער, ווייל די צענטראַליסטן האָבן נאָך אַלץ ניט אינגאַנצן פאַרשטאַנען דעם אינהאַלט פון דערדאָזיקער איינטיילונג; איצטער האָט דער שטרייק גופא אַסאַך אויפגעטאָן אין דערדאָזיקער הינזיכט, און אין אַלע פאַכן ווערן איינגעפירט „קערנער". מיט דער ארבעט פירט אָן אין יעדן פאַך איין צענטראַליסט מיט דער הילף פון די גרופּע-מיטגלידער פון דעמדאָזיקן פאַך. אזוי צי אזוי, נאָר קימאט אין אַלע פאַכן איז דער שטרייק דורכגעגאַנגען אונטער אונזער אנפירונג (צוזאַמען מיטן בונד און — זעלטענער — מיט די מענשעוויקעס); די פאַרבינדונגען פון די סאָציאַליסטן-רעוואָלוציאָנערן האָבן זיך ארויסגעוויזן נאָר אין 2-3 פאַלן. מיטן בונד איז ביז דער לעצטער צייט די אַרבעט געגאַנגען אויסגעצייכנט; אין אַלע פונקטן האָבן מיר זיך געהאלטן סאָלידאריש, דעריין אויך אין קאַמף מיט די אָפּאָרטוניסטישע געגנג פון די מענשעוויקעס און מיט זייער דעמאַגאָגיע. נאָר ווען ס'קומט אויס צו מאַכן דעם סאַכאַקל פונם שטרייק, פאַרפעסטיקן די פאַרבינדונגען, — מיט איין וואָרט, ווען יעדער אָרגאַניזאַציע קומט אויס אָפּצוטיילן זיך פון דער צווייטער, דעמאָלט ווייזט דער בונד ארויס זיינע ספּעציפישע שטריכן. די בונדיסטן פּרואוון זיך דערווייזן, אז דער אוילאָם פאַרשטייט קלוימערשט ניט אונזערע רעדנער (וואָסריידן רוסיש); נאָר זיי פלעגט אויסקומען ארייַנפאַלן אין א ניט-באַקוועמער לאַגע: די מאסע פלעגט דערקלערן, אז זי פאַרשטייט אויסגעצייכנט רוסיש. די בונדיסטישע דראָשעס וועגן דער נויטווענדיקייט פון א באַזונדערע אָרגאַניזאַציע פאר די אידישע ארבעטער טייטשט די מאַסע אויס אזוי, אז די בונדיסטן גופא וואָלטן זיך דערשראָקן... וועגן די מענשעוויקעס איז קלאָר געוואָרן, אז זיי זיינען שרעקלעכע רעקלאַמיסטן; זייערע ווירקלעכע פאַרבינדונגען שטימען גאָר ניט מיט די קלאַנגען, וואָס זיי לאָזן פאַנאַנדער; אויסער דעם, שיקן זיי ווייניק פּאַסנדיקע מענטשן, וועלכע טוען אָפּ לעכערלעכע און אַן אנדערש מאָל שעדלעכע פעלערן. מיר האָט איינער פון זיי געזאָגט: „איך אליין פאַרשטיי אויסגעצייכנט די באַדייטונג פון פּאָליטישע פאָדערונגען, נאָר פרואווט אַקאָרשט ריידן מיט דער הונגעריקער מאסע!" איך האָב בא אים געפרעגט: „און אויב די הונגעריקע מאסע וועט שרייען: „שלאָג די זשידעס!" וועט איר אויך צושטיין?" דער באָכער האָט ניט געהאט וואָס צו ענטפערן און איז אַוועקגעגאנגען (דאָס איז פאָרגעקומען אין א טראַקטיר און אונזער וויקוצך האָט געמאכט אַן איינדרוק). ס'זיינען געווען פאַלן, ווען צו אונז זיינען

אריבער באוואוסטזיניקע ארבעטער, וואָס זיינען אומצופרידן מיט דער מענשעװיסטישער טאַקטיק.

60. די פּאָטיאָמקין־טעג אין אדעס.

(פון דער ביילאגע צום נומ. 8 „דער בונד״).

די געשעענישן האָבן זיך בא אונז פאנאנדערגעוויקלט מיט א שרעקלעכער געשווינדקייט.

מיטוואָך דעם 8־טן יון האָט מען אונזער אָרגאניזאציע איבערגעגעבן א קלאנג, אז די ארבעטער פון דעם טייל שטאָט „פּערעסיפּ״, וועלכע האָבן שוין געשטרייקט גאַנצע 6 וואָכן אָן אַ שום דערפאָלג, ווילן רופן אַלע אדעסער ארבעטער אף אן אַלגעמיינעם שטרייק, קעדיי אף אַזאַ אויפן צו נויטן זייערע באלעבאטים זיך אונטערגעבן.

...דאָנערשטיק אָוונט האָט מען ארעסטירט 30 דעלעגאַטן, וועלכע האָבן זיך צונויפגעקליבן באשליסן די פראַגע וועגן דעם אלגעמיינעם שטרייק. אף מאָרגן, פרייטיק, האָט זיך די מאַסע דערפון דערוואוסט און איז אוועק צום צירקל, וואו זי האָט העפטיק געפאָדערט, מע זאָל ארויסגעבן די ארעסטירטע. די פאָדערונג איז ערפילט געוואָרן. די שטרייק־שטימונג איז אלץ געוואקסן.

באקומענדיק דידאָזיקע ידיעס, האָט אונזער אָרגאַניזאציע באשלאָסן זיך פאָרטיק צו מאכן, קעדיי אין פאַל אויב עס וועט פאָרקומען אן אלגעמיינער שטרייק באַ די רוסישע ארבעטער, זאָלן מיר קענען אַראָפּרופן פון דער ארבעט די אידישע און צוגעבן דעם שטרייק א פּאָליטישן כאראַקטער. צוליב דעם האָבן מיר באשלאָסן ארייננצוגיין אין פארבינדונג מיט די 2 אָרטיקע אָרגאַניזאַציעס פון דער רוסלענדער ס. ד. אַרבעטער פארטיי: די גרופּע „איסקראָווצעס״ און דעם „קאָמיטעט״ [87].

...די ידיעס פון פּערעסיפּ זיינען דערווייל געוואָרן אלץ אומרואיקער. זונטיק האָט אונזער אָרגאַניזאַציע אויסגעקליבן א קאָמיסיע פון 5 מענטשן אָנצופירן דעם שטרייק. כּיך דעם האָט מען באשלאָסן צוצוגרייטן פּראָקלאמאציעס און אויפרופן צום שטרייק. דעמזעלביקן טאָג אזייגער דריי האָט מען באשלאָסן, צוליב די וויכטיקייט פון די געשעענישן, צונויפרופן א ספּעציעלע בערזע אף מיאסאָיעדאָווסקע גאס. ניט קוקנדיק אף דעם, וואָס מע האָט דאָס באוויזן איבערגעבן דער מאסע נאר מיט א פּאר שאָ פריער, האָט זיך דאָך אזייגער 8 צונויפגעקליבן אף דעם באשטימטן אָרט א מאן טויזנט. דאָרטן האָט מען אפן שטעל באשלאָסן אויסצונוצן די צונויפגעקליבענע מאסע און מאכן א גאסן־פארזאמלונג. אזייגער ניין האָט מען אָנגעהויבן צונויפצוקלייבן די מאסע ארום אונזער רעדנער, און אין אייניקע מינוטן ארום זיינען שוין ארום אים געשטאַנען א מאן זעקס־זיבן הונדערט. די שטימונג איז געווען זייער א געשפּאַנטע, א קאמפּלוסטיקע. דער רעדנער האָט אָנגעהויבן ריידן וועגן דעם אלגעמיינעם שטרייק, וואָס אונז שטייט פאָר, האָט דערקלערט, אז ער מוז טראָגן א פּאָלי־

טישן כאראקטער... אין דער מאסע זיינען געווען עטלעכע רוסישע ארבעטער, און דעם רעדנער איז דארום אויסגעקומען איבערכאזערן דעם אינהאלט פון זיין רעדע אף רוסיש. נאָכדעם, ווי די רעדע האָט זיך געענדיקט, האָט זיך דערהערט אן אויסרוף: „עס לעבע די סאָציאל-דעמאָקראַטיע!" „עס לעבע דער בונד!" אף וואָס די מאסע האט געענטפערט מיט א לאנג-דויערנדן „אורא". די שטימונג איז געווען אזוי געהויבן, דאָס קיינער האָט ניט געוואָלט אוועקגיין. ...נאָר באלד זיינען געקומען אונזערע אגיטאַטאָרן, וואָס זיינען געשטאנען אף דער וואך, און האָבן אנגעזאָגט, אז פון ציריקל האט מען ארויסגערופן קאזאקן. עס איז אויסגעקומען קימאט מיט געוואלד צו צעטרייבן די מאסע. איינציקע גרופן האָבן זיך אפגעשטעלט ארומגיין אין די דערבייאיקע גאסן. נאָך פריער, גלייך ווי די פאַרזאמלונג האָט זיך געענדיקט, האט מען איבערגעגעבן אונזערע אגיטאטארן, זיי זאלן מאנטיק ניט גיין צו דער ארבעט; כוץ דעם האט מען באשטימט ספעציעלע קווארטירן, וואו מע האט אפגערעדט איבערצוגעבן די באשלוסן פון דער אָרגאניזאציע, וואס צו טאָן ווייטער.

דעם אַנדער טאָג, מאָנטיק, האָבן מיר געשיקט אף פערעסיפ עטלעכע מענטשן, צווישן זיי צוויי רעדנער. א זייגער 11 אינדערפרי האָבן זיך נעבן געגנס פאַבריק צונויפגעקליבן א מאָן 3 הונדערט ארבעטער. ווי עס האָט זיך ארויסגעוויזן, האָט מען נעכטן פון אָוונט ווידער ארעסטירט די דעלעגאַטן, וועלכע האָבן זיך געוועסט צונויפגעקליבן אָנצונעמען דעם לעצטן באַשלוס וועגן אַלגעמיינעם שטרייק.

...האַלב 12 דעם זייגער איז געקומען צו פאָרן א האַלבער הונדערט קאָזאַקן, אונטער דער אָנפירונג פון אן אָפיצער און א פריסטאַוו. דער פריסטאַוו האָט געפאָדערט, די ארבעטער זאָלן זיך פאַנאַנדערגיין. די ארבעטער האָבן ניט געוואָלט. די שטימונג איז געוואָרן אן אויפגערעגטע. אלע האָבן זיך געשטעלט און זיינען זיך צונויפגעגאַנגען אף איין אָרט. צו די ארבעטער איז צוגעפאָרן דער קאָזאַקן-אָפיצער און האָט געמעלדעט, אז ער האָט באַקומען פון גראַדאָנאַטשאַלניק א באַפעל אָנצונעמען די שטרענגסטע מיטלען, אין פאַל אויב מע וועט זיך אָפן שטעל ניט פאַנאַנדערגיין; דערביי האָט ער גלייך געגעבן א סיגנאַל מיטן טראָמפּייט. דאָס האָט די ארבעטער שטאַרק אויפגעבראכט. און זיי האָבן זיך גלייך א לאָז געטאָן צו די שטיינער, וועלכע זיינען דאָ געבן זיי געלעגן. איינער פון דער מאַסע איז ארויסגעטראָטן פאָרויס און אנגעהויבן ווארפן שטיינער אף דעם אָפיצער. דער אָפיצער האָט אף אים אויסגעשאָסן און אים געהאַרגעט אפן אָרט. די קאָזאַקן האָבן זיך א וואָרף געטאָן אף דער מאַסע, נאָר באַגעגענענדיק זיך מיט א האָגל שטיינער, האָבן זיי זיך געלאָזט לויפן צוריק. אָפּלויפנדיק א קווארטאלן אָנדערהאַלבן, האָבן זיי דאָרטן געלאָזט זייערע פערד, זיך אומגעקערט צופוס, און אָנגעהויבן שיסן אף דער מאַסע. ווי עס ווייזט אויס, האָבן זיי געשאָסן אָן קוילן, ווייל כוץ דעם ארבעטער, וועלכן דער אָפיצער האָט פריער דערהאַרגעט, האָט מען געפונען נאָר איין דערהאַרגעטן און איין פארוואונדעטן אוןביידע פון רעוואָלווערן. די שטימונג איז געווען זייער אן אויפגערעגטע. די פיסטן האָבן זיך צונויפגעדריקט. עס האָבן זיך

געהערט קלאָלעס אָף די קאָזאַקן. פרויען האָבן זיך אליין געריסן אין דער מאַסע און האָבן אהין געשטופּט זייערע מענער, שרייענדיק: „אלץ איינס איז אונז א טויט! א גיכער טויט! אומבאַוואָפנטע שיסט ער! ווער האָט אים געגעבן דאָס רעכט אונז צו הארגענען?" און ד. גל.

א טייל פון דער מאַסע האָבן אויסגעבראָכן א טיר, ארויפגעלייגט אָף איר דעם טויטן כאַווער און זינגענדיק „ווארשאַוויאַנקע", האָבן זיי אָנגעהויבן גיין מיט אים פון איין פאַבריק אָף דער אנדערער אַראָפּנעמען די ארבעטער. באַלד זיינען צו זיי צוגעשטאַנען די קיילער. אפן שטעל האָט מען אויסגעשפּאַנט די פערד פון די פאַרבייפאָרנדיקע מיט זעק געלאָדענע מאַסע-וועגן (בינדיוגעס), און מיט זיי פאַרצאַמט די גאַס. די ארבעטער האָבן באַלד אַפן אָרט אָפּגעשטעלט די פערד-טראַמווייען און פאָרט-טראַמוויי, וועלכער גייט אפן לימאַן.

אונזערע אַגיטאַטאָרן זיינען גלייך נאָך דעם (דאָס איז געווען אזייגער 2) אוועק אין שטאָט געבן צו וויסן דער אָרגאַניזאַציע פון אלץ, וואָס איז געשען, און מיר האָבן באַשלאָסן צו דערקלערן אן אלגעמיינעם שטרייק. מע האָט באַלד צעטיילט די בלעטלעך, דעם אויפרוף צום שטרייק, און ביז אָוונט דאָט זיך אונז איינגעגעבן אָפּשטעלן אלע טאַבאַק-פאַבריקן, אלע קאַמאַשן-שטעפּער, א טייל שניידער, א טייל שוסטער, אלע אייזנגיסער און אנדערע, צוזאַמען עטלעכע טויזנט מאַן... אוונטס האָבן זיך אף אונזער בערזע, אף דער פּרעאָבראַזשענסקער גאַס, צונויפגעקליבן העכער ווי 3000 מאַן, די שטימונג איז געווען נאָך מער רעוואָלוציאָנער און קאַמפסלוסטיק ווי נעכטן.

די רעכטע געשעענישן אָבער האָבן זיך פאַנאַנדערגעוויקלט ערשט דינסטיק דעם 14-טן יון. שוין אינדערפרי זיינען גרופּעס ארבעטער אוועק אָף די פאַבריקן און זאַוואָדן אראָפּנעמען פון דער ארבעט. די ערשטע גרופּע איז אוועק אָף וואלטוכס פאַבריק, די גרעסטע — אָף דאָלניצקע גאַס. דאָרטן האָט די פּאָליציי ניט געוואָלט דערלאָזן די ארבעטער צו דער פאַבריק; דאַן האָט אן ארבעטער אויסגעשאָסן פון א רעוואָלווער אָף א גאָראַדאָוואָי. פון ביידע זייטן האָט מען אָנגעהויבן שיסן. נאָך אן ארבעטער האָט אָפּגענומען די געווער בא א גאָראַדאָוואָי און גענומען זיך זיין רעוואָלווער. נעבן פאַבריק איז געפאַלן איין גאָראַדאָוואָי טויט און 2 ארבעטער פאַרוואונדעט. עטלעכע מענטשן האָט מען ארעסטירט. ניט פאַרלאָרן דעם מוט, איז אונזער גרופּע געגאַנגען ווייטער פון איין פאַבריק אין דער אנדערער. די צווייטע גרופּע איז דערווייל געגאַנגען איבער די דרוקערייען, זי איז צוגעגאַנגען אויך צום הויז, וואו מע ווענט פאַבאַנדער וויסאָצקיס טיי, אָף קאַנאַטנע גאַס. דאָרטן איז ווידער פאָרגעקומען א צוזאמענשטויס מיט דער פּאָליציי, וועלכער האָט זיך געענדיקט מיט דעם, וואָס פון ביידע זייטן זיינען געפאַלן עטלעכע פאַרוואונדעטע. און אָף די גאַסן זיינען די ארבעטער-מאַסן אלץ געוואקסן. די קאָזאַקן, וועלכע האָבן געפּרואווט צעטרייבן די מאַסע, פלעגט מען באַגעגענען מיט שטיינער, וועלכע מע האָט דאָ אפן אָרט ארויסגעריסן פון ברוק. אין דעם באָמבאַרדירן מיט שטיינער האָבן אויך פרויען אַן אקטיוון אָנטייל גענומען. צוזאמענשטויסן מיט דער פּאָליציי און קאָזאַקן זיינען פאָרגעקומען אין אלע גאַסן. די מיטגלידער פון אונזער

אָרגאַניזאַציע האָבן פון אלע זייטן געבראַכט יעדיעס וועגן געפעכטן מיט פּאָליציי און קאָזאַקן, וועגן צופאַלן, ווען מע האָט נאָ דער פּאָליציי צוגענומען זייער געווער, ווען מע האָט זיי געהאַרגעט. עס איז אומעגלעך איבערציילן און איבערגעבן אלע פאַקטן, אין וועלכע די רעוואָלוציאָנערע ענערגיע פון דער מאַסע האָט זיך ארויסגעוויזן. אָוונט-צייט האָט מען אף אוספּענסקע, צווישן מיעשטשאנסקע און פּרעאָבראַזשענסקע, און אף די קליין-אָרנאוטסקע געבויט באַריקאַדן — עטלעכע ארשין די הויך. די זעלנער האָבן זיך געוואָרפן שטורמען די ערשטע באַריקאַדע, נאָר פון אויבן האָבן זיך אף זיי געשאָטן שטיינער און קוילן פון רעוואָלווערן. די באַריקאַדע האָט זיך געהאַלטן א האלבע שאָ. נאָך פריער האָט מען אלע מאַגאַזינען פארמאַכט. אף עטלעכע גאסן האָבן די אַרבעטער ניט איין מאָל אָפּגעשטעלט די טראַמווייען, און איבערגעקערט זיי אין דער ברייט פון גאַס. די קאָזאַקן פלעגן זיי אויפהויבן און ווייטער אוועקלאָזן. עטלעכע וואגאָנען האָט מען אונטערגעצונדן. אף אוספּענסקע האָט מען צוויי מאָל געבויט אַ באַריקאַדע. די שטימונג איז געווען אזא רעוואָלוציאָנערע, אז די גאַנצע צייט זיינען די אָנפאַלער געווען ניט די קאָזאַקן, נאָר די אַרבעטער. די לעצטע האָבן זיך געשלאָגן ווי לייבן, אָבוואָל צווישן זיי איז געווען פארהעלטניסמעסיק ניט פיל באַוואָפנטע. מיט זייער אָנפאַלן האָבן די ארבעטער געוואָרפן אף דער פּאָליציי אזא פּאַכאַד, אז פיל מאָל איז גענוג געווען צו ווייזן די פּאָליציי א רעוואָלווער, זיי זאָלן אָפּטרעטן... רוסישע ארבעטער זיינען דעם טאָג געווען אין שטאָט זייער ווייניק, ווייל די עקן שטאָט זיינען געווען ארומגערינגלט מיט מיליטער. אין די געפעכטן האָבן אָנטייל גענומען קימאַט דורכויס אידן... אזוי איז אוועק דינסטיקדיקער טאָג.

מיטוואָך אינדערפרי האָט זיך איבערן שטאָט פונאַנדערגעטראָגן א יעדיע, וואָס אזוינס איז נאָך גאָר קיינמאָל ניט געהערט געוואָרן: אין האַפן האָט זיך באַוויזן דער גרעסטער פּאַנצער-שיף פון דער רוסישער עסקאדרע אפן שווארצן יאַם: „פּאָטיאָמקין דער טאַורישער", אף וועלכן די מאטראָסן האָבן געמאַכט אַ בונט און געהאַרגעט אלע אָפיצערן. די יעדיע איז געשווינד, ווי אף פליגלען, דורכגעלאָפן די שטאָט. נאָך אינדערפרי זיינען מאַסן ארבעטער פון פּערעסיפּ אוועק אין קאראנטין. דאָרטן אף דעם „נייעם מאָל", אונטער א געצעלט, איז געלעגן דער טויטער קערפּער פון דעם מאטראָס, וועלכן אן אָפיצער האָט געהאַרגעט אפן פּאַנצער-שיף „פּאָטיאָמקין". אפן ברוסט בא אים איז געלעגן אן אויפרוף, געשריבן אף א שרייב-מאַשינע, אין וועלכן די מאַטראָסן רופן דאָס גאנצע רוסישע פאָלק אויפצושטיין קעגן זייערע טיראַנען און פייניקער און אין דעם קאַמף געווינען פאר זיך פרייהייט. צענדליקער טויזנטער מענטשן זיינען זיך צונויפגעלאָפן אין האפן... דאָ אפן שטעל האָט מען אויפגעשטעלט 2 בימעס, אף וועלכער עס זיינען אייגער נאָך דעם אנדערן ארויסגעטראָטן סאָציאַל-דעמאָקראטישע רעדנער. דעם גרעסטן דערפאָלג האָט געהאַט דער רעדנער, וועלכן אונזער אָרגאַניזאַציע האָט געשיקט[88]. ער האָט פיל מאָל גערעדט, יעדן מאָל פרייַנטלעך באַגריסט פון דער מאַסע. די רעדעס פלעגן זיך ענדיקן מיט אן אויפרוף צום אויפשטאַנד, צו באַוואָפענונג. אין דערזעלבער צייט

האָבן מיר פאַרשפּרייט די פּראָקלאַמאַציע פון צ. ק. פון „בונד" — „זייט גרייט!" און פון אונזער אָרטיקן קאָמיטעט וועגן דער מאַפּאָלע בא צוסימע[89]. איבערן קאָפּ פון דעם רעדנער האָט מען אויפגעהויבן א שווארצן באַנד מיט דער אויפשריפט: „ערע די געפאַלענע כאַווייריםǃ" נאָך יעדער רעדע פלעגט א קלינגענדיקעס „הוראַ" פארהילכן די לופט... דאָס אלץ איז פאָרגעקומען פאר זעלנער און קאָזאַקן אין די אויגן: זיי זיינען געשטאַנען איבער דעם האַפן, אויף דעם ניקאָלאַיעווער בולוואַר. זיי זיינען אפּריער אראָפּ אונטן, נאָר די מאַטראָסן פון פּאַנצער־שיף האָבן ארויסגעשטעלט א קריגס־פאָן און זיי פאַריאָגט. אין דער מאסע האָט מען ניט געזעען ניט איין פּאָליצייאישן מונדיר. נאָר עס זיינען געווים געווען פּאָליציי־אַגענטן, וועלכע האָבן געפירט אן אגיטאַציע קעגן „די זשידעס און די פּאָליטיקער". זייער אגיטאַציע האָט אָבער געפונען ניט קיין גינסטיקן באָדן און האָט געטראָפן אן ענערגישן ווידערשטאַנד. איינעם אזאַ אגיטאַטאָר, א האַפן־היטער, וועלכער האָט א געשריי געטאָן: „שלאָגט די זשידעס!" האָבן די האַפן אַרבעטער באַלד אריינגעוואָרפן אין וואַסער, און ער איז גלייך דערטרונקען געוואָרן. נאָך איינער האָט א געשריי געטאָן: „גענוג אייך שוין צו שרייען — נידער מיט דער זעלבסטהערשונג! גיט אַהער דעם רעדנער! שלאָגט די זשידעס!" און ער האָט זיך געוועסט געוואָרפן צום בימע, נאָר 2 מיטגלידער פון אונזער קאַמפּס־גרופּע האָבן אויף אים אויסגעשאָסן פון זייערע רעוואָלווערן, און ער איז טויט געפאַלן. אַט אזאַ גיכער פּסאַק האָט אָפּגעשלאָגן דעם כיישעק בא די אנדערע כוליגאַנעס, און זיי זיינען שטיל געוואָרן. פונדעסטוועגן אויס מוירע, אז דער טאָג, וואָס האָט זיך אזוי גוט אָנגעהויבן, זאָל זיך ענדיקן ניט ווי געוואונשן, האָבן אלע דריי אָרגאַניזאַציעס[90] באַשלאָסן פאָרצולייגן דער מאַסע זיך פאַנאַנדערגיין. מע האָט וועגן דעם געמעלדעט פון בימע. 4 אזייגער באַטאָג זיינען זיך אלע אָרגאַניזירטע ארבעטער און א גרויסער טייל פון דער מאַסע פאַנאַנדערגעגאַנגען.

אין דער צייט, ווען אין האַפן איז פאָרגעקומען אלץ, וואָס מיר האָבן דאָ באַשריבן, זיינען אוועק אפן פּאַנצער־שיף די פאָרשטייער פון אלע אָרטיקע סאָציאַל־דעמאָקראַטישע אָרגאַניזאַציעס. די מאַטראָסן האָבן מיט סימכע באַגריסט די דעלעגאַציע. נאָך פריער זיינען אונזערע כאַווירים צוזאַמען מיט אַנדערע אריינגעדרונגען אַפן פּאַנצער־שיף. נאָך זייער פאָרשלאַג האָט זיך א טייל מאַטראָסן פארזאַמלט אפן פאָרדעק, און דאָ, צווישן פּאַנצער און אייזן, צווישן די פורכטבאַרע קאַנאָנען, וועלכע טראָגן מיט זיך טויט און שרעק, האָבן צום ערשטן מאָל געקלונגען פרייע און פריידפולע שטימען, וועלכע רופן צום קאַמף פאר א ניי לעבן.

די מאַטראָסן האָבן אויפמערקזאַם געהערט... מיר האָבן איבערגעלעבט מינוטן פון וואונדערלעכע היספּאַילעס, צוהערנדיק ווי א דונערנדעס „הוראַ" האָט באַדעקט די אויסרופן: „נידער מיט דער זעלבסטהערשונג!" „עס לעבע די סאָציאַל־דעמאָקראַטיע!" אזייגער 2 איז זיך אונזער דעלעגאַציע צוזאַמענגעקומען מיט דער דעלעגאַציע פון די מאַטראָסן און מיט איין אפיצער, וועלכער איז

איבערגעגאַנגען אַפן זייט פון די מאַטראָסן און איז אויסגעקליבן געוואָרן פאַר א קאָמאַנדיר פון שיף. דער אפיצער האָט אונז דערציילט בעערעך פאָלגנדעס:

בעאייס דער פאַנצער-שיף איז בעשטאַנען אין טענדער-בוכטע, האָט מען פאַר די מאַטראָסן געבראַכט פורן פלייש, איבער וועלכע עס זיינען געקראָכן ווערים. די מאַטראָסן האָבן אף דעם אָנגעוויזן דעם דאָקטאָר, נאָר ער האָט אַנערקענט דאָס פלייש דורכויס פאַר גוטע. ווען די מאַטראָסן האָבן זיך אָפּגעזאָגט פון עסן דאָס פלייש, האָט דער עלטסטער אָפיצער אויסגעשטעלט די גאַנצע קאָמאַנדע אַפן פאָרדעק און האָט געפאָדערט, אז קיינער זאָל זיך ניט דערוועגן אָפּזאָגן זיך פון עסן. די מאַטראָסן האָבן אפילע אין זינען ניט געהאַט צו פאָלגן. ער האָט ארויסגערופן די וואכט-קאָמאַנדע; נאָכהער האָט ער אָפּגעטיילט א גרופּע פון 20 מענטשן און האָט זיי באַפוילן נעמען מיטאָגיענע האָבן ניט געפאָלגט. די וואכט-קאָמאַנדע האָט זיך אָפּגעזאָגט שיסן אף די אומגעהאָרכזאַמע. ניט לאַנג געטראַכט, האָט דער אפיצער ארויסגעכאַפּט באַ דעם נאָענטסטן וואכט-זעלנער דעם ביקס און האָט אוועקגעלייגט אפן אָרט דעם ערשטן מאַטראָס, וואס ער האָט געטראָפן. דאָס איז געווען דער לעצטער טראָפּן, וועלכער האָט דערפילט די מאָס. באַלד האט זיך אָנגעהויבן אַן אַלגעמיינע אויפרעגונג. די מאַטראָסן האָבן זיך געוואָרפן צו די ביקסן, האָבן בעהאַרגעט דעם קאָמאַנדיר און נאָך 7 אָפיצערן; באַ די איבעריקע האָבן זיי צוגענומען דאָס געווער און זיי אַרעסטירט. נאָכדעם האָבן זיי געגנויט דעם מינען-שיף, וועלכער איז דאָרטן געווען, צושטיין צו זיי און זיינען צוזאַמען אוועקגעפאָרן אין אָדעס. פון דער ווייטערדיקער דערציילונג איז קלאָר געוואָרן, אַז דער קאָמאַנדיר מיט די מאַטראָסן זיינען איבערצייגט, דאָס די גאַנצע עקסקאַדרע, וואָס אפן שווארצן יאַם, איז דורכויס גרייט צוצושטיין צום „פירשט פאָטיאָמקין”, גלייך ווי צו זיי וועט נאָר דערגיין די יעדיע וועגן דעם, וואָס דאָ איז געשעען, דעמאָלט וועלן זיי אינאיינעם פארנעמען אנטשלאָסענע טאַטן; ביז יענער צייט אבער אראָפגיין אַפן ברעג רעכענען זיי פאר א ריזיקע.

מיט דעם איז די דעלעגאַציע אוועקגעפאָרן, איבערלאָזנדיק אַפן שיף עטלעכע אגיטאַטאָרן...

... די מאַטראָסן קוקן אף זיך, ווי אף קעמפער קעגן דער זעלבסטהערשונג, ווי אף באַשיצער פון זייערע אומבאוואפנטע כאַווײרים, די ארבעטער, פון געוואלט און ווילקיר. ווען זיי האָט זיך אויסגעוויזן, אז די קאָזאַקן האָבן געוואלט אנפאַלן אַף דער מאַסע, האָבן זיי געשיקט אפן ברעג 20 מענטשן מיט ביקסן. די מאַסע האָט זיי באַגריסט מיט קוילעס: „עס לעבע דער פאָלקס-פאַנצער-שיף פאָטיאָמקין!” „עס לעבע זיינע מאַטראָסן! עס עבע ד פריייהייט!” די ארבעטער האָבן זיך צו זיי געווענדעט מיט פראגן, ווען וועט קומען די איבעריקע עסקאדרע, זיי האָבן געשריען! „ברידער, איר זייט באוואפנט, העלפט אונז, די קאָזאַקן באליידיקן אונז שוין צו פיל!”...

... אזייגער 5 האָט זיך באוויזן די ערשטע פלעשל בראַנפן, וועלכע מע

האָט ארויסגענומען פון די פעק, וואָס זיינען געווען אויפגעלייגט באַם האָפן, ווער עס האָט דער ערשטער ארויסגעשלעפּט די בראָנפן, ווייס מען ניט. פיל אַרבעטער האָבן קעגן דעם פּראָטעסטירט און מיט טרערן אין די אויגן זיך געבעטן, מע זאָל ניט טרינקען, שרייענדיק צום אוילאָם: „מיר זיינען שטאַרק, קאָלזמאַן מיר זיינען ניכטער! ווי מיר וועלן זיך אָנטרינקען, וועט די פּאָליציי מיט די קאָזאַקן אונז אויסהאַרגענען". „מיר וועלן פאַרשפּילן אינזער זאַך!" „דאָס זיינען אייך די שפּיאָנען מעכאַבער מיט בראָנפן, פאַר זיי לוינט עס, זיי לעבן דאָך נאָר פון אונזער אומויסנהייט און צאָרעס!" מע מוז באַמערקן, אַז פון די אָרגאַניזירטע אַרבעטער איז שוין צו יענער צייט קיינער באַם האָפן ניט געווען, און די אויבנדערמאָנטע און אויך אנדערע ווערטער פון דעם ארט געהערן ארבעטער פון דער מאסע און לומפּן (באָסיאַקעס). אַסאַך בראַנפן האָט מען אריינגעווארפן אין יאַם מיט קלאָלעס ווי אף די בראַנפן אליין, אזוי אויך אַף די שפּיאָנען, וועלכע האָבן זי, נאָך דער מיינונג פון די ארבעטער, אונטערגערוקט.

אַזייגער 7 האָט מען אויבן, אף יעקאַטערינעס פּלאַץ, געווארפן א באָמבע, וועלכע האָט פאַרוואונדעט 8 קאָזאַקן. אין דערוועלבער צייט האָט זיך אין פּאָרט אָנגעהויבן א סרייפע. ווי האָט זי זיך אָנגעהויבן, ווער איז אין דעם שולדיק געווען, איז אומעגלעך צו זאָגן. מע זאָגט, אז דאָס האָבן אונטערגעצונדן שיקערע לומפּן, פאַראַנען אויך אנדערע פאַרדאכטן. זיכערע ידיעס זיינען דאָ, אַז אַ צווייטן טאָג פון דער סרייפע, בעאַיס איינקע באַאַמטע זיינען געקומען געוואָר ווערן, ווי גרויס דער העזעק איז. האָבן זיי אין פּאָרט געפונען זעלנער, וועלכע האָבן באַגאָסן מיט קעראָסין און אונטערגעצונדן דאָס, וואס איז באַנאכט ניט פאַרברענט געווארן.

... אין פּאָרט האָט ביזן העלן פרימאָרגן געקנאַקט דאָס שיסן: דאָס האָבן די זעלנער אָן אויפהער געגעבן מיט קוילן אף די ארבעטער, וועלכע זיינען געקומען צו לויפן רעטן די מענטשן פון דער סרייפע. פון פערע:יפ האָט מען די ארבעטער אַהין ניט צוגעלאָזן. אַף דעם אנדער פרימאָרגן האָט מען בעפירט הונדערטערווייז מייסים פון קאראנטין און פון בולוואר. די האַפן-ארבעטער האָבן צונויפגעלייגט די טויטע קערפּער צענדליקווייז אף וועגן און האָבן זיי נאָכהער ארומגעפירט איבערן שטאָט. די שפּיטאָלן זיינען איבערגעפילט מיט פאַרוואונדעטע. עס לאזט זיך ניט איבערציילן, ווי גרויס די צאָל פון די דערהאַרגעטע איז. דריי טעג איז שוין פון יענער צייט אַריבער און אין די מייסים-שטיבלעך ליגן נאָך הונדערטער טויטע קערפּער ניט קיין דערקענטע.

די מאַטראָסן פון דעם פּאָלקס-שיף האָבן דאָ אויך געוואלט באשיצן זייערע ברידער, די ארבעטער, פון די קאָזאַקן און זעלנער, נאָר צוליב דער סרייפע האָט דער פּראָזשעקטאָר (אַזאַ מין עלעקטרישער לאָמפּ) זיי ניט געקענט געבן קיין ריכטיקן באַגריף, וואו זיינען די ארבעטער און וואו די פּאָליציי מיט די קאָזאַקן; זיי האָבן דערום ניט געקענט שיסן פון האַרמאַטן אויס מוירע, עס זאָל ניט טרעפן די מאַסע. אזוי, צום ווייניקסטנס, האָבן זיי געזאָגט צו מענטשן, וועלכע זיינען באַ זיי אַף מאָרגן, דאָנערשטיק, געווען. דאָנערשטיק

פרי איז דערקלערט געוואָרן קריגס-צושטאַנד. א גאנצן טאָג דאָט מען געפירט די מייסים. אין שטאָט איז געווען א שרעקלעכער פּאַכאַד; בא די ארבעטער איז די שטימונג געווען א העכסט אויפגערעגטע. דער טראַמוואַי איז ניט געגאַנגען; אלע מאַגאַזינען זיינען פעסט געשלאָסן; די בורזשואזע פּובליק האָט צוזאמענגעקליבן אירע כפייצים און איז מאַסנווייז ארויסגעפאָרן פון אָדעס. די מאַטראָסן האבן דערווייל צוגעגרייט א לעוואַיע זייער געהארגעטן כאַווער, זיי האָבן געמעלדעט דער אדמיניסטראַציע פון שטאָט, אז זיי ווילן, מע זאָל באהאַלטן זייער כאַווער אַף דעם שטאָטישן בייסאַלמען פאַר מיליטער, אז א טייל פון זיי וועט אים גיין באַגלייטן אין זיין אייביקע רו אריין, און ווען איין האָר אפילע וועט בא זיי געקרימט ווערן, הויבט דער פּאַנצער-שיף באלד אָן צו באמבארדירן די שטאָט; דערביי האָבן זיי ארויסגעשטעלט א קריגספּאָן. אַזייגער 5 פארנאַכט האָט זיך אין שטאָט באוויזן א טרונע, נאָך איר זיינען געגאַנגען 10 מאטראָסן, אָן געווער, די הענט פארלעגט אַף ברוסט. מאַסן ארבעטער און פּובליק זיינען זיי נאָכגעגאַנגען בא דער לעוואַיע. און קיינער האָט זיך ניט געוואגט אָנרידן די 10 אומבאוואפנטע מענטשן, ווען עס קומט. לויט די רוסישע געזעצן, טויט-שטראָף, דערפאַר וואָס זיי האָבן באַשלאָסן צו מאַכן אן עגדע מיט דער טיראַניי און אָנגעהויבן מיט איר א שטרייט אַף לעבן און טויט.

זיי זיינען דורכגעגאַנגען די גאַנצע שטאָט, האָבן מעקאַבער געווען זייער העלדישן כאַווער און זיך אומגעקערט צוריק אַף זייער פּאַנצער-שיף; און די 12 טויזנט מיליטער, די סאַך פּאָליציי און קאַזאַקן, וואָס געפינען זיך אין אָדעס, זיינען אַלע ווי אויסגעשטאָרבן, גלייך ווי זיי וואָלטן גאָר ניט געווען.

אַפן בייסאלמען האָט מען געהאַלטן סאָציאַל-דעמאָקראַטישע רעדעס; אַ מאַסע פון טויזנטער מענטשן האָט געענטפערט מיט קוילעס „אוראַ!” מיט היספּאילעס האָבן זיי באַגריסט די העלדישע מאַטראָסן מיט זייער געפאַלענעם כאַווער.

אַזייגער אַכט האָט זיך מיטאַמאָל דערהערט אַ קאנאנען-שיסן פון פּאַנצער-שיף. דאָס האָבן די מאַטראָסן, זעענדיק, אז זייערע כאַווירים זייגען נאָך ניטאָ פון דער לעוואַיע, געמיינט, אַז מע האָט זיי אַרעסטירט און האָבן געוואָלט אָנהויבן באָמבאַרדירן די רעגירונגס-איינריכטונגען.

אַפן פּאַנצער-שיף איז די גאַנצע צייט די שטימונג געווען אַ געהויבענע, זי איז וואָס ווייטער אַלץ מער געוואַקסן; דאָרטן איז די גאנצע צייט געווען אַ סאָציאַל-דעמאָקראַט; אָפט פלעגן קומען צו פאָרן נאָך עטלעכע. זיי האָבן אַנטייל גענומען אין דער קאָמיסיע, זייגען געווען פאָרזיצנדער אַף די פאַרזאַמלונגען. בעאייס מע האָט אויסגעקליבן א קאָמיסיע אַף איבערצורעדן מיט דער אַדמיניסטראַציע פון שטאָט, איז איינער פון די אויסגעקליבענע געווען אַן אָרטיקער סאָציאַל-דעמאָקראַט.

פרייטיק אינדערפרי האָבן זיך פון ווייטן באַוויזן די איבעריקע שיפן פון דער עסקאַדרע. אַף „פּאָטיאָמקינען” האָט מען אויפגעהויבן אַ פאָן און מע האָט אנגעהויבן איבעריידן זיך דורך דעם דראָטלאָזן-טעלעגראַף. אַף דער פראַגע:

„ווער פאָרט צו און וואָס האָט ער אין זינען צו טאָן?“ האָט זיך באַקומען אַן ענטפער: „דער אַדמיראַל קריגער. מאַטראָסן פון שוואַרצן יאַם, מעשוגאָאים, באַדענקט אייך, וואָס איר טוט! פאַרגעסט ניט, אַז אייך וועט אויסקומען אָפּגעבן רעכענונג פאַר גאָט און לייטן! פאַרגיסט ניט אומזיסט קיין בלוט!“ פון „פאָטיאָמקין“ האָט מען געענטפערט: „פאַר גאָט ווייסן מיר ניט, וואָס עס וועט זיין; פאַר לייטן זיינען מיר גרייט רעכענונג אָפּגעבן; בלוט פאַרגיסט איר, ניט מיר! שטייט צו צו אונז, וועלן מיר צוזאַמען קעמפן פאַר דער פרייהייט פונם פאָלק!“

די עסקאַדרע האָט געענטפערט: „באַדאַכט אייך! קומט צום סייכל! אַן אונטערטעניקע קאָפּ שניידט קיין שווערד ניט“.

נאָך דעם איבעריידן האָט זיך די קאָמאַנדע פון „פאָטיאָמקינען“ פאַרזאַמלט אויפן פאַרדעק און איינער פון די מאַטראָסן האָט געהאַלטן אַ רעדע, וועלכע ער האָט געענדיקט מיט די פאָלגנדע ווערטער: „מיר זיינען דאָ 300 סאָציאַל־דעמאָקראַטן, באַשליסט איצט, וואָס רעכנט איר צו טאָן מיט אונז. איר קענט אונז אַלעמען דערשיסן אָדער בינדן און דערמיט פאַרדינען אַ דאַנק פון דער „נאַטשאַלסטוואָ“.

אויב איר ווילט אַזוי טאָן, טאָ בינדט אונז אַלעמען, אָדער זעצט אַראָפּ אויפן ברעג. איר קענט אָבער זיך פאַרייניקן מיט אונז, און דאַן וועלן מיר אַלע צוזאַמען קעמפן פאַר פרייהייט. ווער עס האַלט פאַר אונז, זאָל זיך שטעלן אויף מיין זייט! ווער ס'איז קעגן אונז — זאָל יעדער אויף אונז שיסן!“ אַז ער האָט געענדיקט זיין רעדע, זיינען אַלע מאַטראָסן ווי איין מענטש, איבערגעגאַנגען אויף זיין זייט. אין אַ קורצע צייט אַרום איז צו „פאָטיאָמקין“ צוגעשטאַנען אַ קליינער פאַנצער־שיף „יעקאַטערינאַ“.

פרייטיק און שאַבעס זיינען אַוועק אין אויסוואַרטן. עס איז נאָך אַלץ ניט קלאָר געווען, וואָס קלערט די עסקאַדרע צו טאָן מיט דעם אויפגעשטאַנענעם שיף. מע קלערט, אַז אויף די איבעריקע שיפן איז ניטאָ קיין מאַטראָסן, אַז מע האָט זיי פאַרביטן מיט מיליטער פון דער טריקעניש, ווייל די מאַטראָסן האַלטן אומעטום מיט דער קאָמאַנדע פון „פאָטיאָמקין“. זונטיק איז „פאָטיאָמקין“ אַוועק פון אָדעס. ווי מענטשן, וואָס זיינען דערביי געווען, גיבן איבער, איז די שטימונג אויפן שיף די לעצטע פאַר שאָ פאַרן אָפּגיין געווען זייער אַ געהויבענע. נאָך וואוהין זיי זיינען אָפּגעפאָרן און וואָס זיי קלערן טאָן ווייטער, דאָס איז נאָך דערווייל ניט באַוואוסט [91].

61. דער מוסערהאסקל פון לאָדז און אָדעס.

(אַרטיקל אין נומ. 8 „דער בונד“, יולי 1905)

וואָס מיר האָבן לאַנג ערוואַרטעט, איז געשעען; צו וואָס מיר האָבן די לעצטע צייט ניט אויפגעהערט צו רופן, דאָס איז איצט אַ פאַקט געוואָרן. אין אָדעס און לאָדז האָבן די אויפגעשטאַנענע אַרבעטער באַריקאַדן געבויט. ניט

לאַנג האָבן זיך די באַריקאַדן געהאַלטן; די מיליטער האָט זיי צעוואָרפן; היינטיקן מאָל איז נאָך די זעלבסטהערשונג די זיגערין געבליבן. דער ערשטער טריט איז שוין אָבער געמאַכט; דעם ערשטן ביישפּיל געגעבן. די ווייטערדיקע טריט וועלן זיין פעסטער, געניטער און מעכטיקער; זיי וועלן צום זיג ברענגען.

מע זאָגט, אַז מיר האָבן געאײַלט; די באַריקאַדן זײַנען געווען פאַר דער צייט: מיר זײַנען נאָך ניט גרייט צו אַזאַ קאַמפּס־מיטל, ניט גענוג פאַרטיק צו זיגן אַף די באַריקאַדן; מע דאַרף נאָך וואַרטן. אַלטע טאַינעס! מיר הערן עס יעדן מאָל, ווען דער פּראָלעטאַריאַט נעמט אָן א נייעם קאַמפּס־מיטל. מיר האָבן דאָס געהערט בעאייס די ערשטע שטרייקן; דאס האט מען אונז געזאָגט, בעאייס מיר האָבן דעם פאליטישן קאַמף אנגעהויבן. דאָס לעבן האט גיך געוויזן, ווי אומגערעכט אַזאַ זאָגן איז געווען. דאס לעבן וועט באַלד באַווייזן, אַז די טאַינעס, וואס מיר הערן איצט, זיינען ניט וויכטיקער, ווי די אמאליקע. עס קומט אָן א מאמענט, ווען אלע פילן, אז מער ווארטן קען מען ניט, אז עס איז צייט איבערצוגיין פון ריידן צו טאן. דאס פילט די מאסע אליין, און זי מאכט די ערשטע טריט. אפהאלטן זי דאן, מאכן זי אפהענדיק מיט ספייקעס — איז אַ פארברעך. אונזער זאך איז צוגעבן איר מוט, אנווייזן די פעלערן פון די ערשטע טריט און אנפירן איר ווייטערדיקן גאנג אף דעם נייעם וועג. די ערשטע פראבע קען ניט ארויס געראטן; קעמפנדיק אבער, לערנען מיר זיך קעמפן. וואס ווייטער, וועלן די באריקאדן ווערן מעכטיקער, זיך האלטן לענגער, ביז זיי וועלן ווערן פורכטבארע פאָלקס־פעסטונגען.

די אויבנדערמאנטע זאגער פארגעסן, אז די באדייטונג פון די באריקאדן איז ניט אזויפיל א טעכנישע, ווי א מאראלישע. מיר לייגן ניט אונזער גאנצע האפענונג אף דעם, אז אונזערע באריקאדן וועלן קענען ביישטיין קעגן דער שטענדיקער ארמיי פון דער זעלבסטהערשונג מיט אירע קוילן און קאנאנען. אין קריגס־אָרגאַניזאַציע און באַוואָפענונג קענען מיר זיך געוויס צו דער זעלבסטהערשונג ניט פאַרגלייכן. אונזערע באריקאַדן האָבן אָבער אַן אנדער באדייטונג, א מאָראלישע. זיי ווייזן פאר אלעמען, אז די אַרבעטער זיינען ארויס אפן גאַס אף אַן עמעסער מילכאמע, אז זיי זיינען אין דער עמעסן גרייט מיט וואפן אין די הענט זייער פרייהייט צו דערקעמפן. די שטאנדהאפטיקייט און דער העלדנמוט פון דער קעמפנדער מאסע ווירקט אף די מיליטער. זיי הויבן זיך אָן פארקלערן, צווייפלען אין דער גערעכטיקייט פון דער זאך, וועלכע זיי באשיצן. זיי זיינען דאָך דאָס ראָוו אויך ארבעטער און פויערים, פילן אף זיך אויך דעם שווערן יאָך פון דער זעלבסטהערשונג. זיי זיינען כוץ דעם קימאט שטענדיק אומצופרידן מיט דער „נאטשאלסטוואָ", וועלכע באגייט זיך מיט זיי אוממענטשלעך. בא זיי אין הארצן וואקסט דער מיטגעפיל צו דער קעמפנדער מאסע, די אומצופרידנהייט מיט זייער לאגע; זייער מוט ווערט אָפּגעשוואכט, די דיסציפלין געבראָכן. א גרויסע באדייטונג האבן די זעלנער־רעוואָלוציאָנערן; זיי ווירקן מיט זייער וואָרט און ביישפיל אף זייערע כאווײרים; זיי זיינען די ערשטע, וועלכע באשליסן זיך אף וועלכן עס איז טאט, און די איבעריקע גייען נאָך זיי. פילנדיק די שטימונג פון די זעלנער, הערן די אָפיצערן אויף צו זיין

זיכער אין זיי; זיי האָבן מוירע פאַר פּאראַט; צו זיי גאנוועט זיך אויך אריין א געדאנק: ווער ווייס, עפּשער וועט דאָס פּאָלק זיגן? עפּשער לוינט טאַקע אוועקוואַרפן די זינקענדיקע זעלבסטהערשונג?

וואָס מעכטיקער דער אָפענער אַרויסטרעט פון דעם פּראָלעטאַריאַט איז, וואָס לענגער עס האַלטן זיך די באַריקאַדן, וואָס שטאַנדהאַפטיקער און העלדנמוטיקער די ארבעטער באַשיצן זיי, וואָס מער עס פאַלן טויטע און פאַרוואונדעטע זעלנער, וואַקסט אַלץ די אומצופרידנהייט צווישן די מיליטער, פאַרלירן זיי אַלץ מער דעם מוט און דעם גלויבן אין דער גערעכטיקייט פון זייער זאַך, איז אַלץ דאָ מער האָפענונג, אַז זיי וועלן זיך אָפּזאָגן שיסן און וועלן אָנהויבן אַריבערגיין צו דער קעמפנדער מאַסע. די ערשטע אַריבערגעגאַנגענע ווייזן דעם וועג די איבעריקע; די רעגירונג פאַרלירט איר לעצטע שטיצע און זי מוז פאַלן; די אויפגעשטאַנענע מאַסע מוז זיגן. אַזוי איז געווען אין אַלע פּאָליטישע רעוואָלוציעס אין מאירעוו-אייראָפּע; אַזוי וועט אויך זיין בא אונז. שוין איצט הערן מיר פון זעלנער, וועלכע זאָגן זיך אָפּ פון מילכאָמע צו גיין; שוין איצט טרעפט זיך, אַז די זעלנער שיסן אין דער הויך, זאָגן זיך אַפילע אינגאַנצן אָפּ צו שיסן אַף די אַרבעטער. פאַנצער-שיפן שטייען אויף קעגן דער רעגירונג און קימאט אַף דעם גאַנצן פלאָט איז אַ מאַטראָסן-אויפשטאַנד. וואָס אַקטיווער דער פּראָלעטאַריאַט וועט אַרויסטרעטן, וועלן אַזעלכע פאַקטן ווערן אַלץ אָפטער און צאַלרייכער. איינס מוזן מיר שטענדיק געדענקען: די אומרוען אין דער אַרמיי און אינם פלאָט זיינען נאָר אַן אָפּקלאַנג פון דער רעוואָלוציאָנערער אַרבעטער-באַוועגונג. מיט עטלעכע יאָר צוריק זיינען די מאַטראָסן אויך געוויס געווען אומצופרידן מיט זייער נאַטשאַלסטווא ניט ווייניקער ווי היינט, דאָך זיינען זיי דעמאָלט ניט אויפגעשטאַנען. איצט, ווען די לופט איז פול מיט פּולווער, ווען דער געהילך פון דעם אַרבעטער-קאַמף טראָגט זיך איבער דאָס גאַנצע לאַנד, האָט דער רעוואָלוציאָנערער גייסט אַריינגעדרונגען אויך אין די קאַזאַרמעס און פאַנצער-שיפן. זאָלן די אַרבעטער פאַרלירן זייער זעלבסטעטיקייט, זאָלן זיי אויפגעבן דעם קאַמף, וועלן די זעלנער און מאַטראָסן ווידער רואיק טראָגן דעם יאָך, ווי געווען. די מיליטער קען נאָר העלפן דעם פּראָלעטאַריאַט אין זיין קאַמף, קיין זעלבשטענדיקע ראָלע קען זי ניט און טאָר ניט שפּילן. די הויפּט-ראָלע געהערט און מוז געהערן פאָרט דעם אויפגעשטאַנענעם, באַוואוסטזיניקן פּראָלעטאַריאַט, דאס כאַיעל איז מער ניט ווי אַן אָפּטיילונג, וואס גייט אין אַ קריטישער צייט איבער אַף זיין זייט.

אונזער אָפענער באַוואָפנטער אַרויסטרעטן קען צו אונז צוציען די מיליטער. גאַנץ אַנדערש ווירקט דער אויפשטאַנד פון פּראָלעטאַריאַט אַף די „געזעלשאַפט". די אָדעסער ליבעראַלן, בא וועלכע די פינגער האָבן נאָך ניט אָפּגערוט פון אונטערשרייבן פּעטיציעס און אַדרעסן, וועלכע זיינען נאָך הייזעריק פון שרייען אַף באַנקעטן, האָבן זיך אין די שטורעם-טעג פאַרהאַלטן גאַנץ גלייכגילטיק. ניט געהאָלפן דעם אויפגעשטאַנענעם פּראָלעטאַריאַט מיט קוואַרטירן און געלט אַפילע. און שפּעטער, בעאַייס מע האָט אין אָדעס קריגס-צושטאַנד דערקלערט, איז אַף זיי געפאַלן אַ מוירעדיקער פּאַכאַד; זיי האָבן ניט פּראָטעסטירט

קעגן די רעציכעס פון פאָליציי און מיליטער; זיי האבן זיך געאיילט אַנטלויפן פון שטאָט, אָדער זיי זיינען געזעסן באהאלטן אין די הייזער און האָבן געציטערט. נאָך ערגער האָט זיך געהאלטן די לאָדזער בורזשואזיע. נאָך פאר די אָפענע קוואָרים, פאר דאס נאָך ניט פארקילטע בלוט האָט זי ניט אויפגעהערט צו שיטן שוועבל און פעך אף דעם אויפגעשטאנענעם פראָלעטאריאט, שילטן און זידלען די סאָציאל-דעמאָקראטיע. קאָלומאן דער פראָלעטאריאט האט געמאכט פרידלעכע דעמאנסטראציעס, האט די ליבעראלע געזעלשאפט געקליבן נאכעס, רויטע בענדער ארויסגעהאָנגען, בלומען געוואָרפן. ווי עס האט זיך אָבער אָנגעהויבן אן עמעסע מילכאָמע, עס האט אָנגעהויבן שמעקן מיט בלוט, דאס לעבן און אייגנטום זיינען אין געפאַר געקומען, דאָ האָבן זיך די איידעלע ליבעראלן דערשראָקן, איצט טרייסלען זיי זיך אָפ פון דעם פראָלעטאריאט מיט זיינע רעוואָלוציאָנערע קאמפס-מיטלען, דאָ האט זיך ארויסגעוויזן דער קלאסן-האַס פון דער בורזשואזיע צו דעם פראָלעטאריאט. די לאָדזער פאבריקאנטן האָבן זיך געאיילט אויסצונוצן די בלוט-פארגיסונג און דעם קריגס-צושטאנד צו פארגרעסערן די עקספלואטאציע: אין פילע פאבריקן און ווערקשטאטן האָט מען באלד פארגרעסערט דעם ארבעטס-טאָג און פארקלענערט די סכירעס. אין די ארומיקע פוילישע שטעט האָבן די באלעבאטים אָרגאניזירט אידישע שווארצע מייעס, וועלכע האבן געשלאָגן מאקעס רעצעך די אלע ארבעטער, וואס מע האלט פאר אגיטאטאָרן, און איבער הונדערט מענטשן איבערגעגעבן אין די הענט פון דער פאָליציי. די לאָדזער בורזשואזיע מיינט, אז דער פראָלעטאריאט איז שוין געפאלן, זיין מאכט איז צעבראָכן, און זי איילט זיך צו צעטרעטן דעם געפאלענעם, בריקען דעם אָפגעשוואכטן לייב מיט אירע אייזלשע קאָפיטעס; זי טיילט שוין די יערושע, פארגרעסערט איר רעווען. זי האָט אָבער א טאָעס, די בורזשואזיע. אונזער מאכט איז ניט געבראָכן, זי וואקסט וואס פון טאָג. איצט בא דעם קריגס-צושטאנד האט די באוועגונג אין לאָדז ניט אויפגעהערט אף איין טאָג אפילע. אין די לעצטע וואָכן נאָך די בלוטיקע טעג האט אונזער לאָדזער קאָמיטעט פארשפרייט 50 טויזנט עקזעמפליארן פראָקלאמאציעס.

זאָל די שרעקנדיקע „געזעלשאפט" קעמפן מיט פאפיר. פאר אן אנדער געווער האט זי מוירע. דער פראָלעטאריאט דערווארטעט זיין באפרייאונג נאָר פון א רעוואָלוציע, וויפל בלוט זי זאָל אים ניט קאָסטן.

62. באוואפנט אייך!

(„דער בונד", נומ. 7. מאי 1905).

דער אויפשטאַנד אין די יאנוואַר-טעג איז געווען דאָס ערשטע גרויסע ערנסטע געפעכט מיט דער זעלבסטהערשונג. דער אויפשטאַנד לערנט אונז פיל און פאַר אלעמען לערנט ער אונז, אַז מיר דאַרפן זיך באַוואָפענען.

פאַרגרייט אייך באַצייטנס געווער! ווען אַ נייער אויפשטאַנד וועט זיך צעפלאַקערן מיט אַ גרויסן קויאַך, ווען מע וועט דאַרפן בויען באַריקאַדן אין

אַ ע גאַנץ, ווען יעדע הויז וועט ווערן אַ פעסטונג, פון וואַנען ס׳וועט זיך שיסן אַ האָגל פון קוילן אַף די כאַיאָלעס פון די טיראַנען — דעמאָלט וועט שוין שפעט זיין צו זוכן געווער. און אין צייט פון מילכאָמע איז אַ קעמפער אָן געווער — קיין קעמפער ניט.

ס׳איז גאָר ניט אַזוי שווער צו קריגן געווער. זאָל נאָר יעדער אַרבעטער לייגן דערויף זיין קאָפּ. זאָל ער נאָר וועלן, אַזוי וועט ער דאָס דערגרייכן אָן גרויסע מי. קיין געלט־הויצאָע קאָן דאָס אויך ניט זיין קיין גרויסע.

מע דאַרף זיך מאַכן פאַר אַ קלאָל, אַז יעדער אַרבעטער, וואָס פילט נאָר אין זיך מוט פון אַ קעמפער, זאָל האָבן אין טאַש אַ שטיקל געווער. בעסער אַ רעוואָלווער. מעסערס קאָנען האָבן אַ קליינע ווירקונג בעאייס אַ מאַסן־צוזאַמענשטויס מיט די סאָלדאַטן.

און יעדער אַרבעטער דאַרף זאָרגן פאַר זיך. ער דאַרף ניט וואַרטן אַף דער הילף פון דער אָרגאַניזאַציע. עס דאַרפן זיך באַוואָפענען הונדערטער טויזנטער מענטשן. קיין שום אָרגאַניזאַציע קאָן ניט נעמען אַף זיך די אויפגאַבע — באַקומען געווער פאַר אַ גאַנצן פאָלק. זי קאָן העלפן מיט אַן אייצע, זי קאָן ווייזן דראָכים, ווי גרינגער צו באַקומען; זי קאָן עפשער אַליין אויך זעען פאַרזאָרגן מיט געווער אַ גרויסע צאָל מענטשן. דערהויפט דאַרף מען זיך אָבער אַליין באַוואָפענען.

און אַז ס׳וועלן אַרויסגיין אפן גאַס צענדליקער טויזנטער אַרבעטער און יעדער וועט פילן, אַז ער איז ניט הילפלאָז, אַז ער קאָן זיך ראַנגלען — דאַן וועט דער אויפשטאַנד באַקומען גאָר אַן אנדער געשטאַלט.

באַוואָפנט אייך! לערנט זיך צו באַגיין מיט געווער. עס גייט זומער־צייט. צווישן די אַרבעטער איז פאַראַן פיל אויסגעדינטע סאָלדאַטן, וואָס קאָנען שיסן. זאָלן זיי לערנען די איבעריקע אַרבעטער שיסן אין אַ ציל, זאָלן זיי באַקענען זיי מיט אַלע קלאָלים. אין אַ שאַבעס אָדער אַ יאָנטעוו, ווען ס׳איז ניטאָ קיין אַרבעט, זאָלן זיך די סאָלדאַטן פון דער רעוואָלוציע צוזאמענקומען אין פעלד, פון יענער זייט שטאָט, און זיך לערנען באַנוצן מיט זייער געווער. באַלד וועלן זיי דאַרפן באַווייזן זייער קענטעניש ניט פון יענער זייט שטאָט, נאָר טאַקע אין שטאָט גופע.

די צייט איז קורץ. באַוואָפנט אייך.

VII. דער קאַמף פאַר דער „בירזשע“.

63. א זומער־אָוונט אַף דער „בירזשע“.

(פון ש. אַנ—סקיס [92] דערציילונג „אין שטראָם“. „דער פריינד“, נומ. 213, 1907).

... ווען באַסיע איז צוגעגאַנגען צום פּאַרק, איז שוין געווען נאָך אַכט דעם זייגער אין אָוונט, און די בירזשע איז שוין געווען פול געפּאַקט מיט מענטשן.

די אַלייען פון פּאַרק און די טראָטואַרן פון די צוויי נאָענטסטע גאַסן זיינען געווען באַדעקט מיט אַ גרויסן האַמוין מענטשן, וואָס האָט לאַנגזאַם שפּאַצירט אהין און צוריק. דער גרעסטער טייל פון האַמוין איז באַשטאַנען פון יונגע אַרבעטער און אַרבעטערינס, פּריקאַזטשיקעס און פּריקאַזטשיצעס. אַף דער עס-עסעראָווסקער בירזשע פלעגן זיך באַגעגענען אויך רוסישע אַרבעטער און אַפילע 2—3 סאָלדאַטן אָדער פּויערים.

די אַרבעטער זיינען געווען אָנגעטאָן פּראָסט און ציכטיק: די מאַנסבילן — מערסטנטיילס אין שוואַרצע אָדער בלויע העמדלעך און אין קאַרטוזן, די פרויען — אין ציטענע בלוזקעס און שטרויענע היטעלעך. ניט קוקנדיק דערויף, וואָס אַף דער בירזשע זיינען געווען אַזויפיל מענטשן, אַז מע האָט ניט געקאָנט דורכגיין, דאָך איז דאָרט קיינמאָל ניט פאָרגעקומען ניט קיין שטויסעריי, ניט קיין טומל. אַלע האָבן זיך געהאַלטן רואיק, ערנסט, מיט דעם באַוואוסטזיין פון דער אייגענער ווערדע, ווי מענטשן, וואָס זיינען פאַרנומען מיט א גרויסער און ערנסטער זאַך.

דער גרעסטער טייל פון האַמוין האָט זיך געפונען אין פּאַרק. דאָרט האָט זיך קאָנצענטרירט דאָס גאַנצע לעבן פון דער בירזשע און די גאַנצע פּראַקטישע טעטיקייט פון די אָרגאַניזאַציע. גלייך מיט דעם לאַנגזאַם־שפּאַצירנדן האַמוין זיינען אין אַלע אַלייען געשטאַנען גרופּעס מיט „קרייזלעך“. אייניקע פון די גרופּעס האָבן זיך געהאַלטן צוזאַמען, פעסט, ווי פאַרשלאָסן, דער שמועס צווישן זיי האָט זיך געפירט ניט הויך, האַלב אפן אויער, און דער איבעריקער עולם פלעגט זיך קיינמאָל ניט צוהערן צו דעם, וועגן וואָס דאָרטן האָט זיך גערעדט. די גרופּעס פלעגן צווישן זיך פירן פאַרשיידענע אָרגאַניזאַציאָנס-שמועסן און באַטראַכטן און באַשליסן פּראַקטישע פראַגן. דאָ האָבן די פאַרשטייער פאַנאַנדערגעגעבן די מיטגלידער פון זייערע „קרייזלעך“ ביכלעך און

בראָשורן. דאָ האָבן זיי איבערגעגעבן די אינסטרוקציעס, דאָ פֿלעגט באַשטימט ווערן די צייט פֿון פֿאַרזאַמלונגען א. ד. ג. אַן אַנדערש מאָל פֿלעגט מען דאָ באַטראַכטן די פֿראַגע וועגן אַ שטרייק, וועגן אַ סיכסעך צווישן אַ באַלעבאָס מיט די אַרבעטער, אָדער צווישן די אַרבעטער צווישן זיך גופֿא. אין די אַלייען זיינען אויך געשטאַנען אַנדערע מינים גרופּעס, וואָס זיינען באַשטאַנען פֿון נאָך אַ גרעסערן עולם.

די גרופּעס זיינען זיך געשטאַנען אָפֿן, פֿריי. דער שמועס האָט זיך דאָ געפֿירט אַן אַנדערש מאָל הויך, היציק; די פֿאַרבייגייענדע פֿלעגן זיך אָפֿט צוהערן צו די רעדעס, וואָס האָבן זיך געהערט פֿון דאָרטן, און פֿלעגן זיך אויך פֿאַרייניקן מיטן „קרייזל". דאָ, אין די „קרייזלעך" פֿלעגט מען אַרומקלערן פֿאַרשיידענע טעאָרעטישע פֿראַגן, פֿלעגן זיך פֿירן דעבאַטן צווישן חבֿרים פֿון פֿאַרשיידענע אָרגאַניזאַציעס, פֿלעגן אַרומגערעדט ווערן די לעצטע פּאָליטישע געשעענישן, די פּאָלעמישע אַרטיקלען און א. וו. איבערהויפּט זיינען געווען באַליבט יענע „קרייזלעך", אין וועלכע עס פֿלעגן פֿאָרקומען דעבאַטן צווישן די מיטגלידער פֿון פֿאַרשיידענע פּאַרטייען. דאָ האָבן זיך געהערט בייסנדע באַמערקונגען, שטעכווערטלעך, דאָ האָט אָפֿט געהילכט אַ געזונטער געלעכטער. און די דעבאַטן, די סיכסוכים, די אַגיטאַציאָנס-רעדעס, די פּראַקטישע שמועסן פֿלעגן זיך פֿאַנאַנדערטראָגן איבער די אַלייען, איבער די גאַסן און בולוואַרן. עס האָט זיך געדאַכט, אַז די בירזשע איז פֿאַרנומען מיט איין אידייע, מיט איין שטרעמונג. אָט די גאַנצע אַרבעטער-יוגנט, וואָס האָט נאָר וואָס פֿאַרלאָזן די דריקנדע לופֿט פֿון די פֿאַבריקן, די ענגע וואַרשטאַטן, די קראָמען מיט די מאַגאַזינען, ניט אָפּרוענדיק אַפֿילע נאָך אַזאַ לאַנגן שווערן טאָג פֿון אַרבעט און מי, אָפֿט אַפֿילע האַלב-הונגעריקע, גייט שוין אום אויף דער בירזשע אַ מונטערע און לעבעדיקע. און עס האָט זיך געפֿילט, אַז נאָר דאָ, אונטער דעם אָפֿענעם הימל פֿון דעם קליינעם שטעטך ערד פֿון עטלעכע צענדליק קלאַפֿטער, איז אָנגעשטרענגט דאָס גאַנצע גייסטיקע לעבן פֿון דער אַרבעטער-מאַסע, די גאַנצע פּאָעזיע פֿון איר עקזיסטענץ. דאָרט, אויף דער פֿאַבריק, אין מאַגאַזין, אין וואַרשטאַט ליגט די שקלאַפֿישע אַרבעט, דריקט דער שווערער יאָך פֿון באַלעבאָס און קאַפּיטאַל; אין דער היים — די אָרעמקייט, פֿינסטערניש, הונגער, די גאַנצע פּראָזע פֿון דער אייביקער עווינעס. און אָט דורך די צוויי שווערע לאַסטן, צווישן וועלכע עס זיינען איינגעשרויפֿט אָט די יונגע קרעפֿטן, שניידט זיך דורך אַ העלער, ליכטיקער שטראַל. דאָס זיינען די עטלעכע שעה פֿון דער בירזשע, — די עטלעכע שעה, ווען דער געדאַנק טראָגט זיך, שוועבט אין דער הויך, ווייט, ערגעץ-ווייט, ווען די גרעסטע חלומות פֿון אַלגעמיינעם גליק שיינען פֿאַר די אויגן ווי די אַלע פֿאַרבן פֿון דעם רעגנבויגן, ווען אַרום קלינגט די מונטערע שטים, וועלכע רופֿט צום קאַמף פֿאַרן אידעאַל, און דאָס אַלץ אין דער סוויווע פֿון נאָך אַזוינע הונדערטער און טויזנטער יונגע מענטשן, וועלכע לעבן אויך מיט דער גרויסער אידייע, וועלכע גלויבן אויך אין די ליכטיקע צוקונפֿט.

אומעטום קומען פֿאָר דעבאַטן, שמועסן. אין פּאַרק און אפן גאס, אין די

אַלייען און טראָטואַרן, אין די גרופּעס און „קרייזלעך“, — אומעטום קומען פאָר היציקע וויכּוחים, ווערן געהאַלטן רעדעס, ווערן געפירט וויסנשאַפטלעכע שמועסן. און פונדעסטוועגן איז אַף דער בירזשע ניטאַ קיין שום טומל, עס הערט זיך ניט אַפילע קיין באַזונדער הויך קאָל, גלייך ווי יעדערער וואָלט אינסטינקטיוו צוגעמאָסטן זיין קאָל צו דעם שטעטעך ערד, אַף וועלכן ער דאַרף זיך הערן. יעדע רעדע גייט ניט ווייטער פון די, פאַר וועמען זי ווערט געהאַלטן. און די אַלע רעדעס בלייבן איינגאַנצן אַף דער בירזשע, ניט אַרויסגייענדיק פון אירע גרענעצן. אָט דאָס אַלץ גיט צו דער בירזשע מיט אירע דעבאַטן אַ כאַראַקטער פון אַ באַהאַלטענער ליידנשאַפט. עס פילט זיך, אַז דאָס איז ניט ענערגיע, וואָס ווערט פאַרשוואונדן און גייט לעאיבעד, נאָר אַ גאַנצע פאַרשלאָסענע קראַפט, וואָס שאַפט אינערלעך דאָס לעבן.

די בירזשע — דאָס איז אַ מין פאַרייניקונג פון באַזונדערע אָפּגעטיילטע סאָציאַל-פּאָליטישע קלובן, וואָס זיינען פאַרייניקט צווישן זיך מיט אַן אומגעזעענער, אַ גייסטיקער קראַפט, און יעדערער פון די קלובן פירט זיך לאַנגע וויכּוחים וועגן פאַרשיידענע וויסנשאַפטלעכע טעאָריעס, עס אַנטוויקלען זיך גרויסע וועלט-אידייען, וואָס עפענען ברייטע האָריזאָנטן, אין וועלכע עס זעט זיך די צוקונפט פון דער מענטשהייט אַף הונדערטער און טויזנטער יאָרן. די אַרבעטער-מאַסע, וואָס איז פאַרנומען מיט די טעאָריעס, געפינט אָפט ניט קיין פאָרמען אַף אויסצודריקן אירע געדאַנקען, געפינט ניט אַף איר אָרימער, פאַריאָגטער שפּראַך גענוג ווערטער, געפינט ניט אין דעם סאַכאַקל פון איר בילדונג אַ פעסטן באָדן פאַר אַ פולן און קלאָרן פאַרשטאַנד פון די אַלע ברייטע טעאָריעס און גרויסע אידייען — און עס קומט פאַר אַן אָנגעשטרענגטע, שווערע און טראַגישע אַרבעט פון דעם געדאַנק און אין דערזעלבער צייט קומט אויך פאָר אַזאַ שווערע און טראַגישע אַרבעט פון וואָרט, וואָס שטרעבט איבערצובריען די פאָלקס-שפּראַך, וואָס איז נאָך ניט דורכגעלייטערט געוואָרן אין דעם פייער פון אַ העכערן קולטורעלן לעבן, אין אַ וויסנשאַפטלעכער שפּראַך. און אין טויזנטער רעדעס און טויזנטער מויכעס שלאָגט זיך טראַגיש און ליידנשאַפטלעך די גרויסע אידייע, וואָס זוכט פאַרווירקלעכט צו ווערן.

צענדליקער באַזונדערע קליינינקע קלובן — און צווישן זיי קומט פאָר אַ שטענדיקע מילכאָמע. און דאָך זיינען זיי שטענדיק צוזאַמען און קאָנען זיך ניט פאַנאַנדערגיין. אין איין און דערזעלבער צייט זיינען זיי פאַנאַנדערגעטיילט און — פאַרייניקט צווישן זיך.

... ווי נאָר באַסיע איז געקומען אַף די בירזשע, זיינען גלייך איינע נאָך די אַנדערע צוגעגאַנגען צו איר עטלעכע מיידלעך פון איר „קרייזל“, זי זאָל זיי געבן ליטעראַטור. זיי האָבן זיך געקלאָגט, אַז באַ מייערן אין „קרייזל“ האָבן נאָך אַלע מיט דריי טעג צוריק שוין געהאַט די בראָשורע וועגן די פאַריינען, און זיי האָט מען נאָך ניט געגעבן. באַסיע האָט זיי געגעבן עטלעכע בראָשורן, די מיידלעך האָבן זיך באַרואיקט, זיינען גלייך מיט איר אַוועק און גענומען איר דערציילן וועגן זייערע איינדריקן און געבעטן, זי זאָל זיי דערקלערן עטלעכע אומפאַרשטענדלעכע ערטער פון עפּעס אַ בראָשורע. עס האָט זיך אויסגעוויזן,

אַז זיי ווילן זיך מיט באַסיען ניט שיידן. נאָר באַלד זיינען צו באַסיען צוגעגאַנגען אַנדערע כאַוויירים און כאַווערטעס, און זי איז אַוועק מיט זיי. איינער פון זיי, אַן אַרבעטער, האָט איר איבערגעגעבן, אַז ער האָט געפונען אַ נייע קוואַרטיר, וואו מע וועט זיך קאָנען אומגעשטערט צונויפקלייבן, און דערצו נאָך אַ וואָלוועלע — איינגאַנצן 50 קאָפּיקעס אַ פאַרזאַמלונג. אַן אַנדער אַרבעטער האָט זיך געקלאָגט פאַר איר, אַז זיין באַלעבאָס האָט אים אָפּגעזאָגט און ניט דערצאָלט אים עטלעכע רובל און ער בעט, די אָרגאַניזאַציע זאָל זיך פאַר אים שטעלן. מיט אַזאַ מין באַקאָשע האָט זיך צו באַסיען אויך געווענדעט אַ דינסט-מיידל, וואָס די באַלעבאָסטע האָט איר אַרויסגעטריבן און דערצו נאָך אָנגעשלאָגן. באַסיען האָט די זאַך שטאַרק פאַרדראָסן און זי האָט איר צוגעזאָגט, אַז מאָרגן וועט די אָרגאַניזאַציע אַרויסרופן איר באַלעבאָסטע.

באַסיען פלעגט זעלמן-וועגן אויסקומען לייענען צייטונגען. אַלע נייעס, סײַ פּאָליטישע, סײַ פּאַרטייאישע, פלעגט זי זיך דערוויסן אַף דער בירזשע... אין דער אָרטיקער צייטונג איז געווען אָפּגעדרוקט אַ טעלעגראַמע פון אַ רוסישער שטאָט, אַז קאָזאַקן זיינען דאָרט אָנגעפאַלן אַף אַ האַמוין רואיקע דעמאָנסטראַנטן, אַרבעטער און אינטעליגענטן, און האָבן זיי אַכזאָריעסדיק געשלאָגן, און אַז עס זיינען פאַראַן ביז הונדערט פאַרוואונדעטע און עטלעכע צענדליק געהאַרגעטע. די יעדיע האָט געמאַכט אַ מוירעדיקן איינדרוק אַף די אַרבעטער. אין עטלעכע ערטער איז אַרויסגעזאָגט געוואָרן די מיינונג, אַז מע מוז גלייך אָפּרופן זיך אַף אַזאַ אַכזאָריעס.

מע דאַרף מאַכן כאָטש אַ דעמאָנסטראַציע! מע מוז דאָך אויסדריקן אונזער מיטגעפיל צו די כאַוויירים! האָט געזאָגט אַן אַרבעטער.

— פאַרשטייט זיך, מע מוז! האָט אים אונטערגעהאַלטן מיט היץ נאָך איינער.

— אָט האָסטו דיר די קאָנסטיטוציע, אַף וועלכע די ליבעראַלן וואַרטן אַזוי. מע שרייבט זי מיט נאַגאַיקעס און שטיקעס! האָט צוגעגעבן איינער אַ יונגערמאַן, קענטיק אַ אינטעליגענט.

— וועגן אַ דעמאָנסטראַציע איז בא אונז ניטאָ וואָס צו ריידן; ביז וואַנען דער קאָמיטעט וועט זיך אויסשלאָפן, ביז וואַנען ער וועט זיך באַטראַכטן, און ביז וואַנען ער וועט באַשליסן אָרגאַניזירן זיך, — וועלן די קאָזאַקן דערווייל אויסהאַרגענען האַלב רוסלאַנד... האָט זיך אָפּגערופן אַ הויכער, אַ דאַרער אַרבעטער. — ערן-וואָרט, סאָפּקאָלסאָף וועל איך ווערן אַן אַנאַרכיסט! האָט ער צוגעגעבן מיט קאַעס.

באַסיע האָט זיך אַ ביסל געפילט באַליידיקט פון אַזוינע שטעכווערטלעך, נאָר זי האָט עס ניט אַרויסגעוויזן. זי איז אויך געווען איינשטימיק, אַז אַף אַזאַ געשעעניש מוז מען זיך אָפּרופן מיט וואָס עס איז. „נאָר מע מוז גוט אויסרעכענען די קרעפטן, די שטימונג פון דער מאַסע“, האָט זי זיך אַליין באַרואיקט.

זי איז צוגעגאַנגען צו איינער פון די אַלייען, וואו עס איז געשטאַנען אַ רעדל מענטשן און וועגן עפּעס הייס דעבאַטירט. ניט קיין הויכער, אָבער אַ

געזונטער אַרבעטער האָט גערעדט רואיק און האָט שמייכלענד געווענדט זיך צו אַ דאַרן, נערווועזן און אַ ביסל סוטולן יונגען-מענטשן:

— און אַז דו ווערסט זיך דאָ לייגן פאַר מיר און שטאַרבן, וועל איך אייך גלויבן, אַז איר זייט סאָציאַליסטן? איר זייט געווען „מעלקע בורזשועץ" און געבליבן דאָס...

— באַווייז, אַדעראַבע, באַווייז עס! האָט קימאַט מיט פאַרצווייפלונג אויס-געשריען דער יונגער-מאַן.

— צו וואס דאַרף איך אייך באַווייזן, אַז איר אַליין באַווייזט דאָס! איר באַווייזט דאָס מיט אייער פּראָגראַם, מיט אייער טאַקטיק. פאַר וועמען זוכט איר אַ טעריטאָריע? פאַר אַרבעטער, צי פאַר בורזשועץ?

— פאַר אַרבעטער, און נאָר פאַר אַרבעטער! האָט אים הייס אָפּגעענט-פערט דער יונגער-מאַן.

— פאַר אַרבעטער? אָט בין איך אַן אַרבעטער און בעט בײַ אייך ניט קיין טעריטאָריע. מיר איז גוט אָן איר.

איך בין אַזאַ אַרבעטער, ווי דו — האָט זיך אַרײַנגעמישט אין שמועס נאָך איינער. און איך זאָג, אַז איך דאַרף יאָ אַ טעריטאָריע...

— וואו, אָפּן בייס-אַלמען?

— זײַ רואיק. אָפּן בייס-אַלמען ווערסטו אויך דאַרפן אַ טעריטאָריע, כאָטש דו ביסט אַ „איסקראָוועץ", — האָט אים אָפּגעהאַקט דער סוטולער יונגער-מאַן.

— ווי פאַרשטייסטו דאָס ניט, — האָט ער גערעדט ווייטער: אַז קאָל-זמאַן אידן וועלן ניט האָבן קיין אייגענע טעריטאָריע, וועלן זיי ניט קאָנען האָבן קיין עמעסן, געזונטן אַרבעטער-קלאַס? וואָלסטו טאַקע גוט דורכגעלייענט...

— וואָס, קרישמע? — דעמאָלט וואָלט איך ניט מוירע געהאַט פאַר שלעכ-טע כאַלוימעס, נאָר וואָס דאַרף איך וויסן דיינע שלעכטע כאַלוימעס, אַז איך וויים, וואָס מאַרקס זאָגט.

— נו, נו, וואָס זאָגט ער? — האָט אים איבערגעשלאָגן דער ס.-ס.-אָוועץ.

— ער זאָגט: „אַרבעטער פון אַלע לענדער, פאַרייניקט אייך"! פאַרשטייסט! און דאָס איז מיר גענוג, און איר ווילט פאַרייניקן ניט אַרבעטער, נאָר אידן, איר ווילט, איך זאָל ווערן אַ גוטער ברודער מיט די גראָבע בורזשועץ, און איר האלט זיך נאָך פאַר סאָציאַליסטן!

— אַ ליגן! מיר זאָגן דאָס ניט! אויב דו ווילסט, וועל איך דיר באַווייזן בײַ קאַוטסקין אליין, וואס זאָגט...

— איך דאַרף ניט וויסן, וואָס קאַוטסקי זאָגט, מיר איז גענוג, וואס מאַרקס האָט געזאָגט, — האָט אים איבערגעשלאָגן דער אַרבעטער.

— נו, זײַנען דאָס אַ ביסל אַ פאָלק, אָט די ציאָניסטן, — האט זיך אַרײַנגע-מישט אין דעם שמועס א יונגער-מאַן אין סטודענטישע קליידער, א פאַרשטיי-ער פון אַ בונדישן „קרייזל": וואָס פאר א נאַרישקייט זיי זאלן ניט אויס-טראכטן, הויבן זיי אָן גלייך זוכן אַ האסקאָמע בײַ מאַרקסן און בײַ קאַוטס-קין, פונקט די אייגענע טאַקטיק, וואָס בײַ די עסערן. מע רייסט אַרויס פון „קאַפּיטאַל" צי פון קאַוטסקיס אַן אַרטיקל אַ וואָרט און דערנאָך קלינגען זיי

אַף אַלע גאַסן וועגן זייער גיצאָכן. זיי פאַרשטייען גאָרניט, אַז מאַרקסן און קאַאוטסקין דאַרף מען נעמען אינגאנצן און ניט ערטערווייז.

— מיר נעמען טאַקע אינגאנצן! — האָט אויך מיט היץ איבערגעשלאָגן דער ס-ס=אָוועץ: מיר פארשטייען בעסער פון אייך מאַרקסן, און מיר זיינען טאַקע עמעסערע מארקסיסטן פון אייך.

— עמעסערע פון מאַרקסן אַליין, אַפילע פון מוישע ראַביינו! האט איינער מיט אַ געלעכטער א זאָג געטאָן.

— גלייכווערטלעך קענסטו גיין זאָגן אין שול! — האָט אים שאַרף אָפּגעהאקט דער ס.-ס.-אָוועץ און האט מיט היץ ווייטער גערעדט: מיר זיינען אַסאך גרעסערע סאָציאל-דעמאָקראטן איידער איר, הערן בונדיסטן! מיר גרינדן די גאַנצע טעאָריע אונזערע נאָר אַף דעם עקאָנאָמישן באזיס, אַף דער עקאָנאָמישער לאגע פון דעם אידישן פראָלעטאריאַט, און איר זייט מיט אייער קולטור-אַווטאָנאָמיע אזוינע מארקסיסטן, ווי די אלטע נאראָדניקעס[93], ווי אלע קליינבירגערלעכע קולטורניקעס! מיר דארפן האָבן א געזונטן ארבעטער-קלאס, און איר שפּייזט אונז מיט קולטור...

— און איר קאָרמעט אונז מיט טעלעגראמען צום סולטאן און מיט וויזיטן צו פּלעווען! האָט זיך דערהערט א שטים פון עוילאָם.

— בונדישע גענג! אווי דעבאטירן איז אומעגלעך! האט אויפגערעגט אויסגעשריען דער ס.-ס.-אָוועץ.

באַם טויער פון פארק זיינען געשטאנען צוויי גאָראָדאָוויעס, קימאט אלעמאָל דיזעלביקע, פיאָדער און איגנאַט. פיאָדער האט זיך מיט דער בירזשע קימאט אינגאנצן ווי ניט אינטערעסירט און האט זיך שטענדיק נאָר געוואונדערט „פון וואנען נעמען זיי זיך דאס אזויפיל”. דער צווייטער, איגנאַט, אַן אַלטער גאָי שוין, א הויכער, א דאַרער, מיט לאנגע ברעמען, האָט זיך, פארקערט, פארהאלטן מיט גרויס אויפמערקזאמקייט און ערנסט צו דער בירזשע, נאָר ער האָט קימאט אלעמען געקענט, אסאך פון זיי געקענט בא די נעמען און געוואוסט אפילע צו וואס פאר א פארטיי יעדערער געהערט. און אַז אים פלעגט אויסקומען דורכגיין דעם פארק, פלעגט ער אַן אנדערש מאָל אָפּשטעלן א באָכער און שטרענג באמערקן אים:

— נאָך וואס, מענדל, ביסטו פארקראָכן אף א פרעמדער בירזשע? איר האָט דאָך אַן אייגענע, „א סעראָווסקע” בירזשע — גיי זיך דאָרטן אום. מע דאַרף אָפּהיטן די אָרדענונג!

און ער פלעגט אוועקגיין מיט דעם באוואוסטזיין, אז ער האט דערפילט זיין כויוו, וואס ליגט אף אים איינצושטעלן די אָרדענונג.

אז עס פלעגט ווערן צען אזייגער, און דער גרעסטער טייל פונם עוילאָם פלעגט זיך שוין אָנהויבן פאנאנדערגיין, פלעגט איגנאט ארויפגיין אף דער בירזשע בעטן בא די, וואס זיינען נאך געבליבן, זיי זאלן זיך פאנאנדערגיין.

— נו, גייט זיך פאנאנדער, — פלעגט ער זאָגן, מיט א פעסטן, האלבאיידעלן טאָן.

און ווען עמיצער פלעגט אָנהויבן פּראָטעסטירן, פלעגט איגנאַט אים ענטפערן:

— דער „בונד“ איז שוין אוועקגעגאַנגען פון בירזשע, הייסט עס, אז עס איז שוין צייט, הייסט עס, אז עס איז ניטאָ מער וואָס צו ריידן וועגן דעם: ניש־קאָשע, דער „בונד“ ווייס שוין זיין צייט.

64. בלוטיקע צוזאַמענשטויסן.

(קאָרעספּאָנדענצן אין נומ׳ 17, 18 און 23 „לעצטע פּאַסירונגען“)

א. האָמעל, דעם 5-טן אַווגוסט (נייער סט.).

באַטאַג. אונזער נייער פּאָליצמייסטער כלעבניקאָוו האָט זיך גענומען מיט אַלערליי מיטלען שטערן אונז, אַז מיר זאָלן זיך ניט קענען צונויפקלייבן אַף אונזער בירזשע. נעכטן איז די קוזנעטשנע גאַס (די בירזשע) געווען באַזעצט דורך כאַיעל (עס זיינען געווען ביז 500 סאָלדאַטן און קאָזאַקן). מע האָט אַלעמען געשטופּט פון די טראָטואַרן. נעכטן 11 אַזייגער באַנאַכט האָט אַ קליינע גרופּע אַרבעטער געמאַכט אַ מאַניפעסטאַציע. אין דעם פּאָליצמייסטער, וועלכער איז טייקעף צוגעלאָפן, האָט מען געוואָרפן אַ באָמבע, נאָר זי האָט זיך ניט פּאַנאַנדערגעריסן. מע האָט קיינעם ניט אַרעסטירט.

מיר אַרבעטן איינגעם מיט דער היגער אָרגאַניזאַציע פון דער רוסלענדער פּאַרטיי.

10 אַזייגער אין אָוונט. עס טוט זיך באַ אונז עטוואָס שרעקלעכעס. מע שיסט אין אַלע גאַסן. די פּאַסירונגען האָבן זיך אָפּגעשפּילט אַף אַזאַ אויפן: איבדער־פרי האָט מען פאַרשפּרייט איבערן שטאָט די פּראָקלאַמאַציעס, וואָס אונזער קאָמיטעט האָט אַרויסגעגעבן איינגעם מיט דער אָרגאַניזאַציע פון דער רוס. פּאַרטיי. 11 אַזייגער באַטאָג האָט מען שוין אָנגעהויבן טרייבן פון בירזשע; כאַיעל האָט איר באַזעצט. מיר האָבן באַשלאָסן צו אָרגאַניזירן אין עטלעכע הויפּט-פּונקטן פון שטאָט מאַניפעסטאַציעס; זיי האָבן זיך אָנגעהויבן איינס אַזייגער באַטאָג; אינגאַנצן זיינען געווען 10 מאַניפעסטאַציעס, וואָס האָבן געדויערט צו 20—30 מינוט. מע האָט געהאַלטן רעדעס. ווען די מאַניפעסטאַציעס האָבן שוין געהאַלטן באַם סאָף, זיינען אָנגעשפּרונגען קאָזאַקן און האָבן אָנגעהויבן צו שיסן. עס זיינען פאַראַנען פאַרוואונדעטע דורך קוילן און אויך צעמאַזיקטע דורך נאַגאַיקעס. איינער פון די הויפּט-פירער פון דעם געשלעג איז פּעטראַטשענקאָ — דער אַלטער פּאָגראָמשטשיק. ווי מע דערציילט, האָט מען עמיצן דערהאַרגעט נעבן שול. נעכטן באַנאַכט האָט מען באַ די סאָצ.-רעוואָלוצ. פאַרנומען אַ לאַגער פון באָמבעס. באַ אונז זיינען דאָ „אָרכים“: עס האָבן זיך אָפּגעשטעלט, דורכפאָרנדיק פון מינסק, 2000 קאָזאַקן און טשערקעסן.

6-טן אווגוסט (נייער סט.), 9 אַזייגער באַנאַכט. נעכטן האָט מען ביז צוויי באַנאַכט געשאָסן; מע האָט געשאָסן אויך אין די טויערן. פּאַטרולן זיינען אַרומגעפאָרן ביז דריי באַנאַכט. די שטאָט איז לאַכלוטן ווי אַ מילכאָמע-לאַגער.

הײנט צװעלף אַזײגער באַטאָג איז מען דעם צװײטן מאָל אָנגעפֿאַלן אַף דעם פּאָליצמײסטער, — עס האָט אָבער װײטער ניט אָפּגעגאָלטן. די באָמבע איז געװען מיט פּיסטאָנען, דער פּיסטאָן האָט אױסגעשאָסן, נאָר די באָמבע האָט זיך ניט פֿאַנאַנדערגעריסן. די קאַרעטע האָט זיך איבערגעקערט, דער פּאָליצמײסטער איז פֿון איר אַרױסגעפֿאַלן, נאָר ער איז געבליבן גאָר גאַנץ. מע האָט קײנעם ניט אַרעסטירט. נאָך דעם אַטענטאַט האָט דער פּאָליצמײסטער פֿאַנאַנדערגעקלעפּט איבערן שטאָט אַ פּראָװאָצירנדע הױדאָע. די הױדאָע איז געװען געדרוקט אין די לעגאַלע צײטונגען (אין דער הױדאָע דערקלערט דער פּאָליצמײסטער, אַז די קאָזאַקן, װאָס באַגלײטן זײַן קאַרעטע, װעלן שיסן אין די אױסװאָרפֿן, װאָס רופֿן זיך דעמאָקראַטן, — אין די אידן, אױב װער פֿון זײ װעט צוגײן אַף 50 טריט נאָענט צום קאַרעטע. אַכוץ דעם איז זי, פֿאַרשטײט זיך, פֿול מיט די גראָבסטע זידלערײען קעגן די אידן—דעמאָקראַטן. די רעד.)

די בירזשע איז װי פֿריער באַזעצט פֿון כאַיעל. די קאָזאַקן טוען אָפּ מאַיסים — שלאָגן יעדערן. אַף די אײַנװאױנער איז אָנגעפֿאַלן אַ פּאַכאַד. אַסאַך קראָמען זײַנען פֿאַרמאַכט. אײניקע פֿון די אײַנװאױנער קלײַבן זיך אַרױסצופֿאָרן.

ב. פּינסק, 25-טן יולי.

נעכטן אין אָװנט האָבן מיר געהאַט אַף זיך אַ האַריגע, װעלכע עס האָט אױפֿגערודערט די גאַנצע שטאָט. שױן עטלעכע װאָכן װי עס קומען פֿאָר צוזאַמענשטױסונגען אַף דער גרױסער קיעװער גאַס (די אַרבעטער-בירזשע) צװישן די אַרבעטער און פּאָליציי מיט די קאָזאַקן. יעדן אָװנט צוימט אָפּ די פּאָליציי דעם אַרײַנגאַנג צו דערדאָזיקער גאַס און לאָזט ניט צו אַהין די אַרבעטער און אױך דעם זײַטיקן עולם. אַזעלכע צוזאַמענשטױסונגען פּלעגן זיך אַלע מאָל ענדיקן דערמיט, װאָס סאָפּקאָלסאָף פּלעגן די אַרבעטער דאָך דורכגײן אין קיעװער גאַס און פּלעגן דאָרט שפּאַצירן ביז $9\frac{1}{2}$ — 10 אַזײגער. נעכטן, װען דאָס פּובליקום האָט זיך אָנגעהױבן צונױפֿצוגײן, איז די קיעװער גאַס געװען פֿאַרצױמטע אין דער ברײט דורך אַ קײט פֿון פּאָליציסטן. נאָר דער עולם האָט זיך אַ שפּאַר געטאָן, די קײט האָט זיך איבערגעריסן און עס האָט זיך אָנגעהױבן אַ געשלעג. די פּאָליציי האָט אָנגעהױבן צו שיסן. די מאַסע, װאָס איז צוגעלאָפֿן פֿון די זײַטיקע געסלעך, האָט גענומען מאַניפֿעסטירן. עס זײַנען צוגעשפּרונגען קאָזאַקן און אָנגעהױבן צו „אַרבעטן" אַף זײער שטײגער, װער מיט אַ בלױזן שװערד, װער מיט אַ נאַגאַיקע און װער מיט די שטילן פֿון די ביקסן. אין דער אונטערשטער שורע — עטלעכע דערהאַרגעטע און אַסאַך פֿאַרװאונדעטע און אַרעסטירטע. די אַרעסטירטע האָט מען געשלאָגן װילדערהײט צוערשט אַפֿן װעג צום אַרעסט-הױז און דערנאָך אין אַרעסט-הױז גופֿע...

27 יולי ...מיר װײסן דערװײַלע װעגן דרײַ געהאַרגעטע. אײנעם אַן אַלטן אידן האָט מען געפֿונען מיט אַן אָפּגעהאַקטן קאָפּ. אײנעם אַן אַרבעטער, אַ

מויערשטשיק, גערשן (די פאמיליע וויסן מיר ניט) האט מען צעהאַקט מיט שווערדן; אָפּן וואַנט, נעבן וועלכער מע האט אים געהאַרגעט, איז געבליבן אַ גרויסער פלעק פון בלוט. אסאך האט מען צעמאזיקט, פארוואונדעט, געמאכט פאר קאַליקעס. איינער אן אלטער מאן ליגט א גויסעסער. די פּאָליציי און קאזאקן האבן „געארבעט" די גאנצע נאכט פון זונטיק אף מאָנטיק; האָבן זיך ארייַנגעריסן אין פריוואַטע וואוינונגען און מיט די בלויזע שווערדן אין האנט האָבן זיי געפאָדערט, מע זאָל ארויסגעבן די באהאלטענע „דעמאָקראטן"; מע האט אראָפּגעשלעפּט פון די איזוואָשטשיקעס פאסאזשירן, וואס זיינען געפאָרן פון באן, און מע האט זיי געשלאָגן; אף דער גרויסער גאס האט מען א פרויענצימער אויסגעטאָן נאקעט און ארומגעזוכט. אין שטאָט זיינען אלע אויסער זיך פון דער ווילדער אויפירונג פון דער פּאָליצייאישער באנדע.

אף די גאזלאָנישע הארוגעס, וואס די היגע אדמיניסטראציע האט אָרגאניזירט, האבן מיר געענטפערט מיט אן אלגעמיינעם פּאָליטישן שטרייק, וועלכן אונזער אָרגאניזאציע האט באשטימט אף דעם 26-טן יולי. אין דעמדאָזיקן טאג איז דער גאנצער האנדל און אינדוסטריע פון אונזער שטאט אפּגעשטארבן. עס האבן געשטרייקט אלע אידישע ארבעטער אָן אן אויסנאם; אלע מאגאזינען און קראָמען זיינען געווען פארמאכט. אפן גאס האט מען קיינע פורמאנעס ניט געזען — צום שטרייק זיינען צוגעשטאנען אויך די קריסטלעכע פורמאנעס; קיין וואסער האבן די וואסערפירער ניט געפירט; די דאמפשיפן האט מען ניט אנגעלאדן און ניט אויסגעלאדן — די אידן און קריסטן האבן געשטרייקט. א טייל פון די דינסטלייט האבן אויך ניט געארבעט. די מאנאפאל-קראמען האט מען אין דעם טאג ניט געעפנט. פון די קריסטלעכע פאבריק-ארבעטער זיינען צום שטרייק צוגעשטאנען נאר די ארבעטער פון די דאמפשיף-ווערקשטאטן פון דעליאסי. אין אוונט האט מען די קראמען אנגעהויבן צו עפענען, ווייל די פאליציי און זשאנדארמעריע האבן געשריען, אז מע וועט די קרעמער שטראפירן מיט 500 רובל, אויב זיי וועלן ניט עפענען זייערע קראמען.

אין דעמדאזיקן טאג האבן מיר געמאכט די לעוואיע פון אונזער דערהארגעטן כאווער גערשן. עס האט זיך צונויפגעקליבן אן אוילאם נאענט פון אכט טויזנט מענטשן. עס זיינען געווען פיר קראנצן, צווישן זיי איינער פון דער ארגאניזאציע פון „בונד". אין אנהויב פון דער פראצעסיע האט מען געטראגן א טוך, אן אויסגעווייקטן אין די בלוט פון דעם געפאלענעם כאווער. די פאן־כאוויירים פון דעם דערהארגעטן האבן געטראגן רויטע און שווארצע בענדער. מיט דער לעוואיע איז מען געגאנגען איבער די הויפּט-גאסן. אפן קייווער האט מען געהאלטן פיר רעדעס...

דעם 28-טן סענטיאבר (אלטער סטיל). ...דער קאמף פון די ארבעטער מיט דער פאליציי פאר דער „בירזשע" ווערט אלץ שארפער. די פאליציי-לייט כאפּן די ארבעטער אין די גאסן, שטעלן זיי אפ גרופּנווייז און איינציקווייז, זוכן בא זיי געווער און דאס גל. די ארבעטער, פארשטייט זיך, שווייגן ניט און גיבן צוריק. מיט א צוויי וואכן צוריק האט מען דערשאסן פון א רעוואלווער א פאליציסט, וועלכער האט זיך נאָר וואס באוויזן אין פינסק, פאלעשטשוק; ער

איז אנגעפאלן אף אן ארבעטער מיט א נאגאיקע. אין עטלעכע טעג ארום האט מען געהארגעט אפן פאסט אין מיטן העלן טאג דעם פאליציסט טאבענקא, וועלכער עס האט באקומען א גרויסן נאמען אין שטאט זינט דעם 24=טן יולי, ווען ער האט מיט א שווערד ביז טויט צעהאקט דעם מאלער שטערן.

דידאזיקע צוויי הארינעס האבן ארויסגערופן אין שטאט א גרויסע אויפרעגונג. די פאליציי=לייט האבן זיך איבערגעשראקן גאר ניט אף קאטאוועס און האבן דערקלערט א שטרייק, ארויסשטעלנדיק די פאלגנדע צוויי פאדערונגען: ערשטנס, אף יעדער וואך-שטעל דארפן זיך געפינען צו צוויי פאליציסטן, צווייטנס, זאל מען פארגרעסערן דעם געהאלט אף 5 פראצענט. ריזיקירן מיט דעם לעבן פאר 12 רובל א כוידעש האבן זיך די פאליציסטן אפגעזאגט. זעקס פון זיי האבן זיך בכלל אפגעזאגט פון זייער דינסט. דער פאליצמייסטער איז געווארן אויסער זיך. פון דענסטמאל גייט קימאט איין נאכט ניט דורך, אז מע זאל ניט שיסן אפן גאס, און יאמקיפער האט מען פון דער שטאט פאשעט געמאכט א מילכאמע=לאגער. פאטרולן פון סאלדאטן און טשערקעסן זייגען ארומגעגאנגען און ארומגעפארן איבער אלע גאסן; די גרויסע שול האָבן די סאָלדאטן אַטאַקירט און האבן אַרומגעזוכט אַלע אַרויסגייענדע. פונדעסטוועגן האט דאס אַלץ ניט אָפגעשטעלט אונזער געוויינלעכע אַרבעט: פאַרזאַמלונגען קומען פאָר זייער אָפט, די אַגיטאַציע צווישן די מאַסן גייט גאַנץ לעבעדיק.

ג. מאָהילעוו גוב. דעם 1-טן אַווגוסט (אלט. סט.)

די היגע אדמיניסטראַציע האָט אָנגעהויבן צו פירן אַן אַטאַקע קעגן אונזער „בירזשע". מיט עטלעכע טעג צוריק בעאַיס די מאַסע האָט אין אוונט אָנגעהויבן צו קלייבן זיך אַף דער בירזשע (עס איז ניט געווען קיין „בירזשע"-טאָג [91] און דער אוילאָם איז געווען א קליינער), האָט די פּאָליציי געבעטן, מע זאָל אָפּרייניקן די טראָטוארן. קיינער האָט ניט געפאָלגט. נאָר נאָך די באַקאָשעס האָבן זיך אָנגעהויבן קלעפּ מיט די שווערדן—מע האָט געמוזט אָפּטרעטן; אַף מאָרגן דאָנערשטיק (א „בירזשע-טאָג") האָט די פּאָליציי מאָביליזירט אלע אירע קרעפטן; מע האָט פאַרגרעסערט די פּאַטרולן. מיר האָבן באַשלאָסן צו פירן א קאַמף דורך מאניפעסטאַציעס אין פאַרשיידענע טיילן פון שטאָט. ווי נאָר די פּאָליציי האָט אָנגעהויבן צו שרייען, מע זאָל זיך צעגיין, האָט זיך די מאַסע גרופּעסווייז געלאָזט איבער די גאַסן. עס זיינען געווען 4 מאַניפעסטאַציעס. די סאָלדאַטן און די פּאָליציי האָבן געבושעוועט, געשלאָגן יעדן פאַרבייגייענדן.

דאָס איז געווען דינסטיק, און מיטוואָך, ווי נאָר עס איז געווארן פינסטערלעך, האָט מען ווידער אָנגעהויבן צו שלאָגן איינצלנע מענטשן. אף דעם כאווער עטינהאָף, וועלכער איז צופעליק פאַרבייגעגאַנגען איבערן גאַס, זיינען אָנגעפאַלן פּאָליציסטן און מע האָט אים אזוי פיל געשלאגן, אז ער איז אף מאָרגן אין דער פרי געשטאָרבן.

דעם 28-טן יולי... האָט מען די מאַסע פאַרופן אָפן בולוואר. מע האָט דערהערט וועגן דעם טויט פון דעם כאַווער. צווישן דעם אוילאַם איז געוואָרן א גרויסע אויפרעגונג.

פלוצלונג האָבן מיר זיך דערוואוסט, אַז דעם קערפער פון דעם דערהאַרגעטן טראָגט מען אין שפיטאָל, קעדיי צו פאַלמעסן. דער אוילאַם האָט זיך געלאָזן צו דער הויז פון דעם דערהאַרגעטן, מע האָט פאָרגעלייגט פרידלעך צו גיין נאָכן אָרן,—אָן אויפרופן.

... דער אוילאַם ווערט אַלץ גרעסער, די גאַנצע גאַס ווערט פול און פול מיט מענטשן. מיטאַמאָל באַווייזט זיך דער פאָמאָטשניק פאָליצמייסטער, די פריסטאַוון, אָפיצערן מיט צוויי ראָטעס סאָלדאַטן.

„שטיי"!—דערהערט זיך א גראָבער קאָל. דער אוילאַם שטעלט זיך אָפ. סאָלדאַטן רייסן זיך אַריין אין רעכטן מיטן פובליקום, שטופן אים אָפ פון דעם אָרן מיטן מעס. עס ווערט א געשריי: „שלאָג—שטעך!" פילדערט די קאָמאַנדע. פרויען, קינדער, אַלטע לייט האָט מען אָן ראַכמאָנעס אָנגעהויבן צו שלאָגן; די פאָליציי, אָפיצערן האָבן גענומען שיסן. דער אוילאַם האָט זיך א וואָרף געטאָן צו די טירן פון די הייזער; די סאָלדאַטן און די פאָליציי האָבן זיך געלאָזן נאָך אים און האָבן ווייטער געשלאָגן אַף די הויפן. שטאַרק האָט מען צעמאַזיקט איינעם אַן אַלטן מאַן,—צו דער נאַכט איז ער געשטאָרבן. עס זיינען דאָ אַסאַך פאַרוואונדעטע. די, וואָס האָבן זיך באַהאַלטן אַף די הויפן, האָט מען מיט א שטאַרקן קאָנוואָי אַוועקגעפירט אין צירקל. שלאָגן האָט מען ניט אויפגעהערט ביז שפעט אין דער נאַכט. פרייטיק האָט מען אין שטאָט פאַנאַנדערגעקלעפט א הוידאָע פון וויצע-גובערנאַטאָר, אַז פון די הייזער און פון דעם אוילאַם האָט מען געשאָסן אין די פאָליציי-לייט, און דעריבער וועט מען אָנווענדן די סאַמע שטרענגע מיטלען. קעדיי צו פאַרמיידן אומשולדיקע קאָרבאַנעס בעט מען דאָס פובליקום ניט צונויפקלייבן זיך גרופנווייז אַף די גאַסן. אין אוונט האָט מען אַרומגערינגלט די קוואַרטאַלן אַרום דעם שפיטאָל, וואו עס איז געלעגן דער דערהאַרגעטער; די פאָליציי האָט בישטיקע מעקאַבער געווען דעם כאַווער עטינהאָף. אויך אַזוי האָט מען מעקאַבער געווען דעם דערהאַרגעטן אַלטן מאַן. שאַבעס זיינען געקומען דראַגונער... ניט מאַכנדיק קיין כילעק צווישן געשלעכט און עלטער, „אַרבעטן" זיי מיט די נאַגאַיקעס, וויפל זיי ווילן. די מאַסע איז אויפגערעגט: דאָס רעכט צונויפקלייבן זיך אָפן גאַס, די בירזשע... האָט מען אָפגענומען. אַף די גאַסן געוועלטיקן דראַגונער און פאָליציי.

65. די בלוטיקע האַריגע אין ביאַליסטאָק.

(קאָרעספאָנדענץ אין נומ. 17 „לעצטע פאַסירונגען").

נאָך דער האַריגע אַף דער בירזשע מיט א כאַדאָשים צוויי צוריק, האָבן מיר באַשלאָסן ניט אָרגאַניזירן דערוויל קיין אַלגעמיינע „בירזשעס". פונדעסט-

וועגן פלעגן זיך יעדן אָוונט צונויפקלייבן אַף דער סוראזשער גאַס אַ גע-
וויסע צאָל ארבעטער, יעדער פאַך באַזונדער. שאַבעס, דעם 30-טן יולי, האָט
מען צום ערשטן מאָל באַשטימט אַן אַלגעמיינע „בירזשע".

צו צוויי אזייגער האָבן זיך די ארבעטער אָנגעהויבן צונויפקלייבן אַף דער סוראזשער גאַס, און אַרום האַלב דריי זיינען שוין געווען עטלעכע הונדערט מענטשן, וואָס זיינען געשטאַנען אין באַזונדערע קליינע גרופן. איבער דער גאַנצער גאַס זיינען געווען צעשטעלט סאָלדאַטן, איינציקווייז און גרופנווייז. אַף יעדן הויף האָט מען אויך באַהאַלטן סאָלדאַטן. דער אוילאָם איז געווען אויפגערעגט. מע האָט באַמערקט, אַז די סאָלדאַטן זיינען אָנגעטרונקענע, שיקערע.

אַזייגער האַלב דריי איז פאָרגעקומען דער ערשטער אינצידענט. א סאָל-דאַט—א טאָטער—פון די רעזערוויסטן האָט אָנגעהויבן פאנאנדערטרייבן א גרופע אַרבעטער מיטן שטיל פון ביקס.

איינער אַן אַרבעטער האָט באַ אים פרעג געטאָן: „צוליב וואס טרייבסטו זיי,—וואס איז עס דיר פאַר א דאיגע?" דער סאָלדאַט האָט אים דערלאַנגט מיטן פויסט אין צורע און האָט געזאָגט: „היינט וועל איך האַרגענען 20 פון זיי" (ד. ה. פון די אידן). ער האָט זיך שוין גענומען פארן ביקס, נאָר מען האָט גראַדע צו דער צייט אומגעביטן דעם פאַטרול.

אין א האַלבע שאָ אַרום האָבן די סאָלדאַטן ווידער אָנגעהויבן צו פאַנאַנ-דערטרייבן די אַרבעטער מיט די שטילן פון די ביקסן. ווי נאָר דער אוילאָם האָט זיך געלאָזט לויפן, האָט איינער א סאָלדאַט אויסגעשאָסן און טויטלעך פארוואונדערט א שוסטער (מע רופט אים שמועל); דער שוסטער האָט, הייסט עס, געצילט זיך אַף אים מיט א שטעקל. די גאַס איז געווארן פוסט.

ערשט עטוואָס שפעטער האָט זיך ביסלעכווייז אָנגעהויבן צונויפקלייבן א קליינער אוילאָם. עס זיינען ווידער געקומען סאָלדאַטן מיט אַן אָפיצער און דראגונער. אין א האַלבע שאָ ארום האָט עמיצער מע ווייסט ניט ווער *), גע-וואָרפן א באָמבע, וועלכע עס האָט פאַרוואונדעט איין סאָלדאט און דערהאַר-געט און פאַרוואונדעט אַסאַך זייטיקע מענטשן.

טייקעף האָבן זיך פון אַלע זייטן דערהערט זאַלפן. געשאָסן האָט מען עטלעכע שאָ, ביז שפעט אין אוונט. מע האָט געשאָסן אין פאַרבייגייענדע, אין די פענסטער, אין די טירן; פאַרוואונדעטע האָט מען דערשטאָכן און דערהאַרגעט.

מער האָט מען געשאָסן אַף די גאַסן נעבן דער סוראַזשער גאַס. מע האָט אָבער אויך ניט איבערגעלאָזן די אַנדערע גאַסן, מע האָט געשאָסן קינדער, אַלטע לייט, מענער און פרויען.

איינער א איד האָט ארויסגערוקט די קאָפּ א קוק טאָן, וואס טוט זיך אַפן

*) די באָמבע האָבן געווארפן אנארכיסטן. דורך דער באָמבע זיינען געהאַרגעט געווארן צוויי מיטגלידער פון בונדישן קאָמיטעט — עסטער ריסקינד און גיטל זאקהיים און פארוואונדעט געווען 10 אַרבעטער.

גאַס—האָט מען אים דערשאָסן. א זון לויפט צום פאָטער — דערהאַרגעט מען אים. א פאָטער איז געגאַנגען זוכן זיינע קינדער,— האָט מען אים דערהאַרגעט. איבערן גאס איז געגאַנגען א סטאָלער מיט דער ווייב און די קינדער; דערהערנדיק ווי מע שיסט, איז די ווייב מיט די קינדער אריינגעלאָפן אין א שטוב, דער מאַן איז אָפּגעשטאַנען אין האָט זיך באַהאַלטן אונטערן טויער. עס איז צוגעגאַנגען א סאָלדאַט, האָט זיך אין אים גלייך צוגעצילט און דערשאָסן. אַן אלטער איד פון 65 יאָר איז געגאַנגען אהיים פון מאַירעוו, אין עטלעכע טריט פון זיין דירע האָט אים א סאָלדאַט דערשאָסן. דאָס האָט דערזעען פון פענסטער א זון פון דעם דערהארגעטן, 24 יאָר אלט, וועלכער ס'האָט זיך מיט צוויי וואכן צוריק איבער זיין קראַנקהייט אומגעקערט פון מילכאָמע. ער ווארפט זיך צום פאָטער; אין אים שיסט אויס דערזעלבער סאָלדאַט,—א באַגאָסענער מיט בלוט, פאַלט דער זון אַפן טויטן קערפער פון זיין פאָטער.

די שרעקלעכע בילדער פון דער שכיטע איז אומעגלעך צו באַשרייבן. די סאָלדאַטן האָבן זיך צעבושעוועט, זיי האָבן געשאָסן ניט נאָר אין אידן, געצילט האָט מען זיך אָבער נאָר אין זיי. אַנדערע האָט מען געהאַרגעט מער אָדער ווייניקער צופעליק.

... נאָך אסאך האַריגעס פלעגן די סאָלדאַטן פאַרויכערן א פּאַפּיראָס און פון לעצאָנעס וועגן שיסן אין א פארבייגייענדן הונט...

געשאָסן האָבן אויך פּאָליציסטן. אפן ראָג ליפּאווערעוו און פּאָלעוואָי האָבן דערהאַרגעט אַ אידן פּאָליציסטן. נאָך ניט וועגן אלע האריגעס ווייסט מען איצטער, נאָר פון די, וואס מיר האבן אנגעוויזן, איז שוין ניקער, וואס פאַר א שרעקלעכע, פון פריער ארגאַניזירטע, שכיטע דאָס איז געווען. די דערהאַרגעטע זיינען געבליבן ליגן אַף די גאַכן ביז אַף מאָרגן אינדערפרי. די בלוט איז נאָך אין אסאַך ערטער ביז איצטער ניט אפּגעוואשן געווארן. אַף מארגן האט מען די פארוואונדעטע און דערהאַרגעטע, גאַנצע וואגנסווייז, געפירט אין שפּיטאל. ארום איינעם אזא וואגן האבן זיך צונויפגעקליבן עטלעכע מענטשן. די סאלדאטן האבן אפן מארק געשאסן אין זיי און האבן פארוואונדעט דריי. די סוראזשער גאס איז אזוי ווי אויסגעשטארבן; די הייזער זיינען ליידיק.

אז די האַריגע איז געווען אַן ארגאַניזירטע, קען מען זעען כאטש אפילע דערפון, וואס נאך מיטוואך האט אַן אפיצער געזאגט, אז שאבעס וועט מען „אנלערנען" די אידן. דער היגער דיוויזיאנער גענעראַל האט דערקלערט, אז אויב מען וועט הארגענען כאטש איין סאלדאט, וועט ער די גאנצע שטאט אפּגעבן אין די הענט פון גאַרניזאן, אין דריי טעג וועלן די סאלדאטן אויסרויבן די שטאָט. עס איז לייכט צו פארשטיין, וואָס פאר א פאכאד עס איז אָנגעפאלן אין שטאָט.

זוגטיק, דעם 31-טן, זיינען אַלע קראָמען געווען פאַרמאַכט און קימאַט אַלע אידישע ארבעטער האָבן געשטרייקט. ריכטיק ווייס מען נאָך ניט, וויפל מענטשן מע האָט דערהאַרגעט און פארוואינדעט, ווייל אסאך היילן זיך אין דער היים. אין יעדן פאַל האָט מען געהאַרגעט מער איידער 50, און פארוואונדעט איבער 150.

מאָנטיק האָט געדאַרפט זיין די לעוואַיע. מיר האָבן באַשלאָסן ניט צו מאַכן קיין דעמאָנסטראַציעס. עס וואָלט נאָר געווען א גוטער ביסן פאַר דער אדמיניסטראַציע; פון דער דעמאָנסטראַציע וואָלט לייכט געקענט ווערן א נייע האריגע, נאָך א שרעקלעכערע. פונדעסטוועגן האָט אונזער אָרגאַניזאַציע און די אָרגאַניזאַציע פון פּ. ס. ד. דערקלערט אַף מאָנטיק אַן אַלגעמיינעם שטרייק.

וואָס האָט זיך געטאָן אפן שפּיטאַל-הויף, איז שווער איבערצוגעבן. די דערהאַרגעטע ליגן אין ציילן. אָט ליגט א מוטער מיט איר 8-יאָריקן קינד, וועלכע מע האָט ביידע מיטאַמאָל דערהאַרגעט אַף דער זאַוואַלינע פון זייער שטוב. אָט איז דער 65-יאָריקער אַלטער איד, בא זייט דער זון, דער סאָלדאַט, וואָס האָט זיך אומגעקערט א לעבעדיקער פון מאַנדזשוריע, קעדיי צו שטאַרבן אַף די גאַסן פון ביאַליסטאָק...

נעבן די הארוגים שטייען קרויווים, באַקאַנטע, אידן און קריסטן; א גאַנצן טאָג ווערט ניט שטיל דער געוויין פון די מוטערס, פרויען און קינדער. אסאך פאַלן אין כאַלאַשעס. קיין פּאָליציי איז אַפן הויף ניטאָ, פאַרשטייט זיך, אַכוץ שפּיאָנען, נאָר אַנטקעגן שפּיטאָל, נעבן באַנק שטייט א וואַך. דעם גאַנצן טאָג, זונטיק און מאָנטיק, האָבן אַפן שפּיטאָל-הויף געהאַלטן רעדעס רעדנער פון די היגע רעוואָלוצ. אָרגאַניזאַציעס; זיי האָבן דערקלערט די געשעענע פּאַסירונגען און גערופן צו נעקאָמע. עמעס, די פאָרגעקומענע פּאַסירונגען זיינען גענוג קלאָר, מע דאַרף זיי אסאך ניט דערקלערן...

מיר האָבן ניט געוואָלט שיקן די אַרבעטער אַף א נייע האריגע, נאָר מיר האָבן גערעכנט, אַז אויב אַף דער לעוואַיע וועט זיין אסאך עולם, וועט די פּאָליציי ניט וואַגן צו מאַכן נאָך אַמאָל א בלוט-באָד. מיר האָבן אָבער געצווייפלט, אַז עס זאָל גיין ווער אַף דער לעוואַיע, אַכוץ דעם פּראָלעטאַריאַט. די אויפרעגונג איז אָבער געווען אַזוי גרויס, אַז אויך די אַנדערע שיכטן פון דער באַפעלקערונג האָבן באַשלאָסן אָפּרופן זיך. די „געזעלשאַפט" האָט געפאָדערט, מע זאָל פאַרמאַכן די קראָמען און האָט געבעטן אַלעמען גיין אַף דער לעוואַיע. צוערשט האָט מען, פאַרשטייט זיך, באַוואָרנט זיך מיט אַן ערלובעניש פון פּאָליצמייסטער און מיט אַ האַוטאַכע צונעמען דעם כאַיעל. אַ גרויסער טייל פון דער בורזשואַזיע האָט דאָך מוירע געהאַט, און געפונען פאַר בעסער צו בלייבן אין דער היים. פונדעסטוועגן איז אַף דער לעוואַיע געווען ניט ווייניקער ווי 15000 מענטשן *).

די לעוואַיע איז געווען א שרעקלעכע. דער לאַנגער צייל מיטעס (עס זיינען געווען 38) האָט פאַרנומען א גרויסן שעטעך. אַף די מיטעס זיינען געווען קראַנצן פון אַלע רעוואָלוציאָנערע אָרגאַניזאַציעס, פון דער יוגנט א. א. וו. די פּראָצעסיע האָט געדויערט צוויי שעה, פּאָליציי און סאָלדאַטן זיינען ניט געווען אפן גאַס, נאָר זיי זיינען געווען באַהאַלטן אין די הויפן. אפן בייס-עוילאָם האָבן רעדנער פון אַלע היגע רעוואָלוציאָנערע אָרגאַניזאַציעס געהאַלטן רעדעס.

די לעוואַיע האָט זיך געענדיקט 8 אַזייגער.

*) נאָך אַנדערע ידיעות — ביז 30 טויזנט.

66. עסטער ריסקינד.

(„דער בונד", נום. 9, אָקטיאָבער 1905)

דעם 30-טן יולי, אין דעם שרעקלעכן טאָג פון דער אומגעהערטער בלוט-באָד אין ביאַליסטאָק, צווישן די צענדליקער דערשאָסענע כאַוויירים, אַף דער סוראַזשער גאַס, איז אויך דערהאַרגעט געוואָרן אונזער כאַווער, אַ מיטגליד פון ביאַליסטאָקער קאָמיטעט, עסטער ריסקינד.

עסטער איז ניטאָ. און דער טויט פון דיזן העלדישן קעמפער און טייערן כאַווער וועט זיך א לאַנגע צייט אָפּרופן מיט אַ טיפן ווייטאָק ניט נאָר אין די הערצער פון די כאַוויירים-רעוואָלוציאָנערן, נאָר בא אַלעמען, ווער עס האָט נאָר זי געקאָנט.

איר גייסט רייכע נאַטור, איר שטענדיקע מעכטיקייט און צוגעלאָזטקייט, איר ליבנדע האַרץ און טיפער פּאָעטישער געפיל האָט צו זיך צוגעצויגן אַלעמען און האָט אַרויסגערופן צו איר די שטאַרקסטע סימפּאַטיע ניט נאָר פון דער רעוואָלוציאָנערער יוגנט, נאָר אויך פון די קאָנסערוואַטיווע עלעמענטן.

זי איז געבאָרן געוואָרן אין אַ קליין אידיש שטעטל, באַ אָרימע עלטערן, און מיט גרויס מאַטערניש, קימאַט פון זיך אַליין, האָט זי זיך אויסגעלערנט שרייבן און לייענען אידיש און רוסיש. איר גייסטרייכע נאַטור האָט זיך באַלד אַרויסגעוויזן. גלייך ווי זי האָט זיך אויסגעלערנט צו האַלטן אַ פען אין האַנט, האָט זי אָנגעהויבן שרייבן דערציילונגען, שירים, אויסגיסנדיק אירע געפילן און איינדריקן אַפן פּאַפּיר.

נאָך גאָר יונג, האָט זיך אַרויסגעוויזן אויך איר רעוואָלוציאָנערע שטרעבונג צו פרייהייט און זעלבשטענדיקייט. אירע פינסטערע, קאָנסערוואַטיווע עלטערן האָבן איר געשטערט זיך צו לערנען, און צו 15 יאָר איז זי אַנטלאָפן פון דער היים. אָן שום מאַטעריעלע און גייסטיקע שטיצע, נאָר מיט א ברענענדער שטרעבונג צו לערנען, האָט זי זיך אַוועקגעלאָזן אין דער ווייטער וועלט און איז געקומען אין כאַרקאָוו. קאַלט האָט איר אויפגענומען די גרויסע, רוישנדע שטאָט. איינזאַם, אַליין, אָן באַקאַנטע און אָן לעבנס-מיטלען, איז דער קליינינקער שוואַכער עספיר אָפט אויסגעקומען צו הונגערן און אַפילע ניט קריגן קיין ביכל צום לעזן.

אָבער איר עלנטקייט און פאַרוואָרפנקייט אין דער גרויסער שטאָט האָט קיין לאַנגע צייט ניט געדויערט. זי האָט זיך צו אירס דערשלאָגן. איר ברענענדער דורשט צו לערנען זיך, איר טיפע שטרעבונג צום שטודירן און פאַרשטיין אַלע וויכטיקע לעבנס-פראַגן, די זעלבשטענדיקייט און שאַרפקייט פון די מיינונגען, וואָס זי פלעגט אַרויסזאָגן,—דאָס אַלץ האָט צו איר צוגעצויגן די אויפמערקזאַמקייט פון דער כאַרקאָווער שטודירנדער יוגנט, און אין גיכן האָט זי זיך דערוואָרבן גוטע און איבערגעגעבענע פריינט צווישן דעם בעסטן טייל פון די כאַרקאָווער סטודענטן.

4 יאָר איז זי אָפּגעווען אין כאַרקאָוו, וואו זי איז אויסגעוואַקסן פיזיש און נאָך מער גייסטיק. די לעצטע פּאָר יאָר האָט זי זיך דאָרט גוט געפילט, אָבער

איר האָט געצויגן ערגעץ אַנדערש. געפינען זיך אין דער געזעלשאַפט פון ליטעראַטאָרן, פירן פּראָפּאַגאַנדע צווישן דער שטודירנדער יוגנט, באַגעגענען זיך נאָר מיט אינטעליגענטן — דאָס האָט איר ניט געקאָנט באַפרידיקן. איר אידעאַל איז געווען צו לעבן און אַרבעטן צווישן די אַרבעטער, און מיט דעם ציל איז זי אַהעקגעפאָרן אין ביאַליסטאָק.

דאָ האָט זיך פאַר איר אויפגעעפנט אַ נייע וועלט. דאָס, וואָס זי האָט געטרוימט אין כאַרקאָוו, האָט זיך פאַרווירקלעכט אין ביאַליסטאָק. זי איז אַריין אין לאַגער פון דער רעוואָלוציאָנערער פּראָלעטאַרישער אַרמיי און האָט זיך געשטעלט אין אירע פאָדערשטע רייען. מיט אַ זעלטענער באַגייסטערונג, מיט דעם גאַנצן ברען פון איר היציקן טעמפּעראַמענט האָט זי זיך אַריינגעוואָרפן אין דער אַרבעט און האָט געלעבט נאָר מיט איר. אומעטום איז זי געווען, קיין זאַך האָט זי ניט דורכגעלאָזן. אויף פּראָפּאַגאַנדישע קרייזן, אויף טעאָרעטישע דיסקוסיעס, אויף פּראָפעסיאָנעל׳ע סכאָדקעס, אויף אַגיטאַציאָנס-פאַרזאַמלונגען, אויף די זיצונגען פון דער געזעלשאַפט צו שטיצן אַרעסטירטע און פאַרשיקטע — אומעטום האָט מען געקאַנט זעען עספירן, אומעטום האָט זי אַריינגעטראָגן מונטערקייט און פרישקייט, אומעטום האָט מען זי באַגעגנט מיט ליבע און אַכטונג.

קיין אַרבעטער-פאַרזאַמלונג פלעגט ניט פאָרקומען אָן עספירן. אומעטום פלעגט זי זיין און האַלטן רעדעס. און כאָטש קיין אָראַטאָר איז זי ניט געווען, און אירע רעדעס זיינען ניט געווען גלענצנד, דאָך פלעגט די היציקייט און ערנסטקייט פון אירע רייד אַזוי צוציען די אַרבעטער, אַז זיי פלעגן איר אַלע-מאָל אויסהערן מיט דער גרעסטער אויפמערקזאַמקייט און אַרויסגיין פון דער פאַרזאַמלונג מיט געפילן פון טיפער אַנטציקונג און באַגייסטערונג.

אַזוי האָט זי אָפּגעאַרבעט אין ביאַליסטאָק אַנדערהאַלבן יאָר. איר געזונט, וועלכער איז נאָך פריער געווען אָפּגעשוואַכט פון דעם שטענדיקן הונגערן אין כאַרקאָוו, איז אין ביאַליסטאָק נאָך מער אָפּגעשוואַכט געוואָרן. אויך דאָ איז איר לעבן דורכגעגאַנגען אין שטענדיקן ניט דערעסן און ניט דערשלאָפן. מען האָט דאָס אָבער אויף איר ניט באַמערקט. איר פּנים פלעגט אַלעמאָל אויס-דריקן דיזעלביקע מונטערקייט און לעבעדיקייט, יעדערן פלעגט זי שטענדיק באַגעגענען מיט דערזעלבער פריילעכער און פריינטלעכער מינע.

פון ביאַליסטאָק איז זי געקומען אין לאָדז. אַהער איז זי געקומען שוין אַ פולשטענדיקער, געניטער רעוואָלוציאָנער און מיט אַ שטאַרקער צוגעבונדנקייט צום „בונד". דאָ האָט זי געאַרבעט נאָך מיט אַ גרעסערן דערפאָלג, נאָר אין גיכן האָט מען זי אַרעסטירט און מיטן עטאַפּ געפירט אהיים, אין איר שטעטל. עס פאַרשטייט זיך, אַז אין דערהיים האָט זיך איר ניט געקאָנט זיצן. איר האָט געצויגן אין דער ברייטער וועלט צום רעוואָלוציאָנערן קאַמף.

זי איז געקומען אין וואַרשע און איז גלייך אַריין אין דער ברייטער רע-וואָלוציאָנערער באַוועגונג פון דעם דאָרטיקן אידישן פּראָלעטאַריאַט. זי האָט דאָ אָפּגעלעבט אַ יאָר צייט, און דער יאָר, ווי זי פלעגט אַליין זאָגן, איז געווען

דער גליקלעכסטער אין איר לעבן. זי האָט דאָ ניט געלעבט, נאָר געברענט, און גײסטיק איז זי אױסגעװאַקסן זײער הױך. איר האָט געגליקט אין אַלע אױפאנים. די אַרבעט איז געגאַנגען זײער גוט, די אַרבעטער האָבן איר פאַרגעטערט, זי איז געשטאַנען אין נאָענטע פאַרבינדונגען מיט דעם בעסטן טײל פון דער אידישער געזעלשאפט און ליטעראַטאָרן, אומעטום איז זי געװען שטאַרק באַליבט און אָנגענומען, און זי האָט זיך געפילט זײער גוט.

אין װאַרשע האָט מען זי אַרעסטירט. ביז אַ יאָר צײט איז זי אָפּגעזעסן אין טורמע און נאָכדעם האָט מען זי פאַרשיקט אין כיביר, דאָרטן איז זי אָפּגעװען נאָר א פאָר מאָנאַטן, זי איז פון דאָרטן אנטלאָפן. אין פרילינגס־צײט 1904 יאָר איז זי אָװעקגעפאָרן אין אױסלאַנד. זי האָט געהאָפט אין אױסלאַנד צו פאַרבעסערן אביסל איר געזונט, װעלכער איז זײער שטאַרק אָפּגעשװאַכט געװאָרן אין טורמע און סיביר, װי אױך זיך דערלערנען און אַנטװיקלען. זי האָט זיך געפילט, אז זי איז אָפּגעשטאַנען און האָט מורא געהאַט, אז איצט װעט זי ניט זײן אימשטאַנד צו באפרידיקן די אױסגעװאַקסענע גײסטיקע באדערפעניש פון דעם אידישן פראָלעטאריאַט.

11 מאָנאַטן האָט זי פאַרבראַכט אין אױסלאַנד, װאו זי האָט פיל געלעזן און געלערנט, אָבער די גאַנצע צײט האָט זי זיך ניט גוט געפילט. אירע געדאַנקען און געפילן זײנען געלעגן אין רוסלאַנד, און גלײך װי עס איז אָנגעקומען די ערשטע יעדיע װעגן די געשעענישן פון 9־טן יאַנװאַר, האָט זי באַשלאָסן צו פאָרן „אַהײם". זי איז געקומען אין װילנע, װאו זי האָט זיך גענומען צו דער אַרבעט מיט איר געװײנלעכער היציקײט און ענערגיע, אָבער זי האָט געמוזט אינגיכן פון דאָרטן אנטלױפן; און זי איז װידער געקומען אין ביאַליסטאָק.

אין אַ שװערער צײט איז זי אהין געקומען. דער שרעקלעכער װילקיר פון פאָליצײ און סאָלדאַטן, דער קריזיס אין דער אינדוסטריע, די שענדלעכע אױפירונג פון דער גרופע „אַנאַרכיסטן"־כוליגאַנעס, זײער שעדלעכע װירקונג אַף די אַרבעטער, — דאָס אַלץ האָט באַשאַפן גרױסע שװעריקײטן אין דער רעװאָלוציאָנערער ארבעט. נאָר עספירן האָט דאָס ניט אָפּגעשטעלט. זי האָט זיך גענומען צו דער אַרבעט מיט איר שטענדיקן ברען און באַגײסטערונג, און מיט יעדן טאָג האָט זי געהאַט אלץ אַ גרעסערן ערפאָלג.

און דעם דרײסיקסטן יולי איז די טיפע פאָעטישע רעװאָלוציאָנערע נאַטור, דער יונגער, פרישער און גײסטרײכער לעבן אַיועק פון דער װעלט! זי האָט געלעבט פאַר די אַרבעטער, פאַר זײערע אינטערעסן און זײער אידעאַל. און דעם 30־טן יולי איז זי געפאלן טויט אף דער אַרבעטער־בירזשע אינײנעם מיט נאָך צענדליקער אַרבעטער־כאװײרים!

אײביקער אָנדענקען דײן הײליקן נאָמען, טײערער כאַװער.

67. „קליין־בונד"

(יאַנקל לעווין: „פון יענע יאָרן". מינסק, 1924)

מיר העלפן די גרויסע.

...די אַרבעטער-באַוועגונג האָט געהאלטן אין איין וואַקסן. טאָג-טעגלעך פאַ־זאַמלונגען פון אַרבעטער. מאַסן עקאָנאָמישע שטרייקן פאַר איינפירן אַ צוועלפשאָעדיקן ארבעטס-טאָג. הונדערטער אַרבעטער פלעגן קומען נאָך דער אַרבעט אַף דער בירזשע. זיינען מיר געקומען צום אויספיר, אַז מיר, לערן-אינגלעך, זיינען ניט ערגער פון די גרויסע, אַז מיר קענען נאָך מער פון זיי אויפטאָן אין די שטרייקן. מיר האָבן זיך גענומען מיט גרויס ענערגיע פאַר דער אַרבעט: אויסשפירן די וואַרשטאַטן, וואו מע אַרבעט מער פון 12 שאָ, וואו עס קומען פאָר שטרייקן, וואו עס אַרבעטן שטרייק-ברעכער. מיר האָבן אויסגעאַרבעט אַ ריי מיטלען פון קאַמף. דאָס בעסטע מיטל איז געווען — מיט שטיינער וואַרפן און צעברעכן שויבן באַ יענע באַלעבאַטים. אויסשפירן איז אונז געווען גרינג. וועלכער באַלעבאָס האָט זיך געקענט איינהיטן פון אַזעלכע קליינע ווערים, וועלכע זיינען אומעטום פול און פאַרגאַנווענען זיך ערגעץ אין אַ פינסטערן ווינקל, פון וואַנען מע שיסט אַריין אַ פאָר צענדליק שטיינער און מע מאַכט אָן אַ כורבן און אַ מעהומע. דאָס איז געווען דאָס בעסטע מיטל, אַז די פאַראַקשנטע באַלעבאַטים זאָלן נאָכגעבן די פאָדערונגען פון די אַרבעטער. איינעם אַ רייכן באַלעבאָס, אַן עמעסן פאַסקודניק, וועלכער האָט געמאַסערט אַף די אַרבעטער אין פאָליציי, האָבן מיר אים אזוי פיל טעראָריזירט, אַז ער האָט געמוזט פון שטאָט אַנטלויפן.

אין אַ גוטן פינסטערן אָוונט האָבן אַ מאַן 20 יאַטן א נעם געטאָן זיך פאַר דעם הויכן הילצערנעם גאניק פון זיין הויז און העט ווייט אין א רויער קאנאווע אריינגעוואָרפן. אף מאָרגן פרי, עפענענדיק די טיר, האָבן די הויז-מענטשן געדאַרפט אראָפקייקלען זיך אף דער ערד און עטלעכע טעג קלעטערן אף גלאַטע ווענט צו זיך אין שטוב אריין. אכוץ דעם פלעגן מיר אלע נאכט, 12 אזייגער, באָמבארדירן מיט שטיינער דעם דאך פון שנוב — מיר האָבן צעלעכערט דאָס גאנצע בלעך.

צו איינעם א באלעבאס, א טאָקער, איז געגאנגען אונזערס א לערן-אינגל קלוימערשט רופן נעמען א גרויסע באשטעלונג. ער האָט אוועקגעפירט דעם באלעבאָס דורך א זייטיק געסל, וואו מע האָט אים אָפגעוואַרט. די ארבעטער האָבן מיט שטעקלעך גענומען דעקן אים איבערן קאָפּ, זאָגנדיק אים: „דאָס איז דיר פאַר מאסערן אין פאָליציי, דאָס איז דיר פאר שיאָגן ארבעטער!" און מיין לערן-אינגל האָט דערביי געמאכט די פלייטע, קלוימערשט אן איבערגעשראָקענער, מיט געוויין און געשריי: „מאמע!"

ערעוו פייסעך, טאקע גלייך אף מאָרגן נאָך פורים, פלעגט זיך אָנהויבן די עמעסע ארבעט פון אונזערע יאטן — דאָס איז געווען ארום די פאָדריאַדן, וואו מע פלעגט באקן מאצע. אָט דאָרט איז טאקע געווען די עמעסע עקספלואטאציע. די פאָדריאדטשיקעס פלעגן אָנעמען מיידלעך פון די קליינע שטעטלעך און

צווינגען זיי ארבעטן פון 6 פארטאָג ביז 12 באנאכט. די אָרגאניזאַציע פון „בונד" האָט געפירט א קאמף קעגן די פּאָדריאַדטשיקעס, און דאָ זיינען מיר צונויף געקומען. 4 אזייגער פארטאָג פלעגן מיר שוין גיין קאָנטראָלירן די פּאָדריאַדן און ביז שפּעט באנאכט—דיזעלבע ארבעט. מיר האָבן אין קאמף מיט די פּאָדריאַדטשיקעס אָנגענומען אויך נייע מיטלען: ארייננלאָזן זיך אין פּאָדריאַד עטלעכע, קלוימערשט העלפן קנעטן און רעדלען, אָפּטאָן דערביי א צאָרע און אינמיטן אנטלויפן, לאָזן אינמיטן די מיירע ניט קיין געקנאָטענע, ארייננגיסן וואסער, ארויפקלעטערן אפן דאך, ארייננגיסן אן עמער וואסער אין קוימען.

מיר באקן פּראָקלאמאציעס און טעראָריזירן די פּאָליציי.

...אף אונז יאטן האָבן די פּראָקלאמאציעס, וואָס פלעגן אומגעריכטערהייט מיטאמאל באוויזן זיך אין א שפּאלט פון טיר, אָדער אָנגעקלעפּט אפן פּאַרקן פון שול-הויף, געמאכט א געוואלדיקן איינדרוק. מיר זיינען מעקאנע די גרויסע, וועלכע קענען אזוינס דערוויזן. איינמאָל פאר אלעמאל, באשליסן מיר, אז מיר זיינען אויך ניט אבי ווער, אז מיר קענען אליין ארויסגעבן פּראָקלאַקמאציעס.

אָבער ווי מאכט מען אן אייגענע דרוק? אף דעם האָבן מיר געבראָכן שטאַרק דעם קאָפּ. צום אָנפאנג האָבן מיר א טראכט געגעבן — פארבינדן זיך וועגן דעם מיט די גרויסע: בא זיי אויספרעגן די טעכניק, אָדער בעטן זיי, זיי זאָלן אין זייער דרוק אונזערע פּראָקלאמאציעס ארויסגעבן. אָבער פון דעם געדאנק האָבן מיר זיך געמוזט אָפּזאָגן. עס איז דאָך אזא גרויסע קאָנספּיראציע, אז קיינער פון אונזערע באקאנטע גרויסע ווייס אוואדע ניט פון דרוק. און ווען אפילע מיר זאָלן אָנטרעפן דעם מאכער אליין, וועט ער דאָך אונז אויך קיין זאך ניט זאָגן. האָבן מיר זיך געלאָזט אין א זוכעניש, ביז וואנען מיר האָבן געפּאקט א פארטיקן העקטאגראף, וועלכער האָט זיך געפונען אין א בורזשואזער כעוורע. האָבן מיר אים ארויסגעגאנוועט; אביסל שפּעטער האבן מיר דערגאנגען דעם סאָד, ווי מע מאכט א העקטאָגראף פון זשעלאטין מיט גליצערין. אונז איז אפילע געווען שווערלעך צו געפינען אזא וואוינונג, וואו צו קאָכן די מאטעריאלן, קעדיי צו באקומען א פארטיקן העקטאָגראף. אָבער וואָס איז פאר אונז שווער געווען?

א נייע וועלט האָט זיך פאר אונז געעפנט. א קלייניקייט, אייגענע פּראָקלאמאציעס! גאנצע נעכט געזעסן, געשריבן מיט עמעטע געדרוקטע אויסיעס, אז די פּראָקלאמאציעס זאלן האבן א געהעריק שיין אויסזעען, ווי פון אן עמעסער דרוק. אך! האבן מיר זיי דאָס געבאקן, ווי ערעוו פּייסעך מאצע!

ווען מיר האָבן שוין געהאט אייגענע פּראָקלאמאציעס, האָבן מיר געדארפט באוויזן אונזער קונסט פון פארשפּרייטן און אריבערשטייגן אין דעם די גרויסע. מיר האבן עס טאקע באוויזן. אין די פּאָליציי-צירקלען גופע, בא די גרעסטע פּאליציי-לייט אָנגעקלעפּט מיט סטאָלערשן קליי אף דער טיר, אז ניט אזוי לייכט זאָל זיין אראָפּצונעמען. און קיין איינציק מאָל ניט דורכגעפאלן!

די גרויסע זיינען פון אונז געווען איבערראשט, געפּרוּווט דערוויסן זיך וועגן אונזער דרוק, אָבער קאנספּיראציע בלייבט קאנספּיראציע.

אָנגעהויבן מיט בלעטלעך, האָבן מיר געפונען נאָך מיטלען, ווי אזוי צו קעמפן מיט דער פּאָליציי. איינע פון אַזעלכע מיטלען איז געווען — פון דער העלער הויט אָנהויבן א שיטעריי. קיין עמעסע רעוואָלווערן האָבן מיר ניט געהאַט, נאָר מיר האָבן צוגעטראַכט אַזאַ געווער, וואָס פלעגט שיסן; נעמען א שליסל, אָנשטאָפּן אין לעכל שוועבל, אַראָפּגעקריצטע פון די שוועבעלעך, אהין אַריינגעשטעקט א טשוועק, וועלכער איז מיט אַ שטריקל פארבונדן מיטן שליסל. מיט אַזעלכע שליסלען פלעגן מיר א מאָן 20 אוועק ניט ווייט נעבן פּאָליציי, אויסשטעלן זיך אַרום אַ פּאַרקאַן און לויט א געהעריקן צייכן אויסשיסן. פלעגט פּאָליציי זיך אַ לאָז געבן צו יענעם אָרט זוכן. זיינען מיר שוין געווען ווייט אין אַ צווייטער גאַס מיטן זעלביקן קונץ. דורכגעפּאַלן זיינען מיר קיינמאָל ניט, ניט קוקנדיק אַף אַזעלכע געפערלעכע ארבעטן.

אונזער פירער בערע-לייבקע.

אונזער אנטייל אין עקאָנאָמישן און פּאָליטישן קאַמף האָט זיך געלאָזט פילן אין שטאָט. אומעטום האָבן מיר זיך געוואָרפן אין די אויגן. די גרויסע האָבן, פון איין זייט, פון אונז געקליבן נאַכעס, פון דער אנדער זייט, פלעגן זיי פון אונז אָפּלאַכן, רייצן זיך מיט אונז. אונזערע יאָטן האָט עס שטאַרק פאַרדראָסן. דער קאָמיטעט פון די גרויסע האָט אויך אַף אונז קיין אכט ניט געלייגט. מיר האָבן אַליין, זעלבשטענדיק, געפירט אונזער אָרגאַניזאַציע, וועלכע איז אויסגעוואַקסן ביז אַ מאַן 50.

איינמאָל פּאַרנאַכט איז צו אונז צוגעגאַנגען איינער פון די גרויסע, אַן אַרבעטער, אַ בערשטער, וועלכער האָט אין „בונד" פאַרנומען אַן אָנגעזעענעם אָרט. וועגן אים האָבן מיר געהערט, ווי וועגן זייער אַ באַוואוסטזיניקן כאַווער, און געהאַט פאַר אים דערעך-ערעץ. ער האָט אונז געבעטן דעלעגירן עמיצן פון אונזערע פירער אַף אַ וויכטיקן שמועס מיט אים.

גלייך זיינען אונזערע פירער געווען אַפן אָרט. אַוועק אין אַ זייטיקן געסל מיט אים און פאַרפירט די עמעסע דיסקוסיע. ער האָט זיך פאַרינטערעסירט מיט אונזער טעטיקייט, וועגן וועלכער מיר האָבן אים דערציילט מיט גרויס היסלאַוועס. ער האָט אונז דערקלערט, אז מיר גייען אַף אַ פאַלשן וועג, אַז די גרויסע נויטיקן זיך ניט אַזוי אין אונזער שטיצע. אַכוץ דעם, וועלן מיר קיין סאַך נוצן פון אַזאַ מין קאַמף ניט האָבן. די אַרבעטער-באַוועגונג דאַרף האָבן באַוואוסטזיניקע אַרבעטער, מיר, פאַרקערט, וועלן אויסוואַקסן אומבאַ-וואוסטזיניקע. דעריבער האָט ער אונז פאָרגעלייגט אָנעמען אַ ניי פּראָגראַם: שטודירן דעם סאָציאַליזם. ניט אַזוי לייכט האָבן מיר געקענט מיט אים איינ-שטימען. די דיסקוסיעס האָבן געדויערט עטלעכע טעג, ביז וואַנען מיר האָבן אָרגאַניזירט אַן אַלגעמיינע פאַרזאַמלונג, מיט דער אָנוועזנהייט פון דעם בערשטער, וואו מיר האָבן אויסגעהערט און אָנגענומען זיין פּראָגראַם און באַ-שלאָסן פאַנאַנדערצוטיילן זיך אַף קליינע קרייזן, מאַכן אַ קאַסע מיט מיטגלידס-

אָפּצאָל, פאַר דאָס געלט איינקויפן ביכער, צוזאַמען לייענען און פאַנאַנדערקלייבן דאָס געלייענטע. איינמאָל אין וואָך אָרגאַניזירן אַן אלגעמיינע פאַרזאַמלונג פאַר פּאָליטישע פראַגן, וואו דער בערשטער וועט אויך קומען.

דער כאַווער — געהייסן האָט ער בער־לייבקע,—איז געווען שטאַרק פאַרטאָן מיט אונזער אַרבעט: געקליבן געלט באַ די גרויסע, געהאָלפן אונז איינקויפן וואָס מער ביכער. מיר האָבן אָרגאַניזירט אַ גוטע ביבליאָטעק. כאָטש דער גרעסטער טייל ביכער זיינען געווען לעגאַלע, דאָך איז די ביבליאָטעק געווען אומלעגאַל. קיינער האָט ניט געוואוסט, וואו איז איר אָרט. די ביכלעך פלעגן געלייענט אין געביטן ווערן אַף די קרייזן. יעדער מיטגליד איז געווען פאַר־צייכנט מיט אַ נומער. דאָס איז געווען צוליב קאָנספּיראַציע. פּאָליציי, ווען זי וואָלט געפינען אונזערע פּאַפּירן, וואָלט זי אַ קרענק וויסן, ווער מיר זיינען, ווער איז נומער 5 אָדער 15. קיין באַזונדער פּראָגראַם, וועלכע ביכער צו לעזן, האָבן מיר ניט געהאַט. אַכוץ דעם זיינען אידישע ביכער צו יענער צייט געווען זייער ווייניק. ס'זיינען געווען עטלעכע לעגאַלע ביכלעך וועגן נאַטור־וויסנשאַפט, קולטור־געשיכטע און אַ געוויסע צאָל אומלעגאַלע סאָציאַליסטישע ביכלעך. געלערנט האָבן מיר זיך מיט כיישעק. מיר האָבן זיך באַמיט אויס־לערנען די באַדייטונג פון ווערטער. פאַר אַ באַוואוסטזיניקן אַרבעטער האָט זיך גערעכנט אַזאַ, וועלכער ווייס וואָס הייסט: קאָנסטיטוציע, דעמאָקראַטיע, סאָצי־אַליזם און נאָך אַסאַך ווערטער, וועלכע זיינען אַריין איצט אין אונזער מוטער־שפּראַך.

פאַרזאַמלונגען פלעגן מיר מאַכן אין וואַלד אָדער באַם טייך. אַ גרויסע קונסט איז געווען צו אָרגאַניזירן די פאַרזאַמלונגען. די פירער פלעגן פון פריער אויסזוכן אַן אָרט, דער מאַסע פלעגט מען הייסן קומען אין גאַס. אַף דעם וועג צו דער פאַרזאַמלונג פלעגט מען אויסשטעלן פּאַטרולן, וועלכע האָבן אַף זיך געטראָגן צייכנס, לעמאָשל, מיט אַ ווייסן טיכל צוגעבונדן די באַק. דעם, וועמען מע פלעגט שיקן אַף דער פאַרזאַמלונג, פלעגט מען אָנזאָגן אַ פּאַראָל, מיט וועלכן ער פלעגט זיך ווענדן צום פּאַטרול. דער לעצטער פלעגט אָפּשיקן דעם כאַווער צום צווייטן פּאַטרול, ביז וואַנען מע פלעגט קומען אַפן אָרט.

מיר קעמפן מיט דער בורזשואַזיע.

...אונזער סינע צו דער בורזשואַזיע איז געווען ניט אַזוי אַ קלאַסנגעפיל פון פּראָלעטאַריער צום עקספּלואַטאַטאָר, ווי פּאָשעט אַ סטיכישע סינע פון הונגעריקן צום זאַטן. מיר האָבן זיך אויסגעהאָדעוועט און געלעבט אין די ערג־סטע באַדינגונגען: הונגעריקע, נאַקעטע, געוואַלגערט זיך אין די פינסטערע קעלערס, און זיי, די רייכע, זאַטע האָבן געלעבט די גוטע טעג. דערפאַר האָבן מיר זייערע טרייפע פּענימער ניט געקענט אָנקוקן.

...מיר פלעגן זיך רעכענען מיט די רייכע קינדער, וועלכע זיינען געווען אין אַ גרויסער צאָל ציאָניסטן, יאָנטויווים, ווען זיי פלעגן באַפּוצן זייערע

וואַיגונגען מיט מאָגענדאָווידס, פלעגן מיר עס אַראָפּרייסן. מיר פלעגן צעשטערן זייערע פאַרזאַמלונגען. די, וואָס פלעגן אַרויסווייזן אַ ווידערשטאַנד, פלעגן מיר גוט אָנרעקן אַ קאָלנער. צו די פּראָלעטאַרישע גרופּירונגען, ווי עס און פּואַליי-ציאָניסטן, האָבן מיר געהאַט דערזועלבן האַס. דער איקער זיינען זיי באַשטאַנען פון באַלעבאַטישע באָכערימלעך מיט מיידלעך. אַף דער בירזשע פלעגן ביז שפּעט אין דער נאַכט פאָרקומען דיסקוסיעס מיט די ציאָניסטן. אונזערע יאַטן פלעגן אַריינקריכן אין מיטן און אריינמישן זיך. אָפטמאָל פלעגט זיך די הייסע דיסקוסיע אויסלאָזן מיט קלעפּ. די געליטענע פלעגן בלייבן די ציאָניסטן, ווייל זיי האָבן ניט געהאַט אַזעלכע געזונטע אַרבעטער, ווי די בונדיסטן זיינען געווען! איינמאָל, נאָך דער אַרבעט, ווען אונזערע יאַטן זיינען געגאַנגען אין שטאָטישן גאָרטן, וואו ס'איז געווען די אַרבעטער-בירזשע, דערשמעקן וואָס הערט זיך צווישן די גרויסע, האָבן מיר דערזעען, ווי ציאָניסטלעך לויפן פון גאָרטן, ווי פאַרסאַמטע מייז. פרעגן מיר:

— „וואָס ציט איר אָפּ אזוי פלינק?"

ענטפערן זיי: — „אייער לייבקע שלאָגט זיך".

לייבקע איז געווען אַ בעאָניק[95], אַ הויכער געזונטער יאַט, אַן אַרבעטער מיט לאַנגע הענט. און פאַרפאָרן יענעם אין באַק האָט באַ אים קיין ווערט ניט געהאַט. באַלעבאַטים און אַפילע פּאָליציאַנטן פלעגן פאַר אים ציטערן זיין שיין.

אין גאָרטן טרעפן מיר לייבקען, דרייענדיק זיך מיט די לאַנגע אויסגע-שטרעקטע הענט. פרעגט ער אונז:

— „וואו זיינען זיי?"

— „ווער?"

— „די ציאָניסטלעך!"

— „געמאַכט פּיס!"

לייבקע האָט אונז ליב געהאַט, ווייל מיר זיינען אויך געווען יונגען איינע אין איינע. ערקלערט ער אונז:

— „איך קום נאָך דער אַרבעט אַף דער בירזשע, טרעף איך אַ רעדל, אין מיטן שטייט „וואָראָנע" מיט „קוראָפּאטקינען" (דאָס זיינען געווען זייערע צו-נעמעניש). איינער פלעגט גיין האַלטנדיק שטענדיק אָפן דעם מויל און קוקן אָפן הימל, האָט מען אים אַ נאָמען געגעבן „וואָראָנע". דער צווייטער האָט געהאַט אַ צעפּלאַטשיקטן נאָז, האָט מען אים גערופן „קוראָפּאטקין". אין האָמלע און ביכלאַל אין יענעם קאַנט איז פאַראַן אן אויסדרוק „קארפאטי נאָס"). זיי קאָכן זיך און האַלטן אין איין טאַינען, אַז דער אידישער פּראָלעטאַריאַט געפינט זיך אין גאָלעס, פּראָלעטאַריזירט זיך ניט. דערפאַר מוז מען האָבן אַן אייגענע לאַנד. נעם איך אראָפּ מיין היטל, נעם פון אונטער דעם אונטערשלאַג אַרויס דעם נומער „בונד" (אין פינפטן יאָר פלעגט אַרויסגיין אַזאַ אומלעגאַלער בונדישער אָרגאַן) און באַווייז זיי דאָרטן א קאָרעספּאָנדענץ פון לאָדז, וואו עס שטייט שוואַרץ אַף ווייס אָנגעשריבן וועגן אידישן פּראָלעטאַריאַט אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע. איז דאָך דאָס דער בעסטער באַווייז, אַז דער אידישער פּראָלעטאַריאַט פּראָלעטאַריזירט זיך. לייענען זיי איבער און זאָגן, אַז ס'איז א

ליגן. בין איך גלייך געוואָרן אַן אָנגעצונדענער, וואָס הייסט, דער „בונד״ זאָגט אַ ליגן? ווען זיי וואָלטן זאָגן אַף מיר, אז איך זאָג אַ ליגן, קען א מאָל טרעפן, אָבער אַפן „בונד?״ האָב איך זיי פאַרפאָרן!

אַן אייגענע בירזשע. מע שטייט ניט אָפּ פון די גרויסע.

...אונזער אָרט איז אויך געווען דאָרט, וואו ס׳געפינען זיך די גרויסע. געדרייט זיך באַ זיי צווישן די פיס. פון אַלע נייסן גלייך געוואָר געוואָרן און איבערגעגעבן אונזערע יאַטן, וואו צו גיין אַף די פאַרזאמלונגען. אָבער געלעבט אַף דער בירזשע האָט זיך אונז שלעכט. די גרויסע פלעגן אונז אפט רוידעפן, פאַרטרייבן אונז, ניט אַריינלאָזן אַף זייערע פאַרזאַמלונגען, זאָגן, אַז איבער אונז קען מען זיך פאַרשיטן. מיר זיינען גאָר געווען עפשער טויזנטער מאָל קאָנספיראַטיווער פון זיי, נאָר גיי דערצייל זיי א מאיסע!

...די רייבונגען מיט די גרויסע האָבן אונז געקאָסטט פיל געזונט. אַף אונזערע פאַרזאַמלונגען האָט זיך אַסאַך מאָל וועגן דעם גערעדט. סאָקאָלסאָף זיינען מיר געקומען צום אויספיר, אַז מע דאַרף מאַכן אַן אייגענע בירזשע. אויס געקליבן אַ גאַס, וועלכע גרעניצט זיך מיט דער בירזשע פון די גרויסע, און איינגעאָרדנט אונזער בירזשע. מיר האָבן זיך איבערציַיגט, אַז מיר קענען אַף אַן אייגענער בירזשע פיל מער אויפטאָן צווישן דער יוגנט.

אין קאַמף פאַר דער בירזשע.

...איינמאָל פאַרנאַכט, איידער די אַרבעטער האָבן נאָך באַוויזן צו קומען אַף דער בירזשע, איז זי אַרומגערינגלט געוואָרן פון אַלע זייטן מיט קאָזאַקן און סאָלדאַטן, וועלכע האָבן קיינעם אַף דער בירזשע ניט אַרויפגעלאָזן.

דער קאָמיטעט פון „בונד״ האָט אָפּגעהאַלטן אַן עקסטרע זיצונג, וואו ס׳איז באַשלאָסן געוואָרן אַף מאָרגן צו רופן די אַרבעטער אַפן גאַס: איינאָרדענען מאַניפעסטאַציעס. אַף מאָרגן זיינען אין פארשיידענע עקן פון שטאָט פאָרגעקומען מאַניפעסטאַציעס פון מאַסן אַרבעטער, וועלכע זיינען געגאַנגען איבערן גאַס מיט רעוואָלוציאָנערע לידער, מיט אויסגעשרייען: „הורא״! „נידער מיט דער זעלבסטהערשונג!״ „זאָל לעבן (דעמאָלט פלעגט מען זאָגן „עס לעבע״) די אַרבעטער־בירזשע״, „זאָל לעבן דער סאָציאַליזם!״ אין שטאָט האָבן די מאַניפעסטאַציעס געמאַכט אַ מוירעדיקן רוישעם. די פּאָליציי־לייט זיינען אַף די מאַניפעסטאַנטן אָנגעפאַלן מיט נאגאיקעס און שווערדן, צעטריבן, מאַכן פאַרוואונדעטע איבערגעלאָזן, אַסאַך אַרעסטירט. אַזוי האָט זיך געצויגן פון 10 אינדערפרי ביז 2 באַטאָג, לויט דער באַשטימונג פון קאָמיטעט.

מיר, די יוגנט, האָבן, פאַרשטייט זיך, אַקטיוו באַטייליקט זיך אין די מאַניפעסטאַציעס פון די גרויסע, אָבער מיר האָבן באַ זיך באַשלאָסן זעלבשטענדיק באַווייזן אונזער קראַפט. אונזער מאַניפעסטאציע איז באַשלאָסן געוואָרן צו מאַכן דאַפקע אַף דער בירזשע אַרום 4 באַטאָג.

צו יענער צייט איז אין שטאָט שוין שטיל געוואָרן. פּאָליציי האָט זיך באַ־

דרואיקט, זייענדיקט זיכער, אַז די מאַניפעסטאַציעס האָבן זיך געענדיקט. דערווייל האָבן מיר געגרייט אונזער מאַניפעסטאַציע: מיר האָבן צוגעגרייט אַ מין באַריקאַדע. אין אַ מויער, וועלכער האָט זיך געבויט, האָבן מיר דעם אָפענעם טויער פאַרשטעלט ביז אַ העלפט פון אויבן מיט ברעטער, קעדיי די קאַזאַקן אַף די פערד זאָלן אַהין ניט קענען אַריינשפרינגען. דאָרט האָבן מיר אָנגעקליבן אַ באַרג ציגל. מיר האָבן זיך צונויפגעקליבן אין מיטן גאַס און גענומען מאַניפעסטירן מיט „הוראַ"־אויסגעשרייען.

אין אַ קורצער צייט אַרום איז אָנגעקומען אַ ראָטע סאָלדאַטן מיט קאַזאַקן. אונזערע, לויטן פּלאַן, האָבן זיך געלאָזן אין די הויפן צו וואַרפן פון דאָרט שטיינער אַף זיי. אין דער צייט האָט אָנגעהויבן פּויקן די פּויק, און מע האָט אַף אונז געשאָסן. מיר זיינען געווען הינטער דער באַריקאַדע, און די קוילן האָבן אונז ניט געשאַט, אָבער איין כאַווער, אַ מיטגליד פון קאָמיטעט, האָט פאַרשפּעטיקט אַריינצולויפן אין הויף, און אַ קויל האָט אים געטראָפן אין קאָפּ.

מיר האָבן גלייך באַמערקט, ווי אונזערער אַ כאַווער איז געפאַלן טויט. זיינען עטלעכע פון אונז אַרויסגעלאָפן פון הינטער דער באַריקאַדע און צוגעלאָפן ראַטעווען דעם כאַווער. די סאָלדאַטן זיינען צוגעקומען און געוואָלט אונז נעמען אַף די ביקסן, מיר האָבן זיך ניט דערשראָקן פאַרן טויט. איינע אַ יונגע כאַווערטע האָט אַ געשריי געטאָן צו די סאָלדאַטן: „ווי שעמט איר זיך ניט צו טרייבן אונז פון אונזער כאַווער, וועלכער איז פון אייערע קוילן געפאַלן טויט?" די סאָלדאטן האָבן זיך פאַרלאָרן. מיר האָבן געפונען אַ פור. אַרויפגעלייגט דעם טויטן כאַווער, אים אָפּגעפירט מיט אַ גרויסער באַגלייטונג. סאָלדאַטן און קאָזאַקן האָבן קיין האָזע ניט געהאַט צו צעטרייבן אונז. אונזערע טיכלעך האָבן מיר איינגענעצט אין בלוט פון געפאַלענעם כאַווער, און דעם גאַנצן וועג געהאַלטן אין דער הויך.

דער קאָמיטעט פון „בונד" האָט וועגן צופאַל אַרויסגעלאָזט אַף מאָרגן אַ פּראָקלאַמאַציע, וואו ער האָט גערופן די אַרבעטער צום פּראָטעסט. מיט אונז, יונגט, האָט דער „בונד" גענומען פירן אונטערהאַנדלונגען וועגן דער לעוואַיע, צו וועלכער עס זיינען גערופן געוואָרן די אַרבעטער פון שטאָט.

די ארבעטער האָבן געוואָרפן די אַרבעט. עטלעכע טויזנט האָבן זיך פאַרזאַמלט אַרום שפּיטאָל, וואו ס'איז געלעגן דער געפאַלענער כאַווער. סאָלדאַטן און קאָזאַקן זיינען אומגעפאָרן אין מיטן גאַס: די מאַסן ניט אַראָפּלאָזן פון טראָטואַר. מיר האָבן צוגעגרייט בלומען־קרענץ. ווי נאָר מיר האָבן אַרויסגעטראָגן די מיטע, אויפגעהויבן די קרענץ אין דער הויך, האָט זיך פּאָליציי ווידער פאַרלאָרן. זי האָט זיך ניט דערוועגט צו צעטרייבן דעם עולם און צונעמען די רויטע בענדער. דעם בייס־עולאָם האָבן סאָלדאַטן אַרומגערינגלט, אָבער טויזנטער מענטשן זיינען אַריין צום קייווער. צווישן די רעדנער איז געווען אויך איינער פון אונז. דערנאָך איז מען זיך רואיק צעגאַנגען אַהיים.

68. אַ רעדע אין שול.

(פון ש. אַן-סקיס דערציילונג „אין שטראָם״, „דער פריינד״, נומ. 219, 1907)

...אין שול איז געווען אַ היפּשער עולם. אידן זיינען געשטאַנען איינ-געוויקלט אין טליתים מיטן פּנים צום מיזרח און האָבן זיך געשאָקלט און געדאַוונט.

...דער חזן האָט געענדיקט שחרית און מע האָט גענומען לייענען די סדרה. אין שול האָבן אָנגעהויבן אַריינגיין איינציקווייז און גאַנצע כעוואַליעס-ווייז אַרבעטער, יונגע בחורים אין בלויע העמדלעך און קאַרטוזן. אין שול זיינען זיי אַריין אין עפּעס אַ מעשונעדיקער שטימונג, וואָכעדיק, ווי מענטשן, וואָס זיינען עפּעס פאַרנומען, און אין דער אייגענער צייט-האַזעדיק און אָן אַ שום אָפּשיי פאַרן בייס מעדרעש. צווישן דעם איבעריקן עולם האָבן זיי זיך געוואָרפן אין די אויגן מיט זייערע קאָסטיומען און נאָכמער—מיט זייער אויסזעען, וואָס האָט קלאָר געוויזן, אַז זיי זיינען דאָ פרעמדע, וויטיקע, מענטשן, וואָס האָבן קיין שום שאיכעס ניט צום דאַוונען.

די אַרבעטער האָבן אָנגעהויבן אַרומקלייבן זיך אַרום אָמעד. אין שול איז געוואָרן עפּעס אומרואיק. די באַלעבאַטים האָבן זיך אָנגעהויבן סוידן צווישן זיך. דערזעענדיק די אָנגעקומענע אַרבעטער, האָבן זיי גלייך פאַרשטאַנען, אַז דאָס זיינען זיי געקומען האַלטן רעדעס.

אַף אַזאַ אויפן פאַרכאַפּן די שול האָבן די רעוואָלוציאָנערן אָנגעהויבן ערשט אין דער לעצטער צייט. דאָס ערשטע מאָל, בזאייס די אַרבעטער זיינען געקו-מען אין שול מיט אַ רעדנער, איז אַף די באַלעבאַטים אָנגעפאַלן עפּעס אַ טויט-שרעקעניש און פיל פון זיי זיינען אַנטלאָפן. דערנאָך האָט מען זיך ביס-לעכווייז אַלץ מער און מער צוגעוואוינט. פונדעסטוועגן אָבער, יעדעס מאָל, ווען די רעוואָלוציאָנערן פלעגן מאַכן אַן „אָנפאַל״ אַף די שול, פלעגט צווישן עולם ווערן אַ שרעקלעכער גערודער.

די שול איז אַלץ מער און מער פול געוואָרן מיט אַרבעטער. די באַלעבאַטים זיינען געוואָרן אַלץ אומרואיקער, די מער נערוועזע האָבן זיך געוואָרפן אין אַלע זייטן, אויפגערעגט געסוידעט זיך און מיט שרעק געקוקט אַף די אַרבע-טער, ניט ווילנדיק, וואָס צו טאָן. אַנדערע האָבן אַף גיך גענומען אויסטאָן די טליתים און זיך געלאָזט אַוועקגיין. נאָר נעבן דער טיר זיינען געשטאַנען צוויי הויכע, געזונטע אַרבעטער מיט אַ שטרענגן אויסדרוק אַף די פּנימער, און ווי עמיצער פלעגט נאָר צוגיין צו דער טיר, פלעגן זיי אים רואיק און שטרענג אָפּשטעלן:

—איצט גייט מען ניט אַרויס!

און נישט איבערריידנדיק קיין וואָרט, אָן שום טאינעס אומאיינעס, האָבן זיי זיך אָנגעבלאָזענערהייט אומגעקערט צוריק אַף זייערע ערטער. אַנדערע פון זיי פלעגן ניט פאָלגן און, שטופּנדיק זיך צו דער טיר, פּרואוון עפענען זי מיט געוואַלט. נאָר די טירן זיינען געווען פאַרשלאָסן פון דרויסן. און אַז איינער אַ איד האָט אָנגעהויבן קלאַפּן אין טיר, מע זאָל אים אַרויסלאָזן, האָט אים

איינער פון די „שאָמרים" קאַלטבלוטיק און באַזעלעריש ווי פריער אַרויסגערעדט:

—ס'וועט אייך ניט העלפן! איר וועט איצט ניט אַרויס.

—אָבער איך באַדאַרף גיין אַהיים—האָט זיך דער איד אָנגעהויבן קאָכן.

—נישקאָשע, איר וועט צו-וואַרטן!

—וואָס הייסט: צו-וואַרטן! איר ווילט מיך נויטן הערן אייערע דראָשעס, מיט געוואַלט, וואָס?! איז דער איד נאָכמער אויפגערעגט געוואָרן.

—יאָ, מיט געוואַלט!—האָט אים קאַלטבלוטיק אָפּגעענטפערט דער „שומער", קוקנדיק אים גלייך אין די אויגן.

דער איד איז אַ ווייל געשטאַנען, ניט ריידנדיק קיין וואָרט. דערנאָך האָט ער מיטאַמאָל אַ שפּיי געטאָן, אַרויס פון די קיילים און אַ געשריי געטאָן:

—אַ! שוין צען מאָל בעסער אַריינפאַלן צו די פּאַגראָמשטשיקעס אין די הענט, איידער צו אייך!—און איז אַף גיך אפּגעטראָטן, באַגלייט דורך דעמזעלבן רואיק-קאַלטבלוטיקן בליק פון די „שאָמרים".

גלייך נאָך „האַגבע", איז אַף דער בימע אַרויף אַ רעדנער, באַגלייט פון צוויי אַרבעטער, פון דער „קאַמף-אָרגאַניזאַציע". דער רעדנער האָט אַ קלאַפּ געטאָן איבערן טיש און האָט אויסגעשריען איבער דער גאַנצער שול:

—בירגער! אין נאָמען פון „בונד" פאָדער איך—

אין שול איז גלייך געוואָרן אַ שרעקלעכער טומל און עס האָבן זיך דערהערט געשרייען!

—מע באַדאַרף ניט! אַראָפּ!—

—מיר ווילן ניט הערן! מיר ווילן ניט!

—לאָזט אפּריער אָפּדאַווענען און דערנאָך רעדט אייך, וויפל איר ווילט!

דער רעדנער האָט אַ שטאַרקן קלאַפּ געטאָן איבערן טיש, און אָנגעהויבן מיט נאָך אַ העכערן קאָל:

—בירגער!

—בירגער! אין נאָמען פון „בונד" פאָדער איך, איר זאָלט מיך אויסהערן!

—שטיל!! שטיל!!—האָבן די אַרבעטער גענומען שרייען מיט כּעס. נאָר דער איבעריקער עולם האָט זיך נישט איינגעשטילט און האָט נאָך אַלץ געשריען:

—מיר ווייסן, מיר ווייסן אַליין גאַנץ גוט אַלץ, וואָס איר וועט אונז זאָגן!

—וואָס קומט איר צו גיין ניט לאָזן אונז דאַווענען? וואָס ווילט איר פון אונז?

נאָר אין דער אייגענער צייט האָבן זיך געלאָזט הערן אויך אַנדערע געשרייען:

—אָבער לאָזט אים ריידן! אַז ניט—וועט דאָך קיינמאָל קיין סאָף ניט זיין.

—לאָזט ריידן! וואָס האָט איר זיך דערשראָקן? מע וועט דאָך אייך ניט אויפעסן!

און דער ראַעש האָט זיך ביסלעכווייז געלייגט.

דער רעדנער האָט נאָך אַ מאָל אַ קלאַפּ געטאָן איבערן טיש און האָט גענומען ריידן הויך, אָפּטיילנדיק יעדעס וואָרט:

—„בירגער! מיר זיינען געקומען צו אייך אין שול, ניט קעדיי צו שטערן אייך דאַוונען, נאָר דערפאַר, ווייל דער זעלבסטהערשנדער רעזשים גיט אונז ניט די מעגלעכקייט צונויפקלייבן זיך אין אַן אַנדער אָרט צו ריידן מיט אייך.

„בירגער! דער אידישער פּראָלעטאַריאַט, האַנט אין האַנט מיט די פּראָלעטאַריער פון אַנדערע פעלקער, שטעלט מיט זיך פאָר דעם אוואַנגאַרד פון דער גרויסער רעוואָלוציאָן, און יעדער טאָג, יעדער שאָ וואַרפט ער אַלץ מער און מער פאַנאַנדער די פעסטונג פון דער גויסעסדיקער זעלבסטהערשונג. דער טאָג פון ניצאָכן איז שוין נאָענט, נאָר ביז וואַנען ער וועט קומען, וועט נאָך פאַרגאָסן ווערן פיל בלוט, וועלן נאָך פיל קאָרבאָנעס פאַלן.

„דער אידישער פּראָלעטאַריאַט קעמפט פאַר זיינע קלאַסן-אינטערעסן. נאָר קעמפנדיק פאַר זיי, קעמפט ער אין דער אייגענער צייט אויך פאַר דער פרייהייט פון דעם גאַנצן אידישן פאָלק. און אויב די אידן וועלן לעסאָף באַקומען גלייכבארעכטיקונג, וועט דאָס זיין נאָר אַדאַנק דעם אידישן פּראָלעטאַריאַט. אויב דאָס אידישע פאָלק וועט שוין מער ניט דאַרפן מוירע האָבן פאַר פּאָגראָמען, אויב פּאָגראָמען וועלן ביכלאַל אומעגלעך ווערן, וועט דאָס ווידער טאַקע זיין נאָר אַדאַנק דעם, וואָס דער אָרגאַניזירטער אידישער פּראָלעטאַריאַט וועט מיט וואָפן אין די הענט אָפּשטעלן די ווילדע באַנדעס; מיט די אייגענע קערפּערס וועט דער אָרגאַניזירטער אידישער פּראָלעטאַריאַט באַשיצן דאָס אידישע פאלק פון שאַנד און פון טויט. און טיף שעמען זאָלן זיך יענע, וועלכע האָבן היינט ניט געוואָלט געבן אַ פּראָלעטאַרישן פאָרשטייער די מעגלעכקייט זאָגן דאָ עטלעכע ווערטער!"

ווייטער איז דער רעדנער אַריבער אַף דער טעמע וועגן דעם פאַנאַנדערטרייבן די בירזשע. ער האָט גערעדט מיט היץ און דער עוילאָם האָט זיך אויפמערקזאַם צוגעהערט צו זיינע רייד און אַלץ נעענטער צוגערוקט זיך צו דער בימע...

69. די ארבעטער-באַוועגונג אין טשענסטאָכאָוו זומער 1905.

(קאָרעספּאָנדענץ אין נומ. 2 „כראָניק פון דער „צ. ס. באַוועגונג". אווגוסט 1905).

נאָך יונג, נאָר ברייט און טיף געוואַקסן איז אונזער טשענסטאָכאָווער אָרגאַניזאַציע: אונטער איר ווירקונג געפינט זיך די גאַנצע אידישע אַרבעטער-באַפעלקערונג פון שטאָט. זי האָט זיך דערוואָרבן דעם צוטרוי און די סימפּאַטיעס פון אַלעמען און האָט אַרויסגעוויזן אַזאַ מאַכט, מיט וועלכער עס איז אומעגלעך זיך ניט צו רעכענען. אַלס די איינציקע אידישע אַרבעטער-אָרגאַניזאַציע אין טשענסטאָכאָוו, האָט זי זיך צוערשט געשטעלט די אויפגאַבע פאַרגרינגערן עטוואָס דאָס שווערע לעבן פון די טשענסטאָכאָווער אידישע אַרבעטער: מיט 2 מאָנאַטן צוריק האָט אונזער אָרגאַניזאַציע אָנגעפירט שטרייקן

באַ די פאָלגנדע פאַכן: ווייַנבערגס פאַבריק (200 מאַן), די פאַבריקן פון קאַגאַרסקי און קויפמאַן (150 מאַן), בעקער (100 מאַן), פריקאַזטשיקעס (65 מאַן), קאָמאַשן-מאַכער (60 מאַן), שאַכטלען-מאַכער (60 מאַן), פריצמאַנס און בערלינערס פאַבריקן (40 מאַן), שערער (35 מאַן), זייף-אַרבעטער (30), גאָלדשמידן (30), צוקער-בעקער (25 מאַן) און באַ נאָך פאַרשיידענע קלײנע װאַרשטאַטן, צוזאַמען ביז 1200 מאַן. אַלע שטרײַקן האָבן זיך אונדז איינגעגעבן. אָבוואָל אונזער אינערלעכע אַרבעט איז ניט ווייניק געשטערט געוואָרן פאַר דער צייט פון דער זאָגענאַנטער „שטרײַק עפּידעמיע", האָט אָבער אונזער אָרגאַניזאַציע דאַדורך ערוואָבן איר איצטיקע באַדייטונג און ווירקונג. די טשענסטאָכאָווער מאַסע האָט איינגעזעען אין אונזער אָרגאַניזאַציע דאָס, וואָס דאַרף און מוז באַ איר הייליק און טייער זיין. אונזערע מאַסן-פאַרזאַמלונגען אין דער צייט פון די שטרײַקן האָבן געצוואונגען דעם אַרבעטער עפענען די אויגן און דערזעען אַלעס, וואָס אַן אַרבעטער ביכלאַל, און אַן אידישער אַרבעטער ביפראַט, דאַרף וויסן און פאַרשטיין. די פראָקלאַמאַציעס, וועלכע אונזער אָרגאַניזאַציע פלעגט ארויסלאָזן צו יעדער פאַך, האָבן באַקומען אַזאַ איינפלוס אַף די אַרבעטער, אַז ווי נאָר עס פלעגט דערשײַנען אַן אויפרוף צו א פאַבריק, אָדער אַ האַנטווערקער-פאַך וועגן שטרײַקן, פלעגן די אַרבעטער גלייך וואַרפן די אַרבעט און פאָדערן פאַרזאַמלונגען; אייניקע אַזעלכע פאַרזאַמלונגען זיינען פאָרגעקומען אינמיטן שטאָט אַף דעם נייעם מאַרק, וואו די רעדנער פלעגן רעדן צו 20 מינוט און אויך מער און דערקלערן דער מאַסע די באַדייטונג פון דעם שטרײַק אינם קלאַסנקאַמף. פון אַזעלכע פאַרזאמלונגען זיינען אַרויסגעקומען אייניקע גרויסע מאַניפעסטאַציעס, וועלכע האָבן אָנגעוואָרפן אַ פּאַכאַד אַף דער אָנגעשראָקענער טשענסטאָכאָווער באַפעלקערונג... דורך די שטרײַקן איז אומפאַרמיידלעך פאַרקירצט געוואָרן דער אַרבעטס-טאָג און דורכשניטלעך אַף 25% געהעכערט געוואָרן דער אַרבעטס-לוין. די טשענסטאָכאָווער אידישע אַרבעטער-באַפעלקערונג האָט געקראָגן די מעגלעכקייט אינטערעסירן זיך און נעמען אַן אַנטייל אין דער וואַקסנדער ציאָניסטיש-סאָציאַליסטישער באַוועגונג — און דאַן הויבט זיך אָן אַ נייע ערע אין דער געשיכטע פון אונזער אָרגאַניזאַציע.— אין שטאָט פילט זיך אונזער מאַכט: אַפן מאַרק, אין בייס-מעדרעש, אין קלויז רעדט מען, דאָס „היינט איז שוין אויס ראָוו. אויס „סאָנד" (געריכט), נאָר „אַחדות" [96] און וואָס „קאָמיטעט" וויל — דאָס קען ער מאַכן"... קענטיק, אַז די אָרימע אידישע באַפעלקערונג האָט טאַקע אָנגעוואָרן די האָפענונג צו געפינען יושער און גערעכטיקייט באַם ראָוו און באַם „סאָנד". און דאַרום האָט זי דאָס אָנגעהויבן צו זוכן באַ די דעמאָקראַטן... כאַראַקטעריסטיש זיינען די בריוו, וועלכע פילע פון דער מאַסע ברענגען, אָפט אַדרעסירט „צום קאָמיטעט פון די צ. ס., אָדער „צום קאָמיטעט פון אַכדוס"... די אָרימע באַפעלקערונג איז זיכער, דאָס „די" זיינען אירע שיצער.

דעם 22-טן יון איז אין איינע פון די הינטערגאַסן פאָרגעקומען אַ מאַניפעסטאַציע פון פוילישע אָרגאַניזירטע אַרבעטער (אַזעלכע מאַניפעסטאַציעס פלעגן דעמאָלט פאָרקומען אָפט). א גרויסן אַנטייל פלעגן אין זיי נעמען פילע

פון אונזערע כאוויירים. אף אייניקע פון דידאָזיקע אָפּטע מאַניפעסטאַציעס זיינען די רעדנער אף אידיש און פויליש געוועזן בלויז אונזערע. די פּוילישע מאַסע איז געווען דאמיט גאַנץ צופרידן, דען זי באַציט זיך צו אונזער אָרגאַניזאַציע אימער ערנסט. די מאַניפעסטירנדע זיינען פּלוצלונג ארומגערינגלט געוואָרן מיט מיליטער, און ווען פון דער מאסע האָט זיך דערהערט אַ שאָס פון א רעוואָלווער (דאָס האָט געטאָן אַ שפּיאָן), האָבן די סאָלדאטן, ניט קלערנדיק, געענטפערט; עס האָט זיך דערהערט א באַפעל: „פלי", און 7 רעוואָלוציאָנערע הערצער האבן אויפגעהערט צו קלאפּן. 7 יונגע לעבנס זיינען פארלאָשן געווארן... די דערהארגעטע פוילישע כאווירים האט מען גלייך צוגענומען, אייניקע, וועלכע האבן נאך געלעבט, האט פּאָליציי געבראכט אין שפּיטאָל, וואו זיי זיינען באלד געשטאָרבן.

די שטימונג צווישן די ארבעטער-מאסן איז געווען אומגעהויער ערועגט, יעדער האט געפילט, דאס עס פילט זיך א געוויטער... יעדער האט געדורשט ראכע צו נעמען. דעם 24-טן אווגוסט האט זיך די היגע אָרגאניזאציע פון פּ. פּ. ס. אָפיציעל געווענדעט צו אונז וועגן נעמען אן אנטייל אין דאס, וואס דארף פּאָרקומען בעאייס דער לעוואיע דעם 25-טן (נ. ס.). מיר זיינען געווען גרייט אף אלץ. ווי מע האט גערעדט, האט געדארפט פּאָרקומען עטוואָס גראנדיעזעס; נאָר ליידער זיינען די פוילישע אָרגאניזאציעס ניט גרייט געווען, ווי זיי האבן פריער גערעכנט. די לעוואיעס זיינען פּאָרגעקומען שאבעס. פון פרי האט מען אין די גאסן געטיילט דאָ פּראָקלאמאציעס פון אונזער אָרגאניזאציע וועגן די געשעעניש, וואו מע האט גערופן צו ראכע פון די הענקער און דער צארישער טיראניע. אונזערע פּראָקלאמאציעס, וועלכע זיינען געווען די איינציקע, האָבן געמאכט א שטארקן איינדרוק. די פּוילישע כאוויירים האבן זיי מיט פרייד געכאפּט, אָבוואָל זיי קענען קיין אידיש ניט לעזן. 10 דעם זייגער האט א מאסע פון 3000 מאן, קריסטן און אידן, געווארט באם קאָסטיאָל. ווען מע האט ארויסגעטראגן דעם טויטן, האט איינער פון אונזערע כאוויירים אויפגעהאנגען אפן קאסטן 3 צונויפגעפלאכטענע רויטע בענדער, אף וועלכע עס זיינען מיט שווארצע אויסיעס אויפגעשריבן געווען די פאלגנדע ווערטער אף פויליש: „די קאָרבאָנעס פון דער רעוואלוציע פון דער ציאָניסטיש-סאָציאליסטישער אָרבעטער-ארגאַניזאַציע". דאס בילד איז געווען זייער א שיינעס. די בענדער מיט אויפשריפטן, געווענדעט צום פובליקום, פלאטערן אין דער לופט און ווענדן אף זיך דעם אלגעמיינעם בליק... דורכגייענדע שטעלן זיך אָפּ און קוקן... אָט אזוי זינגענדיק רעוואָלוציאָנערע לידער, קומט די פּראצעסיע אף דעם בייס-אוילאם. דאָרט ווערן געהאלטן רעדעס און פארשפּרייט הונדערטער אונזערע פּראָקלאמאציעס וועגן דעם טאָג. דער פּוילישער כאווער ענדיקט און איז מוידיע, דאס נאך אים וועט מען ריידן אף זשארגאָן. דאן הערן זיך שטימען אף פויליש: „פּראָשעמי, פּראָשעם" (מיר בעטן). אונזער רעדנער רעדט א שאָ; ער רעדט וועגן דער שטארבנדער זעלבסטהערשונג, וועגן די אונטערדריקטע נאציאנאליטעטן, וועגן די אָפּפער, וועלכע דער ליידנדער ארבעטער ברענגט אף דעם מיזבייעך פון זיין באפרייאונג... א. א. וו.

די ווירקונג איז געווען א שרעקלעכע, און ווען דער כאווער ענדיקט, באשווערנדיק בא דעם אָפּענעם קייווער ראבע צו נעמען פון די מיט בלוט באשפּריצטע, הילכט לאנג א מעכטיקער „וויוואַט". עס הערן זיך אויסרופן אַף פּויליש און אידיש: „עס לעבע די אינטערנאציאָנאלע ארבעטער-סאָלידאריטעט"! „עס לעבע די רעוואלוציע!" ארויסגייענדיק פון בייס-אוילאָם, הערט זיך א שטימע אַף אידיש: „בלייבט, מע וועט ריידן". מע פארזאמלט זיך ווידער, און אונזערער א צווייטער רעדנער רעדט וועגן די געשעענישן און רופט צום קאמף פאר פרייהייט. נאָך דידאזיקע ווערטער באווייזט זיך אונזער פלאטערנדע פאָן מיט פלאַמנדע אויפשריפטן: „נידער מיט דער מערדערישער זעלבסטהערשונג! נידער מיט דעם קאפּיטאליזמוס! עס לעבע דער ציאָניזם! עס לעבע דער סאציאליזם!" די פאָן ווערט באגריסט דורך הילכיקע אויסגעשרייען. צוזאמען מיט דער פּוילישער מאסע גייען מיר אין שטאָט... פארויס די פאָן און נאָך איר די אומגעהויערע פּוילישע און אידישע מאסע... מע זינגט אונזער שווארע, נאָכהער אלע צוזאמען „די רויטע פאָן" אין פּויליש. פארנאכט זיינען געווען די לעצטע לעוואיעס, בא וועלכע עס ווערט ווידער גערעדט און פארשפּרייט פּראָקלאמאציעס פון אונזער אָרגאניזאציע. דער טאג האט איבערגעלאזן אן אומפארגעסלעכן אנדענקען בא אלעמען אין שטאט.

נאכדעם זיינען אין פארשיידענע טעג אָפּגעהאלטן געווארן מאסן-פארזאמלונגען, וואו אונזערע רעדנער האבן גערעדט וועגן די געשעענישן אין לאדז[97]. אַף יעדע פון דידאזיקע „מאסאווקעס" זיינען געווען פון 60 ביז 1000 מאן.

אייניקע ווערטער צו דער כאראקטעריסטיק פון „ציוני ציון"[98] און „בונד". נאך פון מיילעך סאבעצקעס יארן עקזיסטירן דא צייטנווייז די אויבנדערמאנטע ארגאניזאציעס. איך זאג „צייטווייליק", ווייל זיי שטארבן און לעבן אפּ פּעריאדיש. די ערשטע האט דער 7-טער קאנגרעס, ריכטיקער דער געהיימער רוף „מע זאל זיין גרייט", אויפגעוועקט און עס האבן זיך ווידער געלאזט הערן די הייליקע לידער... מע גייט אין „קאמף" מיט „אויד לוי אָוודא"[99] אפן צונג... די צווייטע, דאָס הייסט דער „בונד", אָבוואל אין פארגלייך מיט ציוני-ציונדיקע „פּויאליציאָן" איז ער זייער קליין (די לעצטע פארמעגן א האלבצענדליק אכאדהאמיסטישע[100] אינטעליגענטן און אייניקע ארבעטער-קינדער), נאָר ער האָט דאָך פון לאנג א כאזאָקע, וועלכע קומט אים ביערושע... אַף רעכילעס און שעדלעכע טאטן בענויגייע צו אונז. און די מאיסע איז אזא: דעם 10 יולי (נ.ס.) זיינען פאָרגעקומען וואלן אַף א דעלעגאט צום 7-טן ציאָניסטן-קאָנגרעס. אונז האָט מען קיין שקאָלים[101] ניט געוואָלט פארקויפן, און ווען מיר האָבן שטארק אָנגעהויבן צו פאָדערן, איז שוין באם גאבע קיין שקאָלים ניט געווען. און דארום האָט ער זעלבסט ארויסגעגעבן צעטלען מיט זיין כסימע פאר 40 קאָפּ. אנשטאט א שעקל. צו די וואלן זיינען געקומען „ציוני-ציון", און ווי זיי האָבן דערהערט, אז אייבער פון די צ. ס. וועט ריידן וועגן טעריטאָריאליזם[102], האָבן זיי זיך שטארק דערשראָקן, אז די רייד זאלן כאָלילע ניט ווירקן אַף זייערע „מענטשן" — און האָבן געמאכט א „וואאיווראך", זאָגנדיק דערביי פאר „לייטן", אז דאָס האָבן זיי געטאָן איבער דעם, וואָס די צ. ס. האָבן געבראכט מיט זיך געדונגענע

בונדיסטן מיט פאלשע שקאלים און האָבן פאלש געוואלט ווײלן. מיר מיט אײניקע טעריטאָריאליסטן האבן פאר זיך געקליבן א דעלעגאט, וועלכער איז לײדער פון ציאָניסטישן מורשה ניט באשטעטיקט געווארן. דערין שטעקט, ווי מיר האבן געהערט, א מסירע פון די ירושאָלאים-אידן...

דיזעלבע וואָך שאַבעס האָבן מיר געהאט אַ גלענצנדע דיסקוסיע מיט די היגע בונדיסטן. דער בונד האָט דאָ ביכלאַל קײן מאַזל ניט... ער אַרבעט דאָ שוין אָבוואָל לאַנג, נאָר ניט מע ווײסט פון אים, ניט ער לאָזט הערן וועגן זיך. אים איז דאָ ניט גוט, ווײל פריער איז ער געשלאָפן און ווען ער האָט די אויגן געעפנט, זײנען מיר, צ. ס., דאָ שוין געווען שטאַרק פאַרפעסטיקט, דארום קען ער שוין איצט ניט קריגן קײן ווירקונג אַף דער אַרבעטער-מאַסע, דען פאַרטונקלען איר די אויגן דורך שעדלעכע אַנעקדאָטן וועגן „בורזשואַזיע" איז שוין שפּעט, — די גאַנצע באַפעלקערונג איז צופיל באַגײסטערט דורך אונז...

דעם אויבנדערמאָנטן שאַבעס זײנען געקומען צום „בונד" 3 רעדנער און דערום האָט מען שטילערהײט אָנגעהויבן רופן אונזער מאַסע אַף אַ פאַרזאַמלונג צום „בונד". אונזערע האָבן געפרעגט, צי יעדן דערלויבט מען מיט זיך מיטברענגען אויך זײן פאָרשטײער; ניט קענענדיק אַנטזאַגן, האָט מען זײ דערלויבט,—און דאַן איז געשעען דאָס, וואָס דער „בונד" האָט גאָרניט דערוואַרטעט... אַף דער פאַרזאַמלונג זײנען געקומען ניט נאָר מאַסאָווע, זאַנדערן אויך אָרגאַניזירטע באַוואוסטזיניקע ציאָניסטן-סאָציאַליסטן. עס האָבן פריער גערעדט עטלעכע רעדנער פון „בונד", די ערשטע וועגן זעלבסטהערשונג און די באַריקאַדן, דער לעצטער וועגן דעם, וואָס די ציאָניסטן-סאָציאַליסטן רופן דעם אידישן אַרבעטער אין „ערעץ איסראָעל"...

אין דער געגנוואַרט פון דער מער באַוואוסטזיניקער טשענסטאָכאָווער אידישער אַרבעטער-באַפעלקערונג איז פאָרגעקומען די דיסקוסיע. די מאַסע איז געווען העכסט אויפגעלעבט. אונזער רעדנער האָט גערעדט 2 שאָ. ער האָט אויפגעוויזן אַף די באַנאַלע פוסטע טאַיגעס פון „בונד", ער האָט באַשולדיקט דעם „בונד" אין דעם, וואָס ער איז קײנמאָל ניט אָריגינעל, וואָס ער, יאַרשנדיק פאַר זיך דעם נאָמען „דער אײנציקער פאָרשטײער פון אידישן פּראָלעטאַריאַט", לאָזט וועגן דער לאַגע פון דעמזעלבן פּראָלעטאַריאַט צו רײדן די „ציאָניסטן"... ער, דער „בונד", רעדט אימער וועגן אַלץ, וואָס איז קלוימערשט אינטערנאַציאָנאַל, וועגן אינטערנאַציאָנאַלע באַריקאַדן, טורמעס א. א. וו. און וועגן דער אידישער אַרבעטער-לאַגע, וועלכע איז ניט בלויז אינטערנאַציאָנאַל, זאַנדערן אויך אַ ספּעציעל-אידישע, לאָזט ער, אַז די צ. ס. זאָלן רײדן... אומבאַשרײבלעך איז געווען די שטימונג בײַ דער מאַסע, אַלס דער כאָווער האָט אָנגעהויבן רײדן וועגן דער בונדישער נאַציאָנאלער אַווטאָנאָמיע, אָבער... דאָ איז געשען דאָס, וואָס כאַראַקטעריזירט דעם „בונד": — די בונדיסטן פאַנגען אָן זיך צו צעגײן... עס הערט זיך אַ קאָל: „בונד, האָט ניט קײן מוירע פאַר ליכט!" די בונדיסטן פאַרלאָזן אָבער די פאַרזאַמלונג, דאַן ענדיקט אונזער רעדנער און פאָדערט, דער בונדיסט זאָל ענטפערן, און דערקלערט דערבײ, דאס מער וועט ער ניט רײדן, ד. ה. ער גיט אים דאָס לעצטע וואָרט, אום זיך

צו פאַרטיידיקן. קריטיש איז געווען די לאַגע פון דעם בונדישן אַגיטאַטאָר. ער
רעדט קלוימערשט און פון דער מאַסע הערט זיך ווי אן ארבעטער שרייט: „אָט
אזוי רעדט דאָך אן אכאָד־האמיסט!" דער בונדיסט האָט אן זיין היסטאָרישן
מאַטעריאַליזם, פאַרשטענדלעך, פאַרגעסן, ווען ער האָט דאן וועגן דער נאציאָ-
לער אויטאָנאָמיע גערעדט...

פריילעך, מוטיק, זינגענדיק רעוואָלוציאָנערע לידער, האָט זיך אונזער מאַסע
צוריק געקערט אין שטאָט און אף מאָרגן האָט זיך שוין געהערט א נייע מין
בונדישע אגיטאַציע, אין וועלכער צו די אלע טאַינעס איז נאָך צוגעגעבן גע-
וואָרן, דאָס די צ. ס.-אַרבעטער-אָרגאַניזאַציע צאָלט אירע אינטעליגענטן צו 60
רובל א מאָנאַט געהאלט...

פאַר די לעצטע צייטן האט אונזער ארגאניזאציע איבערגעלעבט אסאך שווע-
ריקייטן און איז אויסגעשטאנען דאס, וואס איז אויסגעקומען אויסשטיין דאָס
ראָוו ארבעטער-ארגאניזאציעס אין פוילן; העלדיש אבער האבן מיר דידאזיקע
שוועריקייטן באקעמפט און ווידער זיך גענומען צו דער ארבעט. מיר האבן דא
איבערגעלעבט א בלוטיקע מילכאמע מיט די אידישע שווארצע-כעווערניקעס —
די „וואוילע-יונגען", געשטיצטע פון דער פאליציי. דידאזיקע „וואוילע-יונגען",
ווי באוואוסט, זיינען געווען ביז איצט די הערשער אין די שטעט פון פוילן,
ווי אויך אין טשענסטאכאוו. די גאנצע באפעלקערונג האט געלעבט בא זיי אין
מוירע און מיט דער דערלויבעניש פון דער פאליציי האבן זיי אפן געראבע-
וועט און פארגאסן בלוט פון די ארימע לייט. עס איז אבער געקומען שלעכ-
טע צייטן אויך פאר זיי. וואס מער אונזער ארגאניזאציע האט זיך אנטוויקלט,
האבן די גאנאווים אנגעהויבן צו פילן, דאס זיי ווערן אן זייער ווערט, דאס
אויך פיל פון „זייערע מענטשן" פאנגען אן זיך צו אנטוויקלען און ווערן
„אכדוסניקעס". דאן האבן זיי אפן גענומען שלאגן ארבעטער און איבערגעבן
זיי אין פאליציי. ס'איז אומעגלעך געווארן צו לעבן. אין שטאט האבן די גא-
נאווים געקליבן געלט אין נאמען פון „קאמיטעט"... און האבן אין אלגעמיין
געמאכט אומעגלעך צו עקזיסטירן. דאן האבן מיר באשטימט צו מאכן מיט זיי
אן ענדע. און פרייטיק דעם 24 יולי, ווען מע איז געגאנגען פון שול, האבן
אייניקע פון אונזערע כאוויירים צוגעהיט די הויפט רעדל-פירער און געשאָסן
אין זיי. דער אוילאם איז בעשאס-מאיסע געווען א גרויסער, און מע האט גע-
מוזט פארזיכטיק זיין, פארשטענדלעך, קעדיי קיין אומשולדיקע זאלן ניט ליידן,
דארום האט זיך ניט איינגעגעבן, ווי מיר האבן גערעכנט. די פרייטיקדיקע געשעע-
נישן האבן צערייצט די גאנצע פינסטערע כעווריע, און שאבעס, דעם 15 יולי
האָבן אַלע גאַנאָווים געקעניגט. אַרומגערינגלט מיט מיליטער זיינען זיי געגאַנגען
מיט אָפענע רעוואָלווערן אין די הענט און אַרעסטירט ווען זיי האָבן געוואָלט;
וואו מע האָט געטראָפן אן אַרבעטער, האָט מען אים שרעקלעך געשלאָגן. די
לאַגע איז געוואָרן אַן אומדערטרעגלעכע. די פאָליציי האָט זיך געפרייט און
געהאָפט... נאָר דאָס האָט לאַנג ניט געדויערט; שאַבעס פאַרנאַכט איז געווען
אַ פאַרזאַמלונג פון 100 אונזערע כאַוויירים, און אַף מאָרגן דעם 16, 9 דעם
זייגער אינדערפרי, איז איינער פון די פירער, דער הויפט-גאַנעוו געלעגן טויט

אַפן אַלטן מאַרק; דעם כאַווער, וועלכער האָט אים געשאָסן, האָט געלונגען בלייבן אומבאַמערקט. דיזעס האָט אויפגעוועקט אַ שרעקלעכע פּאַניק צווישן די גאַנאָווים. אייניקע זיינען זיך צעלאָפן נאָך אַמעריקע, דער צווייטער פון די רעדל-פירער איז אָפּגעפאָרן, און די שטאָט האָט פריי אָפּגעאָטעמט. די אָרימע-לייט האָבן זיך געפרייט, געלויבט און געדאַנקט גאָט, וואָס ער האָט באַשאַפן „אַכדוס" אַף דער וועלט... פאַרנאַכט דעמזעלבן טאָג האָט אונזערער אַ כאַווער ערפילט דאָס צווייטע, וואָס די באָיעוואַיאַ קאָמיסיאַ האָט באַשטימט: ער האָט פון אַ רעוואָלווער דערשאָסן דעם ערשטן שפּיאָן — דעם פּאָליציאַנט, וועלכער האָט גענומען אַ גרויסן אַנטייל אין דער אַרבעט פון די שוואַרצע-כעווראַניקעס. די ביידע אַקטן האָבן זייער געווירקט אַף דער אַרבעטער-מאַסע, וועלכע איז אַף אַזאַ אויפן פּאָטער געוואָרן פון צוויי פּאַראַזיטן. אין אייניקע טעג אַרום האָט זיך דער צווייטער גאַנעוו, סאַווע, צוריקגעקערט אין שטאָט, ער איז אָבער גלייך שטאַרק פאַרוואונדעט געוואָרן דורך אַ רעוואָלווער, און קראַנקערהייט האָט ער געמוזט פאַרלאָזן די שטאָט, דען היגע דאָקטוירים האָבן זיך אָפּגעזאָגט אים צו היילן, נאָך דעם באַפעל, וועלכן זיי האָבן באַקומען פון אונזער אָרגאַניזאַציע... אָט אַזוי האָט זיך דער טשענסטאָכאָווער אידישער פּראָלעטאַריאַט באַפרייט פון די אידישע פּאָגראָמשטשיקעס און אָט אַזוי האָט ער אַרויסגעוויזן זיין רעוואָלוציאָנערע ענערגיע אין קאַמף מיט די פינסטערע קויכעס.

צום טאָג פון 7-טן ציאָניסטן-קאָנגרעס איז פאַרשפּרייט געוואָרן אַ פּראָקלאַמאַציע פון אונזער אָרגאַניזאַציע, אין וועלכער עס האָט זיך דערקלערט די באַדייטונג פון קאָנגרעס. די פּראָקלאַמאַציע איז געווען אין אידיש און פּויליש, זי האָט אַלעמען פאַרינטערעסירט; אין איר האָט זיך גערעדט וועגן דעם פּאָליטישן קאַמף און זיין באַדייטונג, אין איר האָט זיך אָנגעוויזן אַף דעם, דאָס דער פּראָלעטאַרישער פּאָליטישער קאַמף באַשטייט אין אַ קאַמף מיט דער געזעלשאַפט פאַר דער געזעלשאַפט... דאָרט האָט זיך גערעדט וועגן דער ראָלע פון אידישן פּראָלעטאַריאַט אין דער אידישער געזעלשאַפט און וועגן דעם אָרט, וועלכן ער דאַרף פאַרנעמען אַף דעם ציאָניסטן-קאָנגרעס. די פּראָקלאַמאַציע האָט זיך געענדיקט מיט די אויסרופן: „עס לעבע דער טעריטאָריאַליסטישער פּרינציפּ אין ציאָניזם"! „עס לעבע דער סאָציאַליזם"! נאָך האַלבן טאָג האָבן אַלע געוואָרפן די אַרבעט (אויך די אייניקע בונדיסטן אין שטאָט) און זיינען אַוועק אַף אַ פאַרזאַמלונג, וועלכע מיר האָבן אָרגאַניזירט אין אַ וואַלד. דער קאָנגרעס האָט זייער פאַרינטערעסירט די מאַסן. איבעראַל, וואו אַרבעטער זיינען נאָר געגאַנגען, האָט מען געהערט ריידן איבערן 7-טן קאָנגרעס. די פאַרזאַמלונג איז געווען אַ פּרעכטיקע; ביז 1000 מאַן אָרגאַניזירטע און מאַסאָווע האָבן זיך צונויפגעקליבן אַף איין אָרט, דער רעדנער האָט גערעדט צו דער געשיכטע פון דער ציאָניסטישער און ציאָניסטיש-סאָציאַליסטישער באַוועגונג. די שטימונג איז געווען זייער אַן ערנסטע. די כאַווייריים האָבן געפילט און פאַרשטאַנען זייער פּאָטענציעלע פּראָלעטאַרישע מאַכט אין דער אידישער וועלט איבעראַל און אין דער ציאָניסטישער באַוועגונג איבערהויפּט.

צום סאָף האָט דער רעדנער דערמאָנט דעם פאַרשטאָרבענעם ד"ר הערצל,

אַלס דעם באַשעפער פון פּאָליטישן ציאָניזם און דעם בעסטן זון פון דער אידישער בורזשואַזיע. מאַניפעסטירנדיק זיינען אַלע אַריין אין שטאָט, מע האָט אָנגעהויבן פאַרמאַכן די קראָמען, עס איז געוואָרן אַ שרעקלעכער טומל, עס האָבן זיך געהערט פּאַרטיי-אויסרופן, באַגלייטעס מיט מעכטיקע „אוראַ"! קיינער האָט ניט געליטן.

דורכפאַרנדיק אונזער שטאָט, האָט זיך איינער פון די ציאָניסטיש-סאָציאַליסטישע דעלעגאַטן אָפּגעשטעלט באַ אונז אַף צוויי פאַרזאַמלונגען — פאַר די מאַסע און פאַר דער אינטעליגענץ פון שטאָט. דאָס איז אויסגעקומען טישעבעאָוו, ווען די אידישע אַרבעטער אַרבעטן ניט, דאַרום איז אונז געלונגען צו מאַכן אַ גרויסע פאַרזאַמלונג, וואו דער גאַסט האָט גערעדט. אַף דער פאַרזאַמלונג זיינען געווען ניי-געבאַקענע בונדישע אינטעליגענטן. דער רעדנער האָט גערעדט אויך וועגן „בונד" און דאַרום האָט איינער פון די בונדיסטן געבעטן אַ וואָרט. שווער צו באַשרייבן דעם עקסטאַז פון אונזערע כאַווירים, ווען זיי האָבן דערהערט, דאָס אַ בונדיסט וועט ריידן און עס וועט דאַרום זיין אַ דיסקוסיע. די פּאָזיציע פון „בונד" האָט וואונדערלעך אַגיטירט פאַר אונז. ווען אונזער באַוווער פלעגט ריידן, פלעגט מען אים אָפט איבעררייסן מיט אַפּלאָדיסמענטן. דער בונדיסט, פילנדיק, דאָס טעאָרעטיש איז אים שווער צו קעמפן קעגן אונז, האָט אָנגעהויבן דערציילן וועגן אונזערע שלעכטע מאַיסים, דערהויפּט וועגן דעם, וואָס די צ.-ס. אין טשענסטאָכאָוו גייען אַגיטירן צום „בונד", ווען ער גייט אַרויס אַף דער בירזשע... א. א. וו. די ווערטער זיינע האָבן זייער אויפגערעגט אונזער רעדנער, וועלכער האָט מיט עמפּערונג געזאָגט, דאָס וועגן טאַקטיק איז נאָך ניט געקומען די צייט צו ריידן מיט דעם „בונד"... — דער „בונד" און „טאַקטיק"!... ער האָט אים דערמאָנט אַלע ליטעראַרישע רעכילעס, געמיינע טאַטן... פינסק... דווינסק... לידע... א. א. וו.[103]. די דאָזיקע פאַרזאַמלונג האָט איבערגעלאָזן אַ שטאַרקן און טיפן איינדרוק אַף דער טשענסטאָכאָווער אידישער אַרבעטער-באַפעלקערונג. שאַבעס, דעם 12-טן אַווגוסט האָט דער באַוווער דעלעגאַט פאַר אַ פאַרזאַמלונג פון 500 כאַווײרים געגעבן אַ באַריכט וועגן 7-טן קאָנגרעס.

די אַרבעט אין אַלגעמיין גייט באַ אונז זייער גוט.

XI. די רעוואלוציאנערע אגיטאציע צווישן מיליטער.

70. באריכט וועגן דער טעטיקייט פון גראדנער מיליטער-רעוואלוציאנערער ארגאניזאציע.

(„די לעצטע נאכריכטן" נומ. 252 פון 10 אָקטיאבר 1905).

די באַוועגונג צווישן די גראָדנער סאָלדאַטן האָט זיך אָנגעהויבן נאָך אין 1902-טן יאָר. אין יענער צייט פלעגן זיך די סאָלדאַטן צונויפקלייבן אייניציקווייז, אויך אַסאַך פאָרוויז פון יעדן מיליטער-טייל און פלעגן לייענען, וואס עס פלעגט זיך מאַכן אונטער דער האַנט. דידאָזיקע כאַווײרים פלעגן צוציען אלץ נייע און נייע סאָלדאַטן. מיט א באַזונדער דערפאָלג איז געגאַנגען די אַרבעט אין איין טייל. וואו עס האָבן געדינט כאַווײרים, וואס האָבן פאר זייער מיליטער-דינסט באַטייליקט זיך אין סאָציאַל-דעמאָקראַטישע אָרגאַניזאַציעס.

מע האָט אָנגעהויבן צו פאַרשפּרייטן צווישן די סאָלדאַטן אומלעגאַלע בראָשורן („דער קעניג-הונגער", „די קונציקע מעכאַניק" א. ד. גל.). דערנאָך האָט זיך באַוויזן אַ בלעטל צו די סאָלדאַטן (איצטער איז שווער פעסטצושטעלן, ווער עס האָט אים אַרויסגעלאָזן. ביכלאַל זיינען די אַלע היסטאָרישע יעדיעס ניט קיין פולע, איבער סיבעס, וואָס זיינען ניט אָפּהענגיק פונם ווילן פון די מעכאַבּרים פונם דאָזיקן באַריכט). די צאָל סאָלדאַטן, וואָס האָבן זיך פאַרינטערעסירט מיט דער באַוועגונג איז אַלץ געוואַקסן. שוין אין 1903-טן יאָר איז אין איין מיליטער-טייל (צוליב קאָנספּיראַטיווע טאַימים, רופן מיר אים ניט אָן) געווען ביז 60—50 סאָלדאטן, וואָס האָבן געלייענט אומלעגאַלע ליטעראַטור. מע האט געמאכט קליינע פאַרזאַמלונגען, די אַרבעט האָט זיך אַנטוויקלט מיט אַ וואַקסנדיקן ערפאָלג. ביז וואַנען (אין 1904) מע האָט מיטאַמאָל אַרעסטירט 20 סאָלדאַטן פונם פעסטונגס-באַטאַליאָן, און דאָס האָט, פאַרשטייט זיך, געמוזט טעראָריזירן די סאָלדאַטן, וואָס זיינען געשמידט דורך דער אייזערנער דיסציפּלין. אייניקע פון די אַרעסטירטע זיינען געזעסן צו פיר כאַדאָשים אַף דער הויפּטוואַכט, נאָר דער נאַטשאַלסטווע האָט זיך ניט איינגעגעבן צו באַשאַפן קיין שום פּראָצעס.

מיט אַ קורצער צייט פאַר דידאָזיקע אַרעסטן איז פאָרגעקומען אַן אויפרעגונג אין דער לער-קאָמאַנדע (אין דער שול, וואָס גרייט צו די אונטער-

אָפּיצערן) פון דעמזעלביקן פעסטונגס-באַטאַליאָן. די אויפרעגונג איז ארויסגערופן געוואָרן, פון איין זייט, דורך זער אַכזאָריעסדיקער באַהאַנדלונג פון אייגעם אַן אָפּיצער, און, פון דער צווייטער זייט, אַדאַנק אונזער אַגיטאַציע. די לער-קאָמאַנדע האָט מען גלייך פאַנאַנדערגעלאָזן און די סאָלדאטן אומגעקערט אין די ראָטעס. אויסערלעך איז עטוואס שטילער געוואָרן, פונדעסטוועגן פלעגן די סאָלדאטן זיך ווייטער צונויפקלייבן אַף קוואַרטירן, וואו מע פלעגט לייענען און מאַכן קליינע פארזאמלונגען. אינגיכן איז איבער די פּאָליציייאישע באַדינגונגען געוואָרן אומבאַקוועם צו באַנוצן זיך מיט קוואַרטירן און עס איז אויסגעקומען צו באַגרעניצן זיך נאָר מיט פאַרשפּרייטן ליטעראַטור און בלעטלעך.

פונם 1905=טן יאָר אָן איז די אַרבעט אוועקגעגאַנגען מיט אַ האַסטיקן טעמפּ. פון איין זייט, די מילכאָמע, פון דער צווייטער — די אַלגעמיינע אויפרעגונג אינם לאַנד און דער וואוקס פונם רעוואָלוציאָנערן גייסט האָבן געמוזט אויפוועקן פונם שלאָף אפילע די אינערטע סאָלדאטן-מאַסע.

ניט קוקנדיק אַף אַלע באַמיאונגען פון דער נאַטשאַלסטווע אָרומצוריגלען די סאָלדאטן מיט אַ כינעזישער וואַנט (פּאַרשפּאַרן זיי אין די קאַזאַרמעס, ניט דערלאָזן קיין אַנדערע צייטונגען, אַכוץ „סוועט" [104] א. ד. גל.), האָט זיך אָנגעהויבן צו באַוועגן אויך דער סאָלדאטן=געדאַנק.

צו דערדאָזיקער צייט האָבן זיך בא אונז באַוויזן אויך נייע קרעפטן. די הילף (מיט ליטעראַטור, טעכניק, מענטשן א. ד. גל.), וואס מיר האָבן באַקומען פונם גראָדנער סאַנ.=דעמ. קאָמיטעט פון בונד, האָט אָנגעהויבן טראָגן אַ רעגולערן און שטענדיקן כאַראַקטער. עס איז אָרגאַניזירט געוואָרן אַ צענטראַלע סכאָדקע (פון די פאָרשטייער פון די מיליטער-טיילן, צו איינעם פון יעדן טייל, מיט קאַנדידאַטן, וואס פאַרבייטן זיי). אַכוץ דעם איז אין יעדן טייל געבילדעט געוואָרן אַן „אָפּטייל-סכאָדקע" פון די מער באַוואוסטזיניקע סאָלדאטן, אַף וועלכע מע קאָן ארויפלייגן געוויסע פליכטן.

די צענטראַלע סכאָדקע קלייבט זיך צונויף אפן פינקטלעכסטן אויפן איין מאָל אין וואָך. די פונקציעס פון איר טעטיקייט זיינען: ארויסגעבן און פאַרשפּרייטן בלעטלעך, אָרגאַניזירן פאַרזאַמלונגען און פּראָפּאַגאַנדיסטישע קרייזלעך, פאַרשפּרייטן ליטעראַטור, צוציען נייע מיטגלידער, אָנפירן מיט די „אָפּטייל=סכאַדקעס" (מע דאַרף באַמערקן, אַז די לעצטע, אַלס ניט לאַנג אַנטשטאַנענע אַנשטאַלטן, זיינען נאָך דערווייל זייער שוואַך) א. ד. גל.

פאַרזאַמלונגען פאַרן לעצטן פרילינג און זומער זיינען פאָרגעקומען פיר — איינע פאַרן ארויסגיין אין די לאַגערן, און די איבעריקע אין דער לאַגערן-צייט. פון דידאָזיקע פאַרזאַמלונגען זיינען צוויי פאָרגעקומען אין דער „הייליקער וואָך" [105], און באַטייליקט האָבן זיך אין יעדער פאַרזאַמלונג פון 50 ביז 110 מאַן. בא די באַדינגונגען פונם סאָלדאטן-לעבן, דאַרף מען די ציפער 50 און 110 רעכענען פאַר גאַנץ באַדייטנדיק. קיינמאָל געלינגט ניט צונויפקלייבן די אַלע, וואס ווילן באַזוכן אונזערע פאַרזאַמלונגען: דער שטייט אַף דער וואַך, יענער איז דעזשורנער, אַף אַרבעט א. ד. גל. ס'איז אויך אויסגעקומען צו רעכענען זיך מיט אַזעלכע טאַימים: ניט צונעמען קיין סך מענטשן פון

סאָלדאטן-ביידל, קעדיי ניט ארויסצורופן קיין כשאד, אונזערע פארזאמלונגען באזוכט אויך די נידעריקערע נאטשאלסטווע — די אונטער-אָפיצערן.

גערעדט האט מען אף די פאָלגנדע טעמעס: וועגן דעם פויערשן און סאָלדאטן-לעבן אין צוזאמענהאנג מיט דער קאפיטאליסטישער אָרדענונג און דעם זעלבסטהערשנדיקן רעזשים; וועגן מיליטאריזם, וועגן דער מילכאָמע, וועגן דעם אויפשטאנד פון די מאטראסן, וועגן די אדעסער און לאָדזער געשעענישן, וועגן די שטרעבונגען פון דעם ארבעטער-קלאס און וועגן דעם, אף וועמעס זייט עס דארפן זיין די סאָלדאטן; וועגן דעם איצטיקן מאָמענט, גאָסודארסטווענער דומע און גרינדונגס-פארזאמלונג. די פארזאמלונגען זיינען אזוי געפעלן געווארן די סאָלדאטן, אז זיי פלעגן זיך אליין ארויסרופן איינצולאדן אף די קומענדיקע זייערע כאווייריים.

פאר דעם באריכט-פעריאָד האָבן מיר פארשפרייט פיר בלעטלעך: 1) וועגן דער מילכאָמע; 2) וועגן דעם איצטיקן מאָמענט מיט א גאנצער רייע פאָדערונגען פאר סאָלדאטן (פארקירצונג פון דער דינסט-צייט, אָפשאפונג פון דער „קאזיאָנער באדינונג“, העכערונג פונם געהאלט, העפלעכע באהאנדלונג א. ד. גל.) — ביידע בלעטלעך זיינען ארויסגעגעבן געוואָרן אין 1500—1200 עקז. מיט דער אונטערשריפט פון דער גראָדנער מיליטער-רעוואָלוציאָנערער אָרג. 3) וועגן דעם מאטראָסן-אויפשטאנד — ארויסגעגעבן פון דער מיליטער-סאָציאַליסטישער אָרג. באם ריגער פעדעראטיוון קאָמיטעט (פון דער לעטישער ס. ד. א. פ. און בונד) 4000 עקז. און 4) „כאווייריים-סאָלדאטן“, ארויסגעגעבן פונם צאָפן-מאיירעוודיקן קאָמיטעט פון ר. ס. ד. א. פ. אכוץ דעם האָבן מיר צווישן די מער באוואוסטזיניקע סאָלדאטן פארשפרייט די פראָקלאמאציעס פונם צ. ק. פונם בונד.

די בלעטלעך פלעגט מען פארשפרייטן אין די סאָלדאטן-ביידלעך, אף די וועגן ארום די פערד-שטאלן, אין די גאָר-קיכן און טיי-הייזער. אין אייניקע גאָרקיכן און טיי-הייזער האט מען געלייגט די בלעטלעך גאנץ אָפן. דער אינטערעס צו זיי איז זייער גרויס. אונזער צווייטע בלעטל (מיט די סאָלדאטן-פאָדערונגען) האט פאָשעט ארויסגערופן אַן אנטציקונג. איין בלעטל איז געלעגן א גאנצן טאָג אינם סאלדאטן טיי-הויז נעבן די אגענטור-טעלעגראמען. די סאָלדאטן, וואָס האבן אים געלייענט, האָבן געשריען: „אָט דאס איז אונזער טעלעגראם, מיר דארפן ניט קיין אָפיצערישע“ (ד. ה. אגענטור-טעלעגראמען); נאָכדעם ווי מע האָט פארשפרייט דעמדאָזיקן בלעטל, האָט דער קאָמאנדיר פון דער דריטער ראָטע פונם פערמער פאָלק גאלאָסטעגאָוו צונויפגעקליבן די ראָטע און געהאלטן פאר איר אזאַ מין רעדע: „ברידער, אינם בלעטל רעדט זיך וועגן די פראוואָסלאווע גאלאָכים. אויב שוין שניידן, דארף מען אָנהויבן פון די ראַבאָנים, קסיאָנדזן און מולעס“...

דערזעלביקער קאפיטאן, ווען ער איז געווארן דער קאמאנדיר פונם צווייטן באטאליאָן, האָט, ארויספרעגנדיק די פרעטענזיעס, ווייטער דערמאָנט דעם בלעטל: „דאָס בלעטל האָבן אָנגעשריבן מענטשן ניט קיין בארישע... אונזערע קינדער, קען זיין, וועלן טאָן אנדערש, נאָר מיר דארפן געדענקען די שוואוע“. פאנאב-

דערגייענדיק זיך, האָבן די סאָלדאַטן צווישן זיך גערעדט: „וואָס זינגט ער אונז דאָרטן פאר א לידלעך? — מיר ווייסן שוין אליין".

וועגן דער פארשפרייטונג פון די בלעטלעך פלעגט די נאטשאלסטווע זיך דערוויסן געוויינלעך צו שפּעט, און דערפאר פלעגט גאָר א קליינע צאָל בלעטלעך אריינפאלן צו זיי אין די הענט. עס פלעגט ווערן א טומל, מע פלעגט מאכן זוכונגען, ארעסטן, נאָר, פארשטייט זיך, אָן ערפאָלג. די אלע מיטלען פלעגן צו קיין מאמאשעסדיקע רעזולטאטן ניט ברענגען. עס פלעגט טרעפן, אז מע פלעגט ארויסהענגען א בלעטל אינם סאָלדאטן-„קלוב", — אינם קלאָזעט, אף די סאמאָווארן...

די לעצטע פארזאמלונגען האבן שרעקלעך באאומרואיקט די העכערע נאטשאלסטווע; איר דערשראקענע פאנטאזיע האט פארגרעסערט די צאל פון די פארזאמלונגס-אנטיילנעמער ביז 400—500. פאר דער אויספארשונג האט זיך גענומען דער קאָרפוס-קאמאנדיר „אליין", נאר אף אלע זיינע פראגן האט ער באקומען איין ענטפער: „איך קען ניט וויסן, בעשום אויפן ניט".

פריילינגס-צייט, באם אוועקשיקן די סאלדאטן אפן ווייטן מיזרעך, האבן מיר געגעבן יעדערן אפן וועג דאס ביכל „וואס יעדער סאלדאט דארף געדענקען" און געפאנגס[106] בריוו.

ווען בא אונז זיינען געשטאנען די מאביליזירטע רעזערוויסטן, האט זיך אונזער ארגאניזאציע דערוואוסט וועגן דער פאגראם-שטימונג, וואס הערשט צווישן זיי. מיר האבן גלייך אנגעהויבן צווישן זיי א קאנטר-אגיטאציע, מיר האבן אין א גרויסער צאל פארשפרייט צווישן דעם „זאפאס" לעגאלע צייטונגען, באזונדערס דעם „סין אטעטשעסטווא" און די „נאשי דני"[107]). מע דארף באצייכענען דעם אומגעווייינלעכן אינטערעס פון די סאלדאטן צו די צייטונגען, באזונדערס צו די נומערן, וואו עס איז פאראן ארטיקלען וועגן דער פויערים-פראגע, וועגן די ארבעטער-אומרוען, וועגן דער באוועגונג צווישן די סאלדאטן און מאטראסן א. ד. גל.

אומלעגאלע פאפולערע ליטעראטור האבן מיר זייער ווייניק און די נאכפראגע אף איר איז א גרויסע. אונזערע אויסגאבן האט מען פארשפרייט אויך אין סואוואלק.

גראדנער מיליטער-רעוואלוציאנערע ארגאניזאציע.

14-טן סעפטיאבר 1906.

71. דער קאַמף קעגן דער רעוואָלוציאָנערער אַגיטאַציע אין קאַזאַרמע.

(אַ געהיימער באַפעל פונם קאָמאַנדיר פונם 61 וולאַדימירער פוסגייער-פאָלק פונם 3-טן אַפּריל 1905, № 93, ביאַליסטאָק, „לעצטע נאכריכטן" נומ. 229).

די העכערע פּאָליציי און מיליטער-נאַטשאַלסטווע האָט זיך דערוואוסט, אַז אייניקע אידישע סאָלדאַטן באַטייליקן זיך אין פאַרזאַמלונגען קעגן דער רעגי-

רונג, און צוליב דעם גייען זיי אַוועק פון די קאַזאַרמעס און טוען זיך איבער אין ציווילע קליידער. אומקערנדיק זיך דערנאָך צוריק אין די קאַזאַרמעס, פירן זיי אַ פּראָפּאַגאַנדע צווישן די איבעריקע סאָלדאַטן. עס איז זעלבסטפאַרשטענדלעך, ווי שעדלעך איז דערדאָזיקער געהיימער כאַם.

קעדיי ניט צו דערלאָזן דאָס, באַפעל איך:

1. אַלע אָפיצערן פון מיין פאָלק דאַרפן אויפמערקזאַם נאָכשפירן, צי פאַרשפרייטן ניט די אידישע סאָלדאַטן צווישן זייערע כאַווערים אין די ראָטעס און קאָמאַנדעס וועלכע ניט איז פאַרברעכערישע אידייען. אין דעם פראט מוז מען באַזונדער נאָכקוקן די אידישע פרייוויליקע.

קעדיי צו דערגרייכן דעמדאָזיקן ציל, לייג איך פאָר צוהערן זיך צו אַלע קלאַנגען (אָן אונטערשייד, צי זיי זיינען פעסטגעשטעלט, צי ניט). דער כויוו פאָדערט גלייך צו אינפאָרמירן דעם נאָענטן נאַטשאַלניק וועגן אַלצדינג, וואָס מע האָט באַמערקט אָדער געהערט אַפילו אָן דער זייט. מע מוז געדענקען, אַז די רעזולטאַטן פון דער גיפטיקער סאָציאַליסטישער פּראָפּאַגאַנדע זיינען זייער געפערלעך. פון דערדאָזיקער קרענק ליידט שטאַרק די פרייסישע אַרמיי, וועלכע קען פון איר אומקומען.

2. אַלע אָפיצערן פון פאָלק דאַרפן אויפמערקזאַם נאָכשפירן אַף די גאַסן, צי באַגעגענען זיך ניט די אידישע סאָלדאַטן, איבערגעטאָענע אין ציווילע קליידער. אַזעלכע דאַרף מען גלייך אַרעסטירן און וועגן דעם אַרעסט באַריכטן.

3. אַלע ראָטע-קאָמאַנדירן באַפעל איך: אַ) מאַכן גלייך אַן אונטערזוכונג אין די קעסטלעך פון די אידישע סאָלדאַטן, און אַלע ציווילע קליידער, וואָס מע וועט באַ זיי געפינען, אָפּנעמען אָדער באַפעלן פאַרקויפן און זען, אַז דאָס זאָל דערפילט ווערן; ב) אַף ווייטער זען, אַז קיין שום, אַפילו באַזונדערע טיילן פון דידאָזיקע קליידער זאָלן באַ זיי ניט זיין; ג) פרייטיק און שאַבעס אַף קיינע מיטאָגן און וועטשערעס אין די אידישע הייזער און טראַקטירן די סאָלדאַטן פון דערדאָזיקער נאַציע ניט לאָזן (זיי זיינען אין מיליטערדינסט—דאַרפן זיי עסן, וואָס מע גיט); ד) פאַרבאָטן די אידן צו ברענגען אין די ראָטעס און אין די הויפן עסן פאַר די אידישע סאָלדאַטן; ה) די אידישע סאָלדאַטן, וועלכע זיינען אַפילו נאָר עטוואָס פאַרדעכטיק, דאַרף מען צו דער נאַכט צו פון הויף ניט אַרויסלאָזן; ו) איינשטעלן אין ראָטע (קאָמאַנדע) מיט דער הילף פון ספּעציעל באַפולמעכטיקטע מענטשן אַ געהיימע אויפזיכט איבער אַלע אידן פונם געגעבענעם מיליטערישן טייל. דידאָזיקע אויפזיכט וועט ברענגען נוצן נאָר דאַן, ווען זי וועט זיין אַ שטענדיקע; ז) איין מאָל אין כוידעש, אָנהויבנדיק פונם איצטיקן, מאַכן אין די קעסטלעך פון די אידישע סאָלדאַטן אַ רעוויזיע, ניט דערקלערנדיק די אורזאַך; קעדיי ניט אַרויסצורופן קיין פאַרדאַכט, קען מען גלייכצייטיק מיט אידישע קעסטלעך רעוויזירן אויך אייניקע קעסטלעך פון קריסטלעכע סאָלדאַטן. בעאייס דער רעוויזיע שטרענג נאָכקוקן, צי געפינען זיך ניט אין די קעסטלעך קיין פּראָקלאַמאַציעס, פאַרבאָטענע לידער, גאָטסלעסטערישע ספאָרים, פאָרנאָגראַפישע לידער א. א. וו.) ווי ווייט מעגלעך דערגיין די ריכטיקע אַדרעסן פון די מענטשן, וועלכע עס באַזוכן די אידישע סאָל-

דאַטן: ט) געבן צו פאַרשטיין די נידעריקע נאַטשאַלניקעס, ווי גרויס איז די געפאַר פאַר אונזער מיליטערישער קאַסטע, וואָס קען אַרויסקומען פונם סאָם פון דער געהיימער פראָפּאַגאַנדע. די אַרמיי איז נאָר דאַן אַ געטרייע און פעסטע שטיצע פון איר פאָטערלאַנד, ווען זי איז דערצויגן און לעבט מיט אירע אידעאַלן, ריין פון דעם שמוץ פונם סאָציאַליזם, וואָס האָט שוין געבראַכט די פעלקער פון די מאַרעוו-לענדער פיל שאָדן.

4. די פעלדפעבעלס און אונטער-אָפיצערן זיינען מעכויעוו צו דינען אין דערדאָזיקער וויכטיקער פראַגע אַלס געטרייע געהילפן זייערע קאָמאַנדירן, וועלכע דאַרפן זיי דערציען אין דעמדאָזיקן גייסט.

5. די באַטאַליאָן-קאָמאַנדירן געהערט די אַלגעמיינע באַאָבאַכטונג אין דערדאָזיקער פראַגע.

צום סאָף ברענג איך די ווערטער פון קאָרפּוס-קאָמאַנדיר, אַרויסגענומען פונם בריוו פון זיין עקסעלענץ צום דיוויזיאָן-נאַטשאַלניק: „מע דאַרף דערקלערן אַלע סאָלדאַטן, אַז עס איז בעסער פאַר זיי, אַז זיי זאָלן אַליין אויפזוכן די שולדיקע, איידער טראָגן אַף זיך די שווערע פאַראַנטוואָרטלעכקייט אינם פאַל, ווען די שולדיקע, וועלן אַנטדעקט ווערן דורך דער געריכטלעכער מאַכט".

איך ווענד אַף דעם אייער אויפמערקזאַמקייט.

דעם אָריגינאַל האָבן אונטערגעשריבן:

פאָלק-קאָמאַנדיר, פּאָלקאָווניק

אָברוטשעוו.

ריכטיק: פאָלק-אַדיוטאַנט פּאָרוטשיק

שאָמנאָ.

72. דער אַלגעמיינער שטרייק קעגן דער מאָביליזאַציע אין קאָוונע.

(קאָרעספּאָנדענץ אין נומ. 19 „לעצטע פּאָסטרונגען", 1905)

אַף דער פאַרזאַמלונג וועגן דער נייער מאָביליזאַציע האָבן די אויפגערעגטע רעזערוויסטן, אידן און קריסטן, אַריינגעטראָגן גאַנץ אַנטשלאָסענע פאָרשלאָגן. רעכענענדיק זיך מיט דערדאָזיקער שטימונג, האָט דער קאָמיטעט פון בונד געווענדעט זיך דעם 15-טן מיט אַ פּראָקלאַמאַציע „צו די בירגער", אין וועלכער ער האָט גערופן צום געווער, צום קאַמף געמיינזאַם מיט דעם רעוואָלוציאָנערן פּראָלעטאַריאַט (די פּראָקלאַמאַציע איז געווען אַף אידיש, פויליש און רוסיש).

אין אָוגוסט פון דעמזעלבן טאָג האָבן מיר אין נייע פּראָקלאַמאַציעס גערופן צו אַן אַלגעמיינעם פּאָליטישן שטרייק. די פּראָקלאַמאַציעס זיינען געווען פאַנאַנדערגעקלעפּט איבערן שטאָט אין אַסאַך עקזעמפּליאַרן און עס האָט זיי נאָכאַנאַנד געלייענט אַ גרויסער עולאָם, וואָס האָט זיך אַלץ געביטן. אַף מאָרגן אינדערפרי האָבן זיך געשטעלט אַלע פאַבריקן, אַכוץ נאָר די פאַבריק פון

שמידס. צו 11 אזייגער האָבן זיך פאַרמאַכט אַלע ווערקשטאַטן, מאַגאַזינען, עס האָט זיך אָפּגעשטעלט דער טראַמוואַי און עס האָבן אויפגעהערט אַרומפאָרן די פורמאַנעס. די שטרייקנדע אידישע אַרבעטער זיינען קימאַט אַלע געווען אפן גאַס — אָפן בירזשע. די קריסטן זיינען געבליבן אין זייערע פאַרשטעט און אין די אַרבעטער-קוואַרטאַלן, אַכוץ נאָר איינציקע, וואָס זיינען געקומען אַפן בירזשע.

די גאַסן זיינען געווען פול מיט דראַגונער און סאָלדאַטן. נאָך מיט אַ טאָג פריער האָט מען אין גאַנץ קאָוונער גובערניע „אַף אַ קורצער צייט" דערקלערט די פאַרשטאַרקטע שמירע און די רעזערוויסטן האָט מען אין אַ צווייטער הוי-דאַע דערקלערט, איז אין פאַל פון אַ בונט, וועט מען זיי באַשטראָפן מיט קאַ-טאָרגע און טויט.

אין דער פאָריקער נאַכט האָט מען אַרעסטירט 20 מענטשן — קריסטן און אידן.

צו אַזייגער 2 האָט זיך שמידטס פאַבריק אויך געשטעלט. אין מעשעך פון אַ גאַנצן טאָג זיינען די אַרבעטער מאַכנעסווייז אַרומגעגאַנגען איבערן שטאָט. איינצלנע אַגיטאַטאָרן זיינען זיך אויך צונויפגעגאַנגען מיט די רעזערוויסטן אַף געשלאָסענע פאַרזאַמלונגען, וואו מע האָט אויסגעאַרבעט אַ פּלאַן, וואָס צו טאָן מאָרגן, אין דעם טאָג, ווען די רעזערוויסטן האָבן זיך געדאַרפט שטעלן.

עס זיינען פאָרגעקומען אַסאַך צוזאַמענשטויסונגען צווישן די פּאַטרולן און די אַרבעטער.

דעם 16-טן האָט זיך אַן אוילאַם אַרבעטער אַ וואָרף געטאָן אַף אַ פּאַטרול פון 10 מענטשן, קעדיי אָפּצושלאָגן אַן אַרעסטירטן אַרבעטער — בודעלמאַן; עס האָט שוין געהאַלטן שלעכט, און נאָר דורך אַ גליקלעכן צופאַל איז מען ניצל געוואָרן פון בלוט-פאַרגיסונגען.

דעם 17-טן, דעם צווייטן טאָג פון שטרייק, איז אויסגעקומען צו פירן אַ האַרטנעקיקן קאַמף מיט דער פּאָליציי און די פּאַטרולן פאַר די פאַרמאַכטע קראָמען. די פּאָליציי האָט געסטראַשעט די קרעמער מיט 500 רובל שטראָף און האָט געפאָדערט עפענען די קראָמען און די מאַגאַזינען. דער פּאָליצמייסטער האָט מיט זיין אייגענער האַנט געעפנט 2-3 קראָמען. נאָר אונזערע אָטריאַדן זיינען קעסיידער ארומגעגאַנגען איבער די קראָמען, און מיר האָבן דאָך אויסגעפירט אונזערס. צו מיטאָג צייט זיינען אַלע קראָמען געווען פאַרמאַכט, און די באַלעבאַטים פון זיי זיינען גאָר פאַרשוואונדן.

די פּאַטרולן האָבן זיך אַרויסגעשלאָגן פון די קויכעס. יאָגנדיק זיך נאָך די אַרבעטער-אָטריאַדן, עטלעכע מענטשן האָט מען אַרעסטירט. דעם איינבינדער גליק (18-יאָר), וועלכן מע האָט געכאַפּט מיט פּראָקלאַמאַציעס, האָט מען אין צירקל שרעקלעך געשלאָגן. דאָסזעלבע איז געווען מיט אַן אַרבעטער סאָסנאָוו-סקי, בא וועלכן מע האָט געפונען אַ קויל.

אויסער זיך פון דערדאָזיקער כאַפּעניש פון מענטשן, האָבן די אַרבעטער אָפּגעשטעלט דעם פאַרבייפאָרנדן פּאָליצמייסטער און געפאָדערט פון אים, ער זאָל באַפרייען דעם נאָר וואָס אַרעסטירטן אַרבעטער — אַ קריסט. דער פּאָליצ-

מײַסטער האָט זיך אָפּגעזאָגט צו ערפילן די פאָדערונג פון די אַרבעטער און איז אַרײַן אין קאָרעט. נאָר אַף זײַן קאָפּ האָבן זיך אַ שאָט געטאָן גאַנץ געזונטע קלעפּ מיט שטעקנס און דער פּאָליצמײַסטער איז אַ צעמאַזיקטער קוים אַנטלאָפן.

די סאָלדאַטן האָבן ניט געשאָסן. די דראַגונער האָבן זיך געלאָזן פאַנאַנדערטרײַבן דעם אוילאָם. עס האָבן אַ פּייף געטאָן די נאַגאַיקעס, נאָר אין טומל האָט מען קײנעם ניט געקענט כאַפּן.

...די יעדיע װעגן שאָלעם, װאָס האָט זיך באַקומען דעם 18 אינדערפרי, האָט צוערשט קיין שום רושעם ניט געמאַכט. קיינער האָט ניט געגלויבט אין די יעדיעס, אָבער ניט גלויבן האָט זיך אויך ניט געוואָלט. רעכענענדיק זיך מיט דער אויפרעגונג פון פרייד, וואָס דידאָזיקע יעדיעס האָבן אַרויסגערופן, האָט אונזער קאָמיטעט דערלויבט דריי זעצער אָפּדרוקן די טעלעגראַמען.

די יעדיעס װעגן שאָלעם האָבן מער איידער אַלעמען באַרואיקט די רעזערװיסטן. 10 אַזייגער אינדערפרי זײַנען אפן מיליטער-פּונקט געקומען נאָר איינצלנע מענטשן. מע האָט געמוזט די צונעמונג פון די רעזערוויסטן אָפּלייגן אַף באַטאָג, נאָר ווי עס זײַנען געקומען די יעדיעס פון פּאָרטסמוט[108], האָבן זיך די רעזערוויסטן אַ שאָט געטאָן צום פּונקט... מיט דערדאָזיקער שטימונג האָט מען זיך געמוזט רעכענען — און דעם שטרייק האָט מען פאַרענדיקט.

X. די קאמפּאַניע קעגן דער בול'גין-דומע.

73. די סענטיאַבר־קאָנפערענץ פון די סאָצ. דעמ. פּאַרטייען.

(פּאַרטיי-מיטיילונגען: „לעצטע פּאָסירונגען", נומ. 22, 1905)

אין אָנפאַנג סענטיאַבר איז פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ פון די סאָציאַל-דע־מאָקראַטישע אָרגאַניזאַציעס אין רוסלאַנד, קעדיי אויסצואַרבעטן אַ געמיינזאַמע טאַקטיק בענוגייע צו דער גאָסודאַרסטווענער דומע.

אַף דער קאָנפערענץ זיינען איינגעלאַדן געווען די פאָרשטייער פון די צענט־ראַלע איינריכטונגען: פון דער אַרמענישער סאָצ. דעמ. אַרבעטער-אָרגאַניזאַציע, פון דעם אַלגעמיינעם אידישן אַרבעטער-בונד אין ליטע, פוילן און רוסלאַנד, פון דער לעטישער סאָצ. דעמ. אַרבעטער־פּאַרטיי, פון דער רעוואָלוציאָנערער אוקראַאינער פּאַרטיי, פון דער רוסלענדער סאָצ. דעמ. אַרבעטער־פּאַרטיי (אָרגאַ־ניזאַציאָנס קאָמיסיע *), פון דער רוסלענדער סאָצ. דעמ. אַרבעטער-פּאַרטיי (צענטראַלער קאָמיטעט **) און פון דער סאָציאַל־דעמאָקראַטיע פון פוילן און ליטע.

געקומען זיינען אַף דער קאָנפערענץ די פאָרשטייער פון אַלע איינגעלאַדע־נע אָרגאַניזאַציעס, אַכוץ פון דער ארמ. סאָצ. דעמ. אָרגאַניזאַציע, וועלכע האָט מודיע געווען, אַז זי האָט קיין צייט ניט געהאט צו שיקן אַ דעלעגאַט, באַ־קומענדיק צו שפּעט די ידיעה וועגן דעם טאָג פון דער קאָנפערענץ ***).

דער מיטגליד פון דער אָרגאַניזאַציאָנס-קאָמיסיע האָט דערקלערט, אַז קו־מענדיק צופעליק אַף דער קאָנפערענץ, אַנשטאט דעם דעלעגאַט, וועלכער איז ניט געקומען צו פאָרן צו דער רעכטער צייט, האָט ער ניט קיין באַפולמעכטי־קונג פון זיין אָרגאַניזאַציע צו פאַרטרעטן איר אַף דער קאָנפערענץ, און ער רעכנט, אַז ער האָט דאָס רעכט צו באַטייליקן זיך אין דער קאָנפערענץ „נאָר

*) די „מענשעוויקעס" אָדער די אָנהענגער פון „איסקראַ" (פון די „ל. פּ."). די רעד.

**) די „באָלשעוויקעס" אָדער די אָנהענגער פון דער צייטונג „פּראָלעטאַריער" די רעד.

***) שוין נאָך דער קאָנפערענץ האָט די ארמ. סאָצ. דעמ. אַרבעט. אָרגאַנ. באַקאַנט ווערנדיק מיט די אַרבעטן פון דער באַראַטונג, מודיע געווען, אַז זי איז מסכים אונטערשרייבן זיך אונטער די אָנגענומענע רעזאָלוציעס. די רעד.

אין דעם פאל, אויב די אָרגאַניזאַציע, צו וועלכער ער געהערט, וועט ניט מע־כויעוו זיין צו ערפילן די באשלוסן פון דער קאָנפערענץ", און אויב די באזונדערע לאגע, וועלכע ער פארנעמט, וועט ניט זיין קיין מעניע צו זיין אנטייל אף דער קאָנפערענץ „מיט די רעכטן פון א פולבארעכטיקטן מיטגליד".

די קאָנפערענץ האָט פעסטגעשטעלט, אז:

1) אלע רעזאָלוציעס, וואָס וועלן אָנגענומען ווערן דורך אן איינפאכער שטימענמערהייט (יעדע אָרגאַניזאַציע האָט איין שטימע), זיינען מעכויעוו צו ערפילן יענע אָרגאַניזאַציעס, ווען פאָרשטייער עס האָבן געשטימט פאר די־זיקע רעזאָלוציעס.

2) פובליקירן די אָנגענומענע רעזאָלוציעס זיינען מעכויעוו אויך יענע אָר־גאַניזאַציעס, וועמענס פאָרשטייער עס האָבן געשטימט קעגן זיי.

בענוגייע צו דער דערקלערונג פון דעם מיטגליד פון דער אָרגאַניזאַציאָנס־קאָמיסיע האָט די קאָנפערענץ באשלאָסן:

דעם רעזולטאט פון דער אָפּשטימונג, וועלכע עס וועט פאָרקומען בא דער באשליסונג פון די פראגן, דארף מען אויסרעכענען נאָך דעם, ווי מע וועט באקומען אן ענטפער פון דער אָרגאַניזאַציאָנס־קאָמיסיע וועגן איר האַסקאָמע מיט דער שטימע פון איר מיטגליד. דער ענטפער דארף צוגעשטעלט ווערן צום... (אזא און אזא טערמין), אויב צו דעם אָפּגעשטעלטן טערמין וועט דער ענטפער ניט צוגעשטעלט ווערן, וועט מען די שטימע פון דעם מיט־גליד פון דער אָרגאַניזאַציאָנס־קאָמיסיע רעכענען פאר א באראטנדע שטימע.

פארלאנגענדיק מעגלעכסט גיכער צו באנוצן זיך מיט דעם באשלוס פון דער קאָנפערענץ, האָט די פארזאמלונג אָנגענומען:

די רעזאָלוציעס, וועלכע וועלן אין יעדן פאל באקומען די מערהייט פון די שטימען, דארפן דינען פאר א וועגווייזער פאר די אָרגאַניזאַציעס, וואָס האָבן זיי אָנגענומען, נאָך איידער מע וועט ענדגילטיק אויסרעכענען דעם רע־זולטאט פון דער אָפּשטימונג און איידער מע וועט זי פארעפנטלעכן.

נאָך דעם, ווי עס איז קלאָר געוואָרן די באציאונג פון די אָרגאַניזאַציעס, וואָס האָבן זיך באטייליקט אין דער קאָנפערענץ, צו דער גאָסודארסטווענער דומע און נאָך לאנגע וויקוכים וועגן דערדאָזיקער פראגע האָט מען אָנגענומען די פאלגנדע רעזאָלוציעס[109]:

די רעזאָלוציע וועגן דער גאָסודארסטווענער דומע.

באטראכטנדיק די פראגע וועגן דער באציאונג צו דער גאָסודארסטווענער דומע, זיינען מיר, די פאָרשטייער פון די צענטראלע איינריכטונגען: פון אל־געמיינעם אידישן ארבעטער־בונד אין ליטע, פוילן און רוסלאנד, פון דער לע־טישער סאָצ. דעמ. ארבעטער־פארטיי, פון דער רעוואָלוציאָנערער אוקראינער פארטיי, פון דער רוסלענדער סאָצ. דעמ. ארבעטער־פארטיי (צענטראלער קאָ־

מיטעט) און פון דער סאָציאַל-דעמאָקראַטיע פון פוילן און ליטע, געקומען צו דעם פאָלגנדן באַשלוס:

די גאָסודאַרסטווענע דומע, וואָס די צאַרישע רעגירונג רופט צונויף, איז אַ גראָבע פאַרפעלשונג פון אַ פאָלקס-פאַרטרעטונג, אַ פאַרפעלשונג, וועלכע עס האָט דעם צוועק איינצוהאַלטן און איינצופונדעווען די מאַכט פון דער זעלבסטהערשונג, וואָס איז צערודערט געוואָרן דורך דער רעוואָלוציאָנערער באַוועגונג פון פראָלעטאַריאַט, און צו באַשאַפן פאַר דער רעגירונג און דער בורזשואַזיע אַ געצייג אף צו באַפעסטיקן זייער פאָליטישע הערשאַפט איבער דעם פראָלעטאַריאַט און די אָרימע מאַסן פון די פויערים.

דורך דעם אָנשטעל פון אַ פאָלקספאַרטרעטונג צילט זיך די זעלבסטהערשונג פאָליטיש צו מיסקאַרעוו זיין זיך מיט אַ באַדייטנדן טייל פון דער בורזשואַזיע, וואָס איז איינגעמאַטערט געוואָרן פון דער אַרבעטער-באַוועגונג און באַגערט אויפשטעלן די אָרדענונג; דורך דעמדאָזיקן אנשטעל וויל זי זיך באַוואָרענען מיט איר סימפאַטיע און איר שטיצע, קעדיי דערנאָך שוין אין שותּפעס מיט איר דערשטיקן די רעוואָלוציאָנערע באַוועגונג פון די פראָלעטאַריער און די פויערים.

צו דעמדאָזיקן צוועק פון דער גאָסודאַרסטווענער דומע, אַלס אַ נייען אָרגאַן פון דער צאַרישער רעגירונג, זיינען אַפן בעסטן אויפן צוגעפאַסט געוואָרן אַלע גרונד-יעסוידעס פון דעם געזעץ פון 6-טן אויגוסט:

1) די וואַל-סיסטעם, וואָס איז געבויט אף אַ הויכן פאַרמעגענס-צענז, באַזייטיקט פון דעם אנטייל אין די וואַלן דעם גאַנצן פראָלעטאַריאַט, אַלע פויערים (מער ווי $9/10$ פון די פויערים), דעם גרעסטן טייל פון דער אַ בעטנדער אינטעליגענץ און דער שטאָטישער קליין-בורזשואַזיע, און פאַר יענעם טייל פון דער באַפעלקערונג, וועלכע עס איז ניט באַזייטיקט געוואָרן פון דעמדאָזיקן אנטייל, האָט מען דאָס וואַלרעכט געמאַכט פאַר אַ הוילן אנשטעל דורך דעם, וואָס די וואַלן זיינען ניט דירעקטע, נאָר פילגאָרנדיקע.

2) נאָך איר קאָמפּעטענץ נאָך איז די גאָסודאַרסטווענע דומע דורכאויס נאָר אַ באַראַטנדע פאַרזאַמלונג, וועלכע עס האָט קיין שום געזעצגעבנדע מאַכט ניט, און דעריבער האָט זי ניט קיין שום פאָליטישע מאַכט פאַרן פאָלק און איז בלויז אַ פּאַשעטער צוגאָב צו דער ביוראָקראַטישער מאַשין פון דער רוסלענדער זעלבסטהערשונג.

3) דער אומשטאַנד, וואָס די באַפעלקערונג איז באַרויבט פון די עלעמענטאַרסטע בירגערלעכע רעכטן—פרייהייט פון דער פרעסע און ריידן, פאַרזאַמלונגען און פאַראיינען, אומבאַריבאַרקייט פון דער פערזאָן און וואוינונג, און אינאיינעם דערמיט די אַלץ ברייטערע אָנווענדונג פון די העכסט אכזאָריעסדיקע אונטערדריקונגען אין דער פאָרם פון קריגסצושטאַנד, מאַסן-האַריגעס, אָרגאַניזירונג פון „שוואַרצע מייעס״ און אויפרייצונג פון נאַציאָנאַלער סינע,—דאָס אַלץ מאַכט די וואַלן גופא פאַר אַ כוצפּעדיקע קאָמעדיע, וועלכע עס פאַרזיכערט פולקום דער רעגירונג, אַז די גאָסודאַרסטווענע דומע זאָל באַשטיין פון אַזעלכע עלעמענטן, וועלכע זי באַגערט.

באַטראַכטנדיק דאָס אַלעס, אַנערקענט די קאָנפערענץ:

1) די גאָסודאַרסטווענע דומע איז נאָך איר עצם טאָך נאָך אומפעאיק אָנצונעמען וויפיל ניט איז באַפרידיקנדע מיטלען אַף צו פאַרבעסערן די עקאָנאָמישע און רעכטלעכע לאַגע פון די ברייטע מאַסן פון פאָלק, און אַלע אַזעלכע האָפענונגען, וועלכע די רעגירונג און אַ טייל פון דער בורזשואַזיע פלאַנצן ענערגיש איין אין פאָלק, זיינען מעסוגל בלויז אויסצוהעלפן דער זעלבסטהערשונג צו פאַרווירקלעכן אירע אויכזיכטן, אָפשוואַכנדיק די רעוואָלוציאָנערע ענערגיע פון פראָלעטאַריאַט און די פויערים און פארקלענערנדיק זייער מוט צום קאַמף.

2) דער געזעץ וועגן דער גאָסודאַרסטווו. דומע האָט באַשטעטיקט די ריכטיקייט פון אונזער טאַקטישן לאָזונג, אַז נאָר דער זיגרייכער אויפשטאַנד פון פאָלק מיט דעם פראָלעטאַריאַט בּראָש וועט מאַכן אַ סאָף צו דעם זעלבסטהערשנדן רעזשים און וועט באַשאַפן א דעמאָקראַטישע רעפובליק, ד. ה. אַ מלוכע-אָרדענונג, וועלכע עס פאַרזיכערט אַם בעסטן די ברייטע אַנטוויקלונג פון דעם קלאסנקאַמף פון פראָלעטאַריאַט, און האָט נאָך אַ מאָל אַוועקגעשטעלט פאַר דער רוסלענדער סאָציאַל-דעמאָקראַטיע די אויפגאַבע פון דעם איצטיקן מאָמענט — צוגרייטן זיך צום באוואָפנטן אויפשטאַנד פון פאָלק.

און דעריבער האָט די קאָנפערענץ באַשלאָסן:

1) אויסנוצן דעם פארשטייענדן פעריאָד פון דער וואל-קאָמפאניע פאר אַ ברייטסטע אגיטאציע:

אָרגאַניזירן מיטינגען און אַריינדרינגען אין אַ מעגלעכסט גרעסערע צאָל אף אלע וואל-פארזאמלונגען און, אויפדעקנדיק אף זיי דעםווירקלעכן כאַראַקטער און די צילן פון דער גאָסוד. דומע, אָנווייזן אף דער נויטיקייט צונויפצורופן אף אַ רעוואָלוציאָנערן וועג אַ קאָנסטיטואירנדע פאַרזאַמלונג אפן גרונד פון אַלגעמיינער, גלייכער, דירעקטער און געהיימער אָפשטימונג;

רופן אַלע עמעסע דעמאָקראַטישע עלעמענטן פון דער געזעלשאַפט צו אַן אקטיוון באָיקאָט פון דער דומע, אָנווייזנדיק, אז באַטייליקן זיך אין איר איז א בארפע און אַ פאראט קעגן דער פאָלקס-פרייהייט;

אָננעמען אף אלע פאַרזאַמלונגען אנטשפרעכנדע רעזאָלוציעס וועגן דער באַציאונג צו דער גאָסודארסטווענער דומע און וועגן צושטיין צו דעם רעוואָלוציאָנערן קאַמף פון פראָלעטאריאַט.

2) קעדיי אויסצודריקן אַ פראָטעסט קעגן דער גאָסודאַרסטוו. דומע און איינווירקן אף די אויסקלייבער און די וואלמענער, זאָל מען אָרגאניזירן אָפענע מאַסן-ארויסטרעטונגען פון פראָלעטאריאט.

3) אף דעם טאָג פון די ענדלעכע וואלן אין דער גאָסודארסטוו. דומע זאָל מען אומעטום איינשטעלן אלגעמיינע פאָליטישע שטרייקן, מאניפעסטאציעס און דעמאָנסטראציעס און אנווענדן אלע מיטלען דערצו, אז די וואלן זאָלן ניט פאָרקומען, און אפילע, ווען דאָס וועט זיין נויטיק, מיט געוואלט פאַרשטערן די וואל-פאַרזאַמלונגען.

נאָך דעם ווי מע האָט אָנגענומען די רעזאָלוציע וועגן דער גאָסוד. דומע,

האָט די קאָנפערענץ באַשלאָסן צונויפצורופן אין דער נאָענטסטער צוקונפט אַ נייע קאָנפערענץ און האָט איבערגעגעבן דעם צענטראַלן קאָמיטעט פון דער רוסל. סאָצ. דעמ. אַרב. פּאַרטיי און דעם צענטראַלן קאָמיטעט פון בונד צו אָרגאַני־זירן די קומענדע קאָנפערענץ.

... די פאָרשטייער פון די צענטראַלע איינריכטונגען:

פון אַלגעמיינעם אידישן אַרבעטער-בונד אין ליטע, פוילן און רוסלאַנד.

פון דער לעטישער סאָצ. דעמ. אַרבעטער-פּאַרטיי.

פון דער רעוואָלוציאָנערער אוקראַינער פּאַרטיי.

פון רוסלענדער סאָצ. דעמ. אַרב. פּאַרטיי (צענטראַל קאָמיטעט).

פון דער סאָציאַלדעמאָקראַטיע פון פוילן און ליטע.

74. „אַ פאָלקס-פאַרטרעטונג אָן דעם פאָלק“.

(אויפרוף פון צענטראַל-קאָמיטעט פון בונד)

ענדלעך איז עס געשען! די גאָסודאַרסטווענע דומע איז שוין דאָ!

די זעלבסטהערשונג האָט זיך שטאַרק געגרייט צו דער גרויסער געשע־ניש. אפשר און גרעסער זיינען געוואָרן די אַרעסטן, אַכזאַריעסדיקער די קאָ־זאַקן, מערדערישער די פּאָליציי. באַפאַלן מיט געווער אַף אַרבעטער-בערזעס און פאַרזאַמלונגען, שיסן אין די פענסטער פון פרידלעכע הייזער, פּאָגראָמען אַף אידן און האַריגעס אַף דער אינטעליגענץ,—דאָס זיינען די האַכאָנעס, וואָס טרעפּאָוו[110]) האָט געמאַכט, אום דער מאַניפעסט זאָל אַלעמען צופרידנשטעלן, קיינער זאָל זיך ניט דערוועגן אַ וואָרט דאַגעגן צו זאָגן. און נאָך קאַטערינאָס־לאַוו און נאָוואָראָסייסק, ניזשני נאָווגאָראָד און באַלאַשאָוו, נאָך בערדיטשעוו און האָמעל, מאַלעוו און ביאַליסטאָק[111]) האָט זיך די זעלבסטהערשונג געפילט גרייט.

מיט גאָטס וואָרט אַף די ליפּן און מיט אַ פעדער, נאָך אַ פייכטע פון טויט-אורטיילן אונטערשרייבן, האָט ניקאָלאַי דער לעצטער אונטערגעשריבן דעם מאַניפעסט פון 6-טן אווגוסט. אַ מערקווירדיקער דאָקומענט! וואָס אַ וואָרט—אַ פרעכער ליגן, וואָס אַ שורע—אַ שענדלעכע נידערטרעכטיקייט! ניט אומזיסט איז דער מאַניפעסט אויסגעאַרבעט אין אַ קאָמיסיע, אין וועלכער דער גרעסטער רוסישער צוואָוק, דער נידערטרעכטיקסטער קעמפער פאַר פינסטערניש, פּאָביעדאָנאָסצעוו[112]), איז אַ פאַרזיצנדער געוועזן.

...איצט איז געקומען די צייט... מיט 11 יאָר צוריק אין די ערשטע טעג פון זיין רעגירונג האָט ניקאָלאַי ערקלערט: „קיין פאָלקס-פאַרטרעטונג וועט בײַ מיר ניט זיין! קיין אומזיניקע כאַלוימעס וועל איך ניט ליידן!“ גאַנצע 11 יאָר האָט ער געקעמפט מיט די אומזיניקע כאַלוימעס, בייטשן און צוקערלעקעך, קוילן און רעפאָרמען זיינען זיינע געווער געוועזן. אַלץ אומזיסט! די כאַלוימעס

זיינען וואָר געוואָרן! די 11 יאָר האָבן זיך אָנגעהויבן מיט דעם קייסערס דאַנק די כוואַטעס פון פאנאגארייסקין פאָלק, וועלכע האָבן פאַר אַ פרידלעכן שטרייק געשאָסן אומבאַוואפנטע אַרבעטער [113]; געטענדיקט האָבן זיי זיך מיט לאָדז און אָדעס, נאָוואָראָסייסק און ביאַליסטאָק. אָנגעהויבן מיט איינצלנע הארוגים און געענדיקט מיט גאַנצע טייכן בלוט.

און איצט, ווען די רעוואָלוציע האלט דעם מערדער באַם האַלז און ווערגט אים, שטעלט ער אויס אַ קופערנעם שטערן און פארזיכערט זיינע טרייע אונטערטאנער, אַז ער און זיינע „אבות אבותיו" האָבן פון אייביק אַן געקלערט וועגן אויסגעווייילטע איינריכטונגען. די רוסישע טיראנען האָבן ניט אויפגעהערט צו טראכטן וועגן פאָלקס-פארטרעטונג און אָנגענומען אַלץ נייע מיטלען צו פאַרשטאַרקן די זעלבסטהערשונג. זייער אייניקל גייט מיטן זעלבן וועג. „די גאָסודארסטווענע דומע ווערט צונויפגערופן פון דעם פאָלקס טויווע וועגן"... פון אַ ראָשע אַ טויווע! די דומע וועט זיין אַ געזעצן-באראטנדע איינריכטונג אָן אַ ברעקל באַשטימונגס-רעכט. זי וועט מעגן טראַכטן וועגן געזעצן, ריידן וועגן זיי—באַשטימען, רעגירן וועט דער קייסער אַליין. וואל-רעכט האָבן אין שטאָט נאָר נגידים: באַלעבאָטים פון גרויסע הייזער, רייכע סאָחרים און פאַבריקאַנטן. „ווער ס'האט די מאטבייע, יענער האָט די דייע". די אַרבעטער, די אָרימע אינטעליגענץ און די שטאָטישע קליינבירגער גיט מען קיין וואל-רעכט ניט. פאַר די אינטערעסן פון די אָרימע לייט וועלן טראַכטן די נגידים; פאַר די אַרבעטער וועלן אַן אייצע געבן די פאבריקאנטן און סאָחרים. אַ טייל פויערים וועלן האָבן וואל-רעכט, אָבער ניט קיין דירעקטע, נאָר דריי-שטאָקיקע. דריי מאָל מוז דער פויערשער געדאנק דורכגעזייפט ווערן, ביז ער וועט אינגאנצן קאָשער ווערן. בא די פריצים און נגידים זיינען די וואלן אויך אומדירעקטע אָבער נאָר צוויי-שטאָקיקע. די שטעט מיט א ריין רוסישער באפעלקערונג גיט מען באַ די וואלן אסאך א גרעסערע באדייטונג ווי די, אין וועלכע די איינוואוינער זיינען ניט רוסן.

אויסקלייבן וועט מען מעגן נאָר אזעלכע קאַנדידאטן, וואָס קענען ריידן רוסיש. דאָס איז דערפאר, ווייל אין די שטעט מיט א ניט-רוסישער באפעלקערונג האָט שטארקער געפלאקערט דער רעוואָלוציאָנערער פייער, ווייל דער ניט רוסישער פראָלעטאריאט נעמט דעם גרעסטן אָנטייל אין דער רעוואָלוציאָנערער באוועגונג. די רעוואָלוציאָנערע פוילן און קאווקאז האָט מען אויסגעטיילט. מע קען ערווארטן, אז זיי וועט געוויס אָנקומען נאָך אַן ערגערער כיילעק.

וועגן וואל-אגיטאציע קען גאָר קיין רייד ניט זיין. פארזאמלונגען וועט מען מעגן מאכן נאָר אַ כוידעש פאר די וואלן; צולאָזן אף זיי וועט מען נאָר די, וואָס האָבן וואלרעכט; ריידן וועט מען מעגן נאָר דאָס, וואָס דער פאָליציי וועט געפעלן, ווען ניט, וועט זי פארמאכן די פארזאמלונג.

און דאָס איז גאָר! „איצט איז שוין אַלעס געענדיקט, האָט געזאָגט דער מאָסקווער גענעראַל-גובערנאַטאָר, „די דומע איז שוין אויסגעאַרבעט, און אַ סאָף! קיינע פאַרזאַמלונגען, קיינע בעראטונגען וועלן מער ניט ערלויבט ווערן!" דאָס, הייסט עס, איז אינגאַנצן די רוסישע „קאָנסטיטוציע".

...כאַווײרים! מיר האָבן שוין לאַנג אַרויסגעזאָגט, אַז פון דער זעלבסטהער־שונג ערוואַרטן מיר קיין פאָלקספרייהייט ניט; דער פּראָלעטאַריאַט ווייס שוין לאַנג, אַז וואָס פאַר אַ געשטאַלט די זעלבסטהערשונג זאָל ניט אָנעמען, איר באַטור וועט זי ניט בייטן. איצט האָט דאָס דער מאַניפעסט באַוויזן פאַר דער גאַנצער וועלט. איצט האָט דאָס ניקאָלאַי אַליין אָפן אַרויסגעזאָגט. עס וועלן זיך געפינען מענטשן, וואָס וועלן זיך לאָזן נאַרן; אַנדערע, ווייל זיי וועלן ניט פאַרשטיין דעם שווינדל, אַנדערע ווידער, ווייל זיי וועט עס לוינען: זיי וועלן זיך צופרידנשטעלן מיט אַ שאָטן פון פרייהייט, נאָר קעדיי דעם פּראָלעטאַריאַט איינגאַנצן געבונדן צו לאָזן. מיר מוזן אויפקלערן די ערשטע! מיר מוזן אַראָפּ־רייסן די מאַסקע פון די לעצטע! מיר טאָרן ניט לאָזן די זאַטע איינפירן אָרדע־נונג אינם לאַנד! זייער אָרדענונג איז אַ יאָך פאַר די פאָלקסמאַסן, דאָס איז אַן אָרדענונג פון פרייע הערן און געבונדענע קנעכט. באַיקאָטירט די ליבעראַלן, וועלכע וועלן אַנטייל נעמען אין די וואַלן! מישט זיך אַריין אין זייערע פאַר־זאַמלונגען! באַיקאָטירט די פאָלקס־פאַרטרעטער, וועלכע וועלן אָנעמען שוין אַ פשאָרע מיט דער זעלבסטהערשונג! קערט זיך אָפּ מיט פאַראַכטונג פון די דע־פּוטאַטן, וועלכע דער קייסער „געטרויט", אַף וועלכע ער האָפט, אַז זיי וועלן אים העלפן איינפירן אָרדענונג און רואיקייט.

כאַווײרים! פאַר די האַנאָכע, וואָס ניקאָלאַי האָט איצט געגעבן די נגידים, האָבן מיר מיט אונזער בלוט באַצאָלט! מיט אונזער שווייס האָבן מיר פאַר זיי רייכטום באַשאַפן; מיט טויזנטער יונגע לעבנס, מיט טויזנטער יאָרן סיביר און קאַטאָרגע האָבן מיר פאַר זיי פּאָליטישע האַנאָכעס געקויפט! די פּאָליטישע רעכט, וואָס מיר דאַרפן, קענען מיר באַקומען נאָר דורך אַ רעוואָלוציע, נאָר דורך אַן אַלגעמיינעם פאָלקס־אויפשטאַנד. די פאָלקס־רעגירונג, וועלכע וועט אונז געבן די מעגלעכקייט צו קעמפן פאַר אונזער פאָלקס־באַפרייאונג פון יעדער עקספּלואַטאַציע און באַדריקונג, די דעמאָקראַטישע רעפּובליק קען אויסגעאַר־בעט ווערן ניט אין אַ ביוראָקראַטישער קאָמיסיאָן, ניט אין אַ דומע פון נגידים, נאָר אין אַ קאָנסטיטואירנדער פאַרזאַמלונג, אויסגעקליבן פונם פאָלק אָפן גרונד פון אַלגעמיינעם, גלייכן, דירעקטן און געהיימען שטים־רעכט.

דער צאַר האָט געטאָן זיינס, מיר מוזן טאָן אינזערס! אַן אַלגעמיינער פאָלקס־אויפשטאַנד וועט פאַרניכטן די זעלבסטהערשונג מיט איר קלוימערשט געשאַנקענער דומע! די רעוואָלוציע וועט צונעמען בא ניקאָלאַיען די מעגלעכ־קייט „קאָנסטיטוציאָנען" צו שענקען! ווי אַ שטורמישער שטראָם וועט זי אַראָפּ־טראָגן אַלע שטערונגען, וועלכע פאַרצאַמען דעם פּראָלעטאַריאַט דעם וועג צו זיין ענדציל: זי וועט אים פּאָליטישע פרייהייט געבן! זי וועט אים דעם קאַמף־פּלאַץ פאַר עקאָנאָמישער גלייכהייט אָפּראַמען!

עס לעבע די רעוואָלוציע! נידער מיט דער זעלבסטהערשונג!
נידער מיט דער גאָסודאַרסטווענע דומע!
עס לעבע די קאָנסטיטואירנדע פאַרזאַמלונג!
עס לעבע די דעמאָקראַטישע רעפּובליק! עס לעבע דער סאָציאַליזם!

אויגוסט 1905. **דער צענטראַל־קאָמיטעט פון „בונד".**

75. די וויטעבסקער בורשואַזיע קלײַבט זיך אין דער בוליגין-דומע.

(קאָרעספּאָנדענץ אין „פּראָלעטאַרי" נומ. 19 פון 20-טן סענטיאַבר, 1905).

אַזוי ווי בײַ אונז איז נישטאָ קיין זעמסטווע, וואו עס טרעטן מער אָדער ווייניקער אַרויס די אויסערלעכע ליניעס פון דער פּאַרטיי, האָט דאָ ניט דער ליבעראַליזם קיין צוגעגרייטן באָדן; די נאַציאָנאַלע פראַגע (צווישן די ערד-באַזיצער זײַנען מער פּאָליאַקן) האָט דאָ באַשאַפן ניט מער ווי אַן אָפּאָזיציאָנעלע באַציאונג צו דער רעגירונג נאָר אין דער איין דאָזיקער פראַגע; אין די איבעריקע פראַגן אָבער זוכט די מערהייט שטיצע בײַ דעררעגירונג. ווי אַזוי עס האָבן זיך אויפגעפירט אונזערע אַגראַריער אין דער עפּאָכע פונם „פּרילינג" האָט בוילעט באַוויזן די פאַרזאַמלונג פון דער לאַנדווירטשאַפטלעכער געזעלשאַפט, אויף וועלכער דער פּרינציפּ פון אַלגעמיינעם וואַלרעכט איז אַנערקענט געוואָרן פאַר אַ שעדלעכן, און די באַפרייאונג פון אונטערדריקונג האָט מען געפאָדערט נאָר פאַר איין נאַציאָנאַליטעט — פאַר דער פּוילישער.

אונזערע ליבעראַלן האָבן פאַרשטאַנען די גאַנצע שוועריקייט פון דער אויפגאַבע, וואָס עס שטייט פאַר זיי. און האָבן אָנגעווענדט דעם אַלטן, דורך די ליבעראַלן אויסגעפּרואוווטן מיטל — שווימען אין אַ נעבל פון פראַזן. אויף דער ערשטער, אַזוי צו זאָגן, גרינדונגס-פאַרזאַמלונג איז אוועקגעשטעלט געוואָרן די פראַגע וועגן דער באַציאונג צו די וואַלן. דער פאָרטרעגער, געבנדיק אַן איבערבליק איבער דער ליבעראַלער ליטעראַטור וועגן דער באַציאונג פון דער זעמסקער סוויורע און פונם ביוראָ פונם „פאַריין פון די פאַריינען"[114] און וועגן דער פּאָזיציע פון „איסקראַ"[115], האָט גערופן נעמען אַן אנטייל אין די וואַלן, קעדיי קלוימערשט אויפצורייסן די דומע פון אינעווייניק.

דער פאָרשטייער פון אונזער גרופּע (ר. ס. ד. א. פּ.) האָט קלאָר געמאַכט די פיזיאָנאָמיע פון דער קומענדיקער גאָסודאַרסטווענער דומע און פון איר צוזאַמענשטעל און גערופן באָיקאָטירן די דומע אינם גאַנצן גאַנג פון די וואַלן, אָנהייבנדיק פון דער ערשטער סטאַדיע. אינם פאַל, אויב דאָס וועט זיך ניט איינגעבן, האָט ער גערופן צעזפּרייסן די דומע דורך אַן אַלגעמיינעם באַוואָפנטן אויפשטאַנד.

נאָך דער דאָזיקער רעדע זײַנען די דעבאַטן געוואָרן לעבעדיקער. איינער, אַ מער אָפנהערציקער רעדנער, האָט גערופן גיין אין דומע, קעדיי „אונטערצוטראָגן דעם טראָן אַ נייעם אַדרעס", צו וועלכן מע וועט זיך אין די „ספערן" מוזן צוהערן. אַ צווייטער רעדנער האָט אָנגעוויזן, אַז „מיר, ליבעראַלן, האָבן ניט מיט וואָס צו קעמפן; אויב מיר וועלן זאָגן: „מיר באָיקאָטירן", איז דאָס ניט מער ווי אַ פּוסטע פראַזע. אַן אַנדער זאַך איז די גאַס, דאָס איז אַ קראַפט, „מיר אָבער דאַרפן גיין אין דומע". צום סאָף איז באַשלאָסן געוואָרן נעמען אַן אנטייל אין דער וואַל-קאַמפּאַניע, לאָזנדיק די פראַגע וועגן באָיקאָט אָפן.

די אידישע בורזשואַזיע האָט נאָכגעטאַנצט דעם בײַשפּיל פון דער קריסטלעכער און אָנגעהויבן באַזונדער צוגרייטן זיך צו די וואַלן. אויף דער ערשטער

פאַרזאַמלונג, וואָס איז צונויפגערופן געוואָרן לויט דער איניציאַטיוו פון צוויי פּערזאָן, האָט זיך צונויפגעקליבן די גאַנצע אָרטיקע „פּני". אַלס אַ „היי־ליקן עמעס" האָט מען זיי צוגעטראָגן אַ טעזיס, אַז דאָס אידנטום באַקומט צום ערשטן מאָל פולשטענדיקע גלייכהייט, כאָטש אַפּילע נאָר בײַ די וואַלן, וועלכע די אידן דאַרפן דעריבער שעצן און אַלס אַ וויכטיקן פּרעצעדענט פאַר־פעסטיקן.

דער פאָרשטייער פון אונזער גרופּע האָט אָנגעוויזן אַף דער אָרגאַנישער פאַרבינדונג פון דער „אידנפראַגע" מיט דער אַלרוסלענדישער און אַלוועלטלע־כער פראַגע — מיט דער אומשטיצונג פון דער זעלבסטהערשונג און מיטן קאַמף פאַרן סאָציאַליזם. קלאָר מאַכנדיק די פיזיאָנאָמיע פון דער גאָסודאַרסט־ווענער דומע און די צילן, וועלכע מע פאַרפאָלגט מיט איר צונויפרופונג, האָט ער גערופן באָיקאָטירן די וואַלן און איינגעלאַדן מיטגיין מיטן פּראָלעטאַריאַט אַפן רעוואָלוציאָנערן וועג.

די בונדיסטן, וואָס זיינען דערנאָך אונטערגעגאַנגען, האָבן אַרויסגעזאָגט דיזעלביקע מיינונגען. זיי האָבן דערמאָנט דער אידישער בורזשואַזיע, אַז זי האָט אַלעמאָל סימפּאַטיזירט דעם פּראָלעטאַריאַט... די רעוואָלוציע איז אומפאַר־מיידלעך און דערפאַר איז ניטאָ וואָס צו באַהאַלטן זיך הינטער די שירמען פון דער גאָסודאַרסטווענער דומע.

די פאַרזאַמלונג איז ניט דערפירט געוואָרן ביזן סאָף, ווייל עס האָט אויס־געבראָכן אַ קאָנפליקט צווישן אונז (רעוואָלוציאָנערן) און דעם פאָרזיצער, וועלכער האָט ניט געוואָלט ווייטער פירן די דיסקוסיע וועגן באָיקאָט, כאָטש דער גרעסטער טייל פון די איינגעלאַדענע ווייל ער האָט געפאָדערט פאָרזעצן די דעבאַטן.

די רעדלפירער פון דער אידישער בורזשואַזיע האָבן אָנגעהויבן איינצואָר־דענען זייערע פאַרזאַמלונגען „קאָנספּיראַטיוו" און אַף איינער פון זיי האָט מען מיט אַ מערהייט פון 25 שטימען קעגן 10 באַשלאָסן ניט צו דערלאָזן אַף דידאָ־זיקע פאַרזאַמלונגען קיין פאָרשטייער פון די אָרטיקע אָרגאַניזאַציעס פון ר. ס. ד. א. פּ. און בונד.

76. פּראָטעסט־מיטינג אין זשיטאָמיר.

(קאָרעספּאָנדענץ אין „לעצטע פּאָסירונגען" נומ. 19, 1905))

מיט אַ וואָך אָנדערהאַלבן איידער מע האָט פאַרעפנטלעכט דעם מאַניפעסט וועגן דער גאָסודאַרסטווענער דומע, האָבן מיר באַקומען פון צ. ק. אַ צירקו־ליאַר־בריוו, אין וועלכן ער האָט פאָרגעלייגט צו פּראָטעסטירן אַף אַלערליי אויפאַנים קעגן דעם פּראָיעקט פון דער גאָסודאַרסטווענער דומע נאָך דעם ווי מע וועט אים פאַרעפנטלעכן. אין דעם צירקוליאַר איז אָנגעוויזן געוועזן אַף דער אָרגאַניזירונג פון גרויסע מאַסן־מיטינגען, אלס אַף דעם בעסטן מיטל באַ־קאַנט צו מאַכן די אַרבעטער און דעם ברייטן פּובליק ביכלאַל מיט דעם ווירק־

לעכן כאַראַקטער פון דער דומע. די פאַרעפנטלעכונג פון מאַניפעסט האָט מען געוואַרט פון טאָג אַף טאָג, און מיר האָבן באַשלאָסן אָפּצורופן זיך אַף דעם דאָזיקן אַקט מיט אַ פּראָטעסט־מיטינג אין שול.

זונטיק, דעם 7־טן אַווגוסט, זײַנען אונזערע אַגיטאַטאָרן ארומגעגאַנגען די שטאָט און האָבן אײַנגעלאַדן אַלעמען אַף דעם מיטינג; אַף די פאַבריקן און וואַרשטאַטן האָט מען געהאַלטן קורצע רעדעס וועגן דער באַדײַטונג פון דעם מיטינג. פון 7 אַזײגער אינאָווענט האָט דאָס פּובליק אָנגעהויבן צונויפגיין זיך אין דער גרויסער שול. די שול איז באַלד געוואָרן פול און פיל און עטלעכע הונדערט מענטשן האָבן געמוזט אַרויף אַף דער גאַלעריי. דער עולם איז באַשטאַנען דער ס׳ראָוו פון אַרבעטער, עס זײַנען אויך געווען אַסאַך פון דער אינטעליגענטער יוגנט; פון דער „געזעלשאַפט” איז קימאַט קיינער ניט געווען. 8 אַזײגער האָט דער פאָרזיצנדער געעפנט די פאַרזאַמלונג, האָט אַלעמען געבעטן בלײַבן רואיק אַף די ערטער, אויב עס וועט זיך באַווײַזן פּאָליציי, און האָט געגעבן דאָס וואָרט אונזער אראַטאָר. די פאַרזאַמלונג האָט אויסגעזען זייער גרויסאַרטיק; טיפע שטילקייט, העלע עלעקטרישע באַלײַכטונג, אַ יאַם פון קעפּ מיט אַן אָנגעשטרענגטער אויפמערקזאַמקייט אַף די פּענימער.

דער רעדנער האָט גערעדט פון בימע אַף אידיש וועגן דער גאָסוד. דומע; זײַן רעדע האָט געדויערט אָנדערהאַלבן שאָ. אינמיטן באַווײַזט זיך פּאָליציי. דעם פּאָליצמײַסטער האָט מען דערקלערט, אַז מע רעדט וועגן דעם פּראָיעקט פון דער גאָסוד. דומע. ער איז אַוועקגעפאָרן אַן אײַצע האלטן זיך מיט דעם גובערנאַטאָר, דער פאָרזיצער בעט אָפּהיטן די אָרדענונג, און דער מיטינג גייט זיך ווײַטער. אין 20 מינוט אַרום האָט דער אראַטאָר געענדיקט און דאָס וואָרט האָט באַקומען דער כאַווער פון דער היגער גרופּע פון דער רוסלענדער פּאַרטיי. מיט וועלכער מיר זײַנען אַרײַן אין פאַרבינדונג שוין גופע אַפן מיטינג. ער האָט גערעדט אַף רוסיש אַ מינוט 15. זײַן רעדע האָט געמאַכט אַ גוטן אײַנדרוק.

נאָך די רעדעס האָט דער פאָרזיצנדער פאָרגעלייגט אַ רעזאָלוציע, וועלכע מע האָט גלײַך דורכגעלייענט אַף אידיש און רוסיש. די רעזאָלוציע האָט מען אײַנשטימיק אָנגענומען. דער פאָרזיצנדער דערקלערט די פאַרזאַמלונג פאַר געשלאָסן, און דער כאַווער, וואָס האָט געפירט די פאַרהאַנדלונגען מיט דער פּאָליציי, בעט דאָס וואָרט. ער איז מודיע, אַז דער פּאָליצמײַסטער פאַרזיכערט קיינעם פון מיטינג ניט אַרעסטירן און ניט רירן, נאָר מיט דעם טנאַי, אַז מע זאָל זיך צעגיין אײַנציקווײַז, ניט אַלע אינאיינעם, און מע זאָל פאַרשרײַבן באַם אַרויסגאַנג די נעמען. דאָס פּובליקום צווײַפלט אין דער ראַיעלקייט פון די האַוואָכעס פון דער פּאָליציי מיט די דראַגונער. דער פּאָליצמײַסטער דערקלערט נאָכאַמאָל, אַז מע וועט קיינעם ניט רירן. מע האָט אָנגעהויבן צו פאַנאַנדערגיין זיך. באַם ארויסגאַנג האָט מען אַ ביסל אַרומגעזוכט, פאַרשריבן די פאַמיליע און דורכגעלאָזן; צו איינס באַנאַכט זײַנען זיך אלע צעגאַנגען. מע האָט פאַרהאַלטן צוויי: זיי האָבן זיך עטלעכע מאָל אַנדערש אָנגערופן...

77. אַלגעמיינער שטרייק אין לאָדז.

(קאָרעספּאָנדענץ אין „לעצטע פּאַסירונגען“ נומ. 19, 1905)

שוין מער ווי צוויי כאָדאָשים, אַז אונזער שטאָט זעט אויס ווי אַ מילכאָמע-לאַגער. אַף אלע ראָגן שטייען סאלדאַטן אַף דער וואַך, אין אַסאַך הייזער געפינט זיך מיליטער, איבער די גאַסן מאַרשירן פּאַטרולן — רייטן קאַזאַקן און דרייען זיך ארום פּאָליציי-לייט.

...די כאַיעל און די פּאָליציי פילן זיך פּאַר די באַלעבאַטים פון שטאָט. זייערע געוואלט-מאַיסים און זייער ווילקיר איז ניט צו באַשרייבן. טעגלעך קומען פאָר מאַסנווייז אַרעסטן באַ די „אבלאַוועס“. מע שלעפּט אַראָפּ פון די בעטן, מע נויט פרויען אָנטאָן זיך פּאַר די אויגן פון דער פּאָליציי, מע באַליידיקט זיי אַף אַלערליי אויפאַנים, די אַרעסטירטע פירט מען הונדערטערווייז אַוועק אין צירקל; ניט לאָדזער ניכטאָווים שיקט מען אַרויס אַהיים.

...נאָר דידאָזיקע אַלע שרעקלעכע באַדינגונגען האָבן ניט געשטערט דעם לאָדזער פּראָלעטאַריאַט אָפן אויסדריקן זיין פּראָטעסט קעגן דער גאָסודאַרסטווענער דומע. דער לאָדזער פּראָלעטאַריאַט האָט באַוויזן, אַז ניט די שרעקן פון די שטורם-טעג און ניט דער קריגס-צושטאַנד קענען ניט אָפּשטעלן דעם רעוואָלוציאָנערן קאַמף. די לאָדזער באַפעלקערונג האָט זיך אויפגערודערט באַ דעמדאָזיקן פּראָטעסט, מוירע האָבנדיק, עס זאָלן זיך ניט איבערכאַזערן די איימעדיקע יוני-טעג. נאָר דער אַלגעמיינער שטרייק פון 8 און 9 אַווגוסט איז דורכגעגאַנגען אָן בלוטפאַרגיסונג.

ווי נאָר מע האָט פאַרעפנטלעכט דעם מאַניפעסט וועגן דער גאָסודאַרסטווענער דומע, האָט אונזער אָרגאַניזאַציע באַשלאָסן צו דערקלערן אַן אַלגעמיינעם שטרייק, נאָר מיר האָבן נאָך ניט צייט געהאַט קאָנקרעט צו באַטראַכטן דידאָזיקע פראַגע, ווי פּ. פּ. ס. האָבן אונז מודיע געווען, אַז זיי האָבן אַף מאָנטיק, דעם 18-טן אַווגוסט, באַשטימט אַן אַלגעמיינעם שטרייק, וועגן וועלכן זיי האָבן שוין אַרויסגעלאָזן אַ בלעטל, און זיי האָבן פאָרגעלייגט אונז און פּ. ס. ד. צושטיין צום שטרייק. מיר האָבן ניט געוואָלט, אַז ס'זאָלן אויסקומען צוויי אַלגעמיינע שטרייקן און מיר האָבן אָנגענומען דעם פאָרשלאַג.

אינאיינעם מיט פּ. ס. ד. האָבן מיר געבילדעט אַ קאָמיסיע, וועלכע ס'האָט מאָנטיק אָנגעהויבן אַראָפּנעמען די אַרבעטער. מאָנטיק אינדערפרי זיינען אונזערע אָטריאַדן אַרומגעגאַנגען איבער די פאַבריקן און ווערקשטאַטן, האָבן פאַנאַנדערגעגעבן קאַרטלען און גערופן צום שטרייק. אין דעמדאָזיקן טאָג האָבן געוואָרפן די אַרבעט אַלע אידישע אַרבעטער. פון די פאַבריקן, וואו עס אַרבעטן קריסטן, זיינען נאָר ווייניקע געשטאַנען; באַם אַראָפּנעמען די אַרבעטער איז פאָרגעקומען אַף איין פאַבריק אַ צוזאַמענשטויסונג צווישן אונזער אָטריאַד און דעם פּאַטרול. דער פּאַטרול האָט ניט אַרויסגעלאָזן די אַרבעטער, וועלכע עס האָבן געוואָרפן די אַרבעט, האָט פאַרשפּאַרט די טויערן פון פאַבריק און האָט געוואָלט אַרעסטירן אונזער אָטריאַד. די אַרבעטער האָבן געלאָזן אין פּאַטרול אַ

שטראָם הייסן קאַלך אין די אַנשיי־כאַיעל האָבן זיך טייקעף געלאָזן לויפן. אַוועקלויפנדיק, האָבן די סאלדאַטן געשאָסן אין האָבן פאַרוואונדעט איין אַרבעטער.

דינסטיק האָט מען געוואָרפן די אַרבעט אַף די פאַבריקן פון פּאָזנאַנסקי, שייבלער, גראָמאַן, גייער און אַסאַך אַנדערע. דערוועגנדיק מאָנטיק, אַז די פאַבריקן ארבעטן, זיינען די אידישע ארבעטער דינסטיק אוועק צו דער אַרבעט, ווי נאָר אָבער זיי האָבן זיך דערוואוסט, דאָס די פאבריקן שטעלן זיך אָפּ, האָבן זיי אַלע געוואָרפן צוריק די ארבעט.

10 אזייגער אינדערפרי האָט מען אָנגעהויבן צו פארמאכן די קראָמען אַף פּעטראָקאָווער און די דערבייאיקע גאסן. ניט קוקנדיק, וואָס די פּאָליציי האָט עטלעכע מאָל געהייסן עפענען די קראָמען, סטראַשנדיק מיט 300 רובל שטראָף, זיינען דאָך די קראָמען געבליבן פארמאכט. דאָרטן, וואו מע האָט זיי געעפנט, האָבן זיי די אָטריאדן צוריק פארמאכט. עס זיינען אויך געווען פארמאכט די באנקן און די באנק - און עקספּעדיציאָנס־קאָנטאָרן.

דינסטיק אין אָוונט איז קיין איינציקע היגע צייטונג ניט ארויס. מע האָט זיך געפרואווט אָפּשטעלן דעם טראמוואי, נאָר דאָס האָט זיך ניט איינגעגעבן. ניט קוקנדיק, וואָס דער שטרייק איז ניט געווען קיין אלגעמיינער, האָט ער דאָך געהאט א מוירעדיקע באדייטונג, האָבנדיק אין זינען די באַרינגונגען, בא וועלכע עס איז אויסגעקומען אים דורכצופירן.

דיביידע טעג איז די שטאָט געווען פארפלייצט מיט כאַיעל און קאזאקן, וועלכע זיינען די גאנצע צייט אין לאנגע ציילן ארומגעפאָרן איבער די גאסן, באנוצנדיק גאנץ אָפט זייערע נאגאיקעס. אין דעם אידישן ארבעטער־קווארטאל האָבן די קאזאקן געשלאָגן יערן פארבייגייענדיקן. מאָנטיק אין אָוונט און דינסטיק באטאָג האָט זיך איינעם פון אונזערע פאָלק־קאמאנדירן פארוואָלט מאכן א פאראד פארן כאַיעל אַף דער פּעטראָקאָווער גאס, וועלכע ס'איז שטענדיק פול מיט פורן און פובליקום. די גאנצע באוועגונג האָט מען אָפּגעשטעלט. אַף איין ראָג איז געשטאנען דער אָרקעסטער און האָט געדונערט, ווי ער האָט נאָר געקענט. מער אלס א וויאָרסט האָט פארנומען דערדאָזיקער צוג. די סאלדאטן זיינען געגאנגען ניט אין ציילן, נאָר איינציקווייז, צוויי טריט ווייט איינער פון צווייטן. דאָס איז געווען א מאניפעסטאציע קעגן אונזער שטרייק. אפילע דער זיימיקער אוילאָם האָט אויך פארשטאנען דעמדאָזיקן וואונק, און עס האבן זיך געהערט אזעלכע פראזן: „זיי באווייזן, אז זיי זיינען נאָך דאָ אַף דער וועלט", „דאָס ווילן זיי אָנשרעקן די ארבעטער" און אז. וו...

78. גאַסן־מאניפעסטאציעס אין ווילנע.

(קאָרעספּאָנדענץ אין „לעצטע פּאסירונגען" נומ. 25, 1905).

מיטוואָך, דעם 28־טן סענטיאבר, האָט געדארפט פאָרקומען די ערשטע פארזאמלונג פון די היגע ווייַלער. מיר האָבן באשלאָסן צו קומען אַף דערדאָזיקער פארזאמלונג. דער פלאן איז געווען אזא: די ארבעטער קלייבן זיך צונויף אַף

דעם געאָרגיעווסקי פּראַספּעקט באַם קלוב (וואו די פּאַרזאַמלונג האָט געזאָלט פּאַרקומען), גייען אַריין אַף דער פּאַרזאַמלונג, מאַכן איר פּאַר אַ פּאָלקס-מיטינג און לייגן פּאַר זייער רעזאָלוציע. אויב עס וועט זיך ניט איינגעבן אַריינצוגיין אין קלוב, זאָל מען מאַכן דעם מיטינג אַפן גאַס; אויב דאָס וועט זיך אויך ניט איינגעבן, זאָלן זיך די אַרבעטער פּאַרשפּרייטן איבער פּאַרשיידענע גאַסן און זאָלן דאָרט מאַכן מאַניפעסטאַציעס. דעמדאָזיקן פּלאַן האָט אונזער קאָמיטעט פּאַרגעלייגט דער היגער גרופּע פון דער רוסלענדער פּאַרטיי, און זי האָט אים אָנגענומען.

די אַגיטאַציע פּאַרן באַיקאָט פון דער גאָס. דומע, האָט זיך באַ אונז ענערגיש געפירט שוין פון עטלעכע וואָכן. אין דעם מעשעך פון דער לעצטער צייט זיינען אַף אונזערע פּאַרזאַמלונגען (אַף קוואַרטירן און אַף פאַבריקן) איבערגעווען אַן ערעך 1200 מענטשן. דינסטיק, דעם 27 סענטיאַבר, האָט מען אַף אונזערע בירזשעס אָרגאַניזירט מיטינגען פון 100, 300 און מער אָנטיילנעמער. די אַרבעטער האָט מען גערופן צו אַן אָפענעם פּראָטעסט קעגן דער גאָס. דומע און מע האָט אויפגעפאָדערט זיי צו באַוואָפענען זיך. מיט דעם אויפרוף פון דער אָרגאַניזאַציע האָבן די אַרבעטער אַלע סימפּאַטיזירט. מיטוואָך באַטאָג האָט מען פּאַרשפּרייט בלעטלעך פון אונזער קאָמיטעט: „די ליבעראַלן און דער פּראָלעטאַריאַט”.

8 אַזייגער אין אָוונט האָבן זיך אַף די אָנגעמערקטע בירזשעס אָנגעהויבן צונויפקלייבן די אַרבעטער, און פון דאַנען האָבן זיי נאָכן סיגנאַל פון די אָרגאַניזאַטאָרן געזאָלט אַוועקגיין צום געאָרגיעווסקי פּראָספּעקט. די אַרבעטער זיינען געגאַנגען מונטערע, פריילעכע און באַוואָפנטע מיט וואָס יעדער האָט געקענט, דעריקער, פּאַרשטייט זיך, מיט שטיינער און שטעקנס. אַף דער אַרזאַמאַסער גאַס זיינען געווען אַ מענטשן 500, אַפן באַרג — 300, מער ווי אומעטום איז געווען אוילאַם אַף דער ווילנער גאַס, אַסאַך אַרבעטער האָבן זיך אויך געפונען אַף דער פּאָרטאָווער גאַס און אַנדערע גאַסן. סאַכאַקל זיינען געווען אַ מענטשן 3000, דערינען 400—500 מענטשן, וואָס זיינען געקומען, לויט דער אויפאָדערונג פון אַנדערע פּאַרטייען. אונזערע האַכאָנעט האָט, פּאַרשטייט זיך, די פּאָליציי ניט געקענט ניט באַמערקן.

די גאַסן זיינען געווען פול און פּיל מיט פּאָליציי. די ווײלער פלעגן דורכגיין אין קלוב אונטערן שוץ פון סאָלדאַטן. אַלע אַריינגאַנגען אַפן געאָרגיעווסקי פּראָספּעקט זיינען געווען פאַרנומען פון דער פּאָליציי, סאָלדאַטן און קאָזאַקן. „פּאַרדעכטיקע” פלעגט מען אַפן פּראָספּעקט ניט דורכלאָזן. אַלע בירזשעס זיינען געווען אָפּגעשניטן איינע פון די אַנדערע דורכן כאַיעל. ניט האָבנדיק קיין מעגלעכקייט צו קאָנצענטרירן זיך אַפן געאָרגיעווסקי פּראָספּעקט, האָבן די אַרבעטער אָנגעהויבן צו מאַניפעסטירן אַף די דערבייאיקע בירזשעס. עס האָבן זיך דערהערט אויסרופן: „נידער מיט דער גאָסודאַרסטוו. דומע” און אַנדערע. די אַרבעטער האָבן אָנגעהויבן צו שיסן פון רעוואָלווערן. אַ פּאָליציי-פּאַטרול איז זיך אין איין אָרט צעלאָפן, ווען די אַרבעטער האָבן גענומען שיסן. די

איינוואוינער האבן זיך דערשראקן. מע האט טייקעף אנגעהויבן צו פארמאכן די טויערן.

די גרעסטע מאניפעסטאציע איז געווען אף דער ווילנער גאס. א היפשע מאניפעסטאציע איז אויך געווען אף דער זאוואלנער, וואוהין עס זיינען זיך אויך צונויפגעקומען די ארבעטער פון עטלעכע בירזשעס; עס זיינען אויך געווען מאניפעסטאציעס אף די פאלגנדע גאסן: טראקער, רודניצקער, האספיטאלאווער, אידישער, גרויסער, דייטשער און אנד. די קאזאקן און די פאליציי פלעגן צעטרייבן די ארבעטער גרופן מיט זייער געוויינלעכער אכזאריעס. אף דער מאטראסקער גאס האט מען געגעבן א פוסטן זאַלפּ; מיט אַ באַזונדערע אכזאָריעס האָט מען געשלאָגן די אַרבעטער מיט נאַגאַיקעס און מיט שטילן פון די ביקסן אַף יענע בירזשעס, וואו עס איז געווען אַ קליינער אוילאָם; די אַרבעטער האָבן שווער פאַרוואונדעט אַן אָפיצער, א קאַזאַק, אַ גאָראָדאָוואָי און איינעם אַן אקאלאטאטשנעם. אַף דער גרויסער גאַס האָט באַקומען אַ היפשןביילעק דער פּאָליצמייסטער, וואָס האָט זיך אַ וואָרף געטאָן אַפן אוילאָם מיט א בלויזן שווערד. אַרעסטירט האָט מען נאָענט פון 50 מענטשן. מע האָט זיי פאַרטריבן אַפן פּאָליציי-הויף און געשלאָגן מאַקעס רעצאַך. אַסאַך האָט מען ארויסגענומען אויגן און ארויסגעשלאָגן ציינער.

...די פאַרזאַמלונג פון די ווילער איז ניט פאָרגעקומען. עטלעכע ליבעראַלן האָבן פאָרגעלייגט פאַנאַנדערגיין זיך איבער די פאַסירונגען אַף די גאַסן. דער געשוואָרענער אַדוואָקאַט טיקטין איז, פאַרקערט, געשטאַנען דערפאַר, אַז די פאַרזאַמלונג זאָל יאַ פאָרקומען, ווייל דער „האַמוין" קען אונז אלצאיינס ניט שטערן. אַפילע דער אקאלאטאטשניק האָט זיך אויך אַריינגעמישט, בעטנדיק דעם אוילאָם צו בלייבן: „אומרוען וועלן דאָך אלע מאָל זיין" — האָט ער געזאָגט, נאָר די ווילער האָבן באַ זיך דאָך ניט פויעל געווען צו בלייבן, און זיי זיינען זיך פאַנאַנדערגעגאַנגען.

כאָטש אונז האָט זיך ניט איינגעגעבן אינגאַנצן אויספירן אונזער פּלאַן, אָבער דאָך קענען מיר זאָגן, אַז דאָס ארויסטרעטן פון 28 סענטיאַבר האָט זיך איינגעגעבן. דידאָזיקע מאַניפעסטאַציעס האָבן אויפגערודערט די גאַנצע היגע באַפעלקערונג און האָבן באַוויזן, אַז די אַרבעטער זיינען גרייט צו קעמפן, און אַז זייער באַוואוסטזיין איז דערגאַנגען צו אַ גרויסן גראַד.

די שטימונג פון אונזערע אַרבעטער איז איצטער א געהויבענע, אַן אויפגעמונטערטע. די שלאָגעריי אין די צירקלען האָט ניט אָפגעשוואַכט זייער רעוואָלוציאָנערע ענערגיע. זי רופט אַרויס דעם שטאַרקסטן האס און אַ געפיל פון נעקאָמע. די אַרבעטער פאָדערן געווער.

79. א בלוטיקער צוזאמענשטויס אין מינסק.

(קארעספאנדענץ אין „לעצטע פאסירונגען" נומ. 23, 1905).

מיטוואָך, דעם 8-טן אָקטיאַבר, האָט געדאַרפט פאָרקומען אין איינער פון די היגע שולן (אַף באַלאָטנער גאַס) אַן אַרבעטער-מיטינג, וועלכן עס האָט צו-

נויפגערופן דער אָרטיקער קאָמיטעט פון בונד. בעת עס האָבן זיך קימאַט אַלע צונויפגעקליבן (איבער טויזנט מענטשן), האָט זיך אין שול אַריינגעריסן פּאָליציי. דער פאָרזיצנדער פון דער פאַרזאַמלונג האָט מודיע געווען, אַז דאָ קומט פאָר אַ מיטינג, אויף וועלכן מע באַטראַכט דעם מאַניפעסט פון 6-טן אויגוסט. דער פּריסטאַוו האָט געבעטן דעם פאָרזיצנדער באַרויִקן דעם עולם און האָט דערביי דערקלערט: „מע וועט נאָר פאַרשרייבן אַלעמענס נעמען און מע וועט אייך פריי לאָזן, וואַרט נאָר ביז דער פּאָליצמייסטער וועט קומען“.

מע האָט געוואַרט באַ אַ שאָ און דערביי איז די פאַרזאַמלונג פאָלקאָמען רואיק געווען. נאָך אַ שאָ באַווייזט זיך דער קורסקער „העלד“ [116], וועלכער האָט שוין געקראָגן אַ גרויסן נאָמען פאַר זיין בעריעמטע אָרגאַניזירן בלוטיקע האַריגעס און אָנפאַלן אויף קליינע קינדער. דער פאָרזיצנדער האָט דערקלערט, אַז ער וויל זיך מיט אים דורכריידן. געענטפערט אויף דערויף האָט דער קורסקער רעצייעך מיט אַ גראָבער זידלעריי און האָט אַ געשריי געטאָן: „שלאָגט זיי, די „מענואוואַלים“!

פון דער רעגע אָן הויבט זיך אָן אַ שרעקלעכע, אומדערהערטע רעציחע... אין אַ געשלאָסענעם זאַל פאַלט אָן אַ באַנדע פון ווילדע רויבער אויף אומבאַוואָפנטע מענטשן. מע לאָזט קיינעם ניט דורך, מע שלאָגט מיט נאַגאַיקעס, מיט בלויזע שווערדן, מע טרעט אונטער די פיס, עס הערט זיך אַ שיכעריי... אין דער לופט הייבן די ווילדע קריקעס פון די קאָזאַקן, די געשרייען און דאָס קרעכצן פון די פאַרוואונדעטע און צעהאַקטע. מע שלאָגט ווי עס פאַלט זיך און וועמען עס פאַלט זיך; פרויען כאַפּט מען באַ די האָר; ווי ווילדע חיות צעקאַליעטשען די רוצחים יעדערן; פון די פענצטער ווערן דורכויס בלוטיקע גוגלען... פון די טירן לאָזט מען קיינעם ניט אַרויס. די קאָזאַקן און די פּאָליציי רוקן זיך אַלץ ווייטער און שטופּן דעם עולם צו די ווענט, די פענצטער פּלאַצקען און די פאַרזאַמלטע מוזן ניט ווילנדיק שפּרינגען דורך זיי. די קאָזאַקן האָבן אָנגעהויבן מענטשן פון די פענצטער אַרויסגעוואָרפן (די שול שטייט אויף אַ גאַנץ הויכן פונדאַמענט).

נאָר דערמיט האָט זיך עס נאָך ניט געענדיקט: די פאַרוואונדעטע און צעמאַזיקטע, וואָס זיינען אַרויסגעשפּרונגען אָדער אַרויסגעוואָרפן געוואָרן פון די פענצטער, האָבן אויף גאַס אָנגעטראָפן נאָך מער ווילדע און נאָך מער צעבושעוועטע בריעס.

אין דער ענגער געסעלע, וואו עס איז געווען שטאַרק פינצטער, איז די שרעקלעכע האַריגע ווייטער געגאַנגען. שווערדן, קינזשאַלן, שטילן פון די ביקסן, נאַגאַיקעס — אַלץ האָט מען אָנגעווענדט. יעדערער האָט געזוכט דורכגיין דורך די ציילן פון די אָנגעשיקערטע באַשטיבעזיקן... עס האָבן זיך געהערט באַנומענע קוילס, מע האָט געוואָרפן אויף דער ערד, צוריק אויפגעהויבן און ווייטער געשלאָגן... אויב וועמען האָט זיך איינגעגעבן צו באַהאַלטן זיך אויף אַ הויף, האָט מען אים דאָרט אויך צו רו ניט געלאָזן. די ווילדע רעציחעס האָבן געדויערט 1/2 שעה און — ווי עס דערציילט די היגע אָפיציעלע צייטונג — „די פאַרזאַמלטע האָט מען צעשפּרייט“...

...עס זיינען דאָ איבער 100 שוועד און לייכט פאַרוואונדעטע (עס איז מעגלעך, אַז אַסאַך מער; קיינע גענויע ידיעות האָט זיך נאָך ניט איינגעגעבן צו באַקומען, ווייל פיל זיינען אַוועק אַהיים) פון די דאָקטוירים האָבן מיר זיך דערוואוסט, אַז עס זיינען דאָ 8 מענטשן געפערלעך פאַרוואונדעט; בײַ איינעם איז אַ וואונד פון אַ קויל, אַ צווייטן האָט מען מיט אַ שווערד דורכגעהאַקט דעם שאַרבן ביזן מאַרך, בײַ אַ דריטן האָט מען אַראָפּגעכאַפּט אַ שטיק נאָז; דער פערטער וועט אַראָפּ פון מויעך פון שטאַרקע קלעפּ איבערן קאָפּ; בײַ אַסאַך איז די גאַנצע פּענימער פאַרונען מיט בלוט; צעמאַזיקטע זיינען אַסאַך.

...אַף מאָרגן האָבן מיר אָרגאַניזירט מאַניפעסטאַציעס אין פאַרשיידענע טיילן פון שטאָט. זיי זיינען דורכגעגאַנגען גוט.

אין דעמזעלבן טאָג האָט זיך שוין אַרויסגעוויזן דער קאַאָס און די ערבי־טערונג פון די אַרבעטער. 5 אַזייגער בײַטאָג האָט מען טויטלעך פאַרוואונדעט דעם זַקאָלאָטאָטשנעם, וועלכער עס האָט גענומען אַן ענערגישן אַנטייל אין די רעציכעס, און אין אָוונט האָט מען פאַרוואונדעט טויטלעך (אָדער אין יעדן פאַל שווער) דעם פּריסטאַוו פון יענעם טייל שטאָט, וואו די פאַרזאַמלונג איז פאָרגעקומען.

די מאַסן שרייען אין קאָל נאָר איין זאַך! „געקאָמע״! „בעקאָמע אָן אַ שום ראַכמאָנעס״! און דאָס האט זיך שוין אַרויסגעוויזן דעם ערשטן מעסלעס נאָך דער פאַרזאַמלונג [117].

דריטער טײל

פֿאַרטײען אין דער אידישער
ארבעטער-באַװעגונג

2700 Bronx Park East

איינלייטונג.

די רעוואָלוציע פון 1905 האָט געמוזט אַריינטראָגן גרויסע ענדערונגען אין די פּאַרטיי-פאַרהעלטעניסן אין דער אידישער אַרבעטערשאַפט. דערצו האָבן געווירקט פאָלגנדע פאַקטאָרן:

1. די רעוואָלוציע האָט אַרויסגעפירט די אידישע אַרבעטער-מאַסן פון זייער נאַציאָנאַל-רעוואָלוציאָנערער אָפּגעזונדערטקייט און געבראַכט זיי אין באַריהרונג מיט די רוסישע און פּוילישע אַרבעטער. זי האָט געשטעלט גאַנצע שיכטן אונטערן דירעקטן איינפלוס פון די אַלגעמיינע רעוואָלוציאָנערע פּאַרטייען.

2. די רעוואָלוציע האָט פאַרגיכערט דעם צעפאַלונגס-פּראָצעס אין ציאָניסטישן לאַגער, זי האָט געשטויסן די קליינבירגערלעכע אינטעליגענץ אָפּן וועג פון רעוואָלוציאָנערן קאַמף. קעדיי איינצוהאַלטן דעם איינפלוס אַף די אידישע אַרבעטער, האָט די אינטעליגענץ געמוזט באַפאַרבן איר ציאָניסטישע אידעאָלאָגיע מיטן סאָציאַליזם.

3. אין דער רעוואָלוציאָנערער באַוועגונג זיינען אריינגעצויגן געוואָרן נייע ברייטע שיכטן פון פּראָלעטאַריאַט, וואָס האָבן נאָך ניט דורכגעמאַכט קיין טעאָרעטישע שול, וואָס האָבן זיך צום ערשטן מאָל געטראָפן מיטן סאָציאַליסטישן וואָרט. דערמיט האָט זיך געשאַפן אַ באָדן פאַר פאַרשפּרייטן האַלב-מאַרקסיסטישע און פּסעוודאָ-מאַרקסיסטישע אַנשויאונגען.

4. די רעוואָלוציע האָט געשאַפן גאַנץ באַדייטנדע שיכטן פון אַרבעטסלאָזע און האָט אָפּט אָפּגעטעמפּט דעם גרעניץ צווישן אָט די שיכטן מיטן לומפּן-פּראָלעטאַריאַט. אַף דעם באָדן זיינען אויסגעוואַקסן אַנאַרכיסטישע גרופּן.

אין דער פּאָליטיש-רירעוודיקער אידישער אַרבעטער-מאַסע האָבן אָט די אַלע אורזאַכן געבראַכט צו אַ העכסט אַנטוויקלטער פּאָליטישער דיפערענצירונג. דער פּאַרטיי-קאַמף האָט געברענט אומעטום: אין גאַס, אין וואַרשטאַט, אַף דער בירזשע, אין די פּראָפעסיאָנעלע פאַריינען. יעדער אידישער אַרבעטער איז געווען אָרגאַניזירט אונטער וועלכער ניט איז פּאַרטייאישער פאָן, געגאַנגען

אונטער דער אָנפירונג פון אַ וועלכער ניט איז פּאַרטייאישער אָרגאַניזאַציע. ווייל מען זיך אָבער ריכטיק פאַנאַנדערקלייבן אין אָט דער שטאַרקער פּאַרטיי־אישער דיפערענציאַציע, מוז מען ניט ארויסלאָזן פון אויג די צוויי הויפּט־טענדענצן, וועלכע האָבן דאָ צווישן זיך געקעמפט: די פּראָלעטאַ־רישע און קליינבירגערלעכע.

די קליינבירגערלעכע איינפלוסן זיינען געלעגן אין די אָביעקטיווע באַדינ־גונגען פונם לעבן פון דער אידישער ארבעטער־מאַסע: האַנטווערקער־אינדוסט־ריע, סאָציאַלע נאָענטקייט צום קליינבירגערטום, נאַציאָנאַלע אָפּגרעניצונג פון דער אידישער ארבעטער־מאַסע. די ריין־פּראָלעטארישע איינפלוסן, וואס באַזירן אפן העכסט־אנטוויקלטן אינדוסטריעלן פּראָלעטאַריאַט, האָבן צו דער אידישער ארבעטער־מאסע געקאָנט קומען און זיינען געקומען נאָר „פון דרויסן", דורך דער פאַרבינדונג מיט די אלגעמיינע רעוואָלוציאָנערע אָרגאַניזאַציעס.

„פון דרויסן" זיינען אָבער געקומען אויך קליינבירגערלעכע איינפלוסן. די רוסישע מענשעוויקעס (אין דאָרעם־רוסלאַנד) און סאָצ. רעוו. (די לעצטע דורך די אידישע „סיימאָווצעס"), די פּוילישע פּ. פּ. ס., דערנאָך דער אנארכיזם — דאָס זיינען אלגעמיינע, אָבער דאָך קליינבירגערלעכע איינפלוסן אפן אידישן פּראָלעטאַריאַט.

די יאָרן 1905 און טיילוויז 1906 צייכענען זיך אויס אין דער אידישער ארבעטער־באַוועגונג דערמיט, וואס אין די יאָרן האָט זיך באַזונדערס בוילעט ארויסגעוויזן דער איינפלוס פון באָלשעוויזם. דאס האט זיך אויסגעדריקט, ער־שטנס, אין דער ברייטער ארבעט פון דעם צאָפן־מאַירעווידיקן און פּאָליעסער קאָמיטעטן פון ר. ס. ד. א. פּ., וועלכע האָבן ביידע דאַן געהערט צו דער באָל־שעוויסטישער פראקציע. דאָס דריקט זיך ווייטער אויס אין באָלשעוויסטישע טענדענצן אין דער בונדישער טאַקטיק — ביז זיין 7־טן צוזאַמענפאָר (אווגוסט 1906). ווען מיר זאָלן וועלן סכעמאַטיש פאָרשטעלן דאס בילד פון די פּאַרטיי־באַציאונגען אין דער אידישער ארבעטער־מאסע פאר אָט דעם ערשטן פעריאָד פון דער רעוואָלוציע, וועלן מיר באַקומען פאָלגנדע טאַבעלע (זע ז. 293).

מיר באַטאָנען נאָכאַמאָל, אַז דידאָזיקע טאַבעלע גילט נאָר פאַר די יאָרן 1905—06. שפּעטער קומען שטאַרקע ענדערונגען. דער „בונד" רייסט זיך אָרויס פון אונטערן באָלשעוויסטישן איינפלוס. די נאַציאָנאַליסטישע טענדענצן שטאַרקן זיך אַלץ מער אין זיינע רייען, ער דערנעענטערט זיך אַלץ מער צו די אידישע קליינבירגערלעך־סאָציאַליסטישע גרופּן און צום רוסישן מענשעוויזם. עס ווערט אויך שטאַרק אָפּגעשוואַכט דער איינפלוס פון צאָפן־מאַירעווידיקן קאָמיטעט פון ר.ס.ד.א.פּ. און אויך דער איינפלוס פון די באָלשעוויקעס אין

אים (צו דעם לאָנדאָנער צוזאַמענפאָר איז נאָר די מינסקער גרופּע אַ באָלשע-וויסטישע). די פּראָוואָן פון דער פּוילישער סאָצ. דעמ. צו אַנטוויקלען אַ ברייטע אַרבעט צווישן די אידישע אַרבעטער גייען אויך אונטער. די אידישע אַרבעטער-מאַסע אין מאַירעוו-ראַיאָן פאַלט אַרונטער אויסשליסלעך אונטער דער ווירקונג פון דער מענשעוויסטיש-נאַציאָנאַליסטישער אידעאָלאָגיע. וועגן דער אידישער אַרבעטער-מאַסע אין דאָרעם האָבן מיר נאָר זייטיקע איידעס: צום לאָנדאָנער פּאַרטיי-צוזאַמענפאָר אין 1907-טן זיינען די דעלעגאַציעס פון ר. ס. ד. אַ. פּ. פון דאָרעם געווען אָנגעשלאָסן אָן די מענשעוויקעס. צום באַדויערן איז די באַוועגונג פון די אידישע אַרבעטער אין דאָרעם-רוסלאַנד נאָך גאָרניט אויסגעפאָרשט, עס איז נאָך אַפילע ניט אויסגעטיילט באַזונדער פונעם אַלגעמיינעם מאַטעריאַל דאָס אַלץ, וואָס האָט אַ שאַיכעס צו די אידישע אַרבעטער.
מיר קערן זיך אום צו דער טאַבעלע.

פּראָלעטאַרישע פּאָליטיק	בורזשואַזער איינפלוס			בורזשואַזע פּאָליטיק	
	לינקס-צענטריסטישע פּאָליטיק	רעכטס-צענטריסטישע פּאָליטיק			
		אידישע נאַציאָנאַלע	אלגעמיינע	נאַציאָנאַ-ליסטישע	קאַדעטישע
1. ר. ס. ד. א. פּ. באָלשעוויקעס		4. ציאָניסטן-סאָציאַליסטן (ס. ס.)	7. פּ. פּ. ס.	11. אלגע-מיינע ציאָניסטן	12. אידישע קאַדעטן (פאָלקס-גרופּע)
	3. „בונד"	5. פּויאַליציאָן (צווי פראַקציעס)	8. ר.ס.ד.א.פּ. מענשעוויקעס		
2. פּוילישע סאָצ. דעמ.		6. סיימאָוצעס	9. סאָצ. רעוו.		
		10. אַנאַרכיסמען		13. פאָלקס-פּאַרטיי (דובנאָוו)	

די רעוואָלוציאָנער-מאַרקסיסטישע פּראָלעטאַרישע פּאַרטייען — באָלשעוויקעס און פּוילישע סאָצ. דעמ. — האָבן געהאַט אַ גאַנץ אויסגעהאַלטענעם פּרינציפּיעלן ענטפער אויף די גרונד-פראַגן, וואָס דאָס לעבן האָט געשטעלט פאַר די אידישע אַרבעטער. זיי זיינען מיט ביידע פיס געשטאַנען אויפן שטאַנדפּונקט פון קלאַסנקאַמף. זייער שטאַנדפּונקט אין דער אידישער פראַגע איז אין גרונד געווען פאָלגנדער: איינגעגלידערט אין ווירטשאַפטלעכן אָרגאַניזם פון יענע לענדער-פעלקער, צווישן וועלכע זיי וואוינען, שטעלן ניט

די אידן פאָר קיין באַזונדערן ווירטשאַפטלעכן נאַציאָנאלן אָרגאַניזם. די אידישע בורזשואַזיע, דאָס אידישע קליינבירגערטום, דער אידישער אַרבעטער, — דאָס זיינען שטיקלעך פון גרויסע עמעסע קלאַסן, וועלכע פאָרמירן זיך אין לאַנד. צוליב דער היסטאָרישער פאַרגאַנגענהייט, צוליב דער אַנטיסעמיטישער פאָליטיק פון דער דעספּאָטישער זעלבסטהערשונג, צוליב זייער שפּראַך און קולטור שטעלן די אידן פאָר מיט זיך אַ באַזונדערע פאָליטישע גרופּע. דערפאַר איז אומבאַדינגט נויטיק, אַז באַ דער פאָרמולירונג פון די קלאַסן-פאָדערונגען פונם פּראָלעטאַריאַט זאָל די סאָצ. דעמ. שטענדיק געדענקען אָן דער באַזונדערער לאַגע פון די אידן, קעדיי צו דערשלאָגן זיך ענדגילטיק די אָפּשאַפונג פון אַלע רעשטלעך פעאָדאַלע פאַרפאָלגונגען און פעאָדאַלער אָפּזונדערונג. וועגן דעם רעדט די פּראָגראַם פון דער ר. ס. ד. א. פּ. אָבער דער טרעגער פון דער פּראָלעטאַרישער קלאַסן-פּאָליטיק אין לאַנד איז די רעוואָלוציאָנערע קלאַסן-פּאַרטיי אַלס גאַנצע און איינהייטלעכע. אַלע באַוואוסטזיניקע אידישע אַרבעטער גיסן זיך אריין אין אָט דער איינהייטלעכער צענטראַליזירטער פּאַרטיי, וועלכע באַשטימט די פּראָגראַם, טאַקטיק און אָרגאַניזאַציאָנס-פאָרמען פון קאַמף. דאָס אַליין, וואָס אַ טייל אידישע אַרבעטער האָבן זיך פון פאָרויס אויסגעטיילט אין אַ באַזונדערע אָרגאַניזאַציע און פּרואוון, ווי אַ באַזונדערער צאַד, „צונויפפּריידן זיך” מיט די רוסישע אַרבעטער, מיט די פּוילישע אַרבעטער, איז שוין אַ סימען פון קליינבירגערלעכן איינפלוס אָפן פּראָלעטאַריאַט. דערויף קען מען קוקן נאָר ווי אַף אַ פאַרבייגייענדיקע דערשיינונג. די שטרעבונג דאַרף אָבער זיין — די פולשטענדיקע פּאָליטישע אַסימיליאַציע פון די רוסישע, פּוילישע און אידישע אַרבעטער (אַזוי ווי מיר האָבן דאָס איצט אין דער ר. ק. פּ.). שטרעבן צו פּאָליטישער אַסימיליאַציע הייסט ניט לייקענען די אידישע שפּראַך און די פּראָלעטאַרישע שול אין אידיש — אין דעם פּראַט האָט די דעמאָלדיקע סאָצ. דעמ. פּרעסע אין רוסיש און פּויליש גאַנץ אָפט געזינדיקט. די פּראָגראַם איז אָבער פריי פון אָט די זינד, די פּראָגראַם אַנערקענט דאָס רעכט פון אַלע שפּראַכן און פאָדערט שולן אַף דער מוטער-שפּראַך. זי פאַרוואַרפט נאָר די נאַציאָנאַלע אַוטאָנאָמיע, ווייל די טענדענץ פון אָט דער אַוטאָנאָמיע איז נאָר מאָדערניזירן און דערמיט פאַראייביקן דאָס אַלטע פעאָדאַלע געטאָ, אָפּטיילן די אידישע פון ניט-אידישע אַרבעטער און אונטערוואַרפן די אידישע אַרבעטער אונטערן איינפלוס פון דער אידישער בורזשואַזיע.

נעמענדיק דעם פּראָלעטאַריאַט אַלס קלאַס איינגאַנצן, געדענקענדיק שטענדיק אָן זיינע אויפגאַבן, איז די רעוואָלוציאָנערע פּאַרטיי גאַראַנטירט פון

וועלכע ניט איז וואַקלונגען. אין דער קאַפּיטאַליסטישער געזעלשאַפט לעבן ניט אַלע שיכטן פון פּראָלעטאַריאַט אין דיזעלבע באַדינגונגען. דער האַנט-וווערקער-אַרבעטער, דער קוסטאַר-אַרבעטער לעבט אַ פאַרקריפּלטן לעבן. זיין לעבנשטייגער איז נידעריקער, איידער באַם אינדוסטריעלן פּראָלעטאַריאַט. אָבער דערפון קאָן נאָך ניט אַרויסקומען קיין באַזונדערע קאָמוניסטישע פּאַר-טיי פאַר האַנטווערקער-אַרבעטער. דאָסזעלבע איז אויך מיטן אידישן אַרבע-טער. ריכטיק איז, אַז ער לעבט אין פאַרקריפּלטע באַדינגונגען, די אַלגעמיינע פּאַרטיי דאַרף קעמפן קעגן די פאַרקריפּלונגען, מע קאָן אָבער ניט שאַפן קיין באַזונדערע אידישע פּראָגראַם, קיין באַזונדערע אידישע פּאַרטיי צוליב אָט דער פאַרקריפּלונג.

קעגנזעצלעך צו אָט דער רעוואָלוציאָנערער מאַרקסיסטישער אידעאָלאָגיע— קאָנסעקווענט אויסגעהאַלטן אין דער קעגנזעצלעכקייט איז נאָר די ציאָניסטישע פּראָגראַם. אַליין אַ פּראָדוקט פון קליינבירגערטום, בויט דער ציאָניזם זיין וועלט-אַנשויאונג אַפן יעסאָד פון דער אָפּזונדערונג און פאַרקריפּלונג פון דער אַזוי גערופענער אידישער „נאַציאָנאַלער ווירטשאַפט". אַרויסרייסנדיק קינסט-לעך פון אַלגעמיינעם ווירטשאַפטלעכן אָרגאַניזם די אידן (אין דערעמעסן ווערן זיי וואָס פון טאָג אַלץ מער פאַרבונדן און איינגעגלידערט אין דער אַלגעמיינער ווירטשאַפט), שטעלט דער ציאָניזם אַ פּעסימיסטישן דיאַגנאָז (דער פּעסימיזם שטאַמט פון זיין קליינבירגערלעכן מעהוס) און פּאָדערט אַ באַזונדער לאַנד פאַרן פאַרקריפּלטן פאָלק. אויך פאַר דער איבערגאַנגס-צייט פאַרלאַנגט דער ציאָניזם אַן אייגענע נאַציאָנאַל-פּאָליטישע מלוכע-אָרגאַניזאַציע—די אידישע אַוו-טאָנאָמיע מיט רעכט פון זעלבשטענדיקע שטייערן, מיט אַן אייגענער עקאָנאָ-מישער פּאָליטיק. דאָס איז אַלץ דורך און דורך רעאַקציאָנער, אָבער קאָנסעק-ווענט, געבויט אויף אַן איינהייטלעכן און פאַלשן באָדן פון „אידישער נאַציאָנאַ-לער ווירטשאַפט".

די אַזוי גערופענע פּראָלעטאַריש-ציאָניסטישע גרופּן און ריכטונגען שטייען אַלע אין גרונד אויף דעמזעלבן ציאָניסטישן באָדן. מיט פאַרשיידענע וואַריאַנטן באַטאָנען זיי אַלע די פאַרקריפּלונג פון דער „אידישער ווירטשאַפט" און אַפן גרונד פון אָט דער פאַרקריפּלונג בויען זיי אַ באַזונדער פּראָגראַם און אַ באַ-זונדערע פּאַרטיי.

מיר שיקן אָפּ דעם לעזער צו דער אָפּשאַצונג פון דער טעאָריע פון די ציאָניסטיש-סאָציאַליסטישע ריכטונגען, וואָס איז געגעבן דורך די רעזאָלוציעס פון די באָלשעוויקעס און פון „בונד". דער ציאָניזם איז שטענדיק געווען גע-בויגט מעגאַזעם צו זיין די ספּעציפיש-נאַציאָנאַלע נעגאַטיווע מאָמענטן אין

עקאָנאָמישן לעבן פון די אידן, דער ציאָניזם האט געווען דערין ניט איינעם פון די רעזולטאטן פון דער אלגעמיינער קאַפּיטאַליסטישער סיסטעם, נאָר א רעזול־טאט פון „אייביקע״ נאציאָנאלע רייבונגען. דער ציאָניזם איז געווען די אי־דעאָלאָגיע פון דער בורזשואזיע און דערפאר האט ער ניט געקאָנט זוכן דעם אויסגאנג אין סאָציאליזם און האט געזוכט א נאציאָנאל־בורזשואזן ענטפער — די שאפונג פון אַן אייגענער נאציאָנאלער מלוכע, די עמיגראציע און קאָלאָ־ניזאציע.

ווען די ציאָניסטן־סאָציאַליסטן וואָלטן זיין רעוואָלוציאָנערע מאַרקסיסטן, וואָלטן זיי באַדארפט זיך זאָגן, אַז פאַרשיידנאַרטיקע פאַרקריפּלונגען אין פּראָ־לעטאַרישן לעבן זיינען אומפאַרמיידלעך אין די ראָמען פון דער קאַפּיטאַליס־טישער געזעלשאַפט, און אז דערפאַר איז די אויפגאַבע פון פּראָלעטאריאט וואָס גיכער צו פאַרניכטן אָט די בורזשואַזע געזעלשאַפט און, נעמענדיק די מאַכט אין די אייגענע הענט, אויסגלייכן אַלע פאַרקריפּלונגען. צום ניצאָכן פון פּראָ־לעטאריאט איז אָבער נויטיק וואָס ענגער צו פאַרבינדן צווישן זיך אַלע פּראָ־לעטאַריער, אָן אונטערשייד פון נאַציע, פּראָדוקציע און פאַך. דערצו איז נויטיק באַטאָנען שטענדיק פאר אים די אַלגעמיינע אויפגאַבן און צילן פון דער באַוועגונג און ניט אַרויסרוקן אָפּן ערשטן פּלאַן אַזעלכע צייטווייליקע און פאַרבייגייענדע מאָמענטן, וואָס צעצינדן די נאַציאָנאַליסטישע אידעאָלאָגיע און שטויסן דעם אַרבעטער אָפּן וועג פון קליינבירגערלעכע און נאַציאָנאַליסטישע יעשועס און נעכאָמעס. די ציאָניסטיש־סאָציאַליסטישע פּראַקציעס טוען פאַר־קערט. זיי טרעטן אַרויס מיט דער נאַציאָנאַליסטישער טעאָריע, זיי גיבן דעם לאָזונג פון אָפּוונדערונג, זיי רופן אין ציאָן אָדער אין אַנדערע טעריטאָריעס; אין 1905-07 נעמען זיי אַן אַקטיוון אנטייל אין דער אלגעמיינער רעוואָלוציאָ־נערער באַוועגונג, ווייל די רעוואָלוציע ציט אַריין אַפילע די קליינבירגערלעכע עלעמענטן. זיי זיינען רעוואָלוציאָנער־דעמאָקראטיש, זיי האָבן אָבער קיין שאיכעס ניט צום רעוואָלוציאָנערן סאָציאַליזם.

בא דער אידעאָלאָגישער נאָענטקייט צווישן זיך באַקעמפן די אַלע גרופּעס זייער העפטיק איינע די צווייטע, און אַלע צוזאמען — דעם „בונד״. פון וואנען שטאמט דידאָזיקע פארשארפטע צאנקעריי צווישן די אַלע פּאָליטישע גרופּן? וואָס פאר א פּאָליטישע באדייטונג האָט אָט די צאנקעריי? די אנטוויקלונג פון פּאָליטישן לעבן אין מעשעך פון די ווייטערדיקע 20 יאָר נאָך דער ערשטער רעוואָלוציע גיט אונז די מעגלעכקייט אונטערצופירן א געוויסן סאכאקל. פון אַלע אמאָליקע ציאָניסטיש־סאָציאַליסטישע גרופּירונגען זיינען ביז היינט אי־בערגעבליבן נאָר די „פּויאַליי ציאָן״. די איבעריקע זיינען אראָפּ פון דער סצענע

נאָך דער צווייטער רוסישער רעוואָלוציע. די ס. ס. און י. ס. האָבן זיך פאַרייניקט אין 1917 יאָר אין איין פּאַרטיי — „פאַרייניקטע". דידאָזיקע נייע פּאַרטיי האָט א געוויסע צייט נאָך געקעמפט קעגן „בונד", באַטאָנענדיק אין פּראָגראַם און טאַקטיק שטאַרקער, איידער דער „בונד", די נאַציאָנאַל־דעמאָקראַטישע מאָמענטן. אין דער צייט פון גרויסן קריזיס אין לאַגער פון די אידישע סאָציאַליסטישע ריכטונגען (1919—1921) פאַרשווינדט אָט די פּאַרטיי „פאַרייניקטע" אינגאַנצן, צונויפגיסנדיק זיך טיילווייז מיטן רעכטן, נאָכמער מיטן לינקן טייל פון „בונד". די לינקע גייען זיך שפּעטער אריין אין די רוסלענדישע און פוילישע קאָמוניסטישע פּאַרטייען. אף דער אַרענע פון פּאַרטיי־קאַמף זיינען געבליבן נאָר צוויי ריכטונגען: דער בונדיזם (אין פוילן) און דער „פּועלי־ציאָניזם" — דער קאָנסעקווענטער פאַרטיידיקער פון קאָנסעקווענטן ציאָניסטישן געדאַנק אין דער אַרבעטער־מאַסע.

די אַנטשטייאונג פון די צוויי ריכטונגען, — ס. ס. און י. ס. — וואָס האָבן זיך ביידע אָפּגעשפּאַלטן פון ציאָניזם, איז געווען א רעזולטאַט פון צוויי דערשיינונגען. ערשטנס, איז דאָס געווען די אַנטוישונג אין דער פאַרווירקלעכונג פון ציאָניסטישן אידעאַל, די אַנטוישונג, וועלכע האָט געבראַכט צו דער זוכעניש פון אַנדערע טעריטאָריעס און אַנדערע וועגן צו פאַרווירקלעכן דעם טעריטאָריאַליזם. צווייטנס, איז דאָס געווען א רעזולטאַט פון דער פּאָליטישער דערוואַכונג פונם קלייבירגערטום און פון די מער אָפּגעשטאַנענע שיכטן אַרבעטער, וועלכע האָבן געשטויסן צום אַקטיוון אַנטייל אין דער רעוואָלוציאָנערער באַוועגונג. די ס. ס. און י. ס. זיינען געווען עטאַפּן, דורך וועלכע א טייל פון דער אידישער אינטעליגענץ און אַרבעטער איז געגאַנגען צום „בונד". די רעוואָלוציע פון 1905 האָט זיי אַלעמען אָפּגעשפּאַלטן פונם ציאָניסטישן וואָגן און געשטויסן אפן וועג פון ראַדיקאַל־דעמאָקראַטישער פּאָליטיק. זיי האָבן געזאָלט שאַפן א נייע פּראָגראַם פאַר דעמאָקראַטישע געגנוואַרטס־אַרבעט, נאָר זיי האָבן נאָך ניט געהאַט קיין צייט אינגאַנצן צו צערייסן מיטן ציאָניזם. פון דער אַנדערער זייט, האָט די־זעלבע רעוואָלוציע פון 1905 אף א געוויסע צייט אָפּגעהאַלטן די אַנטוויקלונג פון „בונד" צו א נאַציאָנאַליסטיש־מענשעוויסטישער פּאַרטיי און געשטויסן אים אף לינקס צו א גרעסערער נאָענטקייט מיטן רוסלענדישן פּראָלעטאַריאַט. דערפאַר האָט זיך פאַרהאַלטן דער פּראָצעס פון פאַרייניקונג פון אָט די ריכטונגען מיטן „בונד".

דער „בונד" ווערט געטריבן אפן וועג פון פאַרייניקונג מיט דער רוסלענדישער סאָצ.־דעמ. אַרבעטער־פּאַרטיי. די רעוואָלוציע שטעלט שאַרף די פראַגע

ווען פאַרייניקונג פון אַלע רעוואָלוציאָנערע קרעפטן. דער „בונד" קאָן ניט לויט זיין אידעאָלאָגיע זיין אָפּגעריסן פון די אַלגעמיין-רעוואָלוציאָנערע צענט-רען פון לאַנד. די אָביעקטיווע לאַגע פון דער אידישער באַפעלקערונג, וואָס איז איינגעגלידערט אין ווירטשאַפטלעכן אָרגאַניזם פון דער גאַנצער מלוכה, מאַכט אוממעגלעך אַזאַ מין סעפּאַראַטיזם, ווי בײַ די פּ. פּ. ס.. די לעצטע ווילן דערגרייכן זייער אידעאַל אויפן וועג פון אָפּטיילן זיך פון דער גאַנצער מלוכה. דער „בונד" קאָן זיין פּראָגראַם דורכפירן נאָר אין אַ פאַרייניקונג מיט די רע-וואָלוציאָנערע קרעפטן פון לאַנד. דער „בונד" איז געקומען אויף דער וועלט מיט דער אידייע פון אַן איינהייטלעכער סאָצ.-דעם. פאַרטיי. דער וווּקס פון נאַ-ציאָנאַליזם האָט אים געשטויסן אויפן וועג פון פאַרטיידיקן דעם פעדעראַטיוון פּרינציפּ אין דער איינהייטלעכער סאָצ.-דעמ. פאַרטיי. צוליב אָט דער פאָדערונג איז ער אַרויסגעטראָטן פון דער ר. ס. ד. א. פּ. דער אַרויסטריט איז געווען אַ נאַציאָנאַליסטישער טריט און אַ רעזולטאַט דערפון, וואָס דער „בונד" האָט ניט ריכטיק אָפּגעשאַצט די קרעפטן-פאַרהעלטענישן און די שטאַרקייט און צוקונפ-טיקע ראָלע פון דער ר. ס. ד. א. פּ. די רעוואָלוציע האָט גערופן דעם „בונד" צו אָרדענונג. פון אונטן איז געגאַנגען אַ שטאַרקער דראַנג צו פאַרייניקונג. דער „בונד" האָט זיך געשטעלט אויף אַ נייעם וועג און אָפּגעזאָגט זיך פון זיינע אַלטע אולטימאַטומס.

ער זאָגט זיך אָבער ניט אָפּ פון זיין פּראָגראַמאַטישער און אָרגאַניזאַציאָ-נעלער אידעאָלאָגיע. ער בייט נאָר די טאַקטיק. די דיסקוסיע וועגן פאַרייניקונג, וואָס טרייסלט אויף די גאַנצע אָרגאַניזאַציע, ברענגט צו נאָך אַ גרעסערער נאַציאָנאַלער קאָנסאָלידירונג פון „בונד". די „ניין-זאָגער" פאַרשטייען אויך, אַז די רעאַלע פּאָליטיק פאָדערט פאַרייניקונג, זיי ווילן נאָר פאַרהאַרטעווען די נאַציאָנאַלע אידעאָלאָגיע. די „יאָ-זאָגער" אַנערקענען אָט די גרויסע פאַרדינסטן פון דער אָפּאָזיציע. דער צוזאַמענפאָר פון „בונד" דעקלאַרירט זיין אַריינטריט אין ר. ס. ד. א. פּ. „מיט פאַנאַנדערגעוויקלטע פאָנען". דער „בונד" איז אויך ווייטער פאַרבליבן אַ באַזונדערע פאַרטיי.

מ. ר.

XI. די רוסלענדער סאָציאַל-דעמאָקראַטישע אַרבעטער-פּאַרטיי (באָלשעוויקעס) אין צאָפּן-מאַירעוו-קאנט.

80. צו די אידישע אַרבעטער.

(פאָרעדע צו דער אידישער אויסגאַבע פונם באַריכט פון III צוזאַמענפאָר פון דער ר. ס. ד. א. פּ. לאָנדאָן, 1905).

אַרויסגעבנדיק אין דער אידישער שפּראַך דעם באַריכט פון דעם דריטן צוזאַמענפאָר פון דער רוסלענדער סאָצ.-דעמ. אַרבעטער-פּאַרטיי, געפינט די רעדאַקציע פון דעם צענטראַלן אָרגאַן פון דער פּאַרטיי פאַר נויטיק צו זאָגן עטלעכע ווערטער אין באַצוג צו דערדאָזיקער אויסגאַבע.

די באַמיאונגען פון דעם באַוואוסטזיניקן פּראָלעטאַריאַט פון דער גאַנצער וועלט זיינען געריכטעט אום צו באַשאַפן וואָס מער ענגערע פאַרבינדונגען און אייניקייט אין דעם פלאַנמעסיקן סאָצ.-דעמ. קאַמף פון די אַרבעטער פון פאַרשיידענע נאַציעס. דער גרויסער אויפרוף: „פּראָלעטאַריער אַלער לענדער, פאַרייניקט אייך!" — וועלכער האָט זיך צום ערשטן מאָל געלאָזט הערן ניט מער פון אַ האַלבן יאָרהונדערט צוריק, איז איצט געוואָרן דער לאָזונג ניט בלויז פון די סאָצ.-דעמ. פּאַרטייען פון פאַרשיידענע לענדער. דערדאָזיקער אויפרוף ווערט אַלץ מער פאַרקערפּערט אויך אין דער פאַראייניקונג פון דער טאַקטיק פון דער אינטערנאַציאָנאַלער סאָציאַל-דעמאָקראַטיע און אויך אין דער באַשאַפונג פון אַן אָרגאַניזאַציאָנעלער אייניקייט צווישן די פּראָלעטאַריער פון די פאַרשיידענע נאַציעס, וועלכע קעמפן פאַר פרייהייט און פאַרן סאָציאַליזם אונטער דעם יאָך פון איינער און דערזעלבער דעספּאָטישער מלוכע.

אין רוסלאַנד זיינען די אַרבעטער פון אלע נאַציעס אונטערגעוואָרפן אונטער אַזאַ עקאָנאָמישן און פּאָליטישן דרוק, וואָס עס פאַרלויפט זיך ניט אין קיין אנדער לאנד, נאָך באַזונדערס די, וועלכע באַלאַנגען ניט צו דער רוסישער נאַציע. די אידישע אַרבעטער ליידן ניט נאָר פון דעם אַלגעמיינעם עקאָנאָמישן און דעם אלגעמיינעם פּאָליטישן דרוק, ניט נאָר פון דעם דרוק, וועלכער עס פאַלט אַף אַן אומבאַרעכטיקטער נאַציע, נאָר אויך פון דעם דרוק, וועלכער

רויבט אוועק פון זיי די עלעמענטאַרע בירגער־רעכט. וואָס שווערער דערדריקער דרוק איז, אַלץ שטאַרקער איז די נויטווענדיקייט אין אַ מער ענגערער אייניקייט צווישן די פּראָלעטאַריער פון די פאַרשיידענע נאַציעס, דערפאַר ווייל אָן אַזאַ אייניקייט איז אוממעגלעך צו האָבן אַ זיגרייכן קאַמף קעגן דיזן דרוק. וואָס פלייסיקער די רויבערישע צאַרישע זעלבסטהערשונג סטאַרעט זיך צו פאַרזייען אָפּגעזונדערטקייט, אומפאַרטרוילעכקייט און פיינטשאַפט צווישן די פון איר אונטערדריקטע נאַציעס, וואָס עקלהאַפטער איז איר פּאָליטיק, וועלכע העצט איינע די פינסטערע מאַסן אויף די טירישע פּאָגראָמען, אַלץ מער פאַלט דער פליכט אויף אונז, סאָציאַל־דעמאָקראַטן, צו אַרבעטן, אַז אַלע אָפּגעזונדערטע סאָציאַל־דעמאָקראַטישע פאַרטייען פון די פאַרשיידענע נאַציעס אין דער רוסישער מלוכה זאָלן זיך צוזאַמענגיסן אין איין גאַנצע, אייגאונאייניקע רוסלענדער סאָציאַל־דעמאָקראַטישע אַרבעטער־פּאַרטיי.

דער ערשטער צוזאַמענפאָר פון אונזער פאַרטיי, וועלכער איז פאָרגעקומען אין פרילינג 1898 יאָר, האָט זיך אוועקגעשטעלט אַלס זיין ציל צו באַשאַפן דידאָזיקע אייניקייט. די פאַרטיי, קעדיי צו פאַרניכטן יעדן געדאַנק וועגן איר נאַציאָנאַלן כאַראַקטער, האָט זיך דערפאַר אַ נאָמען געגעבן ניט „רוסישע“, נאָר „רוסלענדער“. די אָרגאַניזאַציע פון אידישן אַרבעטער, דער „בונד“, איז אריין אין דער פאַרטיי אַלס אַן אַווטאָנאָמער טייל. צום באַדויערן, איז פון דאַן אָן די פאַרייניקונג פון די אידישע און ניט אידישע סאָציאַל־דעמאָקראַטן אין איין פאַרטיי פאַרניכטעט געוואָרן. צווישן די טוער פון „בונד“ האָבן זיך פאַרשפרייט נאַציאָנאַליסטישע אידייען, וועלכע גייען אין אַ שאַרפן ווידערשפּרוך מיט דער גאַנצער וועלטאנשויאונג פון דער סאָציאַל־דעמאָקראַטיע. אנשטאָט דער שטרעבונג צו דערנעענטערן די אידישע און ניט אידישע אַרבעטער, האָט דער „בונד“ אנגעהויבן גיין אויף דעם וועג פון צו פאַנאַנדערייסן די ערשטע פון די לעצטע, אַרויסשטעלנדיק אויף זיינע צוזאַמענפאָרן די אָפּגעזונדערטקייט פון די אידן אַלס אַ נאַציע. אנשטאָט פאָרצוזעצן די אַרבעט פון דעם ערשטן צוזאַמענפאָר פון דער רוסלענדער סאָצ.־דעמ. אַרבעטער־פּאַרטיי אין דער זייט פון אַ נאָך שטאַרקערע פאַרייניקונג פון „בונד“ מיט דער פאַרטיי, האָט דער „בונד“ געמאַכט אַ טראָט צו זיין אָפּטיילונג פון דער פאַרטיי: דער „בונד“ האָט אָנפאַנגס ארויסגעטראָטן פון דער אייניקייט פון דער אויסלענדישער אָרגאַניזאַציע פון דער ר. ס. ד. א. פּ. און האָט געגרינדעט זיין זעלבשטענדיקע אויסלענדישע אָרגאַניזאַציע. דער „בונד“ האָט אויך שפּעטער ארויסגעטראָטן פון דער ר. ס. ד. א. פּ., ווען דער צווייטער צוזאַמענפאָר פון אונזער פאַרטיי אין 1903 יאָר האָט זיך מיט אַ גרויסער מאַיאָריטעט אנטזאגט צו אנערקענען דעם „בונד“ פאַר דעם איינציקן פאָרשטייער פון דעם אידישן פּראָלעטאַריאַט. דער „בונד“ האָט זיך שטאַרק אוועקגעשטעלט אויף דעם, דאָס ער איז ניט נאָר דער איינציקער פאָרשטייער פון דעם אידישן פּראָלעטאַריאַט, נאָר דאָס ער איז אויך אויסער דעם ניט באַגרעניצט אין זיין טעטיקייט מיט קיינע ראַיאָנע ראַמקעס. דער צווייטער צוזאַמענפאָר פון דער ר. ס. ד. א. פּ. האָט, זעלבסטפאַרשטענדלעך, ניט געקאָנט אָננעמען אַזעלכע באַדינגונגען דערפאַר, ווייל אין אַ גאַנצע רייע

געגנטן, צ. ב. אין צאָפן-רוסלאנד *) געפינט זיך דער אָרגאַניזירטער אידישער פּראָלעטאריאט אין דער אלגעמיינער פּארטיי-אָרגאניזאציע. ניט רעכענענדיק זיך מיט דעם, איז דער „בונד“ ארויסגעטראָטן פון דער פּארטיי און האָט אף אזא אויפן צעריסן די אייניקייט פון דעם סאָציאל-דעמאָקראטישן פּראָלעטאריאט, ניט קוקנדיק אף דער ארבעט, וואָס איז צוזאמען געטאָן געוואָרן אפן צווייטן צוזאמענפאָר, ניט קוקנדיק אף דער פּראָגראם און אף דעם אָרגאניזאציאָנס-אוסטאַוו פון דער פּארטיי.

די רוסלענדער ס.-דעמ. ארב.-פּארטיי אף איר צווייטן און דריטן צוזאמענ-פאָר האָט אויסגעדריקט איר אומבויגזאמע איבערצייגונג אין דעם, דאָס דיזער ארויסטרעטן פון דער פּארטיי איז געווען א טיפער און א טרויעריקער פעלער פון זיין זייט. דער פעלער פון דעם „בונד“ איז דער רעזולטאט פון זיינע פּרינציפּיעלע אומבאשטענדלעכע נאציאָנאליסטישע אנשויאונגען, — דער רעזול-טאט פון אן אומבאגרינדלעכער פּרעטענזיע אף דער מאָנאָפּאָל צו זיין דער פאָרשטייער פון דעם אידישן פּראָלעטאריאט, פון וואנען אומפארמיידלעך מוז ארויסדרינגען דער פעדעראליסטישער פּרינציפּ פון אָרגאניזאציע, — דער רעזול-טאט פון דער לאנגאנענדיקער פּאָליטיק פון זיך צו דערווייטערן און פארפרעמדט ווערן פון דער פּאַרטיי. מיר זיינען איבערצייגט, דאָס דיזער פעלער פון „בונד“ מוז ווערן פאַריכט און וועט אומבאַדינגט פאריכט ווערן מיט דעם ווייטערדיקן וואוקס פון דער באַוועגונג. מיר רעכענען זיך אידייאיש אייניק מיט דעם אי-דישן סאָציאַל-דעמאָקראַטישן פּראָלעטאַריאַט. נאָך דעם צווייטן צוזאַמענפאָר האָט אונזער צענטראַלער קאָמיטעט אָנגעפירט ניט א נאַציאָנאַליסטישע פּאָליטיק, נאָר ער האָט זיך געזאָרגט וועגן דער בילדונג פון אַזעלכע קאָמיטעטן (פּאָליע-סער, דאָרעם **)-מאַירעוודיקער), וועלכע וואָלטן פאַרייניקט אין איין גאַנצעס אַלע אָרטיקע אַרבעטער, ווי אידישע, אַזוי אויך ניט אידישע. אף דעם דריטן צוזאַמענפאָר פון דער ר. ס. ד. אַ. פּ. איז אָנגענומען א רעזאָלוציע וועגן ארויס-געבן ליטעראַטור אין זשאַרגאָן. צוטרעטנדיק צו דער אויספירונג פון דערדאָזי-קער רעזאָלוציע, דרוקן מיר איצט אין זשאַרגאָן די פולע איבערזעצונג פון דעם באַריכט וועגן דעם דריטן צוזאַמענפאָר פון דער ר. ס. ד. א. פּ., וועלכע איז שוין דערשינען אין דער רוסישער שפּראַך. פון דעמדאָזיקן באַריכט וועלן די אידישע אַרבעטער, סאַי די, וועלכע זיינען אין אונזער פּאַרטיי, און סאַי די, וועלכע זיינען צייטלעך פון איר אָפּגעטיילט, זעען, ווי עס גייט צו די אַנטוויקלונג פון אונזער פּאַרטיי. די אידישע ארבעטער וועלן זעען פון דיזן באַריכט, דאָס אונזער פּאַרטיי קומט אויך אריבער יענעם איבערלעכן קריזיס, פון וועלכן זי האָט געליטן נאָכן צווייטן צוזאמענפאָר. זיי וועלן זעען, וואָס ס'זיינען די ווירקלעכע שטרעבונגען פון אונזער פּאַרטיי, די באַציאונג צו די אנדערע נאַ-ציאָנאַלע סאָצ.-דעמ. פּאַרטייען און ארגאניזאציעס, און אויך די באַציאונגען פון דער גאַנצער פּאַרטיי און איר צענטר צו אירע באַזונדערע טיילן, פון וועלכע זי ווערט צוזאמענגעשטעלט. זיי וועלן, ענדלעך, דערזעען — און דאָס

---

*) דאָ איז זיכער א דרוק-גרייז: ס'דאַרף זיין דאָרעם-רוסלאַנד.

**) ווידער א דרוק-גרייז: ס'דארף זיין צאָפן-מאירעוודיקער.

איז די הויפט-זאך, — וואָס פאר א טאַקטישע אנשויאונגען אין באצוג דער פּאָליטיק פון דעם גאַנצן באוואוסטזיניקן פּראָלעטאריאט און דעם רעוואָלוציאָנעם מאָמענט האָט אויסגעארבעט דער דריטער צוזאמענפאָר פון דער ר. ס. ד. א. פּ.

כאַוויירים! נעענטער קומט די צייט פון פּאָליטישן קאַמף מיט דער צאַרישער זעלבסטהערשונג, דער קאמף פונם פּראָלעטאריאט פאר דער פרייהייט פון אלע קלאסן און אלע פעלקער אין רוסלאנד, פאר דער פרייהייט פון דעם פּראָלעטאריאט צו קעמפן פארן סאָציאליזם. אונז דערווארטן מוירעדיקע ניסיוינעס. פון אונזער באוואוסטזיין און צוגעגרייטקייט, פון אונזער אייניקייט און אנטשלאָסנקייט איז אָפּהענגיק דער אויסגאנג פון דער רעוואָלוציע אין רוסלאנד. לאָמיר זיך נעמען דרייסטער און פריינטלעכער צו דער ארבעט, לאָמיר טאָן אלעס פון אונז טעגלעכעס, דאָס די פּראָלעטאריער פון די פארשיידענע נאציעס זאָלן באגעגענען די פרייהייט אונטער דער פירונג פון א ווירקלעך איינאייניקער רוסלענדער סאָצ.-דעמ. ארבעטער פּארטיי.

די רעדאקציע פון דעם צענטראַלן אָרגאן פון דער רוסלענדער ס.-ד. ארב.-פּארטיי.

81 די באלשעוויקעס וועגן בונד.

(פון די דעבאטן אפן III צוזאמענפאר פון ר. ס. ד. א פּ. (ב) „דער III אָרדענטלעכער צוזאמענפאָר פון דער ר. ס. ד. א. פּ. אין 1905". מאָסקווע, 1924. ז. ז. 411—416).

דעדושקין (באבושקין) [118]* ... איך וויל זאָגן עטלעכע ווערטער וועגן אונזער באציאונג צום בונד. אויב מיר, קעגנער פון פעדעראציע, געפינען פאר ווינשנסווערט די עקזיסטירונג פון באזונדערע פּאָליטישע ס.-ד. אָרגאניזאציעס מיט א ברייטער אַווטאָנאָמיע, קענען מיר וועגן בונד דאָס ניט זאָגן.

מיר דוכט זיך, אז אויך דער צווייטער צוזאמענפאָר האָט געקוקט אף דערדאָזיקער פראגע אזוי, אז א באזונדערע אידישע אָרגאניזאציע מיט א מער אָדער ווייניקער ברייטער אווטאָנאָמיע מוז פריער אָדער שפּעטער פארשווינדן (לענין: „הערט, הערט!") און אויב דער צווייטער צוזאמענפאָר, ווענדיק אויסמיידן א צעשפּאלטונג, איז געווען גענויגט צו געבן דעם בונד זייער א ברייטע אווטאָנאָמיע, האָבן מיר איצטער קיין רעכט ניט דאָס צו טאָן.

קיין קלאסן-באָדן איז פאר דעם אידישן נאציאָנאליזם ניטאָ; ס'איז דאָ א שטרעבונג פון דער בורזשואזיע צו פארטונקלען דעם קלאסן-באוואוסטזיין פונם אידישן פּראָלעטאריאט מיט בורזשואזע אידייען. דערדאָזיקער שטרעבונג ווירקן מיט אויסשליסלעך די געזעצן פון דער זעלבסטהערשנדיקער רעגירונג, וואָס זיינען געווענדעט קעגן די אידן.

און די אידייע פון נאציאָנאליזם האָט צווישן דעם אידישן פּראָלעטאריאט ווירקלעך קיין דערפאָלג ניט געהאט, און די אלע נאציאָנאליסטישע אנשויאונגען פון די ארבעטער האָט דער בונד דערנאָך אָנגענומען אף דעם געקינסטלעכטן אויפן (לענין און אנד.: („הערט, הערט!").

---

*) דעלעגאַט פון מינסקער גרופּע.

איך דערמאָן זיך אף דער אידישער יוגנט פון דער ערשטער צייט פון בונד, איידער ער האָט זיך נאָך געבילדעט, ווען סאַי די אינטעליגענטן, סאַי די ארבעטער-אידן, ווי נאָר זיי פלעגן אראָפּווארפן פון זיך די טראַדיציעס פון די אלטמאָדישע אידן, פלעגן אָנהויבן אן אנטשיידענעם קאמף מיט דעם נאַ-ציאָנאַליזם. איך דערמאָן זיך אף די ערשטע בונדיסטן. דאס זיינען געווען וואונדערבארע מענטשן. זיי פלעגן זיך בעשום אויפן ניט פארשפּארן אין די ענגע ראמען פון זייער אייגענעם שמאָלן קרייז. זיי זיינען געווען מוטיקע קעמפער קעגן דער זעלבסטהערשונג און ניט צוליב דעם נאָר, קעדיי אויסצו-דינגען מער רעכט פאר אידן. זיי האָבן געהאסט דעם דעספּאָטיזם און האבן געקעמפט פאר א פולשטענדיקן דעמאָקראַטיזם אין אלע זיינע דערשיינונגען. זיי האבן זיך ניט אינטערעסירט נאָר מיט די אָנגעלעגנהייטן פון דעם אייגענעם פּאָטערלאנד, זיי האבן זיך ניט פארשפּארט אין אזעלכע שמאָלע ראמען. די אנגעלעגנהייטן פון אונזערע דייטשישע, פראנצויזישע און אנדערע ברידער האָבן זיי אויך פונקט אזוי לעבהאפט אינטערעסירט.

און ס'איז א גרויסן שולד האט אף זיך גענומען דער בונד, ווען ער האָט זיך באמיט אָנצובינדן אָט די דאָזיקע וואונדערבארע סאָצי-אַל-דעמאָקראַטן זיינע נאַציאָנאַליסטישע אנשויאונגען! אין דער צייט פונם צווייטן צוזאמענפאָר בין איך געזעסן אין טורמע. ווען מע האט מיך נאכן צו-זאמענפאָר באפרייט און ארויסגעשיקט אונטער פּאָליצייאישער אויפזיכט אין א שטאָט פון צאָפן-מאַירעווודיקן קאנט, האבן די רעזולטאטן פון דער בונדישער פּאָליטיק זיך געלאָזן פילן.

גלייך נאָך מיין קומען בין איך קאָאָפּטירט געווארן אין דער אָרטיקער בונדישער אָרגאניזאציע (איך האָב זיך אויסגערעדט פרייהייט פון וואָרט, און אדאנק דעם האב איך געקענט פּאַראַליזירן די בונדישע טאקטיק אין דערדאָזי-קער אָרגאניזאציע). און איך האב געקאנט באַאָבאכטן די בונדיסטן. פון איין זייט, האבן איינצלנע בונדיסטן זיך גענומען גריבלען, קעדיי אויסצוטראכטן וועלכע ניט איז באזונדערקייטן אינם אידישן פראָלעטאריאט, צוליב וועלכע ער דארף זיך אָרגאניזירן אין א באזונדער אידישער פארטיי. פון דער אנדער זייט, האבן זיך די בונדישע אינטעליגענטן מיר געקלאָגט, אז די ארבע-טער קאָנען בעשום אויפן ניט פארשטיין די ארטיקלען וועגן דער נאציאָנאַלער פראגע, וואס עס דרוקן זיך אין די בונדישע אויסגאבן.

אין דער צייט איז מיר אויסגעקומען צו זיין אין דער שטאָט ב.*) און ארויסטרעטן דאָרטן אף א פארזאמלונג פון די בעסערע אָרגאניזירטע בונדישע ארבעטער. גערעדט האב איך וועגן דער נאציאָנאַלער פראגע און וועגן דער פּאָזיציע פון בונד, און די גאנצע פארזאמלונג האָט ווי איין מענטש געפּאָ-דערט פון מיר אן אנטשפּרעכנדיקע רעזאָלוציע.

אָט אזא לאגע איז געווען אין דעם מאָמענט, ווען דער בונד איז ארויס פון דער פארטיי. און ווען די ברייטע שיכטן פון די בונדישע ארבעטער האבן

*) באריסאָוו.

זיך פון דעם דערוואוסט, האט זיך אנגעהויבן אין אלע אָרגאניזאציעס א שטאַרקע אויפרעגונג. אין דערדאָזיקער צייט איז דערשינען אין „איסקרא" מיין פריוואטער בריוו, וואס איז געווען אָפּגעדרוקט אָן מיין דערלויבעניש, אין וועלכן עס האָט זיך גערעדט וועגן דעם, און ער האט ארויסגערופן א גאנצן שטורם צווישן די „רעכטגלויביקע" בונדיסטן. דער בונד האט מאָביליזירט אַלע זיינע קרעפטן. די בעסטע בונדישע רעדנער האבן גלייך אָנגעהויבן ארומפאָרן זייער ראיאָן און גענומען אָן שום ראכמאָנעס „אריינקלאפּן" אין די קעפּ פון די אידישע ארבעטער די נאציאנאליסטישע אידייען פון בונד. די רעדנער פלעגן זיך פאר קיין זאך ניט אפּשטעלן: מע פלעגט זיך באנוצן מיט דער ברייטסטער דעמאגאגיע.

די פּאַרטייאישע טוער, וואָס האָבן זיך דענסטמאָל געפונען אין דער צאָפּן-מאַירעוודיקער געגנט, זיינען ניט געווען צוגעגרייט צו אַזאַ אַטאַקע. אונזער פּאַרטיי האָט ניט נאָר ניט מאָביליזירט אירע קרעפטן אַף צו ווירקן קעגן אָט דער טעטיקייט פון בונד, נאָר די איינצלנע אירע אָנהענגער, וואָס האָבן זיך דעמאָלט געפונען אינם ראַיאָן פון בונד, זיינען אַפילע ניט געווען פאַרבונדן צווישן זיך און האָבן קימאַט גאָרניט געקענט טאָן.

דער בונד האָט טריאומפירט. אָבער ס'אַראַ גרויסן שאָדן עס האָט געבראַכט דערדאָזיקער ניצאָכן.

פרעגט זיך, צי האָבן מיר רעכט נאָך אַלץ, וואָס דער בונד האָט אויפגעטאָן... צו געבן אים אַזאַ ברייטע אַווטאָנאָמיע, ווי די, וועלכע מיר האָבן אים געוואָלט געבן אַפן II צוזאַמענפאָר? איך רעכן, אַז מיר האָבן דאָס קיין רעכט ניט צו טאָן. מיר קענען די פראַגע וועגן בונד ערלייזן מיט אַ מער ראַציאָנעלן מיטל, מיר דאַרפן איצט איינצלנע בונדיסטן דורכזייען דורך אונזער אָרגאַניזאַציע, דאַן קענען מיר זיין גאַראַנטירט, אַז די אַלע ניט סאָציאַל-דעמאָקראַטישע אידייען, וואָס די בונדיסטן האָבן אָן אַ קאָנטראָל אַריינגעקלאַפּט אין די קעפּ פון די אידישע אַרבעטער פאַר די לעצטע צוויי יאָר, וועלן זיך ניט אַריבערטראָגן אין אונזערע אָרגאַניזאַציעס.

אַזאַ גאַראַנטיע האָבן מיר ניט, אויב דער בונד, אַלס אַ זעלבשטענדיקע אָרגאַניזאַציע, וועט אַריין אין אונזער פּאַרטיי מיט אַ ברייטער אַווטאָנאָמיע. איך רעכן אַלזאָ, אַז מיר דאַרפן טאָן אַלץ וואָס אָן אונז ווענדט זיך, אַז איינצלנע בונדיסטן זאָלן אַריבערגיין צו אונז. איך בין קעגן דעם, אַז מע זאָל דורכקומען מיטן בונד, פאַרשטעלנדיק אים אַ ברייטע אַווטאָנאָמיע.

נאָר עס פרעגט זיך, צי איז דאָס אַ לייזונג פון דער פראַגע? איך פאַרזיכער, אַז יאָ, אַז גראָד אַף אַזאַ אויפן קענען מיר אַם ראַציאָנעלסטן לייזן די פראַגע וועגן בונד. די זאַך באַשטייט אין דעם, אַז בײַ אונז איז איצטער דער באָדן אינגאַנצן צוגעגרייט דערצו, אַז די בונדיסטן זאלן אריבערגיין צו אונז מאַסנווייז, און אויב מיר וועלן נאָר קענען גוט דערפילן אונזער אויפגאַבע, וועט די פראַגע געלייזט ווערן אין דער גאָר נאָענטסטער צוקונפט.

איך האָב שוין דערמאָנט וועגן דער שטימונג פון דער בונדישער מאַסע ביז און נאָך דעם צוזאַמענפאָר. דידאָזיקע שטימונג האָט זיך אינם איצטיקן

מאָמענט ווידער שאַרף אומגעביטן צום גונסטן פון אונזער פּאַרטיי. דאָס איז אַדאַנק דעם 9-טן יאַנוואַר. ווען אין רוסלאַנד האָט זיך אָנגעהויבן צו פילן אַן עמעסע רעוואָלוציע, האָבן די בעסערע בונדיסטן און די ברייטסטע בונדישע מאַסן פאַרשטאַנען די פאַלשקייט פון דער פּאָליטיק פון אָפּגעזונדערט־קייט. אַסאַך פון זיי זיינען שוין אַריבער צו אונז, און אויב דער גרעסטער טייל בונדיסטן בלייבט נאָך באַם ב ו נ ד, דערקלערט זיך דאָס דערמיט, וואָס אונזער צאָפּן־מאַירעווידיקער קאָמיטעט, צום אומגליק, דערפילט לאַכלוטן ניט זיין אויפגאַבע.

מיר אַרבעטן שוין אין צאָפּן־מאַירעווידיקן קאַנט שוין מער פון אַ יאָר און מע קען זיכער זאָגן, אַז מיר האָבן דאָרטן געהאַט אַ גוטן ערפאָלג. נאָר דעמדראָזיקן ערפאָלג האָבן מיר צו פאַרדאַנקען ווער־ער איר ווילט, נאָר ניט דעם צאָפּן־מאַירעווידיקן קאָמיטעט. עס איז גענוג צו זאָגן, קעדיי צו כאַראַקטעריזירן דעמדראָזיקן קאָמיטעט, אַז ער האָט ביז אַהער ניט אַרויסגעלאָזן קיין איין געדרוקטן בלעטל אַף דעם אידישן זשאַרגאָן. און דאָס איז אין דער צייט, ווען אַרום 70% אָרגאַניזירטע אַרבעטער זיינען באַ אים אידן. מער ניט פאַר דער לעצטער צייט האָבן איינצלנע גרופּעס, ווען זיי האָבן זיך איבערצייגט, אַז וואַרטן אַף הילף פונם צאָפּן־מאַירעווידיקן קאָמיטעט קען מען ניט, אַליין גענומען אַרויסלאָזן העקטאָגראַפירטע זשאַרגאָנישע בלעטלעך, און וואָלט נאָר כאָטש איין ענערגישער מענטש געווען אין דעמדראָזיקן קאָמיטעט, וואָלט אוועקשטעלן אַ זשאַרגאָנישע טעכניק געווען זייער ניט קיין שווערע זאַך.

אויב מיר האָבן באַ אַזעלכע שווערע אומשטענדן געהאַט ערפאָלג, דאַרפן מיר דאָס פאַרדאַנקען אויסשליסלעך נאָר דער ריכטיקייט פון אונזער פּאָזיציע. אויב אָבער די פּאַרטיי וויל אין איצטיקן מאָמענט לייזן די פראַגע וועגן ב ו נ ד, איז דער ראַציאָנעלסטער מיטל, ווי מיר שטעלט זיך פאָר, דער פאָלגנדיקער. דער צ. ק. דאַרף פאַרשטאַרקן דעם צוזאמענשטעל פונם צאָפּן־מאַירעווידיקן קאָמיטעט, פאַרוואַנדלען אים אין אַ פאַרבאַנד־קאָמיטעט און אויך זיך זאָרגן וועגן אַרויסגעבן זשאַרגאָנישע ליטעראַטור. אויב אונזערע אָרגאַניזאציעס אינם צאָפּן־מאַירעווידיקן קאַנט וועלן זיין גענוג באַזאָרגט מיט מענטשן און טעכניק, וועט דער ב ו נ ד ניט קענען האָפן אַף אַן ערפאָלג צווישן די פּראָלעטאַרישע מאַסן.

קאָנסטאַנטינאָוו (וולאדימיראָוו *). דער כאַווער, וואָס האָט גערעדט וועגן ב ו נ ד, איז אי אַ פּעסימיסט, אי אַן אָפּטימיסט. ער איז זיכער, אַז דער ב ו נ ד וועט איינגיכן פאַרשווינדן. די גיכע פאַרשווינדונג פון ב ו נ ד איז אַ גרויסער סאָפעק. עס איז באַ קיינעם ניטאָ אַזאַ דיסציפּלין, ווי באַם ב ו נ ד. דער ב ו נ ד האָט אַ פעסטע פּעריפעריע, באַ וועלכער ס'איז אַנטוויקלט אַ הייסער אָרגאַניזאציאָנעלער פּאַטריאָטיזם — אַף אַזויפיל, אַז די בונדיסטן וועלן פאַרטיידיקן די מיינונג פונם ב ו נ ד נאָר דערפאַר, וואס דאָס איז אַ באַשטימונג פונם ב ו נ ד, ווען זיי פּערזענלעך זאָלן אפילע ניט זיין איינשטימיק

*) דעלעגאַט פון פּאָליעסער קאָמיטעט.

מיט דערדאָזיקער באשטימונג. דער בונד איז גוט אָרגאניזירט און דאס אימ-פּאָנירט די ארבעטער, און דער בונד וועט נאָך א היפּשע צייט זיין לעבנס-פּעאיק.

אין דער פראַגע וועגן דער דערנעענטערונג מיטן בונד דאַרף מען זיך רעכענען דערמיט, אַז דער בונד וועט ניט אַריין אין דער פּאַרטיי אָן אַוטאָ-נאָמיע און דידאָזיקע אַווטאָנאָמיע דאַרף מען אים געבן.

די טאַקטיק פון אַסאַך קאָמיטעטן פון ר. ס. ד. א. פּ. אין דעם אידישן „סכום" האלט ניט אויס קיין קריטיק. דער צאָפּן-מאַירעווידיקער קאָמיטעט רופט ארויס מיט זיין קאַמף אָן אויפרעגונג בא די בונדיסטן. וואו אַזא מין קאַמף איז ניט געווען בענויגייע צום בונד, דאָרטן האט זיך די שטימונג פון די ארבעטער בענויגייע צו אונז פארבעסערט.

די קראַפט פון בונד איז אין אונזער שוואכקייט, און אַ שטארקע אָרגאני-זאַציע אונזערע וועט איינברעכן די קראַפט פון בונד. נאָר דאס איז ניט אַ זאַך פון די נאָענטע כאדאָשים.

דער בונד קען ניט פארטראָגן קיין געמיינזאַמע פארזאמלונגען פון אידישע ארבעטער בונדיסטן און פון ר. ס. ד. א. פּ. קעדיי די אידישע ארבעטער זאָלן ניט זעען די ארבעט פון אנדערע אָרגאניזאציעס (קוילעס: „הערט, הערט"!). געמיינזאמע ארויסטרעטונגען, געמיינזאמע טעטיקייט — דאס איז דער בעסטער מיטל אַף צו קעמפן מיט דעם בונדישן נאציאָנאליזם.

82. רעזאלוציע פון III-טן צוזאמענפאָר פון ר. ס. ד. א. פּ. וועגן די נאציאנאלע ס. ד. אָרגאניזאציעס.

(„דער 3-טער צוזאמענפאָר פון ר. ס. ד. א. פּ. אין 1905". מאסקווע, 1924).

נעמענדיק אין אַכט,

1) אַז די אינטערעסן פונם עקאָנאָמישן און פּאָליטישן קאמף פונם פּראָלע-טאריאט פאָדערן די פא-ייניקונג פון די סאציאל-דעמאקראטישע אָרגאניזאציעס פון אלע נאציאנאליטעטן פון רוסלאנד;

2) אַז דער אָפענער רעוואָלוציאָנערער קאמף, וואס האט זיך אנגעהויבן קעגן דער זעלבסטהערשנדיקער אָרדענונג, און די נאענטקייט פון א באוואפנטן אויפשטאנד מאכן אַזא פאריינ קונג באזונדערס נויטיק, —

באשטעטיקנדיק די באציאונג פון II-טן צוזאמענפאר צו דער פראגע וועגן פעדעראליזם, באַאויפטראגט דער דריטער צוזאמענפאר ווי דעם צענטראלן קאָ-מיטעט, אזוי אויך די אָרטיקע קאמיטעטן, אָנווענדן אלע באמיאונגען אַף צו שליסן אַן אפמאך מיט די נאציאנאלע סאצ.-דעמ. ארגאניזאציעס, קעדיי צו קאָאָרדינירן די אָרטיקע ארבעט און צוצוגרייטן אַף אַזא אויפן די מעגלעכקייט פון דער פאריייניקונג פון אלע סאָצ.-דעמ. פארטייען אין איין איינהייטלעכער רוסלענדער סאָצ. דעמ. ארבעטער-פארטיי.

83. די ערשטע קאָנפערענץ פון צאָפן-מאַירעוו-ראַנט.

(פונם באַריכט אין „פּראָלעטאַרי“ נומ. 17 פון 1 סעפּטעמבער 1905)

עס איז פאָרגעקומען די ערשטע געגנט-קאָנפערענץ פון צאָפן-מאַירעוו-ראַנט, אין וועלכער עס האָבן זיך באַטייליקט מיט באַשטימונגס-רעכט דעלעגאַטן פונם פּאָלעסיער קאָמיטעט (2 שטימען), דווינסקער און ריגער קאָמיטעטן, צאָפן-מאַירעוו פאַרבאַנד[119], ווילנער, מינסקער, וויטעבסקער, סמאַרגאָנער און האָמליער גרופּעס און וואַרשעווער מיליטער-רעוואָלוציאָנערער אָרגאַניזאַציע (צו 1 שטים); מיט באַראַטונגס-רעכט אַ פאָרשטייער פון צ. ק., סמאָלענסקער קאָמיטעט און באָברויסקער גרופּע. פון די איינגעלאַדענע זיינען ניט געקומען די פאָרשטייער פונם אָרגאַניזאַציאָנעם קאָמיטעט[120] און פון ריגער גרופּע. די באַשלוסן פון דער קאָנפערענץ האָט מען באַשטימט צוצוגעבן אַ באַראַטנדיקע באַדייטונג. די קאָנפערענץ האָט אָנגענומען פאָלגנדיקע רעזאָלוציעס:

א. וועגן דער גאָסודאַרסטווענער דומע.

נעמענדיק אין אַכט: 1) אַז די אינטערעסן פונם באַפרייאונגס-קאַמף פונם רוסלענדישן פּראָלעטאַריאַט קעגן די פאַרמעגלעכע קלאַסן פאַרן סאָציאַליזם פאָדערן די פולקומענע פאַרניכטונג פון דער זעלבסטהערשונג און איר פאַרביטונג מיט אַ דעמאָקראַטישער רעפּובליק; 2) אַז לויט דעם צאַרישן מאַניפעסט ווערט געגעבן דער גאָסודאַרסטווענער דומע פון די אַזוי-גערופענע „פאָלקס“-פאָרשטייער בלויז באַראַטונגס-רעכט, און די עקזיסטירנדיקע זעלבסטהערשנדיקע אָרדענונג בלייבט אַלזאָ אומבאַרירבאַר; 3) אַז די וואַלן אין דער גאָסודאַרסטווענער דומע וועלן פאָרקומען אָן דער גאַראַנטיע פון פרייהייט פונם וואָרט, פּרעסע, פאַרזאַמלונגען און פאַראיינען, די וואַלן גופא וועלן, הייסט עס, פאַרוואַנדלט ווערן אין אַ קאָמעדיע; 4) אַז מיטן מאַניפעסט פון 6-טן אויגוסט וועגן דער צונויפרופונג פון דער גאָסודאַרסטווענער דומע לויט דער ניט אַלגעמיינער, ניט-דירעקטער וואַל-סיסטעם באַזייטיקט אינגאַנצן די רעגירונג, פון איין זייט, דעם פּראָלעטאַריאַט פון צו באַטייליקן זיך אין די וואַלן און, פון דער צווייטער, פאַרזיכערט זי פאָרויס אין דער גאָסודאַרסטווענער דומע אַן איבערוועגנדיקע מערהייט די פאָרטרעטער פון דער גרויסער און מיטלער בורזשואַזיע און מאַכט אין דער ווירקלעכקייט די פאָרטרעטונג פון די פּויערים פאַר אַ פיקטיווע; אַז צוליב דעם אַלץ אַנטשפּרעכט די גאָסודאַרסטווענע דומע, וועלכע דער מאַניפעסט האָט פאַרקינדיקט, אינגאַנצן ניט די ווירקלעכע אינטערעסן פונם פאָלק און איז מער ניט ווי אַ נידערטרעכטיקער פּרוּוו פון דער צאַרישער רעגירונג צוצוציען אויף איר זייט די בורזשואַזיע און אָפּצונאַרן דעם פּראָלעטאַריאַט און דאָס פּויערטום מיט אַן אילוזאָרישער פאָלקס-פאָרטרעטונג, — האָט די קאָנפערענץ, אָנשליסנדיק זיך פּרינציפּיעל אָן דער פּאָרלאַגע פונם

צ. ק., באַשטימט: א) אויפדעקן דורך אַ ברייטער אַגיטאַציע צווישן דעם פּראָלעטאַריאַט און פּויערטום די רעאַקציאָנערע צילן פון דער רעגירונג, וואָס רופט צונויף די גאָסודאַרסטווענע דומע, דערווייזנדיק די נויטיקייט אין די אינטערעסן פון די אַרבעטער און פּויערים צונויפצורופן אַף אַ רעוואָלוציאָנערן וועג אַ גרינדונגס-פאַרזאַמלונג אַפן גרונט פון אַלגעמיינעם, גלייכן און דירעקטן וואַל-רעכט מיט אַ געהיימער אָפּשטימונג; ב) אַרויסטראָגן אַף אַלע אַגיטאַציע-פאַרזאַמלונגען אַנטשפּרעכנדיקע רעזאָלוציעס; ג) באַנוצנדיק זיך מיט דער פּאָרוואַל-אַגיטאַציע אין אַלע סטאַדיעס פון דער וואַל-קאָמפּאַניע דריקן מיט די ענערגישסטע מיטלען אַף די וואַל-פאַרזאַמלונגען, באַוועגנדיק זיי אָפּצוזאָגן זיך פון די וואַלן; ד) אָנעמען די ענערגישסטע מיטלען אַף צוצוגרייטן דעם פּראָלעטאַריאַט צו אַן אָפענער אַרויסטרעטונג אין דער פאָרם פון אַלגעמיינע שטרייקן, באַוואָפנטע דעמאָנסטראַציעס און א באַוואָפנטן אויפשטאַנד—סאַי איצט באַלד נאָך דער מעלדונג פון דער רעגירונג וועגן דער צונויפרופונג פון דער גאָסודאַרסטווענער דומע, סאַי אין דער צייט פון די וואַלן.

ב. די באַציאונג צו די נאַציאָנאַלע סאָצ.-דעמ. פּאַרטייען.

בלייבנדיק אין דער פראַגע וועגן דער באַציאונג צו די נאַציאָנאַלע סאָציאַל-דעמאָקראַטישע פּאַרטייען אַפן שטאַנדפּונקט פונם צווייטן פּאַרטייאישן צוזאַמענפאָר און האַלטנדיק פאַר נויטיק צו אָרגאַניזירן אונטער דער פאָן פון דער ר. ס. ד. א. פּ. דעם פּראָלעטאַריאַט פון אַלע נאַציאָנאַליטעטן, האַלט די קאָנפערענץ פאַר נויטיק, קעדיי צו פאַרשטאַרקן די אַרבעט און די ווירקונג פון דער ר. ס. ד. א. פּ. אין דער געגנט, אַרויסצוגעבן ליטעראַטור אף די אָרטיקע שפּראַכן. צוזאַמען מיט דעם, אַזוי ווי עס איז נייטיק אינם איצטיקן פּאָליטישן מאָמענט צו פאַריייניקן דעם קאַמף פונם רוסלענדישן פּראָלעטאַריאַט פאַר א דעמאָקראַטישער רעפּובליק, אַנערקענט די קאָנפערענץ פאַר נויטיק אַן אָפּמאַך צווישן דער ר. ס. ד. א. פּ. און די נאַציאָנאַלע ס.-ד. פּאַרטייען און לייגט פאָר: 1) צוליב דער פאַרייניקונג פונם קאַמף פונם פּראָלעטאַריאַט אינם איצטיקן רעוואָלוציאָנערן מאָמענט, צונויפצורופן פעריאָדיש קאָנפערענצן פון די פאָרשטייער פון די סאָציאַל-דעמאָקראַטישע פּאַרטייען פון רוסלאַנד, אַף וועלכע עס קענען אויסגעקליבן ווערן עקזעקוטיווע קאָמיטעטן אַף דורכצופירן אין לעבן די באַשטימונגען, וואָס די קאָנפערענצן האָבן אָנגענומען, און 2) קעדיי צו אָרגאַניזירן אַלגעמיינע אַרויסטרעטונגען פונם פּראָלעטאַריאַט, גרינדן אַף די ערטער צייטווייליקע אָדער שטענדיקע קאָמיסיעס פון די פאָרשטייער פון די אָרטיקע סאָציאַל-דעמאָקראַטישע אָרגאַניזאַציעס. די אַלגעמיינע גרונטלאַגן פאַר דער בילדונג פון אַזעלכע קאָמיסיעס ווערן אויסגעאַרבעט דורך די צווישנפּאַרטייאישע קאָנפערענצן.

84. די פּאַרטיי־אַרבעט אין דווינסק.

(אויסצוגן פון כּאַווער אי. יורענעווס ערינערונגען, „פּראָלעטאַרסקאַיאַ רעוואָלוציאַ" נומ. 12 1923).

...די דווינסקער אָרגאַניזאַציע פון ר. ס. ד. א. פּ., וועלכע איז אנטשטאַנען אין 1904-טן יאָר, האָט געגרינדעט א גרופּע טוער, וועלכע האָבן זיך אָפּגעשפּאָלטן פון בונד *).

...שוין אין 1904-טן יאָר האָט די אָרגאַניזאַציע געהאַט עטלעכע ראַיאָנען (געבויט האָבן זיי זיך לויטן טעריטאָריאַלן פּרינציפּ): ניי-סטראָיענער (גאַרבער, שוועבעלעך-אַרבעטער), גאַיקאָוער (שוועבעלעך און אייזנבאַן־אַרבעטער), אַלט-פאָרשטאָטישער (אַרבעטער פון פעסטונגס־אַרסענאַל און מיליטערישע שניידער-וואַרשטאַטן), שטאָטישער (האַנטווערקער־אַרבעטער, דרוקער, פּריקאַזטשיקעס). קיין מיליטער-אָרגאַניזאַציע איז נאָך דענסטמאָל ניט געווען, עס איז נאָך אויך ניט געווען קיין זעלבשטענדיקער אייזנבאַן־ראַיאָן. די באַצייכנטע טעריטאָריאַלע צעטיילונג איז אין איר טאָך פאַרבליבן אויך אין די שפּעטערדיקע יאָרן.

...אין אָנהויב 1905 האָט די אַרבעט פון אונזער קאָמיטעט שוין געטראָגן א גאַנץ אָרגאַניזירטן כאַראַקטער און איז זיך שטאַרק פאַנאַנדערגעוואַקסן אין דער טיף און אין דער ברייט. די פּאַרטיי האָט אַכוץ אירע אומיטלבאַרע רעוואָלוציאָנערע פונקציעס אויך אָנגעפירט מיטן עקאָנאָמישן קאַמף פון די אַרבעטער—איז געווען זייער פּראָפעסיאָנעלער פאַריין. אונטער איר ליישונג האָט זיך געפירט די עקאָנאָמישע אַרבעט צווישן די אייזנבאַן־אַרבעטער און דינסטן. די פּראָפּאַגאַנדישע אַרבעט איז געווען צענטראַליזירט און קאָנצענטרירט אין די הענט פון דער פּראָפּאַגאַנדיסטישער גרופּע.

באַזונדערס פאַרשטאַרקט האָט זיך די אָרגאַניזאַציע נאָכן קומען פונם כאַווער „איליאַ" (זיין עמעסער פאַמיליע-נאָמען איז מאַכלין, איצט איז ער אויסער דער באַוועגונג),—זייער א אינטעליגענטער, באַגאַבטער מענטש מיט א שטאַרקן כאַראַקטער. ער האָט פאַקטיש אַריינגענומען אין זיינע הענט די אָנפירונג מיט דער גאַנצער אַרבעט פונם קאָמיטעט.

...אָנהויב 1905 האָט זיך דעם קאָמיטעט איינגעגעבן איינצואָרדענען אן אומלעגאַלע דרוקערי. פון מאָמענט, זינט עס איז אַוועקגעשטעלט געוואָרן די „טעכניק", האָט דער קאָמיטעט אַנטוויקלט אן ענערגישע שריפטלעכע אַגיטאַציע. די בלעטלעך פון קאָמיטעט פלעגן אַריינדרינגען אין די סאַמע אָפּגעשטאַנענע שיכטן פון די אַרבעטנדיקע מאַסן, וועלכע זיינען געשטאַנען אָן א זייט פון דער באַוועגונג. די פינאַנציעלע לאַגע פון קאָמיטעט איז געווען אויף אַזויפיל פעסט, אַז מיצאַד דעם האָט די שריפטלעכע אַגיטאַציע קיין שום שטערונגען ניט באַגעגנט... די בורזשואַזיע האָט גאַנץ ברייטלעך סובסידירט דעם קאָמיטעט. איינציקע רייכע בורזשויען פלעגן אַריינטראָגן רעגולער אָפּצאָלונגען

*) דער באַריכט פון צאָפן-מאַירעווידיקן קאָמיטעט פאַר 1904 (זע ז. 88) באַטאָנט, דאָגעגן, אַז די דווינסקער גרופּע האָט זיך געגרינדעט זעלבשטענדיק.

אין קאסע פון קאָמיטעט. אויסער דעם האָט די אָרגאַניזאַציע פּראַקטיקירט „געלט-זאַמלונגען אף כאַסענעס" „איבער די הייזער". די מיטגלידס-אָפּצאָ-לונגען האָבן אויסגעמאַכט א נישטיקן פּראָצענט פון די האַכנאָסעס פונעם קאָ-מיטעט. אָפטמאָל, אין דער צייט פון די געלט-זאַמלונגען „איבער די הייזער" פלעגט מען א צו „הארטן" בורזשוי ווייכער מאכן דאָס הארץ מיטן דעמאָנ-סטרירן פאר אים א סאָלירן „סמיט-און-וועסאָן".

...די דווינסקער אָרגאַניזאַציע האָט אין 1905-טן יאָר געציילט אין אירע רייען עטלעכע הונדערט מיטגלידער. לויטן סאָציאַלן באַשטאַנד איז די אָרגאַ-ניזאַציע געווען א פּראָלעטאַריש-האַנטווערקערישע. אירע הויפּט-פירער זיינען געווען הויפּטזאַכלעך אינטעליגענטן, אָנגעפירט מיט אלץ האָבן די אזוי גערו-פענע „פּראָפעסיאָנעלע רעוואָלוציאָנערן"—די מאַרטירער און העלדן פון דער פּאַרטיי און רעוואָלוציע, וועלכע האָבן אף זייערע פּלייצעס איבערגעטראָגן די גאַנצע לאַסט פון דער אָנפירנדיקער אַרבעט אין די יאָרן פון דער מאַסן-רע-וואָלוציאָנערער באַוועגונג.

די פּאָפּולערסטע פיגור אין דווינסק אין דער צייט פון די פאַר-און נאָך-אָקטיאַבר-געשעענישן איז געווען כאַווער אנטאָן (בראַמסאָן, וואָלאַדימיר). דאָס איז געווען א זעלטן שיינער רעדנער, א גלאַנציקער און וויציקער. מיט זיין ריידן האָט ער געקענט פאַרכאַפּן די סאַמע רויע עלעמענטן פון דער אַרבעטס-מאַסע. אנטאָן איז געווען „אויסער קאָנקורענץ", דער טריאומפירער די גאַנצע צייט פון זיין אַרבעט אין דווינסק. די נאָכפראַגע אף אים איז געווען אן אומ-געהויערע. מע האָט אים פּאָשעט געריסן אף שטיקער. עס האָבן אים געפּאָ-דערט די אייזנבאַן-אַרבעטער, די גאַרבער, סאָלדאַטן. אנטאָן איז געווען דער אַלגעמיינער ליבלינג, דער שטאָלץ פון אונזער אָרגאַניזאַציע. זיין גלענציקער רעדנער-טאַלאַנט האָט זיך גליקלעכערווייז פאַראייניקט מיט א סאָלידע מאַרק-סיסטישע פאָרבאַרייטונג. ער איז געווען ניט בלויז א פּראַקטישער פאָלקס-רעדנער, נאָר אויך א טאַלאַנטפולער דערציִער פון יונגן דאָר.

אינעם כאַווער אנטאָן האָט מען געגלויבט. נאָך אים איז מען געגאַנגען. צום באַדויערן, איז ער באַלד נאָכן שטורעם פון דער רעוואָלוציע אינגאַנצן אָפּגעגאַנגען פון דער פּאַרטיי, און אין 1919-טן יאָר איז ער געשטאָרבן אין געפענגעניש בא די ענגלענדער (אין מורמאַנער טורמע).

אין דעקאַבער זיינען אין קאָמיטעט אַריינגעטראָטן צוויי וויכטיקע טוער, וועלכע עס האָט צוגעשיקט דער צאָפן-מאַירעוודיקער קאָמיטעט: „אַלעקסיי"—א באָלשעוויק (זיין עמעסער פאַמיליע-נאָמען איז איסאַק פּושאַס, אַ געוועזענער בונדיסט; פון 1907 ביז 1910 איז ער געווען פאַרשיקט אין אַרכאַנגעלסק, נאָכדעם איז ער אוועקגעגאַנגען פון דער באַוועגונג). און „אַבראַם"—א מענ-שעוויק, אן ערנסטער, שוין ניט קיין יונגער טוער. זיין עמעסן פאַמיליע-נאָמען ווייס איך ניט. ער האָט זיך מער פון אַלע אַנדערע כאַווײרים באַפעסטיקט אין דווינסק (ער איז דאָרט אָפּגעווען בא צוויי יאָר). דער פאַקטישער אָנפירער פון קאָמיטעט איז געווען דער כ' „אַלעקסיי". די פונקציעס צווישן די מיטגלידער פון קאָמיטעט זיינען געווען איינגעטיילט אף פאָלגנדיקן אויפן: „אַלבערט" האָט

אָנגעפירט מיט דער „טעכניק", „אלעקטיי" איז געווען אָנפירער פון דער גרופּע אָרגאַניזאַטאָרן פון אַלע ראַיאָנען; „מעפּאָדי" האָט געפירט די פּראָפּאַגאַנדיסטיש-אַגיטאַטאָרישע שול, „אַבראַם" האָט זיך אָפּגעגעבן הויפּטזאַכלעך מיט דער פּראָפּאַגאַנדישער אַרבעט און אָנגעפירט מיט די העכערע קרייזלעך; אַן אַקטיווער פּראָפּאַגאַנדיסט איז אין יענער צייט געווען אויך איינער כ. „לוקאַ" (אַ באָלשעוויק, אַ זון פון אַ גאַלעך, אין 1905-טן יאָר איז ער אַוועקגעפאָרן פון דווינסק און אין גיכן אַוועק פון דער באַוועגונג).

...די „שול" האָט פאַרגעשטעלט מיט זיך אַ פאַרש-ידנאַרטיקן און פילפאַרביקן פאַרטיי-אוילאַם; עס זיינען געווען דאָרט אַלטע פאַרטיי-אַרבעטער, געווען אויך יונגוואַרג, אינטעליגענטן, שטודירנדיקע יוגנט. פרויען, אַף וויפל עס לאָזט זיך געדענקען, איז דאָרט געווען סאַכאַקל איינע, אַ אידישע אַרבעטערין, וואָס האָט קימאַט קיין וואָרט רוסיש ניט געקענט ריידן. איר גאַנצע אַגיטאַטאָרישע טעטיקייט צווישן די „מאַסן" איז באַשטאַנען אין דעם, וואָס זי פלעגט דעקלאַמירן אַף מיטינגען און מאַסאָווקעס אירע אייגענע רעוואָלוציאָנערע לידער, דעם עמעס געזאָגט, גאַנץ טאַלאַנטלאָזע.

...אין האַרבסט 1905 האָט זיך בּאַם דווינסקער קאָמיטעט אָרגאַניזירט אַ „קאַמף-דרוזשינע". איר אויפגאַבע איז געווען באַשיצן די מיטינגען, מאַניפעסטאַציעס פון פלוצלונגדיקע אָנפאַלן פון דער פאָליציי און קאַזאַקן, קעמפן מיט דער „שוואַרצער-מייע", וואָס האָט זיך ניט איינמאָל געפּרואווט מאַכן אידישע פאָגראָמען. אין דעקאַבּר האָט די „קאַמף-דרוזשינע" געהאַט אַרום 200 „באָיעוויקעס". מערסטנטייל זיינען דאָס געווען אַרבעטער פון די אייזנבאַן-וואַרשטאַטן און גאַרבער — קימאַט בלויז קריסטן (דערדאָזיקער פאַקט האָט געהאַט אַן אומגעהויערע ווירקונג אין אַזאַ שטאָט ווי דווינסק און שטאַרק מיטגעהאָלפן דערשטיקן אַלע פּ. גראָם-פרואוון). די „קאַמף-דרוזשינע" איז געווען איינגעטיילט אין „צענדליקן", דער העכסטער אָרגאַניזאַציאָנס-טייל פון דער „באָיאָווקע" איז געווען אַ „הונדערט" מיטן „הונדערט-נאַטשאַלניק" אין שפיץ. מיט דער גאַנצער דרוזשינע האָט אָנגעפירט אַ „נאַטשאַלניק" — אַ פּראָפעסיאָנעלער רעוואָלוציאָנער „סאַשאַ — דער טעכניק" (אַ סטודענט).

די קאַמף-דרוזשינע איז געווען פאַרבונדן מיטן קאָמיטעט דורך איר הויפּט-אָנפירער. די מיליטערישע פאַרבאַרייטונג פון די „באָיעוויקעס" איז ניט געשטאַנען אַף דער נויטיקער הויך. שיסן האָבן זיי געקענט שוואַך. די באַוואָפעבונג איז אויך ניט געווען קיין געהעריקע, דאָסראָוו דרוזשיניקעס זיינען געווען באַוואָפנט מיט גרויסע פאָליצייאישע „סמיט און וועסאָנס", וועלכע דער פאַרטייאישער אוילאָם האָט גערופן „האַרמאַטן". אַכוץ „סמיטן" האָבן די „באָיעוויקעס" געהאַט עטלעכע צענדליק „בּרוינינגס", און אויך מעסערס, קינזשאַלן, אייזערנע הענטשקעס (קאַסטעטן) און אייניקע — אויך האַנט-גראַנאַטן. די דרוזשינע האָט געהאַט אַ באַזונדערע פאָן. די „באָיעוויקעס" זיינען עטלעכע מאָל אַרויסגעפאָרן אין אַנדערע שטעט לויט דער באַקאָשע פון די דאָרטיקע אָרגאַניזאַציעס (לעמאָשל, קיין וויטעבסק, וואו מע האָט געוואַרט אַף אַ פאָגראָם). זיי זיינען ניט איינמאָל געווען אויך אין די שטעטלעך פון דווינסקער אויעזד,

וואו זיי האָבן אָפּגעהיט די אידישע אָרימע-לייט פון בלוט-פאַרגיסונגען מיצאַד די צעבושעוועטע שוואַרץ-מייעניקעס.

אונזער סאָציאַל-דעמאָקראַטישע דרוזשינע פלעגט אין די אומרואיקע טעג ארויסטרעטן געמיינזאַם מיט די „באָיעוויקעס" פון די אַנדערע רעוואָלוציאָנערע אָרגאַניזאַציעס, פון וועלכע ס'איז געווען באַזונדערס שטאַרק די דרוזשינע פונם „בונד".

* * *

די טעטיקייט פון דווינסקער קאָמיטעט אין מעשעך פון 1905-טן יאָר קאָן איינגעטיילט ווערן אין צוויי פעריאָדן, דער ע"שטער — דער זיגרייכער מאַרש פון דער רעוואָלוציע ביז דעקאַבער, — קאָן כאַראַקטעריזירט ווערן מיטן ברייטסטן פאַרנעם פון דער אַגיטאַציאָנס-אַרבעט אין האַלב-לעגאַלע פאָרמען. דער פעריאָד פון די מיטינגען האָט זיך געצויגן פון אָקטיאַבר ביז דעקאַבער. וואו נאָר זיינען קיין מיטינגען ניט פאָרגעקומען! אין די שולן, טעאַטערן, באָטיי-מעדראָשים, קלובן,—אומעטום האָט מען גערעדט און גערעדט. די פּאָליציי איז פארשוואונדן, און מאַסן אַרבעטער, קלייבבירגער, בורזשוען פלעגן זיך מאַכנעס-וויז שיטן אַף די „מיטינגען". עס זיינען געגאַנגען אָף די מיטינגען סאָל-דאַטן, דינסטמיידלעך, אַלע שטאַנדן, אַלע עלטער-גרופּן האָבן געשטרעבט הערן די רעדנער, די כאַווירים „אַנטאָן" און „מעפאדרי". עס האָט עקזיסטירט פולשטענדיק לעגאַל אַ פּאַרטיי-קלוב, וועלכער איז געווען שטענדיק פול מיט אַן אוילאָם, וואָס האָט דעבאַטירט און גערעדט. די אַטמאָספער איז געווען אָנ-געגליט ביז דער העכסטער שטופע. די רעדנער האבן גערופן די צוהערער צום אַנטשיידענעם אַנטגילטיקן שלאַכט מיטן צאַריזם; די פּארטייען האָבן געקרייצט זייערע שווערדן: דיסקוסיעס, דיסקוסיעס און דיסקוסיעס; היינט מיט די עסערן, מאָרגן מיט די בונדיסטן, און דאָרטן מיט די ציאָניסטן.

די ווירקונג פונם קאָמיטעט אָף די מאַסן איז געווען אַן אויסערגעוויינלע-כע, ווייל די קאָנקורירנדיקע פּאַרטייען האָבן זיך אָפּט איינגעשלאָסן אין זיי-ערע שמאָל-נאַציאָנאַליסטישע ראָמען, ווי דער בונד און די ציאָניסטן פון פאַר-שיידענע שאַטירונגען, אָדער זיי זיינען געווען באַדייטנד שוואַכער פון אונז (די עסערן און אַנאַרכיסטן). עס פלעגט פּאַסירן, אַז צום קאָמיטעט פלעגן זיך ווענדן פּאַר-פּאָלקן, וואָס האָבן שלעכט געלעבט צווישן זיך. דער קאָמיטעט פלעגט אויסהערן די טאַינעס פוןביידע צדאָדים און דערנאָך „מישפּעטן" זיי. אָפט פלעגן דינסטן אָנקלאָגן פאַרן קאָמיטעט זייערע באַלעבאַטים.

...אין די קאָמיטעט-קרייזן איז שוין זאָגאר געשטאַנען די פראגע וועגן לעגאַליזירן דעם קאָמיטעט גופע. נאָר די אלגעמיינע מיינונג פון די פאראנט-וואָרטלעכע כאַווירים איז געווען, אַז מע דארף נאָך אויסוואַרטן, אַז ס'איז נאָך צו פרי צו פארלאָזן די פעסט דערוואָרבענע פּאָזיציעס פון דעם אונטערער-דישן פּאַרטיי-אַפּאַראַט.

...דווינסק איז געווען איינע פון די ערשטע שטעט, וואו עס איז דערקלערט געוואָרן „קריגס-צושטאַנד"... דווינסק איז פארוואַנדלט געוואָרן אין א קריגס-לאַגער. אונטערזוכונגען אף די גאַסן, אַרעסטן, שיסערייען. עס האָבן זיך באַ-

וויזן מיליטער־פּאַטרולן, קאַזאַקן־אָפּטיילונגען מיט די ביקסן אין די הענט גרייט צום שיסן, די קאַזאַקן האָבן שרעקלעך געבושעוועט, זייערער א פּאַטרול האָט אָן א שום גרונד דערשאָסן די כאַווערטע ווייצער, א מיטגליד פון אונזער יוגנט־אָרגאַניזאַציע.

נאָר ניט געקוקט אַף דעם, האָט דער דווינסקער קאָמיטעט אין דעקאַבער זיך געפּרוּווט צו אָרגאַניזירן א מאַסן־מיטינג. עס האָבן זיך צונויפגעקליבן אַסאַך אידישע אַרבעטער און זייטיקער אוילאָם, נאָר דורכפירן דעם מיטינג האָט זיך ניט איינגעגעבן: עס זיינען אָנגעפאַלן די קאַזאַקן און גאַנץ גיך אָפּ־געריימט דעם קאַמף־פּלאַץ פון רויטן סוינע. קיין גרויסע פאַרלוסטן האָבן מיר דערביי ניט געהאַט, עס האָט בלויז פּאַסירט אן אומגליק מיט איינעם פון די „באָיעוויקעס", וואָס האָט באַשיצט דעם מיטינג. ער האָט זיך אויסגעגליטשט און באַם פאַלן האָט זיך בא אים אויפגעריסן א באָמבע, פון וועלכער ער איז אַיינגיכן געשטאָרבן.

די רעאַקציע האָט זיך געשטאַרקט מיט יעדן טאָג. די קלובן האָט מען צע־שמעטערט. אַלץ, וואָס איז צייטווייליק אַרויס פון דער אונטערערד, איז צוריק אַוועק אַהין. דער קליינבירגער, א דערשראָקענער פון מאָסקווער אויפשטאַנד, די אינטעליגענץ, די בורזשואַזיע, — זיי אַלע האָבן אָנגעהויבן ווייכן פון דער רעוואָלוציע. די ראָלע זייערע פון „באַגלייטער" האָט זיך געענדיקט. די בור־זשואַזיע האָט אָנגעהויבן ווערן קלאַסן־באַוואוסטזיניק.

...עס זיינען אָנגעשטאַנען די וואָכיקע טעג פון דער רעוואָלוציע. דער פּראָ־לעטאַריאַט איז געוואָרן אַלץ מער און מער איזאָלירט פון דער בורזשואַזיע..

די פּאַרטיי־אַרבעט איז געוואָרן שמעלער אין איר אומפאַנג. די „בירזשע" איז פאַנאַנדערגעטריבן געוואָרן. דער קאָמיטעט האָט זיך איצט איבערהויפּט אָנגע־שטרענגט אַף שאַפן א שטאַרקן פּאַרטיי־אַפּאַראַט און א פעסטע באַזע אין די פּראָלעטאַרישע און מיליטערישע קרייזן. עס האָט זיך אָנגעהויבן א שטאַרקע קרייזל־אַרבעט.

...זומער 1906, אין צוזאַמענהאַנג מיט צעטרייבן די דומע און מיט די מיליטער־אויפשטאַנדן, איז די אַרבעט ווידער אויפגעלעבט געוואָרן. עס האָט אַף דאָסניי אָנגעהויבן פונקציאָנירן די „בירזשע". ווידער האָבן זיך אין קאָלעק־טיוו און אין די ראַיאָנען אָנגעהויבן דיסקוסיעס (וועגן קאַדעטישן מיניסטע־ריום). צו האַרבסט אָבער האָט זיך די לאַגע פון דער אָרגאַניזאַציע ווידער פאַרענדערט צום ערגערן... דער פּאַרטייאישער דווינסק איז געוואָרן פוסט. דאָס ראָוו צוועקגעפּאָרענע כאַווייירים זיינען באַלד אינגאַנצן אַוועק פון דער אַר־בעט. דאָס איז געווען די גרויסע בעהאָלע פון דער רעוואָלוציע. די „בירזשע" איז געוואָרן שטאַרק שיטער. קיין מאַסן־אַרבעטער, וואָס זאָלן אַהער קומען ווי אין א קלוב, האָט מען שוין אַף דער „בירזשע" ניט געזען.

זי איז אַלץ מער און מער, נאָכן צאָל און באַשטאַנד פון אירע באַזוכער, געוואָרן ניט מער, ווי א „יאַוואָטשנע קוואַרטיר".

...די אָנפירנדיקע אָרגאַנען פון דער פּאַרטיי־אָרגאַניזאַציע האָבן געאַרבעט גאַנץ רעגולמעסיק, און דאָך האָט זיך אין דער גאַנצער טעטיקייט געפילט, אַז

עס גייט באַרג-אַראָפּ. אייניקע פון די ראַיאָנען, ווי דער „אַלטפּאַרשטאַטער", איז זיך אינגאַנצן צעפאַלן, אַנדערע, ווי דער „אייזנבאַנישער", האָבן עקזיסטירט בלויז נאָמינאַל. עס האָט אויך אָנגעהויבן „הינקען" די פּאַרטייאישע דרוקעריי. דאָס „מיליטער-בלעטל" איז שוין מער ניט דערשינען. ניט פּינקטלעך האָבן אָנגעהויבן דערשיינען די פּראָקלאַמאַציעס. דער פינאַנציעלער מאַצעוו פון דער אָרגאַניזאַציע איז געוואָרן אַלץ שווערער. די מיטגלידס-אפּצאלונגען זיינען געצאָלט געוואָרן זייער שוואַך; די נעדאָווע פון די בורזשואַזע „סימפּאַטיקער פון דער רעוואָלוציע" האָבן קימאַט אינגאַנצן אויפגעהערט. די פאַרזאַמלונגען פון קאָלעקטיוו פלעגן באַזוכן ניט מער ווי 15-14 מענטשן.

אין קאָמיטעט גופא און אין קאָלעקטיוו האָבן זיך אָנגעהויבן „סיכסוכים", די רייבענישן צווישן די באָלשעוויקעס און מענשעוויקעס האָבן זיך פאַרשאַרפט.

...דער קאָלעקטיוו, אַלס אַזעלכער, האָט ניט געהאַט קיין באַשטימטן פּראַקטישן פּאָנים. קיין פעסטע מערהייט האָבן ניט געהאַט ניט די באָלשעוויקעס און ניט די מענשעוויקעס.

...האַגאַם דער פאַרנעם פון דער רעוואָלוציאָנערער באַוועגונג איז פון דעקאַבער 1905 געוואָרן שוואַכער, פונדעסטוועגן איז די פּאַרטיי-אָרגאַניזאַציע ביז זאַמער הארבסט 1906 געווען גאַנץ שטאַרק. נאָכמער, גראָד דענסטמאָל האָט מען אָנגעהויבן איינשטעלן אַ מיליטער-אָרגאַניזאַציע און די אַרבעט צווישן די פּויערים. דער קאָמיטעט האָט אויך פריער מער ווייניקער סיסטעמאַטיש דורכגעפירט סאָלדאַטן-קרייזלעך, נאָר... דענסטמאָל זיינען די סימפּאַטיעס פון די סאָלדאַטן צו דער רעוואָלוציע ניט פיקסירט געוואָרן אָרגאַניזאַציאָנעל. דאָס אָנקומען קיין דווינסק זומער 1906 פון אַ נייער דיוויזיע פון יאַפּאַנישן פראָנט האָט גרינדלעך אומגעענדערט אונזער מיליטערישע אַרבעט. דעם קאָמיטעט איז אין גיכן געלונגען צו מאַכן גוטע פאַרבינדונגען מיט די אַרטילעריסטן און פוסגייער-טיילן. ניט נאָר אין יעדער פּאָלק, נאָר אויך אין די באַטאַליאָנען און ראָטעס זיינען געווען גרופּעס אונזערע כאַווײרים. דער הויפּט-יעסאָד פון דער אָרגאַניזאַציע איז געווען דער „ראָטע-קאָמיטעט". אויב אין אַ ראָטע איז געווען אַ גענוגנדיקע צאָל אָרגאַניזירטע, פלעגט מען קלייבן אַ „ראָטע-קאָמיטעט", אויב אָבער דאָרט פלעגט זיין נאָר אַ 2-3 כאַווײרים, פלעגן זיי גופא בילדן דעם קאָמיטעט. די פאַרזאַמלונגען פון די ראָטע-פאָרשטייער פלעגן אויסקלייבן אַ באַטאַליאָן-קאָמיטעט, און אָפט, ווען אין די באַטאַליאָנען איז געווען ווייניק ראָטע-אָרגאַניזאַציעס—דירעקט „פּאָלק-קאָמיטעטן". פון די פאָרשטייער פון די פּאָלק-קאָמיטעטן און פון די ספּעציעלע מיליטער-אָפּטיילונגען (אַרטילעריע, סאַפּיאָרן), האָט זיך געבילדעט דער „צענטער" פון דער מיליטער-אָרגאַניזאַציע. אַכוץ דעם פלעגט אין צענטער אַריינגיין אַ פאָרשטייער פון דווינסקער קאָמיטעט, דער אַזוי גערופענער „מיליטער-אָרגאַניזאַטאָר".

דער פּאַרטיי-קאָמיטעט האָט אַרויסגעגעבן אַ ספּעציעלע צייטונג פאַר סאָלדאַטן. דער מיליטער-אָרגאַניזאַציע האָט אויך געהאָלפן דער „בונד" מיט מענטשן און מיט געלט.

די שטימונג פון דער סאָלדאַטן-מאַסע איז געווען אַ גאַנץ רעוואָלוציאָנערע.

קימאַט אַלע אָנפירער-סאָלדאַטן זיינען געווען באָלשעוויקעס, אויב ניט לויט די איבערצייגונגען, איז לעפּאָכעס לויט זייערע שטימונגען. זיי האָבן זיך אַלע געריסן אינם קאַמף.

...דער סוואַבאַרגער אויפשטאַנד 121) איז געווען אַ שטאַרקע שטויס-קראַפט אין פּראַט פון רעוואָלוציאָניזירן די מאַסן. די סאָלדאַטן האָבן געפאָדערט אַן אַרויס-טרעטונג און דעם מאָל זיינען די רייד וועגן אַן אויפשטאַנד אין דווינסק געווען גאַנץ קאָנקרעט. לויט דער איניציאַטיוו פון אונזער קאָמיטעט, איז געשאַפן געוואָרן אַן אַלגעמיין שטאָטישער קאָאָליציאָנס-קאָמיטעט אינם באַשטאַנד פון צוויי פאָרשטייער פון „בונד", צוויי פון אונזער קאָמיטעט און איינער פון די „פּועלי-ציאָן".

שוין אַף דער ערשטער זיצונג איז די פראַגע וועגן אַן ארויסטרעטונג געווען אַוועקגעשטעלט זייער שאַרף. דער סטראַטעגישער פּלאַן, וואָס מיר האָבן פאָרגעלייגט, איז באַשטאַנען אין דעם, וואָס די רעוואָלוציאָניזירטע פוסגייער-דיוויזיע הויבט אָן די אַרויסטרעטונג; די ארטילעריע באַשיסט די פעסטונג, וואו עס געפינט זיך די רעגירונגס-דיוויזיע, אַנטוואָפנט זי און, איבערלאָזנדיק אין פעסטונג אַ קליינעם גאַרניזאָן, טרעט זי ארויס אַף פּעטער-בורג. קעגן דעמדאָזיקן פּלאַן זיינען ארויסגעטראָטן די בונדיסטן. זיי האָבן אָנגעוויזן, אַז עס איז נאָך אַ גרויסער סאָפעק, צי פּעטערבורג און ריגע וועלן אונטערהאַלטן די דווינסקער ארויסטרעטונג, און אויב ניט, וועלן די דווינסקער רעוואָלוציאָנערן טייקעף דערשטיקט ווערן — זיי וועט אויסקומען אויסצוהאַלטן אַ שווערן שלאַכט מיטן רעגירונגס-מיליטער פון ריגע און פּעטערבורג. דידאָזיקע דיזרווידערונגען זיינען געווען גאַנץ סאָליד, און נאָך לאַנגע און הייסע דעבאַטן האָט דער קאָאַליציאָנס-קאָמיטעט באַשטימט: ארויסטרעטן נאָר דעמאָלט, ווען אין פּעטערבורג אָדער ריגע וועלן זיך אָנהויבן „געשעענישן".

דערווייל האָבן מיר באַשלאָסן גרייטן זיך, צווישן אַנדערע, אויסגעאַרבעט אַ פּלאַן, ווי אויפצורייסן דעם גרויסן אייזנבאַן-בריק איבער דער מאירעוו-דווינע, קעדיי איבערצורייסן די קאָמוניקאַציע צווישן דווינסק, ווילנע און וואַרשע... ווי באַוואוסט, איז אין פּעטערבירג און ריגע קיין אויפשטאַנד ניט געווען, און בעמיילע זיינען שוין די פּלענער פון דווינסקער קאָמיטעט אויך געבליבן ניט פאַרווירקלעכט.

עס איז אינטערעסאַנט צוגעבן נאָך אייניקע שטריכן צו די פּלענער פון קאָאַליציאָנס-קאָמיטעט. מע האָט פּראָיעקטירט נאָך דער אַנטוואָפענונג פון דער רעגירונגס-דיוויזיע איבערגעבן די גאַנצע מאַכט אין שטאָט אַ צייטווייליקן „רעוואָלוציאָנערן קאָמיטעט", וועלכן מע האָט באַשטימט צונויפשטעלן פון אַ רעוואָלוציאָנערער „פינפטל" — פון פאָרשטייער פון אַלע איבעריקע רעוואָ-לוציאָנערע אָרגאַניזאַציעס און פון דער בורזשואַזיע. מע האָט אויך גערעדט וועגן אָרגאַניזירן אַ ראַט פון אַרבעטער-דעפּוטאַטן, נאָר אים האָט מען זיך פאָרגעשטעלט ניט ווי אַ מאַכט-אָרגאַן, נאָר ווי א געווער אין די הענט פונם ארבעטער-קלאַס צו דריקן אַף דער נייער מאַכט.

* * *

אין 1906-טן יאָר האָט באַם קאָמיטעט אָנגעהויבן פונקציאָנירן א קרייז-אָרגאַניזאַציע, וועמענס אויפגאַבע עס איז געווען אָנפירן מיט דער אַרבעט פון די שטעטלדיקע אָרגאַניזאַציעס און צווישן די פויערים.

די פאַרבינדונגען מיט די פויערים זיינען געווען אויסגעצייכנטע. די באַציאונג פון די „מוזשיקעס" צו אַ געקומענעם רעוואָלוציאָנער איז געווען זייער א גוטע. אין די דערפער זיינען געווען ניט נאָר איינצלנע סימפּאַטיקער, נאָר וואו ניט וואו אויך באשטימטע גרופּעס. די פויערים האָבן זאָרגזאַם אויסגעבאַהאַלטן די „אַגיטאטאָרן", געגעבן זיי עסן, פורן. געוויינלעך פלעגן די פאַרבינדונגען מיט די דערפער אונטערהאַלטן די שטעטלדיקע אָרגאַניזאַציעס (לוצין, קרעסלאווקע, דרויע, דריסע, רעזשיצע)...

85. די אָרגאַניזאַציאָנעלע סטרוקטור פון די פּאַרטיי-אָרגאַניזאַציעס אין צאָפן-מאַירעווּדיקער געגנט.

(פון א קאָרעספּאָנדענץ פון מינסק אין „פּראָלעטאַרי" נומ. 19 פון 20 אויגוסט 1905)

...אין דער שפּיץ פון דער אָרגאַניזאַציע שטייט די „גרופּע", אין וועלכער עס גייען אַריין: א ליטעראַט, א סעקרעטאַר, א פאַראַנטוואָרטלעכער פּראָפּאַגאַנדיסט און אַן אַגיטאַטאָר, וואָס פירט אָן מיט דער אָרגאַניזאַציע פון די שטודירנדיקע, א פאַראַנטוואָרטלעכער טעכניקער, א פאַראַנטוואָרטלעכער „פינאַנסיסט", עטלעכע אָרגאַניזאַטאָרן און דער אָרטיקער מיטגליד פונם צאָפן-מאַירעווּדיקן קאָמיטעט.

מיט דער אַרבעטער-אָרגאַניזאַציע פירט אָן די צענטראַלע סכאָדקע, וואוהין עס גייען אַריין 8—10 אַרבעטער, אַן אָרגאַניזאַטאָר און א פאַרשטייער פון דער גרופּע, וואָס ווערט דורך איר געשיקט. אַלע שטאַטישע אַרבעטער-אָנגעלעגנהייטן, אַלגעמיינע שטרייקן, דעמאָנסטראַציעס, פאַרזאַמלונגען א. א. וו. — ווערן באַהאַנדלט און באַשטימט דאָ אויף דער צענטראַלער סכאָדקע. די לעצטע שיקט אַנפירער און פאַרשטייער אין די נידעריקערע קעמערלעך פון דער אָרגאַניזאַציע — אין די סכאָדקעס, וועלכע זיינען דאָ 4. צוויי פון זיי זיינען פאַכן-סכאָדקעס, ווייל אין אונזערע אָרגאַניזאַציעס זיינען דאָ צוויי גרויסע פאַכן (האַנדלס-אָנגעשטעלטע, לעמאַשל, ביז 100 מענטשן), אין דער דריטער סכאָדקע זיינען קאָנצענטרירט יענע פאַכן, אין וועלכע די גרופּע האָט ווייניק אָרגאַניזירטע אַרבעטער, צוליב וואָס די דאָזיקע „סכאָדקע" איז ניט קיין פאַכאָווע. די דאָזיקע אַלע דריי סכאָדקעס זיינען „אידישע".

אַזוי ווי די קריסטלעכע אַרבעטער-סוויווע איז דערווייל, דאַנק דער איינזייטיקער אַרבעט פון בונד, שרעקלעך אָפּגעשטאַנען, איז די אַרבעט צווישן די קריסטלעכע אַרבעטער דערווייל א ביסל אַן אַנדערע, לויט אירע מעטאָדן און נאָענטסטע אויפגאַבן. דאָס האָט געשטויסן די גרופּע שאַפן א באַזונדער אָרגאַן אויף צו פירן די אַרבעט צווישן די קריסטלעכע אַרבעטער — א פערטע סכאָדקע. יעדער „סכאָדקע" באַשטייט פון עטלעכע (5-10) אַרבעטער-אָרגאַני-

זאטארס, וואס קלייבן זיך צונויף אלע וואך אף פארזאמלונגען, אונטער דער אנפירונג פון מענטשן, וואס ווערן באשטימט, ווי שוין געזאגט, דורך דער צענטראלער סכאדקע.

אלע פיר סכאדקעס זיינען צעטיילט אף נידעריקערע ארגאניזאציאנעלע קעמערלעך, אזוי אז א באשטימטער קרייז מענטשן, באשטימטע פארבינדונגען געפינען זיך אונטער דער שטענדיקער אנפירונג פון א באשטימטן מיטגליד פון דער געגעבענער „סכאדקע“.

די דורכפירונג פון דער ארגאניזאציאנעלער ארבעט דורך „סכאדקעס“ שאפט ניט קיין אפגעזונדערטע נאציאנאלע אדער פאכאווע פסיכאלאגיע, ווייל אף די אלגעמיינע פארזאמלונגען, דיסקוסיעס און קרייזלעך טרעפן זיך די ארבעטער פון פארשיידענע נאציאנאליטעטן, פאכן און סכאדקעס.

אט אזוי איז אוועקגעשטעלט דער ארגאניזאציאנעלער אפאראט פון דער גרופע. אומאפהענגיק פון אים שטייט די קאלעגיע פון פראפאגאנדיסטן און אגיטאטארן, וואס באהאנדלען די פראגראמען און די מעטאדן פון דער ארבעט אין די קרייזלעך, אונטער דער אנפירונג פון א פאראנטווארטלעכן פראפאגאנדיסט. זי טיילט אויך פאנאנדער צווישן אירע מיטגלידער די קרייזלעך, וואס זיינען געשאפן דורך די ארגאניזאטארס (סכאדקעס).

די ארגאניזאציע פון די שטודירנדיקע האט איר צענטער, איר, אזוי צו זאגן, „סכאדקע“. וועלכע איז פארבונדן מיט דער גרופע דורך איר אנפירער. די, וואס זיינען פארנומען מיט פאנאנדערטראגן, העקטאגראפירן, טראנספארטירן ליטעראטור א. א. וו., געפינען זיך אונטער דער אנפירונג פון דעם פאראנטווארטלעכן טעכניקער. און, לעצטנס, די פינאנציעלע קאמיסיע, וואס קלייבט געלט און ארדנט איין „קאמערציעלע“ אונטערנעמונגען, ארבעט אונטער דער אנפירונג פונם פאראנטווארטלעכן „פינאנסיסט“.

86. ר. ס. ד. א. פ. וועגן די „פראלעטארישע ציאניסטן“.

(רעזאלוציע פון צ. ק. פון דער ר. ס. ד. א. פ., „פאלקסצייטונג“, נומ. 398, 1907).

נעמענדיק אין באטראכט:

א) אז די ציאניסטישע פארטייען (ס. ס. און פ. צ.), ארויסגייענדיק פון דעם קלאל, אז דער אידישער פראלעטאריאט ווערט קלוימערשט דורך דעם גאנג פון דער עקאנאמישער אנטוויקלונג אומפארמיידלעך ארויסגעשטויסן פון די רייען פון די פראדוצירנדע קלאסן אין די רייען פונם לומפן-פראלעטאריאט און איז אומפארמיידלעך פארמישפעט ביסלעכוויי צו דעגענערירן, און אפלייקענענדיק דעריבער, אז עס איז פאראן פאר אים א וועלכע ניט איז מעגלעכקייט צו אנטוויקלען זיך אין די גאלעס-לענדער און קעמפן מיט ערפאלג פאר זיין פולער באפרייאונג פון אלע ארטן אונטערדריקונג,—דערמיט זעלבסט אנערקענען זיי פאקטיש, אז פארן אידישן פראלעטאריאט איז אומעגלעך א קלאסן-קאמף, וועלכער שטעלט זיך פאר זיין ענדציל דעם ניצאכן פונם פראלעטאריאט,—וועלכער

וואַקסט שטענדיק סײַ אין צאָל און סײַ מאָראַליש, אָרגאַניזירט זיך און אַנט־וויקלט זיך,—איבער דער בורזשואַזיע;

ב) אַז פרײַדיקנדיק, דאָס דער אידישער פּראָלעטאַריאַט קען קלוימערשט דערשלאָגן זיך צו זײַן באַפרײַאונג נאָר אַף אַן אייגענער אידישער טעריטאָריע, וועגן וועלכער עס איז דערווייל ניט באַוואוסט, וואו זי געפינט זיך, לייקענען דיזע פּאַרטייען דערמיט זעלבסט אָפּ, דאָס עס זײַנען פאַראַן געמיינזאַמע גרונד־אויפגאַבן באַם אידישן פּראָלעטאַריאַט מיטן פּראָלעטאַריאַט פון יענע לענדער, וואו אידן וואוינען, און מיט זייער אַגיטאַציע רײַסן זיי אָפּ די אידישע אַרבעטער פון דעם סאָלידאַרן קאַמף מיט די אַרבעטער פון די אַנדערע נאַציאָנאַליטעטן, וועלכער פירט זיך אין דיזע לענדער פאַר דער פאַרווירקליכונג פון דער סאָציאַליסטישער אָרדענונג;

ג) אַז זײַענדיק פאַרינטערעסירט אין דער דעמאָקראַטיזירונג פון דער סאָציאַל־פּאָליטישער אָרדענונג פון יענע לענדער, אין וועלכע אידן וואוינען, נאָר אייף אַזוי פיל, אַף וויפל דיזע דעמאָקראַטיזירונג טראָגט אַריין אייניצלנע פאַרבעסערונגען אין דער לאַגע פונם אידישן פאָלק און פאַרגרינגערט די מעג־לעכקייט פון דער ציאָניסטישער אַגיטאַציע און אָרגאַניזאַציע, און אָנווענדענדיק די אויפמערקזאַמקייט פון די קרעפטן פונם אידישן פּראָלעטאַריאַט אַף פּראָיעקטן צו אָרגאַניזירן פאַרן אידישן פאָלק אַ מלוכע אַף אַן אייגענער טעריטאָריע אויסער יענע לענדער, וואו די אידישע אַרבעטער פירן זייער אַלטעגלעכן קאַמף, רײַסן דידאָזיקע פּאַרטייען דערמיט זעלבסט אָפּ דעם אידישן פּראָלעטאַריאַט פונם פּאָליטישן קאַמף, וועלכער שטעלט זיך פאַר אַ ציל ניט קיין אייניצלנע רעפאָרמען, נאָר דאָס פאַרכאַפּן די גאַנצע מאַכט דורך דעם פּראָלעטאַריאַט צו־ליב דער סאָציאַליסטישער איבערקערעניש;

ד) אַז דידאָזיקע פּאַרטייען, אַנערקענענדיק זעלבסט, דאָס די אַרבעט צו שאַפן אַף דעם אָדער יענעם וועג אַ זעלבשטענדיקע טעריטאָריע באַשטייט, דעריקער, אין מאַכן דיפּלאָמאַטישע טריט, פאַרשפרייטן מיט זייער אײנטשפּרעכנ־דער אַגיטאַציע צווישן דעם אידישן פּראָלעטאַריאַט שעדלעכע אילוזיעס וועגן דער מעגלעכקייט צו דערשלאָגן זיך צו זײַן באַפרײַאונג דורך מיטלען, וועלכע ליגן אויסער זײַן קלאַסן־קאַמף;

ה) אַז, ענדלעך, רופנדיק דעם אידישן פּראָלעטאַריאַט צו נעמען אַ טיכ־טיקן אָנטייל אין דער פּלאַנמעסיקער אָרגאַניזירונג פון דער עמיגראַציאָנער אידישער באַוועגונג, אַלס אַ מיטל ראַדיקאַל צו לייזן די אידישע פראַגע, פאַר־דאַרבן דידאָזיקע פּאַרטייען דעם באַוואוסטזײַן פון די אידישע אַרבעטער מיטן פרײַדיקן קליין־בורזשואַזע אוטאָפּיסטישע אידייען;

נעמענדיק דאָס אַלץ אין באַטראַכט, געפינט דער צ. ק. פון דער רוסל. פּאַר־טיי, אַז די ס. ס. און די פּ. צ. אַנטשפּרעכן ניט די פאָדערונגען, וועלכע זײַנען נויטיק צוגעלאָזן צו ווערן אַף אינטערנאַציאָנאַלע סאָציאַליסטישע קאָנגרעסן, און דעריבער באַשליסט ער אָפּצוואָגן די ס. ס. אין זייער ביטע אָנגענומען אײַנשטימיק (122).

XII. דער אַלגעמיינער אידישער אַרבעטער-בונד אין ליטע, פּוילן און רוסלאַנד

87. דער „בונד“ אין דער ערשטער רעוואָלוציע.

(מ. ראַפעס: „צו דער געשיכטע פון בונד“. ז.ז. 201—202)

...דאָס לעבן און קאַמף פונם „בונד“ אין פּעריאָד פון דער ערשטער רוסישער רעוואָלוציע איז דאָס גלענצנדסטע בלאַט אין זיין געשיכטע און אין דערזעלבער צייט איינע פון די מער כאַראַקטעריסטישע פאַר דערדאָזיקער רעוואָלוציאָנערער אָרגאַניזאַציע.

פאַרוואַנדלט זיך אין פאַרלויפן פעריאָד פון אַ קרייזל אין אַ פּראָלעטאַרישער מאַסן-אָרגאַניזאַציע, האָט דער „בונד“ אין די יאָרן פון דער רעוואָלוציע איינגעהאַלטן און פאַרגרעסערט זיין קראַפט, אַרויסטרעטנדיק אין יעדן מאָמענט אין דער שפּיץ פון די אידישע אַרבעטער-מאַסן, וועלכע ער האָט פעסט פאַרייניקט אַרום זיך.

אַראָפּגעוואָרפן פון זיך די „עקאָנאָמישע“ שאָלעכץ, איבערגעוואַקסן די שטופּע פונם סאָציאַליסטישן טרעד-יוניאָניזם, האָט דער „בונד“ מיט זיין אַרבעט אין די יאָרן פון דער רעוואָלוציע, פאַרשטייט זיך, אונטער דער ווירקונג פון דער אַנטוויקלונג פונם פּראָלעטאַרישן קאַמף אין לאַנד, פּאָליטיש דערצויגן די גאַנצע מאַסע פון די אידישע אַרבעטער און רעוואָלוציאָניזירט די גאַנצע אַרומיקע קלייןבירגערלעכע סוויווע.

פון דעם פאַריקן פעריאָד איז געבליבן אַן ענגע פאַרבינדונג מיט דער פּראָפעסיאָנעלער אָרגאַניזאַציע, נאָר דער „בונד“ אליין איז געוואָרן אינם עמעסן און פולן זין פון וואָרט אַ פּאָליטישע פּאַרטיי, אַ סאָציאַל-דעמאָקראַטישע פּאַרטיי פון די אידישע אַרבעטער. דער אַלטער צווייטער אינטערנאַציאָנאַל האָט געקענט שטאָלצירן מיט דערדאָזיקער זיין אָרגאַניזאַציע.

אָבער נאָר דער „צווייטער“ אינטערנאַציאָנאַל. דער „בונד“ האָט אַריינגעטראָגן אַ נייס אין זיין פּראַקטיק: רעוואָלוציאָנערן טעמפּעראַמענט, פעאיקייט אָנצופירן מיט מאַסן-אַרויסטרעטונגען פון די אַרבעטער-מאַסן.

נאָר אויך אין די יאָרן פון דער רעוואָלוציע האָבן זיך אין אַלע געביטן פון זיין לעבן אַרויסגעוויזן שטריכן פונם קלייןבירגערלעכן סאָציאַליזם. עמעס, דער

„בונד" איז אָפּט געגאַנגען האַנט בײַ האַנט — עמעס ניט קאָנסעקווענט — מיט דעם „באָלשעוויזם": ער האָט געבויט פּאַרטייאישע פּראָפּאַריינען, געפּריידיקט די העגעמאָניע פון דער פּאַרטיי-אָרגאַניזאַציע, באָיקאָטירט די וואַלן אין דער ערשטער דומע און פון צייט צו צייט געהאַלטן זיך פּאַר דער טאַקטיק פונם „לינקן בלאָק"[123], ניט וועלנדיק, אַזוי צו זאָגן, אָריענטירן זיך אַפן „רעוואָלוציאָניזם" פון דער מאָנאַרכיסטיש-געשטימטער בורזשואַזיע. נאָר אַפילע שוין דענסטמאָל — נאָך אין דעם ערשטן פּעריאָד — וואַקלט ער זיך פונם „מענשעוויזם" צו „באָלשעוויזם", פונם „באָלשעוויזם" צו „מענשעוויזם", און געענדיקט מיט אַ גאַנץ דרייסטן און אַנטשיידענעם איבערגאַנג אַף דער זייט פונם אָפּאָרטוניסטישן פליגל פון דער רוסלענדישער סאָציאַל-דעמאָקראַטיע.

ניט אויסגערעכנט די אייגענע קרעפטן און איבערשאַצנדיק זיין ראָלע אין דער רעוואָלוציע, האָט דער „בונד" אין 1903-טן יאָר פּאַראַט זיך אַליין אין זיין פּראַקטישן כוש, און צוליב דעם נאַציאָנאַלן פּרינציפּ האָט ער צעריסן מיט דער פּאַרטיי פון די רוסישע אַרבעטער. די אַנטוויקלונג פונם רעוואָלוציאָנערן קאַמף, באַשטימענדיק גענויער דעם רעלאַטיוון געוויכט פונם „בונד" און פון די אידישע אַרבעטער, קערט אום דעם „בונד" צוריק אַפן וועג פון רעאַליסטישער פּאָליטיק: דער „בונד" קערט זיך אום צוריק אין די רייען פון דער ר. ס. ד. אַ. פּ., נאָר קערט זיך אום אַלס אַ פולקום אויסגעפּאָרמירטע אידישע פּאָליטישע פּאַרטיי מיט אַן אייגענער פּראָגראַם אין דער נאַציאָנאַלער פּראַגע און אַן אַרומגעוואַקסענע מיט אַ געדיכטן שיכט פון קליינבירגערלעכע עלעמענטן.

דער „בונד" האָט אָ.געהויבן זיין אַרבעט צווישן די אידישע אַרבעטנדיקע מאַסן אונטער די לאָזונגען פון דער פּאָליטישער אויבערהאַנט פונם פּראָלעטאַריאַט, נאָר ביסלעכווייז האָט ער אָפּגעלאָזן דידאָזיקע פּאָזיציע, איינוואָרצלענדיק זיך אין אַלגעמיינעם קאָמפּלעקס פון די אידישע געזעלשאַפטלעכע קרעפטן און אַריבערטראָגנדיק אויך אַהער די מעטאָדן פון דער מענשעוויסטישער טאַקטיק.

אַפן שוועל צום נייעם פּעריאָד — צו די יאָרן פון רעאַקציע — האָט דער „בונד" שוין געהאַט אין אַ גרויסער מאָס יענע שטריכן, וואָס האָבן זיך אַזוי קלאָר אַרויסגעוויזן אינם פּעריאָד צווישן ביידע רעוואָלוציעס, און וועלכע האָבן אומפּאַרמיידלעך באַשטימט זיין ראָלע אין דער צווייטער און דריטער רוסישע רעוואָלוציעס.

88. די נאַציאָנאַל-קולטורעלע אַווטאָנאָמיע.

(רעזאָלוציע פון זעקסטן צוזאַמענפאָר. „דער וועקער" נומ. 1, פון 25 דעקאַבר, 1905)

נעמענדיק אין אַנבאַטראַכט, אַז די נאַציאָנאַלע אונטערדריקונג אין אַלע אירע פאָרמען, פאַרטונקלענדיק דעם קלאַסנבאַוואוסטזיין פון דעם פּראָלעטאַריאַט, רופט זיך אָפּ אַף דעם שעדלעכסטן אויפן אַף די אינטערעסן פון באַפריי-

אונגס-קאַמף פון דעם גאַנצן פראָלעטאַריאַט פון דער מלוכע און פאַלט מיט איר גאַנצער מאַסע אַף דעם אַרבעטער-קלאַס פון דער אונטערדריקטער נאַציע מיט דעם, וואָס זי פאַרהאַלט די אַנטוויקלונג פון זיינע קרעפטן אין אַלע געביטן פון זיין לעבן און פירט אַראָפ זיין קלאַסן-קאַמף פון ריכטיקן וועג — איז דער כּיוו פון דער סאָציאַל-דעם. קעמפן קעגן יעדער נאַציאָנאַלער אונטערדריקונג, סאַי דירעקטע, סאַי אומדירעקטע.

אַנערקענענדיק, אַז נאָר דער סאָציאַליזם, וועלכער וועט אויסוואָרצלען אַלע פאָרמען פון קלאַסן-הערשאַפט, וועט אויך ברענגען די פולקומע באַפרייאונג פון יעדער נאַציאָנאַלער אונטערדריקונג, מוז די סאָצ.-דעם. אין די גרעניצן פון דער קאַפּיטאַליסטישער אָרדענונג שטרעבן צו דערקעמפן יענעם מאַקסימום פאַר-זיכערונג קעגן נאַציאָנאַלע קאָנפליקטן, וועלכע איז מעגלעך צו דערגרייכן אין דער בורזשואַזער געזעלשאַפט.

נעמענדיק ווייטער אין אנבאַטראַכט, אַז אַלס אַזאַ פאַרזיכערונג קען דינען — אויסער דער אַלגעמיינער דעמאָקראַטיזירונג פון דער מלוכע-אָרדענונג און די געוויינלעכע גאַראַנטיעס פון דער בירגערלעכער און פאָליטישער גלייכבארעכ-טיקונג, ווי אויך דער גלייכבאַרעכטיקונג פון דער שפּ־אַך — נאָר די באַשאַפונג פון אַזעלכע מלוכע-רעכטלעכע איינריכטונגען, וועלכע מאַכן מעגלעך פאַר יעדער נאַציע אַ פרייע קולטורעלע אַנטוויקלונג, אַז צוליב דעם, וואָס רוסלאַנד איז באַוואוינט פון פאַרשיידענע פעלקער, וועלכע ווערן אַלץ מער און מער צונויפ-געמישט באַ דער אַנטוויקלונג פון דער היינטיקער קאַפּיטאַליסטישער ווירט-שאַפט, איז אומעגלעך זיי טעריטאָריאַליש פאַנאַנדערצוגרעניצן, קענען די אויבנ-דערמאָנטע מלוכע-רעכטלעכע איינריכטונגען זיך אויסגיסן נאָר אין אַן אויסער-טעריטאָריאַלישע פאָרם, אין אַ פאָרם פון נאַציאָנאַל-קולטורעלע אַווטאָנאָמיע.

נעמענדיק דאָס אלץ אין אנבאטראכט, פאָרמולירט דער זעקסטער צוזאַמענ-פאָר פון „בונד", זייענדיק בּיכלאל איינשטימיק מיט דער פּאָזיציע, אַף וועלכער דער פערטער צוזאמענפאָר האָט זיך געשטעלט מיט דער רעזאָלוציע וועגן דער-דאָזיקער פראַגע, די פראָגראַם פון „בונד" אין דער אידישער נאַציאָנאַלער פראַגע אין פאָלגנדע פונקטן:

1) פולע בּירגערלעכע און פּאָליטישע גלייכבאַרעכטיקונג פאַר אידן.

2) אַ מעגלעכקייט פאר דער אידישער באַפעלקערונג, גאַראַנטירט דורכן געזעץ, צו באַנוצן די אייגענע שפּראַך אין די אויפטראגן מיט דעם געריכט און מיט די איינריכטונגען ווי פון דער מלוכע, אַזוי אויך אָרטיקער און טעריטאָ-ריאַלער זעלבסטפאַרוואַלטונג.

3) נאַציאָנאַל-קולטורעלע אַווטאָנאָמיע: אויסשליסן פון דעם רעשוס פון דער אָרטיקער און טעריטאָריאַלער זעלבסטפאַרוואַלטונג די פונקציעס, וועלכע זיינען פאַרבונדן מיט קולטור-פראַגן (פאָלקס-בילדונג און אנדערע) און איבערגעבן זיי דער נאַציע זעלבסט, אין דער געשטאַלט פון באַזונדערע איינריכטונגען, ווי אָר-טיקע, אַזוי אויך צענטראַלע, געוויילט פון אַלע מיטגלידער אַפן גרונד פון אַל-געמיינער, גלייכער, דירעקטער און געהיימער אָפשטימונג.

4) אנמערקונג: די נאַציאָנאַל-קולטורעלע אַווטאָנאָמיע נעמט ניט אָפּ

פון דער צענטראַלער געזעצגעבנדער מאַכט דאָס רעכט איינצושטעלן געוויסע נאָרמען, וועלכע אַלע זיינען מחויבו אָנצונעמען אין פראַגן, וואָס האָבן אַן אַלגעמיינע באַדייטונג פאַר אַלע נאַציעס פון רוסלאַנד, ווי צ. ב. ש., אַז אַלע מוזן באַקומען אָנפאַנגס-בילדונג, אַז די לימודים מוזן טראָגן אַ ריין וועלטלעכן כאַראַקטער און אַז. וו. און דאָס רעכט צו קאָנטראָלירן, אַז די אַלע נאָרמען זאָלן אָפּגעהיט ווערן.

89. דער בונד און די פוילן-פראגע.

(רעזאָלוציע פון VI צוזאַמענפאָר, „דער וועקער", נומ. 1).

נעמענדיק אין אָנבאַטראַכט, אַז דער קאַמף פון דעם פראָלעטאַריאַט אין רוסיש-פוילן גייט און מוז גיין אַפן וועג, וועלכער פירט צו דער דעמאָקראַטי-זירונג פון דער פּאָליטישער און געזעלשאַפטלעכער אָרדענונג פון דער רוסישער מלוכע, און איז אַף אַזאַ אויפן אַ טייל, וועלכער איז פעסט פאַרבונדן מיט דעם באַפרייאונגס-קאַמף פון דעם גאַנצן רוסישן פראָלעטאַריאַט;

אַז אַף דעמזעלבן וועג צו דער דעמאָקראַטיזירונג פון דער מלוכע גייט אויך דער קלאַסנקאַמף פון פראָלעטאַריאַט אין די איבעריקע צוויי טיילן פון פוילן;

אַז קוים איז דער פראָלעטאַריאַט פון פוילן אַרויסגעטראָטן אַף דעמדאָזיקן וועג און האָט אָנגעהויבן צוצופאַסן זיין קאַמף צו די געזעלשאַפטלעך-פּאָליטישע באַדינגונגען פון דער מלוכע אין איר איצטיקער געגנצלעכער פאָרם, מוז ער שוין ניט אין זיין באַפרייאונגס-קאַמף דורכויס קומען צו דער נויטיקייט צו קעמפן פאַר דער ווידעראויפשטעלונג פון פוילן, ביפראַט נאָך, אַז די פאַרווירק-לעכונג פון דיזער פאָדערונג ווענדעט זיך אָן אַזאַ גאַנצן סכום צופעליקע אינטערנאַציאָנאַלע פּאָליטישע באַדינגונגען, וועלכע עס איז אומעגלעך פאָרויס-צוזען, —

האַלט דער 6-טער צוזאַמענפאָר פון „בונד", אַז די פאָדערונג פון ווידער-אויפשטעלן פוילן קען ניט אַריינגעשטעלט ווערן אין דער סאָצ. דעמ. פראָגראַם און געפינט, אַז די אַגיטאַציע פאַר דערדאָזיקער פאָדערונג קען נאָר אַראָפּפירן דעם פראָלעטאַריאַט פון דעם וועג, אַף וועלכן זיינע קלאַסן-אינטערעסן טרייבן אים אַזוי מעכטיק, קען נאָר פאַרטונקלען זיין קלאַסן-באַוואוסטזיין און צעברעקלען די קויכעס פון דער רעוואָלוציע.

דער 6-טער צוזאַמענפאָר פון „בונד" אָנערקענט, אַז די אינטערעסן פון פראָלעטאַריאַט פון פוילן פאָדערן, אַז די רוסישע מלוכע זאָל ווערן איבערגע-בויט אַף דעמאָקראַטישע יסודות, עס זאָל ווערן איינגעפירט אַ ברייטע טעריטאָריאַלע זעלבסטפאַרוואַלטונג און נאַציאָנאַל-קולטורעלע אַווטאָנאָמיע.

90. קעגן באַטייליקן זיך אין דער צייטווייליקער רעגירונג.

(פון א. ליטוואַקס[124] אַרטיקל „אַף מאָרגן נאָך דער רעוואָלוציע". „אַרבעטערשטימע" נומ. 40, סעפּטעמבער 1905).

...די צייטווייליקע רעגירונג איז געוואָרן אַ טאָג-פראַגע. אין דער רוסישער סאָציאַל-דעמאָקראַטישער פּרעסע דעבאַטירט זי זיך די לעצטע מאָנאַטן זייער העפטיק. די צוויי טיילן פון דער רוסישער ס.-ד. פּאַרטיי: די „מערהייט", די לענינצעס, און די „מינדערהייט", די מאַרטאָווצעס, זיינען זיך אין דער פראגע פאַנאַנדערגעגאַנגען אין זייערע מיינונגען. אַף דעם 3-טן צוזאַמענפאָר פון די לענינצעס האָט מען אָנגענומען אַ רעזאָלוציע, אַז אין דער רעוואָלוציאָנערער צייטווייליקער רעגירונג מעגן נעמען אַן אָנטייל פאָרשטייער פון דער סאָציאַל-דעמאָקראַטיע, נאָר זיי מוזן דאָרט אַרבעטן אונטער דעם קאָנטראָל פון דער פּאַרטיי. די לענינצעס האָפן, אַז אונזערע פאָרשטייער וועלן קענען דורכפירן אין דער צוקונפטיקער רעוואָלוציע אונזערע נאָענטסטע עקאָנאָמישע און פּאָליטישע פאָדערונגען, אונזער גאַנצן מינימום-פראָגראַם. די מאַרטאָווצעס (אַנדערש, די „איסקראָווצעס") האָבן אַף זייער קאָנפערענץ[125] אָנגענומען אַ רעזאָלוציע קעגן אַזאַ אנטייל נעמען. די לענינצעס רופן אָן די טאַקטיק פון זייערע קעגנער אַנאַרכיזם, עק-פּאָליטיק. די מאַרטאָווצעס זאָגן, אַז די טאַקטיק פון די לענינצעס איז ניט קיין ריין סאָציאַל-דעמאָקראַטישע: דאָס איז אַ טאַקטיק פון אָפּאָרטוניסטן, פון רעוואָלוציאָנערן-דעמאָקראַטן.

פּאַרוואוס, אַ באַוואוסטער רוסיש-דייטשער סאָציאַל-דעמאָקראַטישער שריפטשטעלער, שרייבט: „די רעוואָלוציאָנערע צייטווייליקע רעגירונג אין רוסלאַנד וועט זיין אַ רעגירונג פון דער אַרבעטער-דעמאָקראַטיע... אויב די ס.-ד. וועט שטיין אין דער שפּיץ פון דער רעוואָלוציאָנערער באַוועגונג פון דעם רוסישן פּראָלעטאַריאַט, וועט די צייטווייליקע רעגירונג זיין א סאָציאַל-דעמאָקראַטישע... די רעוואָלוציאָנערע צייטווייליקע רעגירונג וועט זיין אדורכ-אויסע גאַנצע רעגירונג מיט אַ סאָצ.-דעמ. מערהייט". דערזעלבער פּאַ-רוואוס האָט געשריבן א פּראָקלאַמאַציע צו די רוסישע אַרבעטער „ניטאָ קיין קייסער, און די רעגירונג איז אַן אַרבעטער-רעגירונג!", וואו ער אַגיטירט פאַר אַ סאָצ. דעמאָקראַטישע צייטווייליקע רעגירונג.

טראָצקי, אַ רוסישער ס.-ד., געפינט, „אַז כוץ אונז איז קיינער ניטאָ אַפן קאַמף-פּלאַץ... באַ אונז איז ניטאָ קיין סאָציאַלער באָדן פאַר אַ רעוואָלוציאָנערע קליין-בירגערלעכע דעמאָקראַטיע"... ער פרעגט: „וואו זיינען די רעוואָלוציאָנערע ניט-פּראָלעטאַרישע עלעמענטן, וועלכע זאָלן קענען שטיין אין דער שפּיץ פון דער רעוואָלוציע?" „ניטאָ זיי, ענטפערט ער, און זיי וועלן ניט זיין... די דעמאָקראַטן וואַקסן נאָך דערווייל אונטער... א וועלכע עס איז זעלבשטענדיקע ראָלע אין דער רעוואָלוציע, כאָטש וועלכע עס איז א גלייכע צו דער ראָלע פון דעם פּראָלעטאַריאַט, וועלן ניט שפּילן ניט די פּויערן, ניט די שטאָטישע קליין-בירגער, ניט די אינטעליגענץ... דער באַשטאַנד פון דער צייטווייליקער רעגירונג וועט אָפּהענגען דער איקער פון דעם פּראָלעטאַריאַט... נאָך דעם, ווי

דער אויפשטאַנד וועט אײַנגאַנצן זיגן, וועלן באַקומען די הערשאַפט די אָנפירער פון דעם פּראָלעטאַריאַט". טראָצקי לייגט דערום פאָר שרייען מיט איין אָטעם: עס לעבע די רעוואָלוציע! עס לעבע די צייטווייליקע רעגירונג!

ליידער, איז די ווירקלעכקייט ווייט פון פּאַרוואוסעס און טראָצקיס שיינע כאַלוימעס. אַדורכאויסיקע רעגירונג מיט אַ סאָציאַל-דעמאָקראַטישער מערהייט... עס איז גרינג צו זאָגן!

...די רעוואָלוציע, וועלכע שטייט איצט רוסלאַנד פאָר, איז אַ בורזשואַזע. זי איז ניט און קען ניט זיין קיין פּראָלעטאַריש-סאָציאַליסטישע. דאָס גרעסטע מעוהייט פון דעם רוסישן פאָלק באַשטייט פון קליינע אייגנטימער, וועלכע זיינען שטאַרק צוגעבונדן צו זייער אייגנטום, ביז 100 מיליאָן פּויערים, אַ מיליאָן 10 קליינע באַלמעלאָכעס, דער פּראָלעטאַריאַט מאַכט אויס אַ קליינעם טייל פון דער באַפעלקערונג, און אָט דער טייל איז נאָך ניט גענוג קלאַסן-באַוואוסטזיניק און אָרגאַניזירט, נאָך ווייניק דורכגעדרונגען מיט דעם געדאַנק פון סאָציאַליזם. די פּראָדוקציע אין רוסלאַנד איז נאָך ניט אַף אַזוי פיל אַנטוויקלט, זי זאָל טרייבן די געזעלשאַפט דאַפקע צו אַ סאָציאַליסטישער אָרדענונג. רוסלאַנד גייט איצט ביסלעכווייז איבער צו אַ גרויסער קאַפּיטאַליסטישער פּראָדוקציע. די זעלבסטהערשונג האָלט געבונדן אַלע לעבעדיקע קרעפטן פונם לאַנד, זי לאָזט די פּראָדוקציע ניט אַנטוויקלען זיך, ווי געהעריק. די רעוואָלוציע וועט מאַכן אַן אָרט פאַר אַ רעגירונגס-סיסטעם, וואָס וועט זיין צוגעפּאַסט צו אַ פּראָגרעסיווער קאַפּיטאַליסטישער פּראָדוקציע, פאַר אַ רעגירונגס סיסטעם, וואָס וועט געבן דער בורזשואַזער געזעלשאַפט די מעגלעכקייט פאַנאַנדערצואַנטוויקלען אַלע קרעפטן אירע. ווען דער פּראָלעטאַריאַט נעמט אין דער איצטיקער רעוואָלוציע דעם גרעסטן אַנטייל, ווען ער קעמפט פאַר דער נייער אָרדענונג אַקטיווער, ווי אַלע איבעריקע שיכטן פון דער געזעלשאַפט, איז דאָס דערפאַר, ווייל די זעלבסטהערשונג האַלט אים געבונדן, לאָזט אים ניט קעמפן פאַר אַ בעסערן לעבן, ווייל דורך די דעמאָקראַטישע רעפּובליק ליגט זיין וועג. צוזאַמען מיט דער קאַפּיטאַליסטישער פּראָדוקציע וואַקסט די עקאָנאָמישע גרונדלאַגע פאַר אַ סאָציאַליסטישער געזעלשאַפט, צוזאַמען מיט דער בורזשואַזיע וואַקסט אויך דער פּראָלעטאַריאַט, און די בעסטע אָרדענונג פאַר דער אַנטוויקלונג פון די בורזשואַזע קרעפטן גיט אויך דעם בעסטן פּלאַץ צו אַנטוויקלען די קרעפטן פון דעם פּראָלעטאַריאַט, אַף מאַכן אים גרייט צו באַגראָבן די בורזשואַזע געזעלשאַפט און אַליין איר אָרט פאַרנעמען.

...ווען עס וואָלט געווען, ווי טראָצקי שרייבט, אַז צווישן אַלע איבעריקע שיכטן פון דער באַפעלקערונג זיינען ניטאָ קיין עלעמענטן, וואָס זאָלן זיין אימשטאַנד צו נעמען אַף מאָרגן נאָך דער רעוואָלוציע די הערשאַפט אין האַנט און איינפירן אַ דעמאָקראַטישע רעפּובליק, ווען די אומשטאַנדן פון דער רעוואָלוציע וואָלטן אונז אַף אַ ווײַלע אויפהויבן אַף דער שפּיץ פון דער געזעלשאַפט, ווען דער אויפשטאַנד וואָלט אַוועקגעגעבן אונז אין האַנט די הערשאַפט, וואָלטן מיר זיך ניט באַנוגענען נאָר מיט איינפירן אַ דעמאָקראַטישע רעפּובליק, מיר וואָלטן זיך ניט אָפּשטעלן נאָר בײַ אונזער מינימום-פּראָגראַם. ניט רעכענענדיק

זיך מיט דער מעגלעכקייט, מיט דעם עקאָנאָמישן צושטאַנד פונם לאַנד, וואָלטן מיר באַלד מוזן אָנהויבן איבערצומאַכן די גאַנצע געזעלשאַפט, אָנהויבן אויס־פירן דאָס, וועגן וואָס מיר האָבן שטענדיק גערעדט. דער פּראָלעטאַריאַט וואָלט דאָס פאָדערן באַ אונז: דערויף זיינען מיר דאָך סאָציאַליסטן. סאָציאַליסטן, וועלכע האַלטן די הערשאַפט אין האַנט און פירן איין אַ בורזשואַזע רעפּובליק — דאָס איז קעגן יעדער לאָגיק, דאָס איז עטוואָס אומפאַרשטענדלעכעס. באַקומט דער פּראָלעטאַריאַט די דיקטאַטור, מוז ער באַלד אָנעמען מיטלען אָפּצושאַפן די אַרבעטסלאָזיקייט, צו פאַרניכטן די עקספּלואַטאַציע, מוז ער זעען אויספירן זיין מאַקסימום־פּראָגראַם. באַ איצטיקן צושטאַנד פון דער רוסישער געזעלשאַפט איז דאָס אָבער אומעגלעך, און עס הויבט זיך באַלד אָן אַ קאָנטער־רעוואָלוציע. דאָסראָוו באַזעלקערונג שטייט אויף קעגן אונז. אַ שטראָם בלוט רייסט אַרויס די הערשאַפט פון אונזערע הענט, טראָגט אַראָפּ די ערשטע שטיינער פון אונזער נייעם בינין. די אַלטע אָרדענונג לעבט ווידער אויף נאָך מיט אַ מער פרישקייט. באַ דעם פּראָלעטאַריאַט לאָזט אונזער רעגירונג איבער נאָך זיך אַ ביטערן געפיל: ער פאַרלירט אַף אַ צייט דאָס צוטרויען צו דער סאָציאַל־דעמאָקראַטיע, די האָפענונג אַף זיינע אייגענע קרעפטן, פאַרלירט דעם גלויבן אין דער רעוואָלוציע, אין פאַרכאַפן די מעמשאָלע ביכלאַל; יע, אַ קאָמונע פאר דער צייט קען זיך לאַנג ניט האַלטן. האָבן מיר אָבער די הערשאַפט אין האַנט, מוזן מיר זי איינפירן. מיר האָבן קיין אַנדער ברייררע ניט, ווען מיר ווען זיין „קלוג און פּראַקטיש”, ווען מיר וועלן שטרעבן איינצופירן נאָר אַ דעמאָקראַ־טישע רעפּובליק, צו דערגרייכן נאָר אונזער מינימום־פּראָגראַם, וועט דערפון אויך גאָרניט אַרויסקומען: די געשעענישן אַליין וועלן אונז טרייבן צו אַ קאָנ־פליקט מיט דער גאַנצער בורזשואַזער געזעלשאַפט. דער פּראָלעטאַריאַט וועט באַ אונז פאָדערן ראַדיקאַלע עקאָנאָמישע אומענדערונגען, רעכט אַף אַרבעט, לעמאָשל; מיר וועלן אים קאָרמענען מיט טערוצים: מיר זיינען נאָך ניט פאַר־טיק, די פּראָדוקציע איז נאָך ניט גענוג אַנטוויקלט, מע מוז אַפריער איינפירן אַ דעמאָקראַטישע רעפּובליק. דער פּראָלעטאַריאַט וועט אונז ניט פאַרשטיין און וועט ווערן אומצופרידן מיט אונזער פירונג. דאָס גאַנצע לאַנד, וועלכע האָט מיטגעפילט בעאייס מיר האָבן געבראָכן די אַלטע אָרדענונג, הערט אונז באַלד אויף צו טרויען, ווערט באַלד פיינדלעך צו אונז, ווי מיר הויבן נאָר אָן בויען. די בורזשואַזיע הויבט אָן ציטערן פאַר איר לעבן און אייגנטום. עס שטעלט זיך אָפּ די אינדוסטריע, דער האַנדל. קיין אַרבעט איז ניטאָ, און פּראָדוקטן ווערן טייער. געדריקט פון דעם הונגעריקן פּראָלעטאַריאַט, מוזן מיר אָנווענדן טעראָר קעגן די קאַפּיטאַליסטן, נויטן זיי, לעמאָשל, האַלטן אָפן די פאַבריקן, איינשטעלן אַ טאַקסע אַף ברויט, פליישׁ א. ד. גל., מיר מוזן אַף וועלכן ניט איז אופן העלפן די אַרבעטסלאָזע און צוליב דעם אַרויפלייגן אַ גרויסן שטייער אַף די נעגידים. דאָס רופט אַרויס אַ שרעקלעכע אומצופרידנהייט באַ דער גאַנצער בורזשואַזער געזעלשאַפט, זי ווערט אָנגעשראָקן און וואַרפט זיך אין די אָרעמס פון דער רעאַקציע. דער פּראָלעטאַריאַט, וועלכער נויטיקט זיך גלייך נאָך דער רעוואָלוציע מער ווי אַלץ אין זעלבסטשטעטיקייט, פאַרלאָזט זיך אַף

זיין רעגירונג, און זיין קאַמפּס-פעאיקייט ווערט אָפּגעשוואַכט. אויב עס הויבט זיך אַפילו גלייך ניט אָן קיין קאָנטר-רעוואָלוציע, האָט אונזער צייטווייליקע רעגירונג אויך קיין מאַמאָשעס ניט, איז איר רעזולטאַט אויך פּונקט דער היפּעך פון דעם, וואָס מיר האָבן דערוואַרטעט. אָנגעשראָקן פון אונזער מעמשאָלע, שיקט די באַפעלקערונג אין די קאָנסטיטואירנדע פאַרזאַמלונג אַ גרויסע מערהייט אַנטי-דעמאָקראַטישע דעפּוטאַטן און עס הויבט זיך באַלד אָן אַ רעאַקציע.

אין דערעמעסן, זיינען מיר ניט דער איינציקער עלעמענט, וועלכער וועט קענען און וועלן נעמען אַן אַנטייל אין דער צייטווייליקער רעגירונג. אין רוסלאַנד איז דאָ אַ גרויסער באַדן פאַר אַ ליבעראַלער פּאַרטיי און נאָך אַ גרעסערער — פאַר אַ קליין-בירגערלעכער דעמאָקראַטיע. אונזער אַקטיווער קאַמף האָט אויפגעוועקט פון שלאָף אַלע איבעריקע עלעמענטן פון לאַנד, זיי הויבן זיך אָן אָרגאַניזירן; פאַריינען וואַקסן ווי שוועמלעך נאָך אַ רעגן. זיי הויבן אָן אַף זייער אָרט צו קעמפן קעגן דער זעלבסטהערשונג און וואָס ווייטער ווערן זיי אַקטיווער. ווען זיי זיינען אַפילו איצט אינם קאַמף שוואַך, וועלן זיי באַלד נאָך דעם זיג ווערן מעכטיק. זיי זיינען די טרעגער פון דער נאָענטער צוקונפט: דער מאָרגן נאָך דער רעוואָלוציע געהערט זיי...

... די לעניניצעס זיינען מודע, אַז דער פּראָלעטאַריאַט אַליין קען באַ איצטיקע אומשטאַנדן קיין צייטווייליקע רעגירונג ניט בילדן; זיי גיבן צו, אַז מיר וועלן אַפילו דאָסראָוו מיטגלידער אין אַזאַ רעגירונג ניט האָבן, זיי שטעלן ארויס די „דיקטאַטור פון די פּויערים מיטן פּראָלעטאַריאַט".

... „דער דאָרפישער און שטאָטישער דאַלעס", שרייבן זיי אין זייערע אַרטיקלען; האבן זיי, הייסט דאָס, אין זינען מער ניט די אָרימסטע פּויערים און באַלמעלאָכעס. מיט זייער הילף וועט דאָס דער פּראָלעטאַריאַט פאַרכאַפּן די הערשאַפט און דורכפירן אונזער מינימום-פּראָגראַם. דער דאָרפישער דאַלעס איז נאָך אָבער נאָר אַ מאַכט אַף צו פאַרגרעסערן די אַנאַרכיע. די קליינע באַלעבאַטימלעך זיינען דערוויל נאָר פעאיק אַף עלעמענטאַרע בונטן, ניט אַפן אָרגאַניזירטן קאַמף, ניט אַף פּלאַנמעסיקע שאַפנדע אַרבעט. באַ זיי אין קאָפּ איז אַ מיש-מאַש פון פאַרשיידענע עקאָנאָמישע און פּאָליטישע שטרעבונגען, פּראָגרעסיווע און רעאַקציאָנערע. אַף וויפל עס איז קלאָר פּאָליטישע באַגריפן איז נאָך דערוויל באַ זיי ניטאָ, דאסזעלבע קומט אויס צו זאָגן וועגן דאסראָוו שטאָטישע קליינע באַלמעלאָכעס. אין דער צוקונפט וועלן זיי געבן אַ באַדן דער קליינבירגערלעכער דעמאקראטיע; דערוויל וועלן זיי זיך צעבערקלען צווישן פאַרשיידענע ליבעראַלע, דעמאקראטישע, קאנסערוואטיווע און קלעריקאַלע פּאַרטייען. פאַר סאָציאַל-דעמאקראַטן אַלס „הערשער" וועט נאָך די גרעסטע מערהייט מוירע האבן, ווי פאַר פייער. וואס פאַר אַ באַדן די קליינבירגערלעכע דעמאקראטיע זאל שפּעטער ניט האבן, דערוויל, נאָך דער רעוואָלוציע, וועלן נאָך די בורזשואזע ליבעראלן און די גאַלאָכיש-פּריצישע קאָנסערוואַטאָרן געוווג מעכטיק זיין. די דערווייליקע רעגירונג וועט אַף אַזאַ אויפן באַשטיין ניט דאסראָוו פון רעוואלוציאנערע דעמאָקראַטן מיט אַ פּראָלעטארישער מינדערהייט, נאָר פון אַ געזינדל פאַרשיידענע ליבעראלן מיט אַ דעמאקראַטי-

שער מינדערהייט, גיכער ווי אלץ גאר אָן סאָציאַל-דעמאקראטן. עס קען זיין,
אַז מע וועט אריינעמען אַהין אויך איניקע סאציאל-דעמאקראטן; זיי וועלן
אָבער דארטן קיין שום באַדייטונג ניט האבן; קיין נוצן וועט דער פּראלעטאַ-
ריאט פון זיי קימאט ניט האבן, שאַדן אבער וועלן זיי אים ברענגען גענוג. דער
פּראלעטאריאט וועט זיך פארלאזן אף זיינע מיטגלידער אין דער רעגירונג, און
זיין זעלבסטעטיקייט וועט קלענער ווערן, זיין קאַמפּס-פעאיקייט וועט אָפּגע-
שוואכט ווערן. דער פּראלעטאריאט וועט זען, אַז זיינע פארשטייער פירן די
רעגירונג צוזאמען מיט די פארשטייער פון דער בורזשואזיע און זיי וועלן
דערפון דרינגען, אַז די בורזשואזיע איז גאר ניט אַזא סוינע, ווי מע האט גע-
שריען, צווישן אונזערע און אירע אינטערעסן איז גאר ניט אזא טיפער אפּ-
גרונד, גאר ניט אַזא שאַרפער קעגנזאץ: מע קען נאך ארבעטן האנט באַ האנט,
עס איז ניטא וואס צו קלערן וועגן אַ סאציאלער רעוואלוציע. די צייטווייליקע
רעגירונג מוז רעגירן, און רעגירן אין אַ קאפּיטאליסטישער רעגירונג הייסט
אויפהאלטן די בורזשואַזע ארדענונג, פארהיטן דאס בורזשואזע אייגנטום, אַרעס-
טירן גאַנאווים, איינשטילן אַרבעטער- און פויערים-אומרוען, מאָנען שטייער און
צאלן רעגירונגס-כויוועס, בויען אַ פלאָט, אויפהאלטן די אַרמיי, זארגן פאר
דעם מאַרק. ווען אין דער צייטווייליקער רעגירונג וועלן זיצן עטלעכע סאצ.-
דעמאקראטן, וועלן זיי נעמען אף זיך די פאראַנטווארטלעכקייט פאר די אַלע
פירונגען; עס וועט הייסן, אז די סאציאל-דעמאקראטיע אנערקענט די בורזשו-
אזע געזעלשאפט. וועלכע רעפארמען אונזערע פארשטייער זאלן ניט דורכפירן
אין דער צייטווייליקער רעגירונג, טאָרן מיר אין איר קיין אָנטייל ניט נעמען
הויל צוליב דעם, ווייל דאס וועט שאדן אונזער קלאַסנקאמף, ביפראט, אַז
זייענדיק אין דער מינדערהייט, וועלן זיי דארטן קיין וויכטיקע רעפארמען אויך
ניט קענען דורכפירן. אונזער אנטיילנעמען אין דער צייטווייליקער רעגירונג
קען ברענגען נוצן נאָר דער בורזשואזיע. זי וועט בארואיקן דעם פּראלעטא-
ריאט, אָנווייזנדיק אים, אַז ער אליין רעגירט דאָך און האט דערום ניט וואס
צו שרייען. זי וועט איבערשרעקן די פויערים און אלע איבעריקע קליין-אייגנ-
טימער מיט די פאָר סאָצ.-דעמאקראטן — „הערשער“, וואס ווילן קלוימערשט
פארניכטן אייגנטום און רעליגיע, פאמיליע און געזעץ, און דערמיט וועט זי
אפּשטויסן די ברייטסטע ניט פּראלעטארישע מאסע פון דער דעמאקראטיע.
נעמען אַן אנטייל אין א בורזשואזער (קיין אנדערע קען זי איצט ניט זיין) צייט-
ווייליקער רעגירונג, וואלט הייסן פארקויפן די קלאסן-אינטערעסן פון דעם פּראָ-
לעטאריאט, וואלט הייסן אנעמען אַ טאַקטיק ניט פון סאצ.-דעמאקראטן, נאָר
פון סאציאל-רעפארמיסטן.

...אונזער פּאָליטישע לאַגע איז אַ צווייזייטיקע. פון איין זייט, קעמפן מיר
פאַר אַ דעמאָקראַטישער רעפּובליק. דיזער קאַמף איז פאַר אונז אף אַזויפיל וויכטיק,
אף וויפל ער מאַכט אַ סאָף פון דער זעלבסטהערשונג, מאַכט פריי די פּראָ-
דוקציאָנס-קרעפטן און גיט אונז די מעגלעכקייט זיך פאַרטיק מאַכן צו אַ סאָ-
ציאַלער רעוואָלוציע. פון דער אַנדער זייט, קריטיקירן מיר די דעמאָקראַטישע
רעפּובליק, ווייזן אָן אירע פעלערן, דערקלערן, אַז זי קען אונז ניט צופרידנ-

שטעלן, ווייל זי איז אַ בורזשואַזע, אַן עקספּלואַטאַטאָרישע אָרדענונג, און מיר רופן דעם פּראָלעטאַריאַט זיך גרייטן צו דער גרויסער מילכאָמע קעגן דער גאַנצער קאַפּיטאַליסטישער וועלט. פֿאַר אַ נייע געזעלשאַפֿט פֿון עקאָנאָמישער און סאָציאַלער גלייכהייט. מיר שטרייטן אַף אַזאַ אויפֿן אַף צוויי פֿראָנטן: קעגן דער זעלבסטהערשונג פֿון איין זייט, און קעגן דער גאַנצער בורזשואַזער געזעלשאַפֿט פֿון דער אַנדערער. דער לעצטער שטרייט איז באַ אונז דער איקער. צוליב דער צוקונפֿטיקער מילכאָמע קעגן דער קאַפּיטאַליסטישער געזעלשאַפֿט קעמפֿן מיר איצט פֿאַר אַ דעמאָקראַטישער רעפּובליק. אנטיילנעמען אין אַ בורזשואַזער צייט. רעג., הייסט אָפּזאָגן זיך אַף אַ צייט פֿון קריטיקירן די בורזשואַזע אָרדענונג, צום ווייניקסטן, אָפּשוואַכן די קריטיק. עס איז שווער צו קריטיקירן מיט ווערטער דאָס, וואָס מע אַנערקענט מיט מאַיסים, און וואָס מע נעמט אַן אנטייל, פֿאַרוואָס מע איז פֿאַראַנטוואָרטלעך. אַ סאָצ. דעמ. פּאַרטייקע, לעמאָשל, ניט קעמפֿן, ווי געהעריק, קעגן מיליטאַריזם, בעאייס אירע פֿאַרשטייער נעמען אַן אַנטייל אין דער רעגירונג, וועלכע האַלט אויף און אָרגאַניזירט אַ שטענדיקע אַרמיי. אָדער אַן אַנדער ביישפּיל. די צייט. רעג. דאַרף בייטן צלע רעאַקציאָנערע באַאַמטע און אַוועקשטעלן אַף זייער אָרט „פֿאָלקספֿריינט", ווי טראָצקי דריקט זיך אויס. ווער וועלן באַ הייַנטיקע אימשטענדן זיין אָט די פֿאָלקס-פֿריינט? ניט קיין אַנדערע, ווי די פֿאָרשטייער פֿון דער גרויסער אָדער קליינער בורזשואַזיע. נעמען מיר אַן אנטייל אין דער צייט. רעג., דאַן גיבן מיר אונזער האַסקאָמע אַף זיי, דאַן איז אונז שוין ניט אַזוי לייכט זיי צו קריטיקירן, אנווייזן זייער בורזשואַזע נאַטור: קריטיקירן זיי הייסט דאַן קריטיקירן זיך. און אָפּשוואַכן די קריטיק פֿון דער בורזשואַזער אָרדענונג הייסט פֿאַרטונקלען באַ דעם פּראָלעטאַריאַט דעם קלאַסן-באַוואוסטזיין, הייסט פֿירן ניט קיין סאָצ. דעמאָקראַטישע פּאָליטיק.

...אָבער וואָס וועט זיין, ווען דער פּראָלעטאַריאַט וועט פֿון אונז פֿאָדערן, מיר זאָלן ניט אַנדערש אנטיילנעמען אין דער צייטווייליקער רעגירונג. פֿאַרוואוס איז זיכער, אַז די אַרבעטער וועלן דאָס פֿאָדערן, און אויב מיר וועלן ניט איינשטימען, וועלן זיך געפֿינען אַנדערע, וועלכע וועלן זיך אָנכאַפּן פֿאַר דעם קאָוועד זיין אין דער צייט. רעג. די פֿאָרשטייער פֿון דעם פּראָלעטאַריאַט. די מאַסע וועט אַוועקגיין פֿון דער סאָצ. דעמאָקראַטיע, וועלכע וועט בלייבן ווי אַ שטאַב אָן אַן אַרמיי.

אויב די אַרבעטער וועלן עס פֿון אונז ניט אַנדערש פֿאָדערן, וועלן מיר עס מוזן נאָכגעבן. די סאָצ. דעמאָקראַטיע וועט דאַן מוזן שיקן אירע פֿאָרשטייער אין דער צ. ר. זיי וועלן אָבער אַפֿריער דערקלערן דער קעמפֿנדער מאַסע זייער פּראָגראַם, זיי וועלן איר באַווייזן, ווי ווייט זיי קענען ניט אַרבעטן מיט די בורזשואַזע ליבעראַלן און דעמאָקראַטן צוזאַמען; זיי וועלן אָנזאָגן אַפֿריער, אַז זיי גייען אַריין אין דער צייטווייליקער רעגירונג נאָר דורכצופֿירן זייער פּראָגראַם און באַם ערשטן צופֿאַל, ווען די צייט. רעג. וועט אָננעמען אַ מיטל קעגן די פּרינציפּן פֿון דער סאָצ. דעמ., אָדער ווען זי וועט זיך אָפּזאָגן דורכפֿירן אַ פּונקט, וועלכן אירע סאָצ. דעמאָקראַטישע מיטגלידער האַלטן פֿאַר נוי-

טיק, לויט זייער פּראָגראַם, וועלן זיי פון דאָרטן אַרויסטרעטן. און אַזוי וועלן זיך אונזערע פאָרשטייער אויך מוזן פירן, ווען זיי וועלן, לעמאָשל, פאָדערן, אַז די צייט. רעג. זאָל פאַנאַנדערלאָזן די שטענדיקע אַרמיי און באַוואָפענען דאָס פאָלק, און די בורזשואַזע מיטגלידער וועלן זיי אין דעם אָפּזאָגן, דעמאָלט וועלן די סאָצ. דעמאָקראַטן מוזן אַרויסטרעטן פון דער צייט. רעג. אף אַזאַ אופן וועלן זיי מיט מאיסים ווייזן דער קעמפענדער מאַסע, ווי אומעגלעך עס איז פאַר אַ סאָציאַל-דעמאָקראַט אנטיילצונעמען אין אַ בורזשואַזער צייט. רעג. און ניט אָפּטרעטן פון זיינע פּרינציפּן. דעמאָלט וועט אויסקומען צו טאָן איינס פון די צוויי: אַראָפּוואַרפן אינגאַנצן די ערשטע צייט רעג. און גרינדן אַ צווייטע, דורכאויס פון סאָצ. דעמאָקראַטן, אָדער דריקן אף איר פון אויסווייניק. דאָס וועט זיך ווענדן אָן די פאַרהעלטניסע פון די קרעפטן.

...אָבער אויב מיר וועלן קיין אנטייל ניט נעמען אין דער צייטווייליקער רעגירונג, טאַינען די לענינצעס, וועלן מיר דאָך קיין דעמאָקראַטישע קאָנסטיטואירנדע פאַרזאַמלונג ניט האָבן, וועלן מיר דאָך ניט האָבן קיין דעמאָקראַטישע רעפּובליק! אף וואָס פאַר אַן אופן וועלן מיר זיך דערשלאָגן די אַלע פרייהייטן, די אַלע פאָדערונגען צו אַ דעמאָקראַטישער פאָלקס-רעגירונג?

...גלייך נאָך דער רעוואָלוציע גרינדן מיר פאָלקס-מיליציאָנען, קלובן, פּאָליטישע פאַריינען, און מיט דערזעלבער אַקטיוויטעט, וואָס מיר האָבן געקעמפט קעגן דער זעלבסטהערשונג, מיט דערזעלבער אַקטיוויטעט דריקן מיר איצט אף די צייט. רעג. די גאַנצע צייט, וואָס זי רעגירט, קאָלומאָן די קאָנסטיטואירנדע פאַרזאַמלונג האָט נאָך קיין נייע רעגירונגס-סיסטעם ניט אויסגעאַרבעט. הערט נאָך די רעוואָלוציע אינגאַנצן ניט אויף, זיינען מיר פּאַרטיק יעדע מינוט אַיבעראַנייס אָנהויבן דעם קאַמף קעגן אונזערע נעכטיקע כאַווירים, די ליבעראַלן און דעמאָקראַטן, מיר קריטיקירן יעדן טריט זייערן, מיר מישן זיך אַריין אין זייערע פאַרזאַמלונגען, קומען אף זייערע זיצונגען מיט אונזערע פאָדערונגען. די „רעוואָלוציאָנערע גאַס” הערט ניט אויף צו דריקן אף די הויכע פענסטער. אַלע רעפ̣רמען, וועלכע די בורזשואַזיע וועט אונז געבן, וועט זי געבן צוליב דעם, וואָס מיר וועלן זי דריקן. זי וועט אונז נאָכגעבן, קעדיי מיר זאָלן זיך באַרואיקן און די אָרדענונג זאָל זיך איינשטעלן אינם לאַנד. אונזער דריקונג איז אָבער אַסאַך שטאַרקער, ווען מיר זיינען פון אויסווייניק. אונזער אנטיילנעמען אין דער צייט. רעג. מאַכט, ווי מיר האָבן שוין דערוויזן, שוואַכער די דריקונג פון דער רעוואָלוציאָנערער גאַס, מאַכט אונז ווייכער און מער גענייגט צו פּשאָרעס.

אינזער פאַרכאַפּן די הערשאַפט, די דיקטאַטור פון דעם פּראָלעטאַריאַט, איז מעגלעך און נויטווענדיק אין דער צייט פון אַ סאָציאַלער רעוואָלוציע, נאָר קעדיי איינצופירן אונזער מאַקסימום-פּראָגראַם, נאָר אָפּצושאַפן די סיסטעם פון פּריוואַט-אייגנטום און עקספּלואַטאַציע. ביז יענער צייט זיינען מיר שטענדיק אין אָפּאָזיציע, דריקן מיר אף יעדע רעגירונג, זי זאָל אונז געבן גענוג פּלאַץ צו אָרגאַניזירן אונזערע קרעפטן, זי זאָל דורכפירן געזעצן צו פאַרבעסערן אונזער לאַגע אין הייגטיקער געזעלשאַפטס-אָרדענונג. זייענדיק אין אָפּאָזיציע, קריטיקירן מיר יעדע בורזשואַזע רעגירונג, ווי דעמאָקראַטיש זי זאָל ניט זיין און

שטעלן איר אַנטקעגן אונזער אידעאַל פון אַ סאָציאַליסטישער רעפּובליק. קיינע פּשאָרעס, קיינע בלאָקן! שטענדיק אין אָפּאָזיציע! שטענדיק אַ שטרייט אַף צוויי פראָנטן.

91. דער בונד און די עמיגראַציע-פּראַגע.

רעזאָלוציע צום שטוטגאַרטער אינטערנאַצ. סאָצ. קאָנגרעס. „25 יאָר“, זאַמלבוך, וואַרשע, 1922)

I.

דער קאָנגרעס אַנערקענט: 1) אַז די היינטיקע עמיגראַציע איז אַ רעזולטאַט פון הערשנדן קאַפּיטאַליסטישן פּראָדוקציאָנס-אופן און ווערט אַרויסגערופן דורך אורזאַכן, וועלכע זיינען ענג פאַרבונדן מיט דער גאַנצער היינטיקער ווירטשאַפטלעכער אָרדענונג; 2) אַז איר וואוקס, וועלכער איז צייטנווייז אומנאָרמאַל, ווערט אַרויסגערופן פון איין זייט דורך פּאָליטישע, רעליגיעזע און נאַציאָנעלע פאַרפאָלגונגען אין די עמיגראַציאָנס-לענדער און פון דער צווייטער זייט—דורך דעם, וואָס די רעגירונגען און די קאַפּיטאַליסטן פון די אימיגראַציאָנס-לענדער נאַרן אַריין צוליב די צילן פון עקספּלואַטאַציע אַ איבעריקע צאָל אַרבעטס-הענט און מאַכן פונם טראַנספּאָרט פון די עמיגראַנטן אַ זעלבשטענדיקע קאַפּיטאַליסטישע אונטערנעמונג; 3) אַז בײַ אַזאַ ענגער אָפּהענגיקייט פון דער עמיגראַציע פון דער עקזיסטירנדער קאַפּיטאַליסטישער אָרדענונג, איז יעדע פּראָבע אָפּשטעלן קינסטלעך, דורך דער הילף פון באַגרעני-צונגס-געזעצן, די עמיגראַציע—אומפּרוכטבאַר און נאָך איר עצעם נאָך רעאַקציאָ-נער; 4) אַז די געזעצגעבונג פון די בורזשואַזע רעגירונגען קעגן אימיגראַציע פאַרבעסערט ניט די לאַגע פון די אַרבעטער, באַגרעניצט ניט די קאַפּיטאַליסטישע עקספּלואַטאַציע און רופט זיך אָפּ אָפּן שערלעכסטן אופן אַף דעם גורל פונם פּראָלעטאַריאַט פון אַנדערע לענדער, וועלכער זוכט מיט דער הילף פון דער עמיגראַציע צו ראַטעווען זיך פון הונגער, פאַרפאָלגונגען און פּאָגראָמען. ניט דערגרייכנדיק אַף אַזאַ אופן איר דירעקטן ציל, פאַרטונקלט זי, די געזעצגע-בונג, נאָך דערצו דעם קלאַסן-באַוואוסטזיין פון די אַרבעטער, ציט אָפּ דעם פּראָלעטאַריאַט פון דעם קלאַסן-קאַמף, טראָגט אַריין אַ צעשפּאַלטונג צווישן די אַרבעטער און שאַפט גינסטיקע באַדינגונגען פאַר דער אַנטוויקלונג פון דער נאַציאָנאַלער ראַסן-פיינטשאַפט.

נעמענדיק דאָס אַלץ אין באַטראַכט, זאָגט זיך דער קאָנגרעס ארויס קעגן יעדערליי געזעץ, וועלכער פאַרבאָט אָדער באַגרעניצט די אימיגראַציע אָדער די עמיגראַציע און רעקאָמענדירט אלע סאָציאַליסטישע פּאַרטייען ענערגיש צו קעמפן קעגן אַזעלכע געזעץ-פּראָיעקטן און אויפצודעקן פאַרן פּראָלעטאַריאַט זייער עמעסן כאַראַקטער.

II.

צוליב דעם קאַמף מיט די ניט-געווינשטע רעזולטאַטן, וועלכע זיינען מעגלעך

באַ אַ צו שטאַרקן צופלוס פון אַרבעטס-הענט אין די אימיגראַציאָנס-לענדער, דעקאָמענדירט דער צוזאַמענפאָר אַלע סאָציאַליסטישע פאַרטייען און אַרבעטער-אָרגאַניזאַציעס צו פירן אַן ענערגישע קאמפּאַניע פאַר איינשטעלן אַ נאָרמאַלן אַרבעטס-טאָג אין אַלע צווייגן פון אַרבעט און ווי ווייט מעגלעך רעגולירן די סכירעס; קעמפן קעגן יעדער פאָרם פון אַריינאַרן עמיגראַנטן דורך די רעגירונגען און די קאַפּיטאַליסטן און פאָדערן, אַז די אימיגראַנטן זאָלן אין אַ מעגלעכסט קלענערן מעשעך צייט באַקומען אלע בירגערלעכע רעכטן פון יענעם לאַנד, אין וועלכן זיי קומען צו פאָרן.

אין דער זעלבער צייט דאַרפן די סאָציאַליסטישע פאַרטייען, ווי אין די עמיגראַציאָנס-לענדער, אַזוי אויך אין די לענדער פון אימיגראַציע, פאָדערן איינצואָרדענען אפן כעשבן פון דער מלוכע און באם אנטייל פון די אַרבעטער-פאַריינען—אינפאָרמאַציאָנס-עמיגראַנטן-ביוראָען, אַרבעטס-בירזשעס און א אינטערנאַציאָנאַלן אָפּמאַך וועגן באַשיצן די אינטערעסן פון די עמיגראַנטן און אַ קאָנטראָל איבער דער טעטיקייט פון די שיפס-קאָמפּאַניעס און אַגענטורן, וועלכע באַשעפטיקן זיך מיט אַריבערפירן עמיגראַנטן.

ווייטער, זייענדיק פולקום זיכער, אַז דער פראָלעטאַריאַט פון אַלע לענדער און נאַציאָנאַליטעטן איז פעאיק צו באַנעמען די לערע וועגן סאָלידאַריטעט און געמיינזאַמקייט פון די אינטערעסן פון אַרבעטער-קלאַס, פאַרוואַרפט דעם קאָנגרעס אפן אַנטשיידנסטן אויפן די קורצזיכטיקע פאָליטיק פון אייניקע ארבעטער-פאַריינען, וועלכע דערלאָזן ניט אין זייער אָרגאַניזאַציע אימיגראַנטן און מאַכן אַן אונטערשייד צווישן אַרבעטער פון פאַרשיידענע ראַסן און נאַציאָנאַליטעטן, און ער, דער קאָנגרעס, האַלט פאַרן כויוו פון אַלע סאָציאַליסטישע פאַרטייען און אַרבעטער-אָרגאַניזאַציעס אין די לענדער פון עמיגראַציע און אימיגראַציע צו טאָן אַלעס מעגלעכעס אַף צו פאַרגרינגערן דעם צוטריט פון די אָנגעקומענע אַרבעטער אין די אָרגאַניזאַציעס און צו פירן צווישן זיי ווי ווייט מעגלעך אַ ברייטערע אַגיטאַציע פאַר דער אידייע פונם סאָציאַליזם.

92. רעזאָלוציע פונם V-טן צוזאַמענפאר פון בונד[126]) וועגן ציאָניזם

(„דער V-טער צוזאמענפאר פון דעם אלגעמיינעם אידישן ארב. בונד״. זשענעוו, 1904, ז. 16)

...נעמענדיק אין אַכט, אַז דער ציאָניזם איז אַ באַוועגונג פון דער קליינער און מיטעלער בורזשואַזיע, וועלכע געפינט זיך אונטער אַ צווייאיקן יאָך: פון דער קאָנקורענץ פון גרויסן קאַפּיטאַל, פון איין זייט, און פון די אויסנאַמס-געזעצן און פון דער העצונג פון דער רעגירונג און די בורזשואַזיע פון דער קריסטלעכער באַפעלקערונג, פון דער צווייטער זייט; אַז אַרויסגייענדיק פון דער פאָרשטעלונג, אַז דער אַנטיסעמיטיזם איז אייביק, און שטעלנדיק זיך דעריבער פאר אַ ציל צו גרינדן אַ קלאַסן-מלוכע אין פאלעסטינע, שטרעבט ער (דער ציאָניזם) צו פאַרטונקלען די קלאַסן-קעגנזאצן אין נאָמען פון קלוימערשט אַלגעמיינע נאַציאָנאַלע אינטערעסן;

אַז פֿון דעם איקער פֿון ציאָניזם שטאַמט אומפּאַרמיידלעך זיין רעאַקציאָנערע טאַקטיק, וועלכע באַשטייט אין דעם, וואָס באַציענדיק זיך פֿיינדלעך צו דער רעוואָלוציאָנערער באַוועגונג פֿון אידישן פּראָלעטאַריאַט, פּראָפּאַגאַנדירט ער פּאָליטישע גלייכגילטיקייט און אונטערוואָרפֿנהייט דער זעלבסטהערשנדער רעגירונג, פֿאַרהאַלטנדיק דורך דעם די אַנטוויקלונג פֿון בירגער-געפֿילן באַ די אידן און באַפֿעסטיקנדיק אין זיי די פּסיכאָלאָגיע פֿון „געטאָ“ —

געפֿינט דער צוזאַמענפֿאָר פֿאַר נויטיק צו קעמפֿן קעגן דעם ציאָניזם אין אַלע זיינע ריכטונגען און שאַטירונגען.

93. די באַציאונג צו די „פּראָלעטאַריש-ציאָניסטישע“ כראַקציעס.

(רעזאָלוציע פֿון VI צוזאַמענפֿאָר. „דער וועקער“ נומ. 1 פֿון 25 דעקאַבר 1905)

נעמענדיק אין אָנבאַטראַכט, אַז דער אַנטוויקלונגס-גאַנג פֿון דעם קאַפּיטאַליזם אין די לענדער, וואו אידן וואוינען, באַשאַפֿט ניט פֿאַר זיי אַזעלכע ווירטשאַפֿטלעכע באַדינגונגען, פֿון וועלכע עס זאָל ארויסדרינגען אַן אָביעקטיווע נויטווענדיקייט פֿאַר אידן צו קאָנצענטרירן זיך אַף א זעלבשטענדיקער טעריטאָריע;

אַז אַ זעלבשטענדיקע אידישע טעריטאָריע קען ניט דערגרייכט ווערן דורך קיין קאמף ביכלאל און ביפּראט נאָך דורך דעם קלאסן-קאַמף פֿון פּראָלעטאַריאַט;

אַז נאָר אין דער ריכטונג פֿון דעמאָקראַטישן קאַמף, וועלכער פֿירט צו דער דעמאָקראַטיזירונג פֿון דער געזעלשאַפֿטלעכער און פּאָליטישער אָרדענונג אין די לענדער, וואו אידן וואוינען, און צו דער איבערבויאונג פֿון דער היינטיקער געזעלשאַפֿט אַף סאָציאַליסטישע יעסוידעס, ליגט דער וועג צו פֿאַרענטפֿערן די אידן-פֿראַגע;

אַז דאָס, וואָס די אָדער יענע גרופּע שטעלט אַריין אין איר פּראָגראַם די אויפֿגאַבע צו דערגרייכן אַ זעלבשטענדיקע אידישע טעריטאָריע און די אַגיטאַציע אַף דעם דאָזיקן באָדן, לייגט אַרויף אַף איר גאַנצע פּאָליטיק א שטעמפּל פֿון אוטאָפּיזם און אוואָנטיוריזם,

און אויב אַזוי, איז אַף וויפֿל איינצלנע באַזונדערע שיכטן פֿון אידישן פּראָלעטאַריאַט וואָלטן אַרונטערגעפֿאַלן אונטער דער ווירקונג פֿון אַזאַ גרופּע, וואָלט איר אַגיטאַציע געקאָנט נאָר אַפֿן שעדלעכסטן אויפֿן זיך אָפּרופֿן אַף זייער קאַמף פֿאַר דער פֿאַרבעסערונג פֿון זייער לאַגע אַפֿן אָרט, וואָלט צוגעגעבן דעם דאָזיקן קאַמף א ספּעציפֿיש-נאַציאָנאַליסטישן קאָליר פֿון קליינבירגערלעכער אידעאָלאָגיע און וואָלט באַ אים אָפּגענומען זיין פּראָלעטאַרישן כאַראַקטער;

אַז וואָס מער אָרט די דאָזיקע אויפֿגאַבע פֿאַרנעמט אין איר אגיטאַציע, אַלץ מער ווערט אויסגעשלאָסן די מעגלעכקייט צו פֿירן די באַוועגונג אפֿילע נאָר אין דער ריין בורזשואַזי-רעוואָלוציאָנערער און דעמאָקראַטישער ריכטונג;

נעמענדיק דאָס אַלץ אין אַכט און אנערקענענדיק די בילדונג פֿון פֿאַר-

שיידענע גרופן ציאָניסטן-סאָציאַליסטן אלס א רעזולטאַט פון דער שטרעבונג פון בורזשואזן ציאָניזם אונטערצואווארפן אונטער זיין ווירקונג די אידישע אַרבעטער-מאַסן מיט דער הילף פון אַן אינהאַלטסלאָזע קלוימערשטיקע סאָצי-אַליסטישע פראזעאָלאָגיע, באַשטעטיקט דער 6-טער צוזאַמענפאָר פון „בונד" די רעזאָלוציע פון 5-טן צוזאמענפאָר *) וועגן די נויטיקייט צו קעמפן מיטן ציאָ-ניזם אין אַלע זיינע געשטאלטן און שאַטירונגען.

94, די אפשאצונג פון דער אידישער ליבעראלער בורזשואזיע.

(פון אַן איבערזיכט אין „בונד" נומ. 8, אווגוסט, 1905).

אונזער ליבעראלע בורזשואזיע האלט אין איין שרייבן פעטיציעס, רעזאָ-לוציעס און פראטעסטן. געלעגנהייטן דערצו גיט דאס לעבן אין רוסלאַנד די לעצטע צייט גענוג.

ווי ס'איז באַוואוסט, האט מען בא אידן אין 1892-טן יאר צוגענומען דאס רעכט צו וויילן דעפוטאטן אין די שטאט-דומעס. אנשטאט דעם, באשטימט די אדמיניסטראציע אין יעדער שטאט, וואו אידן וואוינען, אייניקע אידישע גלאס-נע. אַף דעם ווילנער צוזאמענפאר 127) האבן די אידישע ליבעראַלן באשלאסן, די באשטימטע גלאסנע זאלן זיך אפזאגן פון זייערע שטעלעס. גלייך נאך דעם האבן די ליבעראלן פון אַסאך אידישע שטעט און שטעטלעך אנגעהויבן אנגעבן פאפירלעך אין די דומעס, וואו זיי פראטעסטירן קעגן דעם, וואס מע האט באַ אידן צוגענומען דאס וואַל-רעכט אין די דומעס. זיי דערקלערן דערביי, אז די פון אויבן באשטימטע גלאַסנע, וועלכע קיינער האט ניט אויס-געקליבן, קענען זיי פאַר זייערע פארשטייער ניט רעכענען, און פאדערן באַ די דומעס, זיי זאלן אויפהויבן אין פעטערבורג די פראַגע וועגן אַראפנעמען פון אידן דידאזיקע באגרעניצונג. אין די ערטער, וואו עס שטייען אינגיכן פאַר די וואַלן, פאדערן זיי, די דומעס זאלן זיך אפזאגן פון באשטימען די וואלן, ביז די אויבנדערמאנטע פראגע וועט ניט פארענטפערט ווערן. כאראק-טעריסטיש איז פאלגנדעס. אין רוסלאנד האבן מוניציפאלע וואַל-רעכט נאָר פארמעגלעכע לייט; קלייבן גלאַסנע מעגן נאָר באלעבאטים פון הייזער, פאַב-ריקאנטן און פארמעגלעכע סאכרים. הייסט עס, אַז מע וועט אידן אפילע געבן דאס מוניציפאלע וואל-רעכט, וועלכע אַנדערע נאציעס האבן איצט אין רוס-לאנד, וועלן דערפון אויסשפילן נאר די אידישע גווירים. די אידישע מאַסע וועט, ווי אויך די רוסישע, בלייבן אָן פארשטייער אין די דומעס. די גלאסנע וועלן דאַן אויך ניט זיין די פארשטייער פון דער גאנצער אידישער באַפעלקע-רונג. און דאָך האבן מיר נאך עפעס ניט געהערט, אַז אונזערע ליבעראַלן זאלן פאדערן, די גלאסנע זאלן אויסגעקליבן ווערן פון אלע איינוואוינער פון שטאט אַפן גרונד פון אלגעמיינעם, גלייכן, דירעקטן און געהיימען שטימרעכט. די סיבע דערפון איז אַן איינפאַכע. ווען מע זאל געבן די מוניציפאלע וואל-רעכט

*) זע דאקומענט נומ. 92.

אלע איינוואוינער — רייכע און אָרימע, וועט אין פיל פאבריק-שטעט, ווי, לע-כאשל, ביאַליסטאק, וואַרשע און לאדז, זיין אַסאך גלאסנע פון די ארבעטער; די לעצטע וועלן זיך אנהויבן מישן אין שטאט-זאכן, זעען, אַז די ארבעטער-קוואַרטאלן זאלן זיין אין ארדענונג, זיין גוט באלויכטן, גוט געברוקירט, מיט וואַלוועלע וואסער און טראַמוואי, עס זאלן זיין גוטע שפּיטאלן, פאלקס-שולן און ביבליאטעקן; זיי וועלן דורכפירן אַן 8-שאעדיקן ארבעטס-טאג און אַ מינימאלן לוין פאר די אַרבעטער, וואס זיינען פארנומען באַ שטאטישע אַר-בעט, וועלן דורכפירן א פאראָרדענונג, אַז מע זאל פרי שליסן די מאגא-זינען, און אַז שאבעס און יאנטעוו זאל מען זיי גאר ניט עפענען; מיט דער צייט קען זיך זיי פארוועלן — די טראמוואיען, באלייכטונג און וואַ-סער-לייטונג זאלן איבערגיין פון פּריוואטע קאפּיטאליסטן אין אייגנטום פון שטאט. דאס לוינט פאַר די ליבעראלן ניט און זיי פאדערן דאס טאקע ניט. כאָ צו וואס ווילן זיי נאַרן לייטן און שרייען, אַז זיי באשיצן די אינטערעסן פון דער גאנצער אידישער באפעלקערונג? אַף דעם זיינען זיי ליבעראלן.

דאסראוו אידישע, פון דער אַדמיניסטראַציע באשטימטע, גלאסנע האבן זיך אנגעהויבן אפזאגן פון זייערע שטעלעס. אנדערע שטיל, אָן ווערטער; אַנ-דערע ווידער מיט גרויס פאַראַד, מיט בריוו אין דומע, וואו זיי דערקלערן, אַז זייערע פּרינציפּן לאזן זיי ניט פארנעמען אזעלכע שטעלעס. די אידישע פּרעסע האט געלויבט די „גלאסנע מיט פּרינציפּן” און געזאגט מוסער די שווייגנדיקע פאר דעם, וואס זיי זיינען ניט געווען געגוג „דרייסט” אָפן ארויס-צוזאגן די סיבע פון זייער אָפּטרעטן. אונז דוכט, אַז די שווייגנדיקע האבן גע-טאָן אַסאך אָרנטלעכער און דעריקער קליגער ווי די „דרייסטע”. ווארום, לאָ-מיר זיך ניט נאַרן, ווער זיינען דאסראוו אידישע „באשטימטע” גלאסנע? דאס זיינען טרייע אונטערטאנער, מאַיאפּעסדיקע אידן אין מאנישקעס און צילינדער, לאַקייען צווישן פּריצים און פּריצים צווישן אידן, מיט איין ווארט, מענטשן, אַף וועלכע די רעגירונג האט זיך געקענט פארלאזן. צו וואס האבן זיי אויס-געגוצט זייערע שטעלעס? אליין צו באקומען שטאט-פּאדריאַדן אדער העלפן אנדערע זיי באקומען. איצט ווערן אָט די שיינע מענטשן מיטאמאל „דרייסט” און דערציילן אונז א מאיסע וועגן פּרינציפּן. אנדערע גיבן נאָך צו זייער איכעס און דערציילן, אַז זיי זיינען געווען גלאסנע 10, 20 יאר. דאס הייסט, איר זעט, וואס פאר א שווערן קארבן מיר ברענגען אף דעם מיזבייעך פון אונזערע פּרינציפּן? פרעגט זיך, אַוואו זיינען פריער אייערע פּרינציפּן געווען? ווי קומט איר, מאַיאָפּעס-אידן, ביכלאל צו פּרינציפּן? שוין בעסער שווייגן דער אוילאם וויל אונז ניט, הייסט עס, טרעטן מיר אָפּ און גענוג. וואס איז דאַ נאך פאראן צו ריידן? אייניקע גלאסנע האבן געשריבן ווייך-וואַרימע בריוו צום גאלאווא באזע-האלאשן: אדויני, מיר דערמאנען מיט פארגעניגן די צייט, וואס מיר האבן צוזאמען געאַרבעט. אונז איז זייער שווער זיך אפּצוזאגן פון אַזא נוציקע קאָהאָלשע טעטיקייט. נאָר וואס זאלן מיר טאן?... איר ווייסט דאָך אליין... (אַך, אומגליקלעכע פּרינציפּן!), נאָר מיר האָפן, אַז אינגיכן וועלן קומען בעסערע צייטן... ס'וואלט אַ יוישער געווען, אז אָט די ליבהארציקע מענטשן

זאלן אונז דערקלערן, וואס פאר ניציקע קאהאלשע ארבעט האבן זיי דאס גע-
טאָן אין די דומעס? וואס קענען באַ איצטיקע רוסישע געזעצן די גלאסנע
ביכלאל טאָן? אויסער ברוקירן און באַלייכטן די רייכע גאסן, אויכהאלטן די
פאליציי און זשאנדארמען און צעטיילן צווישן זיך אדער צווישן נאָענטע מענטשן
די שטאט-פאדריאדן? און אייניקע גלאסנע האבן גאָר געזאגט: „לא חפצתי״!
מיר וועלן ניט אראפ פון בענקל, און טוט אונז עפעס. די ליבעראלן האבן גע-
שריבן פראטעסטן, געמאכט קוילעס אין די דומעס; עס האט אבער געהאלפן
ווי א טויטן באַנקעס. די גלאסנע זיינען געבליבן איצט אף זייערע ערטער.
ווי עס ווייזט אויס, האפן זיי אויך אף בעסערע צייטן, אַף דיזעלביקע בעסערע
צייטן, אף וועלכע עס האפט די רוסישע זעלבסטהערשונג. אומזיסט איז זייער
האפענונג. צוריקרוקן קען מען נאר דעם זייגער, ניט די צייט.

און די זעלבסטהערשונג האָט דערווייל געגעבן אונזערע ליבעראלן נאָך אַ
געלעגענהייט צו פּראָטעסטן. עס האָט זיך פאַנאנדערגעטראָגן אַ קלאַנג, ווי עס
ווייזט אויס, אן עמעסער, אַז נאָך בוליגינס פּראָיעקט וועלן אידן אין דער צו-
קונפטיקער „גאָסודאַרסטווענע דומע״ (דער קלוימערשט רוסישער פּאַרלאַמענט)
ניט האָבן קיין וואל-רעכט. און די אידישע געמיינדן האָבן איינע נאָך דער אַנ-
דערער אַרויסגעטראטן מיט שאַרפע פּראָטעסטן קעגן דעם נייעם אונרעכט; אין
זייערע פּראָטעסט-רעזאָלוציעס האָבן זיי געפאָדערט אַלגעמיינעם, גלייכן, די-
רעקטן און געהיימען וואל-רעכט אָן אונטערשייד פון נאַציע און רעליגיע.
די פּראָטעסטן האָבן געפונען אַן אָפּקלאַנג. אייניקע רוסישע פּאָליטישע פּאַ-
ריינען האָבן אָנגענומען רעזאָלוציעס קעגן דעם אויסנאַם, וואָס בוליגין האָט
געמאַכט פאַר אידן. דער פירסט טרובעצקאָי[128] האָט אין זיין רעדע צום קייסער
געפאָדערט וואל-רעכט פאַר אַלע רוסישע אונטערטאַנער אָן אונטערשייד פון
נאַציע און רעליגיע. דער מיניסטאָרן-ראַט האָט געפונען פאַר נויטיק אומצו-
ענדערן בוליגינס פּראָיעקט אין דעם זין, אַז אידן זאָלן האָבן וואַל-רעכט גלייך
מיט אַלעמען. די מיניסטאָרן האָבן זיך אויסגערעכנט, אַז קיין גרויסער אום-
גליק שטעקט דעריין ניט. אינגאַנצן וועלן לויט בוליגינס פּראָיעקט אויסגעקליבן
ווערן פון די שטעט העכסטנס 29 דעפּוטאַטן; וואָס וועט דאָס שאָדן, אַז צווישן
זיי וועלן זיין 2–3 אידן, און דאָס נגידים., וואָרום אַרבעטער, אידישע ווי קריסט-
לעכע, וועלן סאַי ווי קיין וואַל-רעכט ניט האָבן.

ווי דאָס איז, איז זייער גוט, וואָס אונזערע ליבעראלן זיינען געוואָרן מער
פּאָליטיש ערצויגן, וואָס אָנשטאָט בוקן זיך, בעטן און געבן אין האַנט אריין,
האָבן זיי זיך אויסגעלערנט פאָדערן, פּראָטעסטירן. ניט קלוג איז אָבער דאָס,
וואָס אונזערע ליבעראלן פארגעסן זייער אָרט און פארגרעסערן זייער ווערט.
פאַר יעדן באוואוסטזיניקן מענטשן איז, לעמאָשל, קלאָר, אַז אויפגעוועקט די
ליבעראלן האָט דער שטורם פון דער אַרבעטער-באַוועגונג, אַז דאָס, וואָס דער
פּראָלעטאריאט איז געוואָרן אַ מאכט, מיט וועלכער מען מוז זיך רעכענען, דאָס,
וואָס די אידישע אַרבעטער אָפּפערן זייער לעבן אין קאַמף פאר דער פרייהייט—
דאָס האָט געגעבן די אידישע בורזשואזיע די מעגלעכקייט צו ווערן „דרייסט״,
צו פּראָטעסטירן און פאָדערן. דאָס, וואָס דער אידישער פּראָלעטאריאט קעמפט

מיט מאַכט, גיט די מעגלעכקייט די אידישע ליבעראַלן צו קעמפן מיט פּאַפּיר. זאָל מאָרגן דער אידישער פּראָלעטאַריאַט אויפהערן קעמפן, זאָל פאַרניכטעט ווערן זיין אָרגאַניזאַציע (אַ זאַך, וואָס איז אומעגלעך), וועלן די אידישע „דרייסטע״ ליבעראַלן ווידער ווערן „שטילינקע״ אידעלעך און פון אַלע זייערע פּעטיציעס און רעזאָלוציעס וועט קיין זייכער ניט בלייבן. אונזערע ליבעראַלן ווילן דאָס ניט פאַרשטיין. זיי ריידן איין זיך און אַנדערע, אַז דער אידישער ליבעראַליזם שפּילט אין דער איצטיקער באַפרייאונגס-באַוועגונג די הויפּט-ראָלע. דער פּראָלעטאַריאַט, זאָגן זיי, איז צו שמאָל, צו אונוויסנד, צו ווייניק אָרגאַניזירט. די עמעסע פאָרשטייער פונם גאַנצן אידישן פאָלק זיינען מיר, די ליבעראַלן. מיר מוזן נעמען אין האַנט די אָנפירונג.

און ווידער הערן מיר די ווערטער „די פאָרשטייער פון דעם גאַנצן אידישן פאָלק״. יעדער פּאָליטיש באַוואוסטזיניקער מענטש ווייס שוין היינט, אַז דאָס זיינען נאָר שיינע ווערטער, וועלכע האָבן אין זיך קיין שום רעכטן אינהאַלט ניט. אידן זיינען צעטיילט אַף קלאַסן מיט קעגנזעצלעכע אינטערעסן און אַזוי ווי מע קען ניט האַלטן אין איין קיילע פייער מיט וואַסער, אַזוי קען איין מענטש ניט זיין קיין פאָרשטייער פון פאַרשיידענע קעגנזעצלעכע אינטערעסן. די ליבעראַלן זיינען די פאָרשטייער פון דער אידישער בורזשואַזיע, די פאָרשטייער פונם אידישן פּראָלעטאַריאַט זיינען זיי ניט און קענען דאָס ניט זיין. דאָס איז איצט קלאָר יעדן, און די ליבעראַלן טאַינען, אַז די קלאַסן-קעגנזאַצן זיינען באַ אידן ניט גענוג פאַרשאַרפט, אַז די נאַציאָנאַלע אינטערעסן פון דעם גאַנצן אידישן פאָלק שטייען העכער ווי די עקאָנאָמישע אינטערעסן פון יעדן קלאַס. אַלע אידן מוזן זיך דערום פאַראייניקן אין איין פּאַרטיי צו שיקן אין פּאַרלאַמענט עמעסע אידישע פאָרשטייער. מיר דאַרפן האָבן, טאַינעט דער „פריינד״, ניט אידן—דעפּוטאַטן, נאָר דעפּוטאַטן—אידן. די סאָציאַל-דעמאָקראַטישע דעפּוטאַטן אין דייטשלאַנד זינגער[129]), בערנשטיין, שטאַדהאגען און אַנדערע, אָבוואָל זיי זיינען אידן, באַשיצן זיי דאָך ניט די אידישע אינטערעסן. מיר מוזן דערום האָבן אַ באַזונדערע אידישע פּאַרטיי. אין דער עמעסן איז איין אייניציקע אידישע פּאַרטיי אן אונמעגלעכע זאַך. צווישן די קאַפּיטאַליסטן און די אַרבעטער ליגט אַ טיפער אָפּגרונד, און עס איז ניטאָ אַזאַ קונצנמאַכער, וועלכער זאָל קענען שטיין מיט איין פוס אַף דער זייט און מיט דער אַנדערער אַף יענער זייט אָפּגרונד. אין בעסטן פאַל וועט אַזאַ פּאַרטיי גאָר נישט טאָן פאַר די אינטערעסן פון דעם אידישן פּראָלעטאַריאַט, נאָר גיכער ווי אַלץ וועט זי באַשיצן די אינטערעסן פון די קאַפּיטאַליסטן. וואָס אָנבאַלאַנגט די נאַציאָנאַלע אינטערעסן פון דעם אידישן פּראָלעטאַריאַט, וועט זיי געוויס בעסער ווי אַלע קענען באַשיצן אַ סאָציאַל-דעמאָקראַט, אַ מיטגליד פון דער פּאַרטיי, וועלכע האָט אויפגעשריבן אַף איר פאָן: די אָפּשאַפונג פון יעדער באַדריקונג: עקאָנאָמישער, פּאָליטישער און נאַציאָנאַלער. די דייטשע סאָציאַל-דעמאָקראַטיע קעמפט קעגן די אַנטיסעמיטן אַסאַך בעסער, ווי די פאָרשטייער פון די אידישע געמיינדן, וועלכע האָבן שוין ניט איין מאָל אַרויסגעוויזן זייער הייסע ליבע צום אידישן פאָלק מיט דעם, וואָס זיי האָבן אָפּגעגעבן זייערע שטימען פאַר אַנטי-

סעמיטישע קאנדידאטן. שוין דערמיט אליין, וואָס די סאָציאל-דעמאָקראטיע ציט אריין די מאסע ארבעטער אין אירע רייען, ציט זי זיי אָפּ פון דעם אנטי-סעמיטיזם, נעמט זי זיי ארויס פון דער הערשאפט פון פינסטערניש און סינע און שטעלט זיי אוועק אונטער דער פאָן פון ליבע און אכדעס. עס געפינען זיך אזעלכע כאכאָמים, וואָס ווילן, מע זאָל קלייבן דעפוטאטן נאָך די נאַצי-אָנאליטעטן: אידן באזונדער, פוילן און רוסן באזונדער; ווען ניט, זאָגן זיי, וועלן אידן, וועלכע זיינען אומעטום דער מיאוט, ניט האָבן קיין אייגענע אידישע דעפוטאטן. מיר מוזן געדענקען, אז דער פראָלעטאריאט בילדעט נאָך אין רוס-לאנד דערווייל אויך נאָר אַ מיאוט. עמעס, ער איז דער מעכטיקסטער, דער קאמפּס-פעאיקסטער טייל פון דער געזעלשאפט: באַם גאַלקעס וואַרפן [130] אָבער וועגט מען ניט די מאכט, דאָרטן ציילט מען די שטימען און דער פּראָ-לעטאריאט קען דאָרטן באָטל ווערן בערוב, זיך פארלירן אין דער מערהייט ניט-פּראָלעטארישע שטימען. צוויי מינדערהייטן, הייסט דאָס, שטייען אין געפאר צו בלייבן אָן פאָרשטייער, די אידישע נאציע און דער פּראָלעטאריאט פון גאנץ רוסלאנד, אין דעם אויך דער אידישער. וועלכע מינדערהייט איז פאַר אונז וויכטיקער?

מיר האָבן שוין געזעען, אַז דעפּוטאַטן-סאָציאַל-דעמאָקראטן וועלן קענען צום בעסטן באַשיצן די עקאָנאָמישע און פּאָליטישע אינטערעסן פונם אידישן פּראָלעטאַריאַט, אי זיינע נאַציאָנאַלע אידישע; דעפּוטאַטן-אידן דאַגעגן וועלן די אינטערעסן פון דעם אידישן פּראָלעטאַריאַט גאָר ניט באַשיצן און זייער אָפּט וועלן זיי אינם קאַמף מיט דער סאָצ.-דעמ. שאָדן אויך די אינטערעסן פון דער אידישער נאַציע. די ליבעראַלן באַמיען זיך, אַז דער ערשטער מיאוט, די אידישע נאַציע, אייגנטלעך, די אידישע בורזשואַזיע, זאָל ניט בלייבן אָן פאָרטרעטונג. מיר סאָציאַל-דעמאָקראַטן מוזן אָנווענדן גאָר אונזערע קויכעס, דער פּראָלע-טאַריאַט זאָל באַ די וואַלן ניט צעבראָקלט ווערן, זיינע אינטערעסן זאָלן ניט בלייבן אָן פאָרשטייער. כוץ אַלץ מוז מען געדענקען, אַז די טעג פון די וואַלן איז די בעסטע צייט פאַר דער אַגיטאַציע. די אַכדעס און באַוואוסטזיניקייט פון די אַרבעטער וואַקסן דאַן ניט פון טאָג, נאָר פון שאָ. צעטיילן אין אַזאַ צייט דעם פּראָלעטאַריאַט, צעברעקלען זיינע קרעפטן, אויפהויבן זיך דער פאָן זיין נאַציאָנאַליטעט און פאַרטונקלען דערמיט זיינע קלאַסן-אינטערעסן — אַף דעם איז פאַראַנען אַסאַך באַלאָנים. מיר געהערן צו זיי ניט.

* * *

דאָס אידישע לעבן איז די לעצטע צייט געוואָרן לייטן גלייך. אַלץ וואָס באַ זיי, די גויאים לעהאַוודל, איז פאַראַן באַ אונז אויך. זיי האָבן ליבעראַלן — מיר האָבן עס אויך. באַ זיי זיינען דאָ כוליגאַנעס, שוואַרצע מייעס — באַ אונז אויך דאָסזעלבע. אין אַ גאַנצע ריי פוילישע שטעט און שטעטלעך — ראַדאָם, קאַליש, פּעטראקאוו, זדונסקע-וואָליע און אַנדערע — האָבן די קאַפּיטאַליסטן אָרגאַניזירט באַנדעס כוליגאַנעס, אידישע לומפּן. מיט דער הילף פון דער פּאָליציי זיינען די מיטגלידער פון אונזערע אייגענע נאַציאָנאַלע שוואַרצע מייעס געגאַנגען

פֿון הויז צו הויז, אויסגעזוכט די באַוואוסטזיניקע אַרבעטער און אַסאַך פֿון זיי געשלאָגן מאַקעס רעצעך.

די פּאָליציי האָט געהאָלפֿן די שוואַרצע-כעוורע שלאָגן, דערפֿאַר האָבן די שוואַרצע-כעוורע געהאָלפֿן דער פּאָליציי אַגיטירן. און צוזאַמען האָט מען אין די אַלע שטעט און שטעטלעך אַף אַזאַ אופֿן אַרעסטירט ביז הונדערט אַרבעטער, אַף וועלכע די קאַפּיטאַליסטן האָבן אָנגעוויזן, ווי אַף די הויפּט-בונטן-מאַכער.

די רוסלענדער טעלעגראַפֿן-אַגענטור (אַ ליגנערישע פֿינסטערע באַנדע, וועלכע נעמט סכירעס באַ דער זעלבסטהערשונג און דינט איר טריי) האָט געגעבן צו וויסן דער גאַנצער וועלט, אַז באַ אידן האָבן זיך געגרינדעט גרופּן פֿרייע אונטערטאַנער, וועלכע גיבן אַרויס די רעוואָלוציאָנערן. אונזערע שוואַרצע מייעס, הייסט דאָס, האָבן שוין אַ מעדאַל אויך פֿאַרדינט. און אין סואוואַלק איז נאָך עפּעס שענערס געשעען. דאָרטן איז געגרינדעט געוואָרן אַ פֿאַריין פֿון דריי, אַ כוס-האַמשולאַש: דער ראָוו, אַ אידישער באַנקיר און דער סואוואַלקער גובערנאַטאָר האָבן געמאַכט אַ כעוורע „שומרי-אמונה", אָפּצוהיטן די אידישע רעליגיע... און צוזאַמען מיט דעם אויך די זעלבסטהערשונג מיט די קאַפּיטאַליסטן: ניט אומזיסט זיינען צום ראָוו צוגעשטאַנען דער גובערנאַטאָר מיט דעם באַנקיר. היטן די עמונע הייסט—היטן דעם קאַפּיטאַל, היטן די טיראַניי. דאָס איז שוין לאַנג באַוואוסט. די דריי היטער האָבן געבעטן די באַלעבאַטים, זיי זאָלן ניט געבן קיין אַרבעט די מענטשן, וועלכע זיינען באַוואוסט פֿאַר בונטן-מאַכער. דער גובערנאַטאָר האָט צוגעזאָגט אַרויסצושיקן אַלע אַגיטאַטאָרן פֿון שטאָט; דער ראָוו וויל זיי אויקער מין האַשווירעש זיין; דער באַנקיר וויל זיי ווייזן, ווער עלטער איז. איין שאַבעס נאָכן קוגל האָט זיך אונזער דריילינג פֿאַרוואָלט מאַכן אַ פּאַטריאָטישע מאַניפֿעסטאַציע. זיי האָבן צונויפֿגערופֿן דעם אוילאָם אין שול אַריין און געהייסן דעם כאַזן מאַכן מישעבייראַך דעם קייסער. צום אומגליק פֿאַר אונזערע פּאַטריאָטן האָבן זיך דערפֿון דערוואוסט די אַרבעטער און זיי זיינען אויך געקומען אין שול. ווי דער כאַזן האָט נאָר אויפֿגעעפֿנט אַ מויל און אָנגעהויבן „הנותן תשועה", — האָבן די אַרבעטער באַלד גענומען שרייען זייער מישעביירעך: נידער מיט דער זעלבסטהערשונג! עס לעבע די דעמאָקראַטישע רעפּובליק! עס לעבע דער סאָציאַליזם! עס לעבע דער „בונד"! אונזערע פּאַטריאָטן האָבן נעבעך געמוזט אַוועקגיין פֿון שול בעבוישעס פּאָנים. אַנשטאָט אַ פּאַטריאָטישע מאַניפֿעסטאַציע איז גאָר געוואָרן אַ רעוואָלוציאָנערע. איינגאַנצן אונטערגעבן זיך האָט דער גובערנאַטאָר ניט געוואָלט. שאַבעס צו נאַכט, שפּעט, בעאייס די אַרבעטער האָבן שוין געשלאָפֿן, האָט די פּאָליציי צוזאַמענגעטריבן אין שול אַ מיניען עלטערע אידן, מע זאָגט, אַז די „עשרה בטלנים", און דער כאַזן האָט פֿאַר זיי געזאָגט „הנותן תשועה". די גאַנצע צייט איז נעבן שול געשטאַנען אַ וואַך פֿון פּאָליציי און זעלנער. אָט וואָס פֿאַר ביטערע צייטן! רעוואָלוציאָנערע מאַניפֿעסטאַציעס מאַכט מען אָפֿן און מיט „הנותן תשועה" מוז מען זיך באַהאַלטן!

געגנוג אָרים, פֿאַרווילדעטע און פֿאַרדאָרבן דאַרפֿן זיין די אידישע כוליגאַנעס.

אז זיי קענען זיך באשליסן גיין שלאָגן און העלפן ארעסטירן מוטיקע קעמפער. זיי זיינען דאך מער ניט ווי לומפּן, און זייערע דינגער אייין האלטן זיי פאר קיין מענטשן ניט. וויפל מאָל ווילדער און פארדאָרבענער זיינען די שיינע באַלעבאטים, וואָס דינגען די לומפּן. ווי נידערטרעכטיק דארפן זיין די אידן, וועלכע דערוועגן זיך איצט, נאָך זשיטאָמיר, מעליטאפאל און ברעסט, ארייינצוגיין אין א פארבינדונג מיט דער רוסישער פּאָליציי! די לומפּן שטעלן צוליב געלט איין זייער לעבן, ווען זיי, די פיינע מענטשן, זיצן זיך רואיק אין די הייזער און פאר עטלעכע גראָשן שיקן זיי אנדערע אָפּרעכענען זיך מיט זייערע סאָנים, מיט די ארבעטער. ווי מיינט איר, „דרייסטע" ליבעראַלן זיינען אָט די אידן, וועלכע האָבן זייער אידיש הארץ אין בייטל באהאלטן, אָט די „אחינו בני ישראל", וואָס זיינען גרייט מאָסערן אלע אידישע ארבעטער, וועלכע ווילן פאַר זיי דעם רוקן ניט בויגן; ווי מיינט איר, באַ זיי שטייען די נאַציאָנאלע אינטערעסן הכער פּאַר די עקאָנאָמישע אָדער פארקערט? די לומפּן זיינען ווילד און פארדאָרבן... נאָר וויפל מאָל ווילדער און פארדאָרבענער זיינען די אידישע שיינע באַלעבאטים, וועלכע דינגען זיי!

דער אידישער פּראָלעטאריאט וועט געבן א געהעריקן ענטפער די אידישע שווארצע מייעס, ווי ער האָט געגעבן די רוסישע. נאָר אייך, רעב „פריינד", פרעגן מיר, ווי מיינט איר: עס קען געבן א אידישע פארטיי, וואָס זאָל באשיצן אי די אינטערעסן פון דעם אידישן פּראָלעטאריאט, אי די אינטערעסן פון די שווארצע אידישע באלעבאטים און נאָך שווארצערע ראבאָנים, ווי דער סוואלקער?

95. דער פּאַרטיי-אַפּאַראַט אין 1905־טן יאָר.

(ב. מיכאַלעוויטש: „זיכרוינעס פון אַ אידישן סאָציאַליסט". ב. II, וואַרשע. 1923).

דער „בונד" איז די גאַנצע צייט געווען א שטרענג צענטראַליזירטע אָרגאַניזאַציע. דער צענטראַלער קאָמיטעט, אויסגעקליבן געהיים אַף צוזאַמענפאָרן, האָט פאַרמאָגט אין זיין רעשוס: אייניקע „אַגענטן", וואָס פלעגן באַזוכן די שטעט, אינסטרוקטירן די אָרטיקע אָרגאַניזאַציעס, זיי פאַרבינדן מיטן צ. ק. די אַגענטן פלעגן זיך באַטייליקן אַף אַלע זיינע זיצונגען מיט באַראַטונגס-רעכט; אייניקע רעפערענטן (הויפּטזאַכלעך מ. ליבער[131]) און אַבראַמאָוויטש—ריין[132]), וועלכע פלעגן אַרומפאָרן אַלע ראַיאָנען מיט רעפעראַטן אַף ספּעציעלע באַשטימטע טעמעס (די טעז־סן פלעגן פריער ווערן באַהאנדלט אַף די זיצונגען פון צ. ק.); אַ פּאָר צענדליק „פּראָפעסיאָנאַלן"[133]), וועלכע דער צ. ק. פלעגט אַריינשיקן אין די אָרטיקע קאָמיטעטן אַף אָנצופירן מיט דער אַרבעט, זיי פלעגן דאָס זיין די פאַרטרויאונגס-לייט פון צענטראַלן קאָמיטעט אַף די ערטער.

וואָס מער די רעוואָלוציאָנערע באַוועגונג איז געשטיגן, וואָס גרעסער ס'איז געוואָרן דער שעטעך, וואו דער „בונד" האָט אַנטוויקלט זיין טעטיקייט, און וואָס

מער די אַרבעט איז געוואָרן קאָמפּליצירט, אַלץ גרעסער איז געוואָרן די נאָכפֿראַגע אַף „פּראָפֿעסיאָנאַלן", אַלץ מער האָט דער צ. ק. געמוזט אָפּרייסן מענטשן פֿון זייער שטענדיקער באַשעפֿטיקונג און זיי פֿאַנאַנדערשיקן אַף די ערטער צו אָנפֿירן און אַכטונג געבן אַף דער גאַנצער אַרבעט. אויסהאַלטן זיי פֿלעגן דאַרפֿן די אָרטיקע אָרגאַניזאַציעס. פֿאַרשטייט זיך, אַז געשיקט זיינען געוואָרן „פֿאַרטרויאונגס מענער" בלויז אין די גרויסע שטעט און פֿאַר די ראַיאָנע קאָמיטעטן, וואָס האָבן באַאַרבעט די פּראָווינץ.

אויסער דעמדאָזיקן פּאָליטישן „אינווענטאַר", האָט נאָך דער צ. ק. פֿאַרמאָגט בא זיך דעם אַזוי גערופֿענעם „טעכנישן פּערסאָנאַל". ס'איז נייטיק געווען אַ „טעכניקער", וועלכער זאָל איינשטעלן און אויפֿפּאַסן די געהיימע דרוקערייען, אויסאַרבעטן פֿאַרשיידענע געהיימע טישלעך, שפּייקעסטלעך, בערשטלעך און אַנדערע מאַכשירים, וואו מע זאָל קאָנען פֿאַרבאהאלטן טרייפֿע זאַכן, באַוואָרנט פֿון רעוויזיעס.

מיט דעדאָזיקער אַרבעט האָט אָנגעפֿירט ישראל מיכל קאַפּלינסקי („לאַנגזאַם"[134]). ער האָט געעפֿנט אַן אייגענעם שלאָסער-וואַרשטאַט אין דווינסק, וואו ער פֿלעגט פֿאַרפֿאַרטיקן דרוק-פּרעסן און אַנדערע קאָנספּיראַטיווע קיילים פֿאַרן צ. ק. אָדער אַנדערע רעוואָלוציאָנערע אָרגאַניזאַציעס. לויט דער רעקאָמענדאַציע פֿון צ. ק. מיט יאָרן שפּעטער ערשט (1909) האָט מען זיך דערוואוסט, דאָס דעדאָזיקער נעפֿעש האָט געדינט צוויי געטער מיטאַמאָל: ער איז געווען אויך אַף אַ געהאלט באַם פּאָליציי-דעפּאַרטאַמענט).

...אויסער דעם, האָט דער צ. ק. געהאַט אַ מעמונע אַף טראַנספּאָרט-איניאָנים. מע האָט געדאַרפֿט באַקומען פֿון צייט צו צייט ליטעראַטור פֿון אויסלאַנד, פֿאַנאַנדערשיקן ליטעראַטור, וואָס האָט זיך געדרוקט אין די אונטערערדישע דרוקערייען („אַרבעטער-שטימע", „בונד", — פֿלוגבלעטלעך און אויפֿרופֿן) און דערצו איז נייטיק געווען אַ באַזונדערער מענטש.

...די גרעניץ-אָנגעלעגנהייטן האָבן איבערגענומען אַף זיך די בערשטער. פֿאַר דעם פּעריאָד, וועלכן מיר באַהאַנדלען איצט, איז דער טראַנספּאָרטמאַשגיאַך געווען זאַלמאַן מעלאַמעד-זינגער (איצט אין אַמעריקע). דאָס איז געווען אַ ווייניק-ריידעוודיקער, אָבער זייער אַ פֿלינקער באָכער מיט גרויס ענערגיע, וועלכער פֿלעגט דורכפֿירן די שווערסטע אַרבעטן און פֿלעגט זיך גיך אָפּרייניקן פֿון די שפּיאָנען, וואָס פֿלעגן זיך אָפֿט יאָגן נאָך אים.

מיטן טראַנספּאָרטירן ליטעראַטור פֿון איין שטאָט אין דער צווייטער זיינען ניט געווען קיין גרויסע שוועריקייטן.

די צענטראַל-דרוקעריי, שיין און בעקוועם איינגעאָרדנט, איז קימאַט די גאַנצע צייט, אויסער אייניקע קליינע האַפּסאָקעס, געווען אין וואַרשע. זי האָט פֿיגורירט אונטער אַ שילד פֿון אַן איינבינדעריי. זי איז געווען אַזוי אַוועקגעשטעלט, אַז צו יעדן מאָמענט האָט מען דעם קאַמאָד, אין וועלכן ס'האָט זיך געפֿונען דער פּרעס און זאַץ-קאַסטן, געקאָנט צומאַכן און ס'איז שוין גאָר ניט געווען צו דערקענען, אַז דאָ איז אַ דרוקעריי.

מע האָט באַקומען פֿאַרבינדונגען מיטן פּערסאָנאַל פֿון דער טראַנספּאָרט-

קאָנטאָר „נאַדעזשדע״, דורך וועלכער מע פלעגט אַרויסשיקן אין פאַרשיידענע שטעט גאַנצע קערב ליטעראַטור, אַלס געפעס אָדער אַנדערע היימישע געשיר. זעלטן ווען פלעגט די ליטעראַטור „פאַרשאָטן-ווערן״, אין אַזעלכע פאַלן פלעגן די קאָנטאָר-אָנגעשטעלטע... פריער צו וויסן געבן, און די אָפּשיקער פלעגן יעדנפאַלס ניצל ווערן פון די זשאַנדאַרמען.

איין צייט האָט מען אין וואַרשע אָרגאַניזירט דאָס באַקומען ליטעראַטור פון אויסלאַנד אַף אַזאַ אויפן. אין די פוילישע און אויסלענדישע צייטונגען איז געווען געדרוקט אַן אָנאָנס דורך דער אַנאָנסן-ביוראָ מעטצעל אין וואַרשע, אַז א אינזשענער זוכט אַ שטעלע אין איינע פון די אויסלענדישע פאַבריקן, אָפּערטן צו שיקן אין קאָנטאָר מעטצעל פאַר א. ב.

דער אויסלענדישער קאָמיטעט פון „בונד״ האָט אָנגעהויבן צו שיקן דורך זיינע פאַרשיידענע קאָלאָניעס טאָג-טעגלעך פּאַקעטן מיט „אָפּערטעס״. ניט איינער אין קאָנטאָר האָט מינאַסטאַם שטאַרק מעקאַנע געווען דעם „גליקלעכן אינזשענער״. סאָפּקאָלסאָף איז די מאַיסע דורכגעפאַלן. איינמאָל, בעאַיס די כאַווערטע, וועלכע פלעגט אָפּנעמען די בריוו פאַר א. ב., איז געקומען אין קאָנטאָר, האָט איר אַן אָנגעשטעלטער געגעבן אַ וואונק, אַז זי זאָל גלייך זיך אָפּטראָגן. די זשאַנדאַרמען זיינען שוין געווען באַקאַנט מיטן אינהאַלט פון די קלוימערשטע „אָפּערטעס״. פון דעם שטאַמט דער נאָמען „אבע״, אונטער וועלכן דער צ. ק. האָט נאָכדעם פיגורירט.

...צווישן די מיטהעלפער באַ דער טעכניק איז איין צייט געווען אויך אַבראַם בערנאַדיק, „אַבראַ:טשיק דער איינבינדער״ (איצט אין אַמעריקע). מיט באַזונדערע קאָנספּיראַטיווע אייגנשאַפטן האָט זיך אויסגעצייכנט זיין פרוי מושעל... מושעלן האָט מען געקענט פאַרטרויען צו פאַרבאַהאַלטן באַ זיך די טרייפכטע זאַכן, איבערפירן די געפערלעכסטע כפייצים, דורכפירן די ריזיקאַלסטע אַרבעטן. זי פלעגט דאָס אַלץ אָפּטאָן שטיל, מיט אַ שמייכל אַף די ליפּן, און וועגן דעם מיט קיינעם ניט גערעדט, איר אייגענעם מאַן אַפילע ניט דערציילט.

איך דערמאָן זיך אַזאַ עפּיזאָד. מושעל האָט איבערגעפירט פון ווילנע קיין וואַרשע אַ קאָרב, וואו ס'האָט זיך געפונען שריפט. געפאָרן איז זי מיט צוויי קינדער, האָט זיך מיט גאָרניט אויסגעטיילט פון דער מאַסע אידישע ווייבער, וואָס פאָרן איבער די באַנען. אין וואַרשע אַפן וואָקזאַל האָט זיך פאַרוואָלט דעם זעלנער פון גרעניץ-וואַך אַריינצוקוקן צו איר אין קאָרב. מושעל איז אין גרויס קלאָפּאָט און ווייסט ניט, וואָס צו טאָן. זי מאַכט זיך זוכן די שליסלעך, וועלכע זי געפינט קלוימערשט ניט. אומבאַמערקטערהייט גיט זי אַ קניפּ דאָס מיידל, וועלכע זי האַלט אַפן האַנט. יענע צעשרייט זיך אַפן קאָל, דאָס צווייטע קינד באַ דער זייט העלפט איר מיט. דעם זעלנער איז דערעסן געוואָרן וואַרטן, ער האָט אַ מאַך געטאָן מיט דער האַנט אַף דער „נאַרישער זשידאָווקע״ און איז פון איר אוועק. אַ ליכטיקע, א צופרידענע האָט מושעל געבראַכט די זאַכן און האָט אונדז וועגן דעם דערציילט אַף איר שטייגער, מיט אַ שטילן, באַשיידענעם שמייכל.

אויסער די אָנגערופענע „טעכניקער״ (איך האָב נאָך פאַרפעלט איינעם בינ-

יאמין, א בלעכער פון האמעל), האָט דער צ. ק. צו יענער צייט געמוזט איינ־לאַדן צו זיך אַ ספּעציעלן מענטשן, וועלכער זאָל אָרגאַניזירן דאס צושטעלן די רעוואָלווערן און אנדערע געווער אַף די ערטער און אינסטרוקטירן די „קאמף־דרוזשינעס". דאָס איז געווען ל. בערמאַן „לייבעטשקע" 135). אליין א סטאָלער א ספּעציאליסט (יקא האט שפּעטער ארויסגעלאזן זיינעם א בוך איבער סטאָ־לעריי), האָט לייבעטשקע פארמאגט אין זיך גרויסע אָרגאניזיר־פעאיקייטן, האָט זיך אויסגעצייכנט מיט א שטארקער ענערגיע און איז געווען זייער באליבט בא די ארבעטער־מאסן. לייבעטשקע פלעגט באזוכן די שטעט, זיך באקאנען מיט די אָרטיקע קאמפּס־אָפּטיילונגען, פלעגט באטראכטן זייערע רעוואָלווערן און פלעגט דארפן די געווער פאנאנדערשיקן אין פארשיידענע פונקטן...

96. דער אָרגאַניזאַציאָנס־סטאַטוט פון בונד.

(באשטעטיקט פון VII־טן צוזאַמענפאָר, „פאָלקסצייטונג" נומ. 157 פון 6 סענטיאַבר 1906).

1. וועגן מיטגלידערשאפט.

1) פאר א מיטגליד פון בונד רעכנט זיך יעדערער, וועלכער אנערקענט די פּראָגראם פון בונד, פאלגט דער פארטיי־דיסציפּלין און העלפט רעגולער איינער פון זיינע אָרגאניזאציעס.

אָנמערקונג: יעדער מיטגליד פון בונד איז מעכויעוו צו צאָלן אין פארטיי־קאסע.

2. וועגן די אָרטיקע אָרגאניזאציעס.

1) די גרונד־שטיינער, פון וועלכע עס ווערט אויסגעבויט די אָרטיקע אָרגאני־זאציע פון בונד, זיינען די גרופּן, אין וועלכע עס גייען אריין אלע אָרגאניזירטע מיטגלידער פון איינעם אָדער עטלעכע פאכן פון א באשטימטן ראיאָן פון דער באטרעפנדער שטאט.

אנמערקונג: אין יעדער שטאט, אין וועלכער עס פירט זיך אן ארבעט צווישן דער אינטעליגענץ, קענען געגרינדעט ווערן באזונדערע גרופּן פון אינטעליגענץ.

2) יעדע גרופּע קלייבט א ראט אַף אָנצופירן און פארייניקן די סאָציאל־דעמאקראטישע ארבעט אין דער באטרעפנדער גרופּע; דער ראט האט דאָס רעכט פון קאאפּטאציע.

אָנמערקונג: דער ראט גיט אָפּ א דין וועכעשבן וועגן זיין טעטיקייט דער אלגעמיינער פארזאמלונג פון די מיטגלי־דער פון דער גרופּע.

3) די אלגעמיינע פארזאמלונג פון אלע ראטן: א) נעמט אָן רעזאלוציעס וועגן דעם באריכט פון קאמיטעט, ב) באשליסט די פראגן וועגן טאקטיק און ארויסטרעטונגען און ג) קלייבט אויס א קאמיטעט אָדער א צענטר.

4) דער קאָמיטעט (אָדער דער צענטר) איז דער אָנפירנדער אָרטיקער אָר-גאַן, וועלכער פאַרווירקלעכט די טעטיקייט פון אַלע פּאַרטיי-איינריכטונגען אין שטאָט: ער איז מחויב אָפּגעבן אַ באַריכט וועגן זיין אַרבעט דער אַלגעמיינער פאַר-זאַמלונג פון די ראַטן.

אַנמערקונג: דער קאָמיטעט האָט דאָס רעכט פון קאָאָפּ-טאַציע.

3. וועגן צוזאַמענפאָר.

1) דער העכסטער געזעצגעבנדער אָרגאַן פון בונד איז דער צוזאַמענפאָר. דער צ. ק. רופט צונויף דעם צוזאַמענפאָר איין מאָל אין יאָר. ווען עס איז נויטיק, קען דער צ. ק. עקסטרע צונויפרופן אַ צוזאַמענפאָר, ווען דאָס פאָדערט אַ העלפט פון די אָרגאַניזאַציעס, וועלכע האָבן דאָס רעכט (יעדע פון זיי) צו שיקן ניט ווייניקער אַלס איין דעלעגאַט.

אַנמערקונגען: א) אונטער דער אָרגאַניזאַציע פאַרשטייט מען אין דעמדאָזיקן פאַל די סומע פון אַלע מיטגלידער פון בונד אין דער באַטרעפנדער שטאָט. ב) דער צוזאַמענפאָר רעכנט זיך פאַר געזעצלעך, ווען אויף אים זיינען פאַרטראָטן צוויי דריטל פון אַלע דעלעגאַטן.

2) אַ פאַרטרעטונג אויפן צוזאַמענפאָר האָבן אַלע באַשטעטיקטע אָרגאַניזאַ-ציעס פון בונד — צו איין דעלעגאַט אויף יעדע 500 פּאַרטיי-מיטגלידער, וועלכע באַטייליקן זיך אין די וואַלן פון די דעלעגאַטן. די אָרגאַניזאַציעס, וואָס באַ-שטייען ניט ווייניקער פון 300 מיטגלידער, האָבן דאָס רעכט צו שיקן איין דעלעגאַט.

אַנמערקונגען: א) די אָרגאַניזאַציעס ווערן באַשטעטיקט דורך די ראַיאָנע קאָנפערענצן, דורך די ראַיאָנע גרופּעס אָדער קאָמיטעטן. די באַ-שטעטיקונג דאַרף באַקומען דעם העסקעם פון צ. ק. ב) די אָרגאַניזאַ-ציעס, וואָס האָבן אַ קלענערע צאָל מיטגלידער, איידער עס פאָדערט זיך, קענען זיך פאַראייניקן מיט די שכנישע אָרגאַניזאַציעס, קעדיי צו שיקן צוזאַמען אַ דעלעגאַט, אויב אינאיינעם האָבן זיי ניט ווייניקער ווי 300 וויילער. ג) די צייטונגס-קאָלעגיע האָט דאָס רעכט צו שיקן אויפן צוזאַמענפאָר צוויי דעלעגאַטן. ד) דער צ. ק. האָט דאָס רעכט אויף צוויי באַשליסנדע שטימען אויפן צוזאַמענפאָר. ה) די פּערזאָנען, וועלכע ווערן איינגעלאַדן אויפן צוזאַמענפאָר דורך דעם צ. ק., האָבן אַ באַראַטונגס-שטימע. ו) די פאַראייניקטע אָרגאַניזאַציעס פון די גרופּעס, וועלכע העלפן דעם בונד אין אויסלאַנד, האָבן דאָס רעכט צו זיין פאַרטראָטן אויפן צו-זאַמענפאָר מיט אַ באַראַטונגס-שטימע. ז) וועגן דער צונויפרופונג פון יעדן צוזאַמענפאָר און וועגן דעם טאָגעס-אָרדענונג מוז דער צ. ק. מוי-דיע זיין די אָרגאַניזאַציעס ניט שפּעטער ווי מיט אַ כוידעש פאַר דעם צוזאַמענפאָר.

4. וועגן צ. ק.

1) דער צ. ק. ווערט אויסגעקליבן דורך דעם צוזאַמענפאָר און איז אין די

גרעניצן פון זײנע דירעקטיװן דער העכסטער אָנפירנדער אָרגאַן פון בונד.
דער צ. ק. האָט דאס רעכט פון קאָאָפּטאַציע נאָר אין דעם פאַל, װען פון אים גײען אַרױס מיטגלידער.

2) דעם צ. ק. געהערט: א) די אַלגעמײנע אױספירונג פון דער גאַנצער טעטיקײט פון בונד אין דעם פעריאָד צװישן די צוזאַמענפאָרן. ב) די השגחה, אַז אַלע אָרגאַניזאַציעס זאָלן מקיים זײן די באַשלוסן פון די צוזאַמענפאָרן פון בונד. ג) די אַלגעמײנע פאָרטרעטונג פון בונד אין באַציאונגען מיט אנדערע אָרגאַניזאַציעס. ד) די צונױפרופונג פון די געװײנלעכע און אױסעראָרדנטלעכע צוזאַמענפאָרן. ה) די אָרגאַניזירונג פון דער פאָרשטײערײ פון בונד אין צ. ק. פון דער רוסל. ס. ד. אַרבעטער-פּאַרטײ אף די אינטערנאַציאָנאלע סאָציאַליסטישע קאָנגרעסן און אַף די אינטערפּאַרטײאישע קאָנפערענצן.

3) דער צ. ק. האָט דאָס רעכט אָפּצושטעלן אַזעלכע אַקטן פון די אָרגאַניזאַציעס, װעלכע זײנען קעגן די באַשלוסן פון די צוזאמענפאָרן און די פּרינציפּן פון דער סאָציאַל-דעמאָקראַטישער פּראָגראַם.

4) דער צ. ק. האט אין זײן רעשות אלע קרעפטן פון די אָרגאניזאַציעס.

5) דער צ. ק. האָט דאס רעכט צו פאָדערן פון די אָרגאַניזאַציעס אַ באַריכט װעגן אַלע זײטן פון זײער טעטיקײט.

6) דעם צ. ק. געהערט דאס רעכט פון קאָנטראָל איבער אלע אױסגאבן פון בונד.

XII. די סאָציאַל-דעמאָקראַטיע פון פּוילן און ליטע (פּ. ס. ד.) און דער אידישער אַרבעטער-קלאַס.

97. פּ. ס. ד. וועגן דער אַרבעט צווישן אידישן פּראָלעטאַריאַט

(לײטאַרטיקל אין דער „רויטער פאָן" נומ. 3, יוני 1906).

די רעוואָלוציע האָט זיך ברייט צעגאָסן איבערן גאַנצן לאַנד. אומעטום זעען מיר סימאָנים פון איר ווירקונג. אומעטום זעען מיר פונקען און פלאַמען, אָנגעצונדענע דורך איר.

אין די פאַרוואָרפנסטע ערטער, פינסטערסטע ווינקעלעך האָט דורכגעדרונגען איר שטראַל, אָנגעקלאַפּט אין אַלע פענסטער און אויפגעוועקט די פינסטערע, אין שלאָף פאַרזונקענע קנעכט, אויפגעוועקט צום לעבן, צום קאַמף.

נאָר דאָס פייער פון דער רעוואָלוציע האָט ניט בלויז נאָר אָנגעצונדן און אויפגעקאָכט דאָס בלוט פון די אונטערדריקטע און עקספּלואַטירטע, ניט בלויז וואָס עס האָט אין זיי אַריינגעגאָסן אַ שטראָם פון קאַמפס-לוסט און אָפּפער-פעאיקייט, נאָר עס האָט אויך ווי אַ פייערדיקער זייל באַלויכטן זייער קאַמפס-וועג; בײַ דער שיין פון דער רעוואָלוציע האָבן די אַרבעטער דערזען דעם קעגנזאַץ פון זייערע אויסגעמוטשעטע קערפּער, דעם פעטן מיט שמאַלץ פאַרגאָסענעם גוף פון זייערע בלוט-זויגער און אונטערדריקער.

דאָס פייער פון דער רעוואָלוציע האָט געוואָרפן זיינע שטראַלן אויף פאַרשיידענע קלאַסן, — און זייערע קעגנזעצלעכע אינטערעסן האָבן זיך בולעט אַרויסגעוויזן אין זייער העלסטער קלאָר. פעלקער הויבן זיך אָן צו צעטיילן אויף קלאַסן. די אַרבעטער, אָנהויבנדיק צו פאַרשטיין זייערע קלאַסן-אינטערעסן, פילן, אַז זיי דאַרפן זיך פאַרייניקן ניט מיט די מיטגלידער פון זייער נאַציע, נאָר מיט דעם גאַנצן אַרבעטער-קלאַס, אָן אונטערשייד צו וועלכער נאַציע זיי זאָלן ניט געהערן.

דעריבער פילט זיך בײַ די אַרבעטער פון די פאַרשיידענע נאַציעס, אַלס אַ זעלבשטענדיקער קלאַס — פּראָלעטאַריאַט, אַ נויטיקייט זיך צו פאַראייניקן אין איין גרויסע קאַמפס-אַרמיי. אָט די שטרעבונג כאַפּט אַרום וואָס ווייטער אַלץ גרעסערע אַרבעטער-מאַסן פון אידישן פּראָלעטאַריאַט אין פּוילן.

די אידישע ארבעטער הויבן אָן אַנערקענען, אַז געפינענדיק זיך אַף איין טעריטאריע מיט די קריסטלעכע אַרבעטער, זייענדיק מיט זיי צוזאמענגעבונדן אין איין געמיינזאמען קלאס, קעמפנדיק קעגן איין געמיינזאמען סוינע, האָבנדיק געמיינזאמע פּאָליטישע שטרעבונגען, מוזן זיי צוזאמען בילדן איין געמיינזאמע ארבעטער-פּאַרטיי, וואס איר פּראָגראם זאל זיין ריין פון יעדער נאציאָנאלער צומישונג.

די סאָציאַל-דעמאקראטיע פון פוילן און ליטע, שטייענדיק אַף דעם אינטערנאציאָנאלן שטאַנדפונקט, שטעלנדיק זיך איר אויפגאבע צו אַנטוויקלען דעם קלאסנבאוואוסטזיין און צו פארטיידיקן די אינטערעסן פון אַלע אַרבעטער אָן אונטערשייד פון נאַציע און צוגעפּאַסט צו דער שטרעבונג פונם אידישן פּראָלעטאריאט, און דעריבער ווערט אַלץ גרעסער די צאָל פון די אידישע אַרבעטער, וואס טרעטן אריין אין אונזער פּאַרטיי, דורך וועלכער זיי ווערן פאראייניקט מיט דער אלגעמיינער רוסלענדער סאָציאַל-דעמאָקראטישער אַרבעטער-פּארטיי.

די צאָל פון די אידישע אַרבעטער, וואס גייען אריין אין אונזער פּארטיי, וואקסט, און גלייכצייטיק וואקסט די באדערפעניש פון גייסטיקער שפּייז פאר אָט די אַרבעטער. ס'פילט זיך א נויטיקייט אין ליטעראטור. קעדיי צו באַפרידיקן אָט די באַדערפעניש, האבן מיר באשלאָסן, אויסער בראָשורן און בלעטלעך, ארויסצוגעבן דעם אָרגאן: „די רויטע פאָן", וועלכער שטעלט זיך פאַר זיין אויפגאבע צו פארשפּרייטן די סאָציאל-דעמאָקראטישע פּרינציפּן צווישן די אידישע ארבעטער-מאסן און צו באלייכטן אים דעם וועג אין זיין געמיינזאמען קאמף מיט אלע איבעריקע ארבעטער קעגן עקספּלואטאציע און באדריקונג.

כאוויירים! נעמענדיק אַף זיך די שווערע אויפגאבע ארויסצוגעבן אונזער אָרגאן, רעכענען מיר אַף אייער הילף. נאָר דעמאָלט ווען יעדער פון אייך וועט זיך סטארען מיט אלע קויכעס, אַז אונזער אָרגאן זאָל וואס מער פארשפּרייט ווערן, נאָר דעמאָלט ווען איר אליין וועט אים אונטערהעלפן מיט דער גאנצער באגייסטערונג און ענערגיע, נאָר דעמאָלט וועט ער זיך קענען אַנטוויקלען און נוצן ברענגען. נאָר דעמאלט וועט ער זיין אימשטאנד צו דערפילן די אויפגאבע, וואס ער האט זיך געשטעלט.

האָפנדיק אַף אייער הילף צו זיין אַנטוויקלונג, גיבן מיר איבער אין אייערע הענט אָט די „רויטע פאָן". זאָל זי אונז פירן צום קאמף און צום זיג!

די הויפּט-פארוואלטונג פון דער סאציאל-
דעמאקראטיע פון רוסיש-פוילן און ליטע.

98. די ערשטע קאָנפערענץ פון די אידישע גרופּן פון פ. ס. ד.

(„די ערשטע אידישע קאָנפערענץ". „די רויטע פאָן", נומ. 3, 1906).

דעם 28—29 יול 1906 איז אָפּגעהאַלטן געווארן די ערשטע קאָנפערענץ פון די דעלעגאַטן פון די אידישע אָרגאַניזאַציעס.

אונזער אַרבעט צווישן אידן איז נאָך אַ באַווייז פון דער נאַטירלעכער אַנטוויקלונג און וואוקס פון אונזער פּאַרטיי.

וואָס ווייטער ס'איז געגאַנגען די אַנטוויקלונג פון דער רעוואָלוציע, וואָס ברייטערע מאַסן פון ניט-אידישן פּראָלעטאַריאַט ס'זיינען געוואָרן אַריינגעצויגן אין שטראָם פון פּאָליטישן לעבן, אַלץ שטאַרקער האָט דער אידישער פּראָלעטאַריאַט, זייענדיק אָרגאַניזירט אין אַ פולשטענדיק אָפּגעזונדערטער פּאַרטיי, אָפּגעטיילט פון ניט-אידישן פּראָלעטאַריאַט, געמוזט פילן די פּאָליטישע שוואַכקייט פון אידישן פּראָלעטאַריאַט. די נויטווענדיקייט פאַרן גאַנצן פּראָלעטאַריאַט אין לאַנד זיך צו פאַראייניקן, די פּאָליטישע איבערגעוויכט פון ניט-אידישן פּראָלעטאַריאַט, — דאָס אַלץ האָט בולעט אַרויסגעוויזן, אַז די מאָטיוון, וואָס מ'האָט ווען ס'איז געקאָנט געפינען צו דערווייזן, אַז ס'איז נויטיק צו אָרגאַניזירן דעם אידישן פּראָלעטאַריאַט אין אַ ספּעציעלן פּאָליטישן אינדיווידואום, — האָבן היינט פאַרלאָרן זייער גאַנצן ווערט.

די אידישע מאַסן האָבן דאָס אָנגעהויבן צו פילן און דאָס איז די אורזאַך פון זייער שטרעבן זיין אונטער אַ געמיינזאַמע סאָציאַל-דעמאָקראַטישע פאָן: ס'האָבן דאָס אָנגעהויבן צו פילן אַפילו די מאַסן, וואָס זיינען שוין אָרגאַניזירט אין „בונד" — און ס'רייסן זיך צו זיי אַריין אַנדערע מיינונגען וועגן דער פראַגע, ווי אַזוי ס'דאַרף ווערן אָרגאַניזירט דער אידישער פּראָלעטאַריאַט. דאָס דריקט זיך אויס אַזוי אין דער באַציאונג צום פאַראייניקונגס-צוזאַמענפאָר, ווי אויך אין דעם פאַקט, אַז ס'פאַלט אַוועק, — עמעס טאַקע לאַנגזאַם, אין אַ קלענער צאָל, אָבער דאָך פאַלט אַוועק—אַ גאַנצע רייע יעכידים פון „בונד" און גייט איבער צו אונז.

ס'פאַרשטייט זיך, אַז דער פּראָצעס פונם „בונד"ס צעפאַלן זיך — אויב ער וועט ניט אַריינטרעטן אין דער פּאַרטיי—קען ניט זיין קיין געוואַלטיקער, איבער די גרויסע קויכעס פון „בונד" און איבער אַנדערע באַדינגונגען. אָבער זיין צעפאַלן זיך איז אונפאַרמיידלעך.

אין אַזאַ מאָמענט איז דאָס אַרבעטן צווישן אידן געוואָרן פאַר אונז אַ נויטווענדיקייט.

מיר האָבן זיך אַלע מאָל אָפּגעגעבן אַ רעכענונג וועגן די שוועריקייטן, וועלכע מיר מ'זן גרייטער זיין באַ דערדאָזיקער אַרבעט. און מיר האָבן זי טאַקע ניט אָנגעהויבן אַזוי לאַנג, ווי לאַנג די אַרבעט צווישן אידישן פּראָלעטאַריאַט איז ניט געוואָרן ניט בלויז אַן אַבסטראַקטישע טענדענץ, נאָר אַ פּראַקטישע נויטווענדיקייט. די אידישע אַרבעט איז אויסגעוואַקסן פון אונזער לעבן, דאָס לעבן האָט אונז מיט אַן אונאייגגעהאַלטענעם קויאַך צו דערדאָזיקער אַרבעט געשטופּט, און מיר מוזן זי פירן.

אונזער אַרבעט, וועלכע פירט זיך סאַכאַקל אייניקע כאַדאָשים, געפינט זיך איצט אַף די אָנפאַנגס-שטופן פון איר אַנטוויקלונג, און דעריבער האָט די קאָנפערענץ געטראָגן אַן איינטריטס-כאַראַקטער צו אַ זאַך, וועלכע דאַרף איצט פאָרקומען.

איבער דעם מאַנגל אין אַגיטאַטאָרישע קרעפטן, אַן דער נויטיקער ליטעראַ-

טור, האָבן מיר אין אַזאַ קורצער צייט פיל ניט געקאָנט אויפטאָן. אבער ניט קוקנדיק אף דידאַקטישע אונגעהויערע שוועריקייטן, האָבן מיר דאָך געמאַכט באַדייטנדע פאָרשריטן.

די קאָנפערענץ האָט אויסגעדריקט די אייבנאָנגעצייכנטע מיינונג און באַהויפּטעט, אַז דאָס לעבן גופא שטופּט די אידישע פּראָלעטאַריער אין אונזער פּאַרטיי און האָט באַשלאָסן, אַז ניט קוקנדיק אף אַלע שוועריקייטן, מוז מען די אַרבעט ווייטער פירן און גלייכצייטיק פאָדערן פון דער הויפּט-פאַרוואַלטונג, אַז זי זאָל מער ווי ביז איצט אַכטונג געבן אף די אידישע אַרבעט. די קאָנפערענץ האָט אָנגעוויזן אָפן מאַנגל פון אַגיטאַטאָרישע קרעפטן און ליטעראַטור, און אויך אַף דעם, אַז ס'פעלט אַ וואָסער ס'איז צענטראַלע איינריכטונג, וואָס זאָל אָנפירן די אַרבעט. ס'איז באַשטימט געוואָרן איינצואָרדענען אַ אינסטיטוציע, אין דער פאָרם פון אַ צענטראַלער קאָמיסיע, וועלכע זאָל אַכטונג געבן אַף דעם אַרויסגעבן ליטעראַטור און פאַנאַנדערטיילן די אַגיטאַטאָרישע קרעפטן. די קאָנפערענץ האָט אויסגעקליבן דידאַקטישע קאָמיסיע, וועלכע באַשטייט פון 4 פערזאָן, דעם 5-טן דעלעגירט די הויפּט-פאַרוואַלטונג.

וואָס אָנבאַטרעפט דער פראַגע וועגן די אָרגאַניזאַציאָנס-באַציאונגען פון די אידישע כאַווערים צו דער גאַנצער „פּאַרטיי", האָט זיך די קאָנפערענץ אַרויסגעזאָגט דערפאַר, מע זאָל איבערלאָזן יעדער באַזונדערע אָרגאַניזאַציע אַליין צו לייזן די פראַגע און זיך איינאָרדענען לויט די אָרטיקע באַדינגונגען. וועגן דער באַציאונג צו די ניט-סאָציאַל-דעמאָקראַטישע, ד. ה. נאַציאָנאַליסטיש-סאָציאַליסטישע אָרגאַניזאַציעס, האָט די קאָנפערענץ באַשטימט זיי צו באַקעמפן מיט אַלע מעגלעכקייטן. די באַציאונג צום „בונד" איז איצט ניט געוואָרן באשטימט, ווייל דאָס הענגט אָפּ פון דער אַריינטרעטונג אָדער ניט-אריינטרעטונג פון „בונד" אין דער פּאַרטיי. לויט דעם באַשלוס פון „בונד" אין דער פראַגע וועלן מיר ערשט קענען באַצייכענען אונזער באַציאונג.

וואָס אָנבאַטרעפט ליטעראַטור, האָבן איניקע כאַווערים פאָרגעלייגט אַרויסצוגעבן „די רויטע פאָן" נאָר אין 4 זייטן, קעדיי זי זאָל קענען אָפטער אַרויסגיין. נאָר רעכענענדיק זיך מיטן כאַראַקטער, וועלכן ס'טראָגט „די רויטע פאָן", און מיט די קרעפטן, וועלכע ס'גיבן זי ארויס, האָט די קאָנפערענץ דעם פּראָיעקט אָפּגעוואָרפן און באַשטימט זי זאָל אַרויסגיין אין 8 זייטן און מעגלעכסט אַלע 2 וואָכן.

ענדלעך די פראַגע וועגן איינריכטן אין די פּראָפעסיאָנעלע פאַריינען קולטורעלע סעקציעס לויט די נאַציאָנאַליטעטן און אויך די פראַגע וועגן פאַרייניקן אונזערע פאַריינען מיט די „בונדישע", האָט די קאָנפערענץ ניט באַשפּראָכן. דען זי האָט זיך אָנערקענט פאַר ניט קאָמפּעטענט זעלבשטענדיק דידאַקטישע פראַגע צו אנטשיידן, און האָט נאָר באַשלאָסן צו פאָדערן פון דער הויפּט-פאַרוואַלטונג, אַז אַף דער קאָנפערענץ פון פּראָפעסיאָנעלע פאַריינען, וואו דידאַקטישע פראַגע וועט באַהאַנדלט ווערן, זאָל רעפּרעזענטירט ווערן אויך די צענטראַלע קאָמיסיע פון דער אידישער ארבעט.

אזוי שטעלט זיך פאָר אין אלגעמיינע שטריכן די ארבעט פון דער

קאָנפערענץ. ווי מיר האָבן שוין אויבן באַמערקט, איז דאָס אונזער ערשטע קאָנפערענץ, אונזער ערשטער שריט אפן נייעם פעלד. עמעס, אלס אזעלכע, האָט זי אונז פיל ווייניקער געגעבן, ווי עס גיט געוויינלעך א קאָנפערענץ. נאָר דערפאר האָט זי אונז אָבער דערקלערט אָט דעם וויכטיקן פאקט, אז דאָס לעבן גופע איז אונזער מעכטיקער בונדעס-גענאָסע. דער פאקט, אז אונזער ארבעט צווישן אידן האָט א רעאלן באָדן אונטער אירע פיס, אז זי אנטוויקלט זיך, אָבוואל לאנגזאם, און מוז זיך אנטוויקלען — אָט דער פאקט גיט אונז די בעסטע גאראנטיעס, אז די צווייטע קאָנפערענץ, וואָס איז באשטימט געוואָרן צונויפצורופן אין 6 כאדאָשים ארום, וועט אונז דערלויבן צו באהויפטן מיט שטאָלץ, אז אונזער ארבעט גיט אונז פאָרשריטס-רעזולטאטן.

ניט קוקנדיק אלזאָ אף אלע שוועריקייטן, באגריסן מיר אונזער ערשטע קאָנפערענץ, אונזער ערשטן טריט אף א נייעם וועג, אפן וועג פון נייע סאָציאל-דעמאָקראטישע פעלדער.

די באַשלוסן פון דער קאָנפערענץ.

דעם 29-28 יול איז אָפגעהאלטן געוואָרן די ערשטע קאָנפערענץ פון אידישע אגיטאטאָרן אין פוילן, צונויפגערופן פון דער הויפט-פארוואלטונג פון דער ס. ד. פ. ל. — די הויפט פארוואלטונג האָט פאָרגעלייגט דעם פאָלגנדעם טאָג-אָרדנונג: 1) באריכט, 2) וועגן אָרגאניזאציאָנס-פאָרמען, 3) וועגן די נאציאָנאליסטישע פארטייען, 4) וועגן דער פאריייניקונג מיטן „בונד”, וועלכער איז געוואָרן אָנגענומען, און צו וועלכן די קאָנפערענץ האָט צוגעגעבן נאָך א פונקט: וועגן נאציאָנאלע סעקציעס אין די פראָפעסיאָנעלע פאריינען. — ס'זיינען אָנגענומען געוואָרן פאָלגנדע רעזאָלוציעס און באשלוסן:

וועגן די באריכטן פון דער ארבעט.

אויסהערנדיק די באריכטן, באהויפטעט די קאָנפערענץ, אז די אידישע מאסן טרעטן ארייַן סטיכיש אין אונזער פארטיי, אָבוואָל זי האָט ביז א קירצער צייט צוריק ניט געפירט קיין שום ארבעט צווישן אידישן פראָלעטאריאט. און איצט, נאָך א קורצער צייט ארבעט, בא אזעלכע שווערע באדינגונגען, אָן ליטעראטור און אָן א גענוגנדער צאָל מיטגלידער, ווייזט זיך שוין ארויס א גרויסער ערפאָלג אין דער ארבעט. די קאָנפערענץ אנערקענט דעריבער די פלאנמעסיקייט פון אונזער ארבעט און ווענדט זיך צו דער הויפט-פארוואלטונג, זי זאָל זיך שטארען צו פארשטארקן אונזער ארבעט צווישן אידן.

וועגן אָרגאניזאציאָנס-פאָרמען.

אנערקענענדיק פאר א הויפט-פרינציפ דאָס אָרגאניזירן דעם פראָלעטאריאט לויט די טעריטאָריעס און ניט לויט די נאציאָנאליטעטן, געפינט פונדעסטוועגן די קאָנפערענץ, אז מע מוז איבערלאָזן די באזונדערע אָרגאניזאציעס, — נעמענדיק אין אכט די ספעציעלע באדינגונגען, אין וועלכע ס'לעבט דער אידישער פראָלעטאריאט, — די פרייהייט איינצואָרדענען אידישע ראיאָנען, לויט די אלגעמיינע פארטיי-פרינציפן.

וועגן די אידישע נאַציאָנאַליסטיש-סאָציאַליסטישע פּאַרטייען.

די קאָנפערענץ געפינט, אַז מע דאַרף ענערגיש באַקעמפן די אירישע נאַציאָנאַליסטיש-סאָציאַליסטישע פּאַרטייען (פּ. צ., ס. ס. א. אז. וו.). זי ווענדט זיך דעריבער צו דער הויפּט-פאַרוואַלטונג מיט דער פאָדערונג, אַז אין דער ליטעראַטור זאָלן אַנאַליזירט און קריטיקירט ווערן די פּראָגראַמען פון דידאָזיקע פּאַרטייען.

וועגן דער פאַרייניקונג מיטן „בונד".

אבוואל די באַדינגונגען פון דער פאַרייניקונג מיטן „בונד" זיינען אין אייניקע הינזיכטן אַן אָפּווייכונג פון אונזערע אָרגאַניזאַציאָנס-פּרינציפּן, פונדעסטוועגן, אַנערקענענדיק די וויכטיקייט פון דעם פּאָליטישן מאָמענט, וועלכער פאָדערט די פאַרייניקונג פון גאַנצן פּראָלעטאַריאַט אין איין אַלגעמיינער פּאַרטיי, און נעמענדיק ווייטער אין אַכט, אַז ווייל דאָס ניט אַריינטרעטן אין דער פּאַרטיי וואָלט געהאַט אַ שעדלעכע ווירקונג דורך דאָס פאַרשטאַרקן זיך פון סעפּאַראַטיסטישן גייסט, — געפינט די קאָנפערענץ, אַז דאָס אַריינטרעטן פון „בונד" אין אונזער פּאַרטיי אַף די פאָרגעלייגטע באַדינגונגען איז אַ גרויסער טריט פאָרווערטס אין דער ריכטונג צו דער פולשטענדיקער פאַרייניקונג פון אידישן פּראָלעטאַריאַט מיטן ניט-אידישן.

די קאָנפערענץ דריקט אויס איר ווונש, אַז באַם אַריינטרעטן פון „בונד" אין דער פּאַרטיי, צום אויסאַרבעטן די טעכנישע באַדינגונגען און אַריינצופירן אין לעבן די פאַרייניקונג זאָל די הויפּט-פאַרוואַלטונג איינלאַדן אויך די אידישע קאָמיסיע.

די קאָנפערענץ לייגט אויף פאָר דער הויפּט-פאַרוואַלטונג איינצולאַדן די אידישע קאָמיסיע אַף די פאַרבאַנדן-קאָנפערענץ.

די קאָנפערענץ האָט זיך אַרויסגעזאָגט, אַז „די רויטע פאָן" זאָל אַרויסגיין אַלע 14 טעג אין 8 זייטן, אַנשטאָט אַלע וואָך אין 4 זייטן, ווי ס'האָבן פאָרגעלייגט אייניקע כאַווײרים.

די קאָנפערענץ האָט זיך דערקלערט, אַלס ערשטע פּעריאָדישע קאָנפערענץ, וועלכע קלייבט זיך צונויף אַלע 6 מאָנאַטן, באַ אויסעראָרדנטלעכע פאַלן קאָן די קאָמיסיע, מיט דער איינשטימונג פון דער הויפּט-פאַרוואַלטונג, צונויפרופן אַן אויסעראָרדנטלעכע קאָנפערענץ.

99. פּ. ס. ד. וועגן דער נאַציאָנאַלער פּראָגראַם פון „בונד".

(פּראָיעקט-רעזאָלוציע צום V-טן צוזאַמענפאָר פון פּ. ס. ד. אין 1906-טן יאָר. „טשערוואָני שטאַנדאַרט", נומ. 78; איבערגעזעצט פון בונדישן זשורנאַל „נאַשע סלאָוואָ", נומ. 1, ווילנא, 1906)

נעמענדיק אין אַכט:

1) אַז די אווטאָנאָמיע פון פּוילן און אויך די אָרטיקע זעלבסטפאַרוואַלטונג פון ליטע גאַראַנטירט אָפּן באָדן פון דער אַלגעמיינער דעמאָקראַטיזירונג פון

דער מלוכע־אָרדענונג די קולטורעלע אַנטוויקלונג פון די נאַציאָנאַלע מינדער־הייטן — אַף אַזוי פיל, אַף וויפל דאָס איז ביכלאל מעגלעך בײַ דער הערשונג פונם קאַפּיטאַליזם;

2) אַז פון דער צווייטער זייט, די פאָדערונג פון דער קולטורעל-נאַציאָנאַלער אַוטאָנאָמיע, וואָס דער „בונד" האָט אַרויסגעשטעלט, דרינגט ניט אַרויס פון די אינטערעסן פונם פּראָלעטאַריאַט: ערשטנס, איז זי ניט אַרויסגערופן דורך דער אַנטוויקלונגס-טענדענץ פון דער סאָציאַלער גרופּע, וועלכע די אידן שטעלן איצטער פאָר, און מוז געשטיצט ווערן דורך אַן אַגיטאַציע אין אַ נאַציאָנאַליס־טישער ריכטונג; צווייטנס, ברענגענדיק מיט זיך די נויטיקייט פון אַ באַזונדערער פּאָליטישער אָרגאַניזאַציע, וואָס זאָל קעמפן פאַר איר, פאַרניכטעט זי די נויטיקע איינקייט פון דער פּאָליטישער אָרגאַניזאַציע פונם פּראָלעטאַריאַט אַף דער געגעבענער טעריטאָריע, —

ג ע פ י נ ט ד ע ר צ ו ז אַ מ ע נ פ אָ ר:

אַז די סאָציאַל-דעמאָקראַטיע דאַרף אין איר פּראָגראַם ניט אַרויסשטעלן די פאָדערונגען פון קולטורעל-נאַציאָנאַלער אַוטאָנאָמיע;

אַז אנשטאָט דעם דאַרף זי פירן אַ קאַמף, פון איין זייט, פאַר דער פול־שטענדיקסטער גלייכבאַרעכטיקונג פון די נאַציאָנאַליטעטן, און, פון דער צווייטער זייט, פאַר דער פרייהייט צו שאַפן אלערליי איינריכטונגען (אַכוץ טעריטאָרי־אלע, מלוכע-רעכטלעכע), וואָס זאָלן גאַראַנטירן די נאַציאָנאלע מינדערהייטן די פרייהייט פון קולטורעלער אנטוויקלונג (שולן, אוניווערסיטעטן, מוזייען א. א. וו.)

XVI. די פוילישע סאָציאַליסטישע פאַרטיי (פ. פּ. ס.)

100. פּ. פּ. ס. און די אידן־פראַגע.

(די באַציאונג פון פּ. פּ. ס. צו דער אידישער פראַגע", „דער אַרבעטער", נום. 12 פון 15-טן דעקאַבר, 1905)

אונזער פארטיי איז די פאַרשטייערין פון אלע אינטערעסן פון דעם ארבעטער-קלאס אין פוילן, זי שטרעבט... דורך דער רעוואָלוציע גרינדן אזא פּאָליטישע אָרדענונג, וועלכע זאָל גאראנטירן דעם פראָלעטאריאט אלע פרייהייטן, וועלכע זיינען נויטיק צו דער ווייטערדיקער פירונג פון דעם קלאסן-קאמף פאר דעם סאָציאליזם. זי מוז דעריבער פאר דעם אידישן פראָלעטאריאט, וועלכנס אינטערעסן זי רעפרעזענטירט גלייך מיט די אינטערעסן פון דעם פוילישן פראָלעטאריאט, שאַפן אזעלכע באדינגונגען, וועלכע זאָלן זיין פריי פון יעדער דריקונג און זאָלן אים געבן די מעגלעכקייט פריי צו אנטוויקלען זיך און צו קעמפן.

נאָר ווי דערגרייכט מען דאָס? וועלכע פרינציפּיעלע פאָדערונגען שטעלן מיר ארויס דירעקט צו פארהיטן די אינטערעסן פון דעם אידישן פראָלעטאריאט?...

דער אידישער פראָלעטאריאט ליידט, אויסער פון דער אלגעמיינער פּאָליטישער דריקונג, פון וועלכער עס ליידט דער גאנצער פראָלעטאריאט, אויך פון א גאנצער ריי אכזאָריעסדיקע אויסנאמס-געזעצן. אויב די פּאָליאקן שטייען צווישן די אונטערטאנער פון דעם צאַר אף דעם צווייטן פלאץ, ווערן די אידן באהאנדלט אלס דער ערגסטער סאָרט אונטערטאנער... אויסער די אויסנאמס-געזעצן, ד. ה. אויסער די באגרעניצונגען, וועלכע זיינען ארויסגעגעבן געוואָרן דורך דעם צאַר, אָדער זיינע מיניסטאָרן, דערלויבט זיך נאָך יעדער גובערנאַטאָר און אַפילע יעדער „רעווירנאָווע"*) פארפאָלגן און באַליידיקן די אידן, זייענדיק זיכער, אז זיין „נאַטשאַלסטווע" וועט אים נאָך דערפאַר א דאַנק זאָגן.

דאָס אלץ מוז אינגאנצן אויפהערן, עס מוז אויסגעוואָרצלט ווערן אף אייביק. דעריבער איז אונזער ערשטע פאָדערונג אין דער אידן-פראַגע: פולשטענדיקע בירגערלעכע גלייכבארעכטיקייט פון די אידן, גאנצ-

*) נידעריקער פּאָליציי-אָנגעשטעלטער.

לעבע אָפּשאַפונג פון אלע אויסנאמס=געזעצן און באגרעניצונגען...

נאָר גלייכע בירגערלעכע רעכט זייַנען פאַר די אידן נאָך ווייניק, זיי מוזן, גלייך מיט אַלע אנדערע פעלקער, האָבן די מעגלעכקייט פריי צו אנטוויקלען זיך לויט זייער אייגענער קולטור, זיי מוזן האָבן די מעגלעכקייט באַנוצן זיך מיט זייער שפּראַך אין אלע קעהילישע אַנשטאַלטן; זיי מוזן, גלייך מיט אלע אנדערע, זיין פריי און ניט באגרעניצט, וואָס אנבאטרעפט אין דער שפּראַך.

דער גרעסטער טייל פון אונזער אידישן פּראָלעטאריאט רעדט אף זשארגאָן. אף דערדאָזיקער שפּראַך האָבן ביז איצט פיל געקוקט, ווי אף אַ שפּראך, וועלכע שטייט נידעריקער פון אלע אנדערע. אזא קוק איז זייער פאַלש און ניט אָרנטלעך. אָנוואַרפן א פאָלק א פרעמדע שפּראך, דערנידעריקן די שפּראך, אף וועלכער ער רעדט פון קינדווייז אָן, אף וועלכער ער רעדט מיט זיינע כאַווירים בא דער ארבעט, און אף וועלכער ער האָט באקומען זיין ערשטע אנטוויקלונג — דאָס וואָלט שטענדיק געווען א נידערטרעכטיקייט און אן אכזאָריעס. מע מוז דעריבער יעדן פאָלק גאראנטירן די מעגלעכקייט פריי צו באנוצן זיך מיט זיין שפּראך. פאר דעם פּראָלעטאריאט פון א פאָלק, וועלכעס וואוינט אלס א קאָמפּאקטע מאסע אף איין טעריטאָריום, איז דידאָזיקע פראגע לייכט צו לייזן: עס איז גענוג אָפּצוטיילן דידאָזיקע טעריטאָריע אלס א זעלבשטענדיקע אָבער אויטאָנאָמישע פּאָליטישע און רעכטלעכע איינאָרדענונג; אזוי שטרעבט צו באפרייען זיך פון גאָלעס דער פוילישער פּראָלעטאריאט, פאָדערנדיק זעלבשטענדיקייט פאר פוילן. שווערער איז אָבער צו לייזן די פראגע פאר די פעלקער, וועלכע זייַנען צעזייט און צעשפּרייט אף א גרויסע טעריטאָריע, צווישן פיל פעלקער מיט פארשיידענע שפּראכן; גאָר אויך פאר אזא פאָלק — אין דעמדאָזיקן פאל, דאס אידישע פאָלק — איז אויך פאראן א מעגלעכקייט צו גאראנטירן די פרייהייט פון שפּראך...

זעלבסטפאַרשטענדלעך, אַז אונטער דעם וואָרט „פרייהייט פון שפּראַך" מיינען מיר ניט וועגן דער פרייהייט פון דער שפּראַך אין פּריוואַטן לעבן, אָדער אין ביכער און צייטונגען, וועלכע ווערן אַרויסגעגעבן דורך פּריוואַטע מענטשן, ווארום אַזאַ פרייהייט פון וואָרט גייט אַרונטער אונטער דעם באַגריף פון דער אַלגעמיינער פרייהייט; די שפּראַך מוז אויך זיין פריי אין אַלע פּאָליטישע און קולטורעלע אַנשטאַלטן, ווי די שול, אַדמיניסטראַציע און געריכט.

פריער פון אַלע פראַגן שטייט די שול-פראַגע: אַלס פאָרשטייער פון פּראָלעטאַריאַט פאָדערן מיר, אַז עס זאָלן ווערן איינגעפירט צוואַנגס-שולן, אין וועלכע אַלע קינדער זאָלן ביז דעם 14-טן יאָר באַקומען אומזיסטע, וועלטלעכע (ניט קיין רעליגיעזע) בילדונג. מיר פאָדערן אויך פאַר קינדער מיט בעסערע פעאיקייטן אומזיסטע גימנאַזיעס, טעכנישע שולן, אוניווערסיטעטן, פּאָליטעכנישע אינסטיטוטן, אויך סטיפּענדיעס (געלט-שטיצעס) פאַר די, וועלכע קענען זיך אַף זייער אייגענעם רעכענונג ניט בילדן. מיר פאַרלאַנגען געלט-שטיצע פאַר פאָלקס-אוניווערסיטעטן, פאָלקס-ביבליאָטעקן א. אַז. וו. געלט אַף דעם אַלעמען מוז גענומען ווערן פון די שטייערן, וועלכע יעדערער צאָלט אַף

די שטאַטיקע, דאָרפישע און אַלגעמיינע פאַרוואַלטונגען, יעדערער פון דידאָזיקע אַנשטאַלטן (דאָרף־פאַרוואַלטונג, שטאָט־פאַרוואַלטונג און דער פאַרלאַמענט) אַסיגנירט אַ געוויסן טייל פון זיינע איינקונפטן אַף שול און פאָלקס־בילדונג.

יעדער פאָלק, וועלכער בילדעט אין דער היגזיכט פון דער שפּראַך די מינדערהייט, האט דאָס רעכט צו פאָדערן אַ טייל פון די סומען, וועלכע ווערן אַסיגנירט אַף פאָלקס־בילדונג, געוויינלעך פּראָפּאָרציאָנעל צו זיין צאָל און פאַרהעלטעניש צו דער איבעריקער באַפעלקערונג, אַף שולן אין זיין שפּראַך...

מיר מערקן אָן, אַז די פּראָגראַם אין אַלע אָנפאַנגס־שולן מוז זיין איינע און דיזעלבע, ניט קוקנדיק אַף דער שפּראַך, אַף וועלכער די אונטעריכט ווערט געפירט. די אידישע שולן וועלן ניט זיין קיין כאַדאָרים און ניט קיין טאַלמוד־טוירעס, נאָר פולקומענע שולן: די רעליגיאָנס־ערציאונג דאַרף לויט דער פאָר־שטעלונג פון די סאָציאַליסטן פאַרגעשטעלט ווערן די עלטערן פון די קינדער, אָבער ניט דער שול... אין אַלע שולן מוז ווערן איינגעפירט, אַלס אַ פרייער לימעד, די שפּראַכן פון דער מינדערהייט פון דעמדאָזיקן לאַנד, נאָר די שפּראַך פון דער מערהייט — באַ אונז די פּוילישע — מוז ווערן געלערנט אין אַלע שולן; צו פאַרדאַנקען דעם, וועלן די מיטגלידער פון פאַרשיידענע פעלקער, וועלכע ריידן אַף פאַרשיידענע שפּראַכן, ווערן נעענטער איינער צום צווייטן, וואָס איז לויט אונזער פּראָגראַם, וועלכע שטרעבט צו פאַרייניקן דעם פּראָלעטאַריאַט פון פאַרשיידענע פעלקער, זייער וויכטיק...

דידאָזיקע אָרדענונג גאַראַנטירט די פרייהייט פון שפּראַך פאַר אַלע טיילן באַפעלקערונג. אידן וועלן קענען פריי בילדן זייערע קינדער אין זשאַרגאָנישע אָדער העברעאישע שולן, וועלכע וועלן ווערן אויסגעהאַלטן אַף דעם אַל־געמיינעם רעכענונג פון שטאָט אָדער לאַנד. זעלבסטפאַרשטענדלעך, אַז אויסער דעם, וועט מען קיינעם ניט שטערן גרינדן פּריוואַט־שולן,—אויסער נאַטירלעך אָנפאַנגס־שולן. וועלכע מוזן זיין נאָר קעהילישע—און אַנדערע קולטורעלע אַנ־שטאַלטן אַף דער שפּראַך, אַף וועלכער יעדערער פאַרלאַנגט.

עס בלייבט נאָך די אַדמיניסטראַציע און דאָס געריכט.

אין אַ לאַנד מיט אַן עכטער דעמאָקראַטישער אָרדענונג איז זייער וויכטיק, אַז יעדער בירגער זאָל קענען צו דער אַדמיניסטראַציע אָדער צום געריכט ווענדן זיך אַף דער שפּראַך, אַף וועלכער ער רעדט. דעריבער דאַרפן די פאַב־ריק־אינספּעקטאָרן, אונטער וועמעס אויפזיכט עס געפינען זיך די פאַבריקן, וואו עס אַרבעטן אַרבעטער, וועלכע ריידן אַף פאַרשיידענע שפּראַכן, קענען די־דאָזיקע אַלע שפּראַכן.

אין יעדן גרויסן אַנשטאַלט מוז זיך געפינען אַמוויניקסטן איין באַאַמטער, וועלכער זאָל אויך קאָנען די שפּראַך פון דער מינדערהייט. איבערהויפּט וויכ־טיק איז דאָס אין געריכט. דען דאָס צווינגען דעם באַשולדיקטן אָדער דעם איידעס צו ריידן אַף דער שפּראַך, וועלכע ער קען ווייניק, באַ אַזעלכע פאַלן, אין וועלכע עס גייט אין דער ערע אָדער אין דעם גאַנצן צוקונפט פון אַ מענטשן, מוז ווערן גערעכנט אַלס איינע פון די גרעסטע אַוולעס. באַ דעם באַזעצונג פון פאַרשיידענע פאָסטנס אין דער אַדמיניסטראַציע מוז ווערן

געפאָדערט, אַז דער קאַנדידאַט אַף דער [illegible] זאָל קענען אַלע אָרטיקע שפּראַכן, יעדנפאַלס מוז דעם, וואָר עס קען די אַלע שפּראַכן, געגעבן ווערן פאָרשוס פאַר די, וועלכע קענען זיי ניט.

... די איינציקע און די בעסטע גאַראַנטיע פאַר דער דורכפירונג פון דידאַזיקע פרינציפּן דאַרף זיין דער העכסטער דעמאָקראַטישער כאַראַקטער, וועלכן עס מוזן טראָגן אַלע קעהילישע און פּאָליטישע אַנשטאַלטן און דער שטאַרקער איינפלוס פון דעם פּראָלעטאַריאַט אַף דעם גאַנצן פּאָליטישן לעבן, ווארום דער פּראָלעטאַריאַט, וועלכער איז שטאַרק פאַרינטערעסירט אין דעם, אַז קיין פאָלק זאָל ניט ווערן אונטערדריקט, וועט די אַלע פרינציפּן קענען דורכפירן אין דעם פּראַקטישן לעבן.

* *
*

די אויסגערעכנטע פרינציפּן, פאַר וועלכע אונזער פאַרטיי וועט שטענדיק קעמפן און וועלכע זי וועט דורכפירן אין דער פּראַקטיק גלייך מיט אַלע איבעריקע גאַראַנטיעס פון די פּאָליטישע פרייהייטן, קענען גאַנצלעך לייזן די פּאָליטישע זייט פון דער אידן-פראַגע.

פון אַ געוויסער צייט ווערט צווישן דער אידישער און פּוילישער אינטעליגענץ באַהאַנדלט די פראַגע, צי זיינען אידן יע אַ פאָלק אָדער ניט, צי קען מען רעכענען דעם זשאַרגאָן פאַר אַ שפּראַך מיט אַ צוקונפט, אָדער דער זשאַרגאָן האָט קיין צוקונפט ניט. אונז אינטערעסירן די דאָזיקע טעאָרעטישע פראַגן גאָרניט. אַלס פאָרשטייער פון די אינטערעסן פון פּראָלעטאַריאַט, איז פאַר אונז גאַנץ גענוג דער איינציקער פאַקט, אַז אַ גרויסער טייל פון דעם פּראָלעטאַריאַט רעדט אַף זשאַרגאָן, צו פאָדערן פאַר דערדאָזיקער שפּראַך גאַראַנטיעס פון פרייער אַנטוויקלונג.

אַזוי ווי דער אידישער פּראָלעטאַריאַט איז שטאַרק פאַרינטערעסירט אין דעם, ער זאָל זיך קענען בילדן און אַנטוויקלען אַף דעם לייכטסטען אופן, ד. ה. אַף זיין אייגענער שפּראַך, אַזוי איז אויך דער פּוילישער פּראָלעטאַריאַט, וועלכנס קלאַסן-אינטערעסן זיינען ענג פאַרבונדן מיט די אינטערעסן פון אידישן פּראָלעטאַריאַט, ניט נאָר מעכויעוו, נאָר אויך פאַרינטערעסירט, אַז דער אידישער פּראָלעטאַריאַט זאָל זיך קענען בילדן און אַנטוויקלען. די אינטערעסן פון דעם פּוילישן אַרבעטער ליגן גלייך מיט די אינטערעסן פון אידישן אַרבעטער אין דעם, אַז די אַדמיניסטראַציע און דאס געריכט זאָלן דעמאָקראַטיזירט ווערן און זיי זאָלן דינען ניט צו פאַרפּלאָנטערן אַ איין שפּראַך און פאַרברייטערן די צווייטע, נאָר צו פאַרטיידיקן די עמעסע אינטערעסן פון דער באַפעלקערונג.

אָט דאָס איז דער שטאַנדפּונקט פון אונזער פאַרטיי, אַלס די פאָרשטייערין פון די קלאַסן-אינטערעסן פון דעם גאַנצן פּראָלעטאַריאַט אין פּוילן — אַזוי דעם פּוילישן, ווי אויך דעם אידישן.

23*

101. פּ. פּ. ס. וועגן דער באַציאונג פון די אידישע ארבעטער צו דער אומאפּהענגיקייט פ̇ון פּוילן.

(פונם ארטיקל „ווי איז פאר אונז גלײכער", „דער ארבעטער" נומ. 14. 28 דעקאבר 1905).

...אונז, אידישע פּראָלעטאַריער אין פּוילן, אינטערעסירט שטאַרק די פּראַגע, ווי אַזוי באַדאַרפן זיין אונזערע באַציאונגען צו דער זעלבשטענדיקייט פון פּוילן, צו וועלכער עס שטרעבט קימאַט דער גאַנצער פּוילישער פּראָלעטאַריאַט, און אַלס אידן מוזן מיר איין מאָל פאַר אַלע מאָל דעם פּרינציפּ קלאָר שטעלן, צי דאַרפן מיר ווייטער קעמפן צוזאמען מיט דעם פּוילישן פּראָלעטאַריאַט, אָדער מיר מוזן זיך פון אים אָפּטיילן און גיין קעגן אים.

דידאָזיקע פּראַגע קלאָר צו שטעלן געפינען מיר פאַר נויטיק בײַ דעם איצטערדיקן מאָמענט, ווען די אַרבעטער-אָרגאַניזאַציע „בונד" טרעט עפנטלעך אַרויס קעגן דער קאָנסטיטואירנדער פאַרזאַמלונג אין וואַרשע, צו וועלכער עס שטרעבט דער פּוילישער פּראָלעטאַריאַט, און ווענדיק אָפּרייסן דעם אידישן פּראָלעטאַריאַט פון דעם קריסטלעכן, האָט דער „בונד" קינסטלעך צעבלאָזן די וויכטיקייט פון דער פּראַגע וועגן דער פּאָליטישער גלײכבאַרעכטיקייט פון דעם זשאַרגאָן און וועגן אַ באַזונדערע קולטורעלע אויטאָנאָמיע פאר אידן.

מיר געפינען דאדורך פאַר נויטיק צו דערקלערן, אַז זאָגאַר אַרויסגייענדיק פון דעם „בונדס" נאַציאָנאַלן שטאַנדפּונקט שאַדט אויך די דערמאָנטע אָרגאַניזאַציע דעם אידישן פּראָלעטאַריאַט, אָפּרייסנדיק אים פון דעם פּוילישן, און ניט דערלאָזנדיק אים צו קעמפן פאַר דער קאָנסטיטואירנדער פאַרזאַמלונג אין וואַרשע גלײך מיט די קריסטלעכע כאַווירים.

די ערשטע זאַך מוזן מיר געדענקען, אַז וואָס פאַר אַן אָרדענונג עס זאָל אין לאַנד ניט ווערן איינגעפירט, וועט דאָך אַ גרויסער טייל פון דעם אידישן פּראָלעטאַריאַט מוזן בלייבן וואוינען אין פּוילן; אַפילע די ציאָניסטן, וועלכע פאַנטאַזירן וועגן א באַזונדערן אידן-שטאט, זיינען אויך מודע, אז דער גרעסטער טייל פון דעם אידישן פּראָלעטאַריאט וועט מוזן בלייבן דאָ, און דאַן איז פאַר אונז אין דער העכסטער שטופּע וויכטיק די געפילן פון דעם פּוילישן פאָלק; עס איז א נאַטירלעכע דערשיינונג, אז יעדעס פאָלק, וועלכעס ווערט אונטערדריקט, וועמעס נאַציאָנאלע קולכור ווערט פאַרפאָלגט, מוז ווערן שטאַרק שאָוויניסטיש. יעדן איינוואוינער אין פּוילן איז גוט באַקאַנט, אז קיין פאָלק איז ניט אזוי אייפערזיכטיק צו זיין שפּראַך, ווי די רוסיפיקאַטאָרישע שול האָט געמאַכט דאָס פּוילישע פאָלק אייפערזיכטיק צו זיין שפּראַך. דידאָזיקע אייפערזיכטיקייט וואָלט בײַ היינטיקן טאָג זייער פיל געשטערט דעם אידישן פּראָלעטאַריאַט אין פּוילן צו באַקומען אַלע מעגלעכקייטן זיך צו אנטוויקלען, אויב ער וועט דאָס פאַרלאַנגען אַף זיין שפּראַך. עמעס, די פּוילישע סאָציאַליסטן וואָלטן קיינמאָל ניט געוועזן דאגעגן, אז דער זשאַרגאָן זאָל אין פּוילן באַקומען אלע רעכט, נאָר די נאַציאָנאַלע דעמאָקראַטיע און אפילע די פּראָגרעסיווע דעמאָקראַטיע וואָלט שטענדיק, ציטערנדיק פאַר דעם נאַציאָנאַלן שאַץ, פאַר דער פּוילישער שפּראַך, פּראָטעסטירט און ניט דערלאָזט, אז אין לאַנד זאָל

זיך אַנטוויקלען אַ פּרעמדע קולטור. דער „בונד" פּאַרגעסט אויך אָן דעם, אַז שטערן דאָס אַנטוויקלען פון דעם זשאַרגאָן און ניט דערלאָזן, ער זאָל ווערן גלייכבאַרעכטיקט אין אַלע קעהילישע אַנשטאַלטן, וואָלטן די פּאָליאַקן שטענדיק געקענט אפילע בלייבנדיק אָפּהענגיק פון רוסלאַנד. דאַגעגן, ווען פּוילן ווערט זעלבשטענדיק, וואָלט זי קיין שום סיבע ניט געהאַט אַזוי צו ציטערן איבער איר נאַציאָנאַלען שאַץ, דאָס אייפּערזיכטיקייט פון די פּאָליאַקן צו דער פּוילישער שפּראַך וואָלט נאַטירלעכערוויז געמוזט שוואַכער ווערן. און נאָר דאַן וואָלטן די פּאָליאַקן געקאָנט דערלויבן אָף דער גלייכבארעכטיקייט פון דעם זשאַרגאָן.

די זעלבשטענדיקייט פון פּוילן איז אויך נויטיק פאַר דעם אידישן פּראָלעטאַריאַט פון דעמדאָזיקן לאַנד צו קענען אַנטוויקלען זיין קלאַסן-קאַמף: אויב פּוילן זאָל ניט באַקומען קיין פּאָליטישע זעלבשטענדיקייט, וואָלט די נאַציאָנאַלע בורזשואַזיע שטענדיק געקענט צוציען צו זיך אין נאָמען פון די פאָלקס-אינטערעסן אַ גרויסן טייל פון דעם פּוילישן פּראָלעטאַריאַט, און אַזוי וואָלט דער קלאַסן-קאַמף באַדייטנד שוואַכער געוואָרן, און די בורזשואַזיע און קאַפּיטאַליסטן, אָנשפּאַרנדיק זיך אָף דעם טייל פּראָלעטאַריאַט, וועלכער האָט זיך אין נאָמען פון די נאַציאָנאַלע אינטערעסן אַנטזאָגט פון זיין קלאַסן-קאַמף, וואָלטן מער קרעפטן געקראָגן די גאַנצע אַרבעטער-באַוועגונג צו דערשטיקן.

קוקנדיק אָף דער זאַך ניט נאָר פון דעם פּראָלעטאַרישן שטאַנדפּונקט — נאָר אפילע פון דעם נאַציאָנאַלן, פון וועלכן עס קוקט דער „בונד", זיינען מיר אויך שטאַרק פאַרינטערעסירט אין דעם, אַז פּוילן זאָל ווערן זעלבשטענדיק. מע דאַרף געדענקען, אַז אין דעם פּאָליטישן לעבן ווערט קיין זאַך ניט געגעבן אָף קרעדיט, אַז אָף יעדער זאַך ווערט געפאָדערט אַ גאַראַנטיע, און דידאָזיקע גאַראַנטיע קענען מיר אַלס אידן גיכער האָבן, ווען פּוילן זאָל זיין זעלבשטענדיק, ווי ווען זי זאָל בלייבן באַ איר איצטיקער לאַגע. אויב רוסלאַנד זאָל בלייבן די זעלבע ניט געטיילטע רוסלאַנד, ווי ביז איצט, אויב דאָס לאַנד זאָל ווערן רעגירט דורך איין פּאַרלאַמענט אין פּעטערבורג, וואָלטן מיר צוליב דעם קליינעם צאָל אידן אין באַטרעף צו דער גאַנצער איבעריקער באַפעלקערונג, זאָגאַר באַ דעם בעסטן פאַל, געקאָנט האָבן אַזאַ קליינעם צאָל דעפּוטאַטן אין פּאַרלאַמענט, אַז זיי וואָלטן געבילדעט ניט מער ווי 4% פון דעם אַלגעמיינעם צאָל דעפּוטאַטן; אַזאַ קליינע צאָל דעפּוטאַטן קאָן ניט ווערן גערעכנט אַלס אַ רעאַלע קראַפט, און זיי וואָלטן אין בעסטן פאַל געקאָנט נאָר בעטן, אָבער ניט פאָדערן אונזערע רעכט. דאַגעגן אין פּוילן, וואו די צאָל פון דער אידישער באַפעלקערונג אין באַטרעף צו דער איבעריקער באַפעלקערונג איז שוין באַדייטנד גרעסער, וואָלטן די אידן אין פּאַרלאַמענט פון דער זעלבשטענדיקער פּוילן שטענדיק געקאָנט האָבן פון 15 ביז 20% דעפּוטאַטן. און דאָס איז שוין אַזאַ קראַפט, וועלכע וועט קענען די אידישע רעכט ניט בעטן, נאָר פאָדערן.

די אידן אין פּוילן וואוינען שוין פיל הונדערטער יאָרן, דער אידישער און דער קריסטלעכער פּראָלעטאַריאַט פון לאַנד האָבן אַ לאַנגע צייט געלעבט און

אנטוויקלט זיך בא איינע און דיזעלבע באדינגונגען, דיביידע טיילן פון אונזער פראָלעטאַריאַט שטייען קימאַט אף איינער און דערזעלבער שטופע פון אנטוויקלונג און קלאסן-באוואוסטזיין, די אינטערעסן פון דעם אידישן און קריסטלעכן פראָלעטאַריאַט אין פוילן זיינען איינע און דיזעלבע, און מיר מוזן באצייכענען אלס א פאלשע און א שעדלעכע די פּאָליטיק, וועלכע, אויס-קלערנדיק אן אומאויספירלעכע טעאָריע פון לעבעדיקע נאציאָנען, ברענגט אריין א שפּאַלטונג אין דעם פּראָלעטאַריאַט פון פוילן און אָפּשוואַכנדיק די סאָציאַלע באוועגונג דורך אָפּרייסן דעם אידישן פּראָלעטאַריאַט פון דעם קריסטלעכן, ניט ברענגענדיק דעם אידישן פּראָלעטאַריאַט קיין שום אנדער טויווע, וועלכע זאָל אמווייניקסטן אים קענען באפרידיקן פאר דעם שאָדן, וועלכן דידאָזיקע קינסטלעכע שפּאַלטונג ברענגט.

די קראַפט פון דעם פּראָלעטאַריאַט איז אין זיין אכדעס, דער לאָזונג „פּראָלעטאַריער אלער לענדער, פארייניקט אייך!" דאַרף ניט בלייבן קיין פוסטע פראַזע, נאָר ער מוז זיין דער גרונד-געזעץ פון יעדער סאָציאַליסטישער פאַרטיי; די פאַרטיי, וועלכע צעשלאָגט די אכדעס, די האָט ניט דאָס רעכט דעם לאָזונג צו באנוצן.

102. די אידישע פאַרטיי-ארבעט פון פּ. פּ. ס.

פונם באריכט פון דער פינפטער אידישער קאָנפערענץ פון פּ. פּ. ס. „דער ארבעטער" נומ. 45 און 46 פון 12 אָקטיאַבער און 2 נאָיאַבער 1906).

די טעג איז פּאָרגעקומען די פינפטע אידישע קאָנפערענץ פון פּ. פּ. ס. די קאָנפערענץ האָט געדויערט דריי טעג. אין דער קאָנפערענץ האָבן גענומען אנטייל: 21 דעלעגאַטן פון 14 אָרגאַניזאַציעס; 3 דעלעגאַטן פון דער ליטווי-שער סאָצ. דעמ.; 4 מיטגלידער פון אידישן קאָמיטעט; איין פאָרשטייער פון דער פרעסע און 2 דעלעגאַטן פון דער טעכניק — אלע מיט שטים-רעכט; אויסער דעם איז געווען 1 פאָרשטייער פון צענטראַל-קאָמיטעט און 10 געסט מיט בעראַטונגס-רעכט.

דער באריכט פון אידישן קאָמיטעט.

דער באריכט נעמט ארום די צייט פון פעברואַר דעם יאָר, דאָס הייסט פון דער פאָריקער קאָנפערענץ, און כאָטש דאָס איז געווען א צייט פון א שאַרפן עקאָנאָמישן קריזיס, און כאָטש אין דער צייט האָט די רעאקציע געווילדעוועט מיט אן אומגעהויערע מאכט, איז די פאַרטיי-טעטיקייט דאָך געגאַנגען ווייטער איר וועג און האָט זאגאַר געמאכט פיל פאָרשריטן. מיר האָבן זיך נאָר געמוזט צופּאַסן צו די נייע באדינגונגען, צו דעם קריגס-צושטאנד, צו דעם ווילדעווען פון די קאזאקן... אף די גאסן, צו די מיליטער-פּאָגראָמען, קורץ צו די אלע „רעפאָרמעס", מיט וועלכע סטאָליפּין האָט מעכאבעד געווען רוסלאנד בכלל און די „עקן" בפרט.

די הויפט-טעטיקייט פון דעם אידישן קאָמיטעט איז באשטאנען אין ארויס-געבן א רעגולערע פארטיי-צייטונג, אויפרופן, פלוג-בלעטער און ניט-לעגאלע בראָשורן.

„דער ארבעטער" גייט פון 1-טן מאי דעם יאָר אָן רעגלמעסיק ארויס יעדער וואָך. פאר דער צייט פון דער פאַריקער קאָנפערענץ זיינען ארויס פון אונזער געהיימער דרוקעריי:

„דער ארבעטער" פון נום. 18 ביז נום. 44 — 27 נומערן צו 10 טויז. עקז., צוזאמען 270 טויז. עקז.; די „געווערקשאפט" נום. 1 און 2 צו 8 טויז. עקז., צוזאמען 16 טויז. עקז.; א פלוג-בלאט: צי די ארבעטער דארפן נעמען אן אנטייל אין די וואלן, 30 טויז. עקז.

אויפרופן: פון ווארשעווער קאָמיטעט 9 פון 500—10.000 עקז., צוזאמען 45 טויז. עקז.; פון צענטראל-קאָמיטעט 9 פון 10.000—40.000 עקז. צוזאמען 200 טויז. עקז. (ביידע איבערזעצט אין אידיש), פון אידישן קאָמיטעט 3 פון 10.000—42000 עקז., צוזאמען 67 טויז. עקז.

פון די איינצלנע אָרגאַניזאַציעס: פון דער ווארש. אָרגאַניזאַציע 15 פון 200—3000, צוזאמען 16 טויז.; פון לאָדזער ארבעטער-קאָמ. 2—13 טויז.; פון פלאָצקער ארב.-קאָמ. — 1 טויז.; פון שעדלעצער 2—6 טויז.; פון ביעלצער 1—1 טויז.; פון טשענסטאכאָווער 1—2 טויז.; פון פאביאַניצער 1—1 טויז.; פון ליטער אָרגאַניז. 10 טויז. סאכאקל 678.000.

אויסער דעם האָט דער אידישער קאָמיטעט רעדאגירט און ארויסגעגעבן אף דעם פארלאנג פון די פראָפעסיאָנעלע פארבאנדן די פאָלגנדע אוסטאוון: פון די לאָדזער טעקסטיל-ארבעטער; ווארשעווער מעטאל-ארבעטער; פון די ווארשעווער האָלץ-ארבעטער; פון די ווארשעווער קאצאָווים; שוסטער און קאמאשנ-מאכער; האנדלס-אָנגעשטעלטע.

דער אידישער קאָמ. האָט אַרויסגעגעבן אויך דעם ערשטן נומער „מעטאַל-אַרבעטער".

בראָשורן ניט לעגאַלע האָט דער איד. קאָמ. אַרויסגעגעבן 4 צו 5 טויזנט עקזעמפליאַרן: 2 איבערגעדרוקטע און 2 נייע: מ. לושניא — ווי אזוי רעגירט א פאָלק איבער זיך אַליין און ב. ס. — וועגן פראָפעסיאָנעלע פארבאַנדן.

דער איד. קאָמ. האָט אויך באַקומען עטלעכע טראַנספאָרטן פון די בראָ-שורן, וועלכע זיינען אַרויסגעגאַנגען געוואָרן אין אויסלאַנד.

נאָך דער פרעסע האָט דער איד. קאָמ. געווענדעט זיין טעטיקייט אף דער אַגיטאַציע און אָרגאַניזאַציע. אדאַנק דעם איד. קאָמ. זיינען אויפגעקומען נייע אָרגאַניזאַציעס אין לובלינער און ראַדאָמירער אָקרוג.

די ווארשעווער אָרגאַניזאַציע האָט מען איבערגעבויט אין זין פון אַף דעם לעצטן צוזאַמענפאָר באַשלאָסענעם פאַרטיי-אוסטאַוו.

17 רייזעס איבער קרוין-פוילן האָבן אונטער דער צייט געמאַכט די מיט-גלידער פון איד. קאָמ.

אין אייניקע שטעט, ווי צ. ב. אין טשענסטאָכאָוו און לאָדז, זיינען מיט-גלידער פון איד. קאָמ. געבליבן א לענגערע צייט.

אויסער דעם האָט דער איד. קאָמ. גענומען א טעטיקן אנטייל אין דער װאַרשעװער אָרגאַניזאַציע. די באַדערפעניש אָבער אף דעם אַגיטאַציאָנס פעלד זיינען געװען פיל גרעסער, װי מיר האָבן געקענט זיי באַפרידיקן. ביפראַט װעקן זיך אויף פון זייער לאנגן שלאָף די אַרבעטער אין די װייטע קליינע שטעטלעך.

די קאסע-רעכענונג.

איינקינפטן:

	ר.	ק.	
פאר ליטעראטור	591	09	
סקלאדקעס	734	—	
פון דער צענטראל-קאַסע . .	6.365	—	סאַכאַקל 7.690.09

אויסגאַבן:

	ר.	ק.	
דרוק, עקספעד., רעד. א. א. װ.	5.314	—	
אגיטאַציאָנס-צװעקן . . .	1.475	—	
רייזעס	319	50	
אָרגאַניזאַציאָנס=אויסגאַבן .	263	50	סאכאקל 7.372 —
בלייבט אין קאַסע			318 09

װי די כאַװיירים זעען, שטאַמט דאָס ראװ איינקינפטן אונזערע פון דער צענטראַל-קאַסע. טיילװייז קען מען עס ערקלערן דערמיט, װאָס די אידישע אָרגאַניזאַציעס צאָלן אין דעם אַלגעמיינעם קרייז-קאָמיטעט. דאָס דערקלערט אָבער ניט איינגאַנצן דעם פאַקט, װעלכן מיר באַמערקן אויך באַ די אַנדערע אידישע סאָציאַליסטישע אָרגאַניזאַציעס, אז אַ גרויסער טייל כאַװיירים קימערט זיך װייניק װעגן דער געלט=פראַגע פון דער פארטיי און פאַרלאָזט זיך אפילע אף א נעס, אבי ניט אף זיך זעלבסט...

די דיסקוסיע װעגן די באַריכטן.

דעם גרעסטן טייל פון דער דיסקוסיע װעגן די באַריכטן האָט פארנומען די פראַגע, װאָס פאר א מיטלען דארפן אָנגענומען װערן, קעדיי די אידישע מאַסן מער באַװאוסטזיניק צו מאַכן אין פאָליטישן זין. זעלבסטפאַרשטענדלעך נויטיקן זיך דערצו גוטע אַגיטאַטאָרן, און פילע כאַװיירים האָבן זיך קוידעם-קאָל אַרויסגעזאָגט דערפאר, אַז ס'מוז אומבאַדינגט װי אמגיכסטן געגרינדעט װערן א צענטראַלע אַגיטאַטאָרישע שולע. איינער אַ כאַװער האָט זייער ריכטיק אָבער באַמערקט, אז פריער פאר אלע איז נויטיק, אז מען זאָל לעזן די זשאַרגאָנישע ליטעראַטור, װעלכע איז אין דער לעצטער צייט לעגאַל אַרויס-געגאַנגען און דאַן װעט שוין עפשער מעגלעך זיין צו אגיטירן און די מאַסן באַװאוסטזיניק צו מאַכן; עס איז דעריבער נויטיק אַרויסצוגעבן א קאַטאַלאָג פון לעגאַלע בראָשורן אין א געװיסער אָרדענונג, װעלכע די אגיטאַ-טאָרן מוזן אליין לעזן און אף די מאַסן װירקן, אז זי זאָל לעזן. פילע כאַװיי-רים האָבן אויפמערקזאַם געמאַכט דארויף, אז איינע פון די אורזאַכן פון דער

נידעריקער שטופּע פון באַוואוסטזיניקייט איז די דעמאַגאָגישע אַגיטאַציע, וועלכע אַלע פּאַרטייען פירן צוליב קאָנקורענץ־ציילן; מע רייסט זיך נאָר אַרום און מע פאַרנעמט זיך ניט מיט דעם אויפקלערן פון די פינסטערע מאסן; יעדע פּאַרטיי זוכט אַלץ נייע מיטגלידער און פאַרגעסט פון די פליכטן, וועלכע זי האָט בענוגייע צו אירע אַלטע. ס'איז אָבער קיין ספק ניטאָ, אַז ניט ווייניק שולדן האָט דערין די רעוואָלוציע, וועלכע צווינגט אונז צו אַרבעטן מער ברייט ווי טיף.

ס'איז אויך זייער פיל גערעדט געוואָרן וועגן באַנדיטיזם (קאָמבינאַציעס), וועלכע זיינען איצט זייער פאַרשפּרייט אין אַלע פּאַרטייען אַלס פאָלג פון דער לאַנגדויערנדער רעוואָלוציע, פון איין זייט, און פון דער נידעריקער שטופּע פון באַוואוסטזיניקייט פון דער אַנדער זייט. מע מוז גיין קעגן אים, ענערגיש קעמפן מיט אויפקלערונג און שטרענגן קאָנטראָל.

ריידנדיק וועגן דעם פינאַנץ־באַריכט פון אידישן קאָמיטעט, האָבן קימאַט אַלע כאַווערים אויפמערקזאַם געמאַכט דאַרויף, אַז עס איז נויטיק אָנצונעמען אַלע מיטלען דערצו, אַז פאַר ליטעראַטור זאָל אומבאַדינגט געצאָלט ווערן, ווייל מיר מוזן זיך אויסהאַלטן אויף אונזערע אייגענע קרעפטן.

דעם אידישן קאָמיטעט זיינען געמאַכט געוואָרן פאַרוואורפן, וואָס ער איז צו ווייניק אַרומגעפאָרן און קאָנטראָלירט די אָרגאַניזאַציעס. די סיבע דערפון איז געווען די, וואָס אין אידישן קאָמיטעט זיינען צוליב פאַרשיידענע אורזאכן געווען שטענדיק ניט מער ווי 3 מיטגלידער און עס איז זייער שווער דעריבער געווען אַרומצופאָרן, ווייל ס'איז געווען אַסאַך אַנדערע אַרבעט. אין דער צוקונפט מוז דאָס פאַרבעסערט ווערן...

רעזאָלוציעס זיינען אָנגענומען געוואָרן פאָלגנדע:

די פינפטע אידישע קאָנפערענץ פון פּ. פּ. ס., נאָך אַן אויספירלעכער דיסקוסיע וועגן די באַריכטן פון אידישן קאָמיטעט און פון די אָרגאַניזאַציעס, האָט אַנערקענט, אַז דער אידישער קאָמיטעט דאַרף:

1) אַ באַזונדערע אויפמערקזאַמקייט אָפּגעבן דעם קאָנטראָל פון די אָרגאַניזאַציעס און אָננעמען אַלע מיטלען, אַז עס זאָלן וואָס עפטער אַרומפאָרן זיינע מיטגלידער, כאָטש אין די וויכטיקערע ערטער;

2) זאָרגן וועגן פאַרגרעסערן אונזערע אַגיטאַטאָרישע קרעפטן און דיזעלבע ראַציאָנעל פאַרטיילן איבער דעם גאַנצן לאַנד. צו דעם צוועק, לויט די מעגלעכקייטן ווי אַמגיכסטן, גרינדן אַ אידישע אַגיטאַטאָרישע שול, אָרגאַניזירן רעפעראַטן און מיטהעלפן דעם פאַרשפּרייטן פון די לעגאַלע סאָציאַליסטישע אויסגאַבן;

3) אָפּדרוקן אין ערשטן נומער „דער אַרבעטער" אַן אַרטיקל וועגן די פליכטן פון אַן אָרגאַניזאַציאָנס־מיטגליד און באַזונדערס אויפמערקזאַם מאַכן אויף די וויכטיקייט פון צאָלן פאַר פּאַרטיי־אויסגאַבן;

4) אָפּדרוקן אין „אַרבעטער" אַן אַרטיקל וועגן באַנדיטיזם. צו גלייכער צייט לייגט די קאָנפערענץ פאַר אַלע אָרגאַניזאַציעס ענערגיש צו קעמפן קעגן

באנדיטיזם, וועלכער איז אין פילע ערטער פארשפרייט צווישן די אַרבעטער אין פאָרם פון פאַרשיידענע קאָמבינאַציעס...

דער אוסטאַוו פון דער אידישער אָרגאניזאַציע.

דער אידישער קאָמיטעט האָט פאָרגעלייגט דער קאָנפערענץ א פּראָיעקט פון אן אוסטאַוו פאר אונזער אידישע אָרגאַניזאציע, אין וועלכן עס זיינען גענוג באשטימט געוואָרן די באַציאונגען צווישן די איינצלנע אידישע פאַרטיי-אינסטאנצן און צווישן די אידישע און קריסטלעכע אָרגאַניזאַציעס פון אונזער פאַרטיי. אין אלגעמיין זיינען אין דעם אוסטאַוו פאָרמולירט געוואָרן דיזעלבע אָרגאַניזאציאָנס-פּרינציפּן, וועלכע זיינען שוין פריער פּראַקטיש אין אונזער אידישער אָרגאַניזאַציע דורכגעפירט געוואָרן. אין דער דיסקוסיע זיינען דעריבער באַרירט געוואָרן נאָר די פונקטן פון דעם אוסטאוו, וועלכע זיינען אין דער ביז אַהעריקער פראקטיק ניט געווען גענוי באשטימט, אָדער האָבן בעדייע געהאָט איינצופירן געוויסע ענדערונגען סאי אין די עקזיסטירנדיקע אָרגאַניזאַציאָנס-פאָרמען, סאי אין די באַציאונגען צווישן באזונדערע פאַרטיי-אינסטאַנצן.

אַ ברייטערע דיסקוסיע האָט זיך אנטוויקלט וועגן דער קאָמפּעטענץ פון אידישן קאָמיטעט און ספּעציעל וועגן דער רעכט פון אידישן קאָמיטעט אפצושטעלן די ארבעט פון אָרטיקע אידישע אינסטאנצן. אַ טייל כאַוויירים האָט זיך ארויסגעזאָגט דערפאַר, אז דער אידישער קאָמיטעט האָט ניט דאָס רעכט צו מישן זיך אין די אָרטיקע אָרגאַניזאציאָנס-אָנגעלעגנהייטן, וועלכע געהערן צו די ראַיאָן-קאָמיטעטן און דעריבער האָט ער אויך ניט דאָס רעכט אָפּצושטעלן די אָרטיקע אידישע אינסטאנצן; דאָס ראָוו כאַוויירים האָט אָבער געהאַט אן אנדער מיינונג און האָט געהאלטן זאָגאַר פאר א פליכט פאר דעם אידישן קאָמיטעט צו קאָנטראָלירן די אָרטיקע אידישע אָרגאַניזאַציעס; זיי האָבן אָנגעוויזן דערויף, אז די ראַיאָן-קאָמיטעטן זיינען ניט אימשטאנד אן היילף פון אידישן קאָמיטעט ארומצונעמען די אידישע ארבעט פון ראַיאָן; ס'פאַרשטייט זיך, אז וואָס מער די אידישע אָרגאַניזאציע איז שטארק און גוט איינגעאָרדנט, אַלץ ווייניקער ברויכט זי, אז דער אידישער קאָמיטעט זאָל זיך מיט איר באַשעפטיקן און זי קאָנטראָלירן. דער פּרינציפּ אָבער, אז דער אידישער קאָמיטעט קאן קאָנטראָלירן די אָרטיקע אָרגאַניזאַציעס און האָבן דאָס רעכט אָפּצושטעלן אָרטיקע אידישע פאַרטיי-אינסטאנצן, מוז געפינען זיך אין אונזער אוסטאוו; ער קען נאָר באגרעניצט ווערן דערמיט, אז דער אידישער קאָמיטעט מוז זיך יעדנפאַלס פארשטענדיקן מיט דעם ראַיאָן-קאָמיטעט. דיזעלבע כאַוויירים, וואָס האָבן אונטערגעהאלטן דעם אויבנדערמאָנטן פּרינציפּ, האָבן זיך אויך ארויסגעזאָגט דערפאַר, אז די ראַיאָן-קאָמיטעטן זאָלן האָבן דאָס רעכט אָפּצושטעלן אָרטיקע אידישע אינסטאנצן, אָבער ניט מיטן העסקעם פון אידישן קאָמיטעט.

אַלס א געוויסע ענדערונג אין דער ביז אהעריקער פּראַקטיק ליגט אויך דער אוסטאַוו פאָר דאָס גרינדן פון אָרגאַניזאַציאָנס-קרייזן אין אלע אָרגאַניזאַציעס און פאַכן, וואו נאָר די קלענסטע מעגלעכקייט דערצו איז דאָ; אויך גיט דער אוסטאַוו דעם אידישן קאָמיטעט דאָס רעכט צו קאָאָפּטירן (צוקלייבן זיך)

מיטגלידער פון קאָמיטעט אין פאַל, ווען צוליב פאַרשיידענע סיבות ווערט די צאָל מיטגלידער פאַרקלענערט ווערן; די כאַוויירים לייגן פאָר, אז עס זאָל באַגרעניצט ווערן דאָס רעכט פון קאָאָפּטאַציע מיט 2 מיטגלידער, ד. ה. אין פאַל ווען עס וועלן פאַרפעלן מער ווי 2 מיטגלידער, האָט שוין דער אידישער קאָמיטעט ניט דאָס רעכט צו קאָאָפּטירן, נאָר ער מוז צוזאַמענרופן א עקסטרע-קאָנפערענץ. וועלכע וועט אויסטיילן א נייעם קאָמיטעט אָדער צוקלייבן די פעלנדע מיטגלידער.

צו דעם אוסטאַוו מאַכן נאָך איינצלנע כאַווירים געוויסע פאַרבעסערונגען, ווי, לעמאָשל: וועגן עקסטרע-קאָנפערענצן, וועלכע דארפן צונויפגערופן ווערן אויף די פאָדערונג פון א געוויסער צאָל אָרגאַניזאַציעס, און נאָך אנדערע וויכטיקער וויכטיקע.

די קאָנפערענץ האָט באַשלאָסן צו שטימען ניט איבער די איינצלנע פונקטן פונם אוסטאַוו, נאָר איבער זיין אלגעמיינעם פרינציפּ (די זעלבשטענדיקייט פון דער אידישער אָרגאַניזאַציע אין אגיטאַציאָנס- און אָרגאַניזאַציאָנס-אינסטאַנצן) און איבער די איינצלנע פונקטן, מיט וועלכע ניט אלע כאַווירים זיינען איינפאַרשטענדלעך.

פאר דעם אוסטאַוו אין אלגעמיין אלס פרינציפּ האָבן געשטימט 17 כאַווירים, 9 האָבן זיך אָפּגעהאַלטן פון שטימען.

די קאָנפערענץ באַשטימט, אז עס זאָלן, ווי ס'איז נאָר מעגלעך, געגרינדעט ווערן אָרגאַניזאַציאָנס-קרייזן—16 שטימען פאר, 6 אָפּגעהאַלטן זיך.

דאָס רעכט צו קאָאָפּטירן 2 מיטגלידער פון אידישן קאָמיטעט האָט די קאָנפערענץ איינשטימיק אָנגענומען.

וועגן דעם אָפּשטעלן פון דער ארבעט די אָרטיקע פארטיי-אינסטאַנצן איז אָנגענומען געוואָרן דער פאָרשלאַג, אז דער אידישער קאָמיטעט האָט דאָס רעכט אָפּצושטעלן די אָרטיקע אידישע פארטיי-אינסטאַנצן נאָר מיטן הסכּם פון ראַיאָן-קאָמיטעט; די ראַיאָן-קאָמיטעטן האָבן דאָס רעכט אָפּצושטעלן אידישע פאַרטיי-אינסטאַנצן אויך נאָר מיטן הסכּם פון אידישן קאָמיטעט (15 שטימען פאר, 4 קעגן).

די קאָנפערענץ האָט פאָרגעלייגט דעם אידישן קאָמיטעט, אז ער זאָל, רעכענענדיק זיך מיט די אלע פאַרבעסערונגען פון דער קאָנפערענץ, ענדלעך רעדאַגירן דעם אוסטאַוו און פאָרלייגן אים דעם צענטראַל-קאָמיטעט צו באַשטעטיקן.

די פּרעסע.

די פינפטע אידישע קאָנפערענץ לייגט פאָר:

1) עס זאָלן ערשיינען וואָכנטלעכע פּאָפּולערע פלוג-בלעטער פאר די ברייטע ארבעטער-מאסן, וועלכע דארפן בעכינעם פאַרשפּרייט ווערן;

2) די פּרעסע דארף ווי אם פּריסטן באַריירן שטענדיק די פאַרשיידענע טאָג-פראַגן; ווען עס איז נאָך ניט באַוואוסט די שטעלונג פון דער פאַרטיי צו דער פראַגע, מוז וועגן דער פראַגע אין דער פּרעסע זיין א דיסקוסיע;

3) די רעדאקציע פון „ארבעטער" מוז מינדעסטנס איין מאָל אין וואָך האָבן געמיינזאַמע זיצונגען מיט דער רעדאקציע פון „ראָבאָטניק"[136];

4) דער רעדאקטאָר פון „ארבעטער" געהערט צום אידישן קאָמיטעט אלס מיטגליד מיט א בעראטונגס-שטימע;

5) די קאָנפערענץ לייגט פאָר דעם אידישן קאָמיטעט, אַז דער נומער 50 פון „אַרבעטער" זאָל אלס יובילעאומס-נומער אַרויסגעגעבן ווערן אויך אין פוילישן און דייטשישן, און ער זאָל, ווען עס וועט זיין מעגלעך, אנטהאַלטן אַרטיקלען וועגן דער בעציאונג פון פ. פ. ס. צו דער אידן-פראַגע, וועגן דעם צושטאַנד פון אונזער אַרבעט אין פוילן און וועגן דער געשיכטע פון אונזער אידישער אָרגאַניזאַציע.

די פינאנסן.

די דיסקוסיע וועגן די פינאַנסן איז געווען זייער אַ ברייטע, זי האָט אָבער קיין שום נייס צו דער פראַגע ניט אַריינגעבראַכט. קימאַט אַלע כאַווירים האָבן זיך אַרויסגעזאָגט קעגן דעם, אַז עס זאָל געגרינדעט ווערן אַ ספּעציעלע אי-דישע קאַסע און די אידישע מיטגלידער זאָלן צאָלן אַ ספּעציעלן אָפּצאָל אַף די אידישע אַרבעט. אַלס מיטגלידער פון איין פאַרטיי, מוזן מיר אין די ראַיאָנען האָבן געמיינשאַפטלעכע ראַיאָן-קאַסעס, אין וועלכע דער אָפּצאָל מוז איינגעצאָלט ווערן. אָבער אַלע כאַווירים האָבן נאָך איינמאָל אויפמערקזאַם געמאַכט אַף דעם באַשלוס, וועלכע די קאָנפערענץ האָט שוין אָנגענומען, נעמלעך, אַז פאַר ליטעראַטור מוז אומבאַדינגט געצאָלט ווערן, ווייל אנדערש, ווען די פאַרטיי וועט זיך מוזן אויסהאלטן ניט אַף אייגענע פראָלעטאַרישע קרעפטן, וועט אזא לאַגע זיין גאַנץ אומנאָרמאַל. די אָרגאַניזאַציעס מוזן קוידעמקאָל זייער פליכט בענויגייע צום אידישן קאָמיטעט דערפילן און צאָלן פאַר ליטעראַטור; די רעשט מוז געבן די צענטראַלע קאַסע, ווייל זי שטיצט אויך אנדערע אָפּ-טיילונגען...

די וואַלן פון אידישן קאָמיטעט.

עס זיינען געווען אַ פאָר פאָרשלאַגן צו פאַרגרעסערן די צאָל מיטגלידער פון אידישן קאָמיטעט. די קאָנפערענץ האָט אָבער באַשלאָסן, אַז דער אידישער קאָמיטעט זאָל ווייטער באַשטיין נאָר פון 5 מיטגלידער, וועלכע די קאָנפערענץ האָט אויסגעוויילט.

די קאָנפערענץ האָט דער פאָרזיצנדער געשלאָסן מיט אַ רעדע, אין וועלכער ער האָט אויפגעוויזן דערויף, אַז אונזער אידישע אָרגאַניזאַציע וואַקסט פון טאָג צו טאָג, טראָץ אַלע שוועריקייטן און טראָץ דעם גרויסן מאַנגל אין אינטעלי-גענטע אַגיטאַטאָרישע קרעפטן. דאָס באַווייזט... איר גרויסע לעבנס-פעאיקייט און קען אונז געבן די בעסטע האָפענונגען אַף די צוקונפט. אונזער אַרבעט גייט ניט אומזיסט פאַרלאָרן, און דאָס מוז אונז פרישן מוט געבן צו דער ווייטערדיקער, נאָך מער ענערגישער אַרבעט לעטויוועס פון דער פאַרטיי און פון דעם אַרבעטער-קלאַס ביכלאַל.

103. דער אידישער קאָמיטעט פון פּ. פּ. ס. קעגן דער נאַציאָנאַליסטישער „רעוואָלוצ. פראַקציע".

(„דער אַרבעטער" נומ. 50 פון 30 נאָיאבר, 1906)

פון 18-טן ביזן 24-טן ד. מ. איז אין אויסלאַנד אָפּגעהאַלטן געוואָרן דער 9-טער צוזאַמענפאָר פון אונזער פּאַרטיי...

דער צ. ק. ר. *) פון אונזער פּאַרטיי האָט אַרויסגעגעבן אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם צוזאַמענפאָר אַן אויפרוף, אין וועלכן ער דערקלערט פּאָלגנדעס: אַף דעם 9-טן צוזאמענפאָר זיינען די מיטגלידער פון דער קאַמפּס-אָרגאַניזאַציע פון פּ. פּ. ס. אויסגעשלאָסן געוואָרן פון דער פּאַרטיי פאַר דעם, וואָס זיי האָבן געפירט אַן אייגענע פּאָליטיק, וועלכע איז געווען אין קעגנזאַץ מיט דער אַל-געמיין-פּאַרטייאישער פּאָליטיק. נאָך זיי זיינען נאָכגעגאַנגען עטלעכע מיטגלי-דער פון אונזער פּאַרטיי, וועלכע האָבן אָנגעפאַנגען אַן אַגיטאַציע, וואָס האָט דעם ציל זי צו שפּאַלטן.

אויסנוצנדיק דאָס, וואָס אין זייערע הענט האָט זיך געפונען די פּאַרטיי-דרוקעריי, האָבן זיי גענומען דרוקן זייערע אויסגאַבן קעגן אונזער פּאַרטיי, באַנוצנדיק גלייכצייטיק אונזער פּאַרטיי-פירמע.

כאַווייריםǃ לאָזט אייך נים פאַרפירן. ווייסט, אַז די אויסגאַבן און דעקלאַ-ראַציעס פון אונזערע סעצעסיאָניסטן **), וועלכע האָבן זיך אַ נאָמען געגעבן „רעוואָלוציאָנערע פראַקציע פון פּ. פּ. ס.", האָט מיט דער פּאַרטיי קיין שאַיכעס נים. דאָס זיינען אויסגאַבן פון אַ קליינער גרופּע, וועלכע האָט פאַרלאָזן די ריי‌ען פון אונזער פּאַרטיי דערפאַר, וואָס די פּאַרטיי האָט נים געוואָלט אַנער-קענען די נאַציאָנאַל-סעפּאַראַטיסטישע טאַקטיק, וועלכע האָט דעם ציל אָפּ-צוטיילן אונזער באַוועגונג פון דער באַוועגונג פון פּראָלע-טאַריאַט אין גאַנץ רוסלאַנד...

104. די אידישע אָרגאַניזאַציע פון פּ. פּ. ס. אין לאָדז.

(פונם באַריכט וועגן לאָדזער אידישער קאָנפערענץ. „דער אַרבעטער", נומ. 45 פון 12 אָקטיאבר 1906)

אידישע פּ. פּ. ס.׳אָווסקע אַרבעט האָט זיך אָנגעהויבן נאָך העכער פיר יאָר צוריק. די אַרבעט איז אָבער אַ לאַנגע צייט געווען זייער אַ שמאָלע. איבערן מאַנגל אין אַגיטאַטאָרישע קרעפטן, צוליב דעם, וואָס עס איז געווען ווייניק ליטעראַטור, דער אָרגאַן פלעגט אַרויסגיין זייער זעלטן, קיין אָרטיקע אויסגאַבן איז אינגאַנצן נים געווען קיין מעגלעכקייטן אַרויסצוגעבן, איז געווען אומעג-לעך אָנהויבן אַ ברייטערע מאַסן-אַרבעט צווישן אַזאַ גרויסן אידישן פּראָלע-טאַריאַט, וועלכער געפינט זיך אין לאָדז; דערביי האָבן זיך אַ געוויסע צייט די אָנפירער פון דער היגער באַוועגונג אַליין אָפּגעהאַלטן פון אַ ברייטערע אַרבעט.

*) „צענטראַלנ. קאָמיטעט ראַבאָטניטשי" — צענטראַל-קאָמיטעט.

**) די, וואָס האָבן זיך אָפּגעשפּאַלטן פון דער פּאַרטיי.

זייענדיק דער מיינונג, אז מ׳מוז פריער אויסאַרבעטן קרעפטן, מיט וועלכע מ׳זאָל קענען צוטרעטן צו אַ מאַסן-ארבעט, האָבן זיי זיך אַף אזויפל אַריינגעלאָזן אין דער קרייז-טעטיקייט, אז זיי האָבן אינגאַנצן פארגעסן אָן אנדערע וויכטיקערע אויפגאבן, און פון אַ מיטל איז די קרייז-ארבעט בא זיי געוואָרן אַ ציל.

ערשט אַ יאָר, אנדערהאלבן צוריק האָט אונזער ארבעט אָנגעהויבן אביסל אויפלעבן. עס זיינען אַהער געקומען א פאָר מענטשן, מ׳האָט אָנגעהויבן אריינ-דרינגען מער אין דער מאסע, קריגן באציאונגען אין פארשיידענע פאַכן, און אין א מעשעך פון עטלעכע מאָנאטן האָט זיך אונזער אָרגאניזאציע באדייטנד פאנאנדערגעוואקסן אין דער ברייט. און די שוואכע באציאונגען אין דער מאסע זיינען אין פילע פאכן גענוג איינגעפעסטיקט געוואָרן. צו ענדע זומער אָבער זיינען די מענטשן איבער פארשיידענע אורזאכן געוועז געצוואונגען צו פאר-לאָזן לאָדז, און די אָרגאניזאציע, זייענדיק נאָך גאָר יונג און אנטוויקלט מער אין דער ברייט, ווי אין דער טיף, האָט געמוזט אביסל צעפאלן ווערן, בלייבנ-דיק אינגאנצן אליין. די ארבעט איז אלזא ווייטער אָפגעשוואכט געוואָרן. דאָ זיינען איינגיכן אָנגעקומען די „פרייהייטס״-טעג און, ס׳פארשטייט זיך, בא אזא צושטאנד האט אונזער אידישע אָרגאניזאציע גאנץ ווייניק געקענט זיך ארויס-ווייזן. נאָך די „אָקטיאבער-טעג״, ווען ס׳האָט זיך איבעראל אָנגעפאנגען א ראַ-שיקע טעטיקייט אין היגזיכט פון אָרגאניזירן פראָפעסיאָנעלע פאריינען, האָט דער „בונד״, האָבנדיק א ברייטן איינפלוס אַף די היגע אידישע ארבעטער, אָרגאניזירט קימאט אין אלע פאכן פארטייאישע פאריינען, גאָר אָן א באזונ-דער אָנשטרענגונג, אגעוו, פון זיין זייט. באנוצנדיק זיך מיט די פרייהייט פון פארזאמלונגען, פלעגט ער צוזאמענרופן די ארבעטער פון א וועלכן ניט איז פאך, פאָרגעלייגט די געוועזענע פאכאָווע סכאָדקע פאר א ביוראָ, דער אויקאם האָט אָפגעשטימט, — און פארטיק א פראָפעסיאָנעלער פאריין. די פאריינען, ווי ניט פונדאמענטאל זיי זיינען געוואָרן אוועקגעשטעלט פון ערשטן מאָמענט אָן, האָבן זיי דאָך אַף א צייט פארפעסטיקט דעם איינפלוס פון „בונד״ און פאר-שווערט אונז אינגאנצן די ווייטערדיקע ארבעט.

אַזוי האָט אונזער היגע אידישע אָרגאַניזאַציע, ניט קוקנדיק אַף דעם, וואָס זי האָט שוין געהאַט נאָכהער פאָרהעלטניסמעסיק ניט ווייניק אגיטאַטאָרישע קרעפטן, וואָס די אידישע ארבעט אין אונזער פאַרטיי איז אין אלגעמיין אוועק-געשטעלט געוואָרן אַף פעסטערע פיס, ניט געקענט ארויפגיין אפן אייגנטלעכן וועג. די לעצטע צייט אָבער הויבט זיך אָן באַמערקן אן אויפלעבונג אין דער אַרבעט פון אונזער אָרגאַניזאַציע, ווי אין דער אינערלעכער, אזוי אויך אין דער אויסערלעכער. דער איינפלוס, וועלכן דער „בונד״ האָט באַקומען דורך זיינע פאַריינען, האָט אָנגעהויבן פאַלן. די פאַרטייאישע פאַריינען זעלבסט זיינען פאַר דעם מעשעך צייט געווג קאָמפּראָמעטירט געוואָרן אין די אויגן פון דער מאַסע, דער שנעלער וואוקס און מעכטיקייט פון די אומפאַרטייאישע פאַריינען ווידער, פון דער צווייטער זייט, האָט ארויסגערופן בא די ארבעטער א אינטע-רעס צו דערדאָזיקער פראַגע, און עס האָט זיך אָנגעהויבן א גאַנצע רייע פאַר-זאַמלונגען און דיסקוסיעס אין די פאַבריקן. צו דערזעלביקער צייט האָבן מיר

אָנגעהויבן ענערגישער צו אַרבעטן, אונזערע אויסגאַבן האָבן זיך אָנגעהויבן פאַרשפּרייטן פיל ברייטער, דער אינטערעס צו אונז איז געוואַקסן, מיר זיינען געוואָרן פּאָפּולער אין דער מאַסע און אונזער אַרבעט איז געוואָרן ערפאָלג-דרייכער.

...מיר האָבן דורכגעפירט די דעמאָקראַטיזאַציע פון אונזער אָרגאַניזאַציע. די פאַכאָוועס סכאָדקעס זיינען געוואָרן אויסגעקליבן אף פאַכאָוועס פאַרזאַמלונגען פון אונזערע אָרגאַניזירטע מיטגלידער. די קאָנפערענץ האָט אויסגעוויילט אַ צענטראַלע סכאָדקע.

„דער אַרבעטער" ווערט פאַרקויפט ניט שטענדיק אין אַ גלייכער צאָל עקזעמפּליאַרן. זומער-צייט, ווען עס זיינען געווען פיל שטרייקן אין פאַבריקן און וואַרשטאַטן, פלעגט זיך פאַרקויפן ניט פיל; איצט ווערט פאַרקויפט אַ 4—5 הונדערט.

אַמשוואַכסטנס שטייט נאָך איצט אונזער אַרבעט צווישן די וועבער. אין די גרויסע פאַבריקן זיינען פאַרנומען מערסטנטיילס עלטערע אידן, וועלכע צאָלן דעם בונדישן דעלעגאַט די „פּראָצענטן", אַבי ער זאָל זיך פון זיי אָפּטשעפּען, ווי פיל דריקן זיך אויס, — און גאָר. ליטעראַטור — אַזוי ווי זיי קויפן ווייניק דעם „אַרבעטער", אַזוי לעזן זיי אויך ניט מער די לעגאַלע „פאָלקס-צייטונג".

פיל בעסער שטייט אונזער אָרגאַניזאַציע צווישן די שניידער. אין דעם פאַך האָבן מיר אַ באַדייטנדערע צאָל מיטגלידער און אַ ברייטן איינפלוס.

אַ שטאַרקע ווירקונג האָבן מיר בײַ שטאָפּעריינס, טרייבעריינס, קלייבערקעס; באַציאונגען האָבן מיר איינגעשטעלט בײַ די שניידערקעס.

אונטער אונזער איינפלוס איז דער גאַנצער פאַך זייגער-מייסטער. מיטגלידער און אַן איינפלוס האָבן מיר בײַ בעקער, פּאַקער, קאַצאָווים, היטל-מאַכער, שוסטער; באַציאונגען בײַ דראָשקאַזשעס און קוילן-טרעגער.

XV. די אַנאַרכיסטן און די אידישע אַרבעטער־באַוועגונג.

105. פֿאַרשיידענע ריכטונגען אינם אַנאַרכיזם אין רוסלאַנד.

(פֿון ז. ראַגדאַיעוו'ס פֿאָרטראָג צום אינטערנאַציאָנאַלן אַנאַרכיסטישן קאָנגרעס אין אַמסטערדאַם אין 1907. „דער זשערמינאַל“. ניו־יאָרק. נומ. 4. 1910).

...נאָך אַ לאַנגער האַפּסקע איז דער אַנאַרכיזם ווידער דערשינען אין רוסלאַנד אין 1903־טן יאָר אין דער פֿאָרם פֿון רעוואָלוציאָנערער אַרבעטער־באַוועגונג.

...אין 1903 איז דערשינען דער ערשטער רוסיש־אַנאַרכיסטישער אָרגאַן „כליעב אי וואָליאַ“, וועלכער האָט געציילט צווישן זיינע מיטאַרבעטער קראָפּאָטקינען[137], טשערקעסאָוון, איליאַשעווילין און אַנדערע. די אַנאַרכיסטישע פּראָפּאַגאַנדע האָט זיך קאָנצענטרירט הויפּטזאַכלעך אין זשענעווע און אין לאָנדאָן; אין זשענעווע צווישן די רוסישע סטודענטן, אין לאָנדאָן צווישן דעם צאָלרייכן אידישן פּראָלעטאַריאַט, וואו ס'האָט ערשיינט אויך די אַנאַרכיסטישע צייטונג אין אידיש, דער „אַרבעטער פֿריינד“... אין פֿאַרלויף פֿון אָט דעמזעלבן פּעריאָד זיינען אויך דערשינען די רוסישע אַנאַרכיסטישע צייטונגען „טשאָרנאָיע זנאַמיאַ“ (די שוואַרצע פֿאָן), „נאָווי מיר“ (די נייע וועלט) און „בעזנאַטשאַליע“ (אָן הערשאַפֿט).

אין 1903 יאָר פֿאָרן פֿיל כאַוויירים פּראָפּאַגאַנדיסטן אַריין קיין רוסלאַנד און נעמען אהין אַריבער די ערשטע פּאַקעטן פֿון אַנאַרכיסטישע ליטעראַטור.

די ריין אַנאַרכיסטישע גרופּן גרינדן זיך אין רוסלאַנד ערשט אָנפֿאַנג 1904, צוערשט אין אָדעס און ביאַליסטאָק, דערנאָך אין טשערניגאָווער גובערניע. אין 1905 הויבט זיך אָן אַן אַנאַרכיסטישע פּראָפּאַגאַנדע אין פּוילן (וואַרשע), אין קאַווקאַז (קוטאַאיס), אין ניי־רוסלאַנד און אין אוקראַינע (קיעוו, זשיטאָמיר, קאַטערינאָסלאַוו), אין אייניקע שטעט פֿון צענטראַל־רוסלאַנד (פּעטערבורג, מאָסקווע א. אז. וו.) און אין אוראַל (יעקאַטערינבורג).

...אין אָנפֿאַנג מאַכט מען בלויז פּראָפּאַגאַנדע צווישן דעם אינדוסטריעלן פּראָלעטאַריאַט. נאָר שפּעטער דערגרייכט זי אויך די פּויערים־מאַסע, די סאָלדאַטן, די מאַטראָסן, די סטודענטן און זאָגאַר דעם „לומפּן־פּראָלעטאַריאַט“ פֿון די פּאָרטן.

...דאָס פּראָגראַם און די ריכטונג, וואָס זיינען געשאפן געוואָרן דורך דער „כליעב אי וואָליאַ“, זיינען דאָס פּראָגראַם און די ריכטונג פון דעם אינטער-נאַציאָנאַלן אנאַרכיזם. דאָס איז די סינדיקאַליסטישע ריכטונג אין דער רוסיש-אַנאַרכיסטישער באַוועגונג. דידאָזיקע ריכטונג („כליעבאָוואָלצי“) האָט אין רוס-לאַנד און אין אויסלאַנד די רייכסטע ליטעראטור: אין דער שווייץ פילע בראָשורן, 24 נומערן „כליעב אי וואָליאַ“, און איצט נאָך די צוויי צייטונגען „ליסטקי כליעב אי וואָליאַ“ און דעם „בורעוועסטניק“. מע מוז דאָ אויך דער-מאָנען די אנאַרכיסטישע צייטונגען, וועלכע זיינען ארויסגעגעבן געוואָרן אין טיפליס אין דער גרוזינישער שפּראַך: „דער שטורם-גלאָק“ (14 נומערן), „די שטימע“ (8 נומערן) „די קליינע צייטונג“ (13 נומערן) און „דער ארבעטער“ (60 נומערן), וועלכע האָבן אלע פארטראָטן די ריכטונג פון דער „כליעב אי וואָליא“. די פּאַרטרעטער פון דערדאָזיקער ריכטונג זיינען געוועזן טעטיק הויפּטזאַכלעך אין צאָפן-רוסלאַנד, אף אוראַל, אין טשערניגאָווער גובערניע, אפן קאַווקאַז און אויך טיילוויז אין ניי-רוסלאַנד, און אין עטלעכע שטעט פון דער ליטע. מע קען אויך געפינען א געוויסע נאָענטקייט צווישן דער ריכטונג, מאַכמעס איר שטעלונג צו דעם סינדיקאַליזם, און די אנאַרכיסטן, וועלכע האָבן זיך גרופּירט ארום דער צייטשריפט „די נייע וועלט“ („נאָוואמירצי“).

אין איר פּראָגראַם, וואס איז אונטערגעשריבן פון דער „אנארכיסטיש-סינדיקאַליסטישער גרופּע פון דאָרעם-רוסלאנד“, טרעט די „נייע וועלט“ שארף ארויס קעגן דעם „אומאטיווירטן טעראר“ (דאָס הייסט ווארפן באָמבעס אין קאפע הייזער, טעאטערן, רעסטאָראנען און אנדערע בורזשואזע עפנטלעכע פלע-צער) און שלאגט פאָר די כאוויירים זיך צו ארגאניזירן אין געהיימע אנארכיס-טישע פאַריינען, וועלכע זאָלן אַריינגיין אין די „אומפארטייאישע“ פּראפעסיאָ-נעלע פאריינען, אום דאָרט צו מאַכן פּראָפּאַגאַנדע פאַר די אַנאַרכיסטישע אידייען און צו קעמפן קעגן די שטרעבונגען פון די סאָציאַליסטן צו געווינען די אַרבעטער-באוועגונג פאַר די אינטערעסן פון דעם פּארלאמענטאַרישן קאמף, דאס הייסט צו קעמפן דאָרט קעגן דעם איינפלוס פון די מלוכע-סאָציאליסטן.

„די נייע וועלט“ אונטערשיידעט זיך אויך פון די אנדערע אַנאַרכיסטישע ריכטונגען דערמיט, וואָס זי באַזירט זיך אף דער מאַרקסיסטישער פילאָסאָפיע. די אַנאַרכיסטן פון דער „נייער וועלט“ זיינען טעטיק הויפּטזאכלעך אין דאָרעם-רוסלאנד (אָדעס און אויך קיעוו און קריוואי ראָג); זיי האָבן אַרויסגעגעבן אין אויסלאנד די צייטונג „די נייע וועלט“ און אין אָדעס דעם „פרייען אַרבעטער“; אכוץ דעם, האָבן זיי אַרויסגעגעבן צוויי בראָשורן פון נאָוואָמירסקין: „מאַני-פעסט פון די אנאַרכיסטן-קאָמוניסטן“ און „די באגרינדונג פון דעם סינדיקא-ליסטישן אַנארכיזם“.

מע געפינט אויך אין רוסלאנד אַנאַרכיסטן-קאמוניסטן אנטי-סינדיקאליסטן. א טייל פון זיי זיינען ריינע אנטי-סינדיקאליסטן און קעגנער פון יעטווידער קאמף פאַר די באלדיקע באדערפענישן פון די ארבעטער-מאסן, די אנדערע ווידער, וועלכע זיינען ווייניקער קאָנזעקווענט, פארלייקענען בלויז דעם לעגאלן

(אומפאַרטייאיש) סינדיקאַליזם און זעען אין דעם קאַמף פאַר די באַלדיקע עקאָנאָמישע באַדערפעניש אַ „טרויעריקע נויטווענדיקייט".

די ערשטע האָבן זיך גרופּירט אַרום דער צייטשריפט „אַן הערשאַפט" („בעזנאַטשאַלצי"), די צווייטע — אַרום דער צייטונג „די שוואַרצע פאָן" („טשערנאָזנאַמצי").

„...„בעזנאַטשאַליע" טרעט אַרויס אין נאָמען פון די אַרבעטסלאָזע און פון דעם „לומפּן-פּראָלעטאַריאַט" קעגן יעדער פּראָפעסיאָנעלער באַוועגונג. זי גלויבט, אַז זי וועט קענען אָרגאַניזירן מיט דער הילף פון די דערמאָנטע עלעמענטן גאַנצע „מאַכנעס פון רעוואָלוציאָנערן", וועלכע זאָלן אָנפירן אַ פּאַרטיזאַנישן קריג זוירכן טעראָר און פאַרניכטן אי דאָס קאַפּיטאַל, אי די מלוכע. נאָך איר מיינונג נאָך דאַרף מען ניט פירן קיין שום קאַמף פאַר דער פאַרקלענערונג פון דעם אַרבעטס-טאָג אָדער די פאַרגרעסערונג פון דעם אַרבעטס-לוין; נאָך מער, זי האַלט, אַז די אַרבעטער-מאַסן זיינען שוין אָן דעם אויך גענוג פאַרזונקען אין דעם זומפּ פון די „באַלדיקע פאַרבעסערונגען". די אויפגאַבע פון אַנאַרכיסטן איז אַרויסצורופן אין די מאַסן דעם רעוואָלוציאָנערן שטורם, וואָס איז פעאיק צו ברענגען די פאַרניכטונג פון דער קאַפּיטאַליסטישער אָרדענונג און דער מלוכע. דער פּראָלעטאַריאַט האָט בלויז איין זאַך צו פאָדערן פון דער בורזשואַזיע, דאָס איז, אַז זי זאָל אַרונטער פון מאַרק, וואָרום „דער טויט פון דער בורזשואַזיע איז דאָס לעבן פון די אַרבעטער".

די אַנאַרכיסטן פון דער „בעזנאַטשאַליע" האָבן אַרויסגעגעבן אין אויסלאַנד און אַריינגעפירט קיין רוסלאַנד עטלעכע בראָשורן, ווי דאָס ביכל פון בילבעי קעגן די סאָציאַל-דעמאָקראַטן, „פאַר דער ערד און דער פרייהייט" פון דעריאַבין, „אונזער טאַקטיק" פון ראָסטאָווצעוו, און ענדלעך פיר נומערן פון זייער צייטשריפט „בעזנאַטשאַליע". ניט לאַנג צוריק איז אַרויסגעגעבן געוואָרן אין פּויליש און אין אידיש אַ צייטונג, וועלכע פאַרטרעט דידאָזיקע ריכטונגען („די רעוואָלוציאָנס-שטימע"). די אַנאַרכיסטן פון דער „בעזנאַטשאַליע" האָבן ניט אַרויסגעוויזן קיין טעטיקייט אין רוסלאַנד. זיי זיינען געווען פאַרטראָטן אין די גרופּן פון קיעוו, פון פּעטערבורג, פון וואַרשע און אויך פון טאַמבאָוו און פון מינסק.

...די אַנדערע אַנאַרכיסטישע אַנטי-סינדיקאַליסטן האָבן זיך גרופּירט צוערשט אַרום דער צייטשריפט „טשאָרנאָיע זנאַמיאַ", דערנאָך אַרום דעם „בונטאַר". ניט האָבנדיק קיין שום ליטעראַטור, האָבן זיי אויסגעפירט אַ גרויסע צאָל פון טעראָריסטישע אַקטן קעגן דער בורזשואַזיע, וועלכע מע האָט זייער ריכטיק כאַראַקטעריזירט, אַנרופנדיק זיי „אומאַטיווירטע טאַטן"... די אַנאַרכיסטן פון דער „טשאָרנאָיע זנאַמיאַ" האָבן געוואָרפן באָמבעס אין ליבמאַנס קאַפעהויז אין אָדעס, אין דעם האָטעל „בריסטאָל" אין וואַרשע און אין שוואַרצס רעסטאָראַן אין ריגע.

דער „אומאָטיווירטער טעראָר" קעגן אַ בורזשוא האָט ניט אַלס סיבה די אָדער יענע טאַט פון דעמדאָזיקן בורזשוא, נאָר בלויז דעם פאַקט, וואָס ער באַלאַנגט צו דעם קלאַס פון פּאַראַזיטן און עקספּלואַטאַטאָרס. די אַנאַרכיסטן

פון דער „טשאָרנאיע זנאמיא״ דענקען, אז זיי װעלן אף אזא אופן שאַרפער מאכן דעם קאמף פון אלע אונטערדריקטע קעגן אלע אונטערדריקער.

...א ביטערער קריזיס פון ארבעטסלאָזיקייט... האט דערװעקט א סימפאטיע צו די „אומאטיװירטע״ טעראָריסטישע טאטן, װעלכע די „טשארנאיע זנאמיא״ האָט געפּריידיקט.

נאך א כאראקטערצוג פון דעמדאזיקער ריכטונג איז איר קעמפן קעגן דעם, אז אנארכיסטן זאָלן ארײנגײן אין די אומפאַרטייאישע פּראָפעסיאָנעלע אַרבעטער-פאַרײנען, װעלכע פּריידיקן דעם לעגאלן קאמף פאר א מינימום פון פארבעסערונג (צום ביישפּיל דעם אכטשאעדיקן ארבעטסטאָג, א טאָג רו אין דער װאָך א. אז. װ.).

דענקענדיק, אז די אנארכיסטן-קאָמוניסטן מוזן אנפירן דעם רײנעם קלאסן-קאמף און ניט נעמען אין באטראכט די ענדערונגען פון די מלוכע-פארמען (װען עס זאָל זיך אפילע האנדלען אײנצופירן א דעמאקראטישע רעפּובליק), אנערקענען זיי קיין אנדער זאך ניט, נאָר די אומלעגאלע דירעקטע אקציאָן.

...די אנארכיסטן פון דער „טשאָרנאיע זנאמיא״ האָבן שטענדיק געארבעט מיט די אנדערע אנארכיסטישע פראַקציעס, און בלויז ניט לאַנג צוריק האָבן זיי געגוּמען גרינדן באזונדערע גרופן; די סיבע פון דעם אָפּטײלן זיך איז געװען די מײנונגס-פארשײדנהײט מיקויעך דער פראגע פון אנטײל נעמען אין דער אומפּארטייאישער פּראפעסיאנעלער באװעגונג. אגיטירנדיק פאר אױסשליסלעך אנאַרכיסטישע.. געהײמע פּראָפעסיאנעלע פאַרײנען, פאַרדאַמען זיי אלע אנדערע פארמען פון דער ארבעטער-באװעגונג,—דעם רעװאלוציאָנערן סינדיקאליזם אזוי װי דעם טרעד-יוניאָניזם.

אין 1906 האָבן זיך אין זײערע רײען געפונען צװײ טיפּן פון קעמפער: די „אומאָטיװירטע״ טעראָריסטן און די „קאָמונארן״. די ערשטע פירן דורך אינדיװידועלע אטענטאטן דעם קאמף קעגן דער בורזשואזיע; די אנדערע סטארען זיך צו פארפולקומען דעם קאמף דורך דער פראָקלאמירונג פון דער אנארכיסטישער קאמונע אין די שטעט און די דערפער. די „קאמונארן״ זאגן אומגעפער אזוי: װען דיזע קאמונעס זאָלן זיך גרינדן בלויז אין א באשטימטער געגנט, װען זיי זאלן אפילע אונטערגײן—מאכט עס װיניציק װאָס אױס; פּונקט װי גלאַנציקע מעטעארן, װעלן אָט די פארזוכן ניט פארלאָרן גײן אומזיסט, זיי װעלן טרײבן דעם ארבעטער צו קעמפן װײטער און װײטער ביז דעם ענדלעכן טריאומף פון דעם פּראלעטארישן אידעאל. דידאזיקע ריכטונג האָט זיך הױפּטזאכלעך אנטװיקלט אין ניי-רוסלאנד, אויסגעמישט מיט אנדערע ריכטונגען.

גרופן, װאָס זײנען געװען פארמירט אויסשליסלעך פון אנהענגער פון דער „טשארנאיע זניאמע״, האָבן עקזיסטירט אין אָדעס, װארשע און ביאליסטאָק...

106. די עוואָלוציע פון דער אַנאַרכיסטישער טאַקטיק.

(רעזאָלוציע פון דער אַנאַרכיסטישער קאָנפערענץ פון ליטע און פּוילן אין יוני 1907, „פּאָלקסצייטונג" נום. 423, 1907).

1) נעמענדיק אין באַטראַכט די אָפּגעזונדערטהייט און די איזאָלירונג פון די אַנאַרכיסטישע גרופּעס, וואָס ווייזט די קאָנפערענץ אָן אַף דעמדאָזיקן וויכטיקן כיסאָרן פון דער אַנאַרכיסטישער באַוועגונג, און קעדיי די טעטיקייט פון די גרופּעס זאָל זיין מער פּרוכטבאַר און פּלאַנמעסיק, רופט די קאָנפערענץ צו אַ פעדעראַציע פון אַלע גרופּעס.

2) נעמענדיק אין באַטראַכט, אַז אַלע עקספּראָפּריאַציעס, וועלכע זיינען געמאַכט געוואָרן ביז איצט דורך די אַנאַרכיסטישע גרופּעס צוליב אָרגאַניזאַציאָנע צילן, זיינען געווען קליינע, אָפטע און שלעכט אָרגאַניזירט, וואָס עס האָט געבראַכט צו דעם, אַז עס זאָל לאַכלוטן אומזיסט פאַרלאָרן גיין מאַטעריעלע און מאָראַלישע קרעפטן, פאַרוואָרפט די קאָנפערענץ אַזעלכע אַרט עקספּראָפּריאַציעס און זאָגט זיך אַרויס פאַר גרויסע, אָרגאַניזירטע דורך דער „פעדעראַציע פון אַלע גרופּעס" עקספּראָפּריאַציעס אין קרוינישע און פּריוואַטע איינריכטונגען. נאָר אַזאַ פעדעראַציע פון גרופּעס איז פעאיק צו אָרגאַניזירן גרויסע עקספּראָפּריאַציעס פאַר די באַדערפענישן פון דער גאַנצער אַנאַרכיסטישער באַוועגונג, און נאָר זי קען צוועקמעסיק און שפּאָרזאַם אויסברענגען די געלט-מיטלען, וועלכע באַקומען זיך דורך „עקסן".

3) באַטראַכטנדיק די באַציאונגען און די קאַמפּס-טאַקטיק פון די דעמאָקראַטישע סאָציאַליסטישע פּאַרטייען קעגן אונז, אַנאַרכיסטן, האָט די קאָנפערענץ געפונען, אַז די אויבנדערמאָנטע פּאַרטייען, ניט האָבנדיק די מעגלעכקייט צו קעמפן קעגן דעם אַנאַרכיזם אידייאיש און מיינענדיק, אַז זיי האָבן צו טאָן מיט איינצלנע פּערזאָנען, ווענדן אָן פּראָוואָקאַטאָרישע קאַמפּס-מיטלען. צוליב דעם אַלץ, לייגט די קאָנפערענץ פאָר אַלע גרופּעס צו קעמפן קעגן דידאָזיקע ביז דורך פּראָפּאַגאַנדע און דורך דערקלערונג דער מאַסע זייער אויפירונג און אין ערנסטע צופאַלן אָנעמען מיטלען, ווי קעגן פּראָוואָקאַטאָרן.

4) באַטראַכטנדיק די טאַקטיק פון די אַנאַרכיסטן און אַנדערע פּאַרטייען, לייגט די קאָנפערענץ פאָר די גרופּעס צו קעמפן אָפן אַנטשיידנסטן אויפן דורך פּראָפּאַגאַנדע קעגן די פּראָפעסיאָנעלע פאַריינען, אין וואָס פאַר אַ פאָרם און אונטער וואָס פאַר אַ נאָמען זיי זאָלן ניט עקזיסטירן, ווי קעגן אַ געפערלעכן און גאַנאָווישן מיטל פון דער בורזשואַזיע, קעדיי אַראָפּצופירן דעם אַרבעטער פון זיין רעוואָלוציאָנערן וועג אַפן וועג פון קאָמפּראָמיסן און אָפּמאַכונגען, וועלכע פאַרדונקלען זיין רעוואָלוציאָנערן קלאַסן-באַוואוסטזיין.

5) די קאָנפערענץ זאָגט זיך אַרויס פאַר עקספּראָפּריאַציע פון פּראָדוקטן נאָר אין פאָלגנדער פאָרם:

אָרגאַניזירטע מאַסן-עקספּראָפּריאַציעס פון פּראָדוקטן ביי אַן אַלגעמיינעם

שטרייק, לאָקאַוטן, ארבעטסלאָזיקייט און ד. ג. און ווארפט אָפּ די פּילאַנ־טראָפּישע הילף פון דער בורזשואַזיע און אנד. פּאָליטישע פּאַרטייען, די הילף, וועלכע ווערט געווייגלעך ארגאַניזירט בא געזעלשאפטלעכע אומגליקן, ווי: ביליקע גאָרקיכן, קאַסן פאַר ארבעטסלאָזע און ענלעכע איינריכטונגען, וועלכע אַנטוויקלען א בעטלערישע פּסיכאָלאָגיע און פאַרניכטן דער רעוואלוציאָנערן אַקטיון קאַמף.

6) קאָנספּיראַציע.

107. די אנארכיסטן בא דער ארבעט.

(א בריוו פון ביאַלאסטאָק, „פאָלקסצייטונג“ נומ. 74 פון 28 מאי 1906).

בא אונז אין ביאַליסטאָק האָט אָנגענומען די טעטיקייט פון די אנאר־כיסטן אסאך א ברייטערן כאראַקטער, ווי אין פיל אנדערע שטעט; בא אונז באנוגענען זיי זיך ניט מיט עקספּראָפּריאציעס, מיט דעם „רעוואָלוציאָנערן אָנ־פאַל אָף דעם פּריוואַט-אייגנטום“, ווי זיי באפּוצן דאָס, נאָר זיי פירן דאָ אויך א פּראָפעסיאָנעלן קאַמף, מישן זיך אריין אין דער פּראָדוקציאָן, ווילן איינ־רעגולירן דעם פאַרקער פון סכוירעס, שטעלן שטרייקן און אַז. וו.

מיט א קורצע צייט צוריק איז די ארבעט פון די אנארכיסטן אוועק גאַנץ לעבעדיק: טאָג צו טאָג האָבן געקנאַקט די באָמבעס, די שטאָט האָט געקאָכט, עס האָט זיך מוירעדיק געטומלט; עס האָט זיך געקענט אויסדוכטן פון דער זייט, אז די אנארכיסטן האָבן באַקומען די גרעסטע ווירקונג אָף דעם גאַנצן היגן פּראָלעטאריאט, און האָבן שוין גאָר איינגעשלונגען דעם „בונד“, נאָר...

נאָר פון דעם גאַנצן ליאַרעם האָט זיך אויסגעלאָזן גאָרניט; דער גלענצנדער פייערווערק איז פאַרשוואונדן, און דער גאַנצער ביאַליסטאָקער ארבעטער־קלאס האָט דערזעען דעם אנארכיזם אין זיין ריכטיקן געשטאַלט, אין א געשטאלט פון א שרעקלעך ווילדן, זינלאָזן קאַמף, וואָס טראָגט די גרעסטע געפאַר פאַר דעם פּראָלעטאריאַט, ער צערייסט און צעברעקלט די פּראָלעטאַרישע קרעפטן, פאַרבלענדעט און פאַרדארבט די אומוויסנדע מאסע.

איך וועל דאָ ברענגען אייניקע כאראַקטעריסטישע פאַקטן, וועלכע וועלן דאָס קלאר באשטעטיקן.

מיט א פּאָר וואכן צוריק האָבן די אנארכיסטן ארייננעוואָרפן א באָמבע אין קלעצקיס געשעפט. קלעצקי האַנדלט מיט גאלאַנטעריי־סכוירע און מיט שוכוואַרג, וועלכע ער שרייבט אויס פון ווארשע. די אנארכיסטן האָבן איינ־געפונען, אַז מע טאָר ניט אויסשרייבן קיין שוכוואַרג פון אנדערע שטעט, ווייל דאָס נעמט אָפּ ארבעט בא ביאַליסטאָקער שוסטער; דעריבער האָבן זיך די אַנאַרכיסטן געווענדעט צו קלעצקין מיט א פאָדערונג, ער זאָל ניט אויסשרייבן מער קיין שוכוואַרג פון אנדערש וואו, נאָר ער זאָל עפענען א ווערקשטוב, וועלכע זאָל ארבעטן שוכוואַרג אָף זיין מאגאַזין, און אז קלעצקי האָט ניט איינגעשטימט, האָט מען אים געוואלט נויטן מיט געוואלט: און מע האָט אים

טאקע אריינגעוואָרפן אין געשעפט א באָמבע; עס פאַרשטייט זיך, קיין גוטעס האָט די באָמבע ניט אויפגעטאָן; קיין ווערקשטוב האָט זיך ניט געעפנט, מער ניט דער געשעפט איז רואינירט, עטלעכע פּראָלעטאַריער—פּריקאַזטשיקעס—זיינען געבליבן אָן ברויט. אָט אַזוי איז טאַקע גלענצנד מעקוים געוואָרן דער פּאָסעק פון אנארכיסטן, אז דער „גייסט פון צעשטערונג איז אין דערזעלבער צייט דער שאַפנדער גייסט".

אָט אזוי פירן דעם ריינעם—„פּראָלעטאַרישן" קאַמף די עמעסע קאָמוניסטן-אַנאַרכיסטן.

און ווען אונזערע אַרבעטער ווייזן אויף די אנארכיסטן, ווי פאַלש, ווי אונזיניק איז זייער פאָדערונג, מע זאָל ניט אויסשרייבן קיין סכוירע פון וואַרשע, ווייל דאַן בלייבן דאָך דאָרטיקע שוסטער אָן ארבעט און אזוי ווי באלד ביאַליסטאקער ארבעטער וועלן ניט צולאָזן קיין סכוירעס פון אַנדערע שטעט, וועלן קענען ארבעטער פון אַנדערע שטעט פאָדערן, אז מע זאָל דאָרטן ניט אַריינפירן קיין ביאַליסטאקער סכוירעס, ענטפערן זיי: פאר ווארשע זאָרגן מיר ניט; ניט אונזער דאיגע! יעדער זאָרגט פאר זיך.

אט אַזוי פלאנצן איין אנארכיסטן פּראָלעטאַרישע אָכדעס.

עס איז אינטערעסאַנט צו באמערקן, אז גלייך נאָך דער געשיכטע מיט קלעצקיס באָמבע האָט זיך פאַרשפּרייט א שטארקער קלאַנג וועגן די ווארשעווער שוכווארג-פאבריקאַנטן, אז זיי האָבן באשלאָסן ניט צו קויפן קיין לעדער אין ביאַליסטאק, אויב די אנארכיסטן וועלן ניט צולאָזן אריינצופירן זייערע סכוירע. די ווארשעווער פאַבריקאַנטן ווילן דערמיט אויפרייצן די ביאַליסטאקער גארבערס אף די ביאַליסטאקער שוסטער, אום גוט אנצולערנען די אנארכיסטן; אָט אַזוי ווילן די אַנאַרכיסטן איינרעגולירן די פּראָדוקציאָן און אזוי ווילן די אנאַרכיסטן איינרעגולירן די פּראָדוקציאָן און אזוי דערנעענטערן זיי דעם קאָמוניסטישן אידעאל.

... א נאָך א גרעסערן רוישעם האָט אָנגעמאכט אין שטאָט דער שטרייק פון די ניטיאָרעס*) אין די שפּינערייען. דעם שטרייק האָבן אָנגעפירט די אנארכיסטן, די ניטיאָרעס זיינען אלע קריסטלעכע ארבעטער.

... דאס זיינען יונגע אַרבעטער פון אַ יאָר 15—16; זיי פאַרדינען געוויינלעך פון 2 רובל 50 ביז 3 רובל אַ וואָך, זיי האָבן אַרויסגעשטעלט אַ פאָדערונג העכערן זייערע סכירעס ביז 5 רובל אַ וואָך. נאָך אויסער דעם האָבן זיי געפאָדערט, מע זאָל זיי ניט אָפּרעכענען פאַר „פּראָגול" אָדער ווי זיי רופן דאָס אָן דאָ „סוויענטאַ ניע סוויענטאַ", דאָס הייסט, ווען זיי קומען ניט צו דער אַרבעט אין אַ וועלכן ניט איז יאָנטעוו, אויסער די אָפיציעלע יאָנטויווים, טאָר דער באַלעבאָס זיי ניט אַראָפּרעכענען. די פּ. ס. ד. האָבן צוגעזאָגט די ניטיאָרעס, אַז זיי וועלן אָנפירן דעם שטרייק, נאָר זיי האָבן זיי געבעטן אָפּוואַרטן ביז נאָך דעם 1-טן מאַי, קעדיי דעם 1-טן מאַי זאָל מען דורכפירן אַ פּאָליטישן שטרייק, און אין אַ קורצע צייט נאָכדעם וועט מען קענען אָנפאַנגען דעם ריין עקאָנאָמישן שטרייק פון די ניטיארעס; די אָרגאַניזאַציע פון בונד האָט

*) א פאך אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע.

זיך אַנטזאָגט צו פירן דעם שטרייק נאָך צוליב אַנדערע טעמים, איבערהויפּט איז די אָרגאַניזאַציע ניט געווען איינשטימיק מיט זייער פאָדערונג „סוויענטאָ ניע סוויענטאָ”.

דאָ האָבן זיך אַריינגעמישט די אַנאַרכיסטן און אָנגעהויבן צו אַגיטירן, מע זאָל זיך גלייך שטעלן אַף דעם שטרייק און מע איז געגאַנגען אַף איינציקע פאַבריקן מיט רעוואָלווערן אַראָפּנעמען די אַרבעטער. עס האָט זיך איינגעגעבן די אַנאַרכיסטן אַראָפּנעמען פון דער אַרבעט אַלע ניטיאָרעס, אַ מאַן 400. און וויבאַלד די ניטיאָרעס שטייען, שטעלן זיך אָפּ די שפּינערייען. און אָט איינגיכן וועט ניט זיין קיין פוטער, דאס הייסט שטאָף פאַר די וועבערייען. עס האָט געקענט אויסוואַקסן אַן אַלגעמיינער שטרייק אין דער גאַנצער טעקסטיל־פּראָדוקציע. עס איז מעגלעך, אַז די אַנאַרכיסטן האָבן זיך טאַקע אַזוי אָנגעכאַפּט אָן די ניטיאָרעס, ווייל מיט זייער שטרייק שטעלט מען איין אַן אַלגעמיינעם שטרייק. נאָר אויסער די ניטיאָרעס האָבן די איבעריקע אַרבעטער פון אָנפאַנג מיטגעפילט דעם שטרייק, זיי האָבן אַלע געגלויבט אין די באָמבעס און האָבן גערעכנט, אַז אויב מע וועט נאָכגעבן די ניטיארעס, וועלן דאַן די שפּינער אַרויסשטעלן זייערע פאָדערונגען און מע וועט זיי אויך מוזן נאָכגעבן; קיין ברייטע אַגיטאַציע האָט זיך ניט געפירט צווישן די מאַסן, קיין אָרגאַניזירונג, קיין אויסרעכענונג; אַף איין זאַך האָט מען געהאָפּט — אַף די באָמבעס פון די אַנאַרכיסטן.

און אין דער היגזיכט האָבן די אַנאַרכיסטן געאַרבעט מיט גרויס ענערגיע; יעדן טאָג האָט מען געוואָרפן אַ באָמבע אין די הייזער פון די פאַבריקאַנטן אָדער זייערע פאַרוואַלטער; די גאַנצע שטאָט איז געווען טעראָריזירט! קימאַט ווי אַלע פאַבריקאַנטן האָבן צוגעמאַכט די פאַבריקן און זיינען אַרויסגעפאָרן אין אויסלאַנד, זיי האָבן פעסט באַשלאָסן אַף קיין פאַל ניט נאָכצוגעבן די אַרבעטער; די אַרבעטער האָבן אָנגעהויבן הונגערן, די אַנאַרכיסטן זיינען געגאַנגען קלייבן געלט איבערן שטאָט און מיט געוואַלט אַרויסרייסן נעדאָוועס פאַר די שטרייקנדע; די עלטערע אַרבעטער, די שפּינער, האָבן זיך גלייך קלאָר געמאכט, ווי פאַלש זיינען געווען זייערע האָפענונגען, וואָס ניט איז צו געווינען פון דעם שטרייק און זיי האָבן זיך געקליבן צו גיין אַף סוראַזשער גאַס שלאָגן די אנארכיסטן. די דעמאָראַליזאַציע האָט אָנגעהויבן צו וואַקסן, דאַן האָבן די אַנאַרכיסטן פארשפּרייט אַ פּראָקלאמאציע אַף רוסיש, אין וועלכער זיי דערקלערן, אַז די באָמבעס-וואַרפן איז מער ניט ווי אַ מאַנעוור, אַז דער קאַמף וועט זיך נאָך אָנהויבן, די באָמבעס איז אַ צוגרייטונג צו דעם מ א ס ן - ק א מ ף; נאָר דאס איז געווען קלאָר, אפילו פאַר דער אומבאוואוסטזיניקסטער מאַסע, אַז דעם שטרייק האָט מען פאַרלאָרן און אַז די אנארכיסטן האָבן זיי מער ניט פארבלענדעט מיט די באָמבעס, אַז אין דער ווירקלעכקייט זיינען די אנארכיסטן שוואַך און זייער גאנצע טאַקטיק איז זייער א שעדלעכע פארפירונג.

... די ארבעטער האבן דעם שטרייק פאַרלאָרן. איינציקע פאבריקן האבן זיך געעפנט, נאָר מיט דעם תּנאַי, אַז די ארבעטער זאָלן צוזאגן, אַז זיי וועלן אַ

געוויסע צייט — א מאָנאטן דריי — ניט שטרייקן; איינע פון די גרעסטע פאַב־ריקן, קאָמיכאָווס פאבריק, איז צוגעמאכט נאָך אַדהאיאָם. די ארבעטער ליידן הונגער און זוכן אלערליי מיטלען ווי צו עפענען די פאבריק. זיי האבן זיך געווענדעט צו פּאָליציי, צום גובערנאַטאָר, ער זאָל בעטן דעם באלעבאָס עפע־נען די פאבריק.

אָט צו וועלכע רעזולטאטן עס האט געבראכט די טאקטיק פון די אנאר־כיסטן.

XVI. די סאציאליסטישע פראקציעס אין ציאניזם.

108—110. די ציאָניסטיש־סאָציאַליסטישע ארבעטער־פארטיי (ס.ס.) [138].

א. די גרונד-לאַגע פון דער ציאָניסטיש-סאָציאַליסטי-שער טעאָריע.

(„אונזערע אויפגאבען" נומ. I. „דער נייער וועג" פון 28-טן אפריל 1906).

... דער אידישער פראָלעטאריאט לעבט און אַנטוויקלט זיך בא באזונדערע באדינגונגען, א גאנצע קייט פון היסטאָריש-עקאנאמישע אורזאכן האבן גוירעם געווען, אז עס האָבן בא דער אידישער נאציע ניט געקענט אנטשטיין די הע-כערע פאָרמען פון דער קאפיטאליסטישער פראָדוקציע און צוזאמען מיט זיי א גרויסע און שטארקע אינדוסטריעלע בורזשואזיע, וועלכע זאָל זיין פארבונדן מיט דעם אידישן פאָלקס-אָרגאניזם און פראָדוקציאָנס-פראָצעס.

... דעם אידישן ארבעטער קומט אויס אף אַזא אויפן צו פירן זיין קלאסן-קאמף אין די ענגע ראמען פון דער קליין-פראָדוקציע, וועלכע עס האָט אין זיך ניט די טענדענץ צו פראגרעסיווער אנטוויקלונג, וואו די ארבעטס-לאגע איז שרעקלעכער אלס אומעטום. בא אזעלכע באדינגונגען מוז שטארק פארהאלטן ווערן דער צאָליקער וואוקס פונם פראָלעטאריאט, מוז געשטערט ווערן זיין נאָרמאלע סאציאליסטישע אנטוויקלונג.

... די פראָטעסט-געפילן פון אידישן ארבעטער קעגן דער שרעקלעכסטער עקספלואטאציע, וואס הערשט אין די פינסטערע ווינקלען פון זיינע קליינע ווערקשטאטן, די דערביטערניש קעגן דעם נאציאָנאלן דרוק, אונטער וועלכן ער לעבט, גיסן זיך צוזאמען מיט די רעוואָלוציאָנער-סאָציאליסטישע געדאנקען, וועלכע באהערשן אים אלס אן ארבעטער, און דערדאָזיקער סכום פון געפילן און געדאנקען, וועלכע בילדן זיין סאָציאליסטישע אידעאָלאָגיע, פארטיפן און פארשארפן זיין קלאסן-קאמף. נאר אין די שוויץ-ווארשטאטן [139] פון דער אידישער הויז-אינדוסטריע, אין די קליינע פינסטערע און שמוציקע ווארשטאטן פעלט דער שטיק-פונקט פאר א ברייטן פראָפעסיאָנעלן און סאָציאליסטישן קאמף. ניט דער עקאָנאָמישער און ניט דער פאָליטישער שטרייק קענען דאָרט ברענגען צו באדייטנדע און באפרידיקנדע רעזולטאטן. אָט דערדאָזיקער קאָנפליקט צווישן די באדערפענישן פון אידישן ארבעטער-קלאס און די עקאָנאָמישע רא-

מען פון זיין עקזיסטענץ האט ביז אהער געבראכט דערצו, אז דער אידישער ארבעטער זאָל באוואוסטזיניק אָפּשוואכן דעם האסט פון זיין עקאָנאָמישן קאמף, אז דאס באוואוסטזיין פון שוין סאָציאליסטיש געשטימטע ארבעטער-שיכטן זאָל פארדונקלט ווערן אף רעכטס — „נעזאוויסימשצינע" און איר יורעש דער מינסקער פויאליי-ציאָניזם *),—אָדער נאָך לינקער—דער אנארכיזם.

די סאָציאלע אנטוויקלונג אָבער פונם אידישן פאָלק האט געשאפן אַן אנדער אויסוועג פאַר דעמדאזיקן טראגישן קאָנפליקט אין דעם לעבן פון אידישן ארבעטער. אינם אידישן לעבן באקומט אלץ א גרעסערע באטייטונג די עמיגראציע.

די אידישע קליין-פראָדוקציע אנטוויקלט זיך אין זייער אַ פאראָרימטע סוויווע, איז שטארק באגרעניצט אין איר וואקסן און איז ניט בעקויעך צו באַפרידיקן די שטייגנדע סאָציאלע באדערפענישן פון די אידישע פאָלקס-מאסן. דאָס רופט ארויס די אַלץ וואקסנדע עמיגראציע, וועלכע שאַפט פאר די אידישע ווירטשאפטלעכע אַנטוויקלונג נייע מעגלעכקייטן. פון איין זייט, פארבעסערט די עמיגראַציע די עקאָנאָמישע לאַגע אין די אויסוואַנדערונגס-לענדער און, פון דער אנדער זייט, רופט זי ארויס אין די איינוואנדערונגס-לענדער אַנדערע און נייע פראָדוקציע-צווייגן. די ברייטע אידישע פאלקס-שיכטן, וועלכע ווערן אַרויסגעשטויסן פון דער אידישער ווירטשאפט אין די לענדער פון דער אויסוואנדערונג, באַשאַפן אין די איינוואנדערונגס-לענדער א ספעציעלע אידישע ווירטשאַפטלעכע סוויווע, אין וועלכער עס הויבן זיך אָן קאָנצענטרירן גרויסע אידישע ארבעטער-מאסן... אַהין ווערט, אזוי צו זאָגן, געאָגראפיש אַריבערטראָגן די אידישע פראָדוקציע, זי ווערט דאָרט ווידערגעבאָרן אין אנדערע פאָרמען, בא אַנדערע באַדינגונגען.

וואָס געדיכטער און גרעסער עס ווערט די קאָנצענטרירונג פון דער עמיגרירנדער אידישער אַרבעטס-קראַפט אין די איינוואנדערונגס - לענדער, אַלץ גרעסער ווערט איר צוריקווירקונג אַף דער אידישער אַרבעטער-באַפעלקערונג אין די אויסוואנדערונגס-לענדער. עס אַנטוויקלט זיך ביסלעכווייז אַ קעגנזייטיקע ווירקונג פון דער אויסוואנדערונג און איינוואנדערונג, און אין דער קלאַסן=אידעאָלאָגיע פון אידישן אַרבעטער הויבט שוין אָן די עמיגראַציע צו פאַרנעמען אן אָרט פון אַ פאַקטאָר, וועלכער פאַרגרעסערט זיין ענערגיע און קלאַסן-קאַמף. אין איר ווייטערדיק אונאויפהערלעכן וואַקסן „פאַלט די אידישע עמיגראַציע אַריין אין אַ ווידערשפרוך מיט די פאָרמען פון קאָנצענטראַציע, וועלכע זי אַליין באַשאַפט, און שטרעבט איבערצוגיין אין פאָרמען פון קאָלאָניזאַציע. דאָס שפּיגלט זיך גלייך אָפּ אינם באַוואוסטזיין פון אידישן פראָלעטאַריאַט".

די איבערוואנדערונג ווערט אַ קראַפט. וועלכע פארשטארקט זיין קלאַסן=קאַמף; די קאָנצענטרירונג פון דער עמיגראַציע און איר איבערגאַנג אין קאָלאָניזאַציע ווערט אַ באשטאנדטייל פון זיין סאָציאַלן אידעאַל און דריקט זיך אויס אין טעריטאָריאַליזם, אינם שטרעבן צו שאַפן אַ אידישן נאַציאָנאַל-ווירטשאַפטלעכן אָרגאַניזם.

*) זע ווייטער ז.ז. 397—404.

די נאַציאָנאַלע סוויווע, אין וועלכער עס קומט פאר דער קלאַסן-קאַמף פונם אידישן פּראָלעטאַריאַט, גיט צו זיינע אינטערעסן און אויפגאבן נאָך אַ באַזונדערן כאַראַקטער. די אידישע ווירטשאַפט, ווייניקער באַשיצט פון קאָנקורענץ אַלץ די ניט-אידישע, פאַלט שנעלער אונטערן דראנג פון דער גרויס-אינדוסטריע. גרעסערע און גרעסערע מאַסן קליין-פּראָדוצירער ווערן רואינירט, פון זיי קען נאָר אַ גאַנץ קליינער טייל אריינקומען אין די רייען פון פּראָלעטאַריאַט, די איבעריקע ווערן איינגעשלונגען דורך דער אַלץ וואַקסנדער עמיגראציע. פאַרטיפט און פאַרשאַרפט ווערן די ווידערשפּרוכן פון אידישן לעבן, און די עמיגראַציע-אידעאָלאָגיע, פאַרוואַנדלט אין די אידעאָלאָגיע פון טעריטאָריאַליזם׳ הויבט אָן צו באַהערשן אַלץ גרעסערע פאָלקס-שיכטן. און וואָס מער די צעזייטקייט פון אידישן לעבן הויבט אָן איבערצוגיין אין איר קעגנזאַץ—אין צונויפזאמלונג, וואָס מער די עמיגראציע באַווייזט אירע קאָנצענטרירנדע טענדענצן, אַלץ געדיכטער ווערט די אטמאָספער פון נאַציאָנאלע געפילן און שטימונגען, אַלץ טיפער און רייכער דאָס נאציאָנאלע באוואוסטזיין. און דער אידישער פּראָלעטאריאט, וואָס זיין רעוואָלוציאָנערער קלאסן-קאַמף האָט צערודערט און באפרוכטבארט דאָס פאַרגליווערטע נאַציאָנאלע לעבן, ווערט דער פאַרטיידיקער פון די אינטערעסן פון אלץ גרעסערע פאָלקס-מאַסן, ער ווערט דער מיטלפונקט פון די באַפרייאונגס-באַוועגונגען אין דער אידישער נאַציע.

...אין זיין באַפרייאונגס-קאַמף מוז זיך דער אידישער פּראָלעטאריאט רעכענען מיט אַלע קעגנזעצלעכע טענדענצן פונם אידישן לעבן. ער איז פאַרינטערעסירט, אַז עס זאָל פאַרשטאַרקט ווערן די נאציאָנאלע ענערגיע פון די אידישע מאַסן, ווייל דאָס פירט צום טעריטאָריאַליזם; ער איז פאַרינטערעסירט, אַז עס זאָל רעגולירט און אָרגאַניזירט ווערן די עמיגראציע, ווייל דאָס פאַרווירקלעכט דעם טעריטאָריאַליזם. דערביי מוז ער, פאַרזיכערנדיק זיך דעם צוגאנג צו דער ארומיקער קולטור פון לאנד, פאַרהיטן זיין פאָלקס-שפּראך און זיין פרייע קולטורעלע אנטוויקלונג, וועלכע איז ענג פאַרבונדן מיט דערדאָזיקער שפּראך, קעגן דער אידישער בורזשואזיע, וועלכע וועט זיי אימער באַקעמפן אין נאָמען פון אירע נאַציאָנאליסטישע טראדיציעס און אסימיליאַטאָרישע אינטערעסן; ער דאַרף און מוז באַזאָרגן זיינע טעריטאָריאַליסטישע אינטערעסן קעגן דער אנטינאציאָנאלער צעזייאונגס-פּאָליטיק פון דער אידישער בורזשואזיע.

די דאָזיקע אינטערעסן טרעטן איצט ארויס אין זייער קאָנקרעטער פולקייט און שאַרפקייט באַזונדערס פאַרן אידישן פּראָלעטאַריאט אין רוסלאנד. אויסער דער עקאָנאָמישער אָפּגעשטאנענהייט און קולטורעלער אומפרוכטבארקייט פון זיין גאָלעס-לעבן, טראָגט דאָ נאָך דער אידישער ארבעטער דעם יאָך פון דער רוסישער זעלבסטהערשונג.

...דער אידישער ארבעטער שטייט שוין דארום לאַנג אין די ערשטע רייען פון דער גרויסער רוסלענדישער רעוואָלוציע, וועלכע מוז באַנייען דאָס לאַנד. ער קעמפט שוין לאנג צוזאמען מיט דעם אַלרוסלענדישן פּראָלעטאריאט פאַר אַזאַ דעמאָקראַטישע אָרדענונג, וועלכע, באַשאפנדיק גינסטיקע באַדינגונגען פאַר דער זעלבשטענדיקער אנטוויקלונג פאַר אַלע נאַציעס און פאַר דעם פרייען

קאַמף פון פּראָלעטאריאַט פאר זיין סאָציאַליסטישן ענד-ציל, וועט באפרייען אויך דאָס אידישע אַרבעטער-פאלק און אים געבן די מעגלעכקייט פריי און דרייסט ארויסצוטרעטן אפן היסטאָרישן וועג פון זיין באפרייאונג.

...אין דעם פולשטימיקן כאר פון דעם רוסלענדישן פּראָלעטאַריאַט הערט זיך אויך דער קאָל פונם אידישן פּראָלעטאריאט. הויך פאָדערט ער די צוזאמענרופונג פון אַ גרינדונגס-פארזאמלונג, די איינפירונג פון אַ דעמאָקראטישער מלוכע-אָרדענונג, פרייע זעלבסטבאשטימונג פאר אַלע נאציעס, פרייהייט אויך פאַר דער אידישער נאַציע. און אין דערדאָזיקער פרייהייט לייגט שוין דער אידישער אַרבעטער אַריין אַ רעאַלן אינהאַלט, גענומען פון דער אידישערווירקלעכקייט.

...מיר פאָדערן, אַז די אידישע פאָלקס-בילדונג זאָל איבערגעגעבן ווערן אין רעשוס פון דער אידישער נאַציע גופע אין געשטאלט פון פרייע שול-פאריינען, אין וועלכע עס וועלן זיך אָרגאניזירן די אידישע געזעלשאפטלעכע גרופן. מיר וועלן אין אונזער קאַמף ארויסרופן די אָרגאניזירונג פון די אידישע פאָלק-מאַסן אפן באדן פון זייערע טעריטאָריאליסטישע צוקונפטס-אינטערעסן, מיר וועלן די-דאָזיקע טעטיקייט שטיצן און אַף איר ווירקן אין אונזער גייסט.

מיר שטרעבן צו באשאפן אנשטאלטן, וועלכע זאָלן רעגולירן דעם עמי-גראַציאנס-שטראָם און אים געבן די נויטיקע ריכטונג. מיר וועלן אין אונזער קאַמף ארויסרופן און אָרגאַניזירן די אַלע קרעפטן, וועלכע וועלן באַשאַפן די אידישע געזעלשאפט און פאָרבארייטן אונזער שווערן וועג צום סאָציאַליזם.

ב. פון די רעזאָלוציעס פונם ערשטן צוזאַמענפאָר פון דער צ. ס. א. פּ.

(„דער נייער וועג“, נומ. 1 און 2, 28 אַפּרעל און 4 מאַי 1906).

וועגן טעריטאָריאַליזם.

I.

א) די געגנווארטיקע אידישע עמיגראַציע איז אַ רינג און קייט פון די שטענדיקע אידישע וואנדערונגען, וועלכע ווערן ארויסגערופן דורך דער סאָציאל-עקאנאמישער סטרוקטור פון דעם אידישן פאלק, פון איין זייט, און דורך דעם סאציאל-עקאנאמישן צושטאנד פון די עמיגראַציאנס-און אימיגראציאנס-לענדער, פון דער אַנדער זייט.

איר איצטיקע אנטוויקלונג אנטהאלט שוין אין זיך שפּראצלינגען פון דער קינפטיקער אידישער געזעלשאפט.

ב) זייענדיק אַ האנדלס-פארמיטלערישע אין פעאָדאַלן פעריאד, גייט די אידישע עמיגראציע איבער מיט דער אנטוויקלונג פון קאפיטאליזם אין אַ מעלאָכע-און אַרבעט-עמיגראציע און, גייענדיק אין די אינדוסטריעל-אנטוויקלטע

לענדער, שאַפט זי דארט באַזונדערע פּראָדוקציעס-צווייגן, זיך נויטווענדיק אין זײַ קאָנצענטרירנדיק.

ג) אין איר ווײַטערדיקן וואוקס פאַלט די אידישע עמיגראַציע אַרײַן אין אַ ווידערשפּרוך מיט די פאָרמען פון קאָנצענטראַציע, וועלכע זי אַליין באַשאַפט, און בײַט נויטווענדיק איר ריכטונג.

ד) גייענדיק אין דער ריכטונג פון קלענסטן ווידערשטאַנד, מוז זיך פאַר-וואַנדלען די אידישע עמיגראַציע אין אַ קאָלאָניזאַציע, וועלכע העלפט מיט, צוליב איר קאָלעקטיוון כאַראַקטער, דער קאָנצענטרירונג פון די אידישע מאַסן אויף אַ פרײַער טעריטאָריע.

ה) דערדאָזיקער עמיגראַציאָנס-קאָלאָניזאַציאָנס-פּראָצעס שאַפט אין זײַן אַנטוויקלונג אַ רעאַלן באָדן פאַר דאָס אַנטשטיין פון אַ אידישער געזעל-שאַפט.

II.

ו) די נויטווענדיקע פאַרבאַדינגונג פאַר דאָס אַנטשטיין פון אַ אידישער געזעלשאַפט איז אַ מינימום פון פּאָליטישע רעכט, וועלכע פאַרזיכערן די קאָנ-צענטראַציע פון די אידישע פאָלקס-מאַסן אין דעם קאָלאָניזאַציאָנס-לאַנד.

ז) דערדאָזיקער מינימום פון רעכט קומט אַלס פּויעל-יוצא פון דער קעגנ-זײַטיקער ווירקונג פון פאָלגנדע קויכעס, וועלכע ווערן אַרויסגערופן און אָר-גאַניזירן זיך אין דעם עמיגראַציאָנס-קאָלאָניזאַציאָנס-פּראָצעס:

1) פון וואוקס פון דעם אידישן פּראָלעטאַריאַטס קרעפטן, פאַר וועמען זײַן קלאַסן-קאַמף שטעלט דאָס פּראָבלעם פון טעריטאָריאַליזם.

2) פון דעם אָרגאַניזירן זיך פון די פאָלקס-מאַסן, וואָס גרופּירן זיך אַרום דעם בורזשואַז-דעמאָקראַטישן טעריטאָריאַליזם.

3) פון דעם, וואָס די לענדער פון דער אידישער עמיגראַציע און קאָלאָ-ניזאַציע זײַנען פאַרינטערעסירט אין באַזעצן זייערע פרײַע טעריטאָריעס און אין פאַרוואַנדלען דעמדאָזיקן פּראָצעס מיט דער הילף פון דידאָזיקע זיך אָר-גאַניזירנדע קויכעס אין אַן אָרגאַניזירטער און פּלאַנמעסיקער קאָלאָניזאַציע.

4) פון דער וואַקסנדער נויטווענדיקייט פאַר דעם אינטערנאַציאָנאַלן פּראָ-לעטאַריאַט צו לייזן דאָס עמיגראַציאָנס-פּראָבלעם.

III.

אונזערע אויפגאַבן זײַנען אויף אַזאַ אופן:

1) אָרגאַניזירן דעם אידישן פּראָלעטאַריאַט פון אַלע לענדער אויף דעם באָדן פון זײַנע קלאַסן-אינטערעסן, אום צו באַשאַפן אַן אַלגעמיינע ציאָניסטיש-סאָ-ציאַליסטישע אַרבעטער-פּאַרטיי.

2) ווירקן דורך דער טעריטאָריאַליסטישער אַגיטאַציע אויף די אידישע פאָלקס-מאַסן, דערוועקנדיק אין זיי דאָס באַוואוסטזײַן פון זייער פאַרינטערעסירטקייט אין דעם טעריטאָריאַליזם.

3) דורכפירן אונזערע אַנשויאונגען אין די רייען פון דעם אינטערנאַציאָ-

נאלן פראלעטאריאַט און ווירקן דורך אים אף דעם פראלעטאריאט פון די לענדער, וואוהין עס איז געריכטעט די אידישע עמיגראציע און קאלאניזאַציע, און

4) ווירקן אף די טעריטאריאליסטישע פאליטיק פון דער אידישער בורזשואזער דעמאקראַטיע, שטיצנדיק דערביי אירע רעאלע אקטן.

די באַציאונג צו די בורזשואזע טעריטאריאליסטן.

אנערקענענדיק, אז די אידישע קליין-בורזשואזיע און באשטימטע טיילן פון דער מיטל-בורזשואזיע מוזן צוליב זייערע סאציאַל-עקאנאמישע און נאַציאנאל-פאליטישע אינטערעסן קומען צום טעריטאריאליזם, אלס ראדיקאלע לייזונג פון דער אידן-פראגע;

אז די אנגעוויזענע אינטערעסן פירן דערצו, דאס דידאזיקע קלאסן זאלן וואס ווייטער אויסערן מער אקטיווּיטעט פאר די רעאליזירונג פון דעם טעריטאריאליזם;

אז דידאזיקע אקטיוויטעט געפינט געוויסערמאסן איצט איר אויסדרוק אין דער ארגאניזאציע „יטא“ [140], וועלכע פירט שוין א באשטימטע טעריטאַריאליסטישע ארבעט;

אז ווען דידאזיקע ארבעט זאל זיך ניט געפינען אונטער דער ווירקונג פון דעם אידישן פראלעטאריאט, וואלט עס שאדן זיינע טעריטאריאליסטישע אינטערעסן, ווי דאס האט זיך שוין ארויסגעוויזן בא דער אוגאנדע-פראגע;

געפינט דער צוזאמענפאר:

אז די פארטיי דארף זעען צו פארגרעסערן איר ווירקונג אף די טעריטאַריאליסטישע פאליטיק פון „יטא“, איבערגעבנדיק דעם צ. ק. דעם רעכט ארייַנצוטרעטן אין קאאליציאנס-באַציאונגען מיט אירע צענטראלע אינסטיטוציאנען אין דעם מאמענט, ווען ער וועט עס געפינען פאר נויטיק.

די באַציאונג צום „בונד“.

נעמענדיק אין באטראכט:

אז די אידישע ארבעטער-באוועגונג, וועלכע איז אנטשטאנען אין א שוואך דיפערענצירטער סאציאלער סוויווע, איז אף די ערשטע שטופן פון איר אנטוויקלונג אין געשטאלט פון „בונד“ דורכגעדרונגען געווארן מיט דער אידעאלאגיע פון דעם אבסטראַקטן סאציאליזם, וועלכער דריקט זיך קאָנקרעט אויס אין פאליטישן ראדיקאליזם;

אז באגייסטערנדיק זיך מיט דעם קאמף פאר אידישע גלייכבארעכטיקונג, האט זיך דער „בונד“ דורכגעדרונגען מיט בורזשואז-אסימילאטארישע אידעאלן, איבערשאצנדיק די באדייטונג פון די דעמאקראטישע פרייהייטן פון דעם אידישן פראלעטאריאט און איגנארירנדיק אפילו אזויגע וועזנטלעכע דערשיינונגען אין זיין לעבן, ווי די ניט-אינדוסטריאליזירונג און די עמיגראציע.

אז די פארבלענדונג מיט דידאזיקע אידעאלן האט געווירקט, דאס אין זיין סוויווע זאל זיך איינווארצלען דער פאליטישער בליק אף די אידן פון

רוסלאנד, ווי אף א גייסטיקע נאציע, וועלכע איז אָפּגעזונדערט פון די אידן פון אנדערע לענדער;

אז דער לאגישער פּויעל־יוויצע דערפון האט געמוזט זיין די אנערקענונג, אז די עקאנאמישע אינטערעסן פון דעם אידישן פּראלעטאריאט זיינען ניט בלויז סאליד־ריש, נאר אויך איינע און דיזעלבע מיט די עקאנאמישע אינטערעסן פון דעם גאַנצן רוסלענדישן פּראלעטאריאט;

אז דידאָזיקע אנערקענונג האט אירעו־זייטס געוויבט באם „בונד" יעדן באדן אין דער נאציאנאל־פראגע, שטויסנדיק אים אף דעם וועג פון פארשווייגן די לעבנס־פאקטן, פון געמאכטער באגייסטערונג פאר די טראדיציאנעלע פאר־מען פון דער אידישער קולטור און פון געמאטערטן אויסקלערן נאציאנאלע בא־דערפעניש;

נעמענדיק דאס אלץ אין באטראכט, קאנסטאטירט דער צוזאמענפאר:

אז דער „בונד", ניט שטיצנדיק זיך אף די אינטערעסן פון דעם אידישן פּראלעטאריאט אין זייער גאנצער קאנקרעטער פולקייט, פריידיקט אן עטישן סאציאליזם, וועלכער, איגנארירנדיק די באטייטונג פון די פּראדוקציאָנס־קרעפטן אין דעם קאמף פון דעם פּראלעטאריאט פאר דעם סאציאליזם, ברענגט די אי־דישע ארבעטער בא זייער שוואכער עקאנאמישער פּאזיציע צום אנארכיזם און אף אזא אויפן שטערט דער „בונד" דעם ווייטערדיקן גאנג פון דעם אי־דישן פּראלעטאריאט צו זיין באפרייאונג פון דער קלאסן־הערשאפט און דעם נאציאנאלן־דרוק.

וועגן דער ר. ס. ד. א. פּ.

אנערקענענדיק,

אז אלס קריטעריום באם טיילן זיך פון דער אינטערנאציאנאלער סאציאל־דעמאקראטיע אף פּאליטישע ארגאניזאציעס דארף דינען ניט נאר זייער אנגע־העריקייט צו מלוכע־איינהייטן, נאר אויך צו באשטימטע נאציאנאליטעטן, וואס עס ווערט שוין געוויסערמאסן רעגלאמענטירט דורך די אינטערנאציאנאלע סאציאליסטישע קאנגרעסן;

אז דער אידישער פּראלעטאריאט נויטיקט זיך צוליב זיינע ספּעציפישע לעבנס באדינגונגען אין אַ זעלבשטענדיקער סאצ.־דעמ. ארגאניזאציע, וועלכע זאל ארומנעמען זיינע אלע קלאסן־און נאציאנאלע אינטערעסן;

אז די ר. ס. ד. א. פּ. אין איר שטרעבונג צונויפשמעלצן אין איין ארגא־ניזאציע דעם נאציאנאל־פארשיידנארטיקן פּראלעטאריאט פון רוסלאנד ווערט נויטווענדיק דורכגעדרונגען מיט אוטיליטאריזם און אונטערווארפט די אינטערעסן פון דעם פּראלעטאריאט פון די אונטערדריקטע נאציעס אונטער די אינטערעסן פון דעם פּראלעטאריאט פון דער הערשנדער נאציע,

אז אנדערזייטס מוז דאס עקזיסטירן פון אונייניקע סאציאַל־דעמאקראטישע ארגאניזאציעס שעדלעך ווירקן אף דער גאנצער ארבעטער־באוועגונג,

— געפינט דער צוזאמענפאר:

אז די ר. ס. ד. א. פּ. דארף זיך צוזאמענשטעלן פון זעלבשטענדיקע נא־

ציאנאלע סאצ.-דעמ. ארגאניזאציעס, פאראייניקטע אף פעדעראטיווע יעסוידעס, און רופט די ארגאניזאציעס צו פארטיידיקן דעמדאזיקן פרינציפּ און צו קעמפן מיט די שטרעבונגען פון דער ר. ס. ד. א. פּ. אריינצוציען אין אירע רייען די אידישע ארבעטער-מאסע, אויפדעקנדיק אין דיזן קאמף די בורזשואז-אסימילאטארישע אידעאלאגיע פון דער אידישער „איסקראאישער" אינטעליגענץ, וועלכע פאלסיפיצירט פאר דעם רוסישן פּראלעטאריאט די עמעסע אינטערעסן פון דעם אידישן פּראלעטאריאט.

ג. די ציאניסטן-סאָציאַליסטן (ס. ס.) און דער סאָציאַליסטישער אינטערנאציאנאל.

(„דער אידישער פּראָלעטאַריאַט אַפן אינטערנאַציאָנאַל", „אונזער וועג", נומ. 1, אווגוסט 1907).

צום ערשטן מאָל איז פאַר דעם אינטערנאַציאָנאַל דערשינען דער אידישער פּראָלעטאַריאַט, דער אידישער פּראָלעטאַריאַט אַלס אַ אידישער [141]). צום ערשטן מאָל האָבן זיך די פאָרשטייער פונם אינטערנאַציאָנאַלן סאָציאַליזם אנגעשטויסן פּאָנים על פּאָנים מיט דעם נאַציאָנאַלן פּראָבלעם פון דער אידישער אַרבעטערשאַפט און האָבן געדאַרפט באַשטימען זייער באַציאונג צו אים, צום פּראָבלעם פונם אידישן פּראָלעטאַריאַט, אין וועלכן ס'שפּיגלט זיך אַזוי אָפּ דער גאַנצער מעהוס פונם אידישן לעבן מיט אַלע זיינע באַזונדערהייטן און אומנאָרמאַלקייטן, צו דעם אידישן פּראָבלעם, וועלכעס מ'האָט טאָמיד גערעכנט פאַר בעסער צו פאַרשווייגן אויך דאָ, אינם רעוואָלוציאָנערן לאַגער, וועגן וועלכעס מ'האָט טאָמיד גערעכנט פאַר בעסער ניט צו וויסן אויך דאָ, וואו ס'ווערן ארויסגערוקט פּראַגן פון פּראָלעטאַריאַט פון אַלע לענדער און פעלקער. צום ערשטן מאָל האָט מען דאָ דערהערט דעם קאָל פונם אידישן פּראָלעטאַריער.

אינם אינטערנאַציאנאל איז, עמעס, געווען פארטרעטן אַן ארגאַניזאַציע פון אידישע אַרבעטער, אַ שטאַרקער טייל פון דער רוסישער סאָציאַל-דעמאָקראַטיע, דער אוואנגאַרד פון דער רוסישער רעוואָלוציע,—ס'איז דאָ געווען פארטראטן דער „בונד". נאָר דער אידישער פּראָלעטאַריאַט האָט דאָ געפעלט; דער אידישער פּראָלעטאַריאַט מיט אַלע זיינע ליידן און שמערצן, מיט אַלע זיינע פּראָבלעמען און ווייטאָקדיקע פּראַגן, דער אידישער פּראָלעטאַריאט, וועלכער פאַרנעמט ניט דאָס לעצטע אָרט אין דער אַרבעטער-אַרמיי—אָט דער אידישער פּראָלעטאַריאַט האָט זיינע פארטרעטער אינם אינטערנאַציאָנאַל ניט געהאט און האָט ניט געשטערט די רו פון דער אידישער אסימילאציע, וועלכע כאַזוערט איבער אף פאַרשיידענע נוסכאָעס איר אייביקן מאיאפעס-פּיזמען אין אַלע לענדער און פעלקער פון דער וועלט, אין אַלע שיכטן אין קלאַסן פון דער געזעלשאַפט. די אידישע סאָציאַליסטן פון דער רוסישער, דייטשער, פּוילישער א. א. נאַציאָנאַליטעטן קענען ניט פארטראַגן דעם קאָל פון דעם אידישן אַרבעטער, און זיי פלעגן אנעמען, זיי נעמען נאָך

אדהאיעם אן, אַלע מיטלען קעדיי אים צו דערשטיקן. די ארגאַניזאַציע אָבער פון אידישע אַרבעטער האָט די אידישע אסימילאציע אין די סאציאליסטישע רייען ווי ס'ניט איז געדולדעט. דידאָזיקע אָרגאַניזאַציע איז פאַר דער אסימילאציע ניט געווען געפערלעך, פאַרקערט, די זעלבע, וועלכע דערשטיקן באַ זיך אין דער היים יעדעס שטרעבן פון די אידישע אַרבעטער זיך זעלבשטענדיק צו אָרגאַניזירן, וועלכע רוידעפן אין „זייער“ עסטרייך „זייער“ בונד[142]), לויבן אין טאָג דעם „בונד“ אין רוסלאַנד. פאַר זיי איז דער „בונד“ אין רוסלאַנד „די גרעסטע אָרגאַניזאַציע אין דער רוסישער סאָציאל-דעמאָקראַטיע“ (אדלערס ווערטער), אַ רוסישע אָרגאַניזאַציע מיט רוסישע אויפגאַבן, די „עלטסטע“ אָרגאַניזאַציע אין דער רוסישער רעוואָלוציע. איר איינציקן כעט— דאָס, וואָס זי באַשטייט פון בלויז אידן, האָט דידאָזיקע אָרגאַניזאַציע שוין גענוג פארגלעט מיט איר טרייער דינסט דער רוסישער רעוואָלוציע, מיט איר טרייען קאַמף קעגן די נאַציאָנאַלע שטרעמונגען אינם אידישן פראָלעטאַריאַט, מיט איר „שטענדיקער מילכאָמע קעגן ציאָניזם“, קעגן „דעם פראָלעטאַרישן ציאָניזם“ באַזונדערס. און דידאָזיקע אָרגאַניזאַציע, וועלכע שטרעבט צוצופאַסן דעם אידישן אַרבעטער צום רוסישן לעבן, וועלכע אַנטוויקלט באַ אים די געפילן פון אַ רוסישן בירגער, דידאָזיקע אָרגאַניזאַציע, וועלכע „שטייט מיטביידע פיס אין רוסלאַנד“ (די ווערטער פונם בונדישן פאָרשטייער אין דער רוסישער סעקציע), דידאָזיקע אָרגאַניזאַציע דולדן די סאָציאליסטישע מאיאפעס-אידן פון פאַרשיידענע נאַציעס. זי רופט זיי צו גארניט, זי וועקט אין זיי גאָרניט, זי באַרירט אין זיי גאָרניט.

נאָר אָט האָט זיך אינם אינטערנאַציאָנאַל דערהערט דער קאָל פונם אידישן פראָלעטאַריער, וועלכער האָט גערעדט וועגן זיינע נויטבאַדערפענישן און אינטערעסן, וועלכער איז מוידיע דעם אַלוועלטלעכן פראָלעטאַריאַט, אַז ער האָט זיינע פראָבלעמען און אויפגאַבן. ער, דער אידישער פראָלעטאַריער, איז געקומען אין אינטערנאַציאנאל אין נאָמען פון זיינע קארבאנעס, פון זיינע ליידן, פון זיינע שטרעבונגען, פון זיינע האָפענונגען. ער איז געקומען און האָט געפאָדערט פאַר זיך אַ גלייך אָרט מיט אַלע אַנדערע פראָלעטאַריער, און געפאָדערט האָט ער עס אפן און דרייסט, אין נאָמען פון זיינע אינטערעסן און פון זיין צוקונפט.

און אומערווארטעט-גיי האָט דידאָזיקע שטימע געקלונגען. ער האָט דאָרט צעשטערט די רו פון דער אידישער אסימילאציע, ער האָט אָבער אויך געמאכט א סאָף צו דער גלייכגילטיקייט פון די אַלע פארשטייער פון אינטערנאַציאָנאַלן סאָציאליזם, פאַר וועמען ס'זיינען ווירקלעך טייער די אינטערעסן פון אַלע פראָלעטאַריער. אַהער אין אינטערנאַציאָנאַל, וואו ס'איז קיינמאָל קיין אידן-פראַגע ניט געווען, אהער אין לעצטן דוכט זיך מאקעם מיקלאָט פון דער אידישער אַסימילאַציע—איז אריינגעקומען שטאָלץ און דרייסט דער אידישער פראָלעטאַריער, ברענגענדיק מיט זיך זיין גאַנצע אידיש-נאַציאָנאַלע און „ציאָניסטישע“ „רעאַקציע“. ער איז אריינגעקומען און האָט אויפגעהויבן זיין פראָטעסט-שטימע.

די אָנגעשראָקענע אַסימילאַנטן און קנעכט-אידן האָבן דאָס אַלץ ניט געקענט פאַרטראָגן,—און ווידער האָט זיך אָנגעהויבן אַ סעדרע פון מעסירעס אפן אידישן פראָלעטאַריאַט. נאָך מער ליגנס און בילבולים, נאָך מער רעכילעס און בייזע אויסטראכטענישן, וואָס ס'קען נאָר ערפינדן די פאַנטאַזיע פון אַ אידישן אסימילאַטאָר, וועלכער האָט מוירע פאַר זיין אידישן שאָטן,—האָבן זיך אַ שאָט געטאָן אפן אידישן פראָלעטאַריאַט, אף דעם טייל פון דער אידישער אַרבעטערשאַפט, וועלכער האָט שוין מיט זיין קאַמף לאַנג דערוויזן די אומזיניקייט און נידערטרעכטיקייט פון אַזוינע ביילבולים און מעסירעס. „באַטראכט זיך"—האָבן זיי געדראָט—„איצט וועלן צו אונז ארייגגיין אידיש-סאָציאלן, דערנאָך וועלן קומען קאטויליש-סאציאלן, קריסטלעך-סאציאלן—און פאַר אלעמען וועלן מיר מוזן עפענען די טירן פונם אינטערנאַציאָנאַל, וויבאלד ס'וועלן אַהין ארייגגיין די ס. ס."

דאָס איז שוין ניט די באשולדיקונג אין קלייבבירגערלעכקייט, וועלכע האָט שוין אלעמען דערעסן, דער אידישער מאַלשין האָט אנדערע, שטארקערע מעסירעס אין זיין ארסענאל. „די ס. ס. זיינען שאָוויניסטן, די ס. ס. זיינען ארטאדאקסן, די ס. ס. זיינען קלעריקאַלן"—אָט אַזוי טאַינעט שוין יאמערלעך דער צעטומלטער אסימילאנט. ווייטער איז שוין שווער צו גיין אפילע פאַר אַ מאיאפעס-אידן.

נאָר דאָס אַלץ איז געווען אומזיסט. מע האָט דער מאלשינעס ניט געגלויבט, מע האָט ניט געטרויט דער אסימילאציע. די אַנדערע, די עמעסע דעמאָקראַטן, די עמעסע פאָרשטייער פונם אינטערנאַציאָנאלן פראָלעטאַריאט, וועלכע זיינען דער אידישער אַרבעטער-מאַסע פרעמד, וועלכע ווייסן פון איר ניט, האָבן דאָך דערפילט, אַז דער עמעס איז באַ די פאַרטרעטער פון דערדאָזיקער ליידנדער מאַסע און ניט באַ די, וועלכע האָבן זי פאַרלאָזן אין שלאכט, וועלכע האָבן זי פאראטן. זיי האָבן אויסגעדריקט זייער פארטרויען די פארטרעטער פון דער צ. ס. א. פ., און—ווער ווייס?—זיי האָבן עפשער אויך אנגעהויבן גלויבן אין דער צוקונפט פונם אידישן פראָלעטאַריאט.

און דער אידישער פראָלעטאַריאט איז ארייגגעקומען און האָט פאַרנומען אַן אָרט אינם אינטערנאַציאָנאַל. אָבער נאָך ניט זיין אָרט האָט ער פאַרנומען. ארײנקומענדיק אַלס אידישער פראָלעטאַריאט, איז ער אָבער דאָרט שוין פארעכנט געוואָרן פאַר אַ רוסישן, פוילישן אָדער אמעריקאַנישן. צעזייט און צעשפרייט איז דער אידישער פראָלעטאריאט צווישן פאַרשיידענע פעלקער און פארשיידענע לענדער. און אַפילע די זיינע טיילן, וועלכע זיינען אייניק אין גייסט, אין זייערע שטרעבונגען צו איין צוקונפט, אין זייער אידעאַל, מוזן זיי אויך זיין צעוואָרפן אין פאַרשיידענע סעקציעס פונם סאָציאליסטישן אינטערנאַציאָנאַל. אין בונד פון די פראָלעטאריער פון אלע פעלקער מוז פארנעמען זיין ארט דער אידישער פראָלעטאריאט אלס אזעלכער און די אידישע נאַציע אלס אזעלכע.

און די צ. ס. א. פ. האָט געמאכט איר ערשטן באדייטנדן שריט אף איר וועג צו דערקעמפן דעם אידישן פראָלעטאריאט א גלייכווערטיק אָרט צווישן

די פּראָלעטאַריער פון אַלע אנדערע פעלקער. זי האָט אוועקגעשטעלט אפן אינטערנאַציאָנאַל דאָס אידישע נאַציאָנאַלע פּראָבלעם אין זיין ריינסטער פאָרם. באקומענדיק אַ פאַרטרעטונג אפן קאָנגרעס און נִיט אריינגייענדיק ניט אין איינע פון די רוסישע אינטערסעקציעס, ניט אין די ס״ד׳קישע און ניט אין די ס״ר׳ישע, האָט זיך די צ. ס. א. פּ. פאַקטיש ניט געפונען אין דער רוסישער סעקציע איבערהויפּט און דערמיט האָט די צ. ס. א. פּ. העל דערוויזן, אז דער אידישער פּראָלעטאריאט איז שוין גענוג אויסגעוואקסן, אז ער האָט גענוג אייגענע פּראבלעמען און אינטערעסן, אז ער זאָל אויך ווייטער ארומבלאנדזען אין פרעמדע נאציאנאלע סעקציעס פונם אינטערנאציאנאל, אז מ׳זאָל די אידישע אַרבעטער-באוועגונג אויך ווייטער קענען באטראכטן אלס אַ נישטווערטיק טיילכעלע פון דער רוסישער, פּוילישער, רוטענישער א. א. סאציאליסטישער באַוועגונג.

דערווייל אָבער האָט די צ. ס. א. פּ. געהאט אפן קאנגרעס דעם גורל פונם אידישן פאָלק און פונם אידישן פּראָלעטאריאט, וועלכן זי האָט דארט פארטרעטן. זי איז דאָרט געווען נאוונאד, זי האט ניט געהאט דארט קיין געזיכערטן „היימשטאט". דער אידישער פּראָלעטאריאט דארף דערום זעען ערקעמפן זיך אַ „היימשטאט" אפן אינטערנאַציאָנאַל, וואו די פּראָלעטאַריער פון אלע אנדערע פעלקער האָבן עס שוין. ער האָט זיינע אינטערעסן, זיינע אויפגאַבן, ער שטרעבט צו זיין צוקונפט—און אין נאָמען פון דאָס אלץ מוז ער פאַרהיטן זיין „איך", ער מוז באַקומען זיין אָרט אפן אינטערנאַציאָנאַל, ס׳מוז באשאפן ווערן די פארטרעטונג פונם אידישן פּראָלעטאריאט אינם אינטערנאציאָנאלן סאָציאליזם. נאר דאן וועט דער אידישער ארבעטער ווערן אַ גלייכבארעכטיקטער מיטגליד פון דער אינטערנאַציאנאלער ארבעטער-פאַמיליע.

דער אידישער אַרבעטער-קלאַס דארף שטרעבן צו שאַפן א אידישע סעקציע אפן אינטערנאציאָנאל. די צ. ס. א. פּ. האָט דעם ערשטן שריט דערצו געמאַכט. זי וועט אויך ווייטער גיין אינם דאָזיקן וועג.

111. די אידישע סאָציאַל-דעמאָקראטישע אַרבעטער-פּאַרטיי „פּועלי-ציון" [143].

(אויסצוגן פון פּראגראם-פּראָיעקט)

I. די אַלגעמיינע פּראָגראַם פון דער פּאַרטיי.

1) די פּראָגראַם-מאקסימום פון דער פּאַרטיי איז—דער איבערגאַנג פון אַלע פּראָדוקציע-מיטלען אין די הענט פון דער גאַנצער געזעלשאַפט, די איבערבויאונג פון דער געזעלשאַפט אף סאָציאַליסטישע יעסוידעס; דער איינציקער וועג, וואָס די פּאַרטיי אַנערקענט, איז — דער קלאַסן-קאַמף פון דעם אידישן פּראָלעטאַריאַט אין די רייען פון דער אַלוועלטלעכער סאָציאַל-דעמאָקראַטיע.

2) דער וויכטיקסטער פונקט פון דער פּראָגראַם-מינימום פון דער פּאַרטיי, וואָס אונטערשיידט זי פון די איבעריקע סאָציאַל-דעמאָקראַטישע פּאַרטייען, איז די פאָדערונג פון טעריטאָריאַלער אווטאָנאָמיע אויף דעמאָקראַטישע יעסודעס פאַרן אידישן פאָלק אַלס אַ נויטיקע באַדינגונג פאַר דער פרייער אַנטוויקלונג פון זיינע פּראָדוקטיווע קרעפטן.

3) דידאָזיקע טעריטאָריאַלע אַנטוויקלונג קען פאַרווירקלעכט ווערן נאָר אין פּאַלעסטינע און דער אידישער פּראָלעטאַריאַט דאַרף מיטהעלפן דער פאַרווירקלעכונג פון דעמדאָזיקן פונקט פון זיין פּראָגראַם-מינימום, גלייך מיט אַלע איבעריקע פונקטן, דורך קלאַסן-קאַמף.

4) צווישן דעם קלאַסן-קאַמף און פּאָליטישער דערציאונג פונם אידישן פּראָלעטאַריאַט אין גאָלעס, פון איין זייט, און דער רעאַלער אַרבעט אין פּאַלעסטינע, פון דער צווייטער, עקזיסטירט אַ דירעקטע און אומטיילבאַרע פאַרבינדונג.

II. די אַרבעט אין גאָלעס.

1) אין די גאָלעס-לענדער שטרעבט די פּאַרטיי דורך דעם קלאַסן-קאַמף צו דער מאַקסימאַלער דעמאָקראַטיזירונג פון דער געזעלשאַפט, אויף וויפל עס איז מעגלעך אין די גרעניצן פון דער בורזשואַזער ווירטשאַפט, און אויף אַזאַ אויפן אַנטוויקלט זי די אַלגעמיינע פּראָגראַם-מינימום פון אַלע סאָציאַל-דעמאָקראַטישע פּאַרטייען.

2) בנוגע צו דער נאַציאָנאַלער פראַגע שטעלט די פּאַרטיי אַרויס די פאָדערונג פון נאַציאָנאַל-פּאָליטישער אווטאָנאָמיע מיט דער ברייטער עקאָנאָמישער, קולטורעלער און פינאַנציעלער קאָמפּעטענץ אין אַלע אינערלעכע אָנגעלעגנהייטן פאַר יענע נאַציאָנאַליטעטן, וועמענס אינטערעסן עס קענען ניט גענוג באַפרידיקט ווערן דורך דער טעריטאָריאַלער (געגנט) אווטאָנאָמיע.

3) אַרויסשטעלנדיק די פאָדערונג פון נאַציאָנאַל-פּאָליטישער אווטאָנאָמיע, אַלס אַ מאַקסימאַלע פאָרמול פון די אידישע נאַציאָנאַלע רעכט אין גאָלעס, שטרייכט די פּאַרטיי פונדעסטוועגן אונטער, אַז דעראָזיקער אינסטיטוט קען בעשום אויפן ניט באַטראַכט ווערן אַלס דער נויטיקער און איינציקער וועג צום ציאָניזם, און אַז ביז דער פאַרווירקלעכונג פון דער נאַציאָנאַלער אווטאָנאָמיע קענען קיין שום דעמאָקראַטישע אינסטיטוטן און נאַציאָנאַלע רעכט אין גאָלעס ניט לייזן די אידן-פראַגע.

4) אַפן וועג צו דער מאַקסימאַלער פאָרמול פון נאַציאָנאַלע רעכט, וועלכע איז מעגלעך אין גאָלעס, שטעלט די פּאַרטיי אַרויס אַ ריי איבערגאַנגס-פאָדערונגען: פרייהייט פון נאַציאָנאַלער דערציאונג, נאַציאָנאַל-קולטורעלע אווטאָנאָמיע, גלייכבאַרעכטיקונג פון שפּראַכן, פּראָפּאָרציאָנעלע פאַרטרעטונג אין די געזעצגעבערישע, אַדמיניסטראַטיווע און געריכטס-אָרגאַנען.

III. די אַלגעמיינע פּרינציפּן פון דער פאַרווירקלעכונג פונם ציאָניזם.

1) דער פּראָלעטאַרישער ציאָניזם אַנערקענט פאַר רעאַלע נאָר יענע וועגן

צו פאַרווירקלעכן דעם ציאָניזם, וועלכע זיינען פאַרבונדן מיט דעם פרינציפ פונם קלאַסן=קאַמף און מיט דער פראָגרעסיווער דעמאָקראַטיזירונג פון דער געזעלשאַפט, סײַ אין די גאָלעס-לענדער, סײַ אין פּאַלעסטינע גופע.

3...) דער פּראָלעטאַרישער ציאָניזם אַנערקענט, אַז די היסטאָרישע נויט=ווענדיקייט פירט צו דער פאַרשטאַרקונג און פאַרברייטערונג די אידישע פּאָזיציעס אין פּאַלעסטינע און אויך צו דעם. אַז די ארומיקע פעלקער זאָלן ווערן אַלץ מער פאַרינטערעסירט אין דער לייזונג פון דער אידן-פראַגע, אין צוויי ריכטונגען:

א) די דעגענעראַציע פון די ברייטע מאַסן פון דער אידישער קליין-בורזשואַזיע, וואָס איז פאַרבונדן מיט די פּאָגראָמען, די פאַראָרימערונג און וואוקס פונם אידישן רעוואָלוציאניזם, ווי אויך די אידישע עמיגראַציע, רופן אַרויס די פאַרינטערעסירטקייט פון די קולטורעלע פעלקער אין דער טערי-טאָריאָלער לייזונג פון דער אידן-פראגע; די נאַציאָנאַלע ווירקונג פון די אידן אין גאָלעס, וועלכע וואַקסט גלייכצייטיק מיט דעם, פאַרגרינגערט די מעגלעכ=קייט אויסצונוצן דיראַזיקע אינטערנאַציאָנאַלע פאַרינטערעסירטקייט אַף צו פאַרווירקלעכן דעם ציאָניזם. ב) די פאַרברייטערונג פון די אידישע פּאָזיציעס אין פּאַלעסטינע, ווי אויך די רייבונגען און צוזאַמענשטויסן מיט די רעאַקציאָנערע קרעפטן פון לאַנד, וואָס ווערט דאָרטן אַלץ שטאַרקער, רופט ארויס אלץ אַ שטאַרקערע אַריינמישונג פון די קולטורעלע פעלקער אין די אינערלעכע אָנגעלעגנהייטן פון פאלעסטינע גופע, קעדיי צו רעגו-לירן דאָרטן די אידן-פאַרגע אין אַ דעמאָקראַטישער ריכטונג; די אידישע נאציאָנאַלע ווירקונג אין פּאַלעסטינע, וואָס וואקסט גלייכצייטיק, פאַר-גרינגערט די מעגלעכקייט אויסצונוצן דידאָזיקע אינטערנאַציאָנאַלע אינ-טערווענציע אף צו דערגרייכן די פּאָליטישע טעריטאָריאַלע אווטאָנאָמיע אין פּאַלעסטינע.

4) איןביידע אָנגעוויזענע ריכטונגען ווירקן סײַ די קרעפטן פונם אידישן קאפּיטאל, סײַ פון דער אידישער אַרבעט: א) דער קאַמף צווישן דער אידישער אַרבעט מיטן קאַפּיטאַל אין גאָלעס ציט אריין דעם אידישן פּראָלעטאריאַט אין דעם אַלוועלטלעכן קלאַסן-קאַמף און דורכדעם גיט ער דעם אידישן פּאָלק אַ מעגלעכקייט צו באנוצן זיך מיט די פרוכט פון דער דעמאָקראטיזירונג פון דער געזעלשאַפט, מיט וואָס עס איז אויך פאַרבונדן די נאַציאָנאַליזירונג פון דער געזעלשאַפט ביכלאַל און די פארשטאַרקונג פון דער אידישער נאַציאָנאַ=לער ווירקונג ביפראַט; ב) דער קאמף צווישן דער אידישער אַרבעט און קאַ-פּיטאל, וואָס עמיגרירן קיין פּאלעסטינע, באשאפט א באָדן פאַר דער אַלץ שטייגנדיקער דעמאָקראטיזירונג פון דער געזעלשאַפט אין פּאלעסטינע גופע.

5) דער פּראָצעס פון דער אידישער עמיגראַציע קיין פּאַלעסטינע איז אַ סטיכייאישער פּראָצעס, ער באקומט זיך דערפון, וואָס אין די פריערדיקע גרויס=קאַפּיטאליסטישע לענדער פון דער אידישער עמיגראַציע איז פאַר די אידן אלץ שווערער אַריבערצוגיין צו די העכסטע פּראָדוקציע-פאָרמען. די באַ-דערפעניש צו עמיגרירן ווערט בא די אידן ניט שוואכער, פארקערט, צוליב

דעם, וואָס זיי ווערן עקאָנאָמיש אַרויסגעשטויסן מאכמעס דער נאַציאָנאַלער קאָנקורענץ, ווערט זי אַלץ שטארקער און שטאַרקער. דערפאר זיינען די אידן איצט אַלץ מער געצוואונגען צו לאָזן זיך קיין פּאַלעסטינע, אלס אין דעם איינציקן האַלב-לאַנדווירטשאַפטלעכן לאנד, וואוהין עס קען עמיגרירן די אידישע קליין-קאַפּיטאַליסטישע בורזשואַזיע.

6) דער פּראָלעטארישער ציאָניזם, אין אונטערשייד פון די פריערדיקע שטרעמונגען אין ציאָניזם, אַנערקענט, אַז די אויפגאַבע פון דער ציאָניסטישער באוועגונג באשטייט ניט אינם געפינען א טעריטאָריע, ניט אינם קריגן אַ טשאַרטער און ניט אין אן אפּוזיכטלעכער קאָלאָניזאַציע, נאָר אין דער פּלאַנמעסיקער רעגולירונג פונם סטיכייאישן פּראצעס פון דער אידישער עמיגראַציע קיין פּאַלעסטינע (וואָס קאָן דערגרייכט ווערן דורך קלאסן-קאַמף) און אין דער דערגרייכונג פון פּאָליטיש-טעריטאָריאַלער אנטוויקלונג אין דאָזיקן לאַנד.

...די אלגעמיין ציאָניסטישע איינריכטונגען דארפן בלויז פּארגרינגערן אָרגאַניזירן און ראַציאָנאַליזירן די סטיכייאישע עמיגראַציע, שטיצנדיק זיך אַף די אויבנאָנגעוויזענע פאַקטאָרן: די אינטערנאַציאָנאַלע פּאַרינטערעסירטקייט, די דעמאָקראַטיזירונג פון דער געזעלשאַפט און דער וואוקס פון דער אידישער נאַציאָנאַלער ווירקונג.

7) אין דידאָזיקע פּראָצעסן פירט אָן דער פּראָלעטארישער ציאָניזם מיט דעם קלאַסן-קאַמף פונם אידישן פּראָלעטאַריאַט אין גאָלעס און אין פּאַלעסטינע, און דער בורזשואַזער ציאָניזם רעגולירט די איבערפירונג פון די אידישע קאַפּיטאַלן אין לאַנד. דידאָזיקע ביידע קרעפטן — דער בורזשואַזער ציאָניזם און דער פּראָלעטארישער — זיינען ניט אָפּגעזונדערט אינם רעאליזירונגס-פּראָצעס פונם ציאָניזם, נאָר אין דערזעלביקער צייט האָבן זיי צו טאָן מיט פאַרשיידענע עלעמענטן און גייען אַרויס פון פארשיידנארטיקע אינטערעסן; אַף דעמדאָזיקן באָדן קומט צווישן זיי פּאָר אין דער דערגרייכונג פון דער טעריטאָריאַלער אַוטאָנאָמיע אַ קלאסן-קאַמף.

IV. די באַציאונג צו די אַלגעמיין-ציאָניסטישע איינריכטונגען.

1. דער פּראָלעטארישער ציאָניזם געפינט פאַר נויטיק צו קאָאָרדינירן זיינע האנדלונגען מיט דעם בורזשואַזן ציאָניזם אין די פראגן, וועלכע עס האָבן אַ שאַייכעס צו דער רעאַלער אַרבעט אין פּאַלעסטינע, אָבער נאָר אַף אַזאַ אויפן, אַז ער זאָל ניט דארפן נעמען אַף זיך קיין פאראנטוואָרטלעכקייט פאַר אַזעלכע האנדלונגען, וועלכע ווידערשפּרעכן דער פּראָלעטארישער טעטיקייט. די פראגע וועגן דעם, ווי אזוי צו באטייליקן זיך אינם ציאָניסטישן קאָנגרעס, האַלט ער פאַר אַ ריין-טעכנישע.

. . . .

...4) די פּראָלעטארישע ציאָניסטן באטייליקן זיך אין די אַלגעמיין-ציאָניסטישע געזעצגעבערישע און קאָנטראָל-איינריכטונגען און אין די אינסטיטוטן, וואָס זיינען באשטימט אַף אויסצופאָרשן פּאַלעסטינע. אין דידאזיקע אַלע איינריכטונגען פאָדערן זיי פּארטייאישע פּאָרשטייערשאַפט, און אין די געזעצגע-

בערישע איינריכטונגען — אף דעם ציאָניסטישן קאָנגרעס — שיקן די פראָ-לעטארישע ציאָניסטן פאָרשטייער באזונדער פון די בורזשואזע.

5) די פארטיי שטרעבט צו דעמאָקראטיזירן דעם קאָנגרעס, באזונדער צו פארבייטן דעם שעקל[114] מיט דעמאָקראטישערע וואל-און ביודזשעט-פאָרמען.

V. די רעאלע אַרבעט אין פאלעסטינע.

...3) די פארטיי פאָדערט פונם קאָנגרעס, אז צוגלייך מיט דער אָרגאניזי-רונג פון שטענדיקע איינריכטונגען פאר דער פלאנמעסיקער אויספאָרשונג פון די געאָגראַפישע, קלימאטישע און אנדערע באזונדערהייטן פון פאלעסטינע, זאָלן אויך באשאפן ווערן שטענדיקע איינריכטונגען פאר דער אויספאָרשונג פון די סאָציאל-עקאָנאָמישע פארהעלטענישן אין פאלעסטינע. די פארטיי פאָ-דערט אויך, אז מע זאָל ארגאניזירן אינפאָרמאציע-ביוראָען אין פאלעסטינע, מיט וועלכע עס זאָלן זיך קענען באנוצן די אידישע עמיגראנטן, וואָס ווילן אָנווענדן זייערע קאַפּיטאלן אָדער ארבעט; אכוץ דעם, קעדיי אויפצוהייבן די פראָדוקטיווע קרעפטן אין לאנד, פאָדערט די פאַרטיי, אז מע זאָל באשאפן אין פאלעסטינע מוסטערהאפטע ווירטשאפטלעכע אונטערנעמונגען, וועלכע זאָלן אַרויסרופן בא דער אידישער באפעלקערונג א ברייטע שטרעבונג זיי נאָכ-צוטאָן.

...6) די פארטיי אָרגאניזירט דעם אידישן פּראָלעטאריאט אין פאַלעסטינע און אַנערקענט, אַז א נויטיקע באדינגונג פאר א פלאַנמעסיקער רעאלער פראָ-לעטארישער אַרבעט אין פאלעסטינע איז די באשאפונג פון אן אַלוועלטלעכן אידישן סאָציאַל-דעמאָקראַטישן אַרבעטער-פאַרבאַנד „פּויאַליי-ציען".

צ. ק. פון דער איד. סאָצ.-דעמ. ארב.-פארטיי „פויאליי-ציען".

מארט, 1906.

112–114. די אידישע סאָציאַליסטישע אַרבעטער-פּאַרטיי („ס ע ר פּ")[145].

(זאמלבוך „סערפ" I. 1907).

א. אויסצוגן פון פּאַרטיי-פּראָגראַם.

...די באַזונדערע באַדינגונגען פונם היסטאָרישן לעבן האָבן אויסגעאַרבעט פונם אידישן פאָלק אַן אייגנארטיקן נאַציאָנאַלן אָרגאַניזם. די אידישע נאַציע האָט זיך פעסט צוזאַמענגעבונדן נאָך אין דער צייט פון איר פילהונדערט-יאָריקן זעלבשטענדיקן לעבן, איידער די רוימער האָבן זיי אונטערגעדריקט. נאָר נאָך דעם, ווי זיי זיינען פארטריבן געוואָרן פון זייער פאָטערלאַנד, האָבן די אידן מיטאַמאָל אין גרויסע מאַסן אריינגעדרונגען אין פרעמדע נאַציאָנאַלע און מלוכע-אָרגאַניזמען.

ניט איינציקווייז, ניט צעשפּרייט, נאָר אין גרויסע מאַסן, אַלס אַ גאַנצער קאָלעקטיוו, האָבן די אידן אָנגעהויבן ביסלעכווייז צוזופּאַסן זיך צו דערדאָזיקער פּרעמדער עטנאָגראַפישער און סאָציאַלער סוויווע.

די שטרעבונג צוצופּאַסן זיך צו דערדאָזיקער באַוועגלעכער, אַקטיווער און דערצו נאָך פּיינדלעכער אויסערלעכער סוויווע, שטיצנדיק זיך דערביי אַף דער קראַפט פון גאַנצן אידישן נאַציאָנאַלן קאָלעקטיוו, — אָט דידאָזיקע שטרעבונג באַשטימט מיט זיך דעם גאַנצן ווייטערדיקן היסטאָרישן לעבן פון די אידן.

דער שטענדיקער אָנגעשטרענגטער קאַמף, פון איין זייט, וועלכן דער אידישער נאַציע קומט אויס צו פירן, גיט איר צו אַ באַזונדער שטאַנדהאַפטיקייט, אַרבעט אויס איר וואונדערלעך פעסטע אינערלעכע אָרגאַניזאַציע; פון דער אַנדער זייט, ווערן די פּראָצעסן פון איר אינערלעכן לעבן און אנטוויקלונג אין א גרויסער מאס אָפּהענגיק פון דער אַנטוויקלונג פון דער אויסערלעכער סאָציאַלער סוויווע, וואָס רינגלט זי אַרום.

דאָס אלץ האָט זיך בוילעט אויסגעדריקט אין דער אייגנאַרטיקער סאָציאַל-עקאָנאָמישער סטרוקטור, אין די באַזונדערע פאָרמען פונם פּאָליטישן און קולטורעלן לעבן פון דעם אידישן געטאָ.

דערדאָזיקער גרונט-כאַראַקטער פונם אידישן לעבן בייט זיך ניט אום אַפילע נאָכדעם, ווען צוזאַמען מיטן פעאָדאַליזם פאַלן איין די ווענט פונם געטאָ.

די שווערע באַדינגונגען פון אָפּהענגיקייט פון דער ארומיקער סאָציאַלער סוויווע, אין וועלכער עס געפינט זיך דער עקאָנאָמישער לעבן פונם אידישן פאָלק, ווייזן זיך באַזונדער שטאַרק ארויס מיט דער אנטוויקלונג פונם קאַפּיטאַליזם. דער פּראָצעס פון דער קאַפּיטאַליסטישער אנטוויקלונג, וואָס האָט אַרומגעכאַפּט די מיזרעך-אייראָפּעאישע לענדער — רוסלאַנד און עסטרייך, — וואו עס איז קאָנצענטרירט די גרעסטע מערהייט פון דער אידישער נאַציע, צווינגט זי צוצופּאַסן זיך צו די נייע פּראָדוקציע-פאַרהעלטענישן, און דאָס ברענגט צו דער אומעטערונג פון איר גאַנצער סאָציאַל-עקאָנאָמישער סטרוקטור. אַזוי ווי אָבער די אידישע מאַסע באַשטייט אין איר גרעסטער מערהייט פון שטאָטישער קליין-בורזשואזיע — הענדלער און באַלמעלאָכעס — און האָט קימאַט גאָרניט קיין קלאַסן פון ערדאַרבעטער און ערדבאַזיצער, האָט זי זיך לויט איר סאָציאַלן צוזאַמענשטעל אַרויסגעוויזן זייער ווייניק צוגעגרייט צו אריבערצוגיין צו העכערע פאָרמען פון דער פּראָדוקציע.

די אידישע קליין-בורזשואזיע, וואָס ווערט זייער שטאַרק ארויסגעשטויסן פון אַלע אירע עקאָנאָמישע פּאָזיציעס, מאַכמעס דער אנטוויקלונג פונם קאַפּיטאַליזם און פונם נאַציאָנאַלן קאַמף, וואָס פאַרשאַרפט זיך אַלץ מער, באַגעגנט, אַפילע ווען זי טרעט אַריין אין די רייען פון דער אַרבעטער-אַרמיי, גרויסע שוועריקייטן, סיי אין דער פאָרם פונם געזעלשאַפטלעכן אַנטיסעמיטיזם און באַגרענעצונגען פון אירע בירגערלעכע און פּאָליטישע רעכט, סיי אין דער פאָרם פון אינערלעכער — טעכנישער און כאַציאַלער — ניט צוגעפּאַסטקייט צו די נייע פאָרמען פון דער פּראָדוקציע.

אַט די־דאָזיקע אורזאַכן צווינגען דעם אידישן פּראָלעטאַריאַט צו קאָנצענטרירן זיך איבערהויפּט אין די אָפּגעשטאַנענע פּראָדוקציע-צווייגן און אדאנק דעם שטאַרקן דראַנג פון די פּראָלעטאַריזירטע מאַסן, דעם אומנאַטירלעכן וואוקס פון דער רעזערוו-אַרבעטער-אַרמיי און לומפּן-פּראָלעטאַריאַט—ווערט דעם אידישן אַרבעטער-קלאַס זייער שווער צו פירן זיין קלאַסן-קאַמף.

אונטערן דרוק פון די אַלע אָנגעוויזענע סיבּות באַקומט די נאַציאָנאַלע פּראָבלעם בנוגע די אידן אַ באַזונדער ברענענדיקן כאַראַקטער; די נאַציאָנאַלע רייבונגען צווישן די אידן און די אַנדערע נאַציאָנאַליטעטן דערגרייכן די גרעסטע אָנשטרענגונג, און דער אידישער פּראָלעטאַריאַט פילט אַף זיך די גאַנצע שווערקייט פון דעם אומערטרעגלעכן נאַציאָנאַלן דרוק. די נאַציאָנאַל-פּאָליטישע אויטאָנאָמיע באַקומט דעריבער פאַרן אידישן פּראָלעטאַריאַט און דעם גאַנצן אידישן פאָלק אַ באַדייטונג פון אַן אומבאַדינגטער היסטאָרישער נויט-ווענדיקייט.

נאָך דער וועג פון דער היסטאָרישער באַפרייאונג פונם נאַציאָנאַלן דרוק, וואָס איז באַשאַפן געוואָרן אינם משך פון הונדערטער יאָרן, שטעלט מיט זיך פאָר אַ לאַנגע קייט, וואָס באַשטייט פון אַ גאַנצע רייע באַזונדערע רינגען. די נאַציאָנאַל-פּאָליטישע אויטאָנאָמיע פאַר די אידן אין גאָלעס שטעלט מיט זיך פאָר ניט מער ווי איין עטאַפּ אין דער נאַציאָנאַלער באַפרייאונג פונם אידישן פאָלק.

ווען אַלע פעלקער, וואָס באַוואוינען אַ מלוכה מיט פאַרשיידענע נאַציאָנאַליטעטן, וועלן באַקומען נאַציאָנאַל-פּאָליטישע אויטאָנאָמיע, וועט זיך קלאָר און בולט אַרויסווייזן די אומבאַקוועמע לאַגע פון די אידן, וועלכע פאַרנעמען ניט אין ערגעץ קיין גאַנצע טעריטאָריע און זיינען אומעטום נאָר אַ מינדערהייט צווישן אַ מערהייט פון פרעמדע פעלקער. די פאַרווירקלעכונג פון דער אויטאָנאָמיע פאָדערט זייער אַסאַך נאַציאָנאַלע ענערגיע און פּלאַנמעסיקע קאָנצענטרירונג פון די נאַציאָנאַלע קויכעס. און אין דער־דאָזיקער הינזיכט וועט די בריידע אַלע מאָל זיין אויף דער זייט פון יענע פעלקער, וועלכע, פאַרנעמענדיק קעסיידער אַ גאַנצע טעריטאָריע, קענען אויך מיט דער קלענסטער קויכעס-אָנווענדונג דערגרייכן די גרעסטע רעזולטאַטן אין זייער נאַציאָנאַלער אַנטוויקלונג.

אַט פאַרוואָס די נאַציאָנאַלע אויטאָנאָמיע איז פאַר די אידן אין גאָלעס ניט מער ווי אַן איבערגאַנגס-שטופע, און דער פּראָצעס פון דער היסטאָרישער אַנטוויקלונג, וועלכע עס פאַרשטאַרקן די אויטאָנאָמיע-יעסודעס פונם נאַציאָנאַלן לעבן, רוקט אַליין אַנטשיידענער אַרויס די היסטאָרישע נויטווענדיקייט פון אַ טעריטאָריאַלער קאָנצענטרירונג פון די אידן. און אויף וויפל די־דאָזיקע נויטווענדיקייט דרינגט אַריין אינם געזעלשאַפטלעכן באַוואוסטזיין און ווערט פון אים באַלויכטן, אויף אַזויפל ווערט די טעריטאָריאַלע קאָנצענטרירונג פון דער אידישער מאַסע און די דערגרייכונג פון איר נאַציאָנאַלער זעלבשטענדיקייט דער באַוואוסטזיניקער ציל פון אַ פּלאַנמעסיקער געזעלשאַפטלעכער באַוועגונג פון יענע

קלאַסן, וועלכע דער נאַציאָנאַלער דרוק גיט ניט די מעגלעכקייט פריי צו אַנטוויקלען זיך.

בעראָש פון דידאָזיקע אַלע קלאַסן און עלעמענטן פון דער געזעלשאַפט גייט דער אידישער פּראָלעטאַריאַט, וועלכער איז אָרגאַניזירט דורך דער אידישער סאָציאַליסטישער אַרבעטער-פּאַרטיי. שטיצנדיק זיך אַף דעם אַנטוויקלונגס=פּראָצעס פון די פּאָליטישע און סאָציאַלע לעבנס=פאָרמען און שעפּנדיק קרעפטן אין זיין קלאַסן-קאַמף, געפינט דער פּראָלעטאַריאַט די באַדינגונגען אַף צו דערגרייכן זיין נאַציאָנאַלן אידעאַל אַפן וועג פון זיין סאָציאַלער אַנטוויקלונג.

אין דעם שטענדיקן קאַמף פאַר זיין רעכטלעכער, פּאָליטישער, קולטורעלער און עקאָנאָמישער באַפרייאונג, פאַרטיידיקנדיק און פאַרשטאַרקנדיק טריט בא טריט זיינע סאָציאַלע פּאָזיציעס אַפן וועג צו דער פאַרווירקלעכונג פון די אווטאָנאָמיע-יעסוידעס פונם נאַציאָנאַלן לעבן, גייט דער אידישער פּראָלעטאַריאַט און צוזאַמען מיט אים דאָס גאַנצע אידישע פאָלק, געפירט פונם אָביעקטיוון גאַנג פון דער היסטאָרישער אַנטוויקלונג, צו דער טעריטאָריאַלער קאָנצענטרירונג און אַנטוויקלונג פון דער נאַציאָנאַלער אַווטאָנאָמיע דאָרט און דענסטמאָל, וואו און ווען עס וועלן זיך געפינען די נויטיקע פאַר דעם פּאָליטישע קרעפטן.

ב. רעזאָלוציע פון י. ס. א. פּ. וועגן עמיגראַציע צום שטוטגאַרטער קאָנגרעס.

(„סערפּ" צווייטער זאַמל-העפט. פּעטערבורג. 1907).

דער יאָר-איין יאָר-אויס וואַקסנדער עמיגראַציע-שטראָם פון אייראָפּע אין די הינטער-אַטלאַנטישע לענדער שטעקט מיט זיינע וואָרצלען אין דער קאַפּיטאַליסטישער אָרדענונג און קומט אלס פּועל יוצא פון עקאָנאָמישע, פּאָליטישע, רעליגיעזע און נאַציאָנאַלע סיבעס. ער קען אויפהערן נאָר באַם לעצטן ניצחון פונם פּראָלעטאַריאַט, מיט דער פאַרווירקלעכונג פון סאָציאַליזם, וועלכער אַנטהאַלט אין זיך די העכסטע פרייהייט פון פערזענלעכקייט און דאָס רעכט פון אַלע אָן אויסנאַם פעלקער אַף ערד און פרייהייט.

דאָס הויפּט=שלעכטס פון דער עמיגראַציע פאַר די אַרבעטער-מאַסן אין די עמיגראַציע-לענדער באַשטייט דערין, וואָס דער עמיגראַציע-שטראָם רייסט אָפּט ארויס פון דאָרט די בעסטע, ענערגישערע מיטגלידער פון דעם אַרבעטער-קלאַס, און אַזוי אַרום שוואַכט ער באַדייטנד אָפּ זיינע קויכעס. נאָר איבערהויפּט ליידן פון דער עמיגראַציע די עמיגרירנדע מאַסן און די אַרבעטער אין די אימיגראַציע-לענדער גופע, איבערהויפּט דאָרט, וואוהין דער עמיגראַציע-שטראָם ריכטעט זיך פון לענדער פון אַ נידעריקערער עקאָנאָמישער און קולטורעלער מאַדרייגע. קומענדיק נאָך לאַנגע מאַטערנישן אין אַ פרעמדן קאַנט, מידע, אויסגעמוטשעטע דורך די שווינדלערייען פון די אַגענטן פון די דאַמפּער-קאָמפּאַניעס און פּאָליציי=פאַרפאָלגונגען, אָן קיינע עקזיסטענץ-מיטלען, ניט באַקאַנטע מיט דער אָרטיקער שפּראַך, מיט די נייע לעבנס-באַדינגונגען,

ניט קענענדיק פאַרטיידיקן זייערע פּאָליטישע און בירגערלעכע רעכט — בלייבן די עמיגרירנדע מאַסן אַבסאָלוט אומבאַהילפיק. זיי פאַלן אַריין אין די הענט פון דער רויבערישער בורזשואַזיע, וועלכע צילט זיך דורך פאַלשע האַווטאָכעס און אַנדערע קינסטלעכע מיטלען פאַרמערן די ארבעטס-קראַפט, פאַרשקלאַפן צו זיך דעם אַרבעטער-מאַרק און פאַנאַנדערטרייסלען אף אַזאַ אויפן יענע פּאָזיציעס פון פּראָלעטאַריאַט, וועלכע זיינען אים אָנגעקומען דורך אַ לאַנגן פאַראַקשנטן קאַמף. די עמיגרירנדע מאסן ווערן געניויט פאַרקויפן זייער ארבעטס-קראפט פאר אַ גאָרנישט און זיך באַנוגענען מיט ערגערע אַרבעטס-באַדינגונגען אין פאַרם פון הויז-אינדוסטריע, „שוויץ סיסטעם" און קעדוימע אזעלכע שרעקלעכע עקספּלואַטאַציע-אויפאַנים. אזוי ארום ווערט די עמיגראַציע אָפט אַן ערנסטער טאָרמאַז אין פּראָפעסיאָנעלן קאַמף פונם ארבעטער-קלאַס אין די אימיגראַציע-לענדער.

צווישן יענעם טייל ארבעטער, וואו דער באַוואוסטזיין פון קלאַסן-סאָלידאַריטעט איז שוואַך אַנטוויקלט, באַווייזט זיך ארויס אַ שטרעבונג צו באַגרעניצן די אימיגראַציע פון באַשטימטע ארבעטער-קאַטעגאָריעס דורך ספּעציעלע געזעצן.

נעמענדיק אין אַכט, דאָס אַזעלכע מיטלען זיינען ניט בעקויאַך אָפּצושוואַכן דעם עמיגראַציע-שטראָם אין א מער אָדער ווייניקער באַדייטנדן גראַד, דאָס א ענלעכע באַגרעניצונגס-פּאָליטיק שטייט אין אַ האַרטן ווידערשפּרוך מיט די אינטערעסן און פּרינציפּן פונם אינטערנאַציאָנאַלן פּראָלעטאַריאַט — באַשליסט דער קאָנגרעס:

1) קיין שום סאָציאַליסטישע פּארטיי דאַרף פאַר קיין פאַל ניט ניט נאָר ניט נעמען דירעקט אַן אַנטייל אין דער באַוועגונג, וואָס שטרעבט צו באַגרעניצן אַפּן געזעצגעבערישן אויפן די עמיגראַציע, נאָר אויך ניט מיטהעלפן איר אומדירעקט אין א וועלכער ניט איז פאָרם.

2) דאָס פאַרמינערונג פון די שלעכטס, וואָס ווערט געבראַכט דורך די עמיגראַציע און אימיגראַציע, קאָן דערגרייכט ווערן נאָר דורך אַן ענערגישן קלאַסן-קאַמף פונם פּראָלעטאַריאַט פאַר דער פארבעסערונג פון זיין לאַגע, פאַרפעסטיקונג פון דער סאָלידאַריטעט צווישן די ארבעטער פון פאַרשיידענע לענדער און פעלקער, דערהויבונג פון דעם קולטורעלן און מאטעריעלן מאמעד פון די עמיגרירנדע מאסן און פּלאַנמעסיקער רעגולירונג פון דער עמיגראַציע און אימיגראַציע. דאַרויף דאַרפן זיין געווענדט די פאָלגנדע קאָנקרעטע מאָסמיטלען: א) פאַרווירקלעכן דאָס סאָציאַליסטישע מינימום-פּראָגראַם; קוידעמקאָל פעסטשטעלן אף א געזעצלעכן אויפן א מינימאַלן ארבעטס-לוין און א מאַקסימאַלן ארבעטס-טאָג, ווי אויך אונטערוואַרפן דעם קאָנטראָל פון דער פאַבריק-אינספּעקציע און געזעצלעכער ארבעטס-שוץ די הויז-אינדוסטריע און נידעריקערע האַנטווערקערײ. ב) אָרגאַניזירן די עמיגרירנדע מאסן אין נאַציאָנאַלע פּראָפעסיאָנעלע פאַריינען אף די יעסוידעס פון פעדעראַטיוון פאַרבאַנד מיט די פּראָפ. פאַריינען פון די אָרטיקע ארבעטער. ג) פאַרגרינגערן די עמיגראַנטן די נאַטוראַליזאַציע. ד) געבן די עמיגראַנטן דאָס רעכט אף נאַציאָנאַלע זעלבסט-

פאַרוואַלטונג, אין דער קאָמפּעטענץ פון וועלכער ס'זאָל אַריינגיין די רעגולירונג פון דער נאַציאָנאַלער שול, קולטורעלע באַדערפעענישן און אויך אַלע יענע זייטן פון געזעלשאַפטלעכן לעבן, וועלכע פאַרבינדן און פאַרייניקן די עמיגראַנטן. אַלס מיטגלידער פון אַ באַשטימטער נאַציע און ניט אַלס איינוואוינער פון דער געגעבענער געגנט אָדער בירגער פון דעם געגעבענעם לאַנד. ה) פּלאַנמעסיק רעגולירן די עמיגראַציע אין דעם הינזיכט, אַז די עמיגראַציע-שטראָמונג זאָל זיין טיילווייז געווענדט פון די איבערפעלקערטע שטעט אין ניט באַזעצטע געגנטן, וואו די עמיגראַנטן וואָלטן באַקומען די מעגלעכקייט זיך פאַרנעמען מיט לאַנד-ווירטשאַפט. צו דעם צוועק איבערגעבן אין רעשוס פון די עמיגראַנטן אומזיסטע ערד-נאַכלעס, פרייען דורכפאָר און פאַרשפרייטן די אַרבעטער-געזעצגעבעריי אויף די אַגראַר-ווירטשאַפט. ו) די רעגולירונג פון דער עמיגראַציע דאַרף די מלוכע איבערגעבן די אָרגאַנען פון דער נאַציאָנאַלער זעלבסטפאַר-וואַלטונג און דאָרט, וואו אַזעלכע זיינען ניטאָ, — די אָרגאַנען פון דער אָרטיקער פאַרוואַלטונג. דיזאָזיקע רעגולירונג דאַרף געפירט ווערן אונטער שטרענגן קאָנטראָל און השגחה פון די אַרבעטער-אָרגאַניזאַציעס פון יענע פעלקער, וואָס טיילן אויס פון זיך די עמיגרירנדע מאַסן. ז) שאַפן עמיגראַציאָנס-ביוראָס אין די עמיגראַציע-און אימיגראַציע-לענדער אויף רייזע-וועג פון די עמיגראַנטן אונטערן קאָנטראָל און השגחה פון אַרבעטער-אָרגאַניזאַציעס. ח) איינפירן אַ שטרענגן קאָנטראָל איבער די דאַמפער-קאָמפּאַניעס און אייזנ-באַנען, וועלכע פאַרנעמען זיך מיטן איבערפירן די עמיגראַנטן. ט) בילדן באַם אינטערנאַציאָנאַלן סאָציאַליסטישן ביוראָ אַ שטענדיקן עמיגראַציאָנס-סעקרעטאַ-ריאַט פאַר דער קאָאָרדינירונג פון דער טעטיקייט פון פאַרשיידענע אַרבעטער-עמיגראַציאָנס-ביוראָס, פאַר געבן יורידישע הילף די עמיגראַנטן און פאַר דער ווייטערדיקער אויספאָרשונג פון דער קאָמפּליצירטער עמיגראַציע-פּראָבלעם.

ג. די פאָדערונג פון אַ אידישער נאַציאָנאַלער סעקציע אין סאָציאַליסטישן אינטערנאַציאָנאַל.

פון באַריכט פון דער דעלעגאַציע פון דער י. ס. א. פּ. אויפן שטוטגאַרטער קאָנגרעס, „סערפּ“, II, פּעטערבורג 1907).

...אין איין פּונקט קענען מיר זיך פילן באַפרידיקט—דאָס איז אין דער פראַגע וועגן דער פאַרטרעטונג פון אונזער פּאַרטיי [146]. אויף דעם אָבער אָפּשטעלן זיך קענען מיר ניט און מוזן גיין נאָך ווייטער. מיר דאַרפן שטרעבן דערצו, אַז דער קאָנגרעס זאָל פאַרביינטן דעם פּרינציפּ פון פאַרטרעטונג לויט מלוכעס מיט דער פאַרטרעטונג לויט נאַציעס. מיר דאַרפן שטרעבן צו דער אַנערקענונג פון קאָנגרעס פון אַ ספּעציעלער אידישער סעקציע, וואו עס זאָלן זיין פאָרגעשטעלט די אידישע פּראָלעטאַרישע פּאַרטייען, וועלכע שטייען מיט ביידע פיס אויפן באָדן פון דער אידישע היסטאָרישער ווירקלעכקייט. דאָס פאָדערן די אינטערעסן אין די זעלבסטאַכטונג פונם אידישן פּראָלעטאַריאַט. דאָס וועט דעם אידישן

פּראָלעטאַריאַט אַ שטאַרקן שטויס טאָן אַפן וועג פון ווייטערדיקן אַנטשיידענעם קאַמף און וועט אויפהויבן זיין ווערדע סײַ אויסערן אידנטום, סײַ אין אידנ־טום גופא. אַף אַזאַ אויפן וועלן אַלע אַסימילאַציאָנס־שטרעמונגען, וועלכע שטרעבן אין אַ פאַרבאָרגענער אָדער אָפענער פאָרם אַריינדרינגען אין מיט פון אידישן פּראָלעטאַריאַט, באַקומען זייער לעצטן טויט־קלאַפּ.

115—117. די אידישע טעריטאָריאַליסטישע אַרבעטער־פּאַרטיי („מינסקער" פּויאַלײ־ציאָן) [147].

א. אויסצוגן פון דער פּראָגראַם.

(„די פאַרשיידענע שטרעמונגען בײַ פּועלײ־ציאָן", 1904, זז. 25—27).

1. ווי קוקן מיר אַף דעם ציאָניזם?

א) פון דעם ציאָניזם עררוואַרטן מיר די פולשטענדיקע לייזונג פון דער אידן־פראַגע אין יעדער הינזיכט. דער ציאָניזם דאַרף שאַפן אַ זיכערע היים פאַר אַלע געזונטע עלעמענטן פון אידישן פאָלק, וועלכע קענען ניט און ווילן ניט אַסימילירן זיך.

ב) מיר רעכענען, אַז אַזעלכע געזונטע עלעמענטן געפינען זיך ניט נאָר אין די רייען פון אידישן פּראָלעטאַריאַט, נאָר אויך אין די איבעריקע טיילן פון אידישן פאָלק.

ג) מיר, פּראָלעטאַריער, זיינען צוגעשטאַנען צום ציאָניזם, ווייל דער אידי־שער פּראָלעטאַריאַט, גלייך מיט דעם גאַנצן אידישן פאָלק, קען ניט אַנטוויק־לען זיינע קרעפטן, קען ניט אויסבעסערן זיין עקאָנאָמישע לאַגע און קען ניט באַפרידיקן זיינע נאַציאָנאַלע באַדערפענישן אין גלות.

ד) מיר קוקן אַף דעם ציאָניזם, ווי אַף אַ פאָלקס־באַוועגונג, ניט ווי אַף אַ געוויסע פאָרם פון ריין־פּראָלעטאַרישן קלאַסן־קאַמף.

2. די מיטלען צו פאַרווירקלעכן דעם ציאָניזם.

אום צו פאַרווירקלעכן דעם ציאָניזם, דאַרפן מיר אָנווענדן פאָלגנדע מיטלען:

א) דערציען דאָס אידישע פאָלק צו אַ זעלבשטענדיקן פּאָליטישן לעבן. דערצו דאַרפן מיר פאַרברייטן אין פאָלק די אַלגעמיין־מענטשלעכע און ספּע־ציעל־אידישע וויסנשאַפט און שטאַרקן דעם נאַציאָנאַלן געפיל.

ב) אָרגאַניזירן דעם אידישן פאָלק צו אַקטיווע אַרבעט פאַר דעם ציאָניזם.

ג) שאַפן די נויטיקע געלט־אינסטיטוטן און פאַרגרעסערן וואָס ווייטער זיי־ערע מיטלען.

ד) פירן די נויטיקע פאַרהאַנדלונגען מיט פאַרשיידענע רעגירונגען, און אַז דאָס אַלץ וועט ברענגען צו אַ פּראַקטישן רעזולטאַט,

ה) אָרגאַניזירן און רעגולירן די עמיגראַציע און קאָלאָניזאַציע אין דער אידישער לאַנד.

3. אונזערע באַציאונגען צו דער סאָציאַלער פראַגע.

א) דער ציאָניזם דאַרף ראַדיקאַל לייזן די ספּעציעלע אידן-פראַגע, דאָס הייסט, ער דאַרף אוועקשטעלן דאָס אידישע פאָלק אין גלייכע באַדינגונגען מיט אלע אנדערע פעלקער און אַלזאָ דעם אידישן פראָלעטאַריאַט אין גלייכע באַדינגונגען מיט דעם פּראָלעטאַריאַט פון אנדערע פעלקער.

ב) ווי פּראָלעטאַריער, אינטערעסירט אונז אויך די אלגעמיינע סאָציאלע פראגע. אין דעם הינזיכט רעכענען מיר אלע פארבעסערונגען אין דער לאַגע פון פּראָלעטאַריאַט נאָר פאַר געוויסע פּאַליאַטיוון, קאָלזמאַן אַף דער וועלט הערשט די איצטיקע קאַפּיטאַליסטישע אָרדענונג. די ראַדיקאַלע לייזונג פון דער אַלגעמיינער סאָציאַלער פראַגע זעען מיר אין דער פאַרניכטונג פון דער קאַ-פּיטאַליסטישער אָרדענונג,— אין דעם איבערגאַנג צום קאָלעקטיוויזם.

...ה) מיר רעכענען, אז אין אונזער גאָלעס-צושטאַנד קענען מיר קיין סאָ-ציאַליסטישן קאַמף ניט פירן, ווייל עס פעלט אי דער סוביעקט (אידישער הערשנדער קלאַס) אי דער אָביעקט (דער אידישער נאַציאָנאַל-אייגנטום).

ו) מיר מיינען, אז אַן אָרגאַניזאַציע, וועלכע פירט ניט קיין סאָציאַליסטישן קאַמף, קען זיך ניט רעכענען פאַר סאָציאַליסטישע, כאָטש איר טעטיקייט וועט ווען עס איז ברענגען דערצו, אז דער סאָציאַליסטישער קאַמף זאָל געפירט ווערן.

4. אונזערע באַזונדערע אויפגאַבן און פאָדערונגען אין דעם ציאָניזם.

א) מיר דאַרפן געבן דעם אידישן פּראָלעטאַריאַט אזאַ דערציאונג, ער זאָל ריכטיק פארשטיין זיינע קלאַסן-אינטערעסן און ער זאָל וויסן, ווי צו פאַרטיי-דיקן זיי באַ דער פּאַרווירקלעכונג פון דעם ציאָניזם און שפּעטער אין דער אידישער לאַנד. צו דעמדאָזיקן צוועק דאַרפן מיר דעם פּראָלעטאַריאַט באַקאַנט מאַכן מיט אלע זייטן פון דער סאָציאַלער פראַגע און אויסאַרבעטן באַ אים פעסטע איבערצייגונגען איבער אלע פראגן פון געזעלשאַפטלעכן לעבן. א גרוי-סע דערציאונגס-באַדייטונג האָט אויך די אנטוויקלונג פון דעם סאָלידאַריטעטס-געפיל באַ דער איצטיקער עקאָנאָמישער אַרבעט.

...ו) דאָס, וואָס געוויסע היסטאָרישע ערינערונגען פאַרבינדן אונז מיט פּאַ-לעסטינע, איז פאַר אונז וויכטיק אַף אזוי פיל, אז מיר וועלן זיך בעסער אָפּ-שטעלן אַף פּאַלעסטינע, איידער אַף אַן אַנדער לאַנד, אויב עס זאָל זיך ארויס-ווייזן, אז די זאַך איז מעגלעך אין פּאַלעסטינע. מיר רעכענען אָבער ניט די היסטאָרישע ערינערונגען, פון וועלכע מיר זיינען אָפּגעריסן דורך אזאַ לאַנגע צייט, פאַר אזא וויכטיקן היסטאָרישן פאַקטאָר, אז צוליב דעם זאָל אומעגלעך זיין די אויפלעבונג פון דעם אידישן פאָלק אין אַן אנדער אָרט. דעריבער

טרעטן מיר אנטשיידן ארויס קעגן דעם פאָרשלאַג, אז מיר זאָלן זיך אף איי-ביק פאַרבינדן די הענט מיט פּאַלעסטינע.

5. אונזער טעטיקייט.

אונזער טעטיקייט דריקט זיך אויס:

א) אין דער הויפּט-טעטיקייט, דאָס הייסט אין דער ארבעט פאַר אונזער צוקונפט, צו דער אַרבעט געהערט אלץ, וואָס קען אונז מער אָדער ווייניקער דערנענטערן צו אונזער ענדציל.

ב) אין דער געגנוואַרטס-אַרבעט, צו וועלכער עס געהערט אלץ, וואָס קען פאַרבעסערן אונזער לאַגע באַ היינטיקן טאָג.

צו דער געגנוואַרטס-ארבעט געהערט אין ערשטע ריי די עקאָנאָמישע טע-טיקייט, אף וויפל זי קען איצט פאַרבעסערן אונזער לאגע.

6. אונזער באַציאונג צו די איבעריקע ציאָניסטן.

א) ווי באַלד מיר באַטראַכטן דעם ציאָניזם, ווי א פאָלקס-באַוועגונג, מוזן מיר אנערקענען די אלגעמיינע ציאָניסטישע אָרגאַניזאַציע און אונטערשטיצן זי, ווי ווייט מיר קענען.

ב) דערמיט איז ניט אויסגעשלאָסן, אז מיר דאַרפן שטרעבן צו א זעלב-שטענדיקע פעדעראַציע, וועלכע מוז אנערקענט ווערן פון דער אַלגעמיינער אָרגאַניזאַציע.

ג) באַ אזעלכע ארבעטן, וועלכע קענען געטאָן ווערן באַזונדער פון יעדער גרופּע ציאָניסטן, ארבעטן מיר אין אונזער קרייז זעלבשטענדיק, רעכענענדיק זיך נאָר מיט די אלגעמיינע פּרינציפּן פון ציאָניזם.

ד) באַ אזעלכע ארבעטן אָבער, וועלכע מוזן געטאָן ווערן פון דער גאַנ-צער ציאָניסטישער אָרגאַניזאַציע, זעען מיר דורכצופירן אונזערע מיינונגען דורך דער אַלגעמיינער ציאָניסטישער אָרגאַניזאציע. צו דעמדאָזיקן צוועק פאַריי-ניקן מיר זיך מיט אלע אנדערע ציאָניסטן, מיט וועלכע מיר גייען זיך צונויף אין דעם באַטרעפנדן פונקט.

ה) מיר זיינען פאַרינטערעסירט אין דעם, אז דער ציאָניזם זאָל פאַרברײי-טערט ווערן אין אלע קרייזן פון פאָלק. דעריבער דאַרפן מיר ווי ווייט מעג-לעך אונטערשטיצן די איבעריקע ציאָניסטן אין זייער ארבעט, נאַטירלעך ניט אָפּפערנדיק דערביי מיט אונזערע מיינונגען און ניט אָפּשוואַכנדיק דורך דעם אונזער אינערלעכע אַרבעט.

ו) מיר דאַרפן אויך אונטערשטיצן אַנדערע ציאָניסטן אין יעדער זייטיקער ארבעט, וועלכע האָט דעם צוועק צו נאַציאָנאַליזירן און דעמאָקראַטיזירן גע-וויסע אידישע שיכטן, באַזונדערס אזעלכע, וועלכע האָבן צו טאָן מיט דער דערציאונג פון אונזער יוגנט.

. . . .

8. אונזערע באַציאונגען צום פּאָליטישן קאַמף אין רוסלאַנד.

א) די רוסישע רעוואָלוציע האָט ניט קיין שום שייכות צו דער אַרבעט פאַר אונזער צוקונפט, ווייל זי וועט ניט לייזן די אידן-פראַגע אפילע פאר די אידן אין רוסלאַנד, און זי וועט אונז אויך ניט דערנענטערן צום ציאָניזם.

ב) די רעוואָלוציע געהערט אויך ניט צו אונזער געגנוואַרטס-אַרבעט, ווייל זי קען אונז גאָר ניט געבן בא היינטיקן טאָג.

ג) די רעוואָלוציע, אלס אַן ערנסטע פּאָליטישע אַרבעט, קען ניט זיין קיין צוגאָב צו אַן אַנדער פּאָליטישער אַרבעט. זי מוז פאַרנעמען די גאַנצע ענער-גיע פון דעם, וואָס גיט זיך מיט איר אָפּ ערנסט. צוגעבן אָבער צו אונזער אַרבעט נאָר א געוויסן שיין פון רעוואָלוציע איז א באַליידיקונג אי פאַר דעם ציאָניזם, אי פאר דער רוסישער באַוועגונג.

ד) מיר פאַרנעמען זיך ניט מיט פּראָטעסטן קעגן דער רעגירונג, ווייל דאָס האָט ניט קיין שום פּראַקטישע באַדייטונג און איבערהויפּט קיין שום צוועק.

ה) אין אַלע ספּעציעל אידישע פאַרפאָלגונגען פון דער זייט פון דער רע-גירונג זעען מיר א פּראָדוקט פון אונזער גאָלעס-צושטאַנד. מיר שטעלן די פאַרפאָלגונגען אַרויס אין ריכטיקן שיין, אָבער מיר דערקלערן זיי נאָר פון אונ-זער ציאָניסטישן שטאַנדפּונקט.

. . . .

מינסקער קאָמיטעט פון „פּועלי-ציאָן".

סיון תר"סד א"תתלה לגלותנו.

ב. די באַציאונג צום פּאָליטישן קאַמף אין רוסלאַנד נאָכן 9-טן יאַנוואַר 1905.

(רעזאָלוציע פון דער פּ"צ קאָנפערענץ אין פרילינג 1905 אין מינסק. „דער פאַרברייטנדער צוזאַ-מענפאָר פון פּועלי-ציאָן" 1905, זז. 12—13)

1) די לעצטע געשעענישן האָבן באַוויזן, אז אין רוסלאַנד הויבט זיך אָן א נייע עפּאָכע, וועלכע וועט זיך ענדיקן מיט דער אומענדערונג פון דער איצ-טיקער פּאָליטישער אָרדענונג.

2) די פאַרבעסערונג פון דער אלגעמיינער לאַגע אין רוסלאַנד, וועלכע וועט קומען מיט דער נייער אָרדענונג, האָט פאַר אונז, ווי פאַר איינוואוינער פון רוסלאנד, א גרויסע פּראַקטישע באַדייטונג.

אויסער דעם איז פאַר א פּאַרטיי מיט באַשטימטע פּאָליטישע איבער-צייגונגען אין אזעלכע מאָמענטן איבערהויפּט אוממעגלעך צו פאַרהאַלטן זיך גלייכגילטיק צו דעם, וואָס קומט פאָר ארום איר.

דעריבער קענען מיר אין אזעלכע ערנסטע מאָמענטן פון פּאָליטישן קאַמף ניט אָפּשטיין.

3) מיר זיינען איבערצייגט, אז קיינע פּאָליטישע פארבעסערונגען אין רוס־לאַנד וועלן ניט פארבעסערן אונזער לאגע אף אזוי פיל, אז דאָס זאָל בּאַ אונז אָפּשוואכן די נויטיקייט צו דערוווערבן זיך א זעלבּשטענדיקע טעריטאָריע.

4. ניט קוקנדיק אף דעם, דאַרפן מיר אָנווענדן אלע מיטלען דערצו, אז די פּאָליטישע אומענדערונג אין רוסלאַנד זאָל ווי ווייט מעגלעך אונזער לאַגע, ווי יעדן, פאַרבעסערן.

מיר דאַרפן אויסנוצן יעדער געלעגנהייט אום אונטערצוצייכענען אונזערע ספּעציעל־אידישע פאָדערונגען און בּאַווייזן דער ארומיקער געזעלשאַפט, אז ווי מענטשן האָבן מיר דאָס רעכט אף פולשטענדיקע בּירגערלעכע און פּאָלי־טישע גלייכהייט און געזיכערטע נאַציאָנאַלע פרייהייט.

5) ניט פארשטעלנדיק מיט זיך קיין וויכטיקע געזעלשאַפטלעכע מאַכט, קענען מיר זיך ניט רעכענען פאר די טרעגער פון דער רוסישער רעוואָלוציע און מיר קענען ניט נעמען אף זיך די איניציאַטיוו.

ניט דערוואַרטנדיק פון דער רעוואָלוציע קיין ראַדיקאַלע לייזונג פון דער אידן־פראַגע און האַבנדיק פאר זיך א בּאַזונדערע היסטאָרישע אויפגאַבע, קע־נען מיר זיך ניט פארנעמען מיט דער פאָרבּאַרייטנדער ארבעט צו דער רע־וואָלוציע.

מיר קענען נאָר די בּאַוועגונג אונטערשטיצן, בּעאייס די איניציאַטיוו גייט ארויס פון דער היימישער בּאַפעלקערונג.

6) ווי א זעלבּשטענדיקע געזעלשאַפטלעכע גרופּע טרעטן מיר, אידן, ארויס נאָר דאָ, וואו עס קומט אויס צו פארטיידיקן אונזערע ספּעציעל־אידישע אינ־טערעסן. אין דערינען קענען מיר זיך ניט פאַרלאָזן אף קיינע אלגעמיינע פּאָ־ליטישע פאַרטייען. נאָר מיר מוזן זעלבּשטענדיק ארויסטרעטן, ווי פאָרשטייער פון אידישע אינטערעסן.

ג. די זעלבּסטליקווידירונג פון דער „א. ט. א. פּ.“

(„דערקלערונג פון דעם צוזאַמענפאָר פון דער אידישער ט. אָ. פּ.“ „דאָס וואָרט“, נומ. 7 פון 12־טן יולי 1907)

דער צוזאַמענפאָר פון דער אידישער טעריטאָריאַליסטישער אַרבעטער־פּאַר־טיי געפינט פאַר נויטיק אַרויסצוטרעטן פאר די כאַווײדים און פאַר דער גע־זעלשאַפטלעכער מיינונג מיט פאָלגנדער דערקלערונג:

די אַנטוויקלונג פונם אידיש־פּראָלעטאַרישן לעבן און פון דעם סאָציאַליס־טיש־טעריטאָריאַליסטישן געדאַנק האָט אין דער לעצטער צייט סאַי אין אונ־זערע רייען סאַי אין די רייען פון דער ציאָניסטיש־סאָציאַליסטישער אַרבעטער־פּאַרטיי אַרויסגערופן די איבערצייגונג, אַז די עקזיסטענץ פון צוויי זעלבּשטענ־דיקע פּאַרטייען אין דער אין גרונט איינהייטלעכער סאָציאַל־טעריטאָריאַליסטי־שער בּאַוועגונג קען ניט גערעכנט ווערן פאר אַ נאָרמאַלע דערשיינונג, און אז די צוניפגיסונג פון דידאָזיקע ביידע פּאַרטייען איז מער ניט ווי אַ פראַגע פון

צייט. אין די סאָציאַליסטיש-טעריטאָריאַליסטישע רייען האָט זיך אַלץ מער געשטאַרקט דאָס באַוואוסטזיין, אַז עס וואָלט געווען אַ פּאָליטישער פעלער צו דעזאָרגאַניזירן דעם אידישן פּראָלעטאַריאַט און צו שפּאַלטן זיינע פּאָליטישע קויכעס צוליב ניט וויכטיקע אונטערשיידונגען אין דעם עאָרעטישן „אני מאמין” אונטערשיידונגען, וועלכע קענען זיך איינלעבן אין די ראַמען פון איין און דערזעלבער פּאַרטיי. אַ גרויסע באַדייטונג האָט באַקומען דער דראָזיקער מאָטיוו אין דעם געגנווארטיקן מאָמענט, ווען דער רעוואָלוציאָנער גאַנג פון די געשעענישן האָט אַוועקגעשטעלט דעם אידישן פּראָלעטאַריאַט פאַר דער לייזונג פון העכסט וויכטיקע און פאַרוויקלטע פּראָבלעמען.

אַ גרויסע פאַראַנטוואָרטלעכקייט ליגט איצט אַף דעם אידישן פּראָלעטאַריאַט ביכלאל, אַ באַזונדער גרויסע אָבער אַף דעם וויכטיקן טייל פונם אידישן פּראָלעטאַריאַט, וועלכער איז אָרגאַניזירט אונטער דער סאָציאַליסטיש-טעריטאָריאַליסטישער פאָן און שטעלט אַרויס פאַר דעם אידישן פּראָלעטאַריאַט און אידישן פאָלק די היסטאָרישע אויפגאַבע צו פאַרווירקלעכן דעם טעריטאָריאַליסטישן אידעאַל. די רוסישע רעוואָלוציע, פונקט ווי יעדע רעוואָלוציע, וועלכע דעקט אויף אַלע היפוכים פון לעבן, האָט אויך אויפגעדעקט די היפוכים פונם אידישן לעבן און האט אים עכט טעריטאָריאַליסטיש באלויכטן; אַלץ, וואָס דענקט און פילט אין דער אידישער גאַס, האָט אָנגעהויבן רופן צו נאַציאָנאַלער באַזינונג און אין די ברייטע שיכטן פון אידישן פאָלק איז אַנטשטאַנען אַ טעריטאָריאַליסטישע שטימונג. אויסנוצן דידאָזיקע שטימונג, זי פאַרוואַנדלען אין אַ געזעלשאַפטלעכע קראַפט, וואָס זאָל אָרגאַניזירן די אידישע מאַסן, איז איינע פון די אויפגאַבן פונם אידישן פּראָלעטאַריאַט. ביז איצט האָט די טעריטאָריאַליסטישע שטימונג געשאַפן נאָר רעקרוטן פארן טעריטאָריאַליזם, אָבער נאָך ניט קיין פעסט געשלאָסענע טעריטאָריאַליסטישע אַרמיי. אין דערזעל'ביקער צייט קומט אויס די טעריטאָריאַליסטן זיך צו נעמען צו פּראַקטישע אונטערנעמונגען, וועלכע קענען צוציען צו זיי די סימפּאַטיען פון די ברייטע מאַסן, וועלכע קענען אָבער אויך בא דער קלענסטער שטערונג אָדער מיסדערפאָלג אַריינטראָגן א פאַרווירונג אין די שוואַך-אָרגאַניזירטע טעריטאָריאַליסטישע רייען. איינע פון די וויכטיקסטע גאַראַנטיעס פאַר די פעסטקייט און שטענדיקייט פון דער טעריטאָריאַליסטישער באַוועגונג און פאַר די פאַרווירקלעכונג פונם טעריטאָריאַליסטישן אידעאַל וועלן זיין, די געשלאָסענע און געאייניקטע רייען פון דער סאָציאַליסטיש-טעריטאָריאַליסטישער ארבעטער-ארמיי.

דער וועקסלפולער גאַנג פון דער רוסישער רעוואָלוציע, די אייגנטימלעכע באַדינגונגען פון דעם פּראָלעטארישן קלאַסן-קאַמף אין רוסלאַנד שטעלן פאַר דעם אידישן, פונקט ווי פאַר דעם גאַנצן רוסלענדישן פּראָלעטאַריאַט, וואָס ווייטער אַלץ וויכטיקערע אויפגאַבן, פאַרוואַנדלען די טאַקטיק-פראַגן אין די וויכטיקסטע פּראָבלעם פון די פּראָלעטאַרישע מאַסן און רופן צו דער שנעלסטער און פעסטעסטער אָרגאַניזירונג פון די קויכעס. דער אידישער פּראָלעטאַריאַט

מוז זיך צוהערן צום דאָזיקן רוף פון דערווירקלעכקייט, קעדיי צו פאָרגרעסערן זיין פּאָליטישע באַדייטונג, קעדיי צו פאַרטיידיקן מיט מער ענערגיע זיינע קלאַסן-אינטערעסן און דערפילן מיט מער דערפאָלג די אויפגאַבן, וועלכע עס לייגט אף אים ארויף זיין סאָציאַליסטישער אידעאַל.

דער אידישער פּראָלעטאַריאַט איז אָבער ניט נאָר א גליד פון דער סאָציאַליסטישער אַרבעטער-פאַמיליע, ער איז אויך דער קערן און אַוואַנגאַרד פון אידישן פאָלק, וועלכער האָט אין דער רוסישער רעוואָלוציע זיינע באַזונדערע אינטערעסן און ליידן און דעריבער אויך זיינע באַזונדערע אויפגאַבן. די באַזונדערע לאַגע פון אידישן פאָלק, וועלכע פאַרוואַנדלט אים אין א בליק-אָפּלייטער פאַר די פינסטערע קויכעס פון דער רעאַקציע, זיין רעכטלאָזיקייט און די פאַרפאָלגונגען, וועלכע ער שטייט אויס פון דער ביוראָקראַטישער רעגירונג און דער בורזשואַ-אַנטיסעמיטישער געזעלשאַפט, גיבן צו דער רעוואָלוציאָנערער טאַקטיק פון דעם אידישן פּראָלעטאַריאַט א נאַציאָנאַל-רעוואָלוציאָנערן כאַראַקטער. נאָר אין די רייען פון דעם סאָציאַליסטיש-טעריטאָריאַליסטישן פּראָלעטאַריאַט, וועלכער האָט א ברייטן קוק אף דאָס אידישע פּראָבלעם, וועלכער פאַרשטייט דאָס אידישע לעבן ניט אַלס א ריי פון צופאַלן און מיספאַרשטענדעניש, נאָר אַלס א גאַנצעס, וואָס ווערט באַאיינפלוסט פון דער טעריטאָריאַלער לאַגע פון אידישן פאָלק, נאָר אין זיינע רייען קען באַשאַפן ווערן די דאָזיקע נאַציאָנאַל-רעוואָלוציאָנערע טאַקטיק; די דאָזיקע רייען דאַרפן דעריבער זיין געאייניקט און געשלאָסן.

די פּראָפעסיאָנעלע באַוועגונג פון דעם אידישן פּראָלעטאַריאַט באַגעגנט זיך מיט באַזונדערע שוועריקייטן, וועלכע האָבן זייער טיפע וואָרצלען אין דער ניט-נאָרמאַלער אידישער עקאָנאָמיק. דאָס רופט נאָכאַמאָל צו איינִיקייט און אָרגאַניזירטקייט, וועלכע קענען אליין אָפּשוואַכן די טונקעלע זייטן אין דער לאַגע פונם אידישן אַרבעטער.

פונקט ווי דעם אידישן פאָלק קומט אויס צו קעמפן פאַר זיין נאַציאָנאַלער אויפלעבונג קעגן מאַכנעס פון אַסימילאַטאָרן, אַזוי קומט אויך אויס דער אידישער סאָציאַליסטישער באַוועגונג צו פירן א קאַמף פאַר איר נאַציאָנאַלער אַנערקענונג צווישן די פּראָלעטאַריער פון אַלע פעלקער. באַזונדערס שווער איז דער דאָזיקער קאַמף פאַר יענעם טייל פונם אידישן פּראָלעטאַריאַט, וועלכער באַנוגנט זיך ניט מיטן איבערכאַזערן די אַלגעמיינע גרונטלאַגן פונם אינטערנאַציאָנאַלן סאָציאַליזם, און שטרעבט אויך צו געבן א ראַדיקאַלן ענטפער אף דאָס אייגנאַרטיקע אידישע פּראָבלעם. קעדיי זיך צו זיכערן א פּאַסנדן אָרט אין די רייען פון דער אינטערנאַציאָנאַלער סאָציאַליסטישער אַרמיי ביכלאַל און פון דער רוסלענדישער סאָציאַליסטישער באַוועגונג ביפּראַט, דאַרפן אָנגעווענדעט ווערן באַשטימטע קויכעס, וועלכע טאָרן דעריבער ניט זיין צעשפּאָלטן און צעבראָקלט.

נעמענדיק דאָס אַלץ אין באַטראַכט, געפינען מיר, אַז איצט איז געקומען די צייט, ווען עס מוז פאַרשווינדן די שפּאַלטונג אין די סאָציאַליסטיש-טעריטאָריאַליסטישע רייען, ווען די אידישע טעריטאָריאַליסטישע אַרבעטער-פּאַרטיי

מוז זיך צונויפגיסן מיט דער ציאָניסטיש-סאָציאַליסטישער ארבעטער-פארטיי אין איין גאנצעס.

מיר באשליסן דעריבער, אז די אידישע טעריטאָריאַליסטישע ארבעטער-פארטיי טרעט אריין אין די ציאָניסטיש-סאָציאַליסטישע ארבעטער-פארטיי אף די באדינגונגען, וועלכע זיינען אויסגעארבעט געוואָרן פון די צענטראלע אינ-סטיטוטן פוןביידע פארטייען [148].

XVII. די ליבעראל-בורזשואזע גרופּירונגען.

118. די „העלסינגפֿאָרסער" 149) פּראָגראַם פון די ציאָניסטן.

(רעזאָלוציעס פון ציאָניסטישן צוזאַמענפאָר אין העלסינגפאָרס אין נאָיאַבר 1906. „דאָס אידישע פאָלק". נומער 26, 1906).

דאָס נאַציאָנאַל-פּאָליטישעס פּראָגראַם.

אַנערקענענדיק, אז די אָרגאַניזאַציע פון אידישן פאָלק צוליב דער נאציאָנאַלער ארבעט איז לויט דעם 2-טן פונקט פון באַזעלער פּראָגראַם 150) איינס פון די וויכטיקסטע מיטלען, וועלכע זיינען נויטיק פאר דאָס ציאָניסטישע ציל, אז די פאַרשטאַרקונג פון די אידישע פאָלקס-קרעפטן אין גאָלעס גיט דעם אידישן פאָלק נייע קולטורעלע און פּאָליטישע מיטלען צום קאַמף פאר די אויפשטעלונג פון א געזונטן אידישן נאַציאָנאלן לעבן אין פּאַלעסטינע; אז א געזיכערטער און פעסטער קיעם פון א נאַציאָנאַלער אָרגאַניזאַציע און איר נויטיקע אַנערקענונג דורך די רעגירונג זיינען מעגלעך נאָר בא דער דעמאָקראַטיזאַציע פון די גאָלעס-לענדער, — באַגריסט דער 3-טער צוזאַמענפאָר דאָס צושטיין פון די ציאָניסטישע מאַסן צו דער פרייהייטס-באוועגונג צווישן די טעריטאָריאלע פעלקער פון רוסלאַנד און האַלט פאר נויטיק אף דעם יעסאָד פון די פארענדערונגען אין דעם מלוכע-לעבן די פארייניקונג פון די רוסישע אידן אלס נאַציע, וועלכע ווערט אנערקענט פון דער מלוכע און וועלכע באקומט די געזעצלעכע זעלבסטפארוואַלטונג אין אַלע איניאָנים פון אידישן לעבן.

לויט דעמדאָזיקן באשלוס שטעלט ארויס די ציאָניסטישע אָרגאַניזאַציע אין רוסלאנד פאָלגנדעס פּאָליטישעס פּראָגראַם:

1. די דעמאָקראטיזאַציע פון דער מלוכע אף די יעסוידעס פון דעם פולן דעמאָקראַטיזם, אַף די יעסוידעס פון דער ברייטער פּאָליטישער פרייהייט, פון די אַווטאָנאָמיע פון די נאַציאָנאלע ראַיאָנען און די גאַראַנטיע פון די רעכט פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטן.

2. די גאַנצע און שטרענג דורכגעפירטע גלייכבארעכטיקונג פון דער אידישער באפעלקערונג.

3. די זיכערונג פאר די מינדערהייטן, אַז זיי זאָלן קאָנען האָבן זייערע

פארשטייער בא דעם אַלגעמיינעם, גלייכן און געהיימען שטים-רעכט, אָן אונ-טערשייד פון געשלעכט, בא אַלע וואַלן צו די אָנשטאַלטן פון דער צענטראַלער מלוכע, פון די ראַיאָנען און שטעט.

4. די אנערקענונג פון דער אידישער נאציע מיט דעם רעכט פון זעלבסט-פארוואַלטונג אין אַלע איניאָנים פון אידישן לעבן.

5. די צונויפרופונג פון אַן אלרוסלענדער אידישער נאַציאָנאַל-פאַרזאַמלונג אף אויסצואַרבעטן די יעסודעס פון דער נאַציאָנאַלער אָרגאַניזאַציע.

6. די רעכט פון העברעאיש און אידיש אַלס שפּראַכן אין שול, געריכט און אין דעם עפנטלעכן לעבן.

7. דאָס רעכט זיך באנוצן מיט שאַבעס-רו אנשטאָט רוען אום זונטיק.

די נאָענטסטע פּאָליטישע אַרבעט אין רוסלאַנד.

I.

1. די צוגרייטונג פון דער געזעלשאַפטלעכער מיינונג פאר אונזערע פאָדע-רונגען און די פּראָפּאַגאַנדע פאר זיי צווישן די פאָרשטייער פון נאַציאָנאַלע פאַרטייען און גרופּן.

2. די אויספאָרשונג פון דער לאַגע און פון דער פּאָליטישער באַדייטונג פון יענע נאַציאָנאַלע גרופּן, וועלכע וועלן בא דער נאַציאָנאַל-טעריטאָריעלער אַווטאָנאָמיע בלייבן אויסער זייער ראַיאָן, און זייער פאַרייניקונג אַף צו שיצן די רעכט פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטן.

3. דער קאַמף קעגן די נאַציאָנאל-פיינדלעכע און אַסימילאַטאָרישע קאַוואַ-נעס צווישן די פאָרשטייער פון אנדערע נאַציעס.

II.

1. די ציאָניסטישע אָרגאַניזאַציע פירט א זעלבשטענדיקע פּאָליטישע אר-בעט, וועלכע זי האַלט פאר איינע פון די נויטיקע מיטלען אף דורכצופירן די ציאָניסטישע צילן.

2. די מיטגלידער פון דער ציאָניסטישער אָרגאַניזאַציע קאָנען ניט זיין קיין מיטגלידער פון אנדערע אידישע פּאָליטישע פּאַרטייען.

אָנמערקונג: דעם פאַרבאנד פון פּולבארעכטיקונג[151] האלטן מיר פאר אן אָרגאַניזאַציע, וואָס וויל פאַרייניקן פאַרשיידענע אידישע עלעמענטן צו א באַזונדער ציל, וואָס האָט ניט דעם כאַראַקטער פון א פּאָליטישער פּאַרטיי. דערפאַר האַלט דער צוזאַמענפאָר, אז ציאָניסטן מעגן זיין מיטגלי-דער פון דעם פאַרבאַנד, קאָלומאן ער בלייבט אומפּאַרטייאיש.

3. אין נויטיקע פאַלן, אום אויסצופירן באַשטימטע צוועקן, גייט די ציאָ-ניסטישע אָרגאַניזאַציע אריין אין א העסקעם מיט אנדערע פּארטייען און פאַר-באנדן, אף וויפל זייער פּראָגראַם איז ניט געגן אונזערע אויפגאַבן אין רוסלאנד.

4. קעדיי צוציען די גרויסע אידישע מאסן צו נאַציאָנאַל-פּאָליטישער ארבעט,

דארף מען פארברייטן צווישן זיי אונזערע פאָדערונגען און דערהויפּט זיי קלאָר מאכן די אידייע פון א אידישער נאַציאָנאַל=פאַרזאַמלונג.

5. די גרינדונג דורך אָנמצלדונגען און, ווי ווייט מעגלעך, די געזעצלעכע אָנערקענונג פון אידישע קהילעס, וועלכע נעמען אריין אין זיך די גאַנצע אידישע באפעלקערונג און וועלכע האָבן אן אויסגעקליבענע פארוואלטונג מיט נאציאָנאַלער זעלבסטפארוואַלטונג.

אין די ערטער, וואו עס געפינט זיך א געמיינדע=אָרגאַניזאציע, דארף זי ווערן דעמאָקראַטיש און דארף פאַרגרעסערן אירע רעכט ביז צו א נאציאָנאלער זעלבסטפארוואלטונג.

119—120. די פאָלקס־גרופּע [152].

א. פּראָגראַם-פאָדערונגען.

(„די אידישע ווירקלעכקייט", נומ. 9—10 פון 11 מארט 1907).

1. פולשטענדיקע גלייכשטעלונג פון די אידן אין אלע בירגערלעכע און פּאָליטישע רעכט.

2. אידן זאָלן האָבן דאָס רעכט צו באנוצן זיך מיט זייער שפּראך אַזוי גוט, ווי אלע אנדערע נאַציאָנען, וועלכע בילדן ערגעץ א מינאריטעט.

3. די אידישע קהילע זאָל אנערקענט ווערן פון דער מלוכע און. זי זאָל באקומען א טייל פון די מיטלען, וואָס ווערן באשטימט אף שטאָט-זאַכן פון דער אלגעמיינער אָדער שטאָטישער קאַסע.

4. די אידישע קהילעס זאָלן האָבן דאָס רעכט צו פאריייניקן זיך אין אן אַלגעמיינעם פאַרבאנד.

5. די שטאָט=פארוואלטונגען מוזן ווערן דעמאָקראַטיזירט און דאָס רעכט פון די מינאריטעטן מוז ווערן געזיכערט.

6. דורך אַן אלגעמיינעם געזעץ זאָלן גאראנטירט ווערן די רעכט פון די נאַציאָנאַלע מינאריטעטן אין די געגנטן, וואָס זאָלן באקומען אווטאָנאָמיע.

אין דעם עקאָנאָמישן טייל פון דער פּראָגראם נעמט זיך די גרופּע ניט אָן צו לייזן אלגעמיינע פּראָבלעמען פון דער סאָציאלער אָרדענונג, זי וועט נאָר שטרעבן:

1. צו דעמאָקראַטיזירן און דעצענטראַליזירן די עקזיסטירנדיקע איינריכטונגען, קעדיי זיי זאָלן קאנען דינען צו דער אויפהויבונג פון דער אידישער לאגע.

2. צו שיצן די ספּעציעלע אינטערעסן פון די אידן, ווען עס וועלן באהאנדלט ווערן פארשיידענע פּראָיעקטן, וואָס זיינען נויגייע די עקאָנאָמישע לאגע און פינאַנץ-פּאָליטיק.

3. צו דערווייטערן און פארברייטן דאָס געביט, אף וועלכן די אידישע ארבעט געפינט פאר זיך א פאַרווענדונג, צו אַנטוויקלען די פּראָפעסיאָנעלע בילדונג, שאפן פּראָפעסיאָנעלע פאריינען און קאָאָפעראטיווע געזעלשאפטן.

4. צו צעשפּרייטן די אידישע ארבעטער-מאסן, וועלכע געפינען ניט אין

זייער איצטיקן וואוינאָרט קיין פּלאַץ פאַר זייער אַרבעט, איבערן גאַנצן לאַנד.

5. צו אָרגאַניזירן אַן אויספאָרשונג איבער די אידישע עקאָנאָמישע לאַגע.

בענויגייע צו גייסטיקע אינטערעסן שטעלן זיי זיך די אויפגאַבע:

1. צו פאַרשפּרייטן צווישן די אידישע מאַסן אַלגעמיינע בילדונג.

2. צו פאַרשפּרייטן אין דער אידישער מאַסע פּאָליטישע און סאָציאַלע ידיעות.

3. צו נאַציאָנאַליזירן די ערציאונג אַף אַזוי פיל, אַז עס זאָלן ווייטער קול-טיווירט ווערן די אידישע שפּראַך, געשיכטע און „די עטישע אידעאַלן פון אידנטום".

ב. די פאָלקס-גרופּע און די ציאָניסטן.

(פון אַ וואַל-אויפרוף. „דער פריינד", נומ. 119, 1906).

...„דאָס פאַנאַנדערלאָזן פון דער ערשטער גאָסודאַרסטווענער דומע, די פאַרערגערונג פון דער אַלגעמיין-פּאָליטישער לאַגע, די ערוואַכונג און פאַר-שטאַרקונג פון דער רעאַקציע, וואָס רופט זיך אָפּ שטענדיק באַזונדערס אַף אונזער פראַגע—דאָס אַלץ האָט, דוכט זיך, באַדאַרפט פאַרשטאַרקן בײַ אַלע אידן די שטרעבונג צו פאַרייניקן זיך ניט נאָר אינם קאַמף פאַר אַ בעסערע צוקונפט, נאָר אויך אין דעם געדאַנק, אַז אָט די צוקונפט קאָן פאַר אונז באַ-וואָרנט ווערן נאָר אַלס בירגער פונם לאַנד און נאָר דעמאָלט, אויב מיר וועלן זיך דירעקט באַטייליקן אין דער אַלגעמיינער שטרעבונג פון דעם לאַנד צו באַפרייען זיך פון די אַלע דריקנדע רעשטן פון דער אַלטער אָרדע-נונג. ווייניקער פון אַלץ איז איצט געווען די צייט אַרויסצורופן אין לעבן דאָס פאַנטאַסטישע בילד פון אַ אידן, וואָס זאָל זיך האַלטן פאַר אַ פרעמדן, ווייניקער פון אַלץ איז איצט געווען די צייט אויפצורופן, אַז די אידן זאָלן זיך אָפּטיילן אין אַ באַזונדערע פּאָליטישע פּאַרטיי.

„און פונדעסטוועגן האָבן די ציאָניסטן זיך גראָד אָט דעם אויפריף גענו-מען פאַר אַ לאָזונג אין דעם וואַל-שטרייט. אונטער אָט דער פאָן דאַרפן גיין זייערע קאַנדידאַטן. פון דער טריבונע אין דער גאָסודאַרסטווענער דומע דאַרפן זיי דערקלערן דעם רוסישן פאָלק, אַז די אידן זיינען דאָ אויסלענדער, אַז זיי פאָדערן פון דעם „פרעמדן לאַנד" קיין זאַך ניט, ווי נאָר מעגלעכקייט רעגל-מעסיק צו אָרגאַניזירן זייער „אויסוואַנדערונג". וואָרום זיי זיינען „פּרינציפּיעלע עמיגראַנטן" (זע „יעווריסקאַיאַ זשיזן"[153] נומ. 23, „אונזערע אויפגאַבן"). זיי דאַרפן זיך אין דער דומע אָפּטיילן אין אַ באַזונדער גרופּע מיט אַ צוואַנגס-דיסציפּלין, זיי אַליין דאַרפן בײַ זיך אָפּנעמען די מעגלעכקייט אַריינצוטרעטן אין אַ וואָסער ניט איז אַלגעמיין-פּאָליטישע פּאַרטיי. ניט באַטייליקנדיק זיך אין אַל די גרופּעס, וואָס באַשטימען דעם גוירל פונם לאַנד, דאַרפן זיי אַרויס-טרעטן פון זייער איינזאַמקייט נאָר מיט דעם איינציקן ציל, צו דערקלערן פון

דער טריבונע אין דער דומע, אַז זיי זיינען ניט קיין טוישווים אין דעם פרעמדן לאַנד.

„דאָס געוויסן פון יעדן אידן, בּאַ וועמען עס געפינען אַן אָפּקלאַנג די ווירקלעכע צאָרעס פון אונזער אויסגעמאַטערטן פאָלק, מוז אויפגעבראַכט ווערן, ווען מע זעט, ווי מענטשן טראָגן זיך אַרום מיט פילפּל-פאַנטאַזיעס סטאַם אין דער וועלט אַריין און ווי זיי פּרואוון זיך דורכפירן זיי אַף דער רעכענונג פון בלוט און טרערן פון גאַנצע דוירעס, אַף דער רעכענונג פון אַלע אונזערע האָפענונגען אַף אַ בּעסערן צוקונפט. וואָרום ווער פאַרשטייט עס ניט, אַז מאַכן זיך אַליין פאַר אויסלענדער אינם לאַנד און פאַר לויערער אין דער דומע,— דאָס באַטייט: פון ביידע זייטן אויפרייסן יענע פאָזיציע, וואָס מיר האָבן מיט אַזוי פיל מי דערגרייכט אַלס רעזולטאַט פון דער ביז-איצטיקער פרייהייטס-באַוועגונג.

„אנטקעגן אָט דער געפאַר האָבן מיר באַשלאָסן צו פאַרייניקן זיך און אַרויסצושטעלן קעגן דעם קליינעם, אָבער גוט אָרגאַניזירטן הייפל ציוניסטן די גאַנצע גרויסע קראַפט, וואָס איז באַהאַלטן אינם אידנטום, אָבער וואָס איז נאָך דערוויל ניט אָרגאַניזירט. מיר פאַרייניקן זיך אונטער דעם נאָמען: „די אידישע פאָלקס-גרופּע״. מיר פאַרבלייבן אין דעם „פאַריין פון אידישע פולבאַרעכטיקונג״, וואָרום מיר בלייבן טריי צו זיינע צילן און מיר וועלן קעסיידער דורכפירן די ווילנער פּלאַטפאָרמע פונם „פאַריין״[154]. מיר ווילן נאָר ניט דערלאָזן, אַז אין דעם „פאַריין״ זאָל אַרבעטן איין גרופּע, וואָס איז פעסט אָרגאַניזירט און וואָס שטימט ניט, נאָך אונזער טיפער איבערצייגונג, מיט דעם „פאַריינס״ פּלאַטפאָרם, און אַז דער גאַנצער איבעריקער טייל פונם „פאַריין״ זאָל פאַרבלייבן ניט אָרגאַניזירט צום שטרייט קעגן אָט דער פיינטלעכער גרופּע. מיר האָבן זיך פאַרייניקט מיט דעם ציל צו שטרייטן פאַר אונזערע רעכט אַלס בירגער פון יענעם לאַנד, וואָס מיר וועלן קיינמאָל ניט פאַרלאָזן, פון יענעם לאַנד, וואו מיר ווילן ניט אויסבעטן קיין שום נעדאָוועס, נאָר וואו מיר וועלן איינאָרדענען אונזער לעבן לויט יענעם רעכט, וואָס געהערט אונז אָן גלייך מיט אַלע איבעריקע בירגער.

„מיר האָבן זיך פאַרייניקט מיט דעם ציל צו באַשיצן אונזערע רעכט ניט נאָר אַלס איינצלנע מענטשן, נאָר אַלס נאַציאָן, וואָס דאַרף האָבן די פולע פרייהייט צו אַנטוויקלען איר גייסטיק פאָנים, אָן אַ שטערונג פון איר אייגנאַרטיקייט מיצאַד דער רעגירונגס-מאַכט. שטרייטן פאַר אונזערע נאַציאָנאַלע רעכט, דאָס הייסט גיט—אויסריכטן „דעם וואַנדערער אין וועג אַריין״; דאָס הייסט אויך ניט, ווי אייניקע מיינען—באַשאַפן אַ נייעם מין געטאָ אין דער פאָרם פון אַזאַ אַרט נאַציאָנאַלן צוואַנגס-פאַריין, וואָס איז נאָך ערגעץ ניט אויסגעפּרואווט געוואָרן, וואָס איז אויסגעבויט נאָר אין דער טעאָריע, אָפּגעזונדערט פון די אַלע אַנדערע נאַציאָנאַלע פאַריינען און וואָס זאָל דורך אַן איין-איינציקן צענטראַלן אַנטשטאַלט פאַרוואַלטן איבער דעם גאַנצן גייסטיק-קולטורעלן לעבן פון דער נאַציע. פאַקטיש שטרייטן פאַר די נאַציאָנאַלע רעכט פון די אידן, שטרייטן האָבנדיק אין זינען די אומשטענדן פון יענעם ווירקלעכן

לעבן, צו וועלכן עס דערנעענטערט אונז די נייע אָרדענונג—דאָס הייסט: שטרעבן דערצו, אַז די אידישע געמיינדע זאָל ניט נאָר לעגאַליזירט, נאָר אויך רעאָרגאַניזירט ווערן אַף שטרענג-דעמאָקראַטישע יעסוידעס; דאָס הייסט —איבערלאָזן די געמיינדעס, אַז זיי אַליין אָדער אין אַ פרייער פאַרייניקונג מיט אַנדערע געמיינדעס זאָלן אויסאַרבעטן יענעם מין נאַציאָנאַל-קולטורעלע אַנשטאַלטן, וואָס שטימען מיט זייערע באַדערפענישן. שטרייטן פאַר די נאַציאָנאַלע רעכט פין די אידן—דאָס הייסט: שטרעבן דערצו, אַז די גרינדונג פון שולן זאָל זיין אַ פרייע, און אַז יעדע גרופּע פון דער באַפעלקערונג, וואָס האָט אין זיך פאַראייניקט אַ געוויסן טייל, זאָל באַקומען דאָס רעכט צו פאָדערן, אַז אַפּן כעשבן פון דעם אַלגעמיינעם אָדער אָרטיקן בוּדזשעט זאָל געעפנט ווערן אַ שול, וואו דער לימעד זאָל זיין אַף איר אייגענער שפּראַך. שטרייטן פאַר די נאַציאָנאַלע רעכט פון די אידן—דאָס הייסט: פאָדערן די פרייע אַנטוויקלונג פון דער שפּראַך, די פרייהייט פון גרינדן יענע אַנשטאַלטן וואָס באַשיצן און אַנטוויקלען די שפּראַך. און אָט דעם גאַנצן שטרייט נעמען מיר אַף זיך, צו אים רופן מיר אַלעמען, וואָס האַלטן אַזוי ווי מיר. מיט די אָנגעוויזענע פאָדערונגען נעמען זיך ניט אויס, פאַרשטייט זיך, אַלע אונזערע אויפגאַבן זיי דריקן נאָר אויס דעם מינימום פון די אויפגאַבן, זיי דריקן אויס יענע ריכטונג, אין וועלכער מיר רעכענען צו גיין.

„זאָל זשע די קומענדיקע גאָסודאַרסטווענע דומע געפינען אין די אויסגעוויילטע פונם אידישן פאָלק מוטיקע קעמפער פאַר בירגערלעכע און נאַציאָנאַלע רעכט פון די אידן; זאָל זי אויך געפינען אין זיי מיטהעלפער אין דעם אַלגעמיינעם קאַמף פאַר אַ בעסערע צוקונפט פון דעם אַלגעמיינעם פאָטערלאַנד. זאָל אָבער פון דער טריבונע אין דער גאָסודאַרסטווענער דומע קיין מאָל ניט לאָזן זיך הערן אַ שטים פון אַ אידן, וואָס זאָל אונז שטעמפּלען מיט דעם נאָמען „אויסלענדער" צווישן רוסלאַנדס פעלקער.

מ. ווינאווער,[155] ג. סליאָזבערג,[156] מ. קולישער, מ. אַס-טראגארסקי, מ. שעפטעל, מ. פאָזנער, מ. גאָלדשטיין, ל. שטערנבערג, ד. לעווין, ל. סעוו, מ. מירקין, מ. טריוואוס (שמי), י. געסען, א. גאָרנפעלד, ג. שטילמאן".

121. די אידישע פאָלקס-פּאַרטיי [157].

(מיטיילונג פון אָרגאַניזאַציאָנס-קאָמיטעט *), „דאָס אידישע פאָלק", נומ. 2, 1907).

פון דעם באַנייטן רוסלאַנד וואַרט דאָס אידישע פאָלק, אַז עס וועט באַקומע זיינע בירגערלעכע, פּאָליטישע און נאַציאָנאַלע רעכט. די זעקס מיליאָנען אידן, אין רוסלאַנד האָבן געטראָגן אַ דאָפּלטן יאָך—דעם אַלגעמיינעם און דעם ספּעציעל-אידישן,—און זיי פילן טיף און פאַרשטייען, אַז זייער מאַזל איז פאַרבונדן מיט דער פּאָליטישער באַפרייאונג פון גאַנץ רוסלאַנד. דערמיט דערקלערט זיך

*) דער אָרגאַניז. קאָמיטעט איז באַשטאַנען פון היסטאָריקער ש. דובנאָוו, ד-ר א. זאַלקינד, מ. נ. קרייניז, וו. מאנדל, ש. כאראנזשיצקי.

דער פאַקט, וואָס זיי האָבן ארויסגעשטעלט אַזאַ מאָסע באגייסטערטע קעמפער אין דער מאַכנע שטרייטער פאַר דער רוסלענדישער פרייהייט.

צוגלייך אָבער פאַרשטייען אַלע פּאָליטיש-באַרעכנטע און נאַציאָנאַל-געזונטע עלעמענטן פון אידישן פאָלק, אַז אזוי ווי די אנדערע קולטור-אומעס, וועלכע לעבן אין רוסלאנד, דארף אויך די אידישע אומע גיין מיט איר וועג אין דער פרייהייטלעכער באוועגונג. די אידישע קלאל-טוער דארפן פארלאנגען אַ דעמאָקראַטישע מעדינע-אָרדענונג און די גלייכבארעכטיקונג פון אַלע פעלקער אין רוסלאנד, און דערביי דארפן זיי קלאָר און באשטימט ארויסזאָגן, וואָס וועט זיין דער מאמאָשעסדיקער אינהאלט פון דעם אידישן סאָציאלן און קול-טורעלן לעבן, וועלכער דארף אריינגעזאָסן ווערן אין די נייע פאָרמען פון דער פּאָליטישער פרייהייט און בירגערלעכער גלייכהייט. אָן אזעלכע מאָמאָשעסדיקע פאָדערונגען וועט אונזער גאנצער קאמף הענגען אין דער לופטן. אלע אונזערע אומגעהויער גרויסע קאָרבאָנעס, וועלכע מיר טראָגן אפן מיזבייעך פון דער רוס-לענדישער פרייהייט-באוועגונג, וועלן ברענגען אַ נוצן און האָבן אַ זינען נאָר דעמאָלט, אויב זיי וועלן געבן דעם אידישן פאָלק, וואָס איז אומעטום אין דער מינדערהייט, די מעגלעכקייט פריי צו לעבן און ניט צו געפינען זיך אונטער דער סאָציאלער און קולטורעלער אונטערדריקונג פון דער מערהייט אין לאַנד ביכלאל און אין די איינצלנע נאַציאָנאַלע טעריטאָריען, וואָס וועלן באַקומען אוטאָנאָמיע.

דאָס זיינען די אַלגעמיינע פרינציפּן, אַף וועלכע עס שטיצן זיך די גרינ-דער פון דער אידישער „פאָלקס-פּאַרטיי". דעריבער דערקענען זיי, אַז דאָס אידישע פאָלק וועט נאָר דעמאָלט פאַרנעמען צווישן די אנדערע פעלקער אַן אָרט, וואָס פּאַסט פאַר אים, ווען די אידן וועלן פאַרטיידיקן זייערע אינטערסן אַלס נאַציע, וואָס דארף אַליין בויען איר נייעם לעבן.

מיר טרעטן שאַרף אַרויס קעגן וועלכע ניט איז אסימילאַציע מיט די ארו-מיקע פעלקער.

...צו אַ ברייטער אידישער אָרגאַניזאַציע, וועלכע זאָל אַרבעטן אין צייטן פון שאָלעם און מילכאָמע, אום צו קעמפן און שאַפן, רופט די אידישע „פאָלקס-פּאַרטיי" אלע אקטיווע קרעפטן פון אונזער פאָלק. ווען דאָס פאָלק וועט זיין אָרגאַניזירט, וועט עס קאָנען ארויסווייזן זיין זעלבסטעטיקייט אין אלע פראָטים פון זיין לעבן, עס וועט קאָנען שאַפן פאַר זיך זעלבסטפארוואלטונג ניט מיט א פאַרטרעטונג פון צופעליקע מענטשן, נאָר פון פאָלקס-דערוויילטע, צו וועלכע עס האָבן צוטרוי די גרויסע מאסן פון פאָלק.

אין אונזער אלגעמיינן פּאָליטישן און נאַציאָנאַלן פּראָגראַם זיינען געגעבן אויפגעקלערט די צילן פון דער „פאָלקס-פּאַרטיי". אין קורצע ווערטער קען מען זיי אויסדריקן אין פאָלגנדעם: 1) די דעמאָקראַטיזאַציע פון דער מעדינע-אָרדענונג אפן יעסאָד פון די פּאָליטישע פרייהייטן און אַ שטרענגן פארלאַמענטאַריזם מיט אַ פאַראַנטוואָרטלעכן מיניסטעריום; אַלגעמיינעס, גלייכעס, דירעקטעס, געהיימעס און פּראָפּאָרציאָנעלעס וואַל-רעכט; פולע גלייכבארעכטיקונג פון אַלע פעלקער פון רוסלאַנד, אַוטאָנאָמיע פאַר די איינצלנע טעריטאָריען און גאראַנ-

טיעס פאַר די רעכט פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטן; 2) די אנערקענונג פון אידן אַלס נאציע און די רעכט פון נאציאָנאַלער זעלבסטפארוואלטונג אין אַלע פראָטים פון אינערן לעבן, דאָס הייסט, דאָס רעכט פריי צו אָרגאַניזירן די אידישע נאציאָנאַלע געמיינדן און צו פאַרייניקן זיי אין אן אלגעמיין-רוסישן פארבאנד, דאָס רעכט צו באנוצן זיך מיט דער אידישער שפראך אין עפענטלעכן לעבן, איינצואָרדענען נאציאָנאַלע שולן א. א. וו. 3) דאָס צונויפרופן אן אלגעמיינע אידישע נאציאָנאַל-פאַרזאַמלונג, פון גאַנץ רוסלאַנד אַף אויסצואַרבעטן די יעסוידעס פון דער נאַציאָנאַלער אָרגאַניזאציע לויט דעם ווילן פון אידישן פאָלק.

...דער אָרגאניזאציאָנס-קאָמיטעט האלט פאר נויטיק אָנצואווייזן די יעסוידעס, אָן וועלכע מע דארף זיך האלטן אין דעם איצטיקן וואל-קאמף. די רעכט, וועלכע מיר פאָדערן, קאָנען פארטיידיקן אין דער גאָסודארסטווענער דומע נאָר אזעלכע אידישע דעפוטאטן, וועלכע ערקענען אָן אונזערע אלגעמיין-פאָליטישע און נאציאָנאלע רעכט און זיינען גרייט צו פארטיידיקן די אידישע אינטערעסן, גייענדיק אלע צוזאמען און בילדנדיק אַ אידישע פארלאמענטארישע גרופע אף פעדעראטיווע יעסוידעס. מיר דארפן שטיצן אויך יענע ניט-אידן, וועלכע ערקענען אָן אונזער דעמאָקראטישע און נאציאָנאלע פאָדערונגען, אָבער בעשום אויפן ניט יענע אידן, וועלכע זיינען אָפענע אָדער פארדעקטע אסימיליאטאָרן.

דער אָרגאניזאציאָנס-קאָמיטעט רופט די אידן צו פאַרייניקן זיך אין קאמף פאר זיין פולבארעכטיקונג און זאָגט ארויס די האָפענונג, אז די „פאָלקס-פארטיי" וועט לויט איר פראָגראם און איר טאקטיק צוציען די בעסטע קויכעס פון אונזער פאָלק, בא וועלכע די אלגעמיינע אינטערעסן פון פאָלק שטייען העכער פאר די פאָדערונגען פון זייער קלאס אָדער גרופע.

...אזוי ווי עס איז איצט ארויס אן אויפרוף פון אַ נייער אָרגאניזאציע, מיט דעם נאָמען „אידישע פאָלקס-גרופע" *), וועלכע האָט ארויסגעשטעלט אלס איר ציל בא די וואַלן—דעם קאַמף קעגן ציאָניזם, געפינט דער אָרגאַניזאציאָנס-קאָמיטעט פאַר נויטיק צו דערקלערן, אַז דידאָזיקע „גרופע" האָט קיין שום שאַיכעס ניט צו דער אידישער „פאָלקס-פאַרטיי".

*) זע דאָקומענטן נומ. 119—120.

באמערקונגען און דערקלערונגען.

1. „בונד" — דער פולער נאָמען: „אַלגעמיינער אידישער אַרבעטער-בונד אין ליטע, פוילן און רוסלאַנד". געגרינדעט אפן ערשטן צוזאַמענפאָר אין 1897 יאָר דורך די גרופעס אידישע סאָצ.-דעמ.; פאַרייניקט אַרום זיך די ווייט-גרעסטע מערהייט אידישע אַרבעטער פון ליטע, פוילן און ווייסרוסלאַנד, וועלכע זיינען דורך דעם „בונד" צוגעפירט געוואָרן צו דער סאָציאַליסטישער און רעוואָלוציאָנערער באַוועגונג. פון 1898 ביז 1903 איז דער „בונד" געווען א באַשטאַנד-טייל פון ר. ס. ד. א. פּ., נאָר די אַלץ מער און מער וואַקסנדיקע אין אים נאַציאָנאַל-סעפּאַראַטיסטישע טענדענצן ברענגען אים אין 1903, אפן צווייטן פאַרטיי-צוזאַמענפאָר, צום אַרויסטרעטן פון ר. ס. ד. א. פּ. בעאַיס דער ערשטער רוסישער רעוואָלוציע שפּילט דער „בונד" אַ גרויסע ראָלע, אַלס פאַקטישער פירער פון די רעוואָלוציאָנערע אידישע אַרבעטער-מאַסן. די פּאָליטישע ליניע פון „בונד" בעאַיס דער ערשטער רעוואָלוציע איז געווען א וואַקלדיקע: אין 1905-06 איז זי נאָענט צו די באָלשעוויקעס, פון 1906—וואָס ווייטער אַלץ מערער אויסגעשפּראַכן מענשעוויסטיש, פון 1911 יאָר—אָרגאַניזאַציאָנעל פאַרבונדן מיטן מענשעוויסטישן פּאַרטיי-צענטער (דער אַזוי גערופענער אָ. ק.) און מיט דער מענשעוויסטישער דומע-פראַקציע. בעאַיס דער מילכאָמע איז דער „בונד" אין דער ווייט-גרעסטער מערהייט געשטימט סאָציאַל-פּאַטריאָטיש מיט צוויי נויגונגען: א טייל גערמאַנאָפילן, א טייל — אַנהענגער פון רוסישן סאָציאַל-פּאַטריאָטיזם. אַ גאָר קליינע מינדערהייט — אינטערנאַציאָנאַליסטיש. בעאַיס דער פעווראַל-רעוואָלוציע און ווייטער ביזן סאָף 1918 — איז דער „בונד" אויסגעשפּראַכן קעגן דער ראַטן-מאַכט. סאָף 1918 הויבט זיך אין „בונד" אָן דער שפּאַלטונגס-פּראָצעס. איינע נאָך דער אַנדערער טרעטן פון אים אַרויס גרופּן און גייען אַריבער צו דער ר. ק. פּ. אין 1919 טרעט אַריין די מערהייט פון אוקראַינישן „בונד" אין ר. ק. פּ., אין 1920 נעמט אָן דער גאַנצער „בונד" א קאָמוניסטישע פּלאַטפאָרם און טרעט אַריין אין 1921 יאָר אין ר. ק. פּ. די רעכטע גרופּן פאַלן פאַנאַנדער, אַ טייל געוועזענע טוער עמיגרירן אין אויסלאַנד. אונטער דער בורזשואַזער דיקטאַטור אין פוילן שטעלט נאָך דער „בונד" פאָר א געוויסע געזעלשאַפטלעכע קראַפט, נאָר אויך דאָרט איז זיין קאַמף געריכטעט דעריקער קעגן דער פּראָלעטאַרישער רעוואָלוציע און קאָמוניזם.

2. שטאָט-דומעס—אָרגאַן פון דער שטאָטישער פאַרוואַלטונג אין צאַרישן רוסלאַנד; אין די וואַלן פון די דומעס האָט געהאַט רעכט צו באַטייליקן זיך בלויז א קליין הייפל פון דער שטאָטישער בורזשואַזיע, וועלכע האָט אין זיי געבאַלעבאַטעוועט אין די אייגענע קלאַסן-אינטערעסן; קיין פיל ניט איז באַמערקבאַרע ראָלע אין געזעלשאַפטלעכן לעבן פון לאַנד האָבן די שטאָט-דומעס קיינמאָל ניט געשפּילט—די צאַרישע רעגירונג האָט ניט געטרויט אַפילע דער שטאָטישער פּלוטאָקראַטיע און האָט שטאַרק באַגרעניצט די קאָמפּעטענץ און פולמאַכטן פון די דומעס.

3. הערצל און נאָרדוי — די שעפער און פירער פון דער מאָדערנער ציאָניסטישער באַוועגונג, ביידע זשורנאַליסטן פון דער ווינער דייטשישער בורזשואַזער פּרעסע. אין 1903 יאָר האָט הערצל באַזוכט דעם באַוואוסטן פּאָגראָמען-מאַכער, דעם צאַרישן מיניסטער פּלעווע, קעדיי צו דערשלאָגן זיך בא אים די לעגאַליזירונג פון ציאָניזם אין רוסלאַנד.

4. טשאַרטער—אַ מאַנדאַט אף צו באַזעצן די אידן אין פּאַלעסטינע, וועלכן די ציאָניסטן האָבן געשטרעבט אַרויסקריגן באַם טערקישן סולטאַן.

5. ציאָניסטיש-סאָציאַליסטישע פּראַקציעס—אַ ריי פּאָליטישע גרופּירונגען, וואָס האָבן זיך אָפּגעשפּאַלטן פון דער אַלגעמיינער ציאָניסטישער אָרגאַניזאַציע, שטרעבנדיק צו

פאַרבינדן דעם ציאָניזם מיט דער קליינבירגערלעך-סאָציאַליסטישער אידייע און — ביז א געוויסן גראַד — אויך מיטן אנטייל אין רעוואָלוציאָנערן קאַמף קעגן צאַריזם („פּויאַליי-ציען" „ס. ס." א. אז. וו. — זע וועגן זיי דריטן טייל פון דער כרעסטאָמאַטיע).

6. „זובאַטאָווטשינע" — אונטער אַט דעם נאָמען איז פאַרבליבן אין דער געשיכטע פון דער אַרבעטער-באַוועגונג דער פּראָוואָקאַטאָרישער פּרוּוו פון נאַטשאַלניק פון דער מאָסקווער „אָכראַנקע" זובאַטאָוו אָפּצווענדן די אַרבעטער-מאַסן פון דער רעוואָלוציאָנערער באַוועגונג און דער סאָציאַל-דעמאָקראַטיע, צוזאָגנדיק לעגאַליזירן דעם עקאָנאָמישן קאַמף און שטיצן די אַרבעטער קעגן די קאַפּיטאַליסטן. צווישן די אידישע אַרבעטער האָבן זובאַטאָווס אָנהענגער, אָדער די „לעגאַליזאַטאָרן", ווי מע האָט זיי אויך גערופן, געהאַט א געוויסן דערפאָלג אין מינסק און אָדעס, וואו (פון 1901 ביזן 1903) איז געווען טעטיק די אזוי גערופענע „אומאָפּהענגיקע אידישע אַרבעטער-פּאַרטיי". די זובאַטאָווטשינע איז ליקווידירט געוואָרן דורכן צאַריזם, ווען ס'האָט זיך אַרויסגעוויזן, אַז די אַרבעטער-מאַסן, וואָס ווערן אַריינגעצויגן אין דער באַוועגונג דורך די „זובאַטאָווצעס", שטעלן זיך אַפן וועג פון ברייטן קלאַסן-קאַמף. מיטן וואָרט „זובאַטאָווטשינע" באַצייכנט מען איצט אין דער אַלוועלטלעכער אַרבעטער-באַוועגונג יעדן פּרוּוו פון דער פּאָליציי און בורזשואַזיע אונטערצוקויפן די אַרבעטער מיט איינצלנע קליינלעכע האַנאָכעס.

7. אַפּן העלסינגפאָרסער צוזאַמענפאָר, וועלכער איז פאָרגעקומען אין נאָיאַבער 1906, האָט די רוסלענדער ציאָניסטישע אָרגאַניזאַציע, אונטערן דרוק פון דער רעוואָלוציע, אָנגענומען א בורזשואַז-דעמאָקראַטישע פּאָליטישע פּראָגראַם פאַר דער אַרבעט אין רוסלאַנד, די נויטיקייט פון וועלכער די ציאָניסטן האָבן ביז דער רעוואָלוציע אינגאַנצן אָפּגעלייקנט; מיט דער העלסינגפאָרסער פּראָגראַם, אין וועלכער דער ציאָניזם איז אָפּגערוקט אַפּן הינטערשטן פּלאַן, זיינען די ציאָניסטן געגאַנגען צו די וואַלן אין דער צווייטער דומע; שפּעטער אָבער, ווי נאָר ס'האָט זיך אָנגעהויבן די רעאַקציע, האָבן זיך די ציאָניסטן פאַקטיש אָפּגעזאָגט פון זייער דעמאָקראַטישער העלסינגפאָרסער פּראָגראַם.

8. דער קישענעווער פּאָגראָם, וועלכן די צאַרישע רעגירונג האָט אָפּן אָרגאַניזירט אין אַפּריל 1903, האָט זיך אין זיין צייט אויסגעצייכנט מיט זיינע שרעקלעכע רעציכעס און אַכזאָריעס און האָט אַרויסגערופן אַן אויסערגעוויינלעכע אויפרעגונג ניט נאָר אין גאַנצן לאַנד, נאָר אויך אין אויסלאַנד. דער קישענעווער פּאָגראָם, אָנשטאָט אָפּצוהאַלטן די אַנטוויקלונג פון דער רעוואָלוציאָנערער באַוועגונג, וואָס ס'איז געווען דער ציל פון צאַריזם, האָט נאָך מער רעוואָלוציאָניזירט די מאַסן און שאַרף אַויפגעשטעלט פאַר די רעוואָלוציאָנערע פּאַרטייען די פּראַגע וועגן אָרגאַניזירן אַ באַוואָפנטן ווידערשטאַנד די צאַרישע פּאָגראָמשטשיקעס — וועגן אָרגאַניזירן א זעלבסטשוץ.

9. די „אַרבעטער-שטימע" האָט אָנגעהויבן דערשיינען זומער 1897 אין ווילנע, אַלס אַן אויסגאַבע פון א „גרופּע אידישע סאָציאַל-דעמאָקראַטן"; פונם נום. 7 איז די „אַרבעטער-שטימע" געוואָרן דער צענטראַל-אָרגאַן פון „בונד", און אַלס אַזעלכער איז ער דערשינען ביז די אָקטיאַבער-טעג 1905; אַלע 40 נומערן פון דער „אַרבעטער-שטימע", אַכוץ איינעם, האָבן זיך געדרוקט אין אומלעגאַלע דרוקערייען אין רוסלאַנד.

10. מעדעם וולאַדימיר (ליטעראַרישער פּסעוודאָנים — ווינִיצקי) — איינער פון די אָנגעזעענסטע פירער פון „בונד", פון 1906 יאָר מיטגליד פון צענטראַל-קאָמיטעט, באַגרינדער פון דער בונדישער נאַציאָנאַלער פּראָגראַם, אַנטיילנעמער פון צווייטן, שטאָקהאָלמער און לאָנדאָנער צוזאַמענפאָרן פון ר. ס. ד. א. פּ., מיטגליד פון רעדאַקציע פון דאַסראָוו בונדישע פּעריאָדישע אויסגאַבן. אין 1913 איז מעדעם געווען אַרעסטירט צוזאַמען מיט א גרופּע כאַוויירים, אין פאַרבינדונג מיטן פּראָצעס קעגן דער בונדישער צייטונג „לעבנס-פראַגן", וואָס איז דערשינען אין וואַרשע אין 1912, און איז געווען פאַרמישפּעט צו 4 יאָר קאַטאָרגע, נאָר נאָך דער אָקופּאַציע פון וואַרשע איז ער באַפרייט געוואָרן דורך דעם דייטשישן מיליטער. מעדעם איז געווען אַן אויסגעשפּראָכענער קעגנער פון דער אָקטיאַבער-רעוואָלוציע און האָט ענערגיש געקעמפט קעגן ראַטן-רוסלאַנד און דעם קאָמוניסטישן אינטערנאַציאָנאַל. ווען דער פּוילישער „בונד" האָט, אונטערן דרוק פון די אידישע אַרבעטער-מאַסן, איין צייט זיך געשטעלט אַף א לינקערער פּאָזיציע, איז מעדעם געצוואונגען צו פאַרלאָזן פּוילן און עמיגרירט קיין אַמעריקע, וואו ער האָט אַף די זייטן פון „פאָרווערטס" פאָרגעזעצט זיין קאַמף קעגן ראַטן-רוסלאַנד. מעדעם איז געשטאָרבן אין ניו-יאָרק אין יאַנוואַר 1923.

11. ר. ס. ד. א. פ.—איר אָנהויב פירט די פּאַרטיי פון דער „גרופּע צו באַפרייען די אַרבעט" מיט פּלעכאַנאָוון בעראָש, וואָס איז אַנטשטאַנען אין 1883 אין אַנטשידענעם אידעאָלאָגישן קאַמף קעגן דער „פאָלקיסטישער" רעוואָלוציאָנערער שיטע, וואָס האָט געהערשט ביז דעמאָלט. די יאָרן פון 1883 ביז 1894 גייען דורך אין פּראָפּאַגאַנדע פון מאַרקסיזם צווישן די אַרבעטער. אין 1895 ווערט דורך לענינען און מאַרטאָוון געגרינדעט דער פּעטערבורגער „פאַרבאַנד פון קאַמף פאַר דער באַפרייאונג פונם אַרבעטער-קלאַס". אין 1898 יאָר גרינדעט זיך די ר. ס. ד. א. פּ. דער רעוואָלוציאָנערער איינפלוס פון פּראָלעטאַריאַט ברענגט צו אַ גרויסער האַשפּאָע פונם מאַרקסיזם אַף דער בורזשואַזער אינטעליגענץ. אין פּאַרטיי ווערן אַריינגעצויגן פרעמדע עלעמענטן. די יאָרן 1898-99 ברענגען די שיטע פון „עקאָנאָמיזם" מיט איר שטרעבונג אָפּצוציען דעם פּראָלעטאַריאַט פון רעוואָלוציאָנערן קאַמף קעגן צאַריזם און האַלטן אים אונטער דער האַשפּאָע פון דער בורזשואַזיע. אין 1900 בילדן לענין, פּלעכאַנאָוו און מאַרטאָוו די צייטונג „איסקראַ" מיטן לאָזונג: באַקעמפן דעם „עקאָנאָמיזם" און אויפשטעלן די רעוואָלוציאָנערע סאָצ. דעמ. פּאַרטיי. אונטער דער אָנפירונג פון לענינען פירט די „איסקראַ" דורך די אַרבעט פון רעוואָלוציאָניזירן די סאָצ. דעמ. באַוועגונג און די צוגרייטונג צום צווייטן פּאַרטיי-צוזאַמענפאָר (1903), דערביי קומט אויך אויס צו באַקעמפן די נאַציאָנאַליסטישע טענדענצן פון „בונד".

דער צווייטער פּאַרטיי-צוזאַמענפאָר ברענגט מיט זיך די שפּאַלטונג און קריסטאַליזירונג פון צוויי ריכטונגען—באָלשעוויקעס (די מערהייט) און מענשעוויקעס (די מינדערהייט) — וואָס גייען זיך פונאַנדער אין צוויי הויפּט-פראַגן: די פאָרמען פון פּאַרטיי-בויאונג (צענטראַליזם און געשלאָסנקייט) און די באַציאונג צו דער בורזשואַזער אָפּאָזיציע. די רעדאַקציע פון „איסקראַ" גייט אַריבער אין די הענט פון די מענשעוויקעס, נאָר דער צ. ק. פון פּאַרטיי איז אַ באָלשעוויסטישער. אין די יאָרן 1904 און 1905 ווערן די מיינונגס-פאַרשיידנהייטן נאָך טיפער און נעמען אַרום די פראַגן פון טאַקטיק (באַוואָפנטער אויפשטאַנד, צייטווייליקע רעגירונג, אָפּשאַצונג פון דער ראָלע פונם פּויערטום און בורזשואַזיע, די אויפגאַבן און וועגן פון דער רעוואָלוציע). לענין שטייט בעראָש פון דער באָלשעוויסטישער פראַקציע און פונם צ. ק. די ברייטע פּאָליטישע אַרבעט פון ר. ס. ד. א. פּ. שפּילט אַ גרויסע ראָלע אין צוגרייטן די רעוואָלוציע פון 1905, האָטש ביזן 1905 יאָר זיינען די אָרגאַניזאַציעס פון דער פּאַרטיי גאַנץ קליינע. פון נאָך די יאַנואַר-טעג פון 1905 וואַקסט אומאויפהערלעך דער איינפלוס פון ר. ס. ד. א. פּ. אין מאַי 1905 קומען פאָר פּאַראַלעל דער צוזאַמענפאָר פון דער פּאַרטיי (באָלשעוויקעס) און די קאָנפערענץ (מענשעוויקעס). אַ י אַלע שטעט בילדן זיך פּאַראַלעלע פּאַרטיי-קאָמיטעטן (באָלש.) און פּאַרטיי-גרופּן (מענשעוויקעס). אין 1906 יאָר קומט זיך צונויף דער פאַרייניקונגס-צוזאַמענפאָר פון אַלע סאָצ. דעמ. אָרגאַניזאַציעס. די באָלשעוויקעס בלייבן אין דער מינדערהייט און האַלטן איין זייערע באָלשעוויסטישע אָרגאַניזאַציאָנס-צענטרען. דער פּאָליטישער קאַמף אין דער פּאַרטיי הערט ניט אויף און פירט זיך אַרום צוויי קאָנסעקווענטע פּלאַטפאָרמען. אין לאָנדאָנער צוזאַמענפאָר (1907) נעמען אָנטייל אַלע נאַציאָנאַלע סאָצ. דעמ. אָרגאַניזאַציעס, וואָס זיינען אַריינגעגאַנגען אין דער פּאַרטיי נאָכן שטאָקהאָלמער צוזאַמענפאָר. אין די אַנטשיידנסטע פראַגן זיגט די באָלשעוויסטישע ריכטונג. נאָכן פאַלן פון דער רעוואָלוציאָנערער כוואַליע אַנטשטייט אין דער פּאַרטיי אַן אויסגעשפּראָכענע ריכטונג (1909), וואָס וויל ליקווידירן די פּאַרטיי אין פאַרדיקט אַ פּשאָ־ע מיט דער צאַרישער דעספּאָטיע. די באָלשעוויקעס, אונטער לענינס אָנפירונג, שטייען פעסט פאַר דער פּאַרטיי און פאַר דער צוגרייטונג צו אַ נייער רעוואָלוציע. אין 1911 יאָר קומט פאָר די אַנטגילטיקע צעשיידונג, די מענשעוויקעס בלייבן אויסער דער פּאַרטיי. בעת'ן דער נייער כוואַליע אין 1912-14 איז דער וויכטיקסטער מאָמענט — דער אַנטשיידענער קאַמף קעגן מענשעוויזם און זיינע שטרעבונגען אָפּצוהאַלטן די אַרבעטער פון רעוואָלוציאָנערן קאַמף. בעת'ן דער אימפּעריאַליסטישער מילכאָמע איז דער אָפּגרונט צווישן רעוואָלוציאָנערן באָלשעוויזם און סאָציאַל-פּאַטריאָטישן מענשעוויזם געוואָרן נאָך טיפער. לענין פאָרמולירט דעם לאָזונג — פאַרוואַנדלען די אימפּעריאַליסטישע מילכאָמע אין אַ בירגער-קריג. אין דער פעברואַר-רעוואָלוציע און דערנאָך אין אָקטיאַבער צעשיידן זיך אינגאַנצן די וועגן: די באָלשעוויקעס און מענשעוויקעס קעמפן אַף צוויי זייטן פון דער באַריקאַדע, די באָלשעוויקעס הויבן אָן די אַלוועלטלעכע פּראָלעטאַרישע רעוואָלוציע. דער מענשעוויזם פאַרטיידיקט די בורזשואַזע אָרדענונג. אין מאַרט 1918, אַפן 7-טן צוזאַמענפאָר פון דער ר. ס. ד. א. פּ. (באָלשעוויקעס) ווערט דער נאָמען פון פּאַרטיי געענדערט און פון דעמאָלט אָן הייסט זי „רוסלענדישע קאָמוניסטישע פּאַרטיי (באָלשעוויקעס)".

12. בערנשטיין, עדוארד — איינער פון די עלטסטע טוער פון דער דייטשישער סאָציאַל-דעמאָקראַטיע; געווען פערזענלעך באַפריינדעט מיט ענגעלסן; אין די יאָרן פון די אויסנאַם-געזעצן קעגן די סאָציאַליסטן אין דייטשלאַנד רעדאַקטירט ער דעם צענטראַל-אָרגאַן פון דער פּאַרטיי, וועלכער איז דערשינען אין דער שווייץ און שפּעטער אין ענגלאַנד. סאָף די 90-ער יאָרן איז בערנשטיין אַרויסגעטראָטן מיט א שאַרפער קריטיק פון רעוואָלוציאָנערן מאַרקסיזם און געזוכט צו פאַרבייטן דעם סאָציאַליזם מיט א ריי רעפאָרמען און אָפּוואַרפן דעם רעוואָלוציאָנערן קלאַסנ-קאַמף און די שטרעבונג צו דיקטאַטור. אין די יאָרן פון אימפּעריאַליסטישן קריג האָט בערנשטיין פאַרנומען א וואַקלדיקע פּאָזיציע צווישן די סאָציאַל-פּאַטריאָטן און אינטערנאַציאָנאַליסטן; נאָכן קריג איז ער צוגעשטאַנען צו די „אומאָפּהענגיקע“, שפּעטער אָבער האָט ער זיך אומגעקערט צו די רעכטע. בערנשטיין האָט פולשטענדיק געזיגט אין דער סאָציאַל-דעמאָקראַטיע, זי האָט אינגאַנצן אָנגענומען זיין רעוויזיאָניסטישע אידעאָלאָגיע.

13. קאַוטסקי, קאַרל — איינער פון די אָנגעוועענסטע טעאָרעטיקער פון דער אַלטער דייטשישער סאָציאַל-דעמאָקראַטיע; אָנגעהויבן זיין וויסנשאַפטלעכע אַרבעט אונטער דער דירעקטער אָנפירונג פון פרידריך ענגעלס; רעדאַקטאָר פון טעאָרעטישן ס. ד. זשורנאַל „די נייע צייט“. ביז דעם אימפּעריאַליסטישן קריג געהערט צום אָרטאָדאָקסישן פליגל פון דער דייטשישער ס. ד. אין זיין צייט האָט קאַוטסקי שאַרף באַקעמפט בערנשטיינס רעפאָרמיזם. אין די יאָרן פון קריג האָט קאַוטסקי פאַקטיש געשטיצט די רעכטע, פריידיקנדיק אַלגעמיינע אַמניסטיע פאַר די סאָציאַל-פּאַטריאָטן און דערקלערנדיק, אַז דער אינטערנאַציאָנאַל טויג נאָר פאַר פרידלעכע צייטן. נאָך דער אָקטיאַבער-רעוואָלוציע ווערט קאַוטסקי דער טעאָרעטישער פירער פון קאַמף קעגן דער פּראָלעטאַרישער דיקטאַטור און באַקומט פון כ׳ לענינען דעם פּאַסנדן נאָמען „רענעגאַט“. אין 1925 יאָר פריידיקט קאַוטסקי באַוואָפנטע אינטערווענץ און אויפשטאַנד קעגן דער ראַטן-מאַכט.

14. לוקסעמבורג, ראָזע — איינע פון די אָנגעזעענסטע טוער פון דער אַלטער דייטשישער סאָציאַל-דעמאָקראַטיע און די אָנפירערין פון איר לינקן ראַדיקאַלן פליגל. צוזאַמען מיט וואַרסקין, מאַרכלעווסקין און טישקאָ האָט זי געגרינדעט די פּאַרטיי „סאָצ. דעמ. פון פוילן און ליטע“, די שאַרפסטע קעמפערין קעגן דעם פוילישן סאָציאַל-פּאַטריאָטיזם. בעת דער מלחמה גרינדעט זי די רעוואָלוציאָנערע גרופּע „אינטערנאַציאָנאַל“, פון וועלכער ס׳איז אויסגעוואַקסן דער דייטשישער „ספּאַרטאַק“ און שפּעטער די קאָמוניסטישע פּאַרטיי פון דייטשלאַנד. בעת דער אויסגעשפּראָכן רעוואָלוציאָנערער פּאָזיציע האָט ראָזע לוקסעמבורג א לאַנגע צייט געקעמפט קעגן לענינס אַנזיכטן אין א ריי וויכטיקסטע טעאָרעטישע פראַגן (די נאַציאָנאַלע פראַגע, די ראָלע פון דער פּאַרטיי א. ד. גל.). דער „לוקסעמבורגיאַניזם“ האָט נאָך ביז היינט א געוויסן איינפלוס אין דער דייטשישער און פוילישער קאָמוניסטישע פּאַרטייען און ווערט באַקעמפט דורכן קאָמינטערן, וועלכער שטרעבט צו באָלשעוויזירן אַלע קאָמוניסטישע פּאַרטייען.

15. פוילישע סאָציאַליסטישע פּאַרטיי (פּ. פּ. ס.) אַנטשטאַנען אין 1893 יאָר. איר הויפּטלאָזונג איז די אומאָפּהענגיקייט פון פוילן. פון אָנהייב אָן שטייט זי אָן א זייט פון אַלע רוסישע רעוואָלוציאָנערע פּאַרטייען, די באַפרייאונג פון פוילן דערוואַרט זי ניט פון דער רוסישער רעוואָלוציע, נאָר פון אן אייראָפּעאישער מלחמה און פון א נאַציאָנאַלן אויפשטאַנד אין א פּאַסיקן מאָמענט. די קאַדרען פון פּ. פּ. ס. באַשטייען פון דער קליינבירגערלעכער נאַציאָנאַליסטישער אינטעליגענץ. זי אַנטוויקלט אָבער א ברייטע טעטיקייט צווישן די אַרבעטער, פאַרבינדט זיך מיט דער עקאָנאָמישער און פּאָליטישער באַוועגונג פון אַרבעטער-קלאַס, דורכדרינגענדיק זיי מיט נאַציאָנאַליסטישע טענדענצן. פּ. פּ. ס. באַקעמפט שטאַרק דעם „בונד“, ווייל ער איז אַן אַלגעמיין-רוסישע אָרגאַניזאַציע און שטעלט ניט אַרויס די פאָדערונג פון אומאָפּהענגיקייט. מיטן וואוקס פון דער אַלגעמיינער רעוואָלוציע אין לאַנד, וואַקסט אויך דער רעוואָלוציאָנערער קאַמף אין פוילן. נאָר פּ. פּ. ס. זוכט אָפּצוזונדערן זיך פון דער אַלגעמיינער באַוועגונג. דאָס ברענגט ענדלעך צו א קריזיס און שפּאַלטונג, דער לינקער פליגל שפּאַלט זיך אָפּ פון דער פּאַרטיי אין 1906 יאָר. דער הויפּט-קערן פון פּ. פּ. ס. מיט פּילסודסקין בעראָש גייט מיט זיין אַלטן וועג. מיטן אָנהייב פון וועלט-קריג האַלט די פּ. פּ. ס., אַז ס׳איז געקומען דער מאָמענט ווידער אויפשטעלן דאָס אומאָפּהענגיקע פוילן. זי שטיצט דעם קריג קעגן רוסלאַנד, פאַרבינדט זיך מיטן דייטשישן אימפּעריאַליזם. פון וועמען זי

דעווארט די באַפרייאונג פון פוילן. ווען דער דייטשישער אימפעריאליזם באנקראָטירט, פאַרבינדט זיך די פּ. פּ. ס. מיט דער אנטאנטע. די פּ. פּ. ס. שטיצט די אימפעריאליסטישע טענדענצן פון דער פוילישער בורזשואזער פאליטיק צו א „גרויס-פוילן" און פון סינע צו דער ראטן-מאַכט פריידיקט זי מילכאָמע. אין פוילן גופע איז די פּ. פּ. ס. די שטארקסטע שטיצע פון דער בורזשואזער דיקטא-טור. אין צווייטן אינטערנאַציאָנאל געפינט זיך די פּ. פּ. ס. אפן רעכטן פלאנג און צייכנט זיך שטארק אויס מיט איר איינהייטלעכן פראנט מיט דער פוילישער פאליציי קעגן קאמוניזם. דער לינקער טייל פון פּ. פּ. ס. — די „לעוויצע", האט פון 1906 יאר ביזן 1912 אלץ ענגער זיך פארבונדן מיטן רוסישן מענשעוויזם. אין 1912 איז דער פארטרעטער פון פּ. פּ. ס., דעפוטאט יאגעלא, וואס איז אויסגעווײלט געוואָרן דורך דעם בלאק פון פּ. פּ. ס. (לעוויצע און „בונד". אריינגעטראטן אין דער ס. ד.-פראַקציע פון דער גאסודארסטווענער דומע. אדאנק דער אונטערשטיצונג פון די מענ-שעוויקעס. בעאייס דער מילכאמע, אין די יארן 17—1914, איז די פּאזיציע פון דער „לעוויצע" געווען אַ וואקלדיקע, און אנהויב 1919 האט זי זיך פאראייניקט מיט דער פויל. סאצ. דעמ. און גע-בילדעט צוזאמען די „קאמוניסטישע ארבעטער-פארטיי פון פוילן".

16. סאצ. דעמ. פון פוילן און ליטע (ס. ד.)—געגרינדעט דורך ראזע לוקסעמבורג, מאַרכלעווסקי, ווארסקי, יאגיכעס (טישקא). דער יעסאד פון דער פראגראם פון דער פארטיי איז פון אנהויב אן — דער רעוואלוציאנערער מארקסיזם. די טאקטיק — קאנסעקווענטער קלאַסן-קאמף אין דער ענגסטער פארבינדונג מיטן רוסישן פראלעטאריאט. די פארטיי באקעמפט אפן ענערגישסטן אויפן דעם לאזונג פון אומאפהענגיקייט, דערווייזנדיק די אומעגלעכקייט אים צו דערגרייכן, ווייל די בור-זשואזע אנטוויקלונג פארבינדט אלץ פעסטער פוילן מיטן רוסישן מארק. בעאייס דער ערשטער רע-וואלוציע וואקסט שטארק אויס דער איינפלוס פון ס. ד. אף די ארבעטער-מאסן, דאך שטייט זי אן א זייט פון דער רוסל. סאצ. דעמ. און טרעט אריין אין ר. ס. ד. א. פּ. ערשט אין 1906 יאר, באטייליקנדיק זיך צום ערשטן מאל אין 5-טן פארטיי-צוזאמענפאר אין לאנדאן (1907). וואו זי שטיצט די פאליטישע ליניע פון די באלשעוויקעס. אין ארגאניזאציאנס-פראַגן האלט זי זיך אפגע-זונדערט, האַלטנדיק פאר ניט ריכטיק די שפאלטונגס-פאליטיק פון לענינען און די שטרעבונג צו שטאר-קער צענטראליזאציע. ס. ד. באקעמפט אטשיידן די בונדישע נאציאנאלע פאזיציע. אין דער מיל-כאמע פארנעמט די פארטיי אן אויסגעשפראכן-רעוואלוציאנערע פאזיציע און געהערט צום לינקן פליגל פון צימערוואלדער קאנפערענץ. אין אירע רייען זיינען אבער פאראן לינקע און רעכטע אפ-ווייכונגען. די לינקע פארשטייען ניט די באדייטונג פון דער נאַציאנאלער פראגע. די רעכטע אונטערשיידן ניט גענוג די באציאונג צווישן דער פארטיי און דעם ארבעטער-קלאס. אין 1919 יאר אנטשטייט די „קאמוניסטישע ארבעטער-פארטיי פון פוילן", אין וועלכער די פוילישע סאצ. דעמ. בילדעט דעם רעוואלוציאנערן קערן.

17. די פינסטערע אַכציקער יאָרן — אַזוי ווערט באַצייכנט די טקופע פון דער שרעקלעכער געזעלשאפטלעכער און פאָליטישער רעאַקציע, וועלכע האָט געהערשט אין רוסלאַנד באַצן פאנאנדערפאַלן פון דער רעוואָלוציאָנערער אָרגאַניזאַציע „נאַראָדנאַיאַ וואָליאַ" און נאָך די אידישע פאָגראָמען אף דאָרעם-רוסלאַנד.

18. „עקאָנאָמיזם" — דידאָזיקע אַפּאָרטוניסטישע ריכטונג האָט געזוכט אָפּצוציען די אַרבעטער-מאַסן פון פּאָליטישן קאַמף און אף אזאַ אויפן אונטערוואַרפן אים אונטער דער אָ פירונג פון דער בורזשואזיע. דער „עקאָנאָמיזם" האָט געהערשט אין דער רוסלענדער אַרבעטער-באַוועגונג אין די יאָרן 1898—1900; בעראָש פון דערדאָזיקער ריכטונג זיינען געשטאַנען ב. קריטשעווסקי, אַקימאָוו, מאַרטינאָוו און זייערע צייטשריפטן „אַרבעטער-געדאַנק" און „ארבעטער-זאַך"; דער „עקאָנאָמיזם" איז שארף באקעמפט געוואָרן דורך לענינען און פּלעכאַנאָוון. אין בונד האָבן די עקאָנאָמיסטישע טענדענצן געהאַט א שטאַרקן איינפלוס ביזן 1902. דער וואוקס פון דער רעוואָ-לוציאָנערער באוועגונג, דער קאַמף מיט די „לעגאַליזאַטאָרן" (זע באַמערקונג נומער 6), פון איין זייט, און לענינס בראָשור „וואָס דארף מען טאָן?", פון דער צווייטער, האָבן געמאכט א סאָף צו דידאָזיקע אָפּאָרטוניסטישע טענדענצן. די 5-טע קאָנפערענץ פון בונד (הארבסט 1902) האָט דעם איבערגאַנג פון דער בונדישער באוועגונג פונם עקאָנאָמיזם צום פּאָליטישן קאַמף אָפיציעל דעקלא-רירט און פארפעסטיקט.

19. לעטישע סאָצ. דעמ. ארב.-פארטיי — אַנטשטאַנען אין 1904 יאָר אלס א פאראייניקונג פון א ריי אָרטיקע לעטישע סאָצ. דעמ. קאָמיטעטן פון ריגע, ליבוי, מיטוי. אין אָנהויב פאראייניקט נאָר לעטישע ארבעטער. געהאַט רייבונגען מיטן ריגער קאָמיטעט פון ר. ס. ד. א. פ., וועלכער האָט געשטרעבט צו פאראייניקן אלע ארבעטער אָן אינטערשייד פון נאציאָנאַליטעט. אף דעם באָדן האָבן זיך די לעטישע סאָצ. דעמ. דערנעענטערט צום „בונד". ארייַנגעטראָטן אין ר. ס. ד. א. פ. נאָכן שטאָקהאָלמער צוזאַמענפאָר (1906) אלס טעריטאָריאַלע אָרגאַניזאציע פון לעטישן געגנט, וואָס האָט איינגעשלונגען אין זיך די פריערדיקע קאָמיטעטן פון ר. ס. ד. א. פ.; מיטן „בונד" זיינען אף די ערטער אין די יאָרן 1905—06 איינגעשטעלט געוואָרן פעדעראַטיווע באַציאונגען (דער באוואוסטער ריגער פעדעראַטיווער קאָמיטעט). די פאליטישע שטעלונג פון די לעטישע סאָצ. דעמ. איז געווען א וואַקלדיקע. אפן לאָנדאָנער צוזאַמענפאָר (1907) איז די מערהייט פון די לעטן אַ באָלשעוויסטישע. אין 1910—12 — נאָענט צום מענשעוויזם. בעאייס דער מילכאָמע — אינעווייניקסטע רייבונגען און קאמף צווישן נאַציאָנאַליסטן און אינטערנאַציאָנאַליסטן. גאָך דער אָקטיאַבער-רעוואָלוציע — פולשטענדיקע שפאלטונג אף לעטישע קאמוניסטן, וועלכע מאכן אין 1919 אַן ערנסטן פרואוו צו בילדן די לעטישע ראטן-רעפובליק, און מענשעוויקעס, וואס העלפן באַזיגן די פראָלעטאַרישע רעוואלוציע, וואס ביַיען און פארטיידיקן פון פראלעטאַרישן אנגריף די קולאקישע לעטישע „דעמאָקראטישע רעפובליק".

20. די פויל. סאצ. פאַרטיי „פראלעטאריאַט" — א קליינע אינטעליגענטישע סאציאליסטישע גרופירונג אין די יארן 1904—06 וואס האט געפרואווט אויפשטעלן די טראדיציעס פון דער ערשטער פארטיי „פראלעטאריאט". די לעצטע האט אין די 70-קער און 80-קער יארן געקעמפט צוזאמען מיט דער רוסישער פארטיי „נאראדנאיא וואליא" גלייכצייטיק פאר דער פארניכטונג פון צאַריזם און פאר דער אויפשטעלונג פון אומאפהענגיקייט פון פוילן. די גרופע פ. פ. ס. „פראלעטאריאט" האט געפריידיקט קאמף פאר אומאפהענגיקייט, אבער געקרופן צו איינהייט מיט דער רוסישער רעוואלוציאנערער באוועגונג. לויט איר אידעאלאגיע איז די גרופע געווען מארקסיסטיש. קיין איינפלוס אין די מאסן האט זי ניט געהאַט.

21. די ליטווישע סאצ. דעמ. פארטיי — געגרינדעט אין מיט פון די 90-קער יארן. געאַרבעט צווישן די ליטווישע ארבעטער (שוסטער, גארבער) אין ווילנע, קאוונע, שאוולי און אויך צווישן די דארפישע פראלעטאַריער. די פאליטישע פאזיציע פון דער גרופע איז שטענדיק געווען א וואקלדיקע. זי האט זיך געפונען אונטערן איינפלוס פון דער אידעאלאגיע פון פ. פ. ס. און ארויסגעשטעלט דעם לאזונג פון אומאפהענגיקער ליטע. אבער גלייכצייטיק האט זי געקעמפט מיט דער פ. פ. ס., וואס האט געשטרעבט צו פאראייניקן ליטע צו פוילן. אין טאקטישע פראגן געווען נאענט צום באלשעוויזם. שטענדיק געפירט אונטערהאנדלונגען וועגן ארייַנטרעטן אין ר. ס. ד. א. פ. אבער פאקטיש זיך ניט פאראייניקט. די ווייטערדיקע אנטוויקלונג נאך דער מילכאמע איז דיזעלבע, ווי בא די לעטישע סאָצ. דעמ. (זע אויבן — נומער 19).

22. רעוואָלוציאנערע אוקראַינישע פארטיי (ר. או. פ.) — אונטער דער אנפירונג פון ווינישענקא און טקאטשענקא האט זיך די קליינע אינטעליגענטישע נאציאנאליסטיש געשטימטע גרופע פארמעל אפגעשפאלטן פון דעם אוקראינישן נאַציאנאַל-דעמאקראטישן לאגער און אנגענומען א מאַרקסיסטישע פראגראם, איר לאזונג אבער איז פון אנהויב אָן געווען אומאפהענגיקע אוקראינע. שפעטער האט די גרופע אנגענומען דעם נאמען אוקר. סאצ. דעמ. פארטיי. קיין איינפלוס האט די גרופע אין דער ערשטער רעוואלוציע ניט געהאט. בעאייס דער וועלט-מילכאמע איז זי אינגאנצן ארונטערגעפאלן אונטערן איינפלוס פון דייטשישן אימפעריאליזם, וואס האט נאך דער מיינונג פון דער גרופע געזאלט אויפשטעלן די אומאפהענגיקע אוקראינע. בעאייס דער צווייטער און דריטער רעוואלוציע (1917—1919) איז דידאזיקע גרופע — די גרינדערין און פירערין פון דער קאנטר-רעוואלוציאנערער אוקראינישער ראדע. פעטלורע איז א מיטגליד פון איר צ. ק. און דער קאמאנדיר פון די אוקראינישע קאנטר-רעוואלוציאנערע קולאקישע באנדעס. דער לינקער טייל פון דער גרופע איז אריין אין ר. ק. פ.

23. אַרמענישע סאצ. דעמ. ארגאניזאַציע — א קליינע גרופע, וואס האט זיך אפגעשפאלטן פון דער באקוער סאצ. דעמ. ארגאניזאציע, באשולדיקנדיק זי אין קלוימערשטן ניט אכטונג געבן אף דער אַרבעט צווישן די ארמענישע ארבעטער; קיין ברייטן איינפלוס ניט געהאט.

בעאיס דער ערשטער רעװאלוציע געװען לויט דער פּאָליטישער פּאָזיציע נאָענט צו די באָלשעװי-קעס. פּלעגט אַנטײל נעמען אין די צוזאַמענפאָרן פון ר. ס. ד. א. פּ. מיט באַראַטונגס-רעכט.

24. דער לאָנדאָנער (5-טער) צוזאַמענפאָר פון ר. ס. ד. א. פּ. איז פאָר-געקומען אין מאַי 1907. אין אים האָבן זיך באַטײליקט די באָלשעװיקעס און די מענשעװיקעס, אויך צום ערשטן מאָל די אַלע נאַציאָנאַלע סאָצ. דעמ. פּאַרטײען (בונד, לעטן, פּוילישע סאָצ. דעמ.), װאָס זײַנען אַרײַנגעטראַטן אין ר. ס. ד. א. פּ. נאָכן שטאָקהאָלמער צוזאַמענפאָר (1906). צוזאַמען מיט די דעלעגאַטן פון פּ. ס. ד. און דער מערהײט פון דער דעלעגאַציע פון דער לעטישער ס. ד. א. פּ. האָבן די באָלשעװיקעס געהאַט אַפן צוזאַמענפאָר אַ מערהײט און קימאַט װעגן אַלע װיכטיק-סטע פּרינציפּיעלע פראַגן זײַנען אָנגענומען געװאָרן באָלשעװיסטישע רעזאָלוציעס.

25. „דעמאָקראַטן" — אַזױ האָט מען אין די ערשטע יאָ״ן פון דער באַװעגונג גערופן די אָרגאַניזירטע אַרבעטער און טוער פון דער באַװעגונג. אין פאַרשײדענע געגנטן זײַנען די ערשטע אידישע סאָציאַליסטן געװען באַװוּסט אונטער די פאָלגנדיקע נעמען: „ברידער און שװעסטער", „פילאָזאָפן", „אַכדוסניקעס", „צאַר באַלעבאָים", „סטרוצקעס" (פונם װאָרט אינסטרוקציעס) א. א.

26. קאַזיאָנער ראַװ (ראַבינער) — אידישע טשינאָװניקעס, װעלכע פלעגן רע-גיסטרירן געבורטן און כאַסענעס, אַרויסגעבן מעטריקעס, צושטעלן אָפיציעלע איבערזעצונגען פון אידיש אין פאַרשײדענע מלוכע-אַנשטאַלטן; אין די טעג פון די צאַרישע יאָנטױװים פלעגן די ראַ-בינער אַרױסטרעטן אין די קאָרשולן מיט פּאַטריאָטישע דראָשעס א. ד. גל. די אָקטיאַבער-רעװאָלוציע האָט צוזאַמען מיטן גאַנצן שימל פון אַלטן אידישן לעבן אָראָפּגעשװענקט אױך דעמדאָזיקן רעאַקציאָ-נערן אינסטיטוט.

27. די מילכאָמע פון אײראָפּע קעגן כינע — אָף צו דערשטיקן דעם אויפ-שטאַנד פון די כינעזישע מאַסן קעגן די אײראָפּײער אימפּעריאַליסטן (באָקסערן-אויפשטאַנד), האָבן די לעצטע אין 1900-טן יאָר אַרײַנגעפירט אין כינע מיליטער און אָקופּירט פאַרשײדענע געגנטן. אַרויפ-געלײגט אַפן כינעזישן פאָלק אַ קאָלאָסאַלע קאָנטריבוציע און געצװאונגען כינע אונטערצושרײַבן קאַבאַלישע אָפּמאַכן, קעגן װעלכע די כינעזישע מאַסן קעמפן נאָך אַדהאַיאָם.

28. די מילכאָמע פון ענגלאַנד קעגן די בורן — אין די יאָרן 99—1898 האָט ענגלאַנד געפירט אַ מילכאָמע קעגן די בורן (דאָרעם-אַפריקאַנישע טראַנסװאַלער רעפּובליקן), װעלכע האָבן זיך ניט געװאָלט אונטערװאַרפן איר אימפּעריאַליסטישער הערשאַפט. נאָך צװײ יאָר הערא״שן קאַמף האָבן די בורן געמוזט זיך אונטערגעבן, און טראַנסװאַל איז געװאָרן ענגלאַנדס אַ קאָלאָניע.

29. 1 מאַרט — אין יאָר 1881 איז אינם דאָזיקן טאָג דערמאָרדעט געװאָרן דורך די נאַראָדאָװאָלצעס דער צאַר אַלעקסאַנדער דער צװײטער. די פּראָלעטאַרישע אָרגאַניזאַציעס, האַגאַם זײ האָבן געלײקנט אין טעראָר, אַלס אַ קאַמפּס-מיטל, פלעגן באַצײכענען דעמדאָזיקן יאָר-צײַט מיט מאַניפעסטאַציעס און פאַרזאַמלונגען, געװידמעט דעם רעװאָלוציאָנערן קאַמף פון די נאַ-ראָדאָװאָלצעס און דעם אָנדענקען פון זײערע פירער און טוער, װעלכע זײַנען אומגעקומען אין צוזאַ-מענהאַנג מיטן דאָזיקן טעראָריסטישן אַקט (זשעלאַבאָװ, פּעראָװסקאַיאַ א. א.).

30. לעקערט, הירש — אײנער פון די פּאָפּולערסטע העלדן פון אידישן פּראָלעטאַריאַט. פאַרקערפּערט אין זיך די אויפגעװאַכטע זעלבסטװירדע פון די רעװאָלוציאָנערע אידישע אַרבעטער-מאַסן. הירש לעקערט, אַ װילנער שוסטער, האָט דעם 6|19 מאַי געשאָסן אין װילנער גובערנאַטאָר פאָן-װאָל דערפאַר, װאָס ער האָט אָרגאַניזירט אַ שרעקלעכע עקזעקוציע איבער די דעמאָנסטראַנטן, װאָס זײַנען אַרעסטירט געװאָרן דעם 1 מאַי. דעם 28-טן מאַי איז לעקערט דורכן צאַרישן מיליטער-געריכט פאַרמישפּעט געװאָרן צום הענגען און דעם 11 יון איז ער אויפגעהאַנגען געװאָרן. נאָך דער אָקטיאַבער-רעװאָלוציע האָט די ראַטן-מאַכט פאַראײביקט לעקערטס אָנדענקען — געשטעלט אים אַ דענק-מאָל אין מינסק און אָנגערופן מיט זײַן נאָמען אַ רײ אַנשטאַלטן.

31. אין 1903 האָט ניקאָלאַי דער צװײטער זיך געקליבן צו באַזוכן אײניקע אײראָפּעאישע לענדער, נאָר די אײראָפּעאישע אַרבעטער, אויס סאָלידאַריטעט מיטן רוסלענדער פּראָלעטאַריאַט, האָבן געדראָהט מיט פײַנדלעכע אַרויסטרעטונגען קעגן בלוטיקן צאַר, אויב ער װעט קומען צו זײ אין לאַנד. די דאָזיקע אַרויסטרעטונג האָט געװירקט, די פּראָיעקטירטע װיזיטן זײַנען ניט פאָרגעקומען.

32. דער רוסיש-יאפּאַנישער קריג האָט זיך אנגעהויבן אין יאנואר 1904 און זיך געענדיקט מיט א שרעקלעכער מפּלה פון צארישן רוסלאנד אין אויגוסט 1905 (אין רעזול-טאט פון קריג האָט רוסלאנד פארלארן א האלבן אינזל סאכאלין, דארעם-מאנדזשוריע און די ווינ-קונג אין קארייע). דער קריג איז געווען זייער נישט פּאפּולער אין רוסלאנד; אין אים זיינען געווען פאראינטערעסירט בלויז דער קייזערלעכער הויף און א הייפל הויכגעשטעלטע אוואנטיוריסטן — בעזאָב-ראַזאָוו, אבאזא א. א. און נישטיקע גרופּן פון דער בורזשואזיע, וועלכע האבן געהאט א וואלד-קאָנצעסיע אף דעם טייך יאלו. דער קריג, אין וועלכן די רוסישע ארמיי און פלאָט האבן געליטן איין מאָל נאָך דער צווייטער (מוקדען, ליאָאיאַן, צוסימע א. א.), האָט בולט אויפגעדעקט די גאנצע צעפוילטקייט פון צאריזם און מיטגעווירקט דעם וואוקס פון די רעוואָלוציאָנערע און אָפּאָזי-ציאָנעלע שטימונגען אין די ברייטסטע שיכטן פון דער באפעלקערונג.

33. יאַם האַגאַדל — גרויסער אדער פּאציפישער אקעאן.

34. צווייקעפּיקער אדלער — די עמבלעם פון דער צארישער זעלבסטהערשונג.

35. „באָזשע צאַריא כראַני“ (גאָט היט דעם קייסער) — דער הימן פון צארישן רוסלאנד.

36. פאָן פּלעווע — די פארקערפּערונג פון צאריש-דעספּאָטישן רעזשים אין משך פון די 80-ער, 90-ער און אנהויב פון די 900-טע יארן. נאָך דער דערמאָרדונג פון אינערן-מיניסטער סיפּיאַגין האָט פּלעווע פארנומען זיין אָרט און איז פאַקטיש געווארן פּאָליציייאישער דיקטאַטאָר פון רוסלאנד. דעם 15 יול 1904 איז פּלעווע דערמאָרדעט געוואָרן דורך די ס.ר. רעוואָלוציאָנערן סאזאָנאָוו און סיקאָרסקי. פּלעוועס דערמאָרדונג האָט געמאַכט אזא שטארקן איינדרוק, אז די צארישע רעגירונג האָט נישט געוואָגט צו באַשטראָפן מיט טויט די טעראָריסטן, און דער טויט-שטראָף איז זיי פאַרביטן געוואָרן מיט קאטארגע.

37. „איסקראַ“ — ארגאן פון קאמף פאר דער ווידערויפשטעלונג פון דער פּארטיי (ר. ס. ד. א. פּ.), ליקווידירונג פון אלע אָפּארטוניסטישע אָפּנייגונגען אין איר (עקאָנאָמיסטן) און פאר דער שאפונג פון א רעוואָלוציאָנערער סאָציאַל-דעמאָקראַטיע; די „איסקראַ“ האָט זייער העפטיק באַ-קעמפט אויך דעם בונדיזם.

די „איסקראַ“ האָט געשפּילט אַן אויסערגעוויינלעכע ראָלע אין דער אָרגאַניזירונג און אויספאָר-מירונג פון דער רעוואָלוציאָנערער רוסלענדער ס. ד. פּ. די ארומרייזנדיקע אַגענטן פון „איסקראַ“ האָבן פאַקטיש צוגעגרייט דעם 2-טן צוזאַמענפאָר פון דער פּארטיי. ביז דעמדאָזיקן צוזאַמענפאָר איז די רעדאַקציע פון „איסקראַ“ באַשטאַנען פון וו. לענינען, ל. מארטאָוו, פּ. אַקסעלראָד, פּלעכאַנאָוו און פּאָטרעסאָוו. די פּאָליטישע און אָרגאַניזאַציאָנעלע לייטונג איז געווען פאַקטיש בא כ' לענינען. אָפן צו-זאַמענפאָר איז, ווי באַוואוסט, פאָרגעקומען די צעשפּאַלטונג אף באָלשעוויקעס און מענשעוויקעס און נאָכדעם איז לענין אַרויסגעטראָטן פון דער רעדאַקציע, און „איסקראַ“ איז געוואָרן אַן אָרגאַן פון די מענשעוויקעס. „איסקראַ“ האָט זיך געדרוקט אין אויסלאַנד און פלעגט אומלעגאַל טראַנספּאָרטירט ווערן קיין רוסלאַנד.

38. אַנאַרכיזם — קליינבירגערלעכע ריכטונג, וואָס איר אידעאָלאָגיע איז פאָרמולירט דורך פּרודאָן און קראָפּאָטקין. זיין בליק אף דער אַנטוויקלונג פון דער געזעלשאַפט וויל נישט וויסן פון דער שטענדיק וואַקסנדער קאָנצענטראַציע פון די פּראָדוקציאָנס-מיטלען און פון דער שטייגנדער געזעל-שאַפטלעכער דיסציפּלינירטקייט. זיין אידעאַל איז — דער אינדיווידואום און זיין פּערזענלעכע פרייהייט. דער אַנאַרכיזם לייקנט יעדע פאָרם פון מלוכה-מאַכט און דערום אויך די פּראָלעטאַרישע דיקטאַטור. ער באַקעמפט יעדע אידייע פון א פּארטיי. זיין קאַמפס-מיטל איז די באָמבע, וואָס ער וואַרפט אין איינצלנע פאַבריקאַנטן און קייסאָרים. צעטיילט אין צענדליקע קליינע גרופּן און ריכטונגען האָט דער אַנאַרכיזם בעת דער ערשטער רעוואָלוציע זיך אויסגעצייכנט מיט באַוואָפנטע „עקספּראָפּריאַציעס“ פון פּריוואַט-אייגנטום, האָגאָם דערביי איז אַרויסגעוויזן געווען א גרויסע העלדישקייט. דער אַנאַר-כיזם האָט באַאיינפלוסט די נישט אָרגאַניזירטע ארבעטסלאָזע אַרבעטער. בעת דער מלחמה זיינען די אַנאַרכיסטן אונטער דער אָנפירונג פון קראָפּאָטקינען אַריבער אין לאַגער פון די סאָציאַל-פּאַטריאָטן, פאַרטיידיקנדיק די „פראַנצויזישע ציוויליזאַציע“ קעגן „דייטשישער באַרבאַריי“. די אַנאַרכיסטן האָבן שטענדיק געפירט אַ קאַמף אויך קעגן דער ראַטן-מאַכט (ווייל זיי וואַרפן אָפּ יעדע מאַכט). זיי פלעגן אַפילו אָרגאַניזירן באַוואָפנטע אָנפאַלן אף די פּאַרטיי- און ראַטן-אינסטיטוציעס (דער אויפרייס אין

לעאָנטיעוו-גאָס אין מאָסקווע אין 1919). איצט איז דער אַנאַרכיזם פאַרייניקט אין אינטערנאַציאָנאַלן מאַסשטאַב אין אַן אייגענעם אינטערנאַציאָנאַל, וואָס פירט א מיעסן קאַמף קעגן ראַטן-פאַרבאַנד און קאָמינטערן, אונטערשטיצנדיק דעם אַלוועלטלעכן מענשעוויזם.

39. עקספּראָפּריאַציעס—שטאַמט פון וואָרט „עקספּראָפּריאַציע”, וואָס באַדייט אָפּנעמען דאָס אייגנטום: די אָקטיאַבער-רעוואָלוציע האָט עקספּראָפּריאירט דאָס אייגנטום פון פאַבריק און גרויס-קאַפּיטאַל. נויטיקנדיק זיך אין גאָלד-מיטלען פאַר רעוואָלוציאָנערע אָרגאַניזאַציאָנס-צוועקן, האָט די רעוואָלוציאָנערע פאַרטיי, די באָלשעוויקעס, ניט איין מאָל פאָרגענומען באַוואָפנטע אָנפאַלן אויף די רעגירונגס-קאַסעס, ווען דאָס גאַנצע לאַנד איז געווען אין אויפשטאַנד, האָבן די אָנפאַלן דעזאָרגאַניזירט נאָך מער די רעגירונגס-אינסטיטוציעס. די אַנאַרכיסטן האָבן אָנגעווענדעט די טאַקטיק פון „עקסן” קעגן איינצלנע פּריוואַטע פאַבריקאַנטן, סאָחרים, אפילו קליינע הענדלער, מיינענדיק דערמיט אונטערגראָבן דעם קאַפּיטאַל. דערמיט האָבן זיי נאָר דעזאָרגאַניזירט די רעוואָלוציאָנערע רייען. די „עקסן” האָבן פאַרבונדן אויפריכטיקע רעוואָלוציאָנערן מיט פּאָשעטע קאָמבינאַטאָרן, לומפּנפּראָלעטאַריער, זיי האָבן געהאָלפן דער רעגירונג איזאָלירן די רעוואָלוציע פון די מאַסן.

40. בילקע קיך—בורזשואַז-פילאַנטראָפּישער אַנשטאַלט, מיט וועלכן די אידישע בורזשואַזיע באַלצדאָקעס פלעגן באַגליקן זייער „אָרימע ברידער”.

41. „וואָסכאָד”—וואָכנטלעכער זשורנאַל אין רוסיש, וואָס איז דערשינען פון 1881 ביז 1917, אָרגאַן פון די אידישע ליבעראַלן, וואָס האָבן שפּעטער געבילדעט די „אידישע פאָלקס-גרופּע” (זע באַמ. 151), די אידישע אָרגאַניזאַציע פון דער בורזשואַזער קאַדעטישער פּאַרטיי.

42. דער צווייטער צוזאַמענפאָר פון ר. ס. ד. א. פּ. איז פאָרגעקומען אין 1903 אין בריוסעל—לאָנדאָן; אויף אים זיינען אָנגענומען געוואָרן די פּראָגראַם און אוסטאַוו פון דער ר. ס. ד. א. פּ.; פאַרבאַרייטעט איז ער געוואָרן דורך דער „איסקראַ”. דאָ איז פאָרגעקומען די צעשפּאַלטונג אין דער פּאַרטיי, בא וועלכער די מערהייט האָט באַקומען דעם נאָמען „באָלשעוויקעס” און די מינדערהייט — „מענשעוויקעס”. דערדאָזיקער צוזאַמענפאָר האָט אויך אָפּגעוואָרפן דעם אָרגאַניזאַציאָנעלן אולטימאַטום פון „בונד”, און דער לעצטער איז אַרויסגעטראָטן פון דער פּאַרטיי.

43. „שפּינען און פליגן” — פּאָפּולערע אַגיטאַציאָנס-בראָשור פון דעם באַוואוסטן מאַרקסיסט ווילהעלם ליבקנעכט—קאַרל ליבקנעכטס פאָטער, איינער פון די גרינדער פון דער דייטשישער סאָציאַל-דעמאָקראַטיע. דערדאָזיקער פּאַמפלעט קעגן דער קאַפּיטאַליסטישער אָרדענונג ווערט ברייט אויסגענוצט פאַר דער ערשטער עלעמענטאַרער סאָציאַליסטישער אַגיטאַציע אין דער גאַנצער וועלט. געווען ברייט פאַרשפּרייט אין רוסלאַנד אין דער פאַר-רעוואָלוציאָנערער צייט.

44. „פון וואָס איינער לעבט” — אַ בראָשור געשריבן פון פּוילישן סאָציאַליסט דיקשטיין, וועלכע דערקלערט פּאָפּולער די סיסטעם פון עקספּלואַטאַציע אין דער קאַפּיטאַליסטישער אָרדענונג, געדרוקט אין פיל שפּראַכן.

45. די שטרייקן אין דאָרעם-רוסלאַנד—זומער 1903 האָט זיך איבער דאָרעם-רוסלאַנד דורכגעטראָגן א מעכטיקע שטרייק-כוואַליע מיט אַן אויסגעשפּראָכענעם פּאָליטישן כאַראַקטער, וועלכע האָט פאַרכאַפּט די גאַנצע דאָרטיקע אַרבעטער-מאַסע. די באַוועגונג האָט זיך אָנגעהויבן קימאַט גלייכצייטיק אין באַקו און אָדעס און האָט זיך באַלד אַריבערגעוואָרפן אין די איבעריקע צענטרען פון דאָרעם-רוסלאַנד (קיעוו, ניקאָלאַיעוו, קאַטערינאָסלאַוו, יעליסאָוועטגראַד א. א.). אין פיל ערטער איז דערגאַנגען צו בלוטיקע צוזאַמענשטויסן מיט דער פּאָליציי און מיליטער און די גאַנצע באַוועגונג האָט זיך פאַרוואַנדלט אין אַ מעכטיקן פּאָליטישן פּראָטעסט, וועלכער האָט צו זיך צוגעצויגן די אויפמערקזאַמקייט פונם גאַנצן רוסלענדער פּראָלעטאַריאַט. די אידישע אַרבעטער פון ווייס-רוסלאַנד, ליטע און פּוילן האָבן אָרגאַניזירט פאַרשיידענע אַרויסטרעטונגען, קעדיי אויסצודריקן זייער סאָלידאַריטעט מיט די קעמפנדיקע אַרבעטער-מאַסן פון דאָרעם-רוסלאַנד.

46. העלדישער ווידערשטאַנד די גראַמילעס—בעשאַסן האָמלער פּאָגראָם (סעפּטיאַבער 1903) האָט דער דאָרטיקער בונדישער זעלבסטשוץ אַרויסגעוויזן א העלדישן ווידערשטאַנד די גראַמילעס און פּאָליציי. דער קאַמף קעגן פּאָגראָם איז פאַרוואַנדלט געוואָרן אין א באַוואָפנטן קאַמף קעגן די צאַרישע מעשאָרכים. די אַרויסטרעטונג פון די אַרבעטער און זעלבסטשוץ האָט געמאַכט אַן אומגעהויער שטאַרקן איינדרוק סיי אויף דער מאַכט און די גראַמילעס, סיי אויף דער גאַנצער אידישער באַפעלקערונג, באַווייזנדיק איר, אַז ניט מיט דעפּוטאַציעס צו די צאַרישע סאַ-

שכאפן, נאר מיט געווער אין די הענט דארף מען קעמפן קעגן פאָגראָמען. די צארישע רעגירונג האט פארמישפעט צענדליקער אידישע ארבעטער צו טורמע פארן אנטייל אין זעלבסטשוץ, פריי-שפרעכנדיק דערביי די גראמילעס. דעם העלדישן ארויסטרעט פון האָמלער זעלבסטשוץ האָבן אויך באצייכנט די רוסישע ארבעטער: די כאַרקאָווער און טיפליסער רעוואָלוציאנערע אָרגאניזאציעס האָבן צוגעשיקט דעם האָמלער קאָמיטעט פון „בונד" ספעציעלע באגריסונגס-אדרעסן.

47. דער אלטער אינטערנאציאנאל — אזוי הייסט „די אינטערנאציאנאלע אַרבעטער-אַסאָציאַציע", וועלכע איז מיט דער מיטווירקונג פון מארקס און ענגעלס געגרינדעט גע-װארן אין 1863 אין לאָנדאָן. אין אינטערנאציאנאל האָבן זיך איינגיכן אנגעהויבן רייבונגען צווישן די אָנהענגער פון מארקס און ענגעלס מיטן אנארכיסט באקונין און זיינע אָנהענגער. די לעצטע זיי-נען אין 1872 יאָר ארויסגעשלאָסן געווארן פון אינטערנאציאָנאַל; נאך דער דערשטיקונג פון דער פא-ריזער קאמונע (1871), אין צוזאמענהאַנג מיט דער פארשטארקונג פון דער אלוועלטלעכער רעאקציע, איז דער אינטערנאציאָנאַל פאנאנדערגעלאָזן געוואָרן (1876). אין דער געשיכטע פון דער אינטערנ. פראלעט. באוועגונג איז דערדאזיקער פ״ואוו פארבליבן אלס דער ערשטער אינטערנאציאנאל.

48. אין פעווראל 1904 האבן 57 פאליטישע פארשיקטע אין יאקוטסק אָרגאניזירט א באוואָפנטן פראטעסט קעגן די אויסערגעוויינלעכע בייזע פארפאלגונגען, וואס ס'האט אנגעווענדעט קעגן די פאליטישע פארשיקטע דער אירקוטסקער גענעראל-גובערנאטאר קוטאיסאָוו. די פראטעסטאנטן האבן זיך פארבאריקאדירט אין הויז פון יאקוט ראמאנאוו (פון דעם גערמט זיך דער נאמען „ראמאנאווצעס") און דערקלערט, אז זיי וועלן ניט ארויסגיין ביז ס'וועלן ניט אפגעשאפן ווערן די דערמאנטע באגרעני-צונגען. פאָליציי און מיליטער האבן אַרומגערינגלט דאס פארבאריקאדירטע הויז און געשאסן אין די פארשיקטע, דערביי איז איינער פון די פארבאריקאדירטע—יורי מאטלאַכאוו—דערשאסן געוואָרן און צוויי כאוויירים זיינען פארוואונדעט געווארן. די פארשיקטע האבן געענטפערט און דערשאסן צוויי סאלדאטן. נאך אייניקע טעג פון קאמף האבן זיך די פארבאריקאדירטע געמוזט אונטערגעבן. מע האָט זיי געמישפעט און פארורטיילט צו 12 יאר קאטארגע. די רעוואלוציע פון 1905 האט זיי אָלעמען באפרייט. דער פראטעסט פון די „ראמאנאווצעס" און דער מישפעט איבער זיי האט ארויס-גערופן אַן אויפרעגונג צווישן די רעוואלוציאנערע רוסלענדער אַרבעטער-מאסן און אויך אין אויסלאנד. אויך די אידישע ארבעטער האבן ארגאניזירט ספעציעלע פאַרזאמלונגען און פראטעסט-דעמאנסטראציעס קעגן די פארפאלגונגען פון די פארשיקטע כאוויירים און קעגן ווילקירלעכן מישפעט איבער זיי.

49. „טראגט ארויס די פאנע די רויטע"—פאפולערע בונדישע ליד, וועלכע מע פלעגט פיירלעך זינגען באם פאנאנדערוויקלען די רויטע פאָנע בא דער דערעפענונג פון א מאסן-פארזאמלונג, אף דעמאנסטראציעס א. ד. גל.

50. שאַך, נאפטאלי—אַן ארבעטער (א זעצער). איינער פון די עלטסטע טוער פון ר. ס. ד. א. פ., אגענט פון אָרגאניזאציאנס-קאמיטעט אף צונויפצורופן דעם צווייטן פארטיי-צוזאמענפאר; דערהאר-געט געווארן אין 1904 אין סיביר, וואוהין ער איז געווען פארשיקט דורך דער צארישער רעגירונג.

51. „צום בונד"—איינע פון די פאָפולערסטע צווישן די בונדישע מאסן פארטיי-ליד, וועלכע דערקלערט „מאשיאך און אידנטום" פאר געשטארבן, דעם ציאניזם—פאר אַן „אלט לידל פון אונזערע סאנים — פון די גווירישע קינדער, מאסקילים און ראבאָנים"; אנשטאט זיי, קומט אַן א נייער מא-שיאך אף צו באפרייען די וועלט — דאס איז דער אידישער אַרבעטער-קלאס און זיין פארטיי—דער „בונד". דער אווטאר פונם דאזיקן ליד איז דער פארשטארבענער אידישער שריפטשטעלער (סאָצי-רעוו.) ש. ראפאפארט (אַנ-סקי). דער מעכאבער איז שפעטער געווארן א ציאניסט און שטארק כאראטע געקראגן פארן אינהאלט פון ליד.

52. „די שוואוע"—בונדישער פארטיי-הימן.

53. סוויאטאפאלק-מירסקי—אינערן-מיניסטער נאך דער דערמארדונג פון פאן-פלעווע; מיט זיין נאמען איז פארבונדן דער פעריאד פונם אזוי גערופענעם פאליטישן „פרילינג" און „צוטרוי צו די געזעלשאפטלעכע קרעפטן"—דער ערשטער סימפטן פון דער אָנקומענדער רעווא-לוציע מיט זיינע אנצאליקע ליבעראלע באנקעטן, רעזאלוציעס, פעטיציעס וועגן דער נויטיקייט איינ-פירן א קאנסטיטוציע א. ד. גל. (אקטיאבר-דעקאבר 1904). דער מעכטיקער רעוואלוציאנערער שטראם, וואס האט פארפלייצט דאס גאנצע לאנד נאכן 9-טן יאנוואר 1905, האט אראפגעשווענקט פון דער פאליטישער אויבערפלאך דעם „ליבעראלן" מיניסטער און זיין „פרילינג".

54. ס׳האנדלט זיך וועגן די יאפאנאפילישע שטימונגען, וואס האבן דענסטמאל געהערשט אין גאנץ ברייטע קרייזן פון די רוסישע ליבעראלן, וועלכע האבן געהאפט, אז די מאפּאלעס אין קריג וועלן אָן א רעוואלוציע צווינגען די זעלבסטהערשונג צו דערנעענטערן זיך צו די ליבעראלן. דידאזיקע שטימונגען זיינען אפילע געווען אָפיציעל פארפיקסירט אין דער דעקלאראציע פון דער „קאנפערענץ פון די אפּאזיציאנעלע און רעוואלוציאנערע פארטייען״, וועלכע האט געשאפן דעם „פּאריזער בלאק״ (ז. ז. 117—121).

55. דער „נייער קורס״—דער אזוי גערופענער פּאליטישער פרילינג (זע אויבן—53).

56. זעמסטוועס — ארגאן פון דער גובערניאלער זעלבסט-פארוואלטונג, אין וועלכע ס׳האט געבאלעבאטעוועט דער ליבעראלער טייל פון די פּריצים. אין די 90-קער יארן און דירעקט פאר דער ערשטער רוסישער רעוואלוציע זיינען די זעמסטוועס, אַדאנק זייערע אנגעשטעלטע (דאקטוירים, לערער, סטאטיסטיקער, אגראנאמען א. א.) און אויך א טייל ליבעראלע פּריצים געגאנגען בעראָש פון דער רוסלענדער מעסיקער ליבעראל-בורזשואזער באוועגונג. דער צאריזם האט דערפאר געקעמפט קעגן די זעמסטוועס. נאכדעם אבער, ווי די פּויערים-מאסע איז ארייגעצויגן געווארן אין רעוואלוציאָנערן קאמף און ס׳האבן זיך אנגעהויבן די פּויערשע אויפשטאנדן קעגן די פּריצים, האבן זיך די „ליבעראלע״ זעמצעס אומגעקערט מיטן רוקן צו דער רעוואלוציע און זיינען געווארן טרייע שטיץ־פּונקטן פון דער קאנטער-רעוואלוציע.

57. אָיאמע—דער יאפּאנישער הויפּט-קאמאנדיר בעאייס דעם רוסיש-יאפּאָנישן קריג.

58. סאציאליסטן-רעוואלוציאנערן—די פּארטיי פון דאָרפישן קולאק און פונם שטאטישן קליינבירגערטום, אנטשטאנען אין 1903 יאר. אלס פּארטיי-אידעאלאגיע געפּרוואוט אפּפרישן דעם אלטן „פאלקיזם״. אין די סאציאל-פּאליטישע אומשטענדן פון דער ערשטער און צווייטער רעוואלוציע האט דאס באדייט קאמף קעגן דער העגעמאניע פון פּראלעטאריאט און די טאקטיק פון אונטערווארפן דאס פּויערטום אונטער דער פירערשאפט פון דער בורזשואזיע. דעם פּראלעטארישן קלאסן-קאמף האבן די ס. ר. קעגנגעשטעלט דעם אינדיווידועלן טעראר. די סאציאליסטישע פּראזע האט צוגעדעקט די אפענע קרויוועשאפט צום רעוויזיאניזם פון עדוארד בערנשטיין. אפן ווארט ראדיקאלן, בעמען די סאצ. רעוו. אנטייל אין דעם באוואוסטן „פּאריזער בלאָק״ צוזאמען מיט דער בורזשואזער גרופּע „באפרייאונג״ (מיליוקאוו, סטרואווע). זיי זיינען יוירשים פון דער בורזשואזיע אין דער ערשטער רעוואלוציע. זיי האבן געקענט זיין פארבינדעטע פון פּראלעטאריאט, ווען די בורזשואזיע איז נאך ניט געקומען צו דער מאכט. די באלשעוויקעס האבן געשטרעבט ארייצוציען זיי אין „לינקן בלאק״. אין דער צווייטער רעוואלציע זיינען די עסערן די ווארט-פירער פון פארצוזעצן דעם אימפּעריאליסטישן קריג און פריידיקער פון אָנגריף אין די אינטערעסן פון רוסישן קאפּיטאל. זיי זיינען די ארגאניזאטארן פון דער קליינבירגערלעכער קאנטער-רעוואלוציע קעגן פּראלעטאריאט, וועלכע העלפן עפענען א וועג צו דער געוויינלעכער בורזשואזער און פּריצישער רעסטאוראציע (קאלטשאק), ארגאניזאטארן פון קולאקישע אויפשטאנדן און טעראריסטישע אקטן קעגן די באלשעוויסטישע פירער, אגענטן פון אנטאנטישן אימפּעריאליזם און פריידיקער פון מיליטערישער אימפּעריאליסטישער אינטערווענץ. איצט זיינען קימאט אלע עסערישע פירער אין דער עמיגראציע און מאכן דארט אפן דורך זייער עוואלוציע צו א געוויינלעכער בורזשואזער דעמאקראטישער פּארטיי, וועלכע וועט ארייננעמען מיליוקאוון צוזאמען מיט גאנץ אנגעזשעטע געוועזענע עסערן.

59. „וּפּעריאָד״ („פּאָרווערטס״) — צענטראל-אָרגאַן פון דער ר. ס.-ד. א. פּ. (באלשעוויקעס). דערשינען אין זשענעווע פון דעקאבר 1904 ביז מאַי 1905, אונטער דער רעדאקציע פון וו. אי. לענין, וואָראווסקי, לונאַטשארסקי, אָלמינסקי און באגדאַנאָוו.

60. „אָסוואָבאזשדעניע״ („באפרייאונג״) — אויסלענדישער אומלעגאלער אָרגאַן פון די רוסישע ליבעראלן, געגרינדעט דורך דעם אַמאָליקן סאצ. דעמ. פּ. ב. סטרואווע; אין 1905 האבן זיך די „אסוואָבאזשדענצעס״ פאריייניקט מיט די ליבעראלע זעמצעס און געבילדעט די „קאנסטיטוציאָנעל-דעמאקראטישע״ פּארטיי (ק. ד.), בעראש פון וועלכער ס׳האבן זיך געשטעלט דער פּראפעסאר מיליוקאוו, פּעטרונקעוויטש, שינגאַריאָוו א. א.

61. ארמענער רעוואלוציאנערע פעדעראציע „דאשנאקציוטיון״ — נאציאנאל רעוואלוציאנערע פּארטיי, וואס איר הויפּט-ציל איז געווען באפרייען ארמעניע פון אונטערן טערקישן, פּערסישן און צארישן יאָך און בילדן א זעלבשטענדיקע דעמאקראטישע מלוכע;

אנטשטאנען אין טערקישן ארמעניע אין 1890, אף קאווקאז אנגעהויבן סיסטעמאטיש ארבעטן אין 1903; אין די יארן פון דער ערשטער רעוואלוציע אנגעווענדעט אי א ברייטן מאסשטאב פאליטישן טעראר, אלס קאמפס-מיטל; פון 1917 יאר אנפירערין אין הויפט-קראפט פון דער ארמענישער קאנטער-רעוואלוציע; נאכן ווידעראויפשטעלן אין ארמעניע די ראטנמאכט האבן די פירער פון „דאשנאקציוטיון" טיילווייז עמיגרירט, טיילווייז אנגענומען א ראטן-אריענטאציע.

62. ליגא נאראדאווי — דער הויפט-קערן פון דער רעאקציאנער-נאציאנאליסטישער פוילישער פארטיי „נאראדאווע דעמאקראטן". וועלכע האט נאך אין די יארן פון דער ערשטער רעוואלוציע געשפילט אן אויסגעשפראכן קאנטער-רעוואלוציאנערע ראלע, געקעמפט קעגן די רעוואלוציאנערע ארבעטער-מאסן, ארונטערגעריסן שטרייקן און אנדערע רעוואלוציאנערע אונטערנעמונגען, געזוכט ארויסצורופן א ברודער-קריג צווישן פארשיידענע שיכטן פון די פוילישע ארבעטער-מאסן א. א. וו. יעצט זיינען די „נאראדאווע דעמאקראטן" פון די ווירקזאמסטע הערשנדיקע פארטייען פון ווייסן פוילן און די פארקערפערונג פון איר בורזשואז-פריצישער דיקטאטור.

63. גרוזינער פארטיי סאציאליסטן-רעוואלוציאנערן-פעדעראליסטן — נאציאנאליסטיש-רעוואלוציאנערע פארטיי, אנטשטאנען סאף די 90-ער יארן, אין די יארן פון דער ערשטער רעוואלוציע געהאט א געוויסע ווירקונג אין גרוזינישן קליינבירגערטום און געווען ענג פארבונדן מיט די רוסישע סאצ. רעוו. און געפירט א העפטיקן קאמף קעגן די קאווקאזער סאצ. דעמאקראטן; נאך 1917 האבן די פעדעראליסטן פארנומען אן אנגעזעענעם ארט אין דער גרוזינישער קאנטער-רעוואלוציע.

64. פינלענדער אפאזיציע (אקטיוויסטן) — קליינבירגערלעכע נאציאנאל-רעוואלוציאנעדע פארטיי, וועלכע האט אין די יארן פון דער ערשטער רעוואלוציע געקעמפט פאר דער באפרייאונג פון פינלאנד פון אונטער דעם צארישן יאך; אנגעווענדעט פאליטישן טעראר קעגן די אגענטן פון צאריזם, אלס קאמפס-מיטל; נאך דער ווידעראויפשטעלונג פון דער פינלענדישער קאנסטיטוציע אויפגעגעבן דעם פאליטישן קאמף; אין 1918 אקטיוו באטייליקט זיך אין דערשטיקן די פינלענדישע ארבעטער-רעוואלוציע.

65. ליבעראלער בלאק—דאסזעלבע, וואס „פאריזער בלאק" (זע ז. ז. 117—121).

66. פארשטארקטער אויפזיכט — קעדיי צו פארגרינגערן דעם קאמף קעגן דער רעוואלוציאנערער באוועגונג פון די ארבעטער און פויערים, פלעגט די צארישע רעגירונג אפן רייטסטן אויפן אויסנוצן אירע אזוי גערופענע אויסנאם-געזעצן: דערקלערן אין איינצלנע גובערניעס און גאנצע געגנטן „פארשטארקטע אויפזיכט", „מיליטער-צושטאנד" און זאגאר „באלאגערונגס-צושטאנד", בא וועלכע די גאנצע מאכט פלעגט איבערגיין צו די מיליטער-נאטשאלניקעס. פאר די קלענסטע „פארברעכן" פלעגט מען איבערגעבן צום מיליטער-געריכט, וועלכער האט קימאט ווי ניט געוואוסט פון קיין אנדער אורטייל, אכוץ טויט-שטראף א. ד. ג. אין די יארן פון דער ערשטער רעוואלוציע (1907-1905) איז קימאט אין גאנץ רוסלאנד געווען איינגעפירט איינער פון די אויסגערעכנטע אויסנאם-צושטאנדן.

67. „הגותן תשועה" — א טפילע פארן קייסער, וועלכע מע פלעגט אלע שאבעס און יאנטעוו מוזן לייענען אין די באטיימעדראשים, דערביי פלעגט דער גאנצער עולאם מוזן שטיין אף די פיס. אין די יארן פון דער רעוואלוציע פלעגן די אידישע ארבעטער אפט ניט לאזן לייענען דידאזיקע פאטריאטישע טפילע, איבעררייסן זי מיט רעוואלוציאנערע אויסגעשרייען א. ד. ג.

68. ווייסרוסישע סאציאליסטישע הראמאדע — נאציאנאל-רעוואלוציאנערע פארטיי, אנטשטאנען אין 1902 אונטערן נאמען „ווייסרוסישע רעוואלוציאנערע הראמאדע"; אין די יארן פון דער ערשטער רעוואלוציע געווען טעטיק דעריקער צווישן ווייסרוסישן פויערטום און קליינבירגערלעכער אינטעליגענץ; נאך דער אקטיאבער-רעוואלוציע געשטאנען אין שפיץ פון דער נאציאנאליסטישער קאנטער-רעוואלוציע אין ווייסרוסלאנד.

69. דעם 17-טן אקטיאבער 1905, ווען די רעוואלוציאנערע כוואליע האט דערגרייכט איר העכסטן אויפשטייג. — דער אלגעמיינער פאליטישער שטרייק האט בעסמעס ארומגעכאפט דאס גאנצע לאנד; ס'זיינען געשטאנען די באנען, ס'האט ניט געארבעט די פאסט און טעלעגראף — איז די צארישע רעגירונג געצוואונגען געווען צו גיין אף האנאכעס, און דער צאר האט ארויסגעגעבן א מאניפעסט, וועלכער האט פארשפראכן אלע דעמאקראטישע פרייהייטן — פרייהייט פון ווארט, פרעסע, פארזאמ-

לונגען, פֿאַרייניען — און אויך צוזאַמענרופֿן אַ געזעצגעבנדיקע דומע אָפּן סמאַך פֿון אַ פֿאַרברייטערטן וואַל-געזעץ. מיטן דאָזיקן מאַניפֿעסט איז די זעלבסטהערשונג אויסן געווען צו פֿאַרהאַלטן די ווייטערדיקע אַנטוויקלונג פֿון דער רעוואָלוציע און אַריבערציִען אויף איר זייט די מעסיקע ליבעראַלן — די בורזשואַזיע און זעמצעס — און אויף אַזאַ אויפֿן פֿאַרשטאַרקן אירע פּאָזיציעס אין קאַמף קעגן די רעוואָלוציאָנערע אַרבעטער-מאַסן. די רעוואָלוציאָנערע סאָציאַל-דעמאָקראַטיע האָט גלייך איינגעזען דעם טאָך פֿונעם דאָזיקן „מאַניפֿעסט" און ברייט אויסגענוצט די ערשטע פֿרייהייטן צו אָרגאַניזירן די רעוואָלוציאָנערע קרעפֿטן פֿון לאַנד. האָט זי גערופֿן די מאַסן פֿאָרזעצן דעם קאַמף ביז צו דער ענדגילטיקער באַוואָפֿנטער אומשטירצונג פֿון דער צאַרישער זעלבסטהערשונג. אויף מאָרגן נאָכן מאַניפֿעסט האָט די צאַרישע רעגירונג נאָך מער פֿאַרשטאַרקט דעם קאַמף קעגן די רעוואָלוציאָנערע מאַסן.

70. פּויליאַציאָן פֿון דאָרעם-רוסלאַנד — אין הייפּעך צו די פּויליאַציאָן פֿון ווייסרוסלאַנד און טיילווייז אויך פֿון ליטע, וועלכע האָבן פּרינציפּיעל ניט אַנערקענט די נויטיקייט פֿון פּאָליטישן קאַמף דאָ אין רוסלאַנד, זיינען די פּויליאַציאָן פֿון דאָרעם-רוסלאַנד, ווי אויך פֿון פּוילן, געווען רעוואָלוציאָנער געשטימט און פֿאַרהעלטניסמעסיק אַקטיוו זיך באַטייליקט אין דער רעוואָלוציאָנערער באַוועגונג.

71. דידאָזיקע באַשטימונג איז געווען געצילט אין די אָרגאַניזאַציעס פֿון ר.ס.ד.א.פּ. אין צאָפֿן-מאַירעוו קאַנט, וואָס זייער טעטיקייט צווישן די אידישע אַרבעטער-מאַסן האָט דער בונד קוואַליפֿיצירט אַלס דעזאָרגאַניזאַטאָרישע.

72. קאָמיסיעס אויף אַרומצוקלערן די באַדערפֿענישן פֿון די אַרבעטער — נאָך דער גראַנדיעזער יאַנוואַרער אַרויסטרעטונג פֿון פּעטערבורגער פּראָלעטאַריאַט און שטורמישן אָפּקלאַנג, וואָס דידאָזיקע אַרויסטרעטונג האָט געפֿונען אין גאַנצן לאַנד, האָט די צאַרישע רעגירונג געפּרוווט באַרואיקן די אויפֿרעגונג צווישן די ברייטסטע אַרבעטער-מאַסן מיט פֿאַרשיידענע קליינלעכע האַנאָכעס. אין פּעטערבורג האָט געזאָלט צונויפֿגערופֿן ווערן, אונטערן פֿאָרזיץ פֿון סענאַטאָר שידלאָווסקי, אַ קאָמיסיע, מיטן אָנטייל פֿון אַרבעטער-פֿאַרשטייער און פֿאַרשטייער פֿון די קאַפּיטאַליסטן, אויף אַרומצוקלערן די באַדערפֿענישן פֿון די אַרבעטער; אויך אין דער פּראָווינץ (וויטעבסק, דווינסק) זיינען געמאַכט געוואָרן פּרוּוון צונויפֿרופֿן ענלעכע קאָמיסיעס. נאָר אונטער דער אָנפֿירונג פֿון דער רעוואָלוציאָנערער סאָציאַלדעמאָקראַטיע האָבן די אַרבעטער-מאַסן זיך ניט געלאָזן פֿאַרפֿירן: זיי האָבן די קאָמיסיעס באָיקאָטירט, און די לעצטע זיינען בעמיילע פֿאַנאַנדערגעפֿאַלן.

73. „פּראָלעטאַרי" — צענטראַל-אָרגאַן פֿון ר.ס.ד.א.פּ. (באָלשעוויקעס), דערשינען (אַנשטאָט דעם „וופּעריאָד", זע באַמ. נומ. 59) אין זשענעווע (שווייץ) פֿון 14 מאַי ביז 12 נאָיאַבער 1905 אונטער דער רעדאַקציע פֿון וו. לענין, א. לונאַטשאַרסקי, מ. אָלמינסקי און טעאָדאָראָוויטש.

74. בערנשטאַם, וולאַדימיר — אַ ליבעראַל-דעמאָקראַטישער אַדוואָקאַט, פּאָפּולערער פּאָליטישער פֿאַרטיידיקער; זיינע באַאָבאַכטונגען און איינדריקן פֿונעם צאַרישן געריכט און פֿאַרקער מיט די געמישפּטע רעוואָלוציאָנערן האָט ער פֿאַרפֿיקסירט אין עטלעכע האַלב-בעלעטריסטישע ווערק: „אין פֿייער פֿון פֿאַרטיידיקונג", „פֿאַר רעכט" א. א.

75. סאָקאָלאָוו, נ. ד. — באַרימטער פֿאַרטיידיקער אין פּאָליטישע פּראָצעסן, איין צייט געשטאַנען נאָענט צו די באָלשעוויקעס, געווען ס. ד. קאַנדידאַט פֿון פּעטערבורג בײַ די וואַלן צו דער צווייטער גאָסוד. דומע, אויטאָר פֿון באַרימט געוואָרענעם באַפֿעל נומ. 1 פֿון פּעטערבורגער ראַט פֿון די אַרבעטער און סאָלדאַטן-דעפּוטאַטן — וועגן די רעוואָלוציאָנערע רעכטן פֿון סאָלדאַט — אין די ערשטע טעג פֿון דער פֿעברואַל-רעוואָלוציע, פֿאַר וועלכן די פּאַטריאָטישע בורזשואַזיע איז אים שרעקלעך באַפֿאַלן און באַשולדיקט אין דעזאָרגאַניזירן די אַרמיי; שפּעטער אַריבערגעגאַנגען צו די סאָציאַל-פּאַטריאָטן, געפֿאָרן אויפֿן פֿראָנט, אַלס קערענסקיס אַ קאָמיסאַר, אויפֿמונטערן די אַרמיי פֿאָרצוזעצן דעם אימפּעריאַליסטישן קריג.

76. דאָס איז די ערשטע שורה פֿונעם פּאָפּולערן רוסישן רעוואָלוציאָנערן הימן „מאַרסעליעזע".

77. לייבעשקע דער טישלער (לייבעטשקע) — י. בערמאַן, אַ סטאָליער לויט דער פּראָפֿעסיע, אַן אַלטער טוער פֿון בונד, נאָך דער פֿעברואַל-רעוואָלוציע מיטגליד פֿון צ. ק. פֿון בונד. געבליבן אַ בונדיסט, עמיגרירט קיין פּוילן, געהערט אויך איצט צום אויסגעשפּראָכן רעכטן קאָנטער-רעוואָלוציאָנערן פֿליגל פֿון „בונד".

78. ד. ליפעץ—פעטראווסקי, ד. (מאקס גאלדפארב)—טאלאנטפולער בונדישער מאַסן־רעדנער אין די יארן פון דער ערשטער רעוואלוציע, אין 1919 ארייגעטראטן אין ר. ק. פ. ביז 1924 געווען שעף פון דער הויפט־פארוואלטונג פון די מיליטערישע לערן־אנשטאלטן (גוואוז).

79. „נאשי דני״ — ראדיקאל־בורזשואזע צייטונג, דערשינען אין דער ערשטער העלפט פון 1905 אין פעטערבורג.

80. „געזעלשאפטן פון קעגנזייטיקער הילף פון פריקאזטשיקעס״ — אזעלכע האלב־פילאנטראפישע קאנסערוואטיווע פריקאזטשיקעס־געזעלשאַפטן, וואס האבן פאַרייניקט דעריקער די העכערע קאטעגאריעס אנגעשטעלטע (עלטערע פריקאזטשיקעס, בוכהאלטערן, פאַרוואלטער א. א. וו.) האבן נאך ביז 1905 עקזיסטירט אין גאנץ רוסלאנד און אויך אין א ריי שטעט פון „טכום״ — אדעס, קאטערינאסלאוו, וויטעבסק, ווארשע א. א.; דידאזיקע געזעלשאַפטן זיינען, פאַרשטייט זיך, געשטאנען אן דער זייט פון דער רעוואלוציאנערער באוועגונג און ניט געפירט אפילו קיין עקאנאמישן קאמף.

81. „שווארצע מייע״ — דאס איז געווען דער אלגעמיינער נאמען פון די אקטיווע ארגאניזירטע קרעפטן פון דער קאנטער־רעוואלוציע, ארגאניזאטארן און אנפירער פון אידישע פאגראמען א. ד. ג. זייערע פירער — די מאנארכיסטן פורישקעוויטש, מארקאוו, זאמיסלאווסקי, דובראווין א. א.

82. „דער פריינד״ — נאציאנאל־דעמאקראטישע אידישע טעגלעכע צייטונג, דערשינען פון 1903 ביז 1913 אין פעטערבורג און ווארשע; „דער פריינד״ האט ניט געהאט קיין קלאר אויסגעשפראכענע אידעאלאגישע פאזיציע און האט זיך שטענדיק געוואקלט צווישן ציאניזם און בורזשואזן ראדיקאליזם.

83. א בוירערים־געריכט איבער די טראיאנאווער אידן איז איינגיכן פארגעקומען אין קיעוו, אונטערן פארזיץ פון באקאנטן אדוואקאט (ס. ר.־סיימאוועץ) מ. ראטנער. דער געריכט האט פעסטגעשטעלט קימאט אלע פארעפנטלעכע פאַקטן, נעמענדיק אבער אין באטראכט, אז די טראיאנאווער אידן האבן זיך אליין אויך געפונען אין א גרויסער פאגראם־געפאר, האט דער געריכט אראפגענומען פון זיי דעם באיקאט. אזוי ווי אבער די בונדישע ארגאניזאציע האט זיך אפגעזאגט צו באטייליקן זיך אין געריכט, איז דערדאזיקער אורטייל ניט פארווירקלעכט געווארן און נאך א לאַנגע צייט זיינען די טראיאנאווער אידן באיקאטירט געווארן אין דער גאנצער אומגעגנט.

84. באַקו, טאמבאוו, קורסק—אין באַקו האָט די צארישע רעגירונג אין פעווראל 1905 אָרגאַניזירט אַ שרעקלעכע בלוט־באד צווישן די טאטערן און ארמענער; אין טאמבאוו און קורסק איז די פאָליציי באפאלן אין מערדעריש געשלאָגן פרידלעכע דעמאנסטראציעס פון דער לער־יוגנט.

85. ליטוואק, א.—כ. י. העלפאַנד. אנגעזעענער בונדישער טוער (די לעצטע יאָרן מיטגליד פון צענטראל־קאמיטעט) און פאַרטיי־ליטעראט; איינער פון די גרינדער פון „בונד״. נאך דער צעשפאַלטונג אין „בונד״ פאַרבליבן מיט די רעכטע; אין 1921 עמיגרירט קיין פוילן, נאר אויך דער פוילישער בונד איז פאַר אים געווען צו לינק, און ער האָט זיך געפרואווט שאַפן אין ווילנע אַ רעכטע בונדישע ארגאַניזאַציע, שפּעטער אריינגעטראָטן אין „בונד״. געהערט צום אויסגעשפראכן קאנטער־רעוואָלוציאנערן פליגל פון פוילישן „בונד״.

86. דעם קריסטלעכן פייסאַך האָבן די שווארצעמייעניקעס געהאלטן פאַר דער בעסטער צייט אַף ארויסצורופן אידישע פּאָגראָמען. דער פינסטערער האמוין פלעגט דענסטמאָל וואכנווייז דורך די גאַלאכים אנגערייצט ווערן קעגן די אידן פאר דער קרייצונג פון קריסטן און ס'פלעגט געוויינלעך אויפלעבן די מיטלאלטערלעכע לעגענדע, אז אידן געברויכן קריסטלעך בלוט אַף מאַצע; פאַר פייסאַך פלעגט דעריבער די אידישע באַפעלקערונג געוויינלעך ארומכאפּן אַ שרעקלעכע פאגראם־פאניק, און די רעוואָלוציאָנערע ארגאַניזאַציעס פלעגן ברענגען אין קאמפס־צושטאנד זייערע באוואפנטע זעלבסטשוץ־אפטיילן.

87. „קאמיטעט״ און „גרופע״.—די ארטיקע ארגאניזאציעס פון די באלשעוויקעס האָבן געהייסן „קאמיטעטן״ און פון די מענשעוויקעס—„גרופעס״.

88. ס'ווערט געמיינט די טאלאנטפולע בונדישע מאַסן־רעדנערין אנע ליפשיץ, וועלכע די רעאקציאָנערע פרעסע האָט דענסטמאָל באצייכנט מיטן נאָמען „פוריע״.

89. די מאפאלע באַ צוסימע—די שרעקלעכע מאפאלע באַם אינזל צוסימא (מאַי 1905), באַ וועלכער ס'איז אומגעקומען קימאט דער גאַנצער רוסישער פלאָט, איז געווען איינער פון

די אנטשיידנסטע מאמענטן אין רוסיש-יאפאנישן קריג; גלייך נאך צוסימא האָט די צארישע רעגי-רונג אנגעהויבן זוכן שאָלעם מיט יאפאן, און אין אייניקע מאנאטן ארום איז בא דער פארמיט-לונג פון אמעריקע דער שאָלעם געשלאָסן געוואָרן. די מאפּאָלע אין צוסימע האָט געבראַכט מיט זיך אַ נייעם שוואונג פון דער רעוואלוציע—דעם אויפשטאנד אין פלאט, די יוני-טעג.

90. אלע דריי ארגאניזאציעס—באלשעוויקעס, מענשעוויקעס און בונד.

91. איין שיף פון דער געקומענער עסקאדרע—„געארגי פּאָבעדאָנאָסעץ" איז צוגעשטאנען צו „פּאָטיאָמקינען" און געבליבן אין אדעס, נאָר ניט אף לאנג. אינגיכן האבן זיך אפן שיף אנגעהויבן דייבונגען, די קעגנער פון אויפשטאַנד האָבן באקומען די אויבערהאַנט, די רעוואלוציאנערן האט מען ארעסטירט און איבערגעגעבן צום מיליטער-געריכט, וועלכער האָט א טייל פאַרמישפּעט צום טויט און א טייל—אף לאנגיאריקער קאטארגע. „פאטיאמקין" איז נאכדעם אפגעשוואומען קיין רומעניע, וואו ער האט געוואָלט באַקומען שטיין-קוילן, נאָר די רומענישע רעגירונג האָט, פארשטייט זיך, אין דעם אפּגעזאגט דעם רעוואלוציאנערן פאנצער-שיף; פון רומעניע האָט זיך „פּאָטיאמקין" אומגעקערט קיין רוסלאנד און האט זיך מיטן יעלבן צוועק אפגעשטעלט אין פעאדאסיע, נאר אויך דאָ האָט ער קיין שטיין-קוילן ניט געקאנט באקומען; די לאגע איז געווארן אָנגעשט-ענגט, קיין הילף איז פון ערגעץ ניט געקומען, די שטימונג האָט אנגעהויבן פאלן; דעם 25-טן יון האָבן די מאטראסן אינטערנירט זיך אין רומעניע און צעזייט זיך איבער פאַרשיידענע אייראפעאישע לענדער.

92. ש. אנ-סקי—ש. ראפּאָפּאָרט, רוסיש אידישער שריפטשטעלער און פאלקלאריסט, לויט די איבערצייגונגען סאצ. רעוו. די לעצטע יאָרן פאַרן טויט מיסטיש געשטימט און נאענט צו די ציאניסטן. אין די יאָרן פון דער ערשטער רעוואלוציע איז אנ-סקי געווען שטארק באגייסטערט פון העלדישן רעוואלוציאנערן קאמף פון די אידישע ארבעטער-מאַסן און אנגעשריבן די בונדישע „שוואוע", די פאפולערע ליד „צום בונד" א. א. אנ-סקי איז געשטארבן אין 1920 אין ווילנע.

93. אלטע נאראדאוואלצעס—אינטעליגענטישע רעוואלוציאנערן-גרופּן, וואָס זיינען געווען טעטיק אין רוסלאנד אין די 70-טער יאָרן. צוערשט פאַרנומען זיך מיט סאציאליסטישער פרא-פאגאנדע („געגאַנגען אין פאָלק"), דערנאך אנגענומען דעם צענטראלן פאליטישן טעראָר (דערהאר-געט אלעקסאנדער דעם צווייטן).

94. „בירזשע-טאָג"—אלגעמיינע „בירזשעס" פאר דער גאַנצער ארגאניזאציע פלעגן פאר-קומען ניט אלע טאג (געוויינלעך 1—2 מאָל אין וואָך); אין די איבעריקע טעג פלעגן פאָרקומען פאַכאָווע „בירזשעס".

95. בעאָניק—מיטגליד פון „ב. אָ." (באיעוואי אטריאד)—קאמפס-דרוזשינע.

96. „אכדוס"—זע באמערקונג נומער 25.

97. די געשעענישן אין לאדז—דער באריקאדן-קאמף פון די לאדזער ארבעטער אין יון 1905.

98. „ציוני-ציון"—די הערשנדיקע ריכטונג אין ציאניזם, וועלכע האָט שארף באקעמפט די אנהענגער פון פארבייטן פאלעסטינע מיט אוגאנדע און אלע אנדערע טעריטאריעס, און איז טריי געשטאנען אונטער דער פאן פון בורזשואזן פאלעסטיניזם.

99. „אוידלויאָוודאָ"—ציאניסטישער הימן.

100. אכאדהאמיזם—א ריכטונג אין ציאניזם, לויטן נאָמען פונם ציאניסטישן פובליציסט און דעקער אכאדהאם (א. גינצבערג). לויט אכאדהאמען, קאן פאַלעסטינע ניט לייזן די סאציאל-עקאנאמישע פראגן פון דער אידנטום-פראבלעם, זי קאן בלויז ווערן א גייסטיקער צענטער, וועלכער דארף אידייאיש פארייניקן די צעווארפענע איבער גאר דער וועלט טיילן פון אידנטום, ארויסרופן בא זיי אן אינערלעכע גייסטיקע ווידעראויפלעבונג אין די לענדער פון גאלעס. מאכמעס דער בונד האָט געפאָדערט נאָר נאציאנאל-קולטורעלע אווטאנאמיע און האָט זיך ארויסגעזאגט קעגן איר פארברייטערונג מיט סאציאל-פּאָליטישע און סאָציאל-עקאנאמישע פונקציעס, פלעגן די ציאניסטן-סאציאליסטן אים אפט אויפיארפן, אז ער איז אכאדהאמיסטיש.

101. שעקל—מיטגלידס-אפצאל אין דער ציאניסטישער ארגאניזאציע; קעדיי צו רעכענען זיך פאר א פולבארעכטיקטן מיטגליד פון דער ציאניסטישער ארגאַניזאַציע, איז געווען גענוג איינמאל אין יאָר קויפן אַ שעקל פאר 40 קאָפּ. פאַר די וואלן פון קאנגרעס-דעלעגאטן פלעגן די פירער פון

פאַרשיידענע ריכטונגען איינקויפן וואָס מער שקאָלים און אַף אַזאַ אויפן דורכפירן וואָס מער זייערע קאַנדידאַטן.

102. טעריטאָריאַליזם—די ציאָניסטישע ריכטונג, וואָס האָט אָנערקענט, אַז אַ „רעכטלעך געזיכערטע היים פאַר אידן" קאָן געשאַפן ווערן ניט דאַפקע אין פּאַלעסטינע, נאָר אויך אַף אַן אַנדער טעריטאָריע; אַפן 7-טן ציאָניסטישן קאָנגרעס (1905) האָבן זיך די טעריטאָריאַליסטן, מיטן ענגליש-אידישן שריפטשטעלער איזראַעל זאַנגוויל, אָפּגעשפּאָלטן פון דער אַלוועלטלעכער ציאָניסטישער אָרגאַניזאַציע און געגרינדעט די אידישע טעריטאָריאַליסטישע אָרגאַניזאַציע (יט"א); אָנהענגער פון טעריטאָריאַליזם זיינען אויך געווען אַלע ציאָניסטיש-סאָציאַליסטישע גרופּירונגען, אַחוץ די י. ס. ד. א. פּ. „פּועלי-ציון", וועלכע איז געבליבן געטריי פּאַלעסטינע.

103. פּינסק, דווינסק, לידע—אין 1905-טן יאָר, ווען די ציאָניסטיש-סאָציאַליסטישע אָרגאַניזאַציעס האָבן אָנגעהויבן באַקומען אַ געוויסע ווירקונג אַף אייניקע שיכטן פון דער אידישער אַרבעטערשאַפט, האָט זיך דער קאַמף צווישן די צ. ס. אָרגאַניזאַציעס מיט די בונדישע אויסערגעוויינלעך פאַרשאַרפט און אין אייניקע שטעט (פּינסק, דווינסק, לידע, שאַוול א. א.) איז ער ניט זעלטן דערגאַנגען צו באַיאָנעטע צוזאַמענשטויסן און בלוטפאַרגיסונגען.

104. „סוועט"—איינע פון די עלטסטע רוסישע רעאַקציאָנערע צייטונגען, מיט די מיינונגען פון וועלכער די הערשנדיקע ביוראָקראַטישע קרייזן האָבן זיך שטאַרק גערעכנט.

105. די הייליקע וואָך—די וואָך פון קריסטלעכן פּייסאַך.

106. גאַפּאָן, גריגאָרי—דער באַרימט געוואָרענער גאַלעך, וועלכער האָט אין 1904, מיטן הסכם פון פּאָליציי-דעפּאַרטאַמענט, אָרגאַניזירט אין פּעטערבורג אַ לעגאַלע „געזעלשאַפט פון די רוסישע פאַבריק-אַרבעטער", וואָס האָט זיך געשטעלט פאַר אַ ציל אַראָפּצופירן פון רעוואָלוציאָנערן וועג די אַרבעטער-מאַסן; ווען אין יאַנואַר 1905 האָבן זיך צווישן די פּעטערבורגער אַרבעטער אָנגעהויבן שטרייקן, האָט זיך גאַפּאָן מיט זיין געזעלשאַפט געמוזט שטעלן אין שפּיץ פון דער באַוועגונג, און אַרויסגעשטעלט דעם לאָזונג—גיין צום קייסער מיט אַ פּעטיציע. די באַוועגונג האָט געבראַכט צום 9 יאַנואַר און דער בלוטיקער האַריגע. גאַפּאָן האָט עמיגרירט קיין אויסלאַנד, וואו ער האָט געזוכט צו דערנעענטערן זיך צו די אָנפירנדיקע קרייזן פון די רעוואָלוציאָנערע פּאַרטייען; נאָכן מאַניפעסט פון 17-טן אָקטיאַבער האָט זיך גאַפּאָן אומגעקערט קיין רוסלאַנד און אַריין אין אַ ספּעציעלע פאַרבינדונגען מיטן פּאָליציי-דעפּאַרטאַמענט; אין אַפּרעל 1906 האָבן זיינע געוועזענע אָנהענגער אים דערמאָרדעט.

107. „נאַשאַ זשיזן" און „סין אָטעטשעסטוואַ"—ראַדיקאַל בורזשואַזע טעגלעכע צייטונגען, דערשינען אין פּעטערבורג סאָף 1904 און 1905. די לעצטע האָט נאָכן אָקטיאַבער-מאַניפעסט זיך פּראָקלאַמירט אַלס אָרגאַן פון די סאָצ. רעוו.

108. פּאָרטסמוט—די צאָפן-אַמעריקאַנישע שטאָט, וואו ס'איז אין אויגוסט 1905 געשלאָסן געוואָרן דער רוסיש-יאַפּאַנישער שאָלעם, וועלכן ס'האָט מיצד רוסלאַנד אונטערגעשריבן דער באַוואוסטער וויטע.

109. אַף דער אַלרוסלענדער קאָנפערענץ פון די סאָצ. דעמ. פּאַרטייען אין סענטיאַבער 1905 האָבן די פאַרשטייער פון די באָלשעוויקעס און אַלע נאַציאָנאַלע ס. ד. פּאַרטייען איינהייטלעך אַרויסגעזאָגט זיך פאַרן אַקטיוון באָיקאָט פון דער בוליגין-דומע; בלויז דער פאַרשטייער פון די מענשעוויקעס איז געווען קעגן דעם און אַרויסגעטראָטן מיט אַ מעשונע ווילדן אָפּאָרטוניסטישן פּראָיעקט פאַרוואַנדלען אַף אַ רעוואָלוציאָנערן אופן די בוליגין-דומע אין אַ רעוואָלוציאָנערער גרינדונגס-פאַרזאַמלונג; לויטן דאָזיקן פּראָיעקט האָט מען אומעטום געדאַרפט גרינדן „אַגיטאַציע-קאָמיטעטן", וואָס האָבן, פון איין זייט, געדאַרפט דריקן אַף די בורזשואַזע וויילער, אַז זיי זאָלן קלייבן אין דער בוליגין-דומע „אַנטשיידענע פרייהייטס-קעמפער" און, פון דער צווייטער, אָרגאַניזירן אַפן יסוד פון אַלגעמיינע א. אַז. וו. וואַלרעכט וואַל פון פאָלקספאַרטרעטער, וועלכע זאָלן אין נויטיקן מאָמענט צונויפפאָרן זיך און דערקלערן זיך אַלס גרינדונגס-פאַרזאַמלונג. „מיר רעקאָמענדירן די כוואַליעס דעמדאָזיקן ביישפּיל אָזן פּלאַן—האָט דענסטמאַל געשריבן וועגן דעם אין נומ. 15 „פּראָלעטאַרי" דער כי לענין—אַלס אידעאַלן ציל פון דער מאָנאַרכיסטישער בורזשואַזיע, אַלס אידעאַלן ציל צו ליקווידירן מיט דער הילף פון די ליבעראַלע

פריצים די פראלעטאריש-פויערשע רעוואלוציע" (אונטערגעשטראכן אין אריגינאל).

110. טרעפאוו — איינער פון די הויפט-זיילן פון דער צארישער זעלבסטהערשונג; אין 1905 — פעטערבורגער גענעראל-גובערנאטאר; אוטאר פון בארימטן באפעל צום מיליטער אין דער צייט פון אקטיאבער-שטרייק „ניט זשאלעווען קיין קוילן"...

111. אין די אלע שטעט האט זומער 1905 די רעגירונג ארגאניזירט בלוטיקע אנפאלן און פאגראמען אף די ארבעטער, בא וועלכע ס'זיינען געפאלן הונדערטער געהארגעטע און טויזנטער פארוואונדעטע.

112. פאבעדאנאסצעוו — שעף פון הייליקן סינאד, נאגיסטערער פון דער צארישער רעאקציע אין די 80-קער און 90-קער יארן, הויפט-באליויעך פון אלעקסאנדער דעם דריטן און ניקאלאי דעם צווייטן; די הויפט יעסוידעס פון פאבעדאנאסצעווס פאליטיק זיינען געווען: פראוואסלאווענטום, זעלבסטהערשונג און נאציאנאליזם.

113. אין 1897, בעשאס א פרידלעכן שטרייק אין איוואנאווא-וואזנעסענסק, האבן די סאלדאטן פון פאנאגאריסקן פאלק געשאסן אין די אומבאוואפנטע ארבעטער; דער צאר ניקאלאי דער צווייטער האט דעמאלט אלערהעכסט באדאנקט די „כוואטעס-פאנאגארייצעס" פאר זייער העלדנטאט.

114. „פארבאנד פון פארבאנדן" — נאכן 9-טן יאנואר 1905 האבן אין פעטערבורג אנגעהויבן גרינדן זיך איינער נאכן צווייטן פאליטיש-פראפעסיאנעלע ראדיקאל-בורזשואזע אינטעליגענטישע פארבאנדן — פון דאקטוירים, אדוואקטן, אינזשענירן א. א.; אין מאי 1905 האבן זיי געבילדעט א פארבאנד פון די פארבאנדן, וועלכער האט באם אויפשטייג פון דער רעוואלוציע געשפילט א געוויסע ראלע. שטארק מיטגעהאלפן דער ארגאניזירונג פון אלגעמיינעם שטרייק. אין אקטיאבער 1905, אין די „פרייהייטס-טעג" האט ער זאגאר געפרואווט שאפן א קאנטאקט מיטן פעטערבורגער ראט פון די ארבעטער-דעפוטאטן; נאך דער דערשטיקונג פון דעקאבער-אויפשטאנד און דער פארשטארקונג פון די פארנצירונגס-פראצעס צווישן דער אינטעליגענץ האט די ווירקונג פונם „פארבאנד פון די פארבאנדן" גענומען פאלן און נאכן פאנאנדערטרייבן די ערשטע דומע האט ער זיך אינגאנצן ליקווידירט.

115. זע באמערקונג נומער 109.

116. דער מינסקער פאליצמייסטער נאראוו, וואס האט ארגאניזירט די בלוטיקע האריגע אין מינסק, איז פריער געווען פאליצמייסטער אין קורסק, וואו ער האט ארגאניזירט אן ענלעכע האריגע אף א פריד עכער מאניפעסטאציע פון לערן-יוגנט.

117. פון אפיציעלן באריכט פון דער מינסקער זשאנדארמען-פארוואלטונג צום פאליציי-דעפארטאמענט איז אגעוו צו זען, אז דיזאזיקע פארזאמלונג האט ארויסגעגעבן דער פאל צוליב די פרומע אידן, וועלכע האבן זיך געפונען אין בייסמעדרעש, ווען די ארבעטער האבן זיך אהין אנגעהויבן קלייבן אפן מיטינג.

118. באבושקין — באלשעוויסטישער פארטיי-טוער אין די יארן פון דער ערשטער רעוואלוציע; געארבעט צווישן די אידישע ארבעטער מאסן אין צאפן-מאירעוו קאנט; פארביסענער קעגנער פון בונד, קעגן וועלכן ער האט געפירט אן העפטיקן קאמף.

119. צאפן-מאירעוו-פארבאנד — ביזן זומער 1905 האט מיט דער טעטיקייט פון די ארגאניזאציעס פון דער ר. ס. ד. א. פ אין צאפן-מאירעוו-קאנט אנגעפירט דער צאפן-מאירעוו-קאמיטעט; אזוי ווי אבער די צאל פארטיי-ארגאניזאציעס איז שטארק געוואקסן און זייער טעטיקייט איז געווארן ברייטער און קאמפליצירטער, האט די פארטייאישע געגנט-קאנפערענץ באשטימט פארוואנדלען דעם קאמיטעט אין א פארבאנד, וועלכער זאל זיך געפינען אין ענגערע פארבינדונגען מיט די דארטיקע ארגאניזאציעס און גרופן.

120. ארגאניזאציאנס-קאמיטעט — צענטראלע אנפירנדיקע איינריכטונג בא דעם מענשעוויסטישן טייל פון דער פארטיי אין די יארן 1905—06.

121. דער סוועאבארגער אויפשטאנד (סוועאבארג — א מיליטערישע פעסטונג בא די ברעגן פון פינלאנד) האט זיך אנגעהויבן טייקעף נאכן פאנאנדערטרייבן די ערשטע גאסודארסטווענע דומע; דעם 17 יול 1906 איז ארויסגעטראטן די מינען-ראטע, צו איר איז גלייך צוגעשטאנען קימאט דער גאנצער איבעריקער גארניזאן; דעם 18-טן האט דאס רעוואלוציאנערע מיליטער געהאט פאר-

כאַפּט קימאט די גאנצע פעסטונג, ארעסטירט די אפיצערן און אנגעהויבן אן עמעסן שלאכט מיט די פאנצער-שיפן, וואס זיינען געשטאַנען אין האַפן; דעם 19-טן האט זיך צום רעוואלוציאנערן מיליטער פאריייניקט די פינלענדישע רויטע גווארדיע, אין דעם טאג האבן די רעוואלוציאנערן פארכאפּט א ריי אינזלען און געצוואונגען אפטרעטן דאס רעגירונגס-מיליטער; נ״ר אף מארגן זיינען אין האפן געקומען פרישע פאנצער-שיפן, וועלכע האבן מיט ווייטשלאגיקע האַרמאטן אנגעהויבן באַשיסן די פעסטונג; די לעצטע האט זיך געמוזט אונטערגעבן; א טייל רעוואלוציאנערן האט זיך איינגעגעבן אף שיפלעך אנטלויפן קיין אויסלאנד, די איבעריקע האט מען ארעסטירט און איבערגעגעבן צום פעלד-געריכט, וועלכער האט א גרויסן טייל פון זיי פארמישפּעט צום טויט. אין דערזעלבער צייט זיינען פארגעקומען מאטראסן-אויפשטאנדן אין קראנשטאט און אפן קרייסער „דער אַנדענק פון א אָזור״. אף אונטערצוהאלטן די מיליטערישע אויפשטאנדן האבן די רעוואלוציאנערע פארטייען פּראקלאמירט אן אלרוסלענדער פאליטישן שטרייק.

122. די רעזאלוציע פון צ. ק. פון ר. ס. ד. א. פ. קעגן די ציאניסטיש-סאציאליסטישע ריכטונגען (1907) האט ארויסגערופן א שרעקלעכע אויפרעגונג בא די ציאניסטיש-סאציאַליסטישע גרופּירונגען; דער צ. ק. פון די ס. ס. האט אויפגעהויבן — אין דער פרעסע און אף פאַזאמלונגען — אַ שארפע פראטעסט-קאמפאניע קעגן דעם באשלוס; ס'איז פאנאנדערגעשיקט געווארן א ספּעציעלער צירקוליאר מיט א פראיעקט פון א פראטעסט-רעזאלוציע, וועלכע דארף דורכגעפירט ווערן סאי אף פארטייאישע, סאי אף פראפעסיאנעלע פארזאמלונגען און אפגעשיקט ווערן אין דער אינטערנאציאנאלער סאציאליסטישער ביורא; בעשאסן באטראכטן אין שטוטגארט (1907) די פראגע וועגן צולאזן די ס. ס. צום אינטערנאציאנאלן סאציאליסטישן קאנגרעס האבן דארט פיגורירט עטלעכע צענדליק אזעלכע פראטעסט-רעזאלוציעס.

123. די פראגע וועגן לינקן בלאק איז געשטאנען שארף און אקטועל בא די וואלן צו דער צווייטער דומע און אין דומע גופא; ס'האט זיך פאקטיש געהאַנדלט וועגן דער אלטער פראַגע — וועגן דער גרופּירונג פון די קויכעס אין דער רוסישער רעוואלוציע. די באלשעוויקעס זיינען פעסט געשטאנען אף זייער אלטער פאזיציע — אַ בלאָק פון פראָלעטאריאַט מיטן פויערטום קעגן די פריצים און דער ליבעראַלער בורזשואזיע (קאַדעטן), קעדיי דורך א באַוואָפנטן אויפשטאַנד צו דערפירן ביזן סאָף די רעוואָליציע; די מענשעוויקעס, דאַגעגן, זיינען געשטאנען פאַר אונטערשטיצן די ליבעראַלע בורזשואזיע אין איר שטרעבונג צו מאַכט און קעגן א לינקן בלאָק.

124. זע באַמערקונג נומער 85.

125. די מענשעוויסטישע קאָנפערענץ פון 1905 איז פארגעקומען קימאַט גלייכצייטיק מיטן דריטן צוזאַמענפאָר פון ר. ס. ד. א. פ. (ב.) אין לאָנדאָן (סאָף אַפּרעל-אָנהויב מאי 1905). די מענשעוויקעס האָבן צונויפגעקליבן די קאָנפערענץ אין זשענעווע הויפּטזאַכלעך פון אויסלענדישע טוער און אייניקע דעלעגאטן פון רוסלאנד צו באקעמפן די מערהייט פון דער פּאַרטיי. די קאָנפערענץ האָבן זיי אָנגערופן „די ערשטע אלרוסישע קאָנפערענץ פון די פּאַרטייאישע טוער״. און אויסגעקליבן אן אייגענעם מענשעוויסטישן צענטער — דעם אָרגאַניזאַצ. קאמ. אן אויספירלעכע אָפּשאַצונג פון די באַשטימונגען פון דער מענשעוויסטישער קאָנפערענץ גיט וו. אי. לענין אין אַרטיקל „דאָס דריטע טראָט צוריק״ (געזאַמ׳טע ווערק, ב. VI. זז. 255—263).

126. דער V צוזאַמענפאָר פון בונד איז פארגעקומען אין יון 1903 אין צוריך (שווייץ); דערדאָזיקער צוזאמענפאָר האט זיך פארנומען דעריקער מיטן פארשטייענדיקן צווייטן צוזאַמענפאר פון ר. ס. ד. א. פ., דער 5-טער צוזאַמענפאר האט אויסגעאַרבעט זיין אָרגאַניזאַציאנס-אולטימאַטום, וועלכער האָט שפּעטער געבראַכט צו דער ארויסטרעטונג פון בונד פון דער פּארטיי. דער צוזאַמענפאָר האט אויך אפּגעשאַפט די רעזאלוציע פון דער 5 קאנפערענץ וועגן „ארגאניזירטער ראכע״, וועלכע איז געווען אנגענומען אונטערן איינדרוק פון הירש לעקערטס ארויסטרעטונג (זע באמ. נומער 30).

127. דער ווילנער צוזאַמענפאָר פון די „דערגרייכער״ — אין מאַרץ 1905, אונטערן דרוק פון רעוואָלוציאָנערן אויפשטייג, האָט זיך אין ווילנע צונויפגעפאָרן אַ גרופּע אידישע ליבעראַלן און ציאָניסטן און געגרינדעט אן „אום־פּאַרטייאישן״ פאַרבאַנד „צו דערגרייכן גלייכבאַרעכטיקייט פאַר די אידן אין רוסלאנד״. אלס יעסאָד פאַר א פּאָליטישער פּלאַטפאָרם האָט דערדאָזיקער צוזאַמענפאָר אָנגענומען די פאָלגנדיקע גרונדלאַגן:

„דער פאַרבאַנד וועט פאָדערן: 1) אָפּשאַפן אַלע געזעצן און פאַראָרדענונגען, וואָס באַגרעניצן די רעכט פון די אידן און פאַרשטעלן זיי אַלע רעכט גלייך מיט דער איבעריקער באַפעלקערונג; 2) דאָס רעכט צו באַטייליקן זיך אין דער פאָלקס-פאַרטרעטונג; 3) נאַציאָנאַל-קולטורעלע זעלבסט-באַשטימונג, ברייטע קעהילע-אַוטאָנאָמיע, פרייהייט פון שפראַך און שול-בילדונג; 4) אָפּשאַפן אַלע ספּעציעל אידישע שטייערן (קאָראָבקע, ליכט-שטייער א. א.). דער פאַרבאַנד איז איבערצייגט, אַז די פולשטענדיקע פאַרווירקלעכונג פון זיינע אויפגאַבן איז מעגלעך נאָר באַם איינפירן די אומבאַריר-לעכקייט פון פערזאָן און וואוינונג, פרייהייט פון וואָרט, פרעסע און פאַרזאַמלונגען און ווען אין דער פאַרוואַלטונג פון לאַנד וועלן זיך באַטייליקן פאָלקס-פאַרטרעטער, אויסגעקליבן אויפן סמך פון אַלגעמיינע א. אַז. וו. וואַל-רעכט" („וואָסכאָד", נומער 14, 1905).

128. טרובעצקאָי. פירשט — פירער פון די ליבעראַלע פריצים אין 1905; דעם 6-טן מאַי 1905 איז ער מיט א דעפּוטאַציע פון ליבעראַלן געווען אויפגענומען דורך ניקאָלאַי דעם צווייטן, פאַר וועלכן ער האָט געהאַלטן א הייסע ליבעראַל-פּאַטריאָטישע רעדע וועגן דער נויטיקייט „אין די אינטערעסן פון פאָטערלאַנד און פון דער דינאַסטיע צו שענקען א קאָנסטיטוציע". דער קייסער האָט געענטפערט דערויף מיט א נעבלהאַפטן צוזאָג.

129. זינגער, פּאַול — איינער פון די אָנגעזעענסטע פירער פון דער אַלטער דייטשישער סאָצ. דעמ. פּאַרטיי; שטענדיקער פאָרזיצער פון די אינטערנאַציאָנאַלע סאָציאַליסטישע קאָנגרעסן; געשטאָרבן אין 1911.

130. גאַלקעס וואַרפן — באַלאָטירן מיט ווייסע (פאַר) און שוואַרצע (קעגן) גאַלקעס.

131. ליבער, מאַרק — מ. גאָלדמאַן, איינער פון די מער באַגאַבטע בונדישע טוער און פּאָליטיקער. פון 1906 יאָר מיטגליד פון צענטראַל-קאָמיטעט פון בונד, אָנטיילנעמער פון צווייטן שטאָקהאָלמער און לאָנדאָנער צוזאַמענפאָרן פון ר. ס. ד. א. פּ. אַ קאָנסעקווענטער מענשעוויק און פאַרביסענער פיינט פון דער באָלשעוויסטישער פּאַרטיי און דער אָקטיאַבר-רעוואָלוציע. איינער פון די הויפט-פירער פון רעכטן פליגל פון מענשעוויזם. ביז היינט געבליבן אויף דערזעלבער קאָנטר-רעוואָלוציאָנערער פּאָזיציע.

132. אַבראַמאָוויטש (מאַלקיעל) — ר. ריין, פון 1906 יאָר מיטגליד פון צענטראַל-קאָמיטעט פון בונד; אונטער זיין אָנפירונג האָט דער „בונד" אין 1906 יאָר זיך אָפּגע-זאָגט פון דער באָלשעוויסטישער ליניע און איז אוועק אויף מענשעוויסטישע וועגן. אין די יאָרן 1909—10 — דער אָנפירער פון די בונדישע ליקווידאַטאָרן. אין די יאָרן פון אימפּעריאַליסטישן קריג און אין אָנהויב נאָך דער פעברואַר-רעוואָלוציע אינטערנאַציאָנאַליסטיש געשטימט; אין די אָק-טיאַבער-טעג געפּרואווט שאָלעם מאַכן צווישן די עסערן און באָלשעוויקעס. נאָך דער אָקטיאַבר-רע-וואָלוציע פאַרביסענער קעגנער פון דער ראַטן-מאַכט; נאָכן טויט פון ל. מאַרטאָוו אָפיציעלער אָנפי-רער פון דער אַזוי גערופענער „אויסלענדישער דעלעגאַציע פון ר. ס. ד. א. פּ." טרעט אַרויס אַלס אַ פאַרביסענער סוינע פון דער ראַטן-מלוכע.

133. פּראָפעסיאָנעלע רעוואָלוציאָנערן — אַזוי האָבן געהייסן יענע פּאַרטיי-טוער, וועלכע האָבן זיך איינגאַנצן אָפּגעגעבן דער רעוואָלוציאָנערער טעטיקייט; זיי האָבן זיך שטענדיק געפונען אין רעשוס פון די פּאַרטיי-צענטרען, וועלכע פלעגן זיי אָפּט, צוליב פּאָליצֵיי-אישע טאַמים אָדער צוליב די באַדערפענישן פון דער אַרבעט, אַריבערוואַרפן פון איין שטאָט אין דער צווייטער; די „פּראָפעסיאָנעלע רעוואָלוציאָנערן" האָבן אויף זיך אויסגעטראָגן דעם גרעסטן טייל שווועריקייט פון דער אונטערערדישער רעוואָלוציאָנערער אַרבעט.

134. קאַפּלינסקי, י. מ. (לאַנגזאַם) — איינער פון די עלטסטע טוער אין דער אידישער אַרבעטער-באַוועגונג און אָנפירער פון דער בונדישער אומלעגאַלער טעכניק. אין 1909 איז דורכן געוועזענעם באַאַמטן פון פּאָליצֵיי-דעפּאַרטאַמענט ל. מענשטשיקאָוו געוואָרן דערקלערט, אַז קאַפּ-לינסקי דינט פון 1898 יאָר אין פּאָליצֵיי-דעפּאַרטאַמענט אַלס וויכטיקער און אָנגעזעענער „מיטאַר-בעטער". די אַנטדעקונג האָט געמאַכט א גרויסן רויש אין דער גאַנצער בונדישער באַוועגונג. נאָך דער פעברואַר-רעוואָלוציע איז קאַפּלינסקי געווען אַרעסטירט און אין 1921 יאָר אַלס צאַרישער פּראָוואָקאַטאָר פאַרורטיילט געוואָרן צום טויט.

135. ל. בערמאַן — זע באַמערקונג נומ. 77.

136. „ראבאטניק״ („דער ארבעטער״) — צענטראל-ארגאַן פון דער פוילישער סאציאליסטישער פארטיי, דערשיינט פון 1894. איצט דער צענטראל-אָרגאַן פון דער אפיציעלער פ. פ. ס. אין פוילן.

137. קראפאטקין פ. א. — איינער פון די ערשטע רעוואלוציאנערן אין רוסלאנד; פאר געהערן צו א קרייזל פון די „טשאיקאָווצעס״ געווען ארעסטירט אין 1874, געלאפן פון פעטראָפּאווּלעווער פעסטונג און באזעצט זיך אין אויסלאנד, וואו ער איז געוואָרן טעארעטיקער פונם אלוועלטלעכן אנאַרכיזם; אין די יארן פון אימפעריאליסטישן קריג געווארן פאטריאטיש און גערופן העלפן די צארישע פארבינדעטע; נאך דער רעוואלוציע אומגעקערט זיך קיין רוסלאנד, וואו ער איז געשטאָרבן אין 1920, אין עלטער פון 79 יאר.

138. ציאניסטיש-סאציאליסטישע ארבעטער-פארטיי (ס. ס.) — אָפיציעל קאנסטרואירט זיך אלס פארטיי אף דער גרינדונגס-קאנפערענץ אין אדעס אין דעקאבר 1904 — פעוורא‌ַל—1905; דער ערשטער ארדנטלעכער צוזאמענפאר פארגעקומען אין אפרעל 1906; איז 1906—1907 אנטוויקלט א גאנץ ברייטע טעטיקייט; די צאל מיטגלידער, לויט דער פארטיי-סטאטיסטיק, דערגאנגען ביז 27 טויזנט; אין די יארן פון דער רעאקציע זיינען די ארטיקע אָרגאניזאציעס קימאַט אינגאנצן צעפאלן; נאָך דער פעווראל-רעוואָלוציע פאריייניקט זיך מיט די י. ס. א. פ.; דער ווייטערדיקער שיקזאל זע באמערקונג נומ. 145.

139. שוויץ-ווארשטאטן —ווארשטאטן, אין וועלכע די ארבעטער „שוויצן״, ד. ה. אן אומבאגרעניצטע עקספּלואטאציע פון די ארבעטער.

140. יט״א — אידישע טעריטאריאליסטישע ארגאניזאציע, זע באמערקונג נומ. 102.

141. די פראגע וועגן צולאזן די ס. ס. אפן אינטערנאציאנאלן סאציאליסטישן קאָנגרעס איז פריער באטראכט געווארן אין דער רוסישער סעקציע, וואו זי איז איינשטימיק באשלאסן געווארן בעגאַטיוו; די ס. ס. האבן דאן אפעלירט צו דער אינטערנאציאנאַלער סאציאליסטישער ביורא, וועלכע האט מיט א מערהייט פון איין שטים באשלאסן צולאזן די ס. ס. מיט בעראטונגס-רעכט — קעגן האבן געשטימט די פאָרשטייער פון דער אָרטאָדאקסאלער סאציאלדעמאקראטיע, פאר—די פארטרעטער פון די אפארטוניסטישע סאציאליסטישע פארטייען; אין זיין רעדע אף דער זיצונג פון דער רוסישער סעקציע האט דער פארשטייער פון ס. ס. (דאווידאוויטש) אגעוו דערציילט, אז דער מענשעוויסטישער צ. ק. פון ר. ס. ד. א. פ. (ביזן לאנדאנער צוזאמענפאר) האט אנערקענט, אז די ס. ס. אפרידיקן פולקום די פאדערונגען פון אינטערנאציאנאלן סאציאליזם און אז ער האט גארניט קעגן דעם, אז די ס. ס. זאלן באקומען א פארטרעטונג אפן קאנגרעס. מאַרטאָוו, דער פארטרעטער פון מענשעוויסטישן צ. ק., האט אף דעם בלויז געפונען צו ענטפערן, אז דער לעצטער האט דאן ניט גאראַנטירט די ס. ס. קיין פארטרעטונג אפן קאנגרעס...

142. זש. פ. ס. ד. — אידישע סאציאל. דעמ. פארטיי אין גאליציע („דער גאַליציאנער בונד״) האט זיך אין 1905 אָפּגעשפּאַלטן פון דער פוילישער סאצ. פארטיי (פ. ס. ד. פ.) פון גאליציע; די לעצטע האט שארף באקעמפט די נייע פארטיי; דאס איז געווען א קאמף צווישן פוילישן און אידישן סאָציאל-פאטריאטיזם. די י. ס. ד. פ. האט זיך געפונען אין נאָענטע באציאונגען מיטן רוסלענדער בונד, וועלכער האט אף אים געהאט א שטארקע אידעאלאגישע ווירקונג; אסאך אָנגעזעענע טוער פון בונד, זייענדיק אין גאליציען, פלעגן אקטיוו מיטהעלפן די ס. ד. פ.; אין 1920 האט זיך די י. ס.-ד. פ. פאריייניקט מיטן פוילישן בונד אפן יעסאד פון דער אַלטער בונדישער נאציאנאל-מענשעוויסטישער פלאַטפאָרם.

143. אידישע סאָצ.-דעמ. ארבעטער-פארטיי „פּויאַלי-ציאָן״ — אָפיציעל קאנסטרואירט זיך אף איר גרינדונגס-צוזאַמענפאר אין פּאָלטאווע, אין פעווראל 1906; לויט זייערע פאַרטיי-אנגאבן, האט די א. ס.-ד. א. פ. צו איר צווייטן צוזאמענפאר (יול 1907) פאריייניקט ביז 18 טויזנט מיטגלידער; אין 1910 (בעשאס דעם VIII ציאניסטישן קאנגרעס) איז לויט דער איניציאטיוו פון א. ס.-ד. א. פ. געשאפן געוואָרן אן אלוועלטלעכער פּויאַליי-ציאן-פאַרבאנד; נאך דער אקטיאבער-רעוואלוציע האט זיך פון דער א. ס. ד. א. פ. אויסגעטיילט א לינקע גרופירונג, וועלכע האט עקזיסטירט ביז 1922 אונטערן נאמען „אידישע קאמוניסטישע פארטיי „פּויאַליי-ציאָן״ (י. ק. פ.), אין 1922 האט זיך דידאזיקע גרופירונג ליקווידירט און די קאמוניסטישע עלעמענטן אירע האבן זיך אריינגעגאסן אין ר. ק. פ.; די רעשטלעך פון די א. ס.-

ד. א. פ. עקזיסטירן נאך אין ראטן-פארבאנד אונטערן נאָמען „אידישע קאמוניסטישע ארבעטער-פארטיי „פויאַליי ציאָן״.

144. זע באמערקונג נומ. 101.

145. אידישע סאצ. ארבעטער-פארטיי („סערפ״) — אנטשטאנען פון דער אויסלענדישער גרופע „וואזראזשדעניע״ („אויפלעבונג״) אין פרילינג 1906; אדאנק די אנפירער פון דער גרופע זשיטלאווסקי, ראטנער און אנ—סקי איז זי געשטאנען אין נאענטע פארבינדונגען מיט די רוסישע סאצ. רעוו. און מיט זייער הילף אין 1907 באקומען א באראַטנדיקע שטים אפן אינטערנאציאנאלן סאציאליסטישן קאנגרעס אין שטוטגאַרט; צוזאמען מיט די סאצ. רעוו. צונויפגערופן אין מאי 1907 א קאָנפערענץ פון די נאציאנאל-סאציאליסטישע פארטייען; אין די יארן פון דער רעאקציע האבן זיך א טייל פון די מער אנגעזעענע סערפישע פירער (י. עפרויקין, ב. שטיף) אָפיציעל אפגעזאגט פון סאציאליזם און שפעטער געבילדעט די נאציאנאל-דעמאקראטישע „פאלקס-פארטיי״; נאך דער פעווראל-רעוואָלוציע האט זיך די י. ס. א. פ. פאראייניקט מיט די ס. ס. אונטערן נאָמען „פאראייניקטע אידישע סאציאליסטישע פארטיי״.

146. די י.ס.א.פ. („סערפ״) זיינען צוגעלאזן געוואָרן אפן אינטערנאציאנאלן סאָציאליסטישן קאָנגרעס, אדאנק די סאָצ. רעוו., וועלכע האָבן זי אריינגענומען אין זייער אונטערסעקציע פון דער רוסישער סעקציע.

147. אידישע טעריטאָריאליסטישע פארטיי — אזוי גערופענע „מינסקער פויאַלייציאָן״; געהאט א געוויסע ווירקונג אף די אפגעשטאנענע עלעמענטן פון די אידישע האנדלס-אנגעשטעלטע; מיטן אויפשטייג פון דער ערשטער רעוואלוציע, וואס ס׳האָט געבראכט צום פולשטענדיקן באנקראט זייער טאקטיק פון פּאַסיווער באציאונג צום פאליטישן קאמף אין רוסלאנד, האט זייער ווירקונג אנגעהויבן שטארק פאלן, און אין 1907 האט זיך די א.ט.א.פ. אריינגעגאָסן אין דער ציאָניסטיש-סאָציאליסטישער ארבעטער-פארטיי (ס.ס.).

148. זע באמערקונג נומ. 7.

149. דער טאמציס פון דערדאָזיקער פראגראם, וועלכע ס׳איז אנגענומען געווארן אפן ערשטן אַלוועלטלעכן ציאָניסטישן קאנגרעס אין באזעל אין 1897, דריקט זיך אויס אין דער בארימטער פאָרמול: „דער ציאָניזם שטרעבט צו שאפן אן עפנטלעך-רעכטלעך געזיכערטע היים פאַרן אידישן פאלק אין ערעץ-איסראעל״.

150. פארבאנד פאר פולבארעכטיקונג״ — פארבאנד צו דערגרייכן פולבארעכטיקונג פאַר די אידן אין רוסלאנד; ליבעראַל-בורזשואזע אידישע ארגאניזאציע, געגרינדעט אפן ווילנער צוזאמענפאר אין מארט 1905 מיטן ציל צו פאַראייניקן אלע ליבעראל-בורזשואזע און נאציאנאליסטישע גרופירונגען אפן באדן פון דערפּלאגן זיך גלייכבארעכטיקונג פאר די אידן אין רוסלאנד; די הויפט-ראלע האבן אין פאַרבאנד געשפּילט די אידישע קאַדעטן (פאלקס-גרופיסטן) מיט ווינאווער און סליאזבערג בעראש; אף דעם באדן זיינען אין פאַרבאנד שטענדיק פארגעקומען רייבונגען מיט די ציאָניסטן, וועלכע האבן זיך באזונדער פארשארפט בעשאַס די וואלן אין דער צווייטער דומע און נאך איר דערעפענונג ארום דער פראַגע וועגן דער „אידישער פאליטיק״ אין דומע; סאף 1907 איז דער פארבאנד צעפאלן געווארן.

151. „פאָלקס-גרופע״ — די ווירקזאַמסטע פאָליטישע גרופירונג צווישן דער אידישער ליבעראַלער בורזשואזיע, די אידישע קאַדעטן (דער פירער פון דער „פאָלקס-גרופע״ ווינאווער איז גלייכצייטיק געווען מיטגליד פון צ. ק. פון דער קאַדעטישער פאַרטיי); פאָרמעל האָט זיך די „פאָלקס-גרופע״ קאָנסטרואירט ערשט אין 1907, נאָר פאַקטיש האט זי אָנגעפירט מיט דער אידישער בורזשואזער פּאָליטיק נאך פון ערעוו דער ערשטער רעוואלוציע דורכן „איבערפּאַרטייאישן״ דערגרייכער-פאַרבאנד, אין וועלכן ס׳האָבן געשפילט די הויפט-ראָלע דיזעלבע ווינאווער און סליאָזבערג, וואָס אין דער „פאָלקס-גרופע״; די „פאָלקס-גרופע״ האָט פאָרמעל עקזיסטירט ביז נאָך דער אָקטיאבר-רעוואָלוציע״.

152. „יעווריעיסקאיא זשיזן״ („דאָס אידישע לעבן״) — מאנאטלעכער און שפעטער וועכנטלעכער אידיש-רוסישער זשורנאל; צענטראַל-אָרגאַן פון די רוסישע ציאָניסטן, דערשיינען בּאַ דער נאָענטסטער מיטארבעטערשאַפט פון א. אידעלסאָן, ד. פאַסמאַניק, וו. זשאַבאָטינסקי.

153. זע באמערקונג נומ. 127

154. ווינאווער — איינער פון די גרינדער און פירער פון דער רוסישער קאַדעטישער פּאַרטיי, דעפּוטאַט פון דער ערשטער גאָסוד. דומע; צענטראַלע פיגור צווישן דער אידישער ליבע־ראַלער בורזשואַזיע, פירער פונם „דערגרייכער־פאַרבאַנד" און פון דער „אידישער פאָלקס־גרופּע"; נאָך דער אָקטיאַבער־רעוואָלוציע עמיגרירט קיין אויסלאַנד.

155. סליאָזבערג, ג. ב. — רעכטער קאַדעט, נאָענטסטער מיטקעמפער פון ווינאַווערן אין „דערגרייכער־פאַרבאַנד" און דער „פאָלקס־גרופּע"; בענויגייע צו די הויפּט־פראַגן פון אינערלעכן אידישן לעבן איז סליאָזבערג געווען עכט קאָנסערוואַטיוו: ער האָט פאַרטיידיקט דעם אַלטן פאַר־שימלטן כיידער, די „קאָראָבקע" (אַן אומדירעקטער שטייער אַף קאָשער פלייש), די מאַכט פון די ראַבאָנים א. א. וו.; נאָך דער רעוואָלוציע עמיגרירט.

156. „די אידישע פאָלקס־פּאַרטיי" — אינטעליגענטישע קליינבירגערלעכע נאַציאָ־נאַל־דעמאָקראַטישע גרופּירונג, וועלכע האָט זיך קאָנסטרואירט אין דער צייט פון די וואַלן צו דער צווייטער דומע מיטן היסטאָריקער ש. דובנאָוו בעראָש; אין די יאָרן פון דער ערשטער רעוואָלוציע האָט זי קיין באַמערקבאַרע ראָלע אין פּאָליטיש־געזעלשאַפטלעכן לעבן פון אידישן קליינבירגערטום ניט געשפּילט; נאָך דער פעוורואַל־רעוואָלוציע האָט די פאָלקס־פּאַרטיי באַנייט איר טעטיקייט און מיט דער הילף פון דער גרופּע געוועזענע פּראָלעטאַרישע ציאָניסטן, וואָס זיינען צו איר אריבערגעגאַנגען אין די יאָרן פון דער רעאַקציע (עפּרויקין, נ. שטיף, טשערניכאָוו־דאַניעלי, ניגער, קאַלמאַנאָוויטש א. א.) האָט זי זיך געפּרואווט פאַרבינדן זיך מיט די קליינבירגערלעכע מאַסן.

דרוק פעלער.

1. אף זייט 230, 3-טע שורע פון אויבן דארף זיין „דער פריינד" נומ.
46, און ניט 213, ווי ס'איז אלפי טאעס אפגעדרוקט.

2. אף זייט 254, 2-טע שורע פון אויבן דארף זיין „דער פריינד" נומ.
97, און ניט 219.